Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Monumenta Ordinis Minorum.

https://hdl.handle.net/1874/420894

Onoriꝰ epiſ-
copus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei di
lectis filijs fratri fráciſco
⁊ alijs fratribꝰ de ordine
fratrum minoꝝ ſalutem ⁊
aplicā bn̄dictionē. Solet
annuere ſedes aplica pijs
votis: ⁊ honeſtis petentiū
ꝺſiderijs fauorē beniuolū
impartiri. Ea ꝓpt dilecti
in dn̄o filij veſtris pijs ꝑci
bus inclinati: ordinis ve-
ſtri regulā a bone memo-
rie Innocentio papa ꝑde-
ceſſore noſtro approbatā:
annotatā pn̄tibꝰ: auctate
vobis aplica ꝯfirmamus
⁊ pn̄tꝫ ſcripti ꝑtocinio cō
munimus. Que talis eſt.

¶ In noīe dn̄i incipit regula ⁊ vita minorū fratrū. Ca. j.

REgula ⁊ vita minoruꝫ fratrū
hec eſt. ſ. dn̄i noſtri ieſu chriſti ſanctū euāgelium obſerua
re: viuendo in obedientia: ſine proprio ⁊ in caſtitate. Fra-
ter franciſcus ꝓmittit obedientiā ⁊ reuerentiam domino
pape honorio ac ſucceſſoribus eius canonice intrantibꝰ: ⁊ eccleſie roma
ne. Et alij fratres teneantur fratri franciſco ⁊ eius ſucceſſoribus obedire.

¶ De ijs q̄ volūt vita iſtā accipe: ⁊ q̄lit recipi dēat. ca. ij.

SI qui voluerint hanc vitaꝫ ac
cipe ⁊ venerit ad frēs nr̄os: mittāt eos ad ſuos miſtros
ꝓuinciales: qbus ſolūmō ⁊ non alijs recipiēdi frēs licia
ꝯcedat. Miniſtri v̄o diligēter examinēt eos de fide catho
lica: ⁊ de eccleſiaſticis ſacramētis. Et ſi hec oīa credāt: ⁊ velint ea fidelit
ꝯfiteri ⁊ vſq; in finē firmiter obſeruare: ⁊ vxores nō hn̄t: vel ſi hn̄t ⁊ iam
monaſteriū intrauerūt vxores: vel liciaꝫ eis dederit auctate dioceſani ep̄i
voto ꝯtinēcie iā emiſſo: ⁊ illiꝰ ſint etatꝫ vxores: q̄ nō poſſit de eis oriri
ſuſpitio: dicāt eis v̄bū ſci euāgelij: q̄ vadāt ⁊ vēdāt oīa ſua: ⁊ ea ſtudeāt
paupibꝰ erogare. Qd̄ ſi facere nō potuerint: ſufficit eis bona voluntas.
Et caueāt frēs ⁊ eoꝝ miniſtri ne ſollicitī ſint de rebꝰ ſuis tpalibꝰ: vt libe-
re faciāt de rebꝰ ſuis qcqd dn̄s inſpirauerit eis. Si tn̄ ꝯſiliū reqrat: liciaꝫ
hēant miniſtri mittēdi eos ad aliquos deū timētes: quoꝝ ꝯſilio bōa ſua
paupibꝰ erogēt. Poſtea ꝯcedāt eis pānos ꝓbatiōis: videlꝫ duas tuni

ano 1224

cas ſine caputio ⁊ cingulum ⁊ brachas ⁊ caparonẽ vſq; ad cingulum: niſi eiſdẽ miniſtris aliud ſm deum aliquando videatur. Finito vero anno ꝓbationis recipiãtur ad obedientiã: ꝓmittẽtes vitam iſtã ſemꝑ ⁊ regulam obſeruare. Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire iuxta mandatũ dñi pape: qꝛ ſcd̃m euangeliũ: nemo mittens manũ ad aratrũ ⁊ aſpiciens retro: aptus eſt regno dei. Et illi qui iam ꝓmiſerũt obediẽtiam habeãt vnam tunicã cum caputio: ⁊ aliam ſine caputio qui voluerint habere. Et qui neceſſitate coguñt: poſſint portare calciamenta. Et fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: ⁊ poſſint ea repetiare de ſaccis ⁊ alijs petijs: cum bñdictione dei. Quos moneo ⁊ exhortor: ne deſpiciant neq; iudicent hoĩes: quos viderint mollibus veſtimẽtis ⁊ coloratis idutos: vti cibis ⁊ potibus delicatis; ſed magis vnuſquiſq; iudicet ⁊ deſpiciat ſemetipſuz.

De diuino officio ⁊ ieiunio; ⁊ quomodo fratres debeant ire per mundum. Capi. iij.

CLerici faciant diuinũ officiuz ſcd̃m ordinẽ ſancte romane eccleſie: excepto pſalterio: ex quo habere poterũt breuiaria. Laici vo dicãt viginti q̃tuor pater nr̃ ꝓ matutino: ꝓ laudib⁹ q̃nq;: ꝓ prima: tertia: ſexta: nona: ꝓ q̃libet iſtarũ ſeptẽ: ꝓ veſperis aũt duodecim. ꝓ cõpletorio ſeptẽ: ⁊ orent ꝓ defunctis. Et ieiunẽt a feſto oĩum ſcõꝝ: vſq; ad natiuitatem domini. Sanctã vero quadrageſimã: que incipit ab epiphania vſq; ad continuos quadraginta dies quaz dñs ſuo ſancto ieiunio cõſecrauit: qui voluntarie eam ieiunant benedicti ſint a dño: ⁊ qui nolunt non ſint aſtricti: ſed aliam vſq; ad reſurrectionẽ dñi ieiunent. Alijs autẽ tpibus nõ teneãtur niſi ſexta feria ieiunare. Tempore vero manifeſte neceſſitatis non teneãtur fratres ieiunio corporali. Conſulo vero moneo ⁊ exhortor fratres meos in dño ieſu chriſto: vt quando vadunt per mũdum non litigẽt: neq; contendant verbis: neq; alios iudicent: ſed ſint mites: pacifici ⁊ modeſti: mãſueti ⁊ hũiles: honeſte loquẽtes oĩbus ſicut decet. Et nõ debeãt equitare: niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogãtur. In quãcũq; domũ itrauerint: primũ dicãt. Pax huic domui. Et ſz ſanctũ euãgeliũ: de oĩbus cibis qui apponũtur eis: liceat mãducare.

Qꝛ fratres non recipiant pecuniã. Cap. iiij.

FRecipio firmiter fratrib⁹ vniuerſis: vt nullo modo denarios vel pecuniã recipiãt ꝑ ſe vel per interpoſitã pſonã. Tñ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmorũ ⁊ alijs fribus induẽdis: ꝑ amicos ſpũales miniſtri tñ ⁊ cuſtodes ſollicitam curam gerant. ſm loca ⁊ tpa ⁊ frigidas regiones, ſicut neceſſitati viderint expedire. Eo ſemper ſaluo: vt ſicut dictum eſt: denarios vel pecuniam non recipiant.

De modo laborandi. Capi. v.

FRẽs illi quib⁹ gratiã dedit dñs laborãdi laborẽt fideliť ⁊ deuote: ita ꝙ excluſo ocio aĩe inimi co: ſancte oꝛonis ⁊ deuotõis ſpũz nõ extinguãt: cui debẽt cete ra tẽpalia deſeruire. De mercede vo laboꝝ ꝓ ſe ⁊ ſuis frib⁹ corpis neceſſa ria recipiãt: pter denarios vel pecuniã. Et hoc hũiliter ſicut decet ſuos dei: ⁊ pauptatꝫ ſciſſime ſectatores. ¶ Qꝛ nihil ſibi appropriẽt frẽs ⁊ de elemoſyna petenda: ⁊ de infirmis fratribus. Ca. vi.

FRatres nihil ſibi approprient nec domũ: nec locum nec aliquã rẽ: ⁊ tãq̃ peregrini ⁊ ad uene in hoc ſclo i pauptate ⁊ hũilitate dño famulantes: vadãt ꝓ elemoſyna ꝯfidẽter. Nec oportet eos verecũdari: qꝛ dñs ꝓ nobis ſe fecit paupeꝫ in hoc mũdo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime pauptatꝫ: q̃ vos chariſſimos frẽs meos heredes ⁊ reges regni celoꝝ inſtituit: paupes reb⁹ fecit: v̓tutib⁹ ſublimauit. Hec ſit portio vr̃a: q̃ pducit in terrã viuẽtiũ. Cui dilectiſſimi frẽs totaliter inherẽtes: nihil aliud ꝓ noĩe dñi nr̄i ieſu chriſti imppetuũ ſub celo hr̃e velitis. Et vbicũq̃ ſũt ⁊ ſe inuenerint frẽs: oſtẽdãt ſe domeſticos inuicẽ inter ſe: ⁊ ſecure manifeſtet vn⁹ alteri neceſſitatẽ ſuã. Quia ſi mater diligit ⁊ nutrit filiũ ſuuꝫ carnalẽ: q̃nto diligẽti⁹ dꝫbet qs diligeꝛ ⁊ nutrire frẽꝫ ſuũ ſpũalẽ. Et ſi q̃s coꝝ in infirmitatẽ ceciderit: alij frẽs debẽt ei ſeruire ſicut vellẽt ſibi ſeruiri.

¶ De pñia fratribus peccãtibus imponẽda. Ca. vij.

SI qui fratrum inſtigãte inimico mortaliť peccauerit: ꝓ ill' peccatꝫ d' qb⁹ ordinatũ fuerit iter frẽs vt recurraꝛ a ſolos miniſtros ꝓuiciales: teneanꝛ p̃dicti frẽs ad eos recurrere q̃ȝ citi⁹ poterit ſine moza. Ipi vo miniſtri ſi p̃ſbyteri ſũt: cũ mia iniũgãt ill' pñiam. Si vo p̃ſbyteri nõ ſũt: iniũgi faciãt p alios ſacerdotes ordinis: ſicut eis ſꝫ deũ meli⁹ videbiꝛ expedire. Et cauere dꝫbẽt ne iraſcãꝛ ⁊ ꝯturbẽꝛ pp peccm̃ alicui⁹: qꝛ ira ⁊ ꝯturbatio i ſe. ⁊ i alijs ĩpediũt charitatẽ. ¶ De electiõe generalis miniſtri hui⁹ fraternitatis: ⁊ de capitulo pentecoſtes. Caplm̃. viij.

VNiuerſi frẽs vnũ de frib⁹ iſti⁹ religiõis teneãꝛ ſẽp hr̃e gñalẽ miniſtrũ ⁊ ſuũ toti⁹ fraťnitatꝫ: ⁊ ei teneãꝛ firmiť obedire. Quo dcedẽte electio ſucceſſoꝛꝫ fiat a miniſtrꝫ ꝓuicialib⁹ ⁊ cuſtodib⁹ i cap. pẽtecoſtẽs: i q̃ ꝓuiciales miſtri teneãꝛ ſẽp ĩſimul ꝯuenire: vbicũq̃ a gñali miſtro fuerit ꝯſtitutũ. Et hoc ſemel i trib⁹ ãnis. vl' ad aliũ ťminũ maiorẽ vł minorẽ: ſic a p̃dicto miſtro fuerit ordinatũ. Et ſi aliq̃ tpe apparreret vniũſitati miſtroꝝ ꝓuincialiũ ⁊ cuſtodũ p̃dictũ miſtrũ nõ eẽ ſufficiẽtẽ ad ſuiciũ ⁊ cõeꝫ vtilitatẽ frũꝫ: teneãꝛ p̃dicti frẽs qb⁹ electio data ẽ: i noĩe dñi aliũ ſibi eligere i cuſtodẽ. Poſt caplm̃ vo pẽtecoſtes: miſtri ⁊ cuſtodes poſſint ſinguli ſi volerit ⁊ eis expediꝛ vide

bit:eodē āno in ſuis cuſtodijs ſemel fratres ſuos ad capl'm ꝯuocare.

¶ De predicatoribus. Cap. ix.

FRatres non ꝑdicent in epātu alicui⁹ epi: cū ab eo ill' fuerit ꝯ̄dictū. Et null⁹ frūz pplo penit⁹ audeat ꝑdicare: niſi a gñali miſtro hui⁹ fratnitatꝫ fuerit examiat⁹ ⁊ approbat⁹: ⁊ ab eo ꝑdicatiōis officiū ſibi ꝯceſſū. Moneo quoqꝫ ⁊ exhortor eoſdē frēs: vt in ꝑdicatiōe quā faciūt ſint examiata ⁊ caſta eoꝝ eloqa ad vtilitatē ⁊ edificationē ppli: ānūciādo eis vitia ⁊ v̄tutes penā ⁊ glīaꝫ cum breuitate ſermonis: qꝛ v̄bū abbreuiatū fecit dñs ſup terram.

¶ De admonitiōe ⁊ correctione fratrum. Cap. x.

FRatres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ fratrū: viſitēt ⁊ moneāt frēs ſuos: ⁊ hūiliter ⁊ charitatiue corrigāt eos: nō ꝑcipiētes eis aliqd qđ ſit ꝯ̄ aīaꝫ ſuā ⁊ regulā nrām. Frēs v̄o q ſūt ſubditi: recordēt q ꝓꝑ deū abnegauert ꝓprias volūtates. Vñ firmiter ꝑcipio eis: vt obediāt ſuis miniſtris ī oib⁹ q̄ ꝓmiſerūt dño obſuare: ⁊ nō ſūt ꝯ̄ria aīe ⁊ regule nr̄e. Et vbicunqꝫ ſūt frēs q ſcirēt ⁊ cognoſcerēt ſe non poſſe regulā ſpūaliter obſeruare: ad ſuos miniſtros debeāt ⁊ poſſint recurrere. Miniſtri v̄o benigne ⁊ charitatiue eos recipiāt: ⁊ tātā familiaritatē hēant circa ipos: vt dicere poſſint eis ⁊ facere ſicut dñi ſeruis ſuis. Nā ita debet eē: q miniſtri ſint ſerui oīum frūꝫ. Moneo v̄o ⁊ exhortor in dño ieſu chriſto: vt caueāt frēs ab oī ſupbia. vana glīa. inuidia. auaricia. cura ⁊ ſollicitudine hui⁹ ſeculi: detractiōe et murmuratiōe. Et nō curēt neſcientes lrās lrās diſcere: ſed attēdant qđ ſup oīa deſiderare debent habere ſpūm dñi ⁊ ſcām eius opationē: orare ſemꝑ ad deum puro corde: ⁊ habere hūilitatē paciētiaꝫ in ꝑſecutiōe ⁊ in īfirmitate: ⁊ diligere eos qui nos ꝑſequūt ⁊ reꝑhendunt ⁊ arguūt: quia dicit dñs. Diligite inimicos v̄ros: ⁊ orate ꝓ ꝑſequentib⁹ ⁊ calūniantib⁹ vos. Beati qui ꝑſecutionem patiunt ꝓpter iuſticiā: qm̄ ipoꝝ eſt regnuꝫ celoꝝ. Qui āt ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit.

¶ Qđ frēs nō ingrediātur mōaſteria mōacharū. Cap. xi.

PRecipio firmiter fribus vniuerſis ne habeāt ſuſpecta ꝯſortia vel ꝯſilia mulieꝝ: ⁊ ne ingrediātur mōnaſteria monachaꝝ: ꝑter illos qb⁹ a ſede aplīca ꝯceſſa eſt lnīa ſpālis. Nec fiant cōpatres vioꝝ vel mulieꝝ: ne ac occaſiōe iter fratres vel de fratribus ſcandalum oriatur.

¶ De eūtibus inter ſarracenos ⁊ alios infideles. Ca. xij.

VBicunqꝫ fratrū diuina inſpiratiōe voluerint ire inter ſarracenos ⁊ alios infideles: petāt inde lnīam a ſuis miniſtris ꝓuincialib⁹. Miniſtri v̄o nullis eūdi lnīam tribuāt: niſi eis quos viderint eſſe

idoneos admittẽdũ. Ad hec ꝑ obedientiã iniũgo miniſtris: vt petant a dño papa vnũ de ſancte romane eccleſie cardinalib⁹: q ſit gubernator ꝓtector ⁊ correctoꝛ iſti⁹ fraternitatis: vt ſẽp ſubditi ⁊ ſubiecti pedibus eiuſdẽ ſancte eccleſie: ſtabiles in fide catholica: pauptatẽ ⁊ humilitatẽ ⁊ ſanctũ euãgeliũ dñi nr̃i ieſu chriſti qđ firmiter ꝓmiſim⁹ obſuem⁹. Nulli ergo oĩno hoĩum liceat hãc paginã nr̃e ꝯfirmatiõis infringere: vel ei auſu temerario ꝯtre. Si qs ãt hoc attẽtare pſũpſerit: indignatiõez oipotẽt; dei ⁊ btõꝝ petri ⁊ pauli aplõꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurũ. Datũ laterani iij. kľs dẽcẽbris põtificat⁹ nr̃i ãno octauo. ¶ Explicit rľa fratruz minoꝝ.

¶ Incipit prima regula: quaz fecit beatus Franciſcus ⁊ dñs papa Innocentius tertius ꝯfirmauit eã ſibi ſine bulla. In noie patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

HEc ẽ vita quã frater frãciſcus petijt ſibi cõcedi ⁊ cõfirmari a dño papa Innocẽtio: ⁊ ꝯceſſit ⁊ cõnfirmauit eam ſibi ⁊ ſuis fratrib⁹ habitis ⁊ futuris. Frater frãciſcus ⁊ quicũqꝫ erit caput iſtius religionis: promittit obedientiã ⁊ reuerentiã domino Innocentio pape: ⁊ eius ſucceſſoribus obedire.

Qđ fratres debent viuere in obediẽtia ſine ꝓprio ⁊ ĩ caſtitate. Ca. i.

REgula ⁊ vita iſtoꝝ fratrũ hec eſt. ſ. viuere ĩ obediẽtia ⁊ i caſtitate ⁊ ſine ꝓprio: ⁊ dñi nr̃i ieſu chriſti doctrinã ⁊ veſtigia ſeq. Qui dicit. Si vis pfect⁹ eẽ: vade ⁊ vẽde oĩa: ⁊ da paupib⁹: ⁊ hẽbis theſauꝝ in celo: ⁊ veni: ⁊ ſeqre me. Et ſi qs vult poſt me venire: abneget ſemetipſꝫ: ⁊ tollat crucẽ ſuã: ⁊ ſeqt me. Itẽ ſi qs vult venire poſt me: ⁊ nõ odit patrẽ ſuũ ⁊ vxorẽ ⁊ filios ⁊ frẽs ⁊ ſoroꝛes: adhuc ãt ⁊ aiaz ſuam: nõ pt eſſe me⁹ diſcipul⁹. Et oĩs q reliqrit pr̃ez aut mr̃em frẽs aut ſoroꝛes vxorem aut filios domos aut agros ꝓpter me: centuplũ accipiet: ⁊ vitam eternam poſſidebit.

¶ De receptione: ⁊ veſtitu fratrum. Capi. ij.

SI quis diuina inſpiratiõe volẽs accipe hanc vitã: venerit ad nr̃os frẽs: benigne recipiat ab eis. q ſi fuerit firm⁹ accipe vitã nr̃am: multũ caueãt frẽs ſibi ne ĩ ſuis tpalib⁹ negocijs ſe intromittãt: ſꝫ ad ſuũ miniſtrũ qꝫ citius poterũt eũ repſentẽt. Miniſter vo benigne recipiat ipſꝫ: ⁊ ꝯfortet: ⁊ vite nr̃e tenorẽ ei diligẽter exponat. Quo facto pdi

ctus ſi vult ⁊ pōt: ſpūaliter ⁊ ſine impedimēto vendat oīa ſua: ⁊ ſtudeat paupibus erogare. Caueāt aūt frēs ⁊ miniſtri fratrū: ꝙ de negocijs ſuis nullo mō ſe intromittāt. Nec accipiāt aliquā pecuniā nec per ſe nec ꝑ interpoſitā pſonā. Si tñ dignerint: alia neceſſaria corpis pter pecuniā recipere pñt frēs cā neceſſitatis: ſicut alij paupes. Et cū reuerſus fuerit: miniſter ꝯcedat ei pānos ꝓbatiōis vſqꝫ ad ānū. ſ. duas tunc as. ſine caputio ⁊ cingulū ⁊ brachas ⁊ caparōcꝫ vſqꝫ ad cingulū. finito vō anno ⁊ termino ꝓbatiōis: recipiat ad obediētiā. Poſtea nō licebit ei ad aliā religionē accedere: nec extra obedientiā euagari: iuxta mādatum dñi pape. Si aūt aliqs venerit qui ſua dare nō pōt ſine ipedimēto: ⁊ hꝫ ſpūalem volūtatē: relinqt illa: ⁊ ſufficit ei. Nullꝰ recipiat ꝯtra formā ⁊ inſtitutionē ſancte eccl'ie. alij vō q ꝓmiſerūt obediētiā: hēant vnicā tunicā cūꝫ caputio: ⁊ aliā ſine capucio ſi neceſſe fuerit ⁊ cigulū ⁊ brachas. Et oēs frēs vilibꝰ veſtibꝰ iduāt: ⁊ poſſint ea repeciare de ſaccis ⁊ alijs pecijs cū benedictiōe dei. ſꝫ dñs dicit i euāgelio. q in veſte pcioſa ſunt ⁊ in dlitijs: ⁊ qui mollibus veſtiūtur in domibꝰ regū ſūt. Et lꝫ dicātur hypocrite: nō tamē ceſſent bene facere: nec querāt caras veſtes in hoc ſeculo: vt poſſint habere veſtimentuꝫ in regno celorum.

¶ De diuino officio ⁊ ieiunio. Cap. iij.

Dicit dñs. hoc genus demoniorū nō pōt exire niſi in ieiunio ⁊ oſone. Et iterū. cū ieiunatis nolite fieri ſicut hypocrite triſtes. Propter hoc oēs frēs ſiue clerici ſiue laici faciāt diuinū officium laudes ⁊ oſones ſm qd debēt facere. Clerici faciāt officiū: ⁊ dicāt ꝓ viuis ⁊ ꝓ mortuis ſm ꝯſuetudinē clericoꝝ. ꝓ defectu aūt ⁊ negligentia fratruꝫ oi die dicāt. Miſerere mei deꝰ cū pr nr. ⁊ ꝓ fribus defūctis dicāt. De pfūdis cū pr nr. Et libros neceſſarios ad implendū coꝝ officiū poſſint habere. ⁊ laicis ſciētibus legere pſalteriū: liceat illud hre. Alijs vō neſciētibus lras: libꝝ hēre nō liceat. Laici vō dicāt Credo i deū ⁊. xxiiij. pater nr cū gloria pri ꝓ matutino. ꝓ laudibus vō quinqꝫ. Pro prima. credo i deū ⁊. vij. pr nr cum glia pri. Pro. iij. vi. ix. ꝓ qualibet iſtarum. vij. pr nr cū gloria pri. Pro veſpis aūt. xij. Pro ꝯpletorio. vij. ⁊ credo in deū cum gloria patri. Pro mortuis. vij. pater noſter cū requiē eternā. ⁊ pro defectu ⁊ negligētia fratrū tria pater noſter quolibet die. Et ſimiliter omnes fratres ieiunēt a feſto oīꝫ ſcōꝝ vſqꝫ ad natale: ⁊ ab epiphania qn dñs nr ieſus chriſtꝰ incepit ieiunare vſqꝫ ad paſcha. Alijs āt tpibꝰ nō teneāt ſꝫ hāc vitā niſi ſexta feria ieiunare. Et liceat eis māducare de oibus cibis qui apponūtur eis ſm ſanctum euāgelium.

¶ De miniſtris ⁊ alijs fribus qliter ordinētur. Ca. iiij.

In noie dñi. oēs frēs qui cōſtituūtur miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ frūm: in locis in qbus fuerūt collocent ſuos frēs: quos ſepe viſitent: ⁊ ſpūaliter moneant ⁊ confortent: ⁊ oēs alij frēs mei bñdicti diligēter obe

diant eis: in ijs que ſpectāt ad ſalutem aīe: ⁊ nō ſunt ꝯtraria vite nr̄e: ⁊ faciant inter ſe ſicut dicit dn̄s. Quecūqꝫ vultis vt faciāt vobis homīes: ⁊ vos facite illis. ⁊ qđ tibi nō vis fieri: nō facias alteri. Et recordēꝛ miniſtri ⁊ ſerui ꝙ dicit dn̄s. Nō veni miniſtrari: ſed miniſtrare. Et ꝙ cōmiſſa eſt eis cura aīaꝝ fratrū: de q̄bus ſi aliq̄d perderetꝛ ꝓpter eoꝝ culpā ⁊ malū exēplū: in die iudicij oportebit eos reddere rōnem coram domino ieſu chriſto.

De correctione fratrum in offenſione. Cap. v.

IDeoqꝫ aīas veſtras ⁊ fratrū veſtrorum cuſtodite: quia horrendū eſt incidere in manus dei viuentis. Si quis aūt miniſtroꝝ alicui fratruꝫ aliq̄d ꝯtra vitā nr̄am p̄cepit vel ꝯtra aīam ſuā: nō tenetꝛ ei obedire: q2 illa obedientia nō eſt: in qua delictū vel pct̄m cōmittitꝛ. Verūtn̄ omnes fratres qui ſunt ſub miniſtris ⁊ ſeruis fratrū minorum ⁊ ſeruorum: conſiderent rōnabiliter ⁊ diligēter: ⁊ ſi viderint aliquem eoruꝫ carnaliter ⁊ non ſpūaliter ambulare: pro rectitudine vite noſtre poſt tertiaꝫ admonitionē ſi non ſe emendauerit: in capitulo pentecoſtes renuncient miniſtro ⁊ ſeruo totius fraternitatis nulla contradictione impediente. Si vero inter fratres vbicunqꝫ ſint: fuerit aliquis frater volens carnaliter ⁊ non ſpiritualiter ambulare: fratres cum quibus eſt: moneant eum ⁊ inſtruant: ⁊ corripiant humiliter ⁊ diligenter. Qꝫ ſi ille poſt tertiam admonitionem noluerit ſe emendare: q̄ꝫ citius poſſint: mittant eum vel ſignificent ſuo miniſtro ⁊ ſeruo: qui miniſter ⁊ ſeruus de eo faciat: ſicut ſibi ſecundum deum melius videbitur expedire. Et caueant omnes fratres tam miniſtri ⁊ ſerui q̄ꝫ alij: ꝙ propter peccatum alterius vel maluꝫ exemplum non turbentur ⁊ iraſcantur: quia diabolus propter delictum vnius vult multos corrumpere: ſed ſpiritualiter ſicut poſſunt adiuuent eum: qui peccauit: quia non eſt ſanis opus medicus: ſed male habentibus. Similiter omnes fratres non habeant poteſtatem vel dominationem maxime inter ſe. Sicut enim dominus dicit in euāgelio: principes gentium dominantur eorum: ⁊ qui maiores ſunt: poteſtatē exercent in eos. Non ſic erit inter fr̄es: ſed quicunqꝫ voluerit inter eos maior fieri: ſit eorum miniſter ⁊ ſeruus: ⁊ qui maior eſt inter eos: fiat ſicut iunior. Nec aliquis frater malum faciat: vel malum dicat alteri: immo magis ꝑ charitatem ſpiritus voluntarie ſeruiant ⁊ obediāt inuicem: ⁊ hec ē ſancta ⁊ vera obedientia domini noſtri ieſu chriſti. Et omnes fratres quomodocūqꝫ declinauerint a mandatis domini ⁊ extra obedientiā euagauerint: ſicut dicit propheta: ſciant ſe eſſe maledictos extra obediētiam: quouſqꝫ ſteterint in tali peccato ſcienter. Et quando perſeuerant in mandatis domini que promiſerunt per ſanctum euangelium ⁊ vitam ipſorum: ſciant ſe in vera obedientia ſtare: ⁊ benedicti ſint a domino.

De recurſu fratrum ad miniſtrum: ⁊ ꝙ aliquis frater nō non vocetur prior. Cap. vi.

FRatres in quibuſcunq; locis
ſunt: ſi non poſſunt vitã nr̃am obſeruare: q̃ citius pñt: re
currãt ad ſuũ miniſtrũ hoc ipſi ſignificãtes. Miniſter vo
taliter ſtudeat eis prouidere: ſicut vellet ſibi fieri: ſi in con
ſimili caſu eſſet. Et nullus vocetur prior: ſed generaliter omnes vocent
fratres minores: ⁊ alter alterius lauet pedes.

¶ De modo ſeruiendi ⁊ laborandi. Cap. vii.

OMnes frẽs in quibuſcũq; lo
cis fuerint apud aliquos ad ſeruiendũ vel ad laborandũ
nõ ſint camerarii nec cellarii: nec preſint in domibus eo
rum q̃bus ſeruiũt: nec recipiant aliqđ officiũ: qđ ſcãdalũ
generet: vel aĩe ſue faciat detrimentũ ſed ſint minores ⁊ ſubditi omnib9
qui in eadẽ domo ſunt. Et frẽs q̃ ſciũt laborare: laborẽt: ⁊ eandẽ artẽ ex
erceant quã nouerint: ſi nõ ſit cõtra ſalutẽ aĩe ſue: ⁊ honeſte poterint op̃a
ri. Nã ait ꝓpheta. Labores manuũ tuaꝝ q2 mãducabis: beatus es ⁊ be
ne tibi erit. Et aplꝰs. q̃ nõ vult laborare: nõ manducet. Et vnuſq̃ſq; i ea
dem arte ⁊ officio in quo vocatus eſt ꝑmaneat: ⁊ poſſint ꝓ laborare acci
pere omnia neceſſaria preter pecuniã. Et cũ neceſſe fuerit vadant ꝓ ele
moſynis ſicut alii pauperes. Et liceat eis habere ferramẽta ⁊ inſtrumen
ta ſuis artib9 neceſſaria. Omnes fratres ſtudeant bonis opibus inſuda
re: q2 ſcriptũ eſt. Semper facito aliquid boni: vt te diabolus inueniat oc
cupatũ. Et iterũ. Ocioſitas eſt anime inimica. Idcirco ſerui dei ſp̃ oroni
vel alicui bone operationi inſiſtere debent. Caueant ſibi fratres vbicũq;
fuerint in eremis vel in aliis locis: q̃ nullũ locũ ſibi appropriẽt: nec ali
cui defendant. Et quicũq; ad eos venerit: amicus vel aduerſarius: fur vt
latro: benigne recipiat. Ubicunq; ſunt fratres: ⁊ in quocũq; loco ſe inue
nerint: ſpiritualiter ⁊ diligenter debeãt ſe reuidere: ⁊ honorare adinuicẽ
ſine murmuratione. Et caueant ſibi: q̃ non oſtendant ſe triſtes extrinſec9
nubiloſos ⁊ hypocritas: ſed oſtendant ſe gaudentes in domino: hilares
⁊ conuenienter gratioſos.

¶ Q2 fratres non recipiant pecuniam. Cap. viii.

DOminus precepit in euange
lio. Uidete ⁊ cauete ab omni malicia ⁊ auaritia ⁊ attẽdi
te vobis a ſollicitudinibus huius ſeculi ⁊ a curis huius
vite. Unde nullus fratrũ vbicũq; ſit: ⁊ quocũq; vadit: ali
quo modo tollat: nec recipiat: nec recipi faciat pecuniã aut denarios: nec
occaſione veſtimentoꝝ nec librorum: nec pro precio alicuius laboris: im
mo nulla occaſione: niſi propter manifeſtã neceſſitatẽ infirmoꝝ fratrũ:
q2 nõ debemus maiorẽ vtilitatẽ habere ⁊ reputare in pecunia ⁊ denari
is q̃ in lapidibus. Et illos vult diabolus obcecare q̃ eã appetunt: vel re
putant lapidibus meliorem. Caueamus ergo: q2 omnia reliquimus: nec

pro tam modico regnũ celoꝝ pdamus. Et ſi in aliquo loco inuenerim⁹ denarios: de ijs nõ curemus tãq̃ de puluere: quẽ pedibus calcam⁹: qꝛ vanitas vanitatum: ⁊ omnia vanitas. Et ſi forte (qđ abſit) aliquem fratrem contigerit: pecuniam vel denarios colligere: vel habere: excepta ſolũmodo pdicta infirmoꝝ neceſſitate: omnes fratres teneãt eũ pro falſo fratre ⁊ fure ⁊ latrone: ⁊ loculos habente: niſi vere penituerit. Et nullo modo fratres recipiant: nec recipi faciant: nec querant: nec queri faciant pecuniam vl' elemoſynam: nec denarios pro aliquib⁹ domibus vel locis nec cum perſona pro talibus locis pecuniam vel denarios querente vadant. Alia aũt ſeruicia q̃ nõ ſunt contraria vite noſtre: pñt fratres in talibus locis facere cum benedictione dei. Frẽs tñ i manifeſta neceſſitate leproſoꝝ: pñt p eis querere elemoſynã. Caueãt tñ multũ a pecunia. Similiter caueãt oẽs frẽs: ne p aliquo turpi lucro: terras circueant.

¶ De petenda elemoſyna. Cap. ix.

OMnes fratres ſtudeant ſequi humilitatem ⁊ pauptatem dñi nr̃i ieſu chriſtri: ⁊ recordẽtur q̄ nihil aliud oportet nos habere de toto mũdo: niſi ſicut dicit apoſtolus. Habentes alimẽta ⁊ quibus tegamur: his cõtenti ſimus. Et debẽt gaudere qñ cõuerſant inter viles ⁊ deſpectas perſonas: inter pauperes ⁊ debiles: infirmos ⁊ leproſos: ⁊ iuxta viam mendicantes. Et cũ neceſſe fuerit: vadant pro elemoſynis: ⁊ nõ verecũdent: ⁊ magis recordent: qꝛ dñs nr̃ ieſus chriſtus filius dei viui oĩpotentis poſuit faciẽ ſuam vt petrã duriſſimã: nec verecũdatus eſt: ⁊ fuit paup ⁊ hoſpes: ⁊ vixit de elemoſynis ipẽ ⁊ beata virgo ⁊ diſcipuli ei⁹. Quãdo facerent eis hoĩes verecũdiã: ⁊ nolent eis dare elemoſynã: referant inde gratias deo: qꝛ de verecũdijs recipient magnũ honorẽ ante tribunal dñi nr̃i ieſu chriſti: ⁊ ſciant q̄ verecũdia nõ patientibus ſed inferẽtibus imputat: ⁊ elemoſyna ẽ hereditas ⁊ iuſticia q̃ debet pauperibus: quã nobis acquiſiuit dñs noſter ieſus chriſtus. Et fratres qui eã acqrendo laborant: magnã mercedẽ habebũt: ⁊ faciũt lucrari ⁊ acqrere tribuẽtes: qꝛ oĩa q̃ homines faciũt in hoc mũdo peribũt: ſed de charitate ⁊ de elemoſynis q̃s fecerint: habebũt pmiũ a dño. Et ſecure manifeſtet vnus alteri neceſſitatem ſuã: vt ſibi neceſſaria inueniat ⁊ miniſtret. Et quilibet diligat ⁊ nutriat fratrem ſuũ: ſicut mater diligit ⁊ nutrit filiũ ſuũ: in quibus deus eis gr̃az largietur. Et q nõ mãducat: mãducantẽ nõ ſpernat: ⁊ q manducat: nõ manducantẽ nõ iudicet. Et qñ neceſſitas ſupuenerit: liceat vniuerſis frĩbus vbicũq̃ fuerit vti omnib⁹ cibis quos poſſunt homines manducare: ſicut dñs noſter dicit de dauid: q comedit panes ppoſitiõis: quos nõ licebat comedere niſi ſacerdotib⁹. Et recordent q̄ dicit dominus. Attendite vobis: ne forte grauent corda veſtra in crapula ⁊ ebrietate: ⁊ ſupueniet vobis repentina dies illa: tãq̃ laqueus eni ſupueniet ſup omnes: qui ſedent ſup faciẽ orbis terre. Similiter tp̄e manifeſte neceſſitatis faciant omnes de coꝝ neceſſarijs: ſicut eis dominus gratiam largiet: qꝛ neceſſitas non habet legem.

¶ De infirmis fratribus. Cap. x.

SI quis fratrum in infirmitatē ceciderit: vbicūqꝫ fuerint alij fratres nō dimittāt eum niſi cōſtituatur vnus de fratribus: vel plures ſi neceſſe fuerit: qui ſeruiant ei: ſicut vellent ſibi ſeruiri. Sed in maxima neceſſitate poſſunt ipſum dimittere alicui pſone: q̄ debeat ſue ſatiſfacere infirmitati. Et rogo fratrem infirmū: vt referat de omnibus gratias creatori:: ⁊ qualem vult eum dn̄s talē ſe eē deſideret: ſiue ſanū ſiue infirmū. qꝛ oēs quos deꝰ ad vitā p̄ordinauit eternā: flagellorūꝫ atqꝫ infirmitatū ſtimulis ⁊ ꝯpūctionis ſpū erudit: ſicut dr̄ i apocalypſi. Ego quos amo corrigo: ⁊ caſtigo. Si aūt turbabit̄ ſiue iraſcet̄ ꝯtra deū ſiue cōtra frēs: vel ſi forte ſollicite poſtulauerit medicinas: nimis deſiderans liberare carnē cito moriturā: q̄ eſt anime inimica: a malo ſibi euenit ⁊ carnal̄ ē: ⁊ nō videt̄ eē de fratribꝰ: qꝛ plus diligit corpꝰ q̄ꝫ animā.

¶ Vt fratres non blaſſement; nec detrahant: ſed diligant ſe inuicem. Cap. xj.

ET omnes fratres caueant ſibi vt nō calūnient̄ aliquē: nec cōtendant verbis: ſed ſtudeant retinere ſilentiū q̄ncūqꝫ eis dn̄s gratiā largiet̄: nec litigēt inter ſe: nec cū alijs: ſed primo curent humiliter reſpondere dicentes, Serui inutiles ſumus. Et nō iraſcant̄: qꝛ omnis q̄ iraſcitur fratri ſuo: reus erit iudicio: q̄ aūt dixerit fratri ſuo racha: reus erit gehēne ignis. Et diligāt ſe inuicē: ſicut dn̄s dicit. Hoc eſt preceptū meū vt diligatis inuicē: ſicut dilexi vos. Et oſtendant ex operibus dilectionē quā habent ad inuicē ſicut dicit ap̄lus. Nō diligamus verbo nec lingua: ſed opere ⁊ veritate. Neminē blaſſement: nec murmurēt: nec detrahāt alijs qꝛ ſcriptuꝫ eſt. Suſurrones ⁊ detractores ſunt deo odibiles. Et ſint modeſti omnes monſtrantes manſuetudinem ad omnes homines: nec iudicent: nec cōdemnent. Et ſicut dicit dn̄s: nō cōſiderēt minima peccata aliorum: immo magis ſua recogitent in amaritudine aīe ſue. Et contendāt intrare per anguſtam portam: qꝛ dicit dominus. Anguſta porta ⁊ arcta via eſt: que ducit ad vitā ⁊ pauci ſunt qui inueniunt eam.

¶ De malo viſu. ⁊ frequētia mulierū vitanda. Cap. xij.

OMnes fratres vbicunqꝫ ſunt vel vadūt: caueant ſibi a malo viſu ⁊ frequentia mulierū. Et nullus cū eis conſiliet̄ ſolus. Sacerdos honeſte loq̄t cū eis dando penitentiā: vel aliud ſpūale cōſiliū. Et nulla penitus mulier ab aliquo fratre recipiat̄ ad obedientiā: ſed dato ſibi cōſilio ſpirituali vbi voluerit agat penitentiā. ⁊ multū oēs nos cuſtodiamus: ⁊ omnia mēbra nr̄a teneamus. qꝛ dicit dn̄s. Oēs q̄ viderit mulierem ad cōcupiſcendū eam: iam mechatus eſt cū ea in corde ſuo.

¶ De preſumptione fornicationis. Cap.xiij.

SJ quis fratrum diabolo inſtigante fornicaretur: habitũ q̃d ex ſua turpitudine amiſit: ex toto deponat: ⁊ a noſtra religione penitus expellatur: ⁊ poſtea penitentiã faciat de peccatis.

¶ Q̃uo frẽs debeant ire ꝑ mũduz. Cap.xiiij.

QVãdo fratres vadũt ꝑ mundum: nihil portẽt per viã: nec ſaculũ nec perã: nec panẽ: nec pecuniã nec virgã. Et in quacũq; domũ intrauerit: dicãt primũ. Pax huic domui. Et in eadẽ domo manẽtes edãt ⁊ bibãt: q̃ apud illos ſũt. Nõ reſiſtãt malo: ſed ſi q̃s eos i maxillaz ꝑcuſſerit: ꝓbeãt eis ⁊ alterã. Et q auferret eis veſtimentũ ⁊ tunicã nõ ꝓhibeãt. Oĩ petẽti ſe tribuãt: ſed ſi q̃s auferret q̃ ſua ſũt: nõ repetãt.

¶ Q frẽs nõ teneãt beſtiã: nec equitent. Cap.xv.

JNiũgo oĩb⁹ frĩb⁹ meis tã clericis q̃ laicis eũtibus ꝑ mũdũ licet morãtib⁹ i locis: ꝙ nullo mõ apd̃ ſe nec apd̃ aliũ: ⁊ aliq̃ mõ beſtiã aliq̃ hẽãt, nec eis liceat eq̃tare: niſi ĩfirmitate: vł magna neceſitate cogãt̃.

¶ De eũtibus ĩter ſarracenos ⁊ alios ĩfideles. Cap.xvj.

DJxit dominus. Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio lupoꝝ: eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes ⁊ ſimplices ſicut columbe. Unde quicunq; fratrum diuina inſpiratione voluerint ire inter ſarracenos ⁊ alios ĩfideles vadãt d̃ licẽtia ſui miniſtri ⁊ ſerui. Miniſter vero det eis licentiã ⁊ nõ contradicat ſi viderit eos eſſe idoneos ad mittendum. Nam tenebitur dño reddere rationem ſi in hoc vel in alijs ꝓceſſerit indiſcrete. Fratres vero q vadunt: poſſunt duob⁹ modis inter eos ſpiritualiter cõuerſari. Unus modus eſt ꝙ nõ faciant lites nec cõtentiones: ſed ſint ſubditi oĩ humane creature ꝓpter deũ: ⁊ cõfiteant̃ ſe eſſe chriſtianos. Alius modus eſt: ꝙ cũ viderint placere deo: annũciẽt verbũ dei: vt credãt in deũ oĩpotentẽ pr̃ez ⁊ fi. ⁊ ſ.ſ. creatorẽ omniũ: redẽptorẽ ⁊ ſaluatorẽ filiũ: vt baptizent̃ ⁊ efficiant̃ chriſtiani: q2 niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: nõ poteſt intrare in regnũ dei. Hec ⁊ alia que placuerint domino: ipſis ⁊ alijs dicere poſſunt. q2 dicit dominus in euangelio. Omnis qui confitebitur me coram hominibus: confitebor ⁊ ego eũ coram patre meo q eſt in celis. Et qui erubuerit me ⁊ meos ſermones: hũc filius hominis erubeſcet: cũ venerit in mageſtate ſua ⁊ patris ⁊ ſanctorum angelorum. Et omnes fratres vbicunq; ſunt: recordentur ꝙ dederunt ſe: ⁊ reliq̃runt ſua corpora dño nr̃o ieſu chriſto; ⁊ ꝑ ei⁹ amore

debent ſe exponere inimicis tam viſibilibus ꝙ̃ inuiſibilibus, quia dicit dn̄s. Qui perdiderit aiam ſuaꝫ ꝓpter me: ſaluā faciet eaꝫ in vitā eternā. Beati q pſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiā: qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Si me pſecuti ſunt: ⁊ vos pſequētur. Si aūt pſequūtur vos in vna ciuitate: fugite ad aliam. Beati eſtis cuꝫ vos oderint hoīes: ⁊ maledixerint vos: ⁊ exprobrauerint ⁊ eiecerint nomē veſtrū tanꝙ̃ malū: ⁊ cum dixerit oē malū aduerſū vos mentiētes: ꝓpter me: gaudete in illa die ⁊ exultate: qm̄ merces vr̄a multa eſt in celis. Dico aūt vobis amicis meis nolite timere eos qui occidunt corpus: ⁊ poſt hec non habent ampliꝰ qd faciāt. Uidete ne terreamini. In patiētia vr̄a poſſidebitis aīas veſtras. Qui āt pſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit.

¶ De predicatoribus. Cap. xvij.

Nullus fratrū predicet contra formā ⁊ inſtitutionē ſancte eccl'ie: niſi ꝯceſſū fuerit ſibi a ſuo miniſtro. Caueat ergo ſibi miniſter: ne alicui idiſcrete ꝯcedat. Oēs tn̄ frēs opibꝰ p̄dicent. Et nullus miniſter vł p̄dicator approprie t ſibi miniſteriū vel officiū p̄dicatiōis: ſed quacunqꝫ hora ei iiunctū fuerit: ſine oī ꝯtradictiōe dimittat ſuū officiū. Un̄ deprecor in charitate (q̄ deus eſt) oēs frēs meos p̄dicatores oratores ⁊ laboratores tam clericos ꝙ̃ laicos: vt ſtudeāt ſe hūiliare in oibus: non gl'iari: nec in ſe gaudere: nec intrinſecus ſe exaltare d̄ bonis verbis ⁊ opibꝰ imo de nullo bono qđ dicit: vel facit deus ⁊ operatur in eis aliquādo ⁊ per ipſos: ſcđm qđ ipſe dn̄s dicit. Uerūtn̄ in hoc nolite gaudere: qꝛ ſpiritus ſubijciuntur vobis. Et firmiter ſciamus, ꝙ non pertinent ad nos niſi vitia ⁊ peccata. Et magis debemus gaudere cum intentatiōes varias inciderimus: ⁊ cū ſuſtinemus q̄ſcūqꝫ aīe vel corporis āguſtias aut tribulationes in hoc mūdo ꝓpter vitā eternā. Oēs ergo frēs caueamus ab omni ſuperbia ⁊ vana gl'ia. Cuſtodiamus nos a ſapia huiꝰ mundi ⁊ a prudentia carnis. Spūs eni carnis vult ⁊ ſtudet multū ad verba habenda: ſed parum ad opationē: ⁊ querit non religionē ⁊ ſanctitatē ſpūs ſed vult ⁊ deſiderat religionē ⁊ ſanctitateꝫ foris apparētem hoībus: ⁊ iſti ſunt de quibus dicit dn̄s. Amen dico vobis: receperunt mercedē ſuā Spūs aūt dn̄i vult mortificatā ⁊ deſpectā: vilem ⁊ abiectā ⁊ obprobrioſam eſſe carnem: ⁊ ſtudet ad hūilitatem ⁊ patientiam ⁊ puram ſimplicitatem: ⁊ veram pacem ſpūs: ⁊ ſuper omnia deſiderat diuinū timoreꝫ ⁊ diuinam ſapientiā: ⁊ diuinū amorē pr̄is ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. Et omnia bona đo altiſſimo ⁊ ſūmo reddamus: ⁊ omnia bona ipſius eſſe recognoſcamus: ⁊ de omnibus ei gratias referamus: a quo bona cuncta procedūt: ⁊ ipſe altiſſimus ⁊ ſūmus ſolus ⁊ verus deus habeat: ⁊ ei reddātur: ⁊ ipſe recipiat omnes honores ⁊ reuerentias ⁊ omnes laudes ⁊ benedictiones ⁊ omnes gratias ⁊ omnem gloriā cuiꝰ ē oē bonū: qui ſolus eſt bonus. Et quādo videmus: vel audimꝰ malū dici vel fieri: vel blaſphemari deū: nos benedicamus: ⁊ benefaciamus: ⁊ laudemus deum: qui eſt benedictus in ſecula ſeculorū. Amen.

¶ Qualiter miniſtri cõueniãt adinuicẽ. Cap. xviij.

Quolibet anno vnuſquiſq; miniſter cum fratribus ſuis poſſit cõuenire vbicũq; placuerit eis in feſto ſancti michaelis archãgeli: de his q̃ ad deũ ꝑtinent tractaturus. Oẽs. n. miniſtri q ſunt in vltra marinis: ⁊ vltra mõtanis partibꝰ ſemel in tribꝰ annis: ⁊ alij miniſtri ſemel ĩ anno veniant ad capitulum in penthecoſtes apud ſanctã mariam de porciuncula: niſi a miniſtro ⁊ ſuo totiꝰ fraternitatis aliter fuerit ordinatũ.

¶ Quod oẽs fratres viuant catholice. Cap. xix.

Omnes frẽs ſint catholici: viuant ⁊ loquantur catholice. Si quis vero errauerit a fide ⁊ vita catholica in dicto vel facto: ⁊ nõ ſe emendauerit: a noſtra fraternitate penitus expellať. Et omnes clericos ⁊ omnes religioſos habeamus pro dñis: in ijs q̃ ſpectant ad laudẽ anime: ⁊ a noſtra religione nõ deuiant: ⁊ ordinem ⁊ officium eorũ ⁊ adminiſtrationem in domino veneremur.

¶ De cõfeſſione fratrũ: ⁊ ꝑceptione corporis ⁊ ſanguinis domini noſtri ieſu chriſti. Cap. xx.

FRatres benedicti tam clerici q̃ laici confiteantur peccata ſua ſacerdotibus noſtre religionis. Et ſi non poſſunt: cõfiteanť alijs diſcretis ⁊ catholicis ſacerdotibus: ſcientes firmiter ⁊ attendentes q̃ a quibuſcunq; ſacerdotibus acceperint penitentiã ⁊ abſolutionem abſoluti erunt ꝓculdubio ab illis peccatis ſi penitentiã ſibi iniunctam ꝓcurauerint humiliter ⁊ fideliter obſeruare. Si vero tunc ſacerdotem habere nõ poterint: confiteanť fratri ſuo ſicut dicit apoſtolus iacobus. Confitemini alterutrũ peccata veſtra. Non tamen ob hoc dimittant recurrere ad ſacerdotes: qꝛ poteſtas ligandi atq; ſoluẽdi ſolis ſacerdotibus ẽ cõceſſa: ⁊ ſic contriti ⁊ confeſſi: ſumant corpus ⁊ ſanguinem domini noſtri ieſu chriſti cum magna humilitate ⁊ veneratione: attendentes q̃ ipſe dominus dicit. Qui mãducat meam carnem: ⁊ bibit ſanguinem meũ: habet vitam eternam: ⁊ hoc facite in meam cõmemorationem.

¶ De laude ⁊ exhortatione quam poſſunt facere omnes fratres. Cap. xxj.

ET hanc talem exhortationem ⁊ laudem omnes fratres mei quandocũq; placuerit eis annũciare poſſunt ⁊ inter quoſcũq; homines cum benedictione dei. Timete ⁊ honorate: laudate ⁊ benedicite. Gratias agite ⁊ adorate dñm deum omnipotentem in trinitate ⁊ vnitate pa

trem ⁊ filium ⁊ ſpiritum ſanctum creatorem omnium. facite penitentiā.
agite dignos fructus penitētie: quia, ſcitote: ꝙ cito moriemur. date: ⁊ da
bitur vobis. dimittite: ⁊ dimittetur vobis: ⁊ ſi non dimiſeritis: dominus
non dimittet vobis peccata veſtra. Beati qui moriuntur in penitentia:
quia erunt in regno celorū. ve illis qui non moriuntur in penitentia: qꝛ
erūt filij diaboli: cuius opera faciunt: ⁊ ibunt in ignem eternum. Cauete
⁊ abſtinete ab omni malo: ⁊ preſeuerate vſqꝫ in finem in bono.

¶ De admonitione fratrum. Cap. xxij.

ATtendamus omnes fratres qꝫ
dicit dominus. Diligite inimicos veſtros: benefacite hijs q
oderunt vos. Nam ⁊ dominus noſter ieſus chriſtus cuius
veſtigia ſequi debemus: traditorem ſuum vocauit amicum
crucifixoribus ſuis ſponte ſe obtulit. Amici noſtri ergo ſunt omnes illi q
iniuſte nobis inferūt tribulationes: anguſtias: verecūdias ⁊ iniurias: do
lores ⁊ tormenta: martyrium ⁊ mortem: quos multū diligere debemꝰ:
qꝛ ex hoc quod nobis inferunt: habemus vitam eternam. Et odio habē
amus corpus noſtrum cum ſuis vitijs ⁊ peccatis: quia carnaliter viuen
do vult nobis auferre amorem domini noſtri ieſu chriſti ⁊ vitā eternā:
⁊ ſeipſum cum omnibus perdere in infernum. Quia nos ꝓpter culpā
ſumus fetidi: miſeri ⁊ bono contrarij: ad mala autem prompti ⁊ volun
tarij: qꝛ ſicut dicit dominus in euangelio. De corde hominum ꝓcedunt
⁊ exeunt cogitationes male: adulteria: fornicationes: homicidia: furta ⁊
auaricia: nequicia: dolus: falſa teſtimonia: blaſfemia: ſuperbia: ſtulticia.
Hec omnia mala ab intus de corde hominis procedūt: ⁊ hec ſunt que
coinquinant animam. Nunc autem poſtqꝫ dimiſimus mundum: nil ali
ud habemus facere: niſi vt ſolliciti ſimus voluntatē domini ſequi: ⁊ pla
cere ipſi. Multū caueamus: ne ſimus terra ſecus viam: vel petroſa vel
ſpinoſa ſecundum quod dicit dominus in euangel'. Semen eſt verbum
dei. Quod autem ſecus viam cecidit ⁊ conculcatum eſt: ij ſunt: qui au
diunt verbum dei ⁊ non intelligunt ⁊ confeſtim venit diabolus: ⁊ rapit
quod ſeminatum eſt in cordibus eorum: ne credentes ſalui fiant. Quod
autem ſuper terram cecidit: ij ſunt qui cum audierint verbum: ſtatim cū
gaudio ſuſcipiunt illud: facta autē tribulatione ⁊ pſecutione ꝓpter ver
bum: continuo ſcandalizātur. ⁊ hi radicem in ſe non habent: ſed tempo
rales ſunt: quia ad tempus credunt: ⁊ in tempore tēptationis recedunt.
Quod autem in ſpinis cecidit: hi ſunt q verbum dei audiunt: ⁊ ſollicitu
do ⁊ erūne iſtius ſeculi ⁊ fallacia diuitiaꝝ ⁊ circa reliqua concupiſcentie
introeuntes ſuffocant verbum: ⁊ ſine fructu efficiuntur. Quod autem in
terrā bonam ſeminatū eſt: hi ſunt q in corde bono ⁊ optimo audientes
verbum intelligunt ⁊ retinent: ⁊ fructum afferunt in patientia. Et ꝓpte
rea nos fratres ſicut dicit dominus: dimittamus mortuos ſepelire mor
tuos ſuos. Et multum caueamus a malicia ⁊ ſubtilitate ſathane: q vult
ne homo mentem ſuā ⁊ cor habeat ad dominū deum: ⁊ circuiens deſi
derat cor hois ſub ſpecie alicuius mercedis: vel adiutorij tollere ⁊ ſuffo-

care verbum: ⁊ precepta domini a memoria: ⁊ vult cor hominis per ſe-
cularia negocia ⁊ curaʒ excecare: ⁊ ibi habitare ſicut dicit dominus. Cũ
immũdus ſpiritus exit ab homine: ambulat per loca arida ⁊ inaquoſa
querens requiem: ⁊ non inueniens dicit. Reuertar in domum meaʒ vn
de exiui. Et veniens inuenit eam ſcopis mundatam ⁊ ornatam. Tũc va
dit: ⁊ aſſumit alios ſeptem ſpiritus nequiores ſe: ⁊ ingreſſi habitant ibi:
⁊ fiunt nouiſſima hominis illius priora prioribus. Unde nos fratres cu
ſtodiamus nos multũ: ne ſub ſpecie alicuius mercedis vel adiutorij vel
operis: perdamus: aut tollamus menteʒ noſtram a domino. Sed in ſan
cta charitate que deus eſt rogo omnes fratres tam miniſtros q̃ alios: vt
omni impedimento remoto ⁊ omni cura ⁊ ſollicitudine poſtpoſita quo
cunq̃ modo melius poſſunt: debeant ſeruire ⁊ amare: adorare: ⁊ hono-
rare dominũ deum: mundo corde ⁊ pura mente quod ipſe ſuper oĩa que
rit: ⁊ ſemper faciamus in nobis habitaculũ ⁊ manſionem ipſi: qui eſt do
minus deus oĩpotẽs pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũs ſanctus: q dicit. Uigilate itaq̃
omni tp̃e orantes vt digni habeamini fugere omnia mala q̃ vẽtura ſũt
⁊ ſtare ante filiũ hoĩs. Et cũ ſtatis ad orandũ dicite. Pater nr̃ q es in ce
lis. Et adoremus eũ puro corde. Oportet eni ſp̃ orare: ⁊ nõ deficere: naʒ
pater tales q̃rit adoratores. Spũs eſt deus: ⁊ eos q adorãt eũ: in ſpũ ⁊
vitate oportet adorare. Et ad ip̃m recurram⁹ tanq̃ ad patrẽ ⁊ ep̃m aĩa
ruʒ nr̃arum: q dicit. Ego ſum paſtor bonus q paſco oues meas: ⁊ aĩam
meã pono ꝓ ouibus meis. Oẽs vos fratres eſtis: patrem nolite vocare
vobis ſup̃ terrã. Unus ẽ eniʒ pr̃ veſter q in celis ẽ. Nec vocemini mgr̃i
Unus ẽ.n. magiſter veſter q in celis ẽ. Si manſeritis ĩ me: ⁊ verba mea
in vobis manſerint: qd̃cũq̃ volueritis petetis: ⁊ fiet vobis. Ubicunq̃
ſunt duo vel tres cõgregati in noĩe meo: ibi ſum in medio eoꝝ. Ecce ego
vobiſcum ſum vſq̃ ad conſummationẽ ſeculi. Uerba q̃ locutus ſum vo
bis: ſpũs ⁊ vita ſunt. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Teneamus ergo verã
vitam ⁊ doctrinã ⁊ ſanctũ eius euangeliũ: q dignatus eſt ꝓ nobis patrẽ
ſuũ: ⁊ nomen ei⁹ nobis manifeſtare dicẽs. Pater manifeſtaui nomẽ tu-
um hoĩbus: quos dediſti mihi: q᷑ verba q̃ dediſti mihi: dedi eis: ⁊ ipſi
acceperũt ⁊ cognouerũt vere: q᷑ a te exiui: ⁊ crediderũt q᷑ tu me miſiſti.
Ego ꝓ eis rogo nõ pro mũdo: ſʒ pro ijs quos dediſti mihi. Pater ſan-
cte ſerua eos: quos dediſti mihi in nomine tuo: vt ſint vnũ: ſicut ⁊ nos.
Hec loquor in mũdo: vt habeãt gaudiũ in ſemetipſis. Ego dedi eis ſer-
monẽ tuũ: ⁊ mundus eos odio habuit: q᷑ nõ ſunt de mũdo: ſicut ⁊ ego
nõ ſum de mũdo. Non rogo vt tollas eos de mũdo: ſed vt ſerues eos a
malo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tu⁹ veritas ẽ. Sicut tu me mi
ſiſti in mundũ: ⁊ ego miſi eos in mundo: ⁊ pro eis ſanctifico meipſum:
vt ſint ipſi ſanctificati in veritate. Non enim pro eis rogo tantum. ſed ꝓ
eis qui credituri ſunt propter verba eorum in me, vt ſint coniũcti ĩ vnũ
⁊ cognoſcat mundus q᷑ tu me miſiſti ⁊ dilexiſti eos ſicut me dilexiſti. Et
notum faciam eis nomen tuum: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit: ⁊
ego in ipſis. Pater quos dediſti mihi volo: vt vbi ego ſum ⁊ illi ſint me
cum: ⁊ videant claritatem tuam in regno tuo.

¶ Oratio ad deũ: ſiue gratiaruꝫ actio atqꝫ ad
fratres exhortatio. Cap. xxiij.

OMnipotens ſanctiſſime altiſſi-
me ⁊ ſumme deus pater ſancte ⁊ iuſte domine rex celi ⁊ terre
ꝓpt temetipſuꝫ gratias agimꝰ tibi: ꝙ ꝑ ſanctã volũtatẽ tuã
⁊ per vnicum filium tuum ⁊ ſpiritum ſanctum creaſti omnia ſpiritualia
⁊ corporalia ⁊ nos ad imaginem tuam ⁊ ſimilitudinẽ factos: in parady
ſo poſuiſti: ⁊ per culpã noſtram cecidimus: ⁊ gratias agimus tibi qꝛ ſi-
cut per filium tuum nos creaſti: ſic per iſtam dilectionem tuam qua dile
xiſti nos: ipſum verum deum ⁊ verum hominẽ ex glorioſa ſemper vir-
gine beatiſſima ſancta maria naſci feciſti: ⁊ per cruceꝫ ⁊ ſanguinẽ ⁊ mor
tem ipſius nos captiuos redimere voluiſti. ⁊ gratias agimꝰ tibi: qꝛ ipe
filius tuus iterũ venturus eſt in gloria mageſtatis ſue: mittere maledi-
ctos qui penitentiam non egerunt: ⁊ te non cognouerunt in ignem eter-
num. Et dicere omnibus qui te cognouerunt: ⁊ adorauerunt: ⁊ tibi ſerui
erunt in penitentia. Venite benedicti patris mei: percipite regnuꝫ quod
vobis paratum eſt ab origine mundi. Et quia omnes nos miſeri ⁊ pec
catores nõ ſumus digni noiare te: ſuppliciter exoramus: vt dñs noſter
ieſus chriſtus filius tuus dilectus in quo tibi bene complacuit: vna cum
ſpiritu ſancto paraclyto gratias agat tibi: ſicut tibi ⁊ ipſis placet ꝓ oi-
bus qui tibi ſemper ſufficit ad omnia: per quem tanta nobis feciſti alle-
luya. Et glorioſam matrem beatiſſimaꝫ mariã ſemper virginem. beatũ
Michaelem. Gabrielem. Raphaelem: ⁊ omnes choros beatorum ſpi-
rituuꝫ. Seraphin. Cherubin: thronoꝝ. Dominationũ principatuum ⁊
poteſtatum. virtutũ. angeloꝝ. Archangelorum. beatuꝫ Joannem bapti
ſtam. Joannem euangeliſtam. Petrũ. paulũ: ⁊ beatos patriarchas: ⁊
ꝓphetas. innocentes. aplõs. euangeliſtas. diſcipulos. martyres. cõfeſ-
ſores. virgines Beatos helyas ⁊ enoch. ⁊ oẽs ſanctos qui fuerũt: ⁊ erũt
⁊ ſunt. Et ꝓpter tuum amorẽ humiliter deprecamur: vt ſicut tibi placet:
ꝑ his tibi gratias referant ſummo deo vero eterno ⁊ viuo cum filio tuo
beatiſſimo dño noſtro ieſu chriſto ⁊ ſpiritu ſancto paraclyto in ſecula ſe
culorum amen. Allã. Et dño deo vniuerſos intra ſanctam ecclĩaꝫ catho-
licam ⁊ aplĩcaꝫ ſeruire volentes: ⁊ omnes ſequentes ordines. Sacerdo
tes. Diaconos. Subdiaconos. Acolitos: ⁊ exorziſtas. Lectores: ⁊ oſtia-
rios: ⁊ oẽs clericos: vniuerſos religioſos: ⁊ vniuerſas religioſas. Oẽs
pueros ⁊ paruulos. pauperes: ⁊ egenos. reges: ⁊ pricipes. laboratores
⁊ agricolas. ſeruos ⁊ dños. Oẽs virgines: cõtinentes: ⁊ maritatas. lai-
cos maſculos ⁊ feminas: oẽs infantes adoleſcentes. Juuenes ⁊ ſenes
ſanos ⁊ infirmos. oẽs puſillos ⁊ magnos: ⁊ omnes populos gẽtes: tri
bus ⁊ linguas: ⁊ omnes nationes: ⁊ omnes homines vbiqꝫ terrarũ qui
ſunt ⁊ erũt: humiliter rogamus: et ſupplicamus nos omnes fratres mi
nores ſerui inutiles: vt omnes in vera fide ⁊ penitẽtia perſeueremus. qꝛ
aliter nullus ſaluari poteſt. Omnes diligamꝰ ex toto corde: ex tota ani-
ma: ex tota mente ⁊ fortitudine: ex toto intellectu: ⁊ ex omnibus viribꝰ

toto niſu:toto affectu:totis viſceribus:totis deſiderijs ⁊ volũtatib⁹ do-
minũ deum:qui totũ corpus:totam aĩam totã vitam dedit ⁊ dat oib⁹
nobis:qui nos creauit ⁊ redemit:⁊ ſola ſua miſericordia ſaluauit .Qui
nobis miſerabilibus ⁊ miſeris putridis ⁊ fetidis ingratis ignaris ⁊ ma
lis omnia bona fecit:⁊ facit.Nihil ergo aliud deſideremus : nihil aliud
velimus:nihil aliud placeat ⁊ delectet nos:niſi creator ⁊ redemptor ⁊
ſaluator noſter ſolus ⁊ verus deus:qui eſt plenum bonum:omne bonũ
totum bonuz:verum ⁊ ſummũ bonũ:qui ſolus eſt bonus pius ⁊ mitis
ſuauis ⁊ dulcis.Qui ſolus eſt ſanctus.iuſtus.verus. ⁊ rectus. qui ſolus
eſt benignus.innocens.mundus . A quo ⁊ per quem ⁊ in quo eſt omnis
venia:omnis gratia:omnis gloria omniũ penitentiũ ⁊ iuſtorum omni
um beatorum in celis congaudentium.Nihil ergo impediat.nihil ſepa-
ret.nihil interpolet:vbiq; nos omnes omni loco omni hora ⁊ omni tem
pore quotidie ⁊ continue credamus veraciter ⁊ humiliter:⁊ in corde te-
neamus ⁊ amemus.honoremus.adoremus .ſeruiamus. laudemus et
benedicamus. glorificemus ⁊ ſuperexaltemus.magnificemus ⁊ grati
as agamus altiſſimo ⁊ ſummo deo eterno ⁊ trinitati ⁊ vnitati patri ⁊ fi-
lio ⁊ ſpiritui ſancto creatori omniũ in ſe credentiuz.⁊ ſperantiũ. ⁊ diligẽ
tium eum:qui ſine initio:⁊ ſine fine immutabilis ⁊ inuiſibilis. inenarra-
bilis.ineffabilis.incõprehenſibilis.inueſtigabilis.Benedictus laudabi
lis.glorioſus ſuperexaltatus ,ſublimis.excelſus.ſuauis ,amabilis. dele
ctabilis.⁊ totus ſemꝑ ſuper omnia deſiderabilis in ſecula ſeculoꝝ.amẽ

IN nomine dei omnipotentis

rogo omnes fratres vt adiſcant tenorem ⁊ ſenſum eoruz
que in iſta vita ad ſalutem anime noſtre ſcripta ſunt:⁊ iſta
frequenter ad memoriam reducant:⁊ exoro deum vt ipſe
qui eſt omnipotẽs trinus ⁊ vnus benedicat omnes docẽtes:addiſcẽtes
recordantes:⁊ operantes iſta quotiens repetunt:que ibi ad ſalutem no-
ſtram ſcripta ſunt. Et deprecor omnes cum oſculo pedum: vt multum
diligant:cuſtodiant ⁊ reponant:⁊ ex parte dei omnipotentis ⁊ domini
pape ⁊ per obedientiam Ego frater franciſcus firmiter precipio: ⁊ in-
iungo vt ex his que in iſta vita ſcripta ſunt:null⁹ minuat:vel in ipã ſcri-
ptum aliquod deſuper addat:nec aliam regulã fratres habeant. ¶Glo
ria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ ſem-
per ⁊ in ſecula ſeculorum. Amen.

¶In nomine domini incipit teſtamentũ beati patris no ſtri ſeraphici franciſci

Deo gratias.

DOminus ita dedit mihi fra-

tri franciſco incipere pn̄iam:quia cum eſſez i pec
catis nimis videbat mihi amarum videre leproſos:ſz
ipſe dñs adduxit me inter ipſos : ⁊ feci miſericordiã cũ
illis.Et recedente me ab ipĩs:id qȝ videbat mihi amarũ; ꝯuerſum fuit.

in dulcedine aīe ⁊ corpis: Et poſtea parū ſteti ⁊ exiui de ſeculo: ⁊ dn̄s ta-
lem fidē mihi dedit in eccleſijs ſuis vt ita ſimpliciter adorarē ⁊ dicerē.
Adoram⁹ te ſanctiſſime dn̄e ieſu chriſte ad oēs eccleſias tuas que ſunt
in toto mūdo: ⁊ bn̄dicim⁹ tibi: quia p ſcām crucē tuā redemiſti mūdū.
Poſtea dn̄s dedit mihi ⁊ dat tantā fidē in ſacerdotib⁹ qui viuunt ſm
formā ſancte romane eccleſie pp ordinē ipoꝝ: ꝙ ſi facerēt mihi pſecutio
nē volo recurrere ad ipos. Et ſi haberē tantā ſapiam quātā ſalomō hūit:
⁊ inuenirē paupculos ſacerdotes hui⁹ ſcl'i: in eccl'ijs in qb⁹ morāt nolo
pdicare ꝯ voluntatē ipoꝝ. Et ipos ⁊ oēs alios volo timere: amare ⁊ ho
norare ſicut meos dn̄s. Et nolo in ipis ꝯſiderare pccm̄: qꝛ filiū d̄i ierno i
eis ⁊ dn̄i mei ſūt. Et pp hoc facio: qꝛ nihil video corpalr in hoc ſcl'o de
ipo altiſſimo filio dei: niſi ſciſſimū corp⁹ ei⁹ ⁊ ſciſſimū ſāguinē ſuū quē ipſi
recipiūt: ⁊ ipi ſoli alijs adminiſtrāt. Et hec ſanctiſſima myſteria ſup oīa
volo honorare ⁊ venerari ⁊ in locis pcioſis collocari. Sāctiſſima noīa ⁊
verba eius ſcripta vbicūq3 inuenero in locis illicitis volo colligere: ⁊ ro
go ꝙ colligāt: ⁊ i loco honeſto collocēt. Et oēs theologos ⁊ q miniſtra
re ſanctiſſima v̄ba diuina debemus honorare ⁊ venerari: ſicut eos qui
miniſtrāt nobis ſpm̄ ⁊ vitā. Et poſtq3 dedit mihi dn̄s curā de frib⁹: ne
mo oñdebat mihi qd deberē facere: ſ3 ipe altiſſim⁹ reuelauit mihi ꝙ de-
berē viuere ſm formā ſci euāgelij. ¶ Et ego paucis v̄bis ⁊ ſimplicib⁹ fe
ci ſcribi: ⁊ dn̄s papa ꝯfirmauit mihi. Et illi q veniebāt ad recipiēdū vitā
iſtam: oia q̄ hr̄e poterāt paupib⁹ erogabāt: ⁊ erāt ꝯtēti tunica vna int⁹ ⁊
foris repetiata q volebāt cū cingulo ⁊ brachis: ⁊ nolebam⁹ pl⁹ hr̄e. Offi
ciū dicebam⁹ clerici ſm alios clericos: laici dicebāt pr̄ nr̄. Et ſatis liben-
ter manebam⁹ in eccl'ijs: ⁊ eram⁹ idiote ⁊ ſubditi oib⁹. Et ego manibus
meis laborabā ⁊ volo laborare: ⁊ oēs alij frēs firmiter volo ꝙ laborēt
de laboricio qd ptinet ad honeſtatē: ⁊ qui neſciūt diſcāt: nō pp̄ter cupi-
ditatē recipiēdi pciū laboris: ſed pp̄ter bonū exēplū ⁊ ad repellendum
ocioſitatē. Et qn̄ nō daret nobis pciū laboris: recurramus ad menſam
dn̄i petēdo elemoſynas oſtiatī. Salutationē mihi dn̄s reuelauit: vt di-
cerem⁹. dn̄s det tibi pacē. Caueāt ſibi frēs vt eccl'ias ⁊ habitacula paup
cula ⁊ oia alia q̄ p ipis ꝯſtruūt penitus nō recipiāt: niſi eēnt ſicut decet
ſcām pauptatē q̄m in rl'a pmiſim⁹: ſemp ibi hoſpitātes ſicut aduene ⁊ pe
grini. Precipio firmit p obiā frib⁹ vniuerſis: ꝙ vbicūq3 ſūt n̄ audeāt
petere aliq̄ in lr̄a3 i curia romana p ſe neq3 p iterpoſitā pſonā: neq3 p ec-
cleſia: neq3 p loco aliq̄: neq3 ſub ſpecie pdicatiōis: neq3 p pſecutōe ſuoꝝ
corpoꝝ: ſ3 vbicūq3 nō fuerit recepti: fugiāt i aliā t̄rā ad faciēdū pniā cū
bn̄dictiōe d̄i. Et firmit volo obedire gn̄ali miſtro ⁊ alteri guardiano q̄ ſi
bi placuerit mihi dare: ⁊ ita volo eē capt⁹ i manib⁹ ſuis: vt nō poſſi3 ire
vl' facere vltra obiā ⁊ volūtatē ſuā: qꝛ dn̄s me⁹ ē. Et q̄uis ſim ſimplex
⁊ infirm⁹: tn̄ ſp volo hr̄e clericū q mihi faciat officiū: ſicut i rl'a ꝯtinet. Et
oēs alij frēs ita teneāt firmit obedire guardianis ſuis ⁊ facere officiū ſ3
rl'a3. Et ſi aliq iuēti eēnt: q nō facerēt officiū ſm rl'a3: ⁊ vellēt alio mō va
riare: aut nō eēnt catholici: oēs frēs vbicūq3 ſūt p obiā teneāt: ꝙ vbicū
q3 iuenerit aliquē ipoꝝ: primiori cuſtodi illi⁹ loci vbi ipm iuenerit debe-
ant pn̄tare. Et cuſtos teneat p obiā ip3 fortiter cuſtodire ſicut hoie3 i vin-

culis die noctuqȝ: ita ꝙ nō poſſit eripi ď manib⁹ ſuis: donec ꝓpria ſua ꝑſona ipm repñtet in manib⁹ ſui miniſtri. Et miniſter teneať firmiť ꝑ obedientiā mittere q die noctuqȝ cuſtodiāt ipȝ ſicut hoiē in vinculis: donec repſentēt ipm corā dño oſtienſi: q eſt dñs: ꝓtector ⁊ correctoꝛ iſti⁹ fraternitatis. Et nō dicāt frēs hec eſt alia rľa: qꝛ hec eſt recoꝛdatio admonitio ⁊ exhoꝛtatio ⁊ meū teſtm̄: ꝙ ego frater frāciſc⁹ puul⁹ facio vobis frib⁹ meis bñdictis: ꝑꝑ hoc vt rľaȝ q̄m dño ꝓmiſim⁹ meli⁹ catholice obſuem⁹. Et gñalis miniſter ⁊ oēs alij miniſtri ⁊ cuſtodes ꝑ obiam teneāť in iſtis v̄bis nō addere, vel minuere: ⁊ ſemꝑ hoc ſcriptū hēant ſecū iuxta rľam: ⁊ in oib⁹ capl'is q̄ faciūt: q̄ñ legūt rľam: legāt ⁊ iſta v̄ba. Et oib⁹ frib⁹ meis clericis ⁊ laicis p̄cipio firmiť ꝑ obiam: vt nō mittāt gloſas i rľa nec i iſtis v̄bis: dicēdo ita volūt intelligi: ſȝ ſicut dedit mihi dñs pure ⁊ ſimpliciter dicere ⁊ ſcribere rľam ⁊ iſta v̄ba: ita ſimplr ⁊ ſine gloſa intelligatis: ⁊ cū ſancta opatiōe vſqȝ in finē obſuet;. Et q̄cūqȝ hec obſuauerit: in celo repleať bñdictiōe altiſſimi pr̄is celeſtis: ⁊ in t̄ra repleať bñdictiōe dilecti filij ſui cū ſanctiſſimo ſpū paclito ⁊ oib⁹ v̄tutib⁹ celoꝝ ⁊ oib⁹ ſanctis. Et ego frater frāciſc⁹ puul⁹ ⁊ veſter ſuus in dño q̄ntūcūqȝ poſſū cōfirmo vobis intus ⁊ foris iſtam ſanctiſſimā bñdictionē. Amen.

¶ Incipit declaratio dñi gregoꝛij pape. ix. ſuꝑ regulā fratrum minoꝝ.

GRegoꝛius eps̄ ſeru⁹ ſeruoꝛū dei dilectis filijs gñali ⁊ ꝓuincialib⁹ miniſtris ac cuſtodib⁹ ceteriſqȝ frib⁹ oꝛdinis minoꝝ ſalutē ⁊ aplicā bñdictionē. Quo elōgati a ſeclo vt colūbe pēnis aſſūpt; in ſeceſſuȝ ꝯtēplatiōis ſupra vos alti⁹ euolaſtis: ⁊ ꝯſpecti⁹ petōꝝ iacula p̄uidiſtis: ⁊ plura ꝑ q̄ ꝯſpicit; ſalut; ipediri ꝓfectū: coꝛdis vr̄i ocul⁹ pſcrutať. Vñ q̄ tecta ſūt alijs: in ꝯſciētijs vr̄is q̄nqȝ ſpūs manifeſtat: ſplēdoꝛe intelligētie ſpūalis caligine hūane ifirmitat; obducto ſcrupul⁹ iterdū dubitationis induciť: ⁊ difficultates q̄ſi inextricabiles ingerūť. ¶ Sane ꝯſtitut; nuꝑ i pñtia nr̄a nūcijs quos vos filij miniſtri miſiſtis q erat; i caplo generali ꝯgregati: ⁊ te fili gñal' miſter pſonalr ꝯparēte: fuit nobis expoſitū: ꝙ in regula vr̄a q̄dā dubia ⁊ obſcura ⁊ q̄dā itellectu difficilia ꝯtineť. Sȝ ſancte memoꝛie btūs ꝯfeſſoꝛ chriſti frāciſc⁹ nolēs regulā ſuā ꝑ alicuius fr̄is iterp̄tationē exponi: mādauit circa vltimū vite ſue cui⁹ mādatū dr̄ teſtm̄: vt v̄ba ip̄i⁹ rľe nō gloſenť: ⁊ vt v̄bis vtamur eiſdē ꝙ ſic vel ſic itelligi debeāt nō dicať: adijciēs, ꝙ frēs nullo mō āliqs lr̄as ab aplica ſede petāt: ⁊ alia q̄dā iterſerēs: q̄ nō poſſēt ſine mľta difficultate ſeruari. Propť qđ heſitantes an teneamini ad obſuātiā teſti p̄dicti: dubietatē hmōi de ꝯſciētijs vr̄is ⁊ frūȝ vroꝝ ꝑ nos amoueri petiſt;. Et cū ex lōga familiaritate quā idē ꝯfeſſoꝛ nobiſcū hūit: pleni⁹ nouerim⁹ itētiōeȝ ip̄i⁹: ⁊ in ꝯdēdo p̄dictā rľaȝ ⁊ obtinēdo ꝯfirmatiōeȝ ip̄i⁹ ꝑ ſedē aplicam ſibi aſtiterim⁹ dū adhuc eſſem⁹ in minoꝛi officio ꝯſtituti: declarari ſilr poſtulaſt; dubia ⁊ obſcura rľe ſup̄dicte: necnō ſuꝑ qbuſdā difficilib⁹ rñderi ¶ Sane q̄uis predictū chriſti ꝯfeſſoꝛem piam intentionē in p̄dicto mandato habuiſſe credamus: ⁊ vos iuſtis votis eius ⁊ deſiderijs ſanctis affectat;

ano 1231

Articulus. ſ. ꝙ frēs n̄ ſūt aſtricti ad obſuantiā teſtamēti ſā cti frāciſci

omnimode conformari: nos tamen attendentes aiarũ periculum ⁊ dif-
ficultates quas ꝓpter hec poſſetis incurrere: dubietatẽ de vr̃is cordib⁹
amouẽdo: ad mandatũ illud vos dicimus nõ teneri: qd ſine ꝯſenſu frũm

Articulus. ij. An frẽs teneãt euãgelica obſuare ꝯſilia.

⁊ maxime miniſtrorum quos vniuerſos tangebat obligare nequiuit: nec
ſucceſſorẽ ſuũ quomodolibet obligauit: cũ nõ habeat imperiũ par in pa-
rẽ. ¶ Ad hec ſicut p p̃dictos nũcios intelleximus: dubitat̃ ab aliqb⁹ frũm
vr̃orum: ne tã ad ꝯſilia q̃ȝ ad p̃cepta euãgelij teneãt̃: tũ qr in regule vr̃e ha
bet̃ principio: regula ⁊ vita minorum fratrũ hec ẽ. ſ. dñi nr̃i ieſu xp̃i ſanctuȝ
euãgeliũ obſeruare viuẽdo in obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate: tũ qr
in fine ipſius regule ꝯtinent̃ hec verba: pauptatẽ ⁊ hũilitatẽ ⁊ ſanctum
euãgeliũ dñi nr̃i ieſu xp̃i qd firmiter ꝓmiſimus obſeruem⁹. Unde ſcire
deſiderãt: an ad alia euãgelij teneant ꝯſilia: q̃ȝ ad ea q̃ in ip̃a regula p̃ce
ptorie vel inhibitorie ſunt expreſſa: p̃ſerti cũ ip̃i ad alia nõ ſe obligari i-
tenderint: ⁊ vix aut nunq̃ȝ oĩa poſſint ad l̃ram obſeruari. Nos aũt breui-
ter rñdem⁹ ad alia ꝯſilia euãgelij nõ teneri per regulã: niſi ad ea ad que
vos obligaſtis in ipſa: ad cetera vero tenemini ſicut reliqui chriſtiani: ⁊
eo magis de bono ⁊ equo quo vos obtuliſtis holocauſtũ dño medullatũ
per cõtemptũ omnium mundanorum. ¶ Item cuȝ i eadem regula ſit inhi-
bitum: ne fratres recipiãt per ſe vel per alios denarios vel pecuniã vllo
modo: ⁊ ipſi hoc in perpetuũ obſeruare deſiderent: certiorari requirunt:
ſi aliqb⁹ timentib⁹ deum fideles aliquos per quos ip̃i ſubueniãt neceſſi-
tatib⁹ eorũdẽ ſine offenſione regule audeant p̃ſtare: ac ad fideles eoſdẽ
pro neceſſitatibus ip̃is ſecura recurrere conſcientia cum denarios aut pe-
cuniam nouerint accepiſſe: quos tamen denarios vel pecuniaȝ auctãte
ꝓpria non intendunt facere conſeruari: nec noĩe depoſiti exigere ab eiſ-
dem. ¶ Super quo duximus reſpondẽdũ: q si rem neceſſariã velint frẽs

articul⁹ iij. quõ frẽs circa pecunie ꝯtrectationẽ ſe hr̃e debeant.

nota

emere vel ſolutionem facere pro iam empta: poſſint vel nuncium eius a
quo res emitur vel aliquem alium volentibus ſibi elemoſyam facere
(niſi ijdem per ſe vel proprios nuncios maluerint) p̃ſtare. Qui taliter
preſentatus a fratribus non eſt eorum nuncius licet preſentetur ab ip̃is:
ſed illius potius cuius mandato ſolutionem facit ſeu recipientis candẽ.
Idem nuncius ſoluere ſtatim debet: ita q de pecunia nihil remaneat pe-
nes eum. Si vero pro alijs imminentibus neceſſitatibus preſentet̃: ele-
moſynam ſibi cõmiſſam poteſt ſicut ⁊ dñs apud ſp̃ũalem amicum fra-
trum deponere: per ipſum loco ⁊ tempore pro ipſorum neceſſitatib⁹ ſi-
cut expedire viderit diſpenſandam. Ad quem etiam fratres pro huiuſ-
modi neceſſitatibus poterunt habere recurſum: maxime ſi negligens fu-
erit vel neceſſitates ignorauerit eorundem. ¶ Preterea cuȝ in ip̃a regu-

Articul⁹. iiij. d abdicatiõe ꝓprietatis.

la ꝯtineatur expreſſe q fratres nihil ſibi approprient nec domuȝ nec lo-
cum nec rem aliquam: ac ipſi proceſſu temporis contaminari timeãt or-
dinis paupertatem: preſertim cum iam dixerint aliqui ꝓprietatẽ mobi-
lium pertinere ad totuȝ ordinem in cõmuni: nobis fuit humiliter ſuppli-
catum: vt in hoc dignaremur aiarum prouide periculis ⁊ totius ordi-
nis puritati. Dicimus itaq̃ȝ: q nec in cõmuni nec in ſpeciali debent ꝓ-
prietatem habere: ſed vtenſilium ⁊ librorum ⁊ eorum mobilium que l-

cet hre:eoꝝ vſū hẽant:ꝛ frẽs ſm ꝙ gñalis miniſter vel ꝓuinciales dixe ritiis vtãt:ſaluo locoꝝ ꝛ domoꝝ dñio illis ad quos noſcit̃ ptinere. Nec vẽdi debẽt mobilia vł'extra ordinẽ ꝯmutari aut alienari quoquomodo: niſi eccl'ie romane cardinalis q fuerit ordinis gubernator gñali ſeu ꝓuincialib⁹ miniſtris auctãtẽ ſup hoc ꝑbuerit vel aſſenſū. ¶ Quia in quodaʒ eiuſdẽ rl'e capl'o ꝯtinet̃:vt ſi q frũʒ inſtigãte hũani generis inimico mortaliter peccauerit:ꝓ illis pctis de qb⁹ ordinatū fuerit iter frẽs vt recurrãt ad ſolos miniſtros ꝓuinciales:teneãt̃ ad eos recurrere ꝗ̃ citi⁹ poterunt ſine mora:ipi pie dubitãt:vtrũ hoc de pctis publicis tm̃ itelligi debeat:an de publicis pariter ꝛ priuatꝫ. Rñdet̃ igit̃ pdictũ capl'm ad manifeſta tm̃ ꝛ publica ptinere:volẽtes vt gñalis miſter ꝯſtituat faciat tot ꝑ ꝓuincias:quot eoꝝ miniſtri viderint expedire de maturiorib⁹ ꝛ diſcretiorib⁹ſacerdotib⁹:qui ſup ꝓuatis audiãt penitẽtes : niſi frẽs miniſtris aut cuſtodib⁹ ſuis ad loca eoꝝ declinãtib⁹ malerint ꝯfiteri. ¶ Ceterũ cũ ꝓhibẽte rl'a nulli frm̃ liceat pplo ꝑdicare niſi a miniſtro gñali fuerit examinat⁹ ꝛ approbat⁹ ꝛ ſibi officiũ ꝑdicatiõis ab ipſo ꝯceſſũ:certificari petiiſtis:vtrũ ꝓ laborib⁹ fratꝝ ꝛ piculoſis diſcurſib⁹ euitãdis gñalis miniſter dictã examiatiõeʒ approbationẽ ꝛ ꝯmiſſionẽ officii ꝑdicatiõis diſcretis aliqbus ꝯmittere valeat ꝓ examinãdis gñaliter illis q in ꝓuinciis ſũt ſtatutꝫ vel ſpãliter ꝓ qbuſdã. ¶ Ad qđ dam⁹ tale rñſuʒ:ꝙ hoc generalis miniſter nulli pt abſenti ꝯmittere:ſʒ q examinatiõe indigere credũt̃:mittãt̃ ad ipm:vel cũ miniſtris ꝓuincialib⁹ ꝯueniant ſup hoc in capitulo gñali. Si qui v̊o examinari nõ egẽt ꝓ eo ꝙ in theologica facultate ꝛ ꝑdicatiõis officio ſũt inſtructi:ſi etatis maturitas ꝛ alia q̃ requirũt̃ in talibus:cõueniant in eiſdem:pñt (niſi quib⁹ miniſter gñalis ꝯtradixerit)eo mõ quo dictũ eſt pplo ꝑdicare. ¶ Sup eo aũt ꝙ dubitant frẽs an vicarii ꝓuincialiũ miniſtroꝝ quos ipi ſibi ſubſtituũt cum ad capl'ʒ veniunt gñale:poſſint ad ordineʒ recipere veniẽtes vel eiicere iam receptos dicim⁹ ꝙ nõ pñt:qꝛ nec hoc miſtris ipis pmittit̃ niſi eis ſpãlis ſup hoc lnia ꝯcedat̃:quib⁹ etiã gñalis miniſter ſicut ꝯcedere ſic negare põt lniaʒ ſupradictã. Et cum iuxta eãdẽ regulã aliis ꝗ̃ miniſtris ꝓuincialib⁹ fratrum receptio ꝯmitti non valeat:multo minus ptãtem hẽant ꝓuinciales miniſtri hoc aliis ꝯmittẽdi quibus met:ꝛ nõ aliis eſt ꝯmiſſum. ¶ In ſupdubitãtibus vobis an pro eo ꝙ in regula dicitur vt decedente gñali miniſtro:a ꝓuincialibus miniſtris ꝛ cuſtodibus in capl'o pentecoſtes fiat electio ſucceſſoris:oĩum cuſtodũ multitudinẽ oportet ad gñale capl'ʒ conuenire:an vt oĩa cum maiori trãquillitate tractẽt̃:ſufficere poſſit vt aliqui de ſingulis ꝓuinciis qui vocẽ habeãt alioꝝ interſint:taliter rñdemus:vt ſingularum ꝓuinciarũ cuſtodes vnum ex ſe conſtituãt:quẽ cuʒ ſuo ꝓuinciali miniſtro ꝓ ipis ad capl'm dirigãt:voces ſuas ꝯmittentes eidẽ. Qꝛ cum etiã ꝯſtitueritis per voſipſos:ſtatutũ hmõi duxim⁹ approbãdum. ¶ Denicꝫ qꝛ ꝯtinetur in regula ſupradicta q frẽs nõ ingrediant̃ in monaſteriis monialiũ ꝑter illos quibus a ſede apl'ica ꝯceſſa fuerit licẽtia ſpãlis:ꝗ̃ꝗ̃ hoc de monaſteriis paupeꝝ monialiũ incluſaꝝ frẽs hactenus intelligendũ eſſe crediderint cum eaꝝ ſedes apl'ica curã hẽat ſpe

Articul⁹.v. de recurſu fratrũ peccãtium ad miniſtros.

Articul⁹.vi. đ mõ examinãdi ꝛ inſtituendi ꝑdicatores.

Arti.vii.q poſſint venientes ad ordinem recipere.

Arti.viii.đ electiõe gñal' miniſtri.

Arti.ix. de ingreſſu mõaſterioꝝ monialiũ

cialē: ⁊ intellect⁹ hmōi per ꝯſtitutionē quādā tꝑe date regule viuēte ad hucſbtō frāciſco per ꝓuinciales miniſtros fuiſſe credat in gn̄ali capitulo declarat⁹: certificari nihilomin⁹ poſtulaſtis: an hoc de oib⁹ generaliter cum regula nullū excipiat: an de ſolis monaſterijs monialiū p̄dictaꝝ intelligi debeat. Nos vtiqꝫ gn̄aliter id eſſe ꝓhibitū de q̄rūlibet cenobijs monialiū rn̄demus. Et noīe monaſterij volum⁹ clauſtrū domos ⁊ officinas interiores intelligi: ꝓ eo ꝙ ad alia loca vbi etiā hoīes ſeculares cōueniūt: pn̄t frēs illi cauſa p̄dicatiōis vel elemoſyne petende accedere: q̄bus id a ſupiorib⁹ ſuis ꝓ ſua fuerit maturitate vel idoneitate ꝯceſſū: exceptis ſemꝑ p̄dictaꝝ monaſterioꝝ incluſaꝝ locis: ad q̄ nulli datꝰ accedēdi facultas ſine lnīa ſedis ap̄lice ſpālī. Datum anagnie quarto kl's octobris pōtificatus noſtri anno quarto.

¶ Incipit declaratio dn̄i innocentij pape quarti ſuper regulam fratrum minoꝝ.

12

Innocētius ep̄us ſeruus ſeruoꝝ dei. ⁊c. Ordinem vr̄m illo ꝓſeq̄ntes affectu ⁊ infra. Quere ī ſcdo tractatu. fo. iij.

¶ Incipit declaratio dn̄i gregorij pape decimi ſuper predictam regulam fratrum minorum.

ano 1274

Gregorius ep̄s ſeru⁹ ſeruoꝝ dei dilecto filio miniſtro gn̄ali ordinis fratrū minoꝝ ſalutē ⁊ ap̄licā bn̄dictionē. Volūtarie paupertati cui ſacra religio tui ordinis vt chriſto paupi poſſit liberi⁹ famulari ſalubriter ſe aſtrinxit affectu paterno ꝯpatimur: ac etiā illud motiuū curie celeſtis ſtudiū qđ ꝓfeſſores ipius ordinis hr̄e circa lucrū ꝑcipim⁹ aiaꝝ libēter q̄tū cū deo poſſum⁹ ꝓmouem⁹. ¶ Cū itaqꝫ ſicut ex tua petitione collegim⁹ frēs eiuſdē ordinis ex ꝓfeſſiōe ipi⁹ regule nec in cōi nec etiā in ſpālī ꝓprietatē cuiuſcūqꝫ rei hr̄e valeāt: ſꝫ vbi donatores vel collatores quorūcūqꝫ bonoꝝ ſibi nō reſeruauerūt dn̄ium donata vel collata eidem ordini ad romanā eccl'iam imediate ꝑtineāt: eaqꝫ ꝓpter hoc ſine lnīa ei⁹ alienari non poſſint: Nos diſcretiōi tue quā credim⁹ inſtitutis regularib⁹ ſollicitā ⁊ honeſtatis obſeruātia ſtudioſaꝫ: tribuēdi frib⁹ p̄dicti ordinis lnīam alienādi ⁊ ꝯmutādi aliaqꝫ de bonis hmōi mobilib⁹ q̄bus ipi vtunꝰ in res alias magis ſibi neceſſarias cū eis videbiꝰ opportunū: liberā ⁊ auctate p̄ntiū ꝯcedim⁹ facultatē. ¶ Ad hec qr id ꝑ qđ in regula p̄dicti ordinis ꝯtineꝰ vt frēs ipi⁹ ordinis nō igrediāꝰ monaſteria mōacharū p̄ter illos q̄bus a ſede ap̄lica ꝯceſſa fuerit lnīa ſpālis. fe. Re. Innocētius papa q̄rtus p̄deceſſor nr̄ nō declarādo: in ſuis lr̄is dixit ingreſſū in monaſteria tm̄mō monialiū incluſaꝝ ordinis ſancti damiani ꝓhibitum fore ipis: itaqꝫ circa eas certa ſuata forma ijdē frēs ad alia cenobia monialiū poſſint ſicut ⁊ alij religioſi frēs ad p̄dicādū vl' petēdū elemoſynā ac ꝓ alijs honeſtis ⁊ rōnabilib⁹ cāis accedere ac intrare: q̄bus id videlicet a ſuis ſupioribus ꝓ ſua fuerit maturitate vel idoneitate ꝯceſſū. volum⁹ vt frēs ipi⁹ ordinis iuxta tuā diſpoſitionē dūtaxat hmōi declaratione p̄deceſſoris nr̄i vtantur. Nulli ergo oino hoīꝫ ⁊c. Datū lugduni no-

Arti. i. q̄n̄o fratres pn̄t res ſibi cōceſſas cōmutare ⁊ alienare.

Arti. ij. de monaſterioꝝ monialiū ingreſſu

nis nouembris pontificatus noſtri anno tertio

¶ Incipit declaratio edita a dño nicolao papa tertio ſup prefatam regulam fratrum minorum.

NIcolaus epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. ⁊c. Exijt qui ſemina. ⁊ infra. Quere ſupra ſcđo tractatu fo. iiij.

¶ Incipit dclaratio regule fratrũ minoꝝ edita a dño papa Clemente quinto.

CLemẽs epͣs ſeruꝰ ſeruoꝝ dei. Sobre el año 1306

ad ꝑpetuã rei memoriam. Exiui de paradiſo dixi: rigabo hortũ plantationũ ait ille celeſtis agricola. q̃ vẽ fons ſapientie vbũ dei a pr̃e in pr̃em manẽs genitũ ab eterno: nouiſſime diebꝰ iſtis fabricãte ſpũ ſctõ in vtero v̄ginis factũ caro exiuit hõ ad opꝰ arduũ redẽptõis hũani generꝫ pagẽdũ: exẽplar ſeq̃ndũ celeſtis vite p̄bẽs hoibꝰ ſemetipꝫ. Ueꝝ q2 mortal̃ vite ſollicitudinibꝰ pſſꝰ hõ mẽtis aſpectũ ab exẽplarꝫ hmõi intuitu diuertebat: verꝰ nr̃ ſalomõ in ſolio militãtꝫ eccl̃ie q̃ndã hortũ voluptatꝫ iter ceteros fecit a ꝓcelloſis mũdi fluctibꝰ elõgatũ: i q̃ qetiꝰ ac ſecuriꝰ vacaret ꝯtẽplãdis obſuãdiſq̄ opibꝰ exẽplarꝫ. In hũc itrauit ipe, vt rigaret ipꝫ fecũdis aq̄s ſpãlis gr̃e ⁊ doctrine. Hic hortꝰ ſiq̄dẽ ẽ frũ3 minoꝝ ſcã religio: q̃ murꝫ rl̃aris obſuãtie firmit vndiq̄ circũcluſa: itra ſe ſolo ꝯtẽta dõ adornat abũde nouell̃ plãtatiõibꝰ filioꝝ. Ad hũc veniẽs dilectꝰ dĩ filiꝰ mortificãtꝫ pnie myrrhã metit cũ aromatibꝰ: q̃ ſuauitate mira vniuerſ odorẽ attrahẽtꝫ ſci mõie circũfũdũt. ¶ Hec ẽ illa celeſtꝫ vite forma ⁊ rl̃a quã dſcripſit ille ꝯfeſſor xp̄i eximiꝰ ſcũs frãciſcꝰ: ac ſuãdã a ſuis filijs v̄bo docuit pit ⁊ exẽplo. Q2 v̄o dicte ſctẽ rl̃e ꝓfeſſores ac emulatores dꝫuoti: vt aluni ⁊ veri filij tali pr̃is affectabãt ſic̃ ⁊ feruẽter affectãt ad purũ ⁊ plenũ p̄miſſã rl̃a3 firmit obſuar: attẽdẽtes q̃dã q̃ dubiũ poterãt afferre ſẽſũ i ipiꝰ rl̃e ſerie ꝯtineri: ꝑ ipoꝝ dclaratiõe hñda recurrerũt prudẽt oli3 ad apicẽ ap̃lice dignitatꝫ: vt certificati ꝑ ipa3: cuiꝰ pedibꝰ etiã ꝑ ipa3 rl̃a3 ſũt ſubiecti: poſſẽt dño pulſis cũctꝫ dubijs cũ plena claritate ꝯſcie dſuire. Hoꝝ ãt pijs ac iuſtꝫ ſupplicatiõibꝰ pl̃es p̄deceſſores nr̃i romãi põtifices ſucceſſiue ſic̃ dignũ erat applicãtes aures ⁊ aliu3: dclarauerũt ea q̃ dubia videbãt: addidet t nõnulla ⁊ aliq̃ ꝯceſſerũt: ſic̃ expedire videbãt frũ3 ꝯſciẽtijs: ac pure obſuãtie huiꝰ ſtatꝰ. Ueꝝ q2 plerũq̄ vbi culpa nõ eſt eã timere ſolent ꝯſcie timorate: q̃ in via dei q̃dcũq̄ deuiũ expaueſcũt: nõ ſũt ad plenũ ex dictis declaratiõibꝰ dictoꝝ oliu3 frũm ꝯſcie qetate: qu circa aliq̃ ad rl̃a3 ipoꝝ q̄ ſtatũ ꝑtinẽtia dubitationũ i ipis fluctus aliq generẽt ⁊ oriant: ſic̃ ad aures nr̃as pluries ⁊ de q̄ pluribꝰ in publicis ⁊ p̄uatis ꝯſiſtorijs ẽ ꝑlatũ. ¶ Qua ꝓpt ꝑ ipos frẽs nobis extitit hũilit ſupplicatũ: q̃tenꝰ p̄dictis dubijs q̃ occurrerũt ⁊ q̃ pñt occurrere i futuꝝ adhibere opportũa dclaratiõis remedia: d benignitate ſedis ap̃lice curarẽmꝰ. ¶ Nos igit cuiꝰ aĩmꝰ ab etate tenera pia deuotiõe efferbuit ad hmõi ꝓfeſſores rl̃e ⁊ ad ordinẽ ipꝫ totũ; nũc ãt excõi cura paſtorale regimis quã imeriti ſuſtinemus

ad ipſos fouẽdos dulcius ⁊ attentiꝰ gratioſis fauoribꝰ ꝓſequẽdos tan-
to ꝓuocamur ardentius: quãto frequẽtius, intẽta mẽte reuoluimꝰ fructꝰ
vberes quos ex eorum exemplari vita ⁊ ſalutari doctrina toti vniuerſali
eccl'ie continue cernimus ꝓuenire: tam pia ſupplicantiũ intẽtione cõmo
ti: ad ꝑagendũ diligenter qd̃ petit̃ ſtudia nr̃a duximꝰ cõuertenda: ipſaq̃ꝫ
dubia ꝑ plures archiep̃os ⁊ ep̃os ⁊ in theologia magiſtros ⁊ alios litte
ratos ꝓuidos ⁊ diſcretos examinari fecimꝰ diligẽter. ¶ Cũ igit̃ i primis
ex eo ꝙ indicte regule principio habet̃ regula ⁊ vita minoꝝ fratrũ hec ẽ
ſ. dñi nr̃i ieſu xp̃i ſanctũ euangeliũ obſeruare in obedientia viuẽdo ſine
ꝓprio ⁊ in caſtitate. Itẽ infra finito v̓o anno ꝓbationis recipiant̃ ad obe
dientiã ꝓmittẽtes vitã iſtã ſemꝑ ⁊ regulã obſeruare. Itẽ circa finem re-
gule pauꝑtatẽ ⁊ humilitatẽ ⁊ ſanctũ euãgeliũ dñi nr̃i ieſu chriſti qd̃ fir-
miter ꝓmiſimꝰ obſ̓uemꝰ. Fuit heſitatũ: an frẽs eiuſdẽ ordinis ad oĩa tã
p̃cepta q̃ꝫ cõſilia euãgelij ex ꝓfeſſione ſue regule teneant̃: qbuſdã dicenti
bus ꝙ ad oĩa: alijs aũt aſſerentibꝰ ꝙ ad ſola illa tria cõſilia, videlicet vi
uere in obediẽtia: i caſtitate ⁊ ſine ꝓprio: ⁊ ad ea q̃ ſub verbis obligatori
is ponũt̃ i regula obligãt̃. ¶ Nos circa hũc articulũ p̃deceſſoꝝ nr̃oꝝ ve
ſtigijs ĩherẽtes: ĩp̃mq̃ꝫ articulũ quo ad aliqd̃ pleniꝰ ꝓſequẽtes: dicte he
ſitationi duximꝰ reſpõdendũ: ꝙ cũ votũ determinatũ cuiuſlibet habeat
cadere ſub certo: vouẽs regulã non p̃ot dici teneri ex vi voti hmõi ad ea
cõſilia euãgelica q̃ i regula nõ ponũt̃. Et qdẽ beati frãciſci cõditoris re-
gule hec ꝓbat̃ fuiſſe ĩtentio: ex hoc ꝙ q̃daꝫ euãgelica cõſilia i regula po
ſuit alijs p̃termiſſis. Si. n. ꝑ illud v̓bũ regula ⁊ vita minoꝝ fratrũ hec eſt
⁊c. intẽdiſſet eos ad oĩa cõſilia euãgelica obligare: ſuꝑflue ⁊ nugatorie
q̃dã eoꝝ ſuꝑ̃ſſis ceteris i rl̃a exp̃ſſiſſet. Cũ aũt natura termini reſtrictiui
hoc habeat: ꝙ ſic excludit ab ĩp̃o extranea: ꝙ cũcta ad ip̃ꝫ ꝑtinẽtia cõclu
dit: declaramus ⁊ dicimꝰ: ꝙ dicti frẽs nõ ſoluꝫ ad illa tria vita abſolute
a ccepta ex ꝓfeſſione ſue regule obligãt̃: ſꝫ etiã tenẽt̃ ad ea oĩa ĩplenda: q̃
ſunt ꝑtinẽtia ad hec tria: q̃ regula ip̃a ponit. Nã ſi ad hec tria p̃dicta tm̃
p̃ciſe ⁊ nude ꝓmittẽtes ſe ſ̓uare regulã viuẽdo in obedientia in caſtitate
⁊ ſine ꝓprio ⁊ nõ etiã ad oĩa cõtẽta in regula q̃ hec tria modificãt arcta
rent̃: ꝓ nihilo ⁊ vane ꝓferrẽt̃ hec verba: ꝓmitto ſꝑ hãc regulaꝫ obſ̓uare
ex quo ex his verbis nulla obligatio naſceret̃. Nec tñ putandũ ẽ ꝙ bea
tus frãciſcꝰ ꝓfeſſores huiꝰ rl̃e quãtũ ad oĩa cõtenta in rl̃a modificantia
tria vota: ſeu ad alia in ip̃a exp̃ſſa intẽderit eq̃liter eẽ obligatos: quin p̃o
tius apte diſcernit: ꝙ quo ad q̃dã ip̃oꝝ trãſgreſſio ẽ mortalis: ⁊ quo ad
quedã alia nõ: cũ ad q̃daꝫ ip̃oꝝ verbũ apponat p̃cepti vel eq̃pollẽtis ei-
dem: ⁊ quo ad alia verbis alijs ſit cõtentꝰ. ¶ Itẽ qꝛ p̃ter ea q̃ exp̃ſſe v̓bo
p̃cepti exhortatiõis ſeu monitionis ponũt̃ i rl̃a: nõnulla v̓bo ĩꝑatiui mo
di negatiue vel affirmatiue appoſito inſerũt̃: hactenꝰ extitit dubitatuꝫ:
an tenerẽt̃ ad iſta vt ad habẽtia vim p̃cepti. Et qꝛ vt ĩtellerimꝰ nõ minui
tur hoc dubiũ ſꝫ auget̃: ex eo qd̃ felicis. Recordatiõis Nicolaꝰ pa. iij. p̃
deceſſor noſter noſcit̃ declaraſſe: ꝙ frẽs ĩpi ex ꝓfeſſione ſue rl̃e ſunt aſtri-
cti ad ea cõſilia euãgelica: q̃ in ipſa rl̃a p̃ceptorie vel inhibitorie ſeu ſub
v̓bis eq̃pollẽtibꝰ exp̃mũt̃: ſupplicauerũt p̃dicti frẽs vt ad ip̃oꝝ cõſciẽti

Arti. i. de obſ̓uãtia euangelicoꝝ ꝯſilioꝝ ⁊ p̃ceptoꝝ.

Arti. ij. an v̓ba ĩperatiui modi obligẽt frẽs ſicut p̃cepta.

as ſerenādas declarare q̄ hoꝝ cēſeri debeāt p̄ceptis eqpollētis ac obligatoria dignaremur. ¶ Nos itaq̄ q in ſynceris hoꝝ cōſcientijs delectamur: attendētes ꝙ in his q̄ aīe ſalutē reſpiciūt: ad vitandos graues remorſus cōſciētie cōſulte pars ſecurior ē tenēda: dicim⁹. ꝙ lꝫ frēs non ad oīuꝫ q̄ ſub verbis impatiui modi ponūt in rl'a ſicut ad p̄ceptoꝝ ſeu p̄ceptis eqpollētiuꝫ obſuantiā teneant: expedit tñ ipis frib⁹ ad obſuandā puritatē rl'e ꝛ rigorē: ꝙ ad ea ſicut ad eqpollētia p̄ceptis ſe nouerint obligatos: q̄ hic inferius annotant. Ut aūt hec que videri pn̄t eqpollentia p̄ceptis ex vi verbi vel ſaltē ratione materie d̄ qua agit ſeu ex vtroq̄ ſub cōpendio habeant: declaram⁹ ꝙ illud qd̄ ponit in regula de nō habendo plures tunicas q̄ vnā cū caputio ꝛ aliā ſine caputio: itē de nō portādis calciamētis: ꝛ nō eqtando extra caſum neceſſitatis: itē ꝙ frēs vilibus induant: itē ꝙ ieiunare a feſto oīum ſanctoꝝ vſq̄ ad natale dn̄i ꝛ in ſextis ferijs teneant: itē ꝙ clerici faciāt diuinū officiū ſ꞉ ordinē ſancte romane eccl'ie. itē ꝙ miniſtri ꝛ cuſtodes ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ꝛ frib⁹ induēdis ſollicitā curā gerāt. itē ꝙ ſiquis fratrū in īfirmitatem ceciderit alij frēs debent ei ſuire: itē ꝙ frēs nō p̄dicent in ep̄atu alicui⁹ epi cuꝫ ab eo illis fuerit cōtradictū: itē ꝙ nullus audeat pp̄l'o penit⁹ p̄dicare: niſi a miniſtro generali vel alijs qbus ſ꞉m declarationē p̄dictā id cōpetit fuerit examinat⁹ ap̄ꝓbat⁹ ꝛ ad hec inſtitut⁹: itē ꝙ frēs q cognoſcerēt ſe nō poſſe p̄miſſaꝫ regulā ſpūalit obſuare debeāt ꝛ poſſint ad ſuos miniſtros recurrere: itē ꝙ oīa q̄ ponūt in rl'a ad formā habit⁹ tā nouicioꝝ q̄ etiā ꝓfeſſoꝝ necnō ad receptiōis modū ac ꝓfeſſionē ſpectātia niſi recipiētib⁹ quo ad habitū nouicioꝝ: ſicut dicit regula ſ꞉ deū aliter videat: hec ī quā oīa ſunt a frib⁹ tāq̄ obligatoria obſuāda. Itē ordo cōmuniter ſentit tenet ꝛ tenuit ab antiquo: ꝙ vbicūq̄ ponit in regula hoc vocabulū teneāt obtinet vim p̄cepti: ꝛ obſuari debet a frib⁹ ſicut tale. ¶ Ceterū qr̄ chriſti ꝯfeſſor p̄dict⁹ agendoꝝ ac ſuādoꝝ circa recipiēdos ad ordinē miniſtris ꝛ frib⁹ modū p̄bens: dixit ī rl'a ꝙ caueāt frēs ꝛ eoꝝ miniſtri ne ſint ſolliciti d̄ reb⁹ ſuis tēporalib⁹ vt libere faciāt d̄ eis qcqd ipis a dn̄o fuerit inſpiratū: licētiā tñ habeāt mittendi eos ad aliquos deū timētes ſi cōſiliū regrat: quoꝝ ꝯſilio ſua bona paupib⁹ erogēt: dubitauerūt ꝛ dubitāt multi fratrū an liceat ipis de bonis ingrediētiū quicq̄ recipere ſi donet: ꝛ ſi ad dandū pſonis ꝛ cōuētib⁹ poſſint eos inducere ſine culpa: ſi etiam ad diſponēdū deſtributionē rerū taliuꝫ debeat ipi miniſtri ſeu frēs dare cōſiliū: vbi ad cōſulendū alij q̄ ex ipſis ad quos ingreſſuri mittant: poſſint idonei inueniri. Nos aūt cōſiderātes attente intēdiſſe ſanctū frāciſcū ſue regule ꝓfeſſores quos fundauerat ī maxima pauptate: ab effectu tempaliū reꝝ ipoꝝ ingrediētiū p̄dicta verba ſpecialiter ꝛ totaliter elongat: vt quātū ē ex pte fratrū ipoꝝ receptio ad ordinē ſancta ꝛ puriſſima appareret: ꝛ ne aliquomō oculū viderent habere ad bona eoꝝ tp̄alia: ſ꞉ ad ipos tm̄ diuino ſuitio mācipādos: dicim⁹ oīo debere tā miniſtros q̄ frēs ceteros adictis iductiōib⁹ ad ſibi dandā ꝛ ſuaſionib⁹: necnō a dandis circa diſtributionē cōſilijs abſtinere: cū p hoc ad timētes deū ſtatus alterius mitti debeant nō ad frēs: vt vere cūctis pateāt eē tā ſalubris in-

Arti. iij. an poſſint recipe frēs de bonis ordinē igrediētiū.

ſtituti paterni ſtudioſi zelatores ſeduli ⁊ ꝑfecti. Cũ vero facere de rebꝰ ſu
is qđ dñs inſpirabit: ipſamet rl̃a ingredientibꝰ liberũ velit eſſe: nõ vide-
tur quin liceat eis recipe cõſideratis .ſ. eoꝝ neceſſitatibꝰ ⁊ moderamini-
bus declarationis iaʒ dicte: ſiquid de bonis ſuis intrãs ſiĉ ⁊ ceteris pau
peribꝰ ꝑ modũ elemoſyne libere velit dare. Cauere tñ in acceptiõe obla-
toꝝ taliũ decet frẽs: ne ex receptoꝝ quãtitate notabili p̃ſumi poſſit ſini-
ſter oculus cõtra ipos. ¶ Preterea cũ dicaẗ in regula ꝙ illi q iã ꝓmiſe
rũt obedientiã habeãt vnã tunicã cũ caputio ⁊ aliã ſine caputio q habe-
re voluerint: itẽ ꝙ frẽs oẽs veſtimẽtis vilibꝰ induanẗ: noſq; p̃dicta v̄ba
declarauerimꝰ equipollere p̄ceptis: volẽtes plenius hec determinare: dici
mus quantũ ad numerũ tunicaꝝ ꝙ pluribꝰ vti nõ licet: niſi in neceſſitati
bus q̃ haberi poſſunt ex regula: ſm̃ ꝙ hũc paſſum memoratꝰ p̃deceſſor
noſter pleniꝰ declarauit. Vilitatẽ aũt veſtiũ tam habitꝰ q̃ȝ interioꝝ tuni
carũ illã intelligi debere dicimus: q̃ ſm̃ conſuetudinẽ vel conditionẽ pa
trie debeat quantũ ad colorẽ panni ⁊ p̃ciũ vilitas merito reputari: nõ .n.
quo ad regiones oẽs põt determinatus vnꝰ modus in talibus aſſigna-
ri. Hmõi etiã vilitatis iudiciũ miniſtris ⁊ cuſtodibus ſeu guardianis du
ximus cõmittendũ: eorum ſuper hoc conſcientias onerãtes: ita tamẽ ꝙ
ſeruent in veſtibus vilitatẽ. ¶ Quoꝝ etiã miniſtroꝝ cuſtodũ ⁊ guardiano
ruʒ iudicio eodẽ modo relinquimꝰ: ꝓ q̃ neceſſitate poſſint ipſi frẽs calci
amenta portare. ¶ Deinde cũ duobꝰ temporibꝰ annotatis in regula .ſ. a
feſto oim̃ ſanctoꝝ vſq; ad natiuitatem dñi ⁊ maxime quadrageſime in
quibꝰ ieiunare tenẽtur: inſeraẗ in eadẽ regula: aliis aũt tẽporibus nõ te-
neanẗ niſi ſextaferia ieiunare: ⁊ ex hoc voluerũt aliqui dicere ꝙ dicti or-
dinis fratres non tenẽtur niſi ex condecentia ad alia ieiunia q̃ȝ ad iſta: de
claramus debere intelligi eos nõ teneri ad ieiuniũ aliis temporibꝰ pre-
terq̃ȝ in ieiuniis ab eccl̃ia cõſtitutis. Nõ eſt .n. veriſimile ꝙ vel inſtitutor
regule vel etiã cõfirmator abſoluere eos intenderit a ſuandꝫ illis ieiuni
is: ad que de cõi ſtatuto eccl̃ie obliganẗ ceteri chriſtiani. ¶ Porro cũ di-
ctus ſanctus volẽs frẽs ſuos ſuꝑ oia a denariis ſeu pecunia eſſe totaliter
alienos p̃cepit firmiter fribus vniuerſis vt nullo modo denarios vel pe
cuniã recipiãt ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitã ꝑſonã: iſtũq; articulũ declarãs idem
p̃deceſſor noſter: caſus ⁊ modos poſuerit: qbꝰ ſuatis a fratribꝰ nõ poſ-
ſint dici nec debent per ſe vel ꝑ aliũ pecunie receptores cõtra regulã vel
ſui ordinis puritatẽ: dicimꝰ frẽs teneri cauere ſummopere ꝙ ꝓ aliis cau
ſis vel ſub modis aliis q̃ȝ ponat dicti p̃deceſſoris nr̃i declaratio ad dan-
tes pecunias ſiue deputatos nũcios nõ recurrãt: ne ſi ſecus ab ipſis at-
tentatũ fuerit: trãſgreſſores p̃cepti ⁊ regule merito poſſint dici. Nã vbi
aliquid alicui generaliter ꝓhibetur: qđ expꝛ̃ſſe nõ cõcediẗ: intelligiẗ dene
gatũ. Quo circa queſtus oĩs pecunie ac oblationũ pecuniaꝝ receptio in
eccl̃ia vel alibi cippi ſeu trũci ordinati ad offerentiũ ſeu donantiũ pecuni
as reponẽdas: necnõ ⁊ quicũq; recurſus aliꝰ ad pecunias ſeu habẽtes ip
ſas q ꝑ declarationẽ p̃dictã nõ cõcediẗ: hec inq̃ȝ oia ſunt eis ſimpliciter
interdicta. Cũ etiã recurſus ad amicos ſpũales expꝛ̃ſſe tm̃ in duobus caſi
bus ſm̃ regulã cõcedaẗ vʒ ꝓ neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊ fribꝰ induẽdis:

Arti. iiij. de fratrũ veſtimẽtis ⁊ eoꝝ vilitate.

De calciamentis.

Arti. v. de ieiuniis.

Arti. vj. de obſeruãtia p̃cepti .ſ. ꝙ frẽs nõ recipiãt pecuniã.

nota

idq̃ꝫ pie ⁊ rationabiliter cõſiderata neceſſitate vite ad alias neceſſitates
fratrũ ꝓ tpe occurrentes (ceſſantibꝰ elemoſynis) ſeu etiã ingruẽtes ſepe
dictus ꝑdeceſſoꝛ dixerit extendendũ: attendãt frẽs ꝑfati ꝙ ꝓ nullis can
ſis alijs q̃ꝫ ꝑdictis vel ſimilibꝰ in via vel alibi recurrere licet eis ad ami
cos huiuſmodi: ſiue ſint dãtes pecunias ſeu deputati p ipſos ſiue nũcij
vl̃ depoſitariꝫ ſeu quouis alio noĩe appellẽt etiã ſi cõceſſi p eandẽ decla
rationẽ modi circa pecuniã integre ſeruarent. ¶ Deniq̃ꝫ cũ idem cõfeſ
ſoꝛ ſumme affectauerit ſue rl̃e ꝓfeſſoꝛes totalit̃ eẽ abſtractos ab effectu
⁊ deſiderio terrenoꝝ ⁊ ſpecialiter a pecunie ⁊ eiꝰ vſu totaliter in exper
tos: ſicut ꝓbat ꝓhibitio d̃ recipiẽda pecunia in regula ſepiꝰ repetita cu
rare frẽs vigilãter neceſſe ẽ: ꝙ cũ ex cauſis ꝑdictis ⁊ modis ad habẽtes
pecunias deputatas ꝓ ipſoꝝ neceſſitatibꝰ recurrere opoꝛtebit ad tenen
tes ipſas quicũq̃ꝫ hi fuerit principalẽ vel nũcij in oĩbꝰ ſic ſe gerant: ꝙ ſe
cũctis oſtendãt indictis pecunijs ſicut nec hñt penitꝰ nil habere. Qua
ꝓpter ꝑcipere q̃ñ ⁊ q̃liter pecunia expẽdat̃: cõpotũq̃ꝫ exigere de expen
ſa: eã quomodocũq̃ꝫ repetere ſiue deponere aut deponi facere: capſulaꝫ
pecunie vel eiꝰ clauẽ deferre: hos actꝰ ⁊ cõſimiles ſibi frẽs illicitos eſſe
ſciant. ¶ Predicta eni facere ad ſolos dñ̃os ptinet q dederũt: ⁊ eos quos
ipſi deputauerunt ad hoc ipſum. ¶ Proinde cũ vir ſanctus pauperta
tis premiſſe in regula modum exprimens dixerit in eadem: fratres nihil — Arti. vij. de exppriatiõe fratrum.
ſibi appropꝛient: nec domuꝫ nec locum nec aliquam rem: ſed tãq̃ꝫ pere
grini ⁊ aduene in paupertate ⁊ humilitate domino famulantes vadant
pro elemoſyna confidenter: ſicq̃ꝫ declaratuꝫ extitit per non nullos prede
ceſſoꝛes noſtros romanos pontifices hanc ex ꝓpꝛiationem intelligi de
bere taꝫ in ſpeciali q̃ꝫ etiam in cõmuni: propter quod ⁊ reꝝ oĩm ꝯceſſaꝝ
oblataꝝ ⁊ donataꝝ fr̃ibus (q̃s ⁊ quaꝝ vſuꝫ facti. ſ. oꝛdini vel ipſis fribꝰ
lꝫ habere) ꝓpꝛietatẽ ⁊ dñiuꝫ in ſe ⁊ romanã eccleſiã receperũt dimiſſo i
eis ipſis fribꝰ tantũmõ vſu facti ſimplicis: ad noſtrũ fuerũt deducta exa
men: q̃ in oꝛdine fieri dicebant̃ ⁊ videbant̃ ꝑdicto voto ⁊ puritati oꝛdis
repugnare: videlicet vt ea ꝓſequamur ex ipſis q̃ remedio credimꝰ indi
gere: ꝙ ſe inſtitui heredes nõ ſolũ ſuſtinẽt ſed ꝓcurãt. Itẽ ꝙ redditꝰ ãnu
os ſuſcipiũt interdũ i tã notabili quãtitate: ꝙ cõuentꝰ habẽtes totaliter
inde viuũt. Itẽ ꝙ cũ ipſoꝝ negocia etiã ꝓ rebꝰ tpalibꝰ i curijs agitãt̃: aſſi
ſtunt aduocatis ⁊ ꝓcuratoꝛibꝰ: ⁊ ad iſtigãdũ eoſdẽ ſe ibidẽ pſonalit̃ rep̃
ſentãt. Itẽ ꝙ cũ executiones ſuſcipiũt vltimaꝝ volũtatũ ⁊ gerũt: ſeq̃ꝫ in
tromittãt q̃ñq̃ꝫ de vſuraꝝ vel male ablatoꝝ diſpoſitionibꝰ ſeu reſtitutiõi
bus faciẽdis. Itẽ ꝙ alicubi nõ ſolũ exceſſiuos hoꝛtos ſꝫ etiã vineas ma
gnas hñt: de qbꝰ tã de oleribꝰ q̃ꝫ de vino multuꝫ colligitur ad venden
dum. Itẽ ꝙ tẽpoꝛibꝰ meſſiuꝫ vel vindemiaꝝ ſic copioſe granũ ⁊ vinuꝫ
mẽdicãdo vel aliũde emẽdo colligũt̃ a fribꝰ ⁊ in cellarijs ⁊ granarijs re
cõduntur: ꝙ p anni reſiduũ ⁊ abſq̃ꝫ eoꝛum mẽdicatione pñt trãſigere vi
taꝫ ſuam. Item ꝙ eccleſias vel alia edificia faciunt vl̃ procurant fieri in
quãtitate ⁊ curioſitate figure ac foꝛme ac ſumptuoſitate notabilit̃ exceſ
ſiua ſic ꝙ non videntur habitacula pauperum ſed magnatum. ¶ Pa
ramenta etiam eccleſiaſtica in pleriſq̃ꝫ locis tam multa habent ⁊ tam

notabliter ꝑcioſa:ꝙ excedūt in his magnas eccl'ias cathedrales. Eq̄s
inſuper ⁊ arma eis oblata in funeralibus recipiūt indiſtincte, Tamē cōi
tas ⁊ fratrum ⁊ ſpāliter rectores ipſius ordinis aſſerebāt:ꝙ ꝑdicta ſeu
plura ex ipis in ordine nō fiebant. Et ⁊ ſi qui reperiantur rei in talibus
rigide puniūtur:necnō contra talia ne fiant ſunt facta plnries ab ātiquo
ſtatuta in ordine multū ſtricta. ¶ Cupientes igit̄ nos ipoꝝ fratrū ꝓui de-
ꝯſciēcijs ⁊ cūcta dubia q̄tū poſſibile nobis eſt de ipoꝝ pectōrib⁹ remo-
uere:ad predicta modo qui ſequit̄ rn̄demus. Cū.n.ad veritatē vite perti
neat.vt id qd̄ exterius agitur interiorē mētis habitum ⁊ diſpoſitionem
repreſentet:neceſſe habent fratres qui ſe ex ꝓpriatione tanta a tꝑalib⁹ ab
ſtraxerunt:ab eo qd̄ dicte expropriationi eſſet.l.poſſet videri contrarium
abſtinere. ¶ Quia igitur in ſucceſſiōibus tranſit non ſolum vſus rei ſed
⁊ dn̄ium ſuo tempore in heredes:fratres autem prefati nihil ſibi in ſpe-
ciali acquirere.l.eorum ordini poſſunt etiam in cōi:declarando dicim⁹:
ꝙ ſucceſſionū homini que etiam ex ſua natura indifferēter ad pecuniam
⁊ etiā ad alia mobilia ⁊ imobilia ſe extendūt:ꝯſiderata ſui puritate voti
nullatenus ſunt capaces. Nec licet eis valorem hereditatū taliū.l.tātaꝫ
eaꝝ partē ꝙ ꝑſumi poſſet hoc in fraudeꝫ fieri:quaſi ſub modo ⁊ forma
legati dimitti ſibi facere.l.ſic dimiſſa recipe:qn poti⁹ iſta ſic fieri ab ipis
ſimpliciter ꝓhibem⁹. ¶ Cūq̄ ānui reddit⁹ intra imobilia cenſeāt̄ a iure:
ac hmōi reddit⁹ obtinere pauptati ⁊ mēdicitati repugnet: nulla dubita-
eſt ꝙ ꝑdictis frībus redditus quoſcūq̄ ſicut ⁊ poſſeſſiones.l.coꝝ etiam
vſum:cū eis nō reperiat̄ ꝯceſſus:recipe.l.hr̄e cōditiōe cōſiderata ipoꝝ
non lꝫ. ¶ Amplius cū nō ſolū qd̄ malū eſſe dignoſcit̄ ſed ⁊ oē qd̄ ſpēꝫ hꝫ
mali ſit a viris perfectis ſpāliter euitandum:Ex talib⁹ aūt aſſitentijs in
curijs ⁊ inſtigatiōibus cum de rebus agit̄ in ipoꝝ ꝯmoda ꝯuertendis:
credunt̄ veriſilr̄ ex his q̄ foris patēt:de q̄bus hn̄t hoies iudicare:in ipis
reb⁹ frēs aſſiſtentes aliq̄d querere tanq̄ ſuū:nullo mō debēt hmōi voti
⁊ regule ꝓfeſſores ſe talib⁹ curijs ⁊ litigioſis actibus imiſcere: vt ⁊ te-
ſtimoniū habeāt ab his que foris ſunt:⁊ puritati ſatiſfaciant voti ſui: ac
euitet̄ per hoc ſcādalū ꝓximoꝝ. ¶ Veꝝ etiā cū dicti ordinis frēs non ſo
lū a receptione ꝓprietate dn̄io ſiue vſu ipus pecunie:verū etiā a ꝯtrecta-
tiōe q̄libet ipius ⁊ ab ea ſint penit⁹ alieni:quēadmodū ſepedict⁹ ꝑdeceſ
ſorn̄ in declaratiōe huius regule plane dixit:cūq̄ dicti ordinis ꝓfeſſo-
res ꝓ nulla re tꝑali poſſūt i iudicio experiri:ꝑdictis fratrib⁹ nō licet nec
competit:quin potius cōſiderata ſui puritate ſtatus debēt ſibi ſcire inter
dictū:ꝙ hmōi executōib⁹ ⁊ diſpoſitōib⁹ ſe exponāt:cū hec vt ſepi⁹ abſq̄
litigio ⁊ ꝯtrectatiōe.l.adminiſtratiōe pecunie neq̄ant expediri. Verūtn̄
i his exeq̄ndis dare ꝯſiliū ipoꝝ ſtatui nō obſiſtit:cū ex hoc ipis circa bo-
na tꝑalia nulla iuriſdictio actio in iudicio ſiue diſpēſatio tribuat̄. ¶ Licet
vo nō ſolū ſit licitū ſꝫ ⁊ multū ꝯueniēs rationi: ꝙ frēs qui in laboribus
ſpiritualibus orationis ⁊ ſtudij ſedule occupantur:hortos ⁊ arcas ha-
beant competentes ob recollationem.l.recreationem ſui: ⁊ interdum
ad ſeipſos poſt labores huiuſmodi corporaliter deducendos: necnō ad
habenda neceſſaria hortalicia ꝓ ſe ipis:hr̄e tn̄ hortos aliquos vt colāt

De hereditatib⁹ nō acceptādis.

De redditibus nō habendis.

De nō aſſiſtendo in curijs.

De nō recipiēdis a frībus teſtamētoꝝ executionibus.

De nō hn̄dis hortꝫ ſupfluis

ac olera ⁊ alia hortalicia precio diſtrahantur necnõ ⁊ vineas: repugnat ſue regule ⁊ ordinis puritati ſm qđ dictus predeceſſor declarauit: ac etiam ordinauit: ꝙ ſi talia ad vſus proxime dictos vt puta agruꝫ vel vineam ad colendum ⁊ conſimilia fratribus legarentur: ꝓ omnem modũ frẽs a receptione taliũ abſtinerent: cũ etiam premiſſa habere vt preciũ fructuum ſuis temporibus habeant: ad naturaꝫ ⁊ formam ꝓuẽtuũ aꝓpinquet. ¶ Rurſus cũ predictus ſanctus tam in exemplis vite ꝙ̃ verbis regule oſtenderit ſe velle ꝙ ſui fratres ⁊ filij diuine ꝓuidentie innitẽtes: ſuos in deum iacerent cogitatus q volucres celi paſcit: que non congregant in horrea nec ſeminant nec metunt: non eſt veriſimile voluiſſe ipſuꝫ eos habere granaria vel cellaria: vbi quotidianis mendicationibus deberẽt ſperare poſſe tranſigere vitam ſuam. Et idcirco nõ ex timore leui laxare ſe debent ad congregationes ⁊ obſeruationes huiuſmodi faciendas: ſꝫ tunc tantũ cũ eſſet multũ credibile ex iã exptis: ꝙ nõ poſſent vite neceſſaria aliter inuenire. Hoc aũt miniſtroꝝ ⁊ cuſtodũ ſimul ⁊ ſepatim in ſuis adminiſtrationibus ⁊ cuſtodijs cum guardiani ⁊ duoꝝ de couẽtu loci diſcretoꝝ ſacerdotũ ⁊ antiquoꝝ in ordine fratrum cõſilio ⁊ aſſenſu duxim⁹ iudicio relinquẽdũ: eoꝝ ſuꝑ hoc ſpecialiť cõſciẽtias onerãtes. ¶ Hic eſt etiaꝫ ꝙ cum vir ſanctus fratres ſuos in pauptate ſumma ac humilitate fundare voluerit, quo ad affectum pariter ⁊ effectum ſicut fere regula tota clamat: cõuenit ipſis ꝙ nullomodo deinceps fieri faciant vel fieri ſuſtineant eccľias vel alia quecũꝗ edificia: que cõſiderato fratrũ inhabitantium numero exceſſiua in multitudine ⁊ magnitudine debeant reputari. Ideoꝗ volumus ꝙ vbiꝗ in ſuo ordine deinceps temperatis ⁊ humilibus edificijs ſint cõtenti: ne huic tante paupertati ꝓmiſſe quod patet oculis contrariuꝫ: foris clamet. ¶ Quamuis etiam paramẽta ⁊ vaſa eccleſiaſtica ad honorem diuini nominis ordinenť ꝓpter quẽ omnia fecit ipſe deus: tñ qui abſconditorum eſt cognitor ad animuꝫ ſibi miniſtrantium reſpicit principaliter nõ ad manũ: nec per illa ſibi vult ſeruiri: que ſuoꝝ ſeruitorum conditioni ⁊ ſtatui diſſonarent: propter qđ ſufficere debent eis paramenta ⁊ vaſa eccľiaſtica decentia in numero ⁊ in magnitudine ſufficientia cõpetenter: ſuperfluitas autem aut nimia precioſitas vel quecũꝗ curioſitas in his ſeu alijs quibuſcũꝗ nõ poteſt ipſoꝝ ꝓfeſſioni vel ſtatui cõuenire. Cũ eniꝫ hec ſapiant theſaurizationem aut copiã: paupertati tante quo ad humanũ iudicium derogant manifeſte. Quaꝓpter premiſſa ſeruari a fratribus volumus ⁊ mandamus. ¶ Circa equorum vero ⁊ armorum oblationes illud decernimus in omnibus ⁊ ꝑ oĩa obſeruandũ: quod ꝑ declarationem predictam in pecuniarijs noſcitur elemoſynis diffinitũ. ¶ Ex premiſſis autem ſuccreuit nõ parũ ſcrupuloſa queſtͦ inter fratres: videlicet vtrũ ex ſue ꝓfeſſione regule obligentur ad arctum ⁊ tenuem ſiue pauperem vſum rerum: quibuſdã ex ipſis credentibus ⁊ dicentibus: ꝙ ſicut quo ad dominium reruꝫ habent ex voto abdicationeꝫ arctiſſimaꝫ: ita ipſis quo ad vſum arctitudo maxima ⁊ exilitas eſt indicta: alijs in contrariũ aſſerentibus: ꝙ ex ꝓfeſſione ſua ad nullum vſum pauperem qui nõ exprimatur in regula obligantur: licet tene.

De nõ congregãdo frumẽtũ abſꝗ euident neceſſitate.

De nõ recipiẽdis edificijs ſũptuoſis.

De nõ habendiſ paramẽtis ⁊ vaſis exceſſiuis.

Articu. viij. an frẽs teneantur ad vſuꝫ pauperem ex regula.

antur ad vſum moderatũ temperantie ſicut ⁊ magis ex condecenti ꝙ̃ ce
teri chriſtiani. Volentes itaqꝫ conſcientiarũ predictorum fratrum ꝓui
dere quieti ⁊ his altercationibus finem dare: declarando dicimus: ꝙ
fratres minores ex ꝓfeſſione ſue regule ſpecialiter obligantur ad arctos
vſus ſeu pauperes qui in ipſoꝝ regula cõtinentur: ⁊ eo obligatiõis mo
do ſub quo cõtinet ſeu ponit regula dictos vſus. Dicere aũt ſicut aliqui
aſſerere ꝓhibentur: ꝙ hereticũ ſit tenere vſum pauperem includi vel nõ
includi ſub voto euangelice paupertatis: preſumptuoſum ⁊ temerari
um iudicamus. ¶ Demũ q꞉ ex eo ꝙ dicta regula per quos ⁊ vbi fieri de
beat miniſtri generalis electio tradens: nullam fecit de miniſtroꝝ ꝓuin
cialiũ electione vel inſtitutione penitus mentionẽ: oriri ſuper hoc pote
rat dubitatio inter fratres. Nos volentes poſſe ipſos clare ⁊ ſecure ꝓce
dere in omnibus factis ſuis: declaramus ſtatuimus etiam ⁊ ordinamus
hac conſtitutione imꝑpetuũ valitura: vt cum alicui ꝓuincie de miniſtro
fuerit ꝓuidendũ: ipſius miniſtri electio penes capitulum ꝓuinciale reſi
deat: quam idem capitulum die ſequenti qua fuerit congregatum face
re teneatur. Ipſius aũt electionis confirmatio ad miniſtrũ pertineat ge
neralem. Et ſiquidem ad electionem huiuſmodi per formam ſcrutinij ꝓ
cedatur: ⁊ votis in diuerſa diuiſis electiones plures in diſcordia celebra
ri contingat: illa que a maiori parte capituli numero (nulla zeli vel meri
ti collatione ſeu conſideratione habita) fuerit celebrata: exceptiõe ſeu cõ
tradictione quacũqꝫ alterius partis nõ obſtante: per dictũ generalẽ mi
niſtrũ de conſilio diſcretorum de ordine (prius tamen ex officio ꝓut ſpe
ctat ad ipſum diligenti examinatione premiſſa) confirmetur vel etiam
infirmet᷑: ꝓut eis ſm deũ viſum fuerit expedire. Et ſi fuerit infirmata: ad
cap̄lm ꝓuinciale electio hm̃oi reuertat᷑. Ceterũ ſi cap̄lm memoratũ die
predicta miniſtrũ eligere pretermittat: extunc miniſtri prouincialis ꝓui
ſio ad generalem miniſtrum libere deuoluatur. Verũ ſi miniſtro predi
cto ⁊ capitulo generalibus ex certa manifeſta ⁊ rationabili cauſa videre
tur aliquando in ꝓuincijs vltra marinis hibernie gretie ſeu romanie (in
quibus hactenus alius ꝓuidendi mod᷒ dicitur ex cauſa certa ⁊ rationa
bili ſeruatus) expedire miniſtrum prouincialem per miniſtrum genera
lem cũ ꝓborum ordinis conſilio potiuſqꝫ ꝑ capituli predicti electionẽ
preſici: in prouincijs hibernie etiam vltra marinis irrefragabiliter: in ro
mania vero vel grecia quando miniſter dicte ꝓuincie moreretur vel ab
ſolueret᷑ citra mare: illa vice: ſeruetur abſqꝫ dolo partialitate ⁊ fraude (ſu
per quo eoꝝ conſciẽtias oneramus) qđ ſuper hoc dictus miniſter cũ di
ctoꝝ ꝓboꝝ conſilio duxerit ordinandum. In deſtitutione vero dictorũ
miniſtrorum prouincialium ſeruari volumus quod ſuper hoc hactenus
de ipſo ordine extiterit obſeruatum. ¶ Ceterum ſi contingeret eoſdẽ mi
niſtro generali carere: per vicarium ordinis fiat ſuper hoc quod facien
dum fuerit per eundem miniſtrum: vſqꝫ quo prouiſum fuerit de generali
miniſtro. ¶ Porro ſiquid de huiuſmodi miniſtro prouinciali ſecus atten
tari forte contigerit: illud ipſo facto ſit irritum ⁊ inane. Nulli igitur om
nino hominum liceat hanc paginam noſtrarum declarationum dictoꝝ.

Arti. ix. de ele
ctione ⁊ inſtitu
tione miniſtro
rũ ꝓuincialiũ.

cõmiſſionis,reſponſionis,prohibitionis,ordinationis,mandati, conſtitutionum,indicationum ⁊ voluntatum infringere:vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare preſumpſerit:indignationẽ omnipotentis dei ac beatoꝝ petri ⁊ pauli apl'oꝝ ei⁹ ſe nouerit incurſurũ.

¶ Incipit quedam conſtitutio ſiue declaratio a dño Ioãne pa.xxij.edita ſuper regulã eandẽ fratrum minorũ de forma ⁊ qualitate habitus; nec non de granarijs ⁊ cellarijs.

Sobre el año 1318

Ioannes ep̃us ſeruus ſeruorũ dei ad perpetuam rei memoriam. Quorundam exigit cece ſcrupuloſitatis ambiguum ac ipſorum quodammodo indocta ſcientia ne dixerimus: ꝙ irreligioſa horum ſit vana vel in hoc ſupſtitioſa religio:vt dum ſuis mauult temere ſub cõſcientie velamento conceptibus:ꝗ̃ prelatorum ordinis ſui cum obediẽtie merito prouide inherere ſententijs: nos poſt predeceſſorum noſtrorum ⁊ preſertim fe. Re. Nicolai.iij.ac pie memorie Clementis.v.romanorũ pontificũ ſuper intellectu ⁊ obſeruantia regule ordinis fratrum minorũ declarationes ſalubriter editas,ſolidaſquidem,claras ⁊ lucidas:multaq; maturitate digeſtas:noſtras deo fauente indubias ipſoꝝ predeceſſorum declarationes declarationibus adiungamus:ſicq; dies diei eructet verbum ⁊ nox nocti ſcientiam manifeſtet:ne perperam paucorum dicti ordinis fratrum(quod abſit)inſcitia:recta ipſarum declarationum verba conuertens indeuium:illaq; ſuis(eis profecto contraria)accommodans ſenſibus:ingrata deo,ſuperioribus contumax,prefato ordini detrahens,odioſa confratribus,vnionem ſcindens ſi valeat: ac graue credatur in populos ſcandalum allatura:quinimo potius vt nr̃a vehementer flagrat intentio antedictis ꝓfligatis incõmodis hec ſancta minoꝝ fratrum religio(ad quã iãdudũ cũ minor nos gradus haberet dilectionis ⁊ deuotionis feruor incãduit:nũc vero poſt ſuſceptũ a nobis aplice ſuitutis iugum ad illi⁹ religiõis gubernationẽ ꝓtectionẽ defenſionẽq; interius exteriuſq; ꝓpitiã paſtoralis cure ſollicitudo nos angit:paterne cogit ꝓuidẽtie debitũ:ac interne charitatis zel⁹ accẽdit)quieta pace cõgaudeat ſancto ꝓficiat ocio ĩ numero ac merito ꝗ̃ plurimũ augeat:blãdeq; inſuper redeũtiũ filioꝝ ſine ſez ꝓfeſſionis ruat in oſcula:mactet vitulũ:eorumq; libens ⁊ ſedulo corruat in amplexus. Profecto cũ ⁊ ipſius religionis odor trahat:charitas attrahat:ſcientia lucidet:ofo mercatur:que ĩ conualle lachrimarũ huius ſcilicet mũdi miſeria vel cordis contritiõe ⁊ humiliatione puriſſima aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit:vt non ſolum de virtute in virtutem proficiat:ſed ⁊ in eiſdem virtutibus permanens:quaſi quibuſdam alarum ad perfectionez tendentib⁹ gradibus de die in diez facta ſe melior aſcendat in altius:terrena deſpiciat ⁊ celeſtia complectatur:ſicq; tandem diuino munere collocata in patria:tanto tũc deuz ſcdõz huiuſcemodi ei⁹ ſctẽ aſcẽſiõis grad⁹ cognoſcat apti⁹:quãto nũc

in huius peregrinationis anguſtijs illos conſcenderit altiores: Nam ſecundum dauid ꝓphetarum eximiũ dum ſanctam eccliam deus ipſe ſuſcipiet: in eius gradibꝰ cognoſcetur. ¶ Qua ꝓpter tantis incomodis tantiſqꝫ eiuſdem ordinis excitati periculis: ⁊ ad illa ſalubribus ⁊ opportunis per eiuſdē ſedis ꝓuidentiā circūſpectam adhibendis ſummouenda remedijs nr̄e ſollicitudinis ſtudium conuertentes: ad dei laudem beati franciſci preconium eiuſqꝫ prefati ordinis pacem conſolationemqꝫ fidelium necnō tantis minuſqꝫ habentibus inobediendi vel euagandi occaſiones ſubducendaꝫ materiam: ⁊ ad trepidantium vbi timor nō aderat ſcrupuloſam caliginem detergendam: eoſqꝫ ſuauiter reducendos vt filios ad ipſius religionis gremium velut matris: diligenti ſuper his preſcrutatione ⁊ matura deliberatione prehabitis: de fratrum noſtrorum conſilio infraſcriptas declarationes, cōmiſſiones, ordinationes ⁊ precepta q̄ inferius inſerunt duximus adiungendas. ¶ In primis cū dicatur

Arti. i. de forma et vilitate habitus nr̄i.

in regula ꝙ illi qui promiſerūt obedientiam habeant vnam tunicā cū caputio ⁊ aliam ſine caputio qui habere voluerint: item ꝙ fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: ⁊ ſuper predictorum verborum ſenſu a ꝑfatis predeceſſoribus noſtris Nicolao ⁊ Clemente declarationes vt ꝑdicitur limpide emanarint: dictuſqꝫ clemens huius vilitatis iudicium. Miniſtris cuſtodibus ſeu guardianis ordinis predicti duxerit cōmittēdum eorum ſup hoc conſcientias onerando: nec ob hoc in quibuſdaꝫ ex fratribus antedicti ordinis volētibus plus ſapere q̄ꝫ oporteat ſapere nouarum adinuentiones ambiguitatum ceſſauere q̄ꝫ plurime: vel nō omnino nō vetuſtaruꝫ replicatio queſtionū tam videlicet ſup longitudine ⁊ latitudie quā groſicie ⁊ ſubtilitate forma ⁊ figura veſtimētoꝝ ipſoꝝ: quinimo adeo hmōi adiuētiōes ⁊ q̄ſtiōes ꝓpria exercuere licētia: vt ex eiſdē fratribus aliqui habitus ꝓpterea curtos ſtrictos inuſitatos ⁊ ſqualidos nouitate plenos ac diſſidij nō ignaros cū a cōmunitate ordinis diſcreparent aſſumerent: nec eos ad miniſtroꝝ cuſtodum ⁊ guardianoꝝ eorūdeꝫ mandatum requiſiti deponerent: nec alios ꝓut eiuſdem ordinis cōmunitas deferebat habitus iuxta eorundem miniſtroꝝ cuſtodum ⁊ guardianoꝝ arbitrium ducerent reſumendos: dicentes in hoc eorundem prelatorum ſuorum nō parendum fore arbitrio: cum ⁊ ſuum ſic deſpectum et regularem ⁊ cruciformem aſſererent: ceteroꝝ vero ſup fluū habituꝫ irregularemqꝫ cenſerent: nec huic eoꝝ opinioni prefati Clementis declarationem ſepius repetitam obeſſe: nam licet miniſtris cuſtodibus ⁊ guardianis prefatis veſtium vilitatis detur in illa iudicium. Tamen inibi conſequenter adiungitur: ita tamē ꝙ vilitatem in veſtibus ſeruent: preſertim cum ⁊ in declaratione predicti Nicolai dicatur: ꝙ ſemper in eiſdē fratribus ⁊ eoꝝ actibus paupertas ſancta reluceat: ꝓut ipſis ex eoꝝ regula inuenitur indicta: ac in conſtitutionibus eiuſdem ordinis generalibus caueatur vt aſſerunt: ꝙ in omnibus q̄ ad habitum fratrum expectāt reluceat ſemper aſperitas vilitas ⁊ paupertas; vnde cūꝫ nec pauptatis aſperitatis vel vilitatis oblate per miniſtros ⁊ cuſtodes ⁊ guardianos veſtes exiſterent: nec ipſorum ſuperioꝝ ordinis ſui in deponendo veſtes

quas gererēt nec in reaſſumēdo quas darent ſequi iudicium nullaten⁹
tenebant. Generali miniſtro ⁊ ceteris fr̄ibus qui ꝓ cōitate eiuſdem or-
dinis aderant ſuis rationibus quas breuitatis cauſa omittim⁹ contra
rium aſſerentibus ex aduerſo: prout hec ⁊ alia hincinde coram nobis ⁊
eiſdem fratribus noſtris ſcripto lecta verboq; fuere ꝓpoſita: ac etiaȝ co-
rā aliquibus ex fratribus nr̄is p̄dictis ſuper hoc deputatis a nobis pre
ſertim per aliquos ex fr̄ibus dicti ordinis qui in p̄dictis cōitati aduerſa
bātur fuerūt eadē pluries repetita. Quo circa nos ſerioſius rōnib⁹ pre-
dictis auditis ⁊ alijs illiſq; plenius intellectis: volentes ꝑpetuū p̄fato
finem dare negocio: de predictoꝝ fratrū nr̄oꝝ ꝯſilio declaram⁹ ⁊ dicim⁹
ꝙ cum ſicut ſupra pretāgit̄: dicatur in regula ꝙ frēs oēs veſtimētis vi
libus induātur: ⁊ cum vilitatē hmōi veſtiū tam habitus q̄ȝ interioꝝ tu-
nicarū illā prefatus clemēs intelligi debere decreuerit: q̄ ſcđm conſuetu
dinē vel conditionem patrie debeat quātum ad colorem panni ⁊ preciū
vilitas merito reputari: atq; conſequenter hmōi vilitatis iudicium mini
ſtris cuſtodibus ſeu guardianis predictis ipſorum ſuper hoc conſcienti
as onerando duxerit ꝯmittendū prout in eiuſdeȝ clementis litteris ſup
hoc confectis plenius continetur: eorundem miniſtrorum cuſtoduȝ ſeu
guardianoꝝ eodē mō iudicio eſt relictum. Noſq; nihilominus prefato-
rum miniſtrorum cuſtodum ⁊ guardianorum iudicio preſentium aucto
ritate cōmittimus determinare: videlicet arbitrari ac precipere cuius lō
gitudinis. latitudinis. groſſiciei ⁊ ſubtilitatis. forme ſiue figure atq; ſi-
milium accidentium eſſe debeant tam habitus ipſoruȝ q̄ȝ capucia: q̄ȝ in
teriores tunice quibus fratres omnes dicti minorum ordinis induan-
tur: ac inſup cuius quante q; vilitatis indui eos ipſis veſtimentis opor-
teat: ⁊ an in veſtimentis huiuſmodi ſecundum regulaȝ ⁊ declarationes
eorundem predeceſſorum noſtroꝝ ⁊ prefatas ordinis conſtitutiones re
luceat aſperitas vilitas ⁊ paupertas: vtrum ve quantum ad colorem.
precium. vilitatem. pauꝑtatem quoq; ac cetera accidētia ſupradicta fra
tres veſtimentis induantur vt debent: ſuper quibus eorundem miniſtro
rū cuſtodū ⁊ guardianoꝝ conſcientias oneramus: ſtatuentes ⁊ diſtricte
precipiendo mādantes: quaten⁹ in predictis ⁊ ijs ſimilibus eoꝝ arbitri
um determinationē ſiue iudicium generalis quidē in totius ꝓuincialiū
vero in ꝓuinciarū miniſtroꝝ ac cuſtodum ⁊ guardianoꝝ adminiſtratio
nibus cuſtodijs ⁊ guardianis ſiue cōuentibus ordinis memorati ꝯmiſ-
ſis eiſdē fratres oēs ⁊ ſinguli ſequi oīmode: illiſq; parere per oīa teneāt̄:
ac inſup ꝙ illoꝝ ſeqnēdo arbitriū determinationē ſiue iudiciū illiſq; pa-
rendo: nec ſint nec dici poſſint vel debeant nec ipſi ſeipſos autumēt ſue
regule vel conſtitutionum ſui ordinis tranſgreſſores: maxime cum nec
expreſſe vel determinate in predicta fratrum minoꝝ dicat̄ regula vel de
clarationibus antedictis quante longitudinis quanteq; latitudinis quā
te groſſiciei vel ſubtilitatis: qualis forme qualiſue figure hmōi debeant
eſſe veſtes: ſicut nec qualis quanteq; vilitatis eas eſſe oporteat exprimi
tur in eadem: ſicq; quodammodo eadeȝ vrgente neceſſitate equitate nō
impari vero ſenſu veroq; id regule ſuadentibus intellectu: eiuſdem cle-

mentis ſiherētes veſtigijs: prefatoꝝ miniſtrorum cuſtoduʒ ⁊ guardiano-
rum in p̄dictis horumqȝ ſimilibus fore iudicium declarare cōpellimur:
illaqȝ eis vt predicitur cōmittere inuitamur. Non enim particularium
oīum certa poteſt dari ſcientia: neqȝ hoꝝ cum in finita ſint contingit fie-
ri diſciplinā. Non ars non regula circunſtantias ſingulas accidentiaqȝ
cuncta cōplectitur. Habent in illis minores ſubeſſe maiorib⁹: illis obſe-
qui illiſqȝ intendere non in certis ſolū: verūetiā in dubijs ⁊ incertis p̄ſūt
artibus quibus obediant: preſunt regulis quibus obtēperēt diſciplinis
vt illarum finis egregius debitis ſubſequentiū miniſterijs ſubſequatur.
Sic iudicans cuncta rimat̃ ⁊ diſcutit: leges applicat caſib⁹ canonū de-
creta ſecernit. Sic morbus aggrauās medicū: ſic virtus ꝯſtans in me-
dio ſapientē prudētēqȝ ḋ ꝯpoſcit: ne ſi quiſqȝ regatur vt appetit: ꝯfeſtī
corruat vt nō q̄rit, neqȝ taliter ꝯueniētibus non ordo ſed horror inhabi-
tet adſit (qđ abſit) diſcordia religās religio relegat̃: ſnie nāqȝ variant
vt capita ⁊ creſcit in ſtolidis opinionib⁹ fantaſia. ¶ Eodē mō eiſdē quo-
dāmodō rōnibus inuitati: cū p̄fatoꝝ miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū ſub certa forma
ſimul. ſ. ⁊ ſeparatiʒ in ſuis adminiſtratiōibus ⁊ cuſtodijs cuʒ guardiani
⁊ duoꝝ de ꝯuentu loci diſcretoꝝ ſacerdotū ⁊ antiquoꝝ in ordine fratruʒ
ꝯſilio ⁊ aſſenſu p̄fatus clemēs iudicio duxerit relinquendū: an ſit multū
credibile ex iaʒ expertis q̄ frēs ipi abſqȝ granarijs ⁊ cellarijs nō poſſint
vite neceſſaria inuenire: quo caſu granaria ⁊ cellaria ꝯgregatiōes ⁊ obſer-
uatiōes hmōi eis ipſe ꝯceſſit: prout in p̄dictis eiuſdē clementis lrīs pleni-
us ꝯtinet̃: nos de prefatoꝝ frūm nroꝝ ꝯſilio eorūdē miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū
ſub eadē forma iudicio p̄ntium auctate ꝯmittimus determinare: videli-
cet arbitrari atqȝ precipere eo caſu qualiter vbi qñ quomodo ⁊ quotiens
granū panē ⁊ vinū pro vite fratrū neceſſarijs frēs ipſi querere debeant
ꝯſeruare ſiue reponere: etiāſi reponēda ſint in predictis granarijs ⁊ cel-
larijs ꝯſeruanda: ſtatuētes ⁊ diſtricte precipiētes mādam⁹: q̄ in predi-
ctis ⁊ hiis ſilib⁹ eorūdē arbitriū determinationē ſiue iudiciū, general' qui-
dē in totius p̄uincialium vero in p̄uinciaꝝ miniſtroꝝ ac cuſtodum ſimul
⁊ ſeparatim in adminiſtratiōibus ⁊ cuſtodijs ordinis memorati ꝯmiſ-
ſis eiſdem cum guardiani tantū (vt ſupra dicitur) ⁊ duoꝝ de ꝯuentu diſ-
cretoꝝ loci ſacerdotū ⁊ antiquoꝝ in ordine fratrum ꝯſilio ⁊ aſſenſu fra-
tres omnes ⁊ ſinguli ſequi oīmode: illiſqȝ parere p oīa teneātur: ac inſu-
perqȝ illoꝝ ſequendo arbitriū determinationem ſiue iudicium illiſqȝ pa-
rendo: nec ſint nec dici poſſint vel debeant: nec ipi ſe ipos autument ſue
regule vel conſtitutionū ſui ordinis tranſgreſſores. ¶ Ideoqȝ oēs ⁊ ſin-
gulos fratres antedicti ordinis minoꝝ qui ſtrictos curtos ⁊ difformes
habitus ab ipſius generalis miniſtri ⁊ alioꝝ fratrū de dicta cōitate habi-
tib⁹ corā nobis ⁊ fribus noſtris vel alias in romana curia detulerūt vel
deferunt: monemus ⁊ hortamur in dño: eis nihilominus in virtute obe-
dientie ac ſub excōicatiōis pena per apl'ica ſcripta mandātes: quatenus
ad mandatū ipi⁹ gñalis deponant quos deferunt habitus: ⁊ alijs iuxta
ipius generalis arbitriū determinatiōeʒ ſiue iudiciū vt ſupra dicitur in-
duātur: ipiqȝ generali in oībus iſtis ⁊ alijs per oia ſcđm bti franciſci re-

Arti. ij. qñ p̄nt frēs facere p-uiſionē i futuꝝ

gulā ⁊ predictas p̄decessorum nrorum declaratiōes ꝯcessiones ⁊ ꝯmissiones in ipis declaratiōibus cōprehensas ⁊ nr̄as contentas in p̄ntib⁹ humiliter obediant pareant ⁊ intendāt: non obstātibus quibuscūq; priuilegiis indulgentiis, lr̄is, libertatibus, immunitatib⁹ vel exēptiōib⁹ eis vel alicui ipoꝝ a p̄fato clemēte ꝯcessis: vel appellatiōib⁹ ab eis vel ipoꝝ aliquo ad sedē ap̄licā interiectis: que in quātum possent derogare p̄sentib⁹ iurib⁹ vacuam⁹: religio nāq; perimit̄ si s meritoria subditi obia subtrahātur. Magna qdē paupertas: sed maior integritas: bonū q; obia maximū si custodiat̄ illesa. Nā p̄ma reb⁹: scd̄a carni: tertia vo mēti dn̄at̄ ⁊ aīo: quos velut effrenos ⁊ liberos dictioni alteri⁹ hūili iugo ꝓpriē voluntatis astringit. Ad hāc ergo frēs p̄dicti nō inuiti sed spōte redeāt: hāc velint ⁊ appetāt: hāc magnis desideriis ꝯcupiscāt. Illud q; votis cātico rū ingeminēt: osculet̄ me osculo oris sui charitatis vtiq; ⁊ dilectiōis religionis hmōi obia sancta purificās. Nā meliora sūt vbera tua p̄ceptorū. s. ⁊ ꝯsilioꝝ velut quedā nutrientia pocula vino: vnguētis optimis. s. bone fame fragrantia suauitatis odorē. Nec formidēt hi ad obiā ordinis deo auctore dum redeūt: nā p̄latos suos (vt firmiter speram⁹ eisq; iniūgim⁹) sibi benignos ⁊ mites inueniēt: ceteros dulces atq; palpabiles: cū sint ⁊ esse debeāt oēs ⁊ singuli frēs in xp̄o clamitent. Quis mihi det frēm meū cōi. s. patre btō frācisco ꝯgenitū suggētē vbera mr̄is nr̄e: religiōis vtiq; ⁊ ꝓfessiōis eiusdē: velut mr̄is ꝯtēplatiōis ⁊ lectiōis suauia ⁊ dulcia pocula: vt inueniā te foris ab eiusdē obseruātiis quodāmō disparē: ⁊ deosculer blāde videlicet intra charitatis viscera te āplexans. Etiā me iam ⁊ tēnemo despiciat: pfecto quos foris positos multi ac si diuisos ⁊ dissidētes fortasse desperauerāt: intus puta infra dilectionis interne precordia ⁊ ꝯformes obseruātie claustra repositos: iā nemo despiciat. Sz suscipiētes eosdē dulcedie q̄sq; digne laudib⁹ efferat ⁊ susceptos. Nulli ḡ oīno hoīu; liceat hāc paginā nr̄e declaratōis, ꝯmissiōis ⁊ ꝯstitutiōis, mādati, mōitiōis ⁊ vacuatiōis infringere: vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si qs āt ⁊c̄. Datū auinioni nonis octobris pontificat⁹ nr̄i āno scd̄o.

¶ Incipit expositio quattuor magistrorum super regulā fratrum minorū.

Prologus.

Reuerēdo in christo patri fratri. N. ordinis minoꝝ fratrū generali ministro ceterisq; diffinitorib⁹ in ca. ꝯgregatis. frater gaufred⁹ custos parisiēsis: frater alexander de ales. frater Jo. de rupella: frat̄ robert⁹ de bastia ⁊ frater Ricard⁹ reuerētiā debitā ⁊ deuotā. Judicio examinatōis ⁊ discretiōis vr̄e referim⁹ ea q̄ dn̄o docēte circa intellectū r̄le iux̄ paupertat; nr̄e modulū pcepim⁹ sz iniūctā nobis obiā; in ꝓuinciali caplo: iux̄ hoc qd̄ i p̄cedēti caplo diffinitoꝝ fuerat ordinatū. Nouā āt expositiōe; vl̄ glosaturā circa regulā nō iastruim⁹: sicut a qbusdā intētiōis pure dānatorihus ⁊ zelum suū in aiarū periculū suaꝝ ⁊ fratrū scādalu; ꝯuertentib⁹ p̄dicat̄: imo simpliciter ⁊ pure intellectū ip̄ius regule q̄ oēs

ano 1318

facta ano 1242

Haymo Anglo

nos ligat ⁊ cuius ignorãtia nullum excuſat: non ex noſtro ſenſu, ſed ex ipſa lr̃a vt potuim⁹ extrahẽtes ſm̃ iniũctam nobis obiam: iudicio vr̃o dirigim⁹ iudicãdũ: vr̃e ſn̄ie pluſq̃ nr̃o ſenſui in his ⁊ in alijs innitentes: iterp̃tatõez ſi alicubi neceſſaria fuerit: ſedi ap̃lice reſeruãtes. ¶ Explicit prologus.

¶ Capitulum primum.

Regula ⁊ vita minorum fratrũ hec eſt. ſ. dñi ieſu chriſti. ſ. e. obſeruare. Sup̱ hoc in expoſitiõe ap̃lica determinat̃ queſtio facta a fr̃ibus: videlz vtrũ ad aliq̃ ↄſil: a euãgelij que in regula nõ ponũt̃: fr̃es ex ꝓfeſſione regule teneant̃. Et breuiter rñdet̃ ibi ꝙ non: niſi ad ea q̃ ipſa regula ſe obligauerunt. Ad cetera võ ſicut chriſtiani ceteri: ⁊ eo magis de bono ⁊ equo: q̃ ſe obtuler̃t holocauſtũ dño medullatũ. Sed adhuc q̃ret aliq̃s que ſunt iſta ↄſilia: ad que fr̃es ex regula obligãtur. Sz iſtud videt̃ exp̃ſſum ex intentiõe b̃ti frãciſci exp̃ſſa in teſtõ qd̃ ſcripſit ad hoc ꝙ fr̃es regulaz ſpũalius obſeruar̃et: vbi dicit. Ip̃e altiſſim⁹ reuelauit mihi ꝙ ego deberez viuere ſm̃ formam ſc̃i euãgelij: ⁊ ego eã paucis ac ſimplicibus verbis feci ſcribi. Ex hoc determinaſſe videt̃ q̃tũ ad q̃d ſanctũ euãgeliũ fuerat obſeruãdũ: q̃z. ſ. q̃tũz ad ea q̃ ſimpliciter fecit ſcribi. Ad ↄſilia igit̃ euãgelica: ad q̃ verba que ſcribuntur in regula ligant fratres. Unde videt̃ iſta regule ſn̄ia non ad alia pertinere.

¶ Capitulum ſecundum.

Si qui voluerint hãc vi. ac. ⁊ ve. ad fr̃es. n. ⁊c. Querit aliq̃s. Sicut circa r̃lam ſue ꝓfeſſiõis q̃rere ſolẽt aliq̃. vtꝛ̃ illud ſit inſtructio vel p̃ceptũ. Qz ſi dicat̃ ẽẽ p̃ceptũ: fr̃es peccare mortaliter ↄuincũt̃: ſi quẽlibet religionẽ nr̃am petẽtẽ nõ mittãt ad miniſtros: qd̃ null⁹ auſus ẽ dicere. Videt̃ ergo ſm̃ inſtructionẽ nõ p̃ceptũ dici. Attẽdẽdũ q̃ erit in regula: q̃ dicũt̃ ſz inſtructionẽ: q̃ ſm̃ ↄſiliũ: ⁊ q̃ ſm̃ p̃ceptũ. Itẽ dictũ ſz inſtructionẽ: dictũ v̄r dupl̃r. Nã aliq̃n inſtruimur in ijs q̃ tenemur obſuare: q̃le eſt illud qd̃ dictũ eſt in. ca. p̃cedẽti r̃la ⁊ vita ⁊c. Aliq̃n võ in hoc ꝙ p̃ẽſatis locis ⁊ circũſtãtijs vtile eſt ꝓ locis ⁊ t̃pibus obſuare: vt in p̃nti cap̃lo d̃r. ꝙ fr̃es ad ſuos ꝓuinciales miniſtros mittãt ſuã religionẽ volẽtes intrare ⁊c. ¶ Seq̃t̃. Quib⁹ ſolũmõ ⁊ nõ. a. re. fr̃es li. ↄcedatur ⁊c. ¶ Cõſtat ꝙ hoc d̃r ſm̃ p̃ceptũ. In hoc. n. ꝙ recipiẽdi fr̃es ſolis miniſtris lic̄ia ↄcedit̃: ceteris oib⁹ interdicit̃. Tñ fuit circa iſtũ articulũ a fr̃ib⁹ dubitatũ. Utꝛ̃ hec lic̄ia poſſit ↄcedi vicarijs miniſtroꝝ ab eiſdẽ cũ vadũt ad cap̃l'm gñale. Et ap̃lica expoſitio dicit ꝙ nõ: q̃z nec hoc ip̄is miniſtris ꝑmittit̃: niſi eis ſup̱ hoc ſp̄alis lic̄ia ↄcedat̃: q̃b⁹ gñalis miniſter ſicut cõcedere ſic ⁊ negare poterit lic̄iaz ſupradictã: cũ tñ ante expoſitionẽ d̃tam ip̄i miniſtri ex hoc cap̃lo auctãtẽ ordinariã recipiẽdi fr̃es ſe h̃re putar̃et. In quo articulo v̄r expoſitio intellectũ r̃le coarctare. Et poſtmodũ obtẽtũ fuit priuilegiũ circa iſtũ articulũ: p̱ qd̃ nõ ſolũ miniſtris recipiẽdi fr̃es lic̄ia ↄcedit̃: ſz etiã p̃tãs ↄcedẽdi alijs: ↄcurrẽtib⁹ cãis q̃ in ip̄o p̃uilegio

ꝯtinēt. Fuit etiā circa iſtū articulū adinuētū piū ſophiſma ꝑpter vtilita
tē ordinis ⁊ ſalutē aiaꝝ: vt cū miniſter nō poſſit hēri: ⁊ aliq̄ valde vtil' ꝑ
ſona peteret ordinē: ꝙ ſine intētiōe recipiēdi a frib⁹ hit⁹ ꝯcedebat. Su
per qb⁹ maliuoli hoīes nos infamāt: ⁊ qd̄ ꝓuilegiū ſit: frēs q̄ꝫ plīmi du
bitāt. Nā ſi aplīca expoſitio teneat. nō erit ſine magno d̄trimēto religio
nis. Nā ad miniſtrū mitti nō pñt ꝑſone vtiles q̄ ordinē petūt: ⁊ aduētū
miniſtri nolūt multotiēs expectare. Si vō ꝓuilegiū teneat: obijciūt no
bis maliuoli: q̄ rlāꝫ ⁊ expoſitiōeꝫ rle nouerūt: ꝙ ꝑ ꝓuilegia ipetrata ad
nrāꝫ vtilitatē relām relaxam⁹. Inſuꝑ nō vr̄ ſecurū aliqb⁹ frib⁹ recedere
ab intētiōe rle quā voueſt obtētu alicui⁹ ꝓuilegij ipetrati: qm̄ inſuꝑ ꝯſili
mō timēt in poſterū corrūpe rle v̄itatē. Nā ſicut ab intētiōe rle recedit
in pñti caplo obtētu ꝓuilegij ipetrati ⁊ hoc ꝑꝑ euidentē vtilitatē: i hoc
caſu diſpēſatiōe aplīca ſuffragāte: ita ꝑꝑ manifeſtā q̄ alicubi videbit ne
ceſſitatē vł vtilitatē poteſt ꝓuilegia ꝯ alios articlos rle ipetrari. Si g̃
ꝑdicta pietate frēs ſic ꝯſueuerūt: ſophiſmate accōmodatōis hit⁹ vti ve
lint: arguūt duplr̄: nec apud maledicos infamia nobis obiecta de ꝑua
ricatiōe rle ꝯſopit. Propterea diſcretio vr̄a attēdat q̄lr ſit circa iſtū ar
ticulū q̄ꝫtū ad ꝯſciaꝫ ⁊ q̄ꝫtū ad famā ordinis ꝓuidēdū. Vr̄. n. aliqb⁹ ꝙ
ſi ꝑdict⁹ articul⁹ iterꝑtatiōe aplīca de ordinaria ptāte vel auctē frēs re
cipiēdi itelligeret: ꝙ ſalua eēt intētio rle: q̄ꝛ hoc mō añ expoſitionē cre
debat: ⁊ tūc moderamie adhibito ꝑ ſtatutū gn̄alis capli: poſſent mini
ſtri ſine offenſa diſcretis frib⁹ demādare iuxta tenorē ꝓuilegij ipetrati: ⁊
tūc oīa ſalua eēnt. ¶ Seqt. Miniſtri vō dili. exa. e. de fide. ca. ⁊c. ¶ Det
minādū eēt a ſede aplīca vtꝝ hoc ſit ꝯſiliū vel ꝑceptū. Sꝫ plan⁹ eſt in
tellect⁹ vſqꝫ ad illū locū. Caueāt frēs ⁊. c. mi. ⁊c. Viſū fuit frib⁹ ex hoc lo
co: rlāꝫ frib⁹ iterdixiſſe ſollicitudinē ⁊ ꝯſiliū diſtributiōis reꝝ: ſꝫ nō ꝯſili
um eligēdi ꝑſonā timentē deū: ꝑ cui⁹ ꝯſiliū bona ſua paupib⁹ erogētur.
Videt miniſtris ⁊ fribus ꝓhibuiſſe ſollicitudinē cupiditatis ⁊ ꝯſiliū q̄
libertas veniētiū ad ordinē in diſpōne ſuaꝝ reꝝ poſſet aliq̄ten⁹ ipediri.
Vñ dr̄. vt libere. fa. de. re. ſ. qcqd dñs inſ. eis. Et dicit miniſtꝫ qd faciēt
ſi ꝯſiliū reqrat. ¶ Seqt. Poſtea cō. eis pa. ꝓbationis ⁊c. ¶ Hic q̄rit ſi
liceat fri hr̄e duas tunicas vel plura veſtimēta. Ad qd̄ vr̄ dicēdū: ꝙ ha
bere duas tunicas ⁊ nō plures rlaris eſt forme: plures vō duab⁹ hēre
diſpēſatiōis eſt rle: auctāte illoꝝ qbus eſt ꝯmiſſa cura frūm. Vñ ⁊ d̄ fri
bus induēdis dr̄ infra q. miniſtri ſolli. curā. ge. ⁊c. ¶ Seqt. Finito vō an
no ꝓbatiōis re. ad. o. ¶ Hic q̄rit an guardiani ⁊ cuſtodes poſſint frēs
recipe ad obiam q̄ꝛ licitū ē qd̄ nlla lege ꝓhibet. Cū g̃ nō ſit ꝓhibita eis
receptō ad ꝓfeſſionē ex rla: vr̄ eē ꝯceſſa. ⁊ hāc etiā habuerūt nōnulli. Sꝫ
cꝫ. Si qd̄ min⁹ eſt ꝓma. ſ. frūm receptio: ordinatiōe ⁊ auctē ſit eis pent
t⁹ interdictū: ꝑ ꝯñs nec qd̄ mai⁹ eſt. ſ. receptio ad ꝓfeſſiōem ex rla vr̄ eis
eſſe ꝯceſſū. Qꝛ ſi teneat ꝙ cuſtodes nō recipiāt āno ꝓbatiōis finito: ꝯtin
get multotiens magnū piculū aiaꝝ ⁊ ordinis detrimentū. Propterea
ſalua intentiōe ⁊ verbis rle: q̄ circa hec indifferent ſe hñt: expediēs vr̄:
ꝙ cuſtodes abſente miniſtro poſſint frēs recipe ad ſocietatem ꝓfeſſorū.
Miniſtri vō cū venerint recipiāt eos ad obiaꝫ ꝓfeſſoꝝ. ¶ Seqt. Et nul

An liceat frib⁹ hr̄e duas tunicas vel plures

ſōm ō licebit eis ⁊c. ¶ Uꝛ̄ ex hoc ſcrupul⁹ dubitatiōis oꝛiri. Utꝝ peſtiferi poſſint licite poſt ꝓfeſſionē a religiōe expelli. Qḋ nō eē licitū qdaꝫ arguūt ex hoc loco. Sꝫ manifeſtū eſt ꝙ nō ꝓhibet̃ expulſio ꝑuerſoꝝ. i. abſciſio putridoꝝ mēbroꝝ illis qb⁹ cura corpis eſt ꝯmiſſa. Sꝫ exit⁹ a religiōe ꝓfeſſis interdicit̃ vniuerſis. Uꝛ̄ etiā ꝑ ꝯuertētiā rl'e nec licitum nec ꝯceſſū vt lr̄e dimiſſoꝛie dent̃ eiectꝭ: ſꝫ pñt dari lr̄e notificatiōis expulſionis eoꝝ. Tñ ſuper hoc ap'lica decretalis vr̄ nos coarctare: non ſoluꝫ vt nō expellāt̃ ꝑuerſi: ſꝫ etiā vt exgrāt̃ a ſuis paſtoꝛib⁹: in religiōe quā ꝓfeſſi ſūt pniaꝫ facturi. Uñ neceſſariū erit vt ap'lica interp̄tatio q̄rat̃: vtꝝ illa decretal' nos liget: q2 nō poſſum⁹ tales in locis nr̄is tenere: nec in neceſſarijs ſuſtētare. ¶ Seqt̃. Et q neceſſitate cogūt po. poꝛ. cal. ⁊c. ¶ Solent q̄rere frēs: qd dicat̃ poſſe: qd neceſſitas: ⁊ qd calciamēta. Utꝝ etiā ſolee ⁊ calige coopiētes tibias tm̄ dicāt̃ calciamēta: ⁊ an calciari ſit ꝓhibitio rl'e. Ad qḋ dicēdū vr̄: ꝙ poſſe licer̄ dicat̃. iux̄ illḋ. Hoc ſolū poſſum⁹: qḋ de iure poſſum⁹. Neceſſitas vō non determiat̃ vno mō: ſꝫ plib⁹ modis. Aliqñ vō dterminat̃ ſm ſtatū pſone: q2 debil' vel īfirma. Aliqñ ſm tp̄s: q2 vehemēs frig⁹ ē. Aliqñ ſꝫ locū: q2 nudis pedib⁹ nō p̄t ſine detrimēto trāſiri. Aliqñ ſm iter vel officiū iniūctū: q2 nō poſſit ſine dtrimēto pſōe vel cauſe ꝑꝑ quā iniūctū ē pfici. Calciamētū dici nō p̄t ꝓpe niſi qḋ opit pedes. Nec calige trūcate inter calciamēta deputari videt̃. Calciari vō diſpēſatiōis eſt rl'e in neceſſitate: nō calciari vō: rl'aris eſt foꝛma vite. Uꝛ̄ tñ alijs ꝙ oē qḋ ad calciamētū ptinet: diſpēſatiōis eſt minoꝛꝭ vt in ſoleis: aut maioꝛis vt in ſoleis ⁊ caligis: aut maxīe vt in ſotularib⁹ ⁊ caligis. ¶ Seqt̃. Et frēs oēs veſtimētis vili. in. ⁊c. ¶ Querit̃ qd dicat̃ veſtimētū vile. Et ſm intellectū rl'e vilitas attendit̃ in p̄cio pit̃er ⁊ coloꝛe: ſm extimationē boīum regionis in qua fratres moꝛantur.

¶ Capitulum tertium

Clerici. fa. di. of. ⁊c. volunt dicere aliqui fratres ꝙ iſtud denotat diuinū officiū ſm oꝛdinē rōne. eccl'ie: ſm quē differt breuiariū nocturnū ⁊ diurnū. Uñ volūt dicere ꝙ vtrūqꝫ breuiariū. ſ. diurnū qḋ ē miſſale: ⁊ nocturnū qḋ eſt hoꝛaꝝ: reſpicit qḋ of. ¶ Ex q̄. vꝫ tp̄e poterūt hr̄e breuiaria. ¶ Sup hoc nr̄m nō eſt diffinire: ſi hoc vel aliqd aliud ſit dicendū. Itē cū leuitas ſit in nobis maxīe reprobāda: ⁊ frēs mlti ꝓniores ſint ad ociū q̄ꝫ ad ořonē: ⁊ in paucis locꝭ ꝯpatōe ptꝭ reſidue ſint ſtudētes: ⁊ frēs clerici ad faciēdū officiū diuinū. ſ. ro. ec. teneāt̃: mutatio facta officij multū gn̄at. Tñ q2 poſſum⁹ argui leuitatꝭ a tp̄e ꝯſtitutiōis rl'e officio ter mutato: nec occaſionē ocij frib⁹ p̄ſtare eſt ſecuꝝ: nec aliq̄ mō expedit a breuiario frib⁹ q ſtudēt qb⁹ ſcīe occupatio eſt ſalubrꝭ: ne ꝑ p̄uilegiū īpetratū ab obligatiōe rl'e ſint ſecuri: niſi ō officio mutato qḋ ſit ſꝫ oꝛdinē romāe eccl'ie ꝯſtiterit euidēter. ¶ Seqt̃. Et ieiunēt a feſto oīꝫ. ſ. ⁊c. ¶ Quidā abuſiue de hoc articl'o qḋ īfra dr̄: de oīb⁹ cibis q ap. e. li. māducare: dicūt: ꝙ pñt ī carnib⁹ ieiunare. Qḋ q̄nte abuſiōis ſit: pꝫ cuilibet. Ieiunēt: ꝗ dꝫ intelligi cibo ieiunātiū: ſꝫ ꝯſuetudinē hoīuꝫ ⁊ maxīe religioſoꝝ frē ī q̄ moꝛāt̃. ¶ Seqt̃. Alijs āt tē. nō te ⁊c. ¶ Volūt qdā ex hoc dicere ꝙ nō tenet̃

ieiunare i q̃ttuoꝛ tpib⁹:ſiue i aliꝭs ieiunijs gñalr ab eccl'ia iſtitutꝫ. Sꝫ ſic religio frũꝫ minoꝝ nõ aufert mihi xpianitatẽ: ſic nec tollit mihi ieiuniuꝫ xpianoꝝ. Nõ igit p̃dicta exceptiõe ieiunia eccl'ie excludũt. ℭ Seqt. Tpe vo ma.ne.nõ te.⁊c. ℭ Querit hic qd dicat illa manifeſta neceſſitas: q a ieiunio nos abſoluit. Et itelligẽdã eſt hec necitas nõ vno mõ ſꝫ multꝭ modis. Cõtingit.n.necitas comedẽdi: aliqñ rõne etatꝫ: aliqñ rõne infirmitatis vel debilitatꝫ. Aliqñ rõne laborꝫ. Aliqñ rõne ſuſtẽtationis. ℭ Seqt. In q̃cũq̃ do.intra.p.di.pax huic do.⁊c. ℭ Iſte articul⁹ vr dicere ſꝫ monitiõeꝫ: ñ ſꝫ p̃ceptũ. ℭ Seqt. Et ſꝫ.ſ.euãge.de oib⁹ cibis ⁊c. ℭ Cõſtat q̃ iſtud eſt ꝯceſſionis. Vñ habem⁹ ex rl'a q̃dã ꝯceſſiõis: q̃dã inſtructiõis: q̃dã admonitionis: quedã p̃ceptionis.

ℭ Capitulum quartum

Precipio firmiter fra. u. ut. nullomodo dena. vel pe.re.⁊c. Hic eſt q̃ necaria. Quid dicat pecunia. Nam ꝯſtat q̃ pecũia dicit aliud quã denari⁹. Quid etiã ſit recipere p ſe vel p iter.pſo. Ad p̃mũ p iterp̃tatõeꝫ dic ꝯſtitutio ãtiq̃ pecuniã ee: qcqd recipit vt vẽdat. Vñ libri ⁊ calicesſi recipent itẽtiõe vt aucte frũꝫ poſtmodũ vẽderẽt: iter pecuniaꝫ cõputãt: q̃ intẽtio denarioꝝ ẽ in ſic recipiẽte: qꝛ qd vẽdit: denarijs vẽdit. Sꝫ cũ i p̃nti caplo ꝓhibeat receptio reꝝ q̃ꝝ frẽs nõ p̃nt hre vſũ: viſũ aliqb⁹ ẽ: gña aliqꝝ reꝝ tãgi p denarios ⁊ pecuniã. Preterea viſũ fuit aliqb⁹: dñarios ꝯſtitui i pecuniã nũeratã: pecuniã vo dici oẽꝫ illã rẽ q̃ ſolẽtyti hoies cũ opportunũ ẽ ad p̃ciũ reꝝ emẽdaꝝ: vt auꝝ ⁊ argẽtũ: ⁊ ſi qd tale ſit q̃ p denarijs ad p̃ciũ reꝝ emẽdaꝝ hoies vterẽt. Aliqb⁹ vo viſũ ẽ: i ꝓhibitiõe receptiõis pecunie ois rei receptiõem ꝓhiberi q̃ ad vſuꝫ necariũ nõ recipit. Aliogn vr q̃ poſſum⁹ recipe nõ itẽtiõe vẽdẽdi pãnũ.veſtes.bladũ.gẽmas.⁊ tpe necitatꝫ nõ vendere: ſꝫ p alijs reb⁹ vt libri ⁊ victualib⁹ ꝯmutare. Prohiberetũ vr receptio reꝝ ad vendẽdũ cõmutãdũ ⁊ ad theſaurizãdũ: qꝛ i oib⁹ iſtꝫ rei poſſeſſio vl ꝓpetas d̃clarat. Iſti vo capl'a rl'e nõ diſtigũt: nec ꝓhibitiões. Cõſtat.n.q̃ i ſeq̃nti caplo ois rei ꝓpetas iterdicit: ſꝫ nõ vſ⁹. In p̃nti vo caplo q̃rũdã reꝝ q̃ noie d̃narioꝝ d̃ſignãt: oino vſ⁹ ⁊ ꝓpetas ꝓhibet. Sꝫ ſꝫ iura pecũia ẽ: qcqd a p̃ciat nũerata pecũia: vt aliqd emat. Nã ꝓpe qd emit p̃cio nũerate pecũie emit. Sꝫ ſi ſpẽs alicui⁹ rei p ſpẽ alteri⁹ rei dat: ꝯmutatõ ẽ nõ ẽptio. Si vo taret vel eſtimet ꝓ nũerata pecũia vel ꝓ alia re det: ẽptio ẽ: q̃ ꝓprie no ꝯhit niſi pecunia mediãte. Vr g̃ hic ꝓhiberi receptio d̃narioꝝ ⁊ q̃rũlibet reꝝ q̃ accipent ad p̃ciũ reꝝ vẽdẽdaꝝ. ℭ Quid ſit recipe pecuniã q̃rit. Nã q̃dã res recipiũt i ꝓpetatẽ ⁊ nõ i vſũ: q̃dã in vſũ ſꝫ nõ i ꝓpetatẽ. q̃dã vo i vſũ ⁊ ꝓpetatẽ. Dicẽdũ g̃ q̃ receptio cuiuſlibꝫ rei ꝓhibet fri minori in ꝓpetatẽ: iſra ca.vi. Receptio vo reꝝ aliqꝝ ꝯcedit ad vſũ. Receptio ãt denarioꝝ ⁊ pecuniaꝝ: ⁊ q̃tũ ad ꝓpetatẽ ⁊ q̃tũ ad vſũ ꝓhibet oino ⁊ per ſe ⁊ per interpoſitam pſonã. ℭ Queritur qd ſit recipere p ſe vl p interpoſitã pſonã. Per ſe pecuniã recipe: eſt pecuniã ad conuertendũ in ſuos vſus accipere. Recipere vero p interpoſitã pſonã eſt: ſua aucto ritate alium ſubſtituere ad recipiẽ. pecuniaꝫ in vſus ꝓpos ꝯuertendã

q.p̃ma q dicatur pecũia.

q.ij qd ſit recipere pecuniã.

q.iij.qd ſit recipere pecũiam p ſe vel p iterpoſitã pſonã.

uiuse alon lerage narios [handwritten marginal note]

Circa hoc emergũt dubitatiões de pecunia q̃ ab aliquo ꝯfert ad neceſſi
taté fratrũ: ⁊ ꝺ pecunia alicui ꝯmiſſa: ⁊ ꝺ pecunia a loco ad locũ trãſmiſ-
ſa: Et i his oib⁹ generalit tenẽdũ ẽ: ꝙ auctate fratrũ nõ põt pecunia cõ
mitti nec recipi: nec cõmiſſa ſič ꝓpria repeti vł expẽdi: nec noie frũm pe
cunia deponi vł deferri. Qualit aũt circa pecuniã q̃ cõfert: vł ꝑ neceſſita
te pñti vł iminẽti ſe debeã: habet frẽs: aplica expoſitio dicit ſufficiẽter
⁊ expſſe. Qualit aũt circa pecuniã alicui cõmiſſaꝫ ꝓpter neceſſitaté frũm
ſe debeãt habere: i eadẽ expoſitiõe dñi pa. dr: ꝙ poſſint ad illũ ꝑ ſuis ne
ceſſitatib⁹ recurrer: ⁊ neceſſaria ſič a dño recipe. Hoc excepto forte: ꝙ cõ
miſſari⁹ nec ſua nec fratrũ auctate pecuniã a dño ad aliquẽ vſuꝫ vł neceſ
ſitaté determinatã: põt i vſus alios cõmutare: niſi vbi a dño recepit ſup
hoc põteſtaté: vł ei⁹ ad hoc pſũpſerit volũtaté. Qualit vo circa pecuniã
trãſmiſſaꝫ ꝑ nũciũ q ptãteꝫ cõmittẽdi alicui a dño nõ recepit qd agẽdũ
ſit nõ immerito dubitat. Nã nec iſte nec frẽs pñt alicui cõmittere ꝙ ſit ꝓcu
rator pecunie expẽdende. Propterea viſuꝫ ẽ aliqb⁹ ꝙ eẽt auctas ⁊ vo-
lũtas dñi reqrẽda. Qr ſi cõmiſſiõis mẽtionẽ fecerit: vł ꝑ nũtiũ auctatem
pſtiterit vł aſſenſuꝫ: qd i hoc fiet ꝑ nũtiuꝫ: tutũ erit. Et ſupˀ hoc eẽt aplica
expoſitio reqrenda. Utrũ aũt cõmiſſari⁹ poſſit alicui cõmittere pecuniã
apud ſe depoſitã ſm ꝙ expediret fratrũ neceſſitatib⁹ ꝓuidere: maxime qr
aliqñ ponit ab extraneo: cui⁹ auctate nõ põt aliqñ iterato cõmitti. Et vi
det ꝙ ex quo abſolute dñs pecuniã fratrũ neceſſitatib⁹ deſtinauit: ꝙ po-
terit alteri cõmittere: ſi nõ pſumat de cõtraria dñi volũtate. ¶ Seqr. Tñ
ꝓ neceſſitatib⁹ ifirmoꝝ ⁊c. ¶ Sed nũqd ꝓ alijs neceſſitatib⁹ q̃ꝫ pro iſtis
pñt eẽ ſolliciti vt ꝓ domib⁹ ⁊ libris. Dicẽdũ ꝙ i expoſitõe dñi pa. videt
ꝙ ſic: vbi idiſticte loqr: qñ ꝓ neceſſitatib⁹ pñt habere recurſuꝫ cui elemo
ſyna ẽ cõmiſſa. Itẽ qrit ſi miniſtri ⁊ cuſtodes tñ ſollici. cu. gerãt: qñ ꝑ
ꝓcuratores cura gerit: q nõ ſunt miniſtri nec cuſtodes? Sed mi. ⁊ cuſto.
debẽt ſollicitã curã gerere ꝑ auctatẽ: alij vo nõ: ſꝫ debẽt ſolli. cu. ge. ꝑ mi-
niſteriũ: ⁊ apud miniſtros ⁊ cuſtodes reſidet auctas diſtribuẽdi ⁊ veſtes
⁊ alia ſicut opus ẽ. Guardiani vo itelligũt ſicut mi. ⁊ cuſto. qꝛ ſic ſolebãt
primit⁹ noiari. Itẽ ex hoc ꝙ hic dr ſollicitã. cu. gerãt: q̃dã arguũt: ꝙ ſic
nõ licet: nec ligna: nec caſeũ nec legumina nec ſal vſq ad mẽſeꝫ: vel pa-
nẽ ⁊ vinũ ad hebdomadã qrere nõ liceret. Itẽ vlteri⁹ volũt arguere: ꝙ ſi
pñt ad hebdomadã: pñt ad mẽſeꝫ eadẽ ratione: ⁊ ad annũ poterũt ſibi ꝓ
uidere. Itẽ hoc idẽ arguũt de fructib⁹ q ſemel i ãno renouãt: pcipue hoc
reqrente neceſſitate. In cõtrariũ vo ẽ: qꝛ euãgelica vita nõ nouit ꝓuiſionẽ
i craſtinũ. Uñ i matth. dr. Nolite ſolliciti eẽ i craſtinũ. Rła aũt fratrũ mi
noꝝ ẽ ſanctũ euãgeliũ obſuare: ergo nõ debẽt i craſtinũ ꝓuidere. Itẽ pe
regrini nõ ꝓuidẽt iposterũ i locis ꝑ q̃ trãſeũt victualia. Sꝫ ſicut dr ifra
caplo. vj. frẽs tãq pe. ⁊ adue. debẽt i pau. dño famulari. Itẽ qrit ſi ꝺ q
buſdã reb⁹ cõcedit frib⁹ ꝓuiſio: qre ſimilit ꝺ oib⁹ alijs neceſſarijs ꝓuide
re nõ licebit? Et vr pẽſatꝫ hic idẽ ſentẽtijs rłe: ꝙ ſolũ exigẽte neceſſitate
pñt ſibi frẽs iposterũ ꝓuidere: ita tñ ꝙ nec diuturnitate nec reꝝ qntitate
vł qlitate i ꝓuiſiõe quã faciũt i reb⁹ ſibi neceſſarijs forma pauptatꝫ excedat

¶ Capitulum quintum.

FRatres q̃bus dedit dñs grãz laborãdi labo. fi. ⁊c. ¶ Queriť vtrũ iſtud itelligať eẽ p̃ceptũ. Et videť ꝙ ſicut ex forma dicẽdi ⁊ ex intẽtiõe beati. f. quã i ſuo teſtamẽto exp̃ſſit vbi dicit. Oẽs frẽs volo ꝙ firmiter laborẽt ⁊c. Grãz v̾o laborãdi dicit: artẽ vel idoneitatẽ quã glibet velut donũ gratis datũ hẽt a deo. ¶ Seqť. Ita tñ ꝙ ex. oc. ⁊c. Sub pretextu hui⁹ verbi rľe volũt carnales defenſare ſuã ocioſitatẽ. ⁊ dicũt i ſe extigui ořonis ſpũm: cũ eis ſupiores aliquẽ laborẽ iniũgũt. Sed ořois ⁊ deuotionis ſpũs nõ dř extingui: qñ nõ ẽ ſollicitatio talis laboris p quã ĩpediatur ab ořonib⁹ ẜm rľaz determinatis. ¶ Seqť. De mercede v̾o laboris ⁊c. ¶ Circa iſtã ptem q̃riť. An ſicut frẽs recipiũt libros ⁊ alia qb⁹ licite vti pñt: poſſint etiã recipe neceſſaria circa ſuũ artificiũ: ⁊ ex eis opari aliqd: qð poſtea darẽt ꝓ corpalib⁹ neceſſitatib⁹ acgrẽdis: vt pgamenũ de quo faciũt libros: ⁊ coriũ de quo faciũt ſotulares ⁊ hmõi. Qȝ ſi diceret ꝙ ſic: poſſent ſilř recipe aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ metalla de qb⁹ fabricarẽt monetaz: ⁊ alia p̃cioſa de qb⁹ ſibi neceſſaria cõparẽt. Quibuſdã idiſtincte videť ꝙ nullã pñt materiã recipe: ſȝ ſolũ ſuũ artificiũ i alteri⁹ materia pro habẽdis neceſſarijs p̃ſtare. Et hoc ꝓpter ꝓprietatẽ rei q̃ cõmitať materiã: q̃ ſic recipiť vt vẽdať. Alijs v̾o i materia vř diſtinguẽdũ. Eſt. n. q̃daz materia ineſtimabilis vľ iap̃ciabilis. Vñ ſi aliqs faciat ex tali materia: totũ p̃ciũ ꝓuenit ei ex arte: ſicut in ſcorijs ⁊ calathis q̃ fiũt ex iũcis ⁊ huiuſmodi. Et talis materia nullius boni ẽ cõputanda: ⁊ dicũt ꝙ talẽ materiaz pñt accipere. Materiã aũt app̃ciabilẽ ſicut ſũt pelles. coria. lane ⁊ hmõi nõ poſſunt accipere: q̃ eoꝝ receptio proprietatẽ inducit.

¶ Capitulum ſextum.

FRatres nihil ſibi ap ꝓpriẽt nec do. nec. lo. ⁊c. ¶ Circa ptez iſtã dicit apľica expoſitio: ꝙ nec in cõi nec in ſpeciali debẽt frẽs ꝓprietatẽ habere. Sed vtẽſiliũ ⁊ librorũ ⁊ eoꝝ mobiliũ q̃ licet habere: ordo hẽat vſuz tñ. Cui⁹ v̾o debeat ꝓprietas locoꝝ eẽ: ſatis ſibi exp̃miť. Sȝ cui⁹ ſit ꝓprietas alioꝝ mobiliũ: ibi nõ determinať: niſi ꝙ nõ pñt alienari aut extraordinẽ cõmittari ſine cõſenſu vľ auctate ro. eccľie aut cardinalis q fuerit ordis gubernator. Videť aliqb⁹ ex hoc: q̃rẽtib⁹ cui⁹ ſit mobiliũ ꝓpetas: ſatiſfactũ. Alijs v̾o vř ꝓpť ꝯſcias ⁊ ĩfamiã obloquẽtiũ abolẽdã exp̃ſſe: ꝙ ei⁹ eẽt ꝓprietas mobiliũ quẽadmodũ ⁊ locoꝝ. Hic incidũt dubitationes plures. Quid ẽ approp̃are? An frẽs poſſint emere: vẽdere: ꝯmutare: mutuũ cõtrahere: locare: impignorare: donare: accomodare? ¶ Si q̃riť qd ẽ ap ꝓpriare: dicẽdũ ꝙ ap ꝓpriare ẽ rez ſuã facere: ſeu in ſuũ dñiuȝ cõuerteť. Sua aũt res ẽ: q̃ trãſijt i arbitrij facultatẽ vt d̾ ea faciat hñs qð vult: vtẽdo: donãdo: cõmutãdo: pignorãdo. ¶ Si q̃riť an frẽs poſſint emere: vř ꝙ ſic ex expoſitiõe vbi dř. ſi frẽs voluerit aliquã rẽ emere: vel ſolutiõez facere ꝓ re iã empta. ſed ĩ̾rĩũ ẽ. q̃ cõtract⁹ emptiõis ſp fit p̃ſtita pecũia vel p̃cio: qð nõ põt facere q nullã ꝓprietatẽ põt habere. Ad qð vř dicẽdũ ꝙ emere dř trib⁹ modis. Primo mõ dř emere: d̾ p̃cio rei emẽ

Prima. q. qd ſit ap ꝓpriare.

Secũda. q. an fratres poſſint emere.

Reſpondetur

dẽ cõuenire. Aliomõ dr̃ emere: ſolutionẽ rei empte ꝑcurar̃ ⁊ his duob⁹
modis pñt frẽs emere. Aliomõ dr̃ emere: pecuniã vel p̃ciũ ꝓ re dare: ⁊
hoc mõ nõ pñt frẽs emere. ¶ Si q̃rit̃ vtrũ poſſint vẽdere. Dicẽdũ ꝙ vẽ
dere dr̃ dupliciter. Uno mõ rẽ ꝓpriã i alienũ dñiũ ꝓ p̃cio trãſferre: ⁊ h̃
mõ vẽdit illi qui hȝ reſ dñiũ. Iſtomodo nõ pñt frẽs vẽdere. Aliomõ vẽ
dere dr̃ de re aliq̃ p̃ciũ accipe ſiue recipere: ⁊ hoc modo fr̃ı⁹ auctate dñi
põt vẽdere: ⁊ hoc mõ lȝ frib⁹ vẽdere. licet tñ ꝭm ſuã ꝓfeſſionẽ turpe ⁊ i-
honeſtũ eẽt. ¶ Itẽ ſi q̃rit̃ an frẽs poſſint mutuare. Reſpondet̃ ꝙ mutua
re dr̃ ꝓprie de meo tuũ facere: ⁊ hoc mõ non licet fribus q꞉ eſt cõtract⁹
ꝓprietatis. Et hoc modo q mutuat ad ſolutiõeȝ ſe obligat. Aliomõ dr̃
i ꝓprie bona fide ad ꝑcurãdũ nõ ad faciẽdũ ſolutionẽ ſe obligare: ⁊ hoc
ſolomõ pñt frẽs mutuare. ¶ Itẽ ſi q̃rit̃ de ꝯtractu cõmodatiõis, nã dif-
fert cõtract⁹ mutui a ꝯtractu cõmodatõis. Nã i mutuo trãſfert̃ dñium
oino: i accõmodato nõ. Dicẽdũ ꝙ ꝯtract⁹ accõmodationis vno mõ im
portat reſtitutionẽ: ⁊ hoc mõ frẽs q nihil hẽre pñt nõ pñt aliqđ accõmo
datũ habere. Aliomõ põt dicere ꝑcurationẽ vel ſolutionẽ rei reſtituen-
dẽ bõa fide: ⁊ hoc mõ nõ iportat obligationẽ realẽ: ⁊ hoc mõ pñt. ¶ Si
q̃rit̃ an frẽs poſſint locare opas ſuas: dicẽdũ ꝙ ſi locare iportat cũ pa-
cto de mercede cõuenire: nõ pñt. Si v̓o locare dicat ſine pacto: mercedẽ
ſuſtẽtatiõis expectare pñt. ¶ Si q̃rit̃ an frẽs poſſint ꝯmutare res q̃s hñt
i vſu: dicendũ ꝙ rẽ aliquã ſua auctate i aliã mutare nõ lȝ: ſed auctate dñi
p̃ſumpta vel accepta poſſunt res conceſſas ſibi ad vſum in alias magis
neceſſarias cõmutare. ¶ Si queritur an fratres poſſint impignorare: ſi
milis eſt reſponſio: q꞉ alicui reȝ vt ſuam obligare non poſſunt: auctorita
te vero domini rem ſibi conceſſaȝ poterũt pro neceſſariȷ̃s obligare. ¶ Si
queritur vtrum poſſint donare proprie. Dicendum ꝙ cum nullam rem
habeant propriam: ſua auctoritate non poſſunt tribuere: tamen auctori
tate domini preſumpta vel prehabita rem ſibi conceſſam ad vſum poſ-
ſunt alteri concedere. Unde ad ſecuritatẽ conſcientiarũ petẽda eſſet au-
ctoritas domini cardinalis: qui exprimeret in ſcriptis de oib⁹ reb⁹ mo-
bilibus ⁊ minutis quibuſcũq; per ſuperiores diſpenſandis: ſiue in com-
mutando: ſiue in pignorando: ſiue in accõmodando: ſiue in donãdo: ⁊ ꝓ
curatoribus neceſſitatum fratrum concederet auctoritatem ſuam ven-
dendi ſi fuerit neceſſe quum imineret fratribus aliqua vehemens neceſſi-
tas. ¶ Seq̃tur. Sed tanq̃ peregrini ⁊ aduene ⁊c̃. ¶ Queritur qđ ſit iſta
paupertas: ad quam tenentur fratres. An. ſ. ꝓhibeatur eis ne poſſint ali
quid fixum ad ſuſtentationem habere: ſicut alique perſone voluerunt or
dinare redditum ꝑpetuum: quo in aliquo loco ſuſtentarentur fratres: ita
ꝙ aliqua proprietas apud eos nõ reſideret. Iteȝ queritur an paupertas
iſta ad quam tenentur fratres prohibeat eis ne poſſint habere territoria
de quibus p culturam ⁊ induſtriã ſuam oĩs ſuſtentationis ſue neceſſaria
ꝑcurarẽt: ita q; proprietas penes aliũ reſideret: vt ſicut habent hortos
ad olera ⁊ fruct⁹: ita haberent vineas ⁊ agros. Ad qđ dicendum ꝙ cum
ſit duplex neceſſitas euangelice paupertatis ſicut dicunt ſancti. ſ. paupertas
imꝑfecta q̃ cum paupertate ſpũs nihil ſuꝑfluuȝ retinet tp̃ale ſed ſolum

iij.q. an fratres poſſint vẽdere

q.iiij. an fratres poſſint mutuare.

q.v. an fratres poſſint cõmodare.

q.vi. an fratres poſſint locare opa ſua.

q.vij. an frẽs poſſint ꝯmutare res q̃s hñt i vſu.

q.viij. an frẽs poſſint ipignorare.

q.ix. vtrũ frẽs poſſint donare.

retinet qđ eſt neceſſitatis. Alia vero pfecta: q̄ cum voluntate ſpiritus, nec ſupfluū nec neceſſarium vite tanquā pprium retinet: ſed ex dei pruiſione pendent q̄ pauptas dicit̄ mēdicitatis. Nec vero videtur pauptas fratrum minoꝝ: q̄ hic determinatur. Unde attenditur in duob9. Unū ē vt non recipiant aliquid fixum ſicut redditum: ꝛ hoc eſt. Quaſi tanq̄ʒ peregrini ꝛ ad. in paupertate debent domino famulari. Aliud ꝙ debent habere: paupertatem quātum ad vſum: vt taliter ſint pauperes: ꝙ etiaʒ ſint mēdici. Unde etiam additur vadant pro elemoſyna conſi. ¶ Sequitur. Et vbicūqʒ fratres ſe inue. oſtendant ꝛc̄. Hic euidenter oſtenditur ꝙ perfecta charitas debet eſſe inter fratres quantum ad ſignuʒ: quantū ad affectum: ꝛ quantum ad effectum. Unde quantum ad ſignum dicit. oſtendant ſe do. In. Inter ſe. quantum ad affectum dicit qꝛ ſi ma. ꝛc̄. Et quantum ad effectū ſubiungit. ꝛ ſi quis eoꝝ in infirmitatem. ꝛc.

¶ Capitulum ſeptimum.

SI qui fratrum inſti. ini. ꝛc. Expoſitio apoſtolica determinat. Utrum iſtud debeat intelligi đ pctis publicꝫ vel ocultꝫ. Sʒ ex hoc qđ đr ꝙ p pctis debeāt recurrere ad mi. volūt qdā aſtruer̄ ꝙ ex rl̄a der̄ miniſtris curat aīaꝝ fratrū. Ex h̄ vo ꝙ ſeqr̄. Iniūgi ſa. p alios ſa. ordis. arguūt ꝙ mi. hn̄t auctatē curā delegādi ſic abſolutioēs.

¶ Capitulum octauum.

UNiuerſi frēs vnū de frībus iſtius re. te. ſp habere ge. mi. ꝛc. Hic mouēt q̄ſtionē vtrū illud qđ p frēs ꝛ mi. ge. ꝛ miniſtros alios fuerit ordinatū in caplo generali de coarctatione ptātis ge. ꝛ ordinatiōe forme capl̄oꝝ ꝛ electione: poſſet a ge. mi. pcipiēte i ꝯtrariū penit9 mutari. Qđ qdā arguūt ex hoc ꝙ đr ꝙ frēs te. ei fir. obe. ꝛ ꝯſtat ꝙ caplʒ ꝛ frēs nō pn̄t rl̄aʒ imutare. Sʒ cū ex itentione rl̄e ſit ꝙ celebret̄ caplʒ ge. ad ca. vo ge. ptinet ordinare ea p q̄ pōt religionis puritas ꝛ pfectio cuſtodiri: ita ꝙ a nemine ſupioꝝ vel iferioꝝ poſſit aliq̄tenus violari: ergo ſi ca. ge. ppter vitandū religionis piculū coarctat ge. ptāteʒ: aut puīncialiū miniſtroꝝ: ꝛ aliq̄ alia ſalubria ordinat p frēs gn̄lit̄ obſuāda auctate rl̄e q̄ pſtat capitulo. ge: p ge. mi. nō poterit infirmari. Pari etiā ratione qđ de ꝯſenſu ſuperioꝝ ꝛ inferioꝝ ordis fuerit generaliter ordinatū in capitulo ge: ꝛ per pon. ſe. ap. ap pbatū: nō poterit p ſolos iferiores aliq̄ten9 ꝯmutari: maxime i illis i qb9 ē ordinatio vl̄ limitatio ptātis. ¶ Seqr̄. Et ſi aliquo tpe ap. vni. mi. puīncialiū ꝛ cu. ꝛc. ¶ Querit̄ quid đr vniuerſitas. Et ſm iura vniuerſitas đr maior pars. Notādū ē etiā ꝙ nomē cuſtodis ſe extēdit ad ge. mi. ꝛ ad alios miniſtros: ſicut ex aliis locis rl̄e pōt ꝯſtare. Nomē vo guardiani nunq̄ʒ i regl̄a inuenit̄. Unde dicunt quidā ꝙ obedire guardianis ex rl̄a non tenent̄. Propterea expediret vt nomen guar. tolleret̄: ꝛ cuſtodes ſiue miniſtri dom9 ꝯuenientius dicerentur.

¶ Capitulum nonum.

Tractatus Tertius.

FRatres nõ p̃dicẽt in ep̃atu alicuius epi cuȝ ab eo ⁊c. Pri⁹ q̃ſitũ fuit a fribus: vtꝝ gñalis miniſter poſſꝫ aliqb⁹ ꝯmittere illud. Rñdit papa gregori⁹ ꝙ nulli abſenti pt gñal' ꝯmittere: in q̃ expoſitiõe vr intentio rl'e coarctari. Nã epi p alios examinãt ordinãdos: cãcellarius pariſiẽſis examinat p alios in magiſterio licentiãdos: q̃re ſil'r p alios gñalis miniſter nõ poterit examinare? Poſſet meli⁹ aliq̃ñ p teſtimoniũ examinare ſciam vel vitã ꝓpriã. Iſtũ articulũ rl'e relaxat p̃uilegiũ ĩpetratũ. Timet̃ ãt a mult; ꝙ ſil'r p alia ĩpetrãda p̃uilegia: poſſet tota pfectio ordinis in poſteꝝ relaxari. Propterea nõ vr ĩ ꝯſciẽtijs ſecuꝝ: a rl'a quã vouerũt recedere p aliq̃ p̃uilegia ĩpetrata. Nec occurrit ꝑꝑ qd priuilegia ĩpetrata circa articulũ receptiõis ⁊ p̃dicatiõis debeãt tollerari: niſi qꝛ p illã relaxatiõeȝ nihil carnale aut tp̃ale religioni accreſcit: ſed ſolum ꝙ pure ⁊ ſimpliciter ſpirituale. Capl'm. x.

FRatres q̃ ſũt miniſtri ⁊c. Et ſequitur. nõ p̃cipiẽtes eis aliqd ⁊c. Querit̃ qd dr ꝯtra aiaȝ? Nũqd contra aiam dr: ſolũ qd eſt mortale pctm̃? Et vr ꝙ ꝯ aiaȝ dr nõ ſolũ pctm̃: imo illud qd eẽt hmõi incẽtiuũ ⁊ ꝓximuȝ ad pctm̃. Ut audiẽdo ꝯfeſſiões vbi fragilitas carnis impugnat acriter aliquẽ. Cõtra rl'am vr eſſe nõ ſolũ qd eſt ꝯtra p̃cepta rl'e: imo qd eſt ꝯtra ſtatuta ordinis ad ſuãdã rl'e puritatẽ. ¶ Seqt̃. Et vbicũq; ſũt frẽs q ſci. ⁊ cog. ⁊c. ¶ Querit̃ qd ſit rl'aȝ ſpũal'r obſuare? Et vr obſeruãtia rl'e ſpũal': obſuãtia ſm rigorẽ: ſiue ſm puritatẽ ſuã: ſine occaſiõe ad malũ. Uñ ſpũal'r nõ poſſe ſeruari pt ĩtelligi: aut nõ poſſe ſuare rl'am ſm ſuũ rigorẽ: ſiue ſm ſuã puritatẽ: vel ſine occaſiõe ꝓxima ad pctm̃. Alijs v̊o vr: ꝙ illud referẽdũ ſit ad locũ. quũ. ſ. frib⁹ rõne loci p̃ſtat̃ ĩpedimẽtũ: ne pure poſſint rl'aȝ obſuare. Ut qꝛ loco ẽ ãnexa ꝓprietas: vel cura aliq̃ꝝ aiaꝝ: ad quã rõne loci fratres neceſſario tenentur.

¶ Capitulum vndecimũ.

PRecipio firmiter fratribus vniu. ne hẽant ſuſ. ꝯſortia vel ꝯſilia mu. ⁊c. Querit̃ qd ſit ſuſpectũ ꝯſortiuȝ. Dicẽdũ ꝙ ſuſpectũ ꝯſortiũ dr nõ ex vna cã: ſȝ ex plurib⁹ vt ex genere act⁹: ex circũſtãtijs loci tp̃is: frequẽtie: pſõe ⁊ hmõi q̃ patẽt cuilibet intuẽti. ¶ Seqt̃. Et ne ĩgre. monona. ⁊c. ¶ Apl'ica expoſitio dtermiat hoc caplꝫ gñal'r obſuãdũ: ⁊ determinat dimiſſiões ꝑꝑ q̃s poſſũm⁹ ire ad loca mõialiũ: ita tñ ꝙ nõ ĩgrediamur ĩteriores eoꝝ officinas. ſ. cã elemoſyne petẽde: ⁊ p̃dicatiõis faciẽde. Circa qd dubitat̃ vtꝝ ꝓ alijs cãis honeſt;: vt ꝓ audiẽdis ꝯfeſſiõib⁹ vl' ꝯſulẽdi ĩ ſpũalib⁹ ⁊ hmõi poſſint ire. Et ſi ĩteriores eoꝝ officinas vt clauſtrũ ⁊ caplꝫ qñ in gñalib⁹ ꝓceſſiõib⁹ vadũt cõit̃ cũ ppl'o poſſint ire: vel cũ epis in capl'o p̃dicare. Uñ ſup hoc eẽt apl'ica expoſitio regrenda. ¶ Sup his igit̃ ⁊ q̃ omiſſa reſtãt vr a diſcretio ꝓuideat q̃liter ad ꝯſciarũ ſecuritateȝ: ⁊ ordinis vtilitateȝ: p ſedeȝ apl'icã diſponatur. ⁊c.

¶ Explicit expoſitio quattuor magr̃oꝝ ſup rl'aȝ frũm minoꝝ.

¶ Incipit declaratio ſancti Bonauenture doctoris ſeraphici ſuper regulã fratruꝫ minorũ.

acio d ano 1263

Quicunqꝫ hãc regulam ſecuti fuerint: pax ſuper illos ⁊ miſericordia. ad gala. vlti. hanc plane puto regulã ab Innocentio papa. iij. appbatã: a ſequenti Honorio confirmatã: a Gregorio. ix. declaratam: vt funiculus triplex nõ facile dirupant. Nec tamen in imenſum plozabimur: ſed ſm menſurã regule qua menſus eſt nobis deus: ne in aliq̃ alia regula gloziemur. Huius igitur regule rectitudineꝫ duce domino breuius declarabo: vt ſit ei adherentibus ſolatiũ: ⁊ aduerſantibus directio: qui obliquis ⁊ reflexis eaꝫ intuentes oculis: lumini attribuunt ſuarum vitium tenebrarum. ¶ Regula igiť epiſtolari modo a ſalutatione ozitur: in narratione deducitur: ⁊ in concluſione terminatur. In ſalutatione enim refulget apoſtolica clementia pie pauperibus cõdeſcendens. In narratione patet apoſtolica ſapientia pfectionis ſummaꝫ breuitate pſtringens. In cõcluſione eius refulget auctozitas potentie: qua ſeruos chriſti ppetua protegit armatura. ¶ Prima pars. ſ. ſalutatio duas habet particulas: qꝛ continet ſalutationem ⁊ ſequentium confirmationem. Dicitur enim primo ſic, Honorius epũs. Epiſcopus vtiqꝫ nõ alicuius partis ſolum ſed totius vniuerſitatis. In cuius figura legitur Joan. xxi. ꝙ ſtante ieſu in littore maris petrus ſuccixit ſe ⁊ miſit ſe in mare: alij vero diſcipuli nauigio venerunt. Per mare intelligitur ſeculũ: quod ſuſcepit petrus a dño gubernanduꝫ. Per nauigium autem intelliguntꝰ varie ſoztes diſcipuloꝝ: qui in varijs mundi partibꝰ pontificiũ ſuſceperunt, Unde ⁊ due fuerunt naues ꝓpter circũciſionem ⁊ prepucium ſm auguſ. ſententiam ſup illud. Hinc petrus a petra dictus: a dño poſitus ẽ eccl'ie fundamentum. Math. xvi. Tu es petrus ⁊ ſup hanc petram edificabo eccl'iam meam. Ubi rabanus. Ut omnes p ozbem credentes intelligant: qꝛ quicũqꝫ ab vnitate fidei vel ſocietate illius quolibet modo ſegregant ſeipſos: nec a vinculis peccatoꝝ abſolui: nec ianuam poſſunt regni celeſtis intrare. Hinc petro dñs dedit ſuper alios apoſtolos ozdinariaꝫ poteſtatẽ Lu. xxij. dicẽs. Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. In huiꝰ figuram dicitur ſap. xviij. ꝙ in veſte poderis quã habebat aaron totus erat ozbis terrarum. Qꝛ ſi vnus nõ eſſet qui in omnes exercere poſſet iuriſdictionem: vbi maneret ſtatus eccl'ie? Si partibus diſcozdantibus non eſſet qui poſſet manum mittere in ambobus: fuiſſet ſynagoga felicioꝛ q̃ꝫ eccl'ia: qꝛ illa habebat vnũ ſummuꝫ pontificem: q oẽs diſcozdias poterat terminare: vt patet deutero. xvij. Tante auctozitati noſtre ꝓfundiſſima humilitas ſociatur: cũ diciť. Seruus ſeruoꝝ dei,

Nõ iſtoꝝ vel illoꝝ:ſʒ ſapientiũ ⁊ inſipientium:oĩuʒ ⁊ ſinguloꝝ. Sic certe vt legitur Ezech.xlij. Gazophilatia templi fuerũt in ſuperioribus humiliora. In ſtatu enim ſublimi eſt ornamentũ notabile humilitas ꝓfunda. ¶ Sequitur. Dilectis filijs fratri franciſco ⁊ alijs fratribꝰ de ordine fratrũ minoꝝ ſalutẽ ⁊ apł'icam benedictionem. Ecci.iij. Benedictio patris cõfirmat domos filioꝝ. In gerarchicis elogis optime ſonat nomen dilectionis:qꝛ vt dioni.dicit:totius gerarchie finis ⁊ conſumatio ẽ vnitiua dilectio. ¶ Sequitur ſecũda particula continens ſequentiũ cõfirmationem. Unde dicit. Solet annuere ſedes apł'ica pijs votis: ⁊ honeſtis petentium deſiderijs fauorem beniuolum impꝛtiri. Piũ eſt qđ eſt ad dei gloꝛiaʒ directiuũ:qꝛ pietas eſt cultus dei.ij.ad thimo.3. Qui pie volunt viuere in chꝛiſto ꝑſecutionem patientur. Honeſtum eſt quod ad edificationem pꝛoximi oꝛdinatur.ad Ro.xiij. Sic vt in die honeſte ambulemus. Hec honeſtas a diuinis eſt pꝛecipue beneplacitis ⁊ non mundanis vanitatibus regulanda. Unde hiero.ſuper eſa.xx.ca. Non erubuit eſaias nudus incedere:nihil honeſtius iudicans ꝙ̃ domino obedire. ¶ Sequitur. Ea propter dilecti in domino filij veſtris pijs pꝛecibus inclinati:oꝛdinis veſtri regulã a bone memoꝛie Innocẽtio papa pꝛedeceſſoꝛe noſtro appꝛobatam:annotatam ꝑ̃ſentibus:auctoꝛitate vobis apoſtolica confirmamus ⁊ pꝛeſentis ſcripti patrocinio cõmunimus. Que talis eſt. Cum ratione pietatis ⁊ honeſtatis dicat ſe ſummus pontifex hãc regulam confirmaſſe:impij ſunt qui a ſede apoſtolica diſcoꝛdantes: regulam iſtam dicunt ſeruari nõ poſſe:⁊ per conſequens aliqđ impiũ cõtinere. Tales heretici ſunt ⁊ ſciſmatici:vt patet.xxij.di.c. Oẽs ſiue patriarche. Item deutero.xvij. Sequeris ſententiam eoꝝ:nec declinabis ad dexteram vel ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio ⁊ decreto iudicis:moꝛietur homo ille. Ex pꝛedictis patet ꝙ tota regula eſt mandatum apoſtolicum: ⁊ per conſequens autenticum quicquid in ea continetur. Sequitur textus.

Secũda pars iſtius ꝓlogi.

¶ Capitulum pꝛimum.

REgula ⁊ vita minoꝛũ fratruʒ hec eſt.ſ. dñi nr̃i ieſu chꝛiſti. Hic ſubditur confirmate veritatis narratio: que rubꝛicis.xij. diſcernit:qui ſunt.xij. duriſſimi lapides de quibus ioſue.iiij. Qꝛ duodecim electi viri acceperunt d̃ alueo ioꝛdanis vbi ſteterunt ſacerdotũ pedes duodecim lapides ponentes in loco caſtroꝝ: vbi illa nocte deberent figere tẽtoꝛia. Hoc eſt dicere ꝙ fratres minoꝛes tãꝙ̃ viri a dño vero Joſue electi volẽtes pertranſire ioꝛdanem ⁊ feſtinare ad terram pꝛomiſſionis: eligant ſibi duodecim duriſſimos lapides.i.xij.capitula regule:euãgelica ⁊ apoſtolica ſententia cõfirmata:de loco vbi ſteterũt pedes ſacerdotũ: hoc eſt ad imitationẽ.xij.apł'oꝝ. Tres pꝛime rubꝛice radios recipiunt oꝛientis. Tres alie ſequẽtes pericula excludũt aquilonis. Tres tertio loco poſite obuiant malis ab occaſu. Tres vltime auſtralibus delicijs ſunt referte. Ut ſic hec ciuitas i quadro poſita:oꝛnata duodeciʒ poꝛtis.ſ.xij.apł'icis

margaritis:non timeat potētium inſultum pauperum ⁊ ſapientū indu-
ſtria cōmunita. Trium aūt primo poſitarū.i.orientaliū rubricarū. Pri-
ma ſummarie religionem inſtituit. Scōa ad eam venientes recipit. Ter
tia receptos interius ⁊ exterius inſtruit diſciplina. Et qꝛ vt patet ex dio-
nyſio. Subſtantia hierarchie in duobus conſiſtit.ſ.in ſanctis perfectioni
bus ⁊ in ordine perficiendorum. Prima ad perfectos per obedientiaꝫ.
Secūda ſubditoꝝ ad prelatos. Idcirco prima rubrica duas habet ptes.
Quarum prima ſummarie tangit huius hierarchie.i.ſacri ordinis per
fectionem. Secūda deſcribit obedientialem ordinationeꝫ ibi frater frā
ciſcus. ¶ Dicit ergo primo. Regl'a ⁊ vita. Regula ex hoc dicit̄ qꝛ recte du
cit. Rectum aūt eſt:cuius mediū nō exit ab extremis. Et qꝛ dicit̄ prima
ad timoth. vi. Nihil intulimus in hunc mūdū:haud dubiū qꝛ nec aufer-
re quid poſſumus: illa ergo veriſſima dr̄ regula:q̄ docet vt eſt poſſibile:
in vita paupertatē nudiſſimā obſeruare. Hec regula etiam eſt vita: vt to
ta ↄuerſatio regule applicet̄. iij. Re. vj. Operuit omnia laminis aureis.
¶ Fratrū minoꝝ ſic dictoꝝ abſolute: vt de nullo dignitatis gradu contē
dentes:nec ſibi nomen honoris alicuius vſurpantes: omnibus ſe humi
litatis amore ſaluo dei honore ſubiſciāt:ad nullam temporalem magni
tudinem vt pauperrimi humillimi ⁊ puriſſimi aſpirantes. Dicti aūt fra-
tres minores ad imitationem illoꝝ de quibus dr̄ Math. xxv. Quādiu
non feciſtis vni de minoribus his:nec mihi feciſtis. Eorum igitur regu
la hec eſt ſcꝫ dn̄i noſtri ieſu chriſti ſanctum euangelium obſeruare. Hoc
idcirco dicitur:qꝛ tota regule ſubſtantia de fonte trahitur euangelice pau
pertatis. Non eſt ergo regula aut vita hec noua res:ſed proculdubio re
nouata:magnaqꝫ eſt huiuſmodi regule profeſſoribus materia ſolatij: q
ſoli in hoc mundo vitam illam ad litteram ꝓfitentur: quaꝫ apoſtolis ad
predicandum miſſis dn̄s cōmendauit. ¶ Sed cū dicat hec regula ē ſcꝫ
ſanctum euangeliū obſeruare: Nūquid vouentes hanc regulam: vouent
ꝑ conſequens oēm euāgelij pfectionē? Dico ꝙ nō:cū in ipſa regula quā
vouent q̄dam monitorie ⁊ exhortatorie ſubiūgant̄. Cū ergo nō oēꝫ regu
le partem vouent obſeruare:multo magis nō vouent qḋ nō exprimitur i
eadem. Cui ſimile eſt qḋ ſuper illud pſal. Vouete ⁊ reddite dicit glo. ꝙ q̄
dam vota ſunt cōmunia omnibus vt vouere fidem: abrenūciare diabo-
lo ⁊ pompis eiuſdem:non ſuperbire:non occidere ⁊ hmōi: ⁊ de his om-
nibus precipitur: Vouete ⁊ reddite. Sicut ergo in hoc genere voti nō i-
telligit̄ exp̄ſſe voueri ab oibus chriſtianis p̄ceptorie niſi qḋ p̄ceptorie in
lege ponit̄ diuina:ſic nec tota vita euangelica vouetur ab hmōi regule ꝓ
feſſoribus:ſed tantū illa eius pars:que ex regule intentione imponit̄ ob-
ligatorie obſeruanda. Vouent ergo fratres totam regulam ſm̄ intentio
neꝫ mādatoꝝ:partim ad obſeruantiā vt preceptorie impoſita:ptim ad
reuerentiā ⁊ ap.pbationē illoꝝ q̄ nō tam p̄ceptorie imponuntur qꝫ me-
ritorie proponantur tali ſtatui ſpecialiter emulanda: vt eſt illud quod in-
fra dicitur: Orare ſemper ad deum puro corde:habere humilitatē et pa
cientiam in perſecutione ⁊ infirmitate ⁊c̄. Licet eniꝫ virtutum actus ſint
in precepto:tanta tamen actuum precellentia nulli p̄ceptorie īponitur:

Hec eſt prima pars iſtius rubrice.

An vouens regulā fratrū minoꝝ: voueat euāgelicaꝫ pfectionem.

quanta in plurimis capitulis regule continet. Vouent ergo fratres euā-
gelium eodem modo: partim ſcꝫ ad obſeruantiam: partim ad reuerenti-
am ſpecialem: quaꝫ decet ⁊ congruit tanto ſtatui emulari. Ex his ergo
patet error dicentium ꝙ vouentes hanc regulam: vouent etiam omnia
preceptorie que in ipſa regula continentur. Hoc. n. eſt contra regulā ma-
nifeſte: q̄ expreſſe diſtinguit monitiones a p̄ceptis. ¶ Sequitur. Viuen-
do in obedientia: ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate. ¶ Circa quod dicendū ꝙ obe-
dientia vnomodo eſt virtus contraria inobedientie: ⁊ ſic omni conuenit
chriſtiano. Prima petri. i. Caſtificantes animas veſtras in obedientia
charitatis. Aliomodo obedientia dicit ſtatum eminentem huiꝰ virtutis:
quando aliquis non tantum obedit deo: verum etiam homini ꝓpter de-
um. Iteꝫ deo obedit non tm̄ in neceſſarijs: verum etiam in omnibus ſu-
pererogationis ⁊ diuinis inſpirationibus vniuerſis quantumcūqꝫ difficili-
bus ⁊ arduis: illius exemplo qui factus eſt obediens vſqꝫ ad mortē: vt
dicitur ad Philippē. ij. qui mori minime tenebatur. Hec obedientia ex
verbo domini deſcēdit: q dicit Math. xvi. Si quis vult venire poſt me:
abneget ſemetipſuꝫ ⁊c. Sed triplex eſt ſic abnegatio. Vna eſt neceſſaria
per modum ſubcontrarietatis: qua ſcꝫ homo in quibuſdam ſue volūta-
ti renūtiat vt in peccatis. In alijs vero vt in idifferentibus ſibi retinet ſu-
am voluntatem. Alia eſt ſui abnegatio per modum contrarietatis: vt in
illis omnibus q ſiue ſimpliciter ſiue accōmode ſue renūciant voluntati:
nihil volentes ſiue agentes ſm ſuam voluntatem vel ſm nutuꝫ ſue vo-
nota luntatis. De qua dicit quidam. Nihil fragrat ita dn̄o in odoreꝫ ſuaui-
tatis: quam ſi mactet dn̄o vitulus ꝓprie voluntatis. Nimiruꝫ altiſſimū
eſt in homine rationalis voluntas. Altiſſimum ergo eſt ſacrificium eaꝫ
totaliter dn̄o conſecrare: nō tantū ipſi deo obediendo: ſed etiam homi-
ni ꝓpter deū: cum ⁊ ipſe adhoc docendum parentum ſuoꝝ ſubditis fue-
rit volūtati: vt legitur Lu. ij. Eſt etiam abnegatio tertia quaſi cōtradicto-
ria: que propriam exponit vitam pro gloria conditoris. Obedientia ta-
men ꝓut dicit ſtatum eminentem virtutis obedientie plures habet gra-
dus. Quidam enim in omnibus abſolute vt dictuꝫ eſt: quidam vero ac-
comode vt pote ad mediocritatem ſtatus ſui ꝑtinentibus ꝓprie renun-
tiāt voluntati: qꝛ clerici ſeculares in ſacri ordinis ſuſceptione renūciant
ꝓprijs voluntatibus: ⁊ extunc plene debent ſubijci eccl'ie poteſtati: vt le-
gitur. xij. q. i. c. nō dicatis. Amplius ſublimior eſt obedientia monacho-
rum q̄ ſecularium clericoꝝ: vt patet extra de offi. ordi. ca. quanto. Mo-
nachorū autem obedientia duobus conſtringitur. Primo qꝛ p obedien-
tiam vouent ſalua ſtabilitate ad locum. Secundo qꝛ ad nihil obedire te-
nentur: qđ regulaꝫ ſuam tranſcendere demonſtratur. Altior eſt ergo obe-
dientia illoꝝ qui nullaꝫ habent in hoc mundo loci ius ꝓprium: quo ſua
obedientia reſtringatur. Item altior eſt illoꝝ obedientia: quoꝝ altior et
altior eſt regula: ex qua tenentur eiuſdem regule ꝓfeſſores nihil reſpuere:
niſi ſit ipſi regule contrarium vel ſaluti directe vel aliqualiter. Illi ergo
ſoli abnegationis contrarie ſecundo modo dicte gradus attingunt ꝑfe-
cte: qui in omnibus etiam indifferentibus ſubſunt beneplacitis alienis:

qui nullum habent patrocinium loci ſtabilis vel regionis ad quā corū obedientia contrahatur: qui nihil ſibi obediētialiter impoſitum poſſūt repellere quaſi tranſcendens ſuam regulam: niſi vergat in ſue anime detrimentū. Unde patet: ꝙ errant qui dicunt: ꝙ in omnibus religiōibus obedientia ſit equalis. ¶ Sequitur ſine proprio. Et hoc etiā habet gradus. Nam ſcōm antiqua iura clericis habere propriū non licebat. Sūt adhuc bona eccleſiaſtica non propria ſed cōmunia, i. cōi vtilitati viuentium deputata. Sed quia etiam preter hec licebat clericis ſecularibus habere propria peculiaria: patet ꝙ altior eſt ſtatus monachorum quoad hoc: quibus non licet habere ꝓprium vllo modo perſonale: ſed tantū in cōi. Sed q̄ in bonis cōibus eſt periculum ſicut in ꝓprijs (vt patet ex auaritijs ⁊ alijs malis affluentie terrene frequenter annexis tam religioſorū q̄ ſeculariū clericorum) ille ſtatus eſt ſyncerior a periculis diuitiarum remotior qui non habet affluentiā ꝓpriam vel cōem mobilem vel imobilem: vt non ſit ei ex diuitijs materia ſuperbiendi vel occaſio laſciuiendi vel auaritie incentiuum. Creſcit enim amor nūmi q̄tum ipſa pecunia creſcit. Nihil igitur habet ꝓprium ordo minoꝝ fratrum nec aliq̄ ipſius ordinis perſona: ſed vti ſerui chriſti ⁊ ſeruiles pro chriſto effecti q pro nobis formam ſerui accepit: in domibus viuunt alienis: illum imitantes: qui nullum habuit titulum domicilij vbi caput ſuū ſanctiſſimum reclinaret. Et ꝓpter ipm̄ vtuntur libroꝝ ⁊ aliarum vtilitatum vtenſilibꝰ: que iuris ſunt alieni. Nam ⁊ chriſtꝰ alieno veſcebatur cibo: vt dicit Hiero. ad nepotianū. Unde Greg. nonus hāc eandem regulā elucidans ⁊ iſtam profeſſionem ab omni alia diſtinguens: bene ait. Dicimꝰ ꝙ nec in cōi nec in ſpāli debet ꝓprietatem habere: ſed vtenſilium ⁊ libroꝝ ⁊ eoꝝ mobilium que licet ordini habere vſum habeat: ſaluo locorum ⁊ domorum dn̄io illis ad quos noſcuntur pertinere. Nec vendi debent mobilia nec extra ordinem ꝯmutari aut alienari quoquomō: niſi eccleſie romane cardinalis qui pro tempore fuerit ordinis gubernator: generali ſeu prouincialibus miniſtris auctoritatē ſuper hoc prebuerit vel aſſenſum. Ex quo patet ꝙ omnia mobilia quibus ordo vtitur: ſunt nullo medio bona eccleſie romane: cuius auctate ſolus eiuſdem eccleſie cardinalis ⁊ nullꝰ eo inferior lniam habet ſine ipſo eadem diſpenſandi. Cum ergo in alijs religionibus bona ſic ſint cōia perſonis: ꝙ tamen ſunt ꝓpria cōitati: ⁊ ſicut diſtinguūtur eccleſie ita ⁊ poſſeſſiones eccleſiarum: ita eccleſia q̄ eſt fratrum minoꝝ cōitas: nihil poteſt ſibi vendicare per modum poſſeſſionis vel dn̄ij cōitatis ſue ꝓprium mobile vel immobile in hoc mundo. Poſſet quidem eſtimari ꝙ in breuiarijs ordo haberet illius dn̄ij: quia noiatim in ſequenti rubrica cōceduntur: niſi ſexta rubrica omnis rei nulla excepta dn̄ium ab ordine excluderet manifeſte. ¶ Sequitur. In caſtitate. Cuius obſeruantia ⁊ ſi in omnibus religioſis ⁊ clericis infra ſacros exiſtentibꝰ eſt poſita: tn̄ altior diſciplina iſti ordini eſt impoſita q̄ alicui aliorum: cum hic preceptorie interdicatur fratribus omne ſuſpectiuū conſortium: ⁊ ne ingrediantur interiores officinas monialiū nec etiam loca earum publica: niſi ex ſpeciali cauſa maturitate debita preexiſtente

nota

miſſarum ad talia perſonarum: vt ſequentia amplius declarabunt. Si
quis ergo omnes religioſos in his tribus votis pares aſſerit obedien-
tie ſcilicet expropriationis ⁊ caſtitatis: manifeſte dicit' falſum: vt in o-
bedientia patuit: etiam ⁊ patebit quinta ⁊ ſexta rubricis de expropriati
one ⁊ paupertate: patet etiam de caſtitatis inuiolabili honeſtate. Et ſi
caſtitas ipſa religioſorum gradus non habet: multi tamen ſunt gradus
diſcipline eius honeſtatem inuiolabiliter obſeruandi. Hec eſt igitur hu
ius perfectio ſummaria hierarchie.

¶ Sed cum obedientia paupertas ⁊ caſtitas partes ſint euangelice do-
ctrine vtpote conſilia euangelica: quare hic hec tria ab euangelio diſtin-
guuntur cum dicitur ſanctum euangelium obſeruare viuendo in obedi-
entia ⁊c. Reſponſio. duplex eſt perfectio: vna formalis que conſiſtit in
habitibus ⁊ actibus virtutum: alia materialis que cōſiſtit in congrega
tione conſiliorum vel legum facientium ſeu ducentium ad ſtatum perfe-
ctionis. Prima intelligitur ſpecialiter in nomine ſancti euangelij: quia
hec perfectio eſt principaliter intenta in ſancto euangelio. Ad ipſam enī
omnia conſilia euangelica ordinantur. Hec eſt que precipue in ſermone
domini in monte pertractatur: cum dicitur. Beati pauperes ſpiritu ⁊c.
Et in alijs virtutum regulis: vtputa inuitandis verbis ocioſis ⁊ ſimili-
bus. Alia vero perfectio ſcilicet materialis ab hac expreſſe diſtinguitur
cum dicitur viuendo in obedientia ſine proprio ⁊ in caſtitate: vtiq̧ con-
ſiliaria ⁊ celebri. de qua dicit ſaluator. Matth. xix. capitulo. Qui poteſt
capere capiat. ¶ Sequitur de obedientiali eiuſdem ſtatus ordinatiōe
per quam reducitur tota religio ad hierarchiam eccleſie principalem.

Hec ē ſcđa ps iſtius rubrice.

Pro quo dicit frater franciſcus. Hoc ſancti nomen fuit aduenticium:
cum Joannes nomine proprio in regeneratione imponi diceretur pri-
mo a matre. ¶ Promittit obedientiam. ⁊ ſi totus clerus ⁊ religioſorū
vniuerſitas teneatur firmiter apoſtolico domino obedire: tamen ſanct⁹
huic debito votum adijcit ſpeciale: ſciens voto ſuperuenire ⁊ fortificari
ſacri ordinis vinculum ⁊ meritum geminari. ¶ Et reuerentiam. eſt autē
reuerentia exhibitio honoris procedens a timore filiali ⁊ humili affectu
Eccli. xxxij. Audi tacens ⁊ pro reuerētia accedet tibi bona gratia. Quia
reuerentia humilitatis eſt actus fratris minoris. Unde fratres minores
ſicut humilitatis profundiſſime profeſſores debent inter omnes ſūme
reuereri ſummū pontificem: ⁊ alios pro gradu ſuo in eccleſiaſticis offi-
cijs conſtitutos. ¶ Domino pape honorio ac ſucceſſoribus eius canoni-
ce intrantibus. Hoc eſt qui ſuccedunt non facto tantū ſed iure ſ; formā
canonum ſublimati. ¶ Et alij fratres teneantur fratri franciſco ⁊ eius ſuc
ceſſoribus obedire. vt catene auree vncinis medijs diſponantur. vt ſic
inferiores a ſupremo vertice per gradus medios deducantur. Hic eſt
enim motus rectus mentium diuinarū vt ſanctus docet diony. Et ſic ſca
la iacob aſcendentibus ⁊ deſcendentibus adornatur. Sic aſcenſu pur-
pureo filie hieruſalem pergunt in reclinatorium ſalomonis.

¶ Capitulum ſecundū.

SI qui voluerint hanc vitam accipere. Stractis huiꝰ edificij fundamentis: reſtat prouidere de habitatoribus ciuitatis: vt ſcilicet recipiantur ad ordinez venientes ad orientem lucis radios ſuſcepturi. Et hec ꝑs quattuor habet. Primo agit de ipſorum receptione. Secundo de probatione. ibi poſtea concedant. Tertio de recipiendorum profeſſione. ibi. finito vero anno. Quarto de profeſſorum in victu ⁊ veſtitu deſcriptione. ibi. Et illi qui iam. Et quia circa receptionez tria concurrunt ſcilicet recipientis auctoritas. recipiendi idoneitas humilitas ⁊ religionis requiſita puritas: iuxta quod omne hierarchicum negociũ diuiditur in ſanctis perfectis ⁊ perfectioribus ſecundum dionyſium: primo agitur de pertinentibus ad recipientem: Secundo agitur de pertinentibus ad recipiendi idoneitatem. ibi. Et ſi hec omnia. Tertio de pertinentibus ad religionis puritatem. ibi. Dicant illis. Circa receptores duo tangit iuxta duas eccleſie claues: iuxta quod in hierarchia eſt ordo ⁊ ſcientia ex quibus ſequitur actio. Tangit primo circa receptores clauem auctoritatis ⁊ ordinem poteſtatis. Secundo pertinentia ad clauem ſcientie ⁊ diſcretionis. ibi. Miniſtri vero diligenter. ¶ Dicit ergo. Si qui voluerint hanc vitam accipere. Loquitur conditionate dominum ſequendo dicentez. Matthei decimo nono Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus ⁊c. Religionis enim huius propoſitum vt nullum terrenum expectari poſſit emolimentum: nulli neceſſitate imponitur: nec carne ⁊ ſanguine ſuggeritur: ſed ab illo inſpiratur: de quo dicitur Joan. tertio. Non poteſt homo accipere quicꝗ̃: niſi datum fuerit ei de celo. ¶ Et venerint ad fratres noſtros. Non hoc dicitur quaſi nõ liceat fratribus nõ venientes exhortationibus preuenire: cum ⁊ ipſe dominus plures ad diſcipulatum recipiens: plures vocali vocatione preueniſſe legatur vt Andream Petrum ⁊ ſimiles: quidam ipſum preuenerunt ſe eius conſortio offerendo: quorum ⁊ vnus repulſus eſt vt patet Matthei. viij. Venientium igitur ad fratres quidam ſunt a fratribus preuenti: quidam vero ipſos ſua deuotione preueniunt. Et de omnibus hic dicitur. Et venerit. Mittant eos ad ſuos miniſtros prouinciales: quibus ⁊ nõ alijs recipiendi fratres licentia cõcedatur. Ecce clauis auctoritatis miniſtris tantum reſeruatur. Jſta autem commiſſio ſeu ordinatio habet precipue duas rationes. Prima vt receptoruz aut recipiendorum conſtantia probetur. Secunda eſt quia de miniſtri prudentia amplius preſumitur ꝙ arte ſciat piſcatoria bonos in vaſa ſua eligere: malis vero non idoneis foras miſſis. Nomen autem miniſtri ſumitur Matthei xx. vbi dicitur. Qui maior eſt veſtrum erit miniſter veſter. Et quia plurimorum ad ordinem venientium eſt deuotio manifeſta: ſufficiens eſt ad receptionem ſecularium diſcretio in conuentualibus fratrum: maxime in loco generalium ſtudiorum. Jdeo dominus papa non relaxans hanc regule partem: ſed ad mentem eius diſpenſando aſpiciens:

Hic incipit. ſ. ꝑs ꝑncipalis iſtius rubrice.

ordinauit ꝙ in talibus locis diſcretis fratribus receptionis auctoritas concedatur: ſciens ꝙ dicit lex. ff. de legibus. Quia ſcire leges nõ eſt verbum earum tenere: ſed vim ⁊ ptãtem. Et. lxi. di. c. ſtatuimus dicitur. Eccleſiaſtice ꝓhibitiones ꝓprias habent cauſas: quibus ceſſantibꝫ ceſſãt ⁊ ipſe. Et. i. q. i. in. c. qđ pro neceſſitate dicitur: qđ ꝑ neceſſitate temporis ſtatutum eſt: ceſſante neceſſitate ceſſare debet. ¶ Sed pro claue diſcretionis dicit. Miniſter vero diligenter eos examinabit de fide catholica ⁊ de eccleſiaſticis ſacramentis. Hoc pro illis dicitur partibus vbi contingit aliquos hereticos inueniri. Ad fidem catholicam pertinent omnia que ipſi fidei obſequũtur. Unde quia fratres ad fidei doctrinam ex intẽtione regule ſunt vocati vt ſequentia manifeſtant: ſtatutum eſt in ordine ne aliquis recipiatur ad ordinẽ pro clerico: niſi fidei doctrine habeat cõueniens fundamentum: vel ſaltem pro fundamenti penuria edificatiõis multitudo recompenſet: vel quod in talibus lingua non ſufficit vita clamet: ⁊ ſic de minoribus examinatio in maioribus implicatur. Sicut ipſe dominus Exo. xx. Inhibendo idolatriam: inhibet omnem ſuperſtitionẽ Inhibendo hereſim: inhibet omnis erroris perniciem. Inhibendo homicidium: inhibet omnem perſone iniuſtam leſionem. Inhibendo mechiam: inhibet omnem fornicationẽ ¶ Precipiendo honorez parentum: oẽs hoïez ꝑ gradus ſui merito cũ innotuerit ꝑcipit honorari: vt ſic minora in maioribus ꝯmendent. Sic etiaz in preſenti minorum examinatio in maioribus implicatur. ¶ Et ſi hec omnia credant ⁊ velint ea fideliter confiteri. Hic agit de pertinentibus ad recipiendorum idoneitatem: que in duobus conſiſtit. ¶ Prima ad deum: pro qua dicit. Et ſi hec omnia credant: vtiq3 corde: ⁊ velint ea fideliter confiteri. Quia ore fit confeſſio ad ſalutem ad Roma. x. Ex quo vere patet ꝙ recipiendi ad ordinem debẽt parati eſſe ad martyriũ. Et vſq3 ad finẽ firmiter obſeruare: quia premium datur ſoli perſeueranti. Secunda eſt in ordine quoad mundum ꝓ qua ſubdit. Et vxores non habent ⁊c. Uel licentiam eis dederint: ſcilicet maritis auctoritate dioceſani epiſcopi. Uoto continentie iam emiſſo. Hoc dicitur quia votum quo ad hoc non ſolemnizatur: niſi vouens mundo moriens in ſpiritualis patris penitus tranſeat poteſtatem: qđ precipue conuenit ſponſo eccleſie. ¶ Et illius ſint etatis vxores ꝙ non poſſit de eis oriri ſuſpitio. Etas iſta non minus ſtabilitate virtutis ꝙ̃ tractu temporis menſuranda videtur: quia dicit̃ Sapi. iiij. Senectus venerabilis eſt non diuturna: nec annorum numero computata. Cani enim ſunt ſenſus hominis ⁊ etas ſenectutis vita immaculata. In iſto autem impedimento omnia alia intelliguntur: que poſſent ineptitudinem ad ingreſſum ordinis generare. Sicut modus eſt iſtius regule dare ex ſimilibus ſilia intelligere: ⁊ minora in maioribus implicare. Que autẽ hic dicuntur colliguntur extra de conuerſio. coniugatorum. c. cum ſis ⁊ alijs pluribus. ¶ Dicant illis verbum ſancti euangelij. Hic agitur de tertio ſcilicet de religionis puritate: que in tribus conſiſtit. In venientium denudatione perfecta. In frugalitate recipientium manifeſta. ibi. Et caueant fratres ne ſolliciti. Tertio in directione ad releuationem paupe-

Hec eſt ſecunda ꝑs iſtius. i. ꝑtis ꝑncipal.

Tertia ꝑs iſtius. i. ꝑtis ꝑncipalis.

rum diſcreta. ibi. Si tamen conſilium requiratur. ¶Pro primo dicit, di-
cant illis verbum ſancti euangelij ꝙ vadant ⁊ vendant omnia ſua ⁊ ſtu
deant ea pauperibus erogare, Hoc enim ſummitur de conſilio domini
Matthei decimo nono. Simile legitur. Luce nono, Ubi dicitur. Et ait
alter, Sequar te domine: ſed permitte mihi primum renuntiare his
qui domi ſunt. Ait ad illum Jeſus, Nemo mittens manum ad aratrum
⁊ aſpiciēs retro aptꝰ eſt regno dei: vt ſint nudi corde: vt ſint qui diuitijs
habitis cor non apponunt: nec nudati tantū clamide cum Joſeph egi-
ptiam fugiente, Gene. xxxix. quem imittantur: qui relictis implicatiuis
ſibi retinent operimentum ſufficiens nuditati: ⁊ ſuo modo nudi nudam
crucem ſequuntur. Sed ſint etiam adeo nudi vt ſint ſpoliati ſyndone ſu
per nudo vt appropinquiori. cum adoleſcente diligente dominum pre
ceteris vt legitur Marci. xiiij. in textu ⁊ in glo. cum abiecto pondere in
nuditatis termino ſtatui vie poſſibili chriſti veſtigia imitentur. ¶Quod
ſi facere nō potuerint, propter loci diſtantiam, vel propter litium impli
cationem: ſufficit eis bona voluntas: qua licite ceditur ⁊ omnia contē-
nuntur iuxta illud Hiero. Si habes res tuas vende: ſi non habes proij-
ce, Nemo renuntiaturus ſeculo poteſt bene vendere que contempſit vt
venderet. ¶Sequitur de puritate aparte recipientium. Caueant autem
fratres. Jſtud videtur dici prohibitorie cum inhibeatur vt illicitum:
quod colligitur ex hoc quod ſequitur. Si tamen conſilium requiratur.
Ex quo enim licentia in hoc tantum datur: in alio denegatur. ¶Et co-
rum miniſtri ne ſolliciti ſint de rebus ſuis temporalibus: vt libere faciāt
de rebus ſuis quicquid dominus inſpirauerit eis. hoc ſummitur exem-
plo domini dicentis Matthei. xix. Uende omnia que habes ⁊ da pau-
peribus ⁊c. Secus erat in actibus apoſtolorum: vbi dicitur ꝙ propter
multitudinem virorum ac mulierum ſimul exiſtentium inter quos nul-
lus erat egens: apoſtoli gerebant pecunie precij rerum venditarum ad
tempus ſollicitudinem: quā cito dimiſerūt ſicut impeditiuā verbuꝫ dei
ſicut legitur Actuum ſexto. Diſcretior ⁊ excellentior eſt regula ab ipſo
domino conſtituta apoſtolis: cum dixit. Matthei decimo. Nolite poſ-
ſidere aurum vel argentum: ꝙ̃ illa que conſtituta eſt ſub apoſtolis pri-
mitiue multitudini ſimul habitantium virorum ac mulierum: vbi nul-
lus eorum aliquid poſſidebat neqꝫ ſuum aliquid eſſe dicebat: ſed ipſum
in communi cum alijs poſſidebat. Hanc regulam ſub apoſtolis conſti
tutam inſtituit beatus Auguſtinus ſibi ⁊ clericis ſuis: ſtatuens ne quid
proprij poſſiderent. Sed quia vidit eam Auguſtinus a clericis non ſer-
uari: mutauit decretum: eos habere proprium ſuſtinendo. vt patet. xij.
q. i. c. certe ergo. Hanc eandem multitudinis regulam imitatus ſanctꝰ
Benedictus: mandauit bona ad ordinem venientium niſi darentur pau
peribus adiungi rebus eccleſie monachorum: vt ipſi viuentes ſine pro
prio perſonali: haberent poſſeſſiones monaſterij proprias, Quibus ipſe
nullum prefixit limitem terrene affluentie acquirende: vnde agrum a-
gro non ceſſant vſqꝫ hodie eorum plurimi copulare. Alia fuit antiquo-

rum monachoꝛum foꝛma, Juxta quod narrat Grego. tertio dialogo-
raꝫ de ſancto Iſaac monacho: cui cum plurimi poſſeſſiones offerrent ad
monaſterium conſtituendum: ⁊ ille omnia oblata reſpuens foꝛtem tene
bat ſententiam dicens. Monachus qui in terra poſſeſſioneꝫ querit: mo
nachus non eſt. Et Hieronymus ad paulinum. Habet vnūquodqꝫ pro
poſitum principes ſuos: habemꝰ ⁊ nos principes propoſiti noſtri pau
lum ⁊ Antonium. Item noſter princeps Helias noſter heliſeus noſtri
duces filij prophetarum: qui habitabant in agris: ⁊ faciebant taberna-
cula iuxta fluenta ioꝛdanis. Item dicit in epitaphio nepotiani. Alij num
mum addunt nummo ⁊ marſupia fodientes matronarum: opes vene-
rentur obſequijs, Ditioꝛes ſunt monachi q̄ ſeculares: poſſident opes
ſub chriſto paupere: quas ſub locuplete diabolo nō habuerūt: ⁊ ſuſtinet
eos etiam eccleſia diuites: quos tenuit mundus ante mendicos. Hec
Hierony. Et tamen ſancta eſt viuendi foꝛma ſi ſeruetur quam inſtituit
ſanctus Benedictus: quam quidam in nigris, quidam vero in albis a-
longe imitanť. Beatus igitur franciſcus videns pericula ⁊ ſacrilegia
affluentie terrene quam multi poſſident in communi: elegit regulā ipſis
apoſtolis ad predicandum miſſis a domino conſtitutam: iniunges fra-
tribus ne ſollicitudinem habeant de rebus ꝓuenientium ad oꝛdinem: ne
ſic regule maculetur puritas: vel inquietudine aliqua grauetur. Sed ne
res venientium inutiliter diſpenſentur: remedium conueniens adhibe-
tur cum dicitur. Si tamen conſilium requiratur. Hec licentia ſicut com-
petit miniſtris ita competit alijs: quibus ex priuilegio apoſtolico recipi
endi fratres ad oꝛdinem eſt conceſſa: quoniam conceſſo principali acceſ-
Hic incipit .ij. ps principalis iſtius rubrice. ſoꝛie etiaꝫ omnia conceduntť. ¶ Poſtea concedant eis pannos proba-
tionis. ¶ Premiſſa prima parte huius rubrice in qua igitur de uenienti-
um receptione: hic ſubiungitur ſecunda pars de eoꝛum probatione quā
tum ad habitus precipue qualitatem. Dicit ergo. ¶ Poſtea concedant
eis pannos probationis: videlicet duas tunicas ſine caputio. Sed cūꝫ
dicatur Matthei decimo, in regula apoſtoloꝛuꝫ neqꝫ duas tunicas: qua
liter hic ſanctus franciſcus concedit duas tunicas: qui ſuperius dixit re
gula ⁊ vita fratrum minoꝛum hec eſt: ſcilicet domini noſtri ieſu chriſti
nota ſanctum euangelium obſeruare? Reſponſio. In euangelio nomine vni
us tunice veſtitus deſignantur neceſſarij. Unde non habere duas tuni-
cas eſt non ferre ſuperflua veſtimenta. Sed quia pro religionis honeſta
te neceſſarium eſt exterioꝛem tunicam in longitudine ⁊ latitudine ab a-
no lia vel alijs differre: neceſſarium veſtimentum beatus franciſcus in du-
as diuiſit tunicas. In vna intelligens exterioꝛem amictum: vt fratres
cappa tegātur. In alia intelligitur omne coꝛpoꝛi manifeſte necēariuꝫ ve-
ſtimentum. ¶ Et cingulum funem vtiqꝫ quia dicitur Eſaye tertio. Erit ꝓ
zona funiculus ⁊ cingulum ſacci. Hoc cingulum funiculus eſt quia ſac-
ci funibus cingi ſolent. Credo autem ſanctum franciſcum iſtud cinguluꝫ
elegiſſe quia legitur Matthei vigeſimo ſeptimo. Uinctum duxerunt cū
⁊ tradiderunt poncio pilato, Uel certe ad litteram vt cinguli vilitas con

cordet habitus vſitati: vt hoc cinctorio armati: veritatis linea multis aſpera ab eccleſia videantur diſturbare ſimoniacos ⁊ alios ſcelcroſos. Facto enim flagello de funiculis dominus vendentes ⁊ ementes de tẽpli ſui finibus noſcitur eieciſſe vt dicitur Joan. ij. ¶ Et brachas quarum eſt neceſſitas manifeſta in caſibus innumeris propter humane miſerie tegumentum. Iſtarum bracharum non tangitur qualitas: vt liceat fratribus ſi nolunt tangere lini delicias: brachis vti laneis vel etiam ciliciniſ. ¶ Et caparonem vſq; ad cingulum vt more antiquorum religioſorum diſtinguatur habitus nouitiorum ab habitu profeſſorum. Ab iſta autem generali lege excipiens addit. Niſi eiſdem miniſtris ſecundum deū aliquando aliud videatur. Ex hoc verbo ſancti franciſci procedit: vt iſtud nouitiatus inſigne pauciſſimis concedatur: quia creſcente vanitate hominum: non eſt mirum ſi humilitas minuatur. ¶ Finito vero anno probationis. Hec eſt tertia pars rubrice in qua agitur de profeſſione. Primo quantum ad ſui obligationem votiuam. Secundo quantū ad propoſiti ſtabilem perſeuerantiam. ibi. Et nullo modo licebit ⁊c. Dicit ergo ſic. Finito vero anno probationis. Nec enim ante annum completum licet poſſent ſe deo immobiliter aſtringere: licet eos ad profeſſionem admittere faciendam. In quo anno poſſunt experiri afflictiones frigoris ⁊ caloris. In cuius figura ſterilis ficulnea anno vno dimittitur ne preſcindatur vt patet Luce tertio decimo. vt fructus ab ea agricolatus adhibito fimo expectetur. Finito igitur anno probationis recipiantur fratres ad obedientiam promittentes vitam iſtam ⁊ regulam ſemper obſeruare. In qua promiſſione ſic vouent totam regulam vt ſupra tactum eſt: vt non omni eius parti ſe obligatorie aſtringant. Vouēt enim ſe totam regulam pro regula habituros ſecundum mandātis intentionem: vt quedam ad obſeruandum omnimode: quedam ad habendum pro ſalutaribus hortamentis. Ergo illa que ad obſeruantiam inuiolabiliter ſunt vouenda: iſta ad cautelam ex voto peremniter ſunt habenda. ¶ Et nullo mō. Hic tangit ſecundum: ſcilicet voti ſtabilem perſeuerantiam dicens. Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire. ſupple. poſt profeſſionem. Exitum autem de religione aliqua dupliciter intelligere poſſumus. Uno modo vel retrocedendo: ⁊ hoc reuertendo ad ſeculum ſeu ad religionem laxiorem: quorum vtrumq; eſt apoſtatare ⁊ retro aſpicere. Alio modo procedendo ad altiorem gradū fugere ſcilicet melioris vite aſcendendo: ſicut faciunt qui a laxioribus ſtatibus ad religiones ſe tranſferunt altiores. Primus modus exeundi eſt in omni religione dānabilis. Secūdus laudabil' vbi poſſibil'. Sꝫ pfeſſo ad hanc religionē eſt impoſſibil': qđ niſi papa ſupponeret in rl'a: p̄mittens: ⁊ nullo modo licebit: nō ſubiūgeret iux̄ mādatū domini pape. Quia ſecundum ſanctum euangelium. Nemo mittens manū ad aratrum ⁊ reſpiciēs retro aptus eſt regno dei. Si igit nō lꝫ exire q2 nō licet retroſpicere: ergo omnis alia religio huic eſt retro: ⁊ apoſtate ſunt omnes ab hac religione poſt profeſſionem ad quamcūq; aliam tranſeuntes. Qz ſi aliquos exire vel pro peccatis ſuis a religione eijci contingat: ſi totis viribus inſtā

Hic incipit. 3. ps p̄ncipalis iſtius rubrice.

Hec eſt. ij. ps iſtius. 3. ptis.

nota

tes fuerint pro religione hac recuperanda: nec gratiaz inuenire valētes: ex tunc in aliqua alia religione rigida ſe ſaluare poterunt: ſi tamen quantum in ſe eſt maneant in deſiderio ad ſtatum ſuum priſtinum reuertendi. Qz ſi de licentia apoſtolica ſe glorientur aliqui aliter facientes: pro certiſſimo ſciant contra hanc domini ſententiam papam nihil facere. Nemo mittens manum ad aratruz ꝛc. Qz ſi mendacijs interuenientibus aliqd contingat per tales a ſede apoſtolica impetrari: non eſt eis excuſatio ſed accuſationis duplicatio: dum mendatio tantum patrem circumuenientes ſue querunt apoſtaſie palliuz: qui in votis non diſpenſat: niſi vbi ſuggerit pietas ꝛ rationabilis equitas recompēſat. Et qz obligati ad eundē ordinem voto vel iuramento tenentur domino integre ſoluere quod vouerunt. Qua ratione non licet fratribus de hac religione exire: qz hoc eſt retro aſpicere: non licet obligatis ad iſtam religionem quamcunqz aliaz intrare profiteri vel ingredi ad manendum: immo peccāt mortaliter tales in religionibus alijs remanentes: peccant etiam eos recipientes ꝛ conſentientes ſicut apoſtaſie facinus promouentes. Sed quid dicendū eſt de illis qui ad epiſcopale officium ex his fratribus aſſūmunt? Reſpōdeo. Si coacti ab eccleſia huiuſmodi ineuitabili neceſſitate ſuſcipiant regimen animarum: non ſunt reputandi ab ordine egreſſi: ſi quantū in ipſis eſt ſemper appetant in ſinu ordinis confoueri. Qz ſi non vocati ad epiſcopalem gradum nec coacti: ad eundem aſpirant vt fugiant erumnas pauperum ꝛ ordinis rigorem: credo eos in illius partem ceſſuros: qui dixit ſedebo in monte teſtamenti in lateribus aquilonis. Sed nūquid obligati ad hanc relionem excuſabuntur ſi aſſumantur ad curam paſtoralez vel aliam eccleſiaſticaz dignitatem? Certum eſt qꝫ non vt patet extra de voto, c, pertuas. Ubi papa cuidam ad religionem obligato ꝛ ante impletionem voti ad regimen animarum aſſumpto reſpondit in hec verba. Si tuam deſideras ſanare conſcientiam: regimen reſignes memorate eccleſie ac reddas domino votum quod vouiſti. ¶ Et illi qui iam ꝛ cetera. Hic tangitur quarta pars huius rubrice in qua agitur de victus ꝛ veſtitus diſtrictione. Primo quantum ad veſtitum. Secūdo quantum ad victum ibi quos moneo. In prima parte tangit veſtitus qualitatem ꝛ quātitatem. Secundo vilitatem ibi. Et fratres. Et interponit pedum nuditatem vt patet. ¶ Dicit ergo ſic. Et illi qui iam ꝓmiſerunt obedientiam. ꝓfeſſi ſcz. habeant vnam tunicam cum caputio. In qua habitus intelligitur. Et aliam ſine caputio qui voluerint habeat. In alia tunica ſine caputio intelligitur ſm ſtatuta ordinis vnica ſimplex vel repetiata: nec debēt plures haberi interius a profeſſis precipue: niſi de ſuperiorum arbitrio quibus regula committit talium ſollicitudinem ſecundū loca ꝛ tempora ꝛc. dicit autem ſignanter qui voluerint habere: qz varia ſunt corporuz robora: ꝛ multum differentes diuerſarum intemperies regionū. ¶ Sed pro calciamentis addit. Et qui neceſſitate coguntur poſſint portare calciamenta. Ubi aduertendum: qꝫ cum regula ſolum pro neceſſitate cogēte concedit calciamenta portare: vbi ergo non cogit neceſſitas ſicut i corpore robuſti: vbi autem neceſſitas non cogit ſicut ꝛ in negocijs gerēdis:

Hec eſt. iiij. ps iſtiꝰ rubrice.

nota mucho el pecant mortaliter ... lo q̄ no ... el ... Doctor

que ⁊ ſi per ſolos debiles expedir ivalent: poteſt tamen ſine periculo diſferri ipſarum expeditio: non licet. Calciamentorum ergo deportationeꝫ ipſa regula indirecte interdicit. Et qꝛ verbum illud ſumitur de euangelio Matth. decimo. vbi dicitur in regula apoſtolorum neqꝫ calciamenta: patet hic vſum ſandaliorum minime prohiberi: quoniam ſicut dicitur Matth. decimo. Neqꝫ calciamenta. euangelico more hanc complens ſententiam Mar. ſexto. capi. precipitur eis nequid tollerent: ſed calciatos ſandalijs ⁊c̄. Propter quod antiq̄ ſculpture pariter ⁊ picture monſtrant apoſtolos calciatos ſandalijs inceſſiſſe. Unde Actuū. xij. ſuper illud. Calcia te caligas tuas dicit Beda. Pro caligis ⁊ caligulis vt quedam habent grecus habet ſandalia. Hoc enim genus calciamenti legitur in euangelio apoſtolis fuiſſe permiſſum. Hec Beda. Que expoſitio extranea videretur niſi diceret Papias ꝙ calige ſunt ſandalia. Que autē ibidem dicuntur ſcilicet Actuum duodecimo. gloſa inter linearis exponit di. ꝙ per hoc ꝙ angelo iubente Petro ⁊ ipſo complete datur exemplum non ambulandi ſine calciamentis: ⁊ non poteſt ad litteram ad aliud genus calciamentorū retorq̄ri ꝙ̄ ad illud de quo loquitur textus ipſe ſcilicet ſandalia. Verbum etiam ipſius glo. nullius eſt auctatis quo ad hoc quo dicit angelo iubente: etſi ad perſonam Petri littera referatur: tamen iuſſio pro alijs myſtice intelligitur referri ſcilicet ad virtutes pedes ſpirituales munientes que in ſandalijs deſignantur. Sicut ad Ephe. vj. dicitur. Calciati pedes in preparationem euangelij. ibi vide glo. Qꝛ autē chriſtus alia calciamēta apoſtolis inhibuerit: patet qꝛ ſuꝑ illud Matth. decimo. Neqꝫ calciamenta dicit Hieroni. Et plato duas corporis ſummitates dicit non eſſe velandas: nec aſſuetam fieri debere molliciem capitis ⁊ pedum. Cum enim hec firmitatem habuerint: cetera robuſtiora ſunt. Item Hieroni. ad Euſtochium. Diſcipuli ⁊ ſine calciamentorū onere ⁊ vinculis pellium ad predicationem euangelij deſtinantur. Milites veſtimentis chriſti ſorte diuiſis caligas non habebat quas tollerent. Nec poterat eniꝫ habere dominus quod prohibuerat ſeruis. Ecce quod chriſtus docuit incedere ſine calciamentis: hoc etiā ipſe obſeruauit. Hic tamen Hieroni. aliter vtitur nomine caligarum ꝙ̄ ſupra habitum ē ex Beda ⁊ Papia. Iteꝫ Euſebius. vj. eccleſiaſtice hiſtorie di. Deſiderabā videre ſanctum illum ⁊ pſallentem chorum: qui ad exemplum melioris vite ceteris omnibus viuunt legis dei atqꝫ euāgelij taciti predicatores: in quibus ipſe habitus prefert virtutis inſignia. hirſutum caput. pedes nudi. apoſtolis ſimiles. Idem patet de Hierony. ⁊ ſui temporis monachis. Dicit enim in vitas patrum capitulo de ſancto Ioāne. Ita omnia illa exaſperante loco vt non ſoluꝫ nudos pedes vt eramus nos ſed ⁊ calciamentis munitos terebret ⁊ ſecet. Hec Hierony. Item obſecro ſi chriſtus nudis pedibus minime inceſſiſſet: qualiter rationabiliter de phariſeo conqueſtus fuiſſet Luce. vij. dicens: aquam pedibus meis non dediſti ⁊c̄. Sed quidam hic ſenſui ſuo innitentes: ⁊ ipſum chriſti ſenſui preferentes: dicunt melius eſſe pro doctrina veritatis calciatum eſſe ꝙ̄ diſcalciatum: ne impediatur verbum dei. Sed attendant illi: ꝙ nulla forma

aptior eſt euangelij propagandi: ꝙ̄ illa in qua toti orbi fuit euangelium
predicatum. Hoc autem factum eſt nudis pedibus. Unde Hierony. in
epiſtola ad Agerrentiaꝫ. diſcipuli toto orbe peregrini non es in zona nō
caligas habuere in pedibus. Unde Hierony. Fateor penam eſſe aſperā
pedum nuditatem. In hyeme quidem apparet propter frigiditatem.
In eſtate autem grauior eſt propter duritiem maioreꝫ: qꝛ calor plus op
primit terre glebas ꝙ̄ frigus: ⁊ ſole aſcendente cuꝫ gelu reſoluitur in hye
me exiccatur amplius in eſtate. Calor etiam findit ⁊ frangit grauiter pe
des nudos: ⁊ tamen ipſi fratres cum apoſtolo in frigiditate ⁊ nuditate
ibant gaudentes: nec algoribus hyemis nec ardoribus eſtatis hacten⁹
dimiſerunt: quin nudis pedibus adierint remotiſſimas partes mundi.
nō Amplius. ¶ Poſito ꝙ chriſtus vel in pueritia vel ante triceſimum tertiuꝫ
annum calciamenta habuerit: non tamen ea habuit poſtꝙ̄ eorum vſum
diſcipulis inhibuit: qui cepit facere ⁊ docere. ¶ Sed pro veſtimentorum
qualitate ſubdit. Et fratres omnes veſtimentis vilibus induantur. Hoc
quidem conuenit altiſſime paupertati. Queçūꝫ enim ſunt in vſu verorū
pauperum: ſunt iuxta paupertatis regulam menſuranda. Hec vilitas in
tribus attendenda eſt: ſcilicet in precio. in colore. ⁊ ſuperadditis alterius
panni. aſſumētis. In precio inquam qꝛ paupertas vera nihil precioſum
habet. Color etiam naturalis non artificialis in veſte haberi debet. Ali-
ter fruſtra mouerentur fratres in ſequentibus minime iudicare vtentes
veſtimentis coloratis. ¶ Tertium additur vt ſeculi ſtulticia in fratrū ha-
bitu oſtendatur. Unde ſubdit. Et poſſint ea repetiare de ſaccis ⁊c̄. Sac-
cus duplex eſt. ſ. lineus ⁊ laneus. Et ſm̄ iſtud ſaccus dicitur omnis veſtis
vilis. Et eſt ſaccus cilicinus quo vſi ſunt prophete. Unde Eſaie. vige
ſimo. Solue ſaccum de lumbis tuis. Hierony. in glo. Mira obedien-
tia ſolo cilicino induebatur: vt tradūt hebrei ⁊ cetera. ¶ Per alias ſpecies
aliorum pannorum diuerſitas intelligitur in ſubſtantia ⁊ colore. Addi-
tur autem huic veſtimento benedictio dei: quoniaꝫ qui ſe ſtultum ⁊ deſpi
cabilem exhibet huic mundo: ipſi deo efficitur precioſus. Hec eſt bene-
dictio eius qui apparuit in rubo. deuterono. xxxiij. Ipſe enim chriſtus
vſus eſt viliſſimis veſtibus. Unde Chryſoſto. ſuper Joannem omelia.
xxxiij. Anteꝙ̄ appariuſſet ieſus predicabat eum Joannes bapti. vt faci
le ſuſceptibile eſſet teſtimonium ipſo apparente: in vili veſtimento inno
teſcente. Itaꝫ in vili veſte annūciabatur forma communi omnibus chri
ſtus: vt ſamaritane mulieres ⁊ meretrices ⁊ publicani cum magno auſu
auderent ei appropinquare ⁊ loqui. Hec Chryſoſto. Et nota ꝙ fratrib⁹
nulla pellicea veſtimenta conceduntur. ¶ Quos moneo ⁊c̄. Hic agitur
Hec eſt. iij. ps iſtius quarte ꝑtis pricipalis. de diſtrictione quantum ad victum. Excludit quidem principaliter iudi
tium temerarium ⁊ aliorum contentum ⁊ preſumptionem propriorum
factorum. Secundo addit inſinuantem exhortationem de ciborum vili
tate dicens. Quos moneo ⁊ exhortor ne deſpi. ex affectu. neꝫ iudicēt cō
temnendo vel vilipendendo in cogitatu. ¶ Homines quos viderit mol
libus veſti. ⁊ colo. indutos. Hierony. ad Ruſticum. Uilis tunica con-

temptum ſeculi probat. Ita dūtaxat ne animus tumeat: ne habitus ſermoq́ȝ diſſentiant, vnde licet faciliter vitari non poſſit inditium ſuſpitionis vel heſitationis: cauendū eſt tamen penitus a iuditio diffinitionis: qua abſolute talibus vtentes contemnūtur. ¶ Uti cibo ⁊ potu delicato. Non eſt ergo fratrum vti cibis ⁊ potibus delicatis: ſicut nec veſtibus vti coloratis. Hoc enim ad ius pertinet altiſſime paupertatis: que quāto eſt altior: tanto arctior debet eſſe victus. Unde in comitiua chriſti inuenti ſunt panes ordeacei Ioan. ſexto. ⁊ hoc in deſerto. In ciuitate autē vſus eſt pane triticeo: in quo ⁊ inſtituit ſacramentum. Similiter ⁊ in deſerto ieiunabat quadraginta dierū ſpatio: inter homines autem exiſtēs: adeo ſe hominibus ⁊ cibis ⁊ potibus conformabat: vt vorator ⁊ potator vini ab omnibus diceretur. Quid in hoc aliud tacite predicat: niſi dānationem hypocriſis coram hominibus ſcilicet auſtere: ⁊ in abſcondito viuere delicate. Unde Matthei duodecimo legitur ꝙ ieſu abeunte per ſata diſcipuli ceperunt vellere ſpicas. Ubi gloſa. Dicit ꝙ in hoc docuerunt auſteram vitam ⁊ non accuratos ſed ſimplices cibos querere. Unde certum eſt ꝙ paupertatem ⁊ penitentiam profitentibus carnes ſunt vitande in ſuis domibus extra ca um neceſſitatis duplicis ſcilicet: vel infirmitatis vel neceſſitatis manifeſte. Iuxta quod beatus Benedictus inhibet monachis carnes quadrupedum: preter illos qui ſunt omnino debiles vel egroti. Idcirco temporibus penitentie eccleſia a carnibus ſolet abſtinere. Qui ergo ſunt penitentie perpetue profeſſores ab eis triſtis ⁊ integris omni tempore debent abſtinere: quantuȝ patitur fragilitas humana. Nec hoc ſufficit niſi ⁊ a ſumptuoſis piſcibus ⁊ maxime beluis ſtudeant abſtinere. Unde Gregorius. Qui a carnibus abſtinent nequaꝙ̄ ſumptuoſiora marinarum beluarum conuiuia preparent. Ridiculoſa igitur videtur abſtinentia maxime pauperibus: carnes nō tangere ⁊ piſces querere cariores. Et Hierony. ad Paulinum. Sit tibi vilis ⁊ veſptinus cibus olera ⁊ legumina: interduȝ ⁊ piſciculos paucos pro ſummis delicijs ducas. ¶ Sequit. Sed magis vnuſq́ſq́ȝ iudi. ⁊ deſ. ſemetipſuȝ. Hoc enim vere humilitatis conuenit profeſſoribus ſeipſos deſpicere ⁊ deſpicabiles reputare. Sequitur.

¶ Capitulum tertium.

CLerici faciant diuinum officiuȝ ⁊ cetera. Hec tertia rubrica fratres inſtruit diſciplina. Et hec pars habet tria. quia. Primo agit de diſciplina ordinante ad deum laudandum ⁊ honorandum. Secundo agit de diſciplina ieiunij: que ordinat hominem ad ſeipſum. ibi. Et ieiunent. Tertio agit de ordinationibus ad edificationem proximo-

ôꝛum :⁊ hoc quantum ad ambulantes per mundum.ibi.Conſulo'.In

Hic incipit.i. ps principalis iſtius rubrice.

prima ergo parte primo informat clericos:deinde informat laicos.
¶Dicit ergo .Clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinem ſan
cte romane eccleſie.Quod officium fuit in maiori parte a ſancto Grego
rio ⁊ aliȷs ſanctis inſtitutum:excepto pſalterio quia eccleſia romana vti
tur alia tranſlatione pſalteriȷ ꝙ communiter habeatur:/vel verius aliter
emendato.¶Ex quo ſcilicet officio habere poterunt breuiaria. Sed qua
re ſanctus franciſcus ex quo fratres ſuos volebat in predicatione ⁊ ſtu
dio per/conſequens exerceri:tam oneroſo tamꝙ prolixo officio onera-
uit?Reſponſio .Sanctus franciſcus optabat romane eccleſie veſtigiȷs
religionem ſuam idcirco pro viribus copulare:quia ſciens eam imme/
diate ſubeſſe celeſti curie ⁊ ab ipſo fuiſſe domino inſtitutam ⁊ a ſanctis
patribus gubernatam:qui habentes ſapientiam ⁊ iudicia mittere'toti
mundo :ſecundum tamen officium illud prolixum laudauerunt altiſſi-
mum:ſicut ⁊ laudat vſq₃ hodie romana eccleſia regimini nihilominus
intenta eccleſie vniuerſalis ,quibus etiam fuit'maxime ſollicitudinis in
ter omnes neceſſitates.Sciebant tamen clariſſimum'eſſe laudum meri-
tum diuinarum :⁊'per conſequens breuitatem/laudum breuitatem ar-
guere meritorum.Cum ergo nulli incumbit tanta ſollicitudo vacandi ſa
pientie pro regimine vel' illuſtratione vniuerſalis eccleſie ſicut eccleſie
romane : nulli pro eccleſie miniſterio aut ſtudio congruit illud offici-
um abbreuiare.Suſpecta eſt ergo cuiuſlibet nutricis pietas:que affectũ
nõ putat tranſcendere tante matris.¶Preterea multum ad illuminationeȝ
proficit piarum mentium laudum frequentatio Iuxta illud pſalmiſte
Sacrificium laudis honorificauit me.Gregorius ſuper ezechielẽ.Vox
pſalmodie cum/per intentionem cordis agitur: per hanc omnipotenti
deo ad cor iter paratur:vt deuote menti vel prophetie miniſterium aut
compunctionis gratia infundatur .¶Pro informatione laicorum ſub

Hec eſt.ij. ps p̄me ptis principalis.

dit.Laici vero dicant.xxiiij. pater noſter. Doceantur autem laici ꝙ tria
hec vocabula.¶Pater noſter qui es in celis pertinent ad animi prepara-
tionem:quia cum vult ſe nominari deus patrem:dat fiduciam impe-
trandi :quia pater libenter filiȷs theſaurizat. Cum vero dicitur noſter .
docet dilatationem affectus:vt nullus orationem ſuam ad ſe ſoluȝ con
trahat.Cum dicitur qui es in celis . Excitat'puritatem intentionis vt o-
rans/ſola celeſtia orando requirat.Cum autem ſubdit.Sanctificetur.o-
ratio ſubiungitur que in ſeptem petitionibus continetur: quarum pri-
me tres directe pertinent ad dei honorem:quattuor ſequentes ad peten-
tium vtilitatem.Cum enim dicitur ſanctificetur nomen/tuum : petitur
vt/fidei veritas certiſſima qua deus eſt pater fidelium:⁊ fideles filiȷ dei
appellantur :ab infidelibus cognoſcatur.Cum autem dicitur . Adueni-
at regnum tuum:petitur vt eius legibus a credentibus obediatur./Fiat
võoltas tua.petit̃ vt ei⁹ bonitas diligat̃: ⁊ ꝓpter ſe colat̃ ab infirmis ſi
cut a fortib⁹.'In q̄ttuoꝛ āt petitiõib⁹ſeq̄ntib⁹ p̄mo petit̃ collatio oĩs bõi
coꝛpi ⁊ aie neceſſariȷ cuȝ dr̃.¶Panem nr̃m.quotidianũ da nobis hodie.

Et petendo tm̄ pro hodie excludit proteruiam auaritie incertitudinez vi te inſinuando. Secundo ſubditur petitio amotionis oīs mali. Primo quātū ad p̄terita cū dicit ⁊ dimitte nobis debita nr̄a. vbi iplicat̄ debituꝫ innocentie: vt ſciat ſe ad maluꝫ ſuum petere: qui in corde ſuo retinet adhuc rancorem ire. Secundo quantum ad futura: vt detur gratia omnia deuitandi pericula peccatorum vel temtationum cum dicit. Et ne nos inducas in temtationem, ideſt ne induci pmittas. Tertio quantum ad preſentis exilij vniuerſa mala preſentia: vt habentes vitam in patientia: mortem optemus vitam iſtam cum dn̄o placuerit terminantem. Et hec omnia confirmātur cum dicit Amen. Ubi notandum ꝙ hec oratio iter omnes eſt p̄cipue veneranda ab ip̄o dn̄o nullo medio inſtituta. Dicit aūt beatus Franciſcus ſignanter. xxiiij. pater noſter ꝓ matutino: qꝛ officiuꝫ nocturnale excubias rep̄ſentat ciuiuꝫ ſupnoꝝ: ⁊ illo tp̄e deo eſt ſacrificiū laudis ⁊ angelis acceptiſſimuꝫ. Numerus autez. xxiiij. eſt numerus patrum vtriuſqꝫ teſtamenti. Duodecim enim fuerunt patriarche per quos multiplicatus eſt numerus credentium carnaliter. Duodecim etiā apoſtoli per quos in nouo teſtamento multiplicatus eſt populus credentiuꝫ ſpiritualiter. Petunt ergo fratres in myſterio huius numeri optantes i vtriuſqꝫ teſtamenti patrum meritis exaudiri: quos non eſt dubiuꝫ ad angelicum conſortium perueniſſe. Uel qꝛ. xxiiij. ſunt hore naturalis diei: oꝛo iſtius numeri petit remediuꝫ temporis vniuerſi. Item matutine laudes q̄ a clericis decantātur nouenario pſalmoꝝ, lectionū, ac cantuuꝫ diſtinguuntur: vt angelicos noueꝫ ordines repreſentent. Numerus aūt. xxiiij. generatur ex ductu ternarij in octonarium. In ternario auteꝫ numerus credendoꝝ. In octonario iuſticia intelligitur agendoꝝ: cuꝫ ſm̄ auguſti. eſt numerus iuſtitie vnicuiqꝫ ſua tribuentis. Laici ergo qui ad laudes angelicas vel intelligendo myſteria non aſſurgūt: ſimplicitatem ſuam in fide ⁊ iuſticia in hoc numero pficiunt: dum octonarius ad iuſticiā: ternarius ad fidem ptinet trinitatis. ¶ Sequitur. Pro laudibus quinqꝫ. Sicut matutinum officium laudes ſignat ciuium ſupernoꝝ: ſic officiuꝫ laudum ſignificat cultum eccleſie a mane eccſie primitiue vſqꝫ ad lucem claram quam in fine ſeculi expectamus. Incipiūt eniꝫ a regno chriſti decore induti: in populo iudeoꝝ per iubilum omnis terre tranſeuntes: in populo gentium luceꝫ pacis datam fatentur eccl'ie: ⁊ duos primos pſalmos tertio copulando duplicis populi concordiam repreſentant. Tranſeuntes autē per canticum pueroꝝ in camino: laudes eccl'ie repreſentāt ſub antichriſto. Et cum in tribus pſalmis laudes iūgunt vltimo: tēpus poſt antichriſtum ſignificant: quādo a chriſtianis qui vſqꝫ tunc fuerunt iudei ⁊ pagani in vna fide ſociati dn̄ꝫ collaudabunt. Per has quinqꝫ petitiones laudum canonicaꝝ eccl'iaſticaꝝ puto ſanctum Franciſcum hūc quinariū laicis aſſignaſſe: niſi in hoc forte numero differentia aſſignatur laudum celeſtium ⁊ terreſtriū. Iuxta hoc differunt hierarchie: qꝛ celeſtis laudat deum intellectualiter: ſub celeſtis per ſenſibilia ſymbola: que omnia per quinqꝫ ſenſus cognoſcuntur: dum auditus laudat in canticis. viſus in ornamentis, tactus in obſequijs, guſtus in ſacrificio altaris, olfa-

tus in fragantia thuris: ⁊ ſiqua ſimilia ad fragrandum adhibētur. ¶ Sequitur. Pro prima. in qua dominus ad pontifices ductus eſt. Tertia in q̄ accuſatus ⁊ iudicatus eſt: in qua etiaʒ deſcendit ſpiritus ſanctus. Sexta. in qua crucifixus eſt. Et nona. in qua mortuus eſt. Pro qualibet iſtarum horarum ſeptem: vt ſeptiformis gratia impetret: vel ſm ſeptem dona ſpiritus ſancti: vel ſm ſeptem eccleſie ſacramenta q̄bus deus indidit ſue efficatiam paſſionis. ¶ Pro veſperis autem duodecim. Hoc ideo forte q: veſpere pro horis habent duodecim celebrari: vt pro omnium horaꝝ diei preterite offenſis oratione duodenaria chriſti miſericordia imploretur. Uel q: laudibus veſpertinis repreſentatur mūdi veſpera: in qua ipſe deus incarnatus eſt. factus dies: ⁊ ſibi duodecim horas in. xij. apoſtolis copulauit. Unde legit̄ Joan. xj. Nonne duodecim hore ſunt diei. ¶ Sequitur. Pro completorio ſeptem. in quo omnium conſumatio inſinuatur: vt ſicut ſpiritus ſeptiformis incipit ⁊ dirigit: ita per ipſum etiam diei meritum conſummet. Hec autem in vniuerſo ſunt. lxxvj. pater noſter: quibus ſi oratio ꝓ defunctis adijciatur: numerus producit̄. lxxvij. vt omnium peccatorum remiſſio impetretur. ¶ Et ieiunent. Hic agitur de ordinantibus hominem ad ſeipſum ſcʒ de ieiunio. Et loquitur de triplici quadrageſima: duas preceptorie imponens: tertiam ad deuotionis excitationem ſuadens. Tres ſiquidem leguntur. xl. diebus continuo ieiunaſſe Moyſes vt patet exo. xxiiij. Et helias. iij. reguʒ. xix. Et ipſe domin⁹ in et Matth. iiij. Duplex autem eſt ieiunium: ſcʒ meroris ⁊ gaudij. Jeiunium meroris eſt quo carni placentia cibaria ſtudio penitentie carni abſcindūtur. Jeiunium vero gaudij eſt cum ipſum cor tantis eſt iunctū ſpiritualibus delicijs: vt pena ſit vacare menſis: ⁊ eſt per conſequens delectabile ieiunare cum ieiunatur non vt corpus affligatur: ſed ne deuotio interrumpatur qua ſpiritus recreatur. Jeiunium moyſi ſignificat merorem pro delectione culpe: Jeiunium helie ſignificat merorem pro amatione omnis myſterie. Primum ſignat ieiunium quadrageſime hyemis. Secundum ſignat quadrageſima veris. Uel melius. prima quadrageſima refertur ad peccata preterita expianda. Secunda ad futura imminētia precauenda. Jeiuniuʒ autem chriſti ſignificat ieiuniuʒ gaudij quo nō tantum a cibis carnalibus: ſed ab omni terrena delectatione delectabiliter abſtinetur. Idcirco beatus franciſcus duas quadrageſimas precipiendo impoſuit: tertiam vero cum benedictione deſſuaſit: ſciens cum deuotione ſola ⁊ non aliqua coactione adimpleri debere. ¶ Dicit ergo. Et ieiunent a feſto omnium ſanctorum vſqꝫ ad natiuitatem domini. Sanctã vero quadrageſimam ⁊c̄. Sed aliam vſqꝫ ad ⁊c̄. Nota q: hic ſecundo fit mentio de benedictione. hic in victu: ſuperius in veſtitu. ¶ Alijs autē temporibus non teneantur niſi ſexta feria ieiunare: q: illa die voluit dn̄s crucifixi. Tempore vero manifeſte neceſſitatis. ſcʒ ꝓpter infirmitatem grauem: vel propter virtutem in labore ineuitabili adeo deficientem q̄ſi ſcilicet labor incumbens de neceſſitate aliter perfici non poteſt: non teneantur ſcʒ ieiunio corporali. Ad gaudij igitur ieiunium volens omni tempore fratres ſuſpirare iuxta euangelicaʒ regulam: minus de ieiunio ma

Hic incipit. iij. pars principalis hui⁹ rubrice.

ſoris imponens: ad gaudij ieiunia informat in ſequentibus: vt patebit.
¶ Conſulo vero. Hic agitur de ordinantibus ad edificationem proximo-
rum p mundū ſcz a foris tam ambulādo: q̄ in alienis domibus quieſcē-
do. Circa primū primo informat itineratione ad vitandū malum. Secū-
do ad tenēdū bonū. ibi. Sed ſint mites. Tertio excludit equitationē. ibi.
Et nō debeant. Pro primo dicit. Conſulo vero ad inſtructionem ratio-
nalis. moneo. ad allectionē concupiſcibilis. Prouer. xij. Qui ſuauis eſt
viuit in moderationibus: in ſuis monitionibus relinquit contumeliam.
Et exhortor ad excitationem iraſcibilis. ij. Machabeorū. xv. Singulos
armauit non clypei aut haſte munitiōe: ſed ſermonibus optimis ⁊ hor-
tatiōb⁹. Ut quando vadunt per mundum exemplo chriſti ⁊ diſcipulorum
ſuorum. Non litigent alicui inferendo contumeliam. Neq̄ contendant
verbis, pertinaciter affirmando ſententiam ſuam, vel iudicialiter litigan-
do. Nec alios iudicēt, dubia ſcilicet in peiorem partē interpretando: vt
ſic ſeruetur innocentia exterior ⁊ interior. ¶ Sed pro bono tenendo ſub-
dit. Sed ſint mites. incedendo improbitatibus, pacifici. minoritatis ſue
ordinē ſeruando. Et modeſti per diſciplinam ſenſuū ⁊ verboꝝ ⁊ operū.
Manſueti. moribus nō impetuoſi. Et humiles. nullū honorē appetēdo:
⁊ omnem gloriam humanam fugiendo. Nec hoc ſufficit niſi diffinitio-
nem humilitatis in ſe ſtudeant adimplere, que talis eſt. Humilitas ē vir-
tus qua homo vera cognitione ſui ſibi ipſi vileſcens: appetit tractari vt
huiuſmodi: ⁊ non ſublimi⁹ gubernari. Et pro ſpeciali diſciplina addit.
Honeſte loquentes omnibus ſicut decet: omnez ſcz hominez pro ſui ſta-
tus gradu reuerendo. Hec eſt informatio itinerationis. ¶ Sed pro ſeclu-
ſione equitationis ſubdit. Et non debeāt equitare, ⁊ per conſequens nec
bigare aut quadrigare: que maioris ſunt ſumptus, niſi manifeſta neceſſi-
tate, prolixi vel impeti itineris, vel negocij vrgentis, vel infirmitate co-
gantur. Dicit autez non debeant: pro eo quod eſt. debeant non equitare
Et in quamcūq̄ domum intrauerint: ad procurandum ſcz animarum
ſalutē. Matth. vj. Primū querite regnū dei ⁊c̄. Primū dicāt pax huic
domui. Scōm doctrinā chriſti. Matth. x. Optando aūt pacē; optamus
omnez liberationem a malo ⁊ ꝑmotionem in bono. Et eſt pax tranquilli-
tas cordis. ¶ Et ſcōm ſanctum euangelium de omnibus cibis ⁊c̄. Dicit
notanter liceat nō neceſſitatē imponēdo: ſed ſꝫ indulgentiā ꝑmittendo:
vt ſciat ſe ꝯtra regulā nihil facere: ſi quis voluerit ſublimius ambulare.
Ad hoc notandū dicit liceat de omnib⁹: nō ſimpliciter ſed ſm ſanctum
euangelium. Iſtud autem non conceditur niſi in predicationis euntibus
miniſterio. Qui ergo pro animarum ſalute non circueunt: in hac licentia
ius non habent. Ipſe dicendo ſecundū ſanctum euangelium: licentiam
temperat: vt ſcilicet ſm regulam euangelice honeſtatis fiat. Unde cum
verbum predictum trahatur de Luce. x. ca. vbi dicitur. Māducate que
apponuntur vobis: notandum q̄ ibi inmediate ſubiūgitur. ⁊ curate in-
firmos qui in illa ſunt: certum eſt illud intelligi ſpiritualiter ſm principa-
lem intellectum vocabuli. Non eſt autem modus curandi aiaꝝ delicati-
oribus vti cibarijs q̄ illi vtantur in quorum menſis frēs ipſi veſcuntur.

Hec eſt. iij. ps principalis rubrice iſtius.

Hec ē. ij. pars iſti⁹. iij. ptis pricipalis.

nota

Hic incipit. iij. pars hui⁹. iij. ptis pricipalis.

nota

Hoc enim eſt non curare infirmos: ſed a fortitudine ad infirmitatem vo
care. Quando ergo principales pſone domus ⁊ familie abſtinent a car
nibus: nõ licet ſm ſanctum euãgelium fratres in eſu carnium laxiꝰ am
bulare. Item vbi eſt ferculoꝝ ſupfluitas: nõ eſt euangelice ſanctitatis ſu
perfluitatem vſu ſuo vel ab vſu verius approbare: ſed magis neceſſitate
accepta diſſimulare prudenter: qđ nequid ſine ſcandalo reprehendi. Itẽ
ſi aliqui religioſi receptores fratrum contra regulam ſuam carnes come
derent: non eſt euangelice ſanctitatis participare cũ preuaricatore in cri
mine: vel carnalitati irregulariter ſuo conſortio conformari.

Capitulum quartum.

Precipio firmiter. Deſcriptis tribus portis
dñice ciuitatis per quas illuceſcit claritas orientalis: ſeq
tur ſecunda in qua deſcribuntur tres porte munite cõtra
inſidias aquilonis. Quarum prima excludit periculum
iude pro pecunia dñm tradentis. Secunda tollit pericu
luꝫ ficte religionis in ocio viuentis. Tertia aufert periculũ multitudinis
cleri in fine pro appropriatis cõmunibus contendentis. Primũ aufert
homini deum. Secundum aufert homini ſeipſum: qꝛ ocioſus in nullo ẽ
ſibi fructuoſus. Tertium aufert homini proximuꝫ. Prima pars habet
duas. Quia primo excludit pecunie omnimodaꝫ receptionem. Scđo ꝓ
uidens ſubditoꝝ quieti: imponit prelatis circa procurationem neceſſari
orum ſollicitudinem. ibi. tamen pro neceſſitatibus infirmoꝝ. Dicit er
go ꝓ primo. Precipio firmiter fratribus vniuerſis. Circa qđ ſciendum
qꝫ pecunia terrenum nomen eſt redolens magis auaritiam q̃ modũ di
uitiarum vt dicit Auguſti. vij. de ciuitate dei. ca. xij. Dicitur pecunie voca
bulo large quicqđ temporaliter poſſidetur. Unde auguſti. li. de doctrina
chriſtiana dicit. Totum quicqđ homines in terra poſſident: oĩa quorũ
dñi ſunt pecunia vocatur: ſiue ſit ſeruus ſiue ager. Aliomodo dicitur pe
cunia ſtricte quod eſt menſura cõmutationis rerum: ⁊ ſic accipitur actuũ
viij. vbi dicitur. Pecunia tua tecũ ſit in pditionem. Volens igitur dñs
per ſeruuꝫ ſuum franciſcum auaritie radicem penitus excludere ab hor
to concluſo ⁊ fonte ſignato: precepit ne recipiant fratres denarios vel pe
cuniam vel vllam poſſeſſionem terrenam in pecoribus: ſiue generaliter
in omnibus q̄ pauptatem altiſſimam labefaciunt. Et precipue loquitur
de pecunia numerata. Hoc autem trahitur ab euangelio Matth. x. No
lite poſſidere aurum neqꝫ argentum neqꝫ pecuniam. vbi dicit glo. Duo
ſunt genera neceſſarioꝝ: vnuꝫ quo neceſſaria emũtur: aliud ipa neceſſaria.
Per pecuniã in zonis vnde illa emũtur: per perã quod emit ⁊c̃. Hu
ius autem inhibitionis facte aplis ſeptem ſunt precipue rationes. Pri
ma eſt ſuſpitionis excluſio ad efficatiam predicationis. Secunda ẽ ter
rene ſollicitudinis pfecta extirpatio: ad cõmendationeꝫ celeſtis ꝓuiden
tie circa illos qui diuinis vacant obſequijs. Et has duas rationes tangit
hierony. in glo. dicẽs. Si hec haberẽt: non viderent̃ cauſa ſalutis homi
num predicare: ſed lucri: ꝓpterea vite neceſſaria amputat: vt apli docto
res vere religionis q inſtruebant omnia diuina ꝓuidentia gubernari: ſe

Prima pſ pri
cipalis iſtiꝰ ru
brice.

nota

ipſos oſtenderent nihil cogitare de craſtino. Hec Hiero. ¶ Tertia cau-
ſa huius mandati eſt declaratio virtutis ipſius domini ſaluatoris. Vñ
p̄o iſtis tribus cauſis dicit Chryſoſ. ſup̄ mattheũ. Multa per hoc vnũ
ↄmendauit. Primũ quidẽ non ſuſpectos faciens apoſtolos. Secundo
eruens eos ab omni ſollicitudine: vt vacatiõez dĩ verbo tribuãt. Tertio
docẽs eos ſuã virtutẽ. Hoc nempe poſtea dicit. Nũquid aliquid defuit
vobis cum miſi vos nudos ⁊ diſcalciatos. ¶ Quarta cauſa eſt perfecta
omnis amoris mũdani deſpecio: q̄ꝛ maxime inter poſſeſſiões cupidas
ſolent haberi pecunie. Eccle. decimo. Pecunie obediunt oĩa. Idem. v.
Auarus non implebitur pecunia. Et Ambroſius de officijs. dñs ad di-
ſcipulos ait. Nolite poſſidere aurũ neq̄ argentũ: quo velut falce in hũa-
no pectore ſuccidit pullulãtẽ auaritiã. Chryſoſ. ſuper idẽ. Radicẽ malo
rum confeſtim euellens ait. Ne poſſideatis aurũ neq̄ argentũ. Non di-
xit. Non accipite vobiſcũ: ſed etiã ſi poſſibile ſit aliunde accipere: fugite
periculoſam hanc egritudinẽ. ¶ Quinta cauſa eſt: vt ſtatũ innocẽtie iper
dite vt erat poſſibile renouaret. In qua ſi homo ſtetiſſet oĩa fuiſſent cõĩa
⁊ nulla ꝓprietas ↄtracta fuiſſet ad multitudinẽ aliquã vel pſonam. Vñ
Chryſo. dicit ꝙ hoc dixit: vt doceret eos ad ſtatũ in quo homo erat an
te peccatũ recurrere. ¶ Sexta ratio eſt ad doctrinã pfectiſſime libertatis
q̄ꝛ vt dicit Hiero. in epiſtola. Nemo pfectiꝰ erogat: q̄ȝ qui nihil ſibi reſ
uat. Et ſi beatiꝰ eſt dare q̄ȝ accipe vt dicit Actuũ. xx. Beatiſſimꝰ eſt qui
oĩa ſua dedit: ⁊ vt eſt poſſibile pauciſſima ecõtra recipit. ¶ Septima cã
eſt indiuiſa cordis intẽtio circa p̄dicationẽ verbi dei. Unde Chryſo. ſu
per idẽ. Orbi terraꝝ deꝰ doctores miſſurꝰ erat: ꝓpter hoc angelos eos
ex hoībꝰ ↄſtituit: ab oĩ abſoluẽs huiꝰ vite ſollicitudine: vt vna ſola retine
ant cura: q̄ eſt cura doctrine. Hãc igitur vitã apoſtoli tenuerũt ⁊ añ paſ
ſionẽ dñi ⁊ poſt. Unde Actuũ. iij. Pauperi elemoſynã petenti reſpõdit
dit petrus. Argentũ ⁊ aurũ nõ eſt mihi. glo. Memoꝛ p̄cepti dñi dicẽtis
Nolite poſſidere aurũ ⁊c̃. ãbro. ſup Lucã ait. Apl̃us petrꝰ primꝰ execu
toꝛ dñice ſnĩe: oñdit nõ in vacuũ effuſũ dñi mãdatũ. Cum enim a paupe
poſceret: vt ei aliq̄d pecunie largiret: ait. Argentũ ⁊ aurũ ⁊c̃. Non tam
in hoc gl'iatur petrus ꝙ aurũ ⁊ argentũ nõ habeat: q̄ȝ ꝙ ſeruet dñi mã
datũ dicentis. Nolite poſſidere ⁊c. hoc eſt. Uides me diſcipulũ chriſti: ⁊
aurũ a me reqris? Hec Ambro. Aug. dicit idem tertio de mirabilibꝰ ſcri
pture. penul. ca. Hoc idem etiã ſeruauit paulꝰ. Vñ Chriſoſ. de laudibꝰ
pauli. Paulꝰ pecuniã nõ poſſederat: nam ⁊ ipe dixit. Uſq̄ in hãc horã
⁊ eſurimꝰ ⁊ ſitimus. Idem patet de ſancto Joãne euangeliſta in legẽda
ſua. Dixerũt eni. Nulla rõne poſſumus accipe aurũ aut veſtes aut do-
mos aut aut predia aut ſeruos ⁊c̃. Dictũ aduertendũ eſt: ꝙ p̄ceptum
erat apl̃is nihil habere vt ſupra viſũ eſt. Et hoc ſeruauit petrꝰ cũ alijs
Permiſſũ eſt aũt viuere de cibis ⁊ predijs alienis: ⁊ nõ preceptũ. Vñ
Chryſo. vbi ſupra. Oĩbus eos denudans omnia eis dedit: permittẽs
eos manere in domibus illorũ quos docent: ⁊ nihil habentes introire.
Hoc idcirco dixerim: quia paulus precepta de nõ poſſidendo nec feren
do pecuniã ſeruauit: ſicut Chryſo. expreſſe in libro dicit de laudibꝰ pau

li pmiſſionē antē de accipiendis corpori neceſſariis ab auditoribus ali-
qn̄ tenuit: vtēs iure ſuo. Unde. ij. ad Corinthi. xi. Alias ecclīas expoliaui
accipiēs ſtipendiū ad miniſteriū vr̄m. Aliqn̄ nō tenuit ſublim⁹ ābulan-
do. Unde prima ad Theſſalo. ij. Nocte ⁊ die laborātes ne quē vr̄z gra-
(C. i. rō ꝯ p̄fa-) uarem⁹: p̄dicauim⁹ euangeliū dei in vobis. Preceptuz ergo fuit nihil
(tā ſniam de a-) habere. Permiſſuz vō nō p̄ceptū in menſis ⁊ de mēſis viuere alienis.
(poſtolica pau-) ¶ Sed predicte ſnie de ap̄lica pauptate videtur eſſe ꝯtrariū: ꝙ dn̄s ip̄e
(ptate.) legit̄ loculos habuiſſe Jo. xij. ⁊. xiij. Sufficit ergo diſciplō ſi ſit ſicut ma-
(C. ij. obiectio) giſter eius. Matthei. x. ¶ Itē ſi hoc verū eſſet: tunc ep̄i ⁊ clerici alij a tpe
(ꝯ ſniam eādē.) ſiluestri eēnt in ſtatu dānatiōis vt dicūt Manichei: habēt eni aurū ⁊ ar-
gentū. ¶ Itē ex eadē rōne videt̄: ꝙ iſta vita ap̄lica nō ſit alijs ꝙ̄ p̄latis
(C. iij. obiectio) ecclīe ap̄lis ſuccedētib⁹ imitāda: ⁊ ſi nō illis nec alijs. ¶ Itē ſi aliqb⁹ imi-
tanda: ſufficiens videret̄ eam imitari eis in itinere cōſtitutis: ⁊ nō in do-
(C. iiij. obiectō) mo manentibus: vbi oportet per depoſita futuris periculis obuiare.
¶ Unde Aug. de ſermone dn̄i in monte exponens illud. Nolite eſſe ſolli-
(C. Rn̄. ad. i. ob-) citi ⁊c. dicit. Satis apparet dn̄m nr̄m nō hoc improbare: ſi quis huma-
(iectionem. ſ. de) no modo iſta p̄curet: ſꝫ ſi qs ꝓpter iſta deo militet. ¶ Ad primū r̄ndet
(loculis.) Chryſo. ſuper Joannē. Ome. lxxi. vbi agit̄ de loculis dn̄i dicens. q̄liter
nō virgā neq̄ peram nō es iubens deferre: marſupiū ferebat ad inopū
miniſteriū: vt diſcas quā valde pauperē ⁊ crucifixū hm̄ōi oportet face-
re multā p̄curationē. Multa enim ad noſtraꝫ diſpenſans doctrinā age-
bat. Hec Chryſo. Habuit ergo loculos pro alijs ⁊ hoc dupliciter. pro a-
lijs perfectis eccleſie. ſ. p̄latis: vt doceat eos ꝓ neceſſitatib⁹ pauperum
releuādis habere loculos. Unde Aug. ſuper Joan. Omel. lx. Habebat
dn̄s loculos a fidelibus oblata reſeruātes: ⁊ ſuorum neceſſitatib⁹ ⁊ alijs
indigentibus tribuebat: tunc primum eccl̄ie pecunie forma eſt inſtituta.
Hec Aug. In ſuos aūt vſus nūq̄ expreſſe legit̄ dn̄s loculorū pecunias
ꝯuertiſſe: imo magiſ pretēdit̄ ꝯriuꝫ ſup illud Mat. xvij. Solue didrach-
ma vbi legit̄ dn̄s ſoluiſſe didrachma miraculoſe: de pecūia miraculoſe
i ore piſciſ repta. Ibi .n. dicit Hiero. i glo. Dn̄s tante fuit pauptatiſ. vt
vn̄ daret tributa nō hēret. Judas qdē loculos in cōi hēbat: ſed res pau-
perū i vſ⁹ ſuos cōuertere nefas duxit: idip̄m dans exemplū vobis. Hec
hiero. Itē hūit loculos ꝓ alijs infirmis ⁊ imperfectis: qui habent locu-
los ꝓ ſe ipſis: qui ꝗ ſi ſint p̄fecti reſpectu hn̄tiū ꝓpria vel mlta ⁊ magna
cum ipſi habeāt pauca: ſūt tn̄ imperfecti i hoc reſpectu illoꝝ qui nihil ha-
bēt penitus in hoc mundo. Quia nihil habentes penitus ſunt in ſum-
mo gradu in hac parte: vt eſt poſſibile ſtatui humano a mundi periculis
⁊ illecebris abſoluti. Unde Hugo ſup pſal. x. dicit. Habebat Jeſus lo-
culos ꝯformans ſe imperfectis. Chriſtus in numero imperfectoꝝ inue-
niri voluit: ne preſumerent nō accipientes: ⁊ confunderētur accipiētes
Et ſuper illud pſalmiſte p̄ducens fenū iumētis dicit Aug. Habuit dn̄s
loculos vt dictum eſt de quibuſdā feminis religioſis que miniſtrabant
eidem de ſubſtātia ſua. Futurus erat Paul⁹ nihil tale aliquādo regrēs
Sed quia multi infirmi iſta queſituri erāt: magis infirmoꝝ pſonā ſuſce-
pit dn̄s. Ergo ſublimius Paulus? Nequaq̄. Sublimius chriſtus q̄

miſericordiis. Cum enim videret paulum iſta non queſiturū: preuidit
ne dānaret queſiturū: ⁊ prebuit exemplum infirmo. Hec Aug. Qꝛ autē
dicit ꝙ preuidit paulū non iſta queſiturū: intelligendū eſt aliqñ ⁊ nō ſem
per: aliqñ enī accepit ⁊ aliqñ non vt ſupra patuit. Qui igitur tm̄ ꝓ alijs
hñt loculos ad hoc auctate eccl'ie ꝯpulſi: ⁊ ſi q̄ſtū in ſe eſt optent ꝓ ſe ca-
rere loculis: ad ſe aūt ſeruātes diſtrictionē pauptatis vt patiꝫ īfirmitas
dū ſunt in alios affluētes: ſic nō habenꝫ loculi in doctrine preiudiciū vel
impedimentū: ſed eos hñt ſine oī impfectiōe: qꝛ ꝯueniūt cū chriſto ī ha
bendo: ⁊ in habendi rōne. Qui aūt habent loculos ꝓ ſe ipis: habent eos
vt infirmi ꝯueniētes cum chriſto in hñdo: ſed non in habendi modo: qꝛ
ipſe non habuit loculos ꝓ ſe ipſo: vt viſum eſt. Sȝ cum hac infirmitate
tanto ad pfectionē appropinquāt: quāto paucioribꝰ ſunt contenti. Ecce
ꝙ chriſtus legē datā apl'is de loculis nō hñdis: ipē cōpleuit circūeūdo
per caſtra: in qbus non habuit vbi caput ſanctiſſimū reclinaret. Et lȝ quo
dāmodo infirmū videatur ſm genus ſuū reſpectu pfectiōis pauli neceſ
ſaria recipe illo mō quo deꝰ recepit a mulieribꝰ ſecū itinerātibus: ⁊ come
dēdo in menſis alienis: eſt tñ longe ſublimiꝰ ſic de mēſis alienis viuere
ꝙ nihil ex eis poſſeſſorie habeatur: q̄ȝ depoſitum recipe ⁊ pecuniam cū
refertis promptuarijs poſſidere. Propter qꝺ dominus ſingularis per
fectionis modū illum in exemplū cōmendans: apl'is habere loculos in-
terdixit: ⁊ ipſe moduȝ ipm maiori parte vt oſtenſum eſt cuſtodiuit. Un-
de nūq̄ȝ in textu euangelico mētio fit de loculis: niſi ſexta die añ articu-
lum paſſionis: vbi de Juda dicitur ꝙ fur erat ⁊ loculos habens. Joan-
nis. xij. Et infra. xiij. dicitur ꝙ quidam putabant quia loculos habebat
iudas, ꝙ dixiſſet ei Jeſus, emeꝺque nobis neceſſaria ſunt. Circa illud eti
am tempus imo ipſa veſpera qua voluit comprehendi: diſpenſauit cū
apl'is vt poſſent habere loculos ſinguli durante rabie perſecutiōis mor
tuo ſaluatore. Unde Luce. xx. Qñ miſi vos ſine ſacculo ⁊c̄. nūquid ali-
quid defuit vobis? ⁊c. Sed nunc qui habet ſacculum ⁊c̄. Ibi gloſa. Be
de dicit. Non eadem viuendi regula perſecutionis qua pacis tēpore di
ſcipulos informat. Miſſis enī diſcipulis ad predicandū: precepit eis ne
quid tollerēt in via: ordinās vt qui euangeliū pdicat: de euagelio viuat.
Inſtāte aūt mortis articulo ⁊ tota illa gente paſtorem ſimul ⁊ gregē p-
ſequente: congruā tempoꝝ regulā decreuit: pmittens vt tollant victui
neceſſaria: donec ſopita pſecutoꝝ inſania tēpus euangelizandi redeat.
Hec glo. Igitur apoſtoli miſſi ad predicandū loculis caruerūt. Tēpore
vero paſſionis ⁊ perſecutionis diſpenſatiue loculos ꝓ ſe ipſis habuerūt
Tertio bona multitudinis ad tempus diſpenſauerūt: ⁊ illā diſpenſatio
nem tanquā impeditiuā verbi dei dimittentes: ad primariā reuerſi nu-
ditatem: loculis caruerūt, vt ſupra viſum eſt. Preterea licet dño volēte
portari fuerint loculi a Juda pditore: nō tñ videtur in eis aliquid iuris
poſſeſſorij vēdicaſſe. Unde Joānis quartodecimo. Uenit princeps mū
di huiꝰ ⁊c̄. glo. Noluit dominꝰ habere qꝺ pderet: venit pauper: ne ha-
beret diabolus quod auferret. Rñdeo ergo breuiter ad obiectum de — Concluſio reſ
loculis: ꝙ chriſtus aliquando habuit loculos pro alijs: vt ad hoc infor- — pō. ad. i. argu

 — mentuȝ.

maret eccleſie p̄latos. Item habuit loculos pro infirmis ↄſolādis: qui habent loculos p̄ ſe ipis. ſic in eoꝝ ſolatiū fugit cū q̄rerẽt lapidand⁹: ne deſperēt ſi aliq̄n fugiāt perſequētes. Sic in exemplo fortiū ſe obtulit in paſſiōe: ⁊ pro ipſis in paupꝑtate informādis caruit loculis: q̄ſi nec ſemꝑ habitos tenebat poſſeſſorie recōditos: vt qui h̄nt pro ſeipis ⁊ non gr̄a diſpenſatiōis loculos: ſciant ſe in hac parte pfectiōis apicē non tenere. Et cū dicit. Sufficit diſcipulo. R̄ndēdū eſt ꝙ magiſter vn⁹ diuerſos docet diſcipulos: ſingulis in ſuis gradib⁹ ↄdeſcēdens: ſicut ap̄lus inter pfectos loquebat ſapiaꝫ: lac dans paruulis ad eſcā. Nō debet diſcipulo ſufficere lactis capaci in lacte ſemꝑ ſiſtere etiam ſi lac bibat magiſter ei ↄdeſcendens: ſed magis ad hoc tendere: vt ſolidi cibi ſit capax. Ita in propoſito non debet diſcipulo ſufficere vt ſit ſicut magiſter ei⁹ infirmis ↄdeſcendens: niſi vt ē poſſibile gradatim in artis apicē ſe extendat. Vn̄ illud verbū ſufficit diſcipulo: pro ſolatio tribulatiōis dictuꝫ eſt ſpāliter:

Reſpō. ad ſecundā obiectionem. vt. ſ. in magiſtri exēplo i tribulationū ſufferētia viriliter pſeuerent. ¶ Ad ſcd̄m dicendū ꝙ illa manicheoꝝ calumnia proceſſit ex inſipientia manifeſta. Predicta enim paupertatis diſtrictio nō fuit impoſita ap̄lis vt p̄latis: cum nōdum illo tp̄e prelati eſſent nec etiā ſacerdotes: ſed tantum autentici p̄dicatores miſſi toti mundo in ſanctitatis exemplū: vt ſuperi⁹ eſt oſtenſum. Unde illa paupꝑtatis diſtrictio nullos ligat alios: niſi illos qui ad hoc ſponte ſe obligant ꝑpter chriſtū. Non ſolum ergo poſt ſilueſtri tēpora imo ſtatim in eccleſie principio ipſi diſcipuli chriſti inſtituerunt prelatos in ſuarū curarū cuſtodijs reſidētes: quib⁹ nūq̄ꝫ fuit interdictū habere bona eccleſie ſibi neceſſaria in ſe ⁊ ſuis ſubditis paupib⁹ eroganda. Succedūt ergo ep̄i apoſtolis in culmine auc̄tatis eccl'ie in obligatione ⁊ debito virtutis ⁊ ſanctitatis: ſed nō in forma illi⁹ diſtricte diſcipline ⁊ paupꝑtatis debito ſupradicta. Hoc reperies notū. xij. q. i. c. viij videntes. Et Bernard⁹ ſcd̄o de ↄſideratiōe. Nec eſt locus ocio vbi ſedula viget ſollicitudo oīum eccl'iaꝝ. Nā quid tibi dimiſit ſanct⁹ Petrus. Qd̄ habeo inq̄t tibi do. Quid eſt illud? Unum ſcio neq̄ꝫ aurū neq̄ꝫ argētū: cū ipſe dicat, argentū ⁊ aurū. ⁊c̄. Eſto vt alia quacūq̄ꝫ rōne hoc tibi vēdices ſed non ap̄lico iure: nec tibi dare qd̄ nō habuit potuit. Hec Bernar.

Reſpō. ad. iij. obiectionem. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ p̄lati ad illam vitam non tenent: q2 indifferēter oībus preponit eam volentibus imitari. Unde Hiero. ad helbidiā. Uis perfecta eſſe ⁊ in primo ſtare faſtigio dignitatis? fac quod fecerūt ap̄li. Uende oīa q̄ habes ⁊c̄.

Solutio ad iiij. obiectiōeꝫ ¶ Ad quartū dicendū ꝙ iſta apoſtolica perfectio non eſt ſolum in itinere ſed domi etiam obſeruanda: vt nullum depoſitū pecunie habeatur ab his qui perfectionis regulam imitantur. Unde Chryſoſ. ſuper mattheum. Omel. xxxiij. in fine expoſitionis lr̄alis de non poſſidendo aut portando aurum vel argentū: dicit ſic. Si in aliena patria exiſtentes ad ignotos abeuntes nihil amplius oportet petere quotidiano cibo: multo magis domi manentes. Item. xxij. Luce ſuper illud. Nunc qui habet ſacculum dicit glo. In hoc nobis datur exēplum: vt nōnūq̄ꝫ cauſa inſtante quedā de noſtri propoſiti rigore ſine culpa poſſumus intermittere. Uerbi gratia. Si p hoſpitales regiones iter

agim⁹: plura viatici cauſa licet portare q̄ȝ domi habeam⁹. Et expreſſe ī
euāgelio apte prohibet apoſtolis poſſidere pecuniā ⁊ portare vt patet
ex hiero. ſuper Mattheum ibidem. Et Rabano. Hec fuit paupertas apo
ſtolica ante paſſionem ⁊ poſt ad tempus: tamē medio tempore paulu-
lum diſpenſatione dñi interrupta. Nec tamen oēs vt dictū eſt ad hoc te
nenē. ¶ Et illud verbū Auguſtini loquens de cōi ſtatu oium: p̄cedētib⁹ ¶ Rñ. ad auctoritatē aug. ſup̄ allegataꝫ.
nō repugnat. Sed iſtū regule articulū frēs p̄uaricari videt̄: dū recipiant
alij ꝓ eis ſibi pecunias erogatas. Si eni ille facit cuius auctāte fit: ipoꝝ
aūt auctāte pro libitu coꝝ ſuis familiaribus pecunie pluries ꝯmendāt̄
ac aliquotiens extra dñi ptātem: ergo ipſi pecuniam recipiūt vt videt̄.
Ad hoc patet rñſio: quoniā dare ⁊ recipere opponūtur relatiue. Igit̄ de
neceſſitate ſicut dare ſe habet ad dñij tranſlationē ⁊ priuationē dantis:
ita ſe habet recipere ad dñij acquiſitionē. Sicut ergo nullus dat aliqd
niſi intendat ſe priuare dñio eius quod dat ⁊ ipm̄ transferre in alium: ſic
nec recipit proprie aliquid ſm̄ q recepti opponitur donationi: niſi ſꝫ
quod intendit ſibi rei dñium acquirere. Verſus. Non tibi dat quiſq̄ ni
ſi quo vult expropriari. Nec tu quid recipis niſi velis ei dñari. Nāq̄ re-
cepta data ſibi ſunt aduerſa relata. dās ſua priuatur: recipit qui poſt do-
minat̄. Argumentū aūt factū ex falſa ſuppoſitione procedit: quia nō fra
trū ſed mittentium auctāte pecunia cuſtoditur. Unde dñium apud mit-
tentes ſemper ibi remanet: donec ſit pro fratrum neceſſitatibus ꝯmuta
ta qd̄ probatur. Quia dicit. l. ff. de acquirenda rerum dñio. Idem in bo-
nis noſtris habere intelligimur: quotiens poſſidentes exceptionē aut a-
mittentes ad recuperandū eam actionem habemus. Cum ergo ille qui
miſit pecuniam ſi viuit poſſit eaꝫ repetere ſicut ſuam: nūq̄ a dñio ſuo re
ceſſit: nec in ius tranſit alienū. Forte dices q mittens pecuniam inten
dat ſe priuari illius dñio. Fateor q verum eſt: ſꝫ mō licito ⁊ fratrib⁹ ho
neſto. Cum enim intendat fratres habere apud deum interceſſores: nō
intendit eos ob vſum pecunie regule ſue conſtituere p̄uaricatores. Ma-
net ergo ſēp pecūia in bonis eius: donec ſit ꝓ fratrum neceſſitatibus cō
mutata. Amplius ponam⁹ q intendat ſe priuari dominio pecunie ſta-
tim vt eſt alicuius fratrū familiari cōmendata. Dico q adhuc a fratri-
bus non recipitur: cū non intendant q aliqua pro eis recipiatur pecu-
nia ſicut ſua: nec omnino conſentiant q eis poſſeſſio acquiratur: ſine cō
ſenſu aūt nō acquirit̄ poſſeſſio. Unde dicit. l. ff. de acquiren. poſſeſſione
q in amittenda poſſeſſione affectio eius qui poſſidet eſt intuēda. Itaq̄
ſi in fundo ſis ⁊ tñ nolueris eū poſſidere: ꝓtin⁹ amittes poſſeſſionē. nec
etiā ſine volūtate donatoris trāſfert̄ dominium vt patet. ff. de acq. rerū.
⁊ dominio. Unde cū dator pecunie intendat eā dare: tñ vt poſſit in fra-
trū vſum ꝯuerti: nūq̄ vult in eos dñium transferri: ſꝫ tm̄ ꝓ ipoꝝ neceſſi-
tatib⁹ ꝯmutari. Ponamus q pecunia tradat̄ p manus diuerſas vſq̄
ad centeſimā pſonā datori penitus ignotā. Dico q adhuc manet in bo
nis eius: eo eni mō quo tenuit eā auctāte ſua p̄mus: tenet ſcd̄us tertius
⁊ milleſim⁹. q: dicit. l. ff. de acq. reꝝ do. q traditio nihil ampli⁹ trāſferre
dꝫ vel pōt ad eū qui accipit: q̄ȝ apud eum qui tradidit. Unde ſemp pōt

repetere huiuſmodi ſicut ſuam: qui ipſam pro fratrū neceſſitatib⁹ ɔmen dat. pōt etiam mutare volūtatē ſuam ⁊ pro tanto repetere. Aliter eſt in vltimis volūtatibus defunctoꝝ: qꝛ voluntas eorum eſt imobilis, et iō ſi contingat executores repetere pecuniā malicioſe pro fratrū neceſſitati bus ɔmendatā: non eſt reſtituenda: cū ſint ɔtrarij ipi⁹ teſtatoris vltime voluntati. Qꝛ ſi ipſi malicioſe pecuniam detinerent ɔtra formā teſtamē ti: nec eam velint cōmendare alicui fideli pro fratrū neceſſitatib⁹ diſpē ſandā: pñt fratres ordinarijs denūtiare iniuriam defuncti ⁊ ſuā ſine pfe ctionis ſue aliquo detrimento: nec tamen iudicialiter repetere ſicut ſuā: qͣuis ſit eis dbita quecunqꝫ portio teſtamenti. Qꝛ ſi queras cuius ſit pe cunia legata: dico ꝙ manet in bonis defuncti erogandis: nō heredibus reſeruandis. Unde ſi fratres eā oīno reſpuant: debet alijs pauperib⁹ ero gari. frēs igitur nullo mō nec in pecoribus nec in quibuſcūqꝫ alijs reci piunt pecuniam nec mutuo, nec dono, nec legato, nec per ſe, nec per inter poſitā perſonā: quia nec dñium nec poſſeſſionē ſibi intendūt acquirere cōe vel ꝓprium vllo mō. Nomē. n. pecunie poſſeſſionē ſonat. ꝓpter qð etiam ioui nomen pecunie impoſitum eſt: cuius ſm fabulas omnia ſūt vt docet Augu. de ciuitate dei libro. vij. xi. ⁊. xij. ca. Unde cum ſint diui tie celeſtes ⁊ terrene: pecunie nomē tm̄mō terrā ſonat: ſicut docet Aug. ibidē. Et ꝙ noie pecunie viliſſime ⁊ ɔtumelioſiſſime deus nūcupatur: cum tamē idē diues dicat. Recipere igitur pecuniā eſt recipere poſſeſ ſionem. Hec eſt igit ſūma predictoꝝ. ſ. ꝙ fratres non recipiant per ſe vł per interpoſitam perſonā pecuniā. Patet tam apte pecuniā mittētiū vel dñoꝝ: qͣꝫ aparte ipſam recipientium vel nūtioꝝ qꝫ etiā aparte fratꝝ ipoꝝ. Qm̄ mittentes non intendunt fratres facere ꝑuaricatores: quos volunt habere pro ſe interceſſores. Receptores etiā pecunie cuſtodiūt eam non auctate fratrum ſed mittentiū: licet cuſtodiant eam ad volūta tē eoꝝ. fratres etiā non intendūt in pecunia ſic miſſa vel cuſtodita ius

Hec ē ſcða ps ꝑncipal' huius rubrice.

poſſeſſionis vel dñij ſibi aliqualiter vēdicare. ¶ Sed pro ſcða parte hu ius rubrice ſubdit. Tm̄ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ. ne maneant deſolati: ⁊ alijs fribus induendis: in quibus alie nec͞itates maiores itelligūt. Mi niſtri: quoꝝ eſt miniſtrare ⁊ non miniſtrari exemplo chriſti. Mat. xx. Et cuſtodes quoꝝ eſt curam gerere infirmoꝝ. Nam ſamaritan⁹ cuſtos in terptat qui curam habuit ⁊c. Noia āt cuſtodū ⁊ miniſtroꝝ ⁊ ſi diuerſis appropriātur: tñ circa eaſdem pſonas dicunt modū officij in hoc ordine ꝑlatoꝝ. Miniſteriū dicit hūilitatē: cuſtodia aūt vigilātiā inſinuat paſto ralē: ne ꝓpter hūilitatē ſic dimittat auctoritas: ⁊ euigilātiā: ne periclite tur ordinis diſciplina. Unde Eſa. xxi. ſuper cuſtodiā meā ego ſum ſtans totis noctibus. Propter qð ipſe general's miniſter cuſtos inferi⁹ in re gula appellat. Hic aūt noie cuſtodū etiā guardiani intelligūt: qui hñt imediate cuſtodire ⁊ intēdere paſtorali cure. Iſtis ergo cura ⁊ ſollicitu do tm̄ imponit: ⁊ hoc pp duo. ſ. vt nullus ſine ipis ſit ſollicitus. Et qꝛ di ſpenſatio eſt neceſſaria ſm varios ſtatus: de qua addit: ſm loca ⁊ tpa ⁊ frigidas regiōes. Iuxta has igit neceſſitates neceſſe eſt diſpenſatiue tē perare rigorē: ⁊ tpamentū a ſolis miniſtris ⁊ cuſtodibus in quib⁹ guar

diani intelligunt̄ debere fieri hoc doct̄. ¶Eo ſemꝑ ſaluo vt ſicut dictum
eſt) denarios vel pecuniā ⁊c. Hoc idcirco replicat: ne ꝑꝑ vllius neceſſi-
tatis piculū ſuſtineāt labefieri ordinis puritatē: ſciēs per taliū receptio-
nē ſub falſo ꝑtextu neceſſitatis plures in clero ⁊ clauſtro ⁊ deo ⁊ hoib⁹
viluiſſe: eo ꝙ radix iniquitatis antiochus qui interꝑtat̄ ſilentiū paupta
tis: templū dei legit̄ in machabeoꝝ hiſtoria ꝓphanaſſe: ⁊ ꝯtenebreſcen-
te ſtudio ſapie q̄ſi ſole: luna ſtudij ⁊ ſcie in ſanguinē eſt ꝯmutata. Hec ē
radix ſapie btō frāciſco diuinitus inſpirāta: ne vepꝛib⁹ ⁊ ſpinis pene in
vniuerſa terra exiſtētib⁹: terroꝛ ſpinaruꝫ ac vepꝛiuꝫ veniat in hoꝛto ſuo:
quia de ſpinis vue minime colliguntur.

¶Capitulum quintum.

FRatres quibus dedit dn̄s gratiā laboꝛandi
¶Poſt excluſum periculū inde: hic excludit piculū religi
onis: ne ſponſa chriſti panē comedat ocioſa. Primo in-
format laboꝛabiles ad laboꝛem: ſcd̄o ſubdit laboꝛādi tri
plicē rōnem. ibi ita ꝙ excluſo ocio. ¶Pꝛo pꝛimo dicit.
Fratres quibus dn̄s. nō dicit oēs: ſed illi quibus dedit dn̄s grām labo
rādi. In hac grā intelligo vires coꝛpis ⁊ habitū artis acq̄ſitū: ac habili
tatē etiā artē acgrēdi. ¶Laboꝛent fideliter reſpectu ſui ⁊ ꝓximi ⁊ deuo-
te reſpectu dei: vt ſcilicet laboꝛ ipſe in gloꝛiam dei dirigatur. ¶De cuiuſ Scd̄a ps principalis iſti⁹ capituli.
modi aūt loquitur laboꝛis genere: patet ex rōnibus laboꝛis: q̄ ſunt tres
.ſ. excluſio ocioſitatis: inflāmatio deuotionis. adeptio etiā ſuſtētatiōis
neceſſarie coꝛpalis. Voluit ergo ſanct⁹ frāciſc⁹ ſūme fribus imponi ex-
ercituū: quod ꝑfectiſſime excludit ocium: quod ſūme nutrit deuotionis
affectum: quod laudabilioꝛi modo coꝛpoꝛi neceſſaria ſubminiſtrat. La
boꝛ autem coꝛpoꝛalis ⁊ ſi excludat ocium a coꝛpoꝛe: tamen pꝛo tanto
ad modicum vtilis eſt: quia a coꝛde ſoꝛdes ⁊ ocium non excludit: ſicut
patet in mechanicis: qui inter laboꝛes coꝛpoꝛales ſolent turpiſſimos
ſermones eructare. Studium vero ſapientie ipſum coꝛ occupat. Pꝛo-
uer. xxiij. Pꝛebe mihi fili mi coꝛ tuum. Et Sapien. octauo. Laboꝛes hu
ius magnas habent virtutes. Ideo dicit. ita ꝙ excluſo ocio anime ini-
mico. Eccleſi. xxxiij. Multa mala docuit ocioſitas. Hierony. ad Euſto
chiuꝫ. Teneas firmiſſime ꝙ omnis concupiſcentie ⁊ immundicie ⁊ pec
cati mater eſt ocioſitas. Item laboꝛ ipſe ſapientie excitat ſumme deuo-
tionis affectum. Sapien. octauo. Immoꝛtalis eſt in cogitatione ſapien
tia: ⁊ amicitia illius delectatio bona: ⁊ in operibus manuum illius ho-
neſtas ſine defectione. Ideo addit. ſancte oꝛationis ⁊ deuotionis ſpiri-
tum non extinguant. Modus autem laudabiliſſimus coꝛpoꝛi neceſſa-
ria acquirendi eſt in pꝛedicationibus ⁊ doctrine laboꝛibus exerceri. La
boꝛ eniꝫ mechanicus condigne circa pꝛecia compenſatur. Non eſt aūt
digna cōpenſatio receptio coꝛpoꝛalium ſpūalia ſemināti. i. Coꝛinthio.
ix. Si nos vobis ſpūalia ſeminauimus: magnū eſt ſi nos carnalia vr̄a
metamus? Ideo addit. De mercede vero laboꝛis coꝛpꝛis neceſſaria reci
piant. Luce. x. Dignus eni eſt operarius mercede ſua. Hoc apoſtolis

exiſtentibus p̄dicatoribus dictum eſt: qꝛ prelati nõ dum illo tp̄e erant vt
ſupra patuit. Et vt di. Auguſti. libro de monachoꝝ opere: quattuor gene
ribus hominum licet de euangelio viuere: ſcʒ miniſtris altaris q ſacrifici
um offerũt pro populo: eidem diuina cantica decantando. Item diſpen
ſatoribus ſacramentoꝝ ⁊ euangeliſtis: ac illis qui ante cõuerſionem ſuã
habebant ſufficienter vnde viuere poterãt: qd̃ pauperibus erogauerũt.
¶ Preter denarios vel pecuniam. Ne aliquo modo tranſeat in ius or
dinis. Qd̃ nomen tertio inhibet ꝓpter triplex genus pecunie: ſcʒ mine
ralium: terrenaſcentiuʒ ⁊ pecorum ⁊ a q̄bus pecunia eſt appellata. vnde
ipſe dñs vniuerſe pfectionis exemplar nũqꝫ legitur aliquo laboris genere
laboraſſe: ſciens ꝙ licet paulus q habuit ſpiritũ in plenitudine ⁊ ſapien
tiam ſine ſtudij laborẽ ſtipẽdiario laborauerit: nõ põt tñ hoc cõiter fieri
ab his q circa ꝓcurandaʒ ſalutẽ hominũ ſunt ſolliciti vita ⁊ verbo: ſine
huius ſollicitudinis detrimento. Preterea labor ſapientie ſimpliciter ẽ
melior corporeo labore: quãuis in caſu labor ſtipendiarius poſſit eſſe ne
ceſſarius predicanti. Dominus igitur qd̃ ſimpliciter eſt predicanti meli
us eligens: nõ laborauit ſtipendiarie: ne doctores nõ laborantes argurẽ
tur: vel labore tali impedirentur. Unde nec paulus vbiqꝫ ſed alicubi la
borauit. Quia igitur quidam fratrum gratiã habent laborandi ſpiritua
liter: quidã vero corporaliter tm̃: oĩbus dans regulã generaleʒ: vt vnuſ
quiſqꝫ gratia ſibi data vtat̃: dicit frẽs q̄bus dñs dedit gratiã. Sʒ ne mer
cedis exactio turbet debitores: aut extra modũ mẽdicitatis degeneret:
addit. Et hoc humiliter ſicut decet ſeruos dei ⁊ pauptatis ſanctiſſime ſe
ctatores. Sciendũ ꝙ omne genus hominũ ad aliquod exercitij genꝯ vti
lis ꝓ loco ⁊ tp̄e obligatur p̄ceptorie. Gene. iij. In ſudore vultꝯ tui veſce
ris pane tuo. Unde q ad maiora apti nõ ſunt: p̄cepto apl̄i labore ſũt cor
poreo exercendi. Dicit enim. ij. thes iij. Audiuimus eniʒ inter vos quoſdã
ambulãtes inquiete: nihil opantes: ſed curioſe agentes. ijs aũt qui eiuſ
modi ſunt denũtiamus ⁊c̃. Impiũ eſt aũt illud quod ocioſis ⁊ curioſis
dr̃: velle ad alios extendere: q ſublimioribus ⁊ vtilioribus ſũt intẽti.

¶ Capitulum ſextum.

FRatres nihil ſibi approprient. Hic tertio ex
cludit tertiũ periculũ: qd̃ ſcʒ de appꝓpriatis ꝓprijs noſci
tur ꝓceſſiſſe. Et hec pars habet q̄tuor. Primo inhibet
appꝓpriationeʒ. ſc̄do iponit mẽdicitatẽ. ibi vadãt ꝓ ele
moſyna. tertio excitat ad pauptatis imobilẽ amorẽ. ibi.
Hec eſt illa celſitudo. q̄rto informat frẽs ad mutuã cõſo
lationẽ. ibi. Et vbicũqꝫ fuerint. ¶ Dicit ergo primo. frẽs nihil ſibi apꝓ
priẽt. ¶ Qꝛ frib' inhibuit receptionẽ pecunie: ne credat̃ ꝙ alia liceret ad
mittere vt pote imobilia: i generali ſmone excludit oĩa di. Nihil ſibi ap
ꝓprient: ſupple nec ꝓprietate pſonali nec generali ipſius cõitatis: ſicut
dicit papa regulã declarando. Unñ addit. nec domũ. nec locũ. nec aliquã
reʒ. Hoc quidẽ recte: qꝛ dicit Seneca. Tutiſſime viueret̃: ſi tollerent̃ duo
verba: meũ ⁊ tuũ. Planũ eſt his tp̄ibus ſummũ facere tumultũ i eccl̃ia
noſtrũ ⁊ veſtrũ. Sed tãqꝫ peregrini ⁊ aduene in hoc ſeculo in pauptate ⁊

humilitate dño famulātes. Intentio plane ē ſancti franciſci: vt fratres ſicut ſerui vtantur rebus in aliena poſitis poteſtate. ¶ Sed qdam aduerſarij ſanti franciſci ꝛ veritatis aliquãdo contra hoc obiecerūt: q̄r. xij. q. i. c. Expedit dicit Canō. Expedit facultates eccl'ie poſſideri: ꝛ ꝓprias ꝑfectionis amore contēni. Et conſequenter eodem capitulo ponitur exemplum de ſancto Paulino: qui omnibus ſuis ꝓprijs diſtractis: factus ē poſtea eccleſie epus: cuius facultates fideliſſime diſpenſauit. Subdit. Quo facto ſatis oſtenditur ꝛ ꝓpria debere ꝓpter ꝑfectionem contemni: ꝛ tamen ſine impedimento perfectionis poſſe eccleſie facultates diſpēſari: que ſunt profecto communia poſſidere. Hec ꝓſper. Ergo carere bonis communibus appropriatis: nihil addit perfectioni. ¶ Item videtur iſta forma viuendi falſum imponere eccleſie dei. Clerici ꝛ religioſi qui habēt bona eccleſiarū non ſunt domini: quia dicit. l. ff. de rerum diuiſione. l. prima. §. quod autem. ꝙ que diuini ſunt iuris: in nullius bonis ſunt. ergo clerici non habent dominium ſed vſum tantū. ¶ Item res quibus vtuntur fratres aut ſunt alicuius domini aut non. Si nullius: quare tūc ipi plus q̄ alij occupant? Si ſunt i alicuius bonis vt pote eccleſie romane: videt ergo ꝙ fratres qui contemnūt ꝓpter ſeruandā ſuam perfectionem attribuendo illa eccleſie: imponūt ei imperfectionem: quod nefas eſt dicere: cum ipa eccleſia toti orbi ſit poſita in ſpeculum ꝛ exemplū. vt patet. xix. di. c. Enimuero. ¶ Itē res quibus vtuntur fratres aut ſunt ꝓprie aut cōmunes. Si proprie damnabiliter habent. Si cōmunes: ergo ſunt de numero illorum de quibus dicitur Actuum. iiij. Erant eis omnia cōmunia. ¶ Item fratres vtuntur rebus que conſumuntur ipo vſu. In talibus autem non differt dominium ab vſu. Dominiū autem eſt appropriatio in ſummo: ergo talia ſibi approprîant vt cibos ꝛ veſtes ꝛ huiuſmodi. ¶ Ad primum dicendum: ꝙ ſicut cōmunitas rerum prius inſtituta eſt in charitatis in centiuū: ſic carentia omnis iuris ꝓprij vel cōmunis apoſtolis impoſita: iſtis nouiſſimis tēporibus renouata eſt ad auariciam extirpandam: que pernitioſius hodie ſerpit in bonis eccleſie quorum abuſus eſt ſacrilegium: q̄ in alijs quibuſcunq̄. Cum ergo dicit q̄r expedit ꝛc. fateor inquam ꝛ expedit quia dicitur Eccleſiaſtici. xxxvij. Non enim omnia omnibus expediunt. ꝛ nō omni anime omne genus placet. Unde ꝛ apoſtolus talia ſibi minime expedire dicit. i. Corinthi. ſexto. Omnia mihi licent: ſed non omnia expediunt. Cuius cauſam addens dicit. Sed ego ſub nullius redigar poteſtate iudicis. ſ. repetendo aliquid tanq̄ meum. Expedit ergo habere communia pro ſuſtentatione miniſtrorum etiam egenorum. Expedit etiam modus alius ijs qui nolunt propter poſſeſſionum multiplicationem ſub terrena redigi poteſtate: nil habere in ꝓprio vel cōmuni. Unde Hierony. ad demedriadem Apoſtolici eſt faſtigij ꝑfecteq̄ virtutis omnia vendere ꝛ pauperibus diſtribuere: ꝛ ſic leuem et expeditum cum chriſto ad celeſtia ſubuolare. Et quod additur ibidem: ꝙ ſine impedimento perfectionis poſſunt communia diſpenſari: fateor verum eſſe: quia vt ſupra tactum eſt non repugnat perfectioni quantumcū q̄ pauperis eccleſiaſtica bona imperante eccleſia ſuſcipere diſpēſanda:

¶ Obiectio. i. contra pfatum articulū. ſ. expꝓpriationis.

¶ Obiectio. ij. cōtra eundē articulum.

¶ Obiectio. iij. cōtra eundē articulum.

¶ Obiectio. iiij

¶ Obiectio. v.

¶ Reſponſio ad. i. obiectōe3

ſi quantum in ſe eſt diſpenſator ſemper eis carere optet: ad ſe vt patitur fragilitas diſtrictionem minime relaxando. Sic enim diſpenſans loculos habet non pro ſe ſed pro alijs: ⁊ in habendo ⁊ habendi modo conformis eſt ſaluatori: vt ſupra patuit.

Solutio ij. obiectionis.

¶ Ad ſecundum dicendum: ꝙ licet illa quibus vtitur eccl'ia in nullius ſint bonis ꝓprietarie quo ad pſonas: ſunt tamen ꝓpria cōitatibus eccl'iaꝝ. Vñ dr̄ Actuū. iiij. Neqꝫ qſq̄ eoꝝ ex his q̄ poſſidebāt: aliqd ſuū eſſe dicebat. ergo poſſidebāt in cōi: ſed non ꝓprietarie: ⁊ pro tanto dicunt̄ talia in nullius bonis eſſe. Juxta qđ dicit. lex. i. §. qđ aūt. ff. de reꝝ diuiſione ꝙ res publice in nullius ſunt bonis: ipſius enim vniuerſitatis eſſe credūtur. Nō eſt tamē vſqꝫquaqꝫ ſimile de ꝓprietatibus ciuitatū ⁊ eccl'iaꝝ.

Solu. iij. obiectionis.

¶ Ad tertiū iam patet. Oīa enim mobilia quib⁹ ordo vtitur: ſunt mere ⁊ imediate ipſi⁹ eccl'ie romane. Sic ergo ea habere pro alioꝝ neceſſitate in eo q ingredit̄ ꝑ oſtiū aplico more: i nullo pfectioni repugnat. vt ſupius eſt oſtenſum.

Reſpō. ad. iiij. obiectionem.

¶ Ad quartū dicendū ꝙ res quib⁹ fratres vtunt̄: ſunt eis cōes quantū ad vſum: ſed tñ nō quantū ad dñiū. De illis ſanctis aūt in hiruſalē cōſtitutis dicēdū ē ꝙ erāt eis cōia quantū ad poſſeſſionē. Alij vero plurimi inter eos cōez vſum illaꝝ reruꝫ ſine dñio habuerūt: ſicut apl'i qñ erant preſidentes illi multitudini vt patet. xij. q. i. c. Dilectiſſimis.

Solu. v. obiectionis.

¶ Ad quintum dicendū ꝙ duplex eſt vſus rerum. Quidā enim vtunt̄ rebus auctate ꝓpria vt dñi: qdam aliena vt ſerui. Quia vt di. lex. id veſtimentū. ff. de peculio. Veſtis q̄ vtit̄ ſuus: eſt de peculio dñi. Et alibi di. l. ꝙ illō qđ ſeruo acqrit̄ dñio acqrit̄. Jn vſu ergo illoꝝ q ſua auctate vtunt̄ reb⁹: in hmōi nō differt vſus a dñio Jn vſu aūt alioꝝ differt. Qr ergo fratres minores ꝑ chriſto ſeruiles effecti ſunt: vtūtur rebus quas vſu cōſumūt: nec tamen eis dñantur: ⁊ in hoc ipm dñm imitant̄ q cibo veſcebat̄ alieno: in alienis domibus cōtinue hoſpitando

queſtio an frēs poſſint habere vſum q̄rūcūqꝫ rerum.

¶ Sed querit̄ ex quo frēs tantū habent vſum reꝝ: pūt ne habere vſum q̄rumcūqꝫ ⁊ quantarūcūqꝫ reꝝ:

Primū argu. ꝙ ſic.

¶ Et videtur ꝙ ſic. Qr teſte Grego. Cenſus nō eſt in culpa ſed affectus: ergo ſufficit habere affectionē liberā: nec eſt vis de rebus ſiue ſint magne ſiue parue.

Scđm argu.

¶ Jtem vidit deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erant valde bona. Geneſis. i. c. Bonū autem additū bono auget ipm: ergo carentia diuitiaꝝ nō auget pfectionē.

Tertiū argu.

¶ Jtē. Nōne multi ſancti leguntur in vtroqꝫ teſtamento in diuitijs habūdaſſe: ¶ Reſpōdeo ad queſtionem: ꝙ cū fratres ſint ꝓfeſſores altiſſime paupertatis: oportet ꝙ omnia q̄ in eoꝝ vſum veniunt: habeant. vt eſt poſſibile. paupertatē. vtilitatem ⁊ aſperitatem: que tria paupertatem altiſſimā naturaliter cōſequūtur. ¶ E contra diuites habent affluentiam gloriam ⁊ apparentiaꝫ ⁊ conſolationem: que poſſunt diuitijs comparari. Qr ergo paupertas in quantum eſt contraria diuitijs caret his tribus. ſi caret diuitijs: neceſſe eſt vt paupertas altiſſima vt eſt poſſibile careat his tribus i ſummo.

Solutio ad. i. argumētū.

Non ergo competit viris pauperibus habere magnas areas vel ſumptuoſa edificia aut quecūqꝫ ſilia non vaſa ornata: non cellaria: vinaria. non promptuaria inſtaurata: ſed vt omnia quantum patitur fragilitas ad paupertatis ſtrictiſſimam regulam reducantur. Ideo addit. Sed tanqꝫ peregrini in hoc ſeculo ⁊ aduene. ¶ Et ad dictū Gregorij. dicēdū.

Fateor quidem ꝙ cenſus non eſt in̄ culpa eſſentialiter vel cauſaliter: ſed
occaſionaliter: quia affluentia habita illicit animū poſſidentis. Unde
Bernar. Hec eſt ratio non habendarum diuitiarum precipue: quia ſine
amore vix aut nunq̄ haberi poſſunt. ¶ Et p hoc patet reſponſio ad ſecū-
dum: quia omnia ſunt bona eſſentialiter: ſed occaſionaliter mala ſunt ex So. ad. ij. ar.
humana infirmitate. Unde Sapi. xiiij. Creature dei in odium facte ſūt
et in temtationem anime hominū et in muſcipulam pedibus inſipienti-
um. Unde dicit poeta. Creſcit amor nummi: quantum ipſa pecunia creſ-
cit. ¶ Ad tertiū dicendum. ꝙ aliqui ſancti fuerunt diuites ſed pauciſſimi.
Unde diuites in ſingulari numero et cum conditione commendantur ec- So. ad. iij. ar.
cleſiaſtici. xxxi. vbi dicitur. Beatus diues qui inuentus eſt ſine macula.
Sed pluraliter damnātur Lu. vj. Ve vobis diuitibus qui habetis hic cō-
ſolationem veſtram. Illis tamen omnibus chriſtus infinite preponit:
qui ſe exhibuit doctorem paupertatis verbo pariter et exemplo. Quod
autem melior elegit: magis eſt elegendum. ¶ Sequitur ſecunda pars ru- Secūda pars
brice. Uadant pro elemoſyna confidenter etc̄. Sed contra hoc videtur: pricipalis hu-
q̄r de ſanctis pauperibus in hieruſalem congregatis dicitur Actuū. iiij. ius rubrice.
Nec eniz quiſq̄ egens erat inter illos. Sed ad hoc patet reſponſio ex
p̄dictis in ſcd̄a rubrica: q̄r illi paupes nō oīno diſtrictionez aplice paup-
tatis pfitebant̄ vt viſum eſt: inter quos erant neophiti viri et mulieres: q-
bus ſubita egeſtas pniciosa forſitan extitiſſet. Econtra paulus pro ſe et
ſibi conformibus. i. Corinth. iiij. ait. Uſq̄ in hanc horam eſurimus et ſiti-
mus. Et. ij. Cor. xi. Cum enim apud vos eſſem et egerem nulli oneroſus
fui. Item obijcitur. Licet dominus pauper fuit: non tamen dicitur a qui-
buſdam fuiſſe mendicus vt videtur. Item fratres mendicando videntur
grauare alios pauperes mendicos penitus humano auxilio deſtitutos.
Item Actuum. xx. Beatius eſt magis dare q̄ȝ accipere. Reſpōdeo. Cuȝ
ſumme honorificum ſit dare: ſumma priuatio honoris eſt conſtituere ſe
in dandi impoſſibilitate et neceſſitate mendicandi. Quia dicit Seneca.
Nihil carius emitur: q̄ȝ quod precibus conſtat. Inter etiaȝ omnium pe-
titionum genera verecundiſſima eſt mendicitas. Eſt enim mendicare ad nota
miſericordiam hominum viuere: vt dicit Auguſ. ſuper illud. p̄s. Nutan-
tes tranſferantur filij eius et mendicent. Quod poteſt auteȝ tam verecun-
dum eſſe: q̄ȝ in oīum chriſtianoꝝ miſicordia ſe ponere? Hoc ſciens ſctūs
Franciſcus ſubdit. Nec oportet eos verecūdari etc̄. Ipe eniȝ dn̄s mēdi-
cus fuit. Un̄. Auguſ. ſup illud p̄s. pſecutus eſt hominē inopem. i. chriſtū
ſ. Iudas. Et qd̄ addidit et mendicū: illū eundem intelligere poſſumus: ni-
ſi forte q̄r dicit mulieri ſamaritane: da mihi bibere: et in cruce ait ſitio.
Amplius quāuis omnia eius eſſent: et ei ab omnibus deberentur: ip̄e ta-
men non eſt vſus ſua poteſtate talia exigendo. Nec enim exegit per im-
perium auctoritatis: ſed per moduȝ pauperis mēdici: ſicut dixit zacheo.
Lu. xix. feſtinans deſcende. Ibi glo. Nō inuitatus ſe inuitat. Iteȝ tali eti-
am forma apoſtoli pceſſerūt: quibus licet omnia deberent̄: tamen vt pau-
peres receperunt ex miſericordia ſibi datuȝ ad neceſſitatem. Item Ber.
tractans illud verbum. Cum factus eſſet ieſus annoꝝ. xij. dicit. Ut te in

quã dñe ꝑ oĩa nr̃e pauptati cõformares: ⁊ oẽs vite hũane calamitates
ſuſciperes: quaſi vn⁹ in turba pauperũ ſtipendiũ per oſtia mendicabas.
Huic ꝯcordat ſanct⁹ Aug. ſup ps. ciij. ſup illud ꝓducẽs fenũ iumentis
dicit in originali. Loculi erant iude ꝓditori ꝯmiſſi: ⁊ illi qui cõferebãt in
loculos dño ꝯferebant: niſi forte putatis ꝙ dñs ibat ⁊ petebat aut indi-
gebat: cui angeli ſeruiebant. Quare egere voluit: niſi vt daret exemplũ
mõtibus vt pareret fenũ. Hec Augu. ¶ Ad tertiũ dicendũ ſicut dicit a-
poſtol⁹. Roma. xv. Probauerũt macedonia ⁊ achia collectionẽ aliquã
facere in paupes ſanctoꝝ qui ſũt in hierl'm. Placuit eni eis: ⁊ debitores
ſunt eoꝝ. Nã ſi ſpũaliũ eoꝝ pticipes facti ſunt gẽtiles: debẽt ⁊ in corpa
libus miniſtrare eis. Ibi dicit glo. ꝙ erãt debitores: qꝛ illi paupes miſe
rant eis p̃dicatores. Cũ igit̃ iſti paupes fratres toti mũdo mittãt p̃dica
tores a toto mundo pñt accipere neceſſaria vite ſue. Nulli ergo iniuriãt
in hoc: qꝛ legis teſtimonio docet̃: ꝙ nulli facit iniuriã qui vtit̃ iure ſuo.
Niſi forte ideo faciunt iniuriam: quia quod poſſunt accipere cũ hono-
re: accipiunt cum extrema confuſione. Item omnia bona eccleſie chriſti
⁊ oẽs ſupfluitates diuitum ſunt vna res publica pauperũ. In participa
tione aũt huius reipublice tanto vnuſqſq minus alios ledit: quãto pau
cioribus eſt contentus. Hos faciunt fratres iſti: qui cum poſſent viuere
ſicut alij clerici in ſtatibus honoris ⁊ affluentie: viuunt in ſtatu ignomi-
nie ⁊ erumne mendicantes pro ſe ipſis: ſicut Paulus mendicauit pro
alijs vt patet in epiſtolis ſuis: ſcilicet in collecturis pro pauperibus faci
endis. ¶ Ad vltimũ ſciendũ ꝙ ſi beatius eſt magis dare q̃ accipe: bea-
tiſſimi ſunt qui oĩa dederunt. Unde Hiero. Nemo perfectius erogat q̃
qui ſibi nihil reſeruat. Itẽ ſi recipere diminuet de btitudine: ergo q ma-
gis recipiunt magis deficiunt: ⁊ qui minus recipiunt minus deficiunt.
In hac parte tales ſunt iſti pauperes in toto clero ex ſua profeſſione. Itẽ
licet dare ſimpliciter beatius ſit q̃ recipere: tamen cũ circũſtãtia tãte hu
militatis recipere eſt beatius q̃ dare. Unde dñs ſuos diſcipulos ad re-
ceptionem informauit: quos nudos per ſecula deſtinauit. Uadant ergo
fratres pro elemoſyna confidenter: nec oportet eos verecundari: quia
dñs nr̃ ſe fecit pauperẽ in hoc mundo. Sed gloriẽtur: quia datũ eſt eis
pro noie Jeſu contumeliã pati nihil habentibus in hoc mundo. ¶ Sed

Hec eſt tertia ps principalis iſtius rubrice.

pro addit. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis ⁊c. Quare altiſſi-
me: niſi quia a mundo remotiſſime ⁊ per conſequens celorum regno ſũ
me vicine: illi etiam vite eterne vt eſt poſſibile ſimillime: vbi nihil terre-
num eſt proprium vel commune. Unde ſubdit. Que vos chariſſimos
fratres meos heredes ⁊ reges regni celorum inſtituit. Ideo heredes:
quia omnia dimittentibus pro regno celorum promittitur gloria eter-
na. Ideo reges: quia ſolutione facta plenarie pro re emenda. Idcirco
Matthei quinto dicitur. Beati pauperes ſpiritu: quoniam ipſorum eſt
regnum celorum. Sunt ergo tãq̃ dñi celoꝝ: quia cuncta dederũt ꝑpter
deum: quãuis nõdum ſint in eius poſſeſſione. Nunc aũt modũ acquirẽ
di regnũ addit dicit. Paupes reb⁹ fecit: virtutib⁹ ſublimauit. Ad hoc .n.
ordinat̃ pauptas iſta: vt ſoluto p eã ꝓhibẽte: virtutũ ſanctitas augeatur

Studeant ergo iſti pauperes ſicut ſunt ceteris arctiores in paupertate:
ſic ſint pre ceteris in oibꝰ celſiores. Hec ſit portio veſtra;: que ꝑducit in
terrā viuentiū: eo ipo ꝙ in terra morientium nihil querunt. Cui dilectiſ-
ſimi totaliter inherentes: vt oia que in vſu fratrū ſunt hanc predicēt pau
pertatē. Nihil aliud ꝓ nomine dñi noſtri ieſu chriſti in ꝑpetuū ſub celo
habere velitis. Ipe enim ita paup extitit: ꝙ nihil habuit quo poſſet eum
diabolus ſpoliare: vt ſupra patet. Sed qꝛ ſic fratribus de paupatis ne-
ceſſaria eſt fraterna conſolatio: addit. ¶ Et vbicūqꝫ ſunt fratres oſtendāt Hec eſt.iiij.ps
⁊c. Oſtendens qualiter ſe debent habere ad alios. Et primo ad ſanos et principalis hu
cōſequenter ad egros. Circa primū informat eos ad veram ⁊ nō ad fictā ius rubrice.
charitatē: ⁊ hoc in duobus. Primo quo ad familiarē affabilitatē ⁊ ſoci
alem dilectionē: ſcdo quo ad neceſſitatū oium releuationem. Dicit ergo.
Vbicūqꝫ ſint. in domo ſiue extra domū: ⁊ ſe inuenerint fratres: oſtēdāt
ſe domeſticos inuicem: nō ſolū publice: ſed familiariter ⁊ ſecrete: ⁊ ideo
ait inter ſe. Pro ſcdo addit. Et ſecure manifeſtet vnꝰ alteri neceſſitatē ſu-
am. Secure inquit: ſicut filiꝰ matri ſue. Unde addit: qꝛ ſi mater nutrit et
diligit filiū ſuū carnalē: quanto diligētius debet quis diligere affectu:
⁊ nutrire. ſ. effectu fratrē ſuū ſpūalem? Conſequentia patet. qꝛ amor gra
tuitus ſcꝫ charitatis fortior eſt amore carnali. Tū qꝛ charitas ſupat mor
tis innatum horrorē. Tum qꝛ charitas habet fundamentū ſui bonū infi
nitum: ꝓpter quod nihil finitū ꝑualet cōtra eam. Hec aūt exhortatio ex
illa regula euāgelica trahit Joannis. xiij. In hoc cognoſcent oēs ꝙ mei
eſtis diſcipuli: ſi dilectionē habueritis ad inuicem. Itē Lu. xxij. Et tu ali-
quando conuerſus: cōfirma fratres tuos. Sed ꝓ egrotis ſubdit. Et ſi qs
eoꝝ in infirmitatē ceciderit: alij frēs debēt ei ſeruire ſicut vellēt ſibi ſuiri.
Et hoc etiā ad eandē charitatē ptinet. Vñ eccle. vij. Nō te pigeat viſita
re īfirmos: ex his enī ī dilectōe firmaberis. Vñ Matth. vij. Oia q̄cūqꝫ
vultis vt faciāt vobis hoīes: ⁊ vos facite illis ⁊c.

¶ Capitulum ſeptimum.

SI qui fratrū inſtigāte inimico mortaliter pec
cauerint. Stabilitis duobus ciuitatis lateribus ex ſex ꝑ-
tibus figuratis: hic agitur de tertio latere occidētali. Et
hec pars habet tres partes: qꝛ in prima agit̄ de lapſorū
releuatione a caſu fugientiū. In ſcda agit̄ de principali or
dinis gubernatione ⁊ ptinētibus ad totius ordinis imobilem ſtatū. In
tertia agit̄ de erectione alioꝝ a caſu: ꝑdicando verbū diuinū. Prima ps
habet tres. Primo enim tangit̄ peccatoꝝ debita ponderatio. Secūdo
eorūdē ordinata correctio. ibi. Ipſi vero miniſtri ſi preſbyteri ſunt. Ter
tio ſubditur miniſtroꝝ ꝓpria informatio. ibi. Et cauere debēt. ¶ Dicit er Prima ps pri
go ſic. Si qui fratrū inſtigante inimico ⁊c. Quanto enī aliquis maius cipalis.
habuerit ſtudiū ꝑfectū: tanto fortioribus cōtra eū machinatur inſidijs.
Mortaliter peccauerint. qd fit in omni volūtaria tranſgreſſione prece- note
pti legis diuine ⁊ diſcipline. Pro illis peccatis de quibꝰ ordinatū fuerit
inter fratres vt recurrat̄ ad ſolos miniſtros ꝓuinciales. Iuxta qd domi-

rus electionē demonio℞ ſuis miraculis reſeruauit. Lu. viij. Teneant̄ pre dicti fratres ad eos recurrere quancitius poterūt ſine mora. Hoc de notorijs tantū peccatis intelligit: qꝛ q ſecreta ſunt: nō ſunt publicāda. Grauius enim eſt peccatū qđ in ſcandalū alioꝝ publice ꝑpetratur ꝙ occultum ceteris parib⁹: ⁊ ideo grauius eſt puniendū. ¶ Sequit̄ ſecundū. Ipſi vero miniſtri ſi preſbyteri ſunt. qđ regulariter eſt tenendū: cū habeant curam ala℞: ⁊ per cōſequens debeant vultus peco℞ ſuo℞ cognoſcere: ⁊ in fide ac moribus ordinare. Iſtud aūt dictum eſt ꝓ ordinis principio: in quo erat raritas ſacerdotū: maxime qꝛ ſanctus franciſcus ex humilitate legitur ſacerdotium fugiſſe. ſicut ⁊ ſanctus Benedictus. Cū miſericordia iniūgant illis penitentiam. Cum miſericordia inqt: ne eueniat qđ dicit̄ Ezechi. xxxiiij. Cum auſteritate impabatis eis ⁊ cum potentia: ⁊ diſperſus eſt grex meus: eo ꝙ nō eſſet paſtor. Si vero preſbyteri non ſunt: iniungi faciant per alios ſacerdotes ordinis. ¶ Pro tertia pte ſubdit. Et cauere debent ne iraſcantur. Ira q̄ eſt habitus cū aſſenſu liberi arbitrij in maliuolentiam. Hoc idcirco dixerim: qꝛ vitare omnes paſſiōes ſurrepticias ire nō eſt in hōis poteſtate. Sufficit enim volūtatis rectitudinē cuſtodire: ⁊ mot⁹ hmōi irrationabiles circa ſenſuꝫ viriliter cohibere. ps. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Et cōturbent̄. i. turbulenti ⁊ terribiles efficiant̄ ſubditis ſuis ꝓpter peccatū alicui⁹: qꝛ ira ⁊ cōturbatio in ſe ⁊ i alijs impediūt charitatē: que eſt vita cordis. i. Joan. iij. Qui odit fratreꝫ ſuum homicida eſt. Non autem ꝓhibet iram per zelum: que virtus eſt neceſſaria in peccatis corrigendis.

Secūda pars hui⁹ rubrice.

Tertia ps pricipalis rubrice iſtius.

¶ Capitulum octauum.

Uniuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis ⁊c̄. Hic ſcđo ꝓuidet̄ aduerſus occaſum principalis ordinis gubernatio quantū ad quatuor. Primo quantuꝫ ad generalis miniſtri perfectionē ⁊ electionem: ſcđo quantum ad capituli generalis celebrationem. ibi. quo decedente: tertio quantū ad abſolutionem miniſtri inutilis. ibi. ⁊ ſi aliquo tempore: quarto quantū ad celebrationem capituli ꝓuincialis in ſingulis prouincijs. ibi. Poſt capitulum vero pente. ¶ Dicit ergo primo ſic. Uniuerſi fratres vnū de fratribus iſtius religionis teneantur ſemp habere generalem miniſtrū ⁊ ſeruuꝫ totius fraternitatis. Eccle. l. Circa illū corona fratrum quaſi plantatio cedri in monte libano. In his autem verbis tangit eius auctoritatem in nomine generalitatis. Tangit etiam humilitatē. cū dic̄. Ut ſit ſeruus totius fraternitatis: vt ſcꝫ qui dum ſubditus erat obediebat vni aut duobus: ſciat ſe electum in generalem miniſtrum debere omnium neceſſitatibus obedire. Tangendo autem eius auctoritatem ⁊ humilitatem: notat etiam vnitatem dicens. vnuꝫ de fratribus. Quia ſine ſano capite nulla res publica ſtare bene poteſt. Unde vnum apoſtolū dominus ꝓfecit ceteris. Item Ezechie. xxxiiij. Suſcitabo ſuper eos paſtorem vnū qui paſcat eos. ſeruū meū dauid. Matth. xij. Omne regnū ꝯtra ſe diuiſum deſolabitur. ¶ Pro ſecunda pticula addit. Quo decedēte ⁊c̄.

Secūda pars.

fuerit ordinatum. qꝛ ꝓ diuerſis neceſſitatibus oportet temporis ſpaciuꝫ variare. In exemplū huius capituli cōgregati diſcipuli receperūt ſpūm ſanctū. Actuū. ij. ¶ Et ꝓ tertia parte addit. Et ſi aliquo tp̄e appareret vniuerſitati miniſtroꝝ ꝓuincialiū ⁊ cuſtodū: ſine pſonaꝝ acceptione ⁊ nationum. teneantur p̄dicti fratres quibus electio data eſt: in noīe domini aliū ſibi eligere in cuſtodem. Hoc nomen cuſtos actum dicit ⁊ nō gradū: ſicut ⁊ nomen ſeraphim actū dicit ⁊ nō ordinem. Eſa. vj. Volauit ad me vnus de ſeraphim. ¶ Pro quarta particula addit: poſt capitulum vero pentecoſtes. Non negat quin poſſint etiam capitula prouincialia alijs annis celebrare: ſed de iſto fit ſpetialiter mentio: quia eſt pre ceteris neceſſarium: vt ordinatiōes generales capituli per capitula prouincialia celeriter publicēt: ⁊ vt poſſit de abſolutis miniſtris ꝓuincialib⁹ ꝓuideri.

Tertia pars.

Quarta pars.

¶ Capitulum nonum.

Fratres non predicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi ⁊c. Hec eſt tertia pars in qua agitur de predicatione fratrum pertinente ad leuiatham extirpandum: vt ſtet menſa in latere aquilonis vt dicitur Exo. xxvj. Et hec pars habet duas partes: quia primo agit de pertinentibus ad predicationis auctoritatem: ſc̄do ad predicationis vtilitatem ⁊ maturitatem. ibi. Moneo quoqꝫ fratres. Et quoniam predicaturi fulciūtur duplici auctoritate ſcꝫ prelatorum ſeculariuꝫ quibus ſunt greges cōmiſſi: ⁊ prelatorum ordinis per quos habet de perſonis idoneis prouideri. Pro primo dicit ſic. ¶ Fratres non predicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi vbi eis fuerit contradictum. Hoc ideo dicitur: qꝛ fratribus iſte gradus licentie debet ſufficere: qꝛ preſumitur eum conſentire ſi non contradicat. Unde Gregori. xxij. moralium. Pij paſtoris mens quia non propriam gloriam ſed auctoris ſui querit ab omnibus vult iuuari. Ait namqꝫ predicator fidelis optat ſi fieri valeat: veritatem quam ſolus loqui non ſufficit ora cunctorum ſonent. Hec Gregori. Unde Luce nono. Vidimus quēdam in nomine tuo demonia eijcienteꝫ ⁊ ꝓhibuimus eū: quia non ſequitur te nobiſcum. Et ait ad illos ieſus. Nolite probibere. Qꝛ enim non eſt aduerſum vos: pro vobis eſt. Simile legitur. Nume. xj. Ne igitur impedimentum poſſit eſſe verbi dei expectatio licentie exp̄ſſe: vt oſtendatur preſumptam licentiam ſufficere ijs dumtaxat quoꝝ predicatio eſt ꝑ ſedeꝫ ap̄licaꝫ approbata: loqtur negatiue in principio dicēs. Frēs nō p̄dicent in ep̄atu alicuius. ¶ Sed ponamus ꝙ ep̄o acceptāte et ap ꝓbāte p̄dicationē fratrū: aliqs inferior p̄lat⁹ repellat euꝫ in parochia ſua: nūqd contra voluntatem eius debent ibidem predicare. ¶ Et videtur ꝙ nō: qꝛ omnis auctoritas conceſſa a quocūqꝫ iudice intelligitur cōcedi ſine preiudicio: ſed predicare in alienis inuito curam habente eſt in preiudicium proprij paſtoris: ergo nullum priuilegium ſuffragatur fratribus ad predicandum plebi contradicente ꝓprio paſtore. ¶ Item ſalteꝫ null⁹ debet audire cōfeſſionē alicui⁹ parochiani alteri⁹: qꝛ ꝑ h̄ ipedit ne poſſit agnoſcere vltū pecoꝝ ſuoꝝ: ꝯtra illud Prouer. xxvij. diligēter

Hec ē prima ps principalis iſti⁹ capituli.

An frēs de licētia ep̄i poſſint inuito rectore ī eccl̄ia ſua p̄dicare.

Argumentū. i. ꝙ nō.

Ratio. ij. ꝙ nō

Reſpon, ad, q. agnoſce vultũ pecoꝛis tui. ¶ Reſpondeo. Cura paſtoꝛalis nõ eſt domini
um ſed diſpenſatio ⁊ officiũ eccleſiaſtice poteſtatis. Unde hierarchia ſm
Diony. eſt poteſtas oꝛdinata ad diſponendũ ſacre oia poteſtati ſubiecta.
In poteſtatibus aũt oꝛdinatis quicqd poteſt inferioꝛ: etiã poteſt ſuperi
oꝛ ⁊ nõ ecõuerſo. Unde ⁊ ipẽ hierarcha habet totam poteſtatẽ in ſe oꝛdi
natam q̃ eſt in hierarchia ꝑ varios gradus diſtributa. Unde nominans
hierarchiam: noiat omnẽ hierarchicã poteſtatem. Unde docet Diony.
primo eccleſiaſtice hierar. licet ille hierarcha alijs tradat ſibi ſubditis po
teſtatem: manet tamen apud eũ oꝛdinaria poteſtas ad agenda oia q̃cũ
qꝫ ꝑ ſibi ſubditos fieri poſſunt ad ſalutem fideliũ ꝓcurandam. Et qꝛ qc
quid poteſt ex oꝛdinaria poteſtate ſeu auctate põt alteri cõmittere: ⁊ qꝺ
poteſt per ſe poteſt per aliũ in adiutoriũ ſibi ſubditaꝝ poteſtatum mitte
re opitulationes quotienſcũqꝫ ſibi videtur expedire: alioquin nimis peri
clitaret̃ ſtatus eccl'ie: ſi papa vel inferioꝛ hierarcha vidẽs ſue ſubditis cu
re nõ ſufficere: nec ſeipſum poſſe oibus adeſſe: nõ poſſet viros idoneos
mittere vice ſua. Unde ſi ſacerdos curam habens nolit dimittere fratrẽ
miſſum canonice peccat moꝛtaliter. ad Roma. xiij. Qui poteſtati reſiſtit:
dei oꝛdinationi reſiſtit. Si igit̃ reſiſtat ſacerdos: nitatur frater cũ humili
tate allicere: ꝙ ſi nõ poſſit (niſi ſcandalũ immineat) debet frater predi
cationis officiũ exercere. Qꝛ ſi omnino ſe ſacerdos irrationabiliter oppo
nat: vehemẽs eſt preſumptio contra ipm: cedendũ eſt ad tempus mali
cie ne ſcandalũ ſuſcitetur: ⁊ denũtiandũ eſt hierarche periculũ animarũ.
Solutio ad. 1. obiectionem. ¶ Cũ ergo dicit ꝙ in p̃iudiciũ ſacerdotis: dicendũ ꝙ nõ: qꝛ nulli facit in
iuriam q vtitur iure ſuo. Nõ ergo iniuriat̃ epiſcopus mittendo opitula
tionem: cũ hoc facere poſſit iure vt ſupra viſuꝫ eſt. Nec iniuriat̃ opitulãs
illi: ꝙ iuuat in ſarcina ſuppoꝛtanda. ꝓ tanto enim minuitur ſacerdoti cu
ram habenti pondꝰ in diſtricto iudicio dei: quantũ ab illo ſuppoꝛtat̃. Et
qꝺ dico de predicatione intelligo de cõfeſſionibus audiendis. Poſſũt eniꝫ
fratres aplica oꝛdinatione in priuilegijs oꝛdinis expreſſa audire cuiuſcũ
qꝫ ſacerdotis parochianos: ipo incõſulto vel etiã cõtradicẽte: ſi auctatẽ
habeat ab epiſcopo audiendi. Et qꝛ curia romana hoc determinat: here
ticũ eſt aliud ptinaciter affirmare. ſicut patet. xxij. di. c. oẽs. Patet etiam
papam poſſe talia in eccleſia oꝛdinare: qꝛ certũ eſt ꝙ diſtinctio curarum
⁊ collatio iuriſdictionũ ab auctate ꝓceſſit eccl'ie romane. Ergo quãdocũ
qꝫ videt̃ ei ad ſalutem fideliũ aliud expedire: põt aliud oꝛdinare: dicente
Auguſti. ad Macedoniũ: ꝙ hoc ſolũ recte agit̃: vt vita hominũ coꝛriga
Solutio ad obiectionẽ ſcdaꝫ. tur. ¶ Ad obiectũ de agnitione vultus. Reſpondeo. ꝙ ſi ſacerdos ꝓpꝛio
ſcire poſſit ⁊ vellet ſufficiẽs cõſiliũ ſup ſubditos impendere: nullus ſane
mentis quereret immiſcere ſe confeſſionibus ad ipm nõ ptinẽtibus au
diendis. Certũ eſt aũt ꝙ quidã ſacerdotes oẽs ſuos ſubditos audire nõ
poſſunt ꝓpter multitudinẽ ſubditoꝝ: vnde cũ ipi ſoleant alios ſibi adiũ
gere ſacerdotes cõmẽſales vel extraneos ad tempꝰ vocare ꝓ illis audi
endis quos ipi nolũt vel neſciũt vel nõ poſſunt audire: impiuꝫ eſt dicere
ipos hoc poſſe ⁊ epũm nõ poſſe. Poteſt igit̃ epus aliquos mittere illi in
adiutoriũ ſacerdotũ ꝓpter ipſoꝝ impotentiam ignoꝛantiaꝫ vel accidiã

qua tepidi ſunt in diſcutiendis ꝯſcientijs ſubditoꝝ. Nec ꝓpter hoc tm̄
.ſ. ꝑꝑ inſufficientiã ſacerdotũ in aliquo p̄dictoꝝ triũ: imo etiã ꝑꝑ maius
bonũ: qꝛ in maiorẽ feruorẽ pnĩe excitant̃. multi ex p̄dicatione ⁊ exẽplis
fratrũ: q̄ꝫ plurimoꝝ alioꝝ. Pōt aũt nihilominꝰ ſacerdos agnoſcere vul
tus pecoꝝ ſuoꝝ: vel q̄tũ ad exteriorẽ ꝯuerſationẽ: vel q̄tum ad ꝯſcias
ſubditoꝝ ſuoꝝ: ſi poſtq̄ꝫ fuerint fratri ꝯfeſſi: dicant in foro ꝯſcie ſacerdo
ti ſe ꝯfeſſos fuiſſe: qm̄ in foro ꝯſcie ꝓ ſe ⁊ contra ſe cuilibet eſt credendũꝫ nota
⁊ aliqua etiã interim venialia emergẽtia dicere quãq̄ꝫ non eſſet malũ im
mo certe plurimũ expediens oẽm ꝯfeſſionẽ reiterare ꝓ bñdictiõe dupli
ci acquirenda: ni forte ſacerdos ille etiã ignarꝰ plurimũ: aut reuelator cõ
feſſionis, aut ſollicitator ad peccandũ, aut ſymoniacus. aut aliter ſcelero
ſus quo pateat ip̄m vt male ꝯſcie hoiem non habere zelum dei ꝓ alijs
dirigendis, Impiũ eſt aũt non credere audito a fratre: cũ credat audito
a ſeculari alio ſacerdote: vel dicere ꝙ frater impediat agnitionẽ vultus
quã non impedit alius ſecularis, In oibus autẽ ꝯfeſſiõibus audiendis
ꝯſulo auditores fratres ꝑus inquirere qua de cauſa declinant auditori
um ꝓprij ſacerdotis: ⁊ niſi eos inueniãt pie motos ⁊ rõnabili cauſa du
ctos: remittãt eos ad ꝓprios ſacerdotes. Retrahũtur aliqñ enim pecca
tores ſaltem ad tẽpus verecundia ab vſu peccãdi in aſpectu ⁊ pñtia ꝓ
prij ſacerdotis ſi bonus eſt eoꝝ ſcelera cognoſcentis. Sed qꝛ hec raruꝫ
eſt: nõ ſunt ꝓpter hoc particulare rarum bonũ alia innumera dimittẽda:
que per auditum fratrum vel alioꝝ deũ timentiũ ꝓcurãtur. ¶ Pro au
ctoritate bñda ⁊ p̄latis ordinis ſubdit, Nullus fratrũ populo penitus Hec ẽ ſcda ps .i. ꝑtꝫ ꝑncipal.
audeat p̄dicare niſi ⁊c. Circa qd̄ nõtandũ eſt ꝙ ſuperius dictũ eſt ceſſan
te cauſa ⁊c̄. Certũ eſt aũt ꝙ nullꝰ examinãdꝰ eſt: niſi de cuius ſufficientia
non ꝯſtat, Idcirco papa regulã declarãdo diffinit: ꝙ qui examinatione
non indigent: non ſunt ad generalem miniſtrũ cauſa officij p̄dicationis
mitttendi. Aliud etiã priuilegiũ examinationẽ ꝯmittit diſcretis fratribꝰ
alijs: qd̄ priuilegium non diſcordat ab intentiõe regule: que nõ intendit
niſi periculis obuiare: qd̄ deo gr̃as excludi pōt per multiplicationẽ lia
torũ per ordinẽ ad talem examinationẽ ſufficientiũ ⁊ melius ſic pericu
la excludentiũ: q̄ꝫ alio mõ fieret: quia diſcurſus ⁊ viarũ multipliciũ peri
cula ſic vitantur. Sic dñs ip̄e chriſtiane religiõis inſtitutor primo ſolus
vocauit ⁊ informauit diſcipulos: ſcđo ꝑ alios eccl̃iam dilatauit. ¶ Mo
neo quoq̄ꝫ ⁊ exhortor ip̄os fratres vt in p̄dicatione quã faciũt: ergo nul Hec ẽ ſcda ps
lus debet p̄dicare: niſi ſciat ipſe ſermonẽ facere ⁊ ſufficienter diſponere. ꝑncipalis ru
Unde ſubdit. Sint examinata, non temere ac ſine deliberatione prola brice iſtius.
ta: non ſint noua ac ſuſpecta: ſed caſta eorum eloquia. ps̄. Eloquia domi
ni eloquia caſta. Hec autem caſtitas excludit corruptionẽ falſitatis ⁊ im
miſſionẽ non ſolum enormitatis imo etiam omnis vanitatis ſeu verbi
riſum prouocantis ſeu faſtum aut impetum prẽtendentis. Excludit etiã
corruptionem intentionis, Unde, ij. Corinth. ij. Non enim ſumus ſicut
plurimi adulterantes verbum dei: ſed ex ſynceritate ſicut ex deo coram
deo in chriſto loquimur. Ex deo contra falſitatẽꝫ: coram deo per matu
ritatem, in chriſto per puritatis intentionem, Secundo deſcribit eam ꝑ

cām finalē. Unde ſubdit. ad vtilitatē ⁊ edificationē populi. vtilitatem in malo vitando. edificationē. in bono faciēdo. populi dicit̄ ne tm̄ pſumāt: ꝙ paupibus ⁊ ſimplicibꝰ pdicare ɔtēnant. Sed ꝑ cā materiali ſubdit. annūtiādo eis vitia ⁊ virtutes ꝙ̄tū ad vitam pñtē: penā ⁊ gliam ad vitā futurā. Qđ dicit: ne pdicēt. ſ. ſe ipos: vt ſuā pbiam oſtendāt ⁊ fimbrias magnificēt. Pro cā formali ſubdit cū breuitate ſermōis. Hec breuitas excludit verboꝝ ambages ⁊ ſnias inuolutas: verba etiaꝫ ardua ſup capacitatē audientiū. Hoc patet p illud qđ ſeqt̄. qꝛ verbū abbreuiatuꝫ fecit dñs ſup terrā. Iſta eni abbreuiatio nō excludit cū expedit ſermōis prolixitatem: quia dñs ipſe aliquādo prolixe predicauit: ſicut patet Io. xiij. ⁊ Matthei. v. Sed breuitas dicitur ibi reſtrictio omniū legalium ad vnum chriſtum. Item exclusio cerimonialiū ⁊ cōmendatio moralium. Item breuitas eſt charitas que continet in ſe totam legem. Ad lr̄am etiam ſtudendum eſt breuitati: quia prolixitas generando faſtidium auditores pluries retrahit ab auditu. Ex iſto capitulo patet ꝙ fratribus ex intentione beati franciſci incumbit ſtudere quia ſine ſtudio non poſſunt verba modo debito examinare. Patet etiam ꝙ fratres ex ſua profeſſione habent predicare. In quorum regula inter omnes ſpecialis tractatꝰ de predicationis officio continetur. Unde certiſſime conſtat ꝙ nullis alijs religioſis plus competit predicare ex rōne ſtatus ſui: ꝙ̄ ijs qui hanc regulam profitentur.

¶ Capitulum. x.

Fratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui aliorum fratrū ⁊c. Deſcriptis tribus huius ciuitatis lateribꝰ: hic deſcribit latus quartum totum vergens ad auſtrū ⁊ etiam ad interiora auſtri. Et hec ps hꝫ tres: quia pma ps docet ſeruare oēm virtutis pfectionē pcipue charitatꝭ: ſcđa docet ſeruare fame ſynceritatē a maculis pcipue feditatis: tertia ſitientibꝰ martyriū aperit aditū: docens infidelibꝰ ſe iūgere domeſticis abdicatꝭ. Prima ps hꝫ octo: qꝛ primo imponit miniſtris puincialibꝰ diligentiā cure: ſcđo imponit ſubditis diſtrictionē obedientie. ibi frēs vero qui ſūt ſubditi: tertio frībus grauatis dat remediū ibi. ⁊ vbicūqꝫ ſunt. Quarto circa hoc ſubdit informationē miniſtroꝝ. ibi. miniſtri vo benigne. Quīto ſubdit informationē oium fratrū ad vitationē peccatoꝝ pcipue ſpūalium. ibi. Moneo vero. Sexto informat eos ad deuotiōis ſpūm ⁊ orōnis exercitiū. ibi. Sed attendāt. Septimo ad tolerantiā iniuriarū ⁊ aliorum grauaminū. ibi. ⁊ habere humilitatē ⁊ patientiā. Octauo ad charitatis ɔplementū. ibi. ⁊ diligere eos qui nos ⁊c. ¶ Dicit ergo primo. fratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ fratrum: miniſtri in ſpūalibus: ⁊ ſerui in tpalibus. Viſitent ſocialiter. ⁊ moneāt iudicialiter. Lu. xxij. Et tu aliqñ conuerſus confirma frēs tuos. Et hoc ad benefaciendū: humiliter. non impioſe. ⁊ charitatiue non contumelioſe: contradicente. Ezechie. xxxiiij. Lateribus ⁊ humeris impingebatis ⁊ cornibus veſtris vētilabatis oia infirma pecora: donec diſpergerentur foras. Humiliter ergo ⁊ charita-

C. i. pſ. pncipalis iſtiꝰ rubrice

tiue exemplo domini dicentis, Mat. xxiij. Quotiens volui congregare filios tuos queadmodū gallina. Ipſe tamē dn̄s aſpere dedit correctionis exemplū: vnde facto flagello de funiculis expulit emētes ⁊ vendentes, Jo. ij. Et petro carnali ſenſu ducto dixit. Uade retro ſathana, Mat. xvi. Duriſſime etiā phariſeos ⁊ hypocritas increpabat, Lu. xvi. ⁊ Mat. xxiij. Non p̄cipientes eis aliquid quod ſit contra aiam ſuā: vtpote inhibitum lege diuina: ⁊ regulam nr̄am. inbibitū lege diſcipline. ¶ Pro ſecunda pte rubrice ſubdit. frēs vero qui ſunt ſubditi: recordent̄ q̄ ꝓpter deū abnegauerūt ꝓprias volūtates, Propria volūtas eſt illa que omnino diuino imperio nō ligat̄ vel ſupioris regule nō adheret. Unde firmiter p̄cipio eis vt obediāt ſuis miniſtris: ⁊ oibus prelatis ordinis. Et dicit ſuis vt de prouincialibus ⁊ alijs prelatis imediatis ſe loqui oſtendat hic: qui ſupra de obedientia ad generalem miniſtrum in primo capitulo eſt locutus. In omnibus que promiſerūt domino obſeruare: ſupple explicite vel implicite. Et non ſunt contraria anime ſue ⁊ regule noſtre. hoc ſupra expoſitum eſt. ¶ Sequitur pro tertia parte. Et vbicunq̄ ſunt fratres qui ſcirent ſe: per experientiam: ⁊ cognoſcerēt: per rectum iudicium: ſe non poſſe regulam ſpiritualiter obſeruare: hoc eſt in his precipue que ſpiritualia ſunt: vt tranquillitas cordis ⁊ puritas conſcientie. Non poſſe inquit: vel propter tentationū grauitatem periculoſam: vt in conſortio mulierū: vel non poſſe quantum ad corporis neceſſaria: ſi nō poſſent habere alicubi ſalua ordinis puritate: vel propter ſimilia. Ad ſuos miniſtros debeant recurrere. Qui debent eſſe refugium afflictorum vice domini dicentis Matthei. xvi. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati eſtis ⁊ ego reficiam vos. Recurrere inquam per ſe vel per nuntium forma ſtatutorum ordinis obſeruata in eundo: quia iſtud debitum non eſt exemptum ab obedientia ſtatutorum. ¶ Sequitur pro quarta parte. Miniſtri vero charitatiue. in corde. ⁊ benigne in vultu ⁊ ſermone eos recipiant: ⁊ tantam familiaritatem habeant circa eos: hoc eſt tam familiares ſe ipſos exhibeant: vt dicere poſſint eis fratres ad eos recurrentes ⁊ facere ſicut domini ſeruis ſuis. In hoc verbo ſicut miniſtri informantur ad humilitatem: vt ſe quaſi ſeruos imaginentur fratrum aliorum eſſe. Et omnia verba imperium reſonantia ſileant: ⁊ facta dominatum pretendentia penitus deſerant: exemplo illius qui dixit. Luce. xxij. Qui maior eſt in vobis fiat ſicut minor: ⁊ qui preceſſor ſicut miniſtrator. Cum igitur dicitur. vt dicere poſſint ⁊ facere: informatio eſt miniſtrorum: ne facto aut verbo pretendant faſtum: qui poſſit repellere ſubditos a fiducia ad miniſtros in neceſſitatibus recurrendi. Non eſt autem intelligendum verbum q̄ ſubditis detur occaſio ſuperbiendi per nimiam humilitatem miniſtrorum: ne ſicut dicit Gregorius. Dum nimis ſeruatur humilitas: regendi frangatur auctoritas. Unde qui dixit qui maior eſt veſtrum ⁊c. non dixit qui minor eſt fiat ſicut maior. Nā ita debet eſſe: q̄ miniſtri ſint ſerui oīum fratrum. Serui quidem in ijs p̄cipue que ad ſalutē ptinēt animarum. Luce. xxij. Ego in medio veſtrum ſum tanquam qui miniſtrat. ¶ Sequitur pro quinta pte in qua tangit

¶ ij. pſ p̄ncipalis hui⁹ rubrice nota

¶. iij. ps p̄ncipalis iſtius rubrice.

¶. iiij. ps rubrice iſtius.

¶. v. ps principalis.

octo genera peccatorum dicens. Moneo vero ⁊ exhortor in domino ie ſu chriſto: vt caueant fratres ab omni ſuperbia, quia vt dicit Augu. ſup illud pſ. In ira conſūmationis: alia vitia in malefactis timenda ſunt: ſuperbia in benefactis plus timenda eſt. Ab omni inquā ſuperbia cordis conuerſationis ſermonis ⁊ operis. vanagloria que oritur ex ſuperbia. hoc eſt fratribus neccariū. Unde Hiero. ſuper Mattheum. Eleganter in quodam voluminū ſcriptum legimus. Ne queras gloriam ⁊ nō dolebis cum inglius fueris. Inuidia que infallibiliter ſuperbiam comitatur. Unde Auguſtinus, ſuper pſ. Superbie comes eſt inuidia: fieri enī non poteſt vt ſuperbus non inuideat. Auaritia que conſiſtit in cupiditate rerum terrenarum non habitarum. Item conſiſtit intenacitate rerum obtentarum quarumcunqꝫ in vſum venientium. Pro qua vlterius excludenda ſubdit. Cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi: que ex auaritia proueniunt. Matthei ſexto. Nolite ſolliciti eſſe. Dicendo autem ſollicitudine huius ſeculi: ſollicitudinem ſecularem perimit: vt ſpiritualem ſollicitudinem non excludat: que in procuranda animarum ſalute ꝑcipue exercetur. Inhibendo etiam ſollicitudinem huius ſeculi: curioſitatem illorum percutit: qui immoderate ſtudent in ſapientia ſeculari. In culpā auaritie ⁊ ſollicitudinis nimietate incidunt omnes ſuperfluitates librorum aut veſtium aut edificiorum aut ſimiliū. Quea uaritia tūc eſt damnabilis: cū in grauamen alioꝝ pauperū elemoſyne in talibus ſuperuacue conſumūtur. Detractio eſt. que oritur precipue ex inuidia ⁊ odio: ideo excludendo detractionē ⁊ odium: etiam ⁊ iram excludit. Et murmuratione. que ex impacientia ⁊ iudicioꝝ temeritate procedit: oīa vitia ſpiritualia que religioſos fragiles comitari ſolent hec excludit: excepta accidia: quam in ſuo conſequenter oppoſito diſſuadet. Curioſitatē etiam laicorum cohibet dicēs. Et nō curet neſcientes lrās lrās diſcere. In quo verbo curioſitatem cohibet: non tamen inhibet quin ipſi teneāt lrās diſcere: ſi fuerit eis imperatū. Sed cum iſta ſint mortalia puta in lege dei prohibita: quare hic ea monitorie exhortatur? Ad quod dicendū ꝙ in omni genere capitalium peccatorum aliquid eſt mortale ⁊ aliquid eſt veniale. Mortale eſt omne peccatum quo aliquid appetitur ſupra deū. Hoc autem ſupra deū appetit quando aliquis pro re tpali deſiderata obtinenda vellet aliqđ peccatū mortale ꝯmittere: quaſi eā nō poſſit aliter obtinere. vel pro iam obtenta nō amittēda pri⁹ vellet peccatū mortale ꝯmittere ꝙ̄ ipā carere. Hec aūt docet ſanct⁹ Aug. de ciui. dei. xxi. ca. ij. Hoc eſt enī habere chriſtū in fundamēto: nihil chriſto prepone re: ſed in oībus eius ꝑponere ꝑceptoriam volūtatē. Qui igit̄ excellētiā vel vanam gloriā inordinate appetit. ita tñ ꝙ deū ſibi in corde ꝑponit: nec aliquid contra deū faceret pro gloria aſſequenda: ſupbus eſt: ſꝫ non criminaliter: ⁊ ꝓpter iſtam diſtinctionem admonemur omne etiā ſignū ſuperbie in geſtu, habitu, ⁊ ſermone. ⁊ ita de aliīs intellige conſequēter. Qui ḡ ſollicit⁹ eſt de ſclo ꝯtra rl'e honeſtatē: vel i tm̄ vt illa dimittat ad q̄ ex lege vl' voto rl'e tenet: peccat mortal'r. De d̄tractiōe ē difficili⁹ explicare. Circa qđ ſciēdū ꝙ d̄tractio ē q̄ v̄bo ledit aliū: ꝑcipue in abſētia

Talis ergo aut mentit vt ledat: ⁊ hoc eſt generaliter mortale peccatū: cum ſit pernicioſum mendacium. Aut dicit verum licet malū: ⁊ hoc poteſt eſſe tripliciter. Aut enim homo dicit malum verū de alio zelo iuſticie q̄ñ ⁊ vbi dicendū eſt: ⁊ hoc non eſt malū ſed bonū. Aut dicit malū deſiderio ⁊ libidine vindicte vel odio perſone ⁊ hoc principali intentiōe: ⁊ talis peccat mortaliter. Aut dicit malū ſcitum ex lubricitate lingue: ⁊ hoc nō eſt mortale pctm̄: niſi ita contra prudentiā dicat: vt poſſit in ſcandalū redūdare. zelo aūt iuſticie pōt quis dicere malū dupl'r: vel vt corrigatur: vel vt caueat. Murmuratio eſt pctm̄ mortale cum impugnat ſcienter dei iudicia vel ſupioris auctātem: vel cū ordinat ad ſcandalū ſuſcitandū. ¶ Pro ſexta pte ſubdit. Sed attendāt q̄ ſup oīa deſiderare debent habere ſpūm dñi: quē ſupra dixit ſpūm ſancte deuotiōis. Iſta duo tio eſt pius ⁊ hūilis affectus in deum: qui ex ɔpunctione gñatur. Et ſanctam eius opationē. Ofo eni dicit ſpūs opationem. Quia dicit apoſtolus ad roma. Spūs poſtulat p nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Orare ſem p addeū puro corde. Lu. xviij. Oportet ſemp orare ⁊ non deficere. Et. i. ad theſ. v. Sine intermiſſiōe orate. Hoc aūt triplicē habet ſenſum quoꝝ duo tangunt in glo. Lu. xviij. Quia ſemp orare eſt canonicas horas quotidie debito more dicere. Item ſemper orat qui ſemper bene agit. Tertio modo ſemper orare eſt ſpūm deuotionis ſemper inuiolabiliter obſeruare: que habita inter quaſcūq; occupatiōes ſoleti gemitibus ⁊ ſuſpirijs inenarrabilibus chriſti clementiā implorare. Inpceptibiliter etiā ad hoc regula vt exiſtimo manu ducit. frēs igit ſemp orātes accidiam a ſe excludūt. Et per ieiuniū gaudij oē carnale ſolatiū pcul pellāt: vbi cauenda eſt hereſis marſiliānoꝝ. ¶ Pro ſeptima pte addit. Et habere humilitatē ⁊ patientiā. pmit hūilitatē patientie: q2 fundamētū ei⁹ eſt: ſicut ecōtrario ſupbia eſt fundamētū impatiētie. Prouer. xiij. Inter ſupbos ſemp iurgia ſunt. In pſecutiōe. q̄ eſt aduerſitas ad extra. ⁊ infirmitate. q̄ eſt aduerſitas ab infra. Et dicit in pſecutione. q2 ſcribit. ij: Thimo. iij. Oēs qui pie volunt viuere pſecutionē patient. Item. i. Coꝝ. iiij. Uſq; in hāc horā eſurim⁹ ⁊ ſitimus. Ibi glo. Libere ⁊ ſine adulatione Uitatē pdicātes ⁊ geſta praue vite arguētes: gſam nō hñt apud hoies. Ad patientiaz i īfirmitate ptinet pauci s obſequijs pauciſq; remedijs ɔtentum eſſe iuxta exigentiā pauptatis: vt memores ſint frēs quomodo olim monachi languentes aqua frigida vix ad ſufficientiā vtebant. In quo (ſine graui cordis gemitu nō dico) mag; repiunt vitioſi pauperes in ſeculo ad religionē venientes. De quibus Hiero. ad cuſtochiū Mirum de infelici conditione plurimoꝝ. Sunt nōnulli viles ⁊ abiecti in ſeculo qui quotidianis laboribus ſe vltra vires affigentes pro victu captando: viliſſime ⁊ vix raris fabis ⁊ rapis cum ordeacco pane ſaturātur: cum chriſti vero ad menſam accedunt ⁊ chriſti militiaz ſuſcipiunt: ſue egeſtatis obliti lautiora querunt quam milites qui ſunt aſſueti magnificis. Hec autem omnia in chriſti ⁊ apoſtolica vita locum non habeant. Hec Hiero. ¶ In vltima parte ſubdit. Et diligere eos qui nos perſequunt ⁊ reprehendunt. irrationabiliter: ⁊ arguunt rōnabiliter. Quia

C. vi. ps pncipal' hui⁹ rubrice.

nota

Septima ps principalis

C. viij. ps iſti⁹ rubrice.

dicit dñs. Diligite inimicos vſos. Mat. v. quãto magis amicos. Et orate ꝓ pſequẽtibus in facto. ⁊ calũniantibꝰ vos. in falſi criminis impoſitiõe. Cuius rõnẽ ſubdit dicẽs. Bti qui pſecutionẽ patiunť ꝓpter iuſticiam: qm̃ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. Qui autẽ pſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit.

Capitulum vndecimum.

Precipio firmiter. Hic docet fratres fame ſynceritatem obſeruare a labe p̃cipue turpitudinis. Et hec ps diuidiť in tres. Primo inhibet generaliter ſuſpecta ꝯſilia oĩuꝫ mulieꝝ. Scdo ⁊ cautelã adhibet circa ꝯſortia monialiũ. Tertio inhibet occaſionẽ ſpũaliũ cognationuꝫ

Dicit ergo ꝓ primo. Precipio firmiter fribus vniuerſis ne hẽant ſuſpecta ꝯſortia vel ꝯſilia mulierũ. Suſpectũ ꝯſortiũ eſt nõ ſoluꝫ mulieris ſuſpecte: imo cum oĩ muliere vbi locus ⁊ tempus geſtus ⁊ aſpectus ⁊ alia laudabilia indicia ſuſpitionẽ laudabiliter non excludunt: vt ſi locus querať per mulierũ colloquio ſolitarius aut obſcurꝰ ⁊ tẽpus nocturnuꝫ vel alias importunũ. Si geſtus ſit diſſolutꝰ: vtpote ex nimia mulieris appropinqtate vel faciei ad eã ꝯuerſiõe fixis oculis manibꝰ iunctis: oẽ tale ꝯſortiũ eſt ſuſpectũ. Unde ſuſpecta ſũt ꝯſortia ⁊ colloq̃a p̃dictꝫ circũſtãtijs ꝯcurrentia. Jtẽ ſi ſolitaria ſint excluſo alioꝝ auditu lꝫ nõ viſu ex intentiõe ſine cã pia: maxime ſi ſint ſolitarie ꝓlõgata: aut cũ eadẽ pſona ſine rõne euidẽti frequẽtata: ſuſpecta ſunt colloquia. Ad ſuſpitionem aũt mulieꝝ facit etas conditio colloquẽtis. Jllã aũt ſuſpitionẽ exiſtimo hic ꝓhiberi: q̃ fri excitat enormis tẽtatiõis ſtimuluꝫ: vel q̃ crimini p̃ſtat fomentũ: vel q̃ põt apud alios vł aliũ ſcãdalũ generare. Et hic exiſtimo oẽ ſuſpectũ ꝓhiberi colloquiũ: qđ ordinať ad carnis imũditiã quãcũqꝫ vel qđ põt huiꝰ rei ſcãdalũ vel ſuſpitionẽ ꝓbabiliť excitare. Sicut dñs ꝓhibẽdo mechiã: ꝓhibet nõ ſolũ minorẽ lapſum qui eſt fornicatio: ſed ⁊ oẽm maiorẽ turpitudinẽ qua corpus ſeminaliter inquinať.

Hec ẽ ſcđa ps p̃ncipał iſtius rubrice.

Sequiť. ꝓ ſcđa pte. Et ne ingrediant monaſteria monachaꝝ p̃ter illos qbꝰ a ſede aplica ꝯceſſa eſt lĩa ſpãlis. Hec inhibitio de oĩbus monialiũ domibus intelligitur. Ubi enim eſt magis periculum colloqui: ibi prudentiꝰ obuietur. Jlle aũt moniales ſancti Damiani pre ceteris mulieribus ab humanis conſortijs excluduntť. Licet ergo in frequentatione earuꝫ poſſet oriri periculum ꝓpter quandam familiaritatẽ fratrũ minorum: ⁊ ꝓpter hoc ſit lĩa adeundi talia loca apoſtolice ſedi reſeruata: tamen quia alie moniales ſe amplius exponunt humanis colloquijs q̃ꝫ ille: neceſſe eſt vt illud mandatum ad omnes monachas referať ſm expoſitionem dñi. Grego. ⁊ indulgentiã de talibus viſitandis. Et ſicut monachi ſũt non ſolũ collegiati verũetiam ſolitarij: ſic ⁊ monache ⁊ moniales intelligende ſunt non ſolũ collegiate: verum ⁊ incluſe dicunť ⁊ ſolitariam vitam agunt. Et he etiam ſunt vitande ſicut collegiate ꝓpter maius periculum ſolitudinis ex tenore p̃ceptiv extimo precedentis.

C. 3. ps principalis.

Sequitur. pro tertia parte. Nec fiant compatres virorum aut mulierum ⁊c. Hoc ideo inhibetur monachis. xvi. q. i. placuit. Et quia de ſimilibus eſt ratio

ſimilis: ſcito hic prohiberi omne fratrum ad mulieres comertium: de quo poſſet fratribus ſcandalum generari.

¶ Capitulum. xij.

Q Uicunqꝫ fratruꝫ ꝛc. Hic tertio docet in martyrio conſumare. Et quia martyrium nihil eſt niſi fiat in eccleſiaſtica vnitate: primo agit de primo: ſcdo de ſcdo. ibi. Ad hec per obedientiam. In prima parte tangit fratrum hoc deſiderio flagrantium deuotionē ꝛ miniſtrorū examinātiū diſcretionem dicens. ¶ Quicunqꝫ fratruꝫ diuina inſpiratione non leuitate non impetuoſitate. non aſtucia ſubterfugiende diſcipline. Voluerint ire inter ſaracenos ꝛ alios infideles. vt paganos vel hereticos vel ſciſmaticos: petant inde lniam a ſuis miniſtrꝫ prouincialibus. quia huius rei obedientia non eſt in voluntarijs imponenda. Unde ſubdit. Miniſtri vero nullis eundi licentiam tribuant: niſi eis quos viderint eſſe idoneos admittendū. Idonei autem ſunt robuſti corpore ꝛ conſtantes in fide: probati virtute ꝛ ſemper irrephenſibiliter conuerſati. ¶ Sequitur pro ſcda parte. Ad hec per obediētiam iniungo miniſtris vt petant a dn̄o papa vnū de ſancte romane eccleſie cardinalibus: qui ſit gubernator in bonis agendis ꝓtector in oppreſſiōibus alienis. ꝛ corrector in delictis iſtius fraternitatis. vt ſemper ſubditi ꝛ ſubiecti ſint pedibus eiuſdem ſancte eccleſie: ſtabiles in fide catholica. ſine q̄ illud martyrium nihil valeret. paupertatem contra auaritiam. ꝛ humilitatem contra ſuperbiam. ꝛ ſanctum euangelium domi noſtri ieſu chriſti quantum ad virtutum perfectionem omnimodam. qd̄ firmiter promiſimus. i. quatenus ipſum promiſimꝰ obſeruemꝰ. Ad hebre. ij. Propterea abundantius oportet obſeruare nos ea que audiuimꝰ ne forte ꝑeffluamꝰ. ¶ Querit̄ de p̄ceptis regule. q̄. ſ. vniuerſalr̄ itelligēda ſūt p̄ceptorie iponi: ꝛ in qbꝰ pn̄t p̄lati ordinis diſpēſare. Ad hoc rn̄deo ꝙ rl'a iſta p̄ceptꝫ eſt plena: ꝛ vt puto pene oīa i ea poſita ſūt p̄cepta: vbi aliqd̄ exp̄ſſe additū vt monitiōis vel exhortatiōis vocabulū vel ꝯſile aliđ nō d̄clarat. Preceptoꝝ āt iſtoꝝ tria ſūt genera. In qbuſdā . n. ponit̄ exp̄ſſe p̄cipiēdi verbū vt pre ceterꝫ ꝯmēdent̄: ꝛ illa ſic trāſeūt i votū: vt i nullo coꝝ ordo valeat diſpēſare. ¶ Aliud eſt genꝰ p̄ceptoꝝ qbꝰ addit̄ verbuꝫ tentiōis vel debiti vel aliqd̄ ſile. Ex quo obligatio declarat̄. Vocabulū āt tentiōis lꝫ obligationē iportet: nō tn̄ ſic diſtricte ſicut vocabulū p̄cepti ad illud faciendū ligat: cui tentiōis vocabulū eſt adiūctū. Qd̄ pꝫ. qꝛ cum homo homini teneri dicitur in aliqua pecunie quātitate: certū ē ꝙ tentio obligationē importat vel ad ſoluendum vel ad ſatiſſaciènduꝫ vl' alio modo: niſi debitum velit creditor dimittere debitori. Unde licet tentio obligationem ſonet: poteſt tamen ordo in particulari ꝛ in caſu cum aliquo diſpenſare in iam dictis: exceptis illis in quibus patet intentionem regule omnino preceptorie obligare: vel quorum tranſgreſſio ſcandalum vel deordinationem notabilem generaret. Verbi gratia. Cum dicitur primo capitulo. Alij frēs teneāt̄ fri frāciſco ꝛ eius

Prima pars

nota

Hec eſt ē ſcda ps p̄ncipalis iſtiꝰ rubrice.

Nota bene

Attē. q̄ ſūt p̄ceceptorie ipoſita in rl'a: ꝛ ſup qbꝰ p̄t p̄latus diſpenſare: circa qd̄ nota bonā diſtinctiōeꝫ

ſucceſſoꝛibus obedire: patet ꝙ in hoc non poteſt oꝛdo in aliquo diſpenſare: ſicut etiam .viij. c. vbi dicitur. Uniuerſi fratres vnū de fratribus iſtius religionis teneantur habere ſemper generalem miniſtrū. Et infra eo. ca. Teneantur predicti fratres quibus electio data eſt alium ſibi eligere in cuſtodem: ⁊ ſic in ſimilibus. In alijs autem nonnullis credo ꝙ oꝛdo poteſt diſpenſare in particulari ⁊ in caſu. Uerbi gratia, cum dicitur, iij. c. Non teneantur niſi ſexta feria ieiunare. Credo ꝙ citra manifeſtam neceſſitatem ſubditus tenetur ieiunium ſoluere ſi ſuperioꝛ imponerit: niſi eēt ſolutio ieiunij in ſcandalum alioꝛum. Similiter intelligo in illo verbo ſeptimi capituli. Teneantur predicti fratres ad eos recurrere: ⁊ in quibuſdam alijs. Nihil tamen hoꝛum poteſt oꝛdo generaliter immutare. ¶ Eſt etiam tertium genus vbi nec additur p̄cipere nec teneri, ſicut patet in ſecundo capitulo in pertinentibus ad receptionem ad oꝛdinem venientiū: ⁊ in tertio inſpectantibus ad diuinum officium: ⁊ in pluribus alijs conſequenter: vbi multa eſſent precepta ex intentione mandatoꝛis: niſi eoꝛum tranſgreſſio ſcandalum ⁊ deoꝛdinationem notabilem generaret. Circa quoꝛum diſpenſationem in particulari intelligo idem quod circa preceptum ſecundi oꝛdinis eſt predictum. Inter que etiam alia que nōn preceptoꝛie inſeruntur. Nec in ſpeciali amplius diffinio: niſi vt omnia regule verba cum reuerentia recipiantur: ⁊ ipſoꝛum tranſgreſſio penitus deuitetur: cum certum ſit regulam pro lege dari. Nec aliquis a lege auertitur: quin ad tenebras ↄuertatur.

Hec eſt .iij. ps principalis totius regule.

¶ NULLI ERGO. Hec eſt pars tertia epiſtole alioꝛum concluſiua: vbi duo ſunt notabilia: ſcʒ regule ſtabilitio ⁊ tempoꝛis determinatio. Pro primo dicit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre confirmationis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Quod tamen faciunt detractoꝛes regulam ipſā ⁊ regule declarationem ⁊ fratrum conuerſationem trino oꝛdine dentiū lacerantes. Unde caueant ab eo quod ſequitur. Si aūt quis hoc attentare preſumpſerit: indignationem omnipotentis dei ⁊ beatoꝛū Petri et Pauli apoſtoloꝛum eius ſe nouerit incurſurum. Pro tempoꝛe addit. Datum Laterani. i. in ſede imperiali chꝛiſti nomini conſecrata. Tertio kalendas Decembꝛis. Die ſcʒ ſaturnini. que eſt prima ſcʒ ſolemnitatū anni ſecundum reuolutionem romani officij: vt pateat hanc regulā eſſe renouatiuam gaudij quod annus benignitatis domini introduxit. Que eſt etiā vigila ſancti Andree apoſtoli: vt ſciant omnes huius regule obſeruantiam eſſe vigiliam preambulam ad thronum iudiciarium cū gloria poſſidendum. Pontificatus noſtri Anno octauo, vt octaua gratie ⁊ gloꝛie commendetur. Amen.

¶ Explicit regula ſm̄ expoſitionem ſeraphici doctoꝛis ſancti Bonauenture oꝛdinis minoꝛum.

¶ Incipit quedã notabilis expoſitio regule fratrum minorum facta per fratrem Ugonem ordinis eiuſdem.

PRopoſitum regule iuxta ſententias antiquoꝝ (diſputationibus per quas ipſam iaz euacuaſſe ⁊ quaſi alteraſſe infamamur omiſſis) me iuxta obedientiam inuictam retexere ꝓpono: ad hoc aſtrict⁹: et q̄ nulli ꝑcit oblocutoꝝ calũnia cõpellit. Sz cũ obediētie merito etiaz ordinis zelus mouet attendētē nõ nullos ſed erroneos eiuſdē regule (quãq̃ latore irrefragãte) interpetres nec nõ ⁊ emulos auctoris ⁊ obſeruantie in ſugillationez ſtatus nr̃i q̄ nõ intelligũt damnantes: quoſdã vero ex nr̃is ꝑiculoſe qđ ſcire neceſſe eſt ignorantes. Nõ enim excuſat ignorantia regule ꝓfeſſores. Si neſcit: tenet̃ inquirere diligenter. Nõ minus perit q̄ clauſis oculis perit: dũ regula vtiq̧ arctiſſima, breuiloq̄ ⁊ ob hoc in aliquibus obſcura eſſe ꝓbatur, cõſultatione ordinis approbante. Licet q̄dam qui minus quidē ex ignorantia vel negligētia diſcernentes patere ſibi oĩa clament: ſed cõtrariũ regule oſtendunt. Sepe qui minus intelligit plus preſumit: ⁊ qui minus ꝓuidet: minus cauet. Sapiens timet ⁊ declinat a malo: ſtultus tranſilit ⁊ confidit. Nõ ambulat ſimpliciter: qui ambulat iprudenter. Eſt via que videtur homini recta: nouiſſima autem eius deducũt ad mortem. Uerum nec ego regule mihi ſcientiam arrogo vt conſcius vl' anceps. Ubi cõmuniter aſſerta nõ repperi: ſermo ꝓbat. Sed ⁊ coactus ⁊ iuſſus quedam ex ijs potiſſime que ab ipis beati franciſci familiaribus ⁊ etiam alijs ſanctitate ſcientiaq̧ ꝓcipuis q̄ ſuper ea ſuis nos verbis ⁊ ſcriptis pie ac ꝓuide inſtruxerũt: ſollicite didicerunt, vel traditũ comperi: ad eius defenſionem ⁊ aliqualem circa ipaz neceſſarie attentionis exercitationez cõmemorans: illos ſaltez cauēdos oſtendo: q̄ nouas gloſas extra rationē littere: ſed iuxta vt aiũt intellectũ quaſi aliud tradiderit, ⁊ aliud intenderit fabricantes: ſic intelligi debere contendũt. Has aliquãdo ſanct⁹ gloſas nõ aũt neceſſarias deuitare vt nocinas inbibuiſſe credendũ eſt: que prius in regula per dñm Innocencium approbata: de qua poſtmodũ anteq̧ per dñm Honoriũ papã bullaretur: nõ nulla ſunt breuitatis ſtudio omiſſa. Cuius interdum pro edificatione ac maioris contextus per originem elucidatione: recordor omnes fratres tenorē ⁊ ſpiritũ coꝝ q̄ in ipſa regula ſcripta erant docentes. diſcentes, inſpicientes, orabat a dño benedici. Nimirũ vnicuiq̧ ſuus ſtatus curandus eſt. Nũq̧ in eccleſijs collatio ꝓuida: ſed aſſertio ſeu contētio reprobat̃ in cauta. Et qm̃ ſancta precedentium patrũ vita nobis eſt vite forma: interloquendo de regula de ipſorum quoq̧ moribus ſm̃ regulã inſtitutis aliquid extimo inſerendum. Rudis ⁊ rarus pro vtriuſq̧

materie pondere ſ̃mo: ſed prudenti qui ex paucis multũ inſtruit: ad cau
telaꝫ occaſionaliter in pluribꝰ directiuus: nũq̃ ꝑiudicãs peritiori.

¶ Primum capitulum.

Regula ⁊ vita minorũ fratruꝫ.
hec eſt. ſ. dñi nr̃i ieſu chriſti ſanctũ euangeliuꝫ obſeruare.
¶ Beatiſſimus regule cõditor chriſti veſtigia ⁊ vitã euan
gelicam ſtudioſiſſime ſequi deſiderans: ꝓfeſſionẽ ſuaꝫ in
euangelij obſeruatione conſtituit. Nomen quoq̃ minoris ex euangelio
ipſo habetur: dicente dño. Quãdiu feciſtis vni ex fratribus meis mini
mis: mihi feciſtis. Per hoc nomen nõ ſolum paupertatem: ſed precipu
am in q̃ua fratres viuere voluit humilitateꝫ ſanctus expreſſit: vt ſicut no
mine: ſic humillimi eſſent ⁊ cõuerſatione Sic humilitas eſt ſtatui fratris
minoris annexa: ſic nomine habitu omniq̃ modo viuendi per regulam
cõmẽdata: vt ſi eſſe humilis renuit: frater minor vtiq̃ nõ ſit. Fratris mi
nota noris eſt humilia amplecti: ſublimia fugere: omnem omni ſtudio faſtum
in verbo, geſtu ⁊ habitu ⁊ in omni conuerſatione vitare. Nunq̃ ſe inter
homines maiorem ceteris ſiue religioſis ſiue alijs oſtentare. Compara
tiones odioſe ſunt: ⁊ vix ſine ſcandalo vel iactãtie nota fiunt. Fratris au
tem minoris eſt iuxta nomen ſuum ꝙ minor eſt ſemper attendere: ac de
ſe per omnia humiliter ſentiendo: omnibus ſicut minorũ docet: quandã
prout congruit reuerentiam exhibere: ſicut fuerunt antiqui. omni huma
ne creature ꝓpter dñm ſubiecti. Attende in hoc capitulo quid auctorita
tis. quid euangelij deſignetur: ⁊ obedientia ſedi apoſtolice ac miniſtris
ordinis poſt eorum tranſitum debita. auctoritatem ordini preſtant. Cer
te ⁊ regule ſiue auctoris obſeruantia perfecte ſublimitas, quaꝫ diuina cla
ris ſignorum portentis ⁊ eccleſiaſtica ſimul atteſtatio comitatur. Pro
pter primuꝫ dicitur ¶ Regula ⁊ vita minorum fratrum hec eſt. ¶ Con
tra emulos dicentes ꝙ fratres regulam ⁊ conſequenter ordinem nõ ha
beant: ſed erant quidam homines pauptatis. Auctor regule beatus frã
ciſcus ſicut ipſe in teſtamento expreſſit dicens. Ipſe altiſſimus reuelauit
mihi ꝙ ego deberẽ viuere ſ̃m formã ſancti euangelij. Et ego inquit pau
cis verbis feci ſcribi. Que tamen regula fratrum minorum dicitur: quia
fratrum obſeruantia ſiue ꝓfeſſione: ⁊ beati franciſci editione ſimul ⁊ ob
ſeruatione congrue appellatur. Sic ſanctus Gregorius in dialogo regu
lam beati Benedicti vocat regulam monachoruꝫ. Nos quidem regulã
beati franciſci cõgrue dicimus: quã tamẽ ipſe nõ ſuam ſed fratrũ con
grue nominauit. Nõ ergo dñs papa vt ſuã poſuit ſicut aſſertio edidit: ſꝫ
iuxta prefationis tenorẽ editã confirmauit: quem ſcribentis quoq̃ modꝰ
⁊ ſententia negat auctorem. Ipſe quippe nõ diceret qđ in ſequẽti. ca. dr̃.
Si q̄ voluerint hãc vitã accipere ⁊ venerint ad frẽs nr̃os: q̄ frẽs ſuos ap
pellat ep̃os. Neq̃ ſingulariter loq̃tur vt regule lator dicẽs. Cõſulo mo
neo ⁊ exhortor. Neq̃ eſt regule ſubditꝰ vt dicat. Pauptatẽ ⁊ humilita
tem ⁊ ſanctũ euangeliũ qđ firmiter ꝓmiſimus obſeruemus. Sic etiã in
alijs regule locis ſimilia quoq̃ notes. ¶ Secundũ. ſ. obſuãtia cõmẽdat

cum dicitur. Sanctum euangeliũ obſeruare. ¶Hanc ergo perfectiſſimã ac ſanctiſſimã regulam ⁊ ob hoc etiam ſuis obſeruatorib⁹ ſalutarẽ: quã continet perfectionis ſublimitas: vt de ſingularibus alijs taceat irrefragabili defenſione confirmat. Accedit etiam beatiſſimi patris vitã euangelicam renouantis precipua ſanctitas ſingularis priuilegij: videlicet ſtupendorum poſt apoſtolos mirabiliũ conteſtatione prefulgens: ſancte ꝙ ſimul eccleſie romane auctoritas dignis eam preconijs ⁊ titulo ſolennis approbationis attollens. Statum quoq; quem ipſe fundauit altiſſimus vſq; hodie miraculorum prodigijs in ſuis confirmare ſequacibus non deſiſtit. Ordiniſq; miniſtros quos maliuoli de regule quam non intelligunt tranſgreſſione condemnant: ipſe qui omnium nouit ſtudia iuſtificat: dũ eos in hac obſeruantia quam tenemus ⁊ miniſterij executione defunctos nouerit: in dieb⁹ noſtris ingentium miraculorum gloria illuſtrat. Errat nimis qui iudicat alienos: maxime quando ſunt litterati religioſi ⁊ diſcreti: nec ipſe plenam iuris eorum priuati noticiam: nec cõſuetudinis que optima eſt legum interpres experientiam habet. Cum autẽ dicitur ꝙ regula fratrum minorum eſt ſanctum euangelium obſeruare: euangelij nomine iuxta apoſtolicum reſponſum ea tantum euangelij cõſilia deſignantur: que in ipſa regula preceptorie ſunt expreſſa: preſertim cum fratres ſe ad alia non obligare intẽderint: ⁊ vix vel nũq; poſſint omnia ad litteram obſeruari. Quod ſanctus cõfirmaſſe videtur: quando vt predictum eſt ait. Ipſe altiſſimus reuelauit mihi ꝙ ego ſm formam euãgelij deberem viuere; ⁊ ego inquit paucis verbis ſimpliciter feci ſcribi. Dicit ergo euangelium fratribus obſeruandũ quantum ad illa que ſimpliciter fecit ſcribi. Ad alia vero tenẽtur ſicut ceteri chriſtiani: ⁊ ego magis de bono ⁊ equo: quo ſe obtulerũt holocauſtum domino medullatũ per contemptum omnium mũdanorum. Ad perfectam quoq; obedientiam pauptatem ⁊ caſtitatem ſiue carnis mortificationẽ in qbus ſanct⁹ obſeruantiam euangelij cõprehendiſſe videtur: cum explicando ſubiungit. Viuẽdo in obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate. in ea maxime pfectione qua ſingula in regula cõmendat: omnia euangelij conſilia referuntur: quamq; ⁊ alia vt ſepe ſint euangelica regule inſtituta. Quid eniꝫ eſt regula: niſi quedam euangelice perfectionis ſumma? Nam licet pfecta ſit rła quaꝫ eccłie primitiue apłi tradiderunt: ⁊ regulariuꝫ patres poſtmodũ aſſumpſerũt: precipue tamen illam fratrib⁹ regulã ſanctus tradidit: quam poſt apoſtolos ipſis dedit vitam ſimul ⁊ doctrinam euangelicaꝫ cõplectentẽ. Unde ſicut de vita: ſic de predicatione ad fideles ⁊ infideles in ſequentibus ordinatur. Totũ ad euangelij obſeruantiam votũ ⁊ ſtudium fuit ſancti eiuſq; ſequatium antiquoꝝ. Ipſos ſiquidem euangelicos vere eſſe ſicut tam verba ꝙ opera cõprobãt: vel paucis reor exempli gratia exprimendum. Erat eis verbũ ⁊ ſalutatio pacis in ore: ꝗ beatus Frãciſcus pater exemplo chriſti ⁊ reuelatione acceperat: ſicutipſe teſtatus eſt dicens. Salutationem dñs mihi reuelauit: vt dicerem dominus det tibi pacem. Deteſtabantur iuratoria ⁊ aſſertoria verba: que iam in diſciplinati quidam ſecularium more frequẽtant: ſed eſt eſt, nõ nõ, coꝝ iuxta

euangelium ſermo erat, Inter hoīes ĳs qui apud eos erant iuxta euāge-
licam doctrinam contenti: ne panē gratis ederent: reficientes ſe reficie-
bant: ⁊ ipſi pabulo verbi dei de theſauro conſcientie bone ⁊ infuſe ma-
gis vt ſepe q̄ꝫ acquiſite ſcie noua ⁊ vetera pferentes. Ad eorum introi-
tum non ſimul cum eis carnalitatis aut ſcurrilitatis maledictio: ſed ſa-
cri verbi benedictio introibat. Inuicem autē honoris noīa iuxta euāge-
lĳ formā euitabant, Nulluſq; in ordine dñs aut magiſter dicebat̄. Ra-
cha vel fatue fratri typo contumelie dicere nefas ducebant: cum ⁊ regu-
la prius ⁊ verba hec euangelĳ exprimeret. Si quā alicui vel leuē occaſio-
nem offenſionis dediſſent: ſtatim anteq̄ꝫ deo munus oſonis offerrent vl
ſonum capere vellent: fratri reconciliari ſtudebant. Euangelicū de mu-
tua dilectione preceptum tanta pfectione ſeruabant: vt quaſi matres in-
uicem ſibi eſſent. Fugiebāt ſm euangeliū curas ⁊ ſollicitudines huius
mundi: nec exterioribus ſe negocĳs implicabant. Non reſiſtebant ma-
lo: nec repetebant ſua: nec in iudicio contendebāt. Quicqd poterat vel
malum vel occaſio mali eſſe vel ſpecies: q̄ꝫtūlibet vtile videret̄: magno
a ſe ſtudio repellebant. Manum vel oſculū ſcādalizantē quātūlibet ne-
ceſſariū myſtice a ſe viriliter abſcindebāt. Erāt vero paupes ſpiritu, mi-
tes. miſericordes, pacifici ⁊ ab oībus quorūlibet hoīum ſcandalis mi-
romodo cauebant. In cruce pnie per anguſtā portā intrare contenden-
tes: q̄nta ſe carnis maceratiōe i ieiunĳs ⁊ abſtinētĳs: i oſonibꝰ vigilĳs
⁊ laboribꝰ varĳs affligebāt: paucis explanari non poſſꝫ. His ⁊ ſilibꝰ
patrū exemplis ad eadē inuitamur. Decet ſane oīno vt euāgelĳ pfeſſo-
res ſint pfecti q̄ꝫtum pñt iuxta euāgelĳ pfeſſores vel ſectatores. ¶ Sub-
dit̄. FRATER franciſcus pmittit obedientiā ⁊ reuerentiā dño pa-
pe Honorio ⁊ ſucceſſoribus eius canonice intrātibus ⁊ eccleſie romāe
.i. collegio dñoꝝ cardinaliū: apud quos auctoritas maxime reſidet a-
poſtolica ſede vacante. ¶ Perfectus euangelĳ obſeruator petro apoſto-
lo in ſucceſſore ſuo cui a chriſto eccleſia eſt cōmiſſa: ſe ſuoſq; in ſe ſpāli o-
bedientie ac reuerentie pmiſſione ſubiecit. Unde ſūmo pōtifici ſancteq;
romane eccleſie ſunt fratres ſpāliter tam ex ſingulari hac ſponſione: q̄ꝫ
etiam ex ſpeciali eius ad ipſos cura ⁊ defenſione aſtricti: pſertim cum or-
do per ipſam velut in eius ſinu forme roboris ⁊ incrementi ſuſceperit in-
crementū: vt q̄ſi ppriꝰ filiꝰ ipſius eccl̄e dici poſſit. ET ALII frēs
teneāt̄ fr̄i frāciſco ⁊ eiꝰ ſucceſſoribꝰ obedire. ¶ Btō frāciſco viuente hec
obīa ſibi d̄bebat̄: ⁊ debet̄ cuilibet ſucceſſori in officio miniſterĳ exiſtēti.
nota — Sꝫ ſine ꝯſēſu fratrum maxie miniſtroꝝ eos ad noua ppetuaq; ſtatuta
nō potuit obligare. Unū ad teſtamentū ipſius iuxta rūſū apoſtolicū nō
¶ Q̄ frēs nō tenent̄ ad teſtamēti. ſ. frāciſci obſeruantiā. — tenemur. Non habet regularis prelatus ius ſtatuendi qđ obliget in fu-
turum abſq; ſubditoꝝ aſſenſu: ſine quo eius mandata ipſo ſpirante ſpi-
rant: niſi alias regule vel canonum auctoritate firmetur. ¶ Nōnulli ſen-
tiunt impoſita queq; ſine termino ⁊ mandantiū tempore incboata non
expirare: preſertim mādataq̄ legi diuine vel ſtatutis ordinis aut cano-
num innitant̄: niſi ea per eorūdem mandantiū vel ſtatuētiū ſucceſſores
vel ſuperiores reuocari contingerit. Fatent̄ ſucceſſores p̄deceſſoꝝ non

obligati ſtatuto: cum non habeat imperium par in parem. Sȝ alia ē ing
tint conditio ſubditorum. Nullus tamen ꝑlatus poteſt ſtatuere; vel man
dare quod eius ſucceſſor non valeat reuocare, in quo ſanctus nequiuit fra
tres obligare vt dicunt.

ℭ Secundum capitulum

SI qui voluerint hanc vitā ac
cipere ⁊ venerint ad fratres noſtros: mittāt eos ⁊ cetera.
ℭ In hoc capitulo de receptione ꝓfeſſione ⁊ habitu prin
cipaliter agitur. Qꝫ volentes intrare ordineȝ mitttant ad
prouincialem miniſtrum: videtur eſſe inſtructio ⁊ non preceptum: alio
quin fratres mortaliter peccare conuincerentur: ſi quemlibet religioneȝ
noſtram petentem non mitterent: quod nullus dicere auſus erit. Atten
dendum igitur in regula erunt q̄ dicanť ẜm inſtructionem ſiue informati
onem: q̄ ẜm cōſilium ⁊ que ẜm ꝓ̄ceptum. Inſtruimur aliquando de ijs q̄
neceſſariū eſt obſeruare: quale eſt quod dictū eſt in capitulo ꝓ̄cedenti. ſcȝ
regula ⁊ vita minorum fratrum hec eſt. ſ. ſanctū euangelium obſeruare.
Aliquando de ijs q̄ penſatis circūſtantijs ⁊ cauſis pro loco ⁊ tp̄e vtile ē
ſeruare: quale eſt qđ hic dicitur de mittendo ad prouinciales miniſtros.
ℭ Quibꝰ ſolūmodo ⁊ nō alijs recipiendi fratres licentia cōcedať. ℭ Ma
terie applicandus eſt ſermo: nequis ad profitētes fruſtra intorqueat: qđ
de receptione intrantium nullus ambigit eſſe dictū. In hoc ẜm regulaȝ
⁊ ſtatuta circa recipiendoꝝ conditiones multa eſt diligētia ⁊ inq̄ſitio ad
hibenda. Et merito tū ꝓpter diſcretionem: tū etiam propter auctoritatē
q̄ miniſtris prouincialibus reſeruatur: q ſunt ianua ingrediendi ordineȝ:
debentq̄ attentiſſime in periculis cōmiſſo ſibi ordini prouidere. Cōſtat
aūt ꝙ hoc dicitur ẜm ꝓ̄ceptum ꝓut celebres poſuere doctores. In hoc
enim ꝙ licentia recipiendi ſolum ꝓuincialibus miniſtris cōceditur: cete
ris interdicitur vniuerſis. Ip̄is autem miniſtris recipiendi auctoritas ꝑ
hec verba confertur: verbū vim conceſſionis datam vel dandam iportās
(vnde magis ꝓpoſito ⁊ ſp̄ūali lucro competit) accipitur. Similis mo
dus loquendi infra ſubiūgiť. Licentiā inquit habeant miniſtri mittendi
eos ad aliquos deū timentes. Non enim pro eo dicitur licentiam: ꝙ ab
alio ſit petenda licentia: ſed quodā loquēdi modo typico ⁊ multū typico
per verbum futurū preſens iam data licentia deſignať. Sic igitur dictū
eſt. recipiendi licentia concedatur: vt ſint verba hmōi cōcedentis licenti
am. Sic ꝓuinciales dumtaxat recipiendi ad ordinem ordinariam ex re
gula habēt auctoritatem: ac per hoc poſſunt ſi quando expediat ſuper re
ceptione hmōi comittere vices ſuas. Hoc ergo aperitis traditū repperi:
qđ nihilominus ab antiquis qui tempore primitiue ordinis miniſtri ꝓ
uinciales extiterant diligētius inueſtigans accepi: ꝙ ante expoſitionem
apoſtolicam ꝓuinciales miniſtri ex ſuo recipiebant offitio ſine cōmiſſiōe
alia ſpeciali: ⁊ receptionem aliquando fratribus cōmittebant. Solum in
orbem generalem miniſtrum recipere vel receptionem ceteris tm̄ ⁊ pau
cis ꝑſonis ⁊ nullis alijs pro caſu aliquo vł neceſſitate quātalibet cōmit-

tere poſſe nec regula nec ratio ſuadere videtur. Solent cuſtodes pannos
ordinis excellenter vtilibus acõmodare perſonis: vt ſit interdum perſo
ne alicui a morte vel periculo liberande: quando ſine periculo amiſſionis
ipſarum miniſtri ꝓuincialis preſentia vel mandatum non poterat expe
ctari. Non videtur ꝙ anima ſit minus liberanda quam corpus. Sed
ijdẽ cuſtodes debent ſtatim ſignificare miniſtro vel ad eum mittere ſic in
dutos: vt ipſe recipiat eos. Quib⁹ non a receptione ſed ab indutione ꝓ
bationis annũ conſueuimus computare: qꝛ ſtatim vt habitant inter fra
tres ⁊ probantur ⁊ probant: ad quod annum ⁊ regula ⁊ iura concedunt.
¶ MINISTRI vero diligenter examinent ⁊ fide catholica eos ⁊
eccliaſticis ſacramẽtis. ¶ Examinare de eccliaſticis ſacramentis forma ẽ
regule: ſed arctius ⁊ ſtudioſius exequendaꝫ. Et ſi qua de fide pro pſona vł
patria ſuſpitio poſſit eſſe, fuit dubiuz inter magnos vtrũ hoc ſit cõſiliũ
vel pceptum. ¶ ET SI HEC omnia credant ⁊c. ¶ Vult ſanctus
recipi a coniugio liberos: ⁊ a temporalibus expeditos: q̃ retinentib⁹ pre
ſtant ſepe occaſionem ruine. Fixis tamen maxime iurıq̃ꝫ habendi renũti
are cogitur: cui annus ꝓbationis ſm euangelium ⁊ regulam ſublime ꝑ
fectionis comendatur. Liber. a mũdo non eſt: q ad huc vinculũ pede tra
bit p quod poteſt ab hoſte facile retrahi ⁊ reuocari. ¶ ET CAVE
ANT fratres ⁊ coꝝ miniſtri ne ſolliciti ſint de rebus ſuis tpalib⁹ ⁊c.
¶ Viſum fuit aliquibus ex hoc loco regulã fratribus interdixiſſe ſollici
tudinẽ ⁊ conſilium diſtributionis rerum oio: miniſtris vero interdictaꝫ
ſollicitudinẽ ⁊ cõſilium diſtributionis rerum: ſed nõ conſiliũ eligendi ꝑ
ſonam timentẽ deũ: per cuius conſiliũ bona pauperibus erogent. Alijs
vero videtur: fratribus ⁊ miniſtris prohibuiſſe ſollicitudinẽ cupiditatis
⁊ conſiliũ quo libertas venientiũ ad ordinem in ſuarum rerum diſtributi
one poſſit aliquatenus impediri. ¶ Unde dr. Ut libere faciant de rebus
ſuis ⁊c. ¶ Neqꝫ in congruum putant fratres deum vtiqꝫ timentes q vo
luerũt in talibus: nec ſe conſulẽtes puertunt: nec de extraneis aliquando
cõſiliarijs ẽ ꝯptũ. miſſis ad ſe ſm indulgentiã regule a miniſtris vtiliter
cõſulatur: ſollicitudine ſꝑ ⁊ nota cupiditatis excluſis. Sed primã ſententi
am tutior ⁊ honeſtior fuat vſus. Unde ſanctus de hmõi in regula nõ bu
bullata dicebat. Caueant ſibi frẽs ⁊ miniſtri fratruꝫ ꝙ de negocijs ſuis
nullomodo ſe intromittant. Si miniſter ad frẽs ꝓ hmõi mitteret: poſſet
notã auaritie vel ſimonie incidere: a quibus nos intendit regula elonga
re. Expeditꝫ aũt negocijs debẽt poſtea idui. vñ ſubdit. ¶ POSTEA
concedant eis pannos ꝓbationis ⁊c. ¶ Videt quoqꝫ non pro indutis ſi
qd forte habeat expedire q in ordinis cura conſiſtit ei⁹ conſilio ac ꝓuidẽ
tia ꝓut religionis honeſtas exigit gubernandi: ſed ꝓ non indutis pce
dentia dicta eſſe: non excuſat regiminis. Probationis dantur panni.
¶ NISI EISDEM miniſtrũ ⁊c. ¶ Non ſm ꝓpriã volũtatẽ: ſed
ſm deũ pro honeſtate vel vtilitate ordinis ⁊ conditione recepti aliquan
do videat. Tunc enim poſſunt ipſi dare habitũ ꝓfeſſoꝝ. ¶ Profeſſionis
tẽpus ⁊ forma ⁊ effectus deſcribuntur i ſerie. De tpe dr. FINITO
anno ꝓbationis recipiant ad obedientiã. ¶ Annus hic p dies fixos nõ p

feſta mobilia cõputatur: quẽ quidã finitũ dicũt: cũ diẽ ſaltẽ vł horã exce-
dit receptionis. Alij vo cũ ſolã minimã a pũcto ad punctũ reuolutionis
impleuit. Ut qui hora prima vel tertia fuit indut⁹: eodẽ reuoluto pũcto
non ante valeat pfiteri. Finito anno debẽt nouicij ad obedientiã recipi:
eſſetqꝫ mora in graue coꝝ preiudiciũ in magnũ animaꝝ periculũ ꝛ ordi-
nis detrimentũ. Si profeſſio tempore ſuo abſqꝫ miniſtri prouincialis au
ctoritate claudicet: profitente videlicet non ordini obligato. vt profiten-
tes nunqꝫ egredi: poſt duos annos aut multos annos poſſint in aduẽtu
prouincialis expelli. videtur contra regulam ꝛ iuſticiam iniuriam ſic fie
ri profeſſo. Et claudicans poſt annum profeſſio in perſonis idoneis. nec
patrum regularium eſt ꝛ monaſteriorum ridiculum eſſet. Propter hoc
vt extimo receptionem ad obedientiam finito anno regula fieri mãdat:
eamqꝫ vt patet miniſtris prouincialibus quorum ob diffuſas prouinci-
as copia vix habetur prouide non reſeruat: vt in eorum abſentia idonei-
tate profitentium exigente: per inferiores niſi phibeat fiat: maxime per
cuſtodes q ſi preſentes ſunt receptiones huiuſmodi faciunt ab antiquo:
ſicut ꝛ maiores ſm regule auctoritatem exiſtunt. Prelatus recipit quia
conſtat eius auctoritate receptio. Si quis hanc receptionẽ putat eſſe ma
iorem ac per hec magis prouinciali: ꝛ cum examinatione contingat fie-
ri: eamqꝫ principalem ꝛ huiuſmodi expeditiuaꝫ eſſe ſolemnitate hac du
plici arguit. Reſponſum. Neceſſitas non ſemper omnia maiora ſinit ma
ioribus reſeruari. Uerũ circa pfeſſionis modũ ꝛ ordo valet: ꝛ recipiens
quiſqꝫ debet neceſſariam adhibere cantelã: vt ſuperior (ſi caſus exigat)
requiratur. Sed ſtulta videt arctatio q periculum habet: ꝛ legis vel cau
ſe neceſſitatem nõ habet. Si quorũdaꝫ vſus obijcitur: veritas vſum vin
cit. Sanaratio exemplis anteponenda ẽ. Nõ rephendo in receptionis
cõmiſſione vel pfeſſionis iteratione cõpoſſibilẽ regule vſum. Multa p
uide nõ ex neceſſitate ſed ex quadam propter dubios congruitate fiunt.
Nũqꝫ etiam in hoc vel in alijs melius intelligenti reſiſto. Sequẽda ẽ nõ
perſequenda veritas cum apparet. ¶ Profitenti forma deſcribit cuꝫ in
fertur. PROMITTENTES vitam iſtã ſemper ꝛ regulã obſua
re. ¶ Promittere quidẽ nõ regulã ſed viuere ſm regulam. vel correpti
onẽ ſm regulaꝫ: minus ad ſingula regule df obligare. Sed hic plena rľe
viteqꝫ pmiſſio ponit: nec addit. Uiuẽdo in obediẽtia ſine pprio ꝛ in ca-
ſtitate. Uñ pmittens corã deo ꝛ ſanctis ſuare ſp vitã ꝛ regulam beati
frãciſci a dño papa Honorio cõfirmatã: pure abſqꝫ variatione: ſm for
maꝫ regule pfitet: nõ addens viuẽdo in obedientia ſine pprio ꝛ in caſti
tate. Cõſiderandũ eſt quantũ obliget iſta pfeſſio: quãteqꝫ ſit culpe tranſ-
greſſio. Si per pmiſſionẽ huius abſolutã vouemus oĩa indiſtincte q in re
gula continent: videt oĩa a nobis fieri ſub precepto: ꝛ conſequẽter eſſe
damnabilis tranſgreſſio ſingulorꝫ. Uouens eniꝫ diuine legis precepta:
tenet omne quod promiſit adimplere. Quidam dicunt q regula quam
promiſimus eſt vt in principio ſcribitur ſanctum euangeliũ obſeruare vi
uẽdo i obediẽtia ſine pprio ꝛ i caſtitate: noſqꝫ ad hec tria tñmodo p hu
iuſmodi pfeſſionẽ aſtrigi: pſertiꝫ cũ ea maxime pceptorie vł inhibitorie

An alij pter p-
uinciales poſ-
ſint nouicijs p
feſſiões dare.

in regula exprimi videantur: cetera inſtructorie vel monitorie deputantur. Sed canonice: ordinis hoc ē: ſcʒ proprie in regula obſeruantie vt puta ſunt forma viuendi, modus officiandi, tempus ieiunandi ꝛ hmōi ſub voti efficacia conſiſtere dignoſcuntur vel aſſerūtur. Obedientia, caſtitas ꝛ paupertas ſunt quedam religionis p̄cipua: nec tamen regularem i obſeruantijs alijs vitam vite ac regule in ſuperioribus expreſſaʒ excludūt. Quelibet etiam cenſenda ſunt de integritate voti cuiuſlibet ꝛ pfeſſionis: quibus non ex cauſa abiectis: cenſebitur pfeſſor apoſtata vel trāſgreſſor ſue religionis. Quis te fratrem minorē non magis apoſtatam dicat: ſi fratris reijciens habitum nūq̄ portas? Si aliquid proprium q̄uis non pecunie ſub precepti verbo phibite habeas? Si officiuʒ regule abijcias? Si contra regulam equitare vt alij homines vel p̄dicare preſumas: qs te ambigat transgreſſorem? Nec tamen in regula p̄ceptum aut tentio nominari videtur. Deniq̄ in ſingulis ordinib⁹ pprie ꝛ canonice obſeruantie ad integritatem regule ſunt deducende. Precepta aūt vel inhibitiones put magiſtri ꝛ doctiſſimi ſenſerunt viri: non ex ſola p̄cepti vel inhibitionis noiatione cēſent: alioquin tota pene ſtatus ꝛ voti neceſſitas annullatur. Nam vt de laude diuina ꝛ alijs ſine quibus non eſt religio taceaʒ: nec religioſus habitus erit neceſſarius nec etiaʒ caſtitas. Vxoratus. n. poteſt euitare ſuſpecta conſortia ꝛ monaſterioꝝ ingreſſuʒ. Eſſentialia inquit regule ligant. Sed eſſentialia regule regulares conſtituunt obſuantias: in quibus ſi nil obligatorie inponi niſi p naturam p̄cepti vel equiualentis exp̄ſſionis putas: totam pene regulam vt dixi euacuas. Maiora quoq̄ p̄cepta aliqua ſollēnitas exprimens: ad maiorem obediendi operam excitat: magiſq̄ omnē inobedientis excuſationem exſufflat. Armatum ſolemnitate p̄ceptum duros in freno vel acqeſcere cogit vel de peruerſitate cōuincit. Sed vt ad ppoſitum redeam: certū eſt ꝙ non omnia que continet regula ſunt precepta. Fruſtra. n. conſulo ꝛ moneo diceret: ſi nullum conſilium vel monitio ineſſet. Magnū inſuper eſſet periculum: ſi omnis contentoꝝ in regula neglectus in quibus quandoq̄ pfectus ſurripit: mortale peccatū induceret. Conſtat etiam ꝙ deo tenemur maxime obedire: nec tamen omnia ſunt precepta q̄ ſuam nobis indicant voluntatem: immo quedam ſunt conſilia: q̄dam monita: quedam precepta. Sic ea: q̄ beati Franciſci vel etiam p̄lati voluntatem inſinuāt: accipienda creduntur. Sed omne quod vouemus iplemus: dum regulam quam ſuare pmitimus put eſt ſeruanda ſeruamus. Ipam. n. in ſua pfitemur efficacia ſeu virtute: vt qd̄ conſulitur ſit nobis cōſiliuʒ: qd̄ precipitur ſit nobis p̄ceptum. Tutum arbitror intentionem dirigere pfitentis. Obligamur itaq̄ regule put nos obligat ipſa ſibi: quam conſtat habere conſilia monita ꝛ mandata. ¶ Nunc differentiam tranſgreſſiōis aduerte. Trāſgreſſio conſilij regule vel prelatí poteſt eſſe ſine culpa. Tranſgreſſio moniti ſine culpa mortali. Trāſgreſſio p̄cepti maxime ſi cum deliberatione ſit: ip eſt cum culpa mortali. Contemptus etiā in minorib⁹ regule vel in ſupioris mandatis timendus eſt ꝛ cauēdus: Vbiq̄. n. ꝛ culpabilis neglect⁹: ꝛ contemptus damnabilis eſt. Differūt aūt: qꝛ neglectus quidā langor

nota Attē. qd̄ peccatū afferat tranſgreſſio cōſilij, moniti vl p̄cepti.

inertie eſt: ↄtemptus ſuperbie timor. Solet triplex aſſignari cõtempt⁹ perſone videlicet ſupioris per irreuerẽtiã: ptãtis ſui officij ↄtemplatiõe perſone. Cõtemptus etiam ſtatuti qui in contemptum mandati atq; remedij bipartitus eſt. Ut quando aliquis effrenata mente per campos libentiſſime currens tranſgreſſiones non reputat: de remedio non curat. Deniq; tranſgreſſionem magis vel minus culpabilem iuxta beati Bernardi ſententiam ex intentione ⁊ affectu ⁊. ex maioris vel minoris mandati vel prelati conſideratione diſcerne. Maius vel minus mandatum intellige ſcõm ꝙ magis vel minus velle conſtiterit mandatorem: ſiue hominem ſiue deum quantum ſuperioris intendatur voluntas. Quidue preceptorie vel inhibitorie cenſeatur: nunc ex cauſa vtili vel multum congrua mandati cauſa: nunc ex preciſa vel obligationis ſeu precepti expreſſiua vt ſepe in regula ponitur mandati forma: nunc ex mandantis ſigno atq; inſtantia: nunc ex poſita tranſgreſſoribus pena notabili: fidelis ⁊ prudẽs ſubditus penſat: ⁊ minora quidem non negligens: maiora tamen maxime curat. Sed quia in mandatis hominum rara ſepe pro varijs ſeu minus rõnabilibus eorum voluntatibus equitas inuenit: ſicut prelatis maioris auctoritatis: ſic ⁊ eorum mandatis maioris vel minoris vtilitatis: quo diligentior obſequendi debetur cura: eo ⁊ culpa grauior incurritur de contemptu. Porro licet mandata regule vel prelati ex impoſitionis cauſa ⁊ modo vt dictum eſt maxime diſcernãur: in omnibus tamen conſcientie dubijs plenius nota ſepe vnctio ꝙ̃ humana inſtructio ſatiſfacit. Deuotus quoq; obediens. obedientie pondus intimo quodam ſed humili ſyncerio; animi ſapore diſcernit. Attendit quoq; caute in verbis iuxta rationabilem loquentis voluntatem̃. probabiliter loquentis intellectum congruum quid precepti vel moniti: quid conceſſionis vel permiſſionis: quid imitationis vel conſilij vim importet. Attendit quid ſuperior vt focius: quid vt prelatus: quid vel alio modo loquatur. Attendit fideliter plus interdum iubentis voluntatem ꝙ̃ vocem: caſuq; poſcente verbum poſtponit mandati vt mandantis pareat voluntati. Sic curati a domino reuelant prohibiti qđ ipſe poſtmodum voluit reuelari. Sic ſanctorum regule cedentes regulis charitatis: fidelem in caſibus diſpenſationem admittunt. Indubio tamen ſi prelati ſũt verba: eius erit intentio requirenda. Superior quidem in ſuis debet mãdatis attẽdere: ne ſubditis per dubia vel multa ſiue indiſcreta precepta occaſio ſit ruine. Decet patrem ſpiritualem conſulendo potius ⁊ monẽdo: ꝙ̃ per abſolutas impoſitiones cogendo: cum filijs agere. Aut ſi qđ interdum ſimpliciter cauſa exigente imponit: id claro ac ſolido verbo exprimere. Cautum potius inferre negligentibus penam: ꝙ̃ eos obligare ad culpam. Culpam tamen non effugit: qui paſtoris ad monitiones ſeu quecunq; ex illa mandata contẽnit. Contemptum enim nullus põt iuſtificare prelatus. Nam vt ait ſanctus. Elatio cõtemnentis ⁊ impenitentis obſtinatio in minimis quoq; mandatis culpam facit non minimam. Proinde omnis quãuis leuium conſueta ſiue ſtudioſa correctionis tranſgreſſio periculoſa eſt. Culpa quoq; non caret: qui turbationis

prelato. diſſolutionis proximo materia exhibet. Antiquis fuit tāta obe-
dientie promptitudo: vt ſuperiorū non ſolum monitis: ſed etiam agnite
voluntati fideliter parere ſatagent. Perfecte nāq3 obediētie eſt. ſupiorꝫ
ſatiſſacere voluntati: prout btūs frāciſcus interrogatus dr̄ rn̄diſſe. Nūc
aūt nullis ius humilitatis ac deuotiōis: ipſa impoſita niſi de obligatōe
fiat expreſſio facile negligitur. Ob hoc iam pene oēs qui preſant vt obe
diētie lapſus vitent: oīa dicta ſua ſemper a ſubditis ſine precepti pōdere
niſi preceptū vel inhibitionē exprimāt: accipi volūt. Illud autē notabile
vt ita dixerim ſeu ſolēne preceptū nūq3 niſi inuiti ex magna coacti neceſ-
ſitate imponunt. Alias non eſſe obedientiam niſi noietur ſcd̄m formā
precepti: ſiue homo ſiue deus precipiat in ſola hmōi noiatione conſiſte
re: nulla quā legiſſe me recolam: canonis vel regule ſcriptura oſtendit.
Quia cum ſuperiores hoc pro ſuis vt dixi verbis vel etiam ſtatutis ob
ſeruant vel acceptant: ſubditis niſi abutant ſecurum eſſe. Libertatis aūt
abuſus 7 vſurpatio periculoſa eſt. Quidā ex hoc nulla iā rl'e vel plati or
dinata ſeu dicta preter armatā obiam curāt. Ita etiā q inter hoies duꝫ
qd̄ vn9 approbat: alius verbis 7 morib9 iprobat diuerſi ordinis videt.
Nihil vniforme 7 ſtabile apud eos ſūma varietate eſt. iuxta ppriā cuiuſ
libet volūtatē ſcindūt ordinē 7 ↄfundūt. Maria ſ3 rariſſima virtus hūi
lis obia: q̄ ſimpliciter paret: hūiliter acqeſcit: 7 fidelis in modicis obſer-
uādis ad virtutū 7 morꝫ magna prouehit. Obia. n. eſt v̄tus q̄ ceteras v̄
tutes mēti inſerit: inſertaſq3 cuſtodit: 7 diſcipline tenax: nō leuiter negli
git qd̄ vniformit tenendū accepit. Qui āt obie integritatē negligere in-
cipit: cito in quādā incōſtātie 7 inſtabilitatis ignauiā defluēs: vix pfecte
aliquid ſeruat: vix aliqd maculare formidat. Crudele inquiūt eēt: ſi plat9
ſua ꝑtermittens interdicta: ſubditos mortaliter peccare intenderet. S3
nec deus nec homo dei vicarius culpe lapſum ſed obie fructū intendit.
Mādat tn̄ dn̄s mandata ſua cuſtodiri nimis. Crudele hoc eſt: pfectiōis
videlicet pfeſſorē pprie 7 ordinis honeſtati nō parcere: inep tā carnis
recreationē 7 ppriā voluntatem cōi bono volūtatiq3 ſupioris ꝑpone
re: vitiū nō corrigere: ſed de die in diē augere. Demū 7 ſi ſupior ſua poſ
ſit vt vult tempare mādata: ne ſubditis quib9 debet eſſe cauſa ſalutis oc
caſio fiat mortis: ea tn̄ que diuina inſtitutiōe vl' ppria pfeſſiōe ſunt fixa:
nec plat9 ꝑt p volūtate ſua laxare. Hortor itaq3 vt nihil in rl'a paruipen-
das. Multi ſentiunt pfeſſores rl'e. ſaltem aliqua eius ſtatutis addere rō
nem. Aliqui omnia regularia inſtituta nō pfitentibus in conſilia: profi
tentibus in ꝑcepta: ꝑuaricātibus in crimina fieri putant: niſi vbi ↄſulen
di vel monendi verbum exprimit: quia tunc ↄſtat monitionē vel ↄſiliū
ſibi eſſe: ſaluaq3 ꝑſidentium diſpenſatiōe legitima quo ad obſeruantias
corporales: ſic tn̄ vt maiorꝫ grauior minorꝫq3 lenior cēſeat transgreſſio
mandatorꝫ. Sed hoc probatiores ↄſtat poſuiſſe doctores: q aliqua in
rl'a ſunt ꝑcepta: in quibus nec ꝑceptum nec tentio noiatur. Sane qui ſer-
uat oīa ſecurus eſt: facili9 minus curata interdū excuſant. Sed ſeruus eē
videt nō fili9 qui i neceſſarijs tm̄ obedit. Nullū deniq3 vl' minimū rl'e in
ſtitutū ſecure negligit Qui timet deū nil negligit. Neglect9 in minimis

ſtris grauior: tolerabilior in mobilib⁹ eſt mandatis. Item ſicut circa di-
uina mãdata quibus ſine voto quodãmõ per votum aſtringimur: ſic ⁊
circa regularia venialis inuenit̃ offenſa: ex qua dei ſeruus nec inobedi-
ens dr̃: nec trãſgreſſor. Ad hoc vt ſanct⁹ Bernard⁹ ait ſi profeſſus quiſq̃
in aliquo forte r̃larium mãdatoꝝ deliq̃rit ſed ad remediũ eq̃ r̃late cõfu-
gerit: ⁊ ſi ꝯuincat̃ trãſgreſſor mãdati: nõ tñ p̃uaricator pacti. Solum eſt
itaq̃ cenſendũ fregiſſe votũ violaſſe ꝓpoſitũ p̃uaricaſſe p̃ceptũ: qui ⁊ p̃-
ceptũ r̃le ꝯtempſit ⁊ remediũ. ¶ Effect⁹ profeſſionis ⁊ eminẽtia ⁊ ſtabi-
litas ꝓpter qd dicit̃. ¶ ET NULLO modo licebit eis de iſta religi
one exire ⁊c̃. ¶ Apoſtatare ad ſcl'm omni ꝑfeſſo canones iterdicũt. ſ3 cu3
null⁹ exeundi mod⁹ ꝑmittit̃ ſũmo pontifice ꝓhibente: ⁊ exiẽs retro aſpi
cere ꝓhibet̃: religionis vt q̃buſdã placet ſeminẽtia ꝯmẽdat̃: a qua vt vo
lũt ſi quis trãſit ad aliã retro aſpicere eſt: ⁊ de ſeductis: ſcriptũ de monte
in collẽ tranſire ꝯuincit̃. Nota vt. n. patet ex r̃la diligẽtius intuenti: nul
la iam ꝑfeſſio, alia in ſpãlibus religionis ad hmõi ꝑfectionẽ attingit: ſ3
forte i obſeruãtijs aliq̃bus abũdet. Hui⁹ quidẽ regule obla p̃eminet dũ
obligat ad maiora: dum certoꝝ taxationẽ locoꝝ ⁊ limitatos fin inſtitu-
ta in regularib⁹ aiijs obie terminos excedit. Pauptas aũt in hoc p̃ci-
pua ꝙ non pecuniam oĩno nec rerum quarũlibet ꝓprietate3 in ſpãli vl'
cõi admittit. Caſtitat; etiã puritati ãplior adhibet̃ cuſtodia: monaſterio
rum ingreſſu ſuſpectis conſortijs ⁊ ꝯpaternitate remotis. Retro ergo
aſpicit quiſq̃ alta ꝑfeſſus: ſponte ad inferiora deſcendit: regno dei con
ſequẽt̃ indignus iuxta euangelicam ⁊ diuinam ſniam: qua nulla vt vo-
lunt diſpenſatio valet irritare. Nullus inquiũt ſupra dñm eſt: nullus cõ
tra dñm eſſe debet. Ubi quis non ſponte ſed ſufficienti neceſſitate coact⁹
laxat ꝓpoſitũ: diſpenſatiõis remedio excuſat̃. Nam vt ait ſanctus vbi
vrget neceſſitas: diſpẽſatio excuſabilis eſt. Abſq̃ neceſſitate remiſſio in
quit voti: non diſpenſatio ſed preuaricatio. Sed neceſſitas non habet le
gem: ⁊ ob hoc excuſat diſpenſationem. Ex hoc loco arguũt aliqui ꝙ pe
ſtiferi nõ poſſunt ab ordine licite poſt profeſſionẽ expelli. Sed maximu3
eſt ꝙ exitus a religione voluntarius prohibetur: non aũt incorrigibiliũ
expulſio peruerſorum: ſicut neq̃ abſciſio putridorum membroru3 illis
quibus eſt cura cõmiſſa corporis. Uidetur etiam propter conſequentiã
regule nec licitum nec conceſſum vt littere dimiſſorie dentur eiectis: ſed
poſſunt dari littere notificationis expulſionis ipſorum. Sed iam dimiſ
ſorie conceduntur per priuilegium. Attende ꝙ penitentiam regula ſeruat
que pnie remedium ordinat. Quid autem regule obſeruationem expel-
lat. Sed vbi peſtilens medicine ſpiritualis videlicet monitorũ correcti
onum ⁊ orationum fomentis ſufficienter adhibitis mores nõ corripit:
vel forte in ſuperbiam elatus vitia ſua defendit: vtendum eſt ferro abſci-
ſionis vt ait apoſtolus. Auferte malum ex vobis ipſis. Infidelis ſi
diſcedit diſcedat: ne vna ouis morbida totum gregem contaminet.
Cu3 dolore vt ait Ambroſius. Amputatur etiã q̃ putruit ps corporis
⁊ diu tractatur ſi poteſt ſanari medicamentis: ſi non poteſt: tũc a medico
bono abſcinditur. Beatus franciſcus in regula decernebat nouicium ab

oꝛdine publica foꝛnicatione expellendū: nō autem profeſſuz ſi humiliter
in pannis pꝛobationis ad tempus iniunctam ſibi penitentiam ageret ⁊
a recidiuo caueret. De quo etiam dicebat licet ei panni pꝛobationis con-
cedantur pꝛo pena: non tamen abſoluitur a profeſſione ⁊ obedientia quā
pꝛomiſit. Deniq; qui ſocietatem inficit vel extra oꝛdinem ſcandalum fa
cit: debet vel eo quo dictum eſt modo expelli: vel iuxta legem diuinaz vt
bos coꝛnupeta ne ledat includi: quod magis pium ⁊ honeſtum eſt: cum
etiam fugitiui ſint a pꝛelatis ne pereant ex ſtatuto eccleſie requirendi.
Tales pꝛo culpe modo intra clauſtrum arceāt ne ad exterioꝛes ꝓcedāt
vel infra cellam aliquam firmam: ſed aptam vt ibi operari poſſint ⁊ vi-
uere competenter: ⁊ intra ipſam interdum aeris beneficio recreari. Nō
enim debent celle certitudine vl' humoꝛe occidi: ſed laboꝛicio. diſciplinis
⁊ victus auſteritate affligi. ¶ Habit⁹ oꝛdinis deuotum. pauperem autē
⁊ humilem. veſtis rara ⁊ vilis. pedumq; nuditas manifeſta patent ſin
gula ꝯſequenter. ¶ ET ILLI qui iam pꝛomiſerunt obedientiam
habeant vnam tunicam cum caputio ⁊ aliaz ſine caputio qui voluerint
habere. ¶ Non poteſt pluralitas minoꝛ eſſe duabus numero. Nō neceſ-
ſitatis exceſſu duas tunicas habere ⁊ nō plures regularis ē foꝛme. Plu
res vero duabus habere: diſpenſationis eſt regule auctoꝛitate illoꝝ qui
bus datum eſt fratribus pꝛouidere ſecundū loca ⁊ frigidas regiones: ſi
cut neceſſitati viderint expedire. Neceſſitati enim conſulitur duplicib⁹
ſeu mutatoꝛijs derelictis: que apoſtolis duarum nomine tunicarum do
minus interdicit: volens ex pecijs mantellos paupertatis zel⁹ ⁊ neceſſi
tas adiuuent. Et in ſubſidium penurie tunicarum quas antiqui fratres
pꝛopter paupertatem ⁊ euangelij foꝛmā ſimplicius intellectam multi-
plicare nolebant: vna ſepius tunica intus ⁊ foꝛis circūquaq; repeciata
contenti. Hac ſanctus conſuetudine vſus fuit: ſicut ⁊ coꝛdā pꝛo cingulo
appꝛopꝛiauit. ¶ ET QUI neceſſitate cogūt poſſint poꝛtare calcia-
menta. ¶ Euangelica regula euangelium de non habendis calciamētis
etiam modum apoſtolicum ſequitur. Attende hic quid poſſe. quid neceſ
ſitatis. quid calciamenta dicantur: ⁊ vtrum calciari ſit pꝛohibitis regu
le. Poſſe hoc loco accipitur pꝛo licere: hoc enim poſſumus quod licite
poſſumus. Nota neceſſitas vero non determinatur vno modo ſed plu-
ribus. Aliquando enim determinatur ſecūdum ſtatum perſone vt quia
debilis vel infirma. Aliquando ſecundum tempus; vt quia vehemens
frigus eſt. Aliquando ſecundum locum: vt quia nudis pedibus ſine de-
trimento tranſiri non poteſt. Aliquando ſecundum iter vel officium in-
iunctum quod non poſſet nudis pedibus ſine detrimento vel cauſe pꝛo-
pter quam iniunctum eſt perfici. Multa quidem itaq; debent vtiq; po-
tius negligi vel differri ꝙ regule foꝛma ab antiquis mira diſtrictiōe ſer
uata ſine cauſa euidenti laxari: cum minus aliquando ꝑdicationis edi
ficet verbū vbi deeſt vite regularis exēplū. Sed vbi cogit neceſſitas: nō
min⁹ calciat⁹ ꝙ diſcalciat⁹ ſeruat rlam. Quidā in niue ⁊ glacie ſine calce-
is ꝑdurātes grauia incurrūt incōmoda. Meli⁹ ē bñficiū rle cū hūilitate
recipe: ꝙ ꝑiculū ex ſupſtitiōe icurrere. Sēꝑ tñ ſtudēdū ē vt indigentiaz

Qñ dicaꝝ manifeſta neceſſitas ad calciamēta poꝛtādū

comitetur modeſtia ⁊ honeſtas. Cogens neceſſitas dicitur quam non
carnis modeſtia vel prudentia ſed rōnalis ⁊ vrgens conciliat cauſa: vt
quando debitum impeditur officium: aut corporale vel ſpiritnale time
tur diſpendium: ſicut colligitur ex predictis. In hoc euangeliū concor
dat. Luce. xxij. ⁊ Mat. x. vbi dñs teſtificatur apoſtolos ſine calciamētis
miſiſſe dicens. Quando vos miſi ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamentis. Et
tamen ipſe mandauit eis ſicut clare ad lr̄az patet vt irent calciati ſanda
lijs: prout habetur Marci. vi. ca. Ex quo ſatis cōluditur ꝙ ſandalia non
vocantur proprie calciamenta: que quidem capitula ad lr̄am loquunt
de miſſione duodecim apl̄orum. Et ideo in concordantijs euangelioruz
ſcribitur ſic. Calciamentuz vero proprie dici non poteſt niſi quod ope,
rit pedes: vnde nec calige truncate: nec ſolee proprie inter calciamenta
deputari videntur. Item in co.ſtitutiōibus mandatur vt miſſam cele,
brantes ſint calciamentis calciati: ⁊ non ſandalijs quia non eſt proprie
calciamentum. Conſueta peduz operimenta de corio videntur proprie
calciamenta vocari: ⁊ portatio vſum dicit. Denicꝫ calciari diſpenſatio-
nis eſt regule in neceſſitate: non calciari forma eſt vite. Videtur tñ alijs
ꝙ omne qđ ad calciamenta pertinet: diſpenſationis eſt, aut minorꝫ vt i
ſoleis: aut maiorꝫ vt in ſoleis ⁊ caligis: aut maxime vt in ſotularibꝰ ⁊ ca
ligis. Neceſſitas licet minor in minoribus diſpenſationē excuſat. Quis
autem excuſet ſi vſum paſſim de indulgentia facias: vt verbi cauſa li-
men abſcꝫ ſoleis vel in eſtu ad modicum egredi neſcias? Sic calceos d̄
pāno pro pedibus ⁊ almucias ſeu capellas pro capite ⁊ omnia que for
mam regularem excedūt diſpenſationem aſſignant. Et attende ꝙ talia
ſi quando indulgent: cum fieri poteſt celanda ſunt: ne vite formam om
ni religioſo ſtudioſe ſeruandam publicata deforment: ⁊ in diſcretis ma
teriam iudicandi miniſtrent. Irregulare aliquid quādocꝫ habet licite: ſꝫ
vix publicatur honeſte: vnde beatus franciſcus dictas vt fertur almuci-
as nullatenus extra capucium publice ferri ſinebat. Alias almucie oſtē,
tatio ſignare faſtum vel impudentiam ſolet. Sandalia ⁊ mantellos poſ
ſumus forſitan (hec euangelij. hi ſancti licētia) publicare. Sunt āt aliq
regulares in veſtibus: calciamentis ⁊ neceſſitatibus alijs multū comple
ti: multumcꝫ forinſecus quadam honeſtate compoſiti: multumcꝫ frēs i
ijs deficientes: ⁊ quandam in cultu extrinſeco deformitatez habentes:
inhoneſtos ⁊ irreligioſos propter nuditatem ipſam atcꝫ penuriam re-
putant. Sed nulla maior honeſtas: q̄ꝫ chriſtum ⁊ eius apoſtolos imita
ri. Paupertatis ⁊ humilitatis honeſtas per quam ſanctiſſime ⁊ nude
nudo ac pauperi chriſto ſeruitur: quātelibet veſtium ⁊ calciamentorum
honeſtati prefertur: ET OMNES fratres veſtimentis vilibus in-
duantur. Omnes indiſtincte vilibus vti debent. Attendenda eſt hic vi
litas in precio pariter ⁊ colore: ⁊ ſm̄ extimationē hoīum regionis in q
frēs morant: ſeruata nō minus honeſtate: ne mollicie ſubtilitate vel ſpe
cioſitate notabiliter pannus appareat delicatus. Qui mollibꝰ veſtiunt
in domibus regū ſunt. Plus curāda eſt pāni honeſtas q̄ꝫ preciū, pro fo
ri varietate magis in malo pāno minꝰ in viliori vel fribus inhoneſto in

ueniri cõtingit. Quidã putãt non oĩuꝫ ex regula, ſꝫ in pãnis neceſſarijs
⁊ honeſtis quãdã mediocris precij vel qualitatis iuxta boſum reputati
onẽ pro tpe in ea quã regula imponit veſte neceſſariã vilitatẽ: nec poſſe
ꝯmode rebus p̃tereũtibus reſtrictius vti: ꝗ̃ ſuperior prouidet ⁊ coꝝ in-
ter quos viuit̃ mores ſe habẽt. Sed ꝯſtanter ꝑfectio eſt bñda regulari.
Religioſi pauperis cum regula ſit paup: veſtis preccioſa ⁊ curioſa confu
ſio eſt. Subrepit añt facile corruptela niſi arctius caueat̃ vt aqua: ſic di-
ſcipline cenſura ſi negligenter ſolui ꝑmittit̃: tota perit. Primis quidem
auctoribus maxime imputat̃ abuſus: ſequaces tñ vitij auctoritas non
excuſat exempli. Nempe ẜm apl'm vnꝰquiſqꝫ onus ſuũ portabit. ET
POSSINT ea repeciare de ſaccis ⁊ alijs pecijs cum benedictio-
ne dei. ¶ Ante ꝗ̃ regula bullaret̃ ſanctus addebat. ⁊ licet dicant̃ hypo-
crite nõ ceſſent benefacere. Quia nec vero due tunice ſimplices qñqꝫ ſuf
ficiunt: nec eas fratres annuatim renouare pñt aut nolũt intuitu paup-
tatis: pñt eas repeciare de ſaccis ad lr̃am cõtra delicata ⁊ ſubtilia veſti-
menta: qđ antiquis multũ fuit in vſum: vt eos iuxta apocalypſim ſac-
cis indutos chriſti non ambigas eſſe teſtes: vel alijs pecijs nouis vete-
rizabant paruis aut magnis cũ regula non diſtinguat. Põt vetus tu-
nica cum noua vt extimo ſine regule p̃iudicio per ꝯſuturã vniri. Sicut
duas cappas habere nõ dicit̃: qui habet pelleꝫ pãno inuolutã. Nec pe
nam in eſtate diuiſam hñs, ꝓhibetur vſqꝫ ad frigoris neceſſitatẽ ſeruare
niſi per ſuperiorẽ aliud ordinaret̃. Beatus eñi franciſcus duplicitatem
oẽm zelo paupertatis horrens: vix alquam vt dicit̃ veſtem fratribꝰ in-
dulgere volebat: niſi qua continue vtebãtur. Sic alicubi ſolẽt veſtes ſu-
perflue in eſtate renũciari prelato: iuxta eius diſpoſitionẽ cuſtodiende i
cõi: ⁊ fratribus ſuo tpe aſſignãde. Alias nõ videt̃ veſtis duplex dicenda
ſeu mutatoria que pro maxima parte anni ſimul eſt neceſſaria. ¶ Sim-
plex veſtimentum eſt quicquid neceſſarium eſt alicui ſcđm qualitatẽ lo-
ci vel temporis: ⁊ duplex eſt quod vltra neceſſitatem eſt. Antiquis mos
fuit tunicas pauprimas habere: formã regule de duabus hñdis ad plus
diligenter ſeruare: de ipſis duabus ſi non ſufficerent ſimplices quod ſu
peradebãt repeciando vt dictum eſt per conſuturam vnire. QUOS
MONEO ⁊ exhortor ne deſpiciant nec iudicẽt ⁊c. ¶ Nõ iudicare ſeu
cõdemnare lex chriſti eſt: quare fratres licet alios molli veſte victuqꝫ d
licato vtentes ab ijs abſtinendo precellant: debent tamẽ cauere ne ꝓs
iudicent vel contemnãt. In quo quis preeminet: facile ceteros vt inferi
ores cõtemnit. Si quis regule huius profeſſor qui ſuam debet crucẽ iu-
giter baiulare: chriſtiqꝫ mortificationem in ſuo corpore circũferre: delici
as iterum in molli veſte in cibis ⁊ potibus diligit aut (quod inexcuſa-
biliter ordinis honeſtati ⁊ regule aduerſat̃) pãnos coloratos in almu-
cijs vel alijs corporis indumẽtis admittit: dãnat ſe magis ꝗ̃ alios his
vtentes: quos ipſe turpiter imitatur. ¶ Patet ex regula victꝰ ⁊ veſtitꝰ
⁊ regularis diſciplina debita. In hoc frẽs a ſecularibus differunt. Se-
culares vtiqꝫ fiunt quoꝝ mores neglecta ꝓfeſſiõe reſumunt.

¶ Capitulum tertium.

C Lerici faciant diuinum offici
um ⁊c. C Secūs hoc loco d̄ oṙone ⁊ ieiunio tractat: ꝑ q̄ ꝯ
euāgeliū demonia expellūt: ⁊ q̄liter fr̄es debeāt ire ꝑ mū
dū. Diuinū officiū eſt ſolēnis oṙo q̄ inter ceteras deo gra
tiſſima maxime ꝯſtat effacie apud deū. C Clerici inq̄t faciāt diuinū offici
um ⁊c. Debet officiū fieri ſm ordinē .i. ſm ordinariū ſcē romane eccl'ie:
put eſt in ei⁹ breuiarijs ordinatū. Nō āt ſm variatiōes ſi q̄s dn̄s papa
q eſt ſupra officiū put vult, facit: niſi ſic ordinet eccl'ie faciēdū. Sȝ nec car
dinales ꝑ votū vt nos ad officiū ſe aſtringūt. Fr̄es itaq̄ nō ad dn̄i pape
vel cardinaliū officiū. ſȝ vt rl'a exprimit ad romane eccl'ie ordinariū ſeu
breuiariū obligant. Ex quo hr̄e poterūt breuiaria. Pluralr̄ vti q̄
dr̄. ſ. breuiariū diurnū qd̄ ē miſſale ⁊ nocturnū qd̄ ē horaꝝ. ſupōit atq̄
ꝯ ꝯſuetudinē romāe eccl'ie vel ordinē. Dixerūt aliq̄ q̄ fr̄es cū alioꝝ iter
ſūt officio: ad ꝓpriū nō tenēt. Sȝ ex q̄ hn̄t breuiariū nō vident a rl'e im
poſitiōe abſolui. Dicūtq̄ q̄ rl'a eos cū ꝑ ſe faciūt n̄ āt cū faciētib⁹ aſſiſtāt
indicit arctare. Sȝ antiq̄ cū in feſtis ſolēnib⁹ ex fr̄es ne de inertia nota
rēt alioꝝ matutino intererāt: ſuū in ꝑmis officiū vel certe poſtea i ꝑua
to legebāt. Officiū ſcē romāe eccl'ie tāq̄ valde autēticū tāq̄ īpoſitū ma
gna nobis eſt cura ſuādū. Btūs frāciſc⁹ frēȝ q nō eēt catholic⁹ vel nō ſ
ceret officiū ſm romanā eccl'iaȝ ſuis iuſſit pn̄tari maiorib⁹ in vincul' cu
ſtoditū: vbi criminis ⁊ pene collationē ⁊ legꝫ etiā volūtatē ⁊ culpe iſinu
at q̄titatē. Nō decet ait hugo vt cāt⁹ ⁊ vſus eccl'iaſtic⁹ fieri debeat ſȝ ar
bitriū diuerſoꝝ: ſȝ firmit ſuād⁹ē ſȝ ſcripta atq̄ īſtituta maioꝝ. In oīb⁹
auctas eccl'iaſtica magꝫ ⁊ rō ē imitāda: honeſtū ē inq̄t ⁊ religioſū nō fa
cile qcq̄ aliter leuit breuiare. Erubeſcat icōſiderata deuotianoꝝ p̄ſūptio
q rl'e ſcōꝝ officijq̄ ꝯditoꝝ ordinatiōi deuote ac ſolide: ſinglaritates ſuas
q̄ſi magꝫ deuoti ꝑponere n̄ verēt: hi ⁊ alij q̄daȝ ꝓpria ſil'r leuitate nūc i
l'ra nūc i cātu. nūc feſti. nūc ꝑuilegij. nūc ꝯſuetudinis. quā glibet ſibi ꝯfin
git obtētu: paulatiȝ a rl'ari recedētes officio: auferūt ordini nec̄ariuȝ ex
rl'a ſcē romāe eccl'ie morē (⁊ q̄ religioſis maxie ⁊ ſup oia expediūt) vni
formitatē ⁊ pacē. Hoc. n. ſicut diuerſitate ſic q̄ui ſepe defenſione turbat
fr̄es: dū vn⁹ qd̄libet: ali⁹ qd̄ placet v̄bis factiſq̄ ꝯfendit. Turpis q̄dē eſt
ſingularitatꝫ ꝯformitas vbi ē ꝓfeſſiōis idētitas. Nec lȝ cōia vota ma
xie fixa ſciēter vel i modico variare. Qui temere audet in modico: i ma
iori cito audebit. Ex modicis v̄o creſcit variatio i imēſū. Sic apud in
ſtabiles vix aliq̄d ſtabile eē p̄t. Nō euacuo diſpenſatiōes maioꝝ: ſemꝑ
tn̄ ꝓprijs ⁊ canonicꝫ cuiuſcūq̄ obſuātijs religiōis, vtputa ſūt in ordine
nr̄o mod⁹ officiādi forma iduēdi ⁊ ſil'es vt alibi tactū fuit tā ſupioꝝ q̄ i
ferioꝝ volūtaſ ex voto ſubiecta. lȝ i hijs q̄ſq̄ diſpēſare poſſit ſupior ex cā
rōnabili ad tp̄s. cū. n. vrget cā rōnabil' diſpēſaſ p̄t: nō volū aſſȝ auctas
ſupiorꝫ. Rōnabilis v̄o cā duplex eſt: nec̄citas videlȝ atq̄ vtilitas. Porro
neceſſitas duplex priuata ſcilicet ⁊ cōmunis. Priuata quidem neceſſi
tas eſt cum perſona ſine diſpendio nature vel gratie niſi ſecum diſpen
ſetur pertranſire non poteſt. Cōis v̄o neceſſitas eſt cū vniuerſitas abſq̄
diſpēdio cōis boni niſi ꝑ diſpenſationē ei ſubueniaſ: ꝑtrāſire non valet

Attē. qd circa officiū diuinū ſit tenendum.

Attē. qd ſit ne ceſſitas ⁊ vtili tas.

Utilitas vero duplex eſt. priuata videlicet ⁊ cōmunis : ⁊ ex vtraq; parte
quādoq; diſpenſatur: cū. ſ. boni priuati vel cōis ſpirituale precipue ⁊ nō
mediocre ab eo q̄ diſpenſat certis indicijs vel ꝓbationibus futurū ſpera
tur emolumentum. Quā ob rem iuxta maioꝝ ſententias tutum non eſt
fratribus per priuilegia impetrata in officio vel in alijs abſq; vrgēte cau
ſa recedere ab intentione regule quam vouerūt. Diſpenſationes quoq;
vnitatis morū ⁊ cordiū portant ſciſſiones: dum qđ vnus impetrat ali⁹
nō acceptat: ſed honeſtas maxima eſt regule ſingularitates vitare. Sin

Atten. qđ dica tur ſinglaritas vl' ſingulare.

gulare maxime dixerim quicquid ab obſeruantia diſcrepat regulari: que
cōmunis omnibus cōmuniter eſt tenenda. Qui ea q̄ regula vel ordo ſm
regulam ordinat ſoluūt: quantūlibet ſint multi, ſingulares exiſtūt. Non
enim pſonaꝝ paucitas: ſed inordinata diuerſitas vitium inducit ſingu-
laritatis. Sepe vnus vel pauci cōmuniter agūt: ſingulariter multitudo.
Deniq; ſingularis eſt qui debite cōmunitati nō heret. Cōmunitatem de
bitam nō errans pluriū turba: ſed rite cōmunis obſeruantia facit: ideo
non eſt in ab vſu ſequenda. Nō eniꝫ qđ multi tenent: ſed qđ tenere debēt
curandū eſt: alias iuxta canones qđ nō contra fidem nec contra bonos
mores eſſe cōuincitur: indifferenter habendum eſt: ⁊ pro eoꝝ quib⁹ vni
tur ſocietate vitandum. Semper etiā vitandū: vbi cōmode vitari poteſt
vitandum eſt. C LAICI VERO dicant. xxiiij. pr nr. ⁊c̄. Super
iſtum articulum non inuenitur expoſitio: ideo ſequit. C ET IEIU
NENT a feſto oīum ſanctorum vſq; ad natiuitatem domini. C Qđ

Nota qđ ſit ie iunium.

dicitur a feſto: accipimus excluſiue, nec in ipſa die feſti conſueuimus ieiu-
nare. Jeiunium perficit forma eccl'ie. eſt eniꝫ ieiuniū abſtinentia a cibo ⁊
potu ſm formaꝫ eccl'ie ꝓpter deū. Forma eccl'ie eſt vt ieiunans detracto
prandio cena contentus: a carne animalium ⁊ omnibus q̄ ſementinā ab
ea trahunt originem. ſ. lacte caſeo ⁊ ouis abſtineant. De ouis tamen ⁊ la
cticinijs pro aliquo tpe conſuetudo variat regionum eccl'ie approbata.
Ubi hec ſunt honeſta ꝓ patria: homines offendunt cū reſpuimus vilia:
ſumptuoſa recipimus. Piſces ingunt delicati ⁊ cari ſunt diuitum: latici
nia pauperum. Ubi a lacticinijs abſtinent ieiunantes: ſcandalū eſt ſi nos
morem patrie maxime in ſanctorum vigilijs vel alijs eccl'ie ieiunijs vio
lamus. Juxta ſancti canonem mos eccleſie ſiue dioceſis in qua ſum⁹ eſt
ſeruandus. Ad quācūq; inquit eccleſiam veneris eius morē ſerua: ſi cui
q; nō vis eſſe ſcandalum: nec quēq; tibi. Malū eſt homini q per offendi
culum manducat. Debemus ergo in ieiunijs ſm morem ieiunantiū vti.
Quidā hoc latius pro quadrageſima, illa ſumūt q̄ cōtinuatis ab epipha
nia. xl. diebus maxime ieiunabilibus agitur: queq; nō minus ſancta ma
iori quadrageſima, ſuperueniente completur, de qua ſubditur. SAN
CTAM vero quadrageſimam q̄ ⁊c̄. C Sed ieiunium in carnibus ir
rident homines: ignorat eccl'ia: nulluꝫ tamen ingratuitis extimo cōtem
nendum bonū. Ab hac. xl. q̄ fratrum relinquitur volūtati: nō debet ſupi
or ſine cauſa rationali ſubditum impedire. Et ne putemus nos per hanc
xl. ab alia quam eccleſia ſtatuit eximi: ſubditur. SED ALIAM
vſq; ad reſurrectionem dñi ⁊c̄. Ac ſi dicatur. Jſtā poſſunt ieiunare q vo

ſunt: ſed aliam ieiunare tenentur. Nūcꝙ enim ieiunare excuſat a ieiunijs eccleſiee: qḋ quidam maxime putauerūt ꝓpter illud quod ſeqtur. Alijs aūt temporibus nō teneant̄ niſi ſexta feria ieiunare. Sed hec exceptio ieiunia quattuor tempoꝝ vel alia indicta fidelibus nō excludit: cū in hoc regule conditor non poſſet. Sed frēs ad alia cꝫ q̄ taxantur ꝑ regulam nō tenētur. Unde an̄ bullā regula ſic habebat. Alijs aūt temporibus nō teneant̄ ſm hanc vitā niſi ſexta feria ieiunare. Sed poſtmodū expreſſio ē neglecta. Quis. n. ſani capitis debuit extimare: vt in ſcandalū tocius eccleſie generalis pauca ipſius eccl'ie generalia ieiunia ſanctus amouere intenderet: q̄ multa ſpecialia imponebat? Deniqꝫ ſi hoc ipē vel dn̄s papa regule approbator intenderet: fuerat exprimēdū. Itaqꝫ nr̄a religio ſicut nec alias chriſtianiſſimuz: ſic nec chriſtianoꝝ ieiunia regula nobis aufert. Feria. vi. nec ꝑfeſto etiā natalis dn̄i ieiuniū eſt ſoluēdū: ſed q nec voto nec regulari obſuantia ſunt aſtricti: tūc ob feſti excellentiā carnibus vti poſſint. ¶ TEMPORE vero manifeſte neceſſitatis nō teneant̄ fratres ieiunio corporali. Neceſſitas q̄ nos a ieiunio abſoluit: intelligēda ē multis modis. Cōtingit enī neceſſitas comedendi aliqn̄ ratione etatis vl' infirmitatis. Aliqn̄ ratione laboris vel defectus ſuſtētatōis. Neceſſitas d' manifeſta: qn̄ indigenti vel diſcreto cuilibet intuenti ⁊ maxime ꝑlato dubia nō exiſtit. ¶ Qualiter frēs ꝑ mundū euntes ſe habeant: docet cū ſubdit. CONSULO vero moneo ⁊ exhortor ⁊c. ¶ Legim⁹ beatū franciſcū fres ꝑ mūdū binos ⁊ binos miſiſſe iuxta ſaluatoris exemplū. Nūc quoqꝫ pluribus ꝑ mundū euntibus moduz tradens: ſocietatis mutue ſolatium ⁊ honeſtatem cōmendat: ſicut etiā litigij qḋ duoꝝ ad minus eſt diſſuaſio probat. Nō litigent inquit nec contendāt verbis: qḋ de fratrib⁹ accipi ſequens innuit text⁹ cū dicit. Necꝫ alios iudicēt. ſ. extraneos. Necꝫ enim decet necꝫ expedit frēs incedere ſingulares. Ue ſoli qꝛ ſi ceciderit nō habebit ſubleuantē ſe. ¶ Lis aūt frēs ⁊ ſocios nunqꝫ decet: ſed comes itineris etiā moleſtus caute ferendus eſt. Litigare cū ſocio viliſſimū ē: prudens cōtendere etiā leſus erubeſcit. ¶ NON LITIGENT ⁊c. Sāct⁹ hoc loco iuxtā euangelij formā optime inſtruit quibus frēs in lucem gentiū dati lucē inter homines debent oſtendere: ⁊ quoꝝ opinionem p̄dicantiū maxime ingnant vitā. Sic. n. frēs concordia inuicem et ad omnes: modeſtia in cibo ⁊ potu: manſuetudo ⁊ humilitas in moribus: etiam in verbis edificatoria ⁊ religioſa locutio: dei miniſtros ⁊ euāgelicos viros cōprobat. Sic contentionis diſſidium: gule quoqꝫ vitiuz p̄ſertim in modo ⁊ pinguibus vel alijs curioſis (⁊ q̄ in multuz inter homines dedecet) comeſtione moroſa tante ꝑfectionis viris ē maxime deteſtandū: moꝝ aut cibi faſtus ſecularis ⁊ indiſciplinata locutio vilificat ⁊ confundit. ¶ HONESTE loquētes oībus ſicut decet. ¶ Honeſta ingt locutio inter homines q hanc multū attendūt maxime frēs decet: vt ſtultiloquū aut vaniloqum nec noietur in eis ſicut decet ſanctos: ſed oīs coꝝ ſmo ſit ſemꝑ ſale condit⁹ in grā. Ipi. n. ſunt ſal terre: q' ſi ſal euanuerit: in quo ſalietur? Turpe valde eſt predicatorem euangelicū ad fabulas ſe cōuertere mūdi. Honeſtas etiam verbi tumorem. iniuriam. modūqꝫ

nota

nota sobre los 60 anos

ſecularem excludit: in quoꝝ ſenſu nõ ſolum conſpicuis: ſed omnibus ſm regulã licet domeſticis vel humilis conditionis hoībus honeſte loquendum eſt. Non decet religioſam pſonam labiũ ſeculare. Faſtus quoq; tollitur equitãdi: ſalutatio pacis ⁊ vict⁹ quoq; ſm euangeliũ comẽdat: vt in humilitate pcipua magiſtrũ humilitatis chriſtũ facto ac verbo auctoreꝫ pacis annũcient: modumq; euangelicum imitent. vnde ſubdit. ¶ ET NON debeant equitare niſi ⁊c. ¶ In hoc ſanct⁹ veſtigia chriſti ſequit: q pedeſter ſp niſi cuꝫ de pullo ⁊ aſina myſteriũ innuit ⁊ ꝓphetiam: credit ambulaſſe. In quo fr̄ibus, humilitatis, auſteritatis ⁊ minuende ſollicitudinis forma datur: que cũ ſanctus intenderet: intelligẽtia ſui dicti ex cauſis eſt aſſumẽda dicendi. Uulgo quoq; eqtare dicũt quicũq; aīalis cuiuſlibet euectione vtunt. Sunt q iuxta ꝓprietatẽ vocabuli illos tm̃ extimãt eqtare: q equini generis inſident aīali. Uex ⁊ ſi aīalia cetera vel honeſta occurrũt vehicula equis tracta vectari lfa forſitan minus vetet: beat⁹ tũ tutius ⁊ honeſtius niſi vrgente neceſſitate vitamus: peditesq; cũ dño ieſu ex itinere fatigamur. Hi i currib⁹ ⁊ hĳ in eqs, nos aũt in noīe dñi dei nr̄i inuocabim⁹. ¶ IN QUAM cũq; domũ itrauerint primũ ⁊c. ¶ Hoc vt diſcipulis in euangelio fr̄ibus intrantib⁹ dicit: ⁊ videt dici ſm admonitionem non ſm pceptum ſed ſm diſcretionẽ. Debẽt aũt frẽs iuxta hmõi verbi euangelici myſterium diſcordes in domo ſi fuerint cõcordare. i. ad concordiam dei ⁊ hominũ reuocare. ¶ ET SECUNDUM euangelium de oībus cibis ⁊c. ¶ Pecunia ⁊ pera ſine victus in pera repoſit⁹ diſcipulis denegat: nec elemoſynarium ſecũ vehãt. Sed cui p ſe vel per burſarium nullus eſt ſumptus: a ppoſitarũ reruꝫ indulgendus eſt vſus. Hoc propt iuxta morẽ accipimus: vt oībus ieiunantiũ in ieiunio: nõ ieiunatium in nõ ieiunio: vti cibis poſſumus. Nec eniꝫ regula d̃ ferie ſexte abſtinẽtia vel de ieiunij forma contradicit. Nec fr̄ibus cõceſſio ꝯgruit tũ ꝓpter euãgeliũ formã: tũ ꝓpter hereſim ꝯfutandã: q̃ cibos dãnat quos ſm apl̄m deus creauit ad pcipiendũ cũ grãꝝ actione fidelib⁹: ꝯtra quas hunc dom⁹ ordinẽ ſuſcitauit: tũ etiã ꝓpter paupertatẽ q̃ nõ habet vnde cibos ꝓuideat ſpeciales. Paup aũt ſi qđ inuenit reſpuit: freqũeter aut eſurit aut moleſtatur. Non ledit cibus etiã lautus ſi temperate ſumatur: nec tranſeqt in affectum. Non eſt regnũ dei eſca vel potus: ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudium in ſpũ ſancto. Ideo euangelica vita hypocriſim in cõmuni vſu declinãs: dũ in laucis vel in habundantia ſe tẽperat: quaſi martyriũ eſt. In hoc. n. carnalis ⁊ paup euangelicus diſtant: qr ille menſaꝫ ſterilem odit ⁊ laucis excuſari affectat: ille vero appoſitis iuxta euangeliũ menſaq; frugali ad ſuſtentationem contentus: delicata ⁊ ſi modicũ delibat: gule tamẽ appetitũ nõ ſatiat: exemplũq; inter hoīes maxime neceſſarium eſt. Fratres itaq; per mundũ euntes carnibus ſi appoſite fuerint vti poſſunt: a quibus tamen reſidentes in domo religioſe ac ꝓuide abſtinent. Nimirum religioſi ⁊ pauperes carnis mortificationi ex vite propoſito intendẽtes: lautaq; cibaria ⁊ delicata ⁊ ſi ab alijs appoſita neceſſitatis gratia pro tempore non recuſant: congruentiſſime tamen ipſi ſibi inet (niſi arctet neceſſitas) non miniſtrant: nec procurant miniſtrari. Un

De quib⁹ cibis ſit licitũ fr̄ibus mãducare tp̄e ieiunij ⁊ alijs.

de abſtinentia carnium in locis fratrum beati Franciſci tempore dicitur incepiſſe. Sane qui egypti carnes in eremo religionis deſiderant: iram dei contra ſe prouocant. Non carnium reprehendit vſus: ſed cõcupiſcẽtia ⁊ abuſus. Non cibus in vitio eſt ſed appetitus carnalis: ex ſola inertia ſepe inualidi non niſi delicato carnium vſu vel eſu (quaſi non aliꝰ conforet cibus) contenti ſunt: panes optimos cocta ſeu pulmẽta quecũqꝫ. piſces, lacticinia ⁊ oua non reputant: nullus ſine carnibus ſufficit eis cibus. Noſtrũ eſt promiſſum a deo manna cum gratiarum actione ſuſcipere: carnes ⁊ curioſa nõ querere: ⁊ vbicũqꝫ in domo vel extra noſtre diſpoſitioni relinquitur corpori ſuſtentationem non delicias ꝓuidere. Patres noſtri inſuper in penuria abſtinebant: quo modo nos in copia inſuper ⁊ delicias querere poſſumus? Sed vt dictum eſt per mundũ nobis euntibus appoſitis vti licet. Quid ſi ordo vel prelatus appoſitis vel oblatis vti prohibeat? Cõceſſiones regule ⁊ ſi prelatus ſine iuſta cauſa non debeat impedire: nos tamen eius mandatum rationabiliter factum conceſſionibus proprijs religioſe preponimus propter obedientie bonum: propter vniformitatem ⁊ pacem: ijs enĩ conceſſio preiudicare nõ debet: ſine quibus religio non cõſiſtit. Scdm aplm nõ omnia que licent expediunt. Poſſumus etiam arctari per capitulum noſtrum per fratres quos intelligimus interueniente aſſenſu. Unde ordo arctare ſeipſum libere poteſt. Ad quod tamen aliqui expreſſum fratrum aſſenſum neceſſariũ eſſe dicunt: ⁊ procuratores ad capitulum non pro arctanda regula; ſed pro ijs que ad eius obſeruantiam faciunt deſtinari. Sed ſapiẽtia que de ſurſum eſt bonis conſentit: ⁊ que pacis ſunt ⁊ edificationis ſectatur. In omni vt extrimo foro nõ proprio ſingulorum ſed cõmuni potiorũ conſilio regiat multitudo. Poteſtati eccleſie ac ciuili etiam requiſiti paſſim obtemperant ſubditi.

¶ Quartum capitulum.

Precipio firmiter fratribus vniuerſis vt nullomodo denarios vel pecuniã recipiãt. ¶ Beatus Franciſcus ad perfectionem euangelicam tota intentione aſpirans: denarios ⁊ pecuniam recipi ꝓhibet: volens vt fratres nullomodo aurum argentum vel in zonis es poſſideant iuxta datam apoſtolis regulam ſaluatoris: in qua ⁊ eis a ſollicitudinibus huius ſeculi ⁊ curis huius vite ſꝫm euangelium attendere voluit: cum pecunia ſit occaſio maxima ſollicitudinum ⁊ curarum. ¶ Attende in hoc capitulo, primo quid dicatur pecunia, cũ pecunia dicat aliud ꝙ denarius. Omnis enim denarius pecunia: ſed non omnis pecunia denarius eſt. Secundo videndũ eſt de receptione pecunie in generali. Tertio quid ſit recipere per ſe pecuniam vel per interpoſitam perſonã. Quarto qualiter pecunia nullomodo ſecundum quoſdam ſit reci-

pienda. Quinto de ſollicitudine per amicos ſpirituale. Sexto de ꝓuiſi-
Q.i. qd dicat pecunia. one in poſterū ſi ſit fr̄ibus licita. Septimo ſi pro mutuo ꝯtrahēdo poſ-
ſint recurrere ad amicos ſpūales. ¶ Ad primū pro interꝑtatiōe dicit cō-
ſtitutio pecuniā eſſe q̄cquid recipit vt vendat: vnde libri ⁊ calices ſi hac
intentione reciperēt vt auctate frūꝫ poſtmodū venderent: inter pecuni-
am ꝯputant: quia intentio denarioꝝ eſt in ſic recipiente: qꝛ qḋ venditur
denarijs vendit. Sed cum in p̄nti capitulo receptio rerum quarum fra-
tres vſum habere non poſſunt interdicat: viſum aliq̄bus fuit per denari-
os ⁊ pecuniam aliquarū genera tangi rerum: ꝓpterea viſum fuit denari-
os conſtitui in pecunia numerata: pecuniā vero dici oēm illam rē q̄ ho-
mines cum opportunū eſt vti ſolent ad rerum precium emendarū. Aliq̄-
bus vero viſum eſt ꝙ in ꝓhibitione receptionis pecunie omnis rei rece-
ptio que ad vſum neceſſarium non recipitur ꝓhibetur. Alioquin videre-
tur ꝙ poſſimus recipere non intentione vendendi pannū, veſtes, granū
⁊ gēmas: ⁊ tpe neceſſitatis nō vendere: ſed pro rebus neceſſarijs ꝯmuta-
re: qḋ ſupple nō videt fieri poſſe. ¶ Prohiberi ergo videt receptio reruꝫ
ad vendendū ad ꝯmutandū. ad theſaurizandū: quia in omnibꝰ iſtis rei
poſſeſſio vel proprietas declarat. Totum aūt quicquid in terra homīes
poſſidēt ⁊ omnia quoꝝ dn̄i ſunt: pecunia vocat. Iſti vero capitula ⁊ ꝓ-
hibitiones regule non diſtinguūt. conſtat enim ꝙ in aliquo capitulo oīs
rei ꝓprietas interdicitur: ſed vſus. In p̄nti vero capitulo quarūdā rerū
que nomine pecunie ⁊ denarioꝝ deſignātur omnino vſus ⁊ proprietas
ꝓhibet. Sed ſcḋꝫ iura pecunia eſt quicquid appreciatur pecunia nume-
rata ad hoc vt aliquid emat. nam proprie qḋ emitur p̄cio numerate pe-
cunie emitur. Si ſpecies alicuius rei pro ſpecie alterius rei detur: cōmu-
tatio eſt: non emptio. Si vero taxetur vel extimet ⁊ pro numerata pecu-
nia vel alia re detur: emptio eſt: que ꝓprie non cōtrahitur niſi pecunia
mediante. Videt ergo hic ꝓhiberi receptio denariorum ⁊ quarumlibet
rerum: que recipiuntur ad quarūlibet rerum precium emendarū. ¶ Pau-
pertatem ergo euāgelicam ſanctus zelans exemplo chriſti: pene neceſſa-
ria in ſublatiōe pecunie amputat. ¶ Neceſſariorum duo ſunt genera: vnū
quo emuntur neceſſaria ſiue ſit denarius ſiue argentum ſiue aliud quod-
libet quo neceſſaria emi ſolent: quod hoc ⁊ in euangelio pecunia dicit
quā chriſtꝰ miſſis ad predicandū diſcipulis interdicit. Aliud neceſſaria
ipſa quorum ⁊ ſi non vſus tamen proprietas in alio vt dictum eſt caplo
De receptione pecunie i gen̄e ꝓhibetur. ¶ Circa receptionē pecunie vt plenius inſtruaris: obſeruā ꝙ
res quedam recipiūtur in ꝓprietatē: quedā improprietatē ⁊ vſum. Di-
cendum eſt ergo ꝙ receptio cuiuſlibet rei improprietatē fr̄ibus in alio
caplo ꝓhibet: vbi dicit. fr̄es nihil ſibi approprient ⁊c̄. ¶ Receptio rerū
aliquarum ꝯceditur ad vſum: vt ſunt libri ⁊ veſtes ⁊ alia hmōi neceſſa-
ria: vt ſupra de veſtibus ⁊ breuiarijs eſt expreſſum. ¶ Receptio vero dena-
riorum ⁊ pecunie ꝓhibetur ⁊ quātum ad ꝓprietatem ⁊ quātum ad vſū.
Vſus aūt pecunie quādo videlicet res in peculium ſiue in ꝓprietatē vt
ad emendorum precium aſſumit: fr̄ibus ꝓhibet: non aūt vſus alicuiꝰ
naturalis vel artificialis vt volunt, q̄ſi. ſ. rebus vtimur ob earum effica-

ciam naturalem: vt auro ⁊ gēmis ad remedium contra morbos: vel artificium vt mediante ſtudio vt calices vel de caſſa de argento pro altari vł corpore dñi reponēdo. Nullus denicꝫ niſi pecuniarius vſus negatur paupertatis regule humilitate ⁊ honeſtate ſeruata. Si quñcꝫ caſ⁹ in quo licet pecunia ipſa vti: vt quando nullomodo aliter nec petendo nec laborando vite neceſſaria poſſent inueniri vt in perſecutiōe cōtingit. Sic chriſtus pacis tempore miſſis ad predicandum diſcipulis ne quid tollerent in via ꝑcepit: inſtante vero neceſſitatis articulo ⁊ tota illa gente ⁊ paſtorez ⁊ gregē perſequente: ſimul ſacculos. i. loculos permiſit dicens. Nūc qui habet ſaccaium tollat ſimiliter ⁊ peram. Ubi ergo neceſſitas veraciter ingruit: ⁊ ſi paupertas: nūcꝫ inſigne tamen paupertis neceſſitati cedit. ea. ſ. ratione: ꝙ cum duorum obligantium q diſpariter obligāt emergens occaſio alterꝝ alteri reddit incōpoſſibile: tunc id qđ minus obligat neceſſe eſt alteri cedere. verbi gratia. Minus obligat votum non recipiēdi pecuniam ꝗꝫ preceptum ſeruandi naturam: ⁊ ideo cum aliomodo natura ſeruari nō poteſt: pecunia ⁊ recipi ⁊ cōtrectari poteſt: nec pecunia eſt illius q ſic contrectat vel recipit: ſed tantum vſus: necꝫ vſus ſimpliciter ſed ex cauſa ⁊ ad tempus. Porro ſolo deo acquiritur cuius intuitu vł nomine offertur: cuius vice ⁊ auctoritate cum prefata durat neceſſitas i aliud transfertur. Poſtꝗꝫ vero tranſit neceſſitas: vſus pecunie mox ſpirat: qꝛ redit ꝯpoſſibilitas. Omniū nācꝫ duoꝝ inequaliter obligantiuꝫ quorum alterum ad tempus ſit incōpoſſibile vel ex cauſa alteri mox vt redit cōpoſſibilitas neceſſe eſt eos q obligati ſunt alterutrum inuiolabiliter obſeruare. Dicta itacꝫ neceſſitate ceſſante: pecuniam recipere nullomodo ꝑmittitur necꝫ dono nec mutuo: duobus his modis pecuniam recipere ⁊ vtrocꝫ modo tam per ſe ꝗꝫ per aliū homines poſſunt: ſed fratres nec dono nec mutuo: qꝛ nullomodo nec ꝑſonaliter nec alio mediante: qꝛ nec per ſe nec per interpoſitam perſonam hoc poſſunt. ¶ Nūc videndū eſt quid ſit recipere per ſe vel per interpoſitam perſonam. Pecuniā per ſe recipere eſt pecuniam in proprios vſus cōuertendam accipere. Recipere ꝑ interpoſitam perſonam eſt: aliū auctoritate ſua ſuſtituere ad capiendū pecuniam in vſus proprios cōuertendam. Circa hoc dubitationes emergunt de pecunia q̄ ab alio ad fratrum neceſſitates offertur: ⁊ de pecunia alij cōmiſſa: ⁊ de pecunia de loco ad locum tranſmiſſa. Eſt autem generaliter tenendum: ꝙ auctoritate fratrum non poteſt pecunia recipi vel cōmitti: nec cōmiſſa ſicut propria repeti vel expendi: nec nomine fratrū deponi: nec de loco ad locum deferri: ſed dominus pecunie vel quiuis alius auctoritate ipſius poteſt de ipſa per ſe vel per alios fratruꝫ neceſſitatib⁹ prouidere. Dubitatur circa pecuniam tranſmiſſam per nūciuꝫ q poteſtatem cōmittendi alij a domino nō accepit: vtrum cōmittere ipſaꝫ poſſit: ſi prouiſioni fratrum ipſe impediatur intendere per ſe ipſuꝫ. Sed ex quo domin⁹ pecuniam abſolute fratrum neceſſitatibus deputauit: non videt̄ dubium: quin poſſit ⁊ debeat cōmiſſarius quilibet de re cōmiſſa ſibi ꝑ ſe vel per alios exequi dñi volūtatem. Qualiter autem fratres circa oblatā pecuniam vel comiſſam ſe habeant; declaratio apoſtolica q̄ ſufficere de-

Hic tāgit̄. 3. ſ. qđ ſit recipe pecuniā. ꝑ ſe vł ꝑ interpoſitaꝫ ꝑſonam.

bet fidelibus ad dubij ſcrupulum amouendū: oſtendit. ꝙ. ſ. poſſunt nūtiū
p̄ſentare ⁊ recurrere ad eundem: hoc ⁊ ſi dn̄s papa taceat: ratio tamen ⁊
veritas ip̄a affirmat. Illa nāq; regula vt inferius ſermo diffuſior explicat:
rationabiliter fratres ⁊ opportunū beneficioꝝ adiutorem ꝓcurant ⁊ be-
neficiū ab eo q̄ poteſt ⁊ debet impendere maxime poſtulāt. Hoc igit̃ cir
ca p̄ſentationem nūcij teneas: ꝙ ſi rez fr̄ibus neceſſariam emi oporteat vl̃
ſolutionem fieri pro ip̄a iam empta: poſſunt fratres vel nūcius ei⁹ a quo
res emitur vel aliquē alium volentibus ſibi elimoſynam facere: niſi idez
per ſe vel ꝑ alios nūtios ſpeciales ſoluere maluerint: preſentare. Qui ta-
liter preſentatus ab ip̄is fratribus nō eſt eoꝝ nūcius licet preſentetur ab
ip̄is: ſed ipſius potius cui⁹ auctoritate ſolutionē facit ſeu recipientis ean
dem. Profecto ſiue is cui debetur pecunia: ſiue is q̄ debitaz ei ſoluit nū
cium miſerit: ſemꝑ ⁊ nūcius ⁊ miſſa ꝑ eum pecunia ꝑtinet ad mittētem.
Si vero pro alijs fratrū neceſſitatibus nominet̃ quis vel preſentetur ab
eis: ille commiſſaz ſibi. ſ. elemoſynā ad certos vſ⁹ a dn̄o deputataz p̄ter ex
preſſam vel ꝓbabiliter preſumptam eiuſdē domini volūtatem in vſus
non poteſt alios cōmutare. Ad quē etiam fratres pro hm̄oi neceſſitatib⁹
licite poſſunt occurrere: maxime ſi negligēs fuerit vl̃ neceſſitates ignora
uerit eorundem: quas ipſe nō poteſt niſi fratres explicauerint ſibi diuina
re. Et taliter nominatus ſiue preſentatus a fratribus nequaq̄ nūcius ſeu
depoſitarius eoꝝ: ſed illoꝝ a quib⁹ ei pecunia vel denarij cōmittūt̃. Nec
fratres ꝑ ſe vel per interpoſitam ꝑſonam denarios vel pecuniam recipi-
unt noiando vel p̄ſentādo ſic aliquos: ſeu ad hm̄oi ſic noiatos ſeu p̄ſenta
tos taliter recurrēdo: cū nō ſit volūtatis ſeu intentionis eoꝝ vt de ipſoꝝ
auctoritate pecunia hm̄oi ſeu denarij conſeruentur vt ab eis nomine de-
poſiti exigant̃: licet pro ipſorum neceſſitatibus nūcio ſeu depoſitario cō
mittatur. Tunc. n. vt dictum eſt pecuniam per interpoſitam perſonā q̄s
recipit: cū alium ad recipiendam pecuniam nomine ſuo ſua ſibi auctori-
tate ſubſtituit. Et fratres nullū ad recipiendam ſeu tenendam pecuniā eo
rum auctoritate ſibi ſubſtituūt nūcium preſentādo: ſed preſentatū ab eis
ille qui ei cōmittit pecuniā ſibi ſubſtituit ipſo facto: vt eius vice in neceſſita
tibus fratrum diſpenſet. Quis deniq; ita deſipiat: vt putet ſi dicā alicui:
iſte fideliter exequetur vel cuſtodiet qd̄ ei cōmittetis: ꝙ hoc quicq̄d ille ac
cipiet, fiat meū. Quis dicat ꝙ eū qui elemoſynaz offert nō poſſiz dirigere
ſeu inſtruere de idoneo ad hoc nūcio ſeu depoſitario eligendo? Inde de
cipi maxime quiſq; extraneus poſſet nō habens noticiā fideliuz ꝓ depo
ſito ꝑſonaꝝ. Adhuc predicta pro ratiōe aduerte. ¶ Cōſtat ꝙ fr̄es niſi de-
um tentare ſeq; periculo mortis velint exponere (qd̄ ꝓrſus illicitū eē pa
tet) debent aut laborando aut medicando ſm̄ regulā cū hoib⁹ acq̄rere
victū ſuū. Si aūt hoies illi cuz q̄bus fratres laborauerint vel aq̄bus ele-
moſynā petūt manu ꝓpria non poſſint vel velint de pecunia ſua veſtes
aut librū fr̄ibus neceſſariū emere vl̃ alia eis neceſſaria miniſtrare: quare
ꝑ ſuū ſuū vel ꝑ aliū nō poſſint ſine fratrū offenſa: aut ꝓfeſſionis eoꝝ leſi-
one hoc facere? Que ſi ſeruus ille vel nūci⁹ ꝑ ſe nō poſſit ſed cōmittat hoc
alicui: quare nō hic ꝑ tertiū vl̃ certe ꝑ decimū et viceſimū hec liceat fieri:

cum pecunia ita ſit domini cū cōmittitur intermedie pſone: ac ſi vere eā
dominus manu ꝓpria cōſeruaret. Niſi quis dicat ꝙ pecunia i manu ſer
uientis poſita, hoc ipo in eius dñiuʒ tranſeat ⁊ deſinat dñi eſſe ſui: qḋ fal
ſiſſimū eſſe liquet. Si dicas ꝙ domus ſimpliciter ⁊ abſolute dare fribus
intendit: dico ⁊ ego ꝙ nullus ſane mentis fribus dare intendit: niſi ꝑut
coꝝ perfectioni ſeu regule competit. Quis enim daret eis elemoſynā vt
faceret perdere vitam eternam? Dat ergo eo modo quo fribus cōpetit
vel expedit cōmittendo alicui: q eam pro ſe diſpenſet in ijs rebus quas
fratres accipere licet: ⁊ ſic pecunia illa per quorūcunqꝫ manus tranſeat:
nullomodo ad fratres ſpectat: qꝛ primi dñi ſemper eſt. Ex qua re patet ꝙ
eam nec per ſe nec per interpoſitam perſonam ipi recipiunt. Ad hec q̄ꝫ-
uis aliquis pecuniā fratribus dare intendat: nūqꝫ tamen eius intentio ſi
ue voluntas poteſt efficere vt in fratres nolentes nec aliquatenus inten-
dentes ipſum pecunie dominiū ſiue ꝓprietas transferatur. Nullus enī
dominium rei ſue poteſt in aliuʒ ipo nolente transferre. Cū ergo donatio
fratribus nullomodo recipientibus claudicet: offerenti ſemper proprie-
tas ſalua manet. Unde pecunia fratribus non confertur proprie: ſed of-
fertur: ⁊ oblata priuſqꝫ fuerit in eorum neceſſitates conuerſa repeti poteſt
⁊ ſi non debeat. Quādiu enim pecunia eſt: fratrum non eſt: ſed ipſe domi
nus p ſe vel per alios vicem eius agentes: quātalibet ſibi pluralitate ſeu
varietate ſuccedant poſſidet eam ſemper: nā ſemp is poſſidet cuius noīe
poſſidetur. Nec extra manū eſt dñi qḋ eius nūcius ſeu depoſitarius ad
huc tenet. Nec minus nūcius ſeu vicarius eſt ipſius q de foro: q̄ꝫ q de fa
milia ꝓpria ſumitꝰ: nec minus abſens q̄ꝫ pñſens. Deniqꝫ ſicut aplī qbus
erat interdicta pecunia poterant ſequētiū ſe mulierū iuuari obſequio: ſic
p pecuniā frēs pñt fideliū apud quos eiꝰ dñiuʒ remanet beneficio ſuſtē
tari. In alijs q̄ frēs licite ad vſum recipiunt: nihil iuris iuxta diuinā legē
ea ſimpliciter ⁊ abſolute deo in elemoſynā offerenti: ꝓprietate nō in fra-
tres quoꝝ eſſe nō pōt rſa obſiſtente ſed in eccliā ad cuiꝰ forū talia exſpe-
ctant ex vi collationis ⁊ receptionis huiuſmodi tranſeunte: q̄ forſitan ſi-
ne licētia ſedis aplice q̄ retinuit ea ſibi extra ordineʒ alienari nō poſſunt.
Sed pecunia dum nō recipitꝰ nō trāſfertur: quāqꝫ de ipſa cum fratrū ne-
ceſſitatibus deputatꝰ: deputantiū ſiue legantium determinata voluntas
ab eoꝝ cōmiſſarijs ſit fideliter exequēda. Qꝛ ſi dator pecunie nullo dñio
illā vult ad ſe deinceps ꝑtinere: cū nec fratrū nec depoſitarij poſſit eſſe:
ad ſedē aplicam vt quidā volūt ſicut ⁊ alie oblate ordini elemoſyne ꝑti-
nebit. Idē pari ſentiūt ratione de pecunia ex legato. Sʒ pecunia q̄ ex reꝝ
ordini cōceſſaꝝ venditione habetꝰ: ad earum dños ſiue ad ſedem p̄dictaʒ
ſiue ad alios ꝑtinet: quoꝝ etiaʒ auctoritate ipſas vendi vel in alia cōmu
tari oportet. Contendit improbus fratres pe interpoſitam pſonam ha-
bere pecuniaʒ: qꝛ pro eis vel pro eorum neceſſitatibus habetur. Sed nō
ob hoc ipſi pecuniam habent: quorum auctoritate nunqꝫ habetur ⁊ ſi ꝓ
eorum vtilitate: auctoritate tamen deponentium habetur q perſonas q
bus committitur interponūt. Cū enim pecunia dꝛ haberi ꝓ fratribꝰ: poſi-
ta ibi ꝓpoſitio auctatē nō dicit: ſʒ vtilitatē occaſionē vel cauſam: q̄ oīa p̄

poſitio eadem ſignificat. O q̄ multa pro fratribus vel alijs paſſim.i.
eorum cauſa vel ratione vel gratia fiūt: q̄ ipſoꝝ auctoritate vel precepto
non fiunt: quod loquendi genus etiam patere pōt imperitis. Non ergo
fratres habent pecuniam q̄ pro ipſis habetur: ſed illi potius habēt quo
rum auctoritate habetur. Tradit pater familias pro paſcenda familia vl
pater pro nutriendo filio ſuam diſpenſatori pecuniā: quā illi quidem nō
habent: licet habeatur pro ipſis.i.vtilitate ipſorum. Igitur quicqd emu
lus garriat: iuris tamen ⁊ rationis euidentia conſtat: q̄ rem miſſam ſeu
pro alio cōmiſſam intermedia perſona poteſt vel cōmittentis vel ei⁹ ꝑ
quo cōmittitur auctoritate tenere: ita ſi perditur, illi vtiq̄ ꝑditur in cui⁹
nomine tenebatur. Quod autem deputata ad fratrum neceſſitates pecu
nia non habeatur auctoritate ipoꝝ: nec ipi eam nomine depoſiti exigāt:
ſatis enim vt puto ſuperius preoſtenſū: ſicut ⁊ dominus papa docet cu
ius eſt dubia elucidare ⁊ condere ipſa iura: cuius ſententiam inpugnare
nimia cogit inſania: ipſos etiam litteratos ⁊ etiam religioſos excecās.
Debent autem fratres in omnibus non ſolum veritatem attentare: ſꝫ eti
am honeſtatem ſemper a mala ſpetie ſm apoſtolū abſtinentes. Habet
frater paupertatem in corde: quam ore non exprimit vel ei quibuſdaꝫ cu
piditatis ſignis exterius nō contradicit: videbitur pecuniaꝫ per interpo
ſitam perſonam recipere. Propter hoc vt circa factuꝫ pecunie pateret
exterius fratrum intentio: fuit aliquando generaliter ordinatum vt dice
rent pecuniam offerenti. Poteſtis ſi placet iſtum veſtrū conſtituere nūci
um vel apud eum veſtrā elemoſynā deponere: q vice veſtra inde fratruꝫ
neceſſitatibus prouideat. Qui preſentandi nūcij modus fratrū cōſciētijs
ſatiſfacit. Non enim debent fratres recipientium more preſentare nūci
um tanq̄ ſuum: vt p̄ſentet aliter ſubſtituens aliter ſubſtituēdus aliter ex
hibens. Omnis penne contractus verbo mediante efficit. verbūq̄ iuxta
domini ſententiam iuſtificat aut condemnat. Deniq̄ in facto pecunie qn̄
cunq̄ fratrum intentio per verbum ordinatum exprimitur: ⁊ conſciētie
puritas ⁊ ordinis retinetur honeſtas. Vitandi ſunt etiam turpes queſt⁹
pecunie preſertim publici ⁊ cōes in loco aliquo vel per vicos: vbi ⁊ ſpeci
es mala eſt: nec intētio exponi poteſt multitudini. Nec decet fratres pe
cuniam: ſed elemoſynā in generali: vel expreſſe rem aliquam fratrib⁹ ne
ceſſariaꝫ petere. Res illicita turpiter petitur. Congruit etiaꝫ propter ho
neſtatem p̄dictam vt fratres nequaq̄ ſi vnq̄ vitare poſſunt ſuos preſen
tent nūcios ſpeciales: neq̄ loquantur vt domini pecunie: ne per hec aut
ſimilia per interpoſitam perſonam recipere ſeu poſſidere pecuniam vide
antur. In his tempore meo antiqui licet aliquando ſimplices vt recolo
Hic tangit.iiij videlicet an fratres ab oimoda receptōe pecunie artent. fratres ſicut mentis videbant intentione: ſic ⁊ verbi ordinatione ad mo
dum cauti erāt. ¶ Sꝫ q2 dictum eſt q̄ fratres denarios vel pecuniā nullo
modo recipiant: aliqui docuerūt q̄ fratres ab omnimoda pro ſe ⁊ ꝑ ali
is receptione artentur, vt ſicut nec pro ſe dono vel mutuo ad vtendum:
ſic nec pro alijs ad cuſtodiendum vel diſpenſandū recipere permittan
tur. Cuſtodia enim pecunie vt dicunt obligationem importat: niſi a prin
cipio per determinationem aliquā excludatur. Diſpenſatio etiā quādaꝫ

habet auctatem ſaltem miniſterialem: ⁊ affert ordini ſcandalū ⁊ ſuſpicio
nis notam: ⁊ hec vt volunt ſm mores regule ꝓhiberi vident. Si enim
tm̄ interdicit receptio pecunie ꝓut affert ꝓprietatē: ſupfluit illud caplꝫ
in quo ois rei ꝓprietas ꝓhibet. Si etiā diſpenſatio hmōi fribus eēt lici
ta: multa incōueniētia ſequerētur: ⁊ ſupflue vt dicūt in expoſitiōe regu
le nūcius ſeu depoſitarius aſſignat. Hi quis largiꝰ rtarē q̄ i ꝓprio vſu
vt dictū eſt ſiſtere credit receptionē extendāt: hñt tn̄ ꝙ ponūt irrefraga
bilem ordinis honeſtatē. Conſtat.n. diſpēſatores pecunie in ſcandalum
gdem hoſuꝫ ⁊ aiarū fratrū periculū magnū eſſe: ad q̄ vitāda btūs franciſ
cus frēs apud alios ꝯmorātes ⁊ in alijs diſpenſatores eſſe nolebat. Vñ
regula ſic prlus habebat. Oēs frēs in qbuſcūqꝫ locis apud alios extite
rint: nō ſint camerarij vel cancellarij nec p̄ſint honoribꝰ eoꝝ qbus ſerui
unt: nec recipiāt aliqđ officiū qđ ſcādalū generet vel aīe ſue faciat detri
mentū: ſed ſint minores ⁊ ſubditi oībus qui in eiſdē domibꝰ ſunt. Suſti
nebat ꝙ frēs leproſis in magna neceſſitate elemoſynā q̄rerēt: ſic tn̄ vt a
pecunia multū cauerent. Et q̄uis pia loca in qbus frēs hoſpitabant vel
morabātur diligerēt: nō tn̄ patiebat vt pro loco aliquo pecuniā q̄rerēt
vel q̄ri facerent: vel cū q̄rētibus eā irēt. Quō igit eos pecuniā manu ꝓ
pria diſpenſare ſeu ꝯtrectare pmiſiſſet? Cuſtodiā vero pecunie ꝓpter oc
caſiones maloꝝ ⁊ turpes pro caſuū varietate infamias piculoſiſſimam
fribus plures ⁊ miſerabiles nr̄i tpis quas ex depoſitis ordo incurrit cō
fuſiones oſtendūt. Et quidē vile eſt: ꝓprie cōtēptorē pecunie cuſtodē vel
diſpēſatorē ſe facere aliene. Qui ſua ꝓpter picula reppulit: ſtulte ſe rurſū
ꝓpter aliena exponit. Si quādo frēs deponi aliqđ in piculo tolerāt: pñt
dicere deponēti: nos rē vr̄am nō recepimꝰ: nec de cuſtodia vobis tenebi
mur: ſed ſi vos in loco ponitis: durante piculo toleramꝰ. De pecunia in
uenta ſcūs ita dicebat. Si inuenerimꝰ pecuniā nō curemꝰ tāq̄ đ puluere
quē pedibus calcamꝰ. Ipſe quoqꝫ inuentā aliq̄n dicit nō curaſſe. Caue
ant etiā cenſum vel tangere alienū. Comptū eſt pecuniā in itinere fuiſſe
aliq̄n poſitam: vt eaꝫ tollenti calūnia inferret: q̄re nōnulli ad hmōi neqꝫ
ad diſcernēdū q̄đ ſit inclinare ſe volūt. Diū qdem eſt ⁊ ſm legē diuinaꝫ
ſaluare ꝓximo rē amiſſā. Vocāde ſūt fideles ſi inueniāt pſone: q̄ pecu
niā ſeruent ⁊ ꝓut expedit publicēt. Si quid aūt neceſſitatis amplius in
diget: agenda eſt cā ꝓximi fideliter: ſed prudēter. Ubi eni aīa vel fama
leditur: nullius eſt curanda pecunia: plus proprie honeſtati q̄ꝫ rebus te
neor ꝓximi. Deniqꝫ ſpūalis ⁊ ātiqua eſt hmōi honeſtas non deferre nec
tenere pecuniā: niſi violenta piculi neceſſitate cogēte. Ad ꝓpriū aūt or
dinis vſum recipere vt dicūt nullo mō lꝫ. ¶ Verū ne ꝓ ijs q̄ vrgente ne
ceſſitate exiſtunt vt ſunt veſtes ⁊ neceſſaria pro infirmis: nec inueniunt
vt ſepe niſi pecunia mediāte piculum fribus imineat: dum nec pecuniaꝫ
ipi tractare nec ſine ipa ipi poſſunt frequēter ſue indigentie ꝓuidere: ſta
tuit pius ac ꝓuidus pater vt per amicos ſpūales miniſtri tm̄ ⁊ cuſtodes
ſuper ijs ſollicitā curam gerāt. vnde ſubdit. ¶ TAMEN pro neceſſi
tatibꝰ infirmoꝝ ⁊ alijs fribꝰ induēdis p amicos ſpūales miniſtri tm̄ ⁊
cuſtodes ſollicitā curā gerāt. ¶ Sane ad miniſtros tm̄mō ⁊ cuſtodes au

Hic tāgit q̄n
tū. ſ. đ ſollicitu
dine p amicos
ſpūales.

ctoritas ptinet hmōi cure. Vñ auctas diſtribuēdi veſtes ⁊ alia ꝓut vni
cuiq; op⁹ eſt reſidet penes eos: ſ; ⁊ ꝓcuratores in hmōi ꝓcurādis ex eo
rū ꝯmiſſiōe ipam p miniſtrū ꝓut eis imponit curā gerāt. Pñt rl'ares ꝑ
latī ſup ijs q̄ ad eos ex officio ptinēt ꝯmittere vices ſuas. Nō eni vnus
miniſter vel cuſtos ſingulis ſue cuſtodie infirmis vel induēdis frib⁹ cor
porali pñt pñtia ſemp adeē ad neceſſaria ꝓcurāda. Solēt qdā ab antiq̄
declinātes ad loca de neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ fribus induendis q̄ duo
multū ſūt neceſſaria ⁊ honeſta ppl'z exhortari. Tūc fideles aliq ab alijs
poſiti ad hmōi ꝓcurāda: in ijs vice ppl'i abſq; frūm ſollicitudine ꝓuide
bāt: vt erāt ſpūales amici dei. Ad hoc fideles aliq ab epis vl' cōitatib⁹
ſtatuūt: q vice ipoꝝ negocia frūm gerūt: qđ videt ſecuꝝ valde frib⁹ ⁊ ho
neſtū: ſic p miniſtros tm̄ ⁊ cuſtodes cura hmōi gerebat. Ceteꝝ q; picu
loſa ſūt frib⁹ q̄ mediāte pecunia gerūt: ea ſemp p amicos ſpūales tuti⁹
⁊ honeſti⁹ cēſuit ꝓcurāda: ad quos recurere p qbuſlibet neceſſitatibus
minime ꝓhibet. Sz ꝓ infirmis ⁊ veſtib⁹ neceſſitas magis vrget: quam
neq̄q; a miniſtris negligi voluit. Si āt miniſtri hec debēt p amicos hu
iuſmodi ꝓcurare: quō frib⁹ coꝝ vice ꝓcurātib⁹ liceat: vt omiſſa rl'e for
ma ipi p ſe veſtes ⁊ qcqđ nō ſolū ꝓ infirmis imo etiā ſanis emēdū fue
rit emāt: ⁊ ꝯtract⁹ quoſlibet paſſim agāt? Nō pl⁹ vicario q̄ ꝑncipali
ꝯcedit. Nō pl⁹ nec alit ſubſtitut⁹ q̄ ſuſtituēs pt. Sicut ḡ miniſtri ⁊ cuſto
des: ſic ſubſtituti ꝓcurātes formā rl'e ſeq debēt. Per miniſtros ⁊ cuſto
des nō ſolū ipos ꝓuinciales ſ; etiā locales miniſtros intellige: q; mini
ſtri ſūt aliqñ appellati l; nō generaliter vt opinor: cū ſint q hec ignorēt
antiq: ſ; magis in aliqb⁹ ptib⁹ vel mixtim cū noīe guardiani. In alijs
hmōi ſnie quēdā ꝓbatiſſimū ⁊ autenticū audiui: ꝙ cū ⁊ ipſe loci cui pre
erat miniſter appellat⁹ fuiſſet: ꝙ q; ſupueniēte ordinatiōe de noīe guar
diani: inſcriptū ſigillū noīe miniſtri ſuaſu fratꝝ frāgere diſtuliſſ;: ne for
te ob hoc ordinatio mutaret. Btūs franciſc⁹ eos aliqñ guardianos ſic
etiā miniſtrū generalē cuſtodē appellās ad officiū arctabat. Pecoꝝ. n.
ſeu q̄rūlibet reꝝ cuſtodes aliq guardianos appellāt. Supiorib⁹ ḡ tātū
ꝓ maxie neceſſarijs ſollicitudo relinqt: vt diſcat ſubdit⁹ reꝝ abſq; inia
ꝓcurationē ⁊ diſpēſationē illicitā eſſe ſibi. Sz ex hoc qđ hic dr̄ ſollici

Arti. vi. an liceat frib⁹ ſibi ꝓuidere impoſteꝝ de neceſſarijs.

tā curā gerāt: qdā arguūt ꝙ l; frib⁹ impoſterū ꝓuidere: aliq ligna legu
mina caſeū vſq; ad menſez. ⁊ vinū vſq; ad ebdomadā ⁊ ad menſe; ⁊ ea
dē rōne vſq; ad annū ſibi poterūt ꝓuidere: ꝑcipue de fructib⁹ q ſemel re
nouāt in āno. Sz vita euāgelica ſollicitari đ craſtino nō pmittit. REGULA aūt ⁊ vita mi. f. hec eſt. ſ. ſanctū euāgeliū obſeruare. Peregri
ni etiā in locis p q̄ trāſeunt victualia ſibi in poſterū nō ꝓuidēt: frēs aūt
ſm rl'am tāq; aduene ⁊ peregrini debēt dño famulari: nō ḡ debēt ſibi i
poſterū ꝓuidere. Si ꝓuiſio de qbuſdā ꝯcedit reb⁹: q̄re de oīb⁹ alijs ſiſr
nō licebit? Videt itaq; pēſatis hincinde ſentētijs rl'e: ꝙ ſolū exigēte ne
ceſſitate pñt ſibi frēs in poſterū ꝓuidere: ita tñ ꝙ in ꝓuiſiōe quā faciunt
ſibi de reb⁹ neceſſarijs neq; diuturnitate, nec rerū q̄litate, nec quantitate
formā paupertatis excedant. Credo ḡ ꝙ aliquoꝝ maxie minutoꝝ ꝓuiſio

ſit ɔceſſa: pp modici p̃cij quãtitatẽ, ppter fratrũ qetẽ, pp ppli edificatione. Si.n. oĩ die talia qrerent: frẽs nimis diſcurrere oporteret: ⁊ pplus ĩ frequenti eoꝝ aſpectu minꝰ edificaret. Oĩs.n. religio in frequenti hoĩuꝫ aſpectu vileſcit. Btũs frãciſcus in hortis fratrũ non quidẽ legumina q̃ diu ſeruari pñt vel ne, frẽs ex ijs ſe ad maiora extenderẽt: ſed olera q̃ cito decidũt nec panis anonã efficiũt: ſeminari volebat. Nempe qꝛ naſcentium in hortis quaſi iugis eſt vſus: magne inquitudinis eſſet queſtus.

¶ Eſto q in aliq̃ regiõe fratres vinuꝫ vel aliqua victualia alia nullo mõ hrẽ pñt niſi ad mẽſem vel ampliꝰ ɔgregent: nũquid hoc pñt ſine p̃iudicio regule vel euangelij ſollicitudinem ꝓhibentis? Si loca hmõi deſerunt ne ɔgregãdo faciãt ɔtra vſum ordinis generalem: erit aliqñ dãnũ maximũ aiarum: quas ibi dño verbo ⁊ exemplo acquirũt. Credo q tũc hec ꝓuiſio liceat maxime per diſpenſationẽ miniſtri ⁊ capli generalis. Per euangeliũ prouidentia non dãnatur: ſed ſollicitudo mentem ſuffocans ⁊ impediens quo minus celeſtibus inſudet. Multũ tñ eſt antique ac ſancte ordinis conſuetudini deferendũ: niſi vrgens neceſſitas ⁊ euidens ⁊ vniuerſalis excuſet vtilitas. Uſus vitij cito creſcit: difficile tollit. Uiriles etiã aĩos ipſa paulatim deflectit ɔſuetudo. Sic ĩ multis hodie tolerat: qđ antiquis ĩtolerabile videbat. ſequit. ¶ EO SEMPER ſaluo vt ſicut dictũ eſt denarios vel pecuniam non recipiãt. ¶ Quia tactũ eſt de ſollicitudine per amicos: putare vel ſimpliciter aliquis potuit: q ad eos foret mutui gratia recurrendũ. Sed dum receptionem pecunie expreſſa iteratio remouet: conſequenter ⁊ mutuum probibet in quo pecunia ipſa recipitur. In mutuo nãqꝫ ab illo qui dat mutuum in illuꝫ qui per ſe vel per alium recipit transfertur dominiũ ſiue proprietas pecunie mutuate: vnde mutuum dicitur quod de meo fit tuum: quod inter alia vſura dicitur illicita ⁊ iniqua: quia qui mutuum dat: de pecunia que ex vi mutui fit alterius: emolumentum extorquet: ⁊ fructum ſibi ex vſu rei vẽdicat aliene. Qui ergo mutuum pecunie contrahit: pecuniam recipit: qđ fratribus nunq̃ꝫ licet. Ipſum quoqꝫ interpoſitum nuncium pro recipiendo mutuo non dantis ſed accipientis mutuum eſſe patet. Neqꝫ enim vt reor in mutuo preſentatio nuncij ſicut pro elemoſyna locum habet: cum ſemper aut vere aut interpretatiue in mutuo nunq̃ꝫ autem in oblata pecunia fratribus proprietas transfertur. Non vere vt volũt proprietas in proprietarium: ſicut vt in furem res furata transfertur: hinc dei lego regula obſtante: ſed dicitur proprium qđ illicite cotrectat vt proprium. Pecunie quoqꝫ receptio que in mutuo conſtat eſſe: in regula ſpecialiter probibetur. Quamobrem fratres cum ad aliquos pro huiuſmodi ſubuentione recurrunt: nunq̃ꝫ vel mutuum nominare debent: cum ſepe in abuſu ⁊ audientium intellectus ⁊ ipſa loquentis intentio confundantur. Domino quoqꝫ vt dictũ ẽ nos ex verbis iuſtificari vel condemnari teſtãte. Simplicibꝰ ab ĩitio fribꝰ nõ fuit neceſſe mutui vl' alterꝰ receptiõe pecunie modos exponere: qñ amicꝫ ſpũalibꝰ ĩſinuata ⁊ ꝓcurata p eos vt poterat nẽitate ꝓ veſtibꝰ ⁊ ĩfirmis tenui victu quẽ laborãdo vel

An frẽs q in regione aliq̃ abſqꝫ ɔgregatiõe panis vel vini ad mẽſeꝫ vel ãplius nequnt trãſire: poſſint licite ɔgregare.

¶ Arti. vij. an ꝓ mutuo ɔtrahẽdo ſit licitꝰ recurſus ad amicos ſpũales.

mendicãdo poterãt inuenire ꝯtenti: pecunie mutuũ ignorabãt. Nã licet
idẽ amici aucte ſua vel populi ꝓ frũm neceſſitate pecuniã aliqñ peterent
vel offerẽtiũ vicẽ tenerent: ipi tñ frẽs ad eos ꝓ neceſſarijs recurrẽtes: ex
nimia ꝯſcie teneritudine vix pecuniã vt alibi hẽs noiare audebãt. Refe-
rebat quidã antiqu⁹ in ordine frater: ꝙ cum ſemel denariatã vini quam
tñ nõ obtinuit petiuiſſet: ad miniſtrũ fuit pro abſolutõe trãſmiſſ⁹. Pau
ci aũt frẽs paucis ac vilibus erãt ꝯtẽti: ⁊ fameſcẽtes ꝑ iter viã vel ꝑ lo-
ca vitã ſepe pane arcto ⁊ aq̃ vel ſolũ fructib⁹ ſuſtẽtabãt: beatius reputan
tes ſpicas in fine cũ aplis vellere: q̃ ad ollas carniũ velut egypt⁹ aban
dare: vel hoies ꝯtra morẽ apli ſũptib⁹ aut queſtu grauare. Unã nouam
ex pãno viliſſimo tunicã vix forte ꝑ bienniũ aut trienniũ merebãt: laſciuos
habitu vel amictu ſed feruẽtes ſpiritu ſuperabãt. Infirmi nõ q̃rebant di
uitũ medicinas: ſ; in neceſſarioꝝ defectu ſani ⁊ infirmi gloriabãt. Tugu
ria ex lignis ⁊ luto ſuis ipis ſepe manibus ꝯſtruebãt. Alie q̃ aliqñ eis fie-
bãt paupcule dom⁹ erãt: ſtructuꝛ q̃ꝝ erãt alij curatores: materiã emẽtes
oparios ꝯducẽtes: opantib⁹ aſſiſtẽtes: de ꝑcio rñdentes. Fratrũ eq̃ vna
quã nulli dimittebãt alij: cura erat: vt paupta; inſigne i oi edificio ſem
per eẽt iuxta verbũ ſancti dicẽtis. Caueãt frẽs vt eccłias ⁊ edificia pau-
pcula ⁊ oia alia q̃ ipis ꝯſtruũt penit⁹ nõ recipiãt: niſi eſſet ſicut decet ſã-
ctã pauptatẽ quã in rła ꝓmiſim⁹: ſemp ibi hoſpitãtes tãq̃ aduene ⁊ pe
regrini: non ergo vt ciues mũdi erãt oẽs in tecto: ſ; vt pegrini ⁊ hoſpi-
tes cũ pr̃iarchis in caſſulis habitabãt. Oratoriũ hũile ſ; honeſtũ: nõ p̃-
cioſo ſeu coloꝝ varietate fucato: ſ; mundiſſimo nitidiſſimoq̃ ornatu ful
gebat: decorẽ ipo nitore angelicũ ⁊ reſurrectiõis gl'iam repñſentãs. Nũc
frẽs trãſſigurato ſathana in oratorijs ſũptuoſis in magnis calicibus ca
pſis vel crucib⁹ de argẽto ſub ſpecie famulat⁹ dei, a rła deflectunt: ex q̃
ꝯcreuerãt dño famulari. Nec vaſoꝝ aut ornamẽtoꝝ theſaur⁹ furib⁹ aut
infirmis occaſio mort; erat. Ars hec dmonũ eſt: vt ſub ſpecie cult⁹ dei de
ſtruat veriſſim⁹ in pauptate ſanctiſſima dei cult⁹: ⁊ apparẽs deuotio ve
rã ꝓpoſiti deuotionẽ extinguat. Cũ ergo pauptas in oib⁹ colebat: fa ci-
le abſq̃ interptẽ rła ſeruabat. Attẽde ꝙ ſi frẽs in mutuo vel debito vel
ꝯtractu alio de facto ſe obligãt: de iure tñ ad ſoluendũ aliqd qd eis hr̃e
nõ l; ſe obligare nõ valẽt. reali dico obligatiõe: ſicut in iure ciuili de mi-
nori in peculiũ debitore. ¶ Quõ pñt ergo ꝯtrahere dubitat. Pñt quo-
dãmõ nõ obligãdo ordinẽ vel pſonas: ſed tm̃ ſub ꝯditione pñt ſupiore
annuẽte ꝓmittere: ꝙ bona fide ꝓut honeſte poterũt ꝓcurabũt vt credi-
torib⁹ ſatiſfiat. Uñ aliq debitũ frũm nõ debitũ a debẽdo pecuniã: ſed a
debẽdo ꝓcurationẽ ipſius vocãt. Nec hãc ſimpliciter: ſ; ꝓut eſt frĩbus
poſſibilis ⁊ honeſta. Parce ergo ⁊ cum tremore debent ꝯtrahere debi
tum: ⁊ tunc tantũ cum id requirit neceſſitas manifeſta. Sunt etiam mul
tiplicãdi ⁊ cum magna vbiq̃ diligentia prouidendi amici ſpũales: ad
quos de incompoſſibili fratribus obligatiõe inſtructos ſecura ꝯſcia re-
curratꝛ: quotiens aliter res neceſſaria ſiue pua ſiue magna expediri non
poteſt. Si enim ꝓpter hoc ad quoſlibet paſſim recurrit: obligationis ex
cluſionẽ ad ſingula erit. difficultas exprimere: periculũ ſubticere: põt ꝓ-

vidus procurator apud victualiũ venditores vel artes alias ſiue officia fratribus exercentes, ſibi aliquos (maxime vbi per fidelem fratrũ ꝓcuratorem ſe indemnes ſeruari conſpiciunt) familiares acquirere: qui vt ſepe libenter in hoc fauent ordinis puritati. Recurrit itaq; ad amicos nõ vt illicitũ vt dictũ eſt mutuũ contrahat: ſed vt ipſi neceſſaria frib⁹ vel aliũde acquirãt: vel ex ꝓprijs abſq; fratrũ reali obligatione ſubueniant ſub ſpecie tamen elemoſyne obuẽture. Queq̃dẽ ſubuentio ſiue ſubſidiũ q̃ſi qddã mediũ inter donũ ⁊ mutuũ põt dici. Verbi hmõi abundant amici: tunc moderata debita in hoc ꝯſunt: ꝙ oblatã pecuniã non reponi ſʒ reddi creditorib⁹ cogũt. Meli⁹ quidẽ eſt de pecunia ſtatim vt obuenit expediri: q̃ȝ repoſitam niſi ex cauſa multũ neceſſaria cuſtodiri. Cõſeruatio pecunie ſpẽm malã ⁊ ſcrupulũ ingerit: expeditio neceſſitatem oñdit. Vbi aũt ſpũales deſũt amici ꝯtrahere debita ſicut periculũ eſt: ſic temeritas ⁊ ſepe ordinis ſcãdalum eſt.

¶ Capitulum. v.

FRatres quib⁹ dedit dñs gratiam laborãdi ⁊c̃. ¶ Hic agit de exercitio laboris ⁊ pceptione mercedis. Attende ꝙ duplex mod⁹ viuendi in r̃la tradit. Vn⁹ ꝑ laborẽ in pñti caplo. Ali⁹ per elemoſynaȝ in ſequẽti. Ad amicos ſpũales recurrere poſſum⁹ ꝓ vtriuſq; defectu: ſʒ quõ ſupi⁹ eſt expſſũ. Circa labori ciũ q̃ttuor ꝯſiderãda vident, videlʒ an hoc qd dr̃ ſit p̃ceptũ. Vtr̃ oẽs liget. Quid dicat gr̃a laborãdi. Et qs mod⁹ ſit i labore ſuãd⁹. ¶ Quidã dicũt laborẽ in p̃cepto nõ eẽ: ſʒ beatũ frãciſcũ manualẽ laborẽ neq; p̃cipere nec ꝯſulere, nec monere. ſʒ ſuppoſita ſuaſione apl̃i fribus nimis vel min⁹ ſollicitis ad laborẽ: formã tribuit laborãdi. Quidã. n. ſic intendebãt labori: vt in eis orõnis deuotio necaret: qd q: ꝑiculoſuʒ erat cũ actiua ꝯtemplatiõi debeat ſeruire: dedit pr̃ ſanctiſſim⁹ eis formã vt ſic laborarent qui laborare ſcirent vellent ⁊ poſſent: ꝙ ſancte orõnis non extingãt ſpũm: cui debent cetera tpalia deſeruire. ¶ Vnde non dicit p̃cipio vel cõſulo fribus ꝙ laborent: nec dicit frẽs q ſciũt opari vel pñt laborare laborẽt: ſʒ qb⁹ dedit dñs gr̃am laborãdi qd nõ ſolũ laborãdi potẽtiã: ſʒ etiã volũtateʒ icludit. Si. n. mõ ſili diceret. frẽs qbus dñs dedit lachrymãdi gr̃am lachryment modeſte: ita ꝙ oculos non amittant: non p̃ciperet lachrymari. Ipſe aũt de labore manuali puam vt dicunt viʒ faciebat: niſi ꝓpter ocium declinandũ: nec multum labori lucratiuo manuũ credit intendiſſe: cuʒ fuerit ꝑfectiſſim⁹ regule obſeruator: ſed potiſſime ad orõnẽ monebat: nec volebat ꝙ fratres eam extinguerent ꝓpter lucrum. Sane cum in regula q̃dã p̃ceptorie: quedam monitorie: q̃dam informatorie dicãtur: qd dictum eſt de labore: qdam informatorie nõ p̃ceptorie dictũ putãt. Inſtruit ãt quor̃ ſit manualiter opari. q hñt gr̃am hoc eſt facultatẽ v̄tutꝫ ⁊ induſtriã. opportunitatẽ loci ⁊ tpis: ⁊ q̃liter opando: q: fideliter ad ꝓximos: deuote ad dñm. modeſte ad ſeipos. Alijs magis labor in p̃cepto eſſe videt ꝓpter

¶ Q. i. an exercitiũ laboris in dictũ in r̃la obliget vt p̃ceptũ

¶ An oẽs frẽs generaliter ex r̃la ad laboris exercitiũ teneãtur.

formā dicendi q̄ ſimpl'r ⁊ exp̄ſſe idicit: ⁊ ſm intentionē bti frāciſci q̄ꝫ v-
bo exp̄mēs dixit. Ego meis manib⁹ laborabaꝫ: ⁊ volo laborare: ⁊ oēs
alij frēs volo firmit̄ q̄ laborēt de laboricio qđ ptinet ad honeſtatē: ⁊ q
neſcit diſcat: nō pp cupiditatē recipiēdi p̄ciū laboris: ſꝫ pp exēplū ⁊ pp
repellendā ocioſitatē. Et qñ nō daret̄ nobis p̄ciū laboris: recurram⁹ ad
menſaꝫ dñi petēdo elemoſynā oſtiatiꝫ. Ex his patet ſanctū voluiſſe oīno
q̄ frēs corpaliter laborarēt. Sꝫ tūc grādis fuit frūm lr̄as ignorātiū ſed
laborare volentiū multitudo: qb⁹ labor hmōi pp exēplū ⁊ vitādū ociuꝫ
q̄ duo ſcūs exprimit ꝯpetebat. Cū aūt rl'a nullū hñtē gr̄am laborādi exi
mat a labore: labor mechanic⁹ ad ſuſtētationē corpis acqrēdam videt̄
ad oēs ſꝫ hñtes gr̄am hmōi ptinere: niſi q̄ ali⁹ corpalis vel ſpūalis in-
iūctus p ſufficientē occupationē excuſet. Sufficiētē ideo dixerīꝫ: q̄ ſub p̄
textu alicui⁹ officij iniuncti nō lꝫ ocio indulgere: qđ rel'e conditor mādat
excludi tāq̄ꝫ aie inimicū. Vñ ān̄te bullā ī rl'a ſic ponebat. Serui dei ſemp

C Quid dicat̄ gr̄a laborandi.

oroni vel alicui bone opatiōi inſiſtere debēt. Gr̄a v̄o laborādi dr̄ ars vl'
idoneitas: quā quibet hꝫ velut donū gratꝫ a dto datū. Vñ pri⁹ in rl'a dice
bat̄. frēs q ſciūt laborare laborēt: ⁊ eā artē quā nouerūt exerceāt. Si nō
facerit ꝯtra ſalutē aie. Et poſt pauca. Vnuſqſq̄ꝫ in ea arte ⁊ officio in q̄ vo
cat⁹ eſt pmaneat ſm diſpoſitionē miniſtri. Antiq dixerūt maxie gr̄aꝫ vſū
⁊ induſtriā artis vel laboris corpalis valitudine ſuffragāte: eāq̄ꝫ hñtib⁹
neceſſariū laborare p ſuoꝝ diſpoſitiōe maioꝝ: rl'am vero eis abſolute p̄
cipere laboris officiū: modū ⁊ finē in ope ꝯmēdare. Inexcuſabiles pri⁹
eē laborioſos in ſc'lo: vacare iā ocio: minuſq̄ꝫ nūc religiōi q̄ꝫ tūc mūdi ne
ceſſitati vel ꝯmoditati dediſſe. Mutatio ſtat⁹ pfectū reqrit nō deffectuꝫ
vel in hoc ſuſtinere ſalua recōpēſatiōe fideli nec tñ nō ſolū rl'a ſꝫ etiā lex
diuina rep̄hēdat: licere alijs gr̄aꝫ p ꝯpetētiū q̄litate laboꝝ hñtib⁹ ocia-
ri. Plura qdē in ordine laboꝝ ſūt genera: in qb⁹ laborādū eſt frīb⁹ ſm
gr̄am ſibi datā: vt in ſtudio veritatis, in exercitio hūilitatis, pietatis ſeu
charitatis ⁊ aliaruꝫ virtutum: in officio prelationis procurationis alio-
rumq̄ꝫ miniſterioꝝ prout ſingulis imponunt̄. Extra tempus diuini offi
cij decet quēq̄ꝫ ſi valet certis exercitijs occupari. Qui aūt laboris aliqñ
conſuetudinē habuerūt: ſi non laborent: maxime inexcuſabiles ſunt: niſi
potioribus occūpent̄. Labor ſiquidē ſpiritualis vti melior: excuſat cor-
poralem. Nam vt ait ſanctus, quanto ſpūs corpore melior: tanto ſpūa-
lis q̄ꝫ corporalis exercitatio fructuoſior. Deniq̄ꝫ omniū ſentina vicioruꝫ
eſt ociuꝫ. Multam quippe docuit maliciaꝫ ocioſitas. Immo ocioſus re
ligioſus eſt: dum ſe vel actione vel in contēplatiōe quoꝝ vſu maxime cō
ſtat religio pro ſtatus exigentia non exercet. C Rectum aūt operādi mo

C Quis mod⁹ a frib⁹ debeat ſeruari i laboribus.

dum deſcribit dum deſcribit ſanctus cum dicit. Laborent fideliter ⁊ de-
uote ⁊c̄. hic laborandi modus conuenit ſeruis dī: vt nec fidelitas in ope
re: nec deuotio voluntatis ⁊ intentionis pie deſit in mente: nec diſcretio
in executione que ocium ſic excludat: vt tamen deuotionis ſpiritū nō ex
tinguat. Religioſus enim quātūlibet in exterioribus occupet̄: dūote tñ
orationes maxime neceſſarias exſoluere ſemper debet. Magnum eſt vi

tium ꝓpter occupatiões ſeu opatiões mundanas negligere opus dei.
Nouit fidelis ſeruus ⁊ prudens nunc marie, nunc marthe officio dño
miniſtrare: eiq; varia officiorum fercula exhibere: prout obediẽtia regen
te fuerit opportunũ. Sub pretextu clauſule huius volunt carnales ocio
ſitatem ſuam defendere: dicentes in ſe ſpiritum deuotionis extingui: ſi
quando eis laborem aliquem ſuperiores imponunt. Sed orationis ⁊ de
uotionis ſpiritus dicitur non extingui: quando non eſt talis ſollicitudo
laboris: per quam impediantur ab omnibus ſm regulam determinatis
cum deuotione dicendis. Quidam maxime orandi, quidam operandi
gratiam habent. exercendus eſt quilibet ſcdm gratiam ſibi datam. De
bent actio ⁊ oratio tanq̃ due manus ⁊ duo pedes in corpore ſimul eſſe
Vix bene ad patriam curritur vno pede. Unde nullus vel ſtudio vel ali
cui vis exercitio ſic dare ſe debet: vt tamen horis competentibus oratio
ni non inſtet. Quidam quaſi ſui obliti: vix orationi mentali ſe applicant
Vix conſcientie proprie domũ intrant pſalmos tamen aliquos vel ora
tiones ore tenus recitantes: id fruſtra ſufficere ſibi putant. Sed antiqui
miro modo deuotionis ſpiritum nutriebant in die ⁊ in nocte: non ſolum
in oratorijs: ſed in cellis ⁊ in lectis ⁊ extra lectos: quando in lectis quie
ſcere putabantur orationi vacantes: ſed operando ſpiritum non extin
guebant. Sancti enim viri etiam operando contemplabantur: maxime
quando iuxta aplm in ſilentio operabãtur. Qui videlicet non ſolum ge
tis ſed catinũ etiam oratiõis oris ſilentium idem antiqui vere ſicut eſt
cultum iuſticie approbantes: non ſolum nocte vel aliquib⁹ locis ſ; mul
tis vſq; ad tertiam de conſuetudine ſeruaſſe referuntur. Iſraelite quia in
egypto non erant: plagã ranarum egypti euaſerunt: ſed quia iſrael rever
titur in egyptũ: ranas iam habet. Iam eni linguoſos quoſdã nulla ſilẽ
tij ordinatio: nulla prelati ſuaſio: nulla diſcipline vel quietis ratio. a ſua
poteſt garrulitate prohibere. Vix aliquis a ranis quietus ⁊ a ranis li
ber locus oĩa ſilentij loca ⁊ muſſitationibus. immo iam clamoribus re
plent: ⁊ tamen lingue incontinentia fediſſimum maxime in religioſis eſt
Lingua autem ſaltem in locis ⁊ temporibus ordinatis cohibere non
poſſe: euidentiſſimum loquacitatis eſt teſtimonium. Tunc enim etiam a
bonis iuxta prophetam ſilendum eſt. Sed vt preſidentium ſalua pace
loquar: nihil ſic totam pene ordinis diſciplinam in ſilentio ⁊ in alijs ſta
tutis eneruat: q̃ ꝙ ſuperiores primi ſunt tranſgreſſores vel remiſſi trãſ
gredientium correctores. Qui enim in ſe ordinatus non eſt: alios or
dinare non poteſt. Ubi autem correctionis cultus negligitur: cito re
ligionis ager in ſegetes vitiorum excreſcit. Taciturnitas ⁊ victus au
ſteritas tanq̃ due firme columne religionem ſuſtentant ſimul ⁊ ornant.
Has nabuzardan de templo domini tollens: de templo confringit.
Carnales enim hec duo iugiter proſequuntur ſemper verba ⁊ ſplendi
dã menſã amantes cũ diuite epulone. S; patres nr̃i non gule aut verbis
intenti: orationi potius ſimul ⁊ operationi prout erat opportunũ inſta
bãt. ¶ DE MERCEDE vero laborũ p ſe ⁊c. ¶ Videndũ hoc loco an

C.ij.ps princi
palis hui⁹ ca
pituli.

ſicut frēs recipiūt libros ⁊ alia qbus licet vti: poſſent recipere materiam iuxta ſuū artificiū: ⁊ ex ea aliqd operari qḋ poſtmodū darēt pro corporalibus neceſſarijs acqrendis: vt pgamenū de quo faciāt libros: corium de quo faciāt ſotulares. Qȝ ſi diceret̄ ꝙ ſic: poſſent ſimiliter recipe aurū ⁊ argentū ⁊ metalla de qbus fabricarēt monetā ⁊ alia ꝓcioſa ex qbus ſibi neceſſaria cōpararēt. Quibuſdā indiſtincte videt̄ ꝙ nullā materiā poſſunt in poſſeſſionē recipere: ſed ſolū ſuū artificiū in alterius materia ꝓ neceſſarijs habendis preſtare: ⁊ hoc ꝓpter ꝓprietatē q̄ comitat̄ materiā cū recipitur vt vendat̄. ¶ Alijs videt̄ in materia diſtinguendū. Eſt enim q̄dam materia ipreciabilis: de qua ſiquis aliqd facit totū ꝓciū venit ei ex arte: ſicut iniſtoris ⁊ calathis q̄ fiūt ex iūcis: ⁊ hec talis materia in nullius ē bonis cōputanda. Unde dicūt ꝙ talē materiā pn̄t frēs accipere. Materiaȝ aūt appreciabilē vt ſunt pelles ⁊ coria lane ⁊ hmōi nō pn̄t accipere: qꝛ horum poſſeſſio ꝓprietatē iportat. Si ſic pn̄t in materia impreciabili: quō ex artificio hmōi poterūt ſibi neceſſaria ꝓuidere: cū nō p ſe nec p aliū reȝ poſſint vendere operatā? ¶ Planū eſt ꝙ vēdere nihil pn̄t: res tn̄ q̄libet de licentia dn̄i p fidelē aliquē cui tractare pecuniaȝ liceat vendi pōt. Credo vendendā eſſe auc̄tate dn̄i loci vnde accipit̄: vel vbi nullus apparet dn̄s: auc̄tate ſedis aplice q̄ ſibi reꝝ qbꝰ ordo vtit̄ ꝓprietatē aſſumpſit. ¶ Pn̄t etiā p ſe frēs abſq; venditione de licētia dn̄i habita vel ꝓſumpta rē hmōi cōmutare in alia vite neceſſaria: quoꝝ acqſitio ex labore ipius p regulā ē conceſſa. Operantes aūt in materia aliena ⁊ abſq; pacto mercedē ſue ſuſtentationis ex ſuo labore expectantes: pn̄t abſq; dubio a fidelibꝰ i quoruȝ materia opant̄ recipere vite neceſſaria: ⁊ antiq hanc cōſuetudinē maxime habuerūt. ¶ ET HOC humiliter ſicut decet ſeruos dei. ¶ Non eniȝ cū iperio vel cōtentione vt dn̄i petere debent ſibi cōpetentia ꝓ labore: ſed obſecrando vt pauperes nihil ſibi proprietatis habentes. Unde ſanctus eos non ad litem ſed ad elemoſynam vt tactū eſt recurrere voluit: ſi quando laboris precium non daretur.

¶ Sextum capitulum.

FRatres nihil ſibi approprient nec domū ⁊c̄. ¶ Beatus Franciſcus paupertatis chriſti deuotiſſimus imitator noluit ſibi ⁊ ſuis domū ꝓpriā vel locū vbi caput inclinarēt vel alicuius rei ꝓprietatē habere cū dixit. ¶ FRATRES nihil ſibi ⁊c̄. ¶ In hoc capl̄o pauptas altiſſima ⁊ charitas pfectiſſima cōmendat̄. ¶ Pauptatis eminētiā ꝓbat paupertatis extreme perfectio ſuo inſigni potiſſime decorate. ¶ Perfectio qdeȝ ē in oimoda reꝝ abdicatione: ſed inſigne ipaȝ in ſūmo declarās i cōtinua ⁊ humillima neceſſarioꝝ mēdicatione cōſiſtit. Abdicatiōis pfectio iſinuat̄ cū dr̄. FRATRES nihil ſibi ap ꝓpriēt. Que ſententia iuxta rn̄ſuȝ aplicū oim a fribus in ſpāli ⁊ i cōi ꝓprietatē excludit. Ita ꝙ ꝓpriū nec oēs i cōi: nec ſinguli i ſpāli debēt habere. Qḋ eniȝ i pricipio rl̄e ponit̄ de ꝓprio nō habēdo: a ꝓprio i ſpeciali ſingulos arcet frēs: ꝙ ē alijs rl̄ibus generale. ¶ Per hoc aūt qḋ hic dr̄. FRATRES nec domū ⁊c̄.

Nec loca quoꝝ vſuꝫ cōſtat ad multitudinē ꝑtinere: ſicut nec aliquā reꝫ ſi
bi ap ꝓpriare ſinūt: ꝑſpicuū ē: oīb⁹ i generali frib⁹ oīs rei ꝓpriū iterdici.
Hec ē rl'a excellēs ꝑfectōe pauptatis: quā chriſt⁹ i euāgelio docuit dicēſ,
Si vis ꝑfect⁹ eē vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da paupib⁹. Qd̄ nō ꝑticula
ri vel mētali tm̄ ꝯtēptu itelligi: ſꝫ de vniuerſali ⁊ exteriori poſſeſſionū ab
dicatione i ꝓprio ⁊ i cōi ipius lr̄e text⁹ ꝓbat. Sane oīa dicit nō ꝑtē. Rur
ſus qd̄ vēdit ⁊ diſtribuit: nec i ꝑticulari nec i cōi retinet. Et licet chriſtus
aliqn̄ loculos (maxime vt licitos oñderet: ⁊ iuxta ſctōs īfirmis ꝯdeſcen-
deret) habuiſſe legat: ꝑfectionē tn̄ quā docuit nō dubitat ꝑicipaliter te-
nuiſſe: mulierib⁹ vl' alijs miniſtrātib⁹ ſumpt⁹. Nempe vt ait ſctūs: nihil
docuit qd̄ nō fecerit: cepit eniꝫ facere ⁊ docere. Tante pauptatis dn̄s fu
it: vt vnde tributa ſolueret nō haberet. Judas qdeꝫ cōia i loculis habuit
ſꝫ res paupuꝫ i ſuos ꝯuertere vſ⁹ nefas duxit. Loculos itaqꝫ dn̄s habuit
magis i vſus alienos q̄ꝫ in ſuos. Sic apl'i licet eis ꝯceſſi fuerint ſaculi tpe
paſſionis: principaliter tn̄ credunt in hac ꝑfectione vixiſſe: quoꝝ glīa vt
ſanct⁹ loqtur fuit nihil oīno poſſidere: ſine ſollicitudine eē. Nā curā etiā
reꝝ cōium q̄s turba credentiū habuit: cito dimiſerūt: vt v̄bo ⁊ oſoni va-
carēt. Euangelicā ergo ꝑfectionē ſtupēdo ſanct⁹ feruore inſtituens: nihil
ſuis reliquit ꝓpriū in hoc mūdo. Si q̄ras cui⁹ ē locoꝝ ⁊ reꝝ qbus frēs
vtunt ꝓprietas. Poſſuꝫ dicere: ꝙ cuiuſcūqꝫ ſit: nō tn̄ nr̄a vel ordinis: ⁊
ſufficit nobis ad ꝯſcientie puritatē. Attende tn̄ ꝙ in p̄cedētib⁹ tetigi: ꝙ
proprietas tā libroꝝ q̄ꝫ locoꝝ ⁊ aliaꝝ reꝝ ordini licitaꝝ cū fratrū nō poſ
ſint eē rl'a obſiſtente: ad dioceſanos de iure vt dr̄ ꝑtinebat. Sꝫ apl'ica ſe-
des tāq̄ꝫ elimoſynaꝝ hmōi p̄cipua diſpēſatrix: retinuit ipaꝫ ſibi: illoꝝ q
dem locoꝝ ⁊ reꝝ q̄ nō ſimpliciter cōferunt ſꝫ frib⁹ accōmodant ad vſuꝫ
ꝓpetate ⁊ dn̄io ſꝑ ſaluis illis ad quos ꝑtinere noſcunt: ita ꝙ frēs nec
locum nec librum nec aliquā rē extra ordinē alienare quomodolibet pn̄t
ſine licētia vel aſſenſu ſedis eiuſdē: ſeu cardinalis q fuerit ordinis guber
nator: vel proprioꝝ ſi apparuerint dn̄oꝝ. Sꝫ dicis. Nūqd hoīes libros
vel alia q̄ frib⁹ ꝯferunt: proprie cardinali ꝯferre intēdunt? Rn̄deo ꝙ pa-
ter q dat filio ſuo libruꝫ: nō ꝯtra ordinē ⁊ aīaꝫ filij dare intendit: ſꝫ dat li
bruꝫ vt ordo ⁊ filius iuxta ordinis formā vtat. Proprietas vero ſit eius
cui⁹ ſm̄ deuꝫ ⁊ ordinē debet eē. Neqꝫ expedit ꝙ proprietas ſit parētuꝫ:
nec libri fribus habētib⁹ q̄ſi ꝑpetui ſint ad vitā: duꝫ ꝑ miniſtros auferri
pn̄t. Et vt in libris: ita in oīre data p̄ſumēduꝫ ē dator ordinate vt congru
it recipienti intendere. Ad hec fratruꝫ bn̄factorib⁹ nunq̄ꝫ bn̄ficij meritum
dn̄i pape auc̄tas minuit: ſicut nec illis q poſſeſſiones ſuas eccl'ijs ſeu mo
naſterijs ꝯferunt: cuꝫ tn̄ eccl'e cū bonis ſuis ei⁹ poteſtati ſubiaceāt. Per
fectā ergo reꝝ adicationē iponit cum dicit. ¶ FRATRES nihil ſi-
bi approprīēt. ¶ Sꝫ cōſiderare oportet qd ſit appropriare ſeu ꝓpetas
fribus interdicta. Deinde an ꝯtractus illi qui proprietatē iportant frib⁹
ſint liciti: vt emere. vendere. mutuꝫ ꝯtrahere. locare. ꝯmutare. ipignora-
re. cōmodare. donare. Tertio an excluſa oī proprietate reꝝ: vſus eaꝝ libe
re ꝑmittatur? Quarto de appropriatione vſus ipius. Poſtremo q̄ ſit il
la pauptas ad quā frēs tenentur. ¶ Ad p̄mū primuꝫ dicenduꝫ, ꝙ appropriare

Q. i. qd ſit ap-
ꝓpare: ſeu pro
prietas fribus
interdicta.

eſt rem ſuam facere ſiue in ſuum dñium conuertere. Sua aũt res: que trã
ſiit in arbitrij facultatem vt de ea per ſe faciat habens qđ vult: vendendo,
mutuando. impignorando. donando. ¶ Proprietas eſt ius dñij quo quis
dr̃ dñs eſſe rei: quo etiam iure res dr̃ eſſe ſua. i. dñi propria. ¶ Proprietas
autẽ alia rei corporalis vt puta dom⁹. veſtis. ⁊ cuiuſcunq; rei corporalis
mobilis vel imobilis. Alia rei incorporalis. vt puta iuris acquirẽdi iu-
ris alienandi. iuris petendi. Quicunq; dicta iura in bonis ſuis habet: ⁊ ſi
nihil corporale poſſideat: paup nõ eſt: q2 ex ijs incorporalib⁹ ad rex cor
poralium mobiliũ vel immobiliũ proprietatẽ ptingere poteſt Et idcirco
hec habere: voto nihil habendi incõpoſſibile eſt. ¶ Paup ⁊ proprietarius
in profeſſorum genere opponunt. Ex ijs etiam colligi poteſt: quid de p̃-
dictis contractibus ſit tenendũ. Ubi oĩs rei proprietas tollitur: omnis
contractus proprietati obnoxius remouetur. Sane quicũq; renũciauerit
iuri habendi quãcunq; rem: renunciauit iuri acquirendi ſibi vel alienãdi
ſibi quãcunq; rem. Ordo autez minox pariter in vniuerſis ⁊ ſingulis vo
to renũciauit iuri habendi quãcunq; rem: ergo renunciauit iuri acquiren
di, vel alienãdi ſibi quãcunq; rem. Si quidem voto vno abdicant omnia
voto incompoſſibilia. Quicunq; ergo priuatus eſt iure habendi quãcũq;
rem: nihil de iure habere poteſt: hoc enim voto nihil habendi eſt incõpoſ
ſibile. Cũ ergo quicunq; habet ius emendi ⁊ vendendi. mutuũ dandi ⁊
accipiendi permutandi ⁊ hmõi: aliquid ſibi acquirere vel alienare đ iure
poteſt: q2 aliquid de iure habere poteſt: hoc aũt voto nihil habendi eſt in
compoſſibile. Relinquitur ergo ꝙ ordo fratruz minox in vniuerſis ⁊ ſin
gulis iure vendẽdi ⁊ emẽdi. mutuuz dandi ⁊ recipiendi. cõmutandi ⁊ in
ſimpliciter oĩ iure obligandi quo cuiuſlibet rei ꝓprietas acquiri vel alie-
nari poteſt: vſq;quaq; priuatus eſt. Dictos ergo ꝯtractus abdicationi ꝓ
prietatis incompoſſibiles eſſe patet: q̃ etiã ſpit collatio ſingularis. ¶ Si

Q. ij. an fratreſ poſſint aliquid emere ⁊ qđ di-cat emere.

enim queritur an fratres poſſint emere: dicendum ꝙ emere dr̃ tribus mo
dis. Uno modo emere dr̃ de rei emende precio cõuenire. Alio modo eme
re dicitur ſolutionem iam empte rei procurare: his duobus modis pñt
fratres emere. Tertio modo emere dr̃ pecuniaz ſeu precium dare rei: qđ
non poteſt facere niſi q poteſt pecuniam vel ꝓprietatem habere. Semp
enim preſtita pecunia ſeu precio fit ꝓprie emptio: quare vere ac proprie
emere fratres non pñt: nec auctoritatem alijs dare ad hoc. Quo modo
ergo pñt ſibi per emptionem ſi quando indigeant prouidere? ¶ Poſſunt
vt dictum eſt conueniendo de precio vel ſolutionem procurando: duz ta-
men ſe verbo vel facto non obligent ad ſoluendum. facto ſe obligant: ſi
obligatione non excluſa rem vẽditã aut venalem accipiunt. Tunc eni rei
domino ſicut ⁊ laboranti operario cum opus ei faciendũ imponunt: ipſo
videntur facto realiter obligari. ¶ Poteſt venditori vel mercenario dicere
frater. De precio conuenimus: ſed deeſt mihi qui tibi đ ipſo reſpondeat:
ego autem ad hoc me obligare non poſſum: cum nihil habeam vnde ſol
uam. Solutionem quidem volo ⁊ ſpero ꝙ potero procurare: nec tamen
obligo me ad ſoluendum. Si renuit: ceſſa vt pauper non valens cum ve
lis vel in fori copia rem optatam habere. ¶ Poſſunt in huiuſmodi proui-

dere per eum cui ad eorum neceſſitates elemoſyna eſt comiſſa. Ille nimi rum auctoritate cōmittentium per ſe vel per alios emere poteſt: quod fra tres emendum oſtendunt: hoc enim ad ipſum proprie pertinet: cū ad hoc comiſſam ſibi elemoſynam habeat: vt inde per ſe vel per alios fratrum neceſſitati prouideat. Poſſunt deniq̄ fidelem quēq̄ de obligatione ipſis vt alibi tactum eſt in compoſſibili preinſtructum preſentare: hic enim au ctoritate propria ſicut ad opus ſui ſic ad opus fratrum emere pōt. Qui etiam fratrum gratia non auctoritate id facit: cum ſciat eos nulla ſibi vel alijs obligatione teneri: qua vtiq̄ ſi eorum auctoritate fieret tenerentur. ¶ Si queritur vtrum fratres poſſint vendere: dicendum ꝙ vendere di citur vno modo rem propriam in alienum dominiū pro precio transfun dere: hoc modo poteſt qui dominium rei habet: ⁊ ideo fratres hoc modo vendere nunq̄ poſſunt. Alio modo dicitur vendere de re aliqua precium recipere: ⁊ hoc modo ſeruus auctoritate domini eius poteſt vendere: hoc modo ⁊ ſi fratribus liceret vendere: eſſet tamen ſm profeſſionem eorum inhoneſtum ⁊ turpe: ⁊ ideo non poſſunt. Alio modo vendere eſt rem alte ri omnino relinquere ⁊ loco eius aliam abſq̄ aliquo dominio vel iure ad ſolum ſimplicem vſum recipere: ⁊ ſic poſſunt fratres vendere. ¶ Si que ritur an fratres poſſint mutuare vel mutuari: dicendum ꝙ mutuare dici tur proprie de meo tuum facere: vel mutuari de tuo meum fieri. Hoc mo do non licet fratribus quia contractus proprietatis eſt: ⁊ hoc modo qui mutuatur rem ſibi mutuatam appropriat: ⁊ ad faciendum ſolutionem ſe obligat. Alio modo mutuari dicitur proprie bona fide ad procurandū non ad faciendum ſolutionem ſe obligare: hoc ſolo modo fratres mutua ri poſſunt. ¶ Si queritur de contractu accōmodationis: nam differt con tractus mutui ⁊ accōmodationis: cum in mutuo non autem in accōmo dationē dominium transferatur. Dicendum ꝙ contractus accōmodatio nis vno modo rei accōmodate reſtitutionē imperat: hoc modo fratres q̄nihil poſſunt habere, non poſſunt aliquid habere accōmodatum. Alio modo poteſt dicere procurationem aut ſollicitudinem rei reſtituende bo na fide: ⁊ hoc modo non importat obligationem realē: ⁊ hoc modo pñt Caue tamen ne in contractibus verbum ⁊ actum in ordinatum excuſari per intentionem exiſtimes: vel quandam verborum inuolutionē q̄ ho mines cum quibus agitur non intelligunt: ad obligationis excluſionem ſufficere puteſ. Nec⁹ oculus ſimplex nō ē. refertur q̄ vt volūt obligatio ad diſtrahentē mutuātis ⁊ accōmodātis intētionē ſimplicē i re ſua: cū etiā ſine verbis eo ipo quo qs rē accipit obligaꝶ. Obligatio aūt i mutuo pecu nie plusq̄ i alio debito piculoſa videꝶ ꝑpt receptionē pecunie ſubſequē tē. Si enī frēs pecunie mutuū vt alij hoīes licet p interpoſitā pſonā re cipiunt: nec actū oīno illicitū ſola intentio videtur facere licitum. Si qs mutuū ⁊ verbo ſimpliciter petit ⁊ petitum recipi ⁊ expendi pro volito fa cit: quis eū excuſſet a mutuo? Porro datur mutui poſtq̄ illud ad peten tis requiſitionem alteri tradit: mox traditi proprietatē ſe penitus exuit: nec ei vlterius perditur ſi perdatur: q̄ iam ei⁹ noīe nō teneꝶ: quod cū ad intermediam perſonam non expectet: ad petitorem ex vi etiam mutui

Q. iij. An frēs poſſint vēdeꝶ.

Q. iiij. An frēs poſſint mutua re vꝉ mutuari.

Q. v. an fratreſ poſſint accom modare vꝉ ac cōmodatū reci pere.

expectare, neceſſe eſt. Quidam mutua fratrum non proprie mutuū eſſe
dicunt: cum mutuoꝝ ipoꝝ ſicut nec pecunie in elemoſynā oblate aliqd
in fratrū vt volūt rēa ⁊ intentiōe ipſoꝝ obſtāte ꝓprietatē nō trāſeat. Sꝫ
nō eſt ſiſe de oblata pecunia quā benefic⁹ pie vt ꝯgruit ordinare intēdit
ꝓp qd inter alia nec de ei⁹ ꝓprietate ſe exuit: ſꝫ ſemꝑ ſua auctē habet: a-
lias āt ꝯſtat pecuniā poſſe ꝯtra rēam de facto q̄uis illicite recipi. Non
enī ꝓprij abdicatio ꝓprietariū excuſat a ꝓprio. Preterea cū factū vt di
ctū eſt obliget: ⁊ mutuū obligationē q̄ in oblata pecunia deeſt de ſui natu
ra importet: nō video ad pn̄s ꝙ ſola occulta intentio factū iordinatū ex-
cuſet: ſꝫ realē (q̄ ⁊ mutuū vt ⁊ ꝯtractus alij ꝯſtare videt) obligationem
arbitror excludēdā. Qui cauet laq̄os: ſecur⁹ eſt vt ſepe dictū eſt. Ex v̄bis
iuſtificat qs vel etiā ꝯdēnat. In luce quoq ābulādū eſt filis dei. Si qñ
ꝓp hoc egēt: bti, felix penuria q̄ defenſio puritatis inducit. ¶ Si q̄rit
an frēs poſſint locare opas ſuas: dicendū videt ꝙ ſi locare importet cū

¶ Q. vi. an fratres poſſint locare opas ſuaſ

pacto de mercede ꝯuenire: nō pn̄t: tūc, n. qd pactū cēt ope ꝯpleto fratrū
eſſe ꝓpriū videret. Si v̄o locare dicat ſine pacto mercedē ſuſtētatiōis ex-
pectare: tunc pn̄t. ¶ Si q̄rit an frēs poſſint ꝯmutare res q̄s hn̄t ad vſū:

¶ Q. vij. an fratres poſſint cōmutare res in vſu ſuo deputatas.

dicendū ꝙ rē aliquā nō pn̄t auctē ſua in aliā ꝯmutare: ſed auctē dn̄i ha-
bita vel p̄ſūpta pn̄t res ſibi ad vſū ꝯceſſas in alias magis neceſſarias cō
mutare. ¶ Si q̄rit an frēs poſſint impignorare: ſilis eſt rn̄ſio: qꝛ rem vt
ſuā alij obligare non pn̄t: ſed auctē dn̄i rem ſibi ꝯceſſam pn̄t pro neceſſa
rijs obligare. ¶ Si q̄rit vtrū poſſint donare: dicendum ꝙ cum nullā reꝫ

¶ Q. viij. an fratres poſſint impignorare.

¶ Q. ix. an poſſint frēs donare.

propriā habeant auctē ſua non poſſunt tribuere: tamen auctoritate dn̄i
habita vel preſumpta, rem ſibi ad vſum cōceſſam alij poſſunt concede-
dere. Unde ad ſecuritatem ꝯſciarum neceſſaria reputatur etiam in ſcri-
ptis expreſſa ſedis apoſtolice auctoritas de rebus etiaꝫ minutis quibuſ-
cūq per ſuperiores vt decet eos ſcꝫ cōmutando impignorādo donādo.
accōmodando, extra ordinem diſpenſandis. Amicis quoq ſpiritualib⁹
ꝓcuratoribus neceſſitatum fratrum neceſſaria eſt ſemper auctoritas vē
dendi cū vehemēs fratrū neceſſitas hoc reqrit. Nec laxat regula qñ ꝓ-
curatores nō qdem ad litigandū ſeu elemoſynas in iudicio repetēdas
in ſcādalū ordinis maximū: ſꝫ ad hoc tm̄ habēt: vt auctē p̄dicta vendan
dant vel ꝯtract⁹ alios fribus illicitos agant. Semper aūt laxat qñ frēs
per alios qbus ad hoc auctēm dare non pn̄t vendūt. emūt. vel alia ſicut
rerum domini ⁊ proprietarij faciunt: que abſq leſione regule facere nūq

Q. x. An frēs dare ad inuicē poſſint.

poſſunt. ¶ Si queritur an fratres ad inuicem dare poſſint: dicendum vi-
detur: ꝙ licet per accōmodationem cōmunicare liberaliter debeant: nō
tamen abſq licentia dare vel recipere data poſſunt. Res ſunt quideꝫ cō
munes: ſed vſus diſpoſitio pertinet ad prelatos: vt eorū auctoritate vni
cuiq prout opus fuerit diſpenſetur: iuxta modum ⁊ regulam ſub ſan-
ctis apoſtolis conſtitutam. Omnia quidem erant cōmunia: non tamen
pro voluntate vendicabat quilibet ea ſibi: ſed diuidebantur prout cuiq
opus erat. Uſurpationem reꝝ abſq lnia ananie ⁊ ſaphire vetat exēplū
qui tanq fures ⁊ ꝓprietarij puniūtur. ¶ Sꝫ nūqd pro pēna ſilo ⁊ hmōi
oportet ſemꝑ recurrere ad p̄latum. Credo ꝙ ꝓ hmōi ſufficit hr̄e lniam

generalem. aliqui ſufficere putant ꝙ prelatus hec ſciens tolerat. Deniqꝫ
q ꝓprium habere nõ valet: ius diſpenſandi vl' recipiendi nõ habet. Res
vero non ſuam ſibi appropriat q eam vt ſuam ꝓpria auctoritate diſpen-
ſat. Rem enim appriare eſt eius dñium vſurpare. Si qd forte prelato ab
ſente de preſumpta eius voluntate recipitur: q̃citius fieri poteſt repreſen
tandum vel denũciandum eſt ei. Furtiue habes quicquid illius ſine licen
tia retines: magis aũt ſi occulte qđ fratris alterius deputatũ eſt vſui ſur-
ripis. Malũ eſt abſqꝫ licentia dona accipere: ſed peius eſt furto ſurripe:
quãq̃ꝫ vtrobiqꝫ ſit furtum. Siue .n. dñm papam ſiue alium dñm dicas: ſi
eam quã ipſe diſpenſari vult licite: illicite occupas: eo vtiqꝫ inuito con-
trectas. Non dico furtum vbi de fratris abſentis vel prelati eiꝰ volunta
te preſumimus: cuiqꝫ poſtmodũ res facto oſtenditur. Si rem fratri nõ fur
ti intentione vſurpas: culpa minuit': ſed vitium nõ aufertur. Turbans ꝓ
ximũ alteri quod tibi nõ vis fieri faciens: impingis in deum. Hic aliqñ
charitas excedit ⁊ ideo ſeipſum quilibet: ſed ꝓximũ facile iudicare nõ de
bet. Deniqꝫ ꝙ religioſi proprium abdicantes nec dare nec accipere poſ-
ſint: canon exprimit auguſtini etiã generalit' i ius cõmune redactus: vbi
ſic dicitur. Non licet vos aliquid habere proprium: ſed vobis omnia cõ
munia: ⁊ quibuſdam interpoſitis ſubditur. Cũ huius noſtre congregatio
nis fratres nõ ſolum facultatibus: ſed etiã volũtatibus proprijs in ipſa
ordinis ſuſceptione renũciauerint: ⁊ ſe promiſſam obedientiam penitus
alioꝝ poteſtati ⁊ imperio in xp̃o ⁊ pro xp̃o ſubdiderint: certum eſt eos ni
hil habere, poſſidere, dare vel accipere ſine licentia ſuperioꝝ debere. Et
ſi propinquus vel amicus vel quilibet fratrum cuiq̃ꝫ offerre aliquid vo-
luerit: primo quidem priori inſinuetur: ⁊ ſic ſuſcipiatur ſi ipſe mãdauerit:
de quo tamen nihil fiat niſi qđ priori placuerit. Si ex ijs congrue ſanctus
excluſit: non ſumus nos ab obedientie rerumqꝫ abdicationis conditione
minus imunes. Si q ſe iterum ad amplam ſecularium viam res iuxta ꝓ
priam volũtatem dando ⁊ accipiendo cõuertunt: videant ſi per conſue-
tudinem quã ipſi ſibi faciunt excuſent'. In hoc enim pauperes ſeculi paup
religioſus excedit: ꝙ per ſe nihil habere vel alijs dare poteſt. Nunc ad vi
dendum de vſu aduerſus ea q̃ de proprietatis abdicatione ſunt dicta ꝓ
approbatione ipſorum vnum argumentum apparens aſſumo. ⁊ quidem
ſit. Nullus qui legis naturalis precepto ad eſſe nature conſeruandum in
diſpenſabiliter eſt obligatus: ijs ſine quibus non conſeruatur eſſe nature
renũciare poteſt. Ordo autem minorum pariter in vniuerſis ⁊ ſingulis p̃
cepto legis naturalis ad eſſe nature conſeruandum in diſpenſabiliter ob
ligatus ẽ. Ordo igitur minorum nec in vniuerſis nec in ſingulis ijs ſine
quibus non conſeruat' eſſe renũtiare poteſt. Probatio maioris patet ex
illo principio. ſ. ꝙ vno precepto: in compoſſibilia illi precepto tolluntur.
Precepto enim de conſeruando eſſe nature videtur eſſe penitus in com
poſſibilis abdicatio rerum ſine quibus nõ conſeruatur eſſe nature: ⁊ ideo
cum conſeruatio eſſe naturalis precipitur: abdicatio rerum ſine quibus
non conſeruatur eſſe nature ſimul prohibetur. Probatio minoris patet
ex illo principio. ſ. ꝙ omnis homo legis naturalis p̃cepto ad eſſe nature

cõſeruandũ indiſpenſabiliter ẽ obligatus. Nec ſiqdẽ vt earꝫ habeatur vſus ſine qbus nõ ↄſernatꝛ eſſe nature efficaciter arguũt: ſed vt ꝓprietas habeatꝛ nullatenꝰ cõpellũt. Nõ enim alimẽtoꝝ ⁊ tegumẽtoꝝ ꝓprietas eſſe nature cõſeruat: ⁊ ideo ꝓprietati vtiqꝫ ⁊ ſemꝑ renũciare põt: vſui vero nũqꝫ põt. Uſus ergo reꝝ ad eẽ nature cõſeruationẽ expectantiũ nõ ſoluꝫ ẽ licitus verum etiã neceſſarius. Porro ſicut ẽ neceſſarius reꝝ vſus expectantiũ ad eẽ nature cõſuationẽ: ita quoqꝫ neceſſarius eſt ad voti cõſumationẽ. Nã ſicut ordo minoꝝ pariter in vniuerſis ⁊ ſingulis ad eẽ nature ↄſeruationẽ legis naturalis ꝑcepto ẽ obligatꝰ: ita quoqꝫ idẽ ordo in ꝑſonis aliqbus ad diuinũ officiũ celebrandũ voto aſtrictus ẽ. Et ideo ſicut lato ꝑcepto de cõſeruãdo eẽ nature eaꝝ ſimul reꝝ vſus ꝑcipitꝛ ſine qbus eẽ nature nõ cõſuatꝛ: ita quoqꝫ emiſſo voto de diuino officio celebrando: vſus eaꝝ reꝝ ſimul ꝑcipitꝛ ſine quibꝰ votũ nõ cõſũmatꝛ. Sicut igitꝛ vti alimẽtis ⁊ tegumẽtꝫ ẽ neceſſariũ ad eẽ nature cõſuationẽ: ita quoqꝫ vti ſcriptis ⁊ ceteris ad diuinũ officiũ deputatis eſt neceſſariũ ad voti cõſũmationeꝫ. Impoſito enim vno oĩa iponũtur ſine qbus ipoſitio expediri non põt Idẽ intelligo de ſcriptis neceſſarijs ad ꝑdicandi officiũ vel legendi: cũ ex impoſitione regule ſit doctrina ſiue officiũ ꝑdicandi. Cũ ergo frẽs nõ fabulas ſed verba debeant ꝑdicare diuina: q̃ neſcire niſi legant: nec legere niſi habeant ſcripta pñt. ⁊ ſicut habere miſſalia ⁊ breuiaria ꝑ diuino officio: ſic libros pro ꝑdicatione habere: nõ obſtat ordinis pauptati. Cõſtat ꝙ libros habere ſicut ⁊ ꝑdicare de pfectione rꝉe ponũtꝛ. Sane ſũmopere cauendũ: ne ſub colore neceſſitatis exceſſus ſe ingerat ſupfluitatis. Supflui nãqꝫ adiectio inſignĳ pauptatis extreme deſtructio ẽ: ⁊ ideo voto pauptatis extreme icõpoſſibile ẽ. ¶ Eſt aũt ſupfluũ illõ quo ablato ſufficit reliquũ. Exceſſus aũt ſupflui cõſtat maxime in numeroſitate vel quãtitate ſũptu ⁊ decore. Duo igitꝛ ſupfluũt ſi vnũ ſufficit: multũ ſi paꝝ: ſumptuoſuꝫ ſi vile: ſpecioſuꝫ ſi deſpicabile. Proprietatem itaqꝫ reꝝ rꝉa ꝓhibet, ſed nõ vſum: cũ dicit. FRATRES nihil ſibi apꝓprient nec domuꝫ nec aliquã rẽ. Nõ dicit ꝙ rebꝰ vel domibus nõ vtamur: hoc. n. ↄtra deũ vt dictũ eſt: hoc eniꝫ inhumanũ ⁊ ipoſſibile ꝓrſus eẽt: cũ ſine vſu reꝝ viuere nemo poſſit: vſus aũt frẽs dños nũqꝫ facit. Quis. n. niſi fatuꝰ armigeꝝ dñi ſui equo, vel paupeꝫ indulto ſibi bñficio, vel aliũ quẽlibet re curata vel ſibi accõmodata vtentẽ rei ſic vſe dñm eẽ dicat? Legimus ſaluatorem diſcubuiſſe in domibꝰ ⁊ certã aliqñ mãſionẽ habuiſſe vel hoſpitiũ ad vſum ſimplicẽ: quoſdãqꝫ ibi diſcipulos eo iuitãte mãſiſſe: nullã tñ ſuã humane poſſeſſionis iure: ſed tñ habitatiõis cõſuetudine habuit mãſionẽ. Nec ꝓptꝛ apꝓpationẽ domũ vel locũ ſibi apꝓpriauerat: q dicebat. Uulpes foueas hñt ⁊ volucres celi nidos: filiꝰ aũt hoĩs nõ habet vbi caput ſuũ reclinet. Sic frẽs vbi caput ſuũ inclinẽt ꝓpriũ nuſqꝫ hñt: ſed domꝰ in qbus frẽs habitãt: ſic domꝰ fratrũ ſicut ⁊ hoſpitalia pauperũ eo ꝙ ibi recipiũtꝛ hoſpitia dicũtur. Sic alienis tã libris qꝫ alĳs vtimur veſcimur cibis ⁊ induimur veſtimẽtis. ¶ Sed quo aiũt paupertas hec arctat: aut q̃ in ea religio: dũ neceſſarius reꝝ vſus ⁊ ſi nõ ꝓprietas retinetꝛ? Quid i re

Atten. qd̃ dicatur ſupfluũ.

bꝰs querūt hoīes niſi vſum? Arcta qdem eſt fratrū paupṫas: nō ſoluꝫ q̄r
res neceſſarias ſepe non habent: ſed eis etiam habitis ꝓut neceſſe eſt: dan
do, cōmutando vel alias ꝓ volūtate (p̄ſertim cum ad vſuꝫ determinate
ſunt ſpecialem) ſua vti auctoritate non valent. Pauperes alij vulgares
vel etiā regulares iuxta ordinem ſuū poſſunt quod vtile putant libere fa
cere de re ſua. Nec plane liber eſt vſus q̄ ꝛ de alterius cōceſſione habet:
ꝛ pro dn̄i concedentis voluntate aufertur. Non ſunt homines ſic vſu ar
cto contenti: ſed magis in rebus liberum ꝛ perpetuū querunt vſum. No
runt experti quāta ſit in hac arctitudine difficultas: que fratres vere paupe
res probat. Eſt etiam maxima in hac ꝓprietatis abdicatione religio: tuꝫ
propter arctitudinem prelibatam: tum propter conformitatem predictā
altiſſime euāgelice paupertatis: tum etiā ꝓpter libertatem potiſſimam
ad ſpūalia exequēda: q̄ frēs a profundis ſeculi curis abſoluit. Sublimat
non mediocriter apud deū ipſa q̄ non tantum in affectibus ſed etiā in re
bus attenditur paruitas, mēdicitas, propter quā ſuos dn̄s pauperes mi
nimos vocat. Quicūq; inquit potum dederit vni ex minimis iſtis calicē
aque frigide tm̄ in nomine diſcipuli: nō perdet mercedē ſuā. Sup quem
locū dicit expoſitor: minimi ſunt q̄ nihil penitus hn̄t in hoc mūdo ꝛ mē
dici ſunt cū chriſto. ¶ Quarto loco de ap ꝓpriatione vſus rex cōſiderādū
eſſe predixi. ¶ Attende ꝙ loca vel res etiā quantū ad vſum ap ꝓprianda
nō ſunt. Uſum. n. rei nullus ſibi frater ſic vendicare debet: vt per hoc vo
lūtarie ſuperioris diſpoſitioni vel fraterne (vt charitas exigit) cōmunica
tioni, preiudicet: hoc ſi qui ſunt vitio laborantes: vix libros vel alia ſuo
vſui conceſſa cōicant: nō attendentes ꝙ maior eſt fructus charitatis ī cō
municatione rex: q̄ȝ cupiditatis in appropriatione. Specialis preſertim
natalis patrie loca ſiue cuſtodias ita ſibi vſurpant ꝛ ſibi ꝛ ſuis cōpatrio
tis vendicant: vt vix alios ibi ꝛ ſe alibi poni ſuſtineant: ſe de cuſtodijs il
lis eſſe commemorant: ꝛ coindigenas appropriato nomine fratres ſuos
appellant: alios autem extraneos ꝛ hoſpites reputant: nec tamē patria
ſed obedientia ſola omnes indifferenter fratres de cuſtodia vel cōuentu
fratres conſtituit. Unuꝫ fratrum collegiū obedientia facit: ſed appropri
atio nō patitur vnitatem. ſuos curat: alios diſponit ꝛ fugat. Sic alienige
na exulat: indigena regnat: ſed iſraelitas aduenas deteſtari egyptiox ē.
Sicubi peſtis hec preualet: multa zelo patrie in preiudicium charitatis,
cōmunitatis, pacis ꝛ puritatis contingunt. Libertas etiam cōmunis ꝛ
diſciplina ordinis a deo impeditur: vt niſi vix extra patriam obſeruādā
ſpiritualiter regulam iuxta ordinationem ipſius poſſit quis aut neceſſita
te aut voluntate ſine grandi ſcandalo aut confuſione transferri. Tranſ
latio cuius cauſa non patet infamie notam habet: nam vbi tranſlatiōes
ſuſpecte, non ſunt: ſi locorum allegatur vtilitas: non ſemper per indige
nas melius loca promouentur. Temporalia quoq; lucra bonis nō ſunt
ſpiritualibus compenſanda. Non arguitur in reprehenſione paucorum
multitudo: ſꝫ exprimūt vitia vt vitēt. Nā q̄ ſꝫ rl̄aꝫ viuūt: ſe vbiq; pegri
nos ꝛ aduenas eēi hoc ſeculo cōſiderātes: celeſtē ſibi patriā nō terrenā

vendicare contendūt. Si in terra neceſſitatis per obedientiam ſunt ī om
ni manſuetudine ſubiecti prelatis vnanimes ſocijs: tanq̄ȝ in aliena cōmu
niter ⁊ humiliter cōuerſant̄. Immo plus ibi cōtra obedientiā vel diſcipli
nam recalcitrare vel ſocios moleſtare erubeſcunt: ꝓmptiores ſemper ad
morā alibi faciendā. fugientibus. n. mūduȝ: natalis plane timēda ē ſꝑ pa
triaȝ: q̄ in cautos ſepe in ꝓpinquos ⁊ notos ad mūdi negocia reuocat: q̄
occaſionē inquietudinis, preſumptionis ⁊ inſolētie multis preſtant. Lo
coꝝ ⁊ reꝝ vſus eſt licitus: ſed tam reꝝ q̄ȝ vſus appꝛiatio vitioſa. Beatus
frāciſcꝰ etiā officia appropriare inhibebat. Caue tñ ab errore hoc loco:
ne putes ꝙ frēs in locis ordinis vſui deputatis ꝑ obedientiā cōmoran
tes: eoꝝ ſibi appropꝛient vſum ꝯtra ſententiā q̄ hic dicit̄: ꝙ nihil ſibi apꝓ
pꝛiēt ⁊ tanq̄ȝ aduene ⁊ ꝑegrini dño famulantes q̄ſi de domo in domum
debeant ſemper ire manſionē ſpecialē nūq̄ȝ habentes. Parcat illi deus
q primo hāc ſtulticiā cogitauit. Nōne beatus fran. edificauit loca? Nū
qd tanq̄ȝ peregrinus ibat quotidie vnā dietā? Nūqd beatus Petrus cū
dicit, obſecro vos tanq̄ȝ aduenas ⁊ ꝑegrinos, voluit ꝙ trāſirēt de domo
in domū? Cū enim dicat ſcriptura vita neq̄ȝ hoſpitandi de domo ī domū:
tam beatus Petrus q̄ȝ franciſcꝰ filijs ſuis ⁊ diſcipulis nō ſanctā vitaȝ
ſed neq̄ȝ īpoſuiſſent: ſi ſꝫm intellectū hmōi mādarent nos eſſe ſimiles ꝑe
grinis. Sed hoc dictū intellige: vt domos in qbus habitamus nec ꝓpꝛi
as reputemꝰ nec vt ꝓprias diligamus: ſicut peregrini in via nec ꝓpriā
hñt: nec vt ꝓpꝛiā amāt domū: ſed ad neceſſitatē vtūtur aliena: aliter ſa
pere deſipere eſt. Quo mō ergo poſſet eſſe regimē ⁊ ordo ꝓlatoꝝ q̄ ſic di
ſtincte manent in ordine bti frāciſci: ſi oēs eſſent hoc mō inſtabiles ⁊ va
gabūdi ꝑ ordinē? Hoc nō ſentit niſi q de ordine nihil videt. Inſtabiles q
dem cū aplis ſunt: q de loco ad locū ꝓ maioꝝ arbitrio trāſeunt: nuſq̄ȝ ꝑ
petuā vt qdam regulares ſtabilitatē habētes. Oēs etiā fideles ꝑegrini
vocant̄: ꝙ cito tranſeūtes ⁊ alibi patriā habētes: ad quā eos mūdi cōcu
piſcentijs expeditos feſtinare oportet. Nō ergo frēs locoꝝ vſum appro
pꝛiant q habent ea pro accōmodantiū volūtate ⁊ libera ſuoꝝ diſpoſitio
ne maioꝝ. ¶ Poſtremo videndū ē. q̄ eſt illa extrema paupertas ad quā
frēs tenent̄. Qđ ſi ex magna ꝑte pateat ex ꝓdictis: mouet tñ ad hoc iſta

Que ſit extrema paupertas ad quā frēs teneant̄.

ſentētie q̄ dr̄. ET TANQUAM aduene ⁊ ꝑegrini in hoc ſclo ī pa.
⁊ hu. dño, famula, vadāt ꝓ ele, ꝯfi. Caput clauſule huius. ſ. ⁊ tanq̄ȝ. ꝑ ⁊ cō
iūctiuā ⁊ copulatiuā ego ſub bulla dñi pape Honorij ſcriptū vidi: qđ ꝑ
ſed aduerſatiuā aliqui male ſcribunt. ¶ Poſtea poteſt queri an paupꝑtas
ad quā frēs tenent̄ prohibeat eos ne poſſint aliqd fixum ad ſuſtentatio
nem retinere: ſicut alique ꝑſone voluerunt redditū ꝑpetuū ordinare: quo
frēs poſſent etiā in aliquo loco ſuſtentari: ita tñ ꝙ apud eos nulla ꝓpꝛie
tas remaneret. ¶ Ulterius queri pōt vtrū ꝓhibeat ne territoria poſſint
habere de quibꝰ ꝑ culturā ⁊ induſtriam ſuam omnia ſuſtentationi neceſ
ſaria ꝓcurarent ita ꝙ proprietas penes aliū reſideret: vt ſicut habēt hor
tos ad olera ⁊ ad fructus: ita vineas ⁊ agros haberent. ¶ Ad quod dicē
dum eſt ꝙ duplex eſt ſꝫm ſanctos differentia euangelice paupertatis. Eſt
enim quedam minus perfecta paupertas que cum paupertate ſpiritus

nihil retinet ſupfluū tpale:ſed ſolū qđ neceſſitatis eſt retinet. Alia vero ē
paupertas pfectior que cum pauptate ſpūs nec ſupfluū nec neceſſariuꝫ
tanq̄ ꝓpriū retinet.ſed ex dei ꝓuiſione pendet:que pauptas dicitur pau
ptas mendicitatis. Hec ergo pauptas fratrum minoꝝ eſt:que determi
natur hoc loco. Unde attendit in duobꝰ. Unū eſt vt nō recipiāt aliquid
fixum vt redditū:ꝛ hoc qꝛ tanq̄ pegrini ꝛ aduene debent in pauptate do
mino famulari. Aliud eſt qꝛ debēt pauptatē xp̄tum ad vſum habere:vt
chriſto paupi ꝛ egeno non ſolū in ſtatu aliquo pauptatis ſub quo multi
egeni ſunt imo nimis abūdant:verū etiā in penuria ꝛ egeſtate ꝯformes
taliter ſint paupes:ꝙ etiā ſint mendici. Unde addit. ¶ UADANT
pro elemoſyna ꝯfidenter. ¶ Pñt aūt ꝯfidenter elemoſynā petere:quā
do vt caute ꝑmittit in pauptate dn̄o famulet. Et prime regule lr̄a ſic ha
bebat.cū neceſſe fuerit vadant frēs ꝓ elemoſyna. Mēdicitas eni vrgē
te neceſſitate pauptatis eſt licita:deficiente neceſſitate illicita. Nō leuis
eſt culpa ſupflue mendicare. Siquidē inexcuſabiliter eſt pauptati ꝯtra
ria ſupfluitas exq̄ſita hr̄e qđ neceſſariū eſt primus eſt vt ait quidā diui
tiarū modus:ſed paup eſt cui neceſſaria deſunt. Que eſt ergo pauptas
neceſſaria hr̄e ꝛ ſupflua inſup q̄rere? Acq̄ſita inq̄ per mēdicitatē in ſup
fluos vſus expendere oīno illicitū eſt. Deniq̄ paup fidelis amat egere
cum chriſto:pſimonia gaudet ſupflua:q̄cūq̄ modū pauptatis excedūt
tanq̄ illicita deteſtat. Regularis aūt pauptas iuxta perfectionē euāge
licā ꝯtenta pñtibus,perfixa ꝛ ꝯgregatiōes vt alibi tactū eſt non eſt ſol
licita in futurū. Et lꝫ anni pñtis exceſſū aliqui futurū vel etiā craſtinū di
cant:tn̄ antiqui vir aliquid vel ad modicū tempus ſeruari patiebātur.
Plꝰ egere q̄ ꝯgregare volebāt. Oblata q̄libet qn̄ nō indigebāt reſpue
bant:in quo cupiditas calcabat:puritas ordinis ſeruabat:pplus edifi
cabatur:ꝛ maiori ſepe deuotione ad offerenda in tpe neceſſaria moueba
tur. Sic extreme patet perfectio paupertatis,extrema enim paupertas
eſt que ſtatus alicuius vniuerſos ꝛ ſingulos equaliter includens:inſigni
bus in extremo ipſam declarātibꝰ decorata ē. ¶ Pauptas itaq̄ mino
rum pauptas extrema eſt eo ꝙ ꝯditiōibus iſtis omnino decorata eſt.

¶ Qꝛ pauptas fratrū minorū ē extrema paupertas.

Hec enim iuxta predicta pariter vniuerſos ꝛ ſingulos includit: vt liq̄t
ex ipſa ſūmoꝝ pontificum conſultatiōe. ¶ Dicimus enim inquit ꝙ nec
in pticulari nec in cōmuni debeant ꝓprietatē habere.rerum ꝛ omnium
ꝓprietatē excludit.vt patet ex ipſius ꝯtextu regule: ¶ FRATRES
inquit nihil ſibi approprient nec domū nec locum nec aliquam rem. Et
ante bullam hec in regula verba erant. Caueant fratres ꝙ nullum locū
vel aliquam rem ſibi approprient nec alicui defendant. Noluit ſanctus
ꝙ fratres in iudicio vel alio quoniſmodo contenderent. Et quidem nul
la competit actio quibus nulla eſt ꝓprietatis poſſeſſio. Hoc aūt fratruꝫ
minorum eſt propriū:nihil ſub celo proprium poſſidere:hoc ius: nullū
in his que tranſeūt ius habere. Porro euāgeliū non contendere: nō re
petere,non reſiſtere malo docet:que omnia ante bullam regula ſpeciali
ter exprimebat. Sꝫ nūc conciſis ac generalibus verbis omnia compre
hendit. Rerum enim appropriatio interdicta omnes appropriantium

act⁹ tollit: vno ꝫ ꝑcepto ſil' oīa ꝓcepto icōpoſſibilia ꝓhibēt. Nec dñs eā ꝓpria auctoritate diſpenſat vt ſuam: ſed vt dictum eſt, rem appropriare ē ei⁹ dñiū vſurpare. Qd̄ vſurpare frēs ex vitio qdē pñt: hſc nō pñt profeſſione obſtante. Jam de inſignis paupertatis extreme agendum eſt. Sane inſigne huiuſmodi de quo in hoc capitulo agit (quo. ſ. paupertas extrema: in ſe quidē vera exiſtens: etiaꝫ exterius demonſtrat) i hac ipā de qua proxime dictum eſt: iugi ꝛ humili mendicatiōe conſiſtit. Mēdicitas enim vere eſt paupertatis ſignum. Quando vero deeſt paupertas: mendicans hypocrita eſt ꝛ raptor. Hypocrita, dum paupertatem quam non habet oſtendit: raptor vero, dum qd̄ non ſuum ſed indigentiū eſt pauperum vſurpat. Unde non mediocriter peccat: quiſqs abſqꝫ neceſſitate mendicat. Cum aūt fratres ex pñtis perfecteqꝫ paupertatis honeſtate mendicant: habent vtiqꝫ rem pauptatis ꝛ ſignum: qd videlicet ſignum ne ex humana erubeſcentia pretermittant: conſequenter admonentur cum dicitur. ¶ NEC oportet eos verecundari ꝛc̄. ¶ Stupēde abiectionis eſt: more vilium perſonarum ad hoſtium oſtia mendicare. Paupertas itaqꝫ mendicitatis gratuite propter deum: cui ſane vera ꝛ non ficta pro volito neceſſitatis cauſa ꝛ religioſa frugalitas moduꝫ preſtat: alias quaſlibet paupertates (precipua in deum fiducia: in quem iactat penitus curam ſuam: necnon ꝛ humilitate) precellit. Quam btūs franciſcus ſuis non erubeſcendam ſequacibus exemplo chriſti pauperis, premijqꝫ contemplatione commendat cuꝫ ſubdit. ¶ QUIA dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis ꝛc̄. ¶ Hoc ipſe diffuſius in originali regula ſic ponebat. Cum neceſſe fuerit vadant fratres pro elemoſyna ꝛ non verecundentur: ſed magis recordentur: ꝙ dominus noſter ieſus chriſtus filius dei viui omnipotentis poſuit faciem ſuam vt petram duriſſimam ꝛ neqꝫ verecūdatus eſt: ꝛ fuit pauper ꝛ hoſpes ꝛ vixit de elemoſynis ipſe ꝛ diſcipuli eius. Et quando facerent eis verecundiam homines ꝛ nollēt eis dare: inde gratias deo agant: quia de verecundijs recipient magnū honorem ante tribunal domini noſtri Jeſu chriſti. Et ſciant ꝙ verecundia non patientibus ſed inferentibus imputatur: ꝛ ꝙ elemoſyna eſt hereditas ꝛ iuſticia que debetur pauperibus: quam acquiſiuit dominus noſter Jeſus chriſtus. Et fratres q eaꝫ acquirendo laborant: magnam mercedem habebunt ꝛ faciunt lucrari ꝛ acquirere tribuentes: quia omnia que homines relinquunt in mundo: peribunt: ſed de charitate ꝛ elemoſynis quas fecerunt: habebunt premium a domino. Docent hec ſancti verba: fratres mendicitatem ꝛ humilitatem ꝛ victum ex elemoſynis propter chriſtum: ipſius etiam chriſti ꝛ apoſtolorum exemplo erubeſcere non debere. Non erubeſcit propheta ſe vt vere aliquando fuit confiteri mendicum: nec predicator ꝛ apoſtolus Paulus pro pauperibus petere vel pro ſe ipſo accipere: qui tamen multis ex cauſis ab eis maxime apud quos erat aliquando non accepit: neqꝫ tunc collectas pro ſanctis fieri voluit. Decet ergo predicatorem euangelij dum predicat abſtinere a queſtu: ꝛ euangelium exponere ſine queſtu: ne predicatio queſtuaria vi

deatur, Gratis accepiſtis ait dominus gratis date: ne vt iudas de poteſtate accepta velit pecunias congregare. Sed parum eſt non predicare intentione commodi temporalis: niſi etiam caueas ne predicare propter hoc videaris. Chriſtus miſſos ad predicandum diſcipulos aurum argentum pecuniam ⁊ peram habere non tulit, Si enim vt ait expoſitor hec haberent: viderentur non cauſa ſalutis predicare: ſed lucri, Predicatoribus enim neceſſaria eſt non ſolum pro ſe bona vita: ſed etiam propter proximum ad eos qui foris ſunt bona fama, Panem quotidianū honeſte petere ſemper licet, Poteſt etiam predicator maxime die predicationis elapſa: priuate a perſonis aliquibus pro fratrum neceſſitatibus exemplo apoſtoli petere: ſi nullum videat ibi ſcandalum eſſe, Si qd tñ verbo dei ſcādalū petitio excitat: oino eſt vel a petitione vl' p̄dicatōe ceſſandum. Conuincitur neq̧ ordinē, nec ſuam, nec proximi ſalutem dili gere: qui temporalis ambitione rei ſanctum predicationis myſterium dehonorans: cupiditatis illud ſeu queſtuum ſubdit infamie, Honeſtas ergo eſt in mendicitate ſeruanda: vt nihil dum predicatur ſeu predicatū eſt: nihil importune vel cupide nihil per adulationem ſeu vitiorum palpationem acquiratur. Eorum enim deus venter eſt: qui ſida cura ſibi neceſſaria prouident. Res familiaris vt ait quidam queſtibus, a quibus abeſt turpitudo queri ⁊ parſimonia conſeruari debet. Nullus enim tantus eſt queſtus: q̄ȝ quod habeat arcere. ſed viri dei vt queſtus vitent: parco vſu pauperem vitam agendo: habita queq̧ arcent. Magni ſumpt⁹ magnos exigant queſtus: magni autem queſtus vix aut nullatenus abſq̧ turpitudine agi poſſunt, Timeant qui ſumptus ⁊ queſtus amant ſe eſſe propoſiti deſertores, Per queſtus enim perfectio ⁊ honeſtas enormiter leditur: per queſtus apud homines odioſus vilis ⁊ contemptibil' redditur, Sed mendicitas neceſſaria ⁊ honeſta inſigne magnū eſt paupertatis extreme. Plura quoq̧ paupertatis huius inſignia ſparſim in regula exprimunt. ¶ Primū quidem eſt: q' ijs qui veniunt ad ordinem indicitur in vſus pauperū tribuenda vel eroganda facultas, ¶ Secūduȝ vero habitus deformitas. ¶ Tertiū, veſtimentorum vilitas, ¶ Quartū mutatorie veſtis ablata numeroſitas, ¶ Quintum iniurijs terre ⁊ aeris pedum expoſita immediata nuditas, ¶ Sextum interdicta equitādi poteſtas. ¶ Septimum peregrinatio vel inſtabilitas. ¶ Octauum hec de quo inpſo capitulo agitur precipue vict⁹ mendicata neceſſitas, ¶ Nonū acquirendi pecuniam ſublata poſſibilitas. ¶ Decimum vero vocabuli deſpicabilitas, ¶ Nois vero deſpicabilitas ob hoc inter inſignia paup̱tatis noiat extreme: q in ſigne familiari⁹ hūilitatȝ ē quo ſpūs eſt paup̱tas. Nomē q̄ȝ minorȝ paup̱ib⁹ optime ꝯuenit vel ꝯpetit: qꝛ paup̱es in euāgelio minores vocātur: ⁊ minor etiā de iure reꝝ ptātem nō hȝ. Cū igit in ordine minoꝝ extrema paupertas eſt: liquet q nec ſinguli ō vniuerſitate meū hn̄t: neq̧ vniuerſitas nr̄ȝ. ¶ Ad hāc paup̱tatem ex aīo ſeu voluntate p̱fecte perpetuoq̧ ſeruādam ſanctus hortatur cum hubdit. QUI DILECTISSIMI frēs totaliter inherētes nihil aliud pro. no, do, n, i, x, ⁊c, ¶ Nō dicit nihil hēs. ȝ: hoc. n, ſup̱i⁹ docuit: ſȝ hſe

velitis:qr non pauptas ſed pauptatis amor virtus eſt. Volūtas quoꝗ
ſicut radix eſt meriti:ſic ⁊ pſeuerantiā opatur. Qđ neceſſitate fit:cito ab
ſoluitur. Qđ voluntate arripitur perſeuerat. Heret autē totaliter pau-
pertati:qui iuxta altiſſimam inter ordinis fundatoris franciſci doctri-
nam nihil aliud vult habere ſub celo:⁊ per hoc nihil temporale ambit
aut diligit:nihil cōicare aut perdere metuit. heret totaliter paupertati:q
eam ⁊ fideliter corde amat ⁊ veraciter vſu ſeruat. Qui autem pauperta
tem timet:multum eſt viris pauperibus ⁊ religioni timendus. Religio
nis autē puritatem aut honeſtatem facile negligit:qui ſua ſibi ſuiſꝗ ſi-
milibus nimis querit. Unde aūt erimus paupes:niſi penuriam ꝓpter
deum equanimiter toleremus? verus paup penuriā nō ſolum equo fert
animo cum occurrit:ſed in iugi vſu parce ſemper ac ſobrie viuendo aſſu
mit. Frugalitas vt ait quidam:paupertas voluntaria eſt. Abundātia mē
tem diſſoluit ⁊ conſtantem quoꝗ turbat affectum. Naz vt ait ſanctus
cum rerum opportunitatem accipimus:nos metipſos non poſſum⁹ cō
tinere. Ob hoc parſimonie vſus ſemper eſt paupertatis profeſſoribus
colendus. Nihil egenis impingitur vel ijs qui cuz aplo abundare ⁊ pe
nuriam pati norunt. Ac ſic qui retro aſpicientes ad vomitū redeunt gu-
le iterum ⁊ luxibus intendentes:mane ac ſero ſplendide comedere volē
tes:delitias ⁊ abundantiam ſecularem in religione etiā plus ſepe ꝗ̄ in
ſeculo fuerant habituri querentes:extra frēs vero in procuratiōe carni-
um vel appatus alterius curioſi frūm pauperū vitam fedantes:eiſꝗ vi-
ctum in quo vt ipſi abundare putant occaſionaliter ſubtrahi facientes
etiā ſemper poſt ſe fetorem ſcandali relinquentes:aduertant ſe non reli-
gioſos ſed apoſtatas:⁊ ſub habitu ſanctitatis hypocritas fictos eē: ſan
cteꝗꝫ pauptatis reieciſſe virtutem ⁊ merituz niſi peniteant amiſiſſe. Ho
rum vita infelix ordinem confundit ⁊ diſſipat:⁊ tam fratres ꝗ̄ populuz
in multis queſtibus quos ꝓpter eorum ingluuiem ⁊ intemperantiā cō-
tingit fieri grauant. Qui preeſt ſi hoc negligit: vel vt in officio placeat
tolerat:non caput ſed turpitudinē operiēs cauda eſt:non paſtor ſz idolū
eſt. Habet p̄latus bonus virtute irrūpere iniquitates. Hi nō diſcernunt
ꝙ vinū ⁊ delicata multis neſcio quā ſcientibus ⁊ obloquētib⁹ deferunt
ad domū. Non curāt de ordinis ſcandalo:dum ſatiſfaciant ventri ſuo.
Hi ſunt ventriloqui ſemper de ventre loquentes:qui queſtuum turpitu
dines approbantes:iacob ſiue in prelatione ſiue in ſubiectiōe domi. ſim
pliciter conuerſantem vilificant:eſau venatorē magnificant:quē ⁊ ego
magnifico:ſi ad patris mandatuz honeſte facit qđ facit. Sed caueat ne
ꝓpter ſuam ignorātiam vel inſolentiam ſua benedictione fraudet. Nō
ꝓpter paucos vniuerſitas ſancta culpanda eſt. Non ꝓpter iudam ceteri
reprehendūtur apoſtoli. Hoc ſane dolendum eſt:qđ ſepe apud homiēs
ꝓpter inſolentiam aliquorum tota ſeruorum dei congregatio blaſphe-
matur:⁊ iniuſtiſſime vnius ſtulticia in omnes alios innocētes refundi-
tur. Ve illis p quos ſcādalū iſtud venit. Trāſij metas propoſiti:ſed pro
deſt bonis ſtultorum mala noſſe vt caueant. Prudens ad viſam alteri⁹
maculam mundat ſuam. In verbis autem ordo quidem multum eſt cō

gruus:ſed vtilitati nullatenus preponendus. Unde ꝓpter digreſſū nō
puto verbum congruuʒ ſi incidit omittendum:quia verborum ordini ō
bet vtilitas anteponi. ¶ Ad charitatem pars ſcda huius capli pertinet
de qua ſubditur. UBICUNQUE ſunt ⁊ ſe inuenerint fratres oñ
dant ſe domeſticos inuicem inter ſe ⁊c̄. ¶ Hic euidenter oſtenditur ꝙ̄ p-
fecta debeat eſſe inter fratres charitas in ſigno videlicet in affectu pari-
ter ⁊ effectu. ¶ Quantum ad ſignum dicitur. OSTENDANT ſe
domeſticos inuicem inter ſe. Non ſufficit fratri minori non habere odio
fratrem ſuum:hoc enim eſt neceſſariū omni chriſtiano quātumlibet im
perito:ſed frater fratri familiaritatem debet extrinſecam ſignaqꝫ dome-
ſtice charitatis:vt alter alteri ſicut domeſtico ſuam neceſſitatem oſtēdat
Sic ſanctus in regula prius loquebatur. Secure manifeſtet vnus alteri
neceſſitatem ſuam:vt ſibi neceſſaria inueniat ⁊ miniſtret. Et iterum. Ubi
cunqꝫ ſunt fratres ⁊ in quocunqꝫ loco ſe inueniunt:ſpiritualiter ⁊ diligē
ter debeant ſe videre ⁊ honorare ad inuicem ſine murmuratione. Et ca-
ueant ſibi fratres:ꝙ non oſtendāt ſe triſtes extrinſecus ⁊ nubiloſos hy
pocritas:ſed oſtendant ſe gaudentes in domino ⁊ hilares ⁊ iocundos ⁊
conuenienter gratioſos. ¶ Quantus etiam debeat eſſe charitatis affectꝰ
exemplo matris que maxime fertur affectione ad filium deſignatur: cuʒ
dicitur. ¶ QUIA ſi mater nutrit ⁊ diligit filium ſuum. ¶ Debent fra
tres ſeruire alterutrum :ſicut pro exigentia noſtri ſtatus egritudinis vel
perſone rōnabiliter vellent ſibi ſeruiri. Charitas in neceſſitate cōſiſtit, ni
hil ſic probat amicum ꝙ̄ amici portatio. Ipſum autem infirmum ante
bullam ſanctus in regula ſic monebat. Rogo fratrem infirmum vt refe
rendo de omnibus gratias creatori:qualem vult eum dominus: talem
ſe eſſe deſideret ſanum ſiue infirmū. Et poſt pauca. Rogo omnes fratres
meos:vt in infirmitatibus non iraſcantur vel conturbentur contra deuʒ
vel contra fratres:nec multum ſollicite poſtulent medicinam:nec nimis
deſiderent liberare carnem cito morituram:que eſt anime inimica. Hec
ſancti verba docent infirmum patientiaʒ ſeruare:medicinas non nimis
curare. Infirmus ſi pauper voluntarius eſt:penſet non que diuites ſed
que pauperes decent. Pauperis eſt modicis eſſe contentum: ⁊ in neceſ
ſarijs ſepe deficere. Grandium eſt grandia querere ⁊ nulluʒ involitis eq̄
nimiter ferre defectum. Sobrius erubeſcit ſuperfluus eſſe vel impro-
bus in petendo. Minorem ſepe meretur improbitas gratiam. Minus
improbo libentius ſeruitur. Cauere itaqꝫ debet infirmus:ne ſuperfluita
te ſua vel in patientia ſibi ſeruientem contriſtet. Sed quia miſeris alti-
or malorum ſenſus eſt charitatiue ferendus eſt patiens ⁊ fouendus.
Debent fratres vt poſſunt fraterne ſubuenire neceſſitati:alioquin offen-
derent non ſolum in regulam ſed in ſe ipſos. Qui enim debitum fratri
auxilium ſubtrahit:ipſe ad idem ſibi (cum ſimiliter indiget) ſubtrahen
dum ſuo alios exemplo diſponit. Ipſa quoqꝫ paulatim charitas tepet
ſi ſe in actu debito non exercet. Adhuc quando regulare negligitur:ordo
in poſteris leditur. Nam qui bonos quos inuenit mores ſoluit: ſoluen-
di viam alijs aperit. Multi ex modernis nouicijs ſi quid imperfectiōis

inueniunt: id aſſumunt: idq͂ꝫ alios cum ꝓpꝛiorum defectuū adiectione mittunt. Sic oꝛdo indeclinātium declinatione remiſſione declinat: niſi bonis ſanctoꝛum fratrum ⁊ maxime preſidentium exemplis. doctrinis ⁊ coꝛrectionibus ſuſtentetur. Charitas prelibata in antiquis fratribus multum feruebat. Seipſos ad omne obſequium ⁊ quicquid ad vſuꝫ habebant: mira ſibi promptitudine cōicare curabant. fratres nāq͂ꝫ hoſpites ignotos vel notos ſicut angelos dei recipiebant in maxima charitate. Statim vt veniebant: ad abluendum pedes: ſtatim ad neceſſaria fatigatis vt poterant preparanda currebāt. Non extraneos reputabant: quos ſuos eſſe fratres conſiderabant: ſed eis vt domeſticos ſi qua erant in cibis vel alijs familiariter exponebant. Nec in charitatis ſeu mie opibus pꝛout erat neceſſitas exhibendis artem vllam ſeu fraudem ſincera nouerat adinuenire dilectio. Vidi ego in deſertis aliquando locis frēs pauperiores abdita quem infirmis vel debilib⁹ exercenda: tanta nobis quos nunq͂ꝫ viderant subminiſtrare charitate: vt matris moꝛem ſm regulam gerere tam beneficium q͂ꝫ beneficij cōſumatrix familiaritas confirmaret: ſibi ipſis auſteri ⁊ inopes nobis deficere neſciebāt. Neſcit charitas occultare qđ habet: ſed liberaliter cōicat ⁊ exponit conſiliū ⁊ ſubſidium deuota impendit: neq͂ꝫ fratri ſe ſubtrahit indigenti. Amoꝛ autē priuatus omnem impedit charitatem. Qui enim ſunt ſemetipſos amātes: ⁊ res quibus vtuntur inoꝛdinate diligunt: nec coꝛp⁹ laboꝛi: nec res vt charitas exigit ꝓpter fratres libenter exponunt. At ſerui dei charitati firmiter herēt: eāq͂ꝫ nutrire in ſe ⁊ in alijs ſtudēt: quia ē legis plenitudo ⁊ in oꝛdine iſto quaſi ſingulare vſq͂ꝫ hodie inſertur habuiſſe pꝛimatū.

¶ Capitulum. vij.

SI qui fratrum inſtigāte inimico moꝛtaliter peccauerit. ⁊c. ¶ Benign⁹ pater exēplo pij paſtoꝛis perditam ouem in hūero repoꝛtans: non abhominans peccatoꝛes: viam eis ſalutis ⁊ pnie nō precludit. Sicut eñi regule p̄cepta quibus inſtituit̄ vita ꝯtra peccata diſpōit: ſic remedia quibus reſtituit̄ poſt petm̄ innocētia nō omittit. Obſerua hoc loco de recurſu ad miniſtros ꝑ petis ⁊ de pnia miſericoꝛditer iponenda. Recurrendū eſt ad miniſtros ꝑ petis de q̄bus oꝛdinatū fuerit inter frēs ſ. in generali vel in puincialib⁹ capl'is: cui de q̄litate ac numero petōꝝ libere relinq̄t oꝛdinandū: cū per r'lam exceptio nulla fiat. Pōt ea. generale vel puinciale ꝑ ſua pſ̄ia de quib⁹ voluerit priuatis vel publicis oꝛdinare. Sꝫ nō expedit de priuatis: ne propter hec ea manifeſtari ⁊ lapſos diffamari contingat. In quo ſtudioſius per oꝛdinis curaꝫ confitētibus eſt cauēdū. Si qs q̄ſi oꝛdinis zelo aliquid quomodolibet in p̄iudiciū confeſſionis attentat: nō eſt zelatoꝛ oꝛdinis ſed deſtructoꝛ. Ipſa quoq͂ꝫ manifeſta ſeu publica que nūc ex oꝛdine capituli generalis miniſtris puincialibus reſeruātur: poſſunt idem miniſtri qñ ad eos recurrit̄ cuſtodibus vel alijs diſcretis fribus ꝯmittere abſoluēda: ſi qñ ꝑ vitantis fra

trũ diſcurſibus viderint expedire. In ijs enim que ad aiaꝝ curã vel ad officium ſuũ expectant: libere vt extimo põt ex cauſa rõnabili ꝯmittere vices ſuas. Si ergo capl'm ꝓ aliquibus tantum peccatis cum ⁊ ipſa publica fuerint ad miniſtros prouinciales ſtatuerit recurrendum: ab eiſdez peccatis ſeu priuatis poſſunt cuſtodes abſoluere penitẽtes necnõ ⁊ alij niſi arceantur inferiores a miniſtris: ab eiſdez prouincialibus miniſtris vel cuſtodibus cura cõmittitur aiarum. Poſſunt fratres ⁊ alijs ordinis ſacerdotibus confiteri de lnia miniſtri proprij vel cuſtodis: ſine qua quidem ſacerdotes non poſſunt ſoluere vel ligare: niſi aliud per ſuperiorez vel capitulum prout ad ipſum pertinet ordinetur. Solet ꝓuincialis miniſter non ſolum pro caſibus ſed pro quotidianis fratruz confeſſionib⁹ audiendis diſcretos inſtituere ꝯfeſſores: qui apta ſic claue poſſent iuxta datam ſibi formam abſoluere fratres illos quos eis ad hec paſtores proprij aſſignarunt. Non habet quis alienos ſine commiſſione ſubditos iudicare. Confeſſoribus autem vt extimo nulla cum prelatorum ſic impoſitione officij datur cura: ſed ſimplex ad eos quos ſibi committi contigerit abſoluendos licentia: niſi amplius eis ſpecialiter cõmittatur. Caſus vero vt dictum eſt miniſtris prouincialibus reſeruatur: ſic ⁊ grauiora demonia diſcipulis ejicere non valentibus: dominus ſibi curanda retinuit. Ceterum ad ipſos miniſtros prouinciales non ſolum per corporalem acceſſum, verum etiam ſi iuſta ex cauſa impediaṫ acceſſus corporalis, per inſinuationem recurritur: ſicut centurio per ſuos dicitur acceſſiſſe. Tenentur autem fratres in caſibus ordinatis recurrere ſine mora quãcitius honeſte ẽm ordinis formam poſſunt. Superioris eſt fratri de ſocietate cum talis apparet neceſſitas prouidere. Tunc poſſe dicũtur: cum ordinato ac debito modo poſſunt. Licet autem regula caſus hoc loco de quibus vt dictum eſt ordinatum fuerit inter fratres ⁊ alibi receptionem ad ordinem vel alia miniſtris prouincialis deputet: non tamen ſuperiorez ſcilicet miniſtrum generalem, ſed inferiores tantum ab his arceri. Poteſt niſi expreſſe arceatur ſuperior: quod ex officij poteſtate inferiori conceſſum eſt. ¶ Sed nunquid fratres in generalibus abſolutionibus peccatorum quas ecis dominus papa facta confeſſione facit vel alij auctoritate ipſius: abſoluuntur a recurſu huiuſmodi ad miniſtros? Satis vt extimo patet eos propter hec a pcepto regule nũq̃ abſolui: niſi de mẽte domini pape reuocaretur expreſſe. Sed vere contritis ⁊ confeſſis iuxta canonicas ſanctiones per quos debet ſuo paſtori quilibet confiteri: abſolutiones huiuſmodi conceduntur. Nec propter hec datur abſoluendi facultas non habentibus eam prius: ſed legitime confitentes a culpa ſimul abſoluuntur ⁊ pena iuxta deuotionis ⁊ indulgentie quantitatem. Propter quod maxima ſpiritualis vtilitas in huiuſmodi abſolutione conſiſtit. ¶ Recurrentibus ad penitentiam mandat ſanctus ipſam cum miſericordia imponi: cum ſubdit. IPSI vo miniſtri ſi preſbyteri ſunt cum miſericordia ⁊c. ¶ Hoc pronomen ipſi, prehabitum de ꝓuincialibus verbuz continuat: pſonalẽ pter aũctẽ miniſterij neceſſitatẽ

¶ An ꝑ generalibus abſolutiõib⁹ pctõꝝ fribus facta cõfeſſiõe cõceſſis abſoluanṫ a recurſu ad miniſtros.

ſmportat, Alioquin ſi ad eos corporaliter recurrere nõ valẽtes remediũ
nõ haberẽt: videret̃ r̃la ipſecta. Pertinet aũt ad ĩpos miniſtros ſiue ſint
preſbyteri ſiue nõ auctas hui⁹ penitentie iponende. Quilibet curã aiaꝝ
fratrũ principaliter habeant: nõ eis pmittitur vt in caſibus ſuis extrane-
os eiſdẽ frib⁹ cõfeſſores videlicet ſeculares vel alios religioſos aſſignẽt:
ſed tm̃ hui⁹ ordinis ſacerdotes. Multominus per ſe in hoc frẽs pñt: q ſui
iuris nõ ſunt: ⁊ ad ꝓprios tenẽtur frẽs recurrere de regula ⁊ de iure. In
periculo tñ mortis deficientibus ſacerdotibus ordinis: pñt extra ordinẽ
confiteri: cũ talis neceſſitas legibus nõ arctet̃. Si qs contra p̃ceptũ ⁊ for
maꝫ r̃le. p ſedeꝫ ap̃licaꝫ ap ꝓbate p̃ſũmeret ꝯfiteri: nõ penitens ſꝫ inobe-
diens cenſeret̃: nec etiã peccata dilueret ſed augeret. Hoc eniꝫ dñs papa
q dioceſanos ⁊ quoſlibet alios ꝯfeſſores a fratrũ ꝯfeſſionibus arcere vti-
qꝫ põt: exp̃ſſe inhibuit. Nullus quoqꝫ ſue r̃le votiqꝫ tranſgreſſor exiſtens
abſoluitur a peccatis. Vulneratus ſtante gladio in vulnere nõ curat̃. Sꝫ
miniſtri predicti vel coꝝ vices gerentes penitentiã cũ miſicordia debẽt
imponere. Debet vt canon loquit̃ iuſticiaꝫ tempare moderatio. Si erra-
mus modicã penitentiã iponẽtes: nõne melius ẽ ꝓpter miam rationem
reddere qꝫ ꝓpter crudelitatẽ? Nõ dicit r̃la penitentiã omittendã: ſꝫ cum
miſicordia iponendã: qꝛ infundendũ ẽ vinũ ⁊ oleũ vulneribus ſauciati iu
xta ſancti verbũ. Miſicordia vel diſciplina multũ deſtituit̃: ſi vna ſine al
tera teneat̃. Miſcenda ẽ lenitas cũ ſeueritate. Sit inqt zelus: ſꝫ moderate
ſeuiens. Sit pietas: ſꝫ nũqꝫ plus qꝫ expedit pcens. Sane licet vbiqꝫ mia
ſuperaltet iudiciũ: maxime tamẽ q̃ ad penitentie mũdiciã recurrũt beni-
gniſſime recipiendi ⁊ oi gr̃a cõfouendi ſunt. Qui ouẽ pditã ⁊ filium ꝓdi
gum ⁊ naufragũ pie vt ip̃e curari vellet nõ curat: nec paſtor nec pater eſt:
ſed aduerſus cõfitentẽ ſeu cõfeſſionẽ ipſius quaſi ordinis zelo aliqd age
re: chriſtũ pdere ẽ. chriſtũ pſequi ẽ. Hinc ergo cõfeſſio reddit̃ odioſa. Hic
celũ volentib⁹ ingredi claudit̃: ⁊ empte chriſti ſanguine anime crudeliter
per occaſionẽ necant̃. Vere vt ſcriptũ eſt. viſcera impioꝝ crudelia: q pe-
nitentibus nõ compati ſed indignari nouerũt. atqꝫ per auſteritateꝫ quã-
dam peccatores deteſtantes: iuſti cum phariſeo apparere volũt. Inſo-
lentibus nõ penitẽtibus debet̃ ſeueritas. Aliter quoqꝫ priuata aliter tra
ctanda ſunt publica. ¶ ET cauere debent ne iraſcantur ⁊ conturbentur
ꝓpter peccatũ alicuius ⁊c̃. ¶ Sic ſanct⁹ in regula originali dicebat. Ca-
ueant fratres omnes taꝫ miniſtri qꝫ alij qꝫ ꝓpter peccatũ alterius vel ma
lum exemplũ non conturbentur vel iraſcantur: qꝛ diabolus ꝓpter pecca
tum vnius multos vult corrumpere: ſed ſpiritualiter ſicut poſſunt adiu-
uent illum q peccauerit: qꝛ nõ ẽ opus ſanis medicus: ſed ijs qui male ha
bent. Non vult ergo miniſtros fratres ꝓ alicuius offenſa turbari: ne dũ
conturbantur: charitatis ⁊ miſicordie obliuiſcant̃: zelus decipit: quẽ mo
dus nõ condit. Vbi eſt congregatio charitatis: habet q cadit ſubleuãtes
ſe ⁊ fulcientes. Fratrum eſt leſum iuuare: canũ ẽ lacerare. itaqꝫ odio habe
ant̃ peccata nõ hoies. Corripiant̃ tumidi: tolerent̃ infirmi. ⁊ qꝫ ſeuerius
caſtigare neceſſariũ ẽ: nõ ſeuientis more plectat̃ ſed medentis.

¶ Octauum capitulum.

Uniuerſi fratres vnū de fratri-
bus iſtius religionis teneant̄ ſemp̄ habere generalem mini
ſtrū ⁊c. ¶ Uoluit ſanctus breuitatis amator vt familia ſua
poneret ſibi caput vnū: ⁊ toti⁹ ouilis ſui fieret paſtor vn⁹.
Attende in hoc capitulo de generali miniſtro ⁊ capitulis celebrādis. Te
nentur fratres vnū cui ſemp̄ obediant miniſtrum generalē habere ¶ Que
ris vtrum eaq̄ de coarctatione generalis miniſtri ⁊ ordinationis forma
capituloꝛ ⁊ de electione per generalez ⁊ prouinciales miniſtros ⁊ alios
fratres ordinant̄ in capitulo generali: poſſint a generali miniſtro precipi
ente in ꝯtrarium penitu ꝫ irritari? Quod quidaz ex hoc arguūt qd̄ hic di-
citur: ꝙ fratres ei tenent̄ firmiter obedire. Conſtat ꝙ capituluz ⁊ fratres
nō pſſit regulam imutare: ſed cū ex intentione ſit regule vt celebretur ca-
pitulum generale: ad capitulū vero ꝑtineat ordinare ea per que pōt reli-
gionis puritas ⁊ pfectio cuſtodiri: ita ꝙ a nemine inferiori vel ſuperiori
poſſit aliquatenus violari: ergo ſi capitulū ꝓpter vitandū religionis pi-
culum coarctet poteſtatem generalis ⁊ prouincialiū miniſtroꝛ ⁊ alia ſalu
bria ordinet inter fratres generaliter obſeruanda auctoritate ipſius regu
le, que preſtat auctatem capitulo generali ⁊ pontifice ſedis apl̄ice appro
bante: nō poterit per ſolos ſuperiores vel per ſolos inferiores aliquate-
nus irritari: maxime in iſtis in quibus eſt ordinatio ⁊ limitatio poteſtatū
Quidam predicta ſic recipiunt: vt tamen generali miniſtro etiā ꝯtra qli
bet ſingularia ordinis maxime inſtituta quoꝛ ſane laxatio regule nō pre
iudicat puritati: quā habet intueri capitulū generale obediendū putent:
tum ꝓpter excelſum regule ipſius preceptum hic pro miniſtro ſed nūq̄
ꝓ capitulo datum: tum qꝛ ipſe eſt caput ipſius capituli ⁊ ſupremus in or
dine diſpenſator, nec eſt officij ſubditoꝛ de ſuperiorum ſententia iudica-
re an, ſ. iubendo cōtraria ordinis inſtitutis ea ſimpliciter irritare: vel cau
ſa rationabili diſpenſare intendat. ¶ Poteſt aūt capitulum imo tenet̄ ex
regula eū (ſi ob defectus vel exceſſus inſufficiens fuerit) ab officio remo
uere. ¶ Quo decedente electio ſucceſſoris fiat a miniſtris ⁊c. ¶ Gene
ralem miniſtrum nō ſic fratres ſemper habere tenent̄: vt ſtatim eo dece-
dente generale capitulum ꝓpter hec oporteat ꝯuocare: ſed pro vt hic di
citur ꝙ prouinciales miniſtri ſimul ⁊ cuſtodes in capitulo pētecoſtes mi
niſtrum habent eligere generalem: ⁊ ipſi ſimul pro vt ita exprimitur de
ipſius iſufficiētia iudicare. ¶ Patet cuſtodes ſicut ⁊ ꝓuinciales miniſtros
de corpore eſſe capituli generalis. ¶ In quo prouinciales miniſtri te-
neantur ſemper inſimul cōuenire ⁊c. ¶ De miniſtris prouincialibus nō
de cuſtodibus dr̄ ꝙ ad capitulum pentecoſtes teneantur inſimul cōueni-
re: ꝓpter qđ oēs ꝓuinciales miniſtri debent in capitulo inſimul cōueni-
re vel intereſſe. Sed de cuſtodibus iuxta reſponſum apl̄icuz ſufficit vt ali
qui interſint de ſingulis prouincijs qui vocē habeāt alioꝛ. ¶ Et. ſi
aliquo tp̄e appareret vniuerſitati: ſm̄ iura vniuerſitas dr̄ maior pars.
Uñ ꝙ vniuerſitas ſola miniſtrū nō poſſit abſoluere generalez ſicut aliq
voluerunt ꝙ abſq̄ duaꝛ ptiū aſſenſu nō poſſet abſolui: ꝯtra regulā eſſe

An ordinata in capl'o generali poſſint a mini-ſtro generali irritari.

patet: que ad vniuerſitatis iudiciũ electoꝝ aſtringit ad aliũ eligendũ. vñ dicit. TENEANTUR. alium ſibi eligere. ¶ Nomẽ cuſtodis extendit ſe ad generalez ⁊ prouinciales miniſtros. Unde hoc loco miniſter generalis cuſtos vocatur: ⁊ inferius miniſtri prouinciales cuſtodes nũcupanť: ſicut nomẽ miniſtri ad generalẽ. ꝓuinciales ⁊ ſm antiquã vt ꝺ noĩnationẽ etiã ad localẽ miniſtrũ extendit. Antiquitus enĩ vt pretactũ eſt: q ſingulis preerant locis: dicebanť miniſtri: licet etiã ad pleniorẽ fortẽ diſtinctionẽ officij dicti ſint guardiani. Sed nomen propriũ magis regule competit: ſepeqꝫ ad intelligentiam facit eius. ⁋ Proprietas autem officij ꝓpter varietatez vocabuli nõ mutatur: niſi dicas localiũ miniſtrorum officium nequaqꝫ ꝑ regulam inſtitui. Sed iſtud totaliter miniſtroꝝ ꝓuincialiũ ⁊ cuſtodum diſpoſitioni relinquitur: qui antiquitus ſinguli ꝑ ſe ipſos ſingulis ꝓut videbatur locis de rectoribus prouidebant. Sꝫ eodem modo prouinciales a generali miniſtro ⁊ cuſtodes a ꝓuincialibꝰ ponebantur. Ceterum tria capitula. ſ. generale. prouinciale ⁊ cuſtodiale per regulam ordinantur. ⁋ Patet de primo per textum regule precedentẽ per quez vocari ⁊ in quo tempore debeat celebrari. ¶ De alijs dicitur cõſequenter. POST capitulũ vero pentecoſtis miniſtri ⁊c. ¶ Manifeſtum eſt ex hoc loco cuſtodes nequaqꝫ (vt aliqui voluerunt) miniſtros poſſe cõuentuales ſeu locales intelligi: ſed magis eos cuſtodias ſeu ꝓuĩcias habere ex regula: in quibus poſt generalem capitulum ſuũ: ipi capitulum facere ſemel poſſint ſicut ⁊ prouinciales miniſtri. Nõ ſinit rĺa hoc ad cõuẽtuale referre capitulũ ꝙ ĩ tanto temporis ſpacio ſemel ſufficiat celebrari.

¶ Nonum capitulum.

FRatres nõ predicent ⁊ cetera.

¶ Beatus franciſcus diuinitus ad predicandũ euangelium miſſus: ſequaces ſuos circa officiũ ꝑdicationis informat: tria maxime ponẽs neceſſaria ꝑdicãti: vt. ſ. eccĺie pacem ſeruet: miſſus predicet: ꝑdicando edificet. Licet itaqꝫ ſanctus aiaꝝ ſalutẽ ardenter appeteret: noluit tñ fratres cũ eccĺie ſcandalo predicare. Uñ dicit. FRATRES nõ predicẽt ⁊c. ¶ Nõ ergo debent ẽpo ꝓhibente in eius dioceſi predicare: nec hec vt aliqui male putant ꝑ priuilegiũ excuſantur: ſꝫ per illud maior auctoritas datur predicandi: in quo regula minus ſufficere videbatur. Sed nec inuitis ſacerdotibus eſt in eoꝝ eccleſijs predicandũ exemplo beati franciſci q ait. Si haberem tantã ſapientiam quantam habuit Salomon ⁊ inuenirem pauperculos ſacerdotes huius ſeculi: in parrochijs in quibus morantur: nolo predicare vltra volũtatez eoꝝ. Miro ſanctus modo ꝑſonis eccĺiaſticis deferri volebat. Oẽs clericos ⁊ oẽs religioſos habeamus pro dñis: in ijs q̃ a noſtra religione nõ deuiant: ⁊ ordinem ⁊ adminiſtrationem eorum in dño veneremur. Multum ergo eoꝝ ſcandalum debet vitari: quos ſanctus voluit vt dños honorari. Inde mos fuit antiquis ⁊ eſt prudentiũ modernoꝝ: religioſos ⁊

clericos in magna ſemper veneratione haberi. Decet quidez religioſos
ſuũ in alijs gradum familiarius colere. ¶ Et q2 ſcriptum eſt: quo mõ p̄di-
cabunt niſi mittantur: congrue ſubditur. ¶ ET nullus populo penitus
audeat predicare niſi a miniſtro generali 7c. ¶ Auctoritas ergo mittẽdi
fratres ad predicandum ad miniſtrum pertinet generalem: qui ſol9 offi-
cium predicandi populo iuxta formam regule dare poteſt ordinaria po
teſtate. Poteſt autez vt ordinarius diſcretis alijs preſentibus vel abſen
tibus fratribus ſuper hec cõmittere vices ſuas: ſicut epi nõnulla ſepe que
ad ipſos tantum modo pertinẽt alijs dicite prouideq3 cõmittunt: eaq3 ipi
per alios facere approbantur. Sic miniſter generalis hec facit quod fit
auctoritate ipſius in examinatione ap̄pbatione 7 officij cõmiſſiõe. Pre
dictis ego regule vt proteſtatus ſum nõ arctationibus vel laxationibus
impetratis inſiſto. Q2 alij qui examinari nõ egẽt pro eo q2 in theologica
facultate 7 predicationis officio ſunt inſtructi: 7 alias idonei reputãtur:
poſſint de miniſtrorum licentia populo predicare: apoſtolica facit licen-
tia: non ſtatutum regule. Ceſſans cauſa (iuxta errorẽ illorum qui de cau
ſe conſequentia 7 effectus diſtinguere neſciũt ceſſante vt dicunt ſuſpitiõe
monaſteria monacharum intrando vel alia regularia per hunc modum
violando) regulam 7 diſpenſationem euacuat. Uerum ſi populo non ni
ſi modo predicto: quo modo clero q2 maius eſt ſine licentia poſſumus p̄
dicare? Sed dicunt: q2 populus quia ſimplex citius ledi poſſet q̃3 religio-
ſi 7 clerici quibus datum eſt noſſe myſterium regni dei: non nomine po-
puli omnes extra ordinem conſtitutos accipias. Omnes autem fratres
predicare debent ſancte conuerſationis exemplo: prout ſanctus in regula
prius hortabatur dicens. Omnes fratres operibus predicent. Poſſunt
etiaz omnes fratres verba exhortationis 7 ſalutis hominibus dicere lõ
co 7 tempore oportuno. Solent fratres vt euãgelici homines 7 grãdes
7 humiles in via in domo in menſa 7 vbiq3 bonis edificare ſmonibus:
7 ad penitentiam prouocare: ſed iam aliqui retrorſum ad vaniloquium
cõuertuntur: 7 ſue vocationis obliti: facti ſunt in vſibus ſecularibus ſicut
alij ſeculares: ¶ Ut autem edificatio ex predicatione ſequat: predicator
ſanctiſſimus optime inſtruit 7 informat dicens. MONEO quoq3 7 ex
hortor eoſdem fratres 7c. Uult ſanctus eo2 eloquia examinata eſſe: ne
ſint erronea vel incauta. Uult eſſe caſta: ne ſapiant immunditiam. auarici
am. vanitatem. Ad vtilitatem 7 edificationem populi. quibus debent di-
ligenti premeditatione 7 deuota intentione vel pronũciatione ſtudere ſi-
ne corruptibilis intentione mercedis. DE vitijs 7 virtutibus. q2 in hu
iuſmodi homines ſunt maxime inſtruendi: nec ſunt ſubtilitatibus vel cu-
rioſitatibus detinendi. DE pena quoq3 7 gloria, que precipue torpẽtia
hominum corda mouent. CUM BREUITATE ſermonis q2
prolixitas tedij mater eſt 7 optima queq3 efficit oneroſa. Sic igit predi-
cator debet eſſe in verbis irreprehenſibilis: in fine ordinatus: circa neceſ-
ſaria 7 maxime motiua intentus: 7 ne grauet prolixitate: breui loquus.

¶ Decimũ capitulum.

FRatres qui ſunt ſerui ⁊ miniſtri aliorum fratrum viſitent ⁊ moneant ⁊c. Nomē miniſtri ex euangelio euāgelij ſectator aſſumpſit. Agit hoc capitulum de officio prelatorū. de obia quoqꝫ ⁊ recurſu ſubditorū. ad ipſos. Vltimo ponitur admonitio generalis vbi ⁊ tāgitur de ſtudio lr̄arum. ¶ De prelatis dicit. FRATRES qui ſunt ſerui ⁊c. ¶ Prelatus quidē ordinis aliorꝫ fratrum miniſtros ſanctus appellat: vt eius vicarios ſe recognoſcant qui venit miniſtrare ⁊ non miniſtrari. Et ne putēt ſe tanqꝫ dominos poteſtatē in eos exercere debere quorꝫ ſe audiunt ſeruos eſſe. Miniſteriū habent nō dn̄ium ſupra fratres iuxta illud dn̄i verbum qḋ ⁊ beatus Franciſcus fratribꝰ dicebat. Principes gentium dn̄antur eorum ⁊ q maiores ſunt poteſtatē exercent inter eos. Non ſic erit inter vos. Et ſeruis labor ⁊ hūilitas competit. Sic prelati debent eſſe vtiles in labore: humiles in honore: ⁊ exercitium humilitatis amplecti. Chriſtus vt miniſtrator inter diſcipulos fuit quibus ⁊ pedes lauit. Solent miniſtri etiam prouinciales ſaltem aliquando propter inferiores prelatos ⁊ alios informandos pro elemoſyna ire parapſideſqꝫ abluere. Optime decet prelatum vt quod agendum alijs ſuggerit: ipſe agat. Sed ſpirituale ſeruitiuꝫ corporali prefertur. Vnde e miniſtri ſubditis tunc vtiliter ſeruiunt: quādo pro ipſorum cura ſollicite eos docent: corripiunt ⁊ exortant. Vtile nimirum ſeruitium doctrine lumen ſubminiſtrare in doctis: medicinam infirmis, ſolatium inualidis, ſtultis verbera, vincula furioſis, pro quibus habent domino reſpondere: vt ſanctꝰ prius in regula dixit. Recordentur inquit miniſtri: qꝛ cōmiſſa eſt eis cura animarū fratrum: de quibus ſi aliquis perderetur ꝑpter eorum culpam vel malum exemplum: oportebit eis reddere rōnem coram domino ieſu chriſto. Debet ergo alijs miniſtrare: ſed ea maxime que ad ſalutē pertinent aīarum ⁊ que curam reſpiciunt paſtoralem. Vnde recte de viſitatione ⁊ monitione ⁊ correctione ſubiungitur. VISITENT ⁊ moneāt frēs ſuos ⁊ hūiliter ⁊ charitatiue corrigāt eos. ¶ Debet eē icorrigētis verbo hūilitas. charitas in affectu. Pater ſpūalis ⁊ ſi ꝯſtāter ⁊ rigide interdū debeat agere: modū tn̄ hūilitatis ⁊ cōpaſſiōis affectū nec in ipſo rigore debet deſerere. vſqꝫ adeo ſaltē debet eē correctio hūlis: vt ꝯtumelia careat. Adeo charitatiua: vt odio vel indignatiōe nil agat. Ita qꝫ hūilitatis ⁊ charitatis rō nō excludit zelū: ſꝫ faſtū: quē ſtulta ſolet idignatio ⁊ ꝯtumelia comitari. Eſt āt correctio mēdax in ira contumelioſi. Ois correctio carere ꝯtumelia dꝫ. Correctiōi multū eſt deferēdū: ſꝫ forte corrigēs excedere videat. Nēpe ꝯtra correctionē ceruicē erigere turpiſſimū ē: infirmas tn̄ aīas ſepe ad irreuerētiā ꝯtumelia mouet. Sꝫ hūiliter ⁊ charitatiue corrigere optimꝰ modꝰ corrigēdi ē. Tenēt āt q pſunt corrigere iſolētes. Statū. n. ordinis diſciplina ꝯſuat. Perit religio vbi correctio deficit quod preſidētibꝰ maxime imputatur. Facientis procul dubio culpā habet: qui quod poteſt corrigere negligit emendare. Prelatus vitia dum non corrigit: ordinem diſſolui patitur deſtruit.

¶NON precipientes aliquid eis qđ ſit cõtra aīam ſuā ⁊ regulā nr̄am. ¶Cõtra aīaȝ eē videt̄ nō ſolū mortale peccatū: imo qđ homini ē occaſio vehemens ſiue incentiuū ꝓximū ad peccatū: vt audire confeſſiones cui ni mia fragilitas eſſet carnis ꝯtra rl'aȝ eſſe videt̄: nō ſolū qđ ē ꝯtra ꝑcepta regule: immo ꝙ eſt ꝯtra ſtatuta ordinis ad obſeruandā regule puritateȝ. ¶De ſubditorum etiā obedientia ſubinfert̄ cū dr̄. FRATRES vo qui ſunt ſubditi recordent̄ ꝙ propter deū abnegauerūt ꝓprias volūtates. ¶Cõmendaturus obedientiā ſubditis: de voluntatis abnegatione ꝑmit tit: q: ꝓprie volūtatis abdicatio eſt obedientie fundamentuȝ. Nimirum obedientie virtutē adipiſci nō poterit: q voluntates ꝓprias calcare non nouit. ¶VNDE firmiter ꝑcipio eis vt obediant miniſtris ſuis. ¶Juxta euāgeliȷ rl'aȝ q̄ maiores miniſtros eſſe decreuit: prelatos ordinis vni uerſos generaliter accipe noīe miniſtroꝝ: ſicut ⁊ dr̄ indiſtincte. Nō.n. dr̄ vt obediant ſuis miniſtris prouincialibꝰ: ſed ſuis miniſtriſ: nulla determi natione adiecta. Alioquin nec cuſtodibꝰ obediētia deberet̄: eoſqȝ fruſtra rl'a poneret: quoꝝ auctas nulla eſſet. Si hoc đ ſolis miniſtris prouinciali bus accipis: de ipſoruȝ mandato miniſtris inferioribus obeditur. ¶IN oibus q̄ promiſerūt dn̄o obſeruare. ¶Que ſunt vt quibuſdā placet: tam q̄cunqȝ principaliter regulari expoſitione ſub voto cadunt: q̄ etiā q̄cūqȝ per ſe ad ipſoꝝ obſeruantiā vel ꝓpinqui tranſgreſſionis periculi cautelā: vel q̄ relenationē a tranſgreſſione faciunt. Sed altiſſime obediētie gradū ſanctus creditur poſuiſſe cum dicit̄. IN omnibus q̄ promiſerūt domi no obſeruare ⁊c̄. ¶Eſt enim duplex obedientia: imperfecta videlicet ⁊ ꝑfecta. Imperfecta eſt q̄ certis quibuſdam terminis coarctatur: q̄ ſi profeſ ſus quis in ȷ̄s tantūmodo obedit: que continet regula ſeu inſtituta ſm̄ q̄ viuere profitetur. Ad hanc omnis de neceſſitate religio aſtringit̄. Perfe cta aūt vt ait ſanctus obediētia legē neſcit: terminis nō coarctat̄: nec con tenta profeſſionis anguſtȷ̄s: fertur in latitudine charitatis: ⁊ ad omne qđ iniungit̄ ſpontanea in infinitā libertatē extendit̄. Hec eſt illa de q̄ ſignā ter ap̄lus petrus ait. Caſtificantes corda veſtra in obediētia charitatis: pulchre ipam p.hec ſequeſtrans ab illa inerti ⁊ ſeruili quodāmodo obedi entia nec charitati prompta: ſed obnoxia neceſſitati. Perfectā aūt hanc vt creditur obedientie legē maximus pfectionis amator beatus franci. in ſpūs feruore inſtituit: vt. ſ. frēs nō ſolū in ȷ̄s q̄ ꝓmiſerunt dn̄o ſeruare: ſed etiā in oibus q̄ nō ſunt ꝯtraria aīe ⁊ rl'e obediant: hos duos obedien tie limites tm̄ ponens. Sane ꝯtra aīam vel regulā nec p̄lati hn̄t ꝑcipere: nec ſubditi obedire. Hos tm̄ obediētie limites ſpāles videt̄ intēdere: dū ſub his tm̄ ⁊ hic ſubditos in obediendo ⁊ ſuperius p̄latos in precipiēdo cõcluſit dicens. NON precipientes eis aliqđ qđ ſit ꝯtra aīam ⁊ rl'am nr̄am. Sunt qui cõi ceteris regularibus diſtrictioni obedientie. ſ. neceſſi tatis ⁊ charitatis herentes: debent neceſſitatē eſſe in eis q̄ cõtinet regula obedire. Ad alia vero nō niſi de charitate ſeu congruitatis pfectione tene ri. Ad neceſſitatis obedientiā referūt quod dictū eſt. Obediant miniſtris in oibus que ꝓmiſerunt dn̄o obſeruare. Quod aūt ſequitur. ⁊ nō ſunt cõ traria anime ⁊ regule noſtre: ad obedientiā referunt charitatȝ. Voluntqȝ

Duplex ē obe- dientia.

copulatiuam hoc loco non continuare preceptum: vel hanc certe ꝑticulã
reſtringere precedentē: vt nec promiſſa obliget regula ſi fuerit anime vt
(qꝺ abſonū videtur) ſibi ipſi contraria. ¶ Ponit enim vtrũqꝫ cum di-
citur. ET NON ſunt contraria anime ⁊ regule noſtre. vt exceſſum re-
gule regula ipſa cõuincat. Sed hoꝝ ſententiã alij nullo modo acceptãt:
ipſum iuxta cõmunem verborum ſententiam vel intelligentiã regule te
xtum. ſanctum ꝓpoſitum ordinis. vſum ⁊ conſuetudinem antiquorum.
pluriumqꝫ neceſſitatem incõuenientium opponentes. Si precipiẽs ab-
utitur poteſtate: dicunt eum per ſuperiorem vel capl'm corrigendũ: vel
ipſum auctoritatis gladium de manu furioſi tollendũ. Non modica ẽ in
ſania precipitanter ⁊ inordinate precipere q̃uis bonum. Triplicem aũt
obedientiam. ſ. neceſſitatis charitatis ⁊ humilitatis ꝑut ſuperiorib⁹ pari
bus ⁊ inferioribus exhibetur ſanctus in regula ex euangelij perfectione
ſumpta cõmendat. De obedientia neceſſitatis ſeu voti per quam ſuperio
ribus obeditur: in preſenti capitulo principaliter agitur: de qua ⁊ alibi
dictum eſt. FINITO anno probationis recipiantur ad obedientiã.
Huiꝰ exemplar eſt chriſtus q factus eſt patri obediens vſqꝫ ad mortẽ:
q eidem patri ſic in euangelio loquitur. Non mea voluntas ſed tua fiat.
Charitatis obedientiã ſuggerit ſanctus alibi in regula vbi dicit. VBI
CUNQUE ſunt ⁊ ſe inuenerint fratres oſtendant ſe domeſticos ⁊c̃
vſqꝫ ſpiritualem. Mutuis enim neceſſitatibus comportandis debẽt ma
xime fratres alter alteri obedire: quodqꝫ vt voluntarie facerent: ſic ſan-
ctus ante bullam eos in regula hortabatur. Per charitatem ſpiritus vo
luntarie ſeruiant ⁊ obediant inuicem: hec eſt ait vera ⁊ ſecura obedientia
domini noſtri iheſu chriſti. Vere obedientia hec chriſti eſt: q eam in euã-
gelio docuit dicens. omni petenti te tribue. Et iterũ. Hoc eſt preceptum
meum vt diligatis inuicem. Obedientia mutua mutue dilectionis ſignũ
eſt ⁊ effectus. Ad humilitatis obedientiam per quam inferioribus obedi
tur: ſanctus in preſenti capitulo ſuperiores inuitat: cum eos miniſtros ⁊
ſeruos aliorum fratrum eſſe cõmemorat: ipſoſqꝫ tantam habere familia
ritatem circa recurrentes ad ſe ſubditos mandat: vt eis idem ſubditi di-
cere poſſint ⁊ facere ſicut domini ſeruis ſuis. Naz ita inquit debet eſſe: vt
miniſtri ſint ſerui omnium fratrũ. Ut videlicet ſicut ſerui dominis: ſic mi-
niſtri ſubditis in quibus iuſte poſſunt obediant. Huius obedientie chri-
ſtus in euangelio formam dedit: cum matri ⁊ nutritio ſubditus extitit: ⁊
baptizari dominus a ſeruo. ſ. a Joãnne voluit cui ⁊ dixit. Decet nos im-
plere omnem iuſticiam: hoc eſt humilitatem perfectam: per quã maior
ſubijcit ſe minori. ¶ Pro recurſu ad miniſtros ſubditur. ET vbicũqꝫ
ſunt fratres qui ſcirent ⁊ cognoſcerent ſe non poſſe regulã ſpiritualiter
obſeruare ⁊c̃. ¶ Obſeruatio regule ſpiritualis videtur obſeruatio ſꝫm
rigorem ſiue ſꝫm puritatem ſiue ſine occaſione ad malum. Unde nõ ſpiri
tualiter poſſe poteſt intelligi: aut nõ poſſe ſeruare regulam ſꝫm ſuũ rigo
rem ſiue ſꝫm puritatem vel ſine occaſione proxima ad peccandum contra
regule puritatem. Beato Franciſco mos fuit dicere ſpiritualiter fieri qꝺ
pure ſeu religioſe fiebat. Unde regulam ſpiritualiter ſeruare non poteſt:

quí debite ac religioſe non poteſt. Sunt etiam q ⁊ ſi corporaliter non ta-
men ſpiritualiter ſeruant: dum ſpiritu erroris imbuti ſtatum ordinis ⁊ que
ſpirituales alij fratres agunt omnia ſpernunt: omnia iudicant: nec ſe nec
eos ſm regulam viuere arbitrantur. Ubi ergo caſtitatem, charitatē, pau
pertatem, quietem mentis ad deū vel alia que ſunt regule periclitari ſeu
notabiliter impediri vel certe intollerabilem alicui pro ſua debilitate vel
alia neceſſitate rigorem eſſe vel aliquem in predictum erroris ſpiritū in-
cidiſſe contigerit: fratres non ſolum ad prouinciales ſed ad ſuos quoſli-
bet indiſtincte miniſtros ſm regulam habent recurrere. Ut qui preſiden
do miniſtri ſunt ⁊ diſpenſatores miniſteriorum dei: rigorem inualidū tē-
perent: animarum vulnera curent: peccatorum occaſionibus obſtent. Ali
oquin ſubditus quiſq deo. ſibi ⁊ ordini reus eſſet: ſi patri ſpirituali peri-
culum ſuum ſpirituale vel etiā corporale ſignificare negligeret. Si priua
tares eſt: q preeſt ſi pater eſt: ⁊ ſecretum habebit ⁊ ſecretum ſi valet: ſecre
tum adhibebit. Reuelare amici myſteria, deſperatio eſt anime infelicis.
Turpe nimis eſt maxime prelato ſecretum prodere: nec ſcire verbum te
nere. Si ad miniſtros tantum prouinciales referimus locū iſtum: recur
ri ad ipſos non ſolum per corporalem acceſſum, ſed etiam per inſinuati-
onem vt alibi tactum eſt. Unde ſic prius in regula dicebatur. Fratres in
quibuſcūq locis ſunt qui non poſſunt ſpiritualiter vitam noſtram obſer-
uare: id ipſum ſuo miniſtro ſignificent. Miniſter vero taliter ſtudeat ꝓ
uidere: ſicut ipſe ſibi fieri vellet. Si corporali acceſſu recurrerit: debet re-
currere honeſto ⁊ cum ſocio fratre iuxta ordinis morē ire: ſuperiore ſibi
neceſſitate cognita ꝓuidente. Certaq recurrendi neceſſitas debet eſſe. ꝓ-
pter quod ſubdicitur. QUI SCIRENT ⁊ cognoſcerent ſe nō poſ
ſe regulam ſpiritualiter obſeruare. Debet ergo recurrens certitudinē iu
ſte cauſe cōgruamq ſocietatē habere. Beatus Fran. frēs binos ⁊ binos
chriſti exemplo miſiſſe aliquando littera ⁊ regula vt alibi tetigi apꝓbat
ſimultatem. Alioquin poſſent malicioſi neceſſitatem cōfingere: quorum
obtentu ſoli pro voluntate extra obedientiā vagarent: ⁊ ſuis intenderēt
ſceleribus implendis in ſcandalū ordinis ⁊ ruinā. Si quando fratres ſo
li de more iuerunt: quando mos fuit peccatum nō fuit: qd nūc ꝑnicioſū
ſcandalum eiuſdemq malicia creſcente periculū nō ꝑmittit ordine pari-
ter prohibente: niſi caſus manifeſte neceſſitatis vrgeret. Pñt ergo frēs
ad miniſtros ꝓuinciales recurrere qñ aliter inferioꝝ ſubſidio miniſtrorū
nō pñt rlaꝫ ſpūaliter obſeruare: ac ſuperflue ad maiorem prelatorum re-
curritur: cum per minorem indigenti eque vtiliter ſubuenit. Quidā hāc
ſententiam ad locū referūt: cū. ſ. ratione loci fratribus impedimentū pſta
tur ne poſſint regulā ſpūaliter obſeruare: vt qꝛ loco ānexa ē ꝓprietas vel
cura aliq̄ aiaꝝ pueros aliquos baptizandi ⁊ alia parrochialia faciendi:
aut qꝛ ꝓpter neceſſarioꝝ penuriā oportet eos in congregationibus vel q̄
ſtib⁹ in honeſtis cōtra regule puritatē ⁊ vſū ordinis generalē excedere.
aut ꝓpter ſocietatē inhoneſtam vel importabilem fratribus preſertim ru-
dibus ⁊ infirmis vt contingebat tempore primitiuo: pro quo maxime
forſitan dictum fuit: quando fratres ſpecialia habitacula nō habētes: hi-

ni ⁊ trini vel vt multum quattuor vel ſex fratres in hoſpitalibꝰ vł in do-
mibꝰ vel alijs quibus colligebantur locis inter hoies paſſim ⁊ mulieres
in maxima ſepe penuria aieqꝫ ꝑiculo morabant̄: perfectiōi regularis ob
ſeruantie intendere nō valentes. His regula pro remedio cōcedebat: vt
loco dimiſſo: recurrerent ad miniſtros alibi collocādi. Qđ ad locū ⁊ ad
oēs generaliter frēs in loco manētes hec ſentētia referat̄: ꝑ locale adver
bium ⁊ pluralē numeꝝ quo nō ad vnū ſꝫ ad plures ſmo dirigit̄ videt̄ oſ
tendi cū dr. Ubicūqꝫ ſunt frēs. Vel ſm primā vt dictū ē rł'aꝫ: in qbuſcū-
qꝫ locis ſunt frēs. Sꝫ nūqd recurrere poterant ad cuſtodes? Poterant
vtiqꝫ: ſi cuſtodia ipos cape poſſet. Quocūqꝫ mō accipias: liber ē ad cuſto
des recurſus: cū ⁊ ipi ſm rł'aꝫ ſint qñqꝫ vt dictū ē intelligēdi miniſtri. Sꝫ
qꝛ ꝓuincialis miniſter ſpacioſam habēs ꝓuinciam: pōt liberius ⁊ ad ſe
vtiliꝰ recurrentibus ꝓuidere: ad ipm cōgrue fuit vt volūt indulgendꝰ re-
curſus. Deniqꝫ vbicūqꝫ ſpūalis vite q̄ in rł'a tradit̄ diſtrictio puritas vel
etiā honeſtas ꝑ ſurrepentia mala vel mixta bonis pericula impedit̄ quo
modolibet: iuxta ꝑdicta vel miniſtrū vel recurſum accipias: ꝓpter vbuꝫ
vbiqꝫ differens: ſaluus ē regule intellectꝰ. ¶ Voluit itaqꝫ piꝰ pater frēs
ad miniſtros in periculis vel in anguſtijs recurrentes ab eis recipi fami-
liariter ⁊ benigne. Uñ ſubiūgitur. MINISTRI vero charitatiue ⁊
benigne eos recipiāt ⁊ tantā familiaritatem ⁊c̄. ¶ Sane pater ſpūalis re
currentes ad ſe filios maxime deſolatos familiariter in oi debet charita
te ſuſcipere: vt ſuas ei neceſſitates oſtendere ſuaſqꝫ fiducialiter conſcienti
as audeant apire. Prelati clementia ſubditū nō mediocriter refouet: fu-
gat duritiam. Mira certe fiducia ē charitatis: qua ꝑlato dicere ſubditus
pōt ⁊ facere ſicut dñs ſeruo ſuo. Nam ita inquit debet eē: ꝙ miniſtri ſint
ſerui oium fratrum. Ut ſicut dño ſeruus: ſic ſubditus prelatus in quibꝰ
ſm deū rationabiliter pōt benigne obtemperet: facienda nō quaſi domi-
nando ſꝫ potius cōſulendo ⁊ exhortando in manſuetudine ſuggerat cūqꝫ
in oibus quantū abſqꝫ diſcrimine, iactura ⁊ offenſa rectitudinis pōt cuꝫ
tranquillitate ac reuerentia tractet tāqꝫ ſummi vicarius ꝑſidentis. Cui di
citur. Tu aūt dñator virtutis cū tranqllitate iudicas: ⁊ cū magna reuerē
tia diſponis nos. Ipſi vero prelati ordinis q miniſtri ⁊ ſerui dicunt̄: nō
minus reuerentia digni ſunt putandi. Conſtat eos tñ aiaꝝ curam ꝑlati-
oniſqꝫ nomen nō quidem ex ordinis humilitate: ſed rem ex officij neceſſi
tate habere: q dū bene preſunt: duplici honore. ſ. reuerentie ⁊ obſequij co
amplius digni ſunt: quo ea ſibi ipi exhiberi nō exigūt. Quos q ſpernit:
deum vtiqꝫ cuius ſunt vicarij ſpernit. In medio fratruꝫ rector eoꝝ in ho
nore habendus eſt. Si humiliatur prelatus: nō debet intumeſcere ſubdi
tus. Magna ꝑuerſitas: ſi minor ex maioꝝ humilitate ſuperbiens factuſ
qꝫ irreuerens inſoleſcat: ꝙ vilium perſonarum eſſe ſolet. Verum qꝛ ordi
nis huius humilitas preſidentibus honorem abhorrentibus quandam
amplectitur charitatem: eis nō a deo curioſa ſed modeſta conſueuit que
dam reuerentia exhiberi. Homo quoqꝫ indiſciplinatus ⁊ irreuerens et
adulator apparere confunditur. Superior quidem non debet venerati-
onem appetere: ſed potius ſocietatem ⁊ equalitateꝫ amare. Quā humi-

litatis gratiã antiqui a deo habuerunt: vt ſuis ipi ſe ſubijcerẽt ſubditꝭ: ⁊ vix extra capl'z aliq̃ inter ꝑlatũ ⁊ ſubditũ differentia notaret. Nõ eru beſcebant hũilia opa: ſʒ hũilitatẽ quam docebant verbo: operis cũ vaca bat oñdebant exẽplo. ¶ Poſtremo ſanctus generalẽ ad prelatos ⁊ ſub ditos monitionẽ aſſumit dicens. ¶ MONEO quoq; ⁊ exhortor i do mino ieſu chriſto vt caueant fratres ab omni ſuperbia. ⁊c̃. ¶ Indignum eſt enim vt humilitatis ⁊ perfectionis altiſſime profeſſores rurſum ſup biendo: proximis inuidendo: cupiditatibꝰ ⁊ curis ⁊ negocijs ſeculi de tractionibus ⁊ murmurationibus ſe iterum imiſcendo: turpius pericu loſiuſq; apoſtatarent. Detrahentem ſi arguere metuis: honeſte tamen non reſpondendo ad ſua ſed alia ingerẽdo v̾ba ꝯpeſcis. ¶ ET NON curent neſcientes lr̃as: lr̃as diſcere. ¶ Sanctus hoc loco primas in ordi ne lr̃as ⁊ ſenes elementarios in ordine non cõmẽdat. Multis lr̃aꝝ ſtu dium ſtudij orationis ⁊ deuotionis ⁊ charitatis ad fratres negligentiã parit. Religio ad virtutes potius q̃ʒ ad apices vocat. Si bonus ſtudẽs vis eſſe: bonitatem ⁊ diſciplinam ſciẽtie anteponere ſtude. ¶ Sed cũʒ re gula dicat ꝙ non curent neſcientes lr̃as diſcere: ⁊ dñs in euãgelio: no lite vocari rabi: nũquid fratres ſtudium lr̃arum ⁊ maxime cathedrã ma giſterij poſſunt aſſumere? ¶ Poſſunt vtiq;. Non enim ſanctus regule con ditor lr̃atis ſed laicis ⁊ illitteratis ſtudium vetat: vt vnuſquiſq; ſ̾m apo ſtolum in qua vocatione vocatus eſt in ea permaneat. Neſcientes lr̃as lr̃as diſcere noluit: non vetuit. Alioquin ſue contrarius regule ipſe fuiſ ſet: qui exiſtens in ordine cum paucas lr̃as ſciret poſtmodum non ſolũ orando ſed etiam legendo profecit ⁊ alios fratres in diuinis ſtudere lit teris: voluit ⁊ vt ſacre ſcripture doctores in maxima reuerentia haberen tur mandauit: tanquam illos a quibus perciperent verba vite. Unde cum non honoraretur doctoris: intelligebat hoc euangeliuʒ non vetuiſ ſe. Alioquin paulus apoſtolus euangelio cõntradicit: qui ſe doctorem gentium vocat: quod maioris videtur impudentie q̃ʒ ſi ab alijs vocare tur. Dico ergo ꝙ ſc̃dm euangelium ambitio ⁊ pompa huius nominis eſt contemnenda ⁊ nullatenus appetenda: ſed officium aſſumendum. Quos enim docet magis euangelium docere ſiue docendi euangelium auctoritatẽ que in magiſterio datur habere: q̃ʒ fratres minores qui euã gelium profitentur ⁊ ſeruant? Nam cum euangelium dicat, Qui fece rit ⁊ docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum: quis ſane men tis dicat: vt magiſter ⁊ frater alexander de ales diaes debuerit predica re ⁊ docere: beati pauperes ſpiritu: ⁊ pauper effectus propter deum de buerit reticere. Certe ſi fratres decet addiſcere ⁊ ruminare tanquam ani malia munda verba diuina ⁊ ipſi ſibi ſufficiunt in docendo: quis tã ſtul tus eſt vt doctrinam quam eos decet facere: debeant a non facientibus mendicare? Magiſterũ ergo pompa damnatur: ſed officium ⁊ ſtudium cõmendat. ¶ SED ATTENDANT ꝙ ſuper omnia deſidera re debent habere ſpiritum domini ⁊ ſanctam eius opationẽ ⁊c̃. ¶ Ma gis neceſſarijs magis eſt inſiſtendum. Mores ſcie ꝓponũtur. Nulla po tior q̃ʒ practica virtutum ſcientia. Sic merito ſuper omnia deſideratur

An frẽs minores poſſint ſtudeꝛ ⁊ cathedrã magiſterij aſſumere.

ſpũs dñi ⁊ opatio eius ſancta. Non tamen reprehendit̃ ſtudiũ: niſi pro
pter hoc a neceſſarijs declinet vita ſtudentiũ: imo deuote ſtudentẽ ſacre
ꝯmouent lr̃e ad virtutẽ. Cultus itaq; ſpũs dñi in feruore deuotionis ⁊
zelo puritatis ſeu cautele: a vitijs prelibatis: opatiõis ſancte inſtãtia iu
gis ⁊ pura oratio. hũilitas deo ⁊ hoibus grata que ſolet fratrũ minorũ
iur etiã ſtatus humillimi exigentiã quaſi ꝓprijſſima ⁊ ſpecialiſſima vir-
tꝰ eſſe: patientia conſtans ⁊ charitas etiã ad pſequẽtes beniuola ſũt mo
res ⁊ ſtudia quibus maxime occupari debemus. Sed humilitatis. cha-
ritatis. patiẽtie veritas huius potiſſime ſtatus veritatẽ oñdit: ſi ex ani-
mo que ſunt humilitatis ⁊ charitatis amplectimur: ſi patientiã ad eos
qui nobis ⁊ bñfacientibus damna. probra ⁊ calũnias inferũt: ſeruamꝰ
corde placido indefeſſam: nihilq; mali pro malis verbo aut facto. rãco-
re velſi gno (qđ i religioſis maxime non debet aliquatenꝰ appere: ſ; ma
gis vt hic ⁊ i euãgelio dr̃ oĩnis ⁊ beneficij repẽſiuã) frẽs minores vere
eſſe ꝓbaãtur. In his patenter ꝓfeſſiõis euãgelice vel defectus oſtẽditur
vel perfectio declarat̃. ¶ Sed in premiſſis oĩbus optime ſi aduertimus
informamur. In his fuit conuerſatio antiquoꝝ. Qui ordinis ſunt: iſtis ꝯ
ſiſtunt. Qui aũt in ſancta regule obſeruãtia vſq; in finẽ ꝑſeuerauerit: in
quo ſanctus errorem garrientium ꝯtra ordinis ſtatum elidit.

¶ Capitulum vndecimum.

PRecipio firmiter fribus vni
uerſis ne habeant ſuſpecta conſortia mulierũ. ¶ Sancti
euãgelij ſanctus emulator volẽs vt fratres lumbos iux
ta euãgeliũ per cõtinentie ſcimoniã pfecte precingant:
ad cõe ꝯtinẽtie votum apponit quedã ei nouercantia. ſ. ſuſpecta cõſor-
tia. monaſterioꝝ ingreſſum ⁊ cõpaternitatis ꝯtuberniũ interdicens. Su
ſpectum cõſortiũ non vna cã ſ; ex pluribꝰ iudicat̃: vt ex genere actus. ex
circũſtãtia loci ⁊ tpis frequẽtia ⁊ pſone ⁊ hmõi: q̃ patẽt cuilibet intuen-
ti. Eo ipſo quippe quis reddit ſe ſuſpectũ: quo diſſuaſũ ſibi maxime a p̃-
latis nõ vitat ꝯſortiũ. Negligit. n. obiam ⁊ honeſtatẽ voluptas. Suſpe
cta vero mulierũ ꝯſortia. oẽs quidẽ ne ꝓximũ ſcãdalizent: ſ; frẽs ex rl̃a
ſi etiã verũ ſit ſcãdalũ vitare tenent̃. monaſterioꝝ ingreſſus nõ acceſſus
ad ea inhibẽtur. cũ; dicit̃. ET NON INGREDIANTUR
monaſteria monacharũ p̃ter illos qbꝰ a ſe. apo. cõ. ẽ. li. ſpãlis. ¶ Quidã
hec ꝓ monaſterijs tm̃ monialiũ incluſaꝝ quas btũs franciſcus inſtituit
dictũ putant: ⁊ intellectꝰ hmõi tpe date regule in generali credere fuiſſe
ea. declaratꝰ. Sed nullum monacharũ cenobiũ ꝓhibitio excipit gñalis.
Noſq; ad intentionẽ beati franciſci quã neſcimus ſed ad l̃ram quã vo-
uemꝰ ⁊ cõem ac rõnalẽ aſtringimur intellectũ. Oẽs aũt mulieres cõiter
viuẽtes ⁊ rl̃arem obſeruãtiã canonice ꝓfitentes monache dici poſſunt.
Monaſteriũ dicunt eccl̃iam ſiue domũ vbi regulariũ ꝯgregatio reſidet
pſonaꝝ. Cõgregatiões due vel tres vt volũt pſone ꝯſtituunt. Ex aplica
tamen indulgentia monaſterio monachaꝝ ad interiores officinas reſtri
cto: eccl̃ia; l; potiſſimã monaſterij officinã ſicut ⁊ alia loca vbi ſclares

ꝯueniũt infra ſcepta: in certis ingredi caſibus pñt. Sane abſq3 laxatiõe
rle. imo: ſm ordinationẽ ipi? a ſede aplica ſpãlis ꝑ certis pſonis ⁊ caſi-
bus lnia peti põt. Nũq3 regala vel diſpenſatiõe ſoluit: vbi ſm qð ipſa
ordinat agitur. Uertitur in ſcãdalũ ordinis: cum fratres officinas inte-
riores puta clauſtrũ in generalibus ꝓceſſiõibus cõiter cum populo vel
epiſcopo ad predicandum in capitulo vel pro alia graui neceſſitate pu-
ta confeſſionis vel ſpiritualis conſilij ad inſtantiam alicuius grauiter fir
mantis non intrant. Nonnulli ſentiunt monaſterium: non officinarum
diſpoſitione profecto ſeu multitudine ſed ex monialiũ principali ⁊ conti
nua in habitatione cenſeri: ⁊ domum vnam rñdere interdum pro pluri-
bus officinis: preſertim cum oratorium eſt in loco. Monaſterium inqui
unt non facit domoꝝ ambitio: ſed continua regulariũ habitatio pſona-
rum eccleſiaſticis maxime ſeu diuinis officijs deditarũ. Manaſteriũ nõ
inſtructure ſed pſone cõſtituũt: que ⁊ nobis cauſa ꝓhibitionis exiſtunt.
Ob hoc frẽs diſcreti oẽm libenter monialiuz locum vitant. Qui cauet
laqueos ſecurus eſt. A parrochialib? tamen eccleſijs pſertim extra mõa
ſteria conſtitutis quibus curati preſunt quiq3 principaliter parrochijs
deſeruiunt. licet in earum domibus alique inhabitent moniales frẽs ar-
ceri per regulã, niſi alia ſit ibi ſuſpitionis occaſio non vident. Sed cum
in illis eccleſijs predicat: poſſunt ſpãles monialium celle vitari. Ubiq3
prouide ſpeciale habitaculum monacharũ ſpecialiter euitat. Non mi-
nus quoq3 honeſte parua ⁊ inordinata monialiũ loca q3 magna ⁊ ordi
nata vitantur. Sepe vbi congregatio minor: ibi ſuſpitio maior cõſiſtit
⁊ maioris peccati opportunitatem ipſa ſolitudo miniſtrat. Omniũ qui-
dem habitacula ſiue conſortia monacharũ propter maius periculuz ali
cuius diabolus impugnat maius quoq3 ſcandalum. Spũales viri ⁊ fe-
mine ſeſe inuicem ſpũaliter ſepe: ſed raro corporaliter viſitant. Beatus
benedictus ſanctam ſcolaſticam ſororem ſuam ſemel in anno prope ipſi
us monaſterium accedentem corporaliter viſitans: ad cellam ſuam ea-
dem viſitationis die redire volebat. Non decet religioſum virum quã-
tũlibet honeſtarum frequentatio mulierum. Deniq3 vt de monaſterijs
predictis omnes fratruz circa eas proceſſus excludam: ex apoſtolica ꝓ
hibitione ſcðm regulam ⁊ patrum ordinationem dependet. ¶ NEC
FIANT compatres virorum ⁊c. ¶ Licet mos habet: hos precipue
qui de ſacro fonte vel epiſcopi confirmatione recipiunt cõpatres appel-
lare: nõ minus tamẽ (vt volunt) cõpaternitas ex baptiſmi collatiõe cõ
trahitur: frates impediens ne baptizent niſi neceſſitate cogẽte. Poſſũt
quidem periclitantem puerum baptizare: ſaltem vbi alia deeſt perſona
que poſſit aut velit hoc facere: tunc enim iuſte: nec inter frarres nec inter
homines ſcãdalũ eſſe poteſt: qð regula pretendit cũ dicit. NE HAC
occaſione inter frẽs vel de fribus ſcãdalũ oriat. Charitati q3 ꝓceptũ q
ꝓximũ diligẽtes tenemur maxie ire tm̃ ſpũali ⁊ neccaria ſubuenire: nec i
tẽdit ſcũs: nec potuit irritare. Necitas ẽt vt canõ loqt legẽ nõ h3. Que
ãt maior necitas q3 aiam ꝓximi a dãnatõis eterne piculo liberaret? Ubi
autem nõ cogit necitas: nõ eſt nri officij baptizare. Nõ miſit nos xp̃s

baptizare ſed euangelizare. Per predicta excludit ſanctus occaſiones
peccandi. Tanto enim perfectius vitia declinantur: quanto arctius eo
rum occaſiones deuitantur.

¶ Capitulum. x.ij

Quicunqꝫ fratrum, diuina in
ſpiratione voluerit ire inter ſarracenos ⁊c. Beatus frã
ciſcus exemplo chriſti mittentis diſcipulos ſicut agnos
inter lupos vult fratres ire inter ſarracenos ⁊ alios infi
deles. Attende in hoc capitulo de miſſione fratruꝫ ad in
fideles: ⁊ de carnali petendo. Fide ſanctus ⁊ zelo feruẽs ſalutis omniuꝫ
ad incredulos ire gratia predicationis inuitat: diuine id fore inſpiratio
nis oſtendens. Eſt quidem inſpirationis velle fidem infidelibus predi
care. Nimirum ex predicatione huiuſmodi excellens acquiritur meritū
⁊ corona. Qui me confeſſus fuerit ait chriſtus confitebor ⁊ eum coram
patre meo. Et alibi patientibus tribulationem pro chriſto pollicet̃ mer
cedem glorioſam in celis. Sed quia tanti executores officiȷ ⁊ induſtrio
ſi ad docendum ⁊ conſtantes ad ſuſtinendū eſſe oportet: non vult ſanctꝰ
omnes paſſim ad conuerſionẽ gentiū vel martyriū anhelãtes niſi alias
ſint idonei ad hmõi deputari: ne vnde ſpirituale ꝯmodū querit̃: inde ſa
lutis diſpendiū ſubſequat̃. Melius eſt enim in puis proficere: ꝙ̃ in ma
gnis deficere. Duplicẽ aũt modū ꝯuerſandi inter incredulos ſanctus in
regula prima ponẽs dicebat. frẽs inquit duobus modis inter eos pñt
ſpiritualiter conuerſari. Unus modus eſt vt non faciant lites nec contẽ
tiones: ſed ſubditi ſint omni creature ꝓpter deū: ⁊ confiteant̃ eſſe ſe chri
ſtianos. Alius modus eſt ꝙ cum viderint placere deo: annūcient verbū
dei: vt credant in deum patrẽ oīpotentẽ ⁊ filiū eius ⁊ ſpūm ſanctū cre
atorem oīum redemptorẽ ⁊ ſaluatorẽ oīum fidelium: ⁊ vt baptizant̃ ⁊
⁊ efficiant̃ chriſtiani: qꝛ ſaluari nõ pñt niſi baptizarẽt̃ ⁊ ſint veri ⁊ ſpũa
les chriſtiani: qꝛ niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcõ: nõ põt intrare
in regnū dei. Et qbuſdã interpoſitis addebat. Recordent̃ frẽs ꝙ dede
runt ſe ⁊ reliqrūt corpa ſua pp deū dño ieſu chriſto: ⁊ ꝓ eiꝰ amore debẽt
ſuſtinere tribulationẽ. pſecutionẽ ⁊ mortẽ: qꝛ dicit dñs. Qui pdiderit a
nimã ſuã ꝓpter me: ſaluã faciet eaꝫ. Dico aũt vobis amicis meis: ne ter
reamini ab ȷs qui occidūt corpus. Si vos pſequūt̃ in vnã ciuitatẽ: fu
gite in aliã. Hec ⁊ alia plura in euãgelio vel ex euãgelio aſſumebat. At
tende ſanctū in duplici mõ ꝯuerſandi ordinatū ⁊ ꝯgruū p̃dicatiõis ꝓ in
fidelibꝰ pceſſū oñdere: vt prius p̃dicet̃ exẽplū: poſtmodū autẽ verbum
Nec hoc paſſim: ſed cū viderint placere deo. Omni .n. negocio tp̃s eſt
⁊ opportunitas. Preparãdi ſūt hoĩes ad ſuſceptionẽ doctrine ſicut ter
ra ad ſemẽ ⁊ eger ad medicinam ſumẽdã. Nec deſiderio martyrȷ p̃ci
pitant̃ agendū eſt ſed prudẽter. Mortẽ .n. ꝓ chriſto appetere debemus
⁊ fugere ordinate. ¶ Ceterꝫ deuotꝰ ſancte romane eccleſie btūs frãciſcꝰ
ſuos ei filios ꝯmẽdauit: in hoc ipſo puidens ordini ꝯtra inſidias emu
loꝝ: ob hoc p̃ceptum de cardinali petẽdo ſubiūgit dicẽs. A D H E C

per obiam inīūgo miniſtris vt petāt a dño papa vnū de ſancte romane
eccl'ie cardinalibꝰ ⁊c̄. ¶ Tenēt ergo miniſtri vnū vel in ſpāli vel in gñā
li petere cardinalē: qui ſit gubernator ꝓtector ⁊ corrector iſtius fraterni
tatis: ne a fide vel ab obſeruātia r'lari deuiēt cū ſubdit. UT SINT
ſemꝑ ſub dicti ⁊ ſubiecti. ⁊c̄. ¶ In his vt voluit caſibꝰ itereſt cardinal' cla
more vel facti euidētia rite motu ſuo vel ſedis ap'lice auctāte curare: ſi
ab eo requiſiti miniſtri quibus primo de iure ꝯpetit correctio vel capl'a
ordinis non corrigāt corigenda: vt corrector in repꝛhēſiōe maloꝝ ſit: gu
bernator in ꝓmotione bonoꝝ. Qui bene vt dicūt inſtituta iā regula pe
tendus indicit: q2 regularē inſtitutionē ſiue q̄tum ad ordinis obſam ⁊
diſciplinam in ſubditos ſiue q̄tum ad alia ꝯſeruare inquiunt h2: laxare
nō valet. Per quē aūt modū gubernatio hmōi ſiue correctio vigeat in-
dagātes querunt: an hoc ſit q̄tum dioceſani in ſubditos ſibi regulares
exercent: vt cardinalis ꝓ romana eccl'ia fribus tanq̄ dioceſanꝰ exiſtat:
vel alia ſpālis q̄ miniſtri ſuꝑ ꝯmiſſos cure ſue frēs arctiꝰ ſibi ad obiā
voti ſolēnis preceptiq; irrefragabilis exꝑſſione aſtrictos hñt de regula
⁊ de iure: quā vſurpare ſiue ꝯfundere: ordinis aiunt nō gubernatio: ſed
deſtructio plane eſſet: vel certe alia quedā gratuita neceſſarius predicta
rū auctāte. ſed ſola petentiū deuotione impenſa. Hanc. n. vt aſſerūt feli
cis memorie dñs papa Greg. ix. in minori adhuc officio ꝯſtitutus ꝑmꝰ
ad hoc regimnē poſtulatus: officio liberaliſſime charitatis non vendica
tione ordinarie ꝑtātis curam egit: q2 vt pater piiſſimꝰ filios gubernās
neceſſaria eis ſuggerēdo ⁊ ꝓcurando: paterniſq; ſi qñ deficerent corre
ctiōibus ⁊ increpatiōibus corrigens: ab aduerſariis viriliter ꝓtegebat:
nihil in his oībus in ꝑiudicium ordinis vel obie ordinis ꝓrſus attētās
ſed erant ei frēs filiali potius charitate q̄ exacta per eū neceſſitate ſubie
cti. Ego de dñi predicti poteſtate nihil diffinio: ipſe potius vel ſedes a-
poſtolica requirat. Sed nec approbo ſuꝑfluas circa predicta diſputa-
tiones ponentium os in celum: preſertim cum ordo nōdū habuerit car
dinalem: niſi affectuoſiſſimū dilectorem ⁊ ſtrēnuiſſimū ꝓtectorem. Nec
ſit veriſimile q̄ cardinalis noſter vel curia romana ordinem ſibi non ali
qualiter ꝯmendatum (ſicut hmōi exemplo, plures religioſi cardinalē
iam petunt) ſed ſingulariter ab ipſo ꝑmo inſtitutore cōmiſſum: imo ſin
gulariter ab ipſa eccl'ia ordinatum: ⁊ ſpecialiter in ipſa fundatum: fuiſſi
cando: ſeu iuriſdictiones confuſione turbando: velit opprimere: que ali-
os conſueuit ordines liberaliter fouere. ¶ Attēde q̄ principalia ordinis
⁊ quorum maxime ſpecificatur exceſſu videlicet paupertatem ⁊ humili-
tatem ⁊ ſolam euangelii obſeruantiā vltimo vt arctius imprimat qua
ſi pro regule ſumma ⁊ concluſione cōmemorat dicens. PAUPER
TATEM ⁊ humilitatem ⁊ ſanctū euangelium dñi noſtri ieſu chriſti
quod firmiter promiſimus obſeruemus. ¶ Quanta ergo cura exceſſus
in victu ⁊ aliis, faſtus in verbis ⁊ moribus eſt fratribus minoribus vitā
dus? Euangelica ergo perfectio quanta eſt diligentia quantoq; ſtudio
complectenda? Hāc noſter pater maxime cōſequi docet: hāc ipe in vita
ſua ſingulariter eſt ſecutus. Vñ ⁊ ꝯgrue ſicut vite chriſti ſic ⁊ mortis xp̄i

in ſacris ſtigmatib⁹ ſingalariter eſt ſecut⁹: vel ſilitudinē hab uit ſingula-
rē. Ipſe nāqꝫ ſūm⁹ pōtifex futurorꝫ chriſtus pauptatē ⁊ hūilitatē pdi-
ctā ore ſuo ditatā: cupiditatū ⁊ faſt⁹ ꝑ q̄ pluriū iam regulariū ſtatū ſub-
uerti: ⁊ mōtes in cor maris trāſferri ꝯſpicim⁹: maxime repſſiuā: a ſapiē-
tib⁹ ⁊ prudētib⁹ hui⁹ mūdi abſcōdita: ſe puulis a pre luminū reuelataꝫ
in btō frāciſco puulorꝫ ꝓſe ꝯtra calūnias impiorꝫ qui mente corrupti ꝑ-
fectū dei opus vt fatuū aut puerſum impugnāt: autētico excellēter ſuorꝫ
ſtigmatū ſigno bulla irrefragabiliter ꝯfirmauit: vt ei nemo infidelis d̄
cetero ſit moleſt⁹. ¶ Conſtāter itaqꝫ domini nſi ieſu chriſti ſerui. ſuiqꝫ ſi-
gniferi pris nri ⁊ p̄cedentiū patrū exemplo veſtigia ſubſeq̄mur. Nemo
aſperitatē nemo difficultatē alleget: chriſti iugū ⁊ onus ſuaue ⁊ leue eſt
amanti. Sit ipſi deo honor ⁊ gloria in. ſ. ſ. amen.

¶ Explicit Expoſitio Hugonis. ſ. re. fra. mi.

¶ Incipit expoſitio ſuper regulam fratrum minorum edita a fratre Bartholomeo de piſis. Cap. j.

Regula ⁊ vita mino-
rū fratrū hec eſt. In qua forma edicit
⁊ fūdamētum iacitur totius euāgelice
ꝑfectiōis. In quo caplo ꝑ ipſi⁹ euiden-
tiā colligit. p̄mo qd a fratre minore d̄
euāgelicꝫ ꝯſilijs eſt p̄cipue obſeruādū:
qꝛ rla ⁊ vita ⁊c̄. viuēdo i obia ⁊c̄. Ubi
vide regule nre p̄rogatiuā ab alijs i di-
uiſiōe ⁊ inceptiōe. Nulla rlarꝫ incipit
ab obſeruātia euāgelij ſic exp̄ſſe vt rla
fratrū minorꝫ. vt ex p̄ncipio medio cuꝫ
fine det intelligi in hac vita euāgelica ipi⁹ chriſti ꝯformatio. ¶ Uide ſe-
cūdo bti frāciſci ꝓfūdā hūilitatē: qꝛ nō dicit rla hec eſt mea: ſꝫ frūm mi-
norꝫ: nec eſt rla quā ſeruaui: cū tn̄ p̄fata dicere potuiſſet: qꝛ rla fuit ſua ꝑ
diligētiſſimā ipi⁹ obſeruatiōeꝫ. Noluit ſe vel auctorē exprimere vel ob-
ſeruatorē cēſeri: vt auctor poti⁹ intelligat chriſt⁹ qꝫ ipſe: ⁊ ne ꝓprietas
obſuātie rle ſoli ipſi dēt: ſed alijs fribus minorib⁹ videlꝫ p̄mis ſocijs ⁊
alijs q eā ad lrām obſeruauerūt. ¶ Tertio inſpice nomē datū iſti⁹ regule
⁊ religiōis frib⁹ qꝛ minores nūcupāt: qđ ſūptū ē ex euāgelio. Mat. xxv
qđ vni ex minimis meis feciſtis ⁊c̄. vt dicit btūs frāciſc⁹ chriſt⁹ ad lrām
intellexit de frib⁹ iſti⁹ ordinis. Nec immerito ſic dꝫ intelligi: qꝛ ſi de alijs:
ꝑ anthonomaſiā dꝫ intelligi: ⁊ de frib⁹ minorib⁹ q̄rꝫ pauptas pre alijs
ex ꝓfeſſiōe dicit magis peculiarꝫ. Accipit etiā hoc nomē ex illo v̄bo euā-
gelij. Mat. xx. qui maior ēē voluerit erit minor. Dat etiā intelligi qđ ap-
petere debeat frater minor hmōi ordinis: qꝛ nō ꝓmotiōes eccliaſticas
ſtatus mūdiales ⁊ dignitates dicēte btō frāciſco in rñſione facta dn̄o hu-
goni cardinali oſtienſi qui fuit poſtea Grego. ix. Hic cardinalis cū ſciſci-
taret beatū franciſcū ſi vellet ꝙ frēs ſui ad eccl'ie dignitates ꝓmouerent

rñdit btūs frāciſcꝰ. Dñe ideo vocāť minores frēs mei: vt maiores fieri
nō ꝑſumāt: docet eoꝝ vocatio eos in plano ſubſiſtere ⁊ hūilitatis chriſti
veſtigia imitari: vt ꝑ hec tandē in reſpectiōe ſcōꝝ plus alijs exaltēť. Si
eni vultis vt faciāt fructū in eccl'ia dei: tenete ipos ⁊ ꝯſeruationē eoꝝ: at
ꝙ ipſos ſi ad alta ꝯſcenderint ad planū reducite violenter. Hec beatus
frāciſcꝰ. Hoc etiā oñdit btūs frāciſcꝰ officio gñalatus renūciādo. Intel
ligi etiā datur quid dʒ ꝑagere: qꝛ vt minoꝛ oīa hūilitatis officia. Scūs
frāciſcꝰ in hmōi ſignū in ꝓncipio religiōis oēs frēs nobiles ⁊ ignobiles
ad ſeruiendū leproſis deſtinauit. Scopebat ipſe btūs frāciſcꝰ eccl'ias ⁊
ꝓ elemoſyna incedebat libēter. Dať etiā intelligi ꝙ in eis perlucere dʒ
hūilitatis inſignia in habitu, in geſtu, in viſu ⁊ alijs: vt minoꝛ veraciter
cenſeať. Dať etiā intelligi ꝙ q̄ ſpectāt ad ſuꝑbie vitiū debēt eſſe reſeca-
ta ab huiꝰ ordinis ꝓfeſſore: iactātia hypocreſis, elatio, ꝓſūptio, ambitio
⁊c. hmōi ab eo amota eſſe debēt vt vere minoꝛ exiſtat. Innuiť etiam ex
rōne ꝙ in fratre minore dʒ eſſe oīs virtutū ornatus: vt corā deo inuenia
tur maximꝰ. Exprimiť etiā noīe frīs minoris: ꝙ ſit ſibi abnegatꝰ totali-
ter: mortificatꝰ mūdo: ſed viuificatꝰ chriſto. Et vt ꝯcludā: frater huiꝰ re-
gule tā ex noīe ꝙ̄ ex regula decerniť mūdi abdicatoꝛ: ⁊ acola celi, angelꝰ
lus terreſtris, chriſto crucifixꝰ ⁊ tota mēte deo herēs ⁊ coniūctꝰ. ¶ Ingt
ergo primū cap. ¶ REGULA ⁊ vita. ⁊c. ¶ Lapides poſiti ex qbus
templū edificatū eſt in quadro ad regulā depoſiti erant. iij. reg. ca. v. Tu
frater minoꝛ ſi dei tēplū vt teneris eſſe vis: ad regulā hāc tibi a chriſto ꝑ
beatū frāciſcū traditā quadreris: vt ſit in te iuſticie in exhibēdis: prudē
tia in cauendis: temperātia in abijciendis ⁊ fortitudo in perficiēdis: de
quibus tua pre cunctis regula hec ſanctiſſima loquitur. Et aduerte qꝛ
btūs frāciſcus immo ipſe chriſtus ad apicem ꝑfectionis nos vult adire
in regula preſenti: ſic videlicet, ſequi vitā euāgelicā per frēs: ꝙ excellen-
tius ab alijs nō fiat: aliter ad arctiorē vitā, eēt adire nō reſpiciēdo retro:
cuius oppoſitū, ij. ca. edoceť. Inſuper attende ꝙ cū in euāgelio duo ſint
pre alijs apl'is ꝯmēdata a chriſto: videlicet ꝑfectio ſanctitatis ⁊ auctas
eccl'aſtice ptātis: intentio bti frāciſci fuit ſuis indicere filijs ⁊ fratribus
ꝓut poſſibile eſt in quibuſdā euangelicā ſanctitatem: ⁊ nihilominus ad
reuerendum apl'icam ptātem. Primū facit in principio cum dicit. Re
gula ⁊ vita minoꝝ fratrū. Scōm facit in ꝑſona ſui ⁊ ſucceſſoꝝ ac oium
fratrū. dicēte regula. Frater frāciſcꝰ ꝓmittit obiaʒ. ¶ Dicit ergo primo.
rl'a ⁊ vita minoꝝ fratrū ⁊c. ſ. bti frāciſci ⁊ fratruʒ ſuoꝝ pñtiū ⁊ futuroꝝ.
Hec eſt: dñi nři ieſu chriſti. Et ꝓ huiꝰ puncti primi ⁊ fundamenti totius
regule declaratiōe ſūt aliquoꝝ ſolutiōes dubioꝝ vidende: quibus viſis
multa q̄ circa hanc partem dicūtur patebunt. ¶ Et primū dubiū eſt: an
fratres minores ex ſue regule profeſſione ad obſeruātiam oium ꝯſilioꝝ
euāgelicoꝝ teneāť. Rō dubitatiōis eſt: qꝛ dicit: rl'a ⁊ vita ⁊c. ſanctū euā-
geliū obſuare ⁊c. Ad iſtud rñdent ꝯcorditer qnqꝫ ſūmi pōtifices videlʒ
Greg. ix. Innocētiꝰ. iiij. Alex. iiij. Nicolaꝰ. iij. ⁊ Clemēs. v. ꝙ nō. Unde
dñs gregorius dicit: ꝙ ad conſilia euāgelica que in regula nō ponūť nō
teneňť: niſi ad ea ad q̄ ipi ſe obligare intēderint. Ad alia vō vt ceteri xp̄ia

Q. ſ. an frēs mi
nores ex ꝓfeſſi
one ſue rl'e. ad
obſuātiā tene-
anť. oīuʒ ꝯſilio
rū euangelij.

nī: ⁊ eo magis quo ſeipſos obtulerūt dño ſacrificiū medullatū. Dñs In
nocentius dicit ꝙ frēs nō tenent̄ ad oīa conſilia euāgelij: ſꝫ ad ea dūta
xat q̄ in ipſa regula preceptorie aut inhibitorie ſunt exp̄ſſa. Idē dicit pa
pa Nicolaus: ⁊ addit ad verba Innocētij: ꝙ ad ea tm̄ tenēt̄ q̄ p̄ceptorie
vel inhibitorie vel ſub verbis equipollentibus ſunt exp̄ſſa. Ad alia vero
conſilia tenent̄ ꝓpter ſtatum pfectionis quē aſſumpſerūt. Dñs clemens
dicit idem cū prefatis: ⁊ dat rationem: q꞉ cū votū cadat ſup determinatū
⁊ certū: vouens regulam nō poteſt dici teneri ex vi voti hmōi ad ea conſi
lia euangelica q̄ in regula nō ponūtur. Et beatus franciſcus q̄dam poſu
it quedam dimiſit cū dicit. Regula ⁊ vita ⁊c. viuendo in obedientia ſine
ꝓprio ⁊ in caſtitate. Si intendiſſet ad oīa obligare: ſupflue q̄dam eorꝫ
poſuiſſet alijs pretermiſſis: q꞉ natura termini reſtrictiui ſic excludit extra
nea: ꝙ omnia ad ipſum ptinētia includit. Dicit dñs Clemens ꝙ nō ſolū
ad illa tria nude ⁊ abſolute accepta ex ꝓfeſſione regule obligant̄: ſed eti
am tenent̄ ad omnia illa implenda q̄ ſunt ptinentia ad hec tria: que regu
la ipſa ponit. ¶ Secundū dubium eſt: an ad cōſilia q̄ in regula ponunt̄

Q. ij. an ad cōſilia in r'la poſita obligent̄ vt ad p̄cepta euāgelica.

teneant̄ ſicut ⁊ ad precepta euangelica. Reſpondet Nico. papa. ⁊ Cle.
ꝙ cū beatus franciſcus aliqua cōſilia indicat vt conſilia ſub verbis mo
nitionis ⁊ exhortationis ⁊ cōſilij ⁊ aliqua ſub ꝓhibitione ac verbo p̄ce
pti: ꝙ intentio beati franciſci nō fuit ꝙ fratres ex regule ꝓfeſſione teneā
tur ad omnia cōſilia ſicut ad precepta euangelica: ſed ſolum ad ea conſi
lia q̄ in eadē regula p̄ceptorie vel inhibitorie vel ſub verbis equipollenti
bus ſunt expreſſa. Solutio etiam huius dubij patet ex precedenti soluti
one: q꞉ ex quo nō tenent̄ ad oīa cōſilia: ergo nec ad oīa p̄cepta. Sed ſi du
bium reſtringat̄ ad ea cōſilia q̄ in regula ponunt̄: patet ſolutio ex verbis
Nicolaij ⁊ Clemētis pape. ¶ Tertium dubiū eſt: vtrum teneant̄ ad om

Q. iij. an oīa cōſilia in r'la exp̄ſſa obligēt frēs.

nia conſilia in regula expreſſa. Reſpondet papa Nico. ꝙ ad ea conſilia q̄
ſub verbis obligatorijs in regula ponūtur tenent̄ eo modo quo in regu
la ponunt̄: ad alia vero q̄ ſub verbis monitorijs. informatorijs. exhorta
torijs ſeu quibuſcūqꝫ alijs q̄ in regula cōtinent̄ ea ꝓſequi magis decet:
quo imitatores tanti patris effecti: chriſti ſemitas arctius elegerūt. Ipa
pa Clemens reſpondit dicens. Nō ſolū ad illa tria vota nude ⁊ abſolute
accepta ex ꝓfeſſione regule obligant̄: ſed etiam tenent̄ ad oīa implenda
que ptinent ad hec tria que regula ipſa ponit. Et dicit: ꝙ ſi ad tria p̄dicta
tantum preciſe ꝓmittentes regulā obſeruare ⁊ non ad oīa cōtenta in re
gula: vane ponūtur in regula hec verba. ꝓmitto me ſemper hanc regulā
obſeruare: ex quo ex his verbis nulla obligatio naſcitur. Nec tamen inq̄t
papa Clemens putandum eſt: ꝙ beatus franciſcus ꝓfeſſoris huius re
gule quantū ad oīa contenta in regula modificantia tria vota ſeu ad alia
expreſſa in ipſa intenderit equaliter eſſe obligatos: quin potius apte diſ
cernit: ꝙ quo ad quedam ipſoꝝ ex vi verbi illius trāſgreſſio eſt mortalis
⁊ quo ad quedam alia non: cum ad quedam ipſoꝝ viꝫ apponat precepti
vel equipollentis eidem: ⁊ quo ad aliqua verbis alijs ſit contentus. Ex
quibus patet ſolutio queſtionis que tangitur per dñm papam Nicolaū
⁊ Clementem: videlicet vtrum fratres teneant̄ tam ad conſilia q̄ꝫ ad p̄ce

pta euangelica. Reſponſio patet ex predictis. Quo ad quedam tenētur
vt precepta ⁊ quo ad quedam non. Ut enim dicit papa. Nico. cū beat⁹
franciſcus dicat regula ⁊ vita minoꝝ fratrum ⁊c̄. ⁊ q̄ dicuntur in prin-
cipio: referuntur ad medium ⁊ finem: ⁊ q̄ in medio ad principiū ⁊ finē:
⁊ q̄ in fine ad principium ⁊ medium: que beatus franciſcus dicit in prin
cipio. Regula ⁊ vita ⁊c̄, non abſolute ſed cum quadam modificatiōe vel
determinatione ſeu ſpecificatione poſuit; que ergo dicit in fine, Sanctuz
euangelium ⁊c̄, ad illa tria in principio dicta habent referri modificata
vel determinata ſeu ſpecificata, Et qꝛ beatus franciſcus aliqua conſilia
indicauit vt conſilia ſub verbis monitionis exhortatiōis ⁊ conſilij: ⁊ ali
qua ſub prohibitione ac verbo precepti: nō ergo fuit intentio beati fran
ciſci ꝙ fratres ex regule profeſſione teneant̄ ad omnia conſilia ſicut ad p̄
cepta euangelica: ſed ſolum ad iſta conſilia q̄ in eadem regula precepto-
rie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equipollentibus ſunt expreſſa, ¶ Quar-
tum dubium eſt: cuz multa in regula ponant̄, ſub verbis imperatiui mo
di tam affirmatiue q̄ negatiue: an ad illa fratres ex ſue regule profeſſio-
ne teneantur ſicut ad habentia vim precepti. Reſpondet papa Clemēs
in declaratione: ꝙ licet fratres non ad omnia que ſub verbo imperatiui
modi in regula ponunt̄ ſicut ad preceptoꝝ ſeu equiualentiū obſeruantiā
teneantur: expedit tamen fratribus ad obſeruandum puritatem regule
⁊ rigorem: ꝙ ad ea ſicut ad equipollentia p̄ceptis ſe nouerit obligatos
eſſe: q̄ hic inferius annotant̄. Que vident̄ equipollentia preceptis ex vi
verbi vel ſaltez materie de qua agitur ſeu ex vtroq;: ſunt hec: videlicet id
qđ ponitur in regula de nō habendo plures tunicas q̄ vnaz cū capucio
⁊ aliam ſine capucio. Item de non portandis calciamentis, ⁊ de non eq-
tando extra caſum neceſſitatis. Item ꝙ fratres debeant a feſto omnium
ſanctorum vſq; ad natiuitatem dn̄i ieiunare: ⁊ in ſextis ferijs teneantur
etiam ieiunare. Item ꝙ frēs clerici faciant diuinum officiū ſecunduz or
dinem ſancte romane eccleſie. Item ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes pro neceſſita-
tibus infirmoꝝ ⁊ fratribus induendis ſollicitam curam gerant. Item ſi
qui fratres in infirmitatē ceciderint alij frēs debeant eis ſeruire. Item ꝙ
frēs nō p̄dicent in ep̄atu alicuius ep̄i cū ab eo illis fuerit contradictum.
Item ꝙ nullus penitus audeat predicare: niſi a miniſtro generali fuerit
examinatus ⁊ approbatus ⁊ ad hoc inſtitutus. Itē ꝙ fratres q cognoſ
cerent ſe nō poſſe regulā ſpiritualiter obſeruare: debeant ⁊ poſſint ad ſu-
os miniſtros recurrere. Itez oia q̄ ponūtur in regula ad formā habitus
tam nouicioꝝ q̄ ꝓfeſſoꝝ: nec nō ad modū receptionis ad ꝓfeſſionē ſpe
ctātia: ſunt ab ipſis fratribus tanq̄ obligatoria obſeruanda: niſi recipiē
tibus quo ad habitum nouicioꝝ vt dicit regula aliter videatur. Hec enī
oia ſunt a fratribus tanq̄ obligatoria obſeruanda. Item dicit ꝙ vbicūq;
ponit̄ hoc verbum teneant̄: obtinebit vim precepti: ⁊ ſeruari debet a fra
tribus ſicut tale. Hec papa Cle. Hic ergo patet id qđ dicit papa Nico.
ꝙ frēs ex ꝓfeſſione ſunt aſtricti ad ea conſilia euāgelica que in ipſa regu
la preceptorie vel inhibitorie vel ſub verbis equipollentibus cōtinētur:
⁊ ad omnium obſeruantiā que ipſis in eadem regula ſub verbis obliga

Q. iiij. an oīa f
rl'a poſita ſub
verbis īpatiui
modi obligent
frēs vt viz pre
cepti habētia.

torijs indicunt̃: ⁊ que ſint illa patet ex predictis. Ex predictis etiaȝ patet
quid intelligitur noie euangelij: cum dicit. Regula ⁊ vita ⁊c̃. Sanctum
euangeliuȝ ⁊c̃. Per euangelium conſilia euangelica intelligunt̃. Et quo-
mõ debeat obſeruari patet ex p̃dictis. ¶ Sequit̃ in regula. VIUEN
DO in obedientia. Ubi vide ꝙ cum omne quod eſt in mundo ſit ſuper-
bia vite: concupiſcẽtia carnis ⁊ oculoꝝ: ⁊ ꝙ poſt peccata dimiſſa a deo:
abire ſecũdum cordis noſtri deſideria pmittimur: beatus franciſcus ſu
am regulam inſtituit ad precauẽduȝ dicta vitia ⁊ ea totaliter abijciendũ.
Contra ſuperbiam vite ponit obedientiam: contra auariciã paupertateȝ:
contra luxuriam ponit caſtitatem. Uult ergo dictos frẽs crucifixos mũ
do ⁊ cõiũctos eſſe chriſto. Dicit ergo. Regula ⁊ vita nr̃a eſt viuere i obe
dientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate. Ad hec tria conſilia ex ꝓfeſſione ſicut ad
precepta frẽs obligant̃. Et ponit dicta tria: qꝛ in qualibet regulari obſ-
uantia ponũtur: nõ tamen equaliter. Ad q̃ tria prefata vt plurimũ q̃ in
regula ponũtur conſilia euãgelica reducũtur. In prefatis ergo gradꝰ ⁊
nõ equalitas inter ꝓfeſſionẽ regule beati franciſci ad alias regulas pa-
tet. In obedientia: quia poſſeſſiones habentiũ obedientia arctat̃ ad locũ.
Uñ bernardus in ep̃la ſeptima. Duo nobis in monaſterio cõuerſantibꝰ
obſeruanda tradũtur: ſubiectio abbati ⁊ ſtabilitas in loco: ⁊ ita obſeruan
da: ꝙ neutra impediat aliam: ⁊ ſic ſis obediens abbati: ꝙ ſtabilitatẽ nõ
amittas. hec Bernar. Altior eſt obedientia q̃ ad nullũ locũ arctat̃: nullo
fine terre claudit̃: ſicuti eſt in obedientia ꝓfeſſionis nr̃e: qꝛ nihil habet iu-
ris in aliquo loco. Obedientiã ergo hñt ſup oẽȝ loci terminũ ampliatã.
¶ SINE PROPRIO. i. ſine omni generali ⁊ ſpeciali dñio ⁊ pro
prietate. Sic exponit papa Grego. Innocẽtius. Nicolaus ⁊ Clemẽs.
Arctior eſt hec habẽtibus in cõi etſi nõ in ſpeciali. ¶ IN CASTI
TATE. Etſi nõ ſit gradus quo ad actum caſtitatis: eſt tamen gradus
in caſtitate ſeruãda: ad quam cõſeruãdam frater minor diſtrictius obli-
gat̃. Debet. n. vt dicit. xi. c. regule vitare habere conſortia vel conſilia mu
lierum. Et q̃uis fratres vt dictũ eſt ſupra: nõ teneant̃ ad oia conſilia euã
gelica vt ad precepta ſed magis q̃ ceteri chriſtiani: fratres tamen antiq
iuxta poſſe talia conſilia cuſtodierũt: paupertatem vbiq̃ ſeruantes: cha
ritatem erga ꝓximos habentes: ipõs ad viam ſalutis inducentes verbo
⁊ exemplo: inimicos diligentes: ⁊ nõ ſoluȝ non offendebant: immo eos
offendentes amabant. dominũ pro eis orando: ⁊ in iniurijs exultantes:
hypocreſim ſuper omnia execrabantur: ⁊ ſanctitateȝ abſcondentes: mũ
di honores fugientes: mites: benigni. neminem ledentes: neminẽ finali-
ter iudicantes. Curam craſtini ſic euitabant: vt legumina non de ſero ſȝ
poſt matutinuȝ ponere audebant. Uitantes verba ocioſa: crucem domi-
ni per meditationem ⁊ penitentiam habitu ⁊ opere deferentes: ac vt ſal
terre doctrina ſalutifera mentes cõdientes: lux exemplaritatis fuere mu
danis. Intentione ad patriam tendentes; miniſtrantes leproſis. ⁊ hu-
millibus: in manſuetudine peccantes corrigẽtes: domini conſilia imple
re ſunt conati: ſuppoſitis ⁊ iactis fundamentis euangelice perfectionis:
ac nomine impoſito fratribus qꝛ minores: conſequentes primũ euange

lij conſiliū.ſ.obedientiā3 recipiendo. ⁋ Cui frater vt minor humilis ⁊ ſub
iectus obedientiam debeat exhibere: beatus franciſcus ſuo ſubdit elo
quio ⁊ exemplo dicens. FRATER franciſcus promittit obedienti
am.in iniūctis ⁊ p̄cipiendis. ET REVErentiam.in obſequendis ⁊
perficiendis. Cui? Inquit. DOMINO pape Honorio, vicario ieſu
chriſti in terris: ⁊ non ſolum ipſi ſed eius ſucceſſoribus canonice intranti
bus, ⁊ eccleſie romane.i. dominis cardinalibus q vices gerūt pape ſede
vacante. Ex quibus apparet: q̄ beatus frāciſcus ordinē nō pro tempo
re ſed perpetuo pape ſubiecit: q: fides eccl'ie nō debet deficere: quare nec
aliquis verus ſucceſſor petri. Ex quo apparet q̄ nulla regula ſic ſuū ſub-
iecit ordinem: ſicut ordo minorum eſt ſubiectus domino pape. In cuius
ſignum voluit beatus franciſcus vt peterent fratres vnum de cardinali
bus; vt eſſent ſemper ſubditi ⁊ ſubiecti pedibus eiuſdem ſancte eccleſie.
Ex prefata obedientia ſequitur q̄ dñs papa: tam ratione ſummi pontifi
cij qua valet leges condere nouas: vt eſt tex.xxv.q.i.c.iiij. q̄3 etiā ratione
obedientie ⁊ reuerentie p̄miſſe regulā3 valet declarare.gloſare.conſtitu
tiōes in ordine facere: p̄ut noſtro ſtatui viderit oportunū. Sic ergo ap'li
cis mandatis a fratre minore eſt obtemperandū: niſi cōtra fidem eſſent
expreſſe: ⁊ per alios q̄3 per ipſum videnda ſic eſſe. Uerum q: oīs cōmu-
nitas ⁊ corpus vnum nō plura capita debet habere ne res monſtruoſa
cenſeatur: vnū caput in hoc ordine ſicut in eccleſia militante preficitur:
cui parendum eſt ſine rebellione: ⁊ cum ſubiectione ⁊ reuerentia obſequē
dum. ideo regula ſubdit q̄ obediendum eſt dño pape ⁊c. ſic ⁊ capiti vide
licet beato franciſco q in perſona omnium ordinem ſubiecit eccl'ie: fecit
ſibi homagium fidelitatis ſanctam.ſ.obedientiam ⁊ reuerentiam: inſtitu
tuſq3 eſt caput ordinis per papā: vt fratres ei obediant ⁊ ſucceſſorib9 ſu
is. Et aduerte q̄ hic ponitur hoc verbū.teneant: qđ equipollet precepto:
quare nō obedire generali miniſtro preſertim ex contemptu non eſt ſine
culpa mortali. Debent enim fratres obedire in omnibus: dūmodo non
ſit contra animā ⁊ regulā noſtrā. ⁋ Sed hic oritur dubium: q: regula di
cit q̄ frater franciſcus eſt obediendus: an ad obſeruantiā teſtamenti ſui
frēs teneant: cū ip̄e ibi ponat q̄ nō petant declaratio nec priuilegia a ſede
ap'lica. Reſpondet p̄ dñm Grego.ix. Inno.iiij. Alexandrū.iiij. Nicola-
um.iij. q̄ fratres non tenentur ad dicti obſeruantiam teſtamenti. Ratio:
primo q: ad hoc non potuit obligare fratres ſine ipſorū conſenſu ⁊ mini-
ſtrorū quos tangebat. ſcđo. q: non potuit obligare ſucceſſorē: cū non ha
beat imperium par in parē vt eſt tex.in.c. Innotuit.de elec.tertio cū ſim9
eccleſie romane per omnia ſubditi: ⁊ ad ipſā3 vt ad magiſtram eſt recur
rendū. Quare ſicut ipſā3 regulā cōfirmauit: ſic etiā eius dubia habet de
clarare: nec p̄ inferiorem pōt ſubditus ab obedientia ſecludi ſuperioris p̄-
lati: ⁊ p̄cipue illius ſub cui9 nutu oēs ſubiecti ſtant chriſtiani. Et ſic patet
de obediētia ⁊ reuerētia exhibēda a frib9 romano pon. ⁊ eius ſucceſſori-
bus canonice intrantibus: ⁊ quomodo a beato franciſco ī hoc capitulo
editur forma ⁊ fundamentum iacitur omnis p̄fectionis.

An ad obſ'uātiā teſtamēti.ſ. fran.frēs tenean tur.

⁋ Secundum capitulum.

SJ qui voluerint hanc vitã ac
cipere. Jn quo ca. mũdus deſpicit̃ ⁊ modus tradit̃ mun
dialis abdicatiõis. Jn quo capl'o ſũt multe ꝑtes: in quarũ
prima ponit̃ ⁊ oñdit̃ ad quẽ ꝑtinet ordinẽ intrare volen-
tium receptio: ⁊ dicit regula in hoc capl'o ꝙ ad ſolos miniſtros ꝓuincia
les ꝑtinet. Ubi ſciendũ eſt ꝙ ex iſto paſſu generalis miniſter non exclu-
debat̃: cum ipſe ſit generalis miniſter in toto ordine ⁊ ꝓuincialis etiã in
quãlibet ꝓuincia: primo ad ipm̃ principaliter ꝑtinebat vt dicit declaratio
pape gregorij. ix. Jſtud de receptiõe taliũ qđ ꝑtinet ad ſolos miniſtros
ꝓuinciales: poterat in principio ordinis obſeruari ꝓpter paucitatẽ fra
trum: ſed ordine dilatato: ↄceſſũ eſt ꝑ dñm gregoriũ. ix. in ꝓuilegio qđ
incipit. Gloriãtibꝰ vobis in ſola cruce ⁊c̃. Et ꝑ declarationẽ dñi Inno-
cẽtij. iiij. ⁊ Nicolai. iij. ꝙ nõ ſolũ gñales miniſtri ⁊ ꝓuinciales pñt ad or
dinẽ recipere: verũetiã alijs fribus diſcretis ↄmittere. Ex qbus patet ꝙ
gñalis miniſter cũ ꝓuincialibꝰ hñt ordinariã ꝑtãtẽ: ceteri võ frẽs ſub-
C. ij. ps iſtius capituli. delegatã. C Jn ſcđa parte huius capl'i q̃ incipit. MINISTRI võ
diligẽter examinẽt eos de fide catholica ⁊c̃. ponit̃ ꝙ examinãdꝰ eſt qli-
ter q hũc ordinẽ optat intrare. Ubi ſciẽdũ: ꝙ cũ hec regula ſit tota apl'i
ca ⁊ ordo iſte ſuppoſitꝰ eccl'ie romane: hinc eſt ꝙ btũs frãciſcꝰ ponit vo-
lẽtes igredi de ꝑtinẽtibꝰ ad p̃fata duo debere ꝑ miniſtros examiari. De
fide catholica ꝑꝑ primũ: ⁊ de eccl'iaſticis ſacramẽtis ꝑꝑ ſcđz. Nõ quia
vbi error eſſet in tali ꝑſona reſpectu alicuiꝰ p̃fatoꝝ: hic ordo ſicut ⁊ ſnul-
lus alius ſibi valeret ad ſalutẽ. Jnſuꝑ fidẽ romane eccleſie ſicut frẽs de-
bẽt tenere: ſic ⁊ alios docere. Et licet btũs frãciſcus ſolum de predictis
ponat examinandũ volentẽ intrare addens: ꝙ ſit ab vxore ſolutus: ↄſti-
tutiões tamẽ ordinis etiã alias ponũt cõditiones: vnde dicit cõſtitutio:
ꝙ recipiẽs diligenter attendat ꝙ recipiendus ſit fidelis: catholicus de
nullo errore ſuſpectꝰ: mrĩmonio nõ ligatus: corpore ſanus: animo ꝓm
ptus: legitime natꝰ: debitis expeditꝰ: ↄditiõe liber: etatis. xvi. ãnoꝝ ad
minꝰ: nulla vulgari infamia maculatꝰ. ↄpetenter lr̃atus: vel ad labores
orinis ↄpetentes vtilis ⁊ aptus: aut talis ↄditionis exiſtẽs ꝙ eius rece
ptio clero ⁊ populo nõ modicã edificationẽ afferret. Hec ↄſtitutio ⁊ hec
que dicta ſunt: in declaratiõe innocẽtij ⁊ nicolai habent̃: qꝛ dicunt ꝙ nõ
paſſim frẽs volentes ingredi recipiant̃: ſed ſolum ordini vtiles ⁊ đ quo
rum receptione non modica edificatio fit in populo. De vxore btũs frã
C Hec ẽ. iij. ps capi. iſtius. ciſcus ſpãlem facit mentionẽ: qꝛ talia ſunt ad caſtitatis ruinam: quã fra
ter in ordine manẽs debet illibatã ſeruare. C Expleta examinatiõe nũc
btũs franciſcus in. iij. ꝑte addit: ꝙ ſm ſanctũ euãgelium eſt talibus di-
cẽdũ. C QUOD vadãt ⁊ vẽdãt ⁊c̃. C Ubi ſciẽdũ ẽ: ꝙ cũ ſaluator nr̃ di
cit Mat. vi. Nõ poteſtis đo ſeruire ⁊ mãmone: oportet ergo ſe nudũ of-
ferre brachijs crucifixi. Sic in ſe ſeq̃ntibꝰ oĩa dimittere chriſtꝰ voluit vi
delz i apl'is: ⁊ ꝑfectiõez volẽti adipiſci dicit. Uade ⁊ vẽde oĩa ⁊ da pau
peribꝰ. Dicit g̃ btũs frãciſcꝰ ꝙ talibꝰ dicat̃ verbũ ſancti euangelij ꝙ va
dant ⁊ vendant. C Et ſeqt̃. C QUOD ſi facere nõ potuerint. C Utpote

propter diſtantiam loci: vel quia litigis inuoluta vel quia in poteſtate alterius, ⁊ ſic de ſimilibus: ⁊ ſi ille libenter faceret ſi facultas adeſſet: dicit beatus franciſcus ꝙ in talibus ſufficit bona volũtas. De voluntate bona ⁊ quomodo ipſa facit opus meritoriũ tractat Hugo li. ij. de ſacramẽtis. pte. xiiij. ca. lxvij. ¶ Sed quid cauere debent fratres ⁊ receptores taliũ i recipiẽdo: ſubdit r̃la dicẽs. ET CAUEANT frẽs ⁊c. ¶ Iſtũ paſſum declarat Clemens papa: vbi de tribus dubijs reſpondendo hũc locum ſerenat. ¶ Primũ dubium eſt: ſi licet fratribus recipere quicꝗ̃ de bonis ingredientium ſi donetur. ¶ Ad hoc reſpondet: ꝙ cum ingredientes ſint liberi: non videtur aliquid obſiſtere: quin ſi velint eis dare ſicut ceteris pauperibus fratres poſſint recipere. Cauere tamen debent ne ex notabili quantitate preſumi poſſit ſiniſter oculus contra eos. ¶ Scdm dubium eſt: ſi ad dandum fratruꝫ cõuentibus fratres inducere poſſunt ſine culpa. Reſpondet ⁊ dicit ne aliquid ſiniſtrum videatur circa talium receptionem: fratres debent abſtinere a talium inductione. ¶ Tertium dubium eſt circa iſtam partẽ, ſi tamen conſilium requiratur: an ipi fratres ſint idonei ad dandam conſilium: an ad alios extra ordinem dirigere teneantur. Reſpondet papa: ꝙ ad deum timentes alterius ſtatus debent dirigi: vt videantur zelatores paterni ſtatuti. ¶ In hac parte huius capituli videlꝫ cũ dic. POSTEA cõcedãt eis pãnos ꝓbatõis videlicet duas tunicas, ſine caputio ⁊ cingulum ⁊c. Circa quam partem ſunt aliqua notanda: videlicet ꝙ beatus franciſcus hic ponit diſtinctionem habitus nouicioꝝ ab habitu ꝓfeſſorum: ⁊ dicit qualis detur nouicijs: niſi aliquãdo ſcdm deum aliud videatur: qḋ ad habitum refertur (vt dicit papa Clemens in declaratione) ꝓfeſſorum. ¶ Et qꝫ iura canonica faciunt difficultatem magnam quo ad nouicium inter portantes habitum nouicioꝛuꝫ ⁊ ꝓfeſſorum: ideo vt hoc videat̃: videndum eſt primo quis poſſit ordineꝫ intrare vt ibi ſit nouicius: ⁊ dicitur ꝙ nõ minor ꝗ̃. xiiij. annoꝝ completoruꝫ. Sed eniꝫ minor intret: ⁊ exire poteſt ⁊ extrahi a patre vel tutore. Cuꝫ ⁊ ſi añ. xiiij. annũ offeratur a parentibus ipo conſentiente: poſſit egredi ipo ꝑueniente ad etateꝫ perfectam. ſ. xiiij. annũ. Hec habentur. xx. q. 3. c. preſens ⁊ de regu. c. cum ſimus in volumine. Et quid ſi talis intrat ꝓpria auctate ante. xiiij. annũ: habetur. ij. q. ij. c. puella. ⁊. xxx. q. i. in ſumma q̃ſtionis. Et ſic etiaꝫ patet ꝙ non ſufficit ꝙ attingat. xiiij. annum: ſed oportet ꝙ cõpleuerit. vt de regu. c. ad noſtraꝫ. in tex. ⁊ in glo. ⁊. c. ſignificatũ. Poteſt. n. repeti: nec malicia in hoc caſu poteſt ſupplere etatem. xx. q. i. ilum ma q̃ſtiõis. Et ioan. and. ponit in clemen. eos qui de regularibus. Dicit ergo ꝙ ad euitandũ predicta ſit etatis complete. xiiij: annoꝝ. ¶ Secũdo quo habitu debet indui. Ubi ſciendum: ꝙ vbi habitus nouicioꝝ ẽ determinatus ⁊ diſtinctus ab habitu ꝓfeſſoꝝ: debet ſibi dari habitus nouiciorum. Si vero ipſe vult habere habitum ꝓfeſſorum ⁊ nõ nouicioꝝ ⁊ ſcienter recipit: talis per talem ſuſceptionem que inducit tacitam profeſſionem obligatur, vt in. c. eos de regula. in cle. ⁊ ſi non ſit in tali profeſſus expreſſe. Non ꝙ obligetur tali ordini: ſed generaliter alicui ordini. vt extra de regula. c. non ſolum. li. vi. Cauendum ergo eſt quomodo talis ha

Hec ẽ. iiij. ps.

Q. i. An liceat frib⁹ recipe aliquid de bonis ingrediẽtib⁹ ſi donetur.

Q. ij. ſi ad dandũ fratrib⁹ poſſint eos iducere.

Q. iij. an poſſint frẽs eis ſuper hec dare ꝯſilium.

Hec ẽ. v. pars huius capi.

bitus non nouiciorum ſed profeſſorum detur talibus. Unde ſi peterent:
deberent informari quid geſtatio habitus ꝓfeſſoꝝ faciat in ipſis. Et hoc
ſemper intellige vbi habitus nouiciorum eſt diſtinctus ab habitu profeſ
ſorum in forma ⁊ colore. Ubi enim non eſſet diſtinctus: talis profeſſio ta
cita nõ inducitur. Beatus autem Franciſcus ad precauendum talia qua
lis habitus deƀ nouicijs oſtendit: niſi (vt dicit papa) miniſtris ⁊ induen
tibus aliud ſecũdum deum aliquando videatur: quia videlicet ſi omnino
vult induere habitum profeſſorum: facta ei primo declaratione debet ei
dari: ⁊ hoc pro honeſtate ordinis vel pro vtilitate ⁊ conditione recepti:
⁊ tunc dicit regula non ſcd̃m propriam vnluntatem debet dari habitus
profeſſorum ſed ſcd̃m deum. Et nota ꝙ infra annũ probationis nouicius
poteſt ab ordine exire: niſi in tribus caſibus. De primo dictum eſt ſi ſciẽ
ter recepit habitum profeſſorum qui eſt diſtinctus ab habitu nouiciorũ
⁊ ipſe eſt etatis. xiiij. annorum aut plus. Secũdus caſus eſt ſi infra annuꝫ
probationis fecerit profeſſionem: tunc etſi non obligaƭ tali ordini loquẽ
do de ordinibus mendicantium: generaliter tamen alicui ordini obliga
tur. Tertius caſus eſt ſi euidenter appareat ꝙ talis abſolute voluerit vi
tam mutare: quod tamen non preſumitur: niſi clara probatione vel com
petentibus indicijs comprobetur. Indicia vero competentia per docto
res ponunƭ. Joan. and. Enri. Bernar. ceteroſqꝫ modernos in. c. conſului
ſti. de regula. ſuper verbo propoſuit. Et de iſtis duobus caſibus videlicet
habitus profeſſorum portatione ⁊ vite mutatione loquitur priuilegium
ordini conceſſum per dñm Clementem. iiij. ⁊ incipit ex parte dilectoꝝ fi
liorum: vbi mandat archiep̃is ⁊ ep̃is per italiã conſtitutis vt tales ad or
dinem redeant vel ad aliuꝫ debeant ſe transferre: cõpellendo eos ad hoc
per cenſuram eccleſiaſticam monitione premiſſa omni appellatiõe poſt
poſita. Et ſciendum ꝙ volentes intrare noſtrum ordinem ſiue priuſqꝫ in
trauerint ſiue poſt: ac etiam poſt profeſſionem emiſſam: per generalem ⁊
prouinciales miniſtros cuſtodes ac eoruꝫ vicarios poſſunt abſolui a ſen
tentia excõmunicatiõis ſuſpenſionis ⁊ interdicti a iure vel ab homine ge
neraliter promulgatis ⁊ cum eis ſuper contractis irrigularitatibus diſ
penſari: ita tamen ꝙ abſoluti ordinem intrent: aliter in priſtinas ſententi
as relabanƭ. Et hoc concedit maremagnũ. i. quattuor romani pontifices
Bonifacius. Alexander. Clemens. Honorius. Idem concediƭ ꝑ Inno
centium ⁊ incipit, priuilegiũ. Celeſtis amor patrie. ⁊ aliud eiuſdeꝫ qd̃ in
cipit. In iure canonico. ¶ In hac pte. vj. additrr̄a dicẽs. FINITO
vero anno probationis ⁊c̃. vbi videndũ eſt ꝙ tempus probationis ẽ. xv.
annus: nam cum nõ poſſit ingredi niſi completo. xiiij. anno: ſequitur ꝙ
tũc incipit annus. hoc Joan. And. extra de regularibus beneficiũ ⁊. c. is
qui. in. vi. Et notandum ꝙ papa Honorius beato Franciſco ⁊ fratribus
in priuilegio quod incipit. Cum iuxta conſiliũ ſapientis: mandat ꝙ īfra
annũ probationis nullũ ad profeſſioneꝫ audeant recipere. Et pena tales
recipientium ẽ triplex. primo ꝙ peccãt mortaliter: faciũt enim ꝯtra p̃ce
ptum dñi pape ⁊ efficiuntur inobedientes. Secũdo qꝛ a fribus debet pu
niri pena q̃ pro grauioribus ſolet infligi: vt. c. nõ ſolũ ð regula. li. vj. ⁊. c.

Hic incipit. vj. pars principa lis iſti⁹ capli.

cõſtitutionẽ. Et licet iſte qui receptꝰ ẽ eſſe ſecularis nõ poſſit: nõ tñ alliga-
tus eſt illi ordini ꝑ illã ꝓfeſſionẽ. Tertia pena ẽ ꝙ ſuſpẽſi ſunt a receptio
ne ſcu inſeñ ad profeſſionẽ. Sed pone caſum ꝙ nouicius infra annum
ꝓbationis poſtꝗ ſteterit nouicius duobꝰ vel tribus menſibus exijt ab or
dine ⁊ ſtetit extra ordinẽ aliquo tempore: idem poſt reuertit ad ordinez:
nũqd duo primi vel tres menſes quibus ſteterat debent ſibi computari?
Reſpondet per dñm bonotoncium filiũ Joan. and. ꝙ nõ. Debet enim
ſtare ꝑ annũ integrũ nõ interrũptũ. Nã quando iura loquũt de anni ſpa
cio: loquũt de anno continuo ſecũdum Joan. and. de elec. c. i. li. vj. Et ſi-
cut mandatur fribus ꝙ infra annũ ꝓbationis nullum ad ꝓfeſſionẽ recipi
ant: ſic etiã mandatur ꝙ volentẽ exire ſiue aliam religionẽ volentẽ intra
re nõ debeant retinere ꝑ dñm Gregorium nonũ ⁊ Jnnocentiũ. iiij. ⁊ in-
cipiũt priuilegia eoꝝ eodem modo. ſ. non ſolum in fauorem conuerſi. Di
cit ergo regula. Finito anno ꝓbationis, eodem die ⁊ hora completis po
teſt fieri. Et aduerte hic ꝙ ſi poteſt facere profeſſionẽ ⁊ nõ vult ⁊ ſtat vlte
rius nullã ꝓteſtationẽ faciendo ꝙ ex ſua manſione in ordine nõ vult ſibi
preiudicari quin libere poſſit ad ſeculũ redire: talis eſt tacite ꝓfeſſus: ⁊ nõ
poteſt ad ſecularem vitam redire: ſed oportet eum aliꝗ religionẽ intra-
re: Sed a quo debet ad ꝓfeſſionez recipi: ⁊ ſi regula nõ ponat expſſe tñ a
miniſtris intelligit: qr ſi ſolis miniſtris ingreſſus ⁊ receptio reſuat mul
to fortius ⁊ ad profeſſionẽ taliũ receptio. Sed ꝑ declarationes cõceſſuz ẽ
ꝙ alijs a p̃fatis põt ↄmitti. Sed quã formã debet ꝓfitens in ꝓfitẽdo te
nere regula nõ dicit: niſi ꝙ ꝓmittãt vitã iſtã ſꝑ ⁊ regulã obſeruare. Hoc
implicite dicit regula fiendũ: ſed cõſtitutiões ordinis magis explicite vt
dicat forma hec ẽ. Ego frater. N. ꝓmitto ⁊ voueo deo ⁊ btẽ marie virgi
ni ⁊ btõ frãciſco ⁊ tibi pr̃i toto tpe vite mee ſuare regulã fratrũ minoꝝ
ꝑ dñz Honoriũ papã ↄfirmatã viuẽdo i obediẽtia ſine ꝓprio ⁊ i caſti-
tate. Quare ſic exp̃mãt tria vota i ſpecialꝛ ſi pateat ex ijs q̃ in. i. ca. dicta
ſunt i ſolutiõe dubioꝝ: patere etiã põt ex ſolutiõe huiꝰ dubij: videlicet an
aliqs ꝓfitens ſic dicendo. Ego ꝓmitto toto tpe ſuare regulã ⁊ vitã fra-
trum minoꝝ nihil explicando: tunc ſi ad omnia regule teneretur vt ad p̃-
cepta. Reſpondet papa Nicolaus in declaratione dicens: ꝙ ſi aliqs di-
ceret abſolute ego ꝓmitto ſanctum euangeliũ obſeruare: niſi ꝓfeſſor intẽ
deret ſe ad omniũ obſeruantiã conſilioꝝ obligare qd vix aut nũꝗ poſſet
ad litterã obſuari ⁊ talis ꝓmiſſio abſqȝ intentione ꝓmittentis ad aliã in
tentionem nõ debet ↄſtringi: niſi obſeruantia euãgelij ſit ſicut tradita re-
perit a chriſto: videlicet ꝙ p̃cepta vt p̃cepta ⁊ conſilia vt cõſilia ꝓmittẽ
te obſeruentur. Et per hoc ad ꝓpoſitum: ꝙ talis ſic ꝓmittens niſi habu
erit intentionem ſe obligandi ad omnia contenta in regula vt ad prece-
pta: intelligitur regulam ꝓmittere: cõſilia vt conſilia: q̃ p̃ceptorie vel in-
hibitorie vel ſub verbis p̃fatis eqpollentibꝰ vl̃ obligatorijs: ex ꝓfeſſio-
ne tenet vt ad p̃cepta: ad alia vero nõ niſi ſicut poſita intelligũtur. Ut er
go ſciat quid principaliter ſit obſeruandũ de cõſilijs vt preceptum: pre
dicta forma ex declaratiõibꝰ romanoꝝ pon. ẽ cõflata. Et hñ eandẽ reſpõ
ſionem cum papa Nicolao ponit papa Clemẽs in declaratione ſua. Sz

quid debet dicere recipiens profitenti? Certe regula nō ponit ſed cōſtitu
tiones. Debet eniꝫ dicere. ſi hec obſeruaueris promitto tibi vitaꝫ eternā.
Et nota ꝙ cum hec profeſſio ſit votum ſolemne: publice debet fieri. ſ. co-
ram fratribus ⁊ tenendo manus infra manus recipientis flexis genibꝰ
ſine caputio ⁊ mente ⁊ facie ad deum eleuata. Prius tamen debet inq-
ri: ſi plus vult de tempore ad probandum ordinis rigiditates: ⁊ ſi ſic tē
pus conceſſum eidem non preiudicat: quin completo anno vlterius ſtan
do ad ſeculū non valeat redire: ⁊ hoc intelligo infra tempus ſibi preſixū.
Sed ſi vlterius ſtaret nihil ꝓteſtando: dic vt ſupra. Sed ſi per cū qui eꝫ
debet recipere ad profeſſionem minime taxetur (quod certe male fieret)
debet haberi recurſus ad iura. Sciendum tamen ꝙ talis temporis taxa
tio de que loquimur debet fieri tam de volūtate recipientis ꝙ̄ profiten-
tis. Dicit ergo regula ꝙ vouens promittat ſemper regulam obſeruare.
Ubi vide indeficientem regule obſeruantiam: quia hoc ſemper habet lo
cum in votis ⁊ affirmatiuis conſilijs: ſed pro ſemper in negatiuis. Cui
enim fit hec promiſſio niſi dño deo: de quo dicit pſalmus vouete ⁊ reddi
te: ⁊ alibi. reddes domino vota tua. Quia ergo hec promiſſio fit deo: de-
bet inuiolabiliter obſeruari: vt ſaltem ſi non redditur quod decet: non fi
at quod non decet per poſitionem actus contrarij ad id quod eſt fiendū.
Sed quia dicitur ꝙ regula ſemper eſt ſeruanda: poteſt eſſe dubium an q̄
libet regule tranſgreſſio ſit mortalis? Reſpōdetur ꝙ cū in regula multa
ſint que ex profeſſione equipollent preceptis: hoꝝ tranſgreſſio ſi fiat ex
omiſſione ⁊ ſcienter ⁊ hoc in preceptis negatiuis tranſgreſſio talium nō
eſt ſine culpa mortali. Si in preceptis affirmatiuis quando talia fieri de
bent: eodem modo. Ubi vero non debent fieri qꝛ talia non obligant pro
ſemper ſed ad ſemper ⁊ fiat ex inaduertentia: nō eſt cū culpa mortali. Si
vero talia omittantur ex contemptu: ſemper eſt cuꝫ mortali culpa: qꝛ cō-
temptus ſpecies eſt ſuperbie. Tranſgreſſio vero illorum que ponuntur
alio mō a p̄dictis q̄ p̄cept; nō equipollent: ſi fiat ex omiſſione ⁊ ex quadā
negligentia: non eſt ſine culpa veniali. Si fiat ex cōtemptu ſiue prelati ſi
ue ſtatuti ſiue mandati: non videt̄ fieri ſine graui culpa. Si vero fiat trā
greſſio ex cōmiſſione: patens eſt peccatum mortale: qꝛ ibi eſt contemptꝰ
interpretatiuus. Inſuper qꝛ ſi non tenentur ad poſitionem actus: tamen
ad vitandum oppoſitum tenent̄. Quedam vero cum ponant̄ in regula
conceſſiue ⁊ exhortatiue: talium trāſgreſſio poteſt eſſe ſine culpa. patet d̄
quadrageſima epiphanie. de cibis qui apponunt̄ liceat manducare ⁊ de
ſimilibꝰ que poſſint omitti ſine culpa. Debet ergo ſemper frater minor
eſſe in ſollicitudine ad ſeruandum que promiſit: cū talium obſeruantia ſi
bi vita promittat̄ eterna: ⁊ in timore ſtare: ne aliquid cōmittat contra re
gulam: tali enim timore homo multa euitat que alias non vitaret. Et qꝛ
vt dictam regulam profitens promittit eam ſemper obſeruare: quo ſeq
tur: ꝙ tali nullo modo eſt licitum ſua auctate ab ordine recedere: qꝛ eſt ꝓ
miſſum ⁊ contra mandatum pape Honorij in priuilegio quod incipit.
cum ſecundum conſilium ſapientis. quo paſſu ſequit̄ ꝙ nulla alia regula
eſt iſta arctior: quia talem liceret adire: retro nullatenus reſpiciendo. Et

quia ex ꝓfeſſione ſic frẽs ligant̃ ordini: hinc eſt ꝙ nullus cardinalis niſi de latere, nullus archiepũs vel nullus alius p̃latus põt aliquẽ frẽm aſſumere tenere ⁊ dirigere etiã pro eccl̃ie negocijs q̃uis habeat a ſede apl̃ica: niſi fecerit expreſſam mentionez de õmõi indulto ⁊ ordine ipſo: ſine generalis miniſtri lnia vel ꝓuincialium miniſtroꝝ ſiue vicarioꝝ eorundem. Et dicti prelati poſſunt eos remouere ⁊ corrigere ſicut ⁊ alios fratres: ⁊ hoc per priuilegiũ qđ dicit̃ mare magnũ bonifacij. ⁊ incipit. Virtute ↄſpicuos. Taliq3 ac tãto ſtrictiõis vinculo q2 frẽs alligãtur regule ⁊ ordini: hac de cauſa apoſtãtes in carcerare capere ligare ⁊ excõicare pñt miniſtri ex priuilegio dñi innocentij. iiij. quod incipit. Prouiſionis nr̃e. Prelatiq3 debent vitare apoſtatas nr̃os ⁊ eos denunciare excõicatos quãdo a frib⁹ requirũtur priuilegio alexandri qđ incipit frũm minoꝝ ⁊ priuilegio gregorij qđ incipit eodẽ mõ. Nec apoſtatas nr̃os qs põt retinere: ⁊ retinẽtes debẽt excõicari per prelatos ſi fuerint a fribus reqſiti priuilegio alexandri. iiij. qđ incipit. cum ex parte. ⁊ clementis. iiij. eodẽ modo incipiẽtis. Nec frẽs predicatores pñt recipire nr̃o ordini obligatos ex priuilegio innocẽcij. iiij. quod incipit. ꝙ vos in chriſto. Nec ciſtercienſes priuilegio innocentij. iiij. qđ incipit. cum oliz. Nec alij religioſi: nec eremite poſſunt apoſtatas nr̃os retinere ſine lnia: ⁊ oppoſitum faciẽtes ip̃o facto ſunt excõicati: nec poſſunt abſolui niſi per ſedem apl̃icam. Et hoc priuilegio alexandri. iiij. quod incipit. veſtram ⁊ veſtrorum ordinum. Capi etiam poſſũt apoſtate noſtri ordinis ⁊ lniam habentes a papa ſi infra duos vel tres menſes aliam religionẽ nõ intrauerint vel habitũ nõ ſuſceperint regularẽ. priuilegio alexãdri. iiij. qđ incipit. ingrauẽ cordi nr̃o. Apoſtate etiã nr̃i ordinis nullã adminiſtrationẽ nullã aiaruz curã nullũ officiũ debent habere. priuilegio nicolai. iiij. qđ incipit. In vr̃i ordinis. Egreſſis ab ordine nr̃o ꝓhibet̃ predicare ⁊ docere ⁊ ↄfeſſiones audire. priuilegio innocentij. iiij. qđ incipit. Juſtis petentiũ. Erat antiqtus licitam putrida mẽbra ſeparare ab ordine ⁊ malos eijcere: ⁊ licet eis exitus ſpontane⁹ interdiceret̃: nõ tñ emiſſio: modo vero eſt interdictum per papã bñdictũ. xij. ⁊ clementẽ. ¶ In ſeptima parte huius capl̃i q̃ dicit. ET ILLI qui iam ꝓmiſerũt obiam: dicit papa clemẽs ꝙ hoc equipollet p̃ceptis: ⁊ dicit ipſe ꝙ pluribus tunicis vti non licet: niſi ex neceſſitatibus que poſſunt haberi ex regula. Et dicit papa Nicola⁹ i declaratione: ꝙ frẽs de lnia miniſtroꝝ ⁊ cuſtodũ coniunctim vel diuiſim i adminiſtratiõibus eis conceſſis ſeu ↄmiſſis cum eis videbitur penſatis neceſſitatibus ⁊ alijs circũſtantijs que ſcđm deum ⁊ regulã attendende videntur: vti pluribus poſſunt: hoc inquit patet ex regula cum dicit: ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes de neceſſitatibus ⁊ fratribus induendis ſollicitaz curam gerant ſcđm loca ⁊ tempora ⁊ frigidas regiones. Habere duas tunicas vt dicunt quattuor magiſtri ⁊ non plures regularis eſt forme: habere plures duabus diſpenſationis eſt regule auctoritate illorum quib⁹ fratrum cura eſt cõmiſſa. ¶ Addit de calciamentis dicens. ET QUI neceſſitates cogũtur poſſint portare calciamenta. Quid intelligitur cũ dicitur poſſint? Rñdent quattuor magiſtri. Per poſſe intelligit̃ licere.

Hic icipit. vij. ps ꝑncipalis iſtius capituli.

¶ Articulus ď calciamẽtꝫ fratrum.

Sed quid neceſſitatis noīe hʒ intelligi? Rñdet: ꝙ cum multipliciter di-
catᷣ neceſſitas: pōt in ꝓpoſito multis de cauſis intelligi. Neceſſitas eſt
aliqñ rōne perſone qꝛ debilis vel infirma. Aliqñ ſm tēpus qꝛ vehemēs
frigus. Aliqñ rōne loci qꝛ ſine impedimēto non pōt nudis pedibus per
tranſire. Aliqñ rōne itineris vel officij ſibi iniuncti, qḋ non pōt ſine detri
mento pſone vel cauſe pp quā iniunctū eſt pficere: ⁊ ſic ex p̄dictis patet
qñ eſt neceſſitas. Sed attende in p̄fatis ꝙ non quelibet prefatarū ne-
ceſſitatū dʒ ſtatiʒ ꝓ cauſa iudicari neceſſitatis: ſed frater dʒ experiri plu
ries anteq̄ȝ calciamenta ſic aſſumat. Rō: qꝛ vt dicit papa clemēs in dcla
ratiōe: de nō portādis calciamētis equipollet p̄cepto. Per calciamētū
intelligitᷣ coopimentū de corio quo opitur pes: vnde nec calige ſane nec
truncate nec ſolee inter calciamēta deputari videntᷣ. Ita dicit frater Hu
go cum p̄dictis quattuor magiſtris. Sandalia .n. q̄ ſolee dicūtur fratruʒ
minoꝝ: non intelligūtur rōne calciamenti: qꝛ chriſtus aplīs calciamēta
interdixit. Mat. x. ⁊ Lu. x. Sandalia vero ꝯceſſit Mar. vi. ¶ Et qꝛ de tu-
nicis frūm pfeſſoꝝ pōt eſſe heſitatio: quales eſſe debeāt btūs frāciſcus
dicit. ET FRATRES oēs veſtimētis vilib⁹ induātur. Nō dicit
precioſis. Hanc regule paſſuʒ exponit papa clemēs in declaratione di-
cens vilitatē veſtiū illā intelligi: que ſcdm ꝯſuetudinē vel ꝯditiōes pſie
dʒ q̄ȝtum ad colorē panni ⁊ preciū vilitas merito reputari. Hoc tñ re-
linquitᷣ iudicio miniſtroꝝ cuſtodū ⁊ guardianoꝝ. De vilitate veſtiū ⁊ q̄
neceſſitate poſſint frēs portare calciamēta dñs papa ioānes xxij. hunc
paſſum exponit vt papa clemens: ꝯmittēs prefatis vt habeāt arbitrari
de colore, vilitate, longitudine, latitudine, ⁊ capucij breuitate: ⁊ mandat
frībus ꝙ iuxta declarationē p̄fatoꝝ debeāt agere: ⁊ oppoſitū faciētes p
generalē admoniti ſi ſe nō correxerint ſūt excōicati ipſo facto. Et q̄ttuor
magiſtri dixerunt: ꝙ vilitas attenditᷣ in precio pariter ⁊ in colore ſm
extimationē hoīum regionis in qua frēs morātur. Inter alia q̄ btō frā-
ciſco diſplicebāt vt patuit: eſt ꝙ frēs qui pauptatē vouerūt arctiſſimam
multiplicib⁹ induerētur ⁊ molibus: ⁊ mollibus: ⁊ ſignū extincti ſpirit⁹
hoc in frībus aſſerebat: ac mollib⁹ ⁊ delicatis veſtitos fratres ad tentā-
dū diabolū vehemēti⁹ animari. Unde Greg. Cameloꝝ pilis contextis
veſtitus fuiſſe ioānes deſcribitᷣ. Et qḋ eſt dictū a dño ecce qui mollibus
veſtiūtᷣ in domibus regū ſunt: niſi apta ſnīa monſtrare: ꝙ non celeſti ſed
terreno regno militanti qui pro dño perpeti aſpera fugiunt: ſed ſolum
exteriorib⁹ dediti: pñtis vite mollicīe ⁊ delectationē q̄runt. Nemo ergo
exiſtimet in ſtudio veſtiū peccatū deeſſe: qꝛ ſi peccatū nō eēt: nullo modo
dñs ioānē de veſtimēti ſui aſperitate laudaſſet. Si hoc etiā culpa nō eēt
nequaq̄ȝ petr⁹ ſcias a p̄cioſarū veſtiū appetitu ꝯpeſceret dicēs. Non in
precioſa veſte. Penſandū eſt q̄ culpa ſit etiā viros appetere: a quo cura
uit paſtor ecclīe ſcias ꝓhibere. Si ergo hoc petm̄ eſt ſclarib⁹ ⁊ diuitib⁹
quāto magis paupib⁹ pfeſſorib⁹? Vilib⁹ etiā vti lʒ ſm .ſ. Tho. ij. ſcde,
is qui alos vbo ⁊ exēplo ad pniam hortātᷣ: ſicut ꝓphete de qb⁹ apl's ad
Hebre. xi. Circuierūt in melotis ⁊ in pellib⁹ caprinis. Et glo. ſup Mat. q
pniam p̄dicāt: habitū pnīe p̄tendāt. Ad verecūdiā vere eſt frīs minoris

deferre mollē ⁊ p̄cioſaʒ veſtē: qui p̄cūctis religioſis ſuadā paupꝑtatē ar
ctius ꝓmiſit: ⁊ totaliter a veſtigijs pris exorbitare eſt: quē ſequēdū corā
deuouit ⁊ ſcis. Et vbi aliorꝝ exēplorꝝ deficeret copia: cuilibet vſum pau-
pertas obijcit chriſti ⁊ pie matris btē. Subinfert btūs frāciſcꝰ ſi ꝯtigat
lacerari tunicas: qd fiendū: nō ſtatim dʒ noua ꝓcurari; ſed ipa antiqua
repeciari d̄ ſaccis ⁊ alijs pecijs vt ipſe faciebat. Rō, qꝛ ſic faciendo: facit
cū bn̄dictione dei. ¶ In vltima pte huiꝰ capl'i monet ⁊ hortat frēs. Ubi
ſciendū ꝙ ſūt nōnulli q aſperis induti ⁊ cibis nō vtētes delicatis: ex hoc ¶Octaua ⁊ vltima ꝑs huius capl'i.
ad ſe iuſtificādū ⁊ alios iudicādū vel deſpiciēdū inſurgūt. Scūs franci-
ſcus ſi fribꝰ interdicit molles tunicas: multo fortiꝰ ⁊ cibis delicatis puti:
qꝛ faciliꝰ hō inclinat ad pctm̄ ciborꝝ molliū ſūptiōe nimia q̄ veſtiū. Di-
cit ergo. FRATRES nō iudicēt tales male agere: qꝛ qs dū vtitur
veſtimētis ſm decentiā ſui ſtatus: nō male agit. Nec deſpciāt tales aſ-
ſerēdo eos pctōres: ſicut phariſeꝰ de publicano cēſebat de ieiunio ſe cō-
ꝯmendās. Sʒ qd frater minor dʒ agere? Certe iudicet ſe. ſ. nō agere cō-
formiter chriſto cuius conſilia ꝓſequēda deuouit. Et deſpiciat ſemetipꝫ
cum pſalmographo dicens. Ego ſum vermis ⁊ non homo.

¶ Capitulum. iij.

Clerici faciāt diuinū officiū ⁊c.

In iſto caplo hymnꝰ deo pſoluit: corpꝰ ꝯterit p actū du-
re ſubiectiōis. Ubi ſciēdū: ꝙ in hoc ca. btūs frāciſcꝰ ordi-
nat frēs tripliciter. Primo quo ad deū p off. ciū collau-
datiōis ⁊ reuerētie dicēs. Clerici ⁊c. ¶ Ubi ſciendū: ꝙ in ordine cū ſint
frēs in duplici dr̄ia: qdā diuino cultui deputati ⁊ lr̄ati: alij ſeruitio p̄ſa-
torꝝ deputati ⁊ illitterati: ac qlibet ꝓ modulo ſuo deū dʒ collaudare ⁊ p
impenſis iuxta poſſe regratiari. Hinc eſt ꝙ clericis ⁊ primis fribꝰ ipo-
nit vt deū laudēt p officij exhibitionē dicēs. Clerici faciūt diuinū officiū
⁊c. Sʒ q̄liter? SECUNDUM ordinē romane eccl'ie. i. ſe ꝯformēt
ordinario eccl'ie ꝓut. ſ. eſt in eiꝰ breuiarijs ordinatū pſalterio excepto. Et
qn̄? EXQUO hr̄e poterūt breuiaria. Quattuor magr̄i p breuiaria
intelligūt officiū diuinū q̄ ad miſſale ⁊ nocturnū: qꝛ in his duobꝰ frēs or
dinario eccl'ie ſe debēt ꝯformare. Nota hic ſʒ clemētē papā i d̄claratōe
iſtud eqpollet p̄cepto: quo ſeqt ꝙ clerici frēs ⁊ ſi nō ſintī ſacris: vbi pſit
officiū dicet ⁊ nō dicūt: peccāt mortalr̄: qꝛ ſciēter omittūt ad qd̄ tenēt: p̄
ſertiʒ nō hn̄tes impedimētū. Seqt etiā ꝙ frēs celebrātes alias feſtiuita
tes ab ijs q̄ ſūt i calēdario aut d̄ qbꝰ nō dic̄ rubrica breuiarij: peccāt g̊ui
ter: qꝛ pſūptuoſe hoc faciūt ⁊ ꝯ ordinariū eccl'ie. Seqt etiaʒ ꝙ nō ꝓ q̄li
bet īfirmitate frēs pſit eximi a pſolutōe diuini officij: patet qꝛ eſt p̄cepto
equalēs. Et ſciendū eſt ꝙ innocētiꝰ papa in declaratiōe ⁊ puilegio qd̄ in
cipit. pio vr̄o collegio. ꝯcedit: ꝙ ſi frēs cl'ici iterſint diuino officio aliorꝝ:
ꝙ ad dicēdū ꝓpriū minime tenecāt: ⁊ qd̄ dicit. minime: ſi frēs ꝓpriū di-
cāt: nō nccītatis ſʒ ſupererogatiōis eſt. Seqt etiā ex p̄dictꝫ ꝙ ſicut frēs ad
officij ordinata ſeruare tenēt: ſic ⁊ quo ad cantū. Quare cū cātꝰ fractus
nō ſit p ordinariū eccl'ie ordinatꝰ: frēs tales cātus exercētes peccant: qꝛ

faciunt contra ordinationes ⁊ conſtitutiones pape benedicti. Sed hic ē
dubium: ſi dñs papa faceret de vno feſto qđ non eſt in calendario nec ſm
rubricā breuiarij: an frēs teneātur facere de illo feſto. Rñdeť ꝙ nō: niſi
ipe mādaret de eodem fiendū. Quo paſſu regule dicit btūs frācifc⁹. Ex
quo habere poterūt breuiaria. Patet vt dicit dclaratio pape nicolai ꝙ
frater frācifc⁹ vſū rerū nō negauit frēs hr̄e: imo voluit ꝙ libri quo ad
vſū in cōi haberēť ⁊ nō in ſpāli: ꝓut dicebat frater leo fuiſſe de intentiōe
bti frāciſci. Et lꝫ btūs frāciſcus ponat ꝙ frēs pſoluāt diuinū officiuꝫ ⁊
modū nō pandat: attamen qꝛ pſupponit dici diuinū officiū: ꝯſequēter in
telligiť qꝛ taliter dicať ꝙ placeat deo ⁊ ꝓſit dicenti ⁊ edificet audientes
⁊ ad deuotionē inducat. Quare dꝫ pſolui vt ipe ſanct⁹ francifc⁹ faciebat.
De cui⁹ mō dicit ſcūs bonauētura in q̄rta pte legēde. Impoſito clericis
⁊ lr̄atis quō dicāt officiū: ſubdit btūs frācifc⁹ in rl'a q̄liter ſecūdi frēs vi
delicet laici ⁊ illiterati deū debeāt ſuo poſſe collaudare: ⁊ dicit ꝙ pr̄ nr̄
debēt deo pſoluere. Que orō ⁊ ſi breuis ſit: ipa celū penetrat: ⁊ vtuoſior
pre alijs: q̄nto ab ipo deo apl'is data eſt reſerata. Dať laicis breue officiū
⁊ non ſine cauſa: vtpote ſeruitijs clericoꝝ deputatis ⁊ occupatis. Et di
cit papa nicola⁹ in declaratiōe: ꝙ tales ⁊ ſi nō vacēt ſtudio ⁊ diuinis of
ficijs: dūmō ſeruitijs inhereāt alioꝝ: cū ipis qb⁹ ſeruiūt ſuſtentari merē
tur: exēplo dauid q deſcendētiū ad bellū ⁊ remanētiū ad ſarcinas voluit
vt portio equareť. Iſtis tñ laicis indiciť in ſpāli vt orent ꝓ defūctꝫ: qꝛ in
officio diuino ꝓ ipis ſemꝑ orať tā in officio diurno ⁊ miſſali q̄ꝫ nocturno:
ſꝫ nō ſic in officio laicoꝝ. Et attēde ꝙ qꝛ frēs hūt pſoluere diuinū officiū:
vt libere valeāt hoc exercere: ſūmi pōtifices frib⁹ ꝯceſſerūt. videlꝫ gre
go. ix. ⁊ incipit priuilegiū. Deuotiōis vr̄e p̄cibus ⁊ Innocēti⁹. iiij. ⁊ inci
pit priuilegiū. Eis qui ſanandis. ⁊ nicola⁹. iiij. ⁊ incipit. Meritis vr̄e re
ligiōis: ꝙ tp̄e gñalis interdicti: interdictis ⁊ excōicatis excluſis: ianuis
clauſis ⁊ ſubmiſſa voce in eccl'ijs nr̄is frēs pñt celebrare diuina. Addit
papa nicola⁹ ꝙ nō ſolū pſit legere officiū diuinū ⁊ miſſas celebrare: ſꝫ in
tp̄ib⁹ ꝯſuetis iuxta morē ordinis ſacre cōmunionis ⁊ extreme vnctiōis
ſacramēta recipe. Poſſunt etiā frēs ad diuina admittere ꝓcuratores. o
perarios ⁊ pueros fratrū tp̄e interdicti ex priuilegio alexādri. iiij. qđ in
¶Secūda ps iſtius capl'i. cpit. Ut in vr̄is domib⁹ vobis ſeruiētes. Ex p̄fatis ergo apparet quo
mō btūs frācifc⁹ in rl'a ordinat frēs ad deū ꝑ opa reuerētie. ¶Scđo quo
ad corp⁹ ꝑ opa pnie ꝑ ieiuniū: vbi ponit ꝙ frēs dbēt ieiunare ⁊ quomō.
Et dicit papa clemēs in declaratiōe ꝙ iſtud eq̄pollet p̄cepto: ⁊ dicta ie
iunia teneť ieiunare ac oīa alia ieiunia ad q̄ ex ſtatuto eccl'ie teneť ceteri
xp̄iani. Sꝫ qꝛ nō oīb⁹ frib⁹ ineſt eadē valitudo ſeu etas: hinc eſt ꝙ btūs
frācifc⁹ ſicut diſcretiſſim⁹ ſubdit: ꝙ frēs manifeſte neceſſitatis tp̄e nō te
neāť ieiunio corpali. Neceſſitas. n. aliq̄ñ venit rōne etatis vel infirmita
tis vel rōne laboris: aliq̄ñ rōne defect⁹ vict⁹ ⁊ ſuſtētatiōis. Qñ ergo ne
ceſſitas eſt manifeſta: tūc nō teneť frēs ad ieiuniū corpale exhibendum.
¶Quñ ⁊ q̄mō frēs debeāt ieiunare. ¶Sed hic eſt dubiū: cuꝫ iura nō aſtringāt hoīes niſi vſq̄ ad. xxi. etatis
annū ꝑuenerint: eſt ne ſic ſeruādū in ordine: Rñdeť ꝙ non: qꝛ rōne voti
⁊ regule ꝓmiſſe ſic teneně. Sꝫ quomodo debēt fieri hec ieiunia: Rñdēt

ſtatuta ordinis ꝙ i cibo quadrageſimali. Nec frẽs ab alijs ieiunijs. ſ. vi
giliarum ⁊ q̃ttuor tpoꝝ eximũtur vt dicit papa Clemens: qꝛ ſi alij chri
ſtiani: a fortiori ipſi: nec a ꝑceptis abſoluit quis eccleſie per opa ſupero-
gationis, qꝛ vt dicit chriſtus. illa oportet fieri ⁊ hec non omitti. ¶ Dein
de ordinat btũs frãciſcus frẽs quo ad ꝓximuȝ per opa mie. ſ. verbi dei
dicens. CONSULO vero moneo ⁊ exhortor vt qñ vadũt ꝑ mũdũ C. iij. ps iſtius capituli,
. ſ. miſſi ad predicandũ more apl'oꝝ. Mat. x. ⁊ Lu. ix. ⁊. x. ca. qui ꝑ chriſtũ
miſſi ſũt ꝑ mũdũ ad p̃dicãdũ. Nõ dicit qñ frater: ſed qñ frẽs vadũt per
mũdũ. Ex hoc loco accipit documẽtũ ꝙ frẽs nõ debent ire ſoli ſed bini
iuxta ordinẽ euãgelij: nã chriſt⁹ diſcipulos miſit binos. Lu. x. Sȝ attẽde
ꝙ btũs frãciſc⁹ in hoc paſſu rl'e vult ꝙ frẽs primo ope p̃dicent: deinde
verbo. Sȝ quõ ope debẽt p̃dicare oñdit: primo a litigijs ꝑcauẽdo dicẽs
NON litigent. Hoc. n. coꝝ ſtatui nõ conuenit. Scdo. NE VER-
BIS ꝯtendãt ꝓut chriſt⁹ ꝯſuluit. Mat. v. Si qs voluerit ꝯtẽdere te-
cũ ⁊c. dimitte ei ⁊c. Tertio ne ſint temerarij alios iudicãdo: ideo dicit.
NEC ALIOS iudicẽt. Iſta tria debẽt vitare. Sȝ qb⁹ virtutib⁹
debent refulgere? Dicit primo vt ſint mites: nõ. ſ. reſiſtẽdo iprobrãtib⁹.
Scdo pacifici: alios nullo mõ impetẽdo. Tertio modeſti. ſ. in v̄bis ⁊ fa
ctis modũ ſeruãdo iuxta apl'm. Modeſtia vr̄a nota ſit oib⁹ hoib⁹. Quar
to mãſueti: impetus iraſcibiles refrenãdo. Quito hũiles: ꝓpriã excellẽ-
tiã ꝯtẽnendo ⁊ ſibi ipſis vileſcẽdo. Sexto honeſte loq̃ntes oib⁹ ſicut de-
cet, i. nõ turpia aut ſtultiloqa ꝓferẽdo: ſȝ cuilibet ſtatui q̃ ſunt debita ꝓ
ponẽdo: debẽt g̊ fabulas deuitare ⁊ ſmo coꝝ ſale ꝯdit⁹ eẽ diuine ſapie.
¶ Sȝ q̃liter debeãt incedere pedib⁹ vel alio mõ: ſubdit btũs frãciſc⁹ ꝙ
NON DEBEANT eqtare: niſi manifeſta neceſſitate vel infirmi-
tate cogãt. Chriſt⁹. n. qñ apl'os miſit ꝑ mũdũ p̃dicare: nõ eqtãdo ſȝ pe-
ditãdo eos miſit. hoꝝ exẽplo frẽs minores ſic debẽt incedere. Addit qd
debẽt dicere more euãgelico dicens. IN quãcunqȝ domum itrauerit
primũ dicãt. Pax huic domui. De pace ꝑ frẽs nũciãda btũs frãciſcus
habuit a ſancto euãgelio, Lu. x. Et diuina reuelatiõe vt ipe ait in teſtamẽ
to. Et qꝛ euãgeliũ teſtatr chriſtũ ꝯceſſiſſe apl'is vt comederẽt de oibus ci-
bis q apponerẽt eis: ſic btũs frãciſc⁹ ꝯceſſit vt. ſ. oium ieiunãtiũ in ieiu-
nio: ⁊ nõ ieiunãtiũ extra ieiuniũ cibis vti poſſim⁹. Nec frẽs hoc paſſu a
ieiunio ſoluũtr: nec oium ciboꝝ eſt eis vſus ꝯceſſus ſȝ ꝓpter. Iſto regu-
le paſſu patet: ꝙ hoc dicit btũs frãciſc⁹ hic ſm ꝯceſſionẽ nõ ſm ꝑceptũ.
Et ſic hẽs ꝙ aliq̃ inducũtr ꝑ modũ ꝑcepti ⁊ aliq̃ ꝑ modũ inſtructiõis: ali
q̃ ꝑ modũ monitiõis ⁊ aliq̃ ꝑ modũ ꝯceſſiõis. Sic ergo ex p̃dictꝭ appa-
ret quõ btũs frãciſc⁹ in hoc capl'o ordinat frẽs quo ad deũ ꝑ reuerẽtiã:
quo ad corp⁹ ꝑ abſtinentiã: quo ad ꝓximũ ꝑ exẽplaritatis refulgentiã:
⁊ ſic in hoc capl'o hymn⁹ deo ꝑſoluit ⁊ corpus ꝯteritur,

¶ Capitulum quartum.

PRecipio firmiter vt nullo mõ d-
narios vel pecuniã recipiãt ⁊c. hic cẽſus ⁊ es abijcit ⁊ forma
tradit v̄e adminiſtratiõis. Itẽ hic btũs frãciſc⁹ duo facit. vide

licet qꝫ interdicit oĩs pecunie vſũ ⁊ pceptionẽ: ⁊ expõit modũ p īfirmis
⁊ aliĳs pcuratiõĩs cũ dicit. Tñ p necẽitatib⁹ infirmoꝝ ⁊c̃. ¶ Uidẽdũ eſt
hic de dr̃ia inter pecuniã ⁊ denariũ: qꝫ btũs frãciſc⁹ vtrũqꝫ interdicẽdo
ponit diſtinctionẽ. Et iuxta ꝯſtitutiões antiq̃s ⁊ q̃ttuor magr̃oꝝ ſñias
p denarios intelligit̃ pecunia numerata. Pecunia vͦ dr̃ oĩs res alia q̃
ſolent vti hoĩes cũ opportunũ eſt ad p̃ciũ reꝝ emẽdarũ vt aurũ ⁊ argen
tũ ⁊ q̃cq̃d tale: quo p denario ad p̃ciũ rerũ emẽdarũ vtũt̃ hoĩes. Uidet̃
q̃ phiberi receptio denarioꝝ ⁊ q̃rũlibet rerũ q̃ accipiũt̃ ad p̃ciũ reꝝ emẽ
darũ. ¶ Scd̃o videndũ ẽ qd ẽ recipe pecuniã. Dicũt q̃ttuor magr̃i ꝙ q̃dã
res recipiũtur in ꝓprietatem ⁊ nõ in vſũ: q̃dã in vſũ ⁊ nõ in ꝓprietatẽ: q̃
dã in vſũ ⁊ ꝓprietatẽ. Dicũt ergo ꝙ receptio cuiuſlibet rei in ꝓprietatez
ꝓhibet̃ fri minori videlꝫ in. vi. ca. regule. Receptio vͦ quorũdã ad vſuz
ꝯcedit̃ vt libroꝝ ⁊ veſtiũ ⁊ ſimiliũ. Receptio vͦ denarioꝝ ⁊ pecunie q̃n
tũ ad ꝓprietatẽ ⁊ q̃tũ ad vſum oĩno ꝓhibet̃ p ſe ⁊ p interpoſitaz pſo
nã. Sꝫ ſciendũ ꝙ aliq̃ res hñt duplicẽ vſuz: naturalẽ ⁊ accidẽtalẽ. Ad
ꝓpoſitum. Si q̃s vteret̃ auro ⁊ gẽmis ad vſũ naturalẽ qꝫ valẽt ad mul
ta medicinalia: ⁊ ſimiliter ad vſum aliquẽ accidentalẽ vt auro pro calici
bus ⁊ hm̃õi talium vſus non interdiceret̃: niſi in talibus eſſꝫ exceſſiuus
vſus. Attamen prefatis vtendo ad emendũ nullo mõ licet fribus hr̃e.

¶ Quid ſit reci pere pecuniã.

¶ Tertio videndũ eſt quid eſt recipere p ſe vel p interpoſitã pſonã. Rñ
dent p̃fati magiſtri. Per ſe recipe pecuniã eſt: pecuniã ad ꝯuertendum
in ſuos vſus ꝓprios recipe. Recipe vͦ p interpoſitã pſonam eſt: ſua au
ctoritate aliũ ſubſtituere ad recipiendũ pecuniã in ſuos vſus ꝓprios cõ
uertendã.

¶ Quid ſit reci pere p ſe vel p interpoſitaz p ſonam.

¶ Quarto videndũ eſt q̃liter frẽs circa pecuniã ⁊ denarios ſe
debent hr̃e. Et ponit̃ caſus talis. frẽs indigent p ſuis neceſſitatib⁹ ele
moſyna pecuniaria: inueniunt aliquem dantem vel mittentem vel ꝯuer
tentem vel in teſtõ eis pecuniã legãtẽ: qd frẽs penſata necẽitate quã ha
bent ⁊ p̃dicto ſic exhibẽte eis agere debeãt: vt ſit qui ſubueniat in re q̃ in
digent ⁊ ipi ſeruent̃ ne per ſe vel p interpoſitã pſonã pecuniã ſeu denari
os recipiant. Ad hunc caſuz ſic rñdetur: ꝙ ſi fratres indigeant pecunia
hoc eſt vel pro re iam habita eis neceſſaria. vel p re quam volũt emere
eis neceſſaria. Et tunc vel pro re emenda de pñti: vel d̃ futuro. Et tal' res
frib⁹ necẽaria quã emere volunt: vel eſt vbi fratres habitãt vel in alia re
gione. Iſta diſtinctione p̃miſſa: ſic reſpondetur ad caſum. Primo ſi fra
tres rem emerunt: tunc ad volentem dare pñt accedere rogãdo ꝙ ſatiſ
faciat. Si ipe ſatiſfaciat: benequidẽ: ſi vero ipe nõ vult manu ꝓpria ſatiſ
facere vel nõ põt: tũc frẽs pñt eum rogare ſm papã nicolaũ in declara
tione ꝙ aliquem ſubſtituat p ipm ⁊ ab ipo noiandũ: per quẽ debenti re
cipere ſatiſfaciat. Si facit: bene q̃dem: ſi vͦ nõ vult vel nõ põt: tũc ſcd̃m
nicolauz in declaratiõe frẽs pñt famulũ eius a quo res emitur vel aliũz
ſeu alios preſentare: cui vel quibus poſſit ſi danti placuerit ꝯmitti execu
tio predictoꝝ: ſic tamen ꝙ ſemper apud dantẽ dñium ⁊ poſſeſſio pecu
nie remaneat cum libera poteſtate amouendi eã vſqꝫ quo ꝯuerſa ſit in rẽ
deputatam: ita ꝙ frẽs ꝯtra pſonam dantem vel noiatam nullã habeãt
actionem qualitercũqꝫ in ꝯmiſſione predicta ſe habeat. Liceat tñ fribus

¶ Qualiter ſe habeãt frẽs cir ca pecuniam.

vt dicit papa Nicola⁹ ſuas neceſſitates inſinuare ac ſpecificare vel expo
nere ꝑſone ꝓdicte. ſ. ſubſtitute: ac eã rogare ꝙ ſoluat ac etiã eandẽ exhor
tari ⁊ inducere ꝙ fideliter ſe habeat in re ꝯmiſſa ⁊ anime ſue ſaluti in cõ-
miſſa ſibi executiõe ꝓuideat. ¶ Poſſunt etiã ſcḋm grego. ix. in declaratio
ne: vbi ſubſtitutus non faceret ꝑ negligentiã vel ignorantiã: ad talẽ qui
dedit ⁊ ſubſtituit frẽs habere recurſuꝫ. Dicit dñs nicolaus papa: ꝙ ſi ta
lem ꝑſonã ſubſtitutã ⁊ noĩatam ꝯtigerit per abſẽtiam, infirmitatem, vo
luntatem, ſeu locoꝝ diſtantiam in q̄bus ſolutio eſſet fienda nolle accede-
re: liceat frĩbus q̄ꝫtum ad vnã ꝑſonã aliaꝫ ſubrogandã: ſi ad primũ dan
tem non poſſint aut nolint accedere vel habere recurſum: perſone ſubro
gate noĩare: ſicut dictum eſt de ꝑſona ipa ſubrogata ſeu dñi ſubrogãtis
⁊ ſic poſſunt plures perſonas preſentare fratres tam danti primo q̄ꝫ per
ſone ſubſtitute. Et ſi queratur iſte nuncius vel nuncij per fratres preſenta
ti cuius ſint: reſpõdet papa grego. Innocentius. ⁊ Nicolaus: ꝙ vel illi⁹
a quo res emitur vel illius cuius auctoritate pecunia ḋputatur. Et ſi q̄ra
tur, ſi talis ſubſtitutus debet ſtatim ſoluere; reſpondet papa gregori⁹ ꝙ
ſic: ⁊ ſi non ſtatim ſolueret vel ex ignorantia vel ex negligentia: frẽs in-
ducant eum vel recurrant ad dominũ ſubrogantem. Sed talem nuntiũ
preſentando nunquid fratres dicuntur pecuniam recipere per ſe vel in-
terpoſitam perſonam: Reſpondet papa Innocentius q̄ꝫ non: quia non
auctãte eoꝝ denarij vel pecunia conſeruãtur: nec ipi habent dñium vel
ꝓprietatem: ſed dñs ipſam dans vt dicit dñs papa Nicola. ¶ Scḋo ſi
frẽs non emerũt ſed emere volunt ⁊ dñs velit dare: ſi ſtatim volunt eme-
re frẽs: dic vt in prima precedenti parte dictum eſt. ¶ Tertio ſi frẽs vo-
lunt emere rem quam non ſtatim habere poſſunt vtpote libros ſcribere
edificia conſtruere, ⁊ ſic de ſimilibus: ita ꝙ requirunt tractum temporis:
dicit papa Nico. ꝙ fiat vt dictum eſt: vt dñs dans differat dare vel ali-
quis ſubſtituatur per ipſum cui committat: vel ſubſtitutus alteri cõmit
tat: dominio pecunie ſemper libere remanente vſq̄ꝫ quo in rem deputatã
conuertatur. ¶ Quarto ſi res non habetur in terra illa in qua fratres mo
rantur ſed in alia terra qua indigent: reſpondet papa Nicolaus: ꝙ fra-
tres debent ad dominũ recurrere pecunie ſi preſto eſt vel ad eius nuntiũ
⁊ dicere: ꝙ ſibi placeat ꝙ dñio pecunie apud ipſum remanente vſq̄ꝫ quo
in rem deputatam conuertatur: per quaſcunq̄ꝫ man⁹ pecunia ſeu elemo
ſyna ipſa tractetur ſiue perſonas ab eo vel frĩbus nominatas totuꝫ ſuo
conſenſu volũtate ⁊ auctãte ꝓcedat. Quo aſſenſum ſuũ ꝓbente ꝓdictis:
ſecure frẽs re empta ſeu aquiſita de illa pecunia per queẽcũq̄ꝫ vti pñt. Et
dicit papa Nico. ꝙ frẽs prefatis modis vt ꝓdicitur circa pecuniam
in ſupportandis eorum ꝓteritis ⁊ ingruẽtib⁹ neceſſitatib⁹ obſeruatis:
non intelliguntur nec dici pñt per ſe vel per interpoſitam perſonã pecu
niam recipere contra regulam vel ꝓfeſſionem ac ſui ordinis puritateꝫ:
cum manifeſte pateat ex predictis ipos frẽs non ſolum a receptione ꝓ-
prietate, dominio ſeu vſu ipſius pecunie: verumetiam a contractatione
qualibet ipius ⁊ ab ea penitus alienos. ¶ Sed hic ſunt aliq̄ dubia. ꝓmũ
eſt q̄ b⁹ verbis vti debent frẽs in pñtando aliquẽ dño volẽti bñ facere frĩ

bus in pecunia? Reſpondet conſtitutio antiqua: ꝙ fratres debent dicere ꝑſone pecuniam offerenti: poteſtis dñe iſtũ veſtrum nũcium conſtituere vel apud iſtum veſtram elemoſynã deponere: q vice vr̃a inde prouideat fratrũ neceſſitati. ¶ Secundũ dubiũ. ſi caſus accidat ꝙ dñs pecunie moriat̃ anteq̃ id qđ depoſuit ꝓ fratrũ neceſſitatibꝰ ſit expenſum: quid fiendum de illa pecunia? Reſpondet papa Nico. in declaratiõe: ꝙ ſi dñs cõcedens dixerit qñ conceſſit ꝙ ꝑſona deputata pecuniam ipã in neceſſarium vſum fratrũ expenderet: quicqd de ipo cõcedente contigerit viuẽdo vel moriendo: ſiue concedens heredem reliquerit ſiue nõ: pñt frẽs ad ꝑſonã deputatã nõ obſtante concedentis morte vel heredis cõtradictione pro illa pecunia expendenda recurrere: ſicut poterãt ad dñm cõcedẽtẽ. ¶ Tertiũ dubiũ. Dñs dat ⁊ deponit plus q̃ frẽs indigẽt ꝓ ſolutione: pecunia ſupflu t: quid fiet de ipa? Reſpondet papa Nico. ꝙ ſi dans roget ꝙ ſupfluũ poſſit in alias fratrũ neceſſitates expendi: ſi conſentiat: poteſt in tales neceſſitates mõ prefato cõuerti: ſi nõ conſentiat: reſiduũ ad ipm dñm libere reuertatur. Dicit tñ papa: ꝙ fratres cauere debent ne faciant plus dari q̃ eſtimat̃ res eis neceſſaria valitura. ¶ Quartũ dubiũ. Dñs credit fratres poſſe recipere ⁊ dat libere ⁊ abſolute fratribꝰ. Reſpondet ꝙ nullus intendit dare fr̃ibus niſi ꝓut congruit eoꝝ ꝓfeſſioni ⁊ regule. Dat ergo fratribꝰ eo modo quo eis cõpetit: cõmittendo alicui qui eã diſpenſet in ijs rebus qbus fratres poſſunt vti. Similiter ipe dans ſi ſeruet: eodem modo ſeruat pro fratrũ neceſſitatibꝰ ⁊ ſp eſt dñs quouſq; pecunia in rem cõuerſa eſt. Et dato ꝙ dans intendat dando transferre ꝓprietatẽ in fratres: nũq̃ hoc facit nec facere poteſt: qꝛ ſunt frẽs nolentes: ⁊ nullꝰ poteſt in aliũ dñium transferre ipo nolente: nec etiam in frẽs volentes: qꝛ nõ pñt habere talẽ ꝓprietatẽ: qꝛ nec ꝑ ſe recipere pñt nec ꝑ interpoſitã ꝑſonã. ¶ Quintũ dubiũ eſt. dator pecunie nullo modo vult habere ꝓprietatẽ: nec pecuniam quã dat vult aliquo modo ad ſe ꝑtinere: ad quẽ ergo ꝑtinebit? Reſpondet ꝙ ſcđm declarationes dñoꝝ Inno. Nico. ⁊ Clementis cũ talis nõ poſſit eſſe fratrũ nec ſubſtituti ſeu depoſitarij: proprietas ergo erit eccl'ie. Sed qꝛ dñs papa Joannes. xxij. in quadã extrauaganti q̃ incipit. ad cõditorem canonũ. modificat q̃ exdectant ad eccl'iam romanã de rebus fratribus minoribꝰ conceſſis. ⁊ ſic dicit iuxta finẽ. De fratrũ nr̃oꝝ cõſilio hoc edicto in ꝑpetuũ valituro ſancimꝰ: ꝙ in bonis q̃ in poſteꝝ conferent̃ vel offerent̃ aut alias quomodolibet obuenire contigerit fratribꝰ ſeu ordini ſupradicto: exceptis eccl'ijs. oratorijs. officinis ⁊ habitationibus ac vaſis. libris. veſtimentis diuinis officijs dedicatis vel dedicandis que ad ipſos obuenient in futuꝝ: ad que ſe nõ extendũt inconuenientia ſupradicta: propter quod conſtitutionem iſtam extendi volumus: nullum ius ſeu dominium aliquod occaſione ordinationis ꝑdicte ſeu cuiuſlibet alterius a quocũq; predeceſſorum noſtroꝝ ſuper hoc ſpecialiter edite ſancte romane eccleſie acquiratur: ſed quo ad hoc habeantur ordinatiões hmõi pro nõ factis. Per hoc aũt in his que ex dictis ordinationibus in bonis predictis ad dictam eccleſiam peruenire vel ꝑtinere quomodolibet poterant vel debeant: nullum eidem ꝑarari preiu-

dicium volumus: ſed ſibi expreſſius intacta ⁊ inuiolata ſeruamus. Quibus verbis patet ꝙ dicta pecunia ad eccleſiam romanā nō ptinet: ſ; cuius ſit qꝛ ipe papa non dicit: ⁊ ſic de multis alijs vt pote de habitibus ⁊ fratrum tunicis hortis ⁊ hmōi: ego non determino: ſed ſup hoc habeatur dñi pape determinatio ⁊ declaratio. Et ſi dicatur pecunia pro fratribus deputari: ergo videtur ꝙ ſit fratrum. Reſpondet ꝙ ly. pro. nō dicit ꝓprietatem cum eorum auctãte non deponatur: ſed dicit vtilitatem vel aliam cauſam ſecundū indigentiam fratrum. Nec iſta conſequentia ē bona: hoc deputatur pro iſto: ergo eſt iſtius pro quo deponitur. Patet exemplum in patrefamilias q diſpenſatori ſuo ꝓ nutrienda familia ſua tradit pecunia;. Licet enim illa pecunia ſit pro vtilitate familie: non tamen eſt familie ſed dñi. Qꝛ aūt pecunia ſic deputata pro fratribus non ſit fratrū: oſtendit papa Gregorius ⁊ Innocentius: qꝛ nec eoꝝ auctãte deponitur: nec eam exigunt nomine depoſiti. ¶ Sextum dubium eſt. fratres non habent neceſſitatem preſentem ſed eminentem: nūquid modo prefato volentes elemoſynas dare poſſunt rogare ꝙ ſeruent vel ſubſtituāt aliquem vt dictum eſt: Reſpondetur ꝙ ſic. Nam iſtud preſupponendo licitum fratribus: modum talia cōuertendi oſtendit papa Gregorius ⁊ Innocētius in declarationibus: vt ipe ſeruet vel ſubſtituat. Et ſubſtitutꝰ poteſt etiam aliū ſubſtituere ad quem pro loco ⁊ tempore pro neceſſitatibꝰ fratres habeant recurſu;. Ex predictis ergo patet ſolutio caſus videlicet quando fratres indigent: inueniunt perſonam eis dare volentem: quid ſiendū. ¶ Uidendū ē ergo de ſecūda parte caſus videlicet de pecunia trāſmiſſa per nūcium fratribus quid fiendum. Reſpondet papa Nicolaꝰ in declaratione: ꝙ quando contingit dari ipſam pecunia; fratribꝰ vel mitti (niſi aliud per mittentem exprimatur) mod; prefatis oblata ac miſſa intelligatur. Non enim (vt dicit ipe) eſt veriſimile aliquē elemoſyne ſue ſine expreſſione modum illum velle prefigere: per quem ⁊ donās merito vel illi quorum neceſſitatibus intendit per donu; hmōi prouidere effectu doni vel ſue conſcientie puritate fraudentur. Et hec intelligenda ſunt quando per dominu; mittentem nō fit mentio quid de pecunia ipſa ſit fiendum: ſi enim exprimeretur nūcio: id debet fieri quod dominus intendit ⁊ nō aliud: quia fratres nec cōmiſſarius contra volūtatem domini inſtituentis (cū pecunia ſit ſua) agere poſſunt. ¶ De tertia parte caſus videlicet de cōmittente pecuniam apud aliquem pro fratribus dicitꝰ vt dictum eſt: ꝙ ſi alicui pecunia expendenda ꝓ fratrum neceſſitatibus cōmittitꝰ: fratres ſcdm papā Grego. ⁊ Inno. poſſunt ad illū recurrere cui eſt cōmiſſa modo iam dicto fribus ⁊ expſſo: ⁊ neceſſaria ſicut a dño recipe. Hoc forte excepto: ꝙ cōmiſſarius nec ſua nec fratrū auctãte pecuniā ad aliquē vſum a dño vel neceſſitatem determinatam poteſt ad alios vſus cōmutare: niſi a dño ſup hoc receperit poteſtatē vel eiꝰ ad hoc ꝯſenſerit volūtatē. hec q̃ttuor magiſtri. ¶ Circa q̃rta; ptem caſus de pecunia i teſtamento fribus dimiſſa qd fiendū: Reſpondet papa Nico. in declaratione diſtinctionē ponendo dicens: ꝙ vel talis dimittēs modu; exprimit in legando fribus licitū: videlicet dimitto vel lego eis pecuniā vel agru;

aut domū vineā vel ſimilia vt per pſonā vł pſonas idoneas diſtrahant: ⁊ de pecunia vel edificia fiant vel in neceſſaria fratrū cōuertantur: ſi ſic legat: legata poſſunt fratres habere: modo in pecunijs ⁊ alijs elemoſynis vt dictum eſt ſeruato. Sed ſi talis legans modū fribus non licitū exprimat in legando vt pote dimitto fratribꝰ vineā ad colendū vel domū ad locandū ⁊ ſimilia: dicit papa ꝙ a tali receptione legati p oēs modū frēs abſtineant. Si vero aliqd leget ſine modi expreſſione: vt in legato indeterminate relicto: dicit papa ꝙ ſeruet qđ dictū eſt de pecunia ⁊ elemoſyna fribus indeterminate oblata vel miſſa: vt ſub mō licito fribus intelligat relictū: ita ꝙ nec legans merito nec frēs ipi effectu relicti fraudent. Dñs papa Clemēs in declaratione exiui de paradiſo approbans q̄ dominus Nico. circa pecunie receptionē declarauit: ſubdit ꝙ cauere ſūmo ope debēt ne pro alijs cauſis q̄ꝫ ponit p̄deceſſoris declaratio, ſ. dñi Ni. ad dantes pecunias ſiue deputatos nūcios recurrāt: ne ſi ſecus ab ipis attentatū fuerit: tranſgreſſores precepti ⁊ regule merito poſſent dici. Na vbi alicui aliqd ꝓhibet: qđ expſſe nō concedit intelligit denegatū. Quo papa Cle. cōcludit: ꝙ queſtus oīs pecunie aut oblationū pecuniaꝝ receptio in eccľia vel alibi cipi ſeu trunci ordinati ad offerentiū ſeu donātiū pecunias reponēdas: necnō qcūqꝫ recurſus alius ad pecunias ſeu habētes ipas q ꝑ declarationē ipaꝫ nō cōcedit: hec inquit eis oīa ſunt ſimpliciter interdicta. Dicit etiā papa Cle. ꝙ cū regula dicat in duobus caſibꝰ recurrendū ad amicos ſpūales videlicet pro neceſſitatibꝰ infirmoꝝ ⁊ fratribus induendis: ⁊ papa Nico. ceſſantibꝰ elemoſynis extenderit ad fratrum alias neceſſitates occurrentes ꝓ tpe ⁊ ingruentes: cauere debēt fratres ne pro alijs cauſis q̄ꝫ p̄dictis vel ſimilibus ſiue ſint dantes ſiue deputati recurrant: ⁊ ſic ſe gerant in omnibus: ꝙ ſe cunctis oſtendant in dictis pecunijs ſicut nec hñt penitus nihil habere. Et concludit papa Cle. Quapropter quō ⁊ qualiter pecunia expendatur compotūqꝫ exigere de expenſa eamqꝫ quoquo modo repetere ſiue deponere ſiue deponi facere: capſulam pecunie vel eius clauem deferre: hos actus ⁊ cōſimiles ſibi illicitos fratres eſſe ſciant. Predicta enim facere ad ſolos dños pertinet q dederūt ⁊ eos quos ipi deputauerūt ad hoc ipm. Concludit frater Hugo ex dictis: ꝙ fratres nō poſſunt eſſe cuſtodes pecunie vel diſpēſatores: quia cuſtodia realem obligationē importat: niſi a principio ꝑ determinationem aliquam excludatur vt pote dicendo nos nolumus ad cuſtodiam pecunie teneri nec eam volumus recipere: ⁊ ſic debent de quolibet depoſito dicere ꝓut volunt conſtitutiones ordinis. Diſpenſatio etiā quandam habet auctatem ſaltem miniſterialem ⁊ offert ordini ſcandalum ⁊ ſuſpitionis notam: ⁊ regula hoc ꝓhibere videtur. ¶ Sed circa iam dicta quoddam inſurgit dubium tale. Fratres indulgent: nec inueniūt offerentem: ſed ſolum eis mutuare volentē: nūquid poſſunt mutuū cōtrahere? Reſpondet papa Nico. in declaratione: ꝙ nō licet eis eoꝝ ſtatu cōſiderato ꝓpter obligationis vinculū qđ exigit. Pñt tñ dicere tali: ꝙ laborabūt fideliter ꝙ per elemoſynas ⁊ amicos fratrū ſatiſfaciēt eiſdē. Quattuor magiſtri dicūt: ꝙ mutuare ꝓprie eſt de meo tuū facere: ⁊ hoc modo

nõ licet fratribus q2 eſt contractus ꝓprietatis: ⁊ hoc modo cui mutuatur ad ſolutionem ſe obligat. Alio modo dicit̃ im ꝓprie bona fide ad ꝓcurã- dum non ad faciendũ ſolution ẽ ſe obligare: ⁊ hoc modo fratres poſſunt recipere mutuuz. ¶ Aliud dubium eſt. Nũquid in aliquo caſu fratribus licet pecun a vti? Reſpondet papa Nico. ⁊ frater Hugo: ꝙ ſolum in ex- trema neceſſitate quando nec petendo nec laborando nec ꝑ oblationem vite neceſſaria poſſent inueniri: q2 tunc votum cedit conſeruationi nature q̃ magis obligat: nec pecunia fit eius q eam contractat ⁊ recipit: ſed tan- tum vſus: nec vſus ſimpliciter ſed ad tempus ⁊ ex cauſa. Et ſubdit frater Hugo. Porro ſoli deo acqritur: cuius intuitu ⁊ noĩe offertur: cuius vi- ce ⁊ auctãte cum prefata durat neceſſitas in aliud transfertur: ſed dicta neceſſitate ceſſante: pecunia nullo modo ꝑmittit̃. Et ideo dicit papa. Ni- colaus: ꝙ ſi dicta triplex via ſecluderetur: via extreme neceſſitatis qua- ſi are poli oĩbus ſubuenitur: ſic ⁊ fratribus: cuz ab omni lege extrema ne- ceſſitas ſit exempta. Et ſic patet prima pars hui⁹. iiij. c. ¶ Secũda pars capĩi. eſt. TAMEN PRO neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊c̃. vbi beatus franciſcus oſtendit quandam ſollicitudinem habendam ⁊ ꝓcurationẽ. Circa quã partẽ ſunt aliqua videnda. ¶ Primo quid intelligitur nomi- ne miniſtroꝝ ⁊ cuſtoduz. Reſpõdent quattuor magiſtri ⁊ frater Hugo: ꝙ noĩe miniſtri intelligũtur etiam guardiani: q2 ſic antiquitus vocaban tur. Regula enim in dicto capitulo generalem miniſtrum vocat cuſtodẽ. Attamen dñs Innocen. Nico. ⁊ Joan. xxij. vocãt miniſtros ⁊ cuſtodes vt modo in ordine vocant̃: ⁊ ſic accipiendum eſt. ¶ Scõm videnduz an miniſtri ⁊ cuſtodes alijs fratrib⁹ poſſint prefata duo cõmittere. Reſpõ- dent papa Inno. ⁊ Nico. ꝙ ſic: ⁊ etiã papa Joannes: q2 poſſunt ꝑ alios fratres talia exercere: ⁊ quibus cõmittitur debent talia diligenter exerce- re: ſic tamen ꝙ quibus cõmittitur prefata faciant non per ſe ſed per ami- cos ſpirituales: quia ſubſtitutus ⁊ vicarius non habent ampliorẽ auctã- tem q̃ dñs ⁊ ſubſtituens. ¶ Tertio videndum quid intelligat̃ per ami- cos ſpirituales. Reſpondet frater Hugo: ꝙ antiquitus miniſtri ⁊ cuſto- des declinantes ad caſtra ſeu loca: de duob⁹ prefatis fribus valde neceſ- ſarijs populũ in p̃dicatione exhortabantur: ⁊ tunc fideles aliqui ab alijs poſiti ad hmõi procuranda in his vice populi abſq3 fratrũ ſollicitudine ꝓuidebant: ⁊ iſti vocabant̃ amici ſpũales. Sic ⁊ in quibuſdã locis aliq fideles ad prefata deputabant̃ ⁊ fratrum amici ſpũales vocabant̃ ſeu cẽ- ſebantur. Attamen ſcõm dictos pontifices q loquũtur de pñti pũcto in telligũtur per amicos ſpũales dãtes ⁊ ſubſtitutos ad quos ꝓ p̃fatis frẽs pñt habere recurſuz. ¶ Quarto videndũ ẽ ſi ꝓ alijs neceſſitatib⁹ fratrũ a p̃dictis ad tales pñt recurrere miniſtri ⁊ cuſtodes ⁊ ꝑ eos deputati. Reſ- pondẽt papa Nico. ⁊ Cle. ꝙ ſic vt ſupradictũ ẽ videl3 ceſſantib⁹ elemo- ſynis. Qualiter tñ frẽs ſe debeant habere dictũ ẽ i prima pte hui⁹ capĩi. ¶ Quinto videndũ ẽ q2 dicit ꝙ MINISTRI ⁊ cuſtodes ſollicitã curã gerãt ſcõm loca ⁊ tpa ⁊ frigidas regiones ⁊c̃. an liceat frib⁹ i po- ſterũ ꝓuidere vt pote tpe meſſium ⁊ vindemiaꝝ facere congregationẽ d̃ blado ⁊ vino ⁊ alijs. Rñdet papa cle. ⁊ ioan. ꝙ ſic. Attamẽ papa Cle. di-

Scđa ps hui⁹ capituli.

Quid itelligit̃ noĩe miniſtro- rum.

¶ An miniſtri poſſint cõmit- tere alijs curaz ꝓ infirmis.

Quid itelligat̃ ꝑ amicos ſpiri- tuales.

An liceat frib⁹ ſibi i futurũ de neceſſarijs ꝓui- dere.

ſtinctionē facit dicens: ꝙ ꝯſiderādo beati franciſci intentionē: nō eſt veriſimile eū voluiſſe frēs habere granaria ⁊ cellaria vbi quotidianis mēdicationibus poſſunt tranſigere vitam ſuam. Et ſubdit ꝙ talia debent fieri vbi multū credibile eſt ex iam expertis ꝙ non poſſent vite neceſſaria aliter inuenire: ſed hoc papa ꝯmittit miniſtris ⁊ cuſtodibꝰ ſimul ⁊ ſeparatim in ſuis adminiſtratiōibus cum guardiani ⁊ duoꝝ ſacerdotum antiquoꝝ ꝯſilio ⁊ aſſenſu: ipoꝝ ꝯſcias ſuper hoc onerādo. Idē dicit papa Joan. in decretali ⁊ declaratione, quorūdā exigit, conformādo ſe domino clementi: ꝙ prefati habeant videre ſi ſine prouiſione poſſint viuere: ſi non: concedit ꝙ talis ꝓuiſio fiat: ita tamen ꝙ moderate: addens ꝙ fratres alij determinationē predictoꝝ ſequentes non preſumant eos dicere ſue regule tranſgreſſores. Quattuor magiſtri dicūt: ꝙ pēſatis hinc inde regule ſententijs: ſolum exigente neceſſitate pñt ſibi frēs in poſteꝝ ꝓuidere: ita tamen ꝙ nec diuturnitate nec rerum quantitate vel qualitate in ꝓuiſione quam faciunt in rebus ſibi neceſſarijs forma paupertatis excedatur. Ex hoc regule paſſu oſtendit papa Nico. ꝙ fratres de licentia miniſtrorum ⁊ cuſtodum coniunctim vel diuiſim in ſuis adminiſtrationibus vti pluribus tunicis pñt penſatis neceſſitatibus ⁊ alijs circunſtantijs. Demum quantū eſſet cordi beati franciſci ne frēs haberent pecuniam: in fine huiꝰ capl'i ꝯcludit dicens. EO SEMPER ſaluo vt ſicut dictum eſt nullo mō denarios vel pecuniam recipiant. Alia circa hoc capl'm dicenda dicent in ſexto capl'o.

¶ Capitulum quintum.

FRatres illi quibus gratiā dedit dñs laborandi ⁊c: In iſto ca. a btō franciſco oñditur ꝑmo occupatio fructuoſa. ſcdo abijcit acceptio dānoſa qꝫ. ſ. de mercede laboris ⁊c. ¶ Circa primā ptē ꝑ eiꝰ declaratione eſt primo videndū: an hoc ſit preceptū. monitio vel informatio. Et ex dictis pape nico. in declaratione patet reſponſio: ꝙ non eſt preceptum. Ratio quia ſi eſſet preceptum: omnes obligaret: cuius oppoſitum oſtendit papa dicens ꝙ non fuit intentio beati franciſci regulā inſtituentis ꝙ vacantes ſtudio vel diuinis officijs ⁊ miniſterijs exequendis manuali labori ⁊ operationi ſubiacerent vel ad hoc eos arctaret: cū exemplo chriſti ⁊ multorum ſanctorum patrum labor iſte ſpūalis tanto illi preponderet quanto que ſunt anime corporalibus preferuntur. Ad alios vero qui ſe in ſpūalibus predictis operibus non exercent ne ocioſe viuant: predicta dicit verba extendi: niſi tales aliorum fratrum licitis officijs occupentur: niſi etiam tales tam excellentis ⁊ notabilis contemplationis exiſterent: ꝙ merito propter hoc non eſſent a tāto bono ⁊ pio exercitio ſubtrahendi. Et ſubdit papa Nicolaus ꝙ fratres quantūcūꝙ ſtudio vel diuinis officijs non vacantes: ſed aliorum fratrum ſtudio vel alijs diuinis officijs ⁊ miniſterijs vacantium ſeruitijs inherentes: cum ipſis eiſdem quibus ſeruiunt ſuſtentari merentur. Quod aſtruit illa eꝙ lege ſancitū: q̄ ſtrēnuꝰ ille pugnator dauid iuſte decreuit: videlꝫ ꝙ dſcē-

dentium ad bellum ⁊ remanentium ad ſarcinas portio equaret. Sic er-
go patet ꝙ nō eſt preceptum: nec precepto equipollens nec monitio: qꝛ
verbo monitorio nō vtitur: ſed ſolum eſt informatio. Et ſi dicat ꝙ beat⁹
franciſcus in teſtamento dicit ꝙ ipe voluit laborare manibus ⁊ vult ꝙ
omnes fratres firmiter laborent: qꝛ videtur eſſe preceptum ⁊ ꝑcepto eq
pollens: reſpondet frater Hugo ꝙ in principio ordinis pauci erant litte
rati ⁊ ſtudio vacantes: ⁊ maxima pars laborare valentium: omnes tales
ad vitandum ocium beatus franciſcus voluit laborare manibus. Inſup
cum beatus franciſcus nō dicat ꝙ laborent manibus ſed ſimpliciter ꝙ
laborent: poteſt ſic ad laborem ſpūalem referri ſicut ad temporalem ſeu
corporalem: iuxta illud quod in prima regula dixit videlicet: ſerui dei ſp
orationi vel alicui bone operationi inſiſtere debent. ¶ Scdō videnduz eſt
quid intelligitur ꝑ gratiam laborandi. Reſpondetur ꝙ per gratiam la- Quid itelligit
borandi intelligitur induſtria ⁊ ars laborandi cum corporis valitudine p̄ g͠ras laborā-
ſuffragante ⁊ vſu: quādo hec ſuppetunt ⁊ in alijs nō impeditur talis ha di.
bet gratiam laborandi. Hoc ergo ſuppoſito ꝙ ocioſitas eſt a ſeruo dei
ſpecialiter euitanda iuxta dictuz hieronymi: ſerue dei ſemper aliquid bo-
ni facito vt diabolus ſemper inueniat te occupatum: beatus franciſcus
cupiens ocium a fratribus euitari ⁊ hoc per laborem q labor eſt in ordi-
ne multiplex videlicet in ſtudio virtutis in exercitio humilitatis pietatis
⁊ charitatis ⁊ ceterarū virtutū: in officio prelationis ⁊ ꝓcurationis alio-
rūq ministerioꝝ ꝓut ſingulis imponūtur: quando ergo homo aſſuetus
labori in prefatis ⁊ ſimilibus nō occupatur: debet laborare ſiue manuali
ter ſiue aliter. Et cauſa: vt euitet ociū. Hoc p̄ſuppoſito beatus Franciſ-
cus docet modum laborandi dicens. LABORENT fideliter ⁊ de-
uote. fideliter quo ad ꝓximū. ⁊ deuote quo ad deum. ⁊ deuotio ſit volun
tatis ⁊ recte intentionis in mente ⁊ diſcretiōis in executione. ITA ꝙ
excluſio ocio anime inimico ſancte orōnis ⁊ deuotionis ſpiritum nō ex-
tingant. Ubi beatus franciſcus innuit ꝙ ocium ⁊ ſi ſit fugiendū: ſpirit⁹
tamen deuotionis tali operatione non eſt extinguendus. Nam religioſ⁹
orationes neceſſarias propter occupationem omittere non debet: ſed de
bet primo querere regnum dei: ⁊ ſic marthe curam: ꝙ marie gratiaz nō
omittat. Nonnulli ſunt ⁊ fuerunt in hoc ordine q hac beati franciſci ſen
tientia in vacatione cuiuſcūq laboris ſe muniūt: dicentes quando eis ali
qua imponūtur ꝙ talia exercere nō debent: eo ꝙ ſpirituz orōnis ⁊ deuo
tionis extinguerent. Nam vt dicit gloſa ſup illud Luce. xiij. oportet ſem
per orāre: orare ſemp nō ceſſat: qui non ceſſat bene operari. Et frater egi
dius dicebat: ꝙ orare eſt voluntatem prelati ſui ꝑficere. Tales enim nō
extingūtur ſed potius incuſantur: qui exercitia ſpūalia ⁊ ſimilia inter de Attende. qd ſit
nota non putant cenſenda. ¶ Tertio videndum eſt quid eſt ſpiritum non ſpūm oratiōis
extinguere. Reſpondet beatus Auguſtinus ſuper p̄s. xxxvij. ⁊ habetur i nō extingere.
gloſa. prima theſſa. v. ſup illud ſpūm nolite extinguere. i. abſcondere. Sz
ad vim vocabuli eundo: ſpiritum extinguere eſt: ipſuz totaliter opprime
re, occidere ⁊ abijcere. Ille ſpiritum extinguit: qui ratione abiecta q̄ ſunt
mūdi, carnis ⁊ diaboli ſectatur ⁊ inquirit. Sed quid vult dicere beatus

franciſcus ꝙ fratres qui habent gratiaꝫ laborandi laborent: quare? ad
excludendum ocium. Sed quomodo? Ut laborantes nec dimittant ea
perſoluere ad q̄ tenent͛: nec querant hec temporalia q̄ eis interdicta ſunt:
quia ſic faciendo: cum peccent mortaliter ſpūm extingunt orationis ⁊ de
uotionis: cui. ſ. ſpūi debent cetera temporalia deſeruire: vt pote q2 ſpū
ſumus immortales: viam potius ſpūs q̄ carnis ſequi debemus. Et talē
ſpūm intendit beatus franciſcus oſtendens cū dicit. DE MERCE

¶.ij.ps iſtiꝰ.c.

de vero laboris ⁊c. ¶ Circa hanc ſcd̄am partem quattuor magiſtri mo-
uent queſtionē: q2 beatus franciſcus concedit ꝙ ꝓ labore corporis mer

An liceat frībꝰ ꝓ mercede laboris materiā recipe. d. q̄ operantur.

cedem recipiant. i. neceſſaria ſed nō denarios vel pecuniā: an liceat eis re
cipere pro mercede materiam de qua operantur vt puta vnus frater ſcit
ſcribere ⁊ alius ſcit facere ſotulares ⁊ ſic de ſimilibus: an ſcribenti liceat
recipere pro mercede chartas ⁊ pro ſotularibus corium. Reſpondetur
ꝙ ſi concederetur ꝙ ſic: ſequeretur ꝙ fratres ſcientes laborare in auro ⁊
argento poſſent pro mercede recipere aurum ⁊ argentū de quibus fabri
carent monetā ⁊ alia precioſa de quibus neceſſaria poſſent emere: quare
concludūt ꝙ nullā materiam appreciabilem pro mercede poſſunt recipe
re: licet aliqui dicant ꝙ materiam inappreciabilē ſicut ſunt iunci ex quibꝰ
fiunt calathi: q̄ materia ex ſe nullius eſt precij: ſed quicq̄d eſt precij qđ ꝑ
uenerint ex arte fratres nō poſſunt recipere ⁊ ſic nec iſtud. Ratio q2 cala
thi ⁊ talia noīe fratrū venderentur: qđ eſt eis interdictum vt dicit͛ ſequen
ti cap. Quid ergo faciendum? Dicendū eſt ꝙ pro laboris mercede nullā
poſſunt recipere quācūq3 materiam vt in ipa operent͛ vti in data eis pro
mercede laboris: ſed iſtud laboritium ⁊ artificium in alterius materiam
debent exercere pro habendis neceſſarijs: ⁊ hoc eſt qđ dicit beatus fran
ciſcus: ꝙ fratres recipiant corporis neceſſaria preter denarios vel pecu
niam: ⁊ ſic nec materiam q̄ vendatur ad quam materiam proprietas cō
uertatur ⁊ dominium. Interdicitur etiam quodcunq3 pactum fiendum
pro laboris mercede habenda. Et hoc oſtendit beatus franciſcus dicēs.
ET HOC HUMILITER ſicut decet ſeruos dei: quia non cū
lite merces eſt petenda ⁊ tanq̄ eis danda ex debito: ſed vult ꝙ quicquid
datur pro neceſſitate accipiatur ſine lite ⁊ cum humilitate: magis haben
do reſpectum ad elemoſynaꝫ q̄ ad mercedem: quia ſic decet facere pau
pertatis ſanctiſſime ſectatores.

¶ Sextum capitulum.

FRatres nihil ſibi approprient
⁊c. In hoc caplō beatus frāciſcus tria facit. Primo do
cet fratres totaliter ſe expropriare. Scd̄o. velle mendica-
re. iij. que ſunt humilitatis ⁊ ⁊ charitatis velle perpetra-
ri. ¶ Circa primam partem ſunt aliqua videnda. Primo quid eſt appro

Q.i. qd ſit apꝓpriare.

priare. Reſpondent quattuor magiſtri ꝙ appropriare eſt rem ſuam face
re ſiue in ſuum dn̄iuꝫ cōuertere. Sua aūt res eſt q̄ tranſit in arbitrij ſui vo
luntatem vt de ea faciat habens quod vult vtendo. ſ. comutando. donā
do. vendendo ⁊ pignorando. ¶ Scd̄o quomodo debet intelligi ꝙ nihil

ſibi approprient fratres. Reſpondent quattuor magiſtri ⁊ ſummi ponti ſices ſepe dicti ꝙ ordo nec in cõmuni debet taliam ꝓprietatem habere: ſed ſimpliciter facti vſum. Sed quomodo debeat intelligi dñs papa Jo annes declarauit vt poſtea dicetur. Et ſi queratꝰ an talis abdicatio ſit me ritoria: reſpondet papa Nico. ꝙ eſt meritoria ⁊ ſancta: ⁊ multa alia di cit que dominus Joannes reuocat in decretali. Et vir reprobus. ¶ Terti um dubium eſt, cuius eſt proprietas ⁊ dominium rerum quibus fratres vtuntur? Reſpondent ſummi pontifices videlicet Inno. Nico. ⁊ Cle. ꝙ eccleſie romane. Sed dominus papa Joan. xxij. in decretali que incipit, Ad conditorem canonum. ſolum in dominium recipit eccleſie eccleſias fratrum. oratoria, officinas, habitationes, vaſa libros. veſtimenta diui nis officijs dedicata ⁊ dedita que obuenerũt vel obuenient, Alia vero fra tribus conceſſa non vult ꝙ in dominium tranſeant romane eccleſie. Sed cum talia ſint multa: cuius ſint quo ad proprietatem ⁊ dominium ipſe non declarauit. Eſt tamen in predictis ſciendum ſecundũ omnes prefa tos pontifices: ꝙ ſi dantes talia vel concedentes reſeruauerũt ſibi domi nium: tunc ad tales pertinet ⁊ non ad eccleſiam romanaȝ. Sed de talibꝰ papa Nico. diſtinguit: quia talia que dantur fratribus vel eſt eccleſia ⁊ cimiteriũ vel non. ſi ſit eccl'ia ⁊ cimiterium: ad romanã eccleſiaȝ ꝑtinet. Si non: tunc dominiũ eſt concedentis. Dicit etiam ipſe papa ꝙ. vtenſilia quorum vſus eis conceditur: non debent habere ad vllã ſuperfluitatem que deroget paupertati vel vt ea diſtrahant in futurum. Et ſuper hoc mi niſtri diſponant ⁊ cuſtodes cum diſcretione prout qualitas locorum exi git, ⁊ conditio ⁊ alie circũſtantie: ſic tamen ꝙ ſemper in eis paupertas re luceat vt regula dicit. Ex iſta parte capituli videlicet ꝙ fratres nihil ſibi approprient ⁊c. papa Cle. in ſua declaratione ſic ait. ¶ Si queratur: ſi fratres habere poſſunt hereditates vel procurare ꝙ fiant heredes. Reſ pondet ꝙ non. Ratio eſt: quia in ſucceſſionibus tranſit non ſolum vſus rei ſed etiam dominium ſuo tempore in heredem: fratres autem prefati nihil ſibi in ſpeciali acquirere vel eorum ordini poſſunt etiam in commu ni: talium ſucceſſionum que ex natura ſua indifferenter ad pecuniaȝ ⁊ ad alia immobilia ⁊ mobilia ſe extendunt conſiderata puritate voti fratres nullatenus ſunt capaces. Similiter prohibet ne valorem hereditatum ſub forma legati fratres procurent ſibi dimitti vel dimiſſa recipiant: pre ſertim ſi tanta dimitterentur ꝙ fieri videretur in fraudem. ¶ Secundo ſi queratur de annuis redditibus: reſpondet papa ꝙ cum anni redditus ſecundũ iura inter immobilia cenſeantur: ſicut nec fratres ipſi poſſeſſio nes: ſic nec redditus tales eorum conditione penſata poſſunt habere. ¶ Tertio ſi fratres poſſunt in curijs vbi agitantur cauſe pro temporali bus eis dimiſſis aduocatis aſſiſtere ⁊ adeſſe. Reſpondet papa: ꝙ nullo modo fratres talibus curijs debent adeſſe: vt ⁊ teſtimonium habeant ab ijs que foris ſunt: ⁊ puritati ſatiſfaciant voti ſui ac euitetur propter hoc ſcandalum proximorum. ¶ Quarto an fratres poſſunt eſſe execu tores vltimarum voluntatem vel ſe intromittere de reſtitutionibus vſu rarum ⁊ male ablatorum ⁊ reſtitutionibus fiendis. Reſpondet Papa

Q. ij. cuiꝰ ſit do miniũ reꝝ qui bus frẽs vtũt.

ꝙ non:quia ſicut a dñio pecunie ſic a contrectatione ſunt alieni: vnde in
exequendis poſſunt conſilium dare.¶Quinto ſi licet habere fratrib⁹ hor
tos vt olera vendantur ſic ⁊ vineas. Reſpõdet papa: ꝙ fratres habeãt
hortos ex hortalicia: ⁊ eſt decens multis de cauſis. Sed ꝙ olera vendã
tur ⁊ alia hortalicia ſic ⁊ vineas: ſtatui eoꝝ repugnat. Ratio: qꝛ ſcdm pa
pam Nico. ſi ager vel vinea ad colendum fratribus relinquatur: fratres
talia nõ poſſunt habere: ſic nec iſtud: cũ ad formam ꝯuentuũ appropin
quet.¶Sexto de congregatione frumenti tempore meſſium ⁊ vini tem
pore vindemiaꝝ dictum eſt. iiij. capitulo ⁊ ſufficit. ¶Septimo ſi eccl'ias
magnas ⁊ edificia ſumptuoſa poſſunt conſtruere. Reſpõdet papa ꝙ nõ:
ſed fieri debent edificia humilia ⁊ temperata numeroſitati fratrum com
petentia ⁊ ordinis paupertati: ⁊ ſic mandat deinceps fieri. ¶Octauo ſi
paramenta ſolemnia ⁊ multiplicia ac calices ⁊ pallia poſſunt fratres ha
bere. Reſpondet papa Cle. ꝙ quãuis paramenta ⁊ vaſa eccleſiaſtica ad
honorem diuini nominis ordinẽtur ꝓpter qđ omnia ipſe fecit: deus ta
men q abſconditorum eſt cognitor ⁊ animũ ſibi miniſtrantium reſpicit
principaliter non ad manũ: nõ per illa ſibi vult ſeruiri q̃ ſuoꝝ ſeruitoꝝ
cõditioni ⁊ ſtatui diſſonarent. Propter quod ſufficere eis debẽt paramẽ
ta ⁊ vaſa eccl'iaſtica decedentia in numero ⁊ magnitudine ſufficientia cõ
petenter. Superfluitas aũt vel precioſitas nimia vel quecũq; curioſitas
in his ſeu alijs quibuſcũq; nõ poteſt ipſoꝝ ꝓfeſſioni ⁊ ſtatui cõuenire. Cũ
enim hec ſapiant theſaurizationem ſeu copiã: paupertati tante quo ad
humanũ iudicium derogant manifeſte. ¶Nono ſi licet fratribus in fu
neribus arma ⁊ equos recipere. Reſpondet papa: ꝙ in talibus obſeruã
dum eſt quod in pecuniarijs elemoſynis eſt diffinitum.¶Decimo ſi frẽs
ex regula tenentur ad tenuem paupertatem ⁊ arctum vſum reꝝ. Reſpõ
det papa ꝙ ex profeſſione regule tenẽtur ad arctos vſus ſeu pauperes q
in ipſoꝝ regula continentur. Hec omnia ponit dñs papa Clemens i de
claratione regule exponẽdo ſextũ capitulum regule.¶Et qꝛ dictum eſt ſu
pra ꝙ ap ꝓpriare eſt rem ſuam facere ſiue in ſuũ dñium cõuertere vt fa
ciat de ea habens quodvult donãdo vendẽdo ⁊c. ⁊ cõſequenter clare pa
teat ꝙ vendere. emere ⁊ hmõi nõ liceat fratribus: pro hmõi tñ diſcuſſio
Q. i. an fratres poſſint emere.
ne pleniori videndum eſt de prefatis contractibus: an liceat fratrib⁹ exer
cere.¶Et primo ſi queraẗ an fratres poſſint emere: reſpondent quattuor
magiſtri ꝙ emere dicitur tripliciter. primo modo de precio rei emẽde cõ
uenire: ſcdo modo dicitur emere: pecuniam vel preciũ pro re dare: ⁊ hoc
fratribus non conuenit. Unde fratres emendo poſſunt dicere venditori.
Ego nõ obligo me qꝛ nõ poſſum: ſed ego ꝓcurabo fideliter vt tibi ſatiſfi
Q. ij. an fratreſ poſſint vẽdere.
at ꝓ hac re quã a te accipio.¶Scdo an fratres poſſint vendere. Reſpon
dent dicti quattuor magiſtri ꝙ vendere vno modo accipitur rem ꝓpriã
in alienum dñium tranſfundere pro precio: ⁊ hoc modo vendit qui habet
rei dñium: ⁊ hoc modo fratres nõ poſſunt vendere. Alio modio dicitur
vendere de re aliqua precium recipere: ⁊ hoc modo etſi liceat fratrib⁹ vẽ
dere: tamen ſecundum eoꝝ ꝓfeſſionem eſt inhoneſtum, ⁊ turpe. De con
tractu mutuationis dictum eſt ſupra. iiij. cap.¶Tertio de cõtractu acco

modationis an liceat frībus. Nam differunt contractus mutui ⁊ ꝯmo-
dati: quia in mutuo transfertur dn̄ium oīno: in ꝯmodato vō nō. Rn̄dēt
quattuor magiſtri ꝙ accōmodatū importat vno modo rei reſtitutiōē:
⁊ hoc modo frēs qui nihil pn̄t habere non pn̄t aliquid accōmodatū ha-
bere. Alio modo pōt dicere ꝓcurationē vel ſollicitudinē rei reſtituende
bona fide: ⁊ hoc mō nō importat obligationē realē: ⁊ ſic pn̄t. ¶Quar-
to an frēs pn̄t ꝯmutare res quas habēt i vſu. Rn̄dēt p̄dicti magiſtri ꝙ
rem aliquam ſua auc̄tate in aliam ꝯmutare nō pn̄t ſed auc̄tate eccleſie:
qꝛ dn̄s papa Nico. lnīam concedit generali ⁊ ꝓuincialibus miniſtris:
vel auc̄tate dn̄i qui rem dedit vel p̄ſumpta vel accepta pn̄t res etiam cō
ceſſas ſibi ad vſum in alias magis neceſſarias ꝯmutare. ¶Quinto an
pn̄t frēs impignorare. Rn̄dēt q̄ttuor magiſtri. Alicui rem vt ſuā nō poſ
ſunt obligare, ſed auctoritate domini rē ſibi ꝯceſſam pro neceſſarijs poſ
ſunt obligare. ¶Sexto an poſſint donare. Rn̄dēt quattuor magiſtri: ꝙ
cum nullam rem habeant ꝓpriaꝫ ſua auc̄tate nō pn̄t tribuere. Dn̄s pa-
pa nico. in declaratione ꝯcedit auc̄tate ap̄lica ꝙ vilia intra ⁊ extra frib⁹
liceat elargiri habita ſuper hoc licentia ſuorum ſup̄iorꝫ. Poſſunt etiā
donare de lnīa dn̄i dantis ⁊ ꝯcedentis fribus. Ex quo apparet ꝙ lꝫ frēs
poſſint ad inuicem res. libros accōmodare: non tamē ſine lnīa dare vl̄
datas recipere pn̄t. ¶Sed nunquid pro penna filo ⁊ hmōi oportet ſem
per ire ad prelatum? Rn̄det frater hugo ſe credere: ꝙ ſufficit habere ge
neralē lnīam a predicto. Sed p̄ſumendo de voluntate prelati nunquid
poteſt a fratre aliquid recipi? Rn̄det frater Hugo ꝙ ita: ſi ſtatim ſi fieri
poteſt prelato denuncietur vel preſentetur: aliter de appropriatione ar-
guitur ⁊ de furto: quia furtim habet: qui ſine lnīa retinet: vel de volūta-
te prelati non preſumitur. Quia vero religioſi ꝓprium abdicātes non
poſſunt dare aliquid vel recipere ſine lnīa prelati ſui: hoc aſſerit beatus
auguſtin⁹. Quanto ergo magis frēs minores nihil habentes nec in par
ticulari nec in cōi? Patet ergo quō intelligit̄. FRATRES nihil ſi-
bi appropriēt. Attamen ⁊ ſi ꝓprietas a fribus abdicatur: non tamen
oīum vſus: quia ſic homo ageret contra legem nature: cuꝫ ſine vſu mul
torum eſſe nature nō conſeruetur. Sed an aliquis vſus vel omnis vſus
ſepararetur vel ſeparari poſſit a dn̄io: qꝛ dn̄s Joannes papa determina
uit in decretali ad conditorem canonū, ſufficiat eius declaratio. Sed ad
uertendum eſt ꝙ vt dictū eſt per dn̄m clementē fratres ad arctū vſum
rerum tenentur: ex quo ſequitur ꝙ illa que ſunt neceſſitatis conceduntur
⁊ fratres poſſunt habere: ⁊ non ſuperflua vt dicit papa Nico. ⁊ Cle. ſup
fluitas reſecat̄ a frib⁹ ⁊ interdicit̄: q̄ attēdit̄ in nūero: nā duo ſupfluunt ſi
vnū ſufficit. Jn q̄ntitate: multū ſupfluit ſi paꝝ ſufficit. Jn ſūptu. ſūptuo-
ſū ſi vile. Jn decore: ſpecioſū: ſi deſpicabile. Sequitur etiā ex p̄fatꝫ: qꝛ ex
q̄ dicit̄ fratres nihil ſibi approprient ⁊c̄. ꝙ nec vſum talium poſſunt ſi-
bi appropriare. Ex quo patet ꝙ grauiter peccant fratres approprian-
tes ſibi loca ad vſum ſiue cuſtodias aut prouincias: ſed debent per om
nia voluntati ſuperioꝝ eſſe ſubiecti in omnibus talibus. Talium enim
locorum appropriatio ſiue per natiuos ſiue per alios eſt ordinis noſtri

¶Q. iiij. an ſit licitus frib⁹ cō tract⁹ accōmo datiōis.

An poſſint fra tres res ſibi cō ceſſas ꝯmutare

An poſſint pi gnorare.

¶An liceat fri bus res ſibi cō ceſſas donare.

deſtructio: principium ſectarum ⁊ ordinis diuiſionis. Ratio ſubditur: quare nō debent per fratres talia appropriari: quia dicitur. SED ſint tanquam aduene ⁊ peregrini in hoc ſeculo. Sic intelligendo: ꝙ domos ⁊ loca ⁊ patrias i quibus habitamus non proprias reputemus: nec vt patriam diligamus. Non mandat beatus franciſcus loci inſtabilitatē ſed reuocat omnes vſus ⁊ proprietatis peruerſitatem. Ad inſtar aduenarum ⁊ peregrinorum vtendum eſt neceſſarijs: ⁊ non vt proprijs: ſed vt alienis. ¶ Ex hac regule ſnīa dicentis ꝙ fratres ſint tanquam aduene ⁊ peregrini ſcđm quattuor magiſtros ſequitur ſolutio duorum dubiorum. Primum eſt an paupertas quam ſeruare tenemur prohibeat ne frates aliquid fixum poſſint ad ſuſtentationem recipere: ſicut aliqui voluerūt ⁊ de facto fecerant redditum perpetuū ordinari: quo fratres poſſent in loco aliquo ſuſtentari: ita tamen ꝙ apud fratres nulla proprietas reſideret. Secundū dubium an prohibeat fratres ne poſſint habere tentoria de quibus per culturam ⁊ induſtriam omnia ſuſtentationis ſue neceſſaria procurent: ita ꝙ proprietas apud alium reſideat: vt ſicut habent hortos olera ⁊ fructus: ita haberēnt vineas ⁊ agros. ¶ Ad hec dubia patet reſponſio ex hac regule ſententia. ad primū ꝙ non: quia debent in paupertate domino famulari. Nam debent habere paupertatē quo ad vſū vt tales ſint pauperes ⁊ etiam ſint mendici: quia dicit. VADANT pro elemoſyna confidenter. Sequitur ratio. QUIA dominꝰ pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo. Nam vt dicit prima regula: chriſtus ⁊ diſcipuli ⁊ glorioſa virgo maria de elemoſynis vixerunt ⁊ mendicando: ⁊ in triduo quo remanſit in templo dominꝰ mendicauit. Hoc regule dicto reprehendantur multi: quia non ſolum non vadunt mendicare: ſed ire verecundantur: cuius oppoſitum mandat regula ⁊ beatus franciſcus ſuaſit verbo ⁊ exemplo. Attamen ſciendum ꝙ non eſt mendicandum niſi ad neceſſitatem ⁊ non ad ſuperfluitatem: quia ſic eſſet alienum recipere ac pretendere paupertatem vbi non eſt: quod eſt hypocreſis. Ad imitandum dominum ieſum quando indigent fratres mendicēt confidenter: ⁊ non ſolū inducantur ad hoc chriſti exemplo: ſed premio qđ pro penuria hac ⁊ paupertate obtinetur. Sed qđ ſit premium oſtendit dicens. ¶ HEC eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis ⁊c. vbi beatus franciſcus ſtatum commendando paupertatis ab effectibus: quid premij det in futuro ⁊ quid in p̄ſenti oñdit. In futuro. HEREDES ⁊ reges ⁊c. In pn̄ti. VIRTUTIBUS ſublimauit ⁊c. Et quī ſic ē: btūs franciſcꝰ hortatur frēs dicēs. QUI ſcilicet paupertati totaliter inherentes nihil aliud ⁊c. fideliter inheret paupertati: qui eam corde diligit ⁊ vſu ſeruat. Sed quia parum eſt incipere: niſi quis pſeueret: ideo beatus franciſcus ſubdit. In perpetuum: hanc amplectendo voluntarie: nihil aliud ſub celo habere volentes. Sed ex iam dictis oritur dubiū quia beatꝰ franciſcus vult fratres mendicare: an fratres in terris excōicatorum commorantes poſſint a talibus elemoſynas petere ⁊ recipere Reſpondet Innocentius quartus in priuilegio qđ incipit. Uobis extremam patientibus pro chriſti nomine paupertatem. ⁊ Gregorius nonꝰ

priuilegio prefato modo incipienti, ⁊ Alexander quartus in priuilegio eodem modo incipienti dicunt: ꝙ in terris talium excõmunicatorum fratres poſſunt cõmorari ⁊ petere ab eis vite neceſſaria ⁊ accipere. Idẽ habetur in mari magno Alexandri, Bonifacij ⁊ Clementis. Sic ergo patet ſecunda pars huius ſexti capituli. ¶ Circa tertiam partem beatꝰ franciſcus inducit fratres ad humilitatis ⁊ charitatis acceptionem: ⁊ primo loquens de charitate quantum eſſe charitatiui debeant inquit. VBICVNQVE ſunt ⁊ ſe inuenerint fratres ⁊c. vbi beatus franciſcus vult fratres charitatem primo exprimi ſigno: quia vbicunqꝫ ſunt oſtendant ſe domeſticos inter ſe ⁊c. ¶ ET ſecure manifeſtet vnus alteri neceſſitatem ſuam. Et quantus debeat eſſe dilectionis affectus oſtendit dicens. QVIA ſi mater nutrit ⁊ diligit ⁊c. ¶ Secundo effectu charitatem ipſam oſtendit dicens. ET SI quis eorum in infirmitatem ceciderit ⁊c. vbi primo innuit charitatis ⁊ dilectionis affectum in effectu: ac humilitatis in ſeruiendo infirmis pandit bonum. Antiqui patres p̄fata ſeruauerunt: ⁊ ſuſcipiendo omnes vt fratres ⁊ ſeruiẽdo ſibi mutuo ſicut frater fratri ⁊ mater filio: ſe non ſolum impendentes ſed ſuper impendentes fratribus ⁊ pro fratribus. He ſunt due radices omnis regularis profeſſionis. ſ. charitas fraternitatis ⁊ humilitas ſubiectionis ⁊ obedientie ⁊ ſeruitutis: quibus omnis edificatio conſtructa creſcit in templum ſanctum in domino: ⁊ ſine eis religio ruinam minatur ⁊ hec eſt ſuccincte ſententia ſexti capituli.

¶ iij. pˢ iſtius capituli.

¶ Capitulum ſeptimum.

SI qui fratrum inſtigante inimico ⁊c. In hoc capitulo beatus franciſcus vnuꝫ precipit videlꝫ peccantiũ recurſũ cum dicit. Si q fratrum ⁊c. Adiungit pium occurſum cum dicit. IPSI vero miniſtri ⁊c. ¶ Circa primum eſt ſciendum an generalis miniſter ⁊ prouinciales poſſent ſibi aliquos caſus reſeruare. Reſponſio patet ex regula: que preſupponendo dicit fratribus quid ſit agendum. Unde generalis miniſter in generali capitulo ⁊ prouinciales in prouincialibus capitulis libere poſſunt ordinare de quibuſdam caſibus vt ad ſolos ipſos recurratur p̄ abſolutiõe. ¶ Scd̃o vidẽdũ eſt de qbus peccatis intelligit r̄la cũ dicit. Si q frũm ⁊c. an de publicis vel occultis? Rñdet papa grego. ix. ⁊ Inno. iiij. in declaratiõibus regule: ꝙ ad peccata publica refert ⁊ non ad occulta. Sed nũquid qñ ſic recurritur ad eos: poſſunt talia abſoluẽda cõmittere aliis etiam pro euitandis diſcurſionibꝰ fratrũ? Rñdet papa Inno. in declaratiõe ꝙ ſic videlicet cuſtodibꝰ ⁊ aliis fribꝰ. Et vult ꝙ p̄ generalẽ ⁊ miniſtros frẽs deputent: qui confeſſiones taliuꝫ audiant: niſi frẽs ipſi miniſtris ⁊ cuſtodibꝰ ad eoꝝ loca declinãtibꝰ maluerint cõfiteri. Ex hoc etiã loco apparet ꝙ miniſtris cõmiſſa eſt cura animarum: quia caſus põt arctare ⁊ concedere. Quod ergo btũs franciſcus inquit. teneantur: verbum eſt obligatorium ⁊ vim habens precepti: ſine mora ad ſuos miniſtros recurrere. Cum hõ eni infirmus vtroqꝫ hoie ſuã doꝫ

¶.ij. ps huius capituli.

requirere ſalutem: quare non ⁊ frater infirmꝰ in anima ⁊ ex peccato ſub
iectus diabolo? ¶Sed quia iniquum eſt ⁊ impium afflicto ingerere affli
ctioné ⁊ īfirmis nullo modo compati: vtpote quia facile quis laberetur
in deſperationem: beatus franciſcus ſuadet benignum talibus acceden
tibus per prelatos occurſum dicens. IPSI vero miniſtri ſi preſbyte
ri ſunt. Ecce affectus ⁊ benignus occurſus. Et nota ꝙ beatus frāciſcus
frēs peccantes non mittit ad alios ſed ad miniſtros: vt detur intelligi ꝙ
nullis exiſtentibus extra noſtrum ordinem niſi in neceſſitatis articulo ⁊
deficientibus confeſſoribus ordis fratres debeant confiteri. Concordat
Bonifacius. viij. in ſuo mari magno ⁊ ſimiliter inhibet. Tales enim ſic
confitentes alijs extra ordinem non diluunt peccatum ſed augent: quia
inobedientes ſunt ⁊ ſue regule tranſgreſſores. Dicit ergo beatus franciſ
cus. ¶CUM miſericordia iniungant illis pniaz. nō ꝙ remittāt. Me
lius eſt vt ipſe dicit velle reddere rōnem deo ꝓpter miam: ꝙ̄ ꝓpter cru
delitatem. Sanctus franciſcus vult ꝙ fiat iuſticia cum miſericordia
non dimittendo iuſticiā: quia vna ſine alia nihil eſt: ⁊ faciendo miam ſo
lum ⁊ iuſticiam dimittendo: eſt ordinū deſtructio ⁊ cuiuſlibet ciuitatis.
Verū beatus Frāciſcus diſtinctionem facit de preſidētibus ⁊ miniſtris
dicēs. Ipſi vō miniſtri ſi p̄ſbyteri ſunt cū mia ⁊c. ¶SI vō p̄ſbyteri ⁊c.
¶Ubi pmo notādū ꝙ abſolutionē talium ⁊ ſi miniſtri pn̄t ꝯmittere frī
bus: non tamen extra ordinem exiſtentibus vt dictū eſt. ¶Scdo notan
dum ꝙ beatus franciſcus non vult ꝙ miniſtri non ſacerdotes pniaz pec
cantibus imponant. Et licet in regula non tangat: puto ꝙ cauſa ſit mul
tiplex. Prima qꝛ ad ſacerdotem vi clauium videtur auctas abſoluendi
principaliter ptinere. Scda qꝛ aliquādo contingit ꝙ ſacerdos ſit q pec
cat: ⁊ ꝓpter reuerentiā officij quod habet: ab indigniori non vult eū pu
niri. Tertia quia in talibus ſic peccantibus occurunt aliqua: q̄ ipſi pec
cantes non panderent vlli extra confeſſionem. ¶Tertio notandum eſt:
ꝙ ex hoc paſſu regule miniſtri vt ordinarij habent ptātem ⁊ auctatē de
legandi: quia dicitur ꝙ iniungi faciant per alios ſacerdotes non ſecula
res vel aliorum ordinū ſed ordinis ꝓprij minoꝝ. ¶Quarto notandum
eſt: ꝙ miniſtri non ſolum habent auctatem abſoluendi frēs in caſibus re
ſeruatis vt dictum eſt: ſed etiam in pluribus caſibus reſeruatis a iure: vi
delicet in caſibus pro quibus excōicationis aut interdicti aut ſuſpenſio
nis incurrerint ſnīas: prout dicit papa Bonifacius in ſuo mari magno
⁊ dn̄s Inno. iiij. ⁊ Alexan. iiij. in priuilēgijs quorum primuz incipit. In
iure canonico. ⁊ ſm. Licet ad hoc fratrum. Et non ſolum fratres ꝓfeſſos
ſed etiam volentes ordinem intrare a prefatis poſſunt abſoluere: niſi ta
lis eſſet caſus propter quem merito eſſet apoſtolica ſedes conſulenda. A
paticipatione cum excōicatis maiori excōicatione cuſtodes ⁊ guardia
ni poſſunt abſoluere ex priuilegio alexandri. iiij. quod incipit. Cōtingit
interdum. Generalis ⁊ ꝓuinciales miniſtri abſolui poſſunt a confeſſore
ſuo ab excōicatione: ⁊ diſpenſari cuz eis ī irregularitatibꝰ per priuilegi
um Alexandri. iiij. quod incipit. Ordinis veſtri generoſa plantatio: ⁊ ꝑ
mare magnum bonifacij. ¶Verum quia nonulli aſpicientes feſtucaz ꝑ

ximi ⁊ ſuam trabem non aduertentes: contra delinquentes exardeſcūt: btūs frāciſcus ſubdit in regula. ¶ Et cauere debent ne iraſcantur ⁊c̄. Non debent iraſci peccātib⁹. i. corde concitari: nec turbari. i. verbis turbatis irritari. Rō: qꝛ debent dulciter benigne ⁊ miſericorditer recipere ⁊ tractare. Talia enim non oſtendunt dilectionē: ſed potius vt btūs frā ciſcus dicit impediunt charitatem fraternam. Sic ergo patet ſuccincte huius capituli ſententia.

¶ Capitulum octauum.

V Niuerſi fratres ⁊c. Circa primam partem huius capl'i eſt ſciendū. ꝙ cum in quolibet corpore duo eſſe capita ſit difforme in natura: ſic in corpore religionis vt videlʒ non ſint ibi duo capita ſed vnū. Et ſic vult btūs franciſcus in ſua eſſe religione: ⁊ hoc oſtendit mandando dicens: ꝙ frēs vniuerſi vnū de fr̄ibus iſtius religionis teneanꝭ ſemper habere generalem miniſtrum. Nō dicit generales miniſtros: vt vnitatē inſinuet capitis: cui vt mēbra ſint ſubiecti ⁊ eidēʒ teneātur firmiter obedire. Sed qualiter hoc caput pficiēdū ſit in ordine: nō certe caſu fortuito nec ꝓuiſione ſed electiōe: ⁊ hoc vt dicit in capl'o pētecoſtes. Ex quo apparet: ꝙ in capl'o pentecoſtes electio generalis miniſtri celebrari dʒ: ad qð capl'm teneanꝭ miniſtri accedere. Et quia regula dicit ꝙ electio generalis fiat a miniſtris ꝓuincialibus ⁊ cuſtodibus ⁊ in qualibet ꝓuincia ⁊ ſi nō ſit niſi vnus miniſter ſunt tñ plures cuſtodes. Hinc eſt ne omnes cuſtodes ꝓuinciaꝝ ordinis ꝯtingeret pro electiōe generalis ad capl'm accedere: ordinauerūt ſūmi pōtifices. ſ. Greg. ix. Inno. iiij. Nicola. iij. Cle. v. ꝙ de qualibet ꝓuincia ordinis ſoluʒ vnus cuſtos accedat: qui ab alijs cuſtodibus ꝓuincie eligaꝭ: ⁊ cui per cuſtodes vices eorum ꝯmittātur q̄ꝫtum ad electionem generalis miniſtri. Circa quā electionem duo ſunt notanda. ¶ Primum eſt ſcđm papam bonifacium in ſuo mari magno: ꝙ cum fratres de remotis partibus oporteat conuenire ad huiuſmodi electionem: tempus a iure ſtatutum ſuper hoc non currit: nec ipſi in hac parte regulis iuris coarctanꝭ. Scđm eſt ꝙ ſtatim ꝙ ſunt electi. i. electionis decretum pronūciatum: verus generalis abſqꝫ alia confirmatione habetur: vt dicit ipſe papa Bonifacius in mari magno ca. ꝓmo.

An capl'ʒ generale poſſit arctare ꝑtātē miniſtri general:

¶ Et quia in generali capl'o non ſolum fit electio generalis ſed ⁊ ordinis ſtatuta: queri poteſt an capl'm generale arctare poſſit poteſtatem miniſtri generalis. ¶ Reſpōdent quattuor magiſtri ꝙ ſic. ⁊ poteſtatem generalis ⁊ prouincialium miniſtrorum. Ratio eſt vt dicunt: qꝛ intentio regu eſt vt celebretur capl'm generale: ⁊ capl'm generale ordinatū eſt vt ꝑ que poteſt perfectionis puritas cuſtodiri ordinentur: nec a ſuperiori vel inferiori poſſunt aliquatenus violari. Quare concludunt ꝙ ſi capl'm generale ꝓpter vitandum religionis periculum coarctat generalis ꝑtātēʒ ⁊ ꝓuincialium miniſtroꝝ ⁊ aliqua alia ſalubria ordinat per fratres generaliter obſeruanda auctoritate regule que ꝑſtat auctātem capl'o generali: per generalem non poterunt infirmari. ¶ Pari rōne ⁊ qð de conſenſu

ſuperioris ⁊ inferioꝝ ordinis fuerit generaliter ordinatū in capl'o gene rali ⁊ pontifice ſedis aplice approbante: nō poterit ꝑ ſolos miniſtros i feriores nec per ſolos ſupiores aliquatenꝰ ꝯmutari: maxime in illis in q bus eſt ordinatio ⁊ limitatio ptātis. ¶ Dicto de inſtitutione generalis: ꝯſequēter agit̄ de ipſius deſtitutiōe. Et ꝓ hmōi euidentia ꝗrēdū eſt p̄mo qd intelligat̄ rōne vniuerſitatis. Rñdent ꝗttuor magri: ꝙ maior pars ſm iura. Et per maiorē ptem ſm clemētē in declaratiōe loquētē de ele ctione miniſtroꝝ non intelligit̄ pars ſanior ſed maior quo ad numerū vocū: nulla zeli aut meriti collatiōe vel ꝯſideratione habita. ¶ Scd̄o ꝓ pter qd̄ eſt generalis abſoluendus: dicit regula ꝙ ꝓpter inſufficientiam quo ad duo: videlꝫ quo ad ſeruitiū: ⁊ ſic tangit inſufficientiā perſone: vt rōne infirmitatis vel alterius impotentie qbus non poſſet viſitare q̄ vi ſitanda forēt. Scd̄o quo ad cōem vtilitatem frūm: vt. ſ. nō ſit oneroſus fribus in expenſis ⁊ circa alias conditiōes quas generalis d̄bet habere Ubi ergo dicta non ſunt: quia eſt deſtructio vtilitatis frūm: miniſtri poſ ſunt eum abſoluere: ⁊ hoc in capl'o pentecoſtes. Extra vero nō poſſunt: quia miniſtri ex regula non habent congregari niſi in capitulo generali. Et notandū ꝙ btūs frāciſcus nō ſolū ꝯcedit ꝙ ob inſufficiētiā general' a miniſtris poſſit abſolui: imo mandat dicens: ꝙ miniſtri teneantur in no mine dn̄i aliū ſibi eligere in cuſtodem. ¶ Tertio quid intelligit̄ noīe cuſto dis vt in hac parte teneātur eligere cuſtodem? Rñdetur ꝙ intelligit̄ no mine cuſtodis miniſter generalis: ac etiam ꝓuincie noīe cuſtodie intelli guntur: cum ſubditur de miniſtris ꝓuincialibus ꝙ poſſunt in ſuis cuſto dijs ⁊c. i. ꝓuincijs eis ad cuſtodiam deputatis: ſicut etiā antiquitus no men miniſtri non ſolum ad generalē ⁊ ꝓuinciales: ſed ⁊ ad locales p̄la tos. i. guardianos extendebat̄: naꝫ guardiani miniſtri dicebāt̄: vt dicūt ꝗttuor magiſtri. ¶ Declaratio ſcd̄e partis huius capl'i patet ex ſe: ideo non indiget expoſitione niſi in hoc qd̄ dicit. MINISTRI ⁊ cuſto des. Credo ꝙ quando regula facta eſt ꝓuincie erant latiores q̄ſ ſunt ⁊ ꝑ conſequens cuſtodie diffuſiores. Quia ergo facilius eſſet conuocare cu ſtodiaꝫ q̄ſ ꝓuinciam: ideo cuſtodibus concedit capl'm tale poſſe celebra re. Aliter poſſet dici iuxta predicta: ꝙ per cuſtodias intelliguntur ꝓuin cie. Modo capitula ꝓuincialia ſine cuſtodibus celebrari nō pn̄t. Sic er go dicit regula ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes. i. vna cum cuſtodibus. IN cuſto dijs ſuis. i. ꝓuincijs poſſint fratres ad capl'm conuocare.

Attē. ex qbus cāis poſſit ge- neralis abſolui ab officio.

C. ij. ps huius capituli.

¶ Nonum capitulum.

FRatres non predicent in epi ſcopatu ⁊c. Circa primā ptem huiꝰ capl'i btūs frāciſcꝰ duplicē p̄mittit ꝓhibitionē. Prima eſt ne frēs ꝯtra vo lūtatē epoꝝ p̄dicēt: ⁊ hoc egit btūs frāciſcus ad vitādū ſcādala alioꝝ. Mādat tn̄ Grego. ix. in priuilegio qd̄ incipit. Cū gs reci pit ꝓphetā: ⁊ in alio qd̄ incipit. Qm̄ abūdauit iniqtas oibus eccl'iarum p̄latis: ꝙ p̄dicare frēs libere pmittāt ppl'o: eis ꝓuideāt de neceſſarijs ⁊ iuuent ꝯſilijs ⁊ fauoribꝰ opportunis. Btūs frāciſcus nūq̄ſ voluit impe

trare priuilegiū vt frēs poſſent p̄dicare ꝯtra volūtatē epoꝝ: ſꝫ oppoſitū ſemꝑ voluit: dicēdo ꝙ talia facilius fierent cū pace epoꝝ ⁊ clericoꝝ ꝙ̄ alio. Eſt tñ ſciendū: ꝙ hec ꝓhibitio poteſt intelligi ſic videlꝫ intelligēdo epatum ꝑ eccleſia cathedrali ⁊ eccleſijs parrochialib⁹: ⁊ ſic ad lrām eſt verū ꝙ frēs non debēt ⁊ ſi poſſint. Sed intelligēdo per epatū dioceſim totā: hoc nō eſt veꝝ ꝙ frēs in locis ꝓprijs ⁊ in monaſterijs ſoroꝝ in dioceſi aliqua conſtitutis ꝯtra velle epoꝝ ⁊ clericoꝝ pñt predicare verbū dei: niſi actualiter ip̄e ep̄s p̄dicaret. Ratio eſt: q: loca nr̄a ⁊ monaſteria ſoroꝝ exempta ſunt a qualibet iuriſdictione inferioris dñi pape. ¶ Secūda ꝓhibitio bti frācíſci eſt ꝙ NULLUS ꝑplo audeat p̄dicare ⁊c. Sed quia multiplicatis fratribus difficile eſſet hoc implere: ſūmi pontifices videlicet Innocentius, Nicolaus, Alexander ꝯmiſerunt miniſtris ⁊ eoꝝ vicarijs ⁊ hoc in capitulis ꝓuincialibus dūtaxat ⁊ non extra ita ꝙ ipſi cum diffinitoribus capituli examinatis ⁊ approbatis officiū predicationis poſſint ꝯmittere. Si qui vero examinari non egent ꝓeo ꝙ in theologica facultate ⁊ predicationis officio ſunt inſtructi, ſi etatis maturitas ⁊ alia que requiruntur in talibus cōueniant in eiſdem: poſſūt de generalis vel ſuoꝝ prouincialium miniſtroꝝ licē̄a ſeu mandato populo predicare vt dicit Innocenti⁹ in declaratione. Generalis tamē miniſter poteſt etiam extra capl̄m officium predicationis cōcedere prout dicit regula ⁊ declarationes: ita tamen ꝙ ſint examinati ⁊ approbati prius. ¶ In ſecunda parte huius capituli quia beatus franciſcus i prima regula dixerat ꝙ omnes fratres operibus predicent: ideo hic ſubdit monitionem dicens. ¶ MONEO quoqꝫ ⁊ exhortor ⁊c. vbi ꝑonit q̄liter verbū predicationis debet eſſe conditionatū: nā ponit ꝙ debet eē catholicum. QUIA ſint examinata: ne videlicet ſint erronea vel incauta. Scd̄o debet eſſe mundū ⁊ boneſtū nec fabulis poetaruꝫ admixtum. QUIA caſta. ne ſapiant imūdiciam vel vanitatem. Tertio ſalubre. QUIA ad vtilitatē ꝑpl̄i. Quarto debet eſſe exēplare. i. ab hñte vite exemplaritatem: cum plus moneāt facta ꝙ̄ verba: ideo dicit. AD edificationē ꝑpl̄i. Quinto diſtinctū ⁊ non ꝯfuſum. QUIA annūciando eis vitia ⁊ virtutes penā ⁊ gl̄iam. In quibus quattuor ſtat diſtinctio ꝑ̄dicatiōis. Sexto non debet eſſe ꝓlixum. QUIA cum breuitate ſmonis ⁊c. Que oīa per frēs qui modernis tp̄ibus predicant modicū ſeruātur. Et ſic patet huius capl̄i expoſitio. ¶ .ij. ꝑs capl̄i iſtius.

¶ Capitulum. x.

Fratres qui ſunt miniſtri ⁊c.

Circa primā ptē hui⁹ capl̄i btūs frāciſc⁹ oñdit q̄lr̄ ſe debēt hr̄e ꝑlati ad ſubditos: ⁊ hoc oñdit q̄dā ꝑmittēdo: q̄dā ſubiūgēdo: q̄dā ꝑcauēda ſuadēdo. Premittit quō ꝑlati ordinis ſint cēſēdi. q: miniſtri ⁊ ſui. In p̄mo hūilitas. i ſcd̄o vtilitas oñdit. Noīe miniſtri itelligit hic oēs ordinis ꝑlatos: q: ſi de ſol' miniſtris ꝓuicialib⁹ intelligeret: ꝙ̄ frēs cuſtodib⁹ ⁊ guardianis obedire minime tenerēt, btūs frā⁹ voluit miſtros vocari ꝑlatos: vt oñderet ſiml̄r cuā

gelium talibus nomen impoſuiſſe. Lu. xxij. q maior eſt vr̃m erit veſter miniſter. Et ꝙ p̃lati ordinis tam humilitate q̃ꝫ vite imitatione chriſto eſſent conformes q dicit Matth. xx. filius hominis nõ venit miniſtrari ſꝫ miniſtrare ⁊ animam ſuam dare in redemptionem ꝓ multis. Nomine ſerui beatus franciſcus exprimit: ꝙ ſuper ſubditos non habent dominiũ nec domini ſunt cenſendi: ſed debent eſſe ſerui fratrum vtilitate ⁊ miniſterio ſeruientes. Hec duo vbi menti preſidentium in hoc ordine iugiter ꝑ meditationem adeſſent: non ſuperbirent nec prelationes ambirent: vti fit. Et quare debent talium recordari? Dicit beatus franciſcus in prima regula: quia eis eſt cõmiſſa cura animarum. Et ſi aliquis perderetur propter eorum culpam ⁊ malum exemplum: oportebit eos reddere ratioñe coram deo ⁊ domino noſtro Jeſu chriſto. ¶ Scd̃o quedam ſubiũgit videlicet modum quem tenere debent erga ſubditos: ⁊ hoc cũ dicit. CVISITENT ⁊c. Ex quo preſuppoſitum eſt ꝙ prelati ſunt miniſtri ⁊ ſerui aliorum fratrũ: quid peragere debent? Certe viſitent. Ubi ponit tres actus. Primũ viſitationis: videlicet ſi aliquid deficit eis ⁊ ſic ſubueniendo. Jtem ſi aliquid contra regulam ⁊ ordinationes eſt cõmiſſum: ⁊ hoc tam publice q̃ꝫ priuate ſcire tenentur: vt ſciant quid agendum erga ſubditum. Et ſi cognoſcat ſubditum nõ agere decenter ⁊ debite: beatus franciſcus ponit ſecundũ actum. ſ. monitionis: qꝛ prelati non debẽt ſubditos ſi cognoſcant eos defectuoſos ſtatim penitentia detegere vel peutere: ſed iuxta euangelium inter ſe ⁊ ipſum benigne ⁊ humiliter monere: vt omittat que egit ⁊ ad virtuoſa agenda aſſurgat. Et vbi monitio nõ valeret: ponit beatus franciſcus tertium actum. ſ. correctionis que fiat nõ verbis exaſperatorijs ſed humilibus ⁊ charitatiuis: quia vt fratrem lucret: debet eum corrigere. Dimittat in arguendo contumeliam ⁊ ſibi cõpaſſioñe oſtendat ⁊ clementiam: nõ tamen omittendo iuſticiam: ⁊ ſic cum miſericordia. ¶ Tertio beatus franciſcus quedam precauenda ſubnectit dicens. NON precipientes eis aliquid quod ſit contra animaꝫ ſuam ⁊ regulam noſtram. ¶ Ubi eſt videndum: quid eſt cõtra aiam. Reſpondent quattuor magiſtri: ꝙ eſt ad mortale peccatum incentiuum ⁊ inductiuũ. Quid dicitur contra regulam? Reſpondent quattuor magiſtri. Cõtra regulam videtur eſſe non ſolum quod eſt contra regule precepta: immo cõtra ſtatuta ordinis ad ſeruandam regule puritatem. Dicit ergo beatus franciſcus: ꝙ prelati debent cauere vt non precipiant ſubditis aliquid quod ſit contra animam ſuam, i inducens ad peccatum vel quod ſit peccatum. Unde audire confeſſiones mulierum peccatum nõ eſt: ⁊ tamẽ in patiente fragilitatem carnis poteſt eſſe incentiuũ ad peccatuꝫ vel ad malum. Siquis fratrum ſic inclinaretur ⁊ dubitaret ne in peccatum caderet ⁊ ob hoc nollet confeſſiones audire: dicunt quattuor magiſtri: ꝙ prelatꝰ vt audiat confeſſiones talium. ſ. mulierum nõ poteſt ſibi precipere. Sic ⁊ de illis agendum eſt que ſunt contra ſtatuta ordinis ad ſeruandum regule puritatem: vt pote ꝙ vadant ad querendum pecuniam cõtra modos ordinis declarationum ⁊ ſtatutorum ⁊ ſic de ſimilibus. ¶ Sequitur ſecunda pars huius capituli cũ dicit. FRATRES vero qui ſunt ſub-

Atten. qd dicatur cõtra aiam ⁊ ꝯtra regulã.

Scd̃a ꝑs principalis iſtiꝰ ca.

diti ⁊c. Ubi beatus franciſcus duo facit, quia primo tangit quedā particularia, ſcd̄o ponit quedam generalia ibi cum dicit. Moneo ⁊ exhortor. ¶ In prima parte beatus franciſcus duo ponit: quia primo mādat ad prelatos obedientiam: ſcd̄o remouet indecentiam ibi cum dicit. Et vbicūq̈ ſunt fratres. Beatus franciſcus poſtq̄ꝫ ordinauit prelatos ad ſubditos: econtrario regulat ſubditos ad prelatos dicens. fratres vero q ſunt ſubditi. vbi ponit omnis obedientie ⁊ humilitatis fundamentum videlicet abnegationem proprie voluntatis. Hoc enim poſito ꝙ homo abneget ſemetipſum ⁊ conſequenter ſuam voluntatem: ſequitur immediate ꝙ homo ſit obediens. Sed hoc ponit beatus franciſcus dicens: ꝙ frēs recordentur ꝙ propter deum abnegauerūt ⁊c. Quo poſito infert preceptum dicens. UNDE firmiter precipio eis, i. nō modo ſed ſp: UT obediant ſuis miniſtris, i. oībus ordinis prelatis IN omnib⁹, ſ. ad q̄ ſe aſtrinxerūt: vel ad ipoꝝ obſeruantiā expectant: vel tranſgreſſionis eorū vitationē. Nec videt̄ beatus fran. ponere ſeu arctare fratres ad illā obedientiam ꝑfectā q̄ legē neſcit nec terminis arctat̄: ſed fert̄ in latitudineꝫ charitatis: q̄ pōt dici obedientia ſuperogationis: ſed arctat frēs ad obedientiā ꝑfectionis: videlicet vt obediant p̄latis in oībus q̄ ꝓmiſerūt dño obſeruare ⁊ nō ſunt contraria aīe ⁊ regule nr̄e: q̄ in talibus ſicut prelati nō pn̄t precipere vt dictū eſt: ſic nec ſubditi tenent̄ obedire. ¶ Sed attende ꝙ in regula ponit̄ triplex obedientia. ſ. neceſſitatis vt in hoc capitulo. ⁊ ſupra in capitulo de ꝓfeſſione. Alia eſt charitatis vt ſupra in caplo. vj. ibi, vbicūq̈ ſunt ⁊ ſe inuenerint frēs oſtendāt ſe domeſticos ⁊c. Tertia ē humilitatis ⁊ eſt p̄latoꝝ ad ſubditos q̄ in hoc. c. dicit̄ ꝙ ſubditi dicere poſſint eis ⁊ facere ⁊c. ¶ Poſita ſubditoꝝ obedientia beatus fran. remouet quandā indecentiā dicens. ET vbicūq̈ ſunt fratres q ſcirent et cognoſcerent ſe nō poſſe regulam ⁊c. Circa quā partē videndū eſt quid ſit regulā ſpiritualiter obſeruare. Reſpondet̄ ſcd̄m aliquos: ꝙ eſt obſeruare ſcd̄m rigorem ſiue puritatē ſiue ſine occaſione ad malum ꝓxima et peccatū. Et ꝑ oppoſitū regulam nō ſpiritualiter obſeruare vel nō poſſe: eſt nō poſſe ſeruare regulā ſecundū ſuū rigorem ſiue ſcd̄m puritatē ſiue ſine occaſione ꝓxima ad peccatum. Sed aliter videtur dicendū tā ex verbis regule q̄ꝫ ex verbis prime regule vbi habetur: ꝙ frēs in quibus locis ſunt q nō pn̄t vitam nr̄am ſpūaliter ſeruare: idipſum ſuo miniſtro ſignificent. Et regula dicit vbicūq̈ ſunt fratres. Uidetur ergo ex verbis prefatis ꝙ ad locum ſit talis in obſeruantia reflectenda. Sed quomō? Certe ſi tali loco annexa eſt ꝓprietas vel cura animarum. pueros baptizādi ⁊ ſic de ſimilibus: aut q̄ ibi vero dño reclamante morantur fratres; aut q̄ propter neceſſaria oportet eos in congregationibus vel queſtis inhoneſtis contra regule puritatem vſum ordinis generalem excedere: aut ꝓpter ſocietatem inhoneſtam vel importabilem fratribus preſertim rudibus ⁊ debilibus ⁊ ſic de aliīs. Propter hmōi cauſas frēs debent ⁊ pn̄t ad ſuos miniſtros recurrere per eos remouendi ab inde. Subdit beatus franciſ. qualiter circa talium recurſum ſe debent habere miniſtri dicens. QUOD miniſtri charitatiue ⁊ benigne. Charitas ſit i facto ⁊ benigni-

Prima ps ſecūde ptis principalis.

Attende. ꝙ triplex obediētia ponit̄ infra.

tas in actu ⁊ verbo: ac familiariter ſe habeant circa eos: vt frēs recurren
tes de ipſis poſſint exercere vt dn̄i agunt de ſeruis ſuis. Et cauſa eſt qꝛ
exemplo chriſti qui formam ſerui accepit: miniſtri debent eſſe ſerui omni
um fratrum: nec ex tali ſeruili condeſcenſione prelati auctoritas minuit
ſed augetur: cum dicat ſaluator. Qui ſe humiliat exaltabitur. Condeſcen
dendo igit benigne ⁊ charitatiue verbo. ſ. ⁊ facto. MONEO vero ⁊c.

Secda ps. ij. p-tis pricipalis.

Hic beatus franciſcus ponit quedam generalia tam ad prelatos quam ad
ſubditos: ⁊ ſicut quedā monitiones ⁊ exhortationes ad predicta ptinē
tes. Prima eſt vt ſint humiles ⁊ nō elati: qꝛ CAVEANT frēs ab
omni ſupbia. i. omni ſuperbie: que multe ſunt ſecundum Gregorium. vi
delicet. Hypocreſis, iactantia, elatio, ambitio, conuitium, contemptus,
arrogantia, irreuerentia, inſolentia, ingratitudo ⁊ ſic de alijs. Secūda vt
bonum peragant intentione recta ⁊ conſequenter obediant: qꝛ vanā glo
riam vitent. Tertia bonum diligant mutuum: qꝛ AB inuidia. Quarta
vt linguam coerceant a murmuratione ⁊ detractione. Quinta non inhi
ent habendis: qꝛ CVRA ⁊ ſollicitudine huius ſeculi. Sexta ne preſu
mant vltra eorum vocationem: qꝛ NESCIENTES litteras nō
curent litteras diſcere. Septima hortatur virtutes arripere. prima ē gra
tia bone actionis: quia SPIRITVM dn̄i ⁊ ſanctā eius opationē.
Secūda mentalis eleuationis: qꝛ ORARE ad deum. Tertia ſuppor
tationis: qꝛ HABERE patiētiā. Et quando ſubdit IN pſecutio
ne ⁊c. Quarta ſue abiectionis. quia HVMILITATEM. Quin
ta quia perſeuerantie ⁊ recte conſummationis: quia QVI perſeuera
uerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit.

Undecimū capitulum.

PRecipio firmiter ⁊c. In hoc capitulo beatus Franciſcus ad ſeruandam caſtitatē mē
tis ⁊ corporis fratres inducit: eis tria pcipiendo. primuꝫ
eſt vitatio conſortij mulierꝫ dicens. PRECIPIO
nō vni ſed generaliter oibus fratribꝰ: NE habeant ſuſpecta cōſortia vl
conſilia mulierum. Sed queritur: quid eſt ſuſpectum cōſortium? Reſpō
dent quattuor magiſtri: qꝫ ſuſpectū cōſortium nō dicit ex vna ſola cauſa:
ſed pluribus: videlicet ex genere actus. ex circūſtantijs loci. tpis. frequen
tie. pſone ⁊ hmōi. Et ſi interdicitur ſibi a prelato ⁊ reiterat: de facto ſe red
dit ſuſpectum. ¶ Secundū eſt retractionis fratrum ab acceſſu cuiuſlibet
monaſterij monialium dicens. NE ingrediant monaſteria monacharꝫ.
Et ſi queratur an intelligatur generaliter de oibus: reſpondet papa Ni
colaus in declaratione qꝫ ſic. Et dicit qꝫ noīe monaſterij intelligitur clau
ſtrum domus ⁊ officinas interiores: pro eo qꝫ ad alia loca vbi homines ſe
culares cōueniūt: poſſunt fratres habita licentia a ſuis ſuperioribꝰ acce
dere cauſa predicationis vel elemoſyne petēde: exceptis monaſterijs or
dinis ſancte clare: ad que nullis datur licētia accedendi ſine apoſtolice ſe
dis licentia ſpeciali. ¶ Tertium declinationis compaternitatis ⁊ ſcanda

li dicens. NEC fiant compatres ⁊c. Iura interdicūt monachis ⁊ beatus franciſcus fratribus ſuis niſi adſit neceſſitas: vt ſi puer eſſet in mortis articulo ⁊ nullus eſſet qui poſſet eum baptizare. Hoc ſolum beatus franciſcus intendit vbi nulla habetur neceſſitas. Et quare hoc precipit vitari a fratribus: ſubdit. NE hac occaſione ⁊c. VEL de fratribus ſcandalū oriatur, videlicet ex talium mulierū familiaritatibus ⁊ cōuerſationibꝰ: q̄ talia vt plurimū ſunt caſtitatis diſpendiū ⁊ ruina.

¶ Duodecimum capitulum.

Quicunq̄ fratrum diuina inſpiratione voluerint ire ⁊c. In hoc capitulo beatus franciſcus facit duo. Primo oſtendit quis eſt idoneus ad chriſtum infidelibus predicandum dicens: preſupponēdo fratres velle ire inter ſarracenos ⁊ alios infideles. PETANT licentiā ⁊c. ¶ Et ſequitur, ꝙ MINISTRI licentiā nō tribuant niſi viderint idoneos admittendum. Que idoneitas attendenda eſt in litteratura: in perſone ſanctitate, religioſitate ⁊ vita: ac fidei zelo ⁊ feruore: mūdi abdicatione ⁊ ſui perfecta abnegatione ⁊ ſic de alijs. ¶ Secundo mandat a domino papa per miniſtros cardinalem petendum ad ordinem noſtrū protegendum cum dicit. AD hec iniungo miniſtris ⁊c. Qui protector determinatione domini Gregorij noni d̄ ordine non habet ſe impedire: niſi in tribus caſibus in regula expreſſis. Primo ſi cōmunitas ordinis pedibus ſancte eccleſie vera obedientia non eſſet ſubiecta. Secūdo ſi nō eſſet ſtabilis in fide catholica. Tertio ſi regulam fundatam in euangelio chriſti a nobis promiſſam non ſeruaret ordo. Tunc poſſet ſe in ordinem intromittere: aliter non. Immo quicunq̄ vteretur gratia aliqua a protectore ei conceſſa: ipſe dominus papa priuat eum gratia predicta ⁊ ab actibus legitimis: videlicet in eius bulla ordini data ⁊ conceſſa. Ex dictis patet quomodo regula fratrum minorum per ſummos pontifices eſt declarata ad laudem ⁊ gloriam dei ⁊ domini noſtri ieſu chriſti ⁊ ſue intemerate matris virginis marie omniumq̄ ſanctorum angelorum ⁊ ſanctorū ſuorum Amen.

¶ Explicit expoſitio fr̄is Bartholomei de pi. ſu. re. f. mi.

¶ Hec eſt quedam breuis expoſitio ⁊ veriſſima intentio regule edita a ſanctis patribus ordinis.

¶ Incipit primū capitulū in quo ſūt. iij. p̄cepta.

Regula ⁊ vita minorū fratrum hec eſt. ſ. dñi nr̄i ieſu chriſti ſanctū euangelium obſeruare ⁊c. Hoc eſt preceptum: ⁊ ſcd̄m expoſitionē quattuor magiſtrorum lr̄az exponētiū inſtruimur i ijs q̄ obſuare tenemur,

Et ſunt oīa illa que p̄ceptorie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equipollentibus exprimūtur in regula. Jn quibus continetur quicquid fuit impoſitum aplīs ſub precepto ad curam paſtoralē non pertinēs. CITEM frater franciſcus ꝓmittit ⁊c̄. ē euidens preceptū. CET alij fratres teneantur. hoc eſt preceptum.

❡ Sequitur ſecundum capitulum in quo ſunt duodeciꝫ precepta.

SJ qui voluerint ⁊c. Mittant eos ⁊c̄. Hoc inſtructoriū eſt quid agere debeant circa idoneos: ⁊ nihilominꝰ obligatoriū ē ꝙ iuuent idoneos ⁊ nō retrahant eos amore carnali vel odio. Et hoc importat verbū mittant. QUIBUS ſolūmodo ⁊ non alijs ⁊c̄. Preceptū eſt vt ſoli miniſtrꝭ poſſint recipe: vel qbꝰ ipſi diſtricte ꝯmittūt ſ̄m declarationē. CDILIGENTER examinēt eoſ ⁊c̄. DICANT illis v̄bū ſancti euāgelij. ⁊c. Preceptū eſt miniſtris. CUADANT ⁊ vēdāt oīa ſua ⁊c̄. Preceptū eſt hāc regulā volētibꝰ aſſumere. Ex his tribꝰ patet: ꝙ hic ſtatꝰ ad receptionē nō admittit q neſcūt rūdere de fide: nec pōt eſſe adhuc dn̄ij rex̄ ſuax̄: vel hāc rl̄az finito āno vouere. CQUOD ſi facere nō potuerint ſufficit eis bona volūtas. Expoſitio eſt p̄cedētis p̄cepti. CET caueāt frēs ⁊c̄. Et hoc ē p̄ceptū ꝓhibitoriū ꝙ nec frēs nec miniſtri ſolliciti eſſe debeāt: nec ꝯſiliū dare ſup diſtributiōe rex̄ intrātiū ordinē: vt ſit receptio puriſſima ſine ſimonia vel ſigno. CSI tn̄ ꝯſiliuꝫ reqrat ⁊c̄. Nota ꝙ in hoc ſolo caſu ꝯcedit miniſtris lniam: nō ꝯſulendi ſup diſtributiōe rerū: ſed ſup pſona idonea ad regule ꝯſiliū. Per qd̄ patet ꝙ illud qd̄ ſeqtur. CAD aliquos deum timētes ⁊c̄. nullo mō pōt referri ad frēs: qꝛ nec ipis miniſtris ꝯcedit regula ꝯſulere: multo minus alijs fribus. Et ideo cū vnū ſolū caſum dicat licere miniſtris: oēs alios tam ipis ꝙ̄ ceteris fribus illicitos manifeſtat. Propterea i eo qd̄ dicit ad aliquos deū timētes: oñdit aliū ſupponere ſtatū a fribus: qꝛ oēs frēs ſupponūt timere deū. CCONCEDANT eis pānos ꝓbationis ⁊c̄. Hoc eſt p̄ceptū: ꝙ de rebꝰ ꝓprijs rl̄a intrātibꝰ ordinē āplꝰ nō ꝯcedit. Per qd̄ patet ꝙ ſtrictū vſū vult nos ſeruare de rebꝰ alienis: qn̄ de proprijs amplꝰ nō ꝯcedit. Sed ſuppōit ⁊ imponit oīa alia paupibꝰ erogata. CNISI eiſdē miniſtris ⁊ c̄. Jſtud eſt poſitū in diſpoſitiōe miniſtrox̄: ⁊ ſolū referť ad caparonē imediate p̄miſſū: vt. ſ. ꝓ reuerētia intrātis ordinem poſſint indulgere ꝙ ꝓbatiōis capuciū nō portēt. Et illud niſi. nūꝙ̄ fuit hactenꝰ acceptū a fritribus aliter. Nam ſi neceſſitas nouicij plꝰ reqrat aliūde venit diſpēſatio ⁊ nō ex hoc niſi. CRECIPIATUR ad obiam ⁊c̄. Preceptū eſt ꝙ recepti ad nouiciatū ſi ſint idonei nō repellāť odio vel amore: vł ex malicia retardēť. PROMITTENTES vitā iſtā ⁊c̄. Preceptū eſt ꝙ tota obſeruātia rl̄e ꝓmittatur: ⁊ illa eſt imediatū ⁊ primariū ⁊ vniuerſale obiectū voti frūm minorū eo modo quod iacet in regula. CET nullo modo licebis ⁊c̄. Pre-

ceptum eſt vniuerſaliter ꝓhibitum. ¶ QUIA nemo mittens manum ad aratrum ⁊c. Secūdum omnes intelligentias hec eſt ꝓbatio talis: qꝛ ſupponit votum iſtius religionis eſſe tale: ꝙ omnis alia ꝓmiſſio regulaꝛis ſit reſpectu illius retro aſpicere ei qui hanc regulam ꝓmiſit. Que ratio nulla eſt: niſi ſumme ꝑfectionem euangelicam comprehendat. Et hec ratio eſt fratris Joannis de picciano ⁊ multoꝝ magiſtroꝝ ⁊ concordat decretal. ¶ ET ILLI qui iam ꝓmiſerunt obedientiam ⁊c. Preceptū eſt ſicut dicunt quattuoꝛ magiſtri: qꝛ duas tunicas habere ⁊ nō plures regularis eſt forme: plures vero diſpenſationis eſt regule in neceſſitate: auctate illoꝝ quibus cōmiſſa eſt cura fratrum. ¶ ET QUI neceſſitate cogūtur. Preceptum eſt a contrario ſenſu: ⁊ hoc non poſſunt niſi neceſſitate cogantur. ¶ ET omnes fratres veſtimētis vilibus induant. Hoc eſt preceptum: tam ex hoc quod hic dicitur: q̄ꝫ ex admonitione q̄ ſequitur. Et maniſeſte in numero veſtium et in qualitate vſum pauperez imponit. Qualis autem vilitas imponatur: patet ex cingulo q eſt vilis funiculus. Item patet ex nuditate pedum ⁊ de repeciatione ſarcina: que omnia hominum ſunt pauperculoꝝ ⁊ ſecundū mundum ſumme viliuz. ¶ ET poſſint ea repetiare de ſaccis ⁊c. Hoc eſt licentia volentibus: ſed eſt ꝓhibitio ⁊ preceptum: ne tales impediantur ab ijs q horrent in ſe ⁊ in alijs vilitatem regule impoſitam vel conceſſam. ¶ QUOS moneo ⁊ exhortoꝛ ⁊c. Hec admonitio, eſt quo ad nō iudicandum: ſed impoſitio eſt ⁊ precepum vel declaratio quā impoſuit ⁊ precepit ex conditione ſui ſtatus ⁊ ex dictis ſupra ⁊ infra: ꝙ fratribus non licet mollibus ⁊ coloratis veſtibus indui: vel cibis ⁊ potibus delicatis conſuetudinarie in proprijs locis vti.

¶ Sequitur tertium capitulum in quo ſunt quattuoꝛ precepta.

CLerici faciant diuinum officium ⁊c. Preceptum eſt ⁊ ad duo ſe extendit, ſ. ad faciendū diuinū officiū ſecundum rubricas breuiarij romane eccl'ie: ⁊ ad dicendum horas canonicas. Secūdo qꝛ ordo romane eccleſie eſt: ꝙ clerici cōueniant ad chorum eccl'ie: ⁊ ibi dicant horas canonicas: ad hoc ſimiliter ſe extendit: ꝙ omnes fratres teneantur ad chorum cōuenire: niſi fuerint rationabiliter impediti. Nec pro leui cauſa debet hoc diuinum preceptum obmitti. ¶ ET ieiunent a feſto omniuz ſanctoꝛuz ⁊c. Prima ⁊ tertia quadrageſima ⁊ ſexta feria ſunt in precepto: intermedia vero quadrageſima eſt in conſilio. Et debet intelligi: ꝙ debemus ieiunare in cibis quadrageſimalibus: qꝛ ſic intellexit auctoꝛ ⁊ ſeruari fecit: ⁊ ſic in illa regione cōmuniter fit a ſecularib⁹. ¶ CONSULO vero ⁊c. Admonitio eſt ſcꝫ de hꝭ ad que tenemur in certo gradu. ¶ ET NON debeant equitare. Preceptum eſt: tuꝫ qꝛ dicit nō debeant: tū qꝛ inferius ſubditur, niſi, ⁊c. Et nota ꝙ ꝑ cauſis quas ſecundam regulā potius debem⁹ vitare q̄ꝫ ſequi ſicut ſunt vagi diſcurſus ⁊ litigia cauſidica:

nulla eſt nobis neceſſitas equitandi. Item quando multi boni fratres et
ad regimen idonei ſunt in ordine: nulla eſt neceſſitas tenendi in officio p̄
lationis illos qui nolunt vel non poſſunt ſine equitatione ſua officia exer
cere. Et ad iſtos admonendos capitulum generale ⁊ capitula prouincia
lia item generalis ⁊ ꝓuinciales miniſtri ac diffinitores huic precepto te-
nentur. ¶ IN QUA. Mcunqꝫ domū intrauerint. Hoc ſecundum vo-
cem dicere inſtructio eſt ⁊ bonum fieri: ſed in aio habere preceptum eſt.
¶ ET ſecundum ſanctum euangelium de omnibus cibis ⁊c̄. Hoc dicit
fratribus per mundꝫ euntibus. Ex quo patet ꝙ quia in ſolo hoc caſu di
cit: liceat: ꝙ in alijs. ſ. in proprijs domibus vbi ipſi fratres ſibi ipſis ci-
bos preparant nō liceat. Quia quod de vno cōceditur: de alio negatur.
Et patet quod dictꝫ eſt ſupra ſecundo capitulo: quomodo regula impo-
nit fratribus cōmuniter non vti cibis ⁊ potibus delicatis: ſed vſum pau
perem imponit in cibis.

¶ Sequitur. iiij. caplm in quo ſunt quattuor p̄cepta.

PRecipio firmiter fr̄ibus vni-
uerſis ⁊c̄. Iſtud eſt preceptum ſtrictiſſimū bis infra repe
titum: quod ratione materie ad paupertatē expectat: ra-
tione forme precipiendi ad obedientiaꝫ. Unde ad vtrūqꝫ
votum refertur. Et neſcimus ꝙ aliquid ſub celo poſſit ſtrictius ⁊ expreſ
ſius prohiberi. Ex hoc autem ꝙ hic ſic prohibetur pecunia q̄ ſumme va
let ad opulentum vſum: ⁊ ex ijs que infra. vj. caplo dicuntur de altiſſima
paupertate noſtra: luce clarius eſt vſum pauperem ex regula noſtra no-
bis imponi. ¶ ET nullo mō ⁊c. Nota ꝙ nullus modus ⁊ aliquis mo
dus ſunt contradictoria: ⁊ ideo nulli ſubeſt potentie ꝙ iſto remanēte pre
cepto ſicut ſtat modus aliquis concedatur. ¶ DENARIOS vel
pecuniam recipiant. Nomine denarioꝝ intelligitur moneta: nomine ve
ro pecunie (ſicut dicit generale capitulum ⁊ etiam ius concordat) intelli
gitur quelibet res que accipitur vt vendatur. Et idem decretalis annuit
dicens. Nec eo animo vt diſtrahant ſiue vendant recipiant: ſicut equi ar
ma cera panni qui veniūt cum funeralibus. Item granꝫ quod petitur ⁊
accipitur a fratribus in meſſibus nō vt comedatur ſed vt vendatur ⁊ oīa
ſimilia pecunia ſunt: que indifferenter contra regulam recipiūtur. ¶ MI
NISTRI tamen ⁊ cuſtodes. Nota hoc eſſe preceptum miniſtris ⁊
cuſtodibus ⁊ omnibus prelatis: quia tenent̄ habere curam de ſuis ſubdi
tis infirmis ⁊ ſanis. Hec aūt dictio. tantꝫ. excludit preceptorie omnes
ſubditos a cura ſui: ⁊ vult eos eſſe perfectiſſime liberos a cura ⁊ ſollicitu
dine prouidendi ſibi in temporalibus vt ſpiritualibus magis vacent: iꝫ
negligentia ſuperiorꝫ cogit omnes ſubditos vbiqꝫ contrarium agere.
¶ EO ſemper ſaluo ⁊c. Nota in hac repetitione ꝙ neceſſitas infirmoꝝ
⁊ neceſſaria indumenta fratrum ſunt ſumme neceſſaria vel de ſummis q̄
poſſunt occurrere ad humanam vitam: ⁊ tamen nullam merentur apud
hanc regulam diſpenſationem huius p̄cepti. Igitur nullam diſpenſatio
nem admittit hec regula ſecundum intentionē lr̄e ⁊ auctoris.

¶Sequitur.v.capitulũ in quo ſunt tria precepta.

FRatres illi quibus gratiã dedit dñs. Certum eſt iſtud eſſe preceptum omnibus fratribus quo ad euitandum ocium: ſed ad laborem manuuz nõ intendit cogere niſi illos q ſe ſpũalibus officijs non exercent. Ad illos aũt ſecundũ decretalẽ pceptum quo ad laborẽ manualem extenditur. ¶DE mercede vero laboris ꝛc. Nota quoniã tenemur ad vſum pauperem: qꝛ de mercede laboris quã iuſtiſſime lucrifecerimus ⁊ eſſet nr̃a oĩno ſi ꝓprium habere poſſemus: non concedit niſi corporis neceſſaria non ſupflua. Et illa etiaz non qualitercũqꝫ concedit: ſed humiliter ſicut decet paupertatis ſanctiſſime ſectatores. Que tria verba ſumme exprimunt pauperem vſum: queꝫ tamen nos dicimus cadere ſub voto de neceſſario: ſub virtutis medio rationabiliter modificato in reſpectu ad eminentiam noſtri ſtatus.

¶Sequitur.vj.capitulum in quo ſunt ſex precepta.

FRatres nihil ſibi appropriẽt ꝛc. Hic precipitur nihil habere iuris nec in ſpeciali nec in cõmuni: ac per hoc ius multoꝝ priuilegiorum excludit. ¶ET tanqꝫ peregrini ꝛc. Hic precipitur ſecundum magiſtros ſcdm ſanctũ Bo.ve. ⁊ fratrem Joannem de piſciano nihil habere fixum vt redditus. ¶VADANT pro elemoſyna ꝛc. Hic pcipit ſcdm magiſtros paupertas quantũ ad vſum. Quia ſic debent eſſe pauperes: ꝙ mendici. ¶NEC oportet eos verecũdari. Confortatiuuz eſt exemplũ: attamẽ cũ hoc ſupponit ꝙ eadẽ eſt pauptas chriſti ⁊ aploꝝ ⁊ nr̃a. ¶HEC eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis. Aſſertoria extollẽtia pauptatis ẽ: ꝑ quã concludit ꝙ nihil poteſt eſſe paupertatis euangelice: ꝙ regula fribus nõ intendat ponere. ¶CUI dilectiſſimi frẽs totaliter inherentes. Hic includit pceptũ de plena obſeruãtia pauptatis quo ad actus intrinſecos ꝑ verbũ. ¶NIHIL aliud ꝓ noie ꝛc. Ex toto iſto capl'o ⁊ alijs pluribus locis regule extrahũt qttuor doctores ⁊ magiſter Joannes de piſciano: ꝙ interdicta ſunt nobis granaria ⁊ cellaria ⁊ edificia exceſſiua ⁊ oĩa notabiliter ſupflua. Et diffinitiones capituloꝝ generalium dicunt: ꝙ hic ſunt abuſiones ⁊ exceſſus remouendi: ac per hoc tenemur ad vſum pauperem. ¶ET vbicũqꝫ ſint ꝛc. Hic eſt aliquid precepti omnibus fratribus. ſ. domeſtica charitas ad confratres: alis ⁊ tãta ſub modis honeſtis ⁊ ſanctis: ꝙ quilibet aliꝰ frater in ſignis extrinſecis non tantum intrinſecis ſic ſe oſtendat confratri domeſticum: ꝙ quilibet frater merito poſſit concipere in corde ſuo confidentiaz quam ſubinfert: que ſicut patet exemplo ſumma deſcribit. ¶ET ſecure manifeſtet. Cõfortatio eſt ⁊ conceſſoriũ. ¶ET ſiquis coꝝ in infirmitatem ꝛc. Loquit de infirmis ⁊ preceptum eſt. Et notandum in hoc capitulo quomodo in ſummo paupertatis ⁊ mutuã charitatem iungit.

¶ Sequitur ſeptimū capitulum in quo ſunt duo precepta.

SI qui fratrum inſtigante ⁊c. Preceptum eſt: q͛ dicit teneantur: ⁊ propter materiam. Et dicit Gregorius nonus ꝙ hoc refertur ad manifeſta ⁊ publica ⁊ patet ex textu: ſed nihilominus etiam de priuatis tenentur celeriter debita remedia querere. ¶ IPSI vero miniſtri ſi preſbyteri ſunt ⁊c. Preceptum eſt propter materiam: vt cum miſericordia peccantibus ſubueniant.

¶ Sequitur octauum capitulum in quo ſunt. vj. ꝑcepta.

VNiuerſi fratres ⁊c. De habēdo generalem omnibus eſt preceptum: ſi miniſtri ⁊ cuſtodes fuerint negligentes. ¶ QVO decedente ⁊c. Nota de generali capitulo ꝙ fiat: ⁊ ꝙ fiat in capl'o pētecoſtes. Et ꝙ generalis eligatur: ⁊ ſi inſufficiens eſt remoueatur ⁊ alius ei ſubſtituatur preceptum eſt. Et nota quomodo iſta regula eſt breuiloqua ⁊ perfecta. Et quomodo neceſſaria ꝑcepta ſepe in modico tangit: vult illa deduci ⁊ intelligi ex paucis que poſuit. ¶ ET POST capitulum pente. Inſtructoria conceſſio eſt.

¶ Sequitur nonum capitulum in quo ſunt. ij. ꝑcepta.

FRatres non predicent. Preceptum eſt: ⁊ ex declaratione patet. ¶ ET nullus fratrū. Preceptum eſt. ¶ MONEO quoq; ⁊ exhortor. Patet ꝙ exhortatio eſt: licet ſit de ijs q̄ obligant iure diuino.

¶ Sequitur decimū capitulum in quo ſunt duodecim precepta.

FRatres q̇ ſunt miniſtri. Preceptum eſt tria continens. ſ. ꝙ viſitent ⁊ moneant ſubditos ſuos: q͛ hoc ꝑtinet ad adminiſtrationem. Secundū eſt: ꝙ humiliter ⁊ charitatiue corrigant eos: ⁊ īponit hūc modum cure. Tertium eſt ꝙ contra animā vel regulā nō precipiant: q͛ contra hoc nihil iuris habēt. Et ſic nota hic quales eſſe debent huius ordinis prelati. ¶ FRATRES vero q̇ ſunt ſubditi. Habent ſubditi aliud preceptum triplicatum. Primū ꝙ abnegent ꝓprias voluntates. Secundū vt obediant corde: ꝙ exterius obediant opere ī ijs que regula imponit ⁊ in omnibus alijs q̄ explicite nō tangit: dū tamen ſint talia q̄ nō ſint contraria anime ſue ⁊ regule noſtre. Quia ſi per ſe mala precipiunt vel ꝑ ſe bona ꝓhibentur vel quia inhibet qđ regula concedit ⁊ ꝓhibetur illud qđ precipit vel intendit: non debet obedire: ⁊ hoc eſt

qȏ ſequitur. ET non ſunt contraria anime ꝛc. Et hoc eſt tertium quod pꝛecipitur in ſubditis. ſ. contra aiam ⁊ regulaꝫ nõ obedire pꝛelatis: qȏ ꝯſequẽter elicitur ex verbis ſequentibus. ET vbicũqꝫ ſunt frẽs qui ſcirent. Hic eſt triplex pꝛeceptum. Unũ eſt ſubditis: ꝙ qñ ſcirent ⁊ cognoſcerent euidẽter non per fantaſticã imaginationẽ: ꝙ impediũtur ab obſuantia regule ſcõm verũ intellectum quẽ ſpũſſanctus exp̄rimit in ea de eius ꝑfectione: ⁊ hoc eſt qȏ dicit. SPIRITUALITER obſeruare. Tunc tenentur recurrere ꝓ adiutoꝛio ad pꝛelatos ⁊ hoc eſt qȏ dicit. DEBENT. Pꝛelati vero ⁊ oẽs alij frẽs teneãtur iſtos nõ impedire a tali recurſu: ⁊ hoc ẽ qȏ dicit verbũ. POSSUNT. Et qñ hoc dicit regula: inhibet impedimẽtũ ſeu impedimẽta ꝯtra tale poſſe quod ꝓcedit. MINISTRI vero ꝛc. Hic p̄cipit duo miniſtris. Pꝛimo benignitatẽ circa taliũ receptionẽ. Scdo plenã ſatiſfactionẽ talibꝰ ꝙ perfectio regule poſſit obſeruari ab eis: nam nihil plus p̄cipit regula nec intẽdit: q̃ ꝙ de eius plena obſeruãtia p̄lati ſubditis ſeruiãt. Et hoc eſt qȏ ſubditur. NAM ita dꝫ eſſe. Et de hoc pñt ſubditi p̄latos cogere: vel repellere ſi ꝯtrariũ faciunt: ꝙ eis ſeruiãt de obſeruãtia regulari. MONEO vero ꝛc. Patet ꝙ admonitio eſt quo ad venialia circa hec: nam aliter hec ſunt per ſe ꝓhibita ⁊ oibus p̄cepta in certo gradu. ET nõ curẽt neſcientes lr̃as ꝛc. Pꝛeceptũ ẽ ꝙ illitterati nõ debẽt q̃tum eſt ex ſe curare diſcere lr̃as: ⁊ hoc intelligit̃ de laicis. SED attendant ꝙ ſuper oĩa ꝛc. Pꝛecepta ſunt iſta ſicut diuinꝰ cultus: ⁊ q̃tuꝫ ad aliquid pꝛincipaliſſima ea que ſequũtur in hoc caplõ. Nota aũt aliter loquitur hec ſancta regula hic ⁊ alibi de oꝛone ⁊ de ꝑfectiſſimis habitibus mentis ⁊ aliter de ſtudio lr̃arum.

Sequitur vndecimum ca. in quo ſunt tria pꝛecepta.

Pꝛecipio firmiter ꝛc. Diſtricte inhibetur ſuſpectum ꝯſoꝛtiũ cuiuſcũqꝫ ꝑſone. ET ne ingrediãtur. Subaudi pꝛecipio: ⁊ ideo pꝛeceptum eſt qꝛ iungitur ſuperioꝛi p̄cepto. NEC fiãt compatres Pꝛeceptũ eſt qꝛ ſub vna clauſula eſt poſitũ cuꝫ anterioꝛi pꝛecepto: ⁊ qꝛ eadem materia eſt: que pertinet ad illibatiſſimã caſtitatem.

Sequitur duodecimuꝫ ca. in quo ſunt quattuoꝛ p̄cepta.

Quicunqꝫ fratrum ꝛc. Pꝛeceptũ eſt quo ad hoc ne aliqs ꝓpꝛia auctãte vadat. MINISTRI vero nullis eundi ꝛc. Duplex eſt hic p̄ceptũ p̄latis neceſſariũ ad fidẽ infidelibꝰ ꝓpagãdam. Pꝛimũ eſt: ne aliquos nõ idoneos ſuo iudicio mittãt. Scõm: qꝛ dicit niſi eſſ dẽ: obligat eos ad licentiãdũ illos quos idoneos iudicauerint: ne. ſ. affectu carnalis amicicie iþoꝝ vel ꝓpter tp̄ale ꝯmodũ qȏ ex eis haberent: iþos licentiare dimitterẽt: qꝛ crederent eos magis fructificare inter fideles. AD HEC per obꝫam iniungo miniſtris. Euidẽter p̄ceptũ

eſt. In quo nota ꝙ ex ꝯſcia regule videt̄: ꝙ nullı⁹ correctiōi extra ꝑlatos ordinis ſubſint frēs niſi dñi pape ⁊ cardinalis dati. Et hec ſufficiens expoſitio. Quō ne moleſtū eſſet epīs: ſupra nono ca. ꝑcipit̄: ꝙ ſine eoꝝ lnīa nō predicēt: ⁊ multomagis ſequit̄ de ꝯfeſſiōibus ⁊ ſepulturis. Ac ꝑ hoc plena pax eſt per hāc regulā inter frēs minores ⁊ prelatos: q̄r ipī nō debent ſe impedire de correctiōibus nr̄is: q̄r nos ex regula nr̄a nō niſi pape ⁊ cardinali correctori ſubijcimur. Et nobis inhibet̄ ex regula nō itromittere nos de ſpūalibus officijs ſine lnīa eorūdem.

¶ Explicit expoſitio ſuper regulam fratrum minoꝝ edita ſanctis patribus ordinis.

¶ Sequitur q̄dam epiſtola edita a beato bernardino cum eſſet vicarius generalis.

IN chriſto ſibi chariſſimis fratribus oīum locoꝝ deuotoꝝ ordinis minoꝝ totius italie ſub mea cura ꝯmiſſis: frater bernardin⁹ de ſenis eiuſdem ordinis ac dictoꝝ locoꝝ Reuerendiſſimi pr̄is generalis vicarius ⁊ ꝯmiſſari⁹ ſalutē ⁊ pacē in dño ſempiternā. Volēs mihi ꝯmiſſoꝝ ſalutē quo ad ſpeculationē meritis ⁊ in oībus iuxta ptātem ꝓuidere: notū ſit: quaten⁹ per frēm nicolaū eiuſdē ordinis quondā vicariū locoꝝ ꝯmiſſariū reuerēdiſſimi pr̄is generalis de mandato eiuſdē ac d̄ mādato ⁊ voluntate dñi nr̄i pape vt patet ꝑ lr̄as. R. p. g. facte fuerūt q̄daꝫ declaratiōes: q̄ multa diſputatiōe examinatiōe ⁊ ponderoſitate examinate fuerūt per reuerēdiſſimū. p. g. ⁊ venerabilē patrē frēm ioannē de capiſtrano ⁊ alios multos ⁊ per me. que eſt hmōi.

IN PRIMIS videlꝫ ꝙ frēs minores nō tenēt̄ ex eoꝝ ꝓfeſſione ad aliqua ꝯſilia ſeu precepta euāgelica vltra alios chriſtianos: ꝑterq̄ȝ ad illa q̄ in rl̄a ſpāliter ⁊ expreſſe ponūt̄ ꝑcipiētia vel inhibitoria vel ſub equipollētib⁹ verbis noīatim a clemēte quinto in ſua declaratione expſſis: vt patet ī primo articulo declaratiōis clemētis quīti. Nicolai tertij. ⁊ martini quīti: ⁊ ꝓpterea frēs nō tenēt̄ ad illud euāgelicū: nihil tuleritis in via.

SECUNDO frēs nō tenēt̄ ex ſua ꝓfeſſiōe ad aliū arctū vſū reꝝ q̄ȝ in regula ꝑticulariter exprimit̄: vt latis patet ꝑ clemētē. v. ī ſua declaratiōe. §. Ex ꝑmiſſis: Quinimo. vt claret ex declaratiōe nicolai. iij. §. porro. ſcḋm regulā ⁊ oīmodā vitatē moderat⁹ vſus reꝝ ad vite ſuſtētatiōnē ⁊ officioꝝ ſui ſtat⁹ executionē ꝑterq̄ȝ de pecunia ꝯceſſus eſt frib⁹.

TERTIO ꝙ ſupfluitas ⁊ curioſitas nō dꝫ diſcerni reſpectu neceſſitatis certe ſeu vſus certi quo ad ſtatū frūꝫ minoꝝ: ſꝫ ī moderati: cū vſus moderat⁹ nō pōt dici ſupflu⁹ ⁊ curioſus ⁊ ꝑ ꝯſequēs nec vitioſus: imo ſcḋm veritatē oīmodā ⁊ regulā licit⁹: vt patet ex ꝑallegato dño nicolao. Et q̄r moderatio dicti vſus dꝫ attēdi ſꝫ q̄litatē ꝑſonaꝝ ⁊ varietatē tpoꝝ ⁊ locoꝝ ꝯditiones ⁊ alias occurrētes circūſtātias ſupfluitatis ⁊ curioſitatis: nō pōt facilıter diſcerni. Propterea per ſubditos nō pt

nec dꝫ iudicari: ſꝫ ꝑ miniſtros ⁊ cuſtodes vel eos quib⁹ ab ipis ꝯmittitᷣ qui de talibus ſup eoꝝ ꝯſcias debent diſtricte iudicare: vt patet in declaratiõe nicolai. §. inſuper. ⁊. §. quãq̄.

QUARTO ꝙ in locis ſi ſit magna ſupfluitas vel curioſitas: ex eis nõ vitiant frẽs: niſi ſolũ introducẽtes vel ꝯſentientes: vel ſi ad eoꝝ officiũ ptinet ⁊ pñt: vel quicũq̄ aliȷ̄ ſi ꝯmode pñt legitime nõ reſiſtẽtes: ⁊ non aliȷ̄ qui dictis rebus vtũt ob aliquã neceſſitatẽ vel ſcandali euitationẽ. Et ꝓpterea Clemẽs. v. licet decreuerit edificia nimis ſumptuoſa nõ ꝯuenire ſtatui frũm minoꝝ: tñ p̄cepit ſub pena excõicatiõis: ꝙ dicta loca frẽs nõ relinq̄rent abſq̄ ſedis aplice lnia ſpāli. Et excedẽtia ſupfluitatis ⁊ curioſitatis nõ eſt ſufficiens cauſa pp quã frẽs debeãt recedere a loco: niſi fuerit de illis aliqd ꝓpter q̄ nõ põt regula ſpũaliter obſeruari ſm declarationẽ martini qnti: videlꝫ qñ loco eſt ãnexa ꝓprietas ſeu cura aiarũ baptizando ſeu alia parrochialia faciendo: vel ſi morẽt frẽs in loco ꝯtra volũtatẽ dñi loci: vl' qñ ꝓpter penuriã rerũ neceſſariaꝝ opoztet facere ꝯgregationes ⁊ queſtus inhoneſtos ꝯtra puritatẽ regule ⁊ vſũ generalẽ ordinis: vel ꝓpter ſimilia qđ ſit ſimile cum ſit in detrimẽtũ relinquitur iudicio prelatorum. extra de offi. dele. c. de cauſis. vel ꝓpter inhoneſtam ſocietatem ſeu importabilitatem fratribus preſertiꝫ infirmis ⁊ rudibus.

QUINTO ꝙ in regula vſus carniũ in loco vel alibi frĩbus non ꝓhibet: licet non deceat niſi moderatus ⁊ diſcretus.

SEXTO ꝙ in calicib⁹ ⁊ patenis argenteis dum nõ nimie ⁊ exceſſiue magnitudinis ⁊ p̄cioſitatis ſint: non repugnat regule: imo ſatis conuenit ꝙ poſſint haberi: ⁊ ad euitandum imundiciã ⁊ pericula erga ſanctiſſimã eucbariſtiam.

SEPTIMO ꝙ in omnibus dubiȷ̄s que nõ pñt indubitãter declarari: ſuditi tenẽtur ſtare iudicio prelatoꝝ ſuoꝝ ⁊ obedire. xxiiȷ̄. q. i. c. quid culpatur. Et ꝓpterea agentes contrarium ſunt tranſgreſſores obedientie: ⁊ digne a ſuperioribus cenſura eccleſiaſtica aut alia decenti pena caſtigentur.

HAS ergo declarationes ⁊ cõfirmationes cõfirmauit in hũc modũ per prefatũ vicariũ ⁊ ꝯmiſſarium meũ frẽm nicolaum de anſino factas ⁊ dictas tanq̄ veras ⁊ catholicas ac declaratiõibus ſũmorũ pontificum conformes nr̃iſq̄ ſatis inſtitutis cõſentaneis. Et ego frater bernardin⁹ oẽs prefatas declaratiões ⁊ determinatiões approbo ⁊ confirmo: mandans quibuſcũq̄ frĩbus ſub mea cura ꝯmiſſis: vt hi quieti eẽ debeant: nec aliquid innouare preſumant ſub pena excõicatiõis late ſnie acq̄ ſub pena carceris: quam ſnia3 premiſſa trina monitiõe canonica oẽs ſupradicti incurrant ipſo facto. Jteꝫ mãdo oĩbus prelatis: vt prefatas declarationes eorum ſubditis intelligibiliter ⁊ ſepe per ſanctam obiaꝫ publicare debeant: ne periculoſam incurrant ignorantiã. Ualete in chriſto ieſu ⁊ orate⁹ ꝓ me. Apud ſanctũ damianũ de aſſiſio anno ab incarnatiõe dñi milleſimoquadringenteſimo quadrageſimo die Juliȷ̄ vltima.

Explicit Epiſtola ſancti Bernardini.

Tractatus Tertius.

¶ Hic incipit quidam tractatus vtilis de preceptis emi-
nētib⁹ in regula ⁊ de equipollētib⁹ ꝑceptis ⁊ de hn̄tibus vim precepti
⁊ de alijs in ipſa regula ꝯtētis: editus a fratre Gundiſaluo ꝓuincie. S.
Jacobi ſacre theologie magiſtro ac miniſtro generali.

dirigido despues dela declaracion de clemente 5 acia el año 1310

REgula nōſtra fratres chariſſi
mi nō videat̄ vobis ꝯfuſa: ꝓ eo ꝙ ꝑcepta ⁊ ꝯſilia ⁊ ea q̄
ſunt in ea hincinde ſūt diſpſa. Jdeo nō abbreuiādo regu-
lā hāc ſed mutādo de loco ad locū illā: ꝑcepta ad ꝑcepta
⁊ ꝯſilia ad ꝯſilia ⁊ ſic de alijs: totā ipam regulā ad faciliorē memoriam
hn̄dā ad certa puncta ꝗ̄uis difficiliter vtiliter tn̄ (vt extimo) vobis red-
diturus. ¶ Certū eſt aūt ꝙ totā regulā ſeruare ꝓmittim⁹. Utrū aūt oia
⁊ ſingula q̄ ſūt in regula cadant ſub ꝑcepto ⁊ ſint obligatoria ad culpā
mortalē: credēdū eſt ſcd̄m expoſitores nr̄os ꝙ nō: ſed ſolū illa ſunt obli
gatoria q̄ ponūt̄ in regula ꝑceptorie vel ſūt equiualētia ꝑceptis vel vim
ꝑcepti hn̄tia vt infra patebit. Si. n. oia caderent ſub ꝑcepto: trāſgreſſio
oium ⁊ ſinguloꝝ eſſet periculoſa damnabilis ⁊ mortalis: ⁊ durū eēt ta-
lem regulā ꝓmittere ⁊ vouere: que vix ab aliquo poſſet ſeruari. Sed tn̄
ipſam ſeruamus ſi ſcd̄m intentionē bti frāciſci mandatoris ⁊ ꝯditoris
ſeruamus: qui diſtinguit ⁊ certos modos poſuit in regula ipſam ſeruan
di: ad quos modos oia iſta ſunt reducibilia que ſcripta ſūt i eadē. Nā in
regula nr̄a ſūt q̄dā q̄ vocāt̄ ꝑcepta ſub noie ꝑcepi eminētia. Quedaʒ q̄
vocāt̄ ꝑceptis equipollētia. Quedā q̄ vocāt̄ ꝑcepti vim hn̄tia. Quedā
q̄ vocātur admonitiones q̄ docent bonum facere. Quedam que vocan
tur admonitiones que docent malum fugere. Quedā q̄ vocāt̄ liberta-
tes regule. Quedā q̄ vocātur ꝯditiōes volētiū ad ordinē intrare. Et iſtis
ſeptem modis tota regula perficitur.

De preceptis expreſſis ⁊ eminentibus in regula que
ſunt numero octo.

PRimo in regula ſunt quedam
q̄ ſub noie precepti ſunt expreſſa ⁊ eminētia: ⁊ illa vocātur
ꝑcepta: quoꝝ obſeruātia eſt neceſſaria ⁊ trāſgreſſio ē mor-
talis ⁊ nullum excuſat: ſed oēs ligat ad plenā ipſoꝝ obſer-
uantiā: ⁊ de talibus conditor poſuit numero octo que per regulam ſunt
diſpſa. ¶ Primū eſt nullo modo licebit eis de iſta religione exire. ij. ca.
¶ Scd̄m eſt: precipio firmiter fratribus vniuerſis vt nullo modo dena-
rios. iiij. ca. ¶ Tertium eſt: fratres nihil ſibi approprient nec domum ⁊c̄. vi.
ca. ¶ Quartum eſt vnde firmiter precipio eis vt obediant ſuis miniſtris
x. cap. ¶ Quintum eſt precipio firmiter fratribus vniuerſis ne habeant
ſuſpecta conſortia vel conſilia mulierum. xi. ca. ¶ Sextuʒ eſt precipio fir
miter fratribus vniuerſis ne ingrediantur monaſteria monacharum. xi.
ca. ¶ Septimū eſt precipio firmiter frib⁹ vniuerſis ne fiant ꝯpatres. xi.
ca. ¶ Octauum eſt per obedientiam iniungo miniſtris vt petant a domi

no ⁊c̄.xij.ca.¶ Nota etiā ꝙ generale preceptum eſt oibus de viuendo i obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate.

¶ Sequitur de equipollentibus preceptis ⁊ ſunt.xij.

SEcundo in regula ſunt quedā alia que non ſunt precepta formaliter: ſed tamen ſunt preceptis equipollentia: ⁊ de talibus ſunt in regula numero xij. q̄ papa clemens in regule declaratione de ipſa regula collegit: pōderat ⁊ numerat: quoꝝ tranſgreſſio ſine dubio eſt mortalis: quia ſi ex ſola noīatione ꝑceptionis vel inhibitionis dicerent̃ ꝑcepta: tota pene ſtatus vel voti neceſſitas annullaret̃ vel euacuaret̃. ¶ Primus ergo eſt equipollens precepto illud de nō hn̄do plures tunicas q̄ꝫ vnaꝫ cum capucio ⁊ aliam ſine capucio qui voluerint habere: vti vero pluribus ſine neceſſitate ⁊ ſine licentia eorum qui poſſunt dare: non licet.ij.c. ¶ Secundū eſt de non portandis calciamētis.ij.ca. ¶ Tertium eſt ꝙ fratres oēs veſtimentis vilibus induantur.ij.ca. ¶ Quartū eſt ꝙ clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinē ſancte romane eccleſie: excepto pſalterio ex quo ⁊c̄. Et laici dicant.xxiiij.pater nr̄.pro matutinis.ꝓ laudibus.v.pro prima tertia ſexta nona.vij.⁊c̄.iij.ca. ¶ Quintum eſt ꝙ ieiunent a feſto oīum ſanctorum vſqꝫ ad natiuitatē domini ⁊c̄.⁊ in ſextis ferijs.iij.ca. ¶ Sextum eſt de non equitando extra caſuꝫ neceſſitatis.iij.ca. ¶ Septimum eſt ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorum ⁊ alijs ⁊c̄.iiij.ca. ¶ Octauum eſt ꝙ ſi qui fratrum in infirmitatē ceciderit alij fratres ⁊c̄.vi.ca. ¶ Nonū eſt ꝙ fratres non predicent ⁊c̄.ix.ca. ¶ Decimum eſt ꝙ nullus fratrum populo penitus audeat predicare ⁊c̄.ix.ca. ¶ Undecimum eſt.ꝙ fratres q ſcirent ⁊ cognoſcerent ſe non ⁊c̄.x.ca. ¶ Duodecimum: omnia que ponuntur in regula ad formam habitus tā nouiciorum q̄ꝫ profeſſorum necnon ad modum receptionis ad ꝓfeſſionem expectantia: niſi recipientibus quo ad habitum nouicioruꝫ ſicut dicit regula aliud ſecundū deum aliquādo videatur.ij.ca.

Sequitur de his que habent vim precepti ⁊ ſunt ſeptem.

TErtio i regula ſūt quedā alia que non ſunt precepta nec preceptis equipollentia: ſꝫ tamen habent vim precepti: vt vbicunqꝫ in regula ponitur hoc vocabulum.teneantur: habet vim precepti ⁊ ſeruari debet a fratrib⁹ vt tale: quia tranſgreſſio eſt mortalis ſcd̄m ꝙ dicit ideꝫ Clemēs papa in regule declaratione. Et de talibus reperiūtur numero ſeptem. ¶ Primum eſt ꝙ fratres teneantur fratri franciſco ⁊ eius ſucceſſoribus obedire.i.ca. ¶ Secundum eſt ꝙ alijs temporibus preterq̄ꝫ a feſto oīum ſanctorum vſqꝫ ad natiuitatem domini ⁊ in quadrageſima ⁊ ſextis ferijs non teneantur fratres ieiunare. Hoc eſt ꝙ in ſupradictis teneantur: in alijs auteꝫ non ſi nolunt: ⁊ ſic patet ꝙ ieiunia regule equipollent precepto ⁊ habent vim precepti.iij.ca. ¶ Tertium eſt ꝙ ſiqui fratruꝫ

inſtigante inimico mortaliter ⁊c̄, ad ſuos miniſtros, vij. ca. ¶ Quartum eſt ꝙ vniuerſi fratres vnum de fribus iſtius religionis teneant̄ ⁊c̄. viij. ca. ¶ Quintū eſt ꝙ frēs teneant̄ generali miniſtro, Obia general' iterat̄ in regula: vt maioris ponderis ⁊ oneris q̄ʒ alioꝝ p̄ſidentiuʒ ipſa cognoſcatur fore. viij. ca. ¶ Sextū eſt ꝙ ꝓuinciales miniſtri teneātur ad capl'm ꝯuenire. viij. ca. ¶ Septimū eſt ꝙ ꝓuinciales miniſtri ⁊ cuſtodes quibꝰ electio data eſt in ea, ſi viderint generalē miniſtrū non eſſe ſufficientē ad ſeruitium ⁊ cōem vtilitatem fratrū teneantur alium in noīe domini ſibi eligere. viij. ca.

Sequitur de admonitionibus que docent fratres bonū facere que ſunt. xij.

Quarto in regula ſunt quedā

alia q̄ vocātur paterne ⁊ ſuaues admonitiōes ſiue quedaꝫ virtutū ſalutares informatiōes: que docent frēs bonū facere: que non cadunt ſub precepto nec obligant ad mortale. Sed ipſe glīoſus pater ſanctus franciſcꝰ vult ꝙ eas habeāt in honoreꝫ ⁊ reuerentiā ⁊ pro ſalutaribus ornamentis ⁊ conētur eas ꝓpoſſe obſeruare: que non tm̄ religioſoꝝ ſed etiam ſecularīū perſonarū ſtatū dignificant ⁊ decorant ⁊ ſunt numero, xij. ¶ Primū eſt ꝯſulo vero moneo ⁊ exhortor frēs meos in dn̄o ieſu chriſto vt quādo vadunt per mūdum ſint mites pacifici ⁊ modeſti. iij. ca. ¶ Secdm ꝙ in q̄cūqꝫ domuꝫ intrauerint primū dicant. Pax. ⁊c̄, iij. ca. ¶ Tertiū ꝙ frēs illi quibꝰ grām dedit dn̄s laborādi ⁊c̄, v. ca. ¶ Quartū eſt ꝙ qn̄ vadunt frēs ꝓ elemoſyna nō oporteat eos verecundari. vi. c. ¶ Quintū eſt illa nobilis admonitio. ſ. ꝙ hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos chariſſimos fratres meos here. ⁊ re. vſqꝫ veſtis. vi. ca. ¶ Sextū eſt ꝙ vbicūqꝫ ſunt ⁊ ſe inuenerint fratres oſtendant ſe domeſticos ⁊c̄. vi. ca. Septimū eſt ꝙ miniſtri ſi preſbyteri ſunt cum miſericordia iniungant illis penitentiā ⁊c̄, vij. ca. ¶ Octauū eſt illa moneo ⁊ exhortor fratres vt in predicatione ⁊c̄. x. ca. ¶ Nonū eſt ꝙ fratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui aliorum fratrum viſitent ⁊c̄, xi. ca. ¶ Decimū eſt ꝙ fratres ſubditi recordentur ꝙ propter deum abnegauerunt ⁊c̄, xi. ca. ¶ Undecimū eſt ꝙ miniſtri benigne recipiant fratres ad eos recurrentes, xi. ca. ¶ Duodecimū eſt ꝙ fratres attendant ꝙ ſup omnia deſiderare debent habere ſpūm dn̄i ⁊ ſcām eius opationē ⁊c̄, xi. ca.

¶ Admonitiones que docent malum fugere ⁊ ſunt numero ſex.

Quinto in regula ſunt quedaꝫ

admonitiones que docent fratres malum fugere ⁊ peccatum precauere ⁊ ſunt ſex. ¶ Prima eſt caueant fratres ⁊ eorum miniſtri ne ſolliciti ſint de rebus intrantium. ij. ca. ¶ Secunda quos moneo ⁊ exhortor ne deſpiciant nec iudicēt homines quos viderint ⁊c̄, ij. ca. ¶ Tertia eſt, Conſulo vero moneo ⁊ exhortor fra

tres meos in domino ieſu chriſto vt quando vadunt per mundum non litigent nec contendant verbis.iij.ca. ¶ Quarta eſt ꝙ cauere debent ne iraſcantur ⁊ conturbentur propter peccatum alicuius.vij.ca. ¶ Quinta eſt moneo vero exhortor in domino ieſu chriſto vt caueāt fratres ab omni ſuperbia vana gloria inuidia.⁊c̄.x.ca. ¶ Sexta eſt ꝙ fratres laici neſcientes litteras non curent lr̄as diſcere.x.ca.

¶ Libertates regule ſiue voluntatis nr̄e ſūt numero ſex.

Sexto in regula ſūt alia quedā que dici poſſunt libertates regule vel voluntatis noſtre que nullum grauant: nullum obligant ad culpam: que licite poſſunt fieri ⁊ licite poſſunt dimitti: ⁊ ſūt numero ſex.
¶ Prima eſt ꝙ fratres poſſunt ſi voluerint ſua veſtimenta repeciare.
¶ Secunda eſt ꝙ quadrageſima que incipit ab epiphania qui voluerint ieiunent eam. ¶ Tertia eſt ꝙ tempore manifeſte neceſſitatis poſſunt fratres frangere ieiuniuꝫ corporale. ¶ Quarta eſt ꝙ de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare. ¶ Quinta eſt ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes poſſunt ſinguli ſi voluerint fratres ſuos eodem anno ad capitulum conuocare. ¶ Sexta eſt ꝙ quicunqꝫ fratrū diuina inſpiratione voluerint poſſunt ire inter ſarracenos. ¶ Sed ſequitur preceptum affirmatiuuꝫ: ꝙ petant licentiam a ſuis miniſtris prouincialibus. ¶ Et ſequitur aliud preceptum miniſtris negatiuum ꝙ nullis eundi lnīam tribuant niſi eis ⁊c̄.

¶ Sequitur de conditionibus quas habere debent intrantes in ordinem ⁊ eos recipiētes ⁊ ſunt duodecim.

Septimo ⁊ vltimo in regula ſūt quedā alia que ſunt conditiones ingredientium ordinem ⁊ eos recipientiuꝫ que non tranſeunt ad alios profeſſos: ⁊ de talibus reperiuntur numero duodecim. Et primo de recipientibus volentes intrare: que ſunt ſex. ¶ Prima eſt: ꝙ ſiqui voluerint hanc vitam accipere: mittant eos ad ſuos miniſtros prouinciales ⁊c̄. ¶ Secunda ꝙ miniſtri diligenter examinent eos de fide catholica ⁊c̄. ¶ Tertia ꝙ fratres dicant ꝙ vadant ⁊ vendant omnia ſua ⁊c̄. ¶ Quarta ꝙ ſi requirant conſilium de rebus: mittant eos ad aliquos deum timentes. ¶ Quinta ꝙ poſtea concedant eis pān̄os probationis. ¶ Sexta ꝙ recipiantur ad obedientiam ⁊c̄. ¶ Sequitur de cōditionibus intrantium. Prima ⁊ in ordine ſeptima ꝙ credant ⁊ fideliter confiteantur ⁊ velint vſqꝫ in finem firmiter obſeruare fidem catholicam ⁊ omnia eccleſiaſtica ſacramenta. ¶ Octaua ꝙ ſi habent vxores intrent monaſterium vel ipſe vxores licentiam dent viris: ⁊ auctoritate dioceſani epiſcopi votum continentie emittant. ¶ Nona ꝙ vxores ſint talis etatis: ꝙ non poſſit de eis oriri ſuſpicio. ¶ Decima ꝙ ſi non potuerint pauperibus bona ſua erogare: ſufficit eis bona volūtas. ¶ Undecima ꝙ ingredientes libere faciant de rebus ſuis quicquid dn̄s inſpi-

rauerit eis. ¶ Duodecima ⁊ eſt ſcđa ꝙ vxores nõ habeant.

ILLUD aũt regule principiũ vbi dr̃. Regula ⁊ vita minoꝝ fratrũ hec eſt. ſ. dñi nr̃i ieſu chriſti ſanctũ euangeliũ obſuare: viuẽdo i obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate: nõ eſt p̄ceptũ nec aliquod de p̄ceptis ſeptem differentijs mandatoꝝ illomodo quo ibi traduntur: ſed eſt ſicut ꝓlogus regule. Ut ſicut ꝓlogus virtualiter cõtinet omnia: ⁊ includit que in aliquo tractatu ſequenti ſunt dicenda: ſic conformiter illud primũ regule ad quod oĩa que in regula cõtinentur reducũtur: oĩa continet ⁊ includit: qꝛ tota ordinatio ſeu regule profeſſio ad nihil aliud tendere videt̃: niſi ad obſeruãtiam trium illoꝝ conſilioꝝ euãgelicoꝝ q̃ in principio exprimunt̃. Totam ergo regulã vouimus ⁊ ꝓmiſimus ſeruare: partim ad obſeruantiã intellectiuã: partim ad reuerentiã regularis diſcipline. Duab⁹ tamen ỏ cauſis regula ad certa pũcta ſine magnis gloſis ſic eſt reducta: vt ſtudioſis ⁊ ſollicitis ipſam ſeruare hoc ſit breue compendiũ ad retinendum in memoria: ⁊ negligentibus ſeu tranſgreſſoribus ſit directoriũ ſeu potius repcuſſoriũ ad penitendam in conſcientia.

¶ Explicit tractatus de preceptis ⁊ alijs cõtentis in regula.

¶ Incipit quidã tractatus ad elemoſynas pecuniarias licite procurandas.

AD hoc vt ſine offenſione regule per fideliũ pecunias poſſit fr̃ibus indigẽtibus ſubueniri: ex parte fratrũ duodecim ſunt neceſſaria: videlicet. Neceſſitas vera nõ ficta. Propria nõ aliena. Preſens vel eminẽs: nõ poſſibilis ſeu futura. Prelatoꝝ ordinis licẽtia. Sup ſurrogationib⁹ fiendis dantis vel eius nũcij q poſſit aſſenſus ⁊ auctas. Expreſſa notificatio ꝑ fr̃es danti facta ꝙ dñium pecunie ⁊ libera poteſtas reuocãdi eã ſibi ſꝑ remaneat: quouſq; in rez neceſſariã fr̃ibus ſit cõuerſa. Cõtra tenẽtes eaz q̃litercũq; ſe habuerint in iuditio vel extra nulla actio vel ꝓſecutio ipſius pecunie. Per fr̃es fiat nulla adminiſtratio ſeu diſpenſatio: ſiue ſcđm clementẽ: ꝙ ⁊ qualiter expendat̃ nõ precipe. Cõpotũ de expenſa nõ exigere. Eam quocũq; modo nõ repetere. Eam nõ deponere aut deponi facere. Capſulam pecunie vel eiuſclauem non deferre.

INfra ſcripta ſunt a fratribus obſeruanda inuiolabiliter iuxta declarationẽ Nicolai. iij. ⁊ Cle. v. ⁊ ſtatuta ordinis. ¶ Primo ꝙ nõ p̄ſtent alicui ſeculari nec ab eo manu leuẽt bladũ vinũ vel aliã rez comeſtibilẽ nec denarios vel pecuniã: cũ ꝓhibeat̃ ꝑ declarationẽ dñi Nico. ꝑ hec verba. Dicim⁹ in primis ꝙ fr̃es ipi a mutuis cõtrahẽdis abſtineãt: cũ eis mutuũ cõtrahere ipoꝝ ſtatu cõſiderato nõ licet. ¶ Scđo ꝙ nõ cõmutẽt bladũ vinũ vel alias res comeſtibiles ꝓ alijs reb⁹ qbuſcũq;: iuxta illud clemẽtine dicẽtis ꝙ fr̃es minores ex ꝓfeſſione ſue r̃le ſpecialiter ob

ligant̄ ad arctos vſus ſeu paupes q in ipoꝝ r'la continent̄: ⁊ eo obligationis modo ſub quo cōtinet ſeu ponit regula dictos vſus. Hoc eſt dicere ꝙ ad vitam pauperē neceſſaria nr̄a ſm̄ arctum vſum acquiramus ⁊ habeamus ⁊ nō ad cōmutandū. ¶ Tertio ꝙ nihil vendāt de rebus datis eis vel oblatis vel ad vſum fratrū quoquomodo cōceſſis iuxta declarationē dn̄i Nicolai: ꝓpter vitādos plurimos labores in eadē cōtentos ꝑ hmōi vēditione cū bona conſcientia facienda. ¶ Quarto ꝙ nō habeāt vineā vl' vineas agros ſeu alias poſſeſſiones ad excolendū ꝑter areas ⁊ horticellos iuxta declarationē dn̄i Cle. ¶ Quinto ꝙ nō recipiāt annuales redditus vel legata ꝑpetua cōſiderata voti nr̄i puritate: q̄ nullatenus ad talia ſumus capaces: dicēte dn̄o clemēte hec verba. Cūq₃ annui reddit⁹ inter immobilia cenſeant̄ a iure: ac hmōi redditus obtinere mēdicitati ⁊ paupertati repugnat: nulla dubitatio ē: ꝙ dictis fribus redditus quoſcūq₃ ſicut ⁊ poſſeſſiones vel eoꝝ vſum cū eis nō reperiat̄ cōceſſus: recipere vel habere cōditione cōſiderata ipoꝝ nō licet. ¶ Sexto ꝙ ſic vtant̄ fratres i prandio ⁊ cena cibo ⁊ potu parce ⁊ moderate intus ⁊ extra: ꝙ ſp̄ in oib⁹ reluceat auſteritas. ſobrietas, parcitas ⁊ pauptas: ſicut decet minores i eremitorijs victitantes. ¶ Septimo ꝙ quilibet frater habeat vnū habitū tm̄ quo induat̄ de die ⁊ d̄ nocte: exceptis grauiter infirmātib⁹. De alijs vero tunicis iuxta declarationē dn̄i Nico. in neceſſitatibus de licētia miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū poſſint vti pluribus vt ibidē patet. ¶ Octauo ꝙ ꝓ ſeruitio fratrum in cōuentu quo ad officia interiora nō habeant̄ ſeculares: ſ₃ magis ipi fratres ꝓ chriſto humilitatis officia nō recuſent iuxta ſtatutum conſtitutionū generaliū. ¶ Nono ꝙ frēs nō comedāt neq₃ bibāt (niſi manifeſta neceſſitate cogant̄: quā tenent̄ gardiano manifeſtare) in villis ſeu oppidis in quib⁹ morant̄ fratres: niſi cū dn̄is terraꝝ ⁊ p̄latis ⁊ viris religioſis in domibus eoꝝ iuxta cōſtitutiones generales. ¶ Decimo ꝙ mulieres nō admittantur ad interiora cōuentus: niſi de licentia guardiani vel eius vicarij cu₃ conſilio diſcretoꝝ ⁊ cū honeſta ſocietate fratrū: ⁊ nō permittantur comedere in domibus fratrum: niſi miniſtris aliquādo videretur: ⁊ hoc iuxta conſtitutiones generales. ¶ Undecimo ꝙ non teneant in conuentu ⁊ pro conuentu aſinum vel aſinos ſeu aliud quodcū q₃ iumentum pro portando elemoſynam vel ligna ⁊ huiuſmodi ſeu pro equitando iuxta dictū dn̄i clemētis di. Ubi alicui generaliter prohibetur aliquid quod expreſſe non cōceditur intelligit̄ denegatū.

¶ Incipit quidam tractatus vtilis fratris ioannis philippi vicarij generalis in partibus ciſmōtanis de recurſu ad amicos ſpirituales.

IN chriſto ſibi chariſſimis patribus ⁊ fratrib⁹ ordinis nr̄i minoꝝ de obſeruātia partiū ciſmontanaꝝ frater Joannes philippi. R. p. n. miniſtri generalis p̄fati ordinis nr̄i minoꝝ ſup eoſdē frēs i eiſde₃ ꝑtibus ciſmontanis de obſeruātia nūcupatos generalis vicarius ſalutē

⁊ pacē in dn̄o ſempiternā. zelus honoris diuini obſeruātie regularis ⁊ ſa
lutis aiaꝝ necnō deuota ſupplicantiū poſtulatio requirūt: vt circa recur-
ſum ad amicos ſpūales iuxta regulā ⁊ declarationes dn̄oꝝ Nicolai. iij.
⁊ Clemētis. v. ſummoꝝ pontificū mee inſipientie iudiciū q̄uis multipli
citer occupatus ſcribere ſtudeaꝫ: q̄tenus oēs frēs mee cure cōmiſſos pro
tp̄e ad realē ſuiſtatus obſeruantiā aiare poſſem: tandēq; de fructu eoꝝ
gaudeā in p̄nti: ꝑenniterq; cū eis merear premiari. Totū ipſius materie
ꝓceſſum ꝑ trium conſiderationū decurſum duxi breuiter ⁊ compendioſe
terminandū: que inferius declarantur.

¶ Articulus. i. de. i. conditione obſeruāda in recurſu ad amicos ſpirituales.

PRimo ad amicos ſpūales re-
currendo: oportet de neceſſitate ſalutis ordinis puritatē
obſuare: q̄ cōſiſtit i q̄rto rl̄e. cap. vbi dr̄: q frēs nullomo
do denarios vel pecuniā recipiāt ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitam
ꝑſonā. Sic. n. dn̄s Nico. intendit declarare: vt in nullo rl̄e puritas macu
letur. ¶ Circa qd̄ aduertendū: q elemoſynaꝝ pecuniariaꝝ tres ſunt dif
ferentie. Quedā. n. offerūtur determinate: q̄dam indeterminate: q̄daꝫ in
vltimis volūtatibus legant̄. ¶ Quantū ad primū genus ꝓ ſecuritate con
ſcientiaꝝ fratrū cautela ſeu diſcretione quincuplici vtendū ē. Primo di
ctam elemoſynam poni faciendo: q2 frēs nullā ꝑſonā noīare p̄nt: cui ꝓ
dicta elemoſyna cōmittat̄ in fratrū neceſſitatib9 expēdenda: quoaduſq;
ꝓbabiliter ſciuerit an dans elemoſynā per ſe vel ſibi notos ſolutionem
rei neceſſarie fratribus facere maluerit: vt habet̄ in decretali eiuſdē dn̄i d̄
verbo. ſig. c. Exijt. §. ceterum. vbi ait. Quo caſu procuret̄ a fratribus: q il
le q dabit elemoſynā ꝑ ſe vel per aliū non noīandum ab ip̄is ſi fieri pote-
rit: ſꝫ ab eo iuxta ſuū beneplacitū aſſumendū: hmōi ſatiſfactionē faciat in
toto vel in p̄te ꝓut ſibi dn̄s inſpirabit. Si tn̄ ip̄e hoc nollet facere vel nō
poſſet: vel q2 receſſus ei9 immineat aut q̄bus velit hoc cōmittere noticiā
non habeat fideliū ꝑſonaꝝ ſeu quacūq; alia occaſione vel cauſa: declara-
mus ⁊ dicimus: q in nullo regule puritas infringit̄ aut quomodolibet
eius obſeruantia maculatur: ſi fratres ipſi alicuius vel aliquoꝝ ſibi cura
rent dare noticiam vel aliquem ſeu aliquos noīare: ſeu etiaꝫ preſentare:
cui vel quibus ſi elemoſynā facienti placuerit cōmitti poſſit executio p̄di
ctoꝝ. Ex quib9 verbis aperte colligitur: q amicus ſpūalis dici nō poteſt
alius ab illo videlicet dn̄o dante vel ſubſtituto per eū vel cognito eiuſdē
dn̄i prius deſiderio noīatus vel p̄ntatus a frib9. Unde ſequitur q ami
ci ſpūales abuſiue nūcupant̄ alij a predictis: cū videant̄ expreſſe noīati:
⁊ omnes elemoſynas recipiant indiſtincte. Quare frēs vigilanter curare
debent: ne tales elemoſynas recipiant abſq; ſcitu guardianoꝝ: cum non
ſit veriſimile eoſdē amicos ſpūales vel cupiditate conſeruandi vel carna
li pietate fratribus neceſſaria ꝓuidendi modum a domino Nicolao pre
fixum velle ſeruare: ad quem tamen fratres neceſſario tenent̄. ¶ Secun-

Attē. quot ſint differentie pecuniariaꝝ elemoſynaꝝ.

Prima cautela.

Sc̄da cautela.

da cautela ſeu diſcretio eſt in modo ſubſtituendi ſeu ſubrogandi Quãuis enim ſecundum eandem declarationem pluribus poſſit cõmitti diſpenſatio ipſius elemoſyne ſiue ꝑpter locoꝝ diſtantiã ⁊ conditiones ſeu circũſtantias alias neceſſitatis ipoꝝ plures pſonas aſſumere ſeu ⁊ pſentare: nulla tñ depoſitio pecunie ſeu depoſite mutatio fieri põt a fribus abſqꝫ auctãte conſenſu ⁊ volũtate ipius dñi principalis. Quod ꝓbatur p eandem decretalẽ in prefato. §. Ipſius habeat aſſenſus ſup ſubrogatiõib⁹ infra ſcriptis. ¶ Tertia cautela ſeu diſcretio eſt auctas repetendi: vt videlicet abſqꝫ ſimulatione vulpina dñs principalis poſſit ipam pecuniã repetere ſeu reuocare vſqꝫ ad cõuerſionẽ ipius in rem deputatã ſeu fribus neceſſariã. Unde liquet apte ꝙ ſecuritas debet eſſe ex pte dantis ⁊ nõ ex parte fratrũ ꝓ qbus daꝛ. Quod ꝓbaꝛ p eandẽ decretalẽ. §. eodẽ vbi dicitur. Ita tñ ꝙ penes dantẽ dñio ꝓprietate ac poſſeſſione ipſius pecunie cuꝫ libera poteſtate reuocandi ſibi pecuniam ipam ſemp vſqꝫ ad cõuerſioneꝫ ipius in reꝫ deputatã plene libere ac integre remanẽtib⁹. ¶ Quarta cautela ſeu diſcretio eſt ꝓhibitio ꝓſequẽdi. fratres. n. ſummo ope cauere debent: ne circa ipam pecuniam aliqua auctãte vtanꝛ: intentionem dantis principalis in alia cõmutando ſeu interpretando abſqꝫ conſenſu ⁊ auctate dñi principalis: directe vel indirecte dictas elemoſynas: violẽtijs: minis per ſe vel per alios amicos extorquendo. Sola. n. hec duo facere pñt: inſinuare videlicet ſuas neceſſitates ⁊ humiliter rogare ꝙ ſoluat. Scdo charitatiue admonere ſi negligens fuerit: vt pro ſalute anime ſue non ex cupiditate principaliter in re cõmiſſa fidelem ſe exhibeat. Ex quo ſequiꝛ ꝙ q̃uis prelati eccleſiarum ⁊ dñi temporales quibus de iure vel conſuetudine ꝓuiſio iſta competit: ex officio compellere teneantur taꝫ heredes teſtatoꝝ q̃ꝫ executores ad pias voluntates deficientium adimplendas iuxta preceptum dicte declarationis aplice: nihilominus fratres cõpulſioneꝫ directe vel indirecte ꝓcurantes efficiunꝛ ſue regule transgreſſores: cũ per dictam declarationẽ eis talia ꝓhibeantur. Ait eniꝫ. In ipſa pecunia fratres nihil omnino iuris habeant nec adminiſtrationem ſeu diſpenſationem: nec contra pſonam noiatam ab eis vel nõ noiatam cuiuſcũqꝫ conditionis exiſterent in iudicio vel extra actionẽ ꝓſecutionem aut aliqͦd aliud ius qualitercũqꝫ perſona predicta in cõmiſſione huiuſmodi ſe haberet. ¶ Quinta cautela ſeu diſcretio eſt: non plus conſentire concedi: q̃ꝫ res eſt veriſimiliter valitura; ſeu permittatur deponi q̃ꝫ vera neceſſitas fratrum requirit. Quare ſiquid de ipſa pecunia pro re determinata oblata ſuperfuerit: domino reſtituenda eſt: niſi ab eo conſenſus expreſſe habeatur vt reſiduum ipſius elemoſyne ſiquod fuerit in alias fratrum neceſſitates ſua auctoritate conuerti poſſit ſeu expendi. ¶ De elemoſynis indeterminate oblatis ac legatis in teſtamento relictis idem eſt iudicium: dicente prefata decretali: ꝙ ſemper quando pecunia fratribus ipſis mittitur vel offertur: niſi per mittentem ſeu offerenteꝫ aliud exprimatur: predictis modis prorſus oblata intelligiꝛ ⁊ miſſa. Et aſſignat rationẽ. Nõ eſt veriſimile aliquẽ elemoſyne ſue ſine expreſſione modũ illum velle pfigere: ꝑ quẽ ⁊ donãs merito vꝫ illi quoꝝ neceſſitatib⁹ itẽdit ꝓ donã hmõi

Tertia cautela

Quarta caute.

Quinta caute.

¶ De elemoſynis indeterminate oblatis ac legatis.

ꝓuſidere vel effectu doni vel ſue ꝯſcie puritate fraudent. Unde luce clari
us patet: ꝙ elemoſyne indeterminate oblate ſeu legate a prelatis nulla
tenus deponi facere pſſit abſq; neceſſitate: ꝓut inferius diffuſius declara
bit. Ait.n.decretalis in.§.quia vero. Caueāt tñ frēs ꝙ ſollicite ſe coaptēt
vt nō plus ſciēter ꝯcedi ꝯſentiāt: q̄ veriſimiliter extimari poſſit rem neceſ
ſariā ꝓ qua ipſa pecunia ꝯcedit valiturā. Et q; in predictis de facili poſ
ſet errari: nō imerito regula ꝯmittit p̄latis de quoꝝ ſcitate magis p̄ſu
mitur: hmōi ad amicos ſpūales recurſum. Dicitq; dñs clemēs: ꝙ pro
nullis alijs cauſis nec alijs modis pōt ad amicos hmōi haberi recurſ9
abſq; p̄cepti ⁊ regule trāſgreſſiōe. Quare q̄ſtū pecuniariū in eccleſia vel
alibi tāq̄ illicitū dānat ⁊ reprobat: recurſumq; ad cōſeruātes pecunias
dicto mō q̄ſitas fribus interdicit. extra de verb. ſig. Exiui de paradiſo.§
porro in cle. vbi ait. Porro cū dictus ſanctus volēs frēs ſuos per oīa a
denarijs ſeu pecunia eſſe totaliter alienos: p̄cepit firmiter fribus vniuer
ſis vt nullo mō denarios vel pecuniā recipiant per ſe vel per interpoſi
tā pſonā: iſtūq; articulū declarans idē p̄deceſſor nr̄ caſus ⁊ modos po
ſuerit: quibus ſeruatis a fribus: nō pñt dici nec debēt per ſe vel per aliū
pecunie receptores contra regulā ⁊ ſui ordinis puritatē: dicim9 frēs te
neri cauere ſumope ꝙ pro alijs cauſis ⁊ ſub modis alijs q̄ ponat dicti
p̄deceſſoris declaratio ad dātes pecunias ſiue deputatos nūcios nō re
currant: ne ſi ſecus ab ipſis attentatū fuerit: trāſgreſſores p̄cepti ⁊ regu
le merito poſſint dici. Naz vbi alicui aliqd generaliter ꝓhibet: quod ex
p̄ſſe nō ꝯcedit intelligit denegatū. Quo circa queſtus oīs pecunie ac ob
lationū pecuniariarū receptio in eccl'ia vel alibi cipi ſeu trūci ordinati ad
offerentiū ſeu donantiū pecunias reponendas: necnō ⁊ quicūq; alius re
curſus ad pecunias ſeu ad hñtes ipſas qui per declarationē predictā nō
ꝯceditur. Hec inquā oīa ſunt eis ſimpliciter interdicta.

¶ Articu. ij. de ſecunda conditione.

SEcundo ad amicos ſpūales
recurrendo oportet famā ordinis conſeruare. Eo.n. vin
culo quo quis tenet ꝓximū diligere: tenet etiam ſcādalū
eius vitare ⁊ ex conſequenti famā ꝓpriam: ⁊ multo for
tius tante cōitatis ſicuti ſacra minoꝝ religio fore cēſet. Tātoq; ſollicitī9
id ē agēdū: q̄to ipſa religio mag; nccaria pplo xpiano i p̄dicatiōib9 dā
dis ꝯſilijs ⁊ ꝯfeſſiōib9 audiēdis eē dignoſcit. Quare frēs tenēt abſtine
re ab oī vbo ſigno vl̄ facto p qō poſſit aliqs ſimplex vl̄ ignar9 occaſionē
ſumere iudicādi ꝙ frēs in elemoſynis pecuniarijs aliquā auctē hērent
Et hoc eſt qō dicit dñs clemēs extra de vb. ſig. Exiui de padiſo.§. dniq;.
Deniq; cū idē ꝯfeſſor chriſti ſūme affectauerit ſuc ꝓfeſſores rl'e eē totalr
abſtractos ab affectu ⁊ dſiderio trenoꝝ ⁊ ſpālit' a pecunia ⁊ ei9 vſu totalr
ſeptos ſic ꝓbat ꝓhibitio de pecunia recipiēda i rl'a ſepi9 repetita: cura
re frēs vigilāter neceſſe ē: ꝙ cū ex cauſis p̄dictis ⁊ modis: ad hñtes pe
cunias ꝓ ipoꝝ nccitatib9 dputatas occurrere oportebit ad tenētes ipas
qnicūq; ij fuerint p̄ncipales vel nūcij: in oībus ſic ſe gerant: ꝙ cunctis

ſe oſtendant in dictis pecunijs (ſicut ne habēt) penitus nil habere. Qua propter precipere q̄ ⁊ qualiter pecunia expendatur: cōpotumq; exigere de expenſa eamq; quomodocūq; repetere ſiue deponere vel deponi facere: capſulam pecunie vel eius clauem deferre: hos caſus ⁊ conſimiles ſibi fratres illicitos eſſe ſciant. Predicta enim facere ad ſolos dños pertinet q dederūt ⁊ eos quos ipſi deputauerūt ad hoc ipſum.

¶ Articulus. iij. de tertia conditione.

Tertio recurrendo ad amicos ſpūales conſideranda eſt fratrum ſubſtentatio. Intendit enim dñs Nicolaus per declarationem prouidere fratrū neceſſitatibus. Quare aduertenduz eſt pro quibus neceſſitatibus recurrere oportet ad amicos hmōi. Regula enim tantū pro duabus videtur expreſſe concedere: quare ſanctus Bonauentura declarat in prefatis duabus neceſſitatibus beatum franciſcū intellexiſſe ceteras maiores: q̄ videlicet nec per mendicitatem humilem nec per oblationem liberalem vel fidele laboriciū cōmode. i. abſq; magna diſtractione ⁊ melioris boni impedimento haberi poſſunt. Hinc eſt q̄ dñs Nico. ⁊ Cle. dicunt: q̄ ceſſantibus elemoſynis ad hmōi amicos q non poſſunt intelligi aliter q̄ dñi principales ſeu eoꝝ deputati nūcij vel a fratribus prenſentati vt dictum eſt: recurrere poſſint fratres pro ſua neceſſitate. ¶ Eſt autem ſm dñm Nicolaū triplex neceſſitas. videlicet p̄terita. vt pro debitis ſoluendis. Quāuis a contrahendo debita fratres abſtinere debeant: liceat tamen ceſſantibus elemoſynis d̄ quibus ſatiſfieri cōmode tūc nō poſſet: citra cuiuſlibet obligationis vinculū alicui pro ſuis neceſſitatibus ſatiſfacere volenti dicere: q̄ per elemoſynas ⁊ alios amicos fratrum ad ſolutionem ſibi faciendam intendūt fideliter laborare vt patet in declaratione eiuſdem. §. Ceterum. ¶ De ſecūda neceſſitate videlicet preſenti nulla ē ambiguitas quin ceſſantibus elemoſynis de quibus ſatiſfieri cōmode tūc nō poſſet vt predictum eſt: fratres aliquem rogare poſſint vt ſoluat cū omnibus circūſtantijs ⁊ cautelis in primo articulo declaratis. ¶ Tertia dicitur iminens ſeu ingruens ſeu emergens ⁊ dicitur ab. in. ⁊ maneo es, quaſi intus per noticiam ⁊ inchoationem manens. Unde dñs Nicolaus exemplificat de neceſſitatibus q̄ longū tractū tpis habent licet pauce ſint cōparatiue: vt in libris ſcribendis edificijs neceſſarijs conſtruendis ⁊ pannis in locis remotis emendis. Quare nullo modo licet ſub pretextu vel ſub colore prouidentie in futurū permittere apud quēcunq; elemoſynas pecuniarias deponi. Et q2 de legatis videtur eſſe maior difficultas: conſiderandum eſt: q̄ heredes teſtatoꝝ vel executores teſtamētorum ad fratres ſe poſſunt habere dupliciter. Uel deponere volendo apō aliq̄ pſonam familiarem fratribus dicta legata abſq; articulo dictarum trium neceſſitatum: ⁊ tunc nullo modo pmittere debent: vti per capitulū generale proxime in cōuentu mōtis lucij celebratum declaratū fuit ſufficienter. Aut vult per ſe conſeruare ditta legata: ⁊ tunc ſequitur duplex incōueniens: videlicet ipuritas ex parte fratrum ⁊ infidelitas ex parte he-

redum vel executorum ſi pias voluntates teſtatorum nō compleuerint. Ad prouidendum igitur puritati conſcientie fratrum ⁊ fidelitati heredum vel executorum tenētur fratres efficaciter perſuadere predictis: vt dicta legata pauperibus diſpergant vel alias in pios vſus cōuertant. Nec ꝑ hoc infideles exiſtunt: cū dñs Nicolaus declarauerit talia legata nō poſſe dimitti fratribus niſi ſub modo licito ac ſuo ſtatui congruo. Non licet aūt vt dictum eſt recurrere abſq; neceſſitatibus predictis ⁊ multo minus deponi ꝑmittere. Quare fratres p̄dictam efficacem ꝑſuaſionem fraudulenter negligentes: cupiditatis defraudationis pauperum ac ſcandalizationis puſilloꝝ reatus incurrere cenſentur. ¶ Ne vero aliquis ſcrupulus dubietatis remaneat: declarandū eſt q̄ ſit neceſſitas vera. Pro cuius declaratione aduertendum eſt: q frēs oēs cōtentari debent ſuſtentatiōe neceſſaria nature: q: videlicet eſſe viuere ac opationes ſcd̄m ſue ꝓfeſſionis exigentiā ſibi cōpetentes exercere cōmode poſſint. Sic. n. ſatiſfaciendum eſt neceſſitati: vt nō faueatur carnalitati. Obligamur. n. ad arctos vſus q in regula ponūtur ſm dñm Cle. ⁊ eo obligationis modo quo rl'a ponit dictos vſus. Un̄ dicit dñs Nico. Inſup nec vtenſilia nec alia quoꝝ vſum ad neceſſitatē ⁊ officioꝝ ſui ſtatus executionem. (Nō. n. oīm rerum vſum habere debent vt dictū ē) ad vllā ſupfluitatē diuitias ſeu copiam q̄ deroget pauptati vel theſaurizationē vel eo aīo ſeu modo vt ea diſtrahāt ſiue vendāt recipiāt: nec ſub colore ꝓuidentie in futurū nec alia occaſiōe: quin immo in oībus appareat in eis quo ad dñium oīmoda abdicatio ⁊ in vſu neceſſitas. Ex qbus luculenter apparet q frēs oēs paucis cōtenti eſſe debent: q: ſecundū predicta vniformiter ꝓuideri neqūnt more redituatoꝝ. ¶ Prelati nihilominus ꝑ licitos modos ſollicitā curā gerere debent ⁊ ſic cūcta cū moderamine diſponere: vt neceſſitati fratrū ſubueniant ⁊ a pauptatis arctitudine nō recedant. Ad euitandū. n. ſubdolas neceſſitates ⁊ falſas ꝓ qbus frēs hmōi ad amicos recurrere cōſueuerant: dñs Cle. in ſua declaratiōe in. §. porro ſubnectit. Cū etiā recurſus ad amicos ſpūales exp̄ſſe tm̄ in duobus caſibꝫ ſcd̄m regulā cōcedat: videlicet ꝑ neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊ fribꝫ induēdis: idq; pie rationabiliter cōſiderata neceſſitate vite ad alias neceſſitates fratrū ꝓ tp̄e occurrentes ceſſantibus elemoſynis ſeu etiā ingruentes ſepedictus p̄deceſſor duxerit extēdēdū: attendāt frēs p̄dicti q ꝓ nullis alijs cauſis q̄ p̄dictis vel ſimilibꝫ in via vel alibi recurrere licet eis ad amicos hmōi: ſiue ſint dantes pecunias ſiue deputati ꝓ ipos ſiue nūcij ſiue depoſitarij ſeu alio quouis nomine appellent: etiā ſi cōceſſi ꝑ eandē declarationē modi circa pecunia itegre ſeruarent. Hec igit ſupra ſcripta videlicet puritas ordinis ⁊ fama ſi in vr̄is fuerint cōgregationibꝫ ſiue cōuerſationibꝫ illibate cōſeruata: tertium videlicet neceſſaria ſuſtentatio abūdanter adijciet: diuina ꝓuidētia cuiꝫ diſpoſitione vniuerſa regunt vobis tp̄alia miniſtrāte in via ac vbertatem ſpūaliū chariſmatū: tandēq; celeſtis regni eternas delicias ꝓ pauptatis tolerata penuria retribuente in patria: in qua pariter cū principe pauperū letari ꝑenniter mereamur Amen.

¶ Explicit tractatus de recurſu ad amicos ſpūales.

¶ Sequitur modus recurrendi ad amicos ſpirituales ꝓ neceſſitatibus fratrum ceſſantibus elemoſynis oblatis: ꝓcurandiꝗ; ſolutionem rerum neceſſariarum: a Reuerendiſſimo patre Vicario generali fratre Joanne philippo cõpilatus: quem vult ⁊ precipit eo modo ⁊ forma quibus regula ⁊ declarationes eius obligant ab vniuerſis fratribus inuiolabiliter obſeruari.

Quoniam fratres minores ex ſue profeſſionis voto ſtrictiſſime obligantur ad nõ recipiendum denarios vel pecuniam ꝑ ſe nec per interpoſitaꝫ perſonam vt apparet .iiij. c. regule: qua obligatione appꝛietate dñio ac vſu denarioꝝ ⁊ pecunie proꝛſus abſtinere tenentur: ad obuiandum malicijs ⁊ relaxatiõibus que his nouiſſimis tempoꝛibus etiam apud eos qui de obſeruantia ſe iactant vigere dignoſcuntur: per certos articulos inferius annotatos hanc veritatem patefacere curaui: quatenus ſimplices fratres ac ſui ſtatus feruidi zelatores veritateꝫ agnoſcant ac cognitam firmiter obſeruare conentur: diſcholi vero ac diſſoluti a ſuis calũnijs euidentia rationum ac roboꝛe auctoꝛitatuꝫ efficaciter compeſcantur: tandemꝗ; illuminati ad penitentiam compungantur potius eligentes paupertatis foꝛnaceꝫ cum tribus pueris abſꝗ; doloꝛe perpeti: ꝗ̃ eternis incendijs gehenne cum pꝛincipe tenebꝛarum perpetuo cruciari.

¶ Articulus pꝛimus.

FRATRES minoꝛes de neceſſitate ſalutis in coꝛde firmiter retinere debent: vt nullũ affectum ſeu cupiditatem denarioꝝ vel pecunie in ſemetipſis dñari ꝑmittant; ac in oĩbus ſic ſe gerãt quantũ ad deum ⁊ ꝓximũ: vt in oĩbus appareat euidẽter ꝙ nihil in denarijs vel pecunia contrectãdo pꝛecipiẽdo falſuꝫ timoꝛẽ de eiꝰ ꝑditiõe habẽdo ſeu quomodolibet ea vtendo penitꝰ habere volũt. Unde ⁊ ſi fieri poſſet nũꝗ; debent aliquẽ velle ꝑ̃ſentare: cui cõmittat̃ executio elemoſynaꝝ pecuniariaruꝫ ꝓ ſuis neceſſitatibꝰ veris ⁊ determinatis collataꝝ. Sꝫ ipſe dñs dãs ꝑ ſe potiꝰ ſolutionẽ faciat ſi bono mõ fieri põt: vt apparet extra de verbo ſig. li. vi. c. exiijt. §. ceteꝝ. Et iteꝝ in clementina exiui. eo. ti. §. deniꝗ; cũ idẽ confeſſoꝛ ſumme affectauerit ſue regule pꝛofeſſoꝛes eſſe abſtractos totaliter ab affectu ⁊ deſiderio terrenoꝝ ⁊ ſpecialiter a pecunia ⁊ eius vſu totaliter inexpertos ſicut ꝓbat ꝓhibitio de nõ recipienda pecunia in regula ſepius repetita: curare frẽs vigilanter neceſſe eſt: ꝙ cũ ex cauſis pꝛedictis ⁊ modis ad habentes pecunias deputatas pꝛo ipſoꝝ neceſſitatibus recurrere opoꝛtebit ad tenẽtes ipſas quicũꝗ; ij fuerint pꝛincipales vł nũcij in omnibus ſic ſe gerant: ꝙ ſe cũctis oſtendãt in dictis pecunijs ſicut nec habent: penitus nihil habere.

¶ Articulus ſecundus.

PRO SATISFACTIONE creditoꝛi facienda pñt frẽs aliquas fideles perſonas pꝛeſentare ſi illud dominus regrat: aut ſi

per ſe vel aliquem ſibi notum ſatiſfacere nõ vult. Qui quidem preſenta-
tus vice ipſius domini creditori ſatiſfacit iuxta pricipalis dñi volũtatẽ.
Ex quo ſequitur: ꝙ fratres nullo modo debent ſecum nũcium ſecularem
ducere ſeu etiam famulum carnificis vel mercatoris: quo ad vſqꝫ an do-
minu s per ſe facere velit vel per ſibi notos aut amicos cognouerit ma-
nifeſte: cum decretalis ad vnguẽ obſeruari debeat: vt inferius clarius ap
parebit, vt probatur per dictam decretalez exiit. vbi ſic dicitur, Si tamẽ
ipe hoc nollet facere vel nõ poſſet vel quia receſſus immineat aut quibꝰ
hoc cõmittere velit noticiam nõ habet fidelium perſonarum ſeu quacum
qꝫ alia occaſione vel cauſa: declaramus ⁊ dicimus ꝙ in nullo regule puri
tas infringitur aut quomodolibet ipſius obſeruantia maculatur: ſi fra-
tres ipi alicuius vel aliquoꝝ ſibi curent dare noticiam vel aliquez ſeu ali
quos nominare aut preſentare: cui vel quibus ſi elemoſynã facienti pla-
cuerit cõmitti poſſit executio predictoꝝ.

Articulus tertius.

PRO conſeruatione fame huius ſanctiſſime religionis atteſtatione
qꝫ puritatis perſonarum in eadem altiſſimo famulantium ac pſer
uatiõe puſilloꝝ ⁊ ſimpliciũ a ſcandalo paſſiuo per quod retrahi poſſent
a conſiliis petendis ſermonibus audiendis ⁊ confeſſionibus ſuoꝝ crimi
num faciendis: de neceſſitate ſalutis fratres proteſtari tenentur eis vł co
ram eis maxime apud perſonas ſtatum noſtrum ignorantes: vt dñium
proprietas, poſſeſſio ⁊ vſus dicte pecunie apud dñm dantem remaneat
cum libera poteſtate reuocandi plene, integre ⁊ libere: ⁊ fratres omnino
nihil iuris in dicta elemoſyna habere velint vel habent nec adminiſtrati
onem vel diſpenſationem ſeu vſum nec aliud omnino vt in paucis mul-
ta concludam. Quare ipſi fratres aduerſus nũtiũ dictũ in iudicio vel ex-
tra nullam actionem habere poſſunt: neqꝫ compotuz exigere de dicta pe
cunia: nec capſellam in cõuentu tenere ſeu clauẽ portare: nec ſuas neceſſi
tates cum auctoritate ⁊ rigore patefacere: ſed cum omni humilitate tan-
qꝫ nihil habentes ſuas iuſtas indigentias manifeſtare. Et ſi negligẽs fue
rit in exequendo domini dantis voluntatẽ: magis ꝓ periculo anime ſue
qꝫ pro cupiditate elemoſyne eũ dulciter pſuadere: vt in re cõmiſſa fideli-
ter ſe habeat. ¶ Probantur hec ꝑ verba decretalis prefate exiit: vbi ſic di-
citur. Ita tamen ꝙ penes ipm dantem dominio proprietate ac poſſeſſio
ne ipſius pecunie cũ libera poteſtate reuocandi ſibi pecuniam ipſaz ſem-
per vſqꝫ ad cõuerſionem ipſius in rem deputatam plene. libere. ac inte-
gre manentibus: in ipa pecunia nihil omnino iuris habeant nec admini
ſtrationem ſeu diſpenſationem: nec contra perſonam noiatam (cuiuſcun
qꝫ conditionis exiſteret) in iuditio vel extra actionem pſecutionem aut
aliquod aliud ius; qualitercũqꝫ perſona predicta in cõmiſſione huiuſmo
di ſe haberet.

Quartus articulus.

CAVERE ſummopere fratres debent ne vulpina ⁊ viperali fi
ctione ſiue falſitate concedi conſentiant dum procurant ſolutionẽ

rerum neceſſariarum: niſi quantũ vere ⁊ realiter eſtimabunt in ſuis conſcientijs rem ſibi neceſſariam valituram. Ex quo ſequitur ꝙ nullo modo procurare debent niſi neceſſitates veras ⁊ determinatas: preſentes vel de proximo iminentes. Et anteq̃ procurent: ſollicite conſiderare debent vel cum mercatoribus honeſte ⁊ religioſe de precio conuenire: ⁊ ſ͡ʒ iudicium recte conſcientie tantum ⁊ non amplius ſcienter procurare. Quo caſu grauiter habent puniri apud diſtrictum iudicem prelati, procuratores ſeu elemoſynarij ſine modo termino ⁊ menſura tales elemoſynas procurantes ac in futurum tanq̃ de diuina prouidentia diffidentes tales elemoſynas ſeruantes ſeu ſeruari damnabiliter tolerantes: quoniam iuxta dictum domini ſaluatoris Ubi theſaurus ibi ⁊ cor eſt. ¶ Procurando tamen vbi veriſimiliter ignoratur ꝓfatarũ neceſſitatũ preciſuʒ ſeu iuſtum valorem: poſſunt dantes elemoſynas rogare: vt ſi quid de coruʒ elemoſynis pro determinata neceſſitate procuratis remanſerit (duʒ tamen abſit omnis fictio ſeu malicia a procuratoribus) poſſit in alias fratrum neceſſitates ſalubriter conuerti. ¶ Probatur per decretalem prefatã exijt. vbi dicitur. Caueant tñ frẽs ꝙ ſollicite ſe coaptent: vt non plus ſcienter concedi conſentiant: q̃ veriſilr̃ eſtimari poſſit rem neceſſariam pro qua pecunia ipſa conceditur valituram.

¶ Quintus articulus.

QUANDO IN apud amicos ſpirituales ſunt elemoſyne pecuniarie depoſite pro fratrum neceſſitatibus indiſtincte: guardiani ſeu alij prelati nullo modo mittere poſſunt fratres ad procurandum ſolutionem rerum neceſſariarum ſub pena tranſgreſſionis regule: cum nõ poſſit dici neceſſitas fratruʒ procurari: cuius ſolutio per elemoſynas oblatas ⁊ depoſitas commode fieri poteſt. Quin potius tales prelati debent potius dici theſaurizatores q̃ beati franciſci ſecutores: qui cuʒ habeant ſeu habere poſſint neceſſitates fratrum per elemoſynas oblatas: nihilominus illas cupide retinentes: damnabiliter mittunt ad procurãdum per calles ⁊ vicos. Et quod deterius eſt quantum ⁊ qualiter poſſũt congregant penes amicos ſpirituales ⁊ oblatas elemoſynas ⁊ procuratas ſine numero: cuʒ tamen de neceſſitate ſalutis teneantur oblatas elemoſynas quantum in ſe eſt nunquam permittere deponi niſi pro neceſſitate preſenti vel de proximo imminenti: ſed omnibus vijs ⁊ modis ſibi poſſibilibus elemoſynas non ſibi neceſſarias recuſare: precipue qꝛ tales elemoſyne pecuniarie non neceſſarie nihil aliud ſunt q̃ perditio ⁊ damnatio recipi permittentium. ¶ Nec debet accipi neceſſitas ficta, laxa ſeu etiam voluntaria: quin potius neceſſitas certa que ſolum querit ſuſtentationem neceſſariam in cibis. lectis. edificijs ⁊ ornamentis eccleſiaſticis ac ceteris ad cultum diuinum: ad ſapientiale ſtudium ac victum ſeu veſtitum pertinentibus: vti regula. declarationes. conſtitutiones generales ⁊ q̃ maxime dominus Bonauentura in ſua apologia contra calumniatorem capitulo duodecimo apertiſſime declarat. ¶ Iſte articulus probatur per decretalem Exijt. §. ceterum. Ubi ſic dicitur. Dicimus in primis ꝙ fratres a mutuis contrahendis abſtineant: cum eis

mutuum contrahere eorum ſtatu conſiderato non liceat. Poſſint tamē ipſi pro ſatiſfactione pro eorum neceſſitatibus facienda que pro tempore occurrerint (ceſſantibus elemoſynis de quibus ſatiſfieri tunc nō poſſet) citra cuiuſlibet obligationis vinculum dicere: ꝙ per elemoſynas ⁊ alios amicos fratrum ad ſolutionem huiuſmodi faciendam intendunt fideliter laborare. Si vero elemoſyne oblate ad aliquā veram neceſſitatem fratrum proprio motu dantium abſqꝫ callida perſuaſione ſeu inductione prelatorum vel fratrum tales elemoſynas ad ſuperfluitatē edificiorum. picturarum inutilium. ornamentorum ſumptuoſorum ſeu aliorum ſimilium conuertere ⁊ expendere cupientium deputate ſint ⁊ executio ſeu conuerſio earundem in proximo ſit facienda: tunc non obſtantibus talibus elemoſynis procurare poſſunt; ſolutionem rerum neceſſariarum obſeruatis articulis ⁊ moderationibus ſupradictis diligenter. Et ratio huius eſt: quia ſine licentia ⁊ auctoritate domini dantis elemoſynam ad certam neceſſitatem per eum determinatam: nullomodo abſqꝫ licentia ſpeciali eius poſſunt fratres in alias neceſſitates dictam elemoſynam conuertere ſeu cōmutare: vt expreſſe dicit declaratio.

Sextus articulus.

FRATRES minores. Nullo modo denarios ſeu pecunias vnqꝫ permittere deponi debent pro fratrum neceſſitatibus ſeu procurationem rerum neceſſariarum facere niſi prout prefate ſententie papales ordinant ⁊ expreſſe declarant. Quia quicunqꝫ prefatas regulas non ſeruat per integrum: mortaliter ⁊ damnabiliter peccat. extra de verbo. ſig. clementina. exiui. Ubi ſic dicit papa. Porro cum dictus ſanctus volēs fratres ſuos ſuper omnia a denarijs ſeu pecunia eſſe totaliter alienos: precipit firmiter fratribus vniuerſis vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per ſe vel per interpoſitam perſonam: iſtumqꝫ articulum declarans idem predeceſſor noſter caſus ⁊ modos poſuerit quibus ſeruatis a fratribus non poſſunt dici nec debent per ſe vel per aliū pecunie receptores contra regulam vel ſui ordinis puritatem: dicimus fratres teneri cauere ſummopere ꝙ pro alijs cauſis ⁊ ſub modis alijs qꝫ ponat dicti predeceſſoris declaratio ad dantes pecunias ſiue deputatos non recurrant: ne ſi ſecus ab ipſis attentatum fuerit: tranſgreſſores precepti ⁊ regule merito poſſint dici. Nam vbi generaliter aliquid prohibetur: quod expreſſe non conceditur intelligitur denegatum.

Septimus articulus.

QUANTO amplius fratres dictas declarationes immo verius ipſam regulam ac intentionem beati franciſci in eadem contentā purius perfectius ac ſollicitius obſeruauerint: eo abundantius quietius ⁊ tranquillius vniuerſorum dominus eiſdem neceſſaria miniſtrabit. Probatur per dictum domini ipſius ſaluatoris Matthei. vi. Primum querite regnum dei ⁊ hec omnia adijcientur vobis. In qua quidem auctoritate ponuntur tria bona. Primum eſt eternum: quod ſe habet ad modum finis: debetqꝫ ſuper omnia deſiderari. Secundum eſt bonum ſpiri-

tuale cum dicitur. Et iuſticiam eius: quod ſe habet per modũ medij ad finem: debetqꝫ hec iuſticia complecti obſeruantiam omnium mandatorum decalogi preceptorum charitatis dei ⁊ regule totius regule ac omnium preceptorum euſdem continentiam: ⁊ quod his amplius eſt: vt omnia bona que agimus orando ieiunando miſſas celebrando defunctos ſepeliendo ac alia virtuoſa opera exercendo non pro vana gloria rerum temporalium cupiditate ſeu alia inordinata intentione principaliter faciamus: ne cũ fatuis virginibus oleo charitatis vacui a ſponſo audiamus illud terribile improperium Amẽ dico vobis neſcio vos Sed omnia que agimus propter amorem illius regni ſeu ſummi boni faciamus ⁊ ad illud noſtram intentionẽ principaliter dirigamus. Tertium bonum eſt temporale: quod ſe habet ad predicta bona per modũ adminiculi in hac valle lachrymarum: in quo includitur omnis neceſſitas vite preſentis que neceſſario conſequitur domino promittente bonum eternum ⁊ ſpirituale. Cui ſi ſuper omnia placere cupierimus ⁊ ei⁹ voluntatem ſecundum mãdata ipſius viuendo ⁊ puritatem regule ſeruando adimpleuerimus: omnia adijcient nobis. Aliterqꝫ ſentientes errori paganorum manifeſte conformãtur: qui diuinã ꝓuidentiã negãtes ꝑ rebus humanis totũ ſtudiũ ac ſollicitudinẽ ſuam in ꝓcurandis tꝑalibus apponũt: quoqꝫ a ſpũalibus quib⁹ principaliter inſeruire debent creature res rõnales omnino retrahũtur: tãtoqꝫ timore ſuꝑfluo deterrentur ꝙ certitudinaliter ſentiũt ꝙ ſi vixerint ſcd̃m modum ⁊ formã p̃ diuina mãdata ſeu leges eiuſdẽ prefixam: neceſſaria ſibi deficiant quã ſollicitudinẽ ſuꝑfluã dñs excludit ⁊ ꝓhibet ꝓhibitione precepti negatiui. Mat. vi. dicens. Nolite ſolliciti eſſe dicentes quid mãducabim⁹ aut quid bibemus aut quo operiemur. Hec. n. oĩa gentes. i. pagani diuinã ꝓuidentiã negantes inquirunt. Abſit ergo a veris minorib⁹ oĩs diffidentia timor ſuꝑfluus ac ſollicitudo ſuꝑuacua: certitudinaliter ſentientes: ꝙ ille qui ſua ineffabili clementia nutrit peruerſos ⁊ ꝯuerſos bonos ⁊ malos iuſtos ⁊ impios: ipſe ſibi fideliter ſeruientes fouebit corporaliter. Et ſi ad tempus penuriã patiant̃ vt ꝓbent̃: virtutẽ tolerãtie miniſtrabit: q̃ melior eſt omni auro ⁊ lapide precioſo: tãdemqꝫ ad paſcua perducet ſ felicitatis eterne.

¶ Explicifunt articuli fra. Joan. philippi.

¶ In dei nomine amen. Hec eſt quedam breuis ⁊ vtiliſſima ſiue copilatio circa formã ſeruãdã p̃ frẽs minores in ꝓcuratione ſolutionis ſuarũ neceſſitatũ ſm̃ declaratiões papales ſignãter Nicolai ⁊ Clementis.

Quia in quarto capitulo regule precipitur ne frẽs denarios vel pecuniã recipiant per ſe vel per interpoſitam perſonam: eſt dubium: an dicti fratres obſeruata rl'e puritate poſſint ſolutionẽ ſuaꝝ nec̃citatũ ꝓcurare: ⁊ q̃ ſũt ſeruãda i dicta ꝓcuratiõe. Circa qđ ãteqꝫ q̃ñi rñdeat̃ eſt notãdũ: ꝙ btũs frãciſcus poſtqꝫ i ſuꝑdicto ca. regule ꝑcepit fratrib⁹ ne

denarios vel pecuniam reciperent: attendens ꝙ dicti frēs aliquas ha-
berent neceſſitates que ſine pecunia nullo modo haberi poſſent: que qui
dē neceſſitates ita eſſent neceſſarie: ꝙ ſi de eis fribus non ꝓuideret: ma-
ximū reciperent detrimentū: ideo ne inhumanus videret: in eodē caplo
curā illarū ſingulariter cōmiſit prelatis: inter quas ſignāter ſpecificauit
tāꝗ̄ ꝑcipuas ⁊ magis neceſſarias infirmoꝝ ⁊ fratrū induendoꝝ neceſſi-
tates: ꝓ quibus etiā noluit vt denarios vel pecuniā ꝑdicti ꝑlati recipēt:
ſed dedit eis modū procurandi eas, ſ. per recurſum ad amicos ſpūales:
quib⁹ darent noticiā talium neceſſitatū: ita ꝙ nō frēs ſed tales amici ſu
merent in ſe curā ꝓcurandi ⁊ ꝓuidendi fratrib⁹ de eiſdē neceſſitatib⁹. fu
it. n. intentio bti frāciſci vt inferi⁹ lati⁹ patebit ⁊ aſſerūt aliqui antiqui re
gule expoſitores: ꝙ frēs ſui pro nulla pecuniaria ꝓcuratiōe ſub quocūꝙ
colore vel cauſa ꝑſonaliter ꝯparerēt: nec poſt eā ꝓcurātes irent: nec de
cuiuſcūꝙ rei emptiōe vl' vēditiōe ſe intromitterent: ſed talia ⁊ oīa ſilia
que mediante pecunia erāt ꝓcurāda nō ꝑ frēs ſed ꝑ tales amicos ſpūa-
les deberent expediri: ita ꝙ frēs ꝓut a regula eis imponit irēt ꝓ elemo
ſyna oſtiatim ⁊ mendicarēt ſibi neceſſaria: que ſimpliciter bono mō ha
beri pūt ſine ꝓcuratiōe pecunie. Et antiqꝫmi pres puritatis zelatores
eiuſdē regule q in principio fuerūt ordinis ſic ſeruauerūt: ⁊ ideo in mul-
ta puritate ⁊ ꝯſcie ſecuritate ⁊ pace ac laudabili exēplaritate vixerūt. Ve
rūtñ poſtmodū dilatato ordine ⁊ frigeſcēte ſpūs feruore: frēs timentes
nō poſſe tali modo oībus ſuis ꝓuidere neceſſitatib⁹ a dicta puritate de
uiauerūt: qua de cā ſūmi pōtifices rlām expoſuerūt ⁊ declarauerūt: ⁊ di
ctis fribus modos ⁊ formas ꝓcurādi ſolutionē ſuaꝝ neceſſitatū poſue
rūt ⁊ determinauerūt: qb⁹ frēs ſecure vti poſſint. Qui qdem ſūmi pōtifi
ces regule expoſitores ſignāter fuerūt Greg. ix. Innocēti⁹. iiij. Nicola
us. iij. Clemēs. v. Et qꝛ vt ait dñs Nicola⁹ in. §. ceterū. ſue decretais ⁊ ex
poſitiōis extrā q ſeminat de vbo. ſig. li. vi. ipſe ꝓfundi⁹ ⁊ clariorib⁹ deter-
minatiōib⁹ ꝗ̄ ſui ꝑdeceſſores articuluꝫ iſtum declarauit: ideo ꝓ lucidio
ri intelligētia dicēdoꝝ ⁊ faciliori ſolutione memorate qōnis vidēdū ē q
ipſe ponit in dicto. §. ceteꝝ. cum ſuis verſiculis: cui⁹ ad lraꝫ ſūt hec vba.

CETERUM cū in eadē rl'a ſit ſub ꝑcepti diſtrictiōe ꝓhibitum
ne frēs recipiāt ꝑ ſe vel ꝑ alios denarios vel pecuniā vllo mō ⁊c
vſqꝫ ad. §. Quia vero dñium libroꝝ. Uide ſupra in eadē declaratione in
principio ſecundi tractatus, folio. 6. ¶ Poſt quē qdē. §. lege aliū de ea-
dē materia in declaratiōe clementis quinti qui ſic incipit. PORRO
cum dictus ſanct⁹ volēs frēs ſuos ſup oīa a denarijs ſeu pecunia tota
liter eſſe alienos ⁊c. vſqꝫ ad §. ꝓinde cū vir ſanctus. Que aūt declaratio
habet ſupra. iſto tractatu fo. 13. iuxta finem.

EX QUIBUS apparet ꝙ dict⁹ dñs clemēs vult ⁊ mādat fri
b⁹: ꝙ in ꝓcuratiōe ſuaꝝ neceſſitatū ſeruare teneāt caſus ⁊ modos
per ꝑdictū dñm nicolaū ꝑdeceſſorē ſuū poſitos in dicto. §. ceterum. cuꝫ
ſuis verſiculis. Quibus ſeruatis ſecure poſſunt dictam ſolutionem pro
curare: nec poſſunt dici fratres per ſe vel per interpoſitam perſonaꝫ pe
cunie receptores contra regulam: ⁊ ſui ordinis puritatē vt ſupra patet.

Ideo ſunt attendenda ⁊ notanda ea q̄ dicet⁹ dñs nicola⁹ in allegato .§. cũ ſuis verſiculis vſq; in finẽ ordinauerit ⁊ declarauerit. In quo quidẽ §.quinq; videt agere dñs nicola⁹. Primo nãq; inhibet frib⁹ mutuum ꝯtrahere dicẽs: ꝙ frẽs a mutuis ꝯtrahendis abſtineãt. Scđo dat ipſis quãdã lniam ſub certo modo ꝑcurandi ſuas neceſſitates ⁊ ſolutionẽ earum cũ dicit. Poſſint ipi citra cuiuſcũq; obligatiõis vinculũ ⁊c. vſq; ibi fideliter laborare. Tertio ponit quomodo debeat talis ꝑcuratio fieri ⁊ hoc cũ dicit ceſſantib⁹ elemoſynis. Quarto oſtendit vnde ⁊ a quib⁹ debeant frẽs dictã ſolutionẽ ꝑcurare dicens. Per elemoſynas ⁊ amicos fratrũ. Quinto circa modũ ſeruãdũ in tali ꝑcuratiõe ſolutionis ponit ⁊ dat certas regulas ⁊ modificationes ſeruãdas per dictos frẽs q̄ continentur in dicto.§.ceterum.cum ſuis verſiculis vſq; in finem.

Pro maiori tamen elucidatione

Pro maiori tamen elucidatione q̃ōnis ⁊ ꝯſciarũ fratrũ ſecuritate eſt ſciendũ: ꝙ ad hoc ꝙ frẽs dictã ſolutionẽ ſuaꝝ neceſſitatũ poſſint ſecure ꝑcurare ſcđm dictas declaratiões: tria principaliter ſunt attẽdenda. Primũ ex pte rei cuius ſolutio ꝑcurat. Scđꝫ ex pte fratrũ quo ad modũ ⁊ formã ꝑcurãdi talẽ ſolutionẽ. Tertiũ qualiter ipi frẽs ſe debeant habere circa tales elemoſynas ⁊ tenẽtes eas. In quib⁹ trib⁹ mẽbris ꝯſiſtit tota vis ⁊ effectus ſupra dicti.§.cũ ſuis verſiculis per totũꝫ. Quibus bene inſpectis: luculenter apparebit deciſio prelibate q̃ōnis.

Atten. tria ꝯſiderãda circa ꝑcuratiõeꝫ ſolutionis neceſſitatum.

¶ Circa primũ principale eſt notandũ: ꝙ ad hoc ꝙ ꝑcuratio ſolutionis alicuius rei per frẽs licite poſſit fieri: quinq; ſunt neceſſaria. Primũ eſt reſpectu ipi⁹ cauſe ſiue rei cui⁹ ſolutio ꝑcurat. Nã expedit ꝙ ſit neceſſaria: vt vult dñs Nicola⁹ in dicto.§.cũ dicit. Poſſint ipi ꝑ ſatiſfactione ſuarũ neceſſitatũ ⁊c. qꝛ ſi vſus rerũ nobis nõ ꝯceditur niſi neceſſarius vt ait dñs nico. in.§. Inſup nec vtenſilia: multo minus ꝑcuratio ſolutionis cuiuſcunq; rei niſi ſit neceſſaria. Scđo eſt neceſſariũ: ꝙ neceſſitas iſta ſit preſens vel iminẽs: nõ aũt futura. Circa quod eſt notãdũ ꝙ neceſſitas eſt triplex. ſ. pñs iminẽs ⁊ futura. Preſens ẽ que eſt certa ⁊ determinata ⁊ ſtatim ⁊ in cõtinenti neceſſaria. Et de iſta loquit in preallegato.§. cũ dicitur. que pro tempore occurrerit. ⁊c. Imminẽs vero dicit: que eſt certa ⁊ determinata ⁊ incipit iam eſſe: non tamẽ eſt ſtatiꝫ neceſſaria vt prima ſed in breui: vel quia etiam habet in ſe tractũ temporis ãnexũ in ſua executione. Et de hac facit mentionẽ in dicto.§.ceterum.ver. Et qꝛ oportet ⁊ expedit ⁊c. vt ponit ibi exẽplũ in libris ſcribendis eccleſijs edifican ⁊ ſimilibus. Futura vero neceſſitas dicitur que nõ eſt certa ⁊ determinata nec de pñti neceſſaria: ſperat tñ euenire per diſcurſum temporis. Et licet regula duas tantũ oſtenderit neceſſitates videlicet infirmorum ⁊ fratrum induendoꝝ: ⁊ poſtea ſũmi põtifices ad alias ſe extenderũt. ſ. pñtes ⁊ iminẽtes vt in.§.ceterum.ver. qꝛ oportet: nõ tñ ad futuras ⁊ incertas: imo reſpectu ipaꝝ non permittitur talis procuratio ſolutionis: vt clare patet per ipſam decretalem in.§.inſuper nec vtenſilia. cuius verba ſunt hec. INSUPER nec vtenſilia nec alia quorum vſum ad neceſſitatẽ

Neceſſitas dr triplíciter.

⁊ officiox ſui ſtatus executionem.(Non eni oīum rerum debent habere vſum vt dictum eſt) ad vllā ſupflāitatē diuitias ſeu copiam que derogēt pauptati vel theſaurizatōnē vel eo animo vt ea diſtrahant ſeu vendāt recipiāt vel ſub colore prouidentie in futurum nec alia occaſiōe: quīmo in oībus appareat quo ad dñium oīmoda abdicatio ⁊ in vſu neceſſitas. Hec ille. ℂ Unde ſunt attendenda verba dicti dñi nico. cum dicit. vel ſub colore ꝓuidentie in futurū: per que clare excludit futuras neceſſitates ⁊ per conſequens ꝓcurationē ſolutionū earum. Et ratio eſt: quia perfectio ⁊ obligatio nr̄e profeſſionis eſt reſpectu taliū nō habere aliquā certitudinem ſiue recurſum aliquē: ſed in diuina ꝓuidentia ponere ſpem nr̄am ſicut manifeſte tota regula ⁊ omnes eiꝰ declaratiōes clamāt. Et adhuc ꝓpter iſtam obligationē nr̄e ꝓfeſſionis nobis eſt inhibitū longas facere ꝓuiſiones: maxime illarū rerū que quotidie mēdicādo haberi pñt bono mō: vt ait dictus clemēs in. §. rurſus ſue declaratiōis vbi ſic ait. RUR SUS cū predictꝰ ſanctꝰ tam exēplis vite ꝗ verbis regule oſtenderit ſe velle ꝙ ſui frēs ⁊ filij diuine ꝓuidentie nitētes: ſuos in dño iactarēt cogitatus: qui volucres celi paſcit ⁊c̄. Nō eſt veriſilē eum voluiſſe eos habere granaria vel cellaria vbi quotidianis mēdicatiōibus deberent ſperare tranſigere vitā ſuā. Et idcirco non ex timore leui relaxare ſe debent ad cōgregatiōes ⁊ ꝯſeruationes hmōi faciendas. hec ille. Nec etiā ſe extendunt ad alias que credūt neceſſitates ⁊ potius ſunt appetitus vel curioſitates ac relaxationes: vt ꝯtinua docet experientia. Pro quibus oībus ⁊ his ſimilibus: ſicut eis non conceditur ꝓcuratio ſolutiōis: ſic nec oblatas elemoſynas acceptare ⁊ in earum depoſitione conſentire ad habentes recurſum habere. Nam non eſt minoris culpe ⁊ tranſgreſſionis extra manifeſtā neceſſitatē preſentē vel iminentē oblatas elemoſynas acceptare vel ad habentes illas recurſum habere ꝗ aliquas de nouo ꝓcurare: cum in hoc nulla ſit differentia ⁊ vtrūq ſit ꝓhibitū: vt vult dominus Nico. in. dicto. §. ceterū. Et expreſſe determinat dñs clē. in. §. porro. ver. Dicimus fratres teneri cauere. vſq ibi dum dicit. Intelligit denegatum: vbi dicit. Ne pro cauſis alijs. ſ. preſentibus vel iminētibus. Et ſic clare patet ꝙ excludit futuras neceſſitates ⁊ omnes alias quaſcūq ſuperfluitates: pro quibus oībus vt dictum eſt non eſt pmiſſus qualiſcunq recurſus ad elemoſynas pecuniarias. Qđ male per aliquos prelatos ſeruatur: qui indiſtincte omiſſa ſupradicta examinatione ſub titulo neceſſitatū procurant quaſcūq pñt elemoſynas pecuniarias ⁊ etiā oblatas acceptant: ⁊ de ipſis magnam faciunt cumulationē: quas etiā per magnū tempus faciunt ſeruari: ⁊ quod peius eſt eas ad libitū expendūt ⁊ commutant: allegantes ꝙ dicta declaratio ad talia ſe extēdat: quod falſum ⁊ abſurdum eſt dicere. Et victum ⁊ alias veras neceſſitates fratrum procurare faciunt impure: ambulando per foros ⁊ vicos: procurando indifferentes elemoſynas pecuniarias ⁊ ducendo ſecum ſecularē ad recipiendum eas in tranſgreſſione ſue regule ⁊ malum exemplū ſecularium ⁊ ſuorum ſubditorum: prout clarius infra patebit. Et ſic conſtat ꝙ iſta neceſſitas debet eſſe preſens vel imminens: non autem futura. qđ

eſt ſcdm neceſſarium.

ETTAMEN qꝛ q̄ ſit vera neceſſitas non põt ita faciliter diſcerni aut examinari: ideo deciſio aut determinatio hm̃oi ꝯmittit prelatis. Et cum totale fundamentū vt ſupra dictū eſt nr̃e ꝓfeſſiõis ⁊ ꝑfectionis vel econtra totius relaxationis ⁊ tranſgreſſionis conſiſtat in examinatione iſtius neceſſitatis preſentis vel imminētis: ideo quicunq̄ prelatus ſit vel alius religioſus cui competat prefatas neceſſitates examinare: ſequentia debet attendere.

PRIMO debet attendere ⁊ conſiderare ſtatum ſuū ⁊ ꝓfeſſionem ac vocationē ſuam: nam vt ait quidā deuotiſſimus doctor regulā noſtram exponendo: non fuit intentio beati franciſci inſtituere ordinem ſuum ſimilē ceteris: ſed quandā fraternitatē ⁊ collectionē iuſtorum in figurā prioꝝ chriſti diſcipuloꝝ: ⁊ eo ſiquidē cunctis ceteris ordinibus perfectiorem quo ab oībus mundanis puriorem. Nec aliquādo fuit intentio eius fratres ordinis ſui preclara cõſtruere templa ⁊ monaſteria: ſed ſimplicibus eſſe oratorijs contentos in quibus diuina peragerēt myſteria: ſicut de primitiua legitur eccleſia. Nec volebat ſuos altos erigere muros: ſed ſanctarum virtutum mores. Voluit etiā dictus pater fratres ſuos exiguis ac pauperculis habitare receptaculis: vilibus indui veſtimentis more pauperum chriſti: humilibus ⁊ ſimplicibus eſſe contentos alimentis: cum deo oſtiatim pureq̄ elemoſynam petere ac cetera neceſſaria accipere: ſicut primi fecerunt beati franciſci diſcipuli: prelatoſq̄ cum conſilio ⁊ auxilio ſpiritualium amicorum prouidere ⁊ cetera neceſſaria procurare exteriora quantum poſſunt ſine offenſione regule ⁊ ſine diſcurſu fratrum pro pecunia. Hec fuit intentio beati franciſci in inſtitutione ſue regule. Sed ipſi heu paupertatis ſue profeſſionis ac perfectionis miſerabiliter obliti: dilatant loca: ampliant clauſtra: extendunt dormitoria: ceteraq̄ protendunt edificia: quaſi dominꝰ talibus delectet ſtructuris. Hec frāciſcus nõ docuit: nec a ſuis omnino fieri voluit. Et qꝛ ſic ad exteriora queq̄ ſe extendentes: interiora ſunt queq̄ negligentes. Et qꝛ frēs ſtatu vere paupertatis ⁊ humilitatis reiecto ſtructuris ꝑmiſſis mollibus ⁊ criſpantibus indumentis ⁊ lautis alimentis delectātur: neceſſario habent hunc currere ⁊ diſcurrere ⁊ conſumere corpora ſua ⁊ ſpiritum deuotionis extinguere: ⁊ per curas ⁊ ſollicitudines terrenorū repellere a ſe dei timorem ⁊ amorem deſiderium ⁊ guſtum ſupernorum ⁊ contra regulam ſuam ac ſanctum euangelium ⁊ contra animas ſuas pecunie ⁊ auaricie inſiſtere ⁊ intendere: ⁊ ad ea que reliquerant redire: ⁊ quali modo via ⁊ forma aut ſtudio poterunt ſiue per fas ſiue per nefas pecuniam petere ⁊ acquirere. Hec franciſcus non docuit: nec aliquatenus in ordine fieri voluit; vnde firmo eos ſuper hoc ſtrinxit precepto. Hec ille.

Primū ꝯſiderādū circa pſētiū ⁊ īminētiū neceſſitatū examinationem.

SECUNDO debet attendere ⁊ conſiderare ſuam obligationem. Nam ſecundum determinationem eccleſie nõ oīs vſus ſꝫ neceſſariꝰ ac penurioſus ⁊ mēdicus nobis ꝯceditur: vt in p̄allegato. §. inſuper nec vtenſilia, vbi dr̃. Nõ .n. oīum rerū vſū debēt habere ad vllā ſuꝑflui

C. ij. ꝯſiderandū circa p̄fataſ neceſſitates.

tatem: ſed tantum ad neceſſitatem. Et etiam quo ad arctos vſus ſumus obligati vt in r'la cõtinet. ꝛ idẽ Cle. i ſua clemen. ponit i. §. ex pmiſſis. vbi determinando hanc queſtionẽ ait. Dicimus: ꝙ fratres minores ex profeſſione ſue regule ſpecialiter obligantur ad paupes ſeu arctos vſus ꝛc. ¶ Et dicit magiſter Henricus de gandauo ſolemnis doctor pariſieñ. i. ꝛ vltimo capitulo. ij. diſti. Utrum habere aliqua in cõmuni diminuat aliquid de perfectione circa medium queſtionis: ꝛ diſtinguit circa ſtatum nihil habentium in cõmuni. ꝛ circa aliqua habentium ꝛ dicit ſic. Si ſtatꝰ omnia abdicantium claudicare non debet: ꝛ ex vtroq; latere ſolitudinis equa lance ſint in apice pfectionis: quantum excedunt alios in temporalium abdicatione: tantum debent ſalua vite ſuſtentatione ꝛ ſtricta officiorum ſui ſtatus executione neceſſaria alios excedere in victu ꝛ vſu illoꝝ omniũ: in quibus v.i eis licet parcitate. h. ille Dicit etiam doctor ſeraphicus ſanctus Bonauentura ꝙ in omnibus rebus quibus fratres vtuntur debet clareſcere. aſperitas. vilitas ꝛ paupertas. Et in ſua apologia caplo . xij. circa iſtũ vſum arctum ꝛ neceſſariũ qualiter debeat ſumi ponit quandam regulam q̃ litteris aureis deberet ſcribi: vbi ſic ait. Euangelica paupertas pro eo ꝙ a terrenis ſpiritum ſubleuat tanq̃ ea que in celis totaliter theſaurizat: perfecte ipſam profitenti ſuadet omnibus temporalibus debere nudari quantum ad effectum atq; dominium: ꝛ arcta neceſſitate ſuſtentationis eſſe contentum quantum ad vſum. Et hic eſt eius modus ſiue medietas: ꝙ ſic relinquat dominium ꝙ non reijciat vſum: ſic recipiat vſum ꝙ non reſeruet dominium: ſic arctitudinem vſus ſeruet ꝙ ſuſtẽtationem nature neceſſariam non deuitet: ſic neceſſitati ſubueniat vt ab arctitudine non recedat. Hec ille. Ad idẽ alius deuotiſſimus doctor eandem regulam noſtram exponens inquit. Jlla eſt vera neceſſitas que manifeſtam neceſſitatem preſentem vel imminentem demonſtrat: ꝛ talis ꝙ ſi non prouideretur: ſtatus debitus cõmunitatis vel alicuius officij vel alterius particularis perſone ſine detrimento ſtare non poſſet. Exceſſus autem ſuperfluus conſiſtit maxime in numero ꝛ quantitate ꝛ ſumptu ſiue decore. Duo autem ſuperfluunt ſi vnum ſufficit. multum ſi paruz. ſumptuoſum. ſi vile. ſpecioſum ſi deſpicabile. Nam illud eſt ſuperfluum: quo ſublato reliquum ſufficit. Hec ille. Et ſic omnibus iſtis ſupradictis bene attentis ꝛ conſideratis: melius poterit cognoſci ꝛ determinari que ſit vera neceſſitas: cuius ſolutionem poſſunt fratres cum bona conſcientia procurare ſiue oblatas elemoſynas acceptare: in quo conſiſtit vis principalis totius huius queſtionis. Et hoc eſt quantum ad primam ꝛ ſecundaz conditionem.

¶ 3. conſiderãdũ circa predictas neceſſitates.

TERTIO conuenit ꝙ iſta neceſſitas ſit propria fratrum ipſoruz pcurantium ꝛ non aliena: vt in. §. ceterum notatur cum dicitur Neceſſitates ſuas. Nam ſub pretextu charitatis vel alio modo non poſſunt fratres nec debent tales elemoſynas procurare cum intentione dandi aliis ꝛ maxime ſecularibus: nec etiam oblatas recipere: cum talis modus eſſet pecuniam recipere.

QUARTO eſt ſeruandum ſecundum dictam decretalem: ꝙ tem
pore procurationis non ſint alique elemoſyne indifferentes vnde
fratres poſſent dictam ſolutionem procurare: q; tunc etiā nō haberēt ve
ram neceſſitatem. qḋ vult dn̄s M. in dicto. §. ceterꝝ. v. poſſint tn̄ ipſi ⁊c̄.
vbi dicit̄ ceſſantib⁹ elemoſynis de quib⁹ ſatiſfieri tūc cōmode nō poſſit
ergo a contrario ſenſu. ſtantibus elemoſynis de quibus ſatiſfieri tūc poſ-
ſit: nō habet locū dicta ꝓcuratio. Dicūtur indifferentes elemoſyne que
ſimpliciter offerantur nec per offerentes ſunt alicui certe deputate neceſ-
ſitati. ¶ Unde pro maiori declaratione huius articuli eſt notandū: ꝙ ad
conſcientiaꝝ ſecuritatem ⁊ puritatem ſeruandā: quando aliqua pecunia
ria elemoſyna fratribus indifferenter offertur: modo ſit eis in teſtamento
legata ſiue alio quocūq; modo oblata: primo prelati conſiderare debent
an veram habeant neceſſitatem preſentem vel imminentem: cuius exa-
minatio debet precedere anteq̄ſequat̄ elemoſyne acceptatio. Secundo
debent attendere: an talis neceſſitas ſit eius qualitatis ꝙ in cōtinēti poſ
ſit expediri: vt q; preterita eſt vel preſens: ⁊ tunc debent eam exprimere
⁊ notificare elemoſynam offerenti: dicēdo ꝙ ſi placuerit ſibi ꝓuideat eis
de tali neceſſitate vel cōmittat alicui qui ſuo noīe faciat. Si aūt predicta
neceſſitas non ſtatim pōt expediri vel exprimi: vt q; habet plures neceſſi
tates ⁊ neſcit que ſit magis neceſſaria: tunc poteſt prelat⁹ permittere ſeu
conſentire ꝙ talis elemoſyna deponatur donec ipſe deliberet ⁊ inſinuet
dictas neceſſitates: quod ipſe breuius q̄ poterit debet facere, ⁊ taliter ē
ſiendum ꝙ dicta elemoſyna non remaneat indifferens in aliquo ſeculari
ad diſpoſitionem fratrum quouſq; ipſis offeratur neceſſitas: nam iſtud
eſſet theſaurizare vel neceſſitatibus futuris prouidere: quod regula ⁊ de-
clarationes condemnant vt ſupra plenius eſt dictum. ¶ Eſt etiā ſciendū
ꝙ quando elemoſyna que offertur nō ſufficit omnibus neceſſitatibus:
ſemper tenetur prelatus illas prius ꝓcurare que magis neceſſitatib⁹ fra
trū ⁊ cōitatis ſunt neceſſarie vt ſunt neceſſitates que pro victu ⁊ ſuſtenta
tione fratrum ſunt neceſſarie: nam tales debēt precedere omnes alias ne
ceſſitates. Item debent fratres laborare ꝙ talis pecunia etiam determi-
nata breuius q̄ poterint expendatur: ⁊ ne diu remaneat apud ſeculares.
Nā dicit Hugo: ꝙ melius eſt pecuniam ſtatim vt obuenit expendere: q̄
repoſitam niſi ex cauſa multū neceſſaria cuſtodire. Itē dicit: ꝙ conſerua
tio pecunie ſpeciem malā ex ſcrupulū ingerit: expeditio aūt neceſſitatem
oſtendit. Et ſi veram neceſſitatem nō habent. ſ. pn̄tem vel imminētē: ſe-
cūdum puritatem cōſcientie ⁊ ad bonam ſeculariū edificationē debent
reſpondere offerentibus ſe nō habere neceſſariam talem elemoſynam: ⁊
eos exhortari vt alijs tribuant pauperibus ſi ſibi placuerit: ⁊ ſic ab eius
acceptione oīmode ſe excuſare quantū ex parte ſua eſt: vt expreſſe cōtinet̄
in quadam ordinatione in cōgregatione generali celebrata in conuentu
montis lucij ꝓuincie Burgundie anno dn̄i. 1467. cuius verba ſunt hec.
Item ſup depoſitione elemoſynaꝝ pecuniariaꝝ ſeruētur ſtrictiſſime de-
clarationes papales: ita videlicet ꝙ vicarij ꝓuinciales cuſtodes aut guar
diani nullo modo quantum in ſe eſt permittant tales elemoſynas depo-

¶. iiij. cōſiderā
dum circa p̄fa
tas neceſſitates

ni extra cauſam debite neceſſitatis:immo quantum eſt ex parte ſui tales
elemoſynas ſuperfluas omnibus modo ⁊ forma quibus melius pote-
runt renuant.

QUINTO etiam conuenit ꝙ iſta res neceſſaria cuius ſolutio pro
curatur ſit talis qualitatis:ꝙ qua veriſimiliter credatur ꝙ frates bo
no modo eam habere nō poſſint mendicando ſine ꝓcuratione ſolutiōis
eiuſdem. Nā ſi aliter poteſt haberi ſicuti ſunt alique res que pro victu fra
trum ſunt neceſſarie ⁊ alie quecūq; que ſimpliciter ⁊ oſtiatim mendican-
do in aliquibus locis bono modo ⁊ ſine magno diſcurſu haberi poſſint,
vt ea que per experientiam ſunt experti:pro talibus non eſt ſecura procu
ratio ſolutionis talis rei:nec qualiſcūq; recurſus ad amicos ſpirituales
tenentes tales elemoſynas pecuniarias: quia in talibus non eſt vera ne-
ceſſitas procurandi talem ſolutionem, Et ideo dicit Nicolaus. ceſſantibꝫ
elemoſynis ⁊c. Et multotiens fit talis procuratio ad fugiendam penaꝫ
ſiue verecundiam vel vt in maiori abundantia aut curioſitate habeantur.
Et ſi hoc permitteretur: eſſet dare materiam magne relaxationis vt tota
liter periret mendicatio: ad quam regula ⁊ declarationes tantuꝫ nos ob-
ligant dicendo. Uadant pro elemoſyna confidenter nec oportet eos ve-
recundari qꝛ dñs pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mūdo. Quod quideꝫ
preceptum ſecundum aliquos regulam noſtram exponentes maxime vi
detur extendi ad illa que bono modo haberi poſſunt mendicando ſine pe
cunis. Et hoc videtur voluiſſe ſentire beatus franciſcus in regula in quan
tum neceſſitates infirmorum ⁊ veſtimentorum tanꝙ grauiores ⁊ etiam
pro quibus creditur eſſe neceſſaria pecunia ſpecialiter cōmendauit prela
tis: ⁊ dedit eis modum procurandi videlicet per recurſuꝫ ad amicos ſpi-
rituales: quaſi volens facere diſtinctionem inter neceſſitates que ſimplici
ter mendicando ſine pecunia procurari poſſunt ⁊ alias neceſſitates qua-
rum procuratio ſolutionis eſt neceſſaria: vt iuxta principium huius ope
ris dictum eſt. Iſta tamen modificatio debet ſane intelligi ⁊ non multuꝫ
ſtricte recipi: vt in exemplis ſupra poſitis.

EX QUIBUS oibꝰ apparet ſcđm dictas declarationes: ꝙ ad
hoc ꝙ procuratio ſolutionis alicuius rei habeat locum: quinq; ſu
pradicta ſunt attendenda ⁊ obſeruāda reſpectu ipſius rei. Primo ꝙ res
ipſa ſit neceſſaria vera neceſſitate. Secūdo ꝙ talis neceſſitas ſit preſens
vel imminens non autem futura. Tertia ꝙ ſit neceſſitas propria ipſorū
fratrum non aliena. Quarto ꝙ tempore dicte ꝓcurationis nō ſint alique
elemoſyne indifferētes vñ poſſit talis ſolutio procurari. Quinto ꝙ ſit ta
lis qualitatis ipſa res que bono modo haberi non poſſit mendicando.

¶ SED QUIA forte ex ſupradictis vt dictum eſt poſſet oriri ſub-
ditis aliqua ſtimulatio credentes prelatos errare vel non recte dictas ne
ceſſitates examinare: ꝙq; in ijs ⁊ ſimilibus ſe poſſe intromittere ⁊ in tali
bus non eſſe eis obediendum: ideo ad inſtructionem ⁊ ſecuritatem con-
ſcientiarum eorundem eſt ſciendum: ꝙ in italia in prouincia ſancti ange-
li Anno domini. 1439. cum eſſet frater Guillelmus de caſali miniſter ge
neralis ⁊ eius vicarius generalis ſuper fratres de obſeruātia, ſanctꝰ Ber

nardinus ⁊ frater Nico, de aſſiſinio alias de auſimo ſupradicte ꝓuincie ſancti angeli vicarius prouincialis necnō eiuſdem. Re;. patris miniſtri generalis cū plenitudine poteſtatis cōmiſſarius: inter fratres de obſeruā tia ſignanter eiuſdem ꝓuincie ſancti angeli erant alique ſtimulationes ⁊ altercationes circa ſtatum paupertatis ſignanter quantum ad arctuꝫ vſum inter fratres. Quapropter ſupradictꝰ frater Nicolaus de aſſiſinio de mandato dn̄i pape ⁊ dicti miniſtri generalis fecit certos articulos ⁊ concluſiones pertinentes ad iſtam materiam. Qui quideꝫ articuli fuerūt examinati per dictum Re. generalem miniſtrum ⁊ per dictum ſanctum Bernardinum ⁊ fratrem Joannem de capiſtrano ⁊ nōnullos alios maturos religioſos noſtri ordinis: ⁊ fuit mandatum vt ſeruarentur ſub certis penis ⁊ cenſuris ab eis impoſitis. ¶ In quoꝝ tertio articulo verba ſequentia referuntur ſeu ponūtur. Quia moderatio dicti vſus debet attendi ſecundum qualitatem perſonarum ⁊ varietatem tꝑorum ⁊ locorum conditiones ⁊ alias occurrentes neceſſitates: ideo ſuperfluitates vel curioſitates nō poſſunt faciliter diſcerni. Quapropter per ſubditos nō poteſt nec debet iudicari ſed per miniſtros ⁊ cuſtodes vel eos quibꝰ ab ipſis cōmittitur: qui de talibus ſecundum eorum conſcientias debent ſtricte iudicare. ¶ In quarto vero articulo continetur: ꝙ ſi in aliquibus locis ſit etiam manifeſta ſuperfluitas vel curioſitas: ex eis nō vitiantur niſi ſoluꝫ introducentes vel conſentientes ſi ad eorum officiuꝫ ſpectant ⁊ poſſunt reſiſtere: vel quicūꝗ alij ſi cōmode poſſunt legitime obuiare, non reſiſtentes: ⁊ non alij qui dictis rebus vtuntur ob aliquam neceſſitatem vel cauſas vel ſcandalum vitandum. ¶ In ſeptimo vero articulo rurſus dicit᷑: ꝙ in omnibus dubijs de quibus fratres ſubditi non poſſunt indubitanter declarare: tenentur ſtare iudicio prelatorum ⁊ obedire. Et propterea contrarium agentes ſunt tranſgreſſores voti obedientie: ⁊ digni a ſuis prelatis cenſura eccleſiaſtica vel alia condecenti pena caſtigari. ¶ Ex quibus patet ꝙ cum determinatio ſupradictorum prelatis incumbat: non eſt ſecurum ſubditis immo periculoſum in talibus ſe intromittere p̄ſumptuoſe iudicantes. ¶ Poſſunt tamen humiliter prelatis notificare videre ſuum: dum tamen nouiſſime in talibus ordinationi ⁊ iudicio eorum ſe ſubmittant vt ſupra dictum eſt. Hec tamen ſunt vera niſi patenter ⁊ certiſſime eis conſtaret prelatos male ſe habere in dictis pecunijs ⁊ regulā nō ſeruare: nam tūc non eſſet in his obediendum. ¶ Et hec breuiter quo ad primū articulum principalem.

Secūdꝰ arti. ꝯſiderandus circa formā ⁊ modū procurādi ſolutionē neceſſitatuꝫ ē ex pte fratrum.

SEcunduꝫ principale quod eſt attendendum ex parte fratrum pertinet quo ad modum ⁊ formam procurandi talem ſolutionem. Circa quod eſt ſciendum: ꝙ in predicto. §. Ceterum. cum ſuis verſiculis dictus dominus Nico. ponit ⁊ dat certas regulas ⁊ modificationes per fratres neceſſario obſeruandas in predicta procuratione: q̄ ꝑ ordinem ſequūtur. ¶ Prima eſt: ꝙ fratres mutuū nō cōtrahant:

cum eorum ſtatu conſiderato mutuum contrahere eis nõ liceat: nec ali-
quibus cõmittant vt noĩe ipſorũ vel pro ipſis tale mutuũ ſiue pecuniã
procurent. ¶ Secũda eſt: ꝙ cum fratres faciunt dictam ꝓcurationẽ ſolu-
tionis: nullo modo ꝓſtent aliquẽ cui dicta elemoſina detur: cũ talis eẽt
interpoſita perſona: ſed debet ſcḋm nicolaũ exhortari facientes talẽ ele-
moſynã: ꝙ placeat eis per ſe facere ſolutionẽ ſuarũ neceſſitatũ vel alicui
ꝯmittere qui noĩe ipſoꝝ. ſ. dantium faciant dictã ſolutionẽ. Quibus ſe
excuſantibus: poſſunt dicti fratres aliquem ꝓſtare: qui noĩe dantium fa-
ciat dictam ſolutionẽ: vt inquit dñs Nico. in dicto. §. ceterum. ver. quo
caſu ꝓcuretur a fratribus ⁊c. Et dicit conſtitutio generalis antiqua: ꝙ
quando fratres faciunt talem exhortationẽ debent talia verba dicere.
Domine ſi placet vobis apud iſtum poteſtis deponere veſtrã elemoſy-
nam: qui vice vr̃a prouideat neceſſitatibus nr̃is. Ita ꝙ ſemper appare-
at ꝙ talis nuncius eſt dantis ⁊ non fratrũ. Et hoc etiã debet ſeruari i ele-
moſynis oblatis. ¶ Item debent cauere dicti frẽs: ꝙ qñ vadũt ad ꝓcu-
randã dictã ſolutionẽ: nullomodo patiantur ſecũ ire aliquam perſonã
ad recipiendum talem pecuniã: licet ipſa charitatiue ſe offerat: ⁊ hoc ꝓ-
pter malam ſpeciem que exinde ſequeretur: nam ſeculares hoc videntes
neſcirent an ſit oblatus vel vocatus ⁊ an expenderit dictam pecuniam
in neceſſitatibus fratrum vel ne: ⁊ etiam qꝛ talis cenſeretur interpoſita
perſona tacite per conſenſum. Et ideo ad conſeruandã puritatem ⁊ eui-
tandam occaſionem ſuſpicionis: totaliter eſt a fratribus euitanda quã-
tum in ſe eſt: maxime quando fit conſuetudinaliter. Secus eſſet ſi vrgẽ-
te neceſſitate ⁊ ex caſu id fieret: vt cum fratres itinerãt per loca eis igno-
ta vel in alio caſu quod raro accidit: dum tamẽ ſeruetur ꝙ talis pecunia
non reponatur: ſed ſtatim expendatur a recipiente in fratrum neceſſita-
tibus: nam talis caſus pie poſſet ſuſtineri: non tamen quando habetur
in conſuetudine vt ſupradictum eſt. Item ſecus etiam eſſet quando fra-
tres vadunt ad procurandum ſuas alias neceſſitates ſimpliciter ſine ꝓ-
curatione ſolutionis eaꝝ vt ſunt panis vinum oua ⁊ ſimilia: nam tunc
bene poſſunt portare aliquem ſecularem: maxime in locis ſibi ignotis.
Ita tamen ꝙ talis ſecularis occaſione ſupradicte ꝓcuratiõis denarios
vel pecuniam nullo modo recipiat. ¶ Tertia modificatio eſt: ꝙ in tali ꝓ-
curatiõe ſolutiõis debẽt ſemꝑ frẽs petentibꝰ dare noticiã ſuaꝝ neceſſi-
tatũ qꝛ ſolutionem procurant exprimendo ⁊ notificando eas. Et hoc
videtur velle dictus dominus nico. in allegato. §. ceterum. ver. liceat ta-
men fratribus. vbi ſic dicitur. Liceat tamen fratribus ſuas neceſſitates
inſinuare ac ſpecificare ⁊ exponere ⁊c. Quod quidem verbum liceat: ⁊
ſi non inducat obligationem fratribus ipſis quantum ad acceſſum ad
habẽtes tales elemoſynas ſed potius ſit quedam conceſſio ſecure acce-
dendi ⁊ ſuas neceſſitates procurandi: attamen quantum ad modũ per
ipſos ſeruandum in tali procuratione bene papa oſtendit in his termi-
nis inſinuare ſpecificare exponere ⁊c. Non enim poſſunt nec debent
procurare vel petere indifferenter elemoſynas pecuniarias more alio-
rum pauperum: quia talis modus petendi ſeu procurandi dicitur q̃ſtus

pecuniarius per dn̄m Cle. prohibitus vt in. §. porro. v. Quocirca queſtꝰ
⁊c. Et ſic fuit determinatum in ſupra dicta congregatione generali cōuē
tus montis lucij in quadam ordinatione ibi facta: cuius verba ſunt hec.
Non tamen licet fratribus indifferenter ⁊ indeterminate tales ꝓcuratio
nes elemoſynarum facere ⁊c. Nec ſufficit fratribus tales neceſſitates ha
bere in mente. Nam dicit Mago ꝙ in facto pecunie quandocūq; intētio
per verbum ordinatū exprimitur: ⁊ conſcientie puritas ⁊ ordinis retine-
tur honeſtas: naz intentio nō poteſt exponi multitudini. hec ille. Nec eti-
am videtur ſufficere dictam ꝓcurationem facere generaliter ſub nomine
neceſſitatum ⁊ hoc quando talis neceſſitas exprimi poteſt honeſto mo-
do: qꝛ ſemper remanet auctas ſiue libertas ipſis fratribus i tali pecunia
ſic procurata ſaltem in expendendo ad libitum ſuum: quod eis eſt ꝓhibi
tum per dictū Nico. in ſupradicto. §. ceteꝝ. v. ita tamen: vbi ſic dicit. Ita
tamen ꝙ ab omni eiuſdem pecunie adminiſtratione ſiue diſpenſatiōe fra
tres abſtineant omnino. Et poſito ꝙ expreſſio talis neceſſitatis de rigo-
re nō videatur eſſe neceſſaria: expedit tamen ipſis fratribus eaz exprime-
re ꝓpter bonum exemplum ⁊ ad euitandam materiam cuiuſcūq; impu
ritatis aut ſuſpicionis: que ex tali generali ꝓcuratione poſſet oriri. Naz
ſeculares melius edificantur ⁊ libentius ſe exponūt ad faciendam elemo
ſynam cū eis neceſſitates notificant̄ q̄ aliter: attendentes ꝙ fratres nō
pecuniā ſed rem ſibi neceſſariam ꝓcurant. Et etiam potius edificantur.
cum vident ſtatim fieri ſolutionem: q̄ quando pecunia deponitur ad ſer
uandū. Et ſic patet ꝙ ad puritatez ſeruandam ⁊ bonū exemplū dandū:
expedit ipſis fratribus tp̄e procurationis talis ſuas neceſſitates inſinua-
re ⁊ exprimere quando bono modo poteſt fieri. ¶ Quarta modificatio
eſt: ꝙ caueant fratres vt quando contigerit eos ſolutionem alicuius ne-
ceſſitatis procurare: ne plus ſcienter procurent vel concedi ꝑmittant: q̄
creditur ꝙ res ip̄a ſit valitura cuius ſolutio ꝓcuratur. Et ſi contingat ꝙ
quantitas maior detur q̄ ipſa neceſſitas fuerit valitura: fratres nō ſe in-
tromittant de ſuꝑfluo ſine expreſſo conſenſu dantis vt vult dn̄s Nico. in
ſupradicto. §. Ceteꝝ. v. qꝛ puritatez. ⁊. v. caueant fratres vt ſollicite ſe co
arctent ⁊c. Item pro ſecuritate conſcientiaꝝ fratrum eſt vtile vt ait dn̄s
Nico. in ſupradicto. §. v. caueant ⁊c. ꝙ tp̄e dicte ſolutiōis fratres petāt
licentiam a dante: vt ſiquid de ipſa pecunia ſupererit habita neceſſitate:
conſentiat ꝙ reſiduum in res alias fratribus neceſſarias cōuertatur. Et
ad hoc etiam eſt ſanum conſilium: vt quando bono modo fieri poteſt: an-
teq̄ dicta ſolutio ꝓcuretur ſciant fratres preciū illius rei cuius ſolutionē
procurant. ¶ Quinta eſt: ꝙ ſi talis ꝓcuratio ſolutionis nō ſtatim debet
ſolui ſed deponi penes aliquem: ita fiat vt tam dn̄s q̄ recipiens ſemper
cognoſcant ꝙ nomine fratruz nil deponitur nec recipitur. ſed ipſius dan
tis. Et ſi creditur ꝙ talis elemoſyna q̄ deponitur nō ita breuiter poterit
expendi: ⁊ hoc attenta neceſſitate pro qua deponitur: tūc fratres ꝓteſten
tur (maxime apud perſonas ſtatum noſtrum ignorantes) ꝙ quādiu pe-
cunia ipſa durauerit: dominiū. proprietas ⁊ poſſeſſio ac vſus dicte pecu
nie apud dn̄m dantem remaneat cū libera poteſtate reuocandi plene in-

tegre ⁊ perfecte: ⁊ ꝙ fratres omninó in dicta pecuniaria elemoſyna nil
iuris habere volunt nec adminiſtrationem nec vſum nec aliquod dñiũ:
vt vult predictus dñs Nico. in. §. vbi ſupra. V. ita tamen. ❡ Sexta modi
ficatio eſt circa ſubrogationes fiendas: nã tenentur fratres a domino ta
lem ſolutionem faciente aut hmõi elemoſynas offerente expreſſam pete
re licentiam in caſu in quo fiende ſunt noiationes aliquoꝝ nũciorum vel
depoſitariorum ſi neceſſitas id requirat: donec iuxta volũtatem domini
ꝓ fratrũ neceſſitatibus fuerit ſatiſfactũ. Probatur hoc ꝑ verba dicte de
cretalis ſic dicentis. Ac ipius dñi. ſ. pecunie habeat aſſenſus in ſubroga
tionibus infra ſcriptis. Et ſic conſtat ex ſupradictis: ꝙ in ꝓcuratione ſo
lutionis q̃ debet deponi: quantũ ad modum ⁊ formã procurandi hec ſu
pradicta ſex ſunt ſeruanda ex parte fratrũ. ❡ Primũ ꝙ dicti fratres mu
tuũ non contrahant: nec aliquibus cõmittant ꝙ nomine ipoꝝ ꝓcuret.
❡ Scdm ꝙ quando vadũt ad procurandum dictam ſolutionem: non du
cant ſecum aliquam perſonam cuiuſcũq; ſit ſtatus ad recipiendũ elemo
ſynam nomine fratrum: nec eam preſentent etiam ſi ipſa ſe offerat: ſ; pri
us requiratur faciens elemoſynam an per ſe vel per alium velit facere di
ctam ſolutionem: quo ſe excuſante poſſint aliquem preſentare. ❡ Tertiũ
eſt: ꝙ in procuratione dicte ſolutionis in quantum fieri poteſt ſemper ex
primant fratres ⁊ ſpecificent ſuas neceſſitates hijs a quibus petunt dictã
ſolutionem. ❡ Quartum eſt: ꝙ caueant fratres ne ſcienter plus procurẽt
aut concedi permittant q̃ꝫ creditur ꝙ res ipa ſit valitura. Ad quod meli
us obſeruandum: eſt vtile eos primũ ſcire valorem rei cuius ſolutio ꝓcu
ratur. Et ſi contingat pro ſolutione dicte neceſſitatis dari plus ꝓcij q̃ꝫ ipa
res pro qua petitur fuerit empta: in tali ſuperfluo nullo modo ſe intro
mittant fratres abſq; ſpeciali licentia dantis: quam in principio procu
rare debent. ❡ Quintũ eſt: ꝙ quando dicta elemoſyna que deponitur apõ
aliquam perſonã q̃ etiam ꝓpter difficultatem neceſſitates obtinendi ꝓ
quibus eſt depoſita nõ ita breuiter poſſit expendi: tũc ipſi fratres faciant
proteſtationẽ danti: ꝙ quãdiu ipa elemoſyna durauerit: ſemper ſit ex ꝑ
te ſua: ⁊ eam poſſit tanq̃ꝫ ſuam reuocare cum voluerit. ❡ Sextum ⁊ vlti
muꝫ eſt: ꝙ quando ſic deponitꝰ elemoſyna: teneantur fratres a dantibus
obtinere licentiam ⁊ aſſenſum pro ſubrogationibus fiendis in caſu i quo
ſunt fiende: maxime ſi neceſſitas id reqrat: ſecundum primo allegatam
decretalem. ❡ Et hec breuiter quantum ad modum ⁊ formam procuran
di ſolutionẽ neceſſitatis ſufficiant in hoc ſecũdo articulo principalius.

REPROBATUR rationibus etiam infra ſcriptis quedam
conſuetudo que in aliquibus domibus fratrũ habetꝰ: in quibꝰ vidẽ
tibus vel ſcientibus ipſis fratribus ſeculares cauſa deuotionis oſculan
do reliquias aut adorando crucem ſignanter in die paraſceue proijciũt
pecunias in altari aut in aliquo loco eccl'ie: q̃s etiã de noticia ipoꝝ fratrũ
ſumit aliqs ſecularis ⁊ eas cõuertit ad libitum fratrum. Nam hoc ꝓhi
bet conſtitutio generalis antiq̃ in capl'o. iij. de obſeruantia paupertatis in
principio ibi ſic dicit. Statuimꝰ ꝙ pecunia nec noĩe oblationis nec alias
recipiatꝰ in locis fratrũ. Et dicimus pecuniã nõ ſolũ denarios ſ; rem quã

libet q̄ accipit vt vendat. Et ſi forte aliqua ſibi ponerent: nullo mõ cõuer
tant in vſus fratrũ. Qḋ etiã eſt ꝓhibitũ per quandã ordinationem factã
p̃ Re. patrẽ Quiefdeber vicariũ ge. in cõgregatiõe ꝓuinciali ꝓuincie ſan
cti Jacobi in conuentu zamorenſi celebrata anno dñi. 1456. per hec v̄ba.
Item occaſione oſculandi reliquias vel adorandi crucem in paraſceue:
vel quocunq̄ alio modo non detur locus in noſtris eccleſijs vel in alijs
locis domus ꝙ ꝓijciatur ſeu offeratur pecunia: ex quo eſt contra regulam
⁊ contra declarationem expreſſam dñi. Cle. quinti. ¶ Item in aliquibus
locis aliqui ſeculares qui cognominantur fratres fratrum ⁊ nõnulli alij
ſub titulo deuotionis indifferenter petunt elemoſynas pecuniarias per
eccl̃ias foros ac vicos noĩe fratrũ ſeu ꝓ ſancto Fran. ad quas frẽs habẽt
recurſum ſeu oblatas acceptant licet idebite, Nã dicit regula ꝙ fratres
nullo modo denarios vel pecuniã recipiant per ſe vel per interpoſitam
pſonam. Et iſti tales ſupradicti cenſentur interpoſite perſone ⁊ ſi nõ ex-
preſſe: tamen tacite per conſenſum interpretatiuum ⁊ hoc acceptando di
ctas elemoſynas ⁊ in ſuis neceſſitatibus eas cõuertendo. Nam in deli-
ctis ratihabitio retrotrahitur ⁊ mandato comparat vt eſt tex. in. c. cum
quis de ſen. ex li. vj. Item qꝛ talis modus procurandi per tales in quan-
tum cenſentur interpoſite pſone: eſt q̃ſtus pecuniarius per Cle. reproba
tus. Et cũ per tales nõ ſeruentur conditiones ſeu modificationes p eun
dem dñm Nico. fratribus impoſite ſuperius annotate ⁊ eiſdẽ frib⁹ ex-
pedientes ad talẽ ꝓcurationẽ: neſciũt aut inquirũt vtrum tales elemoſy
ne facte ipſis fratribus ſint neceſſarie vel ne: ⁊ aliquãdo ꝓcurant ceſſante
vera neceſſitate: ⁊ quandoq̄ minus bene expendũt: ⁊ ex inde orit nõnun
q̄ occaſio ſuſpitionis ⁊ alicuius turbationis inter fratres ⁊ ipſos ſecula
res. Itẽ cũ dñs Nico. fribus modos ⁊ formã ꝓcurandi ⁊ acceptandi ſu
as neceſſitates q̄ mediãtib⁹ elemoſynis pecuniarijs debent obtineri: ſpe
cificauerit ⁊ determinauerit: ⁊ Cle. dixerit: ꝙ oẽs modi ⁊ inuẽtiões ꝓcu-
rãdi elemoſynas pecuniarias ⁊ qcũq̄ recurſus ad illas q in dicta decla-
ratione nõ cõtinẽt: ſunt exp̃ſſe frib⁹ ꝓhibiti vt patet in dicto. §. porro. ſue
clemẽtine. v̄. dicim⁹ frẽs ⁊c. cui⁹ verba ſunt hec. Dicim⁹ frẽs teneri caue
re ſummope ꝙ ꝓ cauſis alijs ⁊ ſub modis alijs q̄ ponat dicti p̃deceſſo-
ris nſi declaratio ad dantes pecunias ſiue deputatos nuncios nõ recur-
rant: ne ſi ſecus attentatum fuerit: tranſgreſſores precepti ⁊ regule meri-
to poſſint dici. Nam vbi aliquid alicui generaliter prohibetur: quod ex-
preſſe non conceditur, intelligitur denegatum. Quocirca queſtus omnis
pecunie ac oblationum pecuniariarum receptio in eccleſia vel alibi. cipi
ſeu trunci ordinati ad offerentium ſeu donantium pecunias deponẽdas:
necnon ⁊ quicunq̄ recurſus alius ad pecunias ſeu ad habentes ipſas q
per declarationem ipſam nõ conceditur: hec inq̄ omnia ſunt eis ſimpli
citer iterdicta, hec Cle. Seqt ergo ꝙ ſupradicte cõſuetudines ſiue modi
ꝓcurandi ⁊ habendi recurſum ad tales elemoſynas pecuniarias ⁊ oẽs
alij quicũq̄ ſint qui in dicta decretali expreſſe nõ continentur: fratribus
ſunt prohibiti. Quia quod de vno cõceditur de altero denegari videtur
vt ſupra, ⁊ per cõſequens dicti frẽs nõ pñt ad elemoſynas talib⁹ inuen-

tionibus procuratas aut oblatas recurſum habere:quin potius tanq̃ ʒelatores puritatis ſue profeſſionis debent in quantũ in ſe eſt inhibere ⁊ retrahere tales pſonas a dictis petitionibus ſeu receptionibus:vt expreſſe cauetur in dicta cõſtitutione generali antiqua in dicto caplõ.iij.de obſeruantia paupertatis circa principium:cuius verba ſunt hec. Item altaria queſtuaria cipi vel tabule,vel ſimilia ad recipiendũ pecuniam nuſq̃ p fratribus habeantur:nec patiantur fratres in locis ſuis q̃ cũ bacinis vel chirotecis vel predicationibus pecunia colligatur,hec cõſtitutio. Unde eſt attendendum ibi cum dicit,patiantur. Et hanc eandem ꝓhibitionem fecit ſupradictus vicarius generalis in ſupradicta congregatione ʒamorenſi in quadam ordinatione q̃ incipit. Item omnino amoueatur iniqua conſuetudo ⁊c̃.in fine eiuſdem ordinationis:cuius verba ſunt hec. Nec detur locus q̃ aliqua perſona ſecularis ſiue deuota in eccleſijs fratrum procuret ſiue petat denarios vel pecuniam pro luminaribus ſiue quacũq̃ re alia. Et ſi rebelles fuerint in deſiſtẽdo:nõ acceptari tales elemoſynas quaſi impuras.i.nõ debite receptas ſeu procuratas:⁊ contrariũ faciẽdo cenſentur conſuetire:⁊ per conſenſum hmõi ſubſequutuʒ recipere tacite per interpoſitam perſonam:⁊ ſic merito precepti ⁊ regule poſſunt dici tranſgreſſores vt ait Clemens.

Arti. iij. ꝯſiderãdus a frĩbus quantũ ad modũ circa ſupradictas elemoſynas ⁊ ipas tenẽtes habẽdũ.

TErtium ⁊ vltimum principale quod ex parte fratrum eſt attendendum:ptinet quãtuʒ ad modum quem ipſi fratres debent tenere circa tales elemoſynas ⁊ tenentes eas:⁊ ſunt ſequentia ex parte fratrũ inuiolabiliter obſeruanda. ¶ Primũ eſt:q̃ in dicta pecunia dicti fratres nullum dominiũ.actionem,adminiſtrationem ſiue diſpenſationeʒ habeant nec habere intendant. ¶ Secõm eſt: vt eam tenentem qualitercũq̃ ſe habuerit in dicta pecunia non cõueniãt in iudicio:nec aliquo alio modo eam repetant:aut cõpotum ſeu rationem de ea petant. ¶ Tertium eſt vt ſub breuibus omnia includantur:q̃ q̃diu dicta pecunia durauerit: nullã inſinuationem verbo aut facto vel ſigno oſtendant:per quam apparere poſſit eos habere aliq̃ auctatem actionem vel diſpenſationeʒ aut adminiſtrationem in dicta pecunia:nec etiam in corde debent habere: ſed ſolum eis conceditur ⁊ pmittit̃ ſimpliciter ſuas inſinuare neceſſitates ⁊ earum ſolutionem ꝓcurare. Et ſi tenentes negligentes fuerint circa dictaʒ ſolutionem: poſſint eos exhortari ⁊ ſuas conſcientias onerare vt fideliter ſe habeãt in re cõmiſſa. Que omnia expreſſe ad litterã ponit dñs Nico. in preſcripto.§.ceteꝝ.v.ita tamen q̃ penes ipſum dantem ⁊c̃, vſq̃ ibi. in cõmiſſa ſibi executione, ⁊ etiam dominus Cle, in dicto.§.porro,v.deniq̃. Et per conſequens non poſſunt de illa pretextu pietatis elemoſynã alteri facere vel eam alteri commodare ſiue illam de vna perſona in aliam mutare.

ET NE PER ignorantiam detur fratribus maxime p̃latis occaſio delinquendi:ex ſupradictis reprobat̃ quedaʒ conſuetudo qua multi prelati vtunt̃:q̃ ſub colore expropriandi aliquos fratres taʒ clau-

ſtrales q̈ etiã alios fugitiuos ſiue apoſtatas ſe intromittũt circa diſtributionem pecuniaꝝ ⁊ aliarũ rerum taliũ fratrũ, quarũ vſum p̄dicti frẽs nõ p̃nt habere: ꝯmittẽdo alicui pſone ꝙ talia recipiat ⁊ res vendat ⁊ ad libitum eorũ ⁊ ſcðm ſuam ordinationẽ ea diſtribuat: cũ tñ ẜm oĩmodaꝫ veritatẽ a dictis pecunijs ſiue rebus nõ minus debeant abſtinere q̈ ſi eſſent nouicioꝝ venientiũ ad ordinẽ: cũ equalis ſit ꝓhibitio. ⁋Pñt tñ ali quẽ ſpũalem amicũ aſſignare qui talia recipiat ⁊ ea ſtudeat paupib⁹ erogare. Eo ſemp ſaluo vt ſupra dictũ eſt: ꝙ p̄lati nec alij frẽs de talib⁹ rebus ⁊ earũ diſtributiõe nullo modo ſe intromittãt. ⁋ITEM tenẽtur frẽs cauere a quacũq ꝯtrectatiõe pecunie: cuꝫ eis ſit ꝓhibitũ exp̄ſſe: vt ait Nico. in ſupra dicto. §. ceterũ. ver. ad maiorem aũt ⁊c. vſq in fine. Et cle. ad idem in ver. verum cum etiã dicti frẽs. Et ꝯſtitutio generalis punit tranſgreſſores pena ꝓprietarij: vt caneẜ in tertio ca. dictarũ ꝯſtitutionũ. ſ. de pauptate circa principiũ in quodã ver. eiuſdem ca. qui ſic dicit. Et eidẽ pene. ſ. ꝓprietarij ſubiaceat: quicũq ſupra ſe pecuniã portauerit ſiue ꝯtrectauerit vel in cella vbicũq fuerit frater de ꝯuentu retinuerit.

EXQVIBVS oĩbus ſupra notatis ⁊ viſis reſultat deciſio ſiue ꝯcluſio ſupradicte qõnis. ſ. ꝙ licet ꝓprietas ⁊ vſus ſupfluus ac curioſus necnon receptio, queſtus, vſus ac tactus pecuniarũ fribus ſint ꝓhibiti: vſus tñ reꝝ neceſſariarũ ac ꝓcuratio ſolutionis earum ſeruatis tamen per eoſdẽ frẽs trib⁹ articulis ſupradictis cũ clauſulis ſuis bene eis ꝯcediẜ ẜꝫ papales ſeu apoſtolicas declaratiões: vt extenſi⁹ in eiſdẽ cõtinetur ⁊ ſupra declaratũ eſt. Nec p̃nt dici per ſe vel per interpoſitã pſonã pecuniã recipe: vt determinat exp̄ſſe dñs nico. in allegato. §. ceteruꝫ. ver. ad maiorẽ aũt. Et cle. in dicto. §. porro. quib⁹ ſtandũ eſt. Qð etiã fuit determinatũ in quadã ꝯgregatiõe generali fratrũ minoꝝ de obſeruantia in ꝯuentu montis lucij regni francie celebrata.

ET vt oĩa ſupradicta ſub breuibus reſumãtur ⁊ ꝯp̄hẽdi poſſint: ad hoc vt frẽs minores ſuarũ neceſſitatũ poſſint ſolutionẽ ſecure ꝓcurare: ẜm declaratiões ſũmoꝝ pontificũ tria principalia debent attẽdere. ⁋Primũ eſt reſpectu ipſius rei neceſſarie, ꝓ qua talis ſolutio ꝓcuratur: cui quinq ꝯditiões debent comitari. ⁋Prima eſt: ꝙ res ipã ſit neceſſaria vera neceſſitate. Scða. ꝙ talis neceſſitas ſit p̃ns vel iminẽs nõ futura. Tertia eſt: ꝙ ſit illa neceſſitas ꝓpria ipſoꝝ fratrũ non aliena. Quarta ꝙ tp̄e dicte ꝓcuratõis nõ ſit aliqua elemoſyna indifferens vnde talis ſolutio ꝓcurari poſſit. Quinta. ꝙ res ipſa cuius ſolutio ꝓcuraẜ ſit talis qualitatis: de qua p̄ſumaẜ ꝙ bono modo haberi nõ poſſit mẽdicãdo ſine dicta ꝓcuratiõe ſolutionis.

Hic ſub breuib⁹ oĩa cõtenta in p̃ſẽti tractatu ꝯp̄hendũẜ.

SEcũdum principale ad quod dicti frẽs debent attendere: pertinet quoad modum procurandi talem ſolutionẽ. Circa qð eſt diſtinguendũ: quia aut ꝓcuraẜ ꝓ neceſſitate que ſtatim debet ſolui: ⁊ tunc q̃t

tuoꝛ cōditiones debent cōcurrere in tali ꝓcuratione. ¶Pꝛima eſt ꝙ frēs caueant ne mutuū ↄtrahant nec aliquibꝰ ↄmittant talē ꝓcurationē. Secūda ꝙ tpe dicte ꝓcurationis nō ducant ſecū aliquē ſecularē etiā ſi ipſe volūtarie ſe offerat ad recipiendā ſolutionē: nec aliquē pñtent offerenti elemoſynā: donec prius requirat an per ſe vel per aliū velit facere dictā ſolutionē. Quo ſe excuſante pñt frēs aliquē pñtare mō ſupꝛadicto. Tertia ꝙ in ꝓcuratiōe dicte ſolutiōis ſemꝑ frēs expꝛimāt ⁊ ſpecificent ſuas neceſſitates ijs a quibꝰ ꝓcurāt earū ſolutionē. Quarta ꝙ debent cauere frēs ne ſciēter plus ꝓcurēt vel ↄcedi ꝑmittāt ꝙ̃ creditur ꝙ res illa ſit valitura. Et ſi ↄtingat plus dari ꝓ ſolutiōe dicte neceſſitatis: in tali ſupfluo nō ſe intromittāt frēs ſine lnia ſpāli dantis: quā in pꝛincipio ꝓcurare debent. Si aūt talis ſolutio ſtatim nō debet fieri ſed elemoſyna dꝫ deponi vtputa ꝓ neceſſitate imināti: p̃ter ſupꝛadictas quattuoꝛ cōditiōes ſunt etiā alie due ſupaddēde. ¶Pꝛima ꝙ qñ dicta elemoſyna deponit apud aliquā pſonā que etiā pp difficultatē obtinēdi neceſſitates ꝓ quibꝰ eſt depoſita non ita breuiter poſſit expendi: tūc faciāt ipi frēs danti ꝓteſtationē: ꝙ ꝙ̃diu ipſa durauerit: pꝛopꝛietas ⁊ dñiuꝫ ipſius remaneat penes eum cum libera etiā ptāte eam ſumēdi quotiēs voluerit: vel de ipſa diſponēdi ad ſuā volūtatē. Scda ⁊ vltima. ꝙ ꝓcuret a dño lnia ſubrogādi alias pſonas ſi neceſſitas emerſerit: vt ſupius latius ↄtinet. Et ſic in ꝓcuratiōe ſolutionis que debet ſeruari vel deponi ſupꝛadicte ſeptem cōditiones ſunt ſeruande.

Tertiū pꝛincipale eſt circa modū cautum quē fratres debent ſeruare circa taleꝫ elemoſinā ꝓcuratā aut eis oblatā aut eam tenētē: in quo tria ſūt ſeruāda. ¶Pꝛimū eſt: ꝙ nullū dñium actionē adminiſtrationē ſiue diſpenſationē ſe credāt in dicta pecunia habere: cum de facto non habeant. Scdm eſt vt eam tenentē qualitercūqꝫ ſe habuerit in dicta pecunia non ↄueniāt in iudicio: nec alio modo eam repetant aut ↄmpotū ſeu rōneꝫ de ea querant. Tertiū eſt: vt ꝙ̃diu dicta pecunia durauerit: nullā inſinuationē verbo aut facto vel ſigno faciant per quam apparere poſſit eos habere aliquam auctoꝛitatem actionem vel diſpenſationem in dicta pecunia. Et ſic his tribus articulis pꝛincipalibus cū ſuis q̃ttuoꝛdecim ↄditiōibus ſeruatis: fratres ſane poterunt ſolutionē ſuarū neceſſitatum procurare: vt latius ſupꝛa dictum eſt.

¶Explicit tractatus de neceſſarioꝝ ↄgrua ſolutione.

¶Incipit tabula queſtionum ſequentium ⁊ tituloꝛum libelli ſequentis qui inſcriptus eſt: ſerena conſcientia.

¶ An religioſus teneatur eſſe perfectus ⁊ vbi cõſiſtit hominis perfectio. ⁊ an frẽs minores ex ſue regule ꝓfeſſione ad oẽm teneantur euangelij perfectionem. Q.1.
¶ An tranſgreſſio eoꝝ que ponũtur in regula ſub modo precepti vel alio mõ ſit peccatũ mortale: ⁊ quomodo intelligat̃ ↄtemptus. Particulariter aũt an frẽs minores obligent̃ ex ꝓfeſſione ſub p̃cepto ad cõtenta in ſua regula. Q.2.
¶ An ignorãtia regule vel ſtatutoꝝ excuſet trãſgreſſionẽ p̃cepti vel inhibitionis a mortali peccato. Q.3.

¶ De obedientia primo capitulo regule.

¶ An religioſus ⁊ preſertim frater minor teneatur obedire in oĩbus prelato precipienti. Q.4.
¶ Ad quã obiam religioſi ex voto ꝓfeſſionis ſue obligẽt̃. Q.5.
¶ An religioſi teneãt̃ obedire ſuis ↄſtitutiõibus. Q.6.
¶ An ois inobia religioſorum ſit mortalis culpa. Q.7.

¶ De paupertate.

¶ Ad quã pauptatem teneãtur frẽs minores. Q.8.
¶ Qui vſus rerũ fratribus a regula conceditur. Q.9.
¶ Que edificia liceant fratribus ex ꝓfeſſione regule. Q.10.
¶ Que paramẽta. calices. ⁊ palia liceat frĩbus habere. Q.11.
¶ Que expenſe circa res emendas liceãt frĩbus. Q.12.
¶ An ſit contra votum pauptatis pro libito elemoſynas pecuniarias deponi. vel expendi facere: dare fratribus lientiam ꝙ faciant pro ſe pecunias deponere. Q.13.
¶ An impetrata priuilegia derogent pauptati. Q.14.
¶ An prelatis fratrũ minoꝝ indiſtincte liceat. Q.15.
¶ An fratres ſubditi poſſint ſine licentia prelatorum pecunias deponi facere. Q.16.
¶ An frẽs minores inſtituti heredes ſint capaces hereditatis. Q.17.
¶ An ſi relinquatur fratribus pecunia ſint capaces. Q.18.
¶ An frĩbus minoribus liceat recipere ãnuũ legatũ eis relictũ. Q.19.
¶ Ad ꝙ̃tum tempus annuũ legatũ qñ non eſt perpetuũ intelligit̃ fratribus eſſe prohibitum. Q.20.
¶ An liceat frĩbus recipe qđ relinqtur eis edificãdi cauſa. Q.21.
¶ Quid ſi relinquatur fratribus ager ad colendum vel domus ad habitandum. Q.22.

¶ De caſtitate.

¶ Ad quã continentiam fratres minores obligentur. Q.23.

¶ Capitulo ſecundo regule.

¶ An ſoli miniſtri poſſint ad ordinẽ recipe fugiẽtes a ſeculo. Q.24
¶ Miniſtri vero examinent eos de fide catholica. vtrum hoc ſit preceptum. Q.25.

¶An frēs poſſint aliquid recipere per modū elemoſyne de bonis volē tiū ingredi religionem. Q.26.
¶Quis ingredi valeat religionem vt ſit nouicius. Q.27.
¶An ſi ſit perſona valde vtilis veniens: poſſint illi dare habitū ꝓfeſſorū ſine miniſtri licentia. Q.28.
¶Qualiter ingrediens religionē fratrū minoꝝ infra anū efficiatur tacite profeſſus vel non. Q.29.
¶An ſi volens intrare religionē petat a fribus ſibi dari habitū ꝓfeſſorum dandus ſit ei. Q.30.
¶An volentes ingredi religionem fratrū minoꝝ poſſint abſolui a ſententijs excōicatiōis. ſuſpenſionis ⁊c. Q.31.
¶Quis poſſit ad ꝓfeſſionem recipere. Q.32.
¶An poſſit ſubtrahi frater minor de obedientia ſuoꝝ prelatoꝝ per aliquem eccleſie prelatum. Q.33.
¶Qui iam ꝓmiſerunt obiam habeāt vnam tunicā cum caputio ⁊c̄ An hoc ſit preceptum. Q.34.
¶Ob quām neceſſitatē ſm̄ rlāz liceat calciamēta portare. Q.35.
¶Qua lnia frēs pp̄ neceſſitatē vti pſſit calciamētis. Q.36.
¶An ſit p̄ceptum regule portare vilia veſtimenta. Q.37.

¶Capitulo tertio regule.

¶An hoc ſit preceptum ꝙ fratres diuinum officium faciant ſecundum romanam eccleſiam. Q.38.
¶An frēs debeant vel teneantur dicere diuinū officium in eccleſia ſeu choro. Q.39.
¶An frēs pp̄ infirmitatē diuinū officiū nō pſoluētes teneātur reſtituti ſanitati reficere illud. Q.40.
¶An clerici teneantur dicere proprium officium ſi ipſi interſint officio aliorum. Q.41.
¶An frēs poſſint ex ꝓfeſſione habere vſū reꝝ ⁊ libroꝝ. Q.42.
¶Quare beatus franciſcus tam breue officium dedit laicis in ordine noſtro. Q.43.
¶Et ieiunent a feſto oīum ſcōꝝ. An hoc ſit p̄ceptū regule. Q.44.
¶Qualiter ad hoc p̄ceptū non eqtandi intelligāt frēs obligati. Q.45

¶Capitulo quarto regule.

¶Que dřia ſit inter denarios ⁊ pecuniā. Q.46.
¶Quid ſit recipere pecuniam. Q.47.
¶Per ſe vel ꝑ interpoſitā pſonā. Quō hoc ītelligat. Q.48.
¶Quid agere debēt frēs quādo in loco vbi ſūt velint aliquid emere de elemoſyna pecuniaria. Q.49.
¶Quid ſi res emēda a frib⁹ nō habet in tra illa vbi frēs morāt. Q.50.
¶Quid ſi dn̄s pecunie moriatur anteꝙ̄ pecunia ꝓ fratrū neceſſitatibus depoſita ſit expenſa. Q.51.
¶Quid agendū qn̄ elemoſyna pecuniaria ſuperfluit ⁊c̄. ⁊ ꝙ frēs nullo modo petant ⁊c̄. Q.52.
¶An frēs poſſint acceptare elemoſynā pecuniariā cuius ꝓprietatem

dans nullo modo vult apud ſe retinere. Q.53.

¶An fratres poſſint rogare offerētes elemoſynā pecuniariā. Q.54.

¶An frēs pro ſuis neceſſitatibus poſſint recurrere ad eū.⁊c. Q.55.

¶An liceat fribus ire per viam cum burſarijs. Q.56.

¶Quid de pecuniarijs elemoſynis ſuper altare poſitis. Q.57.

¶Nunquid indifferenter liceat fribus recurrere ad depoſitariuꝫ elemoſynarum pecuniariarū. Q.58.

¶Nunquid fratres pñt eſſe cuſtodes pecunie vel diſpēſatores. Q.59.

¶Quomodo frēs poſſint mutuo pecuniā accipere. Q.60.

¶Quo caſu liceat pecunia vti.⁊ de pena fratrū recipientiū. Q.61.

¶De procuratore fratrum quē glibet locus ſiue conuentus debet habere. Q.62

¶An miniſtri ⁊ cuſtodes prouidere fratribus ex precepto regule teneantur. Q.63.

¶De cura ⁊ diligentia habenda circa infirmos. Q.64.

¶An liceat fratribus facere congregationem rerum ad victum neceſſariarum. Q.65.

¶An fratres poſſint vti de licentia prelatoꝝ pluribus tunicis. Q.66.

¶Capitulo quinto regule.

¶An fratres habentes gratiam laborandi teneantur pro habendo victu laborare. Q.67.

¶Quomodo intelligat̃ gratia laborandi ⁊ quotuplex eſt labor. Q.68.

¶Quomodo intelligatur ꝙ fratres non extinguant ſpiritum deuotionis ⁊ orationis. Q.69.

¶An frater per obedientiaꝫ occupatus teneatur orare pro receptis elemoſynis. Q.70.

¶Quam mercedē ꝓ labore ſuo pñt frēs recipere. Q.71.

¶Quid ſit appropriare ſibi rem alienā ⁊ ad quem ſpectat dñiū. Q.72.

¶An frēs poſſint emere, vel ſolutionē facere pro re iam empta. Q.73.

An liceat fratribus vendere. Q.74.

¶An liceat fratribus mutuare. Q.75.

¶Quid de contractu cōmodati an liceat fratribus. Q.76.

¶An fratres poſſint locare operas ſuas. Q.77.

¶An fratres poſſint cōmutare res ſuas quas habent in vſū. Q.78.

¶An fratres poſſint donare. Q.79.

¶An fratres poſſint res pignorare. Q.80.

¶Nunquid oporteat fratres pro pennis, filo, acubus, ⁊ hmōi minutis ire ſemper ad prelatum. Q.81.

¶An prelat⁹ poſſit aliquid diſponere de elemoſyna pecuniaria pro fratre deputata. Q.82.

¶Quam paupertatem fratres tanquam peregrini in hoc mundo ſeruare tenentur. Q.83.

¶An fratres teneantur habere diligentem curam fratrum infirmantium. Q.84.

Capitulo. vij. regule.

Quomodo generalis & prouinciales ministri poſſunt ſibi caſus reſeruare. Q.85.
Qui ſunt caſus miniſtris reſeruati. Q.86.
A quib⁹ cenſuris poſſint abſolui frēs p priuilegia impetrata. Q.87.
An frēs ſub precepto teneātur recurrere quā primū ad miniſtros p illis peccatis &c. Q.88.

Capitulo octauo regule.

Qualiter electio generalis miniſtri ſit celebranda. Q.89.
An generalis miniſter poſſit immutare ordinata in generali capitulo. Q.90.
Qualiter vicarij generalis fiat electio & confirmatio. Q.91
Qualiter cuſtodum ſeu vicariorum prouincialiū electio ſit faciēda. Q.92.
Quibus cauſis poſſit aliter miniſter generalis eligi. Q.93.

Capitulo. ix. regule.

Quomodo fratres ſm regulam intelligantur prohiberi ne predicent in epiſcopatu alicuius epi. Q.94.
Quis valeat inſtituere & deſtituere p̄dicatores in ordine. Q.95.
An priuilegia impetrata circa predicatores inſtituendos ſint contra puritatē regule. Q.96.
Quomodo intelligendū ſit aliquē incurrere penas excōicationis priuationis officiorum & ſuſpenſionis. Q.97.
De modo recipiendi conuentuales ad familiā & q inferior prelatus non poſſit, &c. Q.98

Capitulo. x. regule.

De viſitatione & correctione miniſtrorum. Q.99.
An frater qui ſolus ſcit defectū conſocij fratris teneatur illum prelato reuelare. Q.100.
Q. accuſans frēm & non pbans eidem pene ſubiaceat. Q.101.
Quid de falſo accuſante. aut dicta ſue accuſationis reuocante. Q.102.
Quis pōt abſoluere reuelātes ſcienter noia accuſantiū. Q.103.
Quē ordinē viſitādi prouincias generalis miniſter dz obſeruare. Q.104
Quō intelligatur qs non poſſe regulā ſpūaliter obſuare. Q.105.

Capitulo. xi. regule.

Quō frēs non poſſint ingredi monaſteria monialiū. Q.10.6.

Capitulo. xij. regule.

Quomodo idonei eſſe debent qui ſunt ad ad partes infidelium mittendi: & in quibus dñs cardinalis protector ordinis noſtri habeat ſe de nobis impedire. Q.10.7

Incipit prologus in titulos ſequentes ſiue queſtiōes:

PLorās plorauit i nocte & lachrime eius in maxillis eius: quoniā non eſt qui conſoletur eas ex

oībus charis eius. Oēs amici eius ſpreuerunt eam: facti ſunt ei inimici.
Uide domine quoniam tribulor: venter meus conturbatus eſt: ſubuer-
ſum eſt cor meum in me metipſa: quoniam amici mei cognoſcentes ma
lum meum letati ſunt ⁊ a me abierunt longe. Ideo amaritudine plena
ſum: ⁊ multi gemitꝰ mei. Quis dabit capiti meo aquam: ⁊ oculis meis
fontem lachrymarum ⁊ plorabo die ac nocte interfectos populi mei?
Hieremie dolentis, ingemiſcētis ⁊ vehementiſſime lamentātis verba
ſunt iſta. Orat multa patiens: ⁊ de malo liberari deſiderans. Supereſt
vt audiamus in quo malo poſitus ſit: vt cum noſſe ceperimus cōmuni-
cata tribulatione orationem pariter iūgamus ⁊ lachrymas: ne ſi forte
pro nobis dolentem neglexerimus contingat ⁊ ſuper nos vt ſuper inter
fectos populi ſui filios lachrymis irremediabilibꝰ illachrymari. Iāq̄
fortaſſis tanti doloris cauſam diſcere incipiamus.

IN NOMINE domini. Incipit libellus ſuper regulam fratrū
minorum qui ſerena conſcientia nuncupatur: in quo ⁊ ſummorum
pontificum ⁊ ordinis noſtri doctorum declarationes itemq̄ ⁊ ſtatuta
ponūtur: ac nonnulla ſparſim ordinis priuilegia ⁊ aliqua doctorum ali-
orum non inutilia ad laudem dei ſcripta.

Queſtio prima.

QUERITUR primo ſi religioſus tenetur eſſe perfectus. Rñ-
det beūs Tho. ſcda. ij. q. clxxxvi. art. i. in reſpō. iij. argumenti. Nō
oportet ꝙ quicūq̄ ē in religiōe ſit ꝑfectus: ſed ꝙ ad ꝑfectionē intēdat.
Et in eodē articulo dicit. Perfectio hoīs conſiſtit in hoc ꝙ totaliter hō
adhereat deo. Et ſm hoc religio noīat perfectiōis ſtatū. Subditq̄ in ſe
quēti articulo. Qui ſtatum religiōis aſſumit: nō tenetur ſtatim habere
ꝑfectā charitatē: ſed tenet ad hoc tendere ⁊ operā dare: vt habeat ꝑfectā
charitatē. Et eadē rōne non tenetur ad hoc ꝙ illa impleat que ꝑfectiōem
charitatis ꝯſequūtur: tenet tamen vt ad ea implenda tendat: qđ non fa-
cit ꝯtemnēs. Unde non peccat ſi ea ꝑtermittat: ſed ſi ea ꝯtēnat. Simili
ter nō tenet ad oīa exercitia quibꝰ ad ꝑfectionē ꝑuenit: ſed ad illa deter
minate q̄ ſūt ei taxata ſm regulā quā ꝓfeſſus eſt. Hec Tho. CETE-
RUM. Queritur an frēs minores ex regule ſue ꝓfeſſiōe teneāt ad oēm
euāgelij ꝑfectionē. Rñdet ſcūs Bonauētura in expoſitiōe ſua ſup rlām C. ij. Ps. iſtiꝰ. q.
ꝙ nō: cū i ea regula quā vouēt q̄dā monitorie ⁊ exhortatorie ſubiūgāt.
Cū igit nō oēm regule ꝑtē voueant obſeruare: multomagis nō vouent
qđ nō exprimit in eadē. Unde tota ꝑfectio euāgelica nō vouet ab hmōi
regule ꝓfeſſoribus: ſed tm̄ illa eiꝰ pars que ex regule intentiōe illis im
ponitur obligatorie obſeruanda. Vouent enim totam regulam ſcđm
intentionem mandatoris: partim ad obſeruantiam vt preceptorie im-
poſitam: partim ad reuerentiam ⁊ approbationem illorum que non tā
preceptorie imponuntur q̄ monitorie illi ſtatui ſpecialiter emulanda: ſi-
cut eſt illud Orare ſemper ad deum puro corde ⁊ habere humilitatem
Hec ſanctus Bona. Cui dominus Clemens papa quintus in ſua decla
ratione ꝯcordans ait. Cum votū determinatū cuiuſlibet habeat cadere

ſub certo: vouens regulam non poteſt dici teneri ex vi voti huiuſmodi ad ea conſilia euangelica que in regula non ponuntur. Et quidez beati franciſci conditoris regule hec probatur fuiſſe intentio: ex hoc ꝙ quedam cōſilia euangelica in regula poſuit alijs pretermiſſis. Si enim per hec verba, regula ⁊ vita minorum fratrū hec eſt ſcilicet domini noſtri Jeſu chriſti ſanctum euange, ob, intendiſſet eos obligare ad omnia conſilia euangelica: ſuperflue ⁊ nugatorie quedam eorum alijs ſuppreſſis in regula expreſſiſſet, Hec Clemens, Quamuis vbertinus contrarium aſſerere videatur.

¶ Queſtio ſecunda.

p° 2ª QUERITUR ſcdo, Si religioſus tranſgrediendo ea q ponuntur in regula ſua mortaliter peccet. Reſpondet, S, tho, ij, ij, q, eadē arti, 7, Uotum profeſſionis principaliter reſpicit tria: ſcilicet paupertatē continentiam ⁊ obedientiā. Alia vero omnia ad hec ordinantur, Et ideo tranſgreſſio non obligat ad mortale: niſi vel propter contemptum regule quia hoc directe contrariatur profeſſioni per quam quis vouit regularem vitam: vel propter preceptum ſiue ore tenus a prelato factum ſiue in regula expreſſum: quia hoc eſſet facere contra obedientie votum. Ex cōtemptu autem quis tranſgreditur: quando eius voluntas renuit ſubijci ordinationi legis vel regule ⁊ ex hoc procedit ad faciendum contra legez vel regulam, Quando vero econuerſo propter aliquam particularez cauſam, puta concupiſcentiam, vel iram inducitur ad aliquid faciendum cōtra ſtatuta legis vel regule: non peccat ex contemptu ſed aliqua alia cauſa: etiam ſi frequenter ex eadem cauſa vel alia ſimili iteret peccatum. Frequentia tamen peccandi diſpoſitiue inducit ad contemptū, Hec, S, tho,

C, ij, ps huiꝰ, q ¶ Particulariter autem de fratribus minoribus dicit Aſtenſis in ſumma, li, vj, titulo, xlvij, ſm Guillelmum de marra. Jn regula beati franciſci aliqua continentur per modum precepti: aliqua per modum ſtatuti rationabilis: aliqua per modum monitionis ⁊ exhortationis, Fratres ergo minores tranſgrediendo ea que per modum precepti vel inhibitionis tantum ponūtur in illa: peccant mortaliter: non autem per alios modos quantum eſt ex virtute regule: niſi forte ratione exceſſus libidinis vel contemptus, Et ſic per ſummos pontifices declaratum eſt videlicet Gregoriuz nonuz, Jnnocentium quartuz, Nicolaum, iiij, ⁊ Alexan, iiij, Nec predictis contrariat: ꝙ religioſi ex voto ſue profeſſionis aſtringuntur ad obſeruantiam ſue regule ⁊ ſic ad omnia contenta in ea: ergo tranſgrediendo quodlibet eoruz peccant mortaliter: quia religioſi ex voto ſue profeſſionis non equaliter aſtringuntur ad omnia contenta in regula: ſed differēter prout differenter in ea ponuntur: ſcilicet precepta vt precepta, ⁊ monita vt monita: ⁊ vt prefati pontifices declarauerunt, Et ſi etiam dicatur: ꝙ facere contra votum eſt peccatum mortale: dicendum eſt: ꝙ hoc eſt verum quando vouens intendit ſe ſimpliciter ad illud faciendum obligare: hoc eſt obligatione neceſſitatis: ita ꝙ contra veniendo peccat mortaliter ⁊ hoc eſſet quando vouens ſe obligaret ad omnia contenta in regula nō

niſi per modum precepti vel inhibitionis. Sed cum vouens hoc non in-
tendat: ideo minus recte dixerunt aliqui: ꝙ ingrediens religionem non
debet regulam ſed vitam ſm regulam vel obedientiam ſm regulaꝫ vo-
uere. Hec Guillelmus.

¶ Queſtio tertia.

Q**UERITUR** tertio. Si ignorantia regule excuſat religioſum
a tranſgreſſione eius precepti vel inhibitionis. Reſpondent quat-
tuor magiſtri videlicet Alexander de ales. Joannes de rupella. Robertꝰ
de baſcia. ⁊ Ricardus in prologo declarationis regule fratrum minoꝝ:
ꝙ ignorantia regule quam quis profeſſus eſt nulluꝫ excuſat. Sed nec ig
norantia ſtatutoruꝫ vt ponit Reuerendus archiepiſcopus Florentinus
frater Antonius ordinis predicatoruꝫ in ſuo interrogatorio. Sed an fra
tres minores obligentur ad obſeruantiam teſtamenti beati Franciſci: vi
de infra in. xxiij. queſito.

¶ De obedientia que eſt primum principale vo
tum. Capitulum primum regule.

¶ Queſtio quarta.

Q**UERITUR QUARTO**. An religioſi ⁊ preſertiꝫ fratres
minores teneantur in omnibus obedire prelatis ſuis. Reſpondet
ſanctus Bonauentura in ſecundo di. vlti. ⁊. q. vltima dicens. Quia ob-
temperare in omnibus non tantum non eſt facile immo ⁊ impoſſibile:
ideo fines imponuntur promiſſioni obedientie. Unde ⁊ beatus Franci-
ſcus non precepit ſimpliciter fratribus ſuis prelatis in omnibus obedi
re: ſed in omnibus que promiſerunt domino obſeruare ⁊ nō ſunt contra
ria anime ⁊ regule noſtre. Contra animam dicunt quattuor magiſtri eſt
non ſoluꝫ peccatum: immo illud quod eſt incentiuum ⁊ proximū ad pec
catum: vt audiendo confeſſiones vbi fragilitas carnis impugnat acriter
aliquem. Contra regulam videtur eſſe non ſolum quod eſt contra prece-
pta: immo contra ſtatuta ordinis ad obſeruandā regule puritateꝫ. Hec
illi. Eodem quoqꝫ modo auctor conformitatum ſm ſanctum Bonauen
turam declarat hanc regule obedientiam dicens. Precipio vt obediant
in omnibus: ſcilicet ad que ſe voto aſtrinxerunt: vel ad ipſorum obſeruan
tiam ſpectant: vel tranſgreſſionis eorum vitationem. Nec videtur bea-
tus Franciſcus ponere ſeu arctare ad illam perfectam obedientiam que
legem neſcit nec eis coarctatur: nec eſt contenta profeſſionis anguſtijs: ſꝫ
fertur in latitudine charitatis: que poteſt dici obedientia ſupererogatio-
nis. Hec ille. Concordat cū eo. S. Thomas in ſecundo ſententiaruꝫ di-
cens. Ad obſeruantiam perfectam ſecundum quam ſubditus obedit ſim
pliciter in omnibus que non ſunt contraria legi diuine vel regule quam
profeſſus eſt: nullus tenetur debito neceſſitatis: ſed ſolū ex honeſtate qua
dam: ſicut ſemper tenemur emulari charismata meliora. Idem Alexan

xander lombardus in.2.di.vlti.q.vltima.

¶ Queſtio quinta.

QUERITUR quinto. Ad quam obedientiam teneantur religioſi ex profeſſione ſua. Reſpondet Alexan.ea.q. ꝙ obedientia ſm neceſſariam obligationez aliqua continet explicite ⁊ aliq implicite. Primo modo vt ſi prelatus precipiat aliquid ſecundum regulam: puta in regula fratrum minorum ponitur ſub obligatione precepti ꝙ fratres non recipiant pecuniam: vel ꝙ veſtimentis vilibus induantur: ⁊ claruz eſt ꝙ ſubditi tenentur obedire. Secundo modo ſcilicet implicite ſunt: vt obſequia cōmunia: ſicut facere coquinam. ſacriſtiam. ⁊ alia domus officia: ⁊ negocia ordinis ꝓmouenda: ſine quibus non poteſt regularis obſeruantia ſeruari: ⁊ in iſtis etiam ſubditi tenentur obedire. Alia etiam dicuntur ſecundum regulam: quia faciunt ad regule obſeruantiam pleniorem vt ſilentium. diſcipline. culparuz recognitio. ⁊ ſimilia: ⁊ ſic etiam tenentur. Uerum eſt ꝙ ſi preceptum huiuſmodi ſit in longum tempus: debet fieri de conſenſu ſubditorum vel illoꝝ qui conueniunt ad capitula. Hec Alexander. Et Aſtenſis li.vj.titulo.lij. Addit monal.in ſumma. Si precipit infra regulam ſicut reficere corpus ſuum: tenetur obedire: quia bonuz etiam debet pretermitti per obedientiam ſi non eſt de neceſſitate ſalutis. xj.q.iij.c.quid igitur. Sed ſi precipiat ꝙ ſubdit⁹ ieiunet in pane ⁊ aqua ter in hebdomada quia videt naturam eius ad luxuriam: ſic non tenetur: niſi eſſet in tali caſu ꝙ non poſſet vitare peccatum: vel ſi preciperet in peccati commiſſi penitentia: quia tunc tenetur. Si vero prelatus preciperet aliquid ſupra regulam vt recipere martyriuz ⁊ huiuſmodi: ſubditus nō tenetur obedire. Alexander quoq; in.2.in tractatu de perplexitate conſcientie dicit. Prelatus in ijs que expreſſe regula prohibet vel precipit nō poteſt mutare: neq; ipſi mutanti eſt obediendum: niſi quatenus regula permittit. Si ergo queratur vtrum abbas poſſit precipere monacho qui multum laborat vt carnes comedat: dicendum ꝙ ſeruata lege charitatis: ⁊ inſtitutione regule. ⁊ cognita neceſſitate perſone hoc ei ꝑcipere poteſt: aliter non. Nec etiaz tenetur ſubditus obedire prelato precipienti vt in negocijs ſecularibus ſe exerceat: niſi honeſta eſſent ⁊ non ad malam ꝓximi edificationem nec contra deum vel regulā: tunc enim non eſt ei obediendum. Hec Alexander.

¶ Queſtio. vj.

QUERITUR ſexto. An religioſi teneantur obedire ſuis conſtitutionibus? Reſpondet Alexander de ales in.2.in tractatu de conſcientia.q.2.ꝙ ſic in obligatorijs ad culpā que fiunt ab eccleſia ſup ipos: vel a capitulo generali cum conſenſu prelatorum. Hec Alexander. Sed de hoc quattuor magiſtri ſuper octauo capitulo regule dicunt. Cum ex intentione regule ſit: ꝙ celebretur capitulum generale: ad capitulum vero pertinet ordinare ea per que poſſunt religionis puritas ⁊ perfectio cuſtodiri: ergo ſi capitulum propter vitandum religionis periculuz coarctat

generalis poteſtatem aut prouincialium miniſtrorum ⁊ aliqua alia ſalubria ordinat/per fratres generaliter obſeruanda auctoritate regule que preſtat auctoritatem capitulo generali: per generalem miniſtrum nõ poterunt infirmari. Pari etiam ratione ſi de conſenſu ſuperiorũ ⁊ inferiorum ordinis fuerit generaliter ordinatum in capitulo generali ⁊ per põtifices ſedis apoſtolice approbatum fuerit: non poterit per ſolos inferiores nec per ſolos ſuperiores aliquatenus immutari: maxime in illis in quibus eſt cõmutatio, ordinatio, vel limitatio poteſtatis. Hec magiſtri. Ceterum nouiſſime conſtitutiones martini quinti circa earum finem ſic dicunt. In omnibus autem alijs ſtatutis, conſtitutionibus, ordinationibus ⁊ declarationibus ſummorum pontificum q̃ aliorum auctoritate apoſtolica diſpenſamus: nolentes aliquẽ dicti ordinis ex predictis ſtatutis aut declarationibus de quibus in his preſentibus non ſit mentio mortalis peccati vinculo alligari: niſi tales eſſent caſus vel exceſſus qui diuina lege ſeu ſacroſancte romane eccleſie ſtatuto generali merito inducerent ad mortale. Et vbicũq; in alijs ſtatutis eiuſdem ordinis papalibꝰ ſeu generalibus pena excõmunicationis imponitur: quatenus in aliã penam valeat cõmutari: arbitrio preſidentium reſeruamus, cõmittimus ⁊ relaxamus: in contrariũ facientibus non obſtãtibus quibuſcunq;. Predicta autem ſtatuta, conſtitutiones, ordinationes ⁊ declarationes volumus ab omnibus tam prelatis q̃ ſubditis integre ⁊ inuiolabiliter obſeruari: mandantes ⁊ diſtricte precipientes omnibus prelatis ordinis quibuſcunq;: ꝙ omnia ⁊ ſingula ſupradicta ſeruent ⁊ faciant ab omnibꝰ obſeruari. Qꝫ ſi in predictis fuerint negligentes: ipſo facto officijs ſuis ſint priuati. Et ne ignorantia ſit alicui occaſio delinquendi: ſub interminatione diuini iudicij mandamus prelatis predictis: quatenus per quemlibet conuentum ſiue locum ad minus ſemel in menſe hec legi faciant ⁊ diuulgari. Hec ibi. Que quidem maxime ſunt hic in fine notanda dum dicit: ꝙ ſi in predictis fuerint negligentes ⁊c. Et potiſſime cũ in bulla ſanctiſſimi domini noſtri Calixti tertij que nuper eſt dictata ꝯtineat ꝙ regularibus inſtitutis dicti ordinis nihilominus in ſuo robore ꝑmanẽtibꝰ.

¶ Queſtio. vij.

QUERITUR ſeptimo Utrum omnis inobedientia religioſorum ſit mortalis culpa? Reſpondet Aſtenſis li. ſexto titu. 47. arti. 3. ꝙ non: ſed ſolum quando procedit ex deliberatione vel contemptu: nõ quando ex ſurreptione. Unde Bernardus in libro de diſpenſatione ⁊ precepto dicit. Non qualiſcunq; mandati preteritio criminalem inobedientiam facit: ſed repugnare ⁊ nolle obedire. Si enim iubente ſeniore verbum elabitur: reum me fateor: ſed venialiter. Si autem ex contemptu ſciens ⁊ deliberans ſponte in verba prorumpo: preuaricatorem me cõſtituo ⁊ criminaliter. Et. S. Bona. in. 2. di. vlti. q. vlti. Quamuis non teneamur prelatis in oibus obedire: tenemur tñ nullũ mãdatũ eoꝝ ſpernere.

Unde dicitur in iure: ꝙ ſententia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta ſemper timenda eſt.

¶ Paupertas eſt ſecundum principale votum regule vt patet in primo capitulo eiuſdem.

¶ Queſtio. viij.

QUERITUR octauo. Ad quã pauptatẽ tenẽt frẽs minores? Reſpondent Gregorius nonus. Inno. iiij. Nicola⁹. iij. ⁊ clemẽs v. ꝙ nec in proprio nec in cõmuni fratres debent habere rerum temporalium proprietatem ſed ſimplicem vſum facti: ⁊ ſic intelligũt illud qđ ponitur in. vi. ca. regule. fratres nihil ſibi approprieẽt ⁊c. Sed ⁊ proprietas ⁊ dominium rerum quibus fratres vtuntur: debẽt eſſe eccleſie romane. Et idem poſtea confirmauit martinus quintus in ſuis conſtitutionibus: quãuis Joannes. xxij. in extrauaganti que incipit Ad conditorem canonum prius dixiſſet: ꝙ in dominiũ eccleſie ſolum reciperet eccleſias fratrum. oratoria. officinas. habitationes. vaſa ⁊ veſtimenta diuinis officijs dedicata: ſed non alias res fratribus conceſſas.

¶ Queſtio nona.

QUERITUR NONO. Qui vſus rerum fratribus a regula concedatur. Reſpondet idem Nicolaus tertius ꝙ vſus rerum non debet habere aliquam ſuperfluitatẽ quẽ deroget paupertati: vel vt ea diſtrahãt in futuro. Et ſuper hoc miniſtri diſponant ⁊ cuſtodes cum diſcretione prout perſonarum qualitas, locorum conditio, temporum varietas ⁊ alie circũſtantie plus vel minus prouidere requirunt. Sic tamen ꝙ ſemper paupertas ſancta reluceat in eis: prout eis ex eorum regula inuenitur indicta. Hec ille. Sed vt Clemens in ſua declaratione dicit: fratres ad arctum vſum tenentur. Quod auctor conformitatum ordinis intelligit dicens. Sequitur ꝙ illa que ſunt neceſſitatis conceduntur ⁊ poſſunt fratres habere: ⁊ non ſuperflua. Superfluitas igitur fratrib⁹ eſt interdicta: que attenditur in numero. Nam ſi vnum ſufficit: duo ſuperfluunt. In quantitate. multum ſuperfluit: ſi parum ſufficit. In ſumptu. ſumptuoſum: ſi vile. In decore. ſpecioſum: ſi deſpicabile. Et de quo dicit frater Hugo in ſua regule declaratione addens. Ordo minorũ aſtrictus ad obſeruandum pauperem rerum vſum in ſignum extreme paupertatis: quod eſt euidenter in regula notatum. Nam primum venientibus ad ordinem indicitur in vſus pauperum eroganda facultas. Secundum eſt habitus deformitas. Tertium veſtimentorũ vilitas. Quartum iniurijs terre ⁊ aeris pedum expoſita nuditas. Quintum interdicta equitandi poteſtas. Sextum victus mendicādi neceſſitas. Septimum acquirendi pecuniam ſublata poteſtas. ſiue poſſibilitas. Octauum nominis deſpicabilitas. Hec ille. Et vide hoc ſanctus Bonauentura in littera quam de conſenſu ⁊ diffinitione capituli generalis miſit per

dimiſſa

mendicandi

melius incedendi

totum ordinem dicit Et quoniam paupertas eſt noſtra ꝑrogatiua ſubli-
mis: ſic ſumptuoſitatem edificiorum. librorum. veſtiũ ac ciboꝝ ſtudeas
amputare: ꝙ a profeſſionis excellentia vite obſeruantia nõ diſcordet. Fe-
dum enim ⁊ propbanũ mendatiũ eſt: paupertatis ſe ꝓfeſſorem aſſere:
⁊ rerum penuriam pati nolle. Interius diuitũ inſtar velle affluere: ⁊ exte
rius more pauperis mendicare. Hec Bonauẽtura. Qui ⁊ in legẽda ma
iori dicit. Beatus franciſcus quando videbat domos fratrum alicuius
apparentie que tamen nunc reputarẽtur viliſſime ⁊ paupcule: nolebat ve
nire ad eas: dicens eſſe contra regulam: ⁊ eas mandabat dirui. ⁊ vt pau
perum more paupculas caſas erigerent: vel fratres inde amoueri ſiquid
ſumptuoſitatis ibi cerneret: quod paupertati non ꝑ omnia conſonaret.
Hec ibi. frater Joannes de picano olim epũs canturieñ. de paupertate
fratrum minorum in libello de euangelica paupertate ſic ait. Nec rebus
quibuſcũq; poſſunt vti: ſed illis que modum nõ excedũt altiſſime paup-
tatis. Unde fateor multa edificia ordinis eſſe mõſtruoſa. Et breuiter fra-
tres nihil poſſunt in vſu domeſtico: quod diuitias redoleat vl' foueat. Sʒ
⁊ dominus Nico. iij. in decretali. Exijt. in multis locis dicit: ꝙ regula nũ
ꝗ concedit niſi neceſſarium rerum determinataruʒ vſuʒ. Unde dicit: ꝙ
ſemper ſit quo ad dñium omnimoda abdicatio: ⁊ in vſu neceſſitas. Sed
⁊ magiſter Henri. de gandauo in. vij. q°li. q. 29. dicit. ¶ Paupertatis ſan-
ctiſſime ſectatores ⁊c̃. Conſtat autem ꝙ ſi abunde delitioſa. vel curioſa. ⁊
mollia in vſu ſunt: talis paupertas magis ridiculoſa ꝗ̃ ſanctiſſima cẽſe-
tur. ¶ Poſſint repetiare de ſaccis ⁊ alijs petijs cũ benedictione dei. Quaſi
dicat: ꝙ nõ obſtantibus maledictionibus aliorum qui vilitatem abbor-
rent: qui animo bumili faciunt: illi diuine benedictionis ſingularẽ gratiã
conſequentur. Hec ille. Et de hoc quattuor magiſtri dicũt. ¶ Paupertas
fratrum minorum q̃ in regula determinatur: attenditur in duobus. Unũ
eſt vt nõ babeant aliquid fixum ſicut redditum: ⁊ hoc eſt quod di. ꝙ tãq;
peregrini ⁊ aduene in paupertate debent domino famulari. Aliud eſt ꝙ
debent babere paupertateʒ quantum ad vſum: ⁊ taliter pauperes ꝙ eti-
am ſint mendici. Unde additur. Uadant pro elemoſyna confidẽter. hec
ibi. Sed ⁊ hanc paupertatem regule ſic notat Ubertinus dicens. ¶ Pro-
rumpit beatus franciſcus in tantam cõmendationeʒ ſublimitatis regu
le noſtre quo ad altiſſimam paupertatem oſtendens eam eſſe excellentiſ-
ſime fructuoſam: ⁊ ꝙ ea altior nulla poteſt inueniri. Alias nequaq; ſum-
mus pontifex ſuſtineret: ꝙ ſub bulla ſua ſic ꝑdicaret altiſſima. Et cuiuis
patet: ꝙ ſine vſu ſtricto rerum hec cõmendatio falſa ⁊ friuola appareret.
hec Ubertinus. Addit auctor cõfirmitatum. Sciendũ. ꝙ a fratribus mi-
noribus non eſt mendicandum niſi ad neceſſitatem ⁊ non ad ſuperfluita-
tem: quoniam ſic eſt alienũ accipere: ac pretendere humilitatem vbi nõn
eſt: hypocriſis eſt. ¶ Poſſunt vero fratres cõmorari in terris excõmunica
torum ⁊ petere ab eis neceſſaria ⁊ accipere: vt habetur in omnibus ma-
re magnis Alexandri. Bonifacij. Clementis. ⁊ in priuilegio Innocentij
quarti quod incipit vobis extremaʒ patientibus pro chriſti nomine pau
pertatem.

¶ Queſtio.x.

QUERITUR decimo. Que edeficia liceant fratribus ex profeſſione regule. Reſpondet papa Clemens in ſua declaratione. Volumus ꝙ vbiqꝫ in dicto ordine deinceps temperatis ⁊ humilibus edificijs ſint contenti: ne huic tante paupertati quod oculis patet contrarium foris clamet. Ita ꝙ conſiderato fratrum inhabitantium numero: exceſſiua in multitudine velꝫ magnitudine non debeant putari. Fratres quoqꝫ poſſint hortos ⁊ hortalicia eis decentia habere: non tamē ꝙ olera ex eis vēdantur. Addit Aluarus in libro de planctu eccleſie in ſcd̄a parte ſui operis. Non licet fratribꝰ habere magna viridaria, magnos vel plures hortos, ſuperfluas officinas, aluearia ⁊ piſcinas. Hec, ille.

¶ Queſtio vndecima.

QUERITUR vndecimo. Que paramenta, calices ⁊ pallia liceat fratribus habere. Reſpondet idem Clemens: ꝙ debent ſufficere paramenta ⁊ vaſa eccleſiaſtica in numero ⁊ magnitudine ſufficiētia. Sed precioſitas vel quecunqꝫ curioſitas fratrum profeſſioni non conuenit: ſapiunt enim aliquam theſaurizationem contrariā paupertati. Addit Vbertinus in ſua regule declaratione. In his vero que ad victum et veſtitum, diuinum cultum ⁊ ſapientiale ſtudium ſpectant: ſub rationabili circūſtantiarum moderantia vſum arctat ⁊ reſtringit: qua perſonarūꝫ qualitas, temporum varietas, locorum conditio, officiorum noſtri ſtatꝰ executio ⁊ nōnulle alie circunſtantie plus minuſue ac aliter prouideri requirunt. Hanc autem moderantiā que nihil aliud eſt ꝙ̄ virtutis paupertatis medium: non ſm̄ rem ſed ſm̄ rationis adequationem ſumptus nō intelligimus ſic preciſe includi in voto noſtre regule ⁊ paupertatis euangelice: ꝙ omnis exceſſus ac immoderantia ſit mortale peccatum ac voti ſubſtantiam interimens: ſed ſolum quando eſt talis ac tanta ꝙ merito cenſeri debeat enormiter ledere ſtatum euangelice paupertatis. Alie autem immoderantie tanqꝫ peccata venialia cenſebuntur. Et credimus voluntatem beati Franciſci fuiſſe ⁊ domini Nicolai in ſua declaratiōe. hec Vbertinus.

¶ Queſtio duodecima.

QUERITUR duodecimo. Si quelibet expenſe circa res emendas liceant fratribus. Reſpondet frater Aluarus ordinis minorū ⁊ decretorum doctor vbi ſupra: ꝙ quedā ſunt expenſe voluptuoſe: ⁊ he omnibus prohibite ſunt. Quedaꝫ vtiles: ⁊ he ſecularibus conceſſe ſunt. Quedam neceſſarie ſine quibus vita iſta conſiſtere non poteſt: ⁊ he religioſis maxime fratribus ſunt conceſſe. ¶ Quid de fratribus ementibus iocalia, ⁊ precioſa, vel qui ſcribere faciunt libros delicatos, ⁊ vtuntur fer-

cul'is delicatis ꝛ lautis cum diuite epulone, contra, e, nõ cogantur, xli, di,

ℭ Queſtio, xiij.

QUERITUR tertiodecimo. An ſit cõtra votū paupertatis ꝓ libito elemoſynas pecuniarias deponi vel expendi facere. Reſpõdet idem Aluarus: ꝙ omnino fratribus prohibitum eſt: niſi pro ſuis veris neceſſitatibus emergentibus vel ingruentibus elemoſynam pecuniariam facere recipi vel deponi vel eam expendi facere niſi ex vera neceſſitate imminente vel emergente. Nec vllatenus licet de pecunia pro neceſſitate depoſita exeniare: aut munuſcula empta d̃ illa pecunia dare: nec ſic depoſitam pecuniam pro fratris neceſſitate cum licentia vel ſine licẽtia prelati alteri cuiꝗ̃ dare: quia prelati non poſſunt licentiam dare: cum nihil habeant in illa pecunia: niſi habeatur licentia illius a quo eſt depoſita ꝛ pro quo retinetur. dicto. c. Exiit. Cum nec miniſter generalis cum toto capitulo generali poſſent vnum denarium etiam amore dei dare: qꝛ non eſt dominus. nec adminiſtrator. nec diſpenſator eius: ſicut clare colligitur ex dicta clementina exiui. ꝛ ex dicto. c. Exiit. Nam diſpenſator pro domino dante pecuniam fratribus pro eorum neceſſitatibus tenens illam pecuniam eſt miniſter vel depoſitarius non Generalis miniſter vel prouincialis. vel cuſtos. ſiue guardianus. Et multo minus quilibet frater ſimplex de illa pecunia ſic depoſita in aliquo ſe intromittere poteſt: ſed ſolum famulo tenenti pecuniam ꝓ domino dante neceſſitates ſuas p̃ſentes ꝛ ſecundū declarationes emergentes ſimpliciter nũciare poteſt. Hec Aluarus.

ℭ Queſtio quartadecima.

QUERITUR quattuordecimo. An impetrata priuilegia derogent paupertati. Reſpondet idem Aluarus. Nulla maior proprietas ẽ fratrib⁹ minorib⁹ q̃ ꝑuilegiũ: qđ ẽ l ex priuata. di. 3. c. ꝑuilegia. Cũ ipſi tanꝗ̃ euangelici viri debeãt eſſe ſubiecti omni humane creature maxime prelatis propter deum. extra de maioritate ꝛ obe. c. ſolite. cum omni iuri nedū priuilegio renunciauerint propter deum. Quid ergo faciũt in mundo fratres minores maiores facti per priuilegia? Ergo vere contra nomen ꝛ eorum profeſſionē ſunt: vt certum eſt claro ꝛ puro oculo ſpeculantibus ſtatum iſtum omnia priuilegia excepto priuilegio confirmationis regule. Ex occaſione igitur declarationum ab eccleſia ſancta factarum data eſt occaſio communiter fratribus infirmis contra eorū regulam pecunias habendi. recipiendi ꝛ eis abutendi: licet eccleſia ſancta Romana ſancte ꝛ ſancta intentione eas ediderit propter fratrum multitudinem relaxatam: quibus arcta via maxime de facto ꝑecunie ſancte r'le videbaꝛ. Et qꝛ in ordine tepuerat feruor prim⁹ aplicus ꝛ fran. ꝛ a via diſceſſerat ſimplicitatꝫ ꝛ viã accepat ſciẽtie curioſitatis: inde ẽ vt dixi: ꝙ data occaſiõe pecuniaꝝ ꝑpt declaratiões: vere facta ẽ i ordine paupꝫtatis

regule preuaricatio cõmuniter generalis. Hec aluarus. Addens: ꝙ ad nullum ordinis prelatum ſpectat aut poteſt regula declarari vel diſpenſari. Hec idem aluarus.

¶ Queſtio. xv.

QUERITUR. xv. An prelatis fratrum minorum indiſtincte liceat fratribus dare licentiam ꝙ faciant per ſe pecuniaꝫ deponere. Reſpondet idem Aluarus. Nec prelati nec totus ordo ſimul iunctus poteſt dare licentiam ꝙ pecunia deponatur pro fratribus in ſpeciali vel cõmuni: niſi ſm declarationes. c. Exijt ⁊ clementine exiui. Sed licentia ideo petitur a prelatis: qꝛ ipſi debbent ſcire determinare pure ⁊ fideliter ꝓ quibus veris neceſſitatibus ingruentibus fratrũ nõ aliorũꝫ pecunia deponatur: qꝛ declarationes aliter nõ cõcedunt. Unde mortaliter peccant prelati ⁊ preuaricatores regule ſunt ⁊ ſunt occaſio peccati mortalis ſubditorum: ſi aliter quam in predictis declarationibus continetur licentiã dant ſubditis ꝙ pro eis aliqua pecunia deponatur. Et dupliciter peccãt prelati: tum. qꝛ dant licentiam fratribus habendi pecuniam contra regulam ⁊ eius declarationes: tum. qꝛ in peculio pro eis diſpenſatur: qđ nec prelati religioſoꝝ q in cõmuni viuũt facere poſſunt. c. ij. ⁊ caplo cum ad monaſteriũ de ſta. mona. ⁊c.

¶ Queſtio. xvj.

QUERITUR. xvj. Si ſubditi fratres poſſint ſine licentia prelatoꝝ pecuniam deponi facere. Reſpõdet ideꝫ Aluarus ſm declarationes regule ꝙ non. Quid ergo de fratribus qui ſine aliqua licentia ꝑlatorum ſuorum faciunt pecuniam deponere ⁊ diſpenſant pro libito voluntatis ſue maxime ſine vera neceſſitate? Hiis mortaliter peccant: quia contra regulam ⁊ declarationes faciunt pecuniam recipiendo: ⁊ qꝛ ſine licẽtia faciũt ſunt ꝓprietarij: ⁊ ſic ꝓpetarij puniri pñt tã ꝑ eoꝝ cõſtitutiones quam per canonicas ſanciones. xij. q. i. c. nõ dicatis ⁊ extra de ſta. mona. c. ſuper quodam. Et ſciendum: ꝙ frater modicam quantitatem pecunie ſine neceſſitate vera pro ſe deponere faciens: mortaliter peccat illam ſic tenendo. i4. q. vlti. c. furtũ. Quia nec vnus denarius deponi debet pro fratre minore niſi pro vera ⁊ emergente neceſſitate vt probant declarationes regule. Neceſſitas vero ſm remigiũ eſt prope neceꝫ ⁊ ſine qua qs non poteſt viuere: que circa victum ⁊ veſtitum eſt ſm apoſtolum. i. ad timo. vj. Hec Aluarus.

¶ Queſtio. xvij.

QUERITUR. xvij. An fratres minores inſtituti heredes ſint capaces hereditatũ? Reſpondet Petrus de ancharrano ſm Bartholũ in libro minoricaꝝ ꝙ nõ: vt patet in clemẽ. exiui de paradiſo ꝺ vbo ſigni. Sed dicta hereditas pertinet ad coheredeꝫ ſi eum habent. vel ſubſtitutum. vel ad venientem ab inteſtato. ff. de ijs qui pro non ſcriptis habentur. l. ſi in metallum. C. de here. inſti. l. prima. C. de cadu. tol. l. prima §. i. in principio. Sed an in foro conſcientie tales venientes ab inteſtato

coheredes ⁊ ſubſtituti poſſint dictam hereditatem tenere: dicit bartho. ꝙ ſi certificati ſunt teſtatorem voluiſſe teſtamentũ ſuũ iure recto teſtari tantum ⁊ non modo codicillorum valere: poſſunt in foro ꝯſcie heredita tem tenere. Secus vero vbi de contrario certificati ſũt: vel nullatenꝰ cer tificari pñt. Et ita rñderunt multi theologi vt ipſe Bartho. dicit. Quod tamẽ dño meo Baldo videtur ridiculoſũ eſſe. frẽs quoq; minime capa ces ſunt ſi teſtator dixerit. Si heres meus deceſſerit: ad eos hereditas ꝺ̃ ueniat: vt ex mente predicte clemẽtine colligit̃. Item nec frẽs capaces ſunt ſm bal. in auctẽ. ingreſſi. C. de ſacro. eccleſijs. ſi inſtituantur adiecta clauſula ꝙ in eorum neceſſitatibꝰ hereditas ꝯuertat̃: qꝛ non ſunt perſo na in qua fundari nomen hereditatis poſſit. Et addit. Idem eſt ſi locus vel etiam eccleſia inſtuat̃. Qꝺ̃ etiam tenet Ioãnes de ligniano. ⁊ Pe. de ancharrano aducens rõnem hanc. Quia aut ſumimus eccleſiam vel locum pro collegio fratrum vt ſumitur in. l. ſicut. ff. qꝺ̃ cuiuſq; vniuer. no mine: ⁊ certũ eſt ꝙ non valet vt in cle. exiui. Aut ſumimꝰ eccleſiã ꝑ pa rietibus circũdatam: ⁊ tunc idem. ſ. ꝙ non valet: quia in additiõe here ditatis requiritur animus vt. l. poſſideri. ff. de acqui. poſſeſſiõe. Sed ec cleſia dicto modo ſumpta non habet animũ. Et hoc tenet Bal. in dicta auctẽn. ingreſſi. quãuis Bartho. ꝯtra ſentiat. Qui etiam dicit ꝙ ſi here ditas non iure directo ſed iure fideicõmiſſi fratribus relinquat̃ nõ tenet: qꝛ iſta eſt ſucceſſio vniuerſalis ⁊ talis ſucceſſor eſt heres in effectu vt'. ff. qꝺ̃ cum eo. l. ſi filius. Porrigitur eni hec ſucceſſio ad mobilia ad imobi lia ⁊ ad iura. l. facta ad trebel. Tamen heres tenet̃ ad eſtimationẽ dicte hereditatis: ſi non excedit magnam quantitatẽ ꝯtrariã pauptati fratꝝ minorum. Sed Bal' huic vltimo ꝯtradicit multum efficacibus rõnibꝰ quas cauſa breuitatis omitto. ⁊ euz ſequit̃ dñs petrus de ancharrano.

¶ Queſtio. xviij.

QUERITUR. xviij. An ſi relinquatur fratribus pecunia ſint capaces. Reſpondet idem petrus ꝙ ſic. vt in. c. exiij. §. ceterũ cuz in eadem regula. Quod intellige verum ſi fuerit quãtitas moderata nõ exceſſiua. vt in cle. exiui. §. cupientes. eo. ti. ⁊ §. ad hoc. Ubi ſolum ſe re ſtringit ad ea que fratribus pro eorum neceſſitatibus ſunt neceſſaria. Sed etiam miniſtri ⁊ cuſtodes ſimul ⁊ ſeparatim in ſuis adminiſtratiõi bus ⁊ cuſtodijs arbitrabũtur que ſit quãtitas moderata vel non. Et qꝺ̃ moderate quantitatis ſuperfluum erit: fratres petere non poſſunt: do nec imineat neceſſitas: ⁊ tunc tantum poterunt petere per modum ele moſyne extra iudicium. Et hoc idem ſic intelligit dñs meus Bal. poſt federi. de ſenis. ⁊ Bartho. Qui addit: ꝙ ſi cauſa propter quam facta eſt conceſſio ſit finita: illud ſuperfluum legati ꝯmutabitur in aliam fratruz neceſſitatem imminentẽ de conſenſu heredis: vel ſi de eo quod ſuperflu um eſt fratres non indigent (vt ipſe Bartho. dicit) auctoritate ſuperio ris diſtribuetur in cultum diuinum. Uel ſi neceſſitas ob quam relinquit̃ non imminet: ſed alia. vtputa relinquit̃ cauſa induendi fratres: ſed ipi in dumentis non indigent ſed calicibus ⁊ paramentis vel econtrario: hoc

Q

etiā caſu fiet ɔmutatio.vt.l.fi.de operibus publicis.frēs q̄z capaces ſūt legati rei mobilis vel imobilis: que relicta eſt vt vēdat ꝛ i neceſſitate fratrum ɔuertatur. Et idem ſi ſine huiuſcemodi cauſe ſeu modi expreſſione relinquit: q꞉ tūc etiā pōt vendi ꝛ preciū in fratrū neceſſitatibus ɔuerti: ꝛ ſi quid ſuperit fiet vt ſupra dictū eſt.ꝛc̄.

Queſtio.xix.

QUERITUR.xix. An fribus minorib⁹ liceat recipe annuū legatū eis relictū. Rñdet idem Petr⁹. Siue ſit relictuʒ a teſtatore q̄ annuatim tm̄ quid fribus detur vel de triēnio in triennū aut biennio ꝛ hmōi. vel annuatim vſq̄ ad tm̄ tempus: oīno repugnat regule ꝛ ɔditioni fratrū. Et ſic videt̄ ſm̄ Bartho. q̄ nullo mō valeat tale legatū. Uñ frēs debent a predicto legato penitus abſtinere. Et hoc tenet dñs me⁹ Bal. Subdit tñ Bartho. De pmo mō expreſſe habet̄ in cle.exiui.§.quō q꞉ annui reddit⁹ oēs tamē ſtatui fratrū repugnāt: q꞉ nō viuerēt ſimpliciter ſpe dei: ꝑpter ſpem quā haberēt in predicto legato ꝑpetuo vel ad tēpus. Ceterū ſi indirecte fribus relinquat̄ puta aliquē heredem inſtituo ſub conditiōe q̄ aliquid annuū fribus aut ɔuentui reddat: certe hoc nullo mō licet fribus recipe: ꝓ eo q̄ in fraudē dicitur. vt.l.qō ɔditiōibus.ff. de donatiōibus. Hec Bartho. Et addit. Si fratri pticulariter relinquat̄ ſm̄ ɔſtitutionē benedicti pape.xi. debet ipſe frater legatū hmōi quā primū pōt reuelare ſuo guardiano vel cuſtodi. Et idem ſi quid fratri donaretur. Ipſe vero guardianus vel cuſtos debet poſtea fratri eidem ſʒ ei⁹ qualitatē de libris vel alijs neceſſarijs ꝓuidere ſi idiget: alias diſtribuet in neceſſitatibus ɔuentus vt ponit ipſe Benedictus.

Queſtio.xx.

QUERITUR.xx. Ad q̄tū temp⁹ ānuū legatū qn̄ non eſt ꝑpetuū intelligat̄ fribus eſſe ꝓhibitū. Rñdet dñs Petr⁹: Joānes de plazarijs qui fuit maxim⁹ legiſta ꝛ doctor baldi de federico de ſenis ɔſulente eum ſuper hoc: q̄ ſi legaret̄ fribus. vſq̄ ad decē ānos: legatū videt̄ valere. argumētū optimū.l.ſi cū ꝓfinitiōe.ff.qn̄ dies le.ce. Nō aūt ſi legatū ɔtineret ꝑpetuitatē. Ut lego domū hoſpitali ſancte marie vt ſingulis ānis teneat̄ dare fribus annua decem. Et ſic intelligebat cle.exiui.§.cū ꝓ ānui redditus. Bartho. vero hanc ſniam annui legati vſq̄ ad decem ānos non tenet vt dictum eſt ſupra. Dñs federicus diſtinguit. Aut tales ānui reddit⁹ ad certū vſum diuini cultus puta vinū ꝓ ſacriſtia. frumentū pro hoſtijs. oleum pro lampadibus legantur: ꝛ tunc fratrum cōuentus eſt capax: quia eorum mendicitas non tollitur in victu ꝛ veſtitu. Aut tales redditus relinquūtur pro victu aut veſtitu fratruʒ aut indiſtincte: ꝛ tunc aut tales redditus ſe extendunt in modicum tempus: ꝛ putarem conuentum capacem: cum potius videatur fingi quedam ſumma legata dilatata: nec per hoc videtur mendicitas tolli: ſed ſubleuari. Secus autem ſi talis redditus ad tempus non modicum protenderetur: quia talia inter imobilia computarentur. Et talem equitateʒ credimus de mente.§.cum annui redditus. Alias recipere tres denarios vſq̄ ad duos annos: redditus annui dicerētur ꝛ inter immobilia computaren-

tur: quod penitus eſt abſurdum ⁊ a cõmuni vſu alienum. Et ita concludit hic dñs Petrus.

Queſtio. xxi.

QUERITUR. xxi. An liceat fratribus recipere qđ relinquitur eis edificandi cauſa. Reſpondet dominus Petrus de ancharrano ꝙ poteſt relinqui fratribus: ⁊ quicquid in tali edificio eorum expẽdet vel pro edificiorum iam factorum reparatione. Et quidem in primo caſu debet reſtringi ad moderatam quantitatem reſpectu ſtatus ipſorũ fratrũ. In ſecundo vero caſu videtur ꝙ omnis quantitas ſit moderata quia omnis neceſſaria. ff. de heredibus inſti. l. item. Super flue autez expreſſe ⁊ que voluptuoſe ſunt non includuntur ſub nomine pietatis. ff. đ nego. geſtis. l. ex duobus. De facto autem ſeruatur contrarium: quia q̃n do aliquid relinquitur pro edificijs totum exigitur. Hec Petrus. Addens. Sed nunquid in legato qđ ſit inſpicimus inſtantem neceſſitatem an etiam futuram conſideramus? Dominus Federicus in ſuo conſilio videtur reſtringere ad modicum tempus. Nam ſi in perpetuum prouideretur neceſſitas non ſolum ſubleuaretur: ſed etiam excluderetur pauptas: quod eſt contra eorum regulam: cui nunq̃ eſt obuiandũ. l. profeſſio. C. de muneribus patrimonioꝝ. Concludo tamen ꝙ in his ⁊ ſimilibus modicus exceſſus non vitiat: quia qui parum tranſgreditur non vituperatur. l. q̃uis. ff. de de condi. ⁊ demonſtra. Hec dñs Petrus.

Queſtio. xxij.

QUERITUR. xxij. Quid ſi relinquatur fratribus ager ad colẽdum vel domus ad habitandum? Rñdet idem: ꝙ non tenet legatum. cle. exiui. §. ad hoc. Et idem ſi quis legauit palatium vnũ ꝓ fribus minoribus vt ibi ↄſtruat̃ eccleſia. Quãuis Bartho. ⁊ male. ſ. dicat ꝙ tale palatium vendi põt ⁊ preciũ in fratrum neceſſitatibꝰ ↄuerti. Predicta oĩa a decimoſeptimo queſito huc uſq̃ excepta ſũt a libro minoricaꝝ dicti petri de ancha. exceptis pauciſſimis a minorica.

Continentia ſeu caſtitas que eſt tertiuz principale votum regule.

Queſtio. xxiij.

QUERITUR. xxiij. Ad quã ↄtinẽtiã frẽs minores obligent̃. Rñdet dñs ſcũs Bonauẽ. in. ij. di. vl. q. vl. ꝙ vt habet̃. xi. c. rle nõ ſolũ caſtitas ꝑcipit̃ fribꝰ minoribꝰ: ſꝫ etiã a ſuſpectꝫ conſortijs abſtinere mulieꝝ. Qđ q̃ttuor magiſtri ſic exponũt. Suſpectũ ↄſortiũ dr̃ nõ ſoluꝫ ex vna cã ſꝫ etiã ex pluribꝰ vt genere actꝰ. ex circũſtãtijs loci. tpis. frequẽtie. pſone ⁊ hmõi. Addit auctor ↄformi: ꝙ ſi ſubdito iterdicit̃ a p̃lato ⁊ reiterat: đ facto ſe reddit ſuſpectũ. Cõſtitutiões vo martini. v. q̃s ꝑcipimur obſuare vt ptꝫ i ordinatiõibꝰ auc̃te aplica editꝫ tpe Eugenij: q̃ volũt ꝙ in hoc ſuet̃ ſtatutũ guillelmi farinerij ca. vij. ſubdẽs in fi. Circa qđ ſi p̃lati fuerint negligẽtes: ipo facto ſuis officijs ſint ꝑuati. Ibi aũt ſic habet̃. frẽs euidẽter notati de ſuſpectꝫ ↄſortijs ⁊ colloquijs mulieꝝ q̃ i rla ꝓhibẽt: ſi admoniti ſufficienter ſe nõ correxerint: ſi i officijs fuerint

abſoluantur vel ſuſpendantur: nec niſi in capitulo prouinciali per miniſtrum reſtituantur. Si vero in officijs non fuerint: libris ⁊ omni actu legitimo priuentur. Et cui hec pena non competit: probatiōis caputio vel aliter ſm arbitrium miniſtrorum puniatur. Quicunq̄ frater fuerit cōſuetus a ſocio ſuo cum mulieribus ſequeſtrari: de quibus iudicio ſui prelati merito poſſit oriri ſuſpicio: ſi canonice monitus ſe non emendauerit: tanq̄ ſuſpectus de mulieribus omnibus officijs ordinis ⁊ actibus legitimis ſit priuatus. Et ſi taliter punitus iterato duobus teſtibus fide dignis conuincatur de ſequeſtratione predicta: vel ſi ſequeſtratiōes predicte ſuſpicionem multum violentam facerent iudicio prelati ſui de conſilio diſcretorum ⁊ probentur legitime: abſq̄ monitione premiſſa arcteẗ ad veritatem dicendam. Si vero vnus teſtis fide dignus appareat cōtra eum de ſequeſtratione predicta ⁊ alius de lapſu carnis: arctetur grauius ī domo diſcipline. Si vero aliquis de īnoiabili crimine conuictus fuerit: carceri perpetuo mancipetur: vbi omni die circa eum igne accenſo corpore denudato diſciplinatus panem ⁊ aquam quotidie ꝯmendēs defleat vitam ſuam in amaritudine ⁊ dolore. Hec ibi.

¶ Frater franciſcus promittit obedientiam ⁊ reuerentiā domino pape Honorio.

Doctor conformitatum dicit ꝙ rōne huius obediētie promiſſe papa valet regulam declarare. gloſare. ⁊ conſtitutiones in ordine facere: prout noſtro ſtatui viderit opportunū. Itaq̄ a fratre minore obtemperādū eſt mandatis apoſtolicis: niſi eſſent contra fidem. Igitur papa Grego. ix. Inno. iiij. Alexā. iiij. ⁊ Nico. iij. potuerūt declarare fratres non teneri ad obſeruantiam teſtamenti beati franciſci ⁊ cetera dubia que ab ipīs d̄clarata ſūt. Idē affirmat frater Aluarꝰ vbi ſupra. Quia vt ipſe dicit: ad quē pertinet legis datio priuilegioꝝ ⁊ regulariū: ad eum pertinet interpretatio ⁊ declaratio. xi. q. i. §. ex his. C. de legi. l. fi. de ſen. exco: c. inter alia. Et ſubdit Aluarꝰ. Quāuis papa in declarādo frēs nō teneri ad obſeruātiā teſtamēti bonā intentionem habuiſſet: tamē beato franciſco non placuit. Nō enim credo ꝙ almus franciſcus teſtamētū ſuū ſpūale. nō carnale. nō tpale. ſed eternale alio ſpiritu fecerit quā regulā ſuā ſanctā: ſed vtrūq̄ ſpiritu dei viui conſignauit. Nec etiā cum teſtamētū fecit erat minus perfectus: ſed magis cum quotidie creſceret de virtute in virtutem ⁊ magis illuminatus ⁊ ſpiritu ſancto plenus ꝓpe finē vite ſue quando teſtamētū fecit ſiue ſcripſit: quā quādo regulā quā poſt cōuerſionē ſuā edidit. Hec Aluarus.

¶ Si qui voluerint ⁊ infra. Mittāt eos ad ſuos miniſtros prouinciales.

¶ Queſtio. xxiiij.

QUERITUR. xxiiij. An ſoli miniſtri poſſint ad ordinē recipere fugientes a ſeculo. Rñdet auctor ꝯfor. ꝙ ſic ſm regulā. Sed ꝑui-

legio Grego.ſx.quod incipit.gratulãtibus vobis in ſola cruce ⁊c.⁊ In
no.iij.⁊ Nico.v.miniſtri poſſunt hoc alijs fribus diſcretis ɔmittere. At
tamen vicarij miniſtri vel prouincie hoc non pſſit ex officio vicarie. Hoc
verũ eſſet niſi per eugeniũ quartũ ⁊ Calixtũ tertium relapſo iam ordine
fratrũ minoꝝ datũ fuiſſet priuilegiũ in hoc ⁊ inq̃ pluribus alijs familie
ipſius ordinis: quam chriſtus ipſe diebus iſtis nouiſſimis ſuſcitauit: vt
ad impleretur viſio illa quã habuit frater Joan. de parma: qua ſibi vide
batur: ꝙ arbor illa pulcherrima in qua totus ordo minoꝝ ɔtinebaṫ ob
maximã ventoꝝ turbinem radicitus euelleretur: ſed poſtea ꝑ grãm chri
ſti pulchrior q̃ prima fuerit ſuſcitaretur: atq̃ magis ſuccreſceret.

¶ Miniſtri vero examinent eos de fide catholica ⁊ de eccleſiaſticis ſacramentis.

¶ Queſtio.xxv.

QUERITUR.xxv. Utrũ hoc ſit p̃ceptuꝫ. Quattuor magiſtri
dicunt determinãdũ eſſe a ſede apoſtolica. Sed Bonauentura in
ſua declaratione dicit. Hoc pro illis dicit partibus vbi aliquãdo contin
git hereticos inueniri. Ad fidem aũt catholicã ptinent oĩa que ipſi fidei
ſubſequũtur. Martin⁹.v.di. Uenientes ad ordinẽ diligenter examinẽṫ
de fide catholica ⁊ eccleſiaſticis ſacramẽtis vt ĩ regula ɔtineṫ: ita ꝙ ſint
catholici.fideles ⁊ õ nullo errore ſuſpecti.matrimonio nõ ligati ꝑ copu
lã carnalẽ.corpe ſani.animo ꝓmpti.legitime nati.õbitꝫ expediti.ɔditio
ne liberi.nulla vulgari infamia notati.ɔpetenter lrãti vel ad alios labo
res frib⁹ honeſtos ⁊ vtiles apti aut talꝭ ɔditiõis exñtes ꝙ eoꝝ receptio
clero ⁊ populo nõ modicã edificationem cõferat.

¶ Caueãt frẽs ne ſollicitiſint de rebus ſuis tꝑalibus.

¶ Queſtio.xxvj.

QUERITUR.xxvi. An frẽs poſſint aliquid recipe per modũ
elemoſyne de bonis volentiũ ingredi religionẽ. Rñdet clemẽs in
cle.exiui.§.ceterũ ꝙ ſic.ɔſideratis eoꝝ neceſſitatibus: ita tñ ꝙ ex notabi
li q̃titate nõ p̃ſumaṫ ɔtra eos ſiniſter ocul⁹: ⁊ volẽtes ingredi ex ſe ⁊ nõ
ex fratrũ inductione (quibus nullaten⁹ licet) ad hoc moueãtur. Hec cle
mens. Addũt q̃ttuor magiſtri. Uiſũ eſt fribus ex hoc regulã interdixiſſe
ſollicitudinẽ ⁊ ɔſiliũ oĩno: miniſtris vero interdictam ſollicitudinẽ ⁊ cõ
ſilium diſtributiõis rerũ: ſed nõ ɔſiliũ eligendi perſonã timentẽ deũ per
cuius ɔſilium bona ingredientis paupibus erogentur. Uideṫ etiã ꝓhi
buiſſe miniſtris ac fribus ɔſilium quo libertas venientiũ ad ordinem in
diſpoſitione rerum ſuarum poſſet aliquatenus impediri. Unde dicitur
Ut libere faciant de rebus ſuis ⁊c. Quãq̃ auctor ɔfor. adducit hic exẽ
plum beati franciſci qui repulit quendam in marchia volentem ingredi
ordinem: quia ſua non pauperibus ſed parentib⁹ dederat. ¶ Qõ ſi face
re non potuerint. Auctor conformitatum. Utpote ꝓpter diſtantiam lo
ci vel quia litigijs inuoluta vel quia in poteſtate alterius ⁊ ſic de ſimili
bus. Dicit beatus franciſcus. Sufficit eis bona voluntas. ſ. ſi libenter
facerent: ſi eis adeſſet facultas.

¶ Queſtio.xxvij.

QUERITUR.xxvij. Quis ingredi valeat religionē vt ſit nouitius. Dic ſm iura ꝙ is qui habet quartūdecimū annum ↄpletuꝫ: qꝛ ſi ante ingrediat̃: pōt extrahi a parētibus vel tutore.xx.q.ij.c.puella. Unde ⁊ ↄſtitutiōes Martini.v.in.ij.c.ꝓhibēt aliqueꝫ recipi: niſi quartū decimū annū cōpleuerit. Sed ordinatiōes auctate ap̄lica eugenij q̄rti edite anno.1451. dicunt nullum in familia recipiendum: niſi.xvi. annum attigerit.

¶ Queſtio.xxviij.

QUERITUR.xxviij. Si veniente pſona valde vtili vt ad religionē recipiatur ⁊ miniſter haberi nō poſſit: liceat frībꝰ dare habitū illi ſeu imponere nō tñ intentiōe recipiēdi eū: qui forſan ꝑnō vellet expectare aduētū miniſtri vt frēs exiſtimāt. Rñdent q̄ttuor magr̄i: ꝙ hoc facere non eſt ↄtra ↄſciam: ſꝫ non facere meliꝰ eēt ad euitādū trāſgreſſionē regule: q̄ vt p̄ceptū ponit vt nulli liceat niſi miniſtris recipere frēs ad ordinem: niſi miniſtri per priuilegium ordini ↄceſſum alicui diſcreto fratri demandarent.

¶ Poſtea concedant eis pannos probationis.

¶ Queſtio.xxix.

QUERITUR.xxix. An ingrediēs religionē fratrū minorū condito iā teſtamēto ⁊ bonis paupibus erogatis aut in heredes vel legatarios trāſlatis: ſit tacite ꝓfeſſus. Rñdet Monaldꝰ in ſūma: ꝙ lꝫ ꝑ talia ſigna religionē ingrediēs ſit tacite ꝓfeſſus in alijs religionibus vt in in.c.ſtatuimꝰ.extra de regula. ⁊ plene habet̃ ꝑ doctores in.c.bñficiū eo.ti.li.vi.tñ in religiōe fratrū minoꝝ q̄ noua decretal' ē ⁊ ↄdita fuit poſt illas decretales vt in.c.ij.eiuſdē regule dr̃ ꝙ veniētibꝰ ad recipiendū vitā iſtā ſeu religionē miniſtri dicāt eis verbū ſācti euāgelij: ꝙ vadāt ⁊ vendāt oīa bona ſua ⁊ ea ſtudeant paupibus erogare. Et infra ſubdit Poſtea concedant eis pannos probationis. Ex quo patet expreſſe ꝙ erogatis iam bonis annus probationis conceditur: qui certe fruſtra cōcederetur: niſi infra eum annum poſſent ad ſeculum remeare. Et ꝙ regula ipſa ſit noua decretalis: patet ex priuilegio eius tali. Honorius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei.⁊c̄. Et in fine. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam ⁊c̄. Ceterum per alia ſigna vt quia ſcienter profeſſorum habitum ingrediens recipit vel quia infra annum probatiōis ſcienter ⁊ voluntarie per triduum deſert illum: vel aperte proteſtatur omnino ſe velle vitam mutare dum ingreditur: vel quia poſt emiſſum votū religionis eiuſdem habitum etiam nouiciorum ſuſcipit: dic ꝙ ſic vniuerſaliter quoad omnem religionem ⁊ fratrum minorum: vt volunt doctores ⁊ ponit Joannes andreas in.c.conſtitutione ⁊ in.c. ſtatuimus extra eo. Item is qui moratur in religione vltra annum tacite profeſſus preſumit vt in.d.c.ex parte in tertu ⁊ glo.extra eo. Et hec proteſtatio vt dicit Antonius de Butrio in.c.ſi quis extra eo. intelligitur ꝙ ipſe ingrediens

dicat ꝙ per lapſum anni in religione non intendit ſe obligare religioni
nihil dicendo de lapſu anni ſecundum Hoſtienſem. Tamen Henricus
de gandauo in quodlibetis dicit: ꝙ ſtans in religione vltra annum ſine
proteſtatione eo ꝙ iuris ignarus neſcit ſe per hoc obligari ⁊ ideo eam
non facit: ⁊ ſi ſciuiſſet feciſſet: quia non habebat animum ſtandi in religi
one in foro conſcientie: in veritate profeſſus non eſt: cum impoſſibile ſit
votum aliquod eſſe apud deum vbi non eſt animus ⁊ intentio ſe obligā
di: quod eſt ſpeciale in voto, Quamuis eccleſia eo ꝙ de occultis cordis
non iudicat talem compelleret. Et per hoc dicunt aliqui ꝙ ſecundū the
ologos propoſitum perſeuerandi cum ſuſceptione habitus religionis
non ſolemnizat votum. Quamuis Innocentius, Goffredus. Joannes
andreas, ⁊ alij canoniſte per .c. conſulti extra de regula. contradicāt. Nā
vt predicti dicunt: propoſitum perſeuerandi differt a voto: quia non ſi-
cut votum dicit firmam intentionem ſe obligandi voto. Et vt dicit glo.
in. c. litterarum extra de voto: nemo ſe obligat niſi qui habet animum
ſe obligandi ſcilicet per votum. Et ſic dicunt intelligi dictum, c. conſulti
ibi propoſitum. ideſt firmam intentionem ſe obligandi. Addit Joānes
andreas in. c. primo eodem titulo li. vi. ꝙ quantūcunqꝫ impubis in mo-
naſterio ſteterit: totus quintuſdecimus annus etatis ſue eſt ſibi annus ꝓ
bationis: ita ꝙ infra non eſt obligatus religioni etiam in genere vt in di-
cto. c. primo. Cum quo etiā petrus de Ancharra. ibidem. Si quis vero
vouerit caſtitatem non tamē ſuare illam in aliqua religione approbata
ſed ſimpliciter: quāuis poſtea ſumat habitum religionis: non propte-
rea votum ſolēnizatur vt dicit Antonius de butrio in. c. veniens extra q
clerici vel vouen. Et vbertinus ſupra predicta. poſtea concedant eis pan-
nos proba. videlicet duas tunicas vnam cum caputio ⁊ aliaꝫ ſine capu
putio dicit. Notandum quomodo regula vult ſtricte ⁊ arcte vti alienis
bonis: cum de proprijs nouitijs non concedat niſi predicta: imo ſuppo-
nit omnia pauperibus eroganda.

¶ Niſi eis aliud ſecundum deum aliquādo videatur.

¶ Queſtio. xxx.

QUERITUR. xxx. An ſi volens ingredi religionem petat a
fratribus ſibi dari habitum profeſſorum ſit ei dandum. Reſpon-
det auctor conformi: ꝙ facta ſibi prius declaratione de obligatione hu-
iuſmodi habitus debet ei dari. Et hoc vel pro honeſtate ordinis vel vti
litate ⁊ conditione recepti ⁊ tunc dicit regula. Non ſecundum pro-
priam voluntatem debet dari habitus profeſſorum: ſed ſecundum de
um. ¶ Et nota ꝙ hoc caſu ⁊ in alio quando nouitius ſiue ingrediens ap
paret ꝙ expreſſe vult vitam mutare: ſi infra annum probationis ab ordi-
ne diſceſſerit: Clemens quintus. in priuilegio quod incipit ex parte di-
lectorum filiorum. mandat omnibus epiſcopis archiepiſcopis per ita-
liam conſtitutis: vt monitione premiſſa per cenſurā eccleſiaſticā cogāt
hmōi vel ad ordinē redire vel ad alium ſe trāſferre oī appellatiōe poſt.

poſita. Hec ille.

¶ Queſtio. xxxj.

QUERITUR. xxxj. An volentes ingredi religionem fratrum minorum poſſint abſolui a ſententijs excõmunicationis, ſuſpenſionis, interdicti a iure vel ab homine generaliter promulgatis ꝛ in irregularitatibus diſpenſari. Reſpondeo ꝙ ſic a miniſtro generali vel prouinciali vel a cuſtodibus vel predictorum vicarijs obſeruata forma canonica: ꝛ ꝙ ſatiſfaciant ſi propter aliquod debitũ huiuſmodi ſententia ſunt aſtricti. Sed niſi mox prediti abſoluti ordinem intrent: in eiſdem cenſuris relabuntur etiam ſi ſuper hoc a prelatis ordinis inducie concederent. Qui ꝛ caute prouideant vt apoſtolice ſedis, legatorum eius, ꝛ ordinariorum locorum in abſolutionibus huiuſmodi ſcandalum euitetur. Ceterum a predictis cenſuris etiam valeant abſolui ingreſſi poſt aſſumptum habitum. Hec habent in mari magno Eugenij quarti. Bonifacij. Alexandri. Clementis. ꝛ Honorij.

¶ Finito anno probationis recipiantur ad obedientiam.

¶ Queſtio. xxxij.

QUERITUR. xxxij. Quis poſſit ad ꝓfeſſionẽ recipere. Reſpõdent. iiij. magiſtri: ꝙ ſolũ miniſtri. Qꝛ cũ receptio ad ordinẽ cunctis inferioribus prohibeatur: multo magis receptio ad profeſſionem: cũ ſit quid maius. Idem confirmat auctor confor. addens ꝙ ſecundum declarationes eſt ꝙ alijs a prefatis poſſit cõmitti. Sed completo anno eadem ꝛ hora poteſt nouitius profiteri. Ceterum ſiquis prelatus aut frater infra hunc probationis annũ aliquem ad profeſſionem receperit: primo peccat mortaliter: qꝛ contra preceptum domini pape facit. Secundo debet a fratribus puniri illa pena q̄ pro grauiorib⁹ culpis ſolet infligi. Tertio talis receptio nõ valet vt nouitius ſit obligatus religioni fratrum minorum quãuis alijs in genere. Et recipiens ſuſpenſus eſt a receptione cuiuſcunqꝫ ad profeſſionem. c. non ſolum ꝛ. c. conſtitutionem de regula libro vj. Uerba vero ꝓfitentis ſunt hec. Ego frater. N. voueo ꝛ promitto deo omnipotenti ꝛ beate marie ſemper virgini. ꝛ beato franciſco. ꝛ omnib⁹ ſanctis. ꝛ tibi patri toto tempore vite mee ſeruare regulam fratrum minorum per dominum papam Honorium confirmatam: viuendo in obedientia, ſine proprio. ꝛ in caſtitate. Et qui eum recipit ad profeſſionem ex parte dei dicat ei. Et ſi hec obſeruaueris promitto tibi vitam eternam. Sed an hec verba obligent ad omnia que continentur in regula vt ad precepta: vide ſupra in queſtione ſecunda. Et qui recipit eum ad profeſſionem: teneat manus facientis profeſſionẽ intra manus ſuas genu flexo ſine caputio ꝛ mente ꝛ facie ad deum eleuata: ꝛ hec fiant coram fratrib⁹. Prius tamen debet inquiri ſi vult plus de tempore ad probandum ordinis rigiditates. Et ſi ſic: tempus illi conceſſum non preiudicat quin poſſit redire ad ſeculum poſt annum infra tempus ſibi prefixum.

¶ Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire.

¶ Queſtio. xxxiij.

QUERITUR. xxxiij. An frater minor poſſit ſubtrahi de obedientia ſuorum prelatorum per aliquem eccleſie prelatum. Reſpondet auctor con. ꝙ non: niſi eſſet cardinalis de latere vel prelatus iferior q propter negocia eccleſie haberet in indulto a ſede apoſtolica de hoc ⁊ de noſtro ordine expreſſam mentionem ꝙ poſſet. Prelati quoqꝫ eccleſie debent vitare apoſtatas noſtri ordinis ⁊ illos excõmunicatos denuntiare: quando a fratribus requiruntur, priuilegio. Grego. noni. Inno. quarti. Alexan. quarti. quod incipit, fratrum minorum. Et Eugenius quartus in ſuo mari magno dicit: ꝙ generalis miniſter ⁊ ꝓuinciales poſſunt diſcedentes ab ordine ſine licentia excõicatos ꝓmulgare: immo capere, ligare ⁊ incarcerare, ac etiam ſi opus fuerit inuocato ad hoc brachio ſeculari: in quocũqꝫ habitu inuenti fuerint. Quin etiam miniſtri ⁊ cuſtodes ⁊ eorum vicarij infra fines ſuarum prouinciarum ⁊ cuſtodiarum premiſſa monitione poſſunt excõmunicare expulſos ab ordine propter eorum culpas vel etiam ſponte egreſſos: ſi contra voluntatẽ ſuaꝫ audeant predicare. vel confeſſiones audire. Hec ibi. Et ex Alexan. quarti priuilegio quod incipit, Cum ſicut ex parte eccleſie, prelati ſi requiſiti fuerint a fratribꝰ: debent excõmunicare retinentes apoſtatas noſtri ordinis. Nec fratres predicatores poſſunt recipere obligatos noſtro ordini ex priuilegio Inno. quarti quod incipit. Quos in chriſto. Nec alij religioſi, nec eremite pñt ſine licentia retinere apoſtatas noſtri ordinis. Et oppoſitũ facientes ipſo facto ſunt excõmunicati: nec poſſunt abſolui niſi per ſedem apoſtolicam ex priuilegio Alexan. iiij. quod incipit. Veſtram ⁊ veſtrorum ordinis, ⁊ ex alio priuilegio quod incipit. In grauem ordini veſtro. Capi poſſunt apoſtate noſtri ordinis ⁊ licentiaꝫ habentes a papa: ſi infra duos menſes aliam religionem nõ intrauerint vel habitum ſumpſerint regularem. Ideꝫ in mari magno Eugenij quarti: vbi dicitur ꝙ predicti licentiati etiam a prelatis ordinis ad intrandum aliam religionem: nedum a miniſtro generali ⁊ prouincialibus ſed ab eoꝝ vices gerentibus capi poſſunt: ⁊ hoc etiam ſi poſt ſuſceptionem habitus alterius religionis infra tempus ꝓbationis nulla profeſſione facta inde preſumpſerint reſilire. De hoc requere infra in littera. A. ⁊. B.

¶ Qui iam promiſerunt obedientiam habeant vnam tunicam cũ caputio ⁊c.

¶ Queſtio. xxxiiij.

QUERITUR. xxxiiij. An hoc ſit preceptum regule, Reſpondet Clemens ꝙ ſic: quia equipollet ꝑceptis: ita ꝙ nõ licet vti pluribus tunicis niſi in neceſſitatibus que poſſunt haberi ex regula. Et Nicolaus in ſua declaratione dicit: ꝙ fratres poſſunt vti pluribus de licentia miniſtrorum ⁊ cuſtodum: qui cum eis videbitur penſatis neceſſitatibus ⁊ alijs circũſtantijs que ſm regulaꝫ attendẽde ſunt diſpenſare poſ-

ſunt. Hoc inquit patet ex regula dicente. De fratribus induendis miniſtri ſollicitam curã gerant ſm loca ⁊ tempora ⁊ frigidas rgiones. Quattuor magiſtri dicunt: ꝙ nõ plures, habere regularis eſt forme: habere vero plures duabus. diſpenſationis eſt regule auctoritate illorum quibus cura fratrum cõmiſſa eſt.

¶ Queſtio. xxxv.

QUERITUR. xxxv. Ob quam neceſſitatem ſm regulam liceat calciamenta portare. Reſpondent quattuor magiſtri: ꝙ hec neceſſitas poteſt eſſe pluribus modis: vt ſi perſona ſit debilis vel infirma. vel ſi ſit tempus vehementis frigoris vel ratione loci; qꝛ ibi non poſſint ſine detrimento tranſiri: aliquando ſm iter ⁊ iniunctum officium quod non poteſt ſine detrimento perſone vel cauſe propter quam iniunctum eſt proficere. Idem dicit auctor confor. addens. Sed attende ꝙ in prefatis non quelibet predictarum neceſſitatum debet ſtatim pro cauſa neceſſitatis iudicari: ſed frater debet experiri pluries; anteꝗ̃ calciamenta ſic ſumat. Ratio: quia dicit Clemens in ſua declaratione de non portandis calciamentis ꝙ hoc equipollet precepto. Per calciamenta autem intelligitur coopertoriuȝ de corio quo cooperitur pes. Unde calige ſane nec truncate nec ſolee proprie inter calciamẽta deputari videntur. Ita dicit frater Hugo cum prefatis magiſtris. Hec ille. Et hic dicit Petrus ioannes Loguntur, quaſi ſm ſententiam priorum noſtrorum patrum. futurum diſcrimen nondum imminens non vocatur hec neceſſitas cogens. Debet enim eſſe vrgens. Hec ille. Cum quo Ubertinus pariter dicit. Non quelibet neceſſitas diſpenſat in calciamentis portandis: ſed illa ſola que cogit: que ex diuerſis cauſis poteſt contingere. Nec cõmunis afflictio frigoris pedum vel ſuperfluus timor ne ex pedum nuditate infirmitatem incurrat ſignis non apparentibus de propinquo. Hec Ubertin⁹.

¶ Queſtio. xxxvi.

QUERITUR. xxxvi. Qua licentia fratres propter neceſſitatẽ poſſent vti calciamentis. Reſpondet Martinus quintus: ꝙ i hoc ſeruet capitulum ſecundum ſtatutorum Guillelmi farinerij. Ubi ſic habetur. Ordinat generalis miniſter de cõſenſu capituli generalis ⁊ precipit: ꝙ nullus frater portet calciamenta ſine vrgenti ⁊ manifeſta neceſſitate ꝺ miniſtri prouincialis licentia ſpeciali. Quam licentiam in eius abſentia cuſtos vel guardianus aut vicarij eorum dare poſſint cũ conſilio fratruȝ diſcretorum. Ad quod conſilium tribuendum teneantur diſcreti: cum fuerint requiſiti. Et qui contra fecerint: infra octo dies per vnam diem naturalem per obedientiam non bibant niſi aquam ⁊ ab omni cocto abſtineant preter panem. Et habeantur calciamenta pro celebrandis miſſis in communi: quibus fratres occaſione celebrandi vel miniſtrandi ⁊ non alias calcienter. Hec ibi.

¶ Et fratres omnes veſtimentis vilibus induantur.

¶ Queſtio. xxxvij.

QUERITUR .xxxvij. Utrum ſit preceptum regule portare vilia veſtimenta, Reſpondet Clemens in ſua declaratione ꝙ ſic. Et hec vilitas attendi debet ſecundum conditiones patrie quantum ad colorem ⁊ precij vilitatem: ita ꝙ merito poſſit vilis pannus reputari: quod miniſtrorum cuſtodum ⁊ guardianorum iudicio relinquitur. Idem dicit Martinus quintus in ſuis conſtitutionibus: addens ꝙ in veſtimentis fratrum reluceat paupertas ⁊ aſperitas. Non tamen adeo vt videntes inducant ad horrorem vel ad deriſum prouocent. De hoc vero Ubertinus ſuper verbis. Poſſint repeciare de ſaccis dicit. Ita ꝙ velle videtur: ꝙ inter pannum quo fratres debent indui ⁊ vilitatem ſacci ſit vicina conformitas. Et ſic ſeruauit pater noſter beatus franciſcus ⁊ ſocij ſui: vt apparet in vilitate tunicarum ſuarum: qui portabant habitus exterius repeciatos de ſaccis: ſicut aliqui ex nobis eos portantes oculis conſpexerunt. Ceterum ſicut in vilitate veſtium ſic etiam in parcitate ciborum ⁊ auſteritate debent eſſe a delicioſitate hominum elongati. Sed ſepe multum in hoc offenditur a fratribus qui pitantias procurant fieri a ſecularibus maxime in capitulis generalibus ⁊ prouincialibus ⁊ in alijs conuiuijs nimis lautis. Hec Ubertinus. Addit auctor confor. ꝙ beatus franciſcus aſſerebat ſignum extincti ſpiritus quando fratres multiplicibus ⁊ mollibus induerentur ⁊ contra eos diabolum ad temtandum vehementius animari. Sub infert beatus franciſcus: ſi contingat tunicas lacerari quid faciendum. Non debet inquit ſtatim noua preparari vel procurari: ſed ipſa antiqua repeciari de ſaccis vt ipſe faciebat. Sed ſi beatus franciſcus a fratribus molles interdicit tunicas: multo fortius ⁊ delicatis cibis peruti: quia facilius inclinatur ad peccatum homo ciborum mollium ſumptione nimia: ꝙ̄ veſtium. Hec ille. Petrus ioannes dicit. Hec vilitas coloris ⁊ precij eſt extimanda iuxta poſſibilitatem regionum ſecundum proporcionem altiſſime ſeu euangelice paupertatis ⁊ humilitatis regule huius ſancte. Nec deſpiciant nec iudicent quos ⁊c. Uult ex his intelligi ꝙ fratres a delicijs veſtium, ciborum ⁊ potuuz euidentiſſime elongati. Hec ille.

¶ Clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinem ſancte Romane eccleſie. Capitulum tertium regule.

¶ Queſtio. xxxviij.

QUERITUR .xxxviij. Utrum hoc ſit preceptum ꝙ fratres diuinum officium faciant ſecunduz romanam eccleſiam, Reſpondet Clemens in declaratione ſua ꝙ ſic: quia equipollet precepto. Diuinuz

vero officium hſc ſcd̄m quattuor magiſtros intelligitur quoad officium breuiarij ⁊ miſſalis, Et addunt, Cum clerici teneantur ad faciendum diuinum officium ſm ordinē romane eccleſie: mutatio officij ter facta multum nos grauat: nec per priuilegium impetratum ab hac obligatione regule ſunt ſecuri fratres: niſi de officio mutato ꝙ fiat ſm ordinem romane eccleſie conſtiterit euidenter, Ad hoc etiam auctor confor. dicit, Fratres celebrantes alias feſtiuitates ab ijs que ſunt in calendario aut de quibus non dicit rubrica breuiarij: peccāt grauiter, Nec fratres pro quacunq; infirmitate poſſūt eximi a ſolutione diuini officij: cum hoc ſit eis preceptum. Ceterum ſi dominus papa faceret de vno feſto quod nō eſſet in calendario vel ſecundum rubricam breuiarij: fratres de illo facere non tenentur: niſi ipſe mandaret, Hec ille. Petrus Joannes addit, Si clerici non poſſunt habere breuiarium ſecundum morem romane eccleſie: tenentur dicere aliud: ſi interim alterius breuiarij vel libri poſſint habere copiam.

Queſtio. xxxix.

QUERITUR. xxxix. An fratres debeant aut teneantur dicere officium in eccleſia ſeu in choro, Reſpondeo, De hoc dicit Martinus quintus in conſtitutionib9, c iij. Fratres quos rationabilis cauſa non excuſat, ante horarum principia ad chorum conueniant preparaturi domino corda ſua, Hec Martinus. Qui per predicta nō videtur hoc precipere. Ceterum in clemen. prima de cele. miſ. dicitur: ꝙ ad chorum conuenientes ⁊ frequenter ante horarum finem chorum exeuntes debēt per cenſuram coherceri, Ubi Paulus de eleazarijs di. Cum cenſura ſeu excōicatio non feratur niſi pro mortali, xi. q. iij. c. nemo, videtur ꝙ negligentes in hoc mortaliter peccent, Quod verum eſt ſi eſt malicioſa negligentia: ſecus ſi leuis vel leuiſſima, Hec Paulus, Addit auctor confor. Sicut fratres tenentur ad ordinarium diuini officij: ſic ⁊ quoad cantum Quia cum cantus fractus non ſit per ordinarium eccleſie ordinatus: fratres tales cantus exercentes peccant,

Queſtio. xl.

QUERITUR. xl. An fratres propter infirmitatem diuinum officium non perſoluentes teneātur reſtituti ſanitati reficere illud Reſpondet Joannes an. ſcd̄m Hoſtien. in. c. primo de cele. miſ. ꝙ non ſi tanta fuit infirmitas ꝙ ex toto impediat laborantem, Ad hoc extra de clericis non reſi. c. ad audientiam. Et Paulus de elea. in clemen. prima de celebra. miſſarum dicit, Si talis infirmitas directe vel occaſionaliter ſibi obeſſet vel timeretur: non teneretur dicere: nec celebrationi intereſſe diuinorum: quia infirmis non eſt lex impoſita, Nec poſt conualeſcentiam tenetur reddere: ſed penitentia eſt imponēda pro pctō omiſſionis ſecundum Innocentium qui hoc notat in. c, dolentes extra eodem. Sed Aluarius dicit ꝙ hoc non eſt verum: quia ſi non tenetur dicere: ergo non peccat in ommittendo. Sed Innocentius nō intendit de omiſſione excuſabili: q2 nō eſt peccatum cōmiſſionis, Addit Henricus de gan

da, in ſuo quodli. Si frater nõ interfuerit ex cauſa legitima principio vel fini horaꝝ: nõ oportet ꝙ a capite reincipiat vel finem ꝓficiat: niſi multũ ꝓceſſiſſet vel multũ finis officij reſtaret. Et non tenetur reficere lectionem ex neceſſitate pretermiſſam. Et hoc etiam propter vinculum charitatis: ratione cuius id quod fit ab alijs q ſunt vnũ corpus cum eo: ab eo reputatur factum. Hec Henricus. Durandus quoq; libro. 2. parte. 2. dicit. Clerici tenentur deuote dicere officium: id eſt ad deuotionem nõ expellendã per ſyncopam vel confabulationem ⁊ alia que ſunt deuotionis expulſiua, vt in. c. dolentes de celebra. mi. deuote ⁊ attente quantum eis dominꝰ dederit. Hec durandus.

¶ Queſtio. xlj.

QUERITUR. xlj. An clerici teneantur dicere proprium officiũ ſi ipſi interſint officio alioꝝ. Reſpõdetur ꝙ nõ: vt ex priuilegio Inno. quarti quod incipit. Pro veſtro collegio patet. Sed etiam tpe interdicti generalis fratres habent ex priuilegio Gregori. noni quod incipit. Deuotionis veſtre. Inno. quarti quod incipit. Eis qui ſanandis. Et Nico. quarti quod incipit Meritis veſtre religionis. ꝙ interdictis ⁊ excommunicatis excluſis poſſunt ianuis clauſis, nõ pulſatis campanis. ſummiſſa voce. in eccleſijs proprijs celebrare diuina. Hoc idez concedit Euge. quartus in ſuo mari magno. Addens dũmodo cauſam nõ dederitis interdicto: nec cõtingat id vobis ſpecialiter interdici. Et nota ſm Anto. de butrio in. c. quod in te de peni. ⁊ remi. extra: ꝙ tpe interdicti ita ſummiſſa voce diuina celebrari officia debent: ꝙ murmur vocis extra eccleſiam nõ audiatur. Addit Nicolaus: ꝙ nõ ſolum fratres diuinũ officiuz ⁊ ⁊ etiam miſſas celebrare poſſunt: ſed etiam temporibus conſuetis iuxta morem ordinis ſacre cõmunionis ⁊ extreme vnctionis ſacramenta recipere. Additq; Eugenius vbi ſupra. ijs vero qui in veſtris morantur obſequijs cuncta libere miniſtrare poſſitis eccleſiaſtica ſacramenta: ⁊ ipſos cũ deceſſerint iterdicti tpe in veſtris cimiterijs ſepelire. Pueriq; veſtris ſeruitijs deputati. negociorumq; veſtroꝝ ꝓcuratores, ⁊ operarij qui in vſis locis eoꝝ operibus cõtinue inſtiterint: hmõi ſententijs obnoxij minime habeantur: ibiq; poſſint audire diuina: niſi interdicto cauſam dederint vel interdici aut excõicari ſpecialiter contingat. Hec ibi.

¶ Ex quo habere poterunt breuiaria.

¶ Queſtio. xlij.

QUERITUR. xlij. An fratres poſſint ex ꝓfeſſione habere vſuz reꝝ ⁊ librorum. Reſpondet Nicola. iij. in ſua declaratione ꝙ ſic: qr beatus franciſcus vſum rerum non vetuit fratres habere. Innocentius voluitq; libri haberentur ad vſum in cõmuni ⁊ nõ in ſpeciali: ꝓut dicebat frater Leo fuiſſe de intentione beati franciſci. Idez auctor conformitatum in. iij. capitulo regule. Require infra in littera. L.

¶ Laici vero dicant viginti quattuor pater noſter.

¶ Queſtio. xliij.

QUERITUR.xliij. Quare beatus franciſcus tam breue offici
um dederit laicis in ordine noſtro. Reſpondet auctor confeſ: ꝙ
non ſine cauſa: vt pote ſeruitijs clericoꝝ deputatis. Unde ⁊ in declarati
one ſua dicit. Tales etſi nō vacent ſtudio ⁊ diuinis officijs: dūmodo ſer
uitijs inhereant aliorum: cum ipſis quibus ſeruiunt ſuſtentari merentur.
Iſtis autem laicis ſpecialiter indicitur: vt orent pro defunctis: quia taꝫ
in officio diurno ideſt miſſali ꝗ̃ nocturno ſemper oratur pro defunctis a
clericis: ſed non ſic in officio laicorum.

¶ Et ieiunent a feſto omniū̄ ſanctorum vſqꝫ ad natiuitatem domini.

¶ Queſtio. xliiij.

QUERITUR. xliiij. Utrum hoc ſit preceptum regule. Reſpon
det Clemens in ſua declaratione ꝙ ſic: ⁊ ꝙ nec minus tenentur ad
alia ieiunia ad que alij chriſtiani tenētur. Dicunt quattuor magiſtri ꝙ ie
iunia ad que tenemur ex precepto regule; debent fieri in cibis quibus tūc
vtuntur homines eiuſdē regionis maxime religioſi. Tamen ſtatuta Gui
lielmi dicunt: ꝙ omnia noſtra ieiunia fiant in cibis quadrageſimalibus.
De quadrageſima vero epiphanie dicit auctor confeſ: ꝙ cum illa ponat
in regula exhortatiue: poteſt dimitti illa ſine omni culpa. Tamen frater
minor ſemper debet eſſe ſollicitꝰ ad obſeruandum que promiſit: cum ꝓ
talium obſeruantia ſibi vita ꝓmittatur eterna. ¶ Sed an ipſam quadra
geſimam poſſit iniūgi ſubdito a prelato ꝙ ieiunet. Videtur ꝙ non per il
lud quod ſupra de obedientia in quinto queſito in principio dicitur ſm
Alexandrum lombardum. Tamen vbi ſubditus ſine cauſa rationabili
vt debilitatis huic precepto prelati reluctaret̄ alijs maxime ieiunantibꝰ:
oſtenderet ꝙ tepidiſſime voluntatis eſſet vt bene ageret. ¶ Sequit̄. Fra
tres tempore manifeſte neceſſitatis nō teneantur ieiunio corporali. Ma
nifeſta neceſſitas ſm quattuor magiſtros hic intelligitur aliquando rati
one etatis, aliquando ratione infirmitatis vel debilitatis, aliquando rati
one laboris, aliquando ratione defectus ſuſtentationis vel victus ſm au
ctorem confeſ. qui idem dicens addit. Quando ergo neceſſitas eſt manife
ſta: tunc non tenentur fratres ad ieiunium corporale. Et nota ꝙ quamuis
homo alias non teneatur ieiunare niſi cum habuerit. xxj. annum: non ta
men ſic obſeruandum eſt in ordine ratione voti ⁊ regule promiſſe. Hec
ille. Addens. Hec ſunt virtutes quibus fulgere debent fratres minores.
Primo quia debent eſſe mites ſcilicet non reſiſtendo im ꝓbitatibus. Se
cundo pacifici: alios nullatenus impediendo. Tertio modeſti: ſcilicet in
verbis ⁊ factis. Quarto manſueti: motus iraſcibiles refrenando. Quin
to humiles. propriam excellentiam contempnendo ⁊ declinando ⁊ ſibi
ipſis vileſcendo. Sexto honeſtiꝰ, id eſt non turpia aut ſtultiloquia profe
rendo: loquentes omnibus ſicut decet. videlicet cuilibet ſtatui que ſunt de
bita proponendo: quia fabulas deuitare ⁊ ſermonem ſale condire debēt
ſapientie diuine.

¶ Non debeant equitare fratres niſi manifeſta neceſſitate cogantur.

¶ Queſtio. xlv.

QUERITUR. xlv. Qualiter ad hoc preceptum non equitandi intelligantur fratres obligari. Reſpondet Martinus quintus in ſuis conſtitutionibus. Intelligitur ſm ſanctum Bonauenturam in ſua declaratione ſuper hoc paſſu ꝙ fratres non debeant equitare. nec bigare, nec quadrigare niſi manifeſta neceſſitate: ſcilicet prolixi vel impediti itineris vel negocij vrgentis vel infirmitatis cogentis. Ibi Petrus ioannes addit. Nota ꝙ pro quibuſcunqꝫ negocijs noſtro ſtatui non bene conſonis nulla eſt nobis equitandi neceſſitas immo potius fugiendi. ¶ Dicant pax huic domui. Hoc dicitur per modum inſtructionis ⁊ non precepti. Et quod ſequitur. De omnibus cibis qui apponũtur eis liceat manducare: dicitur per modum conceſſionis vt dicit auctor conformitatuꝫ. Require in littera. D.

¶ Precipio firmiter fratribus vniuerſis vt nullo modo denarios vel pecuniã recipiant.

¶ Queſtio. xlvj.

QUERITUR. xlvj. Que differentia eſt inter denarios ⁊ pecuniam. Reſpondent quattuor magiſtri. Denarij ſunt pecunia numerata: pecunia autem dicitur omnis res qua ſolent homines cum opportunum fuerit ad preciũ rerum emendarum vti: ſicut ante vſum nummorum homines vtebantur ſm Petrum ioannem auro ⁊ argento. Et ꝙ tale ſit quo pro denario ad preciam rerum emendarum vterentur: in preſenti capitulo quarundam rerum q̃ nomine denariorũ ⁊ pecunie deſignantur ideo vſus ⁊ proprietas prohibetur. Sed ſm iura eſt quicquid appreciatur numerata pecunia ad hoc vt aliud ematur. Nam proprie quod emitur: precio numerate pecunie emitur. Si autem ſpecies alicuꝰ rei per ſpeciem alicuius rei idest alterius rei detur: cõmutatio eſt nõ emptio: q̃ proprie non contrahitur niſi pecunia mediante. Videtur ergo hic prohiberi receptio denariorum ⁊ quarumlibet rerum q̃ accipiuntur ad precium rerum emendarum. Hec illi. Secundum Petrum ioannem. ſi precium rei taxetur ⁊ quaſi pro numerata pecunia pro alia re detur: emptio erit. Et ſic hic intelligitur pecunia prohiberi ſm euꝫ allegantẽ quattuor magiſtros ſic tenere. Qui etiam circa hoc capitulum ſic dicunt. Videtur penſatis hinc inde ſententijs regule ꝙ ſolũ exigente neceſſitate poſſunt fratres ſibi in poſterum prouidere: ſic tamen ꝙ nec diuturnitate, nec rerum quantitate. vel qualitate in prouiſione quam faciunt in rebus ſibi neceſſarijs forma paupertatis excedatur. Hec illi. Qui etiam dicunt quid ſit pecunia. Dicit conſtitutio apoſtolica pecuniam eſſe quicquid recipitur vt vendatur. Unde libri, calices, ſi recipiantur hac intentione vt auctoritate fratrum venderentur: inter pecuniam computantur. Que intentio denariorum eſt in recipiente: quia quod venditur; denarijs venditur.

Videtur quoqꝫ in hoc capitulo prohiberi receptio denariorum ⁊ quarū libet rerum q̄ reciperentur ad preciū rerū emendaꝝ. vt ſi pannus. veſtis. bladum. gemme taxentur vel eſtimenť numerata pecunia. vel pro re alia accepta dentur: emptio eſt: q̄ ꝓprie nō contrahitur niſi mediante pecunia. Hec illi.

Queſtio. xlvij.

QUERITUR. xlvij. Quid ſit recipere pecuniam. Reſpondēt ꝑdicti. Quedam recipiuntur in proprietatem ⁊ nō in vſum: ⁊ hec ꝓhibentur omnino fratri minori vt patet in. vj. capitulo regule. Quedam in vſum ⁊ nō in proprietatem vt receptio libroꝝ. veſtium ⁊ hmōi: ⁊ hec fratribus conceduntur. Receptio vero denarioꝝ ⁊ pecunie quantum ad proprietatem ⁊ vſum fratribus ꝓhibētur ⁊ per ſe ⁊ per interpoſitam ꝑſonam. Addit auctor confor. Sciendum ꝙ alique res habent duplicem vſum: naturalem. ⁊ accidentalem. Ad ꝓpoſitum. Si quis vtatur auro ⁊ gemmis ad vſum naturalē qꝛ valent ad multa medicinalia: ſimiliter ad aliqueꝫ vſum accidentalem vt auro pro calicibus ⁊ hmōi: talis vſus fratribus nō interdicitur: niſi vbi eſſet exceſſiuus abuſus. Attamen prefatis vtendo ad emendum: nullomodo licet fratribus habere. Hec ille.

Recipiant per ſe vel per interpoſitam perſonā

Queſtio. xlviij.

QUERITUR. xlviij. Qualiter hoc intelligatur. Reſpondent quattuor magiſtri. Per ſe recipere pecuniam: eſt pecuniam ad cōuertendum in vſus ſuos accipere: recipere vero per interpoſitam perſonam: eſt ſua auctāte aliquem ſubſtituere ad recipiendum pecuniam in ſuos vſus proprios conuertendam.

Queſtio. xlix.

QUERITUR. xlix. Quid agere debent fratres quando in loco vbi ſunt velint aliquid emere de elemoſyna pecuniaria: Reſpon. Nico. tertius in declaratione ſua. Si fratres indigent pecunia hoc eſt pro re iam empta de preſenti eis neceſſaria vel pro re quam volūt emere eis neceſſaria de futuro: ſi fratres iam emerunt: tūc poſſunt ad volentem dare elemoſynam pecuniariam accedere: rogando ꝙ ſatiſfaciat in totuꝫ vel in partem ꝓut ſibi dn̄s inſpirauerit. Si ipſe facit: bene qdem. Si vero nō vult ip̄e manu propria ſatiſfacere vel nō poteſt vel quia noticiā ꝑſonarum fidelium nō habet: tūc fratres poſſunt rogare ꝙ aliquem ſubſtituat quē ip̄e nominet: q ⁊ ſatiſfaciat debenti recipere. Qꝛ ſi nolit vel nō poſſit facere: tunc fratres poſſunt famulum illius a quo res emitur vel aliuꝫ ſeu alios preſentare cui vel quibꝰ poſſit ſi ſibi placuerit cōmitti executio predictorum. Sic tamen ꝙ apud dantem dominium pecunie remaneat quouſqꝫ cōuerſa fuerit in rem deputatam: nec fratres vllaꝫ actionem habeant contra perſonam ſubſtitutam vel noīatam qualitercūqꝫ ſe habeat in cōmiſſione ſibi facta. Addit Grego. nonus in declaratione ſua. Ubi hmōi perſona ſubſtituta per negligentiaꝫ nō faceret: fratres poſſunt habere recurſum ad illū q euꝫ ſubſtituit. Et Nicolaus tertius ſubiūgit: ꝙ ſi

talem perſonam noiataꝫ ⁊ ſubſtitutã ꝯtingeret per infirmitatem vel abſentiam ſeu locoꝝ diſtãtiã in quibus facienda eſſet ſolutio vel alia occaſione ꝑpediri vel nolle accedere: liceat fribus q̃tum ad vnaꝫ aliã pſonã ſurrogandã ad ꝑmiſſa etiã noiando ſi ad primũ dantē non poſſint vel nolint habere recurſum: vel etiaꝫ ſi caſus emerſerit in quo pluriũ pſonarum ſurrogandarũ miniſteriuꝫ videaꝭ opportunũ: liceat fribus iuxta negocij qualitatē ſeruato p̄dicto modo plures perſonas aſſumere. noiare. ſeu p̄ſentare ad illud miniſteriũ exequendũ: ſiue negociũ breui tpe expediri poſſit ſiue, tractum tpis requirat vt pro libris ſcribendis. eccleſijs aut alijs edificijs pro habitatiõe frat: ũ ꝯſtruendis. Hec Nicolaus.

¶ Queſtio. l.

QUERITUR. l. Quid ſi res a fribus emenda non habeꝭ i terra illa vbi frēs morãtur: Rñdet Nico. iij. ꝙ frēs debent ire ad dominũ pecunie ſi p̄ſto eſt vel ad eius nũtium ⁊ dicere: ꝙ ſibi placeat ꝙ dominio pecunie apud eum remanente vſq; quo in rem deputatã ꝯuertaꝭ p q̃ſcũq; manus pecunia ſeu elemoſyna tracteꝭ ſiue pſonas ab eo vel a fribus noiatas totũ ſuo ꝯſenſu volũtate ⁊ auctē ꝓcedat. Quo aſſenſum p̄bente: frēs ſecura ꝯſcia vti pñt re ſic empta de illa pecunia: nec tunc dici poſſunt contra puritatē regule ſue per interpoſitam perſonã tangere. Hec ille.

¶ Queſtio. lj.

QUERITUR. lj. Quid ſi dñs pecunie moriaꝭ anteq̃ pecunia p fratrũ neceſſitatibꝰ ꝺpoſita ſit expẽſa: Rñdet Nico. iijꝰ ꝙ ſi dominꝰ qñ pecuniã ꝯceſſit dixit ꝙ pſona deputata pecuniã ipam in neceſſariũ vſum fratrũ expenderet: qcquid de illo ꝯtigerit viuēdo vel moriēdo ſiue ꝯcedens heredē reliquerit ſiue nõ: poſſunt frēs ad pſonã deputatam nõ obſtante ꝯcedentis morte vel heredis ꝯtradictione pro ipſa pecunia expendenda recurrere ſicut poterant ad primũ concedenteꝫ.

¶ Queſtio. lij.

QUERITUR. lij. Quid agendum qñ plus deponit q̃ fratres p ſolutiõe faciẽda indigent: Rñdet idē: ꝙ ſi dñs rogeꝭ ꝙ ſuperfluum poſſit in alias neceſſitates fratrũ ꝯuerti ⁊ nõ ꝯſentiat: reſiduũ ad primũ dñm libere reuerteꝭ. Et ſubdit. Caueãt tñ frēs ne plus dari ſeu deponi faciant q̃ eſtimãt res eis neceſſarias valituras.

¶ Queſtio. liij.

QUERITUR. liij. An fratres poſſint accipere elemoſynã pecuniariã cuius dñium dans nullo modo vult ad ſe ptinere. Rñdent Innocentius. Nico. ⁊ clemens in ſuis declaratiõibus: ꝙ cum talis pecunie ꝓprietas non poſſit eſſe fratrum nec ſubſtituti. nec ꝺpoſitarij; erit eccleſie: ⁊ fratres ſana ꝯſcia eius ſunt capaces. Quã q̃ Joãnes. xxij. i extrauaganti ad conditorē. hmõi ꝓprietatē noluerit ad eccleſiã pertinere. Et poſtea Martinus. v. (vt dictum eſt ſupra) ꝯfirmauit ſm p̄dictas declarationes prefatoꝝ ſũmoꝝ pontificum.

Queſtio.l. iiij

QUERITUR.liiij.Quid ſi frẽs nõ indigẽt ꝑ pñti ſed iminẽti:nũqd pñt rogare volẽtes elemoſynã dare ꝙ ſeruẽt vel aliũ ſubſtituãt: Rñdet auctor ꝯfor.ꝙ ſic ſm grego.ix.⁊ Inno.iiij.in ſuis declaratiõibꝰ. Immo ꝙ ⁊ ſubſtitutꝰ põt etiã aliũ ſubſtituere q hmõi elemoſynã pecuniariã ꝯſeruet:ad quez frẽs ꝓ loco ⁊ tpe ꝓ ſuis neceſſitatibꝰ habeant recurſum.

¶Queſtio.lv.

QUERITUR.lv.An frẽs poſſint recurrere ad illũ cui aliquis pecuniã ꝯmiſit ꝓ fratrũ neceſſitatibꝰ expẽdẽdã. Rñdet idẽ ſ3 grego.⁊ Inno.ꝙ ſic.Qð ſm q̃ttuor magiſtros ſic eſt intelligendũ.Excepto ꝙ ꝯmiſſarius nec ſua nec fratrũ aucte pecuniã a dño ꝯmiſſã ad aliquem vſu3 forte vel neceſſitatẽ determinatã poteſt ad alios ꝯmutare:niſi a domino ſuper hoc receperit ptãtem vel eius ad hoc preſenſerit volũtate3

¶Queſtio.lvj.

QUERITUR.lvi.An liceat fribus ire cum burſarijs per vias idest qui ſibi pecuniã deferant. Rñdet Aluarꝰ in libro de plãctu eccleſie ꝙ nõ:niſi per verã obiam nõ ꝓcuratã ⁊ multo minꝰ extortaz pro cauſis neceſſarijs ordinis vel alijs a prelatis miſſi ⁊ per regiões inhumanas tranſirent:in quibꝰ eẽt viſimile ꝙ in mendicando elemoſynã eſcibilem nõ inuenirẽt. In quo caſu ⁊ peram poſſent ducere ⁊ burſarios ſm Bedam.Aluarũ.⁊ petrũ ioannẽ. Cõſtat ꝙ chriſtus aplis inter iudeos adhuc infideles eũtibus ſpecialiꝰ inhibuit ne pecuniã aut panẽ vel perã in via portarẽt. Et ſancti patres nři ordinis hmõi burſarios penitus euitarũt:niſi ſolum vbi ineuitabilis neceſſitas aperte imineret ⁊ valde ꝓbabiliter. Sed quare chriſtꝰ ⁊ apli in ſuo comitatu ducebant mulieres q̃ eis miniſtrabãt de ſuis facultatibꝰ? Dicendũ ꝙ ille dñe miniſtrabant eis q̃tũ ⁊ q̃liter ipſe ex ſua libera deuotiõe volebant.

¶Queſtio.lvij.

QUERITUR.lvij.Quid de pecuniarijs elemoſynis ſup altaria poſitis. Rñdet Petrus ioã.ꝙ fribꝰ eas recipe nõ l3. Sic nec ꝯpotũ a famulis de pecunia pro eiſdẽ ꝺpoſita. Hec ille. Sed clemẽs.v. dicit ꝙ queſtus omnis pecunie.ac oblationum.⁊ pecuniarũ receptio in eccleſia vel alibi cippi ſeu trunci ordinti ad offerentiũ ſeu donãtiũ pecunias reponendas necnõ ⁊ quicũq3 recurſus alius ad pecunias ſeu hñtes ipſas quibus per declarationẽ Nicolai nõ ꝯcedit:hec inquã oĩa ſimpliciter fribus ſunt interdicta.

¶Queſtio.lviij.

QUERITUR.lviij. Nũquid indifferenter liceat fratribꝰ recurrere ad depoſitarium elemoſynarũ pecuniariaru3. Rñdet clemẽs.v.ꝙ cum regula dicat in duobus caſibus recurrendũ ad amicos ſpirituales:videlicet pro neceſſitatibus infirmorum ⁊ pro fratribus induendis ⁊ papa Nicolaus ceſſantibus elemoſynis extenderit ad alias frũ3 neccitates ꝓ tpe ingruẽtes:cauere debẽt fratres ne pro alijs cauſis q̃ ꝓ

dictis vel ſimilibus ad amicos ſiue dantes ſiue deputatos recurrāt. Et ſic ſe gerant in omnib⁹: ꝙ ſe cunctis oſtendant in dictis pecunijs (ſicut non habent) penitus nil habere. Quapropter precipere quomodo ⁊ qliter pecunia expendatur: compotū q; exigere de expenſa: eam q; quoquo modo recipere ſiue deponere ſeu deponi facere capſulam pecunie vel eius clauem deferre: hos actus ⁊ ſimiles ſibi illicitos eſſe fratres ſciant. Predicta autem facere ad ſolos dominos pertinet qui pecuniam dederunt ⁊ eos quos ipſi deputauerunt. Petrus ioan. dicit. Grandis aut bene conſona noſtro ſtatui debet eſſe neceſſitas: ad hoc vt ei prouideatur cum pecunia. Debet enim eſſe equalis ⁊ ſimilis neceſſitatibus expreſſis in regula vti pro fratribus induendis ⁊ infirmorum neceſſitate ſicut patet ex expoſitione domini Nicolai ⁊ domini Grego. Nam etiā pro edificijs conſtruendis vel libris ſcribendis aut aliquibus grandibus ⁊ licitis negocijs peragendis licet ſit aliquādo neceſſitas: in his tamen faciliter exceditur in ſumptibus q̄ in rebus: ⁊ facilius cupiditas ibi intendit ⁊ creſcit ⁊ mala exempla proueniunt.

¶ Queſtio.lix.

QUERITUR.lix. Nunquid fratres poſſint eſſe cuſtodes pecunie vel diſpenſatores. Reſpondet auctor confor. ꝙ frater Hugo dicit ꝙ non: quia cuſtodia importat realem obligationem: niſi a principio per determinationē aliquam excludatur. Utpote dicendo. Nos nolum⁹ ad cuſtodiam pecunie teneri nec eam volumus recipere. Et ſic debent de quolibet depoſito dicere. Diſpenſatio autem quia quandam auctoritatem habet ſaltem miniſterialem: ⁊ affert ordini ſcandalum ⁊ ſuſpitionis notam: ideo regula hoc prohibere videtur. Hec ille.

¶ Queſtio.lx.

QUERITUR.lx. An fratres non inuenientes offerentem ſed tantum mutuare volentem poſſint contrahere mutuum. Reſpondet Nicolaus in ſua declaratione: ꝙ hoc non licet eis eorum ſtatu conſiderato propter obligationis vinculum quod exigitur. Poſſunt tamē dicere tali: q. laborabunt ꝙ per elemoſynas ⁊ amicos fratrum ſatiſfacient ei.

¶ Queſtio.lxi.

QUERITUR.lxi. Quo caſu liceat pecunia vti. Reſpondent Nicolaus ⁊ frater Hugo ꝙ ſolum in extrema neceſſitate quando nec petendo. nec laborando. nec per oblationem vite neceſſaria poſſent inuenire. Hec ille. Auctor ꝯfor. addit ⁊ Martin⁹. v. in ſuis ꝯſtitutiōibus c. iiij. frēs nullo mō denarios recipiāt vel pecuniā. Si qs āt ꝯtrariū fecerit ipo facto omni actu legitimo ſit ꝓuatus. ⁊ pena carceris puniatur.

¶ Queſtio.lxii.

QUERITUR.lxii. An fratres debeant habere procuratorem ⁊ economum apud quem omnes elemoſyne pecuniarie vel que ad pecuniam reduci poſſint integraliter conſignentur. Reſpondet idem Martin⁹ ꝙ ſic. Unde dicit ꝙ ad hoc quilibet ꝯuēt⁹ ſiue loc⁹ hēat ſuū p.

curatorem ⁊c̄. ſicut habetur in priuilegio Martini quarti vbi ſic dicitur. Ut fratres minores qui pro nulla re temporali poſſunt in iudicio experiri excluſis quibuſlibet ſollicitudinibus quietius diuinis vacēt obſequijs ⁊ offerentium. donantium aut in vltima voluntate relinquentium ordini predicto vel fratribus eiuſdem ordinis aliquid propter deum pia intentio non fraudetur: ſicq; volentes heredum ⁊ executorum negligētijs obuiare: vt fratres ſm̄ modos licitos ⁊ congruos ipi ordini relictis ſibi in teſtamentis elemoſynis non fraudent: diſcretioni veſtre de qua in domino fiduciam plenā obtinemus: ſpāles perſonas que non ſint de ipſo ordine noiande ꝑ locorum indigentia ſingulorum quas perſonas per vos taliter noiatas in his adminiſtrationem legitimam. generalem ⁊ liberam gerere. ⁊ ipſas perſonas veros ⁊ legitimos adminiſtratores. economos, ſyndicos, ⁊ actores eſſe de plenitudine poteſtatis pñtium auctē ꝯſtituendo decernimus. Qui res ipſas ⁊ rerum predictarū precium ⁊ ꝑdictas elemoſynas nomine dicte eccleſie (ad quā oīum rerum mobiliū ⁊ imobilium quibus fratres vti poſſunt ius, proprietas, ⁊ dñium nullo medio ſpectant) recipiant in fratrum ipſorum prout eis licet ex regula vel declaratione regule conuertendas: ſicut ⁊ quando a te fili generalis ⁊ ſingulis alijs veſtrum in prouincia ſeu cuſtodia ſibi decreta vel ab eiſdem fratribus de aſſenſu veſtro fuerint requiſiti: ac eidem perſone petendi, exigendi, recipiendi, alienandi predicta, tranſigendi quoq; ⁊ paciſcēdi, conueniendi, cōpermittendi, remittendi, refutandi, quietationē faciendi, agendi, defendendi, ac in animas eorum de calūnia ⁊ veritate dicēda iurandi cum illis ⁊ contra illos qui huiuſmodi res mobiles aut preciū earum vel relictas elemoſynas fratribus in teſtamentis occuparent vel violenter auferrent ſiue contra voluntatem fratrum quomolibet detinerent ⁊ generaliter in oībus cauſis pro rebus ⁊ locis huiuſmodi ad eccleſiam ipā ſpectantibus ipſorum fratrum vſui conceſſis: necnon pro immunitatibus, libertatibus, ⁊ iuribus, ac priuilegijs, ⁊ indulgentijs eorūdem ſine cuiuſlibet ſatiſfactionis ⁊ cautionis onere plenam generalē ⁊ liberam habeant in iudicio ⁊ extra iudicium: ptātem q̄ꝫ reuocādi perſonas eaſdem ⁊ earum quālibet ac alias eis ſurrogandi vel nominādi per ſupra dictum modum noiationis quotiens opportunum fuerit qui eandem in predictis vel ſimilem habeant poteſtatē: plenam ⁊ liberam concedimus auctē pñtium facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat. ⁊c̄.

¶ Tamen pro neceſſitatibus infirmorum ⁊ alijs fratribus induendis.

¶ Queſtio. lxiij.

QUERITUR. lxiij. An miniſtri ⁊ cuſtodes qui ad hoc tenenē ex precepto ſcōm clementem: poſſint alijs ꝯmittere huiuſmodi curam. Reſpodent Innocen. Nico. ⁊ Joannes papa. xxij. ꝙ ſic: quia poſſunt hoc cōmittere aliquibus fratribus qui nō per ſe ſed per amicos ſpirituales faciant ſeu huiuſmodi curam gerāt. Amici vero ſpirituales hic

intelligũtur ſm declaratões ſummoꝝ pontificum dantes elemoſynas
aut ſubſtituti:ad quos frẽs pro prefatis pñt habere recurſum. Quin et
am ſm Nicolaũ ⁊ clementẽ pro alijs neceſſitatibus a predictis duabꝰ
pñt ad eos habere recurſum ceſſantibus elemoſynis. Petrus ioan. ad
dit. Subditi ꝓuidendo ſibi neceſſaria vbi prelati notabiliter negligunt
non peccant:quia ab omni lege neceſſitas eſt exempta ſiue excepta.

¶ Queſtio.lxiiij.

QVERITVR.lxiiij. Que cura ⁊ diligẽtia ſit habenda circa in
firmos. Rñdet Martinus.v.ꝙ ea ꝺ qua ſic dicit in ſtatutis gene
ralibus. Ordinamus ꝙ fribus infirmis frẽs infirmarij ⁊ frẽs alij infir
moꝝ ſeruitijs deputati ſtudeãt cum omni diligentia ⁊ ſollicitudine eis
ſeruire vel ſeruiri facere:⁊ de cunctis neceſſitatibus ꝓuidere ſeu ꝓuideri
facere teneantur. Et hoc de cõibus elemoſynis fratrũ:niſi pro neceſſita
te fratris infirmi indiſtincte fuerit aliq̃ elemoſyna deputata. Mãdamꝰ
ꝗ miniſtris ⁊ cuſtodibus:vt in ſuis ꝯuentibus ⁊ locis in quibus erũt ſi
qui fuerint infirmi pſonaliter viſitent:⁊ inquirant qualiter ꝯſuetudina
rie ꝓuidetur ⁊ ſeruitur infirmis:⁊ ſi aliquos defectus ꝯpererint:frẽs q
fuerint in ijs culpabiles ſm defectus ⁊ culpaꝝ exigentiã puniãt:⁊ defe
ctus ꝓut poterunt faciant emendari. Hec ille.

¶ Miniſtri ⁊ cuſtodes ſollicitam curam gerant.

¶ Queſtio.lxv.

QVERITVR.lxv. An liceat fratribus ꝓuidere ſibi:vtpote tpe
meſſiũ ⁊ vindemiarũ facere ꝯgregationez frumẽti ⁊ vini. Rñdet
Clemens. Nõ eſt veriſile beatũ franciſcũ voluiſſe fratres habere grana
ria ⁊ cellaria ⁊ precipue vbi quotidianis mẽdicationibus poſſent trãſi
gere vitã ſuã. Nec talia fieri debẽt:niſi vbi multuz credibile eſt ex iã exp
ptis ꝙ non poſſent vite neceſſaria aliter inuenire. Et hoc papa ꝯmittit
miniſtris ⁊ cuſtodibus ſimul ⁊ ſeparatim in ſuis adminiſtratiõibus cuz
guardiano ⁊ duoꝝ diſcretoꝝ ſacerdotũ ⁊ antiquoꝝ ꝯſilio ⁊ aſſenſu ipoꝝ
ꝯſcias onerando. Quattuor magiſtri dicunt:ꝙ penſatis hincinde ſen
tentijs regule ſolum exigente neceſſitate poſſunt ſibi fratres in poſteruz
ꝓuidere. Ita tñ ꝙ nec diuturnitate nec rerũ qualitate vel quãtitate in ꝓ
uiſione quam faciunt in rebus neceſſarijs forma paupertatis excludat.

¶ Et frigidas regiones.

¶ Queſtio.lxvj.

QVERITVR.lxvi. An fratres vti poſſint de licentia plãtoruz
pluribus tunicis. Reſpondet Nicolaus ꝙ ſic de miniſtrorũ ⁊ cu
ſtodum lnia ꝯiunctim ⁊ ſeparatim in ſuis adminiſtrationibus penſatis
neceſſitatibus ⁊ alijs circũſtantijs.

¶ Fratres illi quibus gratiam dedit dominus laboran
di laborent fideliter ⁊ deuote ⁊c.

¶ Queſtio.lxvij.

QUERITUR.lxvij. An fratres ad hoc teneantur vt ad preceptum. Reſpondent quattuor magiſtri. Videtur ꝙ ſic ex forma dicendi ſcilicet ex intentione beati franciſci quam in ſuo teſtamento expreſſit dicens. Omnes fratres volo firmiter ꝙ laborent. Sed papa Nicolaus in ſua declaratione dicit: ꝙ conſiderato modo loquendi ipſius regule non videtur ea fuiſſe inſtituentis intentio ꝙ vacantes ſtudio vel diuinis officijs ⁊ miniſterijs exequendis manuali labori ſeu operatiōi ſubiacerent vel ad hoc illos arctaret: cum exemplo chriſti ⁊ multorum ſanctorum patrum labor iſte ſpiritualis tanto illi preponderet: quāto que ſūt anime corporalibus preferūtur. Ad alios vero qui in predictis ſpiritualibus operibus non ſe exercent: niſi tales aliorum fratrum licitis ſeruitijs occupentur: ne ocioſe viuant verba predicta declaramus extendi: niſi tales tam excellentis orationis ⁊ contemplationis exiſterent: ꝙ merito propter hoc non eſſent a tam bono ⁊ pio exercitio ſubtrahendi. Hec Nico. Et frater Hugo dicit. In ꝑncipio ordinis pauci erāt lrati ⁊ ſtudio vacātes ⁊ maxia erat ꝑs laborare volentiū. Oēs tales ad vitandū ociū btūs franciſc⁹ voluit laborare manib⁹. Inſup cū ipſe btūs franciſcus nō dicat ꝙ laborent manibus ſed ſimpliciter ꝙ laborent: poteſt ad laborem ſpiritualem ſic referri ſicut ad corporalem. Iuxta quod in prima regula dixerat. Serui dei ſemper orationi vel alicui bone operationi inſiſtere debent. Hec ille.

Queſtio.lxviij.

QUERITUR.lxviij. Quomodo hoc intelligatur. gratiam laborandi. Reſpondent quattuor magiſtri. Hoc dicit artē ⁊ idoneitatem quam quilibet velut donū acceperit. Auctor conformi. dicit. Per gratiam laborandi intelligitur induſtria ⁊ ars laborandi corporis valitudine ſuffragante ⁊ vſu: quando hec ſuppetunt ⁊ in alijs non impeditur: talis gratiam laborandi habet a domino. Et hic quidem labor quo ocium beatus franciſcus intendit a fratribus euitari: multiplex eſt in ordine: videlicet in ſtudio veritatis. In exercitio humilitatis. pietatis ſeu charitatis ⁊ ceterarum virtutum. In officio predicationis. prelationis. procurationis ⁊ aliorum miniſteriorum prout ſingulis imponuntur. Quādo ergo homo aſſuetus labori in prefatis ⁊ ſimilibus nō occupatur: debet laborare ſiue manuali labore ſiue alio: ⁊ cauſa. vt euitet ocium fideliter intelligitur vtpote ſi daretur aliquid fratribus ad laborandum. Hec ille.

Sancte orationis ⁊ deuotionis ſpiritum non extinguant.

Queſtio.lxix.

QUERITUR.lxix. Quomodo hic intelligatur ſpiritus deuonis extingui. Reſpondent quattuor magiſtri ꝙ non dicitur extingui ſpiritus deuotionis quando non eſt ſollicitudo talis laboris ſcilicet mechanici per quā impediant ab orōnibus ſm regulam determinatis Volunt tamen fratres carnales ſub pretextu hui⁹ verbi regule ſuā ocio

ſitatem defendere: ⁊ dicunt in ſe extingui ſpiritum deuotionis: cũ eis ſu
periores aliquem laborẽ iniungunt. Hec illi. Quibus auctor cõformi.
concordans addit. frater Egidius dicebat: ꝙ orare eſt voluntatem ſui
prelati facere. Tales vero non excuſantur ſed potius incuſantur: qui ex-
ercitia ſpiritualia ⁊ ſimilia inter deuota non putant cẽſenda. Unde ⁊ glo
ſa ſuper illud. Oportet ſemper orare. dicit. Non ceſſat ſemper orare: qui
non ceſſat bene operari. Hec ille. Petrus ioan. Hic dicit. Orationes ſm
regulam determinatas intellige non solũ vt habetur in. iij. capitulo re
gule: ſed etiam vt hic dicitur. Attamen ſuper omnia deſiderare debent
habere ſpiritum domini ⁊ ſanctam eius operationẽ ⁊c. Unde chriſtus
dicit Luce. xviij. Oportet ſemper orare ⁊ nunquã deficere. Abſit enim ꝙ
illa ſola vocalis oratio diuini officij vel de pater noſter ſupra taxatis ſuf
ficere debeant viro perfecto. Immo vbi eſt euidens ꝙ opus iniunctum
ſit notabile deuotionis diſpendium: tunc precipitur contra animã ⁊ re
gulam ſuam. Et hoc eſt vnum de ijs in quibus dicit regulam non poſſe
ſpiritualiter obſeruare: ⁊ maxime ſi opera ſuperflua vel non multum ne
ceſſaria vel non pia nec multum ſpiritualia iniungãt: vt pro ſuperfluis edi
ficijs conſtruendis aut per negocijs ſecularibus pertractandis aut pro
indebitis queſtibus exquirendis ⁊ conſimilibus: pro quibus fratres a
feruore ⁊ ſpiritu deuotionis non diſtrahi nulla mens ſana diceret. Hec
petrus ioan. Sed fortaſſis clarius ſm intentionem beati franciſci. Au
ctor quoqꝫ conformi. recitat in. ij. libro dictum huiuſmodi beati patris
franciſci. Orationis gratiam vero religioſo maxime deſiderandam dice
bat: nullumqꝫ in dei ſeruitio poſſe ſine ipſa proſperari. Uolebatqꝫ ꝙ fra
tres habentes gratiam laborandi laborarent ad euitandum ocium. Sic
tamen laborarent: vt ſancte orationis ⁊ deuotionis ſpiritum non extin-
guerent: cui debent cetera temporalia deſeruire. Spiritu autem tepido
⁊ paulatim a gratia frigeſcente: neceſſe eſt carnem ⁊ ſanguinem que ſua
ſunt querere. Hec beatus franciſcus: vt auctor cõfor. refert. Interroga-
tuſqꝫ a fratribus ſi ſibi placeret ꝙ litterati iam recepti ad ordinẽ ſtudio
intenderent ſacre ſcripture: reſpondit. Mihi quidem placet: dum tamẽ
exemplo chriſti qui magis oraſſe dicitur ⁊ legiſſe: orõnis ſtudi-
um non amittant.

Queſtio. lxx.

QUERITUR. lxx. An frater non occupatus in licitis per obe-
dientiam teneatur orare. Reſpondeo ſecundum verba ſancti bo-
naventure in quodam ſuo opuſculo quod incipit. religio mũda ⁊ imma
culata: vbi ſic ait. Ora ergo chariſſime frater ⁊ te in oratiõe exercc; quia
pauperi non oranti eterna ſupplicia promittuntur. Ait enim Bernar-
dus. Ora frater inſtanter ora: quia ille dicitur habere tunicam mixtam
ſanguine: q carnẽ ſuã nutrit de pauperũ ſudore: niſi recõpẽſet in deuota
orõne ⁊ grãꝛ actiõe. Cãtãdo enĩ inqt nobis iſta bona ꝑueniũt: graues
enĩ ꝑ eis effunde gemitus. Alioquin q̃ hic in delitijs ſumitꝫ: in tormẽtis
euometis. Hec ille. Studeamus ergo tanto frequentius ⁊ moroſiꝰ cũ
feruore dilectionis orare: quanto nobis maiora beneficia ꝯferunt. Hec

ſanctus Bonauentura. ibi. Qui ⁊ in quarto ſenten. di. xv. q. vlti. dicit: ꝙ omnis oratio ex charitate facta ſatiſfactoria eſt. Illa tamē inter omnes ſatiſfacit: que eſt magis gemebunda: ⁊ in qua maior clamor cordis ē ad deum pro venia peccatorꝝ. Hec enim eſt in qua deus maxime delectať: cum homo ad gemitū accenditur. Sed in aliquibus eſt vocalis: ⁊ in aliq̄bus eſt mentalis. Verūtamen, cum verba impediant affectū: q̄r orās ſic inflāmatus eſt ꝙ immediate fertur in deum: tali vtilior eſt oratio mētalis. Si autem iuuatur affectus: vtilior eſt vocalis. Hec ille. ¶ Sequitur. Cui debent cetera temporalia deſeruire: ideſt ſpūi quo ipſi immortales ſumus: potiuſq̄ vitā ei⁹ q̄ corporis diligere debemus. Hec auctor cōfor.

¶ De mercede vero laboris pro ſe ⁊ ſuis fratribus corporis neceſſaria recipiant

¶ Queſtio. lxxi.

QVERITVR. lxxi. Quid poſſunt fratres recipere pro mercede ſui laboris preter denarios vel pecuniam: q̄ hic eis ꝓhibenť. Reſpondent quattuor magiſtri: ꝙ nec aurū. nec argentum. nec vllam materiam preciabilem ſicut pelles coria. lanā ⁊ hmōi: q̄r eaꝝ receptio ꝓprietatem inducit. Sed aliq̄ dicūt: ꝙ poſſunt accipere materiā impreciabilem vt iūcos de quibus ſtoria ⁊ calathi conficiuntur. Quicquid enim preciꝑuenit in tali eſt ex arte ⁊ magiſterio: nō autem ex ipſius rei valore. Addit auctor conformi. Nec iſtud fratres recipere poſſunt: q̄r calathi ⁊ talia nomine fratrum venderentur: qđ eſt eis interdictum: vt dicetur in ſequenti capitulo. Aluarus quoq̄ de planctu eccleſie dicit. Omnino contra regulam eſt: ꝙ fratres ſcribant libros vel faciant ſportas horologia ⁊ alia mechanica: vt pro hmōi recipiant preciū pecuniarum. Et idem dicendū de ijs q̄ pro cōitate nolunt laborare ex aliquo artificio ſi eis nō retribuatur: cum certum ſit ꝙ opera eoꝝ debeant in manibus prelatorum poni. Unde deteſtandi ſunt qui iſta diſtrahūt ſicut volūt: ⁊ multo magis q̄ ſcribūt libros ad vendendū: ⁊ emūt vt carius vendāt ſicut mercatores. lxxxviij. di. in palea ⁊c. quoniam nō cognoui extra ne clerici vel mona. per totū. Hec aluarus. Tamen hodie ꝑ conſtitutionem Martini quinti in hoc eſt regula. relaxata ſeu diſpenſata. Nam ibi dicitur in. v. capitulo. Merces vero laboris ſi pecuniaria fuerit: per ſoluentem ſtatim conſignetur ꝓcuratori cōuentus ſeu loci. Sed an fratres tali diſpenſatione tuta conſcientia vti poſſint: vide ſupra queſito. xlvi. argumento illorum que ibi dicunt q̄ttuor magiſtri. Subdit ergo auctor conformi. Videtur ergo dicenduʒ: ꝙ pro laboris mercede fratres nō poſſint recipere quamcūq̄ materiā: nec in ipſam operari vti in datā eis ꝓ mercede laboris: ſed ſuum laboritium in alterius materiaʒ debent exercere pro habendis neceſſarijs. Et hoc eſt quod dicit beatus franciſcus: ꝙ fratres pro ſe ⁊ ſuis fratribus corporis neceſſaria recipiant preter denarios vel pecuniaʒ. Et ſic nec materiā que vendatur ad quam materiam ꝓprietas cōmitatur ⁊ dominiuʒ. Inter dicitur etiam quodcūq̄ pactum faciendum pro mercede laboris habenda. Et hoc oſtendit beatus franciſcus dicēs. Et hoc humiliter ſicut decet ſer

nos dei ⁊ paupertatis ſanctiſſime ſectatores. Quia non cum lite eſt petēda ⁊ tanꝗ eis danda ex debito: ſed vult ꝙ quicquid datur pro neceſſitate accipiatur ſine lite ⁊ cum humilitate: magis habendo reſpectum ad elemoſynam ꝗ ad mercedem. Hec ille.

¶ Fratres nihil ſibi approprient ⁊c.

¶ Queſtio. lxxij.

QUERITUR. lxxij. Quid eſt appropriare? Reſpōdent. iiij. magiſtri: ꝙ eſt rem ſuam facere ſiue in ſuum dominiū cōuertere. Sua autem res eſt: q̄ tranſit in arbitrij facultatem vt de ea faciat habens quod vult vtendo. cōmutando. pignorando ⁊ huiuſmodi. Proprietas autē rerum mobilium ⁊ immobiliū quarum fratres tantum ſimplicem facti vſum habere poſſunt vt per hec verba regule declarant papa Grego. ix. Innocen. iiij. Nicolaus. iij. ⁊ Clemens quintus. ad ſedem apoſtolicam ꝑtinet vt dictum eſt ſupra: niſi ſm Nicolaum. iij. concedentes ſibi reſeruarent dominium. Quia ſi nō eſt eccleſia vel cimiterium quorum proprietatem vult ad ſedem apoſtolicam pertinere: aliarum rerum proprietas remanet penes cōcedentē. De hoc habes diſtinctius infra littera. G.

¶ Queſtio. lxxiij.

QUERITUR. lxxiij. An fratres poſſint emere vel ſolutionē facere pro re iam empta. Reſpondent quattuor magiſtri. Videt dicendum ꝙ emere dicitur tribus modis. Uno modo dicitur emere: de ꝑcio rei emende cōuenire. Alio modo dicitur ſolutionem rei empte procurare. His duobus modis poſſunt fratres emere. Tertio modo dicit emere. pecuniam vel precium pro re dare. Et hoc modo fratres non poſſunt emere. Hec illi. Quamuis Aluarus vbi ſupra dicat. Fratribus non licet ſm regulam cum ſcriptoribus vel alijs artificibus pactum de dando tantum precium. conuentionem. promiſſionem vel obligationem aliquam facere. Hec aluarus. Addens: ꝙ ſicut non licet fratri cum burſario ꝑ contractas, ⁊ loca, ⁊ regiones ire: ita nec pactum cū hoſpite facere.

¶ Queſtio. lxxiiij.

QUERITUR. lxxiiij. Utrum liceat fratribus vendere. Reſpōdent quattuor magiſtri: ꝙ vendere vno modo dicitur rem propriā in alienum dominium tranſmutare pro precio: ⁊ hoc modo vendit ille q habet dominium rei: quo modo non poſſunt fratres vendere. Alio modo dicitur vendere: de re aliena precium accipere: ⁊ hoc modo licet fratribꝫ vendere: inhoneſtum tamen eſt ſm eorum profeſſionem ⁊ turpe. Hec illi. Sed de hoc dicitur in generalibus ſtatutis ordinis ſcilicet Guillelmi farinerij. Nullos frater libros ſcribi faciat ad vendendum: nec habitus vendat in ordine carius ꝗ ſint empti. Et de hoc Nicolaus in ſua declaratione ait. Quia dominium librorum ⁊ aliorum mobilium quibus fratres vtuntur ad prefatā eccleſiam ſpectare dignoſcitur: que mobilia interdum expedit vendi ſeu etiam cōmutari: concedimus vt cōmutatio ta

lium ad eas res quarum vſum licet fratribus habere de generalis ⁊ pro
uincialium auctoritate procedat. Si vero huiuſmodi res eſtimato precio
vendi contingat: cum fratribus ipſis per ſe vel per alium recipere pecuni
aꝫ nō liceat: ordinamꝰ ⁊ volumus: ꝙ precium predictarum rerum per p
curatorem recipiatur ⁊ expendatur in rem licitam, cuius vſum licet fratri
bus habere. Hec ibi. Et Aluarus addit: ꝙ non ſolum per procuratorem
romane eccleſie licet fratribus emere. vendere ⁊ ceteros contractus face
re: ſed etiam per miniſtratores pecuniarum ⁊ per veros dominos donā
tes eas. Qui vero vendunt. donant. emunt ⁊ alios contractus auctoritate
propria faciunt: proprietarij ſunt. Contra quod habetur. liiij. di. c. abbati.
xij. q. i. c. non dicatis. Item nec per alios a predictis licet vēdere vel eme
re etiam cum licentia prelatorum: quia ſic eſſet per interpoſitam perſonā
accipere ⁊ dare pecuniam contra regulam ⁊ eius declarationes. Nam q
per alium facit: per ſe facit. extra de reſtitu. ſpoli. c. cum veniſſet. Et quia
emptio ⁊ venditio ſine precio non procedit. ff. eodem. l. ij. inſtitu. eo. §. i.
tales contractus ad veros dominos ⁊ pprietarios ſolū ptinēt. Hec ille.

¶ Queſtio. lxxv.

QUERITUR. lxxv. An fratribus liceat mutuare. Reſpondent
quattuor magiſtri: ꝙ mutuare proprie dicitur de meo tuuꝫ facere:
⁊ hoc modo non licet fratribus: qꝛ eſt contractus proprietatis. Hec illi.
Et ſic non poſſunt fratres ſm profeſſionem ſuam alijs perſonis mutua
re: ſed mutuum bene poſſunt recipere: eo tamen modo: quem poſuit Ni
colaus in ſua declaratione: dicens ꝙ quando fratres indigent nec inue
niunt offerentem ſed inueniunt ſolum eis mutuare volentem: poſſunt ta
li dicere: ꝙ laborabūt fideliter ꝙ per elemoſynas ⁊ amicos fratruꝫ ſatiſ
facient eidem. Et quattuor magiſtri ſimiliter dicunt. Alio modo mutua
re dicitur improprie bona fide ad procurandum omnino ad faciendū ſo
lutionem ſe obligare: ⁊ hoc modo poſſunt fratres mutuare.

dar pſtado

¶ Queſtio. lxxvj.

QUERITUR. lxxvj. Quid de cōtractu cōmodati. an liceat fra
tribus. Reſpondent ijdem magiſtri: ꝙ hic contractus differt a mu
tuo in quo transfertur dominium: ſed cōmodare non. Cōmodatio enim
vno modo importat reſtitutionem rei: ⁊ hoc modo fratres qui nihil pñt
habere: non poſſunt aliquid in cōmodatuꝫ accipere. Aliomodo poteſt di
cere procurationem vel ſollicitudinem rei reſtituende bona fide: ⁊ hoc mo
do non importat obligationem realem: ⁊ ſic poſſunt. Hec illi.

¶ Queſtio. lxxvij.

QUERITUR. lxxvij. An fratres poſſint locare opas ſuas. Re
ſpondent quattuor magiſtri: ꝙ ſi locare dicat cum pacto de merce
de cōuenire: fratres non poſſunt. Si vero dicat ſine pacto mercedem ſuā
expectare: poſſunt. Hec illi.

¶ Queſtio. lxxviij.

QUERITUR. lxxviij. An fratres poſſint cōmutare res ſuas qs
habent in vſum. Reſpondent prefati magiſtri: ꝙ rem aliquam in

aliaꝫ ſua auctᷓte cõmutare nõ poſſunt ſed auctate eccl'ie: quã licentiã papa Nico. in ſua declaratione concedit generali ⁊ prouincialib⁹ miniſtris vt ſupra habes. 74. q̃ſito: vel etiã auctate dñi q rem dedit accepta vel preſumpta poſſunt fratres res ſibi conceſſas ad vſum in alias magis neceſſarias cõmutare. Hec illi.

¶ Queſtio. lxxix.

QUERITUR. lxxix. An fratres poſſint res impignorare. Reſpondent predicti: ꝙ alicui rem vt ſuã nõ pñt obligare: ſed auctate dñi rem ſibi conceſſam pro neceſſarijs pñt obligare. Hec illi.

¶ Queſtio. lxxx.

QUERITUR. lxxx. An frẽs pñt donare. Reſpondẽt ijdeꝫ. iiij. magiſtri: ꝙ cũ nullã reꝫ habeant ꝓpriã nõ pñt tribuere: tñ auctate dñi p̃ſumpta vel habita licentia rẽ ſibi ad vſum cõceſſaꝫ pñt alicui cõcedere. Hec illi. Sed de hoc papa Nico. in ſua declaratione ſic dicit. De vilibus aũt mobilibus nihil vel parũ valentibus ex pñti nr̃a conceſſione liceat fratribus pietatis ſiue deuotionis intuitu vel pro alia honeſta ⁊ rationabili cauſa (obtẽta prius ſuper hoc ſupioꝝ licentia) iuxta quod inter fratres in generali vel prouincialibus capitulis tam de ipſis rebus vilib⁹ q̃ꝫ de prefata licentia ſcꝫ a quibus vel qualiter ſit habenda extiterit declaratum: intra ⁊ extra ordinem alijs elargiri. Hec Nicolaus.

¶ Queſtio. lxxxi

QUERITUR. lxxxi. Nũqd oporteat frẽs ꝓ pẽnis. filo. acub⁹. ⁊ hmõi minutis ire ſp ad p̃latũ. Reſpondet auctor cõformi: ꝙ frater Hugo dicit ꝙ habere in talibus licentiã generalẽ a p̃lato credit ſufficere. Et ſi iſta cõcedatᷣ: p̃ſumẽdo de volũtate p̃lati ꝙ cõtentus ſit: põt: ita tamen ꝙ ſtatim denũcietur p̃lato vel res ſic data preſentetᷣ ſi fieri poteſt, aliter de appriatione arguitur ⁊ furto: qꝛ ſine licentia retinet. Qꝛ vero religioſi proprium abdicantes nõ poſſint dare aliquid vel recipere ſine licentia prelati: hoc aſſerit beatus Auguſtinus. Quanto magis fratres minores nihil habentes nec in ꝓprio nec in cõiᷣ Hec auctor prefatus. Aluarus idem affirmat dicens. Sine licentia prelati aliquam rem recipere vel dare eſt contra regulam. 12. q. 2. nõ dicatis. ⁊ extra de ſtatu mona. c. cũ ad monaſteriũ. §. primo. Similiter cõuertere rem in vſum ſpecialeꝫ alijs fratribus cõem ſine prelati licentia. Item per dies eũdo extra locum claues cellarum prelato nõ aſſignare. Claues quoqꝫ ſcrinioꝝ vel quorũcũqꝫ repoſitoꝝ vbi fratres habent libros, vtenſilia ⁊ ſupellectilem ne fratres vtantur illis. Non aſſignare librum vel aliam rem cuius fratres communem vſum habere debent: cuꝫ re illa nõ vtitur nec vti neceſſe eſt in breui: fratribus petentibus non preſtare. Nam illud eſt vſum appropriare: reꝫ quamcunqꝫ prelato celare vel eo iubente non ſtatim aſſignare: habere libros duplicatos eiuſdem tenoris. De rebus cõmunibus pluſq̃ꝫ velit p̃latus vel officialis tollere vel ſi Prelatus vſum rei alicui fratri tollat murmuret ⁊ turbetur ⁊ coram Prelato ſuperiore conqueritur: hic vere eſt proprietarius, qꝛ p̃latus vſum habet tollere ⁊ dare fr̃ibus ſicut vult,

Item ꝓmiſſionē alicui facere de re ſibi facienda ſine licētia prelati: quia qui non eſt ſuus non poteſt ſe alteri obligare, arg. liiij. di. ſi ſeruus. Item quodcūq; votum ſine licentia prelati facere: quia vere expropriatus eſt ſic loquendo non habet corpus nec animam ſed totus eſt prelati, ad hoc xx. q. iiij. monachi. Item coram ſuis prelatis de re aliqua cū aliquo fratre contendere vel abſq; prelatis ius ſuum allegare: quia nullum ius vero fratri minori competit. Sed dicere debet prelato ſimpliciter, fac ḋ re hac quod vis. Quid ergo de fratribus qui coram prelato non ſolum de libris ⁊ alijs ſupellectilibus: ſed etiam de pecunia litigant ſicut ſi ſua eſſet pecunia? Et vere ſua eſt quantum ad voluntatē: cū tñ petitio ⁊ repetitio domino reponenti pecuniam ⁊ non fratri competat. Ceciq; profecto ſunt prelati: qui ſuper queſtionibus pecuniarijs audiunt huiuſmodi preuaricatores. Item contra regulam etiam eſt ſibi appropriare: qñ frater propria voluntate ⁊ importunitate multis ānis ī loco vel cella ꝑmaneret. De hoc ſic dicitur in ſtatutis guillelmi fari. Miniſtri cum inuenerint aliquem fratrem appropriatorem alicuius loci: teneantur ipſuꝫ expellere. Appropriator autem dicitur qui habens obedientiam recedēdi: procurat eam per preces ſecularium reuocari. Sequitur Aluarus. Item rem in vſum conceſſam, in alium cōmutare: ⁊ panem elemoſynarium, oleum, vinum, legumina ⁊ huiuſmodi in re alia eſcibili diſtrahere vel commutare. Item elemoſynam pro neceſſitate ingruenti depoſitaꝫ non ſtatim expendere vel in alia neceſſitate illam expendere. Item facere ſibi de elemoſyna conuentus prouideri, elemoſynam ſibi primo aſſignatam pro alijs futuris neceſſitatibus conſeruare. Nam certum eſt infirmos fratres habentes elemoſynas ⁊ non expendentes ſed neceſſaria de conuētu recipiētes: eſſe ꝓprietarios. Hec omnia Aluarus. Et ſic tibi pateat quō intelligendū ſit.

¶ Queſtio. lxxxij.

QUERITUR. lxxxij. An fratre moriente qui elemoſynā pecuniariam depoſitam habebat: prelatus eius poſſit illā ſibi aſſignari facere ab eodem fratre. Reſpondet Aluarus ꝙ hoc nullo modo poteſt: ⁊ ſic faciendo preuaricator eſt regule. Unde nec ſibi nec pro cōitate fratrum retinere eam poteſt. Et ratio eſt: quia ordo ne duꝫ in pecunia in qua nihil habet facere: ſed nec in re aliqua fratri ſuccedit. Pecunia autem que pro illo fratre depoſita fuerat reddit ad dominum qui eam depoſuerat ⁊ quo antea tenebatur, vt in. c. exijt. ⁊ in clementina exiui. de ṽbo. ſigni. Sed ſi non inueniatur deponens aut heres eius: illam pecuniam que ſtabat pro fratre mortuo habet dioceſanus epiſcopus pro deponentis diſpenſare anima: ſicut habet facere de incertis: quia ipſe eſt ⁊ eſſe debet diſpenſator ⁊ pater pauperum principalis, xij. q ij. ſancimꝰ. ⁊. c. ꝯceſſo. ⁊. c. quattuor. Alia vero que habebat frater ille: ad vſuꝫ remanent ordinis quādiu rerum illarum dator ⁊ ꝓprietariꝰ patiatur. Quia donator non potuit transferre in ordinem proprietatis non capacem etiā in cōi ꝓprietatē illarū reꝝ quā ordini vel fri ad vſū tm̄ ꝯcedere potuit vſq; ad ſue vl' ſuoꝝ heredū bñplacitū volūtatis. Nō, n, donator po

tuit vel teſtator facere quin in donatione ſua vel legato leges eccleſie ⁊ declarationes locū haberent fratrum minorum proprietatis incapacium. extra de teſtamentis, requiſiti. Uſus aūt illarum rerum diſpenſabitur ꝑ prelatos ordinis fratribus ſicut eis videbitur expedire. vt in dicta decre. cxyt. Hec aluarus.

¶ Tanq̄ꝫ peregrini ⁊ aduene in hoc ſeculo.

¶ Queſtio. lxxxiij.

QUERITUR. lxxxiij. Quam paupertatem fratres tan q̄ꝫ peregrini in hoc ſeculo teneantur obſeruare. Reſpondēt quattuor magiſtri: ꝙ paupertatem perfectam q̄ cum paupertate ſpūs nec ſuperfluū nec neceſſarium vite tanq̄ꝫ ꝓprium retinet: ſed ex dei prouiſione pendet. Que paupertas dicitur mendicitas. Addit auctor confor. Attamen ſciēdū ꝙ nō eſt mendicandum niſi ad neceſſitatem ⁊ non ad ſuperfluitatem: quoniam ſic eſſet accipere alienū. Et pretendere humilitatem vbi nō eſt: hipocryſis eſt. Adiungens ꝙ ex priuilegio Grego. noni. Inno. iiij. ⁊ Alex. iiij. qd̄ eodem modo incipit. Uobis extremā patientibus ꝑ chriſti nomine neceſſitatem vel paupertatem: fratres poſſunt cōmorari in terris excōicatorum ⁊ ab eis petere neceſſaria vite ⁊ recipere. Quod etiam eſt cōfirmatum in mari magno Euge. iiij. De hoc inuenies infra. in lra. M.

¶ Et ſiquis eorū in infirmitatem ceciderit; alij frēs ⁊c.

¶ Queſtio. lxxxiiij.

QUERITUR. lxxxiiij. An fratres teneantur ad hoc ex precepto regule. Reſpondet Clemens ꝙ ſic. Sed de prouiſione habenda circa infirmos: dictum eſt ſupra queſito. lxiiij.

¶ Queſtio. lxxxv.

QUERITUR. lxxxv. An generalis miniſter ⁊ ꝓuinciales poſſint ſibi aliquos caſus reſeruare. Reſpondet auctor confor. Patet ex regula q̄ preſupponēdo ꝙ ſic: dicit fratribus qd agendum. Unde generalis miniſter in generali caplo ⁊ ꝓuinciales in prouincialibus poſſunt ordinare de caſibus quibuſdam: vt ad ipſos ſolos pro abſolutione recurrat. Poſſūt ergo determinare ꝓpter q̄ peccata dum fiunt publice recurratur ad miniſtros pro ipſis ⁊ pro quibus nō ⁊ ſic de occultis. Ceterū Grego. nonus. ⁊ Innocen. iiij. de quibus hic intelligat regula dicunt in ſua declaratione: ꝙ ad peccata publica refertur ⁊ nō ad occulta. Et vult Innocen. ꝙ cum peccata prefata fuerint occulta: per generalem ⁊ ꝓuinciales miniſtros deputent frēs q audiant taliū confeſſiones: niſi ipſis miniſtris aut cuſtodibus adeorꝫ loca declinātib⁹ maluerint confiteri. Poſſūt nihilominus miniſtri quādo publica ſunt alijs abſoluēda cōmittere ſm ipſum Inno. De hoc videbis infra in littera. L. ⁊ S.

¶ Queſtio. lxxxvj.

QUERITUR. lxxxvj. Qui ſūt caſus hodie miniſtris reſeruati ꝓuincialibus. Reſpondet Martinus quintus in ſuis conſtitutionibus ꝙ ſeptem ſunt hi. Peccatum inobedientie cōtumacis. Proprie

tarie rerum detentionis. Lapſus carnis. furtū rei notabilis. Iniectio ma
nuū violenta. falſum teſtimonium in iudicio factum. Compoſitio vl' ꝓ
iectio aut publicatio libelli famoſi. falſificatio ſigilli cuiuſcūq; perſone
notabilis. falſa criminatio in infamiam cuiuſcunq;. A quibus caſibus ſi
frater aliquis ministro prouinciali inferior abſq; licentia abſoluere p̄ſum
pſerit: ipſo facto actibus legitimis ſit priuatus ſiue ſuſpenſus. Et ſi legi
time fuerit deprehenſus: carceri mancipetur. Hec ibi. Et nota ꝙ hic po
nitur ſimpliciter lapſus carnis ⁊ nō tactus impudic⁹ vt in ſtatutis Gui
llelmi farine ponebatur. Ceterum in bulla ſanctiſſimi domini noſtri Ca
lixti de hoc dicitur. Generalis miniſter abſolutionem eorum qui votum
caſtitatis tranſgreſſi ſunt ⁊ in poſterum tranſgredientur (ſi ad eum pro
abſolutione acceſſerint) per ſeipſum impendere poſſit. Et nihilominus
pro eodem delicto ad cuſtodes vel vicarios prouinciales dumtaxat coſ
dem remittere teneantur ⁊ debeant. Qui illam per ſe exerceant: nec eam
cōmittere poſſint niſi guardianis locorum delinquentium eorundē. Hec
ibi. Sed ⁊ in ſtatutis ipſius Guillelmi declaratur ꝙ inobedientia cōtu
max eſt: quando quis trina monitione premiſſa factis congruis interual
lis per diem naturalem inobediens perſeuerat. Subditur ꝙ ſi alicui fue
rit cōmiſſa auctoritas abſoluendi a predictis caſibus a miniſtro ⁊ cōtin
gat miniſtrū mori vel ab officio amoueri: talis cōmiſſio penes ipſū cui
data fuerat remaneat, donec miniſter in prouincia habeatur. ¶ Et nota
circa denūciationem predictorum caſuum faciendam prelato ꝙ Ricar.
in. iiij. di. xix. ar. iij. q. i. dicit: ꝙ ſi peccatum eſt occultum ⁊ non ſperetur cor
rectio: nō tenetur frater ſubditus qui ſcit hoc premittere monitionē euā
gelicam dum vult peccatum prelato denūtiare. Sed ſi ſperatur correctio
(que tamen ſemper ſperanda eſt: niſi per ſigna ꝓbabilia contrarium vi
deatur) tunc ex precepto diuino debet precedere monitio denūtiationē.
Non tamen ſecretam que ſoli prelato ſit: maxime quando denūtians ꝑ
obedientiam ſui prelati compellitur: etiam ſi frater per ſecretam moniti
onem iam correctus ſit: qr valet ad precauendum a recidiuo: niſi ꝑ ſigna
valde probabilia ⁊ preſumptiones quaſi violentas crederetur ꝙ eſſet in
p̄iudicium fame iam correcti: eo ꝙ prelatus non eſt talis qualis eſſe de
bet: quo caſu non tenetur denuntiare. Hec Ricardus cum Alexandro
lombardo.

¶ Queſtio. lxxxvij.

QUERITUR. lxxxvij. A quibus caſibus miniſtri ⁊ eorum vica
rij ⁊ cuſtodes poſſunt abſoluere ſubditos ſuos ⁊ cū eis diſpenſare:
necnō ⁊ ipſi abſolui a ſuo confeſſore ⁊ diſpenſari. Reſpondeo vt in mari
magno Eugenij quarti habetur. Ab omnibus ſententijs interdicti aut ſu
ſpenſionis a iure vel a iudice generaliter promulgatis ⁊ ab omni irregu
laritate: niſi in predictis adeo enormis exceſſus extiterit: ꝙ merito ſint p̄
dicti ad ſedem apoſtolicam deſtinandi. Sed ⁊ ipſe Eugenius poſtea con
ceſſit ꝙ ab omnibus cenſuris ⁊ irregularitatibus preterq̄ʒ bigamie, ho
micidij voluntarij ⁊ mutilationis membrorum. Ceterum de ingredien
tibus religionem iſtam quomodo ſimiliter abſolui poſſint habes ſupra.

Et addẽ ꝙ fratres noſtri ordinis non poſſint excommunicari a prelatis ſecularibus vt epiſcopis, archiepiſcopis, ꝛ huiuſmodi per priuilegia ordini conceſſa: niſi vt addunt aliqui ratione delicti: vt ſi intrarent monaſterium aliquod cauſa turpiter agendi propter quod a ſtatuto ſynodali eẽt excõmunicationis lata ſententia: ſed non ſi cauſa boni ſimpliciter intrarent vel ignoranter.

¶ Teneantur ſine mora ad ſuos miniſtros recurrere.

¶ Queſtio. lxxxviij.

QVERITVR. lxxxviij. An fratres teneantur ad hoc vt ad preceptum: Reſpondeo ꝙ ſic. Quia vbicunqꝫ in regula ponitur hoc verbum teneantur habet vim precepti vt dicit Clemens in ſua declaratione. ¶ Ipſi vero miniſtri ſi preſbyteri ſunt. Nota hic ꝙ fratres noſtri ordinis niſi in articulo neceſſitatis vrgentis non poſſunt confiteri alicui extra ordinem. Jmmo nec fratribus etiam ipſius ordinis ſacerdotibus ſine licentia ſuorum prelatorum vt dicit Boniſa. viij. in ſuo mari magno. Articulus autem neceſſitatis ſm auctorez conformi. eſt: cum videlicet deficerent ſacerdotes in ordine, Statuta quoqꝫ generalia ſcilicet Guillel. farine. ponũt ꝙ ſinguli fratres de conſcientia guardiani ſui ſuos habeãt confeſſores quibus bis ad minus in ebdomada confiteantur. Circa hãc queſtionem vide que habentur infra in conſtitutionibus farine. capi. vij. ¶ Et caueant ne iraſcanť. i. corde triſtentur. vel cõturbentur. i. verbis turbatorijs irritentur prelati contra peccantes: qꝛ dulciter. benigne ꝛ miſericorditer debent eos recipere ꝛ tractare, cum predictis enim non oſtenderent dilectionẽ. Unde ſubditur, Jmpediũt charitatẽ, ſcilicet fraternã.

¶ Uniuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis teneantur ꝛc.

¶ Queſtio. lxxxix

QVERITVR. lxxxix. Qualiter electio generalis miniſtri ſit celebranda. Ad quod reſpondet Martinus quintus in ſuis conſtitutionibus: ꝙ a miniſtris ꝛ cuſtodibus in capitulo pentecoſtes vt regula dicit. Ipſi autem electores talem in tanta religione ſtudeant habere paſtorem: qui ſcientia. moribus ꝛ vita ꝛ exemplo, magis valeat prodeſſe: ꝙ̃ ambitioſe preeſſe omnibus ſibi cõmiſſis: omni poſtpoſito amore. odio. timore. prece. precio ꝛ rancore, Qꝛ ſi ſecus factum fuerit: electio nulla ſit ꝛ electores voce actiua ꝛ paſſiua perpetuo ſint priuati. Hec ibi. ¶ Sed nota ꝙ Gregorius nonus. Jnnocen. iiij. Nicolaus, iij. ꝛ Clemens. v. dicunt: ꝙ pro vnaquaqꝫ prouincia ſoluz cuſtos vnus accedat: qui ab alijs cuſtodibus prouincie eligatur: cui vices ſuas committant quantum ad electionẽ generalis miniſtri. Et Boni. i ſuo mari magno dic. Qꝛ cũ frẽs de remotis ptib⁹ oporteat ad hmõi electionẽ cõuenire: tẽpus a iure ſup hoc ſtatutũ nõ currit: nec ipſi in hac pte a iuris rĩis coarctãť. Itẽqꝫ. Eo ipſo ꝙ ſunt electi, i, electõis decretũ puinciatũ. verus generalis abſqꝫ alia

confirmatione habeat. Hec Bonifa. Et Eugenius in ſuo mari magno. In bulla vero Caliſti.iij.additur. Ordinamus ꝙ ⁊ cuſtodes ſeu vicarij de obſeruantia nũcupati in eodem generali capitulo ad electionẽ generalis miniſtri vocem actiuam tantum habeant.

¶ Queſtio.xc.

QUERITUR.xc. An generalis miniſter poſſit immutare ea q̃ per ipſum ⁊ generale capitulum ſunt ordinata. Reſpondet Martinus quintus vbi ſupra ꝙ nõ: iuxta declarationem quattuor magiſtroꝝ in ijs que tangunt regule puritatem ſine aſſenſu capituli generalis. Item ꝙ ipſe generalis nullam exactionem pecuniarum facere poſſit: necꝫ pro confirmatione miniſtroꝝ vel viſitatione ꝓuinciarum vel viagio vel veſtiario vel litteris officiorum aut ſuffragiorum ſiue quacunqꝫ occaſione vel colore. queſitis. Qꝫ ſi ſecus fuerit attentatum: ipſo facto officio ſuo ſit priuatus: nec teneantur fratres vlterius ſibi obedire. Et ſi exinde in poſterũ officium generalatus preſumpſerit retinere: ipſo facto ſit priuatus, infamis ⁊ inhabilis ad quecũqꝫ officia, honores ⁊ dignitates tam in ordine q̃ꝫ extra ordinẽ. Hec Martinus.

¶ Queſtio.xcj.

QUERITUR.xcj. Qualiter electio vicarij vicarioꝝ fratrũ de obſeruantia nũcupatorum fieri debeat. Reſpondeo vt habet̃ in ꝑfata bulla dñi Caliſti.iij. Ubi ſic dr̃. Omnes cuſtodes ſeu vicarij prouinciarum eiuſdem familie ⁊ diſcreti ad capitulum generale teneantur accedere. In quo poſtqꝫ vicarius vicariorũ officio vicariat⁹ ceſſerit: prefati cuſtodes ſeu vicarij ⁊ diſcreti ꝓſidente generali vel aliquo ab eo deputato ſi ipſe intereſſe noluerit. aſſumptis duobus ſcrutatoribus ex numero vocalium: aliorum vota ſcrutentur: ⁊ tres ex eiſdem fratribus de obſeruantia nũcupatis nominent quoꝝ vnum generalis miniſter in vicarium vicariorum ſeu cuſtodum de obſeruantia inſtituat. Qui ſic inſtitutus vl' cõfirmatus teneatur hmõi inſtitutioni vel confirmationi conſentire: nec poſſit ſine cauſa vel iuſto impedimento renũciare. Et ſi forſitan aliqua cõtrouerſia circa noiationẽ. inſtitutionẽ vel confirmationem hmõi oriretur: nominetur in eodem capitulo alius ab eiſdem fratribus de obſeruantia dictis qui preſit ⁊ faciat ea q̃ incũbũt: quouſqꝫ controuerſia hmõi ſopiatur. Prefatus vero inſtitutus poſtqꝫ acceptauerit: generalis predict⁹ cõmittat illi vices ſuas: ⁊ nihilominus eandem auctatem ⁊ poteſtatem in fratres de obſeruantia nũcupatos habeat quam dictus generalis. In q̃ quidem electione vel confirmatione celebranda ſi vocales deficerent ad nominationem predictorum trium: ſuppleatur ex prefatis fratribus de obſeruantia nũcupatis. Hec ibi.

¶ Queſtio.xcij.

QUERITUR.xcij. Qualiter cuſtodũ ſeu vicariorum de obſuãtia nũcupatorum electio facienda ſit. Reſpondet idem in eadẽ bulla: ꝙ miniſtri ꝓuinciales per ſe ipſos vel (eis legitima cauſa impeditis) ab ipſis deputati electioni vicarioꝝ vel cuſtodum ꝓuincialium de obſer

uantia nuncupatoꝝ intereſſe poſſint. Qui vna cũ duobus ſcrutatoribꝰ
de numero vocalium eligendis: vota aliorum ſcrutentur. Et qui a maio
ri parte fuerit noiatus ⁊ electus vicarius ſeu cuſtos per eoſdē miniſtros
prouinciales in ſingulis prouincijs confirmetur, ſit ⁊ pro tali habeat.
Et ſi aliqua controuerſia ſuboꝛiretur: interim vnus eligatur ab eiſdez in
ipſo caplo qui preſit ⁊ alia faciat que incũbunt: ⁊ de alijs nullatenus ſe
intromittat. Guardiani vero inſtituti in congregationibus prouinciali-
bus predictoꝝ fratrum de obſeruantia nũcupatoꝝ legãt in tabulis pro
uincialiũ caploꝝ. Similiter aũt ꝯfeſſores ⁊ ꝑdicatores in ꝯgregatiõibꝰ
prefatis electi: in eiſdem prouincialibus capitulis confirmētur. Nec ibi.

¶ Teneantur predicti fratres quibus electio data eſt: in nomine domini alium ſibi eligere ⁊c.

¶ Queſtio. xciij.

QUERITUR. xciij. Quibus ex cauſis miniſtri ⁊ cuſtodes tene
antur eligere alium/ordinis generalē. Reſpondet Auctoꝛ confoꝛ.
ꝙ duabꝰ de cauſis. Prima eſt per inſufficientiã perſone: duz dicit in re
gula. Predictũ miniſtrũ nõ eſſe ſufficientē ad ſeruitiũ. Scda eſt ꝓpter
infirmitatē vel aliam impotentiã quibus non poſſet viſitare viſitanda.
Et hoc ꝯſidit regula cum dicit. Et cõem vtilitatē fratrũ. Uel etiã cõis vti
litas fratrũ eſt: vt non ſit oneroſus fribus in expenſis.

¶ Fratres non predicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi cum ab eo illis fuerit contradictum.

¶ Queſtio. xciiij.

QUERITUR. xciiij. An fratres per predicta verba intelligan
tur prohiberi predicare in tota dioceſi alicuius epiſcopi. Reſpon-
det Auctoꝛ confoꝛ. ꝙ nõ: ſed intelligitur in eccleſia cathedrali. Quia fra
tres in locis proprijs ⁊ monaſterijs ſoroꝝ in aliqua dioceſi conſtitutis
contra epoꝝ velle ⁊ clericoꝝ pñt predicare verbũ dei: niſi eps ipſe actu-
aliter predicaret. Et ratio: qꝛ loca nr̃a ⁊ monaſteria ſoroꝝ ſũt exempta a
cuiuſcũqꝫ inferioꝝ dñi pape iuriſdictiõe. De hoc in clemētina dudũ de
ſepul. in. §. ꝓpterea dicitur. Auctate aplica ꝯſtituimꝰ: vt dictoꝝ ordinũ
frēs. ſ. ꝑdicatores ⁊ minores in eccleſijs ⁊ locis coꝝ ac in plateis cõibꝰ
libere valeant clero ⁊ populo ꝑdicare: hora illa dũtaxat excepta: in q̃ lo-
coꝝ prelati ꝑdicare voluerint vel coram ſe facere ſolēniter ꝑdicare: in q̃
ꝑdicare ceſſabunt. Addit Martinus in ſuis ꝯſtitutiõibus, c. ix. Nullus
frater in alienis eccleſijs audeat ꝑdicare ad ſcandalũ ⁊ dedecus ordinis:
niſi in ijs terris vbi ꝓ tpe fuerit conſuetũ vt in quadrageſima, ꝓceſſiõi-
bus ⁊ hmõi: ⁊ tunc nec ſine lnia ꝓlatoꝝ ordinis. Nec ꝑdicent materias
que ſcãdalũ poſſent veriſimiliter generare.

¶ Et nullus fratrum populo penitus audeat predicare niſi a miniſtro generali ⁊c.

¶ Queſtio. xcv.

QUERITUR.xcv. Quis in ordine habeat inſtituendi predicatores auctem. Rñdet Martinus in ſuis ꝯſtitutionibus: ꝙ generalis miniſter ac ꝓuinciales in ꝓuincialibus capl̃is: ⁊ illi quibus ꝑ generalē miniſtrū hoc fuerit ꝯmiſſum. Sed ⁊ miniſtri pñt ꝯceſſam ſniam predicādi reuocare. ſuſpendere ⁊ arctare: quotiens ⁊ quādo eis videbit̃ expedire. Ceterū p̃lati quibus hec auctas inſtituendi p̃dicatores ꝯmittit̃: nullū admittere debēt niſi extiterit admittend⁹ ſacerdos vel diaconus ad minus .xxv. annoꝝ. ꝯpetentis lr̃ature: vita ⁊ moribus ꝯprobatus. Sed ſi quis p̃dictoꝝ p̃dicator inſtitutus auſus fuerit predicare ꝯtra ſtatum. honorem. dignitatē ⁊ eccleſiaſticā libertatē: ipſo facto p̃dicationis officio ⁊ omni actu legitimo ſit priuatus. Qui ſi poſt p̃dictā priuationē p̃ſumpſerit p̃dicare: per ſuós p̃latos omni appellatiōe poſtpoſita incarceret̃. Qui prelati ſi in predictis fuerint negligentes: in eandem penam ſe nouerint īcidiſſe: niſi legitima cauſa de impotentia ſe valeāt excuſare. Super quos p̃dicatores delinq̃ntes ordinarij locoꝝ plenā iuriſdictionē habeāt puniēdi ⁊ incarcerādi ſine aliquo proceſſu: ad qđ ſi opus fuerit inuocare valeant brachiū ſeculare. Hec ibi. De quo require in lr̃a. R.

Queſtio. xcvj.

QUERITUR.xcvi. An frēs tuti ſint per priuilegia impetrata a ſūmis pōtificib⁹. videlicet Inno. iiij. Nico. iiij. Alexandro. iiij. ⁊ Martino. v. ꝙ alius a miniſtro inferior generali poſſit p̃dicatores inſtituere: vt nunc proximo q̃ſito patuit. Rñdent quattuor magiſtri. Nō videt̃ in conſciētijs ſecurū a regula quā vouerūt recedere per aliqua priuilegia impetrata. Nec occurrit ꝓpter que priuilegia impetrata ꝯtra articulum receptionis ⁊ p̃dicatiōis debeant tolerari: niſi qꝛ ꝑ illam relaxationē nihil corporale nihilq; tp̃ale religioni accreſcit̃: ſed ſolū qđ ſimpliciter ⁊ pure eſt ſp̃uale. Hec illi. Scđm Aluarū de his priulegijs ꝙ ſint oīno contra regule puritatem vide ſupra. q. xiiij. ¶ Sint examinata ⁊ caſta eoꝝ eloquia. ne videlicet ſint erronea vel incauta. Et honeſta ideſt nō fabulis peccatoꝝ admixta. Et caſta. i. ne ſapiāt imūdiciā ⁊ vanitatē. Ad edificationē popui. ſ. ꝑ vite exēplaritatē qꝛ plus mouēt exēpla ideſt facta q̃ʒ vba. Hec auctor conformitatum.

Queſtio. xcvij.

QUERITUR.xcvij. Quō quis intelligit̃ ſuſpendi ab oī actu legitimo. vel ſniam excōicatiōis aut priuatiōis incurrere. Rñdeo vt in ſtatutis guillelmi fari. Ubicūq; in ſtatutis pena excōicatōis. ſuſpēſionis ⁊ priuationis imponitur: nolumus fratres ad illas ligari: niſi ſcienter ⁊ ex deliberatione contrarium facientes. Et vbicūq; ſub modo cōminationis predicte pene exprimuntur nec ponitur a quo debeant infligi: intelligitur ab eo coram quo legitime probat̃ exceſſus: ſi correctio pertineat ad eundem. In priuatione vero officiorum ordinis intelligit̃ priuatio prelationis. predicationis. confeſſionis. lectionis. diffinitionis viſitationis. electionis ad capl̃m pro diſcreto. In priuatiōe vero actuū legitimorum nolumus ꝙ intelligatur priuatio executionis ordinuʒ vel teſtificatiōis in iudicio: niſi hoc ſpecialiter exprimatur. Et infra ſubdūt.

Quilibet miniſter prouincialis habeat ordinariam iuriſdictionem au-ctoritate generalis excōicandi, capiendi, incarcerandi, ac pene alia pu-niendi. Idem poſſunt cuſtodes ⁊ guardiani in caſu neceſſitatis. Et frēs alij habeant auctoritatē apoſtatas ſiue ſue ſiue alterius prouincie noſtri ordinis capiendi. Nec permittāt miniſtri ⁊ cuſtodes apoſtatas ſiue ſue ſiue alterius prouincie in ſcandalum ordinis euagari. Nec vllus apoſta ta iuxta mandatum domini pape volens redire ad ordinē repellat: ta-men ſalua ordinis diſciplina recipiatur. Sed peſtilentibus in ordine ꝓ-feſſis prouideatur de remedio tranſlationis de cuſtodia in cuſtodiā: inti mando fideliter eorum conditiones vbi mittuntur ad cuſtodias per mi niſtrum prouincialem vel per generalem: quando ex hoc ipſe qui ſolum poteſt hoc tranſmittit de prouincia ad ꝓuinciam. Hec habentur in. vij. capitulo ſtatutoꝝ guillelmi fari, qḋ capl'm confirmat ſeu vocat Marti-nus. v. in. x. capitulo ſuarū conſtitutionū. Sed in bulla ſanctiſſimi domi ni noſtri calixti additur ad predicta. Sic volumus ꝙ miniſter generalis ⁊ vicarius vicarioꝝ attente caueant ꝙ nulli fratrum conuentualium vel de obſeruantia nuncupatorum diſcurrendi vel euagandi per prouin-ciam licentiam concedant abſq; rōnabili cauſa ⁊ euidenti neceſſitate (ſu per quo conſcientias eorum oneramus) etiam pretextu aliquarū indul-gentiarum. Qḋ ſi litteree conceſſionum hmōi aliter ꝗ̄ cauſa ⁊ neceſſita-te, ⁊ ſimilibus reperirentur: ille ſint nullius roboris vel momēti. Et pau lo ſupra dicitur. Volumus ꝙ nullus frater de obſeruantia de loco ad lo cum amoueatur: ſed in eo potius ad famulandum altiſſimo quieta men te foueat: prout in conſtitutionibus martini. v. dicit̄ ꝯtineri. Hec ibi.

¶ Queſtio. xcviij.

QUERITUR. xcviij. Quomodo fratres de obſeruātia nuncu-pati poſſint tranſire ad cōmorandum in conuentu: vel econuerſo ꝯuētuales fratres de obſeruantia. Rñdeo vt ponit̄ in bulla p̄fati caliꝛti iij. Nullus fratrū ꝯuentualium abſq; licentia generalis miniſtri vel ꝓro uincialium ſaltem petita tranſeat ad loca de obſeruantia vel econuerſo. Nullus de obſeruantia etiam legitima ſubſiſtente cauſa ad loca ſeu ꝯuē tus fratrū ꝯuentualiū ſine ſpāli lnīa vicarij vicarioꝝ ſeu ꝓuincialiū vica rioꝝ petitata ⁊ obtēta lnīa (excepto euidēti ſue ſalutis piculo) poſſit ac-cedere: prout dicitur in ꝯſtitutōib⁹ Martini. v. ꝯtineri ſub pena priuatio nis officioꝝ q̄ obtinent ⁊ inhabilitatiōis ad quoſcūq; actus legitimos exercendos. Et ſiqs prelatoꝝ aut frūm tā conuentualiū ꝗ̄ de obſeruan-tia aliquē fugitiuū receperit: ab officio cui preeſt ſuſpēſus ⁊ ad act⁹ legi-timos exercendos inhabilis fiat eo ipſo. Adijciētes ꝙ ipē fugitiu⁹ a ſuo p̄lato vbicūq; repeti, aut ꝓ crimine, leuitate aut alia ſue fuge cauſa corri gi ⁊ puniri poſſit. Qui ſi poſtq̄ punitus ⁊ correct⁹ fuerit recedere volue-rit: petere debeat licentiam prout ſupius enarrat̄. Nec de cetero a quo uis fratrū de obſeruātia repeti poſſit: niſi ꝯſtiterit eū ad frugē vite melio ris redire voluiſſe. Siqs āt p̄latoꝝ. ſ. ꝯuētualiū ſup reſtitutiōe hmōi req ſitus illam facere noluerit: ſuſpenſiōis ⁊ inhabilitationis ſniam incidat ipſo facto.

¶ Fratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui aliorum fratrum viſitent ⁊ moneant ⁊c.

¶ Queſtio.xcix.

QUERITUR.xcix. Quomodo intelligitur ꝙ miniſtri aliorum fratrum ſm̄ regulam debeant ſubditos ſuos corrigere. Reſpondet Auctor confor. Noīe ſerui exprimit beatus frãciſcus: ꝙ miniſtri nō habent ſuper ſubditos dn̄ium nec dn̄i ſunt cenſendi: ſed debent eſſe ſerui fratrū ⁊ miniſterio ſeruientes ⁊ vtilitate. Unde beatus franciſcus in prima regula poſuerat: ꝙ ſi quis miniſter cui animarū cura ꝯmiſſa erat aliquem fratrem perderet ob eius culpam ⁊ malum exemplum: oportebat eum de illo reddere rōnem coram dn̄o ieſu chriſto. ¶ Viſitent ⁊ moneant fratres ſuos ⁊c̄. Debet igitur miniſter viſitare ⁊ viſitando videre ſi aliquid deficit fratribus eiſq; ſubuenire. Item ſi aliquid contra regulam ⁊ ordinationes eſt ꝯmiſſum: ⁊ hoc tam publice q̄ȝ priuate ſcire conetur. Et hoc vt ſciat quid agendū ſit erga ſubditū. Quē ſi cognoſcat non decenter agere moneat eum: ſicut beatus franciſcus dicit: q2 p̄lati nō ſtatim debent vt cognouerint defectuoſuȝ pn̄ia illum detegere vel percutere: ſed iuxta euangelium inter ſe ⁊ ip̄m humiliter ⁊ benigne monere: vt omittat que agit ⁊ ad virtuoſa agenda reſurgat. Sed vbi monitio nō valeret: dicit beatus franciſcus. Corrigant eos. Que videlicet correctio fiat nō verbis exaſperatorijs ſed humilibus ⁊ charitatiuis. Quia vt fratrem lucret: debet dum eum arguit ꝯtumeliā dimittere ⁊ ſibi cōpaſſionē oſtendere ⁊ clemētiā (nō tn̄ omittendo iuſticiā) ⁊ ſic cum miſericordia eum corrigat. De hac viſitatione miniſtroꝝ dicit Martin⁹.v. in ſuis ꝯſtitutiōibus: ꝙ fieri debeat iuxta tenorem capl'i ſeptimi guillelmi fari. in ſuis ꝯſtitutiōibus: vbi dicitur. Cum viſitatur prouincia: regula ⁊ ꝯſtitutiones ad viſitationē hmōi facientes in vulgari diligenter exponant ne ſimplicibus fratribus ignorantia ſit occaſio delinquendi. Nulluſq; miniſter prouincialis abſoluere poſſit a pn̄ia quam impoſuit viſitator: ⁊ cuſtos a pn̄ia quam impoſuit miniſter: ⁊ guardian⁹ quā impoſuit cuſtos: nec aliquis inferior a pn̄ia quam impoſuit guardianus. Diſtricte per obedientiā inhibemus ne perſone accuſantes accuſatis vel alijs aliquo modo reuelentur ſcienter: ⁊ maxime de noīb⁹ accuſantiū miniſtrū inhibemus: niſi de crimine accuſati in ſua excuſatione petierint a ſuo ſuperiore ſibi accuſantis ⁊ teſtium nomina reuelari. Et qui contrarium fecerit reuelando. ſ. vel etiam inquirendo: non poſſit niſi per miniſtrum ꝓuincialem abſolui vel ab eo cui ipſe hoc particulariter cōmiſerit. Superiores vero ſcilicet miniſtri. cuſtodes ⁊ guardiani ſi inquirendo vel reuelādo contrarium fecerint necnon ⁊ ſubditi accuſatores: infra ſex mēſes q̄ndecim diebus in pane tantum ⁊ aqua per totam diem ſine diſpenſatione ieiunare per obiam teneāt. Aliter coꝝ abſolutio ſit inanis. Hec ibi.

¶ Queſtio.100.

QUERITUR.100. An frater qui ſolus ſcit defectū culpe mortalis ſui fratris teneatur illum ſuo prelato reuelare. Reſpōdeo vt

habetur in.vij.ca.ſtatutorum Guillelmi fari. Teneãtur fratres exeũtes
per obedientiã in reditu ſuo ſecrete ſuo guardiano exceſſus ſuos notabi
les intimare. Et ſi vnus frater exceſſus alteri⁹ per duas vias ſciuerit vt
puta per confeſſionem ⁊ alium modum:non per hoc minus tenetur vt
predicitur dicere guardiano ⁊ etiam alteri ſuo ſuperiori ab eo per obedi
entiã requiſitus. Et ſi taceret:in obedientie crimen incurreret. Et ſi quis
contrariũ aſſeruerit ⁊ correctus reuocare noluerit: omni actu legitimo
priuetur. Item dogmatizare ꝙ frater qui frẽm de aliquo exceſſu corri-
pit ſm normam euangelicam in occulto:non tenetur dicere ſuo prelato
ꝗ̃uis ab eo per obedientiam requiſitus:ſimiliter ⁊ qñ aliqui ſunt ſocij in
crimine:non tenet alter alterũ reuelare ſupiori ſuo qui põt ⁊ debet pro-
deſſe ⁊ aĩarum periculis precauere: ex ſnĩa totius capli generalis diffini
tum eſt hãc doctrinã eſſe peſtiferã. Et qui taliter dogmatizauerit ⁊ tenu
erit:priuatus ſit ipſo facto libris ⁊ omni actu legitimo. Qui ſi poſt talẽ
pniam ſe non correxerit:incarceretur. De hoc etiam vide ſupra queſito.
lxxxvi.

Queſtio.ioi.

QUERITUR.ioi. Cui pene ſubiaceat accuſans qui exceſſuꝫ a
ſe ꝑpoſitum contra frẽm coram prelato probare nõ põt. Rñdeo
vt ibidem dicitur. Nullus frater aliquem de aliquo crimine accuſet i pu
blico:cuius veritas vel fama probari non poteſt. Qui vero ꝯtrariũ fece
rit:eidem pene ſubiaceat que infligi deberet accuſato ſi cõuictus fuiſſꝫ.
Dicimus aũt accuſatoreꝫ:qui corã prelato obligat ſe per teſtes aliquos
idoneos ad ꝓbandum aliquid. Ideꝫ ſit de eo qui ſcienter accuſat aliquẽ
de aliquo de quo fuerit ſufficienter correctus. Si vero in probatione in-
famie de qua tunc accuſat defecerit:pro culpe modo puniatur.

Queſtio. cij.

QUERITUR.cij. Qua pena frater puniatur qui ſcienter ⁊ fal
ſo contra alium fratrem vel aliam perſonã de aliquo crimine corã
quocunqꝫ prelato vel viſitatore depoſuerit vel ad hoc faciendũ induxerit
vel reuocauerit falſo vel ad reuocandũ induxerit qḋ vere depoſuit. Rñ
deo vt ibidem dicitur. Ipſo facto ſnĩam excõicationis incurrit:nec poſ
ſit niſi per miniſtrum prouincialẽ abſolui. Ita dũtaxat ꝙ prius ſatiſfa-
ciat prout ſibi poſſibile fuerit in forma ſm quã depoſuerit vel reuocaue-
rit publice vel occulte.hec ibi. Sed nota vt ſupi⁹ dictũ eſt:ꝙ excõicatio
hec ac cetere iſtoꝝ ſtatutoꝝ guillelmi ſublate ſunt per Martinũ. v. ſed
non mortale peccatum:cum predicta ſint contra legem diuinã.

Queſtio.ciij.

QUERITUR.ciij. Ad quem pertinet abſolutio reuelantium
nomina accuſantium. Reſpõdeo vt habetur ibidem. Inhibemus
ne perſone accuſantes accuſatis vel aliĳs aliquo modo ſcienter (⁊ maxi
me de nominibus accuſantium miniſtrum) reuelentur. Item prohibe-
mus accuſatis ne ſcienter de noibus accuſantium ſe inquirant: niſi cum
quis de crimine accuſatur ⁊ petit accuſantium ſibi nomina reuelari. Et

qui ↄtrariũ fecerit reuelando vel etiã inquirẽdo: nõ poſſit abſolui niſi p miniſtrũ. Suplores vero .ſ. miniſtri. cuſtodes ⁊ guardiani ſi ingrẽdo vl' reuelando ↄtrariũ fecerint: necnõ ⁊ ſubditi accuſatores eoꝝ reuelãtes eiſ dẽ: infra ſex menſes, xv. dieb⁹ in pane tm̃ ⁊ aqua per totã diez ſine diſpẽ ſatione ieiunare per obedientiã teneãtur: aliter eoꝝ abſolutio ſit inanis. Hec ibi.

¶ Queſtio. ciiij.

QUERITUR. ciiij. Quẽ ordinẽ debet habere miniſter generalis dũ viſitat ꝓuinciã. Rñdet Martin⁹. v. ꝓut Bñdict⁹. xij. ordinauit in ſuis ↄſtitutiõibus. c. vij. Ubi dicit: ꝙ generalis teneat viſitare totũ ordinẽ infra decẽ annos exceptis tribus ꝓuincijs. videlicet hibernie grecie ⁊ terre ſancte: ad quas viſitatores idoneos mittere debeat de conſilio generalis capli. Et poſtꝙ̃ dictus generalis vnã ꝓuinciã viſitauerit ad eam amplius nõ reuertat donec alias viſitauerit: niſi aliquis caſus arduus aliud exigeret. Tamen poſtea reaſſumat eũdẽ ordinẽ viſitandi: ceſſante cauſa ꝑpter quam eum interruperat. Hec ibi.

¶ Ubicũqȝ ſunt fratres qui ſcirent ⁊ cognoſcerent ſe non poſſe regulam ſpũaliter obſeruare ⁊c.

Queſtio. cv.

QUERITUR. cv. Quõ intelligat regulaȝ ſpũaliter obſeruari nõ poſſe. Rñdet Martin⁹. v. in ſuis ↄſtitutiõibus. Cũ loco eſt annexa ꝓprietas vel aiaꝝ cura pueros baptizãdi ⁊ alia parrochialia faciẽdi aut qꝛ dño reclamante frẽs morãtur in loco vbi eſt ãnexa proprietas aut quia ꝑpter neceſſarioꝝ penuriã oportet eos in ↄgregatiõib⁹ ⁊ queſtis inhoneſtis contra regule puritatẽ ⁊ vſum ordinis generalẽ accedere: aut propter ſocietatem inhoneſtã ⁊ inſupportabilem preſertim rudibus ⁊ infirmis. Pro huiuſmodi cauſis fratres debeant ⁊ poſſint recurrere ad miniſtrum vel ad miniſtros: qui eos pie ab illis debeant remouere ⁊ in locis deuotis ⁊ ſpũalibus collocare. Hec Martin⁹. Sed quattuor magiſtri dicunt. Spũaliter non poſſe regulam obſeruare põt intelligi: aut non poſſe ſeruare regulã ſm ſuũ rigorem ſiue ſm ſuã puritatem vel ſine occaſione ad peccatum. Hec illi. ¶ Miniſtri charitatiue ⁊ benigne eos recipiãt. Charitas ſit in facto, benignitas in actu ⁊ vbo: ⁊ ideo familiariter ſe habeãt circa tales fratres ad eos recurrentes: vt de ipſis poſſint agere vt dñi agunt de ſeruis ſuis. ¶ Nam ſic debet eſſe ꝙ miniſtri ⁊c. Neqȝ enim ex tali ſeruili condeſcenſione prelati auctas minuit: ſed augetur. Iuxta illud. qui ſe humiliat exaltabitur. ¶ Et non curẽt neſcientes lrãs lrãs diſcere: idest nõ preſumãt vltra eoꝝ vocationẽ. Hec auctor conſor. Sed hoc vltimũ exponit dñs Ioannes de pichano regule expoſitor frater noſtri ordinis ⁊ archiepiſcopus cantuarienſis. Et nõ curent neſcientes lrãs cum ad ſtudia per prelatos non mittũtur.

¶ Precipio firmiter fratribus vniuerſis ne habeant ſuſpecta ⁊c.

¶ Queſtio.cvj.

QUERITUR.cvj. Quō hoc intelligatur. Rñdeo vt dictū eſt ſupra queſito.xxiij. ¶ Et ne ingrediātur monaſteria monacharū. Hoc exponit Martinus.v.⁊ habetur in.c.exijt de verbo.ſig.li.vi. Ubi dicitur ꝙ fratribus per predicta verba regula vult prohibitū eſſe ne ingrediantur monaſteria monacharum quarūcūꝗ monialium: noie monaſterij intelligens domos vel officinas interiores: pro eo ꝙ ad alia loco vbi homines ſeculares conueniunt poſſunt illuc fratres cauſa predicationis vel elemoſyne petende accedere cūm licentia tamen ſuoꝝ platorum: exceptis monaſterijs ſancte clare: ad que nulli datur accedēdi facultas ſine ſedis aplice licentia ſpeciali. Sed papa Martinus .v. addit Si frater aliquis ſine miniſtri licentia aliquod monaſterium intrare preſūpſerit: ipſo facto carceri mancipet. Et diligēter miniſtri attendant: ꝙ moniales ſibi cōmiſſe debitā clauſuram ſeruent: tam fratrū ꝗ ſecularīū acceſſus compeſcendo ſub interminatione maledictionis eterne ⁊c. Si quis frater contra fecerit: carceri mancipetur. Hec Martinus.v.

¶ Si qui fratrū diuina inſpiratione voluerint ire inter ſarracenos.ca.xij.⁊c.

¶ Queſtio .cvij.

QUERITUR.cvij. Quomodo intelligatur idoneitas illorum qui mitti debent inter ſarracenos ſiue infideles. Rñdet auctor cōfor. ꝙ idoneitas attendenda eſt in lrātura. in perſone ſanctitate. religioſitate ac vita ⁊ fidei zelo ⁊ feruore. mundi ⁊ ſui perfecta ab negatione ⁊ ſic de alijs. ¶ Petant a domino papa vnum de ſancte romane eccleſie cardinalibus. Hic cardinalis protector ordinis ex determinatione Greg. ix. non ſe habet de ordine impedire niſi in tribus caſibus in regula expſſis. Primo ſi cōmunitas ordinis pedibus ſancte eccleſie vera obedientia non eſſet ſubiecta. Secundo ſi non eſſet ſtabilis in fide catholica. Tertio ſi regulam fundatam in euangelio chriſti a nobis promiſſam non ſeruarent: tunc poteſt ſe de ordine intromittere: aliter non. Immo quicūꝗ vteretur aliqua gratia a ꝓtectore ei conceſſa: dominus papa priuat cū gratia predicta ⁊ actibus legitimis: vt patet in bulla ordini data ⁊ conceſſa. Hec auctor confor. Addit Martinus.v. in ſuis conſtitutionibus ꝙ ſi procurator ordinis in curia romana aliquid exigat vel extorquere preſumat a fratribus aduenientibus: ipſo facto ſuo officio ſit priuatus. Et ſic eſt finis huius operis. Et altiſſimo deo laus ⁊ gratia in ſempiternum qui mihi minoꝝ omnium minimo conceſſit vt opuſculū hoc multis quidem non inutile ex ſummoꝝ pontificum ⁊ egregioꝝ nr̄i ordinis doctoꝝ dictis breuiter abſoluerem.

¶ Incipiunt alie queſtiones per ordinē alphabeti poſite eiuſdem auctoris.

A

QUERITUR. An profeſſo in ordine ſcʒ in hac religione liceat ad aliā trāſire. Rñdet Ubertin⁹ ſup verbis ꝑdictis. Ex hoc videt

ꝙ magnum periculum animarum ſit ꝙ ſic paſſim dimiſſorie littere pro feſſis hanc regulam conceduntur. Et animaꝝ ſalus videtur negligi i eiſdem. Patet hic ꝙ beatus franciſcus intendit profeſſionẽ regule ſue ſic alte comprehendere ꝑfectionem euangelicã: ꝙ oīs alius ſtatus regularis inferior ſit iſto: ⁊ exire de iſto ⁊ ad alium ire ſit retro aſpicere ⁊ ineptũ fieri regno dei. Hec Vbertinus. Cui concordat. S. Bonauentura in ſua declaratione dicens ſuper eiſdem verbis. Apoſtate ſunt omnes ab hac religiõe poſt ꝓfeſſionem ad quamcũq; aliam tranſeuntes. Et ſi contingat aliquos ſuis peccatis ab hac religione exire vel eijci: ſi totis viribus inſtantes fuerint pro religione hac recuperanda nec gratiam inuenire valuerint: et tunc in aliqua alia religione rigida ſe ſaluare poterunt: ſi tamen quantum in ſe eſt maneant in deſiderio ad ſtatum ſuum priſtinũ reuertendi. Et ſi de licentia apoſtolicę ſedis glorientur aliqui aliter facientes: pro certiſſimo ſciant contra hanc domini ſententiam papã nil facere. Nemo mittens manum ad aratrum ⁊ aſpiciens retro aptus eſt regno dei. Hec ſanctus Bonauentura. Cum quo petrus ioan. ſuper illis verbis regule ſ. nullo modo licebit eis de iſta religione exire ⁊c. concordans dicit. Nota ꝙ tam ꝓprio ſtatu ⁊ pape mandato q̃ȝ euangelico teſtimonio aſtruit oẽm licentiam exeundi ꝓfeſſoribus hui⁹ regule penitus interditam.

B

QUERITUR an frater minor aſſumptus ad ep̃ale officium ſit tutus in conſcientia ſi cõſentiat. Reſpondet ſanctus Bonauẽtura ibidem ꝙ non: niſi coactus per eccleſiam ineuitabili neceſſitate ſuſcipiat regimen animarum: ⁊ quantũ in ipſo eſt ſemper appetat in ſinu ordinis refoueri. Sed neq; obligati ad hanc religionem excuſantur ab egreſſu ꝑ aſſumptionem ſui ad curam paſtoralem vel aliam eccleſiaſticam dignitatem vt patet de voto. c. per tuas. Ubi papa cuidam ad religionem obligato ⁊ ante impletionem voti ad regimen eccleſie aſſumpto reſpondet. Si tuam deſideras ſanare conſcientiam: regimẽ reſignes eccleſie memorate ac reddas dño votum quod vouiſti ⁊c. Hec. S. Bonauentura.

C

ET UBERTINUS idem aſſerens dicit. Expreſſe aſſeruit beatus franciſcus ꝙ qui vult eſſe frater minor verus ſicut dicit regula: non debet habere libros nec aliquid aliud ſuo vſui apropriatum exceptis neceſſarijs veſtimẽtis. Unde nũq; voluit cõcedere ꝙ frater aliq̃s haberet librum aliquem ad ſuum ꝓprium vſum quãtũcunq; a ſibi chariſſimis inſtantiſſime fuerit req̃ſitus: ſed voluit ꝙ libri ad diuinũ cultũ ⁊ ſanctaꝝ ſcripturaꝝ ſtudiũ eſſent in cõi ⁊ in illis addiſcerent illi quibus de⁹ dedit grãm intelligendi. Abſit aũt ꝙ pater nr̃ intenderit ꝙ quilibet frater ſibi ſalmas libroꝝ congreret vel ſic ſibi aꝓpriaret: ꝙ quando mutat̃ d̃ loco ad locũ poſt ſe ſalmã afferret. Hec Uber. Cũ quo etiã auctor cõformitatũ li. ij. concordans ait. Cũ quodã tp̃e beatus franciſcus reuerſus de ꝑtibus vltra marinis a quodã miniſtro interrogaret̃ de intentione ſua ſuper capitulo pauptatis: reſpondit. Ego ſic intelligo ꝙ fratres nõ debent habere niſi veſtimentũ cũ corda ⁊ femoralibus ſicut dicit regula ⁊ calcia

mēta q neceſſitate cogunt. Et dixit ille miniſter. Quid faciaȝ ego q tot libros habeo q valēt vltra quinquagita libras? Cui reſpōdit beat⁹ fran. Nec debeo nec volo nec poſſum venire cōtra conſcientiam meā ꝛ ꝓfeſſionem ſancti euangelij quā ꝓfeſſi ſumus. Vos vultis videri fratres minores ꝛ vocari obſeruatores ſcti euāgelij: opibus aūt vultis loculos habere. Voluit beat⁹ fran. frēs tm̄ in cōi libros habere: q ꝛ poſt mortē ſuam apparuit cuidā fratri dicēs ꝙ null⁹ frater fuit q habuerit libros ꝛ i morte nō voluerit ſe habuiſſe. Hec auctor conformi.

O

QUERITUR an liceat fratrib⁹ oībus ſimpliciter carnes manducare. Et videt ꝙ ſic innuere voluit regula ibi. ſ. d oībus q̄ appo. eis. li. man. Reſpondet. S. Bona. in ſua expoſitione regule dicens. Licet carnes mādacare nō ſimpliciter ſcd̄m ſanctū euāgeliū in quo iſtud nō cōceditur niſi in predicationis eūtibus miniſterio. Qui ergo ꝓ aīaꝝ ſalute nō circueūt: in hac licentia ius nō habent. Unde cū verbū predictum trahatur Lu. x. vbi dicitur. Manducate q̄ apponūtur vobis: notandum ꝙ ibi ſubiūgitur. ꝛ curate infirmos que in illa ſunt. Quod etiam debemus intelligere ſpiritualiter: videlicet ꝙ quādo principales domus abſtinēt a carnibus: nō eſt ſcd̄m euangelium fratres in eſu carnium laxius ambulare. Item vbi eſt ferculorum ſuperfluitas: non eſt euangelice ſanctitatis ſuperfluitatem vſu ſuo approbare: ſed magis neceſſitate accepta diſſimulare prudenter. Item ſi aliqui religioſi receptores fratrum carnes comederent: non eſt euangelice ſanctitatis participare cum preuaricatore in crimine vel carnalitate irregularem ſuo conſortio confirmare. Hec ſanctus Bonauentura.

C

QUERITUR an fratres minores poſſint eſſe executores vltimarum voluntatum. Reſpondet Petrus de ancha. in li. minoricaruȝ: ꝙ ſcd̄m Bartho. in libro. iij. eiuſdem operis non: quando ſuſtinēt vicem heredum: vt quia ipſi habeant actionē mouere ꝛ in iudicijs reſpōdere. Vel ſi non ſuſtinent vicem heredum nec aliquod litigium ſperatur: tamen aliqua res venit vendenda vel in pecuniam tribuenda vt patet in clemen. exiui. §. cūqꝫ dicti. Nec obſtat ꝙ poſſint nominare aliquos q diſpenſent inter eos legata de elemoſyna eis facta: quia illud eſt veruȝ pro neceſſitate tm̄: hic vero fieret diſtributio ꝓ alijs quod eis nullo modo licet vt in dicta cle. §. porro. Ubi pro alijs cauſis q̄ꝫ expreſſis ibi non licet eis ad alios recurrere. Poſſunt tamen ſi relinquatur pecunia diſtribuenda in neceſſitatibus fratrum arbitrio talis fratris minoris: ꝛ hoc herede ſponte ſoluente. Et idem ſi relinquatur pecunia diſtribuenda in moniales monaſterij qd̓ regitur per eos vt in conſtitu. benedicti. xi. cap. xij. Et ſimiliter poſſunt vbi nulla pecunie diſtributio aut adminiſtratio in ſui vtilitatem vertitur. Verbi gr̄a ꝙ. x. floreni expendant inter. x. pauperes ꝑ talem fratrē minorem eligendos. Hic. n. ſola electio ſine diſtributione q̄ a teſtatore facta eſt fit a fratre minore: nec vllum ex hoc litigiū imminet. Et hec vera ſcd̄m Bar. ſed Bal. in hoc vltimo caſu contradixit: ex eo ꝙ

ex electione ⁊ noiatiõe fratrũ orireť actio in iudicio pauperi ſic electo: q videť elect⁹ ab' ipo teſtatore. l. votũ in principio. ff. de legatis. ij. Per medium ergo nõ videť electio fieri poſſe ar. cle. religioſus de procura. Et ẽ etiã alia ratio: qꝛ de facili officiũ executoris poſſet trahi ad queſtũ pecuniariũ. Multi. n. ſunt q eligũť ꝓpter pecuniã: vñ ſi hic eẽt frater minor: nõ eſſet abſtractus a cõtagione tpaliũ qd apte ẽ contra mẽtẽ rľe ſue. Hec Bal.

F

ET VBERTINVS recitans in ſua declaratione hoc dictum Nicolai ſubdit. O q̃ durus ẽ hic ſermo ꝓ multis q nullo p̃dictorum modo exercent: ſed in diſcurſibus vagis ⁊ verbis ocioſis ⁊ aliis truffis tẽpus ſuũ ocioſe deducũt. Vñ ſanct⁹ Bona. in q̃daz lr̃a toti ordini miſſa dicit. Occurrit quorũdaz fratrũ ocioſitas q̃ ſentina ẽ oĩum vitiorum: q̃ plurimi conſopiti mõſtruoſũz quẽdam ſtatũ inter contẽplatiuã ⁊ actiuã vitaz eligẽtes: nõ tam carnaliter q̃ crudeliter ſanguinẽ comedũt animarum. Hec ille.

G

QVERITVR an frẽs poſſint habere vſũz q̃rũcũq ⁊ quãtarumcũq rerũ. Rñdet. S. Bona. Cũ frẽs ſint ꝓfeſſores altiſſime paupertatis: oportet vt omnia q̃ in eorum vſum veniũt habeant vt poſſibile eſt paruitatem vilitatem ⁊ aſperitatem: que tria paupertatem altiſſimaz conſequũtur. Non ergo cõpetunt veris pauperibus magna area vel ſumptuoſa edificia aut quecũq alia ſimilia: nõ vaſa aurea, nõ cellaria, non vinaria, nõ promptuaria inſtaurata: ſed vt oĩa quantũz patitur fragilitas ad pauptatis ſtrictiſſimã regulaz deducantur: vt ſint aduene ⁊ peregrini in hoc ſeculo. Hec Bon auentura.

H

ET SVPER predictis verbis dicit Vbertinus. Cibus ⁊ potus fratrũ debet eſſe quotidianis mẽdicationibus acquiſitus. Et ſic ſeruauerũt patres nr̃i ⁊ ſtatuerũt ſeruãdũ. Vñ nec cellaria nec granaria habuerunt. Hec ille. Sed ⁊ Clemens in declaratiõe ſua. §. rurſus. ait. Nõ eſt veriſimile beatũ frãciſcũ voluiſſe fratres habere granaria vľ cellaria: vbi quotidianis mẽdicatiõib⁹ debẽt ſperare poſſe trãſigere vitã ſuã. Et ideo nõ ex timore leui laxare ſe debẽt frẽs ad cõgregationẽ faciẽdã: niſi ex iam expertis credibile eſſet vite neceſſaria non poſſe aliter inuenire. Hec Clemens.

I

ET VBERTINVS ſuper hoc capitulo. vij. allegat Grego. nonũ ⁊ addit dicens. Hoc nõ bene ſeruatur. Primo qꝛ ipis cuſtodibus aliquando reſtringitur auctas abſoluẽdi de priuatis: ⁊ miſeri frẽs q ex infirmitate ſu acadunt in aliquem caſum reſeruatum miniſtris: non audent ad ipos recurrere: ex quo ſequitur q ruũt de peccato in peccatũ: ⁊ per multa tempora ſepe ſceleribus irretiti remanent. Nã quãdoq miniſtri ⁊ etiaz cuſtodes ſic ſe habẽt indiſcrete erga eos qui recurrũt ad eos pro ſacramenti abſolutione: q vel mutando de loco ad locũ vel in retrahendo eos a promotionibus quas eſſent habituri vel duris verbis aliqñ

loquendo vel alias per ſigna aliqua alijs notabiles eos reddunt non ſine magno periculo animarum ⁊ ſigilli confeſſionis preiudicio.*

K

¶ Nullus fratrum populo penitus audeat predicare niſi a miniſtro generali ⁊c.

QUERITUR hic. A ſancto Bonauentura: an inſtituendus ad predicandum ſit ſemper neceſſario examinādus. Reſpondet. Nullus quidem examinādus eſt: niſi de eius ſufficientia non conſtat. Idcirco papa regulam declarando diffinivit: ꝙ qui examinatione nō indigent: nō ſunt ad generalem miniſtrū mittendi ꝓ officio p̄dicandi. Sequit̄ infra. Cū breuitate ſermonis. quia ⁊c. Iſta breuiatio nō excludit ſi expedit ſermonis prolixitatē: q2 dn̄s ꝓlixe predicauit ſicut patet Joannis. xij. ⁊ Matthei. v.. Ad litteram alias ſtudendū eſt breuitati: q2 prolixitas generat faſtidium ⁊ auditores retrahit pluries ab auditu. Sed ex iſto capitulo patet ꝙ fratribus ex intentione beati Franciſci incūbit ſtudere ⁊ ꝙ ex ſua profeſſione habent predicare: in quorum regula inter omnes ſpecialis tractatus de predicatiōis officio continetur. Unde certiſſime cōſtat: ꝙ nullis alijs religioſis plus competit predicare ex ratione ſui ſtatus: q̄3 ijs qui hanc regulam profitentur. Hec ſanctus Bonauentura.

L

QUORUM dictum allegat Ubertinus: addens ꝙ non poteſt regula ſpiritualiter obſeruari videlicet ad litteram: vt puta ſi nō permittantur fratres veſtimentis vilibus vti ⁊ auſtere viuere ſicut regula p̄ſupponit: aut quia habent fratres curam animarum ad quam ratione loci fratres tenentur: aut quia locus habet annuos redditus ⁊ ꝓuētus aut queſtus pecunie aut aliarum rerum inordinatos ⁊ prohibitos: vel propter periculum peſtifere ſocietatis fratrum aliquorum regule obſeruantiam impedientium: vel propter periculū lapſus carnis datum ab aliqua femina ⁊ ſimilibus: in quibus non ſolū dicit regula ꝙ poſſint: ſed debēt recurrere ad prelatos. Et ſicut aliqui ex nobis audierunt ab antiquis fratribus qui audierunt a beato Franciſco ⁊ ab eius ſocijs qui ſecum in dationе regule fuerant: ꝙ vna de principalibus cauſis quare hic articulus ſic fuit poſitus erat: quia beatus Franciſcus vidit per reuelationem diuinā quod expreſſe predixit ꝙ relaxatio tranſgreſſoria contra articulum paupertatis quod ⁊ aliqui prelati tranſgreſſionem intuentes fratribus quoad illa veliēt tyrannice illicita imperare: quod ne fieret voluit prohibere. Et ideo hic dicit miniſtros ſuos ⁊ ſubditos: q2 de hoc debet prelatus ſeruire ſubdito: ꝙ regulam per ipſum promiſſam faciat obſeruare. Et i hoc remanet ſubditus liber ⁊ dominus ſue ſalutis: quia non poteſt tranſgreſſio regule promiſſe per prelatum ſibi imponi: quin potius poteſt ⁊ debet ſubdit9 p̄lato dicere. Tu debes mihi ſuire ⁊ me regere ad ꝓmiſſe rl̄e obſeruātiā: nō ad ruinā. Et idcirco ita iponit hic p̄latis magnā pietatē ⁊ familiaritatis cōdeſcēſionē circa ſubditos in p̄dictis ⁊ ſimilib9: in q̄bus p̄lati charitatiue ⁊ cōſolatiōis ſolatio debēt ꝓuidere nō ſolū i aptis malis:

ſed etiam in conſcientijs ſcrupuloſis debent multum pie ſubditorum in firma portare. Hec vbertinus.

¶ Caueant fratres ab omni ſuperbia. vanagloria. auaritia. gula ꝛc.

M

SANCTUS Bonauentura. In culpa aũt auaritie ꝛ ſollicitudinis nimie incidunt omnes ſuperfluitates librorũ aut veſtium vel arcarum ꝛ edificiorum aut ſimilium. Que auaritia tunc eſt dãnabilis: cum in grauamen aliorum pauperum in talibus elemoſyne ſuperuacue ↄſumuntur. Et infra. Detractione, que oritur proprie ex inuidia ꝛ odio. Et murmuratione, que ex impatientia ꝛ iudiciorum temeritate. Vel dic ꝙ detractor eſt: qui verbo ledit alium precipue in abſentia. Et hoc fit tripliciter dum quis non dicit verum ſed malum. Aut dicit maluꝫ de alio zelo iuſticie quando ꝛ vbi dicendum eſt: ꝛ hoc non eſt malum ſed bonum. Aut dicit malum deſiderio ꝛ libidine vindicte vel odio perſone ꝛ hoc principali intentione: ꝛ talis peccat mortaliter. Aut dicit maluꝫ ſeſtum ꝛ lubricitate lingue: ꝛ hoc non eſt mortale niſi ita contra prudentiã dicatur: ꝙ poſſit in ſcandalum redundare. Zelo iuſticie poteſt quis dicere malum dupliciter. Vel vt corrigatur: vel vt caueatur. Si vero detractor mentitur vt ledat proximũ: generaliter eſt mortale. Murmuratio ẽ mortale: cum impugnat ſcienter dei iudicia vel ſuperioris auctoritateꝫ vel cum ordinatur ad ſcandalum ſuſcitandum. Hec ſanctus Bonauentura.

¶ Sed attendant ꝙ ſuper omnia deſiderare debent habere ſpiritum domini.

N

VBERTINUS. Spirit⁹ dñi nõ poteſt haberi niſi per orationem puram ꝛ continuam. Sequitur. Orare ſemper ad deum puro corde ꝛc. Sanctus Bonauẽtura. Semper orare eſt canonicas horas quotidie debito modo dicere. Item ſemper orare eſt ſemper bene agere. Tertio modo orare eſt ſemper deuotionis ſpiritum inuiolabiliter obſeruare: que habita inter quaſcunq̃ occupationes ſolet gemitibus ꝛ ſuſpirijs inenarrabilibus chriſti clementiam inperceptibiliter implorare. Et ad hoc hic regula vt eſtimo manuducit. Habere patientiã in infirmitatem. id eſt paucis obſequijs pauciſq̃ remedijs contentum eſſe iuxta exigentiam paupertatis. Ut memores ſimus quomodo olim monachi languentes aqua frigida vix ad ſufficientiam vtebantur. Hec ille.

¶ Precipio firmiter fratribus vniuerſis ne habeant ſuſpecta ꝛc.

O

SANCTUS Bonauen. Suſpectũ conſortiũ ẽ nõ ſolũ mulierũ ſuſpecte: imo cũ omni muliere vbi loc⁹ ꝛ tẽpus, geſtus ꝛ aſpect⁹ ꝛ

alia cōcurrentia indicia ſuſpitionem ꝓbabiliter nō excludunt. Ut ſi loq̃ꝰ queratur pro mulierum colloquio ſolitarius aut obſcurus. Et tempꝰ vel nocturnum vel alias importunū. Si geſtus ſit diſſolutus: vt pote ex nimia ad mulierem propinquitate vel facili ad eam cōuerſiōe fixis oculis, manibus inuicem iunctis. Omne tale conſortium eſt ſuſpectum. Unde ſuſpecta ſunt conſortia ⁊ colloquia predictis circūſtantijs concurrentia. Item ſi ſolitaria ſint alioꝝ excluſo auditu licet nō viſu ex intentione ſine cauſa pia: maxime ſi ſint ſolitaria prolongata aut cum eadem perſona ſine ratione euidenti frequentata: ſuſpecta ſunt colloq̃a ſicut credo. Ad ſuſpicionem autem mulierum facit etas vel conditio colloquentis. Illā autem hmōi ſuſpicionem exiſtimo ꝓhiberi: que fratri excitat enormis temptationis ſtimulum: vel ꝙ criminum fomentū preſtat: vel que poteſt aliuz vel alios ſcandalizare ⁊ hmōi. Exiſtimo omne ſuſpectum ꝓhiberi colloquiū quod ordinatur ad carnis immūditiam qualemcūꝙ: vel quod poteſt huiuſmodi rei ſcandalum probabiliter excitare. Hec ille ſanctus ad litteram.

p

POSTREMO querit ſanctus Bonauen. in .ix. caplo: quot ſunt precepta regule. ⁊ an prelati ordinis poſſint in eis diſpenſare? Reſpondet. Pene omnia poſita in ea ſunt p̄cepta: niſi vbi aliquid expreſſe aditum vt monitionis vel exhortatiōis vocabulum vel cōſimile aliud nō declarat. Preceptorum autem iſtorum tria ſunt genera. In quibuſdam enim expreſſe ponitur precipiendi verbum vt preceteris cōmendentur: ⁊ illa ſic tranſeunt in votum: vt in nullo eorum valeat ordo diſpenſare. Aliud eſt genus preceptorum quibus additur verbū tentionis vel debiti vel aliquid ſimile ex quo obligatio declaratur: non tamen ſic ſtricte ſicut vocabulum precepti ad id faciendum ligat. Unde licet tentio obligationez ſonet: poteſt tamen ordo in particulari ⁊ in caſu cū aliquo diſpenſare ī ſic dictis: exceptis illis in quibus patet intentionem regule omnino preceptorie obligare: vel quorum tranſgreſſio ſcandalum vel deordinationez notabiliter generaret. Uerbi gratia. Cum dicitur in primo capitulo. alij fratres teneantur fratri fran. ⁊ eius ſucceſſoribus obedire: patet ꝙ ī hoc non poteſt ordo aliquatenus diſpenſare. Sic ⁊ in. viij. capitulo. Teneantur predicti fratres quibus electio data eſt alium ſibi eligere in cuſtodez. ⁊ ſimilibus. In alijs autem nōnullis credo ꝙ poſſit ordo diſpenſare in particulari ⁊ in caſu. Uerbi gratia, cum dicitur in. iij, caplo, nō teneantur niſi ſexta feria ieiunare. Credo ꝙ citra manifeſtam neceſſitatem ſubditꝰ tenetur ſoluere ieiunium ſi ſuperior imparet: niſi eſſet ſolutio ieiunij in ſcandalum aliorum. Similiter intelligo in illo verbo ſeptimi capituli. Teneātur predicti fratres ad eos recurrere ⁊c. ⁊ in quibuſdam alijs. Nihil tamē horum poteſt ordo mutare. Eſt ⁊ tertium genus vbi nec additur precipe nec teneri ſicut patet in. 2, capitulo in pertinentibus ad receptionē ad ordinem venientium: ⁊ in. 3. caplo in ſpectantibus ad diuinū officiū: ⁊ ī pluribus alijs conſequenter: vbi multa non eſſe precepta ex intentione mādatorum patet: niſi eoꝝ tranſgreſſio ſcandalum ⁊ deordinationem notabilē

genearet. Circa quorum diſpenſationem particularem inteligitur: quod circa precepta ſecundi ordinis eſt predictum. Inter que etiam alia non preceptorie inſcrũtur. Nec in ſpeciali aliud diffinio: vt omnia regule verba cum reuerentia ſuſcipiantur: et ipſorum tranſgreſſio penitus deuitet. Hec ille.

Q

SANCTUS Bonauentura. Spiritualiter obſeruare. Hoc eſt precipue que ſpiritualia ſunt vt tranquillitas cordis et puritas conſcientie vel propter tentationum grauitatem periculoſam vt in conſortio mulierum vel propter inquietudinem familiarium aut negociorum: vel ſi ibi non poſſent corporum neceſſaria haberi ſalua ordinis puritate. Et infra. Ut dicere poſſint eis et facere ſicut domini ſeruis ſuis. Hic miniſtri informantur ad humilitatez vt ſe quaſi ſeruos imaginentur: vt omnia ſua verba non reſonent imperium. dominũ vel faſtum: que poſſint repellere ſubditos a fiducia ad miniſtros in neceſſitatibus recurrendi: non tamen vt detur ſubditis occaſio ſuperbiendi propter nimiam miniſtrorum humilitatem: quia ſm ſanctum Auguſtinum dum nimium ſeruatur humilitas: regendi frangitur auctoritas. Hec ſanctus Bona. ad litteram.

Et vbicunqz ſunt et ſe inuenerint fratres; oſtendant ſe domeſticos etc.

R

PETRUS Joannes ſic exponit. Hic agit de perfecta habitatione mutue charitatis et hoc quantum ad tria. Primum quantuz ad ſignum ſumme familiaritatis. Uult enim qđ omnes eiuſdem ordinis ſe oſtendant tanq̃ eiuſdem domus domeſticos ſeu cohabitatores. Et hoc in tantum: qđ quilibet fiducialiter et ſecure poſſit alteri ſuam neceſſitatem monſtrare: Secũdum quantum ad effectum viſceroſiſſime charitatis tã ſcilicet in eo quod premiſſum eſt quia non intendit qđ prefata oſtenſio ſit ficta ſed potius cordialis et vera: q̃z in eo quod pro ratione eius quod premiſſum eſt ſubdit quia ſi mater diligit et nutrit filium ſuũ carnalem: quãto diligentius etc. Tertium quantum ad effectum fideliſſime obſequioſitatis. Unde non ſolum dicit qđ debeant ſe diligere: ſed etiam qđ debeant ſe inuicem nutrire pluſq̃ mater filium ſuum carnalem. Et ſubdit de infirmis qđ ſic ſeruiant eis, ſicut vellent ſibi ſeruiri.

Teneantur predicti fratres ad eos recurrere quã citius etc. capitulo. vij.

S

PETRUS Joannes dicit: qđ hic peccatum ſoli peccanti notum et de quo non preceſſit ſuſpicio precipiatur extra forum ſacramentalis confeſſionis detegi nullatenus eſt credendum: quia etiam a multis creditur qđ tale peccatum pandere eſſet contra ius diuinum et occaſio multo

rum ſcandalorum ⁊ in magnũ periculum animarũ. Sed per hoc inſinua tur ꝙ omnis frater lapſus in mortale peccatum: tenetur ad ſacramentũ confeſſionis recurrere ꝙ̃ citius poteſt. Unde loquendo de publice penitentie acceleratione: per quandam conſequentiam videtur innuere conſimilem feſtinantiã de ſecreta ſe velle. Hec ille.

¶ Et qui neſciunt litteras non curent litteras diſcere. x. capitulo.

T

PETRUS Joannes dicit. Nota ꝙ non ſimpliciter prohibet eis addiſcere: ſed ꝙ ex ſe ipſis non curent. Unde ſi ſupioribus aliud vtilius videretur: etiam poſſent tales facere addiſcere. Secundo nota ꝙ ſtudium litterarum eis interdicit: non autem ſtudium fidei ⁊ ſapientie chriſtiane ſiue moralis ſiue contemplatiue ꝓut abſq̧ litteris edocetur. Tertio notandum quare pro idoneis non dat expreſſum de diſcendo preceptum: ſicut pro neſcientibus litteras de non addiſcendo. Fit enim hoc vt exiſtimo: primo quia in his ad que tam naturalis ꝙ̃ curioſa ⁊ ocioſa affectio de ſe ſatis impellit ⁊ maxime abſtractos a mũdi curis ⁊ voluptatibus ⁊ datos quieti contemplatiue ⁊ ad populorũ predicationem ex ſua regula aliqualiter ordinatos: non fuit neceſſe aut expediens amplius illos ad hoc inducere. Talium eſt enim ſcire ⁊ addiſcere litteras: ⁊ ea que per litteras poſſumus edoceri. Secundo ne in litteris ⁊ chartis principale ⁊ fundamentale lumen ⁊ ſtudium ac magiſterium ſpiritualis ſapientie eſſe arbitraremur. Ut ergo ſtudium ⁊ ſcientia litterarum doceret eſſe inferius ⁊ poſterius ſtudio reali quod eſt in mentali perſcrutatione ⁊ ſurſũ actionem ⁊ non ſolum intellectuali ſed ⁊ affectuali adheſione ad ſublimẽ totius fidei veritatem: ita ꝙ non ſolum intelligatur ſed ⁊ ſaporetur ⁊ deuoretur: ideo de ſtudio litterarum nihil niſi ſolum per quandã conſequentiam inſinuauit: ⁊ hoc de illis quos addiſcere non inhibuit. Quod patet maxime per hoc ꝙ voluit predicatores ſingulariter examinari: eorumq̧ eloquia examinata eſſe. Sed ſcias ꝙ in ſcedulis fratris leonis quas de hijs que de patre noſtro tanquam eius ſingularis ſocius viderat ⁊ audierat conſcripſit: legitur ꝙ quidam frater laicus petijt a beato frãciſco ꝙ poſſet habere pſalterium ⁊ addiſcere: cui beatus Franciſcus reſpõdit aliquã do ſimilem tentationem de addiſcendo habuiſſe: Cumq̧ ſuper hoc deum oraret ⁊ orando conſilium requireret: fuit ſibi dictum a chriſto. Uobis datum eſt noſſe miſterium regni dei: ceteris autem in parabolis. Et ſenſus (vt puto) fuit. Uobis, tanꝙ̃ a mundo ſumme abſtractis ac mihi ſumme coniunctis datum eſt vt nudam veritatem virtutum ⁊ bonorum eternorum addiſcatis ⁊ videatis per effectualem ⁊ realem ipſorum experientiam in ſe ipſis. Et certe non credo ꝙ abſq̧ hoc diuine illuminationis radio ⁊ igniculo poſſit aliquis medullam littere ſcripturarũ perfecte penetrare: nec forte aliqualiter ſine aliqua vanitate ⁊ cum frigida ſimplicitate predicare. Hec ille.

¶ Orare ſemper ad deū puro corde.

u

PETRUS Joan. In oratione puri cordis nō ſolum cōmunē abſtinentiam ⁊ ſobrietatē a delicijs carnis incluſit: ſed omniū aſtrictionem ⁊ depurationem a quibuſcūq₃ illecebris ⁊ a fantaſmatum nebulis vt ſic ſereno oculo ⁊ mūdo corde ſemper ac ſi eſſent in celis videant faciem dei ſui. Dicit autem habere ſpiritum dn̄i potius q̄₃ habere habitum gr̄e ſue: qꝛ ipſe eſt fons ⁊ terminus ⁊ obiectū oīum gr̄aꝝ. Hec ille.

¶ Non habeant ſuſpecta conſortia vel conſilia mulierum. c. xj.

x

PETRUS Joan. Nota ꝙ ſuſpectum conſortium mulierum nō contrahitur per mutuā preſentiam perſone: ſed in abſentia. Unde Hieroni. Crebra munuſcula ⁊ ſudariola ⁊ faſciolas ⁊ veſtes ori applicatas ⁊ oblatos ac deguſtatos cibos blādaſq₃ ⁊ dulces lr̄as ſanctꝰ amor nō habet. Et nota ꝙ omnis impudicitia aſpectus ⁊ contactus affatus ⁊ cogitatus in ſubſtantia voti caſtitatis directius ⁊ ſubſtantialius inhibetur q̄₃ ſuſpectum conſortium: qꝛ multa ſunt ſuſpecta: q̄ ſecundum ſe ⁊ abſolute non ſunt impudica. Et ideo vitationem oīs impudicitie in diffinitione regule intelligo explicite in caſtitatis noīe cōphenſam. Hec ille.

y

QUERITUR, quid ſi nō directe ſed in vi conditionis aliquid annuū relinquitur fratribus minoribus: puta aliquem heredem inſtituo ſub conditione ſi aliquid annuū dederit. Certe nullo modo hoc licet fratribus recipere. Hoc enim dicitur in fraudem fieri vt. l. de conditionibus de dona. cau. mor. ⁊. l. in cuius. ff. de conditionibus ⁊ demonſtrationibus. Jlle. n. vt impleat conditionē debet offerre vt dicta. l. in cuius. Hec Bartho. in libro minoricarum.

z

QUERITUR etiam. Utrum ille a quo legatum relinquitur ad preſtandum ſit obligatus ⁊ cui? Reſpondet Bartho. ibidem. Dicendum ꝙ obligatio poteſt intelligi ꝓprie ⁊ ſtricte ꝓut eſt vinculum quo quis recipere aſtringitur. vt inſti. de obliga. in pricipio. Et hoc mō aſtringi requiritur ꝙ ſint duo. Unus qui tenetur ⁊ eſt obligatus. Alius qui tenet ⁊ habet obligationē. vt. ff. de excep. l. prima. Et hoc modo ſumēdo: heres nō eſt obligatus fratribus: qꝛ fratres ſecundū eoꝝ ꝓfeſſionē neminem tenent obligatum. vt in. c. exijt in. §. ceterum dicitur: ꝙ contra ꝑſonā nominatam cuiuſcūq₃ conditionis exiſtat in iudicio vel extra actus ꝓſecutionis ſeu aliquod ius ⁊c. Scd̄o poteſt intelligi obligatio large ꝙ improprie pro quadā equitate accipitur qua quis in ſe ipſo tenetur ad aliqd dandum vel faciendū ⁊ ad hoc ipſe ſe videt obligatum: licet a nemine teneatur: ⁊ illa talis equitas parit officiū iudicis vt. l. quintus de ānu. le. ⁊ l. hereditas. de peti. here. ⁊ iſto modo heres vl̄ alius a quo relinqtur legatum poteſt dici obligatus: qꝛ per hoc cōpetit officium iudicis.

QUERITUR quoqꝫ: an ille a quo legatum eſt relictum ſit obligatus reſpectu alioꝝ ꝙ̄ dictoꝝ fratrum. Et tunc dicendū ꝙ eſt ꝓprie obligatus. Nam conſtat ꝙ vita ipſorum fratrum in pauptate altiſſima eſt fundata. ſed quando ob neceſſitates pauperū relinquitur aliquid: illi ciuitati in qua ſunt paupes videt̄ relictum vt. l. ſiquid ⁊. l. ciuitatibus de annu. lega. Habet igitur ciuitas heredē obligatū ad hoc ciuiliter ⁊ naturaliter: ex qua obligatione oritur actio ⁊ obligatio contra heredem. dicta. l. ſi quid. ⁊. l. ciuitatibus. Caueant tamen fratres nec ſic petēti aſſiſtāt: quia hoc ſtatui eorum repugnat. Ut in cle. exiui. §. verum. Poterit etiā iſtud legatū exigi ex officio epī vel etiā iudicis ſecularis: vt patet in dicta declaratione nicolai. in. c. exijt qui ſeminat. Hec Bartho. in libro minoricarū. Ad laudem dei. Amen.

❡ Explicit tractatus aureus qui inſcriptus eſt Serena cōſcientia.

❡ Incipit tabula plurium queſtionum ſuper regulā fratrum minorum a doctore ſeraphico ſancto Bonauentura editarum.

❡ Quare ſcūs frāciſcus nouā regulā inſtituerit. Q. 1.
❡ Quare frēs ꝑdicent populo ⁊ confeſſiones audiant. Q. 2.
❡ Quare fratres in ſecreta conuerſatione ſtudentes litterarum ſtudio ſe modo dent. Q. 3.
❡ Quare tantus ordo mendicitati quotidiane ſe exponat. Q. 4.
❡ Quare frēs in ciuitatibꝰ ⁊ oppidis frequētius maneāt. Q. 5.
❡ Quare frēs altas ⁊ magnas domos erigāt ⁊ oratoria ſūptuoſa ⁊ areaſlatas magno precio comparent. Q. 6.
❡ Quare frēs plura colligāt vel ſeruent ꝙ̄ ꝙ poſſit quotidie ad vniꝰ diei victum ſufficere. Q. 7.
❡ Quare frēs plura modo petant ꝙ̄ olim. Q. 8.
❡ Que ſit cauſa in patiētie fratrū in penuria circa ea qbꝰ indigēt. Q. 9
❡ Quare indifferenter non recipiantur omnes volētes noſtro aggregari conſortio. Q. 10
❡ Quare nō laborent frēs manibus pro victu. Q. 11.
❡ Utrū de quolibet ordine poſſit quis tranſire ad regulam ⁊ religionē fratrum minorum. Q. 12.
❡ Utrum poſt emiſſam profeſſionem in iſta religione liceat ad aliam tranſire. Q. 13.
❡ Utrū liceat ordini ⁊ frībus eijcere aliquē ꝓ demeritis vel egreſſo ⁊ penitenti ⁊ potenti receptionē denuo denegare. Q. 14.
❡ Quare frēs recipiendo inutiles multiplicent numerum ⁊ ſe ipōs ⁊ alios onerent. Q. 15.
❡ Unde eſt ꝙ aliqui religioſi ſunt moribus ita diſtorti ⁊ rudes ſicut ali

quã ſecularés. Q.16.
¶ Quare oēs diſcholi per quos religiōis puritas deformat nō eijciant ab ordine. Q.17.
¶ Que ſint precipua in quibus bona religio agnoſcitur ꝛ in quibus alia melior altera extimatur. Q.18.
¶ Que ſint potiores cauſe qb⁹ in vita religioſa videnť ordines deficere ꝛ in tpalibus ꝛ quibuſdā cerimonialibus ꝓficere. Q.19.
¶ Quare inter religioſos oriātur diſſenſiōes ꝛ inuidie ſicut ꝛ inter ſeculares ꝛ aliquādo acriores. Q.20
¶ Quares frēs ſtudioſe abſcondant facta ſua. Q.21
¶ Quare frēs potius frequentent menſas diuitū ꝙ pauperū. Q.22
¶ Quare frēs magis honorēt diuites ꝙ pauperes ꝛ ꝓmpti⁹ ſeruiāt eis in ꝯfeſſiōib⁹ audiēdis ꝛ alijs ꝯſilijs ꝛ obſequijs. Q.23.
¶ Quō frēs minores hn̄tes domos, hortos, libros, veſtes ꝛ alia victui neceſſaria ꝓ tpe excuſanť a tranſgreſſione regule. Q.24.
¶ Quō frēs pecuniariā elemoſynā procurantes ꝛ per alios eam recipi ꝛ ſeruari ꝛ ad libitū ſuū diſtribui faciētes nō dicantur ꝯtra regulam per interpoſitā pſonā pecunie receptores. Q.25.
¶ Quare frēs petāt elemoſynā ab in iuſta lucra ſectātibus. Q.26.
¶ Quare clerici magis odiant ꝛ pſequātur frēs ꝙ laici ꝛ ſimplices ſacerdotes. Q.27.

¶ Explicit tabula queſtionum. S. Bonauenture ſuper regulā fratrū minorū.

¶ Incipiunt determinationes multarū queſtionū ſuper regulam beati Franciſci edite a doctore ſeraphico ſancto Bonauentura.

Cum inter alios ordines religioſoꝝ ordo fratrū minoꝝ dat⁹ ſit eccl'ie ad edificationē fideliū in fide ꝛ moꝛib⁹ per verba doctrine ꝛ exēpla bone ꝯuerſatiōis: qbus ꝛ fideles erudiāť ad imitādū: ꝛ fides muniať ꝯtra prauitatē hereticā ſicut lucerna fugās in domo tenebras ꝛ opantes ꝓmouēs: vt eadē edificatio afferat fructū ampliorē: neceſſe eſt ordinē ipſ ꝗttuoꝛ ornamētis eſſe pditū: ſine qb⁹ min⁹ pficeret i alijs: lꝫ forte quoad ſe aliquo illoꝝ poſſet carere. Primū ē vita irrephēſibilis ꝗ maxime ſibimet ꝓdeſt ꝛ alios edificat. Scdꝫ ſcia ſacre ſcripture: ſine ꝗ nec ſecure nec vtiliter poſſet alios docere. Tertiū eſt auctoꝛitas pdicādi ꝛ ꝯfeſſiōes audiēdi: in qb⁹ maxime ꝓſūt fidelib⁹ frēs. Quartū rō ſatiſfactoꝛia ſup qbuſdā dubijs apud illos q nō intelligūt ꝗliter fiant rōnabiliter ꝛ licite imo neceſſario ꝛ meritoꝛie in ordine: ſup qb⁹ aut mirāť aut ſcādalizāť: vt ſciāt ꝗliter ꝛ quō iſta fiāt rōnabiliter: cū ad hoc teneamur. Nā vt coꝛā ceco offēdiculū nō ponam⁹: opa nr̄a lux debēt eē coꝛā hoīb⁹ iuxta illud Mat. v. Ut liceat lux vr̄a coꝛam hoīb⁹. Uos eſtis lux

mũdi. Et ideo expedit in lucē ponere ⁊ rōnē oñdere de ijs q̄ nō intellecta aliquatenus impedire. Sicut enim artis aliꝰ ius ignarus videt aliqua poſſent putari tenebre: ⁊ per ꝯſequēs poſſent alioꝝ edificationē ĩ nobis ab illius artis opificibus inſtrumenta haberi que non intelligit ad quid valeant: ita plerūq; ſeculares ⁊ rudes mirātur quare ſpirituales hec ⁊ hec faciant. Ita vt expediat aliqua ab eis abſcondere non ex ſimulationis palliatione ſed pro cautela: ne ponatur offendiculū infirmis: ⁊ puſilli intelligentia materiā ſcandali inde ſumat. Aufer rubiginē de argento ⁊ egredietur puriſſimū vas. Hoc eſt, tolle de bono quod facis ſuſpicionem rōnem reddendo: ⁊ apparebit purum ⁊ bonū qđ putabatur vitioſum. i. Petri. iij. Parati ſemper ad ſatiſfactionem ⁊c̄. Ipſa enim opera dei puriſſima in ſe ſepe ſunt in rudibus ⁊ in infidelibus occaſio ſcandali cū nō intelligūt ⁊ ſiniſtre ac peruerſe interpretanẗ. Mat. xi. Beatus q nō fuerit ſcādalizatus in me. ps. xvij. Cū ſancto ſcūs eris: ⁊ cū ꝑuerſo ꝑuerteris. Ut ergo lucerna clarius luceat offendiculū auferas ei: ⁊ limpidius lumen effundet.

¶ Queſtio. prima.

PRIMO igitur queritur. Cum tot ſancti ordines ⁊ approbate regule fuerint: cur ſanctus franciſcus nouā regulā facere voluit: q̄ſi non ſufficerent prioꝝ inſtituta ſanctoꝝ. Ad illud tibi reſpondeo: q̄ pater ſanctus franciſcus ſpiritu dei plenus ⁊ zelo charitatis dei ⁊ ꝓximi totus ignitus: triplici deſiderio flagrabat: videlicet vt totus poſſet eſſe imitator chriſti in omni perfectione virtutum. Item vt totus poſſet adherere deo per aſſidue contēplationis eius guſtum. Itez vt multos poſſet lucrari deo ⁊ ſaluare animas pro quibus chriſtus voluit crucifigi ⁊ mori. Et quia non ſuffecit ei vt iſta in propria perſona tantū ageret: voluit inſtituere ordinē: vt multos coopatores haberet non ſolū in p̄nti ſed etiam in futuro: qui ⁊ ſanctitatis eius imitatores exiſterent ⁊ alios deo plurimos lucrarentur. Ordines autem quos ipſe ſanctus franciſcꝰ inuenit in eccleſia, aliqua predictorum trium ex parte habebant: vt religioſi cenobite qui in ſtudio virtutum chriſti imitanẗ veſtigia: eremite qui contemplationi diuine frequentius vacant: ⁊ clerici rectores plebium qui animarū curā habentes. officio: lucris aiaꝝ omni vigilātia intendere debent. Et quia hec tria ſimul inuenit in nullo ordine: ſpirituſancto edoctꝰ nouā condidit regulā ⁊ nouū ordinē inſtituit: quo in profeſſione euangelicorū conſilioꝝ obedientie, videlicet ⁊ caſtitatis ⁊ abdicatione proprietatis chriſti veſtigia ſequeretur: ⁊ in officio p̄dicationis ⁊ ꝯfeſſionis aiarū lucra vtiliter q̄reret: ⁊ in altiſſime paupertatis mendicitate libertatē ſpiritꝰ retinēs: ꝯtēplatiōis ſupne apprehēderet puritatē. Naz ⁊ ſi actionis exterioris occupatio aliquotiēs interrūpat ociū ꝯtēplandi: ipſa tñ libertas cordis nullis ſollicitudinibus t̄paliū diſtracta: ſp̄ualis vacationis magnā preſtat ſtudioſis opportunitatem vt orādo, legendo, meditando ⁊ contemplando. Plus enim obeſt ad deuotionis puritatē aſſequēdam ſtrepitus t̄palium curarū: q̄ exercitatio virtuoſaꝝ actionū: q̄ curarum importunitas in ocio corpis generat mentis inqetudinem. Bonũ

autez operis fidelis exercitatio ꝯſciam quietat ⁊ impinguando eleuat in
ſuperna: ſicut qui laborat in preparatiōe conuiuij in quo quietus iocun
de epuletur. Vn̄ dn̄s per diem occupabat in doctrina populi ⁊ egrotan
tium curatione: in noctibus orōnibꝰ in monte vacabat. Lu. xxi. Erat āt
diebus docens in tēplo: noctibus vero exiens morabat in mōte oline
ti ⁊c. ps. xli. In die mandauit dn̄s miam ſuā ⁊ nocte cāticū eius. Nola
it ſanctus franciſcus eſſe frēs ſuos aſtrictos ad curā aiaꝝ ex debito ne
ceſſitatis ſed ex libere charitatis affectu: ⁊ vt merituz expectarēt de fru
ctu ſalutis alioꝝ: ⁊ periculum euitarent de pditiōe eoꝝ: pticipes in lu
cro: indemnes in detrimēto: vt alios extrahant de naufragij ſeu incēdij
periculo: ipi tuti ꝯſiſtentes in ſolido nō periclitētur cum pereuntibus in
peccato.

Queſtio. ij.

CUR ERGO q aiaꝝ curā ordinarie nō ſuſcipitis: pdicatis po
pulo ⁊ ꝯfeſſiōes auditis mittētes falcē in meſſez alienā: cum illis
ppꝛie ꝯpetat q aiaꝝ curā ex officio gerunt: iniuriātes plebanis in quo
rū videmini preiudicium exercere officia illis ꝯmiſſa: ⁊ decipiētes illos
quos abſoluitis ſuper quos iuriſdictionē nō habetis ordinariā ꝯtra ca
nonū inſtituta ⁊ periculū aiaꝝ vr̄arū. Rn̄deo. Nulli in hoc facimus in
iuriam nec aliquē decipimꝰ: ſed ſedes aplica q̄ imediate curā eccl'ie hz ⁊
a qua ceterē eccleſiarū paſtores tā maiores q̄ minores gubernādi ſuſci
piunt auctez tā mediate q̄ imediate. ⁊ a qua oēs leges canonū emanāt
videns in his nouiſſimis tpibus iuxta aplm inſtare tpa piculoſa ⁊ laxa
tis euāgelice pdicatiōis retibus in capturā tantos influxiſſe piſces ho
minū ad fidei pfeſſionē: q rete fidei ſcindit: meſſez fideliū multā ⁊ opa
rios idoneos paucos eo q peccata quotidie multiplicāt in eccl'ia: ⁊ epi
negocijs exteriorbus dediti ſpūalibus intendere nequeūt: ⁊ pauci ſunt
paſtores in eccleſijs pſonaliter reſidētes: ſed vicarijs ⁊ mercēnarijs cō
mittunt oues ſiue aias regendas: in quoꝝ plurimis multi eueniūt defe
ctus impitie ⁊ honeſte vite negligētie ⁊ alioꝝ defectuū per quos ad gu
bernādas aias reddūtur inhabiles: ⁊ non eſſe qui plebes erudiāt vel a
peccati fecibus extrahant: vocauit nos in adiutorium tam cleri q̄ po
puli: vt per officiū predicationis ⁊ confeſſionis ſubueniamus aiabus: ⁊
onus paſtoꝝ ſubleuādo: alleuiemus ſicut petrus ⁊ eius ſocij non valen
tes ſoli rete piſciuz ad littus trahere pre multitudine annuerunt iacobo
⁊ ioanni ſocijs ſuis in alia naui que ſignat religionē: vt venirēt ⁊ adiuua
rent eos: ne vel ipſi mergerent vel piſces capti pirent. Luce. v. Cū ergo
ex aplice ſedis miſſione epoꝝ beniuolentia pdicationis opa ⁊ ꝯfeſſionis
ſubditis eoꝝ impendimꝰ: eos ex charitate ⁊ auctē coꝝ abſoluimꝰ: ⁊ nō
decipimꝰ eos ſed iuuamus: ⁊ in illis fit non preiudiciuz plebanis ſed be
neficiū dum pro eis laboramus ⁊ ad obiam debitā eoꝝ ſubditos exhor
tamur. Nā ſi plebanus pōt alteri vicem ſuā ꝯmittere: multo fortius pt
hoc papa ⁊ epi qui pleniorē hn̄t in oēs ſibi ꝯmiſſos ſine differētia pote
ſtatē. Et ſicut ex charitate nō ex neceſſitate impendimꝰ fidelibꝰ ſpūalia
ſubſidia docendo ⁊ orādo ⁊ a peccatis in ꝯfeſſiōe abſoluēdo: ita ipi nō

ex debito coactionis ſed ex libertate charitatis miniſtrãt nobis corporalis neceſſitatis ſubſidium: cum dñs ordinauerit ijs qui euãgelium nũciant de euangelio viuere. ⁊c.

¶ Queſtio. iij.

ITEM quero. Cum religioſi debeant ſimpliciter ambulare ⁊ omnino virtutibus abundare ⁊ ad hoc opam dare: cur rurſum ſtudio lfarũ (que olim ſancti patres poſtpoſuiſſe laudant̄ vt bñdict⁹ ⁊ alij) ſe modo dant ⁊ in ſecreta ↄuerſatione ſtudentes? Rñdeo: ꝙ cum (ſicut dictum eſt) ꝑdicationis officiũ ex regulari ꝓfeſſiõe ordini annexũ ſit ⁊ etiã ꝓfeſſionis que noticiã requirũt ſacre ſcripture q̃ ſubtili indiget i pleriſq; locis expoſitiõe: ne ex imperitia errores ꝓ veritate doceam⁹: neceſſe eſt nobis ſacre ſcripture habere ſtudiũ ⁊ magiſtros. Hec enim ſcia nõ ſolũ vtilis eſt ad alioꝝ eruditionẽ: ſed etiã ad ꝓpriã inſtructionẽ: vt ſeru⁹ dei ſciat ſeipm̃ bene regere: virtutes a vitijs diſcernere: ⁊ noticiã dei ⁊ futurorũ ꝓmioꝝ clarius intelligere: ⁊ in oĩbus cautius ⁊ fructuoſius ↄuerſari. Nã ⁊ aplˢus hortat̄ timotheũ ad lectiõis ſtudiũ: ⁊ ſanctoꝝ nobis diligentia in ſanctarũ ruminatiõe ſcripturarũ frequẽter ↄmẽdatur. Ueritas eni fidei ⁊ vite ſanctitas nõ aliunde q̃ ex ſcripturarũ fonte haurit̄: ſine q̈bus impoſſibile eſt quẽq̃ ſaluari. Hereticoꝝ etiã verſutijs qui i ſcripturis ſanctis occaſionẽ erroris per falſas interꝓtatiões aſſumũt: oportet ꝑ ipſarum diligentẽ inueſtigationẽ diligenti⁹ obuiare: ⁊ fideles ↄtra eorũ fraudes ⁊ latẽtes decipulas ꝓmunire. Unde Hieronym⁹: Sancta ruſticitas ſolũ ſibi ꝓdeſt ⁊ quantũ ex vite merito eccleſiã chriſti edificat: tñ nocet ſi deſtruẽtib⁹ nõ reſiſtat. ad Titũ. i. Potẽs ſit exhortari in doctrina ſana ⁊ eos qui contradicũt arguere ⁊c.

Queſtio. iiij.

ITEM cum ſufficiat ad religionis ꝑfectionez nil habere ꝓpriũ in ſpeciali ⁊ habere poſſeſſiones pro neceſſitate in cõi ſicut oẽs religiones ãtiquoꝝ patrũ bñdicti. Auguſtini ⁊ alioꝝ: videret̄ in cõſultum ⁊ aliquo mõ tentare deũ: ꝙ tãtus ordo exponat ſe mẽdicitati quotidiane velut celitus expectet victũ ſuũ: cũ poſſet aliter habere. Rñdeo. Perfectio diuerſos gradus habet ⁊ alius alio ſublimior eſt: nec ꝑfectioni alioꝝ ordinũ ꝓiudicat quin altior poſſit inueniri. Tentare aũt deũ nõ eſt chriſti ꝓmiſſiõibus credere ⁊ eius ↄſilijs obedire ⁊ eius veſtigia imitari qui dicit Mat. xix. Amẽ dico vobis ꝙ vos qui religſtis oĩa ⁊ ſecuti eſtis me ſedebitis ſuper ſedes ⁊c. Dñs aũt iſtã pauptatẽ docuit ⁊ tenuit: vt nil poſſeſſiõis in terra haberet. Unde Mat. viij. dicit. Uulpes foueas hñt ⁊c. Multis aũt de cauſis ordo nil ꝓpriũ poſſidet in hoc mũdo: Primo vt veſtigia xp̃i ꝑfecti⁹ imitet̄. Mat. xix. Si vis ꝑfect⁹ eſſe vade ⁊c. Scdõ vt laq̃os auaricie facili⁹ declinem⁹. i. Ti. vi. Qui volũt diuites fieri incidũt in. ⁊c. Tertio vt culpas ſupfluitatis pleni⁹ expiemus. Prouer. vi. Oẽz ſubſtãtiã domus ſue ⁊c. Quarto vt altioris meriti gl'iam ↄſeq̃mur ꝑ varias v̄tutes pauptatis. Mat. v. Bti paupes ⁊c. Quinto vt liberiores ſimus mente ad ſpũalia ſtudia orõnis. ↄtẽplatiõis. lectionis. Mat. x. Nolite poſſidere aurũ ⁊c. Sexto vt ꝑdicatiõis ſtudio expediti⁹ itẽdam⁹. Septi

mō vt verbum dei minus trepide oībus ꝓponamus. Octauo vt magis
confidere omnes in eum ſperantes doceamus. Nono vt occaſione petē
de elemoſyne ad aliorum edificationem frequentius exeamus. Decimo
vt qui nobis ſubueniūt in tpalibus fiducialius ſpiritualia requirāt. Un
decimo vt magis cauti ſimus ab omni ſcandalo: quo magis timemus
in temporalibus deperire. Duodecimo vt tanto humiliores ſimus: q̄n
to magis ſubſidio aliorum indigemus. Et qꝛ ſpūalia fidelibꝰ ſeminamꝰ:
non tantū ex gratia ab eis carnalia ſubſidia expectamus. Luce. x. Dignꝰ
eſt operarius mercede ſua. Hieronymus. Redditus poſſeſſionē nobis
prouidere non oportet: ſed ad menſam domini tanq̄ fideles cooperato
res occurramus.

Queſtio. v.

ITEM quero. Cum religioſi a tumultu ſecularis frequentie ſeſe ſe
parare ſtuduerint ⁊ in ſolitudinibꝰ habitare: quid eſt ꝙ vos frequē
tiꝰ in ciuitatibꝰ ⁊ oppidis manere ſoletis q̄ſi voluptuoſiꝰ ibi paſcēdi ⁊ in
quietius ⁊ indeuotiꝰ ibi viuatis? Rn̄deo. Tres ſūt cauſe p̄cipue ꝑ q̄bus
inter hoīes morari ſolemꝰ. Una ꝓpter eoꝝ edificationē: vt ꝓmptiꝰ eis
adſimꝰ q̄n reqrūt a nobis pniam. doctrinā ⁊ ſalutꝫ ꝯſiliū: ⁊ videāt a no
bis bone ꝯuerſatiōis exēplū. Si. n. remoti eſſemꝰ ab eis nec ipſi poſſent
ad nos q̄n indigerēt cōmode accedere: ⁊ difficile eēt nos totiēs vocari: ⁊
maior eēt nobis inqetudo ꝯtinue currere ⁊ recurrere q̄ iter eos manere
⁊ p̄uſq̄ veniremꝰ affectꝰ ⁊ cōpūctio reqrētiū pniaꝫ ſepe tepuiſſet. Scd̄a
cā ē ꝓpter indigentiā victualiū: qꝛ in locis deſertis nō inueniremꝰ quoti
ens ſupuenientibꝰ vel reſidētibꝰ vel īfirmis īdigeremꝰ: q nobis neceſſa
ria vite miniſtrarēt: cū ꝑ nos nō hēamꝰ. Extranei etiā q ꝓ ꝯſilio ſupueni
rēt cū ſtatiꝫ nō poſſent expediri ⁊ recedere: cogerēt nobiſcū frequētiꝰ ho
ſpitari: qd̄ multis ex cāis nullatenꝰ expediret ꝓpter īqetudinē ſuſpicio
nē ⁊ pauꝑtatē. Tertia cā ē ꝓpter tuitionē: qꝛ ſi extra hoīes moraremur
nec libros nec calices nec veſtes nec alia neceſſaria tute ſeruare poſſemꝰ
a latronibus vel p̄donibꝰ vel ſeruiētibꝰ potētiū. Nā ꝑſone etiā ſepiꝰ eēnt
in ꝑiculo: ſi q̄n in p̄dicatiōe forſitā aliquos offenderemꝰ vel filiū vel frēꝫ
alicuiꝰ de quo dolerēt in ordine recipemꝰ: q etiā amicū frūꝫ vellet mali
cioſe offendere vel moleſte ferret nos in terra morari domos nr̄as īcē
deret ⁊ nūq̄ poſſemꝰ ibi pacifice ꝯmorari. Qui āt hn̄t poſſeſſiōes ⁊ p̄e
dia ſibimet ſufficiūt: pn̄t extra ciuitatē morari. Similiter ⁊ ſolitarij qui
paucis indigēt: pauca ab alijs reqrere neceſſe hn̄t. Sūt ⁊ alie cāe q̄s mō
p̄tereo ꝓpter q̄s ꝯuenit inter hoīes potiꝰ q̄ i deſerto iuxta ꝯditiōes nr̄i
ordinis habitare. Sed ad pn̄s iſte ſufficiāt.

Queſtio. vj.

ITEM quero. Cum ſancti pr̄es laudent in caſellis ⁊ in vilibꝰ habi
taculis habitaſſe: qd eſt ꝙ vos altas ⁊ magnas domos erigitis ⁊
oratoria ſūptuoſa ⁊ areas latas magno precio cōpatis: cum ſitis pau
peres ⁊ mendici ⁊ contemptores mundanoꝝ eē debeatis? Rn̄deo ſicut
iam ſupradictum eſt: cum inter hoīes manere nos oporteat: aut ergo
extra muros ciuitatꝫ aut ītra. Si extra ciuitates maneremꝰ vbi poſſemꝰ

latiores areas leuiori precio comparare videlicet i campis vł hortꝫ: qñ cũqꝫ bellũ timeretur vel guerra ciues loci formidarent ne forte hoſtes domos noſtras occuparent ⁊ de illis niterentur ciuitatem vel oppidum expugnare ⁊ nõ auderent etiam alias quando ſibi timerent ad loca fratrũ pro confeſſione vel miſſa ſeu predicatione ſecuri venire: ⁊ ideo nõ diligũt vt in talibus locis cõmoremur. Qꝛ ſi intra muros habitamus vbi ꝓpter frequẽtiã populi aree cariores ſunt: oportet ⁊ nos areas cariꝰ emere quã tum ſufficiant ꝓ clauſtro, oratorio. ⁊ officinis cõgruis ꝑ cõuentu hoſpitibus ⁊ infirmis ⁊ horto herbaꝝ tã ꝓ pulmẽtario ꝙ̃ pro aeris recreatione vt infirmi refocillent̃ ⁊ ſani cõſeruent̃. ⁊ laſſi in ſpũalibus ſtudijs recreentur. Seculares enim q frequenter vagantur: domi nõ indigent recreatione aeris: religioſi vero q in cellaꝝ recluſorijs religãt̃: niſi aliquã interiꝰ habeant aeris recreationẽ: cito langueſcentes tabeſcunt ⁊ ad ſtudia ſpũalia inhabiles efficiũt̃: ita ꝙ nec ſibi nec alijs ꝓficiũt in deuotiõis interne ꝓfectu, in ſapientie intellectu, in virtutũ exẽplis ⁊ i doctrina ſalutis. Et ꝙ̃uis ꝑfectis oĩs locus aptus ſit ꝑ diſcipline interne exercitijs: īꝑfectis tñ ⁊ adhuc indigentibꝰ eruditione virtutis: opus ẽ etiã exteriori diſtinctione officinaꝝ clauſtraliũ: vt ſciant vbi tacere debeãt: vbi loqui liceat: vbi orare: vbi laborare: vbi legere: ſcribere vel comedere: vbi ſit reges īfirmãtium: vbi repauſatio de labore itineris venientiũ ⁊ alioꝝ q̃ in collegijs ſunt neceſſaria: ne ſi confuſe indifferenter ſingula fierent ꝓ libitu: iaꝫ nec diſciplina, nec qes, nec deuotio, nec ordo inter frẽs ſicut expedit ſeruaret̃: qḋ eſſet in magnũ detrimentũ religionis ⁊ in ſcandalũ alienis ⁊ in deſtructionem ſalutis: qꝛ nec minores diſcerẽt a quo ꝓficerent: nec ꝑfecti alios edificarent, Quia vero intra ambitũ ciuitatis (vt dictũ ẽ) cariores ſunt aree ꝙ nõ poſſemus facile ſufficientiã cõgrue latitudinis habere vt oẽs officine deorſum collocarent̃ iuxta ſe inuicẽ: oportet aliqñ vt vna ſup alterã locetur: ita ꝙ vtraqꝫ aeris reſpiraculo nõ careat. Ex hoc domꝰ nr̃e magne apparẽt ⁊ excelſe ac ſumptuoſe ⁊ pauꝑtati diſſimiles: cum tñ hoc pauꝑtas magis efficiat: qꝛ ne circa dilatemur inferiꝰ anguſtamur. Et qꝛ circũſepti ſumus domibus alioꝝ vicinoꝝ: ⁊ qꝛ in ciuitate ſepe inſurgũt incendia late ꝑuagantia: ne vel domus vel eccleſie vel libri vel alia neceſſaria frequẽti diſcrimini ſint expoſita ⁊ in continuo tremore infirmantiũ corda ſint inde ſuſpenſa: ⁊ ne ipſi vicini noſtri a nobis per incendia moleſtent̃: vbi poſſumus facimus domos lapideas: vt nec igne nec vetuſtate citius deſtruantur: quia non ſolum corporibus ſed etiam cordibus magna eſt deſtructio noua ſepius edificia conſtruere: maxime illis qui nõ habent ſumptus niſi quantum valent colligere mendicitate. Non tamen intendo in his excuſare niſi q̃ valde neceſſaria ſunt ⁊ rationabiliter: vbi autem ſuperfluitas, curioſitas ⁊ irreligioſitas ⁊ regule ⁊ paupertati noſtre derogantes eſſent ſtructure reprehendo tecum ⁊ omnia alia q̃ deo diſplicent tam in moribus ꝙ̃ in rebus. Quincuplicis. n. peccati rei ſunt qui ſuperflua in edificijs ⁊ alijs quibus vtimur procurant ⁊ acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis: quia pompis renũciantes ſeculi: in paupertate ⁊ hũilitate vita ꝓmiſerũt dño famulari, vñ. Gal. vj. Si ea q̃ deſtruxi ⁊c.

Scdo ꝓpter malū exēplū quo alij diſcūt ab eis ſimilia facere vel ſcandalizant quādo vident eos que hmōi pro chriſto ſpernere deberent: querere vel ſectari. Tertio ꝓpter inquietudinē fratrū ꝓpter hmōi edificia ⁊ ꝓcurationes: qꝛ ⁊ deuotio extinguit ⁊ diſciplina religionis plurimū diſſipatur. Iſa. xlix. Uenerūt ſtructores tui deſtruentes te ⁊ diſſipātes a te exibūt. Quarto ꝓpter ſpoliationē alioꝝ paupeꝝ qbus ſepe elemoſyne preripiuntur: ⁊ hmōi ſtructure fiūt ex quibus illi deberent veſtiri ⁊ paſci: dū quod iſtis datur eis negatur: qꝛ ad dandū vtriſqꝫ ſepe deficit dantiū largitas ⁊ facultas. Quinto quia quādo nimis vrgemꝰ hoies ad dandum: perdūt deuotionē ad nos prius habitā: ꝙ nec de predicatione nec exemplis nec alijs q̄ facimus edificant: vnde cū vident nos accedere terrent ⁊ timēt ꝙ aliquid velimus ab eis expetere quod graue ſit eis dare: ⁊ erubeſcunt negare: ⁊ ſi dederint nō libenter minus merentur: ⁊ ſic de rebus ⁊ deuotionis merito priuantur ⁊c.

¶ Queſtio. vij.

ITEM QUERO. Cum dñs in euangelio dicat. nolite ſolliciti eē in craſtinū: ⁊ vos ſitis pauptatis euangelice ꝓfeſſores: non debetis plura colligere vel ſeruare q̄ꝫ quod poſſit quotidie ad vnius diei victū ſufficere. Sed videtur ꝙ nō ſeruetis. Reſpondeo. Si diligenter euāgelij dicta penſamus: ſollicitudinē de craſtino ſed non ꝓuiſionē ꝓhibere videt. Unde ſancti apl'i euāgelij chriſti pfectiſſimi obſeruatores tam ꝓ ſe q̄ꝫ ꝓ alijs chriſti paupibus q oīa ꝓ chriſto reliq̄runt a fidelibus ſubſidiuꝫ pro corporum neceſſitate etiam in futurum petebant ⁊ recipiebāt: ſicut paulꝰ rogatus a Petro ioanne ⁊ Jacobo collectas fieri per eccleſias pro chriſti pauperibus ſuſtentandis mādauit. Gal. vj. ſcda Corin. viij. Et alijs locis pluribus reperitur id feciſſe: qui etiam pro acquirendis neceſſarijs ſibi ⁊ ſocijs ſuis laborauit manibus. Sollicitudo enim notat cure anxietatem. illicitam conquiſitionem. auaram ſuperfluorum prouiſionem. Sicut enim in operatione ſalutis noſtre principaliter ſpem in deum iactare debemus: ita ⁊ in corporali ſubſidio ſollicitudinē debemus ei cōmittere: ⁊ tamen vbi congrue poſſumus ſine iactura ſpiritualis profectus noſtri ⁊ alioꝝ nobis neceſſaria ꝓuidere: ne aliter quaſi deū tentare videamur: vt miraculoſe ſicut olim filijs iſrael nobis quotidie alimoniā ſubminiſtret. Licet enim priorum fratruꝫ puritas pro maioris pfectionis ardore pauciora q̄ꝫ nunc conſueuerint ad victum colligere neceſſaria: ⁊ populus ꝓpter hoc talem opinionem conceperit ꝙ nil nobis licet reſeruare in craſtinum: tamen nec tūc nec nunc aliquo modo nobis prohibitum eſt ſtatuto: quin poſſimus ad victum aliqua etiam neceſſaria in futurum ꝓ aliquo tempore ꝓuidere: maxime de ijs que in promptu cum indigeremus non poſſemus acquirere mendicando. Sūt. n. que niſi colligamus certo tempore quando eſt copia quādo inter manus cōmuniter habentur a populo: poſtmodum nec pro infirmis nec pro hoſpitibus nec pro alijs ſine magna difficultate vel magno precio poterūt haberi. Mendici eniꝫ maxime illo tempore ſolēt neceſſaria petere: quo ſciunt ea promptius a dantibus inter manus haberi vt circa horam comedendi. Sic ⁊ dominꝰ po

Nō ſeq̄ntia

de prouis futureᶜ

pulo certo tempore precepit mãne alimoniam colligere: quia non omni tempore in agro etiam ſi quererent inuenirent. Exodi. xvj. ps. cxliiij. Tu das eſcam illis in tempore opportuno. Jn hoc enim non tam nobis q̃ illis a quibus petitur ꝓuidemus: quando tali tp̃e petimus quo ipſi facilius dare pn̄t ⁊ magis ſunt voluntarij ad elemoſynã largiendã.

Queſtio. viij.

ITEM quero. Quid eſt hoc ꝙ modo plura petitis q̃ olim: vt cum tũc vix in vna vel paucis villis ⁊ pauca poſtulaueritis: modo late ꝑ terram ⁊ oppida ⁊ caſtra ꝑuagando plurima congregatis? Videt̃ enim auaritia inter vos creuiſſe ⁊ cura ventris hãc vobis ꝓuidentiã ꝑſuaſiſſe: videtur etiam ꝙ ſpũs extinctio vos in cella quieſcere nõ ꝑmittit. Reſpõdeo. Vitioſos in hoc ⁊ in alijs excuſare nõ audeo vt dixi: ſed rationem ꝓ illis qui ratione ducuntur ⁊ pia intentione oĩa faciũt oſtendere beniuolis nũc intendo: qꝛ maliuoli q̄ magis facta noſtra calũniari deſiderant q̃ agnoſcere veritatem: magis dolent ſi oſtenſa ratione eis materia ſubtrahit̃ detrahendi. Quia inimicus vult potius cauſas malignandi contra eum quẽ odit ſibi adeſſe q̃ abeſſe: vt nõ ex inuidia ſed ex iuſticia eũ ꝑſequi videatur. Qꝛ aũt nũc potius q̃ olĩ videmur mendicãdo plura colligere: inter alias principales cauſas quas potes aduertere veras eſſe: vna eſt: ꝙ cum olim pauci fratres fuiſſent in ordine: nũc multo plures ſunt vbiq̃ ⁊ plures pluribus indigent quãto numerus numerum excedit ⁊ oĩbus q̄ neceſſitas requirit eſt magis opus. Nam dñs infans natus modico diuerſorio ⁊ preſepio contentus fuit: ſed aggregata diſcipuloꝝ turba ad celebrationẽ paſchalis conuiuij q̄ſiuit ſibi preparari cenaculũ grande ſtratum. Scd̃a cauſa eſt: ꝙ inter plures ſunt etiam debiles ⁊ infirmi maxime q̄ olim ſtrenue religionis ⁊ ardue pauꝑtatis pondus ꝑ annos plurimos portantes nũc ex humane mortalitatis defectibus laxati: cogente ipſa charitate non debent ipſi vt infirma pecora relinqui: ſed pie quãdiu poterint fulcimentis corporaliũ neceſſitatum pro mĩa ⁊ alioꝝ edificatione ⁊ ꝓ iunioꝝ inſtructione ſuſtentari: ⁊ ꝓpter tales oportet ⁊ expedit plura peti. Tertia cauſa, qꝛ plures mõ mẽdicantes ſunt in eccl̃is de diuerſis ordinib⁹: ⁊ qđ nobis ſolũ dabat̃ integrũ nũc minutatim diuidit̃ iter plures: vnde cogimur nũc latius tanto vagari: quo minus in locis ſingulis datur nobis. Qđ. n. aliq̃n offerebat̃ nobis nõ q̄rentibus: nũc vix ꝑ diuerſa minutatim colligim⁹ cũ rubore. Et oportet nos petere: qꝛ nõ petentibus pax dat̃: dũ ex multitudine petentiũ hoĩes ſunt laſſati. Qui aũt ꝑ ſe nihil habent neceſſe eſt eos oĩa quibus indigent ab alijs poſtulare vł carere: niſi velint illicite acquirere: vel quocũq̃ modo apud alios defuire: vel niſi gratis eis donetur. Quarta cauſa nõ tñ omnino cõmẽdabilis ſed pro aliqua parte excuſabilis accedit: qꝛ qui nõ eſt patiens penurie in his quibus indiget: plura eum conquirere oportet. ⁊c.

Queſtio. ix.

ITEM quero. Que poteſt eſſe huius inpatientie cauſa niſi voluptuoſitas q̄ nil vult ſibi deeſſe illoꝝ q̄ appetit: q̄ omnis religioſitatis ẽ exterminiũ? Reſpondeo. Hoc ⁊ſi in quibuſdã habeat locũ: nõ tñ eſt po-

Quare ad multa loca nos oſtedun

tioꝝ cauſa ſed alie quedam. ¶ Una quia vt dictum eſt: plures habemus
debiles ⁊ infirmos ꝗ̃ olim cũ oẽs fere erãt noui in ordine: qui cum laſſa
ti iam ⁊ exhauſti ſint viribus: oportet vt reficiantur ne penitus deficiãt:
quod eſſet contra miſericordie charitatis ⁊ diſcretionis virtutem: cum ta
les maxime conſilio ſuo ⁊ zelo, ⁊ pietatis exemplo ſuſtentent ordinem in
ſuo vigore ne ſubito corruat a priſtina puritate. Licet virtute corporali iã
non ſicut olim eminenter extimentur lucere propter corporis deſtructio-
nem: aut oportet ꝙ contra miſericordiam deficere ſubito permittantur:
⁊ tunc ex hoc magis fouebitur in ordine carnalitas: quia quilibet iuuenis
⁊ ſanus inſtructus carnis prudẽtia cogitabit apud ſe dicens. Si tales vi
ri pro edificatione ordinis corpora ſua tradiderũt omnibus laboribus:
modo debilitati ſic permittuntur abſq; mia perire: volo mihi cauere
⁊ parcere corpori ⁊ illud fouendo cuſtodire: ne mihi ſimiliter contingat.
Et ſic aliquis audebit de cetero vix feruenter in dei ſeruicio ſe exercere. Si
autem debent debiles miſericorditer refoueri: expedit vt etiam alij qui
vnum corpus ſocietatis cum eis ſunt ⁊ eis ſeruiunt ⁊ labores ordinis ꝓ
eis in domo, in diuino officio, in frigore ⁊ petendis elemoſynis ⁊ alijs ob
ſequijs patiuntur: aliquo modo mitius pertractentur ⁊ melius refician-
tur: vt minus de illis ſcandalizentur ⁊ minus murmurent contra eos: q̃
ſi ipſi ſoli conſumant omnia que offeruntur: ⁊ vt patientius pro eis labo
rent ⁊ hilarius miniſtrent: ⁊ vt ipſi debiles minus erubeſcant ⁊ confiden
tius audeant neceſſitates ſuas accipere: cum videant alios etiam ſecum
eſſe participes in conſolatione. Sani ergo ⁊ fortes nõ debent propter ſe
iſta appetere nec ſue induſtrie aſcribere quando petentibus eis elemoſy-
nam iſta offeruntur: ſed cogitare debent ſicut ⁊ veritas eſt ꝙ deus ea pro
pter debiles miniſtrat: ⁊ in tanta copia, ꝙ ex inde etiam ſani conſolent.
Propter premiſſas rationes vult etiã deus veritatez ſue ꝓmiſſionis ⁊
euidentiam ſue liberalitatis oſtendere: dũ nobis, q nullos certos redditꝰ
pro ipſo habere decreuimus, ⁊ totam ſollicitudinẽ in eũ iactauimꝰ: dili
gentius neceſſaria miniſtrat ꝗ̃ alijs quibuſdam q lata predia habẽt, ⁊ lo
culos plenos: ad hoc vt ei ſecurius cõfidamꝰ ⁊ fidelius ſeruiamꝰ. ¶ Alia
cauſa ẽ: qꝛ coꝝ q nuꝑ de ſeculo venerũt: quidã delicate ſunt nutriti ⁊ cũ in
ordine ſubito cõtra ſolitũ cogunt aliter viuere in labore ⁊ victu ⁊ coertio
ne magiſterij trita caro tenera langueſcit: ⁊ niſi clemẽter foueant donec
paulatim aſſueſcant ordinis pati rigorẽ: aut ſemꝑ tabeſcẽdo langueſcẽt:
aut ex rigoris horrore ad vomitum reuertentur, ⁊ ideo expedit vt ſupra.
¶ Tertia cauſa ẽ ſpiritualis ſtudij: nã aſſiduũ lucrũ in ſtudio ſacre ſcriptu-
re in deuotionis deſiderio in tẽtatiõis certamine in interne ſollicitudinis
vigore, ita cõſumit ⁊ deſiccat vires corporis: vt niſi exterius quoq; aliq̃te-
nus refocillent: non valeant diu ſubſiſtere. Qꝫ aũt aliqñ lautiores cibos ⁊
potus habere videmur: hoc ẽ ꝓprie mendicoꝝ: q diu nõ reſeruant i po-
ſteꝝ vt cumulos congregẽt vt predia lata cõparent: ſtatim comedunt ⁊
bibunt ea q̃ dñs adminiſtrat. Et qꝛ ꝓ honeſtate ⁊ deuotione ſua pleriq;
dant nobis nõ de vilioribus ſed de melioribus q̃ dñs dedit eis: etiã nos
cum interim nõ habeamus alia quibus vtamur ne videamur ingrati et

auari comedimus ⁊ bibimus que offeruntur nobis indifferenter tã illa q̃ alia iuxta illud regule. de oibus cibis q apponũtur eis liceat mãducare. Mendicus. n. ſi recuſat ea q̃ offerũtur cũ non habeat vnde alia emat: remanebit inanis. Quia vero diuerſi diuerſa ⁊ aliqñ quaſi aduerſa mirantur de nobis; vt cũ illi reprehendãt in nobis carnalitatẽ alij vero duriciã quilibet pro viſu ſuo ⁊ affectu: oportet nos ſingulis de ſuis queſtionibus reſpondere ⁊ rationẽ reddere: licet ſequentia p̄cedentibus cõtinuato ipis ordine ad hoc nõ coherẽãt: ſed modo de hac mõ de alia tractem⁹ ⁊c.

¶ Queſtio. x.

ITEM. Q quero. Cum omnibus debeatis cupere vt ſaluentur vobiſcum: quare indifferenter nõ oẽs recipitis qui deſiderant: cũ non arctet vos predioꝝ paucitas ſed aperta ſit oibus via mẽdicãdi? Rñdeo. Oẽs quidem cupimus ſaluari ⁊ nulli ꝓhibere poſſumus licentiã mẽdicitatis: ſed oẽs paſſim recipere nõ expedit nobis nec eccl'ie dei. Nobis nõ: q: varie ſunt conditiones hominũ qualitates ⁊ mores. Multos. n. ſepe reciperemus imbecilles qui nõ poſſent rigorez ordinis ſuſtinere: multos paupes q nõ p deo ſed pro ſuſtentatiõe vite viuere deſiderarẽt nobiſcũ: multos incõpoſitos moribus quos vix corrigere ab inolita conſuetudine poſſem⁹: ⁊ p tales diſſolueret ordinis diſciplina ⁊ impediret ꝑfectus alioꝝ ⁊ nõ ſufficerẽt eos alij paſcere nec eis ſeruire: nec inuenirent tandẽ q poſſent eis preeſſe: ⁊ oẽs ſimul i corpore ⁊ ſpũ quaſi cõfuſa multitudo perirent: q̃ nec regi valet nec cõgrue ſuſtentari. ¶ Eccl'ie ſimiliter nõ expedit: q: cũ ſit ordo ad edificationẽ eccl'ie conſtitut⁹ ⁊ multitudo receptorũ magis cõfuſionẽ induceret: nec de cõuerſione multoꝝ exemplũ edificationis acciperet ſed ſcandalũ: vbi religioſitatis excepto ſolo habitu nihil inueniret. Minus. n. malũ eſt nõ eſſe religioſos vel noie vl' habitu vbi nõ viuũt ſicut religionis eoꝝ forma reqrit: q̃ vt ſint ⁊ p vitã eoꝝ ꝑuerſaz alios ſcandalizent: ſicut melius eſt lucernã nõ eſſe in domo: q̃ eſſe ibi tantũ fetidaz ⁊ nõ lucentẽ. Nimis etiã foret oneroſum fidelibus tot mendicos vnius ordinis paſcere: a quibus nullũ vel modicũ habuerint edificatiõis preſidium. Sed tot ⁊ tales ſolum recipi expedit: q: ſine onere eccleſie paſci poſſint ⁊ qui valeant eccleſie in ſpũalibus reſpondere ħs: que ab ea in carnalibus recipiunt pro corporum ſuſtentatione ⁊c.

¶ Queſtio. xi.

ITEM. Q quero. Cur nõ laboratis manibus p victu: vt n[illegible]tis eccl'ie oneroſi in elemoſynis petendis? Rñdeo. Si de puro labore manuum deberemus viuere: tñ vrgeret nos opis inſtantia: q alioꝝ lucris intendere nõ poſſem⁹ nec diuina officia libere celebrare nec ocẽnl libere vacare. Cũ. n. ad cõfeſſionẽ vel predicationẽ frater vocaret: reſpõdere cogeretur. op⁹ meũ quo victui meo hodie deſuire debeo nondũ expleui: ⁊ ille cui laboro priuſq̃ deſuiã nõ dabit mihi mercedẽ debitã: ideo nõ poſſuz venire. Alias aũt oẽs preter infirmi laborãt: alij in ſtudio vt fideles erudiant: alij in diuino officio ⁊ laudibus dei: alij in colligendis elemoſynis p ſuſtentatione cõmuni: alij in officijs domeſticis infirmis ⁊ ſanis ex iniun-

cta obediētia miniſtrantes :quidam qui ſciunt artes aliq̄s mechanicas ꝓ fribus ⁊ extraneis exercētes:ſicut mutuo coopant inter ſe formice ⁊ apes:qdā ꝑ obiam miſſi diuerſas terras pābulāt:cū nuncios alios ido neos nō habeam⁹:⁊ ſic nullus impune ꝑmittit ocioſus.

¶ Queſtio. xij.

ITEM quero. Si de quolibet ordine ⁊ religiōe poſſit q̄s trāſire ad regulā ⁊ ordinē ſancti frācíſci.ſ.fratrū minoꝝ. Ad hoc ſine p̄iudicio melioris ſn̄ie rn̄deo ꝙ ſic:vbi ſine ſcandalo alioꝝ pōt fieri. Propt q̄ maxime ꝓhibet nobis de quibuſdā religioſis nō recipiendis:cū ſcādalū tale illa mai⁹ malū q̄ꝫ alioꝝ receptio ſit bonuꝫ. Cuꝫ eni tria ſit p̄ncipalia oīs religionis.ſ.obia caſtitas ⁊ pauptas in regula iſta ſint quaſi altiora ⁊ ſtrictiora q̄ꝫ in alijs ordinibus ⁊ religionib⁹ ſicut patet i regula iſta conſtat ꝙ ſm̄ hoc religio iſta altior ſit ⁊ ſtrictior alijs ordinib⁹:⁊ ideo de qualibet religione poſſunt ſecure ad iſtā intrare dūmodo nō ex leuitate ſed ex ſpū dei ducti. Nā ⁊ ſi aliqua ſit quibuſdā corpalibus exercitatiōibus ſtrictior vt in abſtinentia carniū ⁊ ſilentio ⁊ officio eccleſiaſtico ⁊ ſimilibus:que tamen ex ſublimioꝝ obediētie pauptatis ⁊ caſtitatis virtute facile recōpenſantur:ſicut modicū pondus auri in precio preualet magno ponderi argenti vel alterius metalli,i. Timo.iiij. Corporalis exercitatio ad modicū vtilis eſt ⁊c̄.

¶ Queſtio. xiij.

ITEM quero. Si de iſta religiōe poſſit aliq̄s ire ad aliā poſt factā in ea ꝓfeſſionē. Rn̄deo. Saluo meliori iudicio nō niſi ꝑ diſpēſationem ſedis apl̄ice:cū hoc expreſſe in ipſa regula ꝓhibeat,ibi. Nullo mō licebit eis ⁊c̄. Nam cum nō inueniat altior regula vel ſtrictior ſeu equalis:patet ꝙ non licet cuiq̄ꝫ per ſeip̄m ad inferiorē ordineꝫ tranſire. Luce xiiii. Oēs qui vident incipient illudere ei dicētes:q̄ꝛ hic homo cepit edificare ⁊ non potuit conſumare ⁊c̄.

¶ Queſtio. xiiij.

ITEM quero. Si liceat ordini eijcere aliquē ꝓ demeritis:vl̄ egreſſo ⁊ penitēti ⁊ petenti receptionē denuo denegare. ¶ Cū enim ordo in profeſſione verſa vice ſe obligauerit vt ſicut iſte ligat⁹ eſſet ordini ita econuerſo videtur ꝙ ordo tenetur ſemper recipere ſi exigat:ne promiſſū ſuum videatur irritare ſi nollet eum tenere quem ſpoponderat nunquā derelinquere. ¶ Videtur etiam ꝙ ordo nō poſſit talem licentiare ad aliū ordinem quia non inueniet alibi quod hic ꝓmiſit:⁊ ita faceret eum voti ſui tranſgreſſorem ⁊ ſic peccaret. ¶ Videt etiam ꝙ cuꝫ iſte non poſſit cōpelli ad aliū ordinē cū nulli ordini ſe obligauerit niſi iſti: ⁊ nō debeat cogi inuit⁹ ad quod ſe nullo voto aſtrinxit etiam ſi alium ordinē inueniret iſti equalem:videtur iſte ordo eſſe in culpa ſi talis vagetur in ſeculo:cum nolit eum recipere penitentem ⁊ ad alium ordinem non debeat vel nō poſſit eum compellere:⁊ ſi punit eum vel excōmunicat ꝙ iniuriet ei: imo ſi nō tenet cū ordo recipere nec vult:iā punit nō ſuū ſubditū:⁊ ſi punit cuꝫ corporaliter capiendo vel caſtigando:videtur in canonem incidere iam

late ſententie cum ſit clericus vel regularis. Si autem ordo nō vult eum recipere ⁊ nō cōuenit eum aliam religionem intrare vel alij nolūt eum recipere ad quos licentiatus eſt tranſire ⁊ per hoc a fratribus ligatur excōmunicatione vel non abſoluitur: ponitur in laqueū perplexitatis inextermınabilis vt quaſi ex omni parte precluſa ſit ei via ſalutis: quod videnti ſaluari nō poteſt vel nō debet fieri. Luce. ix. Filius hominis nō venit animas perdere ſed ſaluare. ¶ Ut aūt ſuper his apertior pateat ratio qd ordini vel egreſſo faciendum ſit in iſtis: nota. Cū aliquis ingreſſuz petit iſtius ordinis: ſi recipitur: fit ei magna gratia ⁊ multiplex: ⁊ de naufragio peccati eripitur ⁊ ſociatur illoꝝ collegio qui ambulant in via dei tali conditione: vt ⁊ ipſe gradiatur in eadem via cum eis ſeruando illa ꝓpter q̄ ordo eſt inſtitutus. Quādiu ergo ſic graditur poſtq̄ ad ꝓfeſſionem receptus eſt: nō poteſt eum ordo abijcere: qa ſicut ipſe iā ligatus ē ordini: ita ⁊ ecōuerſo vt neutrum liceat alterum relinquere vllo modo. Si autem fraleraliter viuit q̄ licet in ordine ⁊ ſepius correctus ſe non ſufficienter correxerit: ſi exceſſus occultus ſit: toleretur ⁊ cū cautela ꝓpter ſcandalū: ne ſi abijceretur cum eius culpa nō pateat: videret̄ iniuſte ꝓiectus. aut peccatum iniuſte ꝓpalaret̄: quod vtrūq; illicitum videtur. Si vero exceſſus eiꝰ graues fuerint ⁊ notorij ꝙ alij eius exemplo poſſint infici ſi retineat̄ in ordine ⁊ extranei ſcandalizarentur ꝙ talis in ordine ſuſtineretur: tum propter auferendum ſcandalum, tum propter corruptionem ordinis precauendam debet eijci preuaricator voti ⁊ pacti ſui: quia iam ordo non tenet̄ ei de ꝓmiſſo tenendi eum ſecum: qui promiſſum ſuū preuaricando pluries violauit: cum ideo ſit vocatus ordo ꝙ nil in ſe inordinatum patiatur. Et ſi deo permittente talis ſeipſum eijceret: gratie ſunt deo referende: nō quia ille peccauit: ſed ꝙ oues ſuas a peſtifera cōtagione liberauit. Gala. quinto. Utinam abſcindant̄ qui vos conturbant. ſ. puritatem veſtram pacem ⁊ famam. Si aūt allegatur ꝙ miſero eſt miſeratio adhibenda vt iterum recipiatur in ordine: dici poteſt. Crudelis eſt miſeratio vnde plures ⁊ meliores grauiter offenduntur. Sicut q furem liberaret vnde paupes ſpoliarentur: maxime cum tales longo vſu tepefacti. rariſſime vere ⁊ perſeueranter emendant̄: ⁊ facilis remiſſio alijs audaciaz prebeat delinquēdi. Nec poteſt allegare ſibi iniuriam ſi nō recipitur. quia ipē talez ſe fecit ex culpa ꝓpria ꝙ recipi ſit indignus: quin potius ordo habeat cauſaz cōtra eum agendi pro eo ꝙ ſic ſe dehoneſtauit. Unde poteſt eum punire ꝓ meritis vel tradere cui ſeruiuit: niſi faciat quod tenetur. Sedes eniz apoſtolica que ius ſuum vnicuiq; ſeruat ⁊ vult ordinez in ſua puritate ꝑſiſtere: nō cogit ordinem tenere illos quorum cōuerſatio nociua eſſet in ordine: quia tunc puniret innocentes ⁊ reos foueret ⁊ occaſionem daret ordinis corruptioni per tales peſtiferos ſi eos recipi oporteret. Sed ne dānabiliter vagentur in ſeculo: ex gratia ſedis aplice ordo dat eis licentiam (quos iudicat nō recipiendos eſſe) ad alium determinatum tranſeundi vbi ſaluentur: ad quem etiam tranſire tenent̄ ſi poſſunt: alioquin nō erūt in ſtatu ſalutis: ſicut Loth nō volens montem conſcendere cōcedente angelo: in ſegor paruula ſaluatur. Propria auctate nō poſſunt ordinez de-

ſerere quem vouerũt nec alium intrare ſine ordinis ſui licẽtia vel ſummi
pontificis:qa vt dictum eſt ad inferiorem regulaꝫ nõ licet eis tranſire al-
tiora profeſſis. Qꝛ autem talis alium cogitur intrare ordineꝫ ſi in iſto nõ
recipitur:cum tamen alium non vouerit niſi iſtum:inde eſt:quia cum vo-
uit iſtum ſic alligauit ſe religioni:ꝙ ſecundum ius canonicum nullatenꝰ
redire poteſt ad ſeculum vel ad laxiorem vitam tranſire ei liceret. Et ideo
ſi demeretur in ordine quem vouit non retineri cum ex peccato ſuo nõ ſit
conditio eius melior facta vt iã poſſit eſſe liber ſed potius deterior: opor
tet eum alium ordinem intrare ⁊ illum ſeruare ſi vult ſaluari: ⁊ ad hoc co
git eum ſtatutum vniuerſalis eccleſie non ordo iſte:ex cuius gratia pmit
titur ei ad inferiorem ordinem tranſire cum ſuperiorem non inuenit: ne
aditus ei ſalutis precludatur. Si autem velit in ſeculo vagari ex quo or-
do non vult eum recipere.nec ad religionem cõcedatur ſibi tranſire i ſpa-
cio tpis ſibi determinato:licet iam videatur ab ordinis iuriſdictione ex-
emptus cum nolit eum amplius tenere:tamen ex auctoritate ſummi põ-
tificis cuius iuriſdictioni non eſt ſubtractus:poteſt eum ordo impetere ⁊
per cenſuram eccleſiaſticam vel etiam ad alias penas corporales poteſt
coercere eum vice domini pape:q̃diu non habuerit alium iudicem regu
larem cui ſe ſubieccerit regulã ⁊ ordinem illius ſtabiliter aſſumendo. Spõ
te etiam egreſſus ordinem iſtum: ſi non de licentia eius intrauerit alium
ordinem ad quem licenciari poſſet:poteſt compelli vt redeat: cuꝫ adhuc
ſit ſub iuriſdictione ordinis iſtius a qua non poteſt ſemetipſum eximere:
niſi fratres dent ei licentiam ibi ſtãdi ⁊ nolint cũ recipere vel tenere. Hec
omnia iam ſtatuta ſunt:nequis pedem ponat in lubrico ⁊ obſcuratus of-
fendat:ſumptis leuibus occaſionibus recedendi ab ordine vel ad alium
ꝓhibitum tranſeundi vel etiam inordinate viuendi.

¶ Queſtio.xv.

ITEM QUERO. Cũ multitudo ſit ſepe occaſio confuſiõis eo
ꝙ regi non poſſit:cur multiplicatis numerum in recipiendo inuti-
les ⁊ oneratis vos ipſos ⁊ alios? Reſpondeo. Inutiles omnino ſciẽter
nõ recipimus:ſed preter ſpem noſtram aliquotiens ſic contingit. Quat
tuor.n.cauſis ſolemus recipere ſuꝑuenientes. Una eſt compaſſio pditio
nis eoꝝ qui vix extra ordinem in ſeculo ſaluarent: ſicut q de igne vel aq̃
periclitantem rapit vel de alio diſcrimine. Scda ppter ꝓfectũ ordinis q
ex ſcientia ⁊ induſtria.moꝝ honeſtate ⁊ reuerentia quorũdam futurus ꝑ-
ſumitur. Tertia ppter aliorum edificationem:vt multi de taliũ cõuerſati
one qui aliquo modo ſunt famoſi in ſeculo emendentur ⁊ eoꝝ incitentur
exemplo. Quarta propter precũ inſtantiã quã ipi faciũt pro ſe ⁊ alij ꝑ eis
nimia importunitate obtinent aliquos recipi quibus denegari nõ poteſt.
Sicut aũt agricola ſepe ſeminat ⁊ plantat in ſpe ꝙ oia cõualeſcant:quod
tamen plerũqꝫ in aliquibus nõ euenlet:ita contingit ⁊ in religioſis ad or
dinem receptis. Luce.viij. Aliud cecidit ſecus viam ⁊c. Seminat plures
ſulcos:vt ſi aliqua pereant:alia pro illis cõualeſcant. Si tamẽ omnes cõ
ualeſcerent:ſeges copioſior prouenirct.⁊c.

¶ Queſtio.xvi.

ITEM QUERO. Unde eſt ꝙ videmus aliquos religioſos mo
ribus ita diſtortos ⁊ rudes ſicut aliquos ſeculares ſupbos. vanos,
cupidos, inuidos, detractores, iracūdos, cōtumelioſos, deſides, diſſolu.
tos. auaros, inuerecūdos, delicatos. guloſos, garrulos, laſciuos, ⁊ qđ ex
his oritur forſitan incontinentes? Reſpōdeo. Religio eſt ſchola virtutū:
in qua ſicut in alijs diſciplinis ⁊ artibus diſcendis incumbit. Uidemus
aūt ꝙ alius alio pitior eſt: alius rudior. alius diligentior, aliꝰ ſegnior. Hec
aūt differentia ex quinqꝫ cauſatur. ¶ Una cauſa eſt: ꝙ alicubi informato
res habent quoꝝ eruditione boni diſcipuli nutriunt: vbi aūt nō habent:
aut rudes in ſpiritualibus erunt diſcipuli aut erroribus varijs ſub ſpecie
boni ꝑ ſenſum ꝓpriū ſeducunt: habentes quidē zelum iuſticie ſꝫ nō ſcđm
ſcientiā: ⁊ ſic a pfectiōe virtutū plurimi retardantur: vt vel malū extimēt
bonū aut minus bonū putēt optimū aut aliā viā ꝙ̃ debeāt ad pfectionē
tenendā. ¶ Scđa cauſa eſt defectus ſeu copia bonoꝝ exemploꝝ: qꝛ noui
in religione ſepe tales fiunt: quales alios eſſe vidēt: ſicut in ſigillis cera
talem imaginē recipit: q̃lis fuit impreſſa: ⁊ fiūt ſancti cū ſanctis: boni cū
bonis: peruerſi cū pūerſis. ¶ Tertia cauſa eſt nouitas in religione: qꝛ in
cipientes nō pñt vel nō hñt illa q̃ habent ꝓuecti vel pfecti. Et ignoſcēdū
eſt eis in aliqbus ⁊ patienter expectandū: donec creſcāt ⁊ addiſcant q̃ nō.
dum apphendere valuerūt. Rō. xv. Debemus nos firmiores imbecilli
tates infirmoꝛuꝫ ſuſtinere ⁊c̄. Qui a puero exigit labores viri ⁊ ab infir
mo vires robuſti: ⁊ a ſcholari vnius anni vires magiſtri: imprudens eſt.
i. Chori. xiij. Cū eſſem paruulus loq̄bar vt paruulus ⁊c̄. Ex hoc arguit
ſtoliditas ſeculariū quorūdaꝫ: q dum vidēt aliquē religioſum in aliquo
offendere: oēs religioſos deſpiciūt q̃ſi oēs tales ſint: cū ipſis videret iniu
ſtum ſiquis eos ꝓpter aliena vitia deteriores haberet. ¶ Quarta cauſa ē
defectus gratie: nō eniꝫ oēs oia pñt. Sicut eniꝫ multi vellent eē diuites
⁊ nō pñt: ita nō oībus datur equalis grā ſpūaliū donoꝝ. Roma. vij. Uel
le mihi adiacet: pficere aūt bonū nō inuenio. ¶ Quinta cauſa ē voluntas
ꝓpria: ⁊ ſi nō oia adſint predicta: dū quis diu ſteterit in religione ⁊ bonoꝝ
exempla deſpexit: doctrinā nō curauit: grām abiecit: virtuti nō ſtuduit:
vitijs ſe ſubdidit. ſicut heu plures ſub religionis habitu velut dealbata
ſepulchra in ſcandalum alijs cōtegunt. Matth. xxiij. Ue vobis ſcribe et
phariſei ⁊ hypocrite q eſtis ſicut ⁊c̄.

¶ Queſtio. xvij.

ITEM QUERO. Cum religio deberet eſſe ſicut ſpeculū indo
mo in quo diſcāt intrantes agnoſcere deformitates ſuas vt eas ab
ſtergāt: q̃re nō oēs diſcholos eijcitis per quos religionis puritas defor
mat: ſi tū nō eſtis tales oēs q illos fouetis? Rñdeo. Bona religio malos
odit nō fouet: nec tū oēs prauos eijcit: ⁊ hoc his de cauſis. ¶ Una ꝓpt 1
ſpeꝫ correctionis: ſicut egrotās nō eijcit in mare quādiu ſpes vite fuerit:
ita ⁊ de lapſis in ordine itellige: cū multi lapſi ꝑ penitētiā ſurgētes: poſt
modū ſani pſeuerant ⁊ aliquotiēs meliores fiūt ꝙ̃ q lapſi nō fuerit: ſicut
Dauid ⁊ alij plures. ¶ Scđa ꝓpter defectū ꝓbatiōis: qꝛ licet ex aliqbꝰ cō 2
iecturis timeat aliqs malꝰ: tū apte nō videt cōmunitati. Sicut ſi aliquis

timeatur leproſus eſſe ex aliquibus ſignis ⁊ nō poteſt adhuc plene iudi-
cari ſed latet morbus: ⁊ ideo inter ſanos adhuc toleratur. ¶ Tertio ppt
3 ſcandalum: quoniā fratribus tantum notum eſt crimen illius: ſed apud
extraneos reputatur honeſtus: q ſi viderent eum eīci ⁊ tamen non ſcirent
cauſam: putarent ex inuidia fieri vel cogitarēt reliquos omnes eſſe tales:
cum iſte de quo tantum preſumebant occulte fuerit vitioſus. Nam dñs
cognouit iudam eſſe vitioſum ⁊ in exemplum nobis tolerauit eum: cum
crimen eius alijs foret occultum: donec per apertam iniquitatem prodi-
dit ſemetipſum ⁊c.

¶ Queſtio. xviij.

ITEM quero. Cum quelibet religio ſibimet placeat ⁊ alijs ſe pfe-
rat: q̄ ſunt maxime in quibus bona religio agnoſcatur ⁊ in quibus p̄
alia melior altera extimatur. Reſpondeo. Sepe in vno ⁊ in aliquibus p̄
cellit vnus ordo alterum: vt iſte in labore, alter in ſilentio, alius in abſtinē
tia ⁊ ſimilibus. Sed generaliter in iſtis agnoſcitur quis ſit melior. ¶ Un
de ſi in ſtudio omnis virtutis vt cōiter perſone illius ordinis feruentius ⁊
frequentius exercentur: maxime charitatis, humilitatis ⁊ interne deuoti
onis eſt ſignum bonum precellentie ⁊ perfectionis. ¶ Scdꝫ ſi omnia vi-
tia ⁊ ſcandala odio habent ⁊ ſollicite cauent ⁊ occaſiones peccatoꝝ am-
putant ⁊ extirpant ⁊ mūditiam diligunt ⁊ conſeruant. ¶ Tertium ē ſi bo
ni apud eos diligunt ⁊ fouentur: ⁊ deſpectis alijs in regimine animarum
ſoli aſſumūtur ⁊ per eos maxime gubernat ordo. Eccle. xix. Qui negligit
modica paulatim decidit. ¶ Quartū ſi a ſeculari frequentia ſe ſubtrahūt,
⁊ honores fugiunt, diuitias nō ambiūt, ⁊ conformari huic ſeculo tam in
moribus q̄ʒ factis ſeu qualibet apparentia erubeſcunt. ¶ Quintū ſi dam
num ⁊ iniurias illatas ac deſpectiones tacite ſufferunt: nec per querimo
nias vindicare ſecupiūt: ſed deū omniū inſpectorem attendūt: qui ſuos
cum vult poteſt defendere. Cū vero expedire eis nouerit: permittit eos p
altiori premio tribulari ⁊ patienter feruntꝰ donec placuerit deo aliter ordi
nare. Que iſta ſigna plenius habent religiones: meliores ſunt: ⁊ que mi-
nus: ſunt minus bone, ⁊ que nihil: nihil ſunt. qui etiam ſingulariter in ſe
habet bonus eſt: etiam ſi alij cōmuniter nō habent.

Signa ad cognoscendum meliores religiosos inest caritas et humilitas et in terna devotio

¶ Queſtio. xix.

ITEM. Uidemus ordines omnes religioſoꝝ deficere in vita reli-
gioſa: etiam ſi in temporalibus ⁊ quibuſdam cerimonialibus vide-
antur proficere. Cauſas huius defectus vellem ſcire precipuas. Aut enī
non deberetis incipere quod nō poteſtis pficere aut in inceptis pro poſſe
perſeuerare: alioquin preuaricatores voti merito reputabimini. Reſpō.
Omne quod nō habet eſſe ſuum a ſe: deficiendo decidit in nō eſſe: niſi ſu-
ſtentetur ab eo qui dat ei eſſe: ſic ⁊ omnis ordo ⁊ omnis homo. Unde nō
ſolum ordines religioſoꝝ ſed etiam epoꝝ ⁊ clericoꝝ ⁊ laicoꝝ ⁊ vniuerſa
lis ſtatus multū deficit quantū ad cōmunem ſtatum ab eo quod in prin
cipio fuit: cum omnes fideles erant perfecti ⁊ ſancti quales nūc raro vi-
demus. Actuū. iiij. Multitudinis credētium erat cor vnū ⁊ aīa vna ⁊c.

Licet autē olim cōmuniter omnes boni ⁊ ſancti fuerint: tñ modo multo
plures ſunt ſancti in eccleſia dei. Sed quia mali plures ſunt: ideo nō ap
parent ſancti reſpectu multitudinis alioꝝ. Sanctitas etiā vera nō conſi
ſtit in exercitatiōe corporali ſed in virtutibus mentis. Et qꝛ iſte non ap
parent exterius niſi modice ex quibuſdā ſignis operum ⁊ ſancti non que
runt videri ab hoibus vt laudentᷣ: ſed occultāt bona que hñt ſingulari
ter pre ceteris: ideo pauci ſancti modo in eccleſia vel ordinibꝰ eſſe videntᷣ
Cauſe aūt quare cōitas in religiōe deficit: ſunt magis cōes inter alias
¶ Una eſt multitudo intrantiū: qꝛ multi nō pñt taz facile flecti ſicut pau
ci: ſicut nauis magna difficilꝰ gubernatᷣ ꝙ̄ parua. Et vbi multa capita
ibi multa cerebra: que oia non poſſūt ad vnū ſenſum deflecti. ¶ Scd̄s
cum ſubtrahūtur qui primo tenuerūt ordinē in ſuo vigore vel cū debili
tantᷣ incorpore: non pñt iunioribus ardua rigoris dare exēpla ſicut priꝰ
⁊ noui qui priora opa non viderūt: imitantᷣ eos tm̄ in his que nūc vidēt
in eis ⁊ fiūt remiſſi ⁊ ſub ſpecie diſcretiōis ne ſeipſos ſicut antiq deſtruāt
parcentes corpi. Et qꝛ internas virtutes quas antiq habuerūt nō agno
ſcūt vbiqꝫ neglecti ſūt: ꝙ nec exterius exercentᷣ nec interius virtutes ap
prehendūt. Etiā qꝛ antiqui non valent modo eos exēplo preire timent
etiam eos in verbo corrigere: qꝛ ſolent dicere iuniores. Verba quidē bo
na ſunt q̄ dicūt nobis: ſed opa nō oſtēdūt ⁊ ſic magis ſcādalizātᷣ. ¶ Ter
tia cauſa eſt: qd̄ quilibet nō didicit neſcit docere: cum in regimē ordinis
deuoluitᷣ ad iſtos iuuenes tales nutriunt quales ipi ſūt. ita ꝙ iaz prioꝝ i
fratrū fabulā vertitᷣ nō trahitᷣ in exēpluū: imo ſe tm̄ reputāt illis priorbus
meliores: quo minus agnoſcunt q̄ ſint pfectoꝝ virtutes. Et dum exem
pla quedā exteriori diſciplina ꝯſeruant in choro vel ꝓceſſionali ingreſſu
⁊ ſilibus: audent aſſerere ꝙ ſtatus ordinis nūꝗ̄ fuerit ita bonꝰ. ¶ Quar
ta cauſa eſt: ꝙ paulatim ſubintrant nō bone ꝯſuetudines: que ſtatim ab
aliīs trahuntur in exemplum. Et ſi aliqui zelum dei hñtes illa redargu
unt: audacter defendunt aliī quare ſibi nō liceat qd̄ aliī permittitᷣ ⁊ pro
lege tenebitᷣ: cum ex vſu iam ſcum veniens videatur: ita ꝙ vix decetero
poterit extirpari. Rectores quoqꝫ ⁊ ſi talia non diligāt: tamē ne malus
malū ſequatᷣ diſſimulāt vt pacifice cum fribus viuāt. Cūqꝫ vna conſue
tudo talis facta fuerit tolerabilis: conſequēter introducitᷣ alia quaſi co
herens priori: vt ſi illa admittitᷣ: iſta vetus tolerertᷣ. ¶ Quinta occupatio
nū freqnēter emergentiū: q̄ corda diſtrahit: affectū deuotionis extinguit
mores alterat: interiꝰ occaſiones vicioꝝ inducit ⁊ ne de ſua correctiōe ef
ficaciter cogitēt ſemꝑ noua impedimēta religioſis innectit: donec tan
dē conſueſcant ſola exteriora cogitare. Et obſcurato ꝯſcie oculo: etiā cuꝫ
deſūt: occupationū cās īpudēter q̄rere: ſicut ſamſō cecatꝰ in carcere mo
lam traxit. Judicū. xvi. ¶ Sūt ⁊ alie ſpāles cauſe quorūdā ordinū: vt ni
mia inopia. ex qua coguntᷣ fieri ꝓprietarii dum ſibimet videtᷣ quiſqꝫ ꝓ
uidere: qꝛ nō ꝓuidetᷣ eis in cōi. Itē nimie opes. ex quibus fiunt carnales
ſuperbi ⁊ multipliciter vitioſi. Item frequentia inter ſeculares. ex qua
oritur multarum tentationū carnaliuꝫ materia ⁊ tēporis. Item freqnēs
mutatio prelatorum: que ⁊ ſi pro parte bona ſit in quātū mali abiiciūtᷣ

nota

q7 quilibet nō didicit
neſcit docere //

tū in eo nociua eſt: ꝙ boni dū cito ſperāt abſolui: nō ꝑſumūt aggredi vel non ꝑficiunt vt reformēt ſtatū ordinis: ⁊ rebelles ſubditi potius laborāt vt deponātur ꝙ̄ vt ſtatus debite reformet. Itē ſi vnus ꝑlatus quīꝙ̄ vult reformatiōi intendere: ab alijs quoquo mō impedit vel ad minus nō iuuat ab ijs quoꝝ auxilio idigeret: vt prior nō adiuuat ab abbate vł abbas ab epō ⁊ de ſilibus ſimiliter iudicet: vnde rebelles ſubditi appellant ad illos quos ſciunt ſibi in ſua rebellione fauere. Itē ſi aliq in vno loco diligerēt reformare ſtatum in melius: mittūt ad aliū locū: vbi non inueniūt qđ q̄rebant. Ex his atꝙ̄ alijs cauſis ſtatus religiōis deficit: vt nō ſolum fiat deterior ſed etiā quaſi deſperabilis: ꝙ vix vnꝙ̄ niſi de⁹ ordinet aliter reformetur. Sed q꞉ diligentibus deum oīa coopantur i bonum: qđ nō fit in cōi: pōt fieri in particulari. Quilibet ꝑficere volens cōuertit ad lucrum ſuū alioꝝ detrimentū ⁊ oēs vias alieni defectus ad ꝑfectum ſuū cum dei gr̄a extorquet. Et ſicut electoꝝ gloria ex hoc maior erit ꝙ reproboꝝ ſocietati admixti: eoꝝ non imitant exemplum qui ſunt ipſis tentationis ⁊ exercende virtutis materia: ita ⁊ boni religioſi nūꝙ̄ tāti fuiſſent meriti apud deum: ſi nō a tepidoꝝ frūm defectibus ad multiplicem virtutis luctaꝫ aſſidue expediti fuiſſent. Unde apl̄us inter cetera virtutū ſuarū merita quibus ſe miniſtrū chriſti excellenter gloriat: enumerat pericula in falſis fr̄ibus: eo ꝙ ei ⁊ alijs bonis multiplex ſit occaſio virtutis, ſ. ꝙ primo eoꝝ praua exempla ſunt bonis tentationis materia ⁊ ſic victorie cauſa. Item ſecūdo zelo iuſticie circa eoꝝ vitia accendūtur ⁊ vrunt ſcandalis infirmoꝝ. Item tertio eorum miſerijs cōpatiūt ſicut mater filio ad ꝑditionē ꝓperāti. Itē q̄rto magis laborāt bonis exēplis eos corrigere ⁊ monitis ⁊ orōnibus ⁊ bñficijs. Itē q̄nto diſtortos mores patienter tolerāt ⁊ iniurias q̄s eis ꝓ iuſticia inferunt. Itē ſexto ex eorum ꝯtubernio deſpectiōes ſuſtinēt ab extraneis: q̄ſi ipſi ſint tales. Item ſeptimo timidiores ac ꝓ hoc hūiliores fiūt ⁊ ne cadāt ſollicitiores ſunt. Itē octauo đo magis referūt gr̄as ꝙ eos ne tales eſſent benigne defenderit. Itē nono ex malis iuxta ſe poſitis virtutes iuſtoꝝ clari⁹ elucent ⁊ pulchrius fulgent. Iſta ⁊ alia bona ſūt q̄ de⁹ elicit ex ꝯſortio maloꝝ cū bonis. Sicut enim accidentale gaudiū bonoꝝ cumulat viſa pena dānatoꝝ: ita etiā in eccl̄ia quodāmodo decorat rectitudinē iuſtoꝝ dīformitas iniquoꝝ: diſponente hoc ſuꝑna ſapīa q̄ nil inordinatum in omni regno dimittit ⁊c.

Queſtio. xx.

habit⁹ mentis multo[rum] nō hꝫ interius quod oſtendit habit⁹ veſtis

ITEM q̄ro. Cum nihil debeatis aꝫ petere terrenum nec honores nec res ꝑ q̄bus ſolent hoīes inter ſe ꝯtēdere ⁊ ſibi mutuo inuidere q̄cā eſt ꝙ ſepe videm⁹ inter religioſos eſſe diſſenſiōes ⁊ inuidias ſicut ⁊ inter ſeculares vel aliq̄n acriores? Rñdeo. De his q̄ irrationabiliter fiūt reddi nō pōt ratio ꝯgrua. Unde ſi aliqui ſub habitu religionis tales aliquādo vident: nō eſt alia ratio niſi eoꝝ imꝑfectio: ſ. q꞉ habitus mentis nō habet interius quod oſtendit habitus veſtis exterius ⁊ tonſura capitis. Boni aūt ſi aliq̄n diſſentire videntur: hoc his de cauſis fieri conſueuit. Una cū nō oēs agnoſcāt eq̄lit vitatē in oib⁹: ꝯtigit ꝙ aliq̄s itelligit

illud ꝑ alia pte nõ fore expediẽs vl' aliõ mag; fore expediẽs ꝙ̃ illud. Et
dũ vterq; hoc ꝙ ipſe meli⁹ iudicat vult ꝓmouere ⁊ qđ nociuũ credit vult
impedire: ſic diſſenſio fit iter eos. i. diuerſa ſenſio: nõ ꝯuerſa cũ vterq; be
ne intendit: ſicut inter paulũ ⁊ barnabã pro ioanne diſcipulo quẽ voluit
barnabas aſſumere in ſociũ p̃dicatiõis ſue: ſed paulus ꝓhibuit timens
ne non pſeueraret in ꝯtinuatiõe laboris ⁊ ſic per eũ impediret ⁊ ſic diſſẽ
tiebant. Et barnabas. ioãnẽ ſecũ ſumpſit vbi minores haberet labores
Paulus vero ſylã ſũpſit ꝑ fortiorib⁹ laboribus magis aptũ: vt diuer-
ſis partibus diuiſi plurib⁹ p̃dicando ꝓdeſſent. Sic in expoſitiõe beati
Gregorij orante daniele dñm pro populi liberatione de captiuitate ba-
bilonica: angelus dixit: ꝙ eius oratio eſſet dudũ exaudita: ſed princeps
pſarum. i. angelus illius gentis cuſtodie deputatus reſtitit ſibi. xxi. die
bus ne ſtatim liberarẽtur: ſed diutius afflicti plenius a peccato purgarẽ
tur. Quid ergo mirũ ſi boni quãdoq; pro bono diſſentire vident rõne di
uerſaꝝ ꝯſiderationũ ſi apli ⁊ angeli in eadem rõne diſſentire inuenti ſũt?
Nam iuxta hunc ſenſum ſancti qñq; irrõnabiliter ⁊ adeo diſſentiũt: vt
cum deus vult aliquẽ mori quẽ ipi diutius deſiderant viuere pro aliorũ
profectu. vel cum ipi putãt citius mori quos deus vult ꝑ eoꝝ ſalute ad
huc diutius in corpore laborare. Phil. i. Deſideriũ habeo diſſolui ⁊c̃.
Alia cauſa eſt: qñ vnus nõ videt intentionẽ alterius que bona eſt: putat
eum alia intentiõe aliquid facere ⁊ diſplicet ſibi ⁊ diſſentit ab eo: q ſi ſci-
ret nõ diſpliceret ſibi qđ facit ⁊ eſſet pacatus cum eo. Sic moyſes irat⁹
eſt filijs ruben ⁊ dimidie tribui manaſſe cũ peterent terrã baſan ⁊ eſbon
in poſſeſſionem. Et ioſue iratus eſt eiſdem pro ꝯſtructiõe altaris ſuper
ripam iordanis anteꝙ̃ agnoſceret intentionẽ vtrobiq; fuiſſe bonam: ta
lis aũt ignorantia non eſt ſemper culpabilis: dum tamen non ſit iudiciũ
nimis preceps. ⁊c̃.

Queſtio. xxi.

ITEM q̃ro. Cum religioſi tam ſtudioſe ſolẽt abſcõdere facta ſua:
ſuſpectũ eſt apud eos eſſe aliqua indecentia: cur eni ſic celant cum
bona non ſit neceſſe celari: Rñdeo. Tria ſolent celari ⁊ abſcondi. Pri
mũ eſt ſingularia bona: ne de ſingulari glĩa excellentia ꝑueniat ⁊ meri-
tũ depeat. Mat. v. Attẽdite ne iuſticiã vr̃am fa. co. hoib⁹ vt vi. ab eis ⁊c̃.
Itẽ vitia ⁊ pctã: ne percipiẽtes ſcãdalizẽtur ⁊ qui peccãtes aliquẽ ſcan-
dalizãt duplici reatu obligãt. Mat. xviij. Ve hoi illi ꝑ quẽ ſcandalũ ve-
nit. Itẽ q̃dã ſolẽt abſcõdi a nõ itelligẽtib⁹ q eа iudicarẽt mala eẽ ex ſua
ſtoliditate: cũ tñ corã deo licita ſint vel etiã meritoria: nõ pp hypocryſiꝫ
ſꝫ ne illi exinde infirmẽt: ⁊ ita nõ pp ſe tm̃ ſed magis ꝓpt illos occultãt
religioſi facta ſua ne noceãt illis: q2 nõ pñt oium corda videre ⁊ oib⁹ ſa
tiſfacere q̃re hoc vel hoc fiat: cum ſeculares rudes ſint ⁊ ꝓni ſepius de re
ligioſis ſiniſtra ſuſpicari. Cum. n. vident eos refectionẽ accipe: iudicant
eos carnales. Cũ videt eos hũiliter iocũdos: iudicãt eos diſſolutos. Cũ
ex zelo iuſticie videt ſe ab eis ꝑ vitio ſuo redargui: dicũt eos iracũdos
Cũ vident eos neceſſaria vite mẽdicare cũ aliũde nõ habeãt: dicunt eos

auaros ⁊ ſic de ſingulis. Etiã q̃ bene faciũt rep̄hendũt: propter qḋ opoꝛtet vt caueant aliene infirmitati ⁊ occultẽt q̃ poſſẽt ab alijs mala iudicari. Coꝛin. viij. Uidete ne hec lnia vr̄a offendiculum fiat infirmis. Trib⁹ modis ſeculares iudicant religioſos. ¶ Primo opinãdo de ipſis q̃ oĩa ſunt falſa que ipſi per ſe ↄfingunt vel alijs inferẽtibus leuiter credunt: vt vulgus ruſticanũ qḋ dicit nos antichriſti p̄nũcios ⁊ ꝙ oẽs guerras terrarũ ⁊ principũ ſeminemus. ¶ Scḋo ꝙ illa q̃ ipſi ſolẽt facere nõ ſunt peccata facere: ꝙ cũ vidẽt nos aliq̃ facere: eſtimãt ꝙ tali animo facim⁹ vt ipſi: vt comedere delicata ⁊ bibere: alloqui fẽias: eſſe hilares: ſpecioſas areas. munda edificia rõne ſani aeris ⁊ eccl̄ias decentes ⁊ zelo diſcipline inuicem accuſare ⁊ punire ⁊ ꝓ cautela de locis tranſmutare ⁊ ſimilia: q̄ a bonis bono ⁊ a puerſis puerſo aĩo fieri ſolent. ¶ Tertio cũ damus eis cauſam iudicãdi ⁊ ſuſpicãdi de nobis non bona: talia exempla eis oſtendendo que merito ſunt rep̄hendẽda. In primo ſumus nos ſine culpa: in ſecundo indigem⁹ bona cautela: in tertio culpa non caremus dãtes eis ſcandali offenſionẽ ⁊ miniſteriũ religionis vitupabile facientes: quibus debemus eſſe lumen ſane doctrine ⁊ foꝛma recte viuendi. Cum autem deſpicimur ab alijs ſine cauſa ſine culpa nr̄a: ad ꝑfectũ nr̄m cedit multiplicẽ. ¶ Primo peccata nr̄a per hoc purgãtur. ¶ Scḋo bõa nr̄a magis tuta ſunt a vana gloꝛia ⁊ laude hũana. ¶ Tertio humiliores reddimur coꝛam hoĩbus. ¶ Quarto cautiores ſumus in verbis ⁊ factis ne opinionem eoꝝ ↄfirmem⁹. ¶ Quinto minus ſumus eis familiares ac per hoc magis in cella quieti. ¶ Sexto patientiã magis diſcim⁹ ex tali deſpectione. ¶ Septimo interna conſolatio ſpũs impenditur q̃rentibus ꝓ exteriori ſubtracta. ¶ Octauo maius meritũ ex his oĩbus coꝛam deo accreſcit. Hec ⁊ alia bona tanta ſunt: ꝙ ſi non obeſſent alijs: libenter tolerare debemus deſpici ab alijs ⁊ reprehendi ⁊ pſecutiones pati propter chriſtũ ſine culpa. ⁊c̄.

¶ Queſtio. xxii.

ITEM. Q̃ro. Cũ deberetis ſic̄ paupes chriſti paupib⁹ eẽ familiares ⁊ eoꝝ cibis contentari: quid eſt ꝙ magis frequentatis menſas diuitum q̄ꝫ pauperũ: Rñdeo. Tria nos ſpãliter inuitant ad hoc: videlicet

1 nr̄a neceſſitas: quia cum itinerando per terram laſſitudine ⁊ fame fatigamur apud illos ꝓmptius speram⁹ obtinere refectionẽ q etiã ꝓ honeſtate ſua panẽ ſuũ q̄buſlibet tranſeũtibus nõ negãt: q̄ꝫ alios quos neſcimus.

2 Item pauperũ inopia: qꝛ ſi foꝛte nos hilariter reciperẽt: expenderẽt nobiſcũ pro ſua deuotiõe in vno prãdio nobis etiã dolentibus vñ

3 ipſi pluribus vicib⁹ refici poſſent. Itẽ ipoꝝ diuitũ ſalus: q ꝑ occaſionẽ cõcipiũt nr̄i familiarẽ noticiã: vt ad amorẽ dei ſic eos paulatĩ trahamus ⁊ ſalutis doctrinã eis ingeramus ⁊ ꝑ tale meritũ deũ eis ꝓpitiũ faciam⁹ qꝛ paupes per ſe ingerũt ſe ⁊ ſalutis ↄſilia ſtudioſe requirũt: q nõ h̄nt in hoc mundo ↄſolationẽ ſuã: diuites aũt terrenis contẽti vel mũdanis negocijs occupati vl̄ ſupbia inflati raro humiliãt ſe ad querẽdũ ſalutis cõſiliũ: niſi per occaſionẽ aliquã ad hoc a bonis ⁊ religioſis trahant prudenter: ſicut dñs traxit zacheũ ⁊ alios publicanos mãducando cũ eis ⁊

docendo: licet non ignoraret phariſeos ⁊ ſcribas inde murmurare ⁊ materiã querere detrahendi ⁊c.

¶ Queſtio. xxiii.

ITem. Q̃ro. Cũ pſonarũ acceptio ſit apud deũ culpabilis ⁊ ab apoſtolo iacobo ꝓhibita: q̃re vos religioſi magis honoratis diuites q̃ꝫ paupes ⁊ ꝓmptiꝰ eis ſeruitis in ꝯfeſſiõibꝰ audiẽdis ⁊ alijs conſilijs ⁊ obſequijs ſicut ſepe videmꝰ ⁊ ſcimꝰ? Rñdeo. Deꝰ puſillũ fecit eq̃liter ⁊ magnũ ⁊ eq̃liter eſt illi cura de oibus inq̃ꝫtũ factura eius ſunt ac ad ſalutem ptinẽt ſempiternã: ideo igit̃ nos oẽs diligere debemꝰ i dño tam diuitũ q̃ꝫ pauperũ ſalutẽ deſiderare ⁊ ꝑ poſſe nr̃o ꝓmouere ſicut expedit his ⁊ illis. Unde ſi paup melior eſt diuite: plus debemꝰ eũ dili- 1
gere: tñ diuitẽ plus honorare quadruplici rõne. ¶ Una q̃ cum deus in hoc ſeculo diuites ⁊ potẽtes p̃tulit paupibus quo ad mũdi gl̃iam vbi ẽ neceſſe alios alijs ſubeſſe vel preeſſe: nos honorãdo potentes eiꝰ ordina- 2
tioni ꝯcordamꝰ: quos ⁊ ipſe deus honorauit in hac pte. ¶ Alia rõ ꝓpter infirmitatẽ ipſoꝝ diuitũ: q ſi nõ honorarẽt̃: indignãdo magis infirmarent̃ ⁊ deteriores efficerẽtur ⁊ grauamẽ nobis ⁊ alijs paupibus inferrẽt ne q̃d offendiculũ demus infirmis: ne per nos deteriores fiant qui oẽs 3
debemus potiꝰ ad meliora trahere ⁊ ꝓuocare. ¶ Tertia q̃ maior vtilitas ꝓuenit ex correctiõe vnius diuitis q̃ꝫ pluriũ pauperũ. Paupis aũt ſalus ſibimet ꝓdeſt: diues aũt emẽdatus multis ꝓdeſt tã ꝓpter exẽplũ alioꝝ qui inde edificãt̃ ⁊ ꝓuocãtur ad bonũ: ⁊ ꝓpter alia bona q̃ ꝑ eũ ꝓmouẽtur in alijs ⁊ mala impediũt̃. Eccleſiaſtici. x. Qualis rector ciuitatis tales habitãtes in ea. Cõuerſio ꝯſtantini imꝑatoris ad fidẽ plꝰ ꝓ- 4
fuit eccl̃ie in pluribꝰ q̃ꝫ multoꝝ alioꝝ. ¶ Quarta cũ a diuitibꝰ plus recipiamus de corpali ſubſidio eo q̃ magis abũdant in talibꝰ: iuſtũ eſt vt ⁊ eis vicẽ rependamꝰ ⁊ ꝓmptiores ſimus eis ad obſequia ſpecialia impẽdenda. Pauperes etiam facilius expediũtur q̃ tãtis ꝑplexitatibꝰ nõ ligãt̃ diuites vero pluribus laqueis irretiti: freq̃ẽtioribus ⁊ diligẽtioribꝰ indigent ꝯſilijs. Ideo neceſſe eſt nos circa illos ſtudioſius occupari: ne ꝓfundius in peccato mergant̃. Nã (vt dictũ eſt iam) qui potẽtẽ in bono ꝓmouet: multos iuuat. Sicut ecõuerſo ipſius ſubuerſio multorum eſt detrimentum ⁊c.

¶ Queſtio. xxiiii.

ITem. Q. quero. Cũ regula dicat q̃ nil ꝓpriũ debeatis habere nec i ſpãli nec in cõi ⁊ vos habetis domos. hortos. libros. veſtes ⁊ alia victui neceſſaria ꝑ tpe: quõ poteſtis trãſgreſſiões hm̃oi excuſare bona ꝯſcia? Rñdeo. Uidemus in ſeculo famulos dñoꝝ panẽ nõ ſuũ comedere: tecto non ſuo contegi ⁊ rebus alienis vti videlicet dñoꝝ ſuoꝝ. Sic ⁊ alij ſepe ꝯceſſis vtũt̃ tã veſtibꝰ q̃ꝫ alijs rebus de illoꝝ volũtate quorum res ſunt. Sic ⁊ nos vtimur rebus neceſſarijs pro corpore: quas tñ nec i ſpãli nec in cõi nobis appropriamus. Regula. n. non dicit nos nihil debere habere: ſed nihil nobis appropriare. Unde vſum rerũ neceſſariarũ habere poſſumus non ꝓprietatẽ: alioquin nec veſtem nec cibum nec ali

quid aliud in vſum recipe deberemus: qđ eſſet ꝯtra oēm rōnabilē intellectū. Preſul. n. ſedis aplice qui eſt generalis oīum paupꝫ eccl'ie ꝓuiſoꝛ ſpāliter nrī oꝛdinis curā hñs: oīum mobiliū q̄ oꝛdini ꝯferūt: ꝓprietatē ſibi aſſumpſit: exceptis ijs quoꝝ dñium ſibi ꝯferentes retinuerūt: ⁊ nobis vſum earūdē rerū ſolū ꝯcedit: vt ſemꝑ alieno victu ⁊ veſtitu ⁊ tecto ⁊ alijs vtenſilibus abſq̄ ꝓprietatis iure ex ipius ꝯceſſiōe vtamur. Sicut familia pr̄is familias q̄ rebus dñi ſui vtit̄ tam in abſentia q̄ī in pn̄tia coꝛpoꝛali ſm̄ ipi⁹ diſpoſitionē. Et elemoſina q̄ nobis a fidelibus datur tranſit in vſum nrm̄ ⁊ in illius dñium qui eſt principalis oꝛdinis nr̄i diſpenſatoꝛ: cui parati ſum⁹ oīa que habemus cū iuſſerit tanq̄ dño ꝓut ꝯuenit reſignare: vt nil iuxta hoc ꝓprietatis hn̄tes: regulā noſtram bona ꝯſcientia obſeruemus. ⁊c̄.

❡ Queſtio. xxv.

ITEM Q̄ro. Cum iterū regula dicat ꝙ nec per vos nec per alios d̄beatis recipere denarios vel pecuniā: videmini ꝑ ꝯtrariū hoc facere tam petēdo pecuniā quā reponēdo q̄ etiā diſpēſando: qꝛ ⁊ ſi pſonaliter eā nō ꝯtrectatis: tñ ꝑ alios eam ſuari ⁊ recipi facitis ⁊ diſtribui ſicut vultis: ⁊ tñ inhibet̄ ſicut per p̄ceptū vt nō habeatis ſuper hoc ptātem diſpenſandi: neſcio quō hāc trāſgreſſionē excuſare poteſtis. Si aūt non poſſet hoc p̄ceptū ſeruari: nō deberetis vouere ⁊ potius eſſet a regula recedendū: q̄ laqueus eſſet vouētib⁹: cū ſeruari nō poſſet. Rñdeo. Multa putant mala q̄diu nō intelligūtur: que intellecta rōnabilia ⁊ iuſta videtur: ſic ⁊ in iſta qōne apparet. Regula ꝓhibet nec per nos nec ꝑ interpoſitā pſonā nos recipe pecuniā vt nr̄a ſit ⁊ nos dñi ⁊ poſſeſſores pecunie ſimus quaſi rei ꝓprie: ſed ꝯcedit ꝙ per amicos ſpūales q ꝓ deo nos ſpiritualiter dilig̃ūt. i. caſte ⁊ iuſte neceſſaria ꝓcurem⁹: q̄ tali modo vtraq̄ ꝯgrue obſeruātur: ꝙ ea q̄ ſine pecunia nō pñt ꝓcurari: aut ꝑ ipos ꝓcurent̄ qui fr̄ibus dant elemoſynā aut per coꝝ nūcios: vt cum aliqs ꝓcurat fratribus librum ſcribi vel veſtem fieri vel domū vel aliud ſuis laboribus ⁊ expenſis aut ſi fratres iſta procurāt: illi ſoluūt pecuniam illis qui fratribus ꝯmodauerunt vnde iſta ſunt ꝓcuranda: vt cum fr̄es faciunt librum ſcribi: alius ſoluat expenſas per ſe vel per nunciū ſuū. aut ſi aliqui volūt dare fr̄ibus elemoſynā pecunie: poſſunt ꝯmittere alicui qui noīe ſuo eā ſeruet ꝓ vtilitate tñ fratrū: vt vice illoꝝ qui ſibi ꝯmiſerūt pecuniā ꝓcuret inde fr̄ibus ſcd̄m ꝙ voluerit ſm̄ ꝙ a fr̄ibus inſtruit̄ ꝑ ſe vel per alios qui aptius ea ꝓmouēt q̄ ſibi fuerāt ꝯmiſſa. Et per oēs iſtos nō recipiunt fr̄es pecuniā: ſed illi per ſe ꝓ illis qui ſibi ꝯmiſerūt pecuniā: conuertunt eā in vtilitatē fr̄um: vicē illoꝝ gerentes in eo ꝙ ſeruant ⁊ diſtribuunt ipam pecuniā que adhuc illoꝝ eſt qui dederunt etiā ſi neſciant ad huc ſeruari: offerentes aūt vicem fr̄um in eo ꝙ eoꝝ vtilitatē ꝓmouēt de pecunia alioꝝ. fratres. n. q̄diu pecunia nō eſt redacta in rem aliaꝫ qua eis vti licet: nō habent eam pro ſua ſed illius qui depoſuit eam: licet ſciant eam pro ſua vtilitate ibi repoſitā: ſicut cuꝫ dñs ꝯmittit ſeruo ſuo pecuniā ſuā vt mihi inde emat tunicā interim eſt dñi: ſed empta tunica mea erit. Scd̄m hanc viam ⁊ cautelā fr̄es ⁊ per amicos ſpāles ⁊ quoſlibet ꝑ

curatores ⁊ mediatores ꝓcurāt neceſſaria: nec recipiunt pecuniam per illos ꝓcuratores: ſed illi ſeruant illā noīe dantium ⁊ vice ipſoꝝ vertunt eā in vtilitatē frūm: vt dñium pecunie nō tranſeat in ꝓprietatē fratruȝ. Unde cōditor regule magis intendit frībus precludere viā auaricie in poſſeſſione pecunie ꝑ quā oīs religio ſuffocat: q̄ȝ obſtruere eis opportunitatē neceſſaria ꝓcurandi. Sedes etiā apl̃ica cuius acta toti eccl̃ie diiudicāda exponūtur ⁊ venerāda: ipam rl̃am ꝯfirmādo nō approbaſſet: ſi in ea aliqd incōgruū ⁊ inobſeruabile pſpexiſſet. Ideo vouētib⁹ eā nō ē laqueus ꝑplexitatis: licet indigeāt diligēti cautela ne offendāt ꝯtra eaȝ qui debēt aliqua neceſſaria ꝑ pecuniā ꝓcurare: que tñ cautela magni eſt meriti: q̄ȝuis illi tutius ambulēt qui ſe ſubtrahūt a talibus negocijs: qui ad ea ex officio nō cogūtur.

¶ Queſtio. xxvi.

ITEM q̄ro. Cum res male acqſite deo ſint odibiles. Eſai. lxi. Ego dñs odio hñs rapinā in holocauſtū: cur recipitis vl̃ petitis elemoſynam ab illis qui iniuſta lucra ſectanť? Rñdeo. Quidā ſūt qui ſolū habent res male acquiſitas ⁊ pñt certe pſone inueniri qbus ꝯpetit recompenſatio: vbi tales ſcim⁹: decetero nō debem⁹ ab eis elemoſynaȝ petere ſiue accipere: quia oīa que habēt ſunt alioꝝ quib⁹ teneň reddere vel oēs vel aliqui: q̄ ſi aliq̄ ⁊ nō oēs: tunc vaga reſtitutio de eis danda eſt ⁊ i pias cauſas eroganda. Quidā aūt hñt iniuſta bona ita q̄ ſi dant elemoſynā: tñ per hoc non fiunt impotētes quin adhuc habeāt vt poſſint reſtituere certis pſonis quibus debent: vnde poſſunt elemoſynam facere de reſiduo. A primis aūt nō pñt niſi ignorantia vel extrema indigentia vel p̄ſumptio q̄ creditores velint nos recipere nos excuſet. Unde quādo nō conſtat de vero aliquē iniuſta detinere bona: nō tenemur leuiter credere eum tanti criminis eſſe reum: cum de quolibet teneamur preſumere meliora. Mendicitas noſtre ꝓfeſſionis ⁊ quia deo debita pauꝑibus chriſti largienda ſunt: excuſat nos in hac parte plenius q̄ȝ illos qui ex alijs rebus habent vnde ſufficienter valeant ſuſtentari: vbi tamē publica fama clamat aliquem eſſe de primis predictis: etiam ſi aliter non conſtaret ꝓpter ſcandalum non expedit ab eo recipere vel petere elemoſynam: niſi forte talibus qui ex profeſſione vel officio habent q̄ debent raptores ad ad reſtitutionez inducere: quia vtiliter gerunt in hoc negociū ſpoliatoꝝ. Et dignus eſt tūc fidelis operari⁹ cibo ſuo: cum nemo teneať ſuis ſtipēdijs militare. Ad hoc aūt vt poſſim⁹ pctōres ad emēdationē monendo inducere: ꝯcedit nobis ſedes apl̃ica etiā in terris excōicatoꝝ libere ꝯmorari ⁊ ab eis tūc elemoſynā recipe: maxime ſi aliūde nō poſſemus ſuſtētari. Si. n. boni de medio maloꝝ tollereň: quis eēt q malos ad bonum verbo ⁊ exēplo moneret ⁊c̃.

¶ Queſtio. xxvii.

ITEM q̄ro. q̄ rō eſt q̄ clerici magis oderūt nos ⁊ pſequūť q̄ȝ laici ⁊ ſimplices ſacerdotes? Rñdeo. Sic̃ nō oēs laici diligunt nos: ſic nec oēs clerici odiūt nos. Si q āt videť nos odire: hoc gnq̄ ȝ ōcāis p̄t eē

¶ Una ꝙ timent nos ꝙ ipſorū facta ⁊ exceſſus vel defectus plenius agnoſcamus ⁊ ſeuerius arguamus: quo clarius videmus quales eſſe deberent ⁊ nō ſunt per quos eccleſia gubernatur. ¶ Secunda ꝙ inuident nobis ꝙ ſumus hoībus gratiores ⁊ ipſi comparati nobis appareant in vita vel ſcientia viliores vel etiā indoctiores in doctrina. ¶ Tertia ꝙ dolēt ſi ꝑ cōfeſſiones ſecreta eoꝝ ab alijs q̄ cōſocij fuerint ꝑcipimus: dū timēt per illa magis vileſcere, vel forte ꝑſonas illas nr̄o conſilio ab eis auerti ⁊ ad meliora cōuerti. ¶ Quarto ꝙ timent ſibi aliqua per nos emolumēta ſubtrahi: dū elemoſynas q̄ dantur nobis arbitrantur ſibi fore dandas ſi nos nō eſſemus. Et hec videtur potior eſſe cauſa pluribus q̄ nos odiunt: ſed ſi plus inhibeat lucris pecuniarum a ſuis ſubditis q̄̄ fructui aīaꝝ ⁊c̄. ¶ Poteſt etiā quinta cauſa eſſe: ꝙ diuina iuſticia illos qui quanto amplius cognouerūt ⁊ ſpreuerūt et quibus maiora beneficia cōtulit ⁊ ingrati fuerūt ⁊ grauius ceteris offenderūt ⁊ frequētius eū indigne cōtrectent ⁊ ꝑcipiunt: tanto magis indurat ⁊ ꝓfundius cadere ꝑmittit: vnde nō ſolū ipſi ſint mali in ſe: ſed etiā alios ſecū malos eſſe deſiderēt ⁊ bonos odiāt: ⁊ quos imitari nolūt optent nō eſſe ⁊ ꝑſequantur eos quos ſibi diſſimiles eſſe dolent. Salomon Grauis eſt nobis ad videndū. Et tūc ibidem plures de predictis tanguntur. Laici vero quia de predictis cauſis minꝰ habent ideo minus nos odiunt: immo etiam diligunt: q̄ ſentiunt nos ſalutē ſuam diligere ⁊ ſperant per nos eam fideliter apud deum promouendā ore, meritis ⁊ doctrinis. Clerici etiam qui ſane ſapiunt eadē ratione nos fouent ⁊ diligunt quaſi filios ſuos ⁊ vacatores ⁊ cooperatores tā ſue ſalutis q̄̄ ſue ſollicitudinis ſibi cōmiſſe: in ſuis ſubditis neceſſarios adiutores ⁊ oneris ſibi impoſiti fideles ſubleuatores. Et de iſtis ſatis. ⁊c̄.

¶ Expliciūt determinationes quarundā queſtionū ſuper regulā beati Franciſci a ſancto Bonauentura cardinali edite.

¶ Incipit tractatus vtilis per modum queſtionis theologalis magiſtri Joannis perrini doctoris Pariſienſis reformationis ordinis minorum ſuper diſpenſatione: in quo plura notabilia ⁊ plures notabiles concluſiones cū ſuis correlarijs ponūtur circa ſtatum religionis in genere ⁊ ſtatum fratrū minorum in ſpecie. Et tandem egregie probat̄ qualiter fratres minores vtētes diſpēſationibus ſuper receptione pecunie ⁊ poſſeſſionū ſiue redditū: ⁊ illi qui remanent in cōuentibus vbi talia fiunt ⁊ vbi cōmode nō poſſunt regulā ſpiritualiter obſeruare: nō ſunt tuti apud deum ⁊ in conſcientia.

¶ Utrum diſpēſatꝰ a papa ſine cauſa legitima ſit tutꝰ in ꝯſcientia, i. ratione ꝑ ꝑte affirmatiua.

VTrum a papa diſpenſatus ſine cauſa legitima ſit tutus apud deum ⁊ in conſcientia? ¶ Arguitur ꝙ ſic. Quia cum papa omnia iura in ſcrinio pectoris ſui cenſeatur habere, extra de conſtitutionibus ca. i. li. 6.

diſpenſabit vel poteſt diſpenſare in hoc quod eſt de iure poſitiuo. Igitur
diſpenſatus iſto mō a papa erit tutus in conſcientia ⁊ quo ad deū. ¶ Iteꝫ Sc̄da ratio.
ſcđo. Ille poteſt omnem perfectionis ſtatum mutare diſpenſando: ꝗ po-
teſt in omni voto etiam ſolemni diſpenſare. Planum autem eſt: ꝙ om-
nes qui in corpore chriſti miſtico eccleſie ſunt comparantur ad papaꝫ ſi-
cut filij ad patrem: ⁊ ad patrem quidem non corporum tantū immo ani
maꝝ. Naꝫ filij tenentur parentibus carnalibus parere in ijs que ſunt cor
poꝝ: qꝛ parentes ſunt corpoꝝ nō aiarum ſicut dicit gloſa ſuꝑ illo verbo
apoſtoli ad hebreos. xij. Si patres quidem carnis noſtre habuimus eru-
ditores ⁊ verebamur eos: nōne multomagis obtemperabimꝰ patri ſpi-
rituū ⁊ viuemus? Conſtat aūt ꝙ patres vota filioꝝ exiſtentiū ſub eorū cu
ra ⁊ poteſtate mutare poſſunt: ſicut patet numeri. xxx. ergo multomagis
papa poterit vota omniū fidelium de eccleſia cuius cura ſibi a deo cōmiſ Tertia ratio.
ſa eſt mutare ⁊ diſpenſare. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio vbicunqꝫ inuenitur ratio vel
cauſa rationabilis diſpenſandi in voto papa poteſt iuſte ⁊ tute diſpenſa
re: ſed in quolibet voto ſupererogationis poteſt inueniri cauſa rationabi
lis diſpēſandi ſcilicet vel profectus maioris boni vel vitatio mali ſcilicet
vitatio tranſgreſſionis ſi probabilitas ſit vehemens: vt ad propoſitū de
receptione ⁊ contrectatione pecunie apud nōnullos fratres minores vbi
probabilitas nō ſolum eſt vehemens: ſed manifeſta ⁊ patens. Naꝫ moy
ſes conceſſit iudeis diuortium deuteronomij. 24. ad euitationeꝫ maioris
mali ſcilicet vxoricidij ſi quas vxores habuiſſent exoſas ⁊c̄. Igitur ſic di
ſpenſatus a papa propter eandem cauſam ſcilicet euitationem mali: vi- ¶ i. ratio. ꝑ ꝑ-
detur tutus in conſcientia apud deum ⁊ homines ſeu eccleſiam. ¶ In op te oppoſita.
poſitum arguitur ſic. Votum eſt de iure diuino. Sed papa tenetur defen
dere ius diuinū vſqꝫ ad animam ⁊ ſanguinem. 25. q. i. ſunt quidā. ¶ Item
ius poſitiuum eſt fundatum ſuper ratione di. infra. Cōſuetudo. ergo pa-
pa cū debeat eſſe bonus paſtor ⁊ pater familias: nō debet relaxare ius ra
tionis ſine cauſa legitima: ergo diſpenſatus ſine iuſta cauſa non eſt tutus
in conſcientia ⁊ apud deum ⁊c̄. ¶ Ad ſolutionem huius queſtionis mihi
propoſite ſunt quedam premittenda. ¶ Secundo concluſiones cuꝫ ſuis
correlarijs ſubiungende. Nec intendo aliqđ temerarie aſſerere ſeu diffini
re: ſed tantum probabiliter ⁊ ſcholaſtice ſm̄ doctoꝝ opiniones procede-
re: ⁊ ad hoc faciendum fui inſtantiſſime requiſitus per nonnullos fratres
puritatis ſue religionis zelatores: quibus ſumme diſplicet religionis be-
ati franciſci diſſipatio ⁊c̄.

¶ Primum notabile.

NOTANDVM primo: ꝙ ſtatus religionis a virtute quadam
moꝛali denominatur: ⁊ cuius officiū ſeu actus eſt deo exhibere debi-
tum cultum atqꝫ ceremoniam. aliqua offerendo vel faciendo ad dei ho-
norem: vt ſacrificia oblationes. inclinationes ⁊ huiuſmodi. Vn̄ Tulliꝰ.
religio ē virtus q̄ ſuperiori nature quā diuinā vocant. cultū cerimoniāqꝫ
cōfert. Et papias. Religio eſt appellata qꝛ per eā religamus aīas nr̄as
ad cultū diuinū vinculo ſeruiendi. ¶ Pro maiori declaratione. Notādū
ſm̄ Joannē andree ſuper rubrica de regularibꝰ ⁊ tranſeuntibꝰ ad religio

Quadruplicit accipit religio

nem: ꝙ religio sumit q̃druplicit̃. ¶ Primo mõ sumit solũ ꝓ debito cul
tu dei quo ad fidẽ: ⁊ sic cõphendit totam christianitatẽ q̃ exhibet cultũ ve
ro deo. Jacobi. i. Si qs putat se religiosuȝ eẽ ⁊c. Et hec dr̃ religio christia
na de q̃ hr̃ di. 97. c. i. ⁊ extra de sum. tri. ⁊ fide catho. ⁊ extra de diuortijs.
gaudemus. ¶ Scdo mõ sumit ꝓ cultu veri dei nõ solũ per fidẽ sed etiaȝ
ꝑ bona opa: ⁊ sic accipit actuũ. 2. Erant in hierosolymis viri religiosi ex
oi natione q̃ sub celo est. Et sic religio cõphendit vniuersitatẽ bonoꝝ chri
stianoꝝ: ⁊ ð hoc. 16. q. i. c. Juxta ¶ Tertio mõ sumit ꝓ statu clericali q2 sũt
magis dediti cultui diuino q̃ laici. ð quo. i. q. 3. saluatoꝛ. ¶ Quarto mõ su
mit strictissime ꝓ statu illo q ꝑ emissionẽ ꝓfessiõis subijcit se plati iperio:
totũ se dedicãs deo. extra de voto ⁊ voti redẽptiõe. c. ex multa. Et ꝭm hãc
vltimã acceptionẽ hic intẽdo loq. Et sic religio dr̃ status pfectiõis. Ubi
est sciendũ ꝭm Scotũ li. 3. di. 38. ꝙ duplex ẽ status pfectionis. ¶ Prim⁹
dr̃ status pfectionis acqrende: quẽ religiosi assumũt vt q̃si in schola virtu
tuȝ ⁊ discipline ꝓficiant ⁊ ꝓgrediant de virtute in virtutẽ. ¶ Secũdus di
cit status pfectionis quẽ assumũt epi: nõ q̃si neophiti vel nouicij: ȝ tãq̃
pfecti ⁊ exercitati in virtutib⁹ ꝓfitentes se pfectos esse: ⁊ pfectores ad ex
ercendũ in subditos verbo ⁊ exẽplo opa virtuosa ⁊c. ¶ Pro maiori de
claratione notandũ: ꝙ status pfectionis quãtũ ad pñs spectat trib⁹ mo
dis põt acquiri. Primo cõiter ⁊ large per actus dilectionẽ. ¶ Scdo ma
gis ꝓprie per officiũ administrationẽ. ¶ Tertio ꝓprijssime per ꝑpetuam
voti obligationẽ. ¶ Primo oẽs existentes in charitate sunt in statu pfe
ctionis: q2 sola charitas dr̃ vinculũ pfectõis. Ad col. 3. Jsto nãq; mõ sta
tus perfectionis opponit casui peccati ⁊ culpe: ꝭm quẽ modũ dicit apl's
i. ad coꝛ. 10. Qui se existimat stare videat ne cadat. Et ad gal. 5. State ⁊
nolite iugo seruitutis iteꝝ cõtineri. ¶ Scdo vero mõ oẽs q assumuntur ad
officia eccliastica pñt dici esse in pfectiõis statu respectu laicoꝝ. Ipsi eni
sunt quasi medij inter deũ ⁊ populũ. Uñ quãto sunt ꝓpinquiores deo ra
tione officij qd ministrat: tanto sunt magis pfecti. Jsto mõ scribit. 8. q. i.
c. qualis. Nõ solũ epi ⁊ presbyteri ⁊ diaconi debẽt magnopere puidere:
vt cunctũ populũ cui p̃sident cõuersatione ⁊ sermone excedãt: verũ etiaȝ
inferioꝛ gradus puta exorciste lectores ⁊ alij. ¶ Sed tertio mõ epi ⁊ reli
giosi ⁊ oẽs illi q per votũ in ꝑpetuã seruitutem se tradũt ad christo seruie
dum ⁊ hoibus ꝓpter ipsuȝ in ijs q̃ sunt pfectionis opa: sunt i perfectiõis
statu. ¶ Ulteri⁹ notandũ ꝭm. S. tho. 2. 2. q. 186. articulo. 7. i coꝛpe q̃stiõis:
ꝙ status religionis põt tripliciter cõsiderari. ¶ Uno mõ ꝭm ꝙ ẽ quod
dam exercitiũ tendẽdi in pfectionẽ charitatis. ¶ Alio mõ ꝭm ꝙ quietat
humanũ animũ ab exterioribus sollicitudinibus. ¶ Tertio mõ ꝭm ꝙ est
quoddam holocaustũ per quod aliquis se ⁊ sua offert deo: ⁊ ꝭm hoc i tri
bus votis integratur status religionis. ¶ Primo quidẽ quãtum ad ex
ercitiũ pfectionis requirit ꝙ aliquis a se remoueat illa per q̃ posset ipedi
ri ne totaliter affectus eius tẽdat in deũ: in quo cõsistit pfectio charitatis.
Huiusmodi impedimenta sunt tria. ¶ Primũ quidẽ est cupiditas exte
rioꝛum bonoꝝ: q tollit ꝑ votũ paupertatis. ¶ Scdm ẽ cõcupiscẽtia sensi
bilium delectationũ: inter quas precellũt delectatiões veneree: q̃ excludũ

Que sunt requi ta circa statum religiõis ⁊ ist⁹ ipedimenta.

tur ꝑ votū ꝯtinētie caſtitatis. ¶ Tertiū ē inordinatio volūtatis humane: q̄ excludit ꝑ votū obedientie. ¶ Similiter ſollicitudinis ſecularis ingetudo ꝓcipue ingerit homini circa tria. ¶ Primo circa diſpēſationē rex exteriorꝫ: q̄ amputat ꝑ pauptatis votū. ¶ Scḋo circa gubernationē vxoris ⁊ filiorꝫ: q̄ tollit ꝑ caſtitatis votū. ¶ Tertio ꝑ diſpoſitionē ꝓpriorꝫ actuū: q̄ aufert ꝑ obedientie votū. Similiter holocauſtū dr̄ cū qs totū qḋ habet offert. Habet aūt homo triplex bonū. ¶ Primū ē rex exteriorꝫ q̄s totaliter offert deo per pauptatē. ¶ Secūduꝫ bonū eſt ꝓprij corporis qḋ offert deo ꝓcipue ꝑ votū caſtitatis: quo abrenūciat maximis delectationibꝰ carnis. ¶ Tertiū ē bonū aīe qḋ offert deo ꝑ obedientiā: qn̄ ꝓpriā volūtateꝫ deo q̄ hō vtit oībus potētijs ⁊ habitibꝰ aīe imolat. Cōuenienter igit ex his tribꝰ votis ſtatꝰ religiōis itegrat. Oēs aūt obſeruantie religionū ordināt ad tria ꝓdicta vota. Nā labor manuū ⁊ mēdicitas ad pauptatē: vigilie, ieiuniū ⁊ diſcipline ad caſtitatē. Alia exercitia vt lectio: oratio: ꝓdicatio: infirmorꝫ viſitatio ⁊ hmōi ad obediētiā. Ex qbus oībus patet: ꝙ ſtatus religiōis ē ſtatꝰ ꝑfectiōis acqrende vt dictū ē i quo religioſus tendit ad ꝑfectionē tanq̄ i ſchola diſcipline. Ex quo ſeqt: ꝙ religioſus querens ſiue religiōis relaxationē ſeu diſpenſationē vel ad aliā religionē laxiorem tranſitū ſine cauſa legitima: deficit a ꝑfectione ⁊ retrocedit tanq̄ aſpiciēs retro ⁊ ſic nō ē aptus regno dei. ¶ Pro ampliori declaratione dictoruꝫ nota ꝙ nō eſt idē eſſe ꝑfectū ⁊ eſſe in ſtatu ꝑfectionis: ſed quātum ad pn̄s differūt in tribꝰ. ¶ Primo qꝛ ꝑfectiōis ſtatū facit voti ꝑpetua obligatio. Perfectū vero facit voti impletio ⁊ executio. ¶ Scḋo ad ꝑfectionis ſtatum facit tpaliuꝫ abdicatio ⁊ exercitatio eorꝫ que ſunt ſuper erogationis opa. Per hec enim quis conſtituitur in perfectionis ſtatu. Iuxta illud qḋ ſaluator ait Matth. 19. Si vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vende oia q̄ habes ⁊ da pauperibus ⁊ veni ⁊ ſequere me. Perfectū vero eſſentialiter facit ſolum dei ⁊ proximi ſuperexcellens dilectio ⁊ charitas. Nam planuꝫ eſt ꝙ ille ſcriba voluit chriſtuꝫ ſequi. de quo Matth. 8. Magiſter ſequar te quocūq̄ ieris: ꝑfectionem tamen nō meruit obtinere: qꝛ nō ex dilectione ſed temporalis lucri acquiſitione chriſtum ſequi cupiebat vt Hieronymus dicit. ¶ Tertio quia perfectus quis poteſt eſſe in omni vocatione in qua vocatus eſt: ſed non in omni vocatione homo poteſt eſſe in ſtatu perfectionis. Contingit enim aliquos in omni vocatione opera perfectionis facere ⁊ ſic ꝑfectos eē: nō tamē vouentes ⁊ ſic nō eſſe in ſtatu ꝑfectiōis. Alios vero contingit totā vitam ſuam voto ſe obligantes ad ꝑfectiōis opa: ⁊ ſic eſſe in ſtatu ꝑfectōis: q ſi nō iplēt q̄ vouerūt ꝯſtat eos ꝑfectos nō eē. Ex quo ſeqt ꝙ multi ſūt i ſtatu ꝑfectiōis q nō ſunt ꝑfecti ſꝫ valde iꝑfecti ⁊ magni pctōres: ⁊ multi nō ſunt in ſtatu ꝑfectiōis q ſūt ꝑfecti ⁊ ſcti viri.

Differētia ē inter ꝑfectū ⁊ ſtatū ꝑfectionis.

¶ Secundum notabile

SECUNDO principaliter circa paupertatem notanduꝫ: ꝙ ſm Chriſoſtomum ſuper matth. triplex eſt paupertas. ¶ Una ē ſimulatoria. ¶ Alia eſt coacta ⁊ neceſſaria. ¶ Tertia eſt ſpiritualis ⁊ voluntaria. ¶ Primo illi ſunt pauperes ſimulatorie qui ⁊ ſi expoliant ſe bonis temporalibus: non tamen expoliant ſe ſuperbia ⁊ arrogātia: ſed magis ſunt

Triplex ē paupertas.

ſuberbi contemnendo temporalia q̄ꝫ diuites in ſeculo diuitias poſſiden
do: vt dicit Auguſtinus in regula. ¶ Secūda vero pauptas coacta ꝛ ne
ceſſaria q̄uis in ſcriptura non damnetur: non tñ laudatur ꝙ ſit merito
vel premio digna: qꝛ ſicut nullū inuoluntariū poteſt eſſe peccatum ꝛ di
gnū damnatione: ſic nullū inuoluntariū poteſt eſſe meritorium ꝛ dignū
premiatione. ¶ Sed tertia paupertas ſpiritualis ꝛ volūtaria p chriſtuꝫ
eſt beatificata ꝛ laudata ꝛ merito: quia habet ānexā temporaliū volūta
riā abiectionē: cordis humiliationē ꝛ celeſtium contemplationē. Hanc
aūt paupertatem chriſt⁹ aſſūpſit dicente aplo. ij. coꝝ. viij. Scitis. n. grãꝫ
dñi noſtri ieſu chriſti qui ꝓpter vos egen⁹ factus in mūdo cū eēt diues
in ſua maieſtate (ſicut gloſa expōit) vt illi⁹ inopia diuites eē. is: ꝛ in hoc
ꝯſilium do. ¶ Circa hāc pauptatē volūtarie ꝓpter chriſtū aſſūptā i qua
conſiſtit pfectiōis ſtatus. Notādū ꝙ quattuor modi inueniunt ſm btm̄
Hieronymū. ¶ Prim⁹ modus fuit primo credentium fidelium in pri
mitiua eccleſia: qui vēdentes poſſeſſiōes de precio ipſarū ꝓuidebat vni
cuiqꝫ ſicut opus erat. Actuū. iiij. ¶ Scd̄s mod⁹ fuit ꝛ eſt adhuc quorun
dam religioſoꝝ qui mundū ſpernentes: de labore manuū ſuarū victū ꝛ
veſtitū ac alia eis neceſſaria ſubminiſtrāt: quō aplus paul⁹ vſus eſt q̄nqꝫ
ne offendiculū daret euangelio. vt ſcribit. i. coꝝ. ix. ¶ Tertius mod⁹ fuit
ꝛ eſt quorūdā religioſoꝝ ꝛ monachoꝝ qui habentes poſſeſſiōes in cōi
de fructibus ꝛ ꝓuētibus ipſarum ꝓuidētur oībus neceſſaria vite. Nul
lus nāqꝫ debet eligere talē pauptatē: in qua ſubtrahat ſibi poſſibilitateꝫ
prouidendi in neceſſarijs ꝛ reqſitis ad ſubſtentationē vite. ¶ Quartus
mod⁹ eſt quorūdā religioſoꝝ mendicātiū qui ſpūalibus vacantes ꝛ do
ctrinā euāgelicā predicātes: de ijs que a fidelibus perſonis inferūtur in
voluntaria paupertate viuunt. Quāuis ergo omnes iſti modi viuendi
in paupertate voluntaria ſunt boni ꝛ meritorij: iſte tamē quart⁹ mod⁹
perfectior ꝛ ſecurior eſſe dicitur ꝛ vite chriſti ꝛ apoſtoloꝝ conformior. p
pter quattuor. ¶ Primo: quia ſollicitudinē tpaliū minus habet ānexaꝫ
q̄ꝫ alij modi. ¶ Secundo: qꝛ ad ſpiritualium contemplationem maiorē
diſpoſitionem habet coniunctam. ¶ Tertio: quia ad recompenſationeꝫ
eorū qui recipiunt maiora bona ſubminiſtrat. ¶ Quarto: qꝛ per imitatio
nem modi viuēdi chriſti ꝛ apoſtolorum maiorem conformitatē habet.
Scribitur enim Luce. viij. ꝙ mulieres multe ſequebātur chriſtum mini
ſtrantes de facultatibus ſuis. ¶ Sed ſpecialiter loquendo de altiſſima
paupertate voluntaria. Notandum ꝙ paupas altiſſima ex inſtitutione
chriſti ꝛ regule frūm minoꝝ ſm beati frāciſci intentionē ꝛ inſtitutionē eſt
plene expropriatiua: ita ꝙ nihil nec in ꝓprio nec in cōi nec in ſpāli pōt ſi
bi appropriare ne aliquis frater nec totus ōrdo: qđ ſub ijs verbis expri
mitur. frēs nihil ſibi approprient: nec domum: nec locuꝫ: nec aliquā reꝫ.
Et dicitur nihil: quia ſm ſummos pontifices ordo nec in cōi nec in ſpe
ciali habet talium proprietatem: ſed ſimplicem vſum facti ꝛ nō quem
cunqꝫ: ſed tenuem pauperem ꝛ arctum vſum: vt dicit clemēs papa in de
claratione ſua exponendo hoc caplm: ꝛ hoc ſiue in neceſſitatibus corpa
libus ſiue in ornamentis eccleſie ꝛ vtenſilibus. ¶ Sed vt clarius intelli

Excellentia noſtri ſtatus ſup oēs alios.

gatur quod dictum eſt de tenui paupere ⁊ arcto vſu nota declarationem
domini clementis pape quinti dicentis circa hoc. Ex predictis aũt ſuccre
uit nõ parum ſcrupuloſa queſtio inter fratres: videlicet vtruȝ ex profeſſi-
one ſue regule obligentur ad arctum ⁊ tenuem ſiue pauperem vſum rex.
Quibuſdam ex ipſis credentibus ⁊ dicentibus: ꝙ ſicut quo ad dominiuȝ
rerum habent ex voto abdicationem arctiſſimam: ita ipſis quo ad vſum
arctitudo maxima ⁊ exilitas eſt indicta. Alijs econtrario aſſerentibus: ꝙ
ex profeſſione ſua ad nullum vſum pauperez qui non exprimatur in regu
la obligantur: licet teneantur ad vſum moderatum temperantie ſicut ⁊
magis ex condecenti q̃ ceteri chriſtiani. Volentes itaqȝ nos conſcientia
rum fratrũ prouidere quieti ⁊ his altercationibus finem dare; declaran-
do dicimus: ꝙ fratres minores ex ꝓfeſſione ſue regule ſpecialiter obligã
tur ad arctus vſus ſeu pauperes qui in ipſorum regula continentur: ⁊ eo
obligationis modo ſub quo continet ſeu ponit regula dictos vſus. Dice-
re autẽ ſicut aliqui aſſerere perhibentur: ꝙ hereticum ſit tenere vſuȝ pau-
perem includi vel nõ includi ſub voto euãgelice paupertatis: preſumptu
oſum ⁊ temerariuȝ iudicamus. Hec Clemens papa quintus. ¶ Et quia
dictum eſt ꝙ dominiũ reruȝ ⁊ poſſeſſio excluditur a regula fratrũ minoꝝ
⁊ vſus pauper arctus ſeu moderatus includitur infra ſubſtantiam eiuſdẽ
regule ⁊ intra votum ſeu profeſſionem ipſorum: notandum ꝙ vſum pau
perem arctum vel moderatum ſic intelligo includi in voto regule noſtre
⁊ euangelice paupertatis: ꝙ quẽdam rerum vſum ſimpliciter reijcit ⁊ in
terdicit: quẽdam ſimpliciter exigit: quẽdam vero ſub rationabili circun-
ſtantiarum moderamine reſtringit. Reijcit nãqȝ ſimpliciter vſum pecu-
nie poſſeſſionum accenſuũ ſeu reddituuȝ. Exigit vero ſimpliciter in quo
cũqȝ vtibili extraneitatem aſpectum ⁊ affectum: vt ſcilicet re qua vtit fra
ter minor vtatur ſimpliciter: vt nõ ſua. Sicut enim omne ius ſiue omnis
iuriſdictio rerum temporaliũ eſt nobis ex regula interdicta; ſic vſurpatio
ſiue defenſio ſeu vendicatio omnis iuris. In ijs vero que ad victum ⁊ ve
ſtitum: diuinum cultum ⁊ ſapiẽtiale ſtudiũ ſpectant ſub rationabili circũ-
ſtantiarum moderamine vſum arctat ⁊ reſtringit: ⁊ hoc taȝ reſpectu pre
ſentis temporis q̃ futuri: quia perſonarum qualitas, temporum varie-
tas, locorum conditio, officiorum noſtri ſtatus executio ⁊ nõnulle alie cir
cũſtantie plus minuſue ac aliter ⁊ aliter prouideri requirunt. Hanc autẽ
moderantiam que nihil aliud eſt q̃ mediuȝ paupertatis virtutis: nõ ſm
rem ſed ſm rationis adequationem ſumptum: nõ intelligo ſic preciſe in-
cludi in voto regule noſtre ⁊ euangelice paupertatis: ꝙ omnis exceſſus ⁊
immoderantia ſit mortale peccatum ac voti ſubſtantiam interimens: ſed
ſolum quando eſt talis ac tanta ꝙ merito cenſeri debeat enormiter ledere
ſtatum euangelice paupertatis. Alie autez immoderantie tanq̃ peccata
venialia cenſebuntur: ⁊ ad tranſgreſſionem voti nõ aliter reducuntur q̃
peccata venialia ad tranſgreſſionem preceptorum. Nec mirandũ eſt an
illa reductio ſit per ſe aut per accidens ſeu per occaſionem. ¶ Et attende
ꝙ ſanctus Bonauentura nõ qualemcũqȝ paupertatem defendit: ſed illã
quam vocat penurioſam ⁊ euangelicã ⁊ que ad arctum neceſſitatis vſuȝ

ſeruandum ſe voto abſtringit:⁊ hanc aſſerit eſſe chriſti ⁊ diſcipulorũ eius
⁊ beati franciſci ⁊ ſue ſancte regule profeſſorum. Et hoc patet in toto de-
curſu apologie eius. Et de hac dicit in eodem libro capitulo duodecimo:
ꝙ hec ſpiritum ſubleuat tanq̃ ea que in celis totaliter theſaurizat: perfe-
cte eam promittenti ſuadet omnibus temporalibus denudari quantum
ad effectum ⁊ dominium:⁊ arcta ſubſtentatione neceſſitatis eſſe contentũ
quãtuz ad vſum. Et hic eſt ipſius modus ſeu medietas ꝙ ſic relinquit
dominium:ꝙ non reijciat vſum. Sic recipiat vſuz ꝙ non reſeruet domi
nium:ſic arctationem vſus ſeruet:ꝙ non ſubſtentationem nature neceſſa
riam vitet. Sic neceſſitati nature ſubueniat:ꝙ ab arctitudine vſus nõ re-
cedat. Hec predictus ſanctus Bonauentura ⁊ doctor:quibus nihil clari
us ad propoſitum dici poteſt. ¶ Et nota ꝙ iſta multum differunt domini

Differẽtia iter ꝓpetatẽ. vſum fructũ. vſuz iuris ⁊ vſuz ſimplicẽ facti.

uz proprietas:vſus fructus:vſus iuris:⁊ vſus ſimplex facti. ¶ Dominiũ
eſt ius habendi:poſſidendi:fruendi ⁊ vtendi ac diſponendi de aliqua re p
libito voluntatis vel ſm aliquem determinatum modum a quadam ſu-
perioritate vel auctoritate diffinitum. ¶ Proprietas proprie capitur p
dominio: ⁊ ideo idem eſt dicere cauſa proprietatis ſicut cauſa dominij.
Ideo religioſus non poteſt eſſe proprietarius niſi ſibi vſurpando alienũ:
cum non ſit dominus:⁊ per conſequens cõmittit furtum. ¶ Vſusfructus
eſt ius alienis rebus vtendi fruendi ſalua rerum ſubſtantia:quia eſt ius in
corpore:quo ſublato ⁊ ipſum tolli neceſſe eſt. ff. de vſufructu. lege prima.
inſtituta. eodem titulo. in principio. ¶ Vſus eſt ius vtendi rebus alienis
ſalua rerum ſubſtantia ſm azonem in ſumma. Et differt vſu fructuarius
ab emphiteota: quia ille habet vtile dominium: iſte ſolum ius vtendi.
Item differt ab vſuario. Naz is cui nudus vſus fundi datur:nihil habet
vlterius in eo niſi oleribus pomis feno ⁊ huiuſmodi vtatur ad vſum quo
tidianuz ⁊ in eo moretur:ſed nulli alij ius quod habet aut vendere aut lo
care aut gratis concedere põt. Sed vſu fructuarius ſic. Inſtituta de vſu
⁊ habitatione. §. primo. Multomagis differt ab vſu ſimplici nõ iuris ſʒ
facti quo fratres minores vtuntur:in quo vſuarius nihil habet:ſed tantũ
factum pro neceſſitate vite. De verborum ſignificatione. capitulo. exijt q
ſeminat. libro ſexto. vbi Nicolaus tertius ſic ait. Nam cuz in rebus tem
poralibus ſit conſiderare precipuum proprietatem:poſſeſſionem:vſum
fructuum:ius vtendi:⁊ ſimplicem facti vſum. ⁊ vltimo tanq̃ neceſſario
egeat:licet primis carere poſſit vita mortalium:nulla prorſus poteſt eſſe
profeſſio que a ſe vſum neceſſarię ſubſtentationis excludat. Verum con-
decens fuit ei profeſſioni que ſe ſponte deuouit chriſtum pauperem itan
ta paupertate ſectari:omniũ a ſe abdicare dominium ⁊ rerum ſibi cõceſ-
ſarum vſu neceſſario fore cõtentam. Nec per hoc ꝙ proprietatez vſus:
⁊ rei cuiuſcunq̃ dominium a ſe abdicare videtur. ſimplici vſui omnis rei
renũciatum eſſe conuincitur:quiñimo vſus non iuris ſed facti tantummo
do nomẽ hñs qd facti eſt tantuz:in vtendo prebet vtentibꝰ:nihil iuris.
Hec Nicolaus papa. Hec dicta ſunt vt pateat qualis ⁊ quãta ſit paup
tas altiſſima euangelica q̃ fratribus minoribus in regula eſt indicta. Un
de patet quomodo ſuperfluitas fratribus interdicitur vt dicit Nicolaus

⁊ Cle. papa: q̄ attēdit i numero. Duo ſupfluūt ſi vnū ſufficit. In quātitate: multū ſupfluit: ſi parū ſufficit. In ſūptuoſitate: ſūptuoſū ſi vile. In decore: ſpecioſū ſi deſpicabile. Seqt ergo ꝙ nec taliū vſū ſupfluū, frēs pñt habere. Ex quo euidēter patet quātū apd multos frēs ⁊ cōuent⁹ religio minorum longe receſſit ⁊ deuiauit a ſuo principio. Nam fedum eſt prophanūq; mendaciū ſumme paupertatis profeſſorem ſe aſſerere: ⁊ rerum penuriā pati nolle. Interius inſtar diuitum affluere ⁊ exterius more pauperum mendicare.

¶ Tertium notabile.

Quid ſit diſpēſatio.

TERTIO notandum principaliter: ꝙ diſpenſatio eſt iuris communis relaxatio facta cum cauſe cognitione ab eo qui habet ius diſpenſandi ſm gloſaz infra, q. i. §. niſi rigor. Unde diſpēſare eſt diuerſa pēſare: quia qui vult diſpenſare debet omnia de quibus fit ibi mentio pēſare. Unde etiam diſpenſatio vocatur vulnus: quia vulnerat ius cōmune: quod fieri non debet, ſine cauſa legitima. Unde diſpēſatio facta ꝙ frater minor poſſit habere recipere ⁊ contrectare pecuniaz: vulnerat regulā beati franciſci ⁊ ſtatum totius religionis minorum videtur dehoneſtare: cum non habere vel non recipere pecuniam fuerit ſemper inſigne paupertatis prefate religionis minorum inter religiones mendicantium. Item dicitur in deſcriptione diſpenſationis facta cū cognitione cauſe. Ubi notandum ſm panormitanum capitulo. diuerſis. de clericis coniugatis: ꝙ in ijs que ſunt mere ⁊ pure iuris poſitiui ſufficit principis voluntas, i. pape: ſed in inferiore requiritur cauſe cognitio: ſed in ijs que non ſunt iuris poſitiui pure ſed iuris diuini vt in voto ⁊ iuramento ⁊ huiuſmodi: requiritur cauſe cognitio etiam in principe. Unde ſi fiat ſine cauſe cognitione non meretur dici diſpenſatio: ſed diſſipatio. ¶ Notandum vlterius ꝙ diſpenſationum aliqua eſt debita: aliqua prohibita: aliqua permiſſa. ¶ Debita eſt diſpenſatio facta aut ratione temporis aut perſone vel pietatis vel neceſſitatis, vel vtilitatis eccleſie vel euentus. Et de ſingulis horuʒ vide infra, queſtione ſeptima. §. niſi rigor ⁊ capitulis ſequētibus vſq; ad. §. ecce. Et breuiter vbicunq; ſubeſt iuſta ⁊ legitima cauſa diſpenſandi. ¶ Diſpenſatio vero prohibita eſt vbicunq; non poteſt fieri ſine manifeſta eccleſie decoloratione vel ſtatus alicuius religionis: vt ꝙ fratres minores habeant bona immobilia vt poſſeſſiones redditus annuales iure legati vel ex hereditaria ſucceſſione: ⁊ ꝙ poſſint adire hereditates parentum: habere ⁊ recipere pecuniam patet euidenter eſſe contra regulam eorum. capi. fratres nihil ſibi approprient: nec domum: nec locum nec aliq̄ rem ⁊c. ſecundum ꝙ expreſſe determinauerunt ſummi pontifices ſcilicet Nicolaus tertius de verborū ſignificatione, capitulo, exijt qui ſeminat, libro ſexto. Et Clemens quintus de verborum ſignificatione, capitulo, exiui de paradiſo. in clemētinis ⁊ plures alij ſummi pontifices: ⁊ talis fuit intentio beati Franciſci expſſa ⁊ etiā omniū ſanctoꝝ patruʒ ⁊ doctoꝝ ordinis: qui dixerunt regulaʒ minoꝝ fundatā in arctiſſima ⁊ altiſſima pauptate: vt clare patet ex ſupradictis in ſcdo notabili principali. ¶ Itē diſpēſatio

Que dicat diſpēſatio debita ꝓhibita ⁊ permiſſa.

eſt prohibita ⁊ illicita vbicunq̄ nō eſt iuſta cauſa diſpenſandi. infra. q. I. capitulo. Et ſi illa. Ubi Gelaſi⁹ papa. Et ſi illa nōnūq̄ finenda ſunt que ſi ceterorū conſtat integritas: nocere tamen ſola non valeant illa tamē magnopere precauenda ſunt que recipi ſine manifeſta decoloratione nō poſſunt. Diſpenſatio aūt permiſſa aliquando in caſu. vt. 50. diſtinctiōe. ſi quis preſbyter. ⁊ in multis caſibus iura permittunt diſpenſationem. ℂ Notandūm ꝙ diſpenſatio impetrata ſine cauſa legitima aut tacita ve ritate aut ex falſa cauſa: nulla eſt quo ad deum ⁊ quo ad eccleſiam. Unde diſpenſatus a papa in hꝭ que ſunt iuris diuini. vt in voto ⁊ in iuramēto ⁊ huiuſmodi ſine cauſa iuſta non eſt tutus quo ad deum ſm̄ panormitanum. de voto ⁊ voti redemptione, capitulo nō eſt voti. Ex quo infert dictus panormitanus ꝙ nō eſt tutus religioſus cum quo papa diſpenſat ſine cauſa iuſta vt tranſeat ad lariorē religionem. Multo minus ſi diſpē ſat⁹ in aliquo puncto regule ſue: puta ꝙ indifferenter contractet ⁊ recipiat pecuniam ⁊c. ℂ His notabilibus tribus premiſſis ponuntur tres cōclu ſiones conformiter ad dicta notabilia cum ſuis correlarijs. Quarum prima eſt iſta.

ℂ Prima concluſio.

STATUS religionis eſt quidam ſpecialis modus viuendi in eccleſia militante voto ſolemni firmatus in quo quaſi in ſchola virtutum per modum diſcipline deo famulando tenditur ad ſpecialem perfectionem charitatis. ℂ Probatur prima pars. Quia perfectio ſtatus conſiſtit in ſequendo chriſtum ⁊ relinquendo omnia propter chriſtum. vt Matthei. decimonono. Si vis perfectus eē vade vēde omnia que habes ⁊ da pauperibus ⁊ veni ⁊ ſeq̄re me. Sꝫ iſtud eſt proprium religioſis. ergo ſtatus religionis eſt quidam ſpecialis modus viuendi ⁊c. ℂ Ubi aduerte ꝙ ad talem modum viuendi quattuor requiruntur. ℂ Formaliter quidem neceſſaria eſt charitatis perfectio ſaltē acquirenda. ℂ Efficienter vero trium principalium votorū obligatio q̄ eſt eſſenciale in qualibet religione approbata. ℂ Tertio inſtrumentaliter corporalis in ieiunijs ⁊ vigilijs ⁊ huiuſmodi exercitatio ⁊ regularis obſeruatio: ⁊ ſm̄ iſta; vna religio eſt arctior alia ſm̄ regulam propriam aut conſtitutiones illius religiōis. ℂ Quarto exemplariter modi viuēdi chriſti ⁊ apoſtolorū imitatio. Et ſm̄ iſtud vltimum ordo fratrum minorū magis ⁊ strictius imitatur modum viuendi chriſti ⁊ apoſtolorum eius: q̄ quecunq̄ alia: cum nec in cōmuni nec in ſpeciali poſſeſſiones aut aliqd aliud habeant niſi ſimplicem vſum facti. ℂ Scd̄a pars concluſionis ſcilicet ꝙ ſtatus religionis eſt quaſi ſchola virtutū in qua tenditur ad pfectionem: probatur auctoritate beati Bernardi in epiſtola. Ordo ſeu religio noſtra eſt ſtudere ⁊ ſe exercere in vigilijs ⁊ orationibus ⁊ opere manuū: ⁊ ſuper omnia excellentiorem viam tenere que eſt charitatis. Porro in omnibus his proficere de die in diem ⁊ in ipſis perſeuerare vſq̄ ad vltimū diem. Hec ille. Et ſic patet prima concluſio principalis ex quo infero.

Qz q̄ttuor ſunt neceſſaria exiſtētib⁹ i ſtatu religionis.

ℂ Primum correlarium.

ℂ PRIMO ꝙ religio eſt ſtatus perfectionis acquirende nō autē ac-

quiſite: in quo ꝓfeſſores eiuſdē tanꝗ in ſchola obligātur tendere ad ſpecialem ꝑfectionē charitatis. ¶ Probat̃ prima pars, qꝛ ſm ſcotū. li. iiij. di. xxxviij. Status religionis differt a ſtatu epoꝝ q̄tū ad perfectionem qꝛ epi ſunt in ſtatu perfectiōis exercende: qꝛ ſunt perfectores ⁊ purgatores ſeu illuminatores ſubditoꝝ. Religioſi vero ſunt in ſtatu perfectiōis acquirende: qꝛ ſunt perficiendi tanꝗ ſubiecti ⁊ diſcipuli in ſchola virtutum. Aſſumūt aūt ſtatum ꝑfectionis non quaſi ꝓfitentes ſe eſſe ꝑfectos: ſed quaſi ꝓfitentes ſe ad perfectionem tendere: nec ꝓpter hoc ↄmittunt mendatium aut ſimulationem ex hoc ꝙ non ſunt perfecti qui ſtatum ꝑfectionis aſſumūt: ſed ex eo ꝙ ab intentione perfectiōis aīum reuocant. Per hoc patet ſecūda pars correlarij.

¶ Correlarium ſecundū.

¶ SECUNDO infertur. Religio ſic eſt ſtatus perfectionis acquirēde ꝙ obligat ſuos ꝓfeſſores ad aliqua ad que non religioſi inq̄tū huiuſmodi non obligantur. ¶ Probatur. Quia in ſtatu perfectionis dicit̃ quis eſſe proprie non ex hoc ꝙ habet actum dilectionis perfecte: ſed ex hoc ꝙ obligat ſe perpetuo cum aliqua ſolemnitate ad eam que ſunt perfectionis vtpote ad tria vota religionis. Contingit autē ꝙ aliqui ſe obligant ad ea que non ſeruant: ⁊ aliqui implent ea ad que nō ſe obligauerunt. Primi dicūtur eſſe in ſtatu ꝑfectiōis licet non ſint perfecti. Alij āt .ſ. ſecundi ſunt perfecti licet non ſint in ſtatu perfectionis. Iſto igitur mō ſunt in ſtatu perfectionis religioſi: quia ad ea que ad perfectionē ptinēt ſunt perpetuo obligati ⁊ cum ſolemnitate profeſſionis: nō aūt alij ſeculares: quia huiuſmodi voto vel regulares obſeruātias non ſunt ſolēniter obligati. ¶ Et licet ad aliqua vota vel huiuſmodi ſint aliquādo voto ſimplici vel priuato obligati: tamen finaliter cum eis poteſt diſpenſari nōianūſ ſic cum alijs.

¶ Tertium correlarium.

¶ TERTIO infertur. Omnis religio vocatur ordo propter inſtitutos ⁊ ordinatos modos tendēdi i finem ſuū vt ordo minoꝝ: ordo ꝑdicatoꝝ: ordo monachoꝝ: ad quos modos ſic obligātur oēs ſtatū religiōis ꝓfitentes: adeo vt non obſeruātes maximis periculis ſue ſalutis ſubiaceant. ¶ Patet prima pars huius tertij correlarij. Quia ſic eā vocat papa gregorius decimus: extra de religioſis domibus li. vi. c. vnico. vbi ſic ait. Diſtrictius ꝓhibemus ne aliquis decetero nouū ordinē aut religionem inueniat aut habitum religionis aſſumat. Ubi nota ſm Hieronymū in regula ſua. c. iij. ꝙ ſunt tria genera monachoꝝ ſeu religioſoꝝ in generali. ¶ Primi dicuntur ſerabite diſcurrentes hincinde ⁊ viuētes in ſpiritu ſue libertatis: qui dicunt ſe chriſtū ſequi in eo ꝙ circuibat ciuitates ⁊ caſtella: qui etiam proprie dicūtur circūcelliones quaſi per diuerſas cellas ſemꝑ vagātes: cōitates fratrū ſemper fugiētes. Hi ſatis vituperātur a doctoribus ⁊ in iure. xvi. q. i. c. quidam monachi. Hos vident̃ quidam ex nr̃is imitari a curia romana vel a generali miniſtro lr̃as impetrātes: vt per ſe ⁊ in ſua libertate valeāt cellas ⁊ eremitoria edificare ſuo mō viuere: ⁊ ꝑ caſtella ⁊ ciuitates diſcurrere ⁊c̃. ¶ Secūdi dicuntur

anachorite: idest ſolitarij viuentes: ab ana quod est ſurſum ⁊ chorus quaſi celestes choros mente cōtemplantes. Jſti dicūt ſe chriſtū imitari in eo ꝙ ſolus agebat in deſertis. Luce. iiij. Et in montem aſcendit ſolus orare Mat. xiiij. Hi traxerunt initium ab helya vel a ioāne baptiſta. Et ſꝫ beatū thomā. ſcđa. ij. q. clxxxviij. ar. viij. q̄uis vita ſolitaria ſi debite aſſumitur p̄mineat vite ſociali ſicut quod iam perfectum eſt exercetur: tamen ſi vita ſolitaria abſqꝫ precedenti exercitio aſſumatꝛ: eſt piculoſiſſima: niſi ꝑ diuinā gratiam ſuppleatur quod in alijs per exercitiuꝫ acquiritꝛ: ſicut in beato antonio ⁊ beato benedicto. Vita enim ſocialis neceſſaria eſt ad exercitium perfectionis: quia mutuo ſe inſtruūt verbo ⁊ exemplo ac correctione ⁊ ad perfectum producunt. Sollitaria competit iam perfectis qui aliorum regimine non indigent: ſed ſolū ſpiritu dei aguntur. Unde Hieronymus in epiſtola ad ruſticū monachū. Tractādū eſt vtrum ſolꝰ an cum alijs in monaſterijs viuere debeas. Mihi placet vt habeas ſanctum contubernium ideſt ſocietatem: nec ipſe te doceas: ⁊ abſqꝫ doctore ingrediaris viam quam nunqꝫ ingreſſus es. Hanc igitur vitā nō debent aſſumere niſi perfecti ⁊ in religiōe perfecte exercitati ⁊ ꝓbati. ❡ Tertij dicuntur cenobite ideſt in congregatiōe viuētes a cenon qđ eſt cōmune. ❡ Hi videntur exorti ſub helyſeo qui conſtituit cuneū prophetarum ideſt religioſorum ſm gloſam quarti regum. iiij. Sed fuerunt renouati a chriſto qui diſcipulos habuit pariter habitantes ⁊ in cōmuni viuētes cum quibus in montem aſcendēs docebat eos. Mat. v. Jſti cenobite habent diuerſos modos viuendi: qui dicunꝛ ordines ꝓpter ordinatū modum viuendi ſm regulas ⁊ conſtitutiōes eorū quas profitentur ⁊ ad diuerſa deputantur: ſcilicet vel ad vitā actiuā vel cōtēplatiuā aut mixtam: ſm ꝙ inſtituti ſunt dicti ordines. Et ſic patet prima ps correlarij. ❡ Secunda pars ꝓbatur: ſcꝫ ꝙ q ſtatū religionis profitentur tenentur obſeruare. ❡ Probatur ſic. Aſſumens aliquem ſtatū tenetur ſeruare ſpectantia ad ſuū ſtatū: ſꝫ profitens religionē aſſumit ſtatū religionis: ergo tenetur ſeruare ea que ſpectant ad ſtatum ſue religionis. ❡ Probatur maior: quia factus prelatus tenetur ſeruare ea que ſpectāt ad ſtatum prelationis. Similiter ſacerdos ſeruare tenetur que ſpectāt ad gradū ordinis ſacerdotal'. Similiter chriſtianꝰ tenetꝛ ſeruare q̄ ſpectāt ad ſtatū chriſtianitatis. Dato etiā ꝙ non ꝓmiſerit explicite ⁊c̄. Jgitꝛ religioſus aſſumēs ſtatū religionis tenetur ſeruare ea q̄ ſūt de ſubſtātia religiōis vel ſue regule: alioquin ſe exponit damnationi eterne ⁊c̄.

❡ Quartum correlarium.

❡ **RELIGIOSI** quoꝝ volūtas renuit ſubijci ordinationi regule ⁊ ꝯſtitutionū: ſed deliberate magis volūt extra ⁊ ꝯtra regularē obſeruantiam viuere: nolentes reformari: ſi ſic perſeuerant vſqꝫ in finem: non poſſunt niſi damnabiliter mori. ❡ Probatur. Tum primo: quia tales frangunt vota ſue religionis per eos ſolemniter emiſſa. Tum quia non ignorāter: ſed deliberate reſiſtunt ijs que neceſſario requiruntur ad ſuaꝫ ſalutē. Nō enim pnt ad ſalutē pertingere: niſi viuēdo ſm regulā quā ſcienter impugnāt nolētes reformari. Nā de talibꝰ fuit viſio quā btūs pa-

ter nr̄ frãciſc⁹ habuit in faciẽdo regulã. Uidebat̃ ſibi micas panũ ſubtiliſſimas colligere: multiſq; fribus famelicis ipm circũſtãtib⁹ debere tribuere. Sʒ cũ ꝓpter earũ tenuitatẽ ne inter man⁹ excideret̃ dare formidaret: vox deſup eſt ei facta dicẽs. frãciſce vnã de micis oibus panẽ facito volẽtibuſq; comedere porrigito: qđ cũ feciſſʒ: quicũq; deuote nõ recipiebãt aut receptã ɔtẽnebãt: demũ mox lepra infecti notabiles apparebãt. Sed cum viſionẽ p̃dictã beatus frãciſc⁹ minime intelligeret ⁊ peruigil eſſet in oratione: vocẽ de celo delapſam audiuit dicentẽ, frãciſce mice noctis p̃terite verba ſũt euãgelica: hoſtia eſt regula: lepra iniqtas. ¶ Patet ex dictis ꝙ ɔtemnentes aut frãgentes regulã incurrũt lepram: ideſt iniquitatem.

¶ Quintũ correlarium.

¶ RELIGIOSI quibus nulla eſt cura de ſui ſtatus obſeruãtia: ſʒ paſſim ⁊ indifferẽter rl'am vel ɔſtitutiões vel cerimonias ſue religionis frãgũt ac ꝓ nihilo ducũt ſi ſic vſq; in finẽ ɔtinuauerint: nõ video qn trãſit⁹ eox in tremẽdo dei iudicio ſit de piculo p̃ditiõis vehemẽtiſſima trepidatiõe ſuſpect⁹. ¶ Probat̃. Quia ex ɔtemptu euidẽter peccant. Ubi nota ꝙ contemnere prout ad ꝓpoſitum ſufficit rem aliã vt auctoritatẽ ſuperiox: vel eorũ ɔſtitutiones: eſt ipſam vere vel interp̃tatiue nullã aut inutilem ſeu vilẽ aut minus iuſtã reputare: qꝛ tales ex hoc videt̃ur magꝭ ingrati diuinis beneficiis quibus ſunt ſublimati ad ſtatum perfectionis. Sicut dicit apoſtolus ad hebreos. x. ꝙ fideles grauiora merẽtur ſupplicia ex hoc ꝙ peccando filium dei ɔculcãt p̃ ɔtemptũ. Unde ⁊ dñs ɔqritur per hieremiã. xi. c. Quid eſt qđ dilect⁹ me⁹ in domo mea fecit ſcelera multa? Tales. n. cõiter efficiũtur peſſimi ⁊ maxime incorrigibiles. Uñ Auguſtin⁹ ad vincentiũ donatiſtã. Ex quo dño ſeruire cepi qm̃ ſicut difficile expertus ſum meliores q̃ꝫ qui in monaſteriis ꝓfecerũt: ita dteriores nõ ſum expert⁹ q̃ꝫ qui in monaſteriis defecerũt: hic arbitror dictũ apocalipſis vltimo. Iuſt⁹ iuſtificet̃ adhuc: ⁊ qui in ſordib⁹ eſt ſordeſcat adhuc. De quibus etiã videt̃ dictũ illud hieremie. xxiiii. Uidi ficus bonas bonas valde. Malas: malas valde: que comedi non poſſunt eo ꝙ ſunt male. ⁊c̃.

¶ Conclusio ſecunda.

SECUNDA cõcluſio principalis ponit̃ iuxta ſm̃ notabile ſupra poſitũ q̃ talis eſt. ¶ Habere poſſeſſiões vel reddit⁹ ãnuales in cõi vel in ſpãli in ordine fratrũ minox nõ eſt licitũ tãq̃ꝫ inſtitutiõi ⁊ intentiõi regule minox repugnans ⁊ contrarium. ¶ Probatur. Illud qđ repugnat regule fratrũ minox non eſt fribus dicti ordinis licitũ: ſed habere poſſeſſiões ⁊ ãnuales redditus eſt huiuſmodi: igitur non eſt eis licitum. Maior videtur de ſe nota: quia fratres promiſerunt vitam iſtam ſemper ⁊ regulam obſeruare vt dicit regula. Minor probatur. Poſſeſſiones ⁊ annui redditus inter bona immobilia a iure cẽſentur: q̃ regule ⁊ paupertati euãgelice repugnãt q̃ eſt nihil h̃re nec in cõi nec in ſpãli. Unde dicit̃ in rl'a. frẽs nihil ſibi approprient. nec domũ: nec locũ: nec aliquã rẽ. Ubi ait nicolaus papa tertius. Porro cũ re

gula ipa expreſſe ptineat q fratres nihil ſibi appropꝛient nec domū: nec locum: nec aliquā rem: ſitq declaratum per eundē noſtrū predeceſſorē gregorium nonum ꝛ nōnullos alios hoc obſeruari debere tam in ſpeciali q̄ etiam in cōi; quam ſic arctam abdicationem venenoſis obtrectationibus aliquorum inſenſata deprauauit aſtutia: ne fratrum eorundem perfectionis claritas talium imperitis ſermonibus laceretur. Dicimus q abdicatio proprietatis huiuſmodi oium rerū tam in ſpeciali q etiam in cōi propter deum meritoria eſt ꝛ ſancta: quam ꝛ chriſtus viam perfectionis oſtendens: verbo docuit ꝛ exēplo firmauit: quamq primi fūdatoris militātis eccle put ab ipſo fonte hauſerant in volentes perfecte viuere per doctrine ac vite ipſoꝝ alueos deriuarunt. Hec nicolaus tertius. Itē gregorius non⁹. Dicimus itaq q nec in cōi nec in ſpeciali debent proprietatē habere: ſꝫ vtenſiliū ꝛ libroꝝ ꝛ eoꝝ mobiliū q̄ licet habere ordo vſum habeat ꝛ frēs ſm q generalis miniſter ꝛ puinciales miniſtri duxerūt diſponēdū hs vtāt: ſaluo locoꝝ ꝛ domoꝝ dñio illis ad quos noſcitur ptinere. Hec Grego. Itē clemēs papa. v. ſic ait. Quia igit in ſucceſſiōibus trāſit non ſolū vſus rei ſed etiā dñium ſuo tpe in heredē, frēs aūt pfati nihil ſibi in ſpāli acqrere vel eoꝝ ordini poſſunt etiam in cōmuni declarando dicimus: q ſucceſſionū hmōi que etiā ex natura ſua indifferenter ad pecuniam ꝛ etiam ad alia mobilia ꝛ imobilia ſe extendūt: cōſiderata ſui puritate voti nullatenus ſunt capaces. Nec liceat eis valorem talium hereditatum vel tantam earum partem q preſumi poſſet hoc in fraudem fieri quaſi ſub modo ꝛ forma legati dimitti ſibi facere vel ſic dimiſſa recipere: quin potius iſta ſic fieri ab ipis ſimpliciter prohibemus. Ex quo patet q fratres minores non poſſunt ſuccedere parentibus vel propinquis in hereditatibus vel bonis mobilibus vel imobilibus iure ſucceſſionis. Et q non poſſunt habere redditus vel poſſeſſiōes. ¶ Patet ibidē p eūdē dñm clemētē ſic dicentē. Cūq annui redditus inter imobilia cenſeantur a iure ac huiuſmodi redditus obtinere pauptati ac mendicitati repugnet: nulla dubitatio eſt: q dictis fratribus redditus quoſcūq ſicut ꝛ poſſeſſiōes vel eorum etiam vſum cum eis nō reperiat̄ conceſſus recipere vel habere conditione conſiderata ipſorum nō licet. Et ſic videtur concluſio ſufficienter pbata per hos dictos ſūmos pontifices: ſcilicet q habere poſſeſſiōes vel annuos redditus vel iure hereditario ſuccedere propinquis non eſt fratri minori licitum: ſed damnabile ꝛ ſaluti oppoſitum. Dices q diſpenſati ſunt per ſummū pontificem. Ad hoc dicetur inferius: qꝛ diſpenſatio facta ſine cauſa iuſta nō eſt tuta quo ad deum ꝛ cōſcientiam.

¶ Primum correlarium.

EX QUA concluſione infero primo correlarie probabiliter tātū q fratres pticulares ordinis minorum (qui vetantur poſſeſſiones ꝛ annuales redditus habere) degentes vel cōmorantes in illis conuentibus qui patenter vel ſophiſtice de prefatis redditibus viuunt: a talibus conētibus cōem vitam recipere non debent: niſi ſicut vxor vſurarij que tenet̄ de proprio labore aut elemoſynis vitā ſuā ducere: poſito q oia bona vi

ri sui sunt de vsuris. ¶ Probat. quia ratio quare vxori vsurarij ꝓhibetur
viuere de bonis vsurarij (posito ꝙ oia bona sua ꝓueniāt ex vsuris) est:
quia ipsa vitam suā duceret ex furto vel rapina vel de alieno. Ita frater
minor viuens de alienis redditibus aut possessiōibus viuit de furto aut
rapina: quia tales redditus rapina sunt ⁊ nullius iuris existūt. Si enim
fratres tales possint viuere de cōibus elemosynis quas illi conuent⁹ re-
cipiunt bene est cum eis: sin aūt procurēt a fidelibus: alioquin non vidē-
tur tuti: cum tales redditus (vt dictum est) sint rapine: quia prohibiti a
regula ⁊ summis pōtificib⁹ ⁊ ꝑ ꝯsequēs fratres nullū ius in eis hūt nec
habere psūt. ¶ Ex eodē sequi videtur: ꝙ nō est tutū declinare ad tales cō
uent⁹ viuētes ex possessiōibus ⁊ redditibus: nisi habeāt aliūde puta ex
elemosynis licite mēdicatis: qꝛ viuere ex rapinis ⁊ iniuste acquisitis nō
licet nisi in casu extreme necessitatis. ergo ⁊c. ¶ Si dicas ꝙ nō esset lici-
tum fratribus accedere ad capitulum generale vel ꝓuinciale qñ in tali-
bus ꝯuentibus celebratur: dicendū ꝙ fratres suscipientes capitulū dili-
gentissime elemosynas procurant fidelium de quibus pōt sufficiēter fra
tribus prouideri sicut satis notum est.

¶ Correlarium secundū.

¶ SECUNDO infero. Usus indifferens seu indeterminatus pecu
lij in particulari tanꝗ̄ fini religionis ꝯtrarius nō pōt fratri minori licite
ꝯcedi: nec per ꝯsequēs a peccato excusari. ¶ Probat. Quia talis vsus
indifferens peculij repugnat fini religionis qui est tendētia ad perfectio
nem charitatis: quia pecunie ex hmōi habite de per se nate sunt ꝑfectio-
nem charitatis minuere scilicet sui sollicitudine: amore ⁊ vanitate sequē
te. Ubi notandū pro ampliori intellectu: ꝙ duplex pōt intelligi vsus pe
culij: qꝛ aut est reuocabilis aut nō. ¶ Primo si vsus peculij sit certus vl'
securus ꝙ non possit per prelatū reuocari: non potest religioso pro suo
particulari etiam per dispensationē concedi. Unde scribit extra de statu
monachorum, cum ad monasteriū. Nec estimet abbas ꝙ super habēda
ꝓprietate possit cum monacho dispensare: quia abdicatio proprietatis
sicut ⁊ custodia castitatis a deo est annexa regule monachali: vt cōtra eā
nec summus pontifex possit indulgere lnīam. Quod verum est regulari
ter. Quod si verum sit de monacho: amplius de fratre minore: cuȝ pau-
pertas fratrū minoꝝ sit arctior paupertate monachoꝝ. ¶ Aut scdo talis
vsus est reuocabilis ⁊ hoc iterum dupliciter. Primo quia talis vsus est
determinatus per presidentem: vtputa prelatus dat aut cōcedit religio
so suo librum aut breuiarium ⁊ hmōi pro vsu suo licito ⁊ honesto: aut eti
am necessaria suo statui cum facultate reuocandi quando ei placuerit (sē
per enī voluntas religiosi dꝫ esse subdita p̄lato vt resignet quādo volue
rit) ⁊ iste vsus pōtest concedi licite vt notum est. ¶ Aut est indetermina-
tus siue indifferens: sic videlicet ꝙ prelatus reliquit religiosum in liber-
tate faciendi de peculio quod voluerit vel quod sibi bonū visum fuerit.
Siue illud manualiter religiosus subditus a prelato receperit qd vocat
ab aliquibus vestiariū: sicut fit in nonullis cōuentibus habentibus pos-
sessiones aut redditus annuales: siue illud per suas operas ⁊ industrias

conquiſierit: prout faciunt mendicantes ⁊ fratres non reformati per diuerſas vias ⁊ modos indebitos predicando bullas ⁊ huiuſmodi: ſiue per modum ſucceſſionis hereditatum vel ānui redditus ſibi aſſignati a parētibus vel alias vndecunq̧ habuerit. Huiuſmodi igitur vſus non pōt fratri minori concedi tanq̄ regule beati frāciſci contrarius. Unde occaſione talis vſus immo verius abuſus multi fratres tenent res ad ſuperfluitatem vt pecuniam equos habitꝰ ſeu tunicas triplicatas ⁊ varias pompoſas cameras miro modo ornatas ⁊ edificatas: ⁊ multiplicibus ſuppellectilibus munitas: ⁊ pro ſua excuſatiōe dicunt ſe habere a ſuis ſuperioribus licentiam quas gratias vocant: ⁊ ꝙ parati ſunt ſemper totum reſignare in manibus prelati: quod tamen raro ꝯtingit. Uerūtamē non poſſunt excuſare: quin ſit peccatum in diſpenſante ⁊ diſpenſato. In diſpenſante quidem eſt peccatum infidelitatis ſeu iniuſticie: cum abutitur poteſtate que eſt ei in edificationē ⁊ ipſe abutitur ea in deſtructionem. In recipiētē hmōi diſpenſationē eſt auaritia ⁊ cupiditatis viſcoſitas: cū non ad neceſſitatem ſed ad ſuperfluitatem hmōi teneat. Et ꝑ hmōi peculium particulare bono cōmuni detrahitur ⁊ multi fratres ī cōmunitate pauperrime viuunt: alij autem ſuperabundant. Unde ſi prelati ⁊ guardiani non faciunt vt viuatur in cōmuni q̄tum in eis eſt: nō puto eos eē in ſtatu tuto: quia fauent rei deſtructiue religionis. Argumētū di. lxxxiij error: ⁊ in alijs capitulis ibidem. Si vero ſunt ſubditi ⁊ reſiſtūt huic bono cum attentatur: non quia non poſſent ſufficienter viuere: ſed quia volunt abundare ⁊ de ſuis ſuo modo facere: videntur eſſe in ſtatu periculoſo: cum ſeculariter viuāt ⁊ velint in malo perſeuerare. ¶ Prohibetur aūt religioſis ſeculariter viuere. extra de regularibꝰ ⁊ trāſeūtibus ad religionē capitulo. relatum.

¶ Correlarium tertiū.

¶ SI FRATER ſingularis in aliquo exiſtens conuentu puritatem ſue regule nō poſſet obſeruare vel nō valeat ibidē manere ſine periculo trāſgreſſiōis ſui ſtatꝰ: ad aliquē ꝯuētū religiōis ſue in quo religio vigeat liberā trāſeūdi hꝫ facultatē lnia petita ⁊ ſi nō obtēta: imo ad hoc tenet. ¶ Probat: qꝛ vnuſqſq̧ tenet eſſe ſollicitꝰ de ſalute aīe ſue: alioquin videret ꝯtemnere. Talis igit obligat fugere ea q̄ ſūt ꝓxima vel ꝓbabilis occaſio ſue ruine: cuiuſmodi eſt ꝯuētꝰ deformatꝰ in quo nō eſt regularis obſeruātia: ⁊ q̄rere locū vel ꝯuētū in quo viget modꝰ religiōis viuendi ꝯformis ꝓfeſſiōi regule quā ꝓmiſit ⁊ vouit. Uñ dr in rl'a. Ubicūq̧ ſunt frēs q ſcirēt ⁊ cognoſcerēt ſe nō poſſe rl'am ſpūaliter obſeruare: ad ſuos miniſtros debeāt ⁊ poſſint recurrere. Uñ ſm aliquos rl'am ſpūaliter obſeruare: eſt illā obſeruare ſm puritatē ſuā ſine occaſiōe ꝓxima ad pctm̄. Et ꝑ oppoſitū: rl'am nō ſpūaliter obſeruare vel nō poſſe obſeruare: ē nō poſſe regulā ſeruare ſm puritatē ſuā ſine occaſiōe ꝓxima ad pctm̄. Etiam poteſt dici tā ex verbis prime regule vbi dr: ꝙ frēs in qbuſcūq̧ locis ſunt q nō pūt vitā nr̄am ſpūaliter ſeruare id ipſū ſuo miniſtro ſignificent: q̄z ex verbis regule vbi dr vbicūq̧ ſūt frēs: videt ꝙ talis in obſeruantia ſit ad locū reflectēda. Ubi ergo eſt ꝓprietas aliqua vt poſſeſſiōes

vel annui redditus loco annexa vel quaſi de regula nihil ſeruat. vel ꝯ ſtatutis ⁊ indifferens ingreſſus ſecularium vtriuſqȝ ſexus: nec in cõi viuit: ſȝ quilibet frater habet peculiũ in particulari vt ſeculares: talis locꝰ vel cõuentus non videt tutus ad ſalutẽ nec aptꝰ ad obſeruãtiã regularẽ: quare frater tenet ad ſuũ miniſtrũ recurrere ⁊ petere ꝙ ſibi ꝓuideat de loco ⁊ conuentu in quo poſſit regulariter viuere. Si dicas ꝙ miniſter non curat: qꝛ nec ipſe viuit regulariter: dicendũ. ꝙ tũc frater petita licẽtia ⁊ ſi nõ obtenta pgat ad locũ in quo viuit regulariter cum conſcientia tuta ⁊ ſecura: qꝛ etiã ad hoc tenet. Nec miniſter vel quicũqȝ prelatus ordinis põt eũ detinere vel impedire. Nec miniſtro p̃cipienti per obiam ꝙ maneat in ꝯuentu hmõi deformato tenet obedire: qꝛ dr in regula de miniſtris. Nõ p̃cipiẽtes eis aliquid qḋ ſit ꝯtra aiam ſuã ⁊ rlãm nr̃am. Nec excuſari pñt tales de impotẽtia inueniẽdi ꝯuẽtus reformatos: qꝛ p dei grãz in qualibet ꝓuincia ordinis ſũt plures ꝯuẽtꝰ in qbus regulariter viuit ſm regule puritatẽ. Si dicas ſicut plures volũt ſe excuſare dicẽtes: ꝙ viuũt ſm ꝯſnetudinẽ quã inuenerũt qñ ꝓfeſſionẽ in illo ꝯuentu fecerũt nec aliter credebãt obligari: dicendũ ſm alexãdrũ de hales: ꝙ nõ excuſant: qꝛ qñ ꝓfitent: regulã ꝓfitent non ꝯſuetudinẽ. Ideo non excuſantur ſi regulam non obſeruant. Si iterũ dicas ꝙ nemo obligat niſi ad id qḋ ſe obligare intendit: dicendũ eſt ꝙ verũ eſt explicite: ſed nõ implicite: quia qui vult principale puta eſſe frater minor: vult ⁊ acceſſoriũ ſcilicet obligationẽ ad p̃cepta regule minoꝝ lȝ hoc nõ intendat explicite. Nam ex quo regulã vouit habitũ religiõis detulit q ꝓfeſſis dat ⁊ alia fecit q̃ ꝓfeſſis ꝯueniũt: nulli dubiũ: obligatur.

¶ Correlarium quartũ.

FRATRES ſub regulari obſeruantia degentes viuẽtes lȝ viuãt ſub eadẽ obediẽtia miniſtri ꝓuincialis: nõ pñt ad frẽs ꝯuẽtuales tranſire niſi cũ euidẽti piculo ſue ſalutis: q̃uis dicti ꝯuẽtuales iactitent ſe hre bullã diſpẽſatiõis pecuniaꝝ ⁊ reddituũ annualiũ. Iſtud q̃rtũ correlariũ euidẽter patet ex p̃cedẽtibꝰ correlarijs. Vñ talis põt dici apoſtata: ab apo qḋ eſt re: ⁊ ſtolos miſſio q̃ſi remiſſus ab inceptis. Vñ apoſtata dr q primo bene agit ⁊ poſtea puertit ⁊ male agẽdo retro abijt. Vñ. iij. q. iiij. ca. btũs. Apoſtata eſt tranſgreſſor legis ſue ideſt regule eiuſqȝ violator. Vñ vouere deo religionẽ ⁊ caſtitatẽ ⁊ retrocedere dãnabile eſt. vt. xvij. q. i. qui bona. Et tales apoſtate ceteris efficiũt peiores. vt ait Aug. diſtinctione. xlvij. ca. q̃tũlibet: qḋ experiẽtia docet. Nã apoſtate trãſeũtes de conuentibus reformatis ad conuentuales in duplo ſunt peiores alijs vt etiam ipſi fratres conuentuales teſtantur. Quod fit dei iudicio iuſto pro ſua ingratitudine: vt qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. apocalipſ. xxij. Tales enim ſepe male moriuntur in ſuis iniquitatibus obdurati vt ſepe expertum eſt. Nec poſſunt excuſari per bullam diſpenſationis: quia talis diſpenſatio potius eſt diſſipatio regule promiſſe q̃ȝ diſpenſatio vt poſtea patebit. Et ſic patet de ſecunda concluſione cum ſuis annexis.

¶ Concluſio tertia principalis.

TERTIA concluſio principalis eſt. Licet beatus pater fran
ciſcus omnia que ſunt mundi perfecte deſpiceret: docueritq; ſui
ordinis fratres deſpicere: ſuper omnia pecuniaꝫ ⁊ denarios ex
ecrabatur ⁊ ad fugiendum ipſam tanq̃ religioni ſue inimicam
contrariam ⁊ deſtructiuam fratres ſuos ſemper verbo ⁊ exemplo indu-
xit. ¶ Patet prima pars ex paupertatis profeſſione: qꝛ nullus reperitur
in ordinum inſtitutionibus qui tam arcte paupertateꝫ ſit profeſſus ſicut
beatus franciſcus ⁊ ſui ordinis profeſſores. Alij ordines paupertatem
profitentur in viuendo ſine ꝓprio cõmuni retento: beatus autem Franci
ſcus ⁊ regula ipſius nec in proprio permittit habere nec in cõmuni: qua
re in arctiſſima paupertate. Unde dicitur in regula. fratres nihil ſibi ap
proprient nec domum nec locum nec aliquam rem: ſed tanq̃ peregrini ⁊
aduene in hoc ſeculo in paupertate ⁊ humilitate domino famulantes ⁊c.
Sequitur. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis q̃ vos chariſſimos
fratres meos heredes ⁊ reges regni celorum inſtituit: pauperes rebus fe
cit: virtutibus ſublimauit. Et ſequitur. Cui dilectiſſimi fratres totaliter
inherentes: nihil aliud pro nomine domini noſtri ieſu chriſti imperpetuũ
ſub celo habere velitis. Hec ſit portio veſtra que perducit in terraꝫ viuẽ
tium. Qꝛ vero regula mandet paupertatem arctiſſimam ⁊ precipiat tam
in cõmuni q̃ in ꝓprio nil haberi: declarationes regule ponunt expreſſe:
ſcilicet Gregorij. Innocentij. Alexandri quarti: Nicolai tertij ⁊ Clemen
tis quinti. Sic igitur conſiderata arctiſſima paupertate: patet ꝙ perfecte
cuncta mũdana deſpexit docuit ⁊ voluit fratres deſpicere. ergo ⁊c. ¶ Se
cunda pars concluſionis ſcilicet ꝙ beatus frãciſcus ſuper omnia execra
batur pecuniã ⁊ denarios: patet primo ex regula ibi precipio firmiter fra
tribus vniuerſis vt nullo modo denarios vel pecuniã recipiant per ſe vel
per interpoſitam perſonam. Unde vbicunq; in regula ponitur ſeu in pre
ceptis affirmatiuis ſeu negatiuis precipio firmiter vt in hoc precepto ne
gatiuo: denotatur ꝙ ſuper omnia volebat tale preceptum ab omnib⁹ fra
tribus ſuis obſeruari. Et vt tenacius cordibus fratrum infigeret: ter in re
gula iterauit. ¶ Primo vt dictum eſt. ¶ Secundo in eodẽ capitulo. co
ſemper ſaluo vt ſicut dictũ eſt denarios vel pecuniaꝫ non recipiant. ¶ Itẽ
tertio in capitulo. 5. ibi. De mercede vero laboris pro ſe ⁊ ſuis fratribus
corporis neceſſaria recipiant preter denarios vel pecuniam. In tantum
execrabatur ⁊ deteſtabatur pecuniam: vt eam compararet ſtercori diabo
lo ⁊ colubro. Unde in legenda antiqua dicitur. Super omnia pecuniaꝫ ex
ecrabatur ⁊ ad fugiendam ipſam tanq̃ diabolũ fratres ſuos ſemper ver
bo ⁊ exemplo induxit. Hec enim ab illo ſolertia data erat vt ſtercus ⁊ pe-
cunia vno amoris precio ponderarentur. ¶ Quẽdam enim fratrem in lo
co ſancte marie quem inuenit pecuniam oblatam de altari leuantem ma
nu ⁊ in feneſtra proijcientem: primo grauiter arguit: deinde iuſſit ore pro
prio dictam pecuniam leuare de feneſtra ⁊ extra ſepẽ loci portare ⁊ ipſaꝫ
ore proprio ponere ſuper ſtercus aſini. Quod dictus frater gratanter fe-
cit. Quo facto fratres videntes ⁊ audientes repleti ſunt timore maximo
⁊ ex tunc amplius contempſerunt pecuniam ſtercori aſini cõparatã. ¶ Et

in apulia iuxta barrũ cũ frater ſociꝰ colore pietatis ⁊ elemoſyne deceptꝰ vellet leuare burſam pretendentem pecuniam in ea eſſe: ſerpens non modicus de burſa exiuit ⁊ ſimul cũ burſa euanuit. Et ait ſanctus Franciſcus ad ſocium. Pecunia ſeruis dei nihil aliud eſt ꝙ̃ diabolus ⁊ coluber tortuoſus. Ex qbꝰ patet ꝙ beatus Fran. ſũme deteſtabatur pecuniã ⁊ denarios. ¶ Si queras differentiam inter pecuniaꝫ ⁊ denarios: qꝛ beatus Fran. interdicendo ponit vtriuſqꝫ diſtinctionẽ: dicendũ ſm quattuor magiſtros. Per denarios intelligitur pecunia numerata. Pecunia vero dicitur omnis res illa qua ſolent vti homines cum opportunum eſt ad precium rerum emendarum. Prohibetur ergo receptio denariorum: ⁊ quarũlibet rerum que accipiuntur ad preciũ reꝝ emandarum. Sed quid eſt recipere pecuniam? ¶ Notandũ pro declaratione ⁊ euidentiori intellectu huius: ꝙ aliquid poteſt recipi in proprietatem ⁊ vſum. aliquid in ꝓprietatem ⁊ non in vſum. Aliquid in vſum nõ in ꝓprietatem. Aliqua que nec in vſum nec in proprietatem. Tunc dicendum ꝙ receptio cuiuſlibet rei in proprietatem prohibetur fratri minori. Receptio vero quarundam reꝝ ad vſuꝫ conceditur: vt librorum ⁊ veſtium ⁊ huiuſmodi. Receptio autem denariorum ⁊ pecunie quãtum ad proprietatẽ ⁊ quãtum ad vſum omnino fratri minori prohibetur ⁊ per ſe ⁊ per interpoſitam perſonam. Ubi tamẽ nota ꝙ alique res habent duplicem vſum vel triplicem ſcilicet naturalẽ: artificialem ⁊ inſtrumentalem. Ad propoſitum: ſi quis vteretur auro vel argento ⁊ gemmis ad vſum naturalẽ. quia valent ad multa medicinalia ſimiliter ad vſum aliquem artificialem vt auro vel argento pro calicibus ⁊ huiuſmodi: nõ interdicitur: niſi in talibus eſſet exceſſiuus abuſus. Attamen prefatis vtendo ad emendum vt ſunt medium ſeu inſtrumentuꝫ vel precium rerum emendarum: nullomodo eſt fratribus minoribus licituꝫ habere. ¶ Sed qd eſt recipe ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitã ꝑſonã? Rñdent. iiij. p̄fati magiſtri. Recipe ꝑ ſe pecuniã ẽ pecuniã ad cõuertendũ in ſuos vſus recipere. Recipere võ ꝑ interpoſitã ꝑſonã ẽ ſua auctate aliũ conſtituere ad recipiendũ pecuniã in ſuos vſus proprios cõuertendã. Ex quo caueant frẽs q poſt ſe ducunt clericos vel alios habẽtes marſupiũ: ⁊ ſi aliqd detur eis ratione p̄dicationis aut alias: ſua auctate emũt aſinos aut mulos breuiaria aut huiuſmodi. Aut ꝓcurãt denarios ⁊ pecuniã ⁊ eaꝫ deponi faciũt apud nõnullos ſibi familiares aut notos ſua auctate priuata: vt ſibi ꝓuideri faciant ad placitũ de multis nõ multũ neceſſarijs vel vt vadant peregre hieroſolymã ad viſitandũ loca ſacra ⁊ hmõi. ¶ Scđa pars cõcluſionis dicit: ꝙ pecunia eſt inimica ⁊ deſtructiua ordinis minorum. Patet qꝛ vt dꝫ. ii. qſtione. 3. cap. q recte. Acceptio nũmoꝝ p̄uaricatio veritatis eſt. Nã a tpe quo ſubintrauit ordinẽ dãnata receptio pecuniaruꝫ ⁊ maledicta denariorum cupiditas receſſit ab ordine veritas. id eſt vera ordinis entitas. Nam olim in principio ordinis anteꝙ̃ damnatus vſus pecunie introductus fuiſſet a contemptoribus maledictis fratribꝰ a deo ⁊ beato Franciſco: ordo minoꝝ vigebat vite ſanctitate: ſcientie luciditate ⁊ moꝝ nobilitate. Patẽt hec oĩa inſpicienti ⁊ perſcrutãti cronicas ⁊ vi

tam antiquoꝝ patrum nr̃oꝝ. Sed hoc in tp̃e apud q̃ꝫ plures loco ſanctitatis regnat cupiditas: loco ſciẽte ambitioſitas: ⁊ loco bonoꝝ moꝝ vitiorum multiplicitas. Hoꝝ enĩ vſus nephandus ⁊ acceptio pecuniẽ eſt fomentum ⁊ nutrimentum. Ex quo infero primo.

¶ Primũ correlarium

¶ INTER omnia que dehoneſtant corrũpunt ⁊ diſſoluunt decoreꝫ et rigorem ordinis fratrum minorum eſt pecunie vſus ⁊ indifferens ab omnibus ⁊ ſingulis conuentualibus fratribus receptio ⁊ contrectatio eiuſdem. Patet: quia inſignia que fratres minores in extremo cõſiſtere paupertatis declarant: ⁊ que eos non modicuꝫ immo q̃ꝫ plurimũ eoipſo honeſtant ⁊ decorant in eorum regula euidenter expreſſa ſunt. ¶ Primum quidem q̃ in hĳs qui veniunt ad ordinem indicitur in vſus pauperum eroganda facultas. ¶ Secundum habitus deformitas. ¶ Tertium veſtimẽtorum vilitas. ¶ Quartum mutatorie veſtis ablata numeroſitas. ¶ Quĩtum peduꝫ nuditas. ¶ Sextũ interdicta equitandi pompoſitas. ¶ Septimũ peregrinatio vel inſtabilitas. ¶ Octauuꝫ victus et veſtitus mendicata neceſſitas. ¶ Nonum acquirende pecunie ſublata poſſibilitas. ¶ Decimuꝫ vero vocabuli vel nominis deſpicabilitas: quia frẽs minores. Omnia predicta patent diſcurrendo in regula. Sed nono ſublato ſcilicet acq̃rende pecunie ſublata poſſibilitas ⁊ cõceſſa pecunia: predicta omnia corrumpuntur ⁊ diſſoluuntur. Quia enim teſte ſcriptura eccleſiaſtes. io. pecunie obediunt omnia. Et prima ad thimoteum. 6. Cupiditas eſt radix omnium malorum: ideſt fomentum ⁊ nutrimentum omnium vitiorum: q2 ſicut radix preſtat fomentum omnibus partibus arboris: ſic diuitie ⁊ pecunie omnibus peccatis: ⁊ quam quidem appetentes (id eſt cupiditateꝫ que hic accipitur pro pecunĳs ex cupiditate aggregatis) errauerunt: id eſt viam errandi ⁊ occaſionem contra omnia inſignia regule dederunt ſicut patet ad oculum. Nam habentes pecuniam ⁊ pertractantes non humili veſte vel vili habitu incedunt ſed in precioſo precio ⁊ colore: curioſa corda. ſuperflua ⁊ numeroſitate veſtiũ ⁊ vtenſilium. non ſimpliciter calciati: ſed ad modum nobilium modernorum cum curioſitate maxima vario modo ⁊ co lore ocreati. Ex dicta maledicta pecunia emũtur pelefredi: ornatus camerarum ſuperfluus: conuiuia quaſi nuptialia inſtruuntur: ⁊ multitudo perſonarum vtriuſq̃ ſexus inuitatur: ſepe caſtitas periclitatur Per pecuniã ꝓmotiones in ordine ⁊ officioꝝ ꝓcurant: indigni ⁊ ignorãtes ꝓmouent ⁊ meriti ⁊ digni poſtponũtur: ⁊ ſepe plus facit pecunia q̃ꝫ ſciẽtia: plus denarĳ q̃ꝫ mores cõpoſiti: vt plurimũ paupes ⁊ iuſti in ſua iuſticia opprimũt: cõtemnũtur bigardi vocant: pecunioſi vero laudant ſupportantur. ⁊ qd̃ nephandũ eſt in ſuis iniquitatibus publicis excuſantur. Magna eſt pecunie auctas. Nã ab oĩbus peccatis ⁊ cenſuris abſoluit. Vñ yſidorus. ii. q. 3. c. paup. Paup dũ nõ habet qd̃ offerat i iudicio: nõ ſolũ audiri contẽnit: ſed etiã cõtra veritatẽ opprimit. Cito violat auro iuſticia: nullamq̃ reus pertimeſcit culpam quaꝫ redimere nummis exiſtimat. Hec ibi. Et ſic patet correlarium.

¶ Correlarium ſecundum.

¶ SECUNDO infero ad debitā reformationē dicti ordinis minoꝝ potiſſime incohoandū eēt ab illicito ⁊ dānabili pecuniaꝝ vſu ſicut a cauſa ⁊ radice relaxatiōis ſeu deformatiōis religiōis. ¶ Patet euidēter ex p̄cedēti correlario: q2 radix oim maloꝝ q̄ cōiter ſūt in ordine ē pecunia. Non enim ſufficit ramos incidere: niſi prius radix fuerit euulſa. vt de pe. di. 2. §. ex p̄miſſis. Ad accumulādū denarios ⁊ pecuniā ſupiores ⁊ p̄lati officia ⁊ ſuffragia ordinis q̄ſi pecunijs vendūt: videlicet ſuffragioꝝ lr̄as: cuſtodū guardianoꝝ inſtitutiōes: ⁊ lectoꝝ ⁊ bachalarioꝝ ac ſtudētiū. ¶ Pariſius vel alibi electiōes ⁊ gr̄as ap̄licas magiſtrādi taliter q̄liter ipetratas: q̄s inſufficientib⁹ ſciētia vel moribus vel vtroq3 magno p̄cio vendūt. Unde pauci ſunt modernis tp̄ibus quin plus ac magis pecuniā q̄3 ſcientia3 vel bonos mores acq̄rere ſtudeant: ſepe modis indebitis retorquētes euāgelica3 p̄dicationē ad bullas ⁊ hmōi: plus amantes pecuniā in marſupijs q̄3 veritatē indulgentiaꝝ in cōſcientijs. Sciētes experiētia certa q̄ citius per pecuniā q̄3 p ſciētia3 vel bonos mores p̄motiones hmōi adipiſci poterūt. Uendūt inſup exēptiones q̄s gr̄as vocāt: ſed camiſias de lino induendi: ſup culcitras inter linteamina iacendi: cameras cū caminis in dormitorio vl' alibi habendi in eiſdē: p ſe ⁊ cū ſecularib⁹ vtriuſq3 ſexus comedendi ⁊ bibēdi atq3 p mūdu3 indifferenter eq̄tandi. Depoſitaq3 pecuniarum ⁊ vaſoꝝ argenteoꝝ atq3 iocaliū aureoꝝ poſſidendi. ⁊ ad libitu3 in vita pariter ⁊ in morte diſtribuēdi. Ex quibus ſequit̄ ordinis diſſolutio ta3 in moribus q̄3 in ſcientia. Et vt liberius in his valeant perſeuerare ⁊ pecuniam recipere ſine reprehenſione exteriori: bullam impetrauerunt que ē ⁊ erit cauſa finalis deſtructionis ⁊ diſſipationis religionis ⁊c.

¶ Correlarium tertium.

¶ TERTIO infero: cum conuentus ordinis minoꝝ ſufficienter viuere p̄ſſit in competenti numero ⁊ decenti exercitio ſue vocationis ſine poſſeſſionibus ⁊ redditibus annuis atq3 abſq3 pecuniaꝝ receptione vel contrectatiōe earūde3: petere diſpenſationē ſup hmōi vel vti obtenta nō excuſat a peccato ⁊ tranſgreſſione regule p̄miſſe. ¶ Patet p experientia vbi q̄3 in cōuentibus debite reformatis: q2 ſufficienter viuūt ſine pecuniarum receptione ⁊ poſſeſſionibus ⁊ annuis redditibus. Igit̄ petere diſpenſationem ſuper hmōi nō excuſat a peccato: q2 hoc eſt aſpicere retro qd̄ p̄hibetur in euāgelio Luce. 9. Et in regula. Et de pe. di. 2. p̄enata. Hoc eni3 ē declinare ⁊ minui a ſtatu p̄fectionis ⁊ paupertatis chriſti ⁊ apoſtoloꝝ ⁊ tollere ab ordine ſtatū mendicantiū. Unde lapus de caſtilione abbas doctor vtriuſq3 iuris dicit: q̄ in hoc differūt mendicātes ab alijs religioſis: quia nec in cōi nec in particulari poſſunt habere proprium. i. immobilia ⁊ redditus. Et gloſa extra de electione ⁊ electi poteſtate. c. quoꝝūdam. li. 6. dicit q̄ mēdicantes p̄prie ſunt: q̄bus cōgrua ſubſtentationē redditus aut poſſeſſiones habere eoꝝ p̄feſſio aut rl'a vel cōſtitutio vetat. Et Joannes andree poſt archidiaconū dicit: Mēdicare ē egere ⁊ ab alijs neceſſaria q̄rere. Unū mendicus dicitur quaſi manu dicēs. Hinc deuot⁹ Bernardus i libro d̄ diſpēſatōe ⁊ p̄cepto dicit. Uota mea nō augeat ſine mea volūtate: nec minuat ſine certa neceſſitate: alioquin nō erit diſpēſatio ſ3 diſ-

ſpatio. In his que non ſunt mere iuris poſitiui ſed iuris diuini, vt in voto ⁊ iuramento ⁊ huiuſmodi non poteſt rite fieri diſpenſatio etiam a prīcipe ideſt a papa ſine cauſa iuſta ⁊ legitima. Unde ſanctus Thomas quodlibeto quarto queſtione. viij. articulo. ij. dicit. Non eſt dubitandum ꝙ papa habeat plenitudinem poteſtatis in eccleſia: itaqꝫ quecūqꝫ ſunt inſtituta per eccleſiam vel eccleſie prelatos ſunt diſpenſabilia a papa. Hec enim ſunt que dicūtur eſſe iuris humani vel poſitiui. Circa ea vero que ſūt iuris diuini vel iuris naturalis diſpenſare nō pōt: quia iſta habent efficaciā ex inſtitutione diuina. Hoc enī nō eſſet pro veritate ſed cōtra veritatē. Unͦ cōtra legē diuinā ⁊ euāgelicā aut apoſtoluꝫ nō pōt papa diſpenſare, vt in capitulo. Sunt quidā. xxv. queſtione prima. Qͦ verum eſt. vt dicit richardus de media villa in. iiij. diſtinctione. xxxviij. vbi ratio legis non ceſſat. Unde licet papa nō poſſit diſpenſare vniuerſaliter in lege diuina: tamen ſi occurreret caſus ꝑticularis in quo deficeret ratio legis propter cauſas ſpeciales impedientes obſeruationē preceptorū vel votorum caſtitatis ⁊ proprietatis ex applicatione ipoꝝ ad diuerſas materias: tunc papa poſſet rite diſpenſare: quia habet iuſtam ⁊ legitimam cauſam. Sicut aliquādo diſpenſat in voto ⁊ iuramento ex altera cauſa vel vtraqꝫ: ſcilicet ex neceſſitate vel vtilitate, vt in capitulo. Ex multa circa finem de voto ⁊ voti redemptione. Ubi textus alternatiue loquitur dicens. Si neceſſitas exigit vel vtilitas perſuadet. ¶ Si dicas ad propoſitum de fratribus minoribus conuentualibꝰ ꝙ neceſſitas exigit vt papa cum eis diſpenſet: quia nō poſſunt de elemoſynis viuere tū ꝓpter multiplicationem pauperum queſtuantiū: tum propter diminutionem charitatis refrigeſcentis: tū ꝓpter grauamina laicoꝝ multiplicata ex guerris ⁊ hmōi: q̄re cogūtur ſibi ꝓuidere de neceſſarijs q̄litercūqꝫ ꝓcurādis aut per receptionē pecuniarū vel ānuos redditꝰ ⁊ hmōi: alias magnas neceſſitates ⁊ penurias patiūtur: dicenduꝫ: ꝙ tales cauſe aſſignate ſunt friuole puta quia elemoſyne fideliū ſūt attenuate: ⁊ non ideo qꝛ male viuūt: qua de cauſa fideliū elemoſyne ſubtrahūtur ⁊ diminuūt. Unͦ ſi regulariter viuerēt vitādo ſuꝑfluas expēſas ī edificijs, ī cōuiuijs in veſtibꝰ: in ꝓmotiōibus ⁊ hmōi: ac etiā vacādo ſaluti ꝓximoꝝ: p̄dicationi: audientie confeſſionum: ⁊ peculium particulare auferrēt omnia ponendo in communi communiter ⁊ conuentualiter viuendo: ſufficiēter viuerent ⁊ vnicuiqꝫ prouideretur ꝓut opus eſſet. Quod experientia docet euidenter: quia fratres reformati viuentes ſub obedientia miniſtrorum aut ſub prouiſione predicta obſeruando ⁊ ſuperflua vitando: de elemoſynis mendicatis a fidelibus ſufficienter viuunt ſm ſui ſtatus exigentiam: nec coguntur pecunias recipere aut contrectare aut redditus poſſidere.

¶ Correlarium reſponſiuum.

¶ EX QUIBUS oībus inferꝰ correlarium reſponſiuū ad queſtionem: videlicet titulus queſtionis negatur ſumptus ꝙ diſpēſatus a papa in ijs q̄ ſunt iuris diuini ſine cauſa nō eſt tutus apud deum ⁊ in cōſciētia. Quod ſatis notuꝫ relinquo ex dictis maxime ex dictis in tertio notabili. Et ſm Innocentiū ⁊ panormitanū in. c. cū ad monaſteriū de ſtatu monachorum

chorum non ſolum violatur ius poſitiuū ſed potius diuinum: quare ta
lis ſic diſpenſatus non eſt tutus quo ad eccleſiaʒ triumphantē. ¶ Ad ma
iorem euidentiam ſciendum ꝙ regula fratrum minorum non eſt ſolū hu-
manitus edita ſed diuinitus reuelata ⁊ in ſancto euangelio fundata: quia
tota vt patet intuentibus de euangelio aſſumpta. Licet enim omnia ver-
ba ad litterā non ſint formaliter de ſacro euangelio: ſententialiter tamen
ab euangelio ſunt abſtracta ſicut clare patet inſpicienti ipſam regulam ⁊
ſanctum euangeliū in quattuor euangeliſtis contentum ⁊ expreſſum: ꝙ
dominus noſter ieſus chriſtus oſtēdit in viſione de micis tenuiſſimis in-
ter manus beati Franciſci excidentibus. Cui vox deſuper. Franciſce vnā
de micis omnibus hoſtiam facito ⁊ manducare volentibus tribue. Et in-
fra. Franciſce mice noctis preterite verba ſunt euangelica: hoſtia eſt regu
la: lepra iniquitas. Qua viſione beatus Franciſcus premonitus aſſum-
ptis duobus socijs ſcilicet fratre leone ⁊ fratre bonizo ad montem iuxta
reatē perrexit: vbi tantum contentus pane ⁊ aqua ieiunans regulaʒ fecit
ſcribi: ſcđm ꝙ oranti ſibi diuinitus ſpiritus ſuggerebat. Unde cū ad ſug
geſtionem fratris helye multi miniſtri ad beatum franciſcuʒ acceſſiſſent
proteſtantes ꝙ nolebant ad eam obligari timentes ne eſſet nimis aſpe-
ra: quod audiens beatus Franciſcus vertit faciem ſuam ad celum ⁊ loq-
batur ſic chriſto. Domine nonne bene tibi dixi ꝙ ipi non crederet mihi:
tunc omnes audierunt vocem chriſti in aere dicētis. Franciſce nihil eſt in
regula de tuo: ſed totum eſt meum quicquid ibi eſt. Et volo ꝙ regula ſer-
uetur ad litteraʒ ad litterā ſine gloſa ſine gloſa. Et addidit chriſtus. Ego
ſcio quātum poteſt humana fragilitas ⁊ quātum volo eos iuuare: qui no
lunt ergo eam ſeruare exeant ordineʒ. Ex quo patet ꝙ chriſtus vult regu
lam ad litteram ſeruari abſq̧ diſpenſatione: ⁊ ꝙ talis fuit intentio beati
Fran. eā recipientis a chriſto ſcribētis. Et ꝙ ſit a chriſto data ⁊ inſpirata:
patet p̄ Nico. tertiū papaʒ de verborū ſigni. c. exijt dicentē. Hec ē apud
deum ⁊ patreʒ munda ⁊ immaculata religio: que deſcendens a patre lu
minum per eius filium exemplariter ⁊ verbaliter apoſtolis tradita ⁊ de-
muʒ per ſpiritum ſanctum beato Franciſco ⁊ euʒ ſequentibus inſpirata:
totius in ſe continens teſtimonium trinitatis. Hec eſt cui atteſtante pau-
lo nemo debet eſſe moleſtus: quā chriſtus paſſionis ſue ſtigmatibus con
firmauit: volens inſtitutorem ipſius paſſionis ſue ſignis notabiliter in-
ſigniri. Hec papa Nicolaus. ⁊ Clemens quintus in decretali. exiui đ pa
radiſo. Hec eſt illa celeſtis vite forma quam deſcripſit ille confeſſor chri-
ſti eximius ſanctus Franciſcus obſeruandam a filijs: verbo docuit parit
⁊ exemplo. Hec ille. Item papa Joannes. xxij. cōmendans ordineʒ ⁊ re-
gulam in quadam decretali extrauagante q̄ incipit Glorioſaʒ eccleſiam
ſic ait. Minorum fratrū ſacer ordo ab ipſo ſue fundationis exordio almi
confeſſoris beati Franciſci regulari traditione ⁊ apoſtolice ſedis auctori-
tate atq̧ confirmatione indiſſolubili textura cōnexꝰ: fide clarus: ſpe vali
dus: charitate perfuſus: humilitate placidus: obedientia deuotus: velut
ſingulare iubar ſanctitatis exemplo ⁊ doctrina per vniuerſum orbem cla
ruit: eccleſiaſtico decori multuʒ vtilitatis ⁊ plurimū alacritatis innexuit.

Nec ſibi. Unde beatus franciſcus dicebat regulam eſſe librum vite: ſpei ſalutis: arram glorie: medullam euangelij: viam crucis: ſtatum perfectionis: clauem paradiſi: ⁊ pactum eterni federis. Obſeruantiam ipſius dicebat eſſe obſeruantiam ſancti euãgelij. Quare hanc volebat ab omnibus ſciri: ab omnibus haberi: in collationibus volebat fratres contra tedium de ipſa conferri: ⁊ in memoriam preſtiti iuramenti cum interiori homine de ipſa ſepius confabulari. Docuit ipſam pre oculis ſemper portari in cõmonitionem ⁊ memoriam vite agende ⁊ debite obſeruantie regularis. Et quod plus eſt: voluit ⁊ docuit cum ea debere mori. ¶ Ex quibus omnibus clare patet ꝙ querens diſpenſari in ea vel diſpẽſatus non eſt tutus: cum ſit in ſacro euangelio fundata: a chriſto reuelata: ⁊ beato franciſco inſpirata: humane fragilitati proportionata: ⁊ obſeruabilis abſqꝫ poſſeſſione vel redditiuuꝫ annualium prouiſione aut pecuniarum receptione: cum fratres de elemoſynis ſufficienter poſſint viuere: nec ſic ſe exponere diuine ꝓuidentie eſt deum tentare: vt aliqui male ſentientes de euangelica paupertate dixerunt. Cõtra quos Nicolaus papa in dicta decretali exijt ait. Nec quiſqꝫ his inſurgat erronee ꝙ taliter ꝓpter deum ꝓprietatem omnino abdicantes tanqꝫ omicide ſui vel tentatores dei viuendi diſcrimini ſe cõmittant. Sic enim ſeipſos cõmittunt diuine prouidentie in viuendo: ꝙ viaꝫ nõ cõtemnunt prouiſionis humane: quin vel de ijs que offeruntur liberaliter vel de ijs que mendicantur humiliter vel de ijs que conquiruntur per laboriciũ ſuſtententur: qui triplex viuendi modus in regula ꝓuidetur expreſſe. Profecto ſi iuxta promiſſum ſaluatoris nũqꝫ deficiet fides eccleſie: per conſequens nec opera miſericordie ſubtrahentur. Ex quo chriſti pauperibus ois ratio diffidẽtie cuiuſlibet videtur eſſe ſublata. Et quidem vbi (quod non eſt aliquatenus preſumendũ) hec cuncta deficerent: ſicut nec ceteris ſic nec ipſis fratribus iure poli in extreme neceſſitatis articulo ad prouidendum ſuſtentationi nature via omnibus extrema neceſſitate detentis conceſſa ꝑcluditur: cum ab omni lege extrema neceſſitas ſit excepta. Ex q̃ patet ad q̃ſtionẽ ꝓpoſitã clare ⁊c. hec Nico.

¶ Ad argumenta.

Consequenter reſpondendũ eſt ad tria argumenta facta in pede queſtionis ad oppoſitũ. ¶ Ad primũ. Cũ arguitur qm̃ papa poteſt diſpenſare in hoc qđ eſt iure poſitiuo. Dicẽdum: ꝙ in ijs q̃ ſunt iuris poſitiui pure poteſt diſpenſare etiam ſine cauſa ſola voluntate: ⁊ diſpenſatus eſt tutus in conſcientia: qꝛ eius eſt deſtruere cuius eſt condere: nec princeps ſuis tenet legibus ligatus. lege digna vox. Codice de legibus. Sed in ijs que ſunt nõ tantũ iuris poſitiui humani ſꝫ etiã diuini: nõ diſpenſat papa ſine cauſa legitima. ¶ Dices papa de facto diſpenſauit de receptione pecuniaruꝫ ⁊ poſſeſſionũ ⁊c. Dicendum ꝙ priuilegium per ſurreptionem obtentum vigore caret de reſcriptis. c. ſuper litteris. ſed tale eſt dictum priuilegium quia cauſe friuole aſſignate puta quia elemoſyne fidelium ſunt attenuate ⁊ nõ quia hoc eſt ideo: quia male viuunt ⁊ tacent illa vera ſcienter que ſi papa ſciret nũqꝫ talia daret. Non enim preſumitur ꝙ papa vinco verbo tollere volue-

Solutio ad primũ argu. i pricipio. 4.

Replicatio.

rit inſigne paupertatis priuilegiū fratrum minoꝝ ſine magna cauſa. ex
tra de electione.capitulo.eccleſia.¶Ad ſecundū argumentū quando dici- Solu,ad,ij.ar,
tur ꝙ papa poteſt in omni voto ſolemni diſpenſare ⁊c̃. Dicendū ſm̃ ali.
quos doctores ꝙ maior ẽ falſa:ſcilicet ꝙ papa poſſit diſpenſare in om.
ni voto ſolemni:q2 vt dicit̃ extra de ſtatu monachoꝝ.capitulo.cū ad mo
naſteriū.Nec exiſtimet abbas ꝙ ſuper habenda ꝓprietate poſſit cum mo
nacho diſpenſare:quia abdicatio proprietatis ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis a
deo eſt annexa regule monachali:vt contra eã nec ſummus pontifex poſ
ſit indulgere licentiam.Tñ dicendū ſm̃ Richardū de media villa ⁊ pa
normitanū ⁊ Innocentium ſupra dictum capitulum.cum ad monaſteriū
⁊ Auguſtinū de anchona libro de poteſtate eccleſiaſtica,queſtione centeſi
ma prima,articulo octauo ꝙ poteſt papa diſpenſare in omni voto ſolẽni
in obſequium dei ⁊ in caſu neceſſitatis vbi videt vtilitati eccleſie ⁊ anima
rum ſaluti expedire:q2 papa eſt dei vicarius cui omnes fideles tenentur
obedire tanꝗ̃ filij patri.Non ſic autē eſt in propoſito noſtro: quia talis
diſpenſatio facta in regula minorum nõ expedit ſaluti animarum nec vti
litati eccleſie:immo multipliciter ledit ⁊ eneruat ordinem vt dictum eſt.
¶Ad tertium quando arguitur.Vbicūq3 inuenitur cauſa rationabilis di So.ad,iij.ar.
ſpenſandi in voto ſupererogatiõis papa poteſt diſpenſare iuſte. Iſta ma
ior eſt vera.Sed in quolibet voto poteſt inueniri ⁊c̃. Ad iſtam minorem
dico:ꝙ licet aliquando ⁊ in caſu inueniatur ratio vł cauſa rationabilis di
ſpenſandi:non tamen in propoſito noſtro de diſpenſatione pecuniarum
vel redditeuum in ſtatu fratrum minorum.Prima cauſa ſcilicet profect⁹
maioris boni nec in cõmuni nec in particulari eſt: ſed potius ruine ⁊ diſ-
ſipationis ordinis:vt ſupra oſtenſum eſt multipliciter.Nã pecunie ſunt
occaſiones ⁊ fomentum multarum corruptionum in electionibus ⁊ ꝓ-
motionib⁹ ⁊ correctiõibus fratrū delinquẽtiū vt ſupra dictū ẽ,Neq3 eui
tatio mali ſcʒ euitatio trãſgreſſionis rl'e:q2 publice multi recipiebant pe-
cuniã etiã anꝗ̃ fuiſſet diſpenſatū. ¶Dicendū ꝙ malū põt contingere du
pliciter,Vno mõ ex infirmitate humana ⁊ ꝓnitate ad malū ⁊ ſic põt pa
ter vniuerſalis puta papa ſuccurrere ad diſpẽſationẽ ſicut in caſtitate vel
abſtinẽtia,Alio mõ ex malicia tranſgreſſoris ſicut i ꝓpoſito.¶Et cū ꝓba Ad cõfirmatio
tur:q2 moyſes conceſſit iudeis diuortiū deuteronomij.24. ad euitationẽ nem,
maioris mali ſcʒ vxoricidij:dicitur cõiter ad hoc:ꝙ nunꝗ̃ fuit licitū repu
diare vxorẽ.Vñ ſaluator Matth,19.dicit moyſem ꝑmiſiſſe ad duritiam
cordis eoꝝ:⁊ iſta ẽ opinio Richardi libro,iiij.diſtinctione.33.articulo.3.
q.prima ſcd̃m vnã viã ⁊ modū dicendi.Et Nicolai de lyra deuteronomij,
24.⁊ Matth,19.¶Vel dicendū ſm̃ ſcotū li.4.di,33.articulo.2.ꝙ datio li- Alia ſolutio,
belli ⁊ repudiatio vxoris licita fuit ꝓ tp̃e legis moyſi:q2 moyſes ꝓnūci.
auit legẽ dei ⁊ ideo quos ip̃e cõiũxit:vt legiſlator ꝓnũciauit. ⁊ de⁹ cõiũ.
xit:⁊ quos ſepauit de⁹ ſepauit.De⁹ aũt põt ſepare matrimonialit̃ cõiun
ctos,¶Ad dictū ſaluatoꝛ ꝙ moyſes fecit ad duritiã cord3 eoꝝ. Rñdet
ſcot⁹.(⁊ iſtõ multū vř facer̃ ꝓ diſpẽtatõe ꝙ ip̃a ſit rõnabilis)ꝙ nõ ↄclu
dit hoc eẽ illicitū:q2 frequẽt̃ duritia ſubditoꝝ eſt cauſa vt aliqd relaxetur
eis;qđ alias eẽt eis vtile nõ relaxari ſi eẽnt tractabiles,Sic plat⁹ videns

collegium pronum ad aliquid cuius oppoſitum eſſet honeſtius ⁊ vtilius ſeruare ⁊ ſi poſſet velet illud oppoſitum ſtatuere vtiliter ſi ſubditi eſſent faciliter inclinabiles. ¶Poſſunt tamen non ſtatuere vel ſi ſtatutum relaxare ⁊ hoc iuſte: ne ſtante illo multiplicius peccent. Hec ſcotus. Ita videt hic dicendum de relaxatione receptionis pecuniarum ⁊c. ¶ Dicendū ꝙ ſcotus loquitur de ſtatutis a p̄latis religionis factis: q̄ ſepe reuocant vl mutantur vel negliguntur vt ſatis notū eſt per experientiam: non autem loqtur de ijs que expreſſe ꝓhibentur in regula q̄ beatus franciſcus ſtrictiſſime mandauit obſeruari, vt patet per declarationes ſummoꝝ pontificū ſicut eſt de prohibitione receptionis pecuniarum. Uel ſi obſtinato animo velis defendere talem diſpenſationem eſſe rationabilem propter dictam cauſam quod non credo: poſſet dici ꝙ eſſet tolerabilis ſi fratres cōuentuales obſeruare vellent cetera que in regula preceptorie vl inhibitorie ponuntur, ⁊ hac intentione dictam diſpenſationē impetraſſent vt cetera purius ⁊ melius poſſent obſeruare: quod minime eſt verum ſicut euidēs experientia multipliciter docet. Nam data eſt eis per hanc diſſipationem non diſpenſationeꝫ occaſio publice in ſermonibus accumulādi magnas pecunias: ⁊ in velamento ſue excuſationis cooperiunt ſe pallio relaxationis regule: que pecunia eſt radix multorum vitiorum in religione. Ideo optime dixerunt quattuor magiſtri exponentes regulam: ꝙ non videtur ſecurum conſcientijs fratrum a regula quam vouerunt recedere propter aliqua priuilegia īpetrata: timentes ne tot ⁊ tanta poſſent priuilegia impetrari: ꝙ tota perfectio regule deſtrueretur. Sicut proh dolor videmus his diebus. Nam conuentuales impetrauerunt poſſe poſſeſſiones ⁊ redditus habere: fratres vero de hac familia ⁊ oliꝫ viuētes ſub regulari obedientia miniſtrorum prouincialium: relinquentes veſtigia ſuoruꝫ patruꝫ predeceſſorum nuper impetrauerunt bullam ne ſuis miniſtris prouincialibus ſubſint. Et ſic vbiq̄ ve. Obſcuratum eſt aurum: mutatus eſt color optimus: diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum.

¶ Et ſic patet ad queſtionem propoſitam: quid ſciendū ⁊ que omnia relinquo corrigenda ſancte paupertatis zelatoribus ⁊ ſue profeſſionis ſeu puritatis regule fratrum minoꝝ amatoribus ⁊ non diſſipatoribus.

¶ Explicit tractatus ſuper diſpenſatione fratrū minorū.

¶ Minorica elucidatiua rationabilis ſeparationis fratrū minoruꝫ de obſeruātia ab alijs fratribus eiuſdem ordinis:

In quo continetur materia multum exquiſite ventilata ⁊ diſcuſſa qua lectori via paratur: vt clarius ⁊ perfectius ſciat origineꝫ ⁊ differentiam fratrum minorum de obſeruantia vulgariter nūcupatoruꝫ ſub vicarijs chriſto militantiū. Et illorum fratrum minorum qui de cōmunitate ſeu colete vel coletani nominantur ⁊ ſub miniſtris referunt deo ſeruire. ¶ Nouerit quapropter huiꝰ libelli lector ⁊ inſpector ꝙ in eo ſint duo tractatꝰ. Quorum primū cōpoſuit quidam ep̄us frater minor qui pridem aliquot annis cōiunxit ſe fratribus de obſeruātia: ſed rediens ad ſuos fratres de cō-

munitate ſuffraganeus ordinatus vitã ⁊ ꝯuerſatioñe dictoꝝ fratrū de obſeruantia non tam ſubtiliter q̃ꝫ nequiter fraudulenter ⁊ maliuole i hoc ſuo tractatu nitit̄ impugnare maculare pariter ⁊ dãnare. ¶ Scđm aũt tractatū ꝯpoſuiſſe ꝓbatur qdã zelator pauptatis ⁊ pauperū amator. falſe doctrine ⁊ erroꝝ extirpator: veritatis atq̃ꝫ orthodoxe fidei fidelis ꝓpugnator. Quẽ tractatum alio noie Apologiam poſſumus appellare In quo turpiter per dictū ſuffraganeū ep̄m detruncata totaliter reintegrãtur: nequiter obfuſcata: clarius elucidãt̄: doloſe falſificata: veraciter rectificãtur: prout cunctis duos ſupradictos tractatus legẽtibus ⁊ ruminantibus pateſcit.

¶ Finit prologus.

¶ Incipit tractatus cuiuſdã ep̄i ordinis minorū ipugnatiuus ſtatus eiuſdẽ ordinis fratrū de obſeruãtia dictorū.

Nã p̄fatus ep̄us hic quedã ꝯpendioſe tractat vt ea legentẽ a deuotiõe clare obſeruãtie auertat. Et q: ſe a ſancto ſpiritu moueri inſinuat: quaſi qui ſine lumine in tenebris ambulat diuerſis allegatiõibus ſuū errorẽ multiplicat ⁊ ſic vndiq̃ꝫ ſemetip̄m infamia vulnerat.

PLacet magnopere in obſeruãtibus vita regularis ⁊ monaſtica. Aliqua tñ ⁊ ſignãter q̃t tuor de ſtatu coꝝ ſolent occaſionẽ heſitãdi ſcrupuloſis ⁊ timoratis ſepius miniſtrare. ¶ Primū nempe hoꝝ eſt: quis contra formã regule ſancti Franciſci loco generalis ſiue miniſtrorum ⁊ cuſtodum impetrati ⁊ conceſſi ſunt ip̄is vicarij aut ſuperiores alijs noibus appellati: q̃ꝫ regula p̄fata expreſſerit fribus minoribus. ¶ Scđm q̄ dicti ꝓfeſſores regule ſancti Frãciſci ſinunt patiẽter ⁊ abſq̃ꝫ importuna ꝯtradictione ſe obſeruãtes vulgariter per vniuerſa mundi clymata nuncupari: quaſi de regno celeſti eſſent certi: qđ talibus in ꝓfeſſione ꝓmittitur. ¶ Tertiū q̄ aliquos ꝯfrates coꝝ non taliter noiatos ſolent frequenter vitare ꝯtemnere moleſtare: ac per obloquia igenioſe ⁊ ſubtiliter mordere: quaſi nõ fraternalẽ charitatẽ ſed potius infixum ⁊ latens odiū aduerſus eos haberẽt. ¶ Quartū. q̄ antedicti frẽs pluſq̃ꝫ ceteri religioſi p̄dicãdo in eccl̄ia dei ſolẽt p coꝝ ſermões vulgo ⁊ ſclarib⁹ ꝯtra p̄latos eccleſie ⁊ totū clerū ſiue ꝓprios ꝯfrates duriter iuehere: ſiue p diffamationes ⁊ ſeuas obiurgatiões populū incitare ad male ſentiẽdū de multitudine p̄sbyteroꝝ: q̄ſi ip̄i ſoli nõ eẽnt ſicut ceteri: ſed magis honorãdi ⁊ colendi: tãq̃ꝫ iuſtiores ſingulis eccleſiaſticis ⁊ monaſticis perſonis.

¶ Prima obiectio ꝯtra obſeruantiã.

¶ Scđo obiectio.

¶ .3. obiectio.

¶ iiij. obiectio.

QUAM SI QUIDEM ãbiguitates in meliorẽ ptẽ veniãt interp̄tãde: ⁊ ꝓpheta illi imp̄cet: ve qui malū bonū dicit ⁊ bonū malū: ponẽdo tenebras lucẽ. amarū dulce. ⁊ ecõuerſo. ſicut dicit Eſaias. v. ca. expaueſcerẽ nõ parump in tãtarū partiū diuerſitate ⁊ ꝯtrouerſia qp piã ſnialiter differere: qđ in poſterū alicubi vel a quocũq̃ꝫ melius ſnie rep̄henſionis notã mererer. Nec etiã eſt hũilitatis mee vel mẽſure tã eminẽtes materias quomodolibet definire: cū nõ ſufferãt grãdes materias

teſte Hieronymo ingenia parua. Hinc iudiciũ hoc maioribus reſeruãs ſtatuo ſolũ circa primũ dubiũ ſcrupuloſi viri ꝺ impetratis vicarijs ⁊ variatiõe ꝑlatoꝝ Argumẽta. Solutiões ⁊ rõnes ꝑtiũ q̃ vtrobiq̃ diſputatiue ꝯſueneꝛt allegari: ad aliquã rl'az redigere: q̃tenꝰ curioſi ſcrutatores ſi occaſionẽ habeãt: ⁊ viã ꝑtingendi vſq̃ ad intellectum dicte partialitatis. ¶ Tandẽ quo ad alia tria pũcta intentionẽ ſcrupuloſoꝝ ⁊ dubitãtiũ aliquãtiſper dilatabo ⁊ aperiã: vt illi ꝑpter quos oꝛit dubioꝝ tempeſtas: cãm hẽant rectificãdi illud qꝺ obliquũ ꝯuincit: aut cũ venia ⁊ hũilitate ac ſine iniuria vt decet rñdendi. Quia vt dr. vij. q. i. c. ſi qs. ⁊ C. de poſtulãdo. l. qſquis. Si qs adeo ꝓcax fuerit vt nõ rõne ſed ꝓbris putat eẽ ꝯcertandũ: opinionis ſue diminutionẽ patit.

PRO EUIDENTIA nãq̃ ⁊ deductiõe primi pũcti, nõ eſt nouũ aut mirabile ſi plures timorati ⁊ ſcrupuloſi trepidẽt ⁊ ambigant de variatiõe ꝑlatoꝝ in ꝯgregatiõe obſeruãtũ: qm̃ ab aduerſarijs oĩno illicita aſſeritur: ab obſeruãtibus vero ⁊ vicarioꝝ ſectatoribꝰ neceſſaria ⁊ ſancta ꝑdicat. Cũ igitur vt habet. C. qbus ad libertatẽ ꝓclamare nõ licet. l. tertia ꝙ res per negationẽ efficit dubia: pñt nõ imerito ſcrupuloſi ⁊ heſitãtes excuſari: ſi ſcrupulũ vel ꝑplexitatẽ habeãt ꝑpter antedictã ꝑlatoꝝ variationẽ. Nam pro iuſtificatiõe eoꝝ qui obſeruãtes appellãtur: dicit amatoꝛ vicarioꝝ tres rõnes fortiter ſtringẽtes: propter qs fide indubitabili exiſtimat obiam vicarioꝝ foꝛe neceſſariã. ꝯmẽdabi-

¶ i. rõ amatoris vicarioꝝ obſeruãtie. lẽ, ſanctã, atq̃ etiã meritorie a pluribꝰ amplectendã. ¶ Prima rõ ipſiꝰ eſt: qꝛ ꝯciliũ ꝯſtantienſe ⁊ romani põtifices, martinꝰ. Eugenius. Nicolaus. Calixtꝰ. Pius. Paulꝰ. Sixtꝰ. ⁊ Innocentiꝰ. In qbus reſidet plenitudo ꝑtãtis hãc obediẽdi formã ꝯceſſerũt: necnõ aplicis munimẽtis roborãdo ſollẽniter ꝯfirmauerũt. Quoꝝ determinatiõibꝰ vel indultis nefas eſſet ⁊ penitꝰ illicituz velle ꝑtinaciter aduerſari: aut quouiſmodo

Scõa rõ. ꝯtradicere illis. ¶ Scõa rõ. Niſi talis obediẽtia rõnabilis eẽt laudabiliſq̃ ⁊ ſublimiter extollẽda: nũq̃ tot laudabiles ſiue timoratos ⁊ intelligẽtes hũiſſet imitatores. Nõne etiã taliũ ſonus in oẽm terrã exiuit: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ recepta fuere: ⁊ formidabilia apparuerunt.

Tertia ratio. ¶ Tertia rõ. Si ſtatꝰ memoratus aliquomodo inutilis eẽt. aut vicioſus ⁊ impugnabilis: nunq̃ fuiſſet ita diuerſis mũdi ſtatibus acceptabiliter fauoꝛizatus. ¶ His ꝑfecto rõnibus profunda diſcuſſione conſideratis: aſtruit conſtanter vicarioꝝ amatoꝛ dictã obſeruantiã faciliter eſſe ꝯmendandã: necnon oĩno ꝓbabilẽ. ¶ In cuius robur ⁊ ꝯfirmatione oppido

Cõfirmatio ſupradictorum. ſuffragatur illud qꝺ Ariſtoteles dicit ante finem primi topicorum: ſic inquiens. Hoc eſt ꝓbabile: qꝺ videtur oibꝰ aut pluribꝰ ⁊ maxime notis aut ſapientibus ⁊ precipuis. Hec ille. Cum igitur vt dictum eſt tales ꝑſone ſtatum antedictũ approbaſſe necnon ⁊ plurimũ coluiſſe ꝯmemorantur: ſatis videt ſuã iuſtificaſſe ꝑtem ꝑdictus vicarioꝝ amatoꝛ. ¶ Licet iã

Obiectio ꝯ vicarioꝝ obſuãtie amatorem. dicta aliquoꝝ conſciẽtiis quietis poſſent vtcũq̃ ſufficere: nihilominꝰ tñ cauſa exercitij ⁊ ad acuendũ ingeniũ necnõ ⁊ pro ſua informatiõe ſcrupuloſus dubitatoꝛ modicũ vult inſtare. Et hoc ſic. ¶ Nã prima forma obe-

diendi scȝ generali ministro ꝓuincialibus custodib⁹ adeo fuit sancto francisco reuelata: attñ quãtũlibet ipse sanctus esset: nõ ab ecclesia regule sibi inspirate ꝯfirmationẽ obtinere voluit: nisi prius aplicam sedem per miraculũ de voluntate dei certioratã ⁊ instructã reddidisset. Quo tñ facto: ad perpetuã rei memoriã ab Honorio extitit sollẽnissime approbata ⁊ confirmata. Cum igitur nouimus singuli hoiem non esse deo sapientiorem: quis auderet constanti affirmatiõe hanc nouam ⁊ insolitã vicariorum obedientiam ab hoibus factiose vt timetur practicatam aliqñ esse cõmendandam velut deo acceptabilẽ ⁊ grataȝ: Unde scrupulosus ipse dubitator in rõne: ⁊ quo ad perfectionem dicit illam tantum distare a prima obedientia scȝ sancti Francisci q̃tum distat ortus ab occidente Nimirũ quia vir eminens ⁊ deo gratissimus ac sanctus a deo illam accepit ⁊ per reuelationem illius ac miraculum confirmari impetrauit ꝑpetuo esse duraturam. Istã eandemq̃ regulam Nicolaus terti⁹ in decretali. Exijt qui seminat. de verborum sig. li. vi. tam firmiter obseruandaȝ atq̃ credendã censuit: vt illum denunciauerit maledictum qui sue expositioni quam iuxta sancti francisci mentem edidit quippiam superaddere vnq̃ presumeret. Hec ille. ¶ Nusq̃ vero in cronicis vel historijs exaratum reperitur hunc nouum modum obediendi typum a deo vel sanctis dei ortum sumpsisse. Ergo scrupulosis viris ⁊ plerisq̃ intelligẽtib⁹ durum est credere ꝙ hec mutatio fuerit dextre excelsi: que circa tantã regulam a tanto viro ⁊ tam sollẽniter facta cernitur. ¶ Preterea velle etiam huiusmodi obedientiam stabilire per eam multitudinem sapientuȝ que superius fuit adducta: parum roboris administrat: quia multitudo sepius est in scelere. Nonne oẽs circa passionem christi defecisse legũtur preter solam virginem mariã in qua tunc supposita fuit sola fides: Nũc igitur multitudinis errorem ⁊ defectum volens innuere dñs dicit. Exodi. xxiij. Non suscipies vocem mendacij: nec iunges manuȝ tuam vt ꝓ impio dicas falsum testimonium. Non sequaris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimoꝝ acquiescas sententie vt a vero denies. Insuꝑ ad denotãdũ ꝙ multitudo delinq̃re soleat nota textũ pulchrũ. ¶ de penis. l. decurionũ filij. vbi dicit ꝙ vane ppłoꝝ voces nõ sũt audiende. Hic glosa accur. dicit ꝙ peccauit pilatus: qꝛ ad voces multitudinis sniam crucis aduersus christũ ꝓtulit. Ad oñdendũ hũc passũ sũt inumerabiles scripture: ꝑ q̃s faciliter aliqs inualesceret ꝯtra seq̃lã multitudinis in fauorẽ paucoꝝ ⁊ sanioris ꝑtis. Ad qđ etiã ẽ singularissim⁹ text⁹. xxxi. di. c. nycena synod⁹. vbi hẽtur: ꝙ sol⁹ pãnuci⁹ ꝯfessor suo ꝯsilio sapiẽtissimo ꝯtradixit vniuersitati si habuerit rõnabilẽ cãm. vt extra de his q̃ fiunt a maiori pte capłi. c. cũ in cũctis. Et hec sufficiant ad relinquẽdam obedientiam vicariorum valde hesitabilẽ. ⁊ non tam pertinaciter defendendã. ¶ Amator vicariorum euacuare cupiens que aduersus dicta sua fuerunt allegata: pro solutione dicit non modicum oberrare dubitatorẽ scrupulosũ: asserẽs ꝙ vel nõ intelligit ptãtẽ romanoꝝ põtificũ: aut ex incuria ipi⁹ culmẽ ⁊ eminẽtiã nõ auertit: cui⁹ tñ efficacia ⁊ vigore hec vi-

Confirmatio.

Rñsio ad confirmationẽ rõnum opposite partis.

¶ Rñ. ad allegata ꝯtra obſuantiaȝ.

cariorum obedientia fuit totiens conceſſa et ſollenniter approbata. Ad ipſius igitur et aliorum dubitantium inſtructionem de dicta poteſtate aliqua hic breviter tangam et commemorabo. Dicit igitur amator vicariorum hanc facultatem eſſe tam magnam ut etiam maiores cauſe fidei ad illam referende veniant. ut Mat. xvi. dictum eſt petro et unicuique ſucceſſorum eius. Quodcunque ligaveris ſuper terram erit ligatum et in celis. Item. xxiiij. q. i. c. Hec eſt fides papa beatiſſime. quam in catholica didicimus eccleſia: quam ſemper tenemus; in qua ſi minus perite aut parum caute forte aliquid poſitum ſit: hoc emendari cupimus a te qui petri ſedem tenes et fidem. Hec Hiero. Quod enim maiores fidei concluſiones et cauſe a papa determinari debeant: habetur in ca. et gloſa. Quod tranſlationem. de officio legati. et in. c. maiores de baptiſmo. Et in. c. per venerabilem extra que filij ſint legitimi. Et de exceſſibus prelatorum. c. ſicut unire. Et. xxiiij. q. i. c. non turbatur. Nota etiam multa pulchra de hac poteſtate pape. xxi. di. c. in novo. Et extra de tranſlatione prelatorum. c. quanto. Et. xix. c. ſi omnes ſanctiones. Et. xl. di. c. non nos. Et. xij. di. c. non decet. Et circa hoc notat multa pulchra de auctoritate pape roſarius. Si igitur hec maiora fidei negocia poteſt ipſe papa: quomodo igitur quod minus eſt non eſſet in celis ligatum quod eius ſanctitas in terris ligavit quo ad obiam vicariorum? Reticeſcat igitur ſcrupuloſus dubitator vel melius diſcat profundare intueri et contemplari auctoritatem ſummorum pontificum. ¶ Scrupuloſus dubitator contra hanc ſolutionem datam replicat et iterato arguit dicens ante omnia ſe de poteſtate ſummorum pontificum firmiſſimam habere fidem et ſciam: etiam ſi allegationes dicte ad ipſum nunquam pervenisſent: ſed eſt apud dubitatorem ipſum vehemens ſuſpicio: quia vicariorum amator non ſatis propria allegata intellexerit. Cauſam annectit. Nam quamvis dicta plenitudo poteſtatis reſideat in pontificibus romanis: non tamen poteſt ex hoc ſufficienter concludi quod omnia ſint deo grata aut etiam utilia que ab eiſdem fieri patenter ſolent. Et deducitur hec propoſitio ita. Quoniam licet plenitudo poteſtatis prefata ſit in pontificibus romanis: attamen nihil facere poſſunt niſi cum poteſtate clavium et cum debita moderatione. Et maxime illud quod ſingulare eſt: veluti colligitur ex multis ſcripturis. unde mat. xxiij. habetur textus qui facit ad hoc. ſ. ſuper cathedram moyſi ſederunt ſcribe etc. Item. xxvi. q. vij. Alligant autem onera. Item de penitentijs et remiſſionibus. c. cum ex eo. Ibi fatetur met papa poteſtatis plenitudinem in eo moderandam eſſe. Nimirum: quia nunquam eſt intentionis eius aliquid agere contra iuſticiam ſicut notatur in. c. ſuper eo de officio iudicis delegati. Idem de arbitris. c. expoſita Et in clementinis. c. paſtoralis de ſententia et re iudicata. Ex iſtis patet quod papa ſepe deviat: et in agendis neſciens oberrat et contra iuſticiam facit. Hec tamen non preſumit ſcupuloſus prima fronte ab eius ſanctitate ortum capere: ſed propter falſas nugoſorum informationes que frequentius ad ipſam deferuntur: quemadmodum papa met confitetur in. c. ſi quando de reſcriptis. ibi indulget ſecundam iuſſionem poſſe expectari: quia ut dictum eſt et habetur in hoc. c. non eſt intentionis ipſius quod in illis ſibi obediatur que falſa inſinuatione eidem fuere ſuggeſta. Et ad hunc ſenſum dicit gloſa Accur. in auct. de mandatis principum collatione. iij. §. neque. Quod eſt argumentum contra miſeros prelatos eccleſie: qui timent intantum litteras domini pape: ut non audeant eaſdem litteras

Replicat et arguit contra ſolutionem amatoris obſervantie.

reclamare ⁊c. ¶Per hec tamen dicta non pertimeſcant vel indignentur
pie aures: ſi dicantur ſummi pontifices aliquando errare: cum ipſimet il
lud clare fateantur, ſicut patet in. c, a nobis. ij. extra de ſnia excōicatiōis
vbi dicit papa ꝙ iudicium eccleſie nonnūꝗ̃ opinionē ſequit᷑: quā etiam
fallere ⁊ falli ſepe contingit, Hec ibi. Qui etiā legiſſet geſta ⁊ actuꝫ ſcho-
laſticū atq̄ obiurgatiōes ⁊ contradictiones inter pontificem romanuꝫ
⁊ venerabilem ocham ⁊ michaelē de ſiſenna tunc generalem minorum
⁊ quō illi vſq̄ ad minas ſcribendo reſtiterunt circa materiā paupertatis
chriſti ⁊ ſancti franciſci: ille non formidaret audire vel etiam dicere ꝙ pō
tifices romani ſepe errant. Et idipm induſtrioſus lector clare videre poſ
ſet in dyalogo occham prefati: vbi caute conſpicitur contra papam du-
rius inhebere. ¶Denicq̄ ꝙ non ſit nouum aliqua in papa reprehendere:
patet diffuſe in libro de conſideratiōe ad eugeniū. vbi Bernardus hūili
ter papam increpat de ijs que male agere ⁊ diſpenſare ſolet. In multiſ
etiam paſſibus decreti ⁊ determinatiōibus conciliorum reperiūtur plu-
ra retractata que olim facta a romanis pontificibus fuerūt. Sed ad con
firmationē oīum predictoꝝ dicit notāter in ſumma copioſa hoſtienſis.
De filijs p̄ſbyterorū circa finem. Hic nota de papa, Sed vnū tamē nō
omitto: ꝙ papa ſine cauſa poteſt diſpenſare de plenitudine ptātis ꝓ eo
ꝙ non habet ſuperiorē in hoc mundo, Attamē cū homo ſit: peccare po
teſt contra dñorum dñm ⁊ pontificum oīum pontificē: ⁊ ſi ſine pnia de-
cederet puniretur: ideo noueri͛t ſibi terribilius iminere iudicium ꝗ̃ alijs
vt habetur, ix. q. iij. c. aliorū. ⁊. c, ſequenti. Et eſt optimum argumentum.
C. de iudicijs, rem non nouam circa mediū. Hec ille, Ex his profecto in
vnum conflatis vult ſcrupuloſus dubitator innuere ꝙ amator vicarioꝝ
non deberet merito tantū inherere determinatiōibus pontificum: vt ꝑ
eaſdem arbitretur ſufficienter poſſe concludi contra illa que a ſpiritu ſan
cto ⁊ ſanctis viris olim impetrata fuerūt ⁊ cōceſſa. Hoc eni notū ē om-
ni theologo. Iuriſte ⁊ fidē hñti: ꝙ eccleſia nō errat in ijs q̄ fidei ſūt ꝑte-
gente ſe ſpiritu ſancto: iuxta illud. rogaui ꝓ te petre vt fides tua nūꝗ̃ de
ficiat, In alijs tñ hoīum agendis pōt errare ⁊ deuiat cōiter papa ſicut
alius homo, Hanc ſiquidē materiā diffinitiue reſoluūt doctores ſuꝑ. c.
a nobis ſcdo ſuperius memorato. Et beatus thomas in vna queſtione
ſuoꝝ quolibetoꝝ ſcilicet vtrum eccleſia errat ⁊ errare poſſit in canoniza
tione ſanctoꝝ. ¶Ex quo igitur prima obedientia vt dictū eſt a ſancto frā-
ciſco per miraculū ac ſancti ſpūs operationē cōfirmata ſit inſuper ⁊ ab
eccleſia dei, ⁊ non ſecūda ſcilicet vicariorum: dicit eque conſtanter ſcru-
puloſus valde dubitādū eſſe de ſepefato vicarioꝝ ſtatu. ¶Amator vica-
riorū ſe defendēs ꝯtra hāc inuectionē potētiſſimā: ꝯcedit plenitudinem
ptātis in pōtifice moderādā eſſe atq̄ etiā papā errare poſſe ex falſis in-
formatiōibus. Si tñ ſcrupuloſus dubitator ꝯſequēter vellet inferre con
ciliū aut pontifices olim perſuugoſas ⁊ falſas narratiōes deceptos fuiſ
ſe in his vicarioꝝ ꝯceſſiōibus ⁊ ex his tandē oberraſſe: hoc viuaciter ⁊ a
pte negat vicarioꝝ amator: dicens ſcrupuloſum tangere montes ⁊ os
ponere in celum necnon ⁊ errorem maximū ꝯmittere. ¶Et pro oſtenſiōe

Defenſio amatoris vicarioꝝ aduerſus inuectionē oppoſitam.

¶Probat qđ ꝓ dixit,

veritatis vt dubitator meli⁹ agnoſcat ꝙ conciliū conſtancienſe ⁊ pōtifi ces ex optima narratione cām habuerūt vrgentē ⁊ ſummopere neceſſariam ad limitandam hunc regule paſſum de obedientia generalis ⁊ miniſtrorum ⁊ inſtitutione vicariorum: notandam: ꝙ obſeruantium ⁊ vicariorum ſollicitatores olim dolentes ⁊ lachrymabiliter expoſuerunt concilio conſtancieñ. ⁊ romanis pōtificibus quō vix aut nequaꝗ̄ poſſibile erat bonis fratribus regulā obſeruare ſpūaliter: aut vitam ducere ꝯgruentem ſub obedientia prelatoꝝ regule generalis dūtaxat miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū ꝓpter vitā eoꝝ prauā inſolentē ⁊ diſcholā. Et quia in huiuſmodi caſu intentio erat beati frāciſci vt fratres deberent ad miniſtros ⁊ ſuperiores recurrere qui tenebanť eiſdē de remedio oportuno ꝓuidere: viſū tñ eſt prefatis ſollicitatoribus nullū eſſe incōueniēs ad eccleſiam recurrere: cum generalis ⁊ miniſtri minime curabant eorum querelis tribuere locum. Optauerunt igitur fratres timorati a concilio ⁊ pontificib⁹ in hac neceſſitate omnibus regulariter viuere cupiētibus loco miniſtri generalis ⁊ ꝓuincialiū indulgeri vicarios bone ⁊ regularis vite: quoꝝ directione: exemplis ⁊ preſidentia per bonos ſalubri⁹ regula potuerit obſeruari. Nōne iuxta oīum ſcripturarū teſtimonia pontifices ſūmi obligati fuerunt ⁊ ſunt vt quoſcꝫ ad eorum magnitudinis apices confugientes dirigant ⁊ poſſetenus ꝯſolentur iuſtis ⁊ iuſtoꝝ petitiōibus miſericorditer annuentes? Dicit ergo amator vicarioꝝ ex dicta neceſſitate ⁊ ad ꝑfatam narrationē conciliū conſtantienſe ⁊ pontifices apoſtolicos dudū clementer indulſiſſe hanc nouā obediendi formā ſcilicet ſub vicariis. Et vt fratres deuoti ⁊ obſeruantialiter degere anhelantes ſub tegmine ⁊ alis militarent vicariorum quimet cuncta vſcꝫ ad minimum quadrantem obſeruant. Nec eſſet aliquo modo preſumendū ꝙ tam multi ⁊ longo temporis ſpacio veram continuaſſent obſeruantiam. Non enim animas querunt miniſtri prouinciales que ieſu chriſti ſunt: ſed potius contributiones, munera, propinas ⁊ immenſas donationes ac cōmoda propria: verum ſunt apud dictos generales ⁊ miniſtros in capitulis eorum guardianatus, lectoratus, curſoratus, ſtudium Pariſieñ. Cuſtodiatus Atcꝫ alie adminiſtrationes vel dignitates ordinis ita proh dolor venales ſicut vacce oues ⁊ boues atcꝫ vniuerſa campi pecora in foro publico nundinarū. Ita ꝙ de illis non immerito poteſt dici qđ de Jeroboam ⁊ de vita eius peſſima tertij regum. xiij. textus eloquitur ſcilicet. Quicūcꝫ volebat implebat manum ſuam ⁊ fiebat ſacerdos excelſorum. Necnō ⁊ de eiſdē dicitur. xi. q. iij. c. pauper. dum non habet quod offerat non ſolum audiri contemnitur: ſed etiam contra veritatem opprimitur. Cito violatur auro iuſticia: nullamcꝫ reus pertimeſcit culpā quā redimere nūmis exiſtimat. Hec ibi. Unde recitat Ariſtoteles in poetria ſua: ꝙ poete iambici vocauerūt dona ſua cōpedes: quia ſicut cōpeditus non pōt incedere quo vult ſed ſtringitur ad ambulandum ſcđm menſuram quā compedes ſibi limitant ⁊ concedunt: ita ⁊ miniſtri recipientes munera ꝗ̄tumcunꝗ̄ ſint deuoti ⁊ iuſti videantur: ſentiunt ſe reſtrictos ⁊ quaſi cō

peditos ne libere malos corrigant: ſed in peccatis ſinũt perſeuerantes.
Nonne clara luce videmus per eoſdem miniſtros deputari lectores ſtu
dentes atqꝫ etiam magiſtros quibus etiam iuſte improperari poteſt il-
lud ad hebreos. v. ſcilicet. Etenim cum debeatis magiſtri eſſe propter
tempus: rurſum indigetis vt vos doceamini que ſunt elementa exordij
ſermonũ dei ⁊ facti eſtis quibus lacte opus ſit non ſolido cibo ⁊c̃. Non
enim dicti magiſtri attentius illud conſiderant quod habetur. xxxvij. di.
c. de quibuſdam. vbi ex ſynodo dicitur ſcilicet de quibuſdam locis id re
fertur. Neqꝫ magiſtros neqꝫ curam inueni pro ſtudio litterarũ: idcirco
ab vniuerſis epiſcopis ſubiectis plebibus ⁊ alijs locis in quibus neceſ-
ſitas occurrerit omnino cura ⁊ diligentia habeatur: vt magiſtri ⁊ docto
res conſtituantur qui ſtudia litterrarum liberaliumqꝫ artium dogmata
aſſidue doceant: quia in his maxime diuina manifeſtantur ⁊ declarant
mandata. Hec ibi. Inſuper ad ignominiam ⁊ condẽnationẽ indigne ꝓ
motorum ⁊ promouentiũ nota gloſam in capitulo qualis. viij. q. i. que
dicit ꝙ in hoc quidam diſcipuli decepti ſunt quia nimis feſtinant ad ca-
thedram: ⁊ dum delectantur in loco glorie: fiunt alijs auctores ruine.
Magiſter nempe cathedram facit: non cathedra magiſtrũ. xl. diſtin. c.
multi. Magiſtri enĩ moribus ſcientia ⁊ facundia debẽt alios precellere
C. de profeſſorib⁹. ⁊ in eadẽ. l. magiſtros. Et erit talis magiſter cui⁹ ꝯpa
ratione diſcipuli palea dicant. Hec gloſa. De hac materia multa p̃clara
notant in gloſa capl'i cũ ex litteris. de reſtitutiõib⁹ in integrũ circa v̈buꝫ
inſtructus. ⁊. C. de ijs qui veniã etatis impetrauerũt. l. ij. ⁊. C. de athle-
tis. l. i. in apparatu. Nec facile eloquio poſſit euolui quot ſcandala. quot
ve errores ⁊ ſciſmata diſſeminẽt in ꝓuincijs eoꝝ miniſtri: qui eoꝝ cupi-
dine ⁊ lucro indoctos ꝓmouẽt extollũt ⁊ multiplicãt: cũ tales neqꝫ ad p̃
lia ſcholaſtica deſcẽdere formidẽt: neqꝫ etiã ad cuſtodiendũ ſarcinas di-
uinoꝝ cultuũ ſe quouiſmõ applicare volũt priuilegiũ ſchole ⁊ ꝓmotio-
nes allegãtes: qui tñ ꝓpter ignorãtiã eoꝝ irriſiõe ⁊ ſcãdalo digni ſunt.
Quis enĩ monaſtice ⁊ regulariter viuere deſiderãs r'laꝫ ſuã poſſet ſpũa-
liter obſeruare ſub obediẽtia illoꝝ qui ſiles ſũt maiorib⁹ oliꝫ i iſrael? De
quibus dicit Ezechiel. xx. ſ. ꝑncipes eius in medio illius quaſi lupi ra-
pientes predam ad effundendum ſanguinem ⁊ ad perdendas animas
⁊ auara ſectanda lucra. Hi enim dicti prelati ⁊ ſuperiores fratrũ iuxta
illud Hieremie. i. non euellunt nec deſtruunt vitia: neqꝫ diſperdere ⁊ diſ
ſipare curant luxurioſos inſolentes ⁊ proprietarios per viſitationũ ef-
ficax ſcrutinium ⁊ ſalubres correctiones delinquentium. Neqꝫ eniꝫ edi-
ficant per exempla pietatis ⁊ patientie: neqꝫ enim plantare ſatagunt fra
tres doctos intelligentes ⁊ timoratos. Si enim miniſtri aliquem con-
uentum nouerint inopem rebus aut fercula delicata preparare minime
valenteꝫ: illũ viſitare aut cum mora temporis debite luſtrare penit⁹ ab
ominãt. Quõ igit tales vtiliter p̃eſſe poſſẽt q ad ingluuiẽ carnalitatis
⁊ ꝓpria ꝯmoda ſemp inhiant ⁊ aſpirant? Ubi enim diuitie ⁊ rerũ abun
dantia ac donatiões veriſiliter expectãt: ibidẽ ſolẽt miniſtri ſuas facere

oſtentationes: in talibus quippe locis breuis hora longi temporis victū
conſumit: cum tamen viſitatores lacte lardo ⁊ minutis deberent eſſe cō-
tenti: quemadmodum pulcre habetur in capitulo ⁊ gloſa. Cum apoſto-
lus. de cenſibus ⁊ exactionibus. ⁊ in capitulo illud. viij. q. i. ⁊. xxxix. diſ. ca.
Ecce. Nec de ſeipſis coram deo ⁊ ſubditis ſuis miniſtri ⁊ cuſtodes dicere
poſſunt quod de aliquibus ſparſim in ſcripturis legitur: ⁊ primo de abra
ham. geñ. xiiij. cū enim illi per regem ſodomorū diceretur: Da mihi ani
mas cetera tolle tibi: reſpondit. Leuo manum meam ad dominum excel
ſum poſſeſſorem celi ⁊ terre ꝙ a filo ſubtegminis vſqꝫ ad corrigiam cali
ge non excipiam ex omnibus que tua ſunt: ne dicas ego ditaui abraham.
¶ Secundo nec poſſunt dicere miniſtri ⁊ cuſtodes illud Moyſi numeri
xvj. hic ait ad dominum de filijs iſrael que ſuberant ſibi. ſcilicet. Tu ſcis
ꝙ nec aſellum quidem vnqꝫ accepi ab eis: nec afflixerā quempiam eorū.
¶ Tertio nec illud qd̄ de ſamuele optimo legitur prelato. primi reg. xij.
hic dixit filijs iſrael qui ſuberant ſibi. Itaqꝫ cōuerſatus ſum vobiſcū ab
adoleſcentia mea vſqꝫ ad hanc diem: ecce preſto ſum loquimini de me co
ram domino ⁊ coram chriſto eius: vtrum bouem cuiuſcunqꝫ tulerim aut
aſinum: ſi quempiam calumniatus ſum: ſi oppreſſi aliquem: ſi de manu
cuiuſquam munus accipiet contemnam illud hodie reſtituamqꝫ illud vo-
bis. Et dixerunt. Non es calumniatus nos: neqꝫ oppreſſiſti neqꝫ tuliſti d̄
manu alicuius quippiam. ¶ Quarto nec poſſunt dicere illud Pauli actu
um. xij. Argentum ⁊ aurum aut veſtē nullius concupiui ſicut ipſi ſcitis:
quoniam ad ea que mihi opus erant ⁊ ijs qui mecum ſunt miniſtrauerūt
manus iſte. ¶ Diceret fortaſſe ad iſta ſcrupuloſus dubitator miniſtros hu
ius temporis nihil capere a fratribus nec vnqꝫ accepiſſe. ¶ Reſpōdet ad
hoc ſectator vicariorum. Huiuſmodi luculenta haberetur experientia: ſi
id quotidie fieret quod de patricio legitur. Quidam namqꝫ ouem vicini
ſui furatus erat atqꝫ etiam comederat: ⁊ cum ſepius hortaretur furē pa
tricius quis ille eſſet ⁊ nullus appareret: cum ſemel totus populus ad ec
cleſiam veniſſet precepit patricius in virtute ieſu chriſti: vt in cuius ven-
trem ouis intraſſet coram omnibus balatum daret: ⁊ mox de reo ita factū
eſt: ⁊ penitentiam de furto confuſus egit. Si inqꝫ deo iubente: hec vox ac
ceptorum munerum de ventribus plerumqꝫ miniſtrorum ⁊ cuſtodū in
ſonaret vt predicitur: audiretur incunctanter non cymbalū tinniēs aut
dulcia cantica dramatis: ſed potius rumor ſonoroſus argenteorum co-
clearium: taſſearum: cruſibilium: pecunie: beghinarum: ſpecierum: equo
rum: ouium atqꝫ volatilium: necnon cultellorum: pannorum nobilium: ſꝫ
quod his diebus occultatum remanet: poſtmodum clarius apparebit:
veluti patet exemplariter ſecundi machabeorum. xij. ibi de donarijs ido-
lorum ſub tunicis interfectorum iudas ⁊ ſui inuenerunt: dum corpora ꝓ
ſtratorum ſepelire debebāt. Quid plura? concludit ex his ⁊ multis alijs
miniſtrorum ⁊ cuſtodum deformitatibus nullatenus poſſibile eſſe ſpiritu
aliter obſeruare regulam ſub eis: qui contra deum ⁊ debitum cure paſto-
ralis pecuniam ⁊ contributiones exigunt a fratribus. Quā tamen habe
re ⁊ contrectare omnino etiam prohibentur, iuxta regulā ⁊ clementinā.

Erini de paradiſo. Abſurdum etiam eſſet ꝙ ad predictam narrationem
queruloſam concilium ⁊ pontifices romani non debuerunt vicarios bo-
ne vite bonis fratribus indulgere: cum ſtatuta Martini pape quinti que
in ordine magne auctoritatis eſtimantur: expreſſe determinēt miniſtro ge-
nerali prouincialibus ⁊ cuſtodibus amplius nō eſſe obediendum: quan-
do contributiones tales exigant. Dicit igitur hic vicariorum amator op
timam veridicam ⁊ neceſſariam pontificibus querelam de vita mala ſu
periorum fuiſſe olim expoſitam: atq; eis adeo patentem ⁊ claram: ꝙ nul
la tergiuerſatione poteſt celari. Quare opus fuit licitum ⁊ conueniens vi
carios loco talium concedere: atq; etiam idipſum impetrare: cuz ſcriptū
ſit. ij. q. vij. in capitulo. Admonendi ſunt ſubditi ne plus ꝙ̄ expediat ſint
ſubiecti. Et hec ſufficiant contra ſcrupuloſum dubitatorem. ¶ Pro ſolu
tione ⁊ inualidatione argumenti precedentis iterato ſcrupuloſus arguit
⁊ fortius inſurgit contra predicta: aſſerens nunc magis audacter totum
aſſumptuz fuiſſe ruinoſuz: cui amator vicariorūz innititur. Ratio eſt hec.

Solutio argumēti ꝓcedētis ſ. vicariorūz amatoris.

Nā ſi iuxta propoſitionez iuris famoſiſſimaz ⁊ vulgarē is nihil ipetrat
qui falſuz narrat: apparet prima fronte ſollicitatores vicariorum coraz
deo ⁊ in foro eccleſie poſſeſſoribus huius obedientie nihil vel parum acq
ſiuiſſe: cū narratio prefata iniuſta execrabilis obliqua ⁊ ſuſpectiſſima eſſe
cenſeatur: ⁊ hoc propter rationes quinq; vrgentiſſimas. ¶ Prima. naz
ſi non ſit poſſibile ſpiritualiter regulam obſeruare ſub obedientia genera
lis ⁊ miniſtrorum prouincialium quia pernicioſe ⁊ irregulariter viuunt:
videtur ꝙ deus ipſe qui hanc obedientie formam inſpirauit: necnō ⁊ ſan
ctus franciſcus illius impetrator ⁊ etiam eccleſia que eam confirmauit
fratres in futurum ad legem aliquam arctare voluerunt que temporum
ſucceſſu non fuiſſet aliquando obſeruabilis. Sed hoc ſapere omnino eſt
erroneum ⁊ inconueniens: cum impoſſibiliuz nulla eſt obligatio. Nec po
teſt etiam lex aliqua eſſe niſi ſit honeſta poſſibilis ⁊ iuſta. velut dicit capi-
tulum. Erit autez lex diſ. iiij. Ex quo igitur regula ſancti franciſci lex que
dam ſit celitus ſancto Franciſco data ⁊ per operationem ſancti ſpiritus
confirmata quo mediante eccleſia non poteſt errare: certum eſt ⁊ indubi-
tabile prefatam regulam nihil continere niſi omnem honeſtatem iuſtici-
am ⁊ poſſibilitatem ergo ⁊c.

¶ .i. ratio inſinuans cauſaz ad inſtituēdā obſeruātiā ſūmo pōtifici ꝓpoſitaz eē in iuſtā atq; obliquā.

¶ Secunda ratio eſt. Sanctus franciſcus
fuit per viſionem anagogicam edoctus de totali fratrum ⁊ ordinis con-
tingentia: ⁊ confeſſus eſt ſibi oſtenſuz fuiſſe ꝙ generalis ⁊ miniſtri ꝓuin
ciales cuſtodes ⁊ guardiani in futurum peſſime viuerent. Si enim licuiſ-
ſet vel neceſſariuz exiſtimaſſet in huiuſmodi caſu vicarioꝝ inſtitutionez ꝓ
curare velut pretendit narratio olim facta concilio conſtantieñ pontifici
bus romanis atq; modernis prelatis: quis tam inſanus qui diceret virū
dei id pro teſtamento non ordinaſſe: cum nullus profecto poſt euz in ordi
ne eſt natus qui flāmigeram charitatez tam humiliter habuit: quiq; tan
tum in ſecretis dei ſcire creditus fuit. Ipſe tamen ad mortez vſq; in illo
perſeuerauit ꝙ fratres generali ⁊ miniſtris humiliter ⁊ ſine contradicti-
one ſemper obedirent. Legitur ꝙ ſanctus ipſe ꝑ modum ſuadele ⁊ te-

¶ .ij. ratio.

ſtamenti fratribus reliquit: vt ſcilicet nunq̃ curiam romanam accederet
impetraturi priuilegia: ſed eſſet priuilegium eorū nihil habere: quod nū
q̃ dixiſſet ſi propter malam vitam ⁊ diſcordiam quam preuidit in ordi-
¶.3.ratio. ne crediſſet neceſſarium procurare vicariorū inſtitutionem: quare per
conſequens videt̉ prefata narratio penitus ⁊ omnino execranda. ¶ Ter
tia ratio eſt. Nam ſuppoſito ꝙ olim fuerunt in ordine ſuperiores irregu
laris vite: non tamen ſequitur ꝓpter hoc impoſſibile fore regulam ſpiri-
tualiter obſeruare ſub obedientia talium prelatorum veluti ſonat ſepefa
ta narratio: cum in ſcripturis hiſtorijs ⁊ cronicis legatur eccleſia chriſti
in multiplicatione martyrum ⁊ iuſtorum hominū valde profeciſſe: etiā
dum graſſaretur ſeua tyrannorum perſecutio. Unde canticorum ſcđo di-
citur. Sicut lilium inter ſpinas ſic dilecta mea inter filias. Hoc tantū eſt
dicere: ꝙ ſicut roſe ⁊ lilia floreſcunt inter ſpinas: ſic dilecte anime iuſtoꝝ
ad ſublimia ſpiritualium cariſmatum frequentius tendere ſolent. Hinc
dr̄ geñ. xix. ⁊ xl. diſ. ca. Quelibet occulta. ꝙ loth in ciuitate peruerſa iuſt9
fuit ⁊ in monte peccauit. Idem hiſtorie veteres teſtāt̃ de Joſeph ⁊ mar
docheo. thobia. daniele ⁊ pleriſq; alijs: qui etiā apud gentiles ⁊ inter peſ
ſimos deum celi coluerunt ⁊ cognoſcebant. Idipſum notatur. xi. q. iij. c.
Julianus impator q̃uis eſſet apoſtata habuit tamen ſub ſe chriſtianos
milites: quibus cum dicebat producite aciem pro defenſione reipublice
obediebant ei. Cum autem diceret producite arma contra chriſtianos:
non obediebant ei: ſed cognoſcebant imperatorem celi. Preterea nūq̃
creditur beati Franciſci plantula tam ſterilis aut arida extitiſſe: quin i ea-
dem fuerūt aliqui conuentus reformati: immo ⁊ multi boni fratres etiā
inter diſcholos qui non libenter damnaſſent ſuas animas. Et idem dicit
papa Martinus in declaratione ſua circa regulā: ꝙ ſemꝑ fuerunt in hoc
ordine aliqui boni ⁊ excellentes in deuotione: quare poteſt nō imerito ali
ter ſentientib9 illud iproperari qđ dñs. iij. regū. xix. dicit helye. Qui cre
didit ꝙ ſolus iuſtus derelictus eſſet: ſcilicet derelinquam mihi in iſrael:
ſeptem milia virorum quorum genua non ſunt curuata ante baal. Sic
veriſimiliter eſt preſumendum ꝙ hodierno tempore plures ſunt deo di-
diti inter vanos ⁊ laſciuos: qui more beati Franciſci carnis petulantiā
vitantes: cor non apponunt ad diuitias licet ille affluant. Hi vero dieb9
⁊ noctibus deū colunt: malis prelatis in licitis ⁊ honeſtis humiliter obe-
diendo: proteſtantur etiam coram deo ꝙ propter eos non ſtat quo mi-
nus regula a multitudine obſeruetur. Quis ſi quidem ſane mentis hos
fratres bone voluntatis ⁊ inter malos bene viuentes damnandos pre-
dicare auderet? Propter hanc igitur rationem dicit ſcrupuloſus dubita
tor vicariorum ſectatores iniuſtam feciſſe narrationem concilio ⁊ roma-
¶.4.ratio. nis pontificibus. ¶ Quarta ratio eſt propter quam non caret magna ſu-
ſpitione narratio prememorata: quoniam expreſſe videtur militare ad-
uerſus clara omnium ſcripturarum teſtimonia preſbyterorum ⁊ ſancto
rum notiſſima exempla necnon ⁊ ſententias doctorum ſiue concordata:
omnium quoq; vox vna eſt: vt ſcilicet boni ſubditi malis prelatis humi-

liter ⁊ abſqꝫ rebellione obediant: q̃diu malum non iubent vel illicitum. quod habetur, xj. queſtione tertia, capitulo, Si dominus. ⁊ capitulo, Julianus, ⁊ cap. Qui reſiſtit. Ad euidentiam huius dicti occurrunt exẽpla veterum. Unde hely ad mortem vſqꝫ fuit a populo iſrael obeditus: attamen quia non ſatis durecorrexit filios ſuos teſtante Hieronymo fuit dã natus. videatur hiſtoria primi regũ. ij. Inſuper quia recuſabant filijs hely ſubeſſe accuſantes eorum maliciam ac regem poſtulantes filij iſrael: habuerunt deum indignatum vt legitur primi regũ. viij. Unde elici poteſt ꝙ inferiorum accuſatio contra prelatos delinquentes non ſit fundata in montibus ſanctis: ſicut Nicolaus de lyra dicit: ꝙ prefati filij hely peccabant cum mulieribus: iudiciũ peruertebant ⁊ munera accipiebãt. Preterea Saul fuit adeo reprobatus atqꝫ viuens diabolo traditus: tamen ſamuel propter regiam maieſtatem eum honorabat: ⁊ multo tempore poſtea filij iſrael obediebant eidem vſqꝫ ad mortẽ. Videatur hiſtoria primi regum. xviij. ⁊ vltra vſqꝫ ad finem primi regum. Talis deniqꝫ dauid cum eſſet homicida ⁊ adulter: interrogatus a propheta ſententiã in diuitem dedit qui ouem pauperis rapuit dicendo. Judico reum hunc mortis. ſecundi regum. xij. Item achab q̃uis baal coluit: attamen iſrael ſine contradictione iudicabat. Notetur hiſtoria illius. iij. regum. xvj. vſqꝫ ad finem tertij. Multi etiam alij tam in veteri q̃ in nouo teſtamentis inueniuntur quorum vita cum eſſet blaſphemabilis: tamen eorum ſentẽtia quia ex officio ſuo ⁊ nota iudiciarij ordinis integritate proceſſit inueniatur ſeruata. Hec omnia commemorantur in capitulo Sacerdos. iij. queſtione. vij. Quid plura vt habetur eccleſiaſtici. xlix. preter dauid ezechiã ⁊ ioſyam: omnes peccatum commiſerunt: nam dereliquerunt legem altiſſimi reges iuda ⁊ contempſerunt timorem dei. nihilominus vt prefertur obediti ſemper fuerunt: licet erant peſſimi. Item in nouo teſtamento Matthei. xxiij. Oĩa quecunqꝫ dixerint vobis ſeruate ⁊ facite. vnde. xciij. diſ. Dominus noſter ieſus chriſtus rex ⁊ iudex ⁊ deus noſter vſqꝫ in diẽ paſſionis ſeruauit honorem pontificibus ⁊ ſacerdotibus: q̃uis illi non timorem dei nec agnitionem chriſti ſeruaſſent. Item prime Petri ſecundo. Serui ſubditi eſtote in omni timore dominis: non tantum bonis et modeſtis: ſed etiã diſcholis. Preterea ſanctus franciſcus fundator ordinis cuius nonnulli volunt ſectatores vocari perfectiores necnon ⁊ regule ipſius boni obſeruatores dicere conſueuit: ꝙ ſi datus illi fuiſſet nouicius vnius anni guardianus: eidem fuiſſet obedire paratus ſicut antiquiſſimo ⁊ diſcretiſſimo fratri: rationem hanc aſſignans ſcilicet: nã quãto is contemptibilior eſt qui preſidet: tanto magis humilitas obedientis placet. Et in propoſito ſimilem rationem ⁊ quaſi ſub eiſdem verbis recolo me olim florentie in tertio ſcripto Alexandri de hales legiſſe ⁊ in eandem ſententiam omnes doctores theologie concordant. Quare prefati Vicariorum ſollicitatores videntur iura humilitatis multum violaſſe: necnon ⁊ a ſcripturarum teſtimonijs longe receſſiſſe: vnde poterant ⁊ debuerunt ſub obedientia maleuiuentium optime ⁊ regulariter viuere.

¶ Quinta ratio propter quam indecens fuit, ſepeſa. ¶. 5. ratio.

ta narratio querulosa. Nam ⁊ ſi narratum fuit neceſſariuʒ ſcilicet habere vicarios bone vite pro bene viuentibus: ſequeretur ex eadem ratione ꝙ neceſſarium eſſet in omni ſtatu ⁊ congregatione preter ordinarios p̄latos alios habere ſcilicet vnum pro bonis ⁊ alium pro malis. Quantū autem hoc ſuperuacuum foret ⁊ rep̄henſibile in ierarchico ſtatu eccleſie non facile poteſt euolui: cuʒ talis multiplicatio vetita dicatur ⁊ peſſima Qualis enim decor ſi duo eſſent romani pontifices in eccleſia vnica chriſti: ſi duo ordinarij in quolibet epiſcopatu ⁊ duo abbates in qualibet abbatia? Scd̄m tamen opinionem predictorum hec neceſſitas locum omnino habere videtur. Sed quia veritas huiuſmodi errorem euomendo reſpuit: apparet ſcrupuloſo dubitatori ꝙ aliqui pauci in eccleſia dei non debuerunt talem ſingularitatem aſſumere: vbi tot ſancti tot excellentes tot ve religioſi in eccleſia dei ⁊ chriſtiana religione contenti fuerunt ſub obedientia male viuentium iuxta dei voluntatem: ⁊ ſcd̄m doctores hūiliter ⁊ ſine vlla rebellione militando obedire. Nulla ſiquidem honeſtas immo in ſcripturis legimus ſatis exprobratū ſuperiorum vitam corrodendo accuſare. Hinc dicitur. ij. q. vij. capitulo plerūqʒ circa finem: ꝙ infames ſunt vt canonum tradit auctoritas qui in patres armātur: ⁊ qui doctorum ſuorum vitam rep̄hendunt vel accuſant: nullus aūt infamis in accuſatione prelatoꝝ audiendus eſt niſi forte a fide exorbitauerit: cū ergo ſubditi eo ipſo ꝙ in accuſatione p̄latorum proſiliunt efficiantur infames: infamibus aūt copia accuſandi denegetur: patet ꝙ ſubditi prelatos accuſare non poſſunt. Hec ibi. Extra de accuſationibus. ca. qualiter ⁊ quando ſecundo dicitur. ꝙ prelati ſunt ſignum poſitum ad ſagittam ⁊ quia non poſſunt omnibus complacere cum ex officio ſuo teneātur nō ſolum arguere ſed etiam increpare quin etiam interdum ſuſpendere nōnunqʒ vero ligare: frequenter odium multorum incurrunt ⁊ inſidias patiuntur: ⁊ ideo ſancti patres prouide ſtatuerunt vt accuſatio prelatorum non facile admittatur: ne concuſſis columnis corruat edificium totum. Hec ibi. Quid plura. aut omnes per gyrum chriſtianitatis peccauerūt non acquirentes vicarios bone vite in congregationibus ſuis iuxta neceſſitatem ſupradictam: vel iſti vicariorum procuratores veniunt grauiter obiurgandi ex quo ſoli hanc nouitatem ſingularem inſolitam ⁊ contra tantorum opiniones ⁊ ſcripta introducere laborauerunt. Propter autem has quinqʒ rationes putat ſcrupuloſus dubitator narrationem pro vicarijs impetrandis omnino vanam inſufficientem atqʒ ſuſpectaʒ eſſe ergo ⁊c.

¶Explicit tractatus detractorius ⁊ impugnatiuus.

¶Sequit̄ Apologia vel tractatus defenſorius ⁊ reſponſiuus.

¶Apologia ſiue tractatus cuiuſdam zelatoris veritatis amatoris ⁊ erronee falſitatis extirpatoris defenſorius ac reſponſiuus ſuper articulis in precedenti opere male collectis ⁊ conſcriptis confuſibiliterqʒ deductis.

Quidam nimium ſcrupuloſus frater vt ex ſuis perpenditur ſcriptis de ſacro ordine minoꝝ quẽdam libellum edidit: in quo iuſtos quos de obſuantia regulari vocat condemnans ⁊ quoſdam alios iniuſtos iuſtificans: quos neſciens qualiter debeat vocare: nõ ſic ait noiatos, qui tamen apud plurimos fratres colete vocant. Miror ſi hoc ignoret: eo ꝙ primitus in ꝓuincia Burgundie occaſione cuiuſdam ſororis ordinis ſancte Clare q̃ coleta diminutiue ſ; Nicola a baptiſmali nomine vocabatur quidam fratres ⁊ conuentus eam ſequi volentes: ⁊ cũ ea ſolum hoc inconueniens ſcd̃m eorum arbitrium vitare intendentes videlicet ꝙ prelati eoꝝ non vocentur vicarij ſed miniſtri vt regula continet: ſe a fratrũ minoꝝ de obſeruantia nũcupatoꝝ conſortio ⁊ ex conſequenti a ꝓuiſione ſacri concilij cõſtantienſis ꝓ regule obſeruantia edita ſeparauerũt: ⁊ hoc iuxta predicte ſororis baptiſmale nomẽ rectius Nicolaite (vt pluribus videtur) poſſent vocari. Quod parum ad rem pertinet ſiue ſic aut aliter nominẽtur: dum tamen illius ſororis errorem nõ imitentur: que cum pluribus annis cum ſuis ſororibus ſub cura fratruꝫ de obſeruantia vixiſſet: ſyllabarum ac nominũ ſonũ magis q̃ꝫ rei ſignificate per ea veritatem attendens: id eſt vt vicarioꝝ nomen vitaret ⁊ obtineret miniſtroꝝ: more muliebri ſenſui proprio nimiũ inherens ⁊ illum ꝑferns ſacri concilij decreto: ab eorundem fratrum obſeruantum cura ſe ſubtraxit ac dictos conuentus Burgundie ⁊ fratres ad ſe ſequendum induxit. Et, q2 id fecerunt vt dixi ſolum vt prelatos miniſtroꝝ nomine vocatos haberent qđ minime eſt ſcd̃m beati Franciſci intentionẽ in regula eiuſdem manifeſtatam vbi nomen miniſtri generalis mutat in cuſtodeꝫ ſcilicet octauo capitulo, ⁊ vbi etiam nomine miniſtroꝝ cuſtodes guardianos ac vice guardianos ⁊ quoſcunq; ordinis prelatos comprehendit decimo capitulo, vbi ſic precipit, firmiter precipio eis vt obediãt ſuis miniſtris ⁊c̃: exinde in tranſgreſſionem ſue regule grauiter impegerunt ac ſcandalum diuiſionis in obſeruantia ꝓduxerunt miniſtris tranſgreſſoribus regule notorijs ⁊ ideo minime ſufficientibus vt regula precipit ad cõmunem vtilitatem fratrum inconſulte adherendo. Unde accidit eis et illud poeticum. Decidit in ſcyllam cupiens vitare caribdim. Ac etiaꝫ in hoc illius aduene draconi Nicolai qui fuit de ſeptem primis imitantur exemplum: qui ſicut legitur vt notam zelo typie in ꝓpriam vxorem iniuſte ab aliquibus ſibi ĩpoſitam vitaret: eandem illis contra diuinũ preceptum expoſuit cõmunem. De quo Apocalipſis ſcđo dicitur. Et angelo epheſi eccleſie ſcribe, ſed hoc habes ꝙ odiſti facta nicolaitarum q̃ ⁊ ego odi. Et ibidem rurſum de eodem angelo pergami eccleſie dicit. Habes ibi tenentes doctrinam Balaam qui docebat Balach mittere ſcandalũ coram filijs iſrael edere ⁊ fornicari: ita habes ⁊ tu tenentes doctrinã nicolaitarum. Propter cuius nicolai ſcrupuloſam imitationeꝫ ac dicte nicolae erroris ſequelam Nicolaite vel colete diminutiue fratres predicti diuiſi amplius merito nũcupantur. Nos igitur dictus frater ſcrupuloſ9

iuſtificare volens: alios fratres quos ipſemet de obſeruãtia dicit ⁊ vocat de regulari vita quantum poteſt condẽnat: p̃fatũ libellũ contra eos componendo ⁊ iniuſtam in eos ꝓferendo calũniaʒ. Propter quod ne fictis vel falſis eius aſſertionibus quiq̃ ſimplices ſcandalizati ⁊ velut ceci a ceco conducti cadãt in foueã ſue falſitatis: cenſui iuxta mee exiguitatis conceptum ſuam huiuſmodi falſitatem rationibus tantum apparentibus et non exiſtentibus vtcunq̃ conſectam chriſti iuuante gratia clare detegere: qua detecta: fratres ſimplices ſicuti peſtiferum veneuʒ cautius deuitẽt ac etiam vt ipſe ſi velit ab eadem ſua falſitate deſiſtendo: de calumnia falſo ſuis impoſita fratribus debite peniteat ac veritatem quã niſus eſt impugnare de ſuo vtcunq̃ ſatiſfaciendo peccato vt tenetur palam confiteatur atq̃ defendat. Et mihi parcat ſi odio ſui peccati non perſone quã nõ noui: durius eum quandoq̃ alloqui videor: q2 veritas neminem palpat ⁊ apoſtoli precepto deberem cum patientia tamen ac doctrina peccãtes arguere: ſanamq̃ doctrinam non ſuſtinentes etiam increpare. Et q2 ſub nomine ſcrupuloſi vt plurimum loquitur: idcirco ſub eodem nomine euʒ ſepius alloquor. Et ſic exordiendo queram ab eo.

Cõtradicit prime ꝓpoſitioni auctoris ſcrupuloſi.

QUARTO aſſeris frater ſcrupuloſe ꝙ tibi magnopere placeat inobſeruantibus vita regularis: cur non vt prefaris ſic ſcrupuloſe heſitando: ſed potius aſſerendo ⁊ probando quantum p̃uales contra regule formaʒ: conaris oſtendere ipſos fratres obſeruantes impetraſſe ⁊ ſacrum concilium eis conceſſiſſe alioꝝ nominũ p̃latos ſcilicet vicarios loco miniſtrorum? Si ergo obſeruantes ſunt vt p̃mittis atq̃ vite regularis: quomodo valebis probare ſimul eſſe verum ꝙ aliquid faciant contra regule formam? Nam forma eſt que dat eẽ rei. Quapropter aliquos dicere obſeruantes regulam ⁊ de regulari vita: ⁊ eoſdem illico ſimul aſſerere aliquid agere contra regule formam manifeſta contradictio eſt. Unde credo ꝙ iuſto dei iudicio permiſſum ſit vt tali contradictione tuum prefatuʒ initiares libellum: quatenus tue falſitatis rete fruſtra expanderes ante oculos pennatorum: quibus ſcilicet eſt facillimum aduertere fallacias callidorum ⁊ ad ſimplicium cautelam eas detegere. Et quoniam ex tui proceſſu libelli de religione minorum ſalteʒ ꝓfeſſione eſſe videris: in hoc precipue ꝙ illorum quos dicis miniſtros notabiles defectus ⁊ exceſſus ſic diſtincte in perſona amatoris vicariorum ſciuiſti prodere: miror ſatis ꝙ contra profeſſionem tue regule ⁊ religiõis ac ſacri concilij in ſpiritu ſancto legitime congregati vniuerſalem eccleſiam repreſentantis ac ſummorum pontificum auctoritatem ſupremaʒ in eccleſia militante videaris ĩpugnare: in hoc videlicet ꝙ auſus ſis affirmatiue loquendo in tuo primo heſitabili ponere cõtra regule formã eos fratribus de obſeruantia aliquid conceſſiſſe aut ſtatuiſſe. Nam velis nolis ſi fratrum minorum regulam ꝓfeſſus es: per ipſam tue profeſſionis formaʒ ⁊ regulam preceptis eorundem ⁊ ſtatutis es peculiariter aut ſpecialiter ſubiectus: ſm ꝙ in ipſius regule principio beatus franciſcus in perſona omnium fratrum tanq̃ eoꝝ caput proteſtatur dicens. frater franci

Probat ſummũ põtificẽ vicarios miſtrorum inſtituẽteʒ aliqd cõtra r̃le formam nõ cõceſſiſſe.

ſeus promittit obedientiam ⁊ reuerentiã dño pape Honorio ac eius ſuc
ceſſoribus canonice intrantibus ⁊ eccleſie romane. Et in fine eiuſdem re-
gule adijcit. Ut ſemper ſubditi ⁊ ſubiecti pedibus eiuſdem ſancte roma-
ne eccleſie ⁊c. Que eccleſia etiam omnia que fidem ac bonos mores con
cernũt habet diffinire atq; determinare: ⁊ regulas quaſcunq; quas ſuſcepit ⁊
approbauit declarare ⁊ interpretari. xi. q. ij. cap. Excellentiſſimus. C. de le
gibus. l. vltima. extra de ſententia excõmunicationis cap. Inter alia. ex-
tra de iudicijs ca. cum veniſſent. ⁊ extra de ver. ſignificationibus ca. Exijt
qui ſeminat. §. vltimo. Miror itaq; multũ cum regula tua iubeat formali
ter ei reuerentiam exhibere quã ſeruare promiſiſti: qua fronte preſumis
aſſerere ꝙ contra regule formam aliquid ſtatuerit aut conceſſerit profeſſo
ribus eius agere propter aliquorum ordinis prelatorum nominũ muta
tionem: cum ita ſit: ꝙ per ſeipſum ipſa regula ſit ei formaliter ſubiecta ac
etiam totus ordo: immo vt verum fatear formaliter contra formã regule
tu ipſe facis expreſſe tale figmentum formando contra reuerentiam ſedis
apoſtolice. Quin etiã in hoc de eius auctoritate male videris ſentire qua-
ſi ſcilicet nõ ſit licitum: ⁊ ꝙ eam dicis conceſſiſſe contra regule formam.
Qui aũt de ſummi pontificis ⁊ eccl'ie romane iuriſdictione aliter ſentit ꝙ̃
ipſe cum ſua cõi ⁊ vniuerſali eccleſia ſentit: nõ eſt cenſendus verus catho
licus. Quod ſic probatur. Aliter enim ſentire de poteſtate pape ⁊ eccleſie
ꝙ̃ ipſe cũ ipſa ſentit eſt nedum indirecte ſed directe eccleſiam dei deſtrue-
re que eſt corpus chriſti: ſed eccleſiam dei deſtruere ſciſmaticum ẽ ⁊ here
ticum. xxiij. q. ij. Non vos hoĩm. ⁊. xxiiij. q. i. ca. loquitur dñs. ergo ⁊c. Ce
terum dic queſo. Si in verbis ſyllabis aut noĩbus tantũ exiſtimas exiſte-
re regule formã an nõ magis in inſtitutorum regularium per verba ⁊ noĩa
ac ſyllabas expreſſorum operatiua exhibitione ſeu executione: regule verba
⁊ noĩa ac ſyllabas ꝙ̃ facillimũ ſit in arca vel ſinu materialiter obſeruare
omnibus perſpicuum eſt: ſed eorum ſignificationes opere formaliter ex-
ercere ſatis arduum eſt in quo regule formam ſcias conſiſtere: quod cre-
do facile concedes ſi vigilanter attendas id quod regule ipſius. ij. ca. di-
citur. Promittentes vitam iſtam ſemper ⁊ regulam obſeruare: ⁊ in pri-
cipio eiuſdem dicitur. Regula ⁊ vita fratrum minorum hec eſt ſcilicet do
mini noſtri ieſu chriſti ſanctum euangelium obſeruare. ſupple. vt eſt in re
gula expreſſum: ſicut dicunt ſummi pontifices in ſuis declarationibus.
Et in decimo capitulo. regule. Ubicunq; ſunt fratres qui ſcirent ⁊ cogno-
ſcerent ſe non poſſe regulam ſpiritualiter obſeruare: ad ſuos miniſtros de
beant ⁊ poſſint recurrere. Et in fine eiuſdem. Paupertatem ⁊ humilita-
tem ⁊ ſanctum euangelium domini noſtri ieſu chriſti quod firmiter pro-
miſimus obſeruemus. Quibus verbis patet euidenter nõ in verbis ⁊ ſyl
labis exiſtere vitam fratrum minorum ac regule formam: ſed in eiuſdem
r'le ⁊ vite ꝑ l'ras ⁊ ſyllabas exp̄ſſa opatiua obſuãtia. Nec ad hoc vt quis ſit
frater minor aut d' religiõe fratrũ minorum ſufficit habitũ deferre: quod poſſet
⁊ facere ſimia ſi illo indueret: quia habit⁹ iuxta vulgare prouerbium nõ facit
monachũ ſꝫ ſancta vita. Nec etiã ſufficit ꝙ frater minor cum delatiõe ha

bitus fecerit profeſſionem:ſed etiam oportet vt regulam ⁊ vitam obſer-
uet fratrū minoꝝ:in qua regule obſeruātia eſt precipue regule forma ac

Qui frēs vere dicāt minores ⁊ qs ꝑlat⁹, miniſter,

religio fratrum minorum. Unde dicit canon, i.q.i.c, marchion. Non pu-
temus in verbis ſcripturaꝝ eſſe euangelium ſed in ſenſu:nō in ſuperficie
ſed in medulla:nō in ſermonū folijs ſed in radice rationis. Et rurſum fit
fraus canoni vel legi cum ſalua ſuperficie littere per adinuentionem ali-
quam dolo malo contra mentem eius circūuenitur. ff. de legibus. l. Con
tra legem. Et ergo regule forma intelligitur non ſcđm voces ſed ſm ſen
ſum ⁊ effectum, extra de clericis nō reſidentibus. c. relatum. ¶ De intenti
one vero legiſlatoris beati Franciſci conſtat exiſtere per predicta nō eſſe
veros fratres minores aut ordinis prelatos ſiue miniſtros niſi obſeruā-
tes:⁊ eſſe ordinis veros miniſtros ſcđm regulam quocunq; nomine vo-
centur prelati oēs regulam ⁊ vitam minoꝝ fratrum obſeruantes. ¶ Pri

Probatio. i. ꝑtis iſti⁹ ꝓpoſitionis.

mam huius propoſitionis partē oſtendit ipſe ſanctus eſſe veram. viij.
cap. regule vbi ipſe dicit. Et ſi aliquo tempore appareret vniuerſitati mi-
niſtrorum predictum miniſtrū nō eſſe ſufficientem ad cōmunem vtilitatē
fratrum:teneantur alium ſcilicet ſufficientem eligere ſibi in cuſtodem. Et
inſufficientem ad vtilitatem fratrum intelligas notorium ſue regule trāſ-
greſſorem:nam facile trahitur in exemplum a ſubditis quod agitur a ꝑ-
latis, extra de noui operis nūciatione. c. cum ex iniūcto. ⁊ Gregorius in
paſtorali. Cum paſtor per abrupta graditur: conſequens eſt vt grex ad ꝑ-

Secđa ratio ad idem.

cipitium ſequatur. ¶ Item:nam prelatorum integritas ſalus eſt ſubdi-
toꝝ. Et ordo totuſq; ſtatus dñice domus mutabitur:ſi quod requiratur
in mēbris nō inuenitur in capite, diſ. lxi. c. miramur. quod etiā intelligē-
dum eſt de prouincialibus miniſtris : q2 ſcđm ſanctum Bonauenturam
in declaratione regule:mos eſt huius regule ex ſimilib⁹ ſimilia intellige-
re ⁊ minora in maioribus implicare. ¶ Rurſum conſtat omnibus inſuffi-

Tertia ratio.

cientem illum eſſe qui notorie ſua tranſgreditur vota:nam facinus perpe-
trat maius periurio quo infamia contrahitur:que non aboletur niſi poſt
per penitentiam, extra de teſti. cogen. c. Teſtimonium. Igitur temerariū
valde eſt aſſerere velle ꝙ id qđ licuit beato Franciſco : hoc ſancte eccleſie
dei nō licuerit:id eſt ꝙ ſeruata regule forma non potuerit aut nō licuerit
aliquorum prelatorum nomina mutare:quod vt patuit ſupra fecit bea-

Quarta ratio.

tus Franciſcus. ¶ Itē ſcđm iura etiam elegi nō poteſt in prelatū aliqs
criminoſus. xxvij. diſ. ⁊. vi. q. i. ca. Si ſacerdos. Eligi nempe debet meli-
or aut ſaltē q nō apparet mal⁹. Ille nēpe nō ſolū apparet mal⁹ ſ; ē mal⁹:
q ē apparēs ſue rl'e ⁊ voti trāſgreſſor ⁊ q dignoſcit eā nūq; obſeruaſſe.
Propterea de hmōi electione ſic dicit nouū ſtatutū dñi Martini pape
quinti conformiter ad regulā. Ipſi electores in tanta religione ſtudeāt
habere paſtorem qui ſciētia vita moribus ⁊ exemplo valeat prodeſſe ma-
giſ q; ambitioſe preeſſe ouibus recōmiſſis omni poſtpoſito amore, odio,
timore, prece, precio, rancore. Q2 ſi ſecus factum fuerit:electio nulla ſit: ⁊
electores voce actiua ⁊ paſſiua perpetuo ſint priuati. Generalis miniſter
nullam exactionem pecuniariam facere poſſit:neq; pro confirmatiōe mi-
niſtroꝝ neq; pro viſitatiōe prouinciaꝝ neq; pro magiſterio aut veſtiario

aut litteris officiorum aut ſuffragiorum aut quacunqȝ occaſione ⁊ colo-
re queſitis. Qꝛ ſi ſecus fecerit: ipſo facto ſit priuatus ſuo officio: nec tene-
antur ſibi fratres obedire. Et ſi exinde in poſterũ generalatꝰ officiũ reti-
nuerit: ipſo facto ſit periurus ⁊ infamis ⁊ inhabilis ad quecunqȝ officia
ac beneficia ⁊ honores ⁊ dignitates taʒ in ordine ꝗ̄ extra ordinẽ. Et de
alijs prelatis ibidẽ. Nullus miniſter cuſtos guardianus vel lector ſeu
quicũqȝ frater alius quicꝗ̄ exigat etiam deuotionis colore. Quod ſi ſe-
cus fecerit: ipſo facto ſit priuatus ſuo officio: ⁊ ſubditi deinde obedire ſi-
bi minime teneãtur. Et rurſuʒ circa finem ibidẽ dicit. Vbiqȝ aũt predi-
cta ſtatuta ꝯſtitutiones declarationes ⁊ ordinationes volumus ab om-
nibus tam prelatis ꝗ̄ ſubditis integre ⁊ inuiolabiliter obſeruari. Qꝛ ſi
in predictis fuerint negligentes: ipſo facto ſint priuati ſuo officio.
Que quidẽ ſtatuta edita fuere ſiue ꝯfirmata ⁊ ordini tradita a prefato
dño Martino quinto: ⁊ a dño eugenio. iiij. eius imediate ſucceſſore ap-
probata ⁊ ratificata cũ penis ibidẽ expreſſis ad prefate regule precepti
ac mentis legiſlatoris obſeruandã realẽ veritatẽ ⁊ exiſtentiam: in quibꝰ
conſiſtit vere regule forma ⁊ non in nouum verbali conſonantia vt tu ⁊
tui ſequaces dicte nicolaite ſiue colete aſſerere videmini: ⁊ etiam ad eui-
denter demõſtrandũ ꝙ tales notorij tranſgreſſores ſui voti ⁊ regule in
officijs ordinis ab eccleſia minime veniant tolerãdi: licet ad maius ſcã-
dalum euitandũ patienter ſuper ſimiles tranſgreſſores regule ſibi dimit-
tatur: que dimiſſio non excuſat. Nam ad hoc vt tolerãtia ſit idonea: req-
ritur ꝙ ſit vera neceſſitas aut euidens vtilitas nõ propria ſed cõmunis.
Quia ſi quecũqȝ tolerantia pape ſubditos excuſaret: tũc ſimoniace pra-
uitates. vſure. meretricia ⁊ ſimiles prauitates quas papa non corrigit
viderẽtur excuſari. De quo quidẽ tolerãtia dicitur. xxiij. q. vij. c. quicunqȝ
⁊ ſunt beati auguſtini verba. Nonnullos toleramus quos corrigere nõ
poſſumus. Certum eſt etiam ꝙ nec conſuetudo eos excuſat: quia quãto
mala cõſuetudo diuturnior ⁊ generalior: tanto eſt iniquior cum inuenit̃
iuri ⁊ rationi contraria: vt in multis capitulis decreti prime partis per
dicta ſanctorũ probat gratianus. Vnde etiam magiſter Joannes ger-
ſon in tractatibus de ꝯtractibus parte tertia dicit: ꝙ argumentũ ex tole-
rantia pape vel eccleſie aut etiam ex cõſuetudine vel p̄ſumptiõe vel abo-
litione ſumptum ſolum habet locũ in conſtitutiõibus poſitiuis vt poſi-
tiue ſunt ⁊ nõ vt ſunt iuris naturalis vel diuini ſicut eſt redditio voti: iux-
ta illud pſalmi vouete ⁊ reddite ⁊c̃. Et per predicta patet ꝙ male dicis
aſſerendo ipm̃ ſacrum ꝯcilium aut ſummos pontifices in mutatione no-
minũ aliquorum ordinis prelatorum aliquid contra regule formaʒ ali-
quatenus egiſſe vel conceſſiſſe. ¶ Scdãm etiã propoſitionis ſupradicte ¶ Probatiões ſcõe ꝑtis
partem ſcilicet omnes prelatos regulam obſeruantes vere debere dici
⁊ eſſe regulares miniſtros quocũqȝ vocentur alio nomine. veram eſſe ſi-
militer probo per ipſam regulã. x. c. vbi ſic precipit beatiſſimus pater
franciſcus. firmiter precipio eis ideſt fratribus: vt obediant ſuis mini-
ſtris in omnibus que promiſerũt dño obſeruare: vbi per miniſtros com-
prehendit oẽs ſufficientes ordinis ac veros prelatos: ſicut in ſuis decla-

rationſbus ſuper regulam aiunt ſanctus Bonauētura ⁊ ſanctus Ber-
nardinus. ⁊ etiam hoc patet verū: quia nullibi in regula ꝙ hic precipit
fratribus obedire neq̧ cuſtodibus neq̧ guardianis neq̧ vicarijs: qui-
bus tamen ſicut de intentione legiſlatoris conſtat eſt obediendū. Quod
quidem faciliter probatur. Nam cuſtodibus quos in primo tuo hefita
bili noīas: non dubitas eſſe obediendū licet hoc explicite regula non pre
cipiat ſcilicet exprimendo nomē cuſtodis. De guardianis vero ambige
re minime debes licet hoc regula explicite nō exprimat: cum de intētio
ne legiſlatoris conſtat eis obediendū ſuper hoc verbo teſtamēti ipi⁹ vbi
dicit. Et alij fratres teneantur firmiter obedire guardianis ſuis ⁊ facere
officiū ſcdm regulā. De vicarijs quoq̧ ſcilicet ordinis cronicas legiſti:
prout in ſequentibus aliquā allegando videri poſſis legiſſe. Attendere
debuiſti ꝙ etiā ante ipſius regule editionem quā tenemus: vicarium ha-
buerit beatus Franciſcus ſcilicet fratrē helyam: qui cum alijs tunc mini
ſtris ad montē rinerij acceſſit: vt ex parte miniſtroꝝ notificaret beato frā
ciſco ibi regulaz facienti quatenus pro ſe ſolo faceret ipām ⁊ non pro ſe
ipis. Et ꝙ etiam citra regule editionem ſuo vicario voluerit fratres obe-
dire: patet ex eius legenda a ſancto Bonauētura edita. ij. c. vbi ſemel ſuo
vicario tenente capitulū in eius abſentia: fratri cuidā quez in ſpiritu ſuo
cognouit eidē vicario inobedientē mādauit quatenus eidem vicario in-
cunctāter obediret etiaz cum miraculo ibi poſito. Et ab antiquo plures
vicarios fuiſſe in ordine ſcilicet boſne. i. ruſcie. orientis. aquilonis. ſardi-
nie. corſice ⁊ tartarie. quarum quelibet per aliquem vicarium habuit re-
gi ⁊ fratres ibidem manētes eidem habuerūt obedire ex libro cōformi-
tatū prima parte legimus. Et cum id fuerit ab antiquo inſtitutū: quomo
do poteris nouum aſſerere? Minime ergo hoc debuiſti. Unde. xxv. q. i.
c. ſunt quidam. Nouū nō dicitur qđ quādoq̧ ſtatutum fuit licet modo re
nouetur. vt patet. x. q. i. c. antiquos. quapropter dici non debet noua aut
inſolita obedientia vicarioꝝ vt expugnando eum quem vocas vicario-
rum amatorē aſſeris: cum a beato Franciſco ab initio ordinis perhibea
tur inſtituta ⁊ a beato Bernardino nō ſine multis miraculis continuata
qui multis annis ſub vicarijs vixit ⁊ ipſemet vicarius extitit: necnon ad
mortē vſq̧ ſanctam peregit vitam. Si dicas ꝙ hoc fuit ſub miniſtris:
hoc non abnuo ſaltem pro certo tempore ſine adiectione prouiſionis a-
poſtolice ⁊ poſtmodū cum eiuſdem prouiſionis additione: ⁊ ex conſe-
quenti fateri habes ꝙ fuit vicarius ac ꝙ ſub vicarijs vixerit ac per con-
ſequens vicariatum non eſſe nouum contra te: ⁊ etiam ſi nouum eſſet: nō
eſſet contra regule formam: quia ſi aliter aſſeris cum ſanctus hic vixerit
⁊ obierit ſub vicariatu addita etiam prouiſione papali: aſſeris eum vixiſ
ſe contra formam regule quod eſt directe contra eccleſie determinationē
que determinauit eum ſancte vixiſſe: merito hereticus cenſeri deberes: ⁊
hoc verum ſi in tali aſſertione pertinaciter exiſtas. xxiiij. q. i. Hec eſt fi-
des. de quo ſancto in bulla ſue canoniſatiōis ait papa Nicolaus quint⁹.
Miniſtrauit chriſto in ſancta religione proficiens: dietim maiora virtu-
tum diuinarum augmenta capiebat: precipue humilitatis chriſti imita

tor effectus: pauper ſpiritu ⁊ diues gratia fuit. Et infra ibidem dicitur. Quem cum ſcimus miniſtraſſe chriſto ⁊ ipſum fuiſſe ſecutuz vſq ad cõſummationẽ vite: minime dubitare permittimur: quin poti⁹ certiſſimũ tenemus ꝙ vbi eſt chriſtus dei filius: etiã ſit ⁊ miniſter eius ſanct⁹ Bernardinus. Hec ille. Fateor ergo tecum ꝙ ſub miniſtris vicarius extiterit: ſic tamen ſi tunc non erant vt nunc ſunt ſcḋm tuam aſſertionem in ꝑſona amatoris vicariorum notorij regule tranſgreſſores. Etiaz certe ipſi vicarij ſub quibus nunc viuunt frẽs de obſeruantia ſunt vicarij ſub miniſtris ſi non obſtet prefate tranſgreſſionis apparentia: quia reſpectu miniſtrorum dicuntur vicarij ideſt eorum vice fungentes ſi dictum non obſtaret impedimentum. Quo obſtante nõ ab eis ſed a ſede apoſtolica auctoritatẽ recipiunt dictorum miniſtrorũ defectum miſericorditer ſupplente. Nonne ⁊ a ſancto viro ioanne de capiſtrano fere innumeris a deo miraculis decorato etiam hec eadem obedientia extitit continuata: qui ⁊ vicarius extitit poſt ſanctum Bernardinũ: ſub cuius obedientia vicaria tus pater ſanctus ex hac luce migrauit? Quid de papa Martino quinto in prefato concilio conſtantieñ. creato: qui etiam decretum ipſi⁹ concilij quod impugnare videris confirmauit ⁊ per conſequens etiam vicariatũ: cuius confirmationis littera ſiue bulla incipit ad perpetuã rei memoriam. romanũ pontificem ⁊c̃? Quid rurſum de imediato eius ſucceſſore Eugenio quarto qui inherens ipſius ſacri cõcilij decreto prefato: ſicut citra ſic vltra mõtes vicariatũ inſtituit: cuius inſtitutionis bulla incipit ad perpetuaz rei memoriã vt ſacra ordinis minoꝝ religio ⁊c̃? Quid ⁊ de papa Nicolao. v. qui ex omni ſtudio generali italie cõgregauit coram ſe famoſiores doctores vt de facta vicarioꝝ prouiſione per ſuũ immediatũ predeceſſorem Eugeniũ papam quartũ plenius diſcernerẽt: ⁊ congregati numero. xxxv. quorum. xxvi. erant vtriuſq iuris doctores qui ſuis tandem ſcriptis ſuiſq munitis ſigillis ipſam prouiſionẽ licitaz eſſe ⁊ rõnabilem atq iuri cõformẽ ſollenniter proteſtati ſunt? Quorum omniũ doctoꝝ ſolius vltimi breuitatis cauſa hic ſñiam iudicaui rõnabiliter ponendã tenoris ſubſequẽtis. ¶ In noïe dñi nr̃i ieſu chriſti ⁊ eius clemẽtiſſime matris virginis marie. Omĩs plenitudo nõ indiget adiectiõe vi. q. i. ſi oïa. ⁊. xcvi. di. c. bene quidẽ. nec veritas indiget ꝯmẽdatiõis argumento: ideo cõſiderata plenitudine ⁊ veritate prelatoꝝ elegãtiſſimoꝝ ꝯſulentiũ: inhereo eoꝝ ꝯſilijs ⁊ auctoritatib⁹ tantoꝝ famoſiſſimoꝝ doctorum. Hoc enim verũ obſeruantie ſancti Franciſci eſt nobis euidens argumentum magne validitatis bulle apoſtolice. Nã ſi propter linguarum diuerſarum varietatem ſub vna fide ac varios ritus ⁊ mores ep̃us vni⁹ ciuitatis põt plures vicarios ſubſtituere ſibi. c. qm̃ in pleriſq. de officio iudicis ordinarij: multo forti⁹ papa a cuius auctoritate pẽdet oïuz religionũ approbatio ⁊ reprobatio. c. i. de religioſis domibus libro. vi. poteſt dictam obſeruantiam eiuſdem religionis ⁊ ſuper eam vicarium vel vicarios conſtituere: ⁊ ſacrilegium foret hic dubitare de ꝑtãte pape xvij. q. iiij. c. ſi quis. ⁊. c. que antẽ. vnde ex cauſa poteſt duos epiſcopos preſules in eadem dioceſi conſtituere, vt notat gloſa, ſeptima. q. prima

In ſumma.⁊.c.non aūt.⁊.c.petiſti.Ergo multo magis duos vicarios
dare poterit ipſe.vni generali ordinis minorū.Quapropter cauſa breui-
tatis ipis ſuperiorib⁹ ſigillū appoſui que conſulo eſſe veriſſima:⁊ manu
propria cōſcripſi ego Jacobus de cochinis de ferraria iuris vtriuſq; do
ctor padue legens ordinarie iura canonica. Hec ille. Quorum auditis
⁊ viſis ſcriptis:dñs papa Nicolaus prefatus etiam dictorum doctorū
dicta ꝯfirmando vicarioꝝ approbauit inſtitutionē:⁊ prefatuz ſanctum
Bernardinū qui ſub vicariatu vixerat aſcripſit cathalogo ſanctoꝝ. De
quibus videlicet ſanctis patribus prefatis Bernardino ⁊ Joāne capi-
ſtrano qui in ſua vita fuerūt vicarij generales:dñs Pius papa ſcđus
tunc exiſtens ſeneñ.epiſcopus in quadam epiſtola cardinali cuidā dire-
cta ſic ait.Eneas epiſcopus ⁊c̄.q̄uis ſcribente ceſare ac negocia fratruz
beati franciſci de obſeruantia cōmendante modeſtius me fuerit ſilere:
quia tamen ob memoriaz diui Bernardini ꝯtemporanei mei huic fami
lie ſingulariter afficior:nequeo me cōprimere:ſed cogor aſſiſtere ſancte
familie.Sicut enim pauidi ⁊ puſillanimes in prelio ſeculari milites for-
tium viroꝝ virtute ſaluanť:ita ⁊ in beati Petri nauicula prudentes ⁊
animoſi naute vecordes atq; ignauos ſeruant remiges.Facit hoc ⁊ reli-
gio beati franciſci que apud obſeruātes habetur.Hec enim velut electiſ
ſima militum manus vndiq; chriſtianoꝝ luſtrat exercitum: nunc iſtam
nūc illā ptē tuetur:arcet inſidias:impetū frangit hoſtium ſemper arma
ta:ſemper in vigilia.ſemper in negocio nobis in exemplū vt ocium pe-
reat.Scimus q̄tum ſub Bernardino ſenenſi iam ſuperne hieruſalē ci-
ue hec religio eccleſie catholice profuerit:q̄tumq; modo ſub fratre ioā
ne capiſtrano vtilitatẽ attulerit.Et quid hec religio aliud agit q̄ ꝙ hre
nouimus euāgeliū?Sentes ⁊ tribulos ex agro dominico diuellit: ſemē
bonū ſeminat:zizania ⁊ loliū ſarculo veritatis precidit:exterminat aua
riciā:pellit libidines:fulminat illecebras voluptatis: ſtrangulat ambi
tiones ⁊ odia fugat:ignauie ⁊ vecordie ſtimulū abigit ⁊ aperiens in ec-
cleſia dei os ſuū pniam ſuadet ⁊ vitam dñi in veritate docet. Hec ſunt
opera fratrum qui de oberuantia nūcupātur. Neſcio cui hec non place-
ant.Credo(que non ſunt omnino preciſa ab eccleſie mēbris)oībus bo-
rum gratam eſſe ꝯuerſationē:nec me dubiū habet quātū etiam ſedes a-
poſtolica his chriſti militibus afficiatur.Nā ⁊ romani preſides q̄ plu-
rima huic familie priuilegia contulerunt:quibus ab infeſtationibus ho
ſtium perſeuerāt illeſi.Hec prefatus dñs ſeneñ.Qui poſtea pius papa
ſecūdus predeceſſoris ſui dñi Eugenij quarti inherendo preceptis : vo-
luit ⁊ precepit ꝙ fratres omnes de obſeruantia quocūq; appellētur no
mine ſub obedientia vicariorū decetero viuerent ſub pena excōicationis
late ſententie:que nemini ſolet inferri niſi pro graui ⁊ enormi crimine: ſi
cut fecerat ſuus predeceſſor dñs Eugenius:⁊ hoc cum concilio multoꝝ
ſancte romane eccleſie cardinaliū ⁊ epiſcopoꝝ ad hoc a ſua ſcitate voca
toruz.Cuius dñi Pij bulla ſuper hoc edita incipit.Pro nimia ad bea
tū:franciſcū deuotione.Et ideirco fortaſſis fratres illos quos defendis
vocare de obſeruantia formidaſti:ne transgreſſione precepti horuz ſum-

morũ pontificum ⁊ per conſequens de incurſione pene excõmunicatio nis ab alijs notarent: immo nec quiſꝙ̄ ſummorum pontificũ qui citra inſtitutionem vicariorum fuerunt eandem inſtitutionez mutauerunt vel annullauerunt: ſed potius approbauerunt ⁊ confirmauerunt imo etiaȝ dominus Innocentius octauus papa modernus ſuorum precepta predeceſſorum ſcilicet Eugenij quarti. Pij ſecundi. Pauli tertij ⁊ Sixti q̄r ti confirmando: necnon ſepedictorum vicariorum ⁊ eis ſubditorum fratrum minorum de obſeruantia nuncupatorum ſtatum approbãdo: apoſtatas ⁊ excõicatos decernit eos qui ab eorundem vicariorum obedientia ſine licentia in ſcriptis habita (in qua de locis a quibus recedunt ⁊ ad que tranſeunt fiet mentio ſpecialis) ⁊ receptores eorundem abſꝙ̄ tali licentia declarat: ⁊ vult ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrere ⁊ excõmunicatos publice denunciari. Cuius indultum incipit, Exponi nobis feciſtis. Que quidem ſanctio apoſtolica prorſus irrõnabilis eſſet atꝙ̄ iniuſta: ſi obedientia illorum miniſtrorum regule notoriorum tranſgreſſorum perfectior aut ſecurior eſſet q̄ȝ obedientia dictorum vicariorum quam aſſeruiſti heſitabilem ⁊ relinquẽdam. Nam alicui ſub pena excõmuninationis late ſententie prohibere vite perfectioris aggreſſũ vl' ingreſſum irrõnabile penitus eſt ⁊ iniuſtũ: qꝛ ꝯtra preceptum dñi dicentis. Eſtote perfecti ſicut ⁊ pater veſter celeſtis perfectus eſt. Mat. quinto. ⁊ contra ſacrum chriſti conciliũ. Si vis perfectus eſſe ⁊c̃. Mathei. xix. Hinc eſt qꝫ nuperrime ſummus pontifex conſenſit Reuerendiſſimum dñm Adrianum de la porta, ſacroſancte romane eccleſie presbyterum cardinalem ac epiſcopũ alerieñ. omnibus dignitatibus ⁊ eccleſiaſticis beneficijs in conſiſtorio dominorum cardinalium ſue ſanctitati reſignantem ſacrum fratrum minorum de obſeruantia ſub vicariatu intrare religionem. Quod vt pie credendũ eſt minime conceſſiſſet in ſuam damnationem: ſi reputaſſet vicariatũ exiſtere cõtra regule formã ſiue obedientiã. Nam aggreſſũ vite perfectioris impediẽtes etiaȝ ipſe dñs chriſtus maledicit dicens. Ve vobis qui clauditis regnũ celoꝝ ante homines: vos aũt non intratis nec introeuntes intrare ſinitis. Matthei. xxiij. Que vtiꝙ̄ maledictionis ſententia contra te eſt: qui id qđ chriſtus ⁊ eccleſia pro ſecuriori ⁊ perfectiori approbant ⁊ aſſerunt ſeruandũ ⁊ tenendum tu temerarie affirmas heſitabile ac relinquendum. In qua quidem temeraria aſſertione tua ſi ſis pertinax: te vtiꝙ̄ maliuolũ imperituȝ ⁊ non catholicum ſed hereticũ declaras ⁊ a ieſu chriſto ⁊ eius ſponſa eccleſia matre vt prefertur maledictum. xxiiij. q. i. Hec eſt fides. Nã omnibus ſane regulaȝ fratrũ minorum legentibus aut inteligentibus conſtans eſt ⁊ euidens noĩbus miniſtrorum ⁊ cuſtodũ intelligi debere omnes prelatos ordinis: maxime vbi non additur generalis aut prouiciales que denotant magis inſpeciali gradus officioꝝ ⁊ eis oĩbus ſcilicet ordinis prelatis ſub cõmuni aut generali noĩe tali vno precepto in. x. c. regule precipit firmiter ac formaliter obediri. Ubi dicit. Unde firmiter precipio eis vt obediant ſuis miniſtris ⁊c̃. Suppoſito illo tamen quod precipit prius. viij. c. qꝫ ſint ſufficientes id eſt regule ſue veri obſeruato-

res: qui ſcientia vita moribus ⁊ exemplo vt vult papa Martinus quin
tus valeant ouibus ideſt fratribus prodeſſe ſibi ꝯmiſſis. Nam inſuffici
entes idem dominꝰ Martinus papa quintus ſcd̄m regule formā a mi-
niſterio reijcit ⁊ vult abſtinere ſub pena periurij ⁊ infamie vt premiſſum
eſt ipſo facto incurrenda: ⁊ merito: quia vt habetur. ij. q. vij. plerūqꝫ. non
omnes prelati pro prelatis habentur: nomen enim non facit epiſcopum
ſed vita. Que cum ita ſint ſi ea nō ignoraſti: cur nouā ⁊ inſolitam vicario
rum obedientiā ⁊ ab hoibus factioſe practicatā preſumpſiſti aſſerere cō
tra id quod predixeras in tuo prohemio Eſaiam allegando: ſcilicet Ve
qui dicit malum bonum ⁊ bonum malum ⁊ ponit tenebras lucem ⁊ ecō
uerſo? Et ibidem. Non parumper aiſti expaueſcerem in tantarum parti
um diuerſitate quippiam ſententialiter definire. Tu hucuſqꝫ. Unde cum
a principio tui libelli tibi ſis contradictorius vt probatum eſt: mirū eſſe
non debet ſi etiam in progreſſu eiuſdē in regularē fratrū tuorum vitam
quā a principio magnopere tibi placere dixiſti aliquid etiā falſum preſu
mas aſſerere vicarioꝝ ſcilicet obedientiā contra regule formā nouā ⁊ in-
ſolitam affirmādo. ¶ Preterea hoc notare debuiſti ꝙ ipi qui fratribus
de obſeruantia aſſignati ſunt prelati vicarij .ſ. vocati ſunt: licet ſint veri
ſcd̄m regulā miniſtri vt dictum eſt: tamen miniſtros ſe minime faciunt
nominari: vt ex hoc cunctis pateat eos a ſuperioribus miniſtris ſi vere
ſunt miniſtri ſcilicet canonice electi ſcd̄m domini Martini pape quinti
formā ⁊ regulariter cōtinuati. ſi non priuati. ſi non ſuſpenſi: ſi non excō
cati aut oīno depoſiti. auctoritatē vicarialiter habere: ſin autem: a ſūmo
pontifice defectum paternaliter miniſtrorum ſupplente. ¶ Rurſum autē
vt clarius tibi innoteſcat quod dicimꝰ: audi quid de huiuſmodi vicarijs
declarauit ſummus pontifex pius ſecundus in quadam ſua declaratio-
ne que incipit. Circa regularis obſeruantie profeſſores ⁊c̄. Volentes in-
quit ſuper huiuſmodi ambiguitate vobis conſulere ⁊ conſcientiarū ve-
ſtrarum quieti de benignitate apoſtolica prouidere. Oīumqꝫ mentes p̄
terea de veſtro ſtatu ambiguas paternali affectu q̄ntuꝫ in nobis eſt quie
tas reddere ſalubriter attendentes: ꝙ ſicut ſine ſedis apoſtolice auctori-
tate nulla regula ſeu modus religioſe viuendi recte inſtituitur aut decla-
tur neqꝫ interpretari poteſt: ita in eius arbitrio eſt: ⁊ inſtituta ſi velit cō-
mutare in melius: ⁊ prout viuentium in eis aīarum ſaluti nouerit conue-
nire ſuo arbitrio nouas ordinationes inſtituere: ⁊ prelatorum eorundeꝫ
vocabula ac denoīationes īmutare: alterare ⁊ interpretari. Unde aucto
ritate apoſtolica ac ex certa noſtra ſcientia interpretamur ⁊ declaramꝰ:
ꝙ cum ſedes prefata veſtre familie de obſeruantia poſt generalē totius
ordinis miniſtrum ⁊ prouinciales vicarios loco miniſtroꝝ pijs certis
⁊ ſanctis reſpectibus eſſe voluerit ⁊ decreuerit: vicarij ipi qui vobis pre
ſunt ⁊ quibus vos ex debito profeſſionis veſtre obeditis: veri ⁊ indubi-
tati veſtri miniſtri ⁊ tales quales habere beatus franciſcus regulaꝫ pre
fatam condens intendebat ſunt ⁊ perpetuo erunt: quoadusqꝫ apoſtolica
ſedes in cuius arbitrio conſiſtit aliud alio tunc reſpectu ordinare ſtatue-
rit. Igitur vicarij differentes ſunt a predictis miniſtris ſolo nomine: ⁊

id ex premiſſa declaratione apoſtolica: quā ipſi quoqꝫ pñtium tenore ⁊ ſimili auctoritate ac ſcia ratam ⁊ gratam habētes; approbamus ⁊ confirmamus: voſqꝫ qui eiſdem vicarijs obeditis ſꝫ determinationē ſedis apoſtolice predicte regule veſtre prefate ⁊ precipue in ea parte vbi ſcriptū eſt precipio firmiter fratribus vniuerſis vt obediāt ſuis miniſtris. plene ⁊ integre ſatiſfacere auctoritate prefate ſedis per pñtes decernimus ⁊ declaramus. Quibus quidē prelibatis ⁊ diligenter notatis: apparet ſatis clare tue ſcrupuloſitatis primū heſitabile te tamē cū aſſertione in tui progreſſu libelli poſituꝫ falſuꝫ eſſe ⁊ a veritatis ſemita valde ſemotum fore.

SECUNDUM tuū heſitabile a te tñ aſſertiue nō heſitāter poſitū eſt: ꝙ fratres de obſeruātia aſſumūt ſibi abſqꝫ importuna contradictiōe atqꝫ patiūtur ſe de obſeruātia noīari ⁊ vocari. Tu hucuſqꝫ. Et hoc etiā falſuꝫ eſt quo ad primā ſui partē: qꝛ hoc nomē ſibi nō aſſumpſerunt: cū id eis primit⁹ a ſacro ↄſtañ. ↄcilio vniuerſalē repñtante ecclīam ⁊ in ſpiritu ſancto legitime ↄgregato dinoſcit̄ impoſitū. Vide ſacri ipi⁹ ↄcilij decretū ſuper hoc editū ſi vis: vbi p̄fatoꝝ vicarioꝝ de obſeruantia primaria inſtitutio reperit̄: ibi enī videbis eos non ſolū de obſeruantia ſed etiā de ſtricta obſeruātia vocari. Et ſi ad differentiā nō obſeruātū debuit eis aliquod nomen imponi: nōne hoc nomen ↄuenienti⁹ eis impoſitum eſt cuius ſignificatione ab alijs differunt: ꝙ̄ aliqđ aliud per quod ab inuicē nō ſūt differētes? Igit̄ illud nō a ſe vt aſſertiue dicis aſſumūt: ſed gratāter ſuſcipiūt ad hoc innitētes vt ſua vita ↄcordet cū hoc noīe ⁊ coꝝ ꝓfeſſio non in verboꝝ folijs vel ſono ſolū ↄſiſtat: ſed ſentiat̄ in ope. ¶ Nec eſt rep̄henſibile vt in ſcđa dicti tui heſitabilis pte videris notare: ſi abſqꝫ importuna ↄtradictiōe ferāt ſic ab hoīb⁹ vocari. Nā ſm aplm̄ ſanctos oportet teſtimoniū ſanctū habere ab his qui foris ſūt: ⁊ famam ſuā quiſqꝫ nō ſolū fuſcare debet aut denigrare: imo crudelis cenſetur ſi eā negligat. Tu ergo ad hāc crudelitatē cum tuo aſſerto heſitabili vis eos inducere: vt importune ↄtradicāt ſe eē qđ eſſe tenēt. Nā oportet vt ſui ſint voti obſeruatores vel trāſgreſſores. Si aūt negāt ſe ſui voti ſollēnis obſeruatores: qđ quo ad aliqd magis obligat ꝙ̄ iuramētū cui⁹ trāſgreſſiōe irrogat̄ iſamia vt p̄tactū eſt: tūc ſe aſſererēt ſui voti trāſgreſſores ⁊ exinde ſeipſos in infamiā redderēt notabilē: qđ eſt nephas cuiqꝫ ↄſulere. Juſte igit̄ ⁊ rōnabiliter ſuſcipiūt ſed nō aſſumūt vt aſſeris nomē de obſeruantia quod a ſacro concilio ſibi primitus impoſitū eſt ⁊ ab oībus qui citra conciliū ↄſtantieñ. fuerūt ſūmis pōtificibus hucuſqꝫ ↄtinuatū. Licꝫ enī hoc nomē chriſtian⁹ ſit nomē digniſſimū ⁊ virtuoſiſſimū: ſi tali vocor noīe nō idcirco debeo ↄtradicere iportune me ipm̄ de infidelitate notādo qđ eſſet pernicioſuꝫ.

Repħēdit ſecūdā obiectioneꝫ ↄtra obſeruātiam quo ad primā parteꝫ.

Repħenſio ſecunde partis.

TERTIUM tuum heſitabile ad hoc tendit: vt fratres de obſeruantia propter aliqua exteriora ſigna notes de odio i ſuos fratres dicendo ⁊ aſſerendo ꝙ alios fratres non ſic nominatos vitant contemnūt moleſtant ac ſubtiliter mordent. Tu hucuſqꝫ. Si hoc forte de aliquibus aſſeris. fr̄ibus: qui ⁊ ſuper ſacrum concilium non vocēt̄ de obſ.

Redarguit .3. obiectionē ꝙ̄tū ad vnā ptē.

uantia q2 nec de ea ſunt ſed colete propter quandam imitationem predi
ctam vel rectius nicolaite vt predixi nūcupantur: tamen ipi in prouincia
francie atq; Burgūdie habentes etiam vicarios contra tue ſcrupuloſita
tis irrationabilem ⁊ falſam aſſertionē vt viſum eſt (nec eis hoc imprope
ras) nō ſolum etiaz ſufferunt ſe ſine contradictione de obſeruantia voca
ri: ſed ⁊ de vera obſeruantia nomen ſibiipſis fingunt ⁊ aſſumunt: ſicut
p̱ lr̄as vnius vicarij eoꝝ mihi conſtat quas apud me reſeruo: nec tamen
eos de hoc reprehendis innocentes in hoc cōdemnans vt dixi ⁊ nocētes
iuſtificans. Nec in hoc ſolo delinquūt ſibi a ſeipſis tale nomē arrogādo:
ſed etiā ſuos confratres p̱ eccleſiam de obſeruantia vocatos vt preuiſum
eſt: ſic dedignant vocare eccleſiam in hoc imitari dedignantes: immo ⁊
qđ deterius eſt quidam eoꝝ de bulla vilipenſiue eos appellant aut galli-
ce bullikijs: quaſi vile iudicent ⁊ damnabile ſub eccleſie ſiue ſummi ponti
ficis bulla aut prouiſione dn̄o militare: ⁊ vt dictū eſt ſeſe de obſeruantia
vera vocare p̄ſumūt: quatenus fratres ſuos ab eccleſia de obſeruantia vo
catos notent non eſſe de vera obſeruantia ſed ficta: eo q2 non ſunt ſubditi
illis prefatis miniſtris notorijs regule tranſgreſſoribus: quod eſt directe
eccleſiam dei de errore notare, ⁊ hereſim ſapit euidenter. xxiiij. q. i. hec eſt
fides. Quod vtiq; etiam in detractione reuerentie debite ſcđm ſuam re-
gulaz ſancte ſedi apoſtolice manifeſte videntur facere: que ſub pena excō
municationis precipit eos ſub vicarijs viuere tanq̄ ſub veris miniſtris
ab imitatione paterna in hoc degenerantes: qui pater eorum ſanctiſſimꝰ
regulam ſuam bulla apoſtolica impetrauit muniendam: in cuius princi
pio in perſona omniuz fratrū ſuorum domino pape Honorio ac ſucceſ-
ſoribus eius canonice intrantibus obedientiam promittit ⁊ reuerentiā.
Et ideo dixerim eos de obſeruantia nō eſſe: q2 ſuum ſenſum ſacri concilij
ac ſummorum pontificuz prouiſionibus ⁊ ſtatutis pro regulari obſeruā
tia in ordine obſeruanda ⁊ amplianda editis preferentes: malunt contra
precepta apoſtolica a pluribus ſummis pontificibus. maxime Eugenio
iiij. ⁊ pio. ij. eis facta ⁊ contra regulam ⁊ iuſſa eius prelatis non canonice
electis ⁊ irregulariter in officijs continuatis regule ſue ⁊ ſolennis ſui vo-
ti notorijs tranſgreſſoribus ſubeſſe propter tantum ſyllabarum ſonuz ⁊
vocem ſcilicet miniſtri: veritatem ſui ſignificati non habentē i eis: q̄ ob
ſeruatoribus rite electis ⁊ in officijs ordinis regulariter continuatis pre
latis vere habentibus ſignificatum vocis ⁊ ſyllabarum id eſt vere regu-
lariter viuentibus ſcilicet vicarijs per eccleſiaz pro regule obſeruantia eiſ
dem prouiſis ⁊ aſſignatis. Unde ⁊ ſi forſitan vt extimo in ceteris obſer-
uent regulam: minime tamen obedientie voto quod maximū eſt in omni
religione: quodq; illis notorijs tranſgreſſoribus regule quantum volunt
exhibent: ſi tamen debeat talis obedientia dici obedientia: cum ſcđm di-
ctum beati Franciſci in antiqua legenda. Obedientia non ſit in qua deli-
ctum eſt vel cōmittitur. Et beatus Bernardus. Par periculuz eſt obedi
entiam prebere cui non debetur: q̄ denegare cui debetur. Et ideo ſi obe-
dientia foret nominanda: non tamen regularis cenſeri poteſt: cum ſcđm
regulam vt predictum eſt prelati ordinis debeant ſue regule obſeruato-

res eſſe, Quod autem vltra aſſeris ꝙ fratres minores de obſeruantia ali os ſic nō nominatos ſolent frequenter vitare: hoc reprehenſibile non videtur vt pretendis: cū ſcđe ad teſſaloniceñ. tertio dicat aplus de quibuſdam. Denūciamus vobis fratres in noīe dñi: vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate. Et ſcotus in. iiij. diſ. xix. Malos ingt ab illis q̄ nitunť ad bonitatem aplus docet vitandos eſſe. i. choꝝ. v. Si is q̄ frater nominať inter vos eſt fornicator aut auarus aut idolis ſeruiēs aut maledicus aut ebrioſus aut rapax: cum hmōi nec cibum ſumere. Quoꝝ etiam perſonas vt ſpero minime contēnunt: ſed coꝝ vitiū qđ mordent ac perſequūtur in eis ſcʒ obediētie ſimulationē nō ex odio vt ſcrupuloſe notare videris ſed amore fraterno potius: vt ab errore ſuo deſiſtētes: ad regularē ⁊ verā obedientiā citius cōuertant ſe ⁊ ad eandē currant.

Redargutio alteri⁹ ptis obiectionis,

QUARTO tuo heſitabili eos vituperas vnde meo iudicio laudare debueras: pro eo vt dicis ꝙ duriter inuehūt contra eccleſie prelatos clerum ⁊ ſuos confratres plus q̄ ceteri religioſi predicatores. Etiāʒ quia in genere ſi hoc fecerint iuxta gloſam ſuper. c. Religioſi. extra đ priuilegijs in clementinis, ⁊ ſcđm ſuam regulaʒ a ſancta matre eccleſia cōfirmatam vbi iniunctum habent vitia ⁊ virtutes annunciare penamq̄ ⁊ gloriam cum breuitate ſermonis: nulli prorſus detrahunt: nam ⁊ ſi contra vitia malorum prelatorum ⁊ clericorum inuehunt: hoc vtiq̄ fit cum laude bonorum: cum virtutes ex comparatione vitiorum magis eluceſcant, Nec generaliter contra vitia quorumcūq̄ ſtatuum fulminando dici poſſunt quemq̄ dure diffamare: quia cunctis notum eſt in omni ſtatu aliquos exiſtere vitioſos: qui generali obiurgatione ſuorum vitioꝝ minime diffamantur ſed coꝝ perpetratione. ¶ Et ꝙ ibi aſſeris eos id agere quaſi ipſi ſoli non eſſent ſicut ceteri ⁊ vt appareant honorandi magis et colendi tanq̄ iuſtiores ſingulis eccleſiaſticis perſonis ⁊c. quandam in te temeritatem demonſtrare videris: cordium ſcʒ ſecretorum ſiue de cordis intentionibus tibi vſurpando iudicium quod ſoli deo competit. iuxta dictum pſal. ipſe ſolus nouit abſcondita cordis. De qua quidem intentiōe ſi aliquando aliquibus forſitan exterioribus ſignis in aliquo fratrū đ obſeruantia viſis hoc rationabiliter potuiſti ſuſpicari. ltū etiā q2 ſcđm te dubia queq̄ in meliorē partē debent interpretari: etiā vnus aut paucorum defectus in vnam totam cōmunitatem iuſte nequis retorquere. Iniuſte ergo videris agere ⁊ temerarie in deteriorē partem iudicādo que tibi dubia ſunt: ⁊ paucoꝝ defectum in vnam totam communitatē inducendo. Parce mihi chare frater q2 vere nimis ſcrupuloſus es ⁊ in tuo ſcrupuloſitatis vitio videris excecatus. Quis tu ſis ignoro: ſʒ tñ ex tuo ſcripto de ordine minoꝝ te coniecturo exiſtere: vñ etiā confidentius tui ſcripti redarguo ſcrupuloſitatē vel ſcopuloſitatē: p quā cecis ⁊ ignaris ſiue ſimplicibus ⁊ ordinis tui ſtatū ignorantib⁹ ſcādali ponis offendicula: per q̄ quoq̄ ipe cec⁹ ducis in foueā cecos. ¶ Ulterius aūt pgrediēs aſſeris nō eē mirabile ꝙ ſcrupuloſi trepidāt ⁊ ābigui ſunt ſup mutationē platoꝝ i cōgregatione obſuantiū. Salua tua pace: imo multū mirabile ē aliquē trepidare ⁊ ābiguū eē de eccľie determinatione: ⁊ de eo qđ fere apud oēs re

Impugnat q̄r te obiectiōes p mā ptem.

Impugnatio ij. ptis,

ligiones frequenter euenit. Nõne ſaltez adueniente morte vel certe deme
rita depoſitione in quibuſcunꜛ religionibus prelati frequẽter mutant᷑.
Sed ſi dicis eoꝝ tunc mutationem ſolum eſſe in perſonis: bene quidem
etiam ſolum in perſonis inter obſeruantes, fit mutatio prelatoꝝ: nam au
ctoritas eadẽ q̃ apud generalẽ miniſtrũ ⁊ ꝓuinciales miniſtros a centuz
annis extitit: apud mutatos eadẽ redit quocũꜛ vocent᷑ noīe: nec immutat᷑.
Sed de hoc ſolũ heſitare ⁊ trepidare videris ꝙ ipſi p̃lati obſeruantũ nũ
cupant᷑ vicarij ⁊ nõ miniſtri: ſed de hoc ſuperius ſatis p̃libatũ eſt: nã vica
rij dicunt᷑ eo ꝙ aliquoꝝ alioꝝ vicẽ gerãt ſuperiorũ ac p̃latoꝝ ſcz miniſtro
rum aut pape: q etiam per regulam eſt primus ordinis prelat⁹: q ſcilicz
aut miniſtri ſunt aut eſſe deberent niſi ſcđm regulã ⁊ ſtatutũ dñi Marti
ni preallegatũ ſua inſufficientia obſtaret. ¶ Nec vt rurſus aſſeris nouũ ẽ
⁊ inſolitũ in ordine iſto ſcz vicarios exiſtere vt ſupra prolixe dixi: nec etiã
nouũ eſt ſi in ſuo modo viuendi habeant aduerſarios: cũ vt patet per do
mini Nicolai tertij decretalem Exijt qui ſeminat, hic ſacer ordo olim quaſi
infinitos ab aduerſarijs ſuſtinuit inſultus.

Rñſio ad iſtantiã triũ rõnum ab amatore obſeruãtie, ſupra adductaꝝ.

CETERUM poſt tres rationes ſm tuam fictionez ab amatore vicarioꝝ aſſignatas vnã adducis inſtantiã de duplici obediẽtie forma ſcz miniſtroꝝ ⁊ vicarioꝝ: ad quã ſi velis attendere tibi ſupra reſponſum eſt nõ duplicem eſſe obedientiam ſed vnam tantũ: nõ nouam ⁊ inſolitam ſed antiquam ⁊ conſuetam: nam obediendo vicario generalis miniſtri: q miniſter de triennio in triennium mihi precipit vicario ſuo tanq̃ ſui perſone in omnibus obedire ſi ſit verus generalis miniſter eidez ſuo vicario obediendo ſibi obedio. Sic etiã de vicario prouincialis miniſtri ac de vicario guardiani pariformiter intelligendũ eſt: ita tamẽ ſi ſcđm regulã veri prelati ſunt ſcz obſeruantes ſuã regulam ⁊ vota: id eſt ſi ſunt canonice electi. regulariter cõtinuati. in ſuis officijs non excõicati. depoſiti. ſuſpenſi vel priuati: qꝛ ſi alicui iſtoꝝ ĩpedimentoꝝ ſunt obnoxij pape obedio: cuius tũc vice fungunt᷑ dicti vicarij miſericorditer ſupplentis eoꝝ defectum. Qui videlicet papa ꝑ regulã ipſam eſt ſpecialis pater ⁊ principalis ordinis hui⁹ p̃latus. extra de ver. ſignificationibus. Exijt q ſeminat li. vi. ¶ Deinde miror ſatis ꝙ aſſerere velis in cronicis ordinis modũ huc obediendi vicarijs a ſanctis patribus ortum minime ſumpſiſſe: cum perſpicuũ ſit in eiſdem cronicis reperiri ꝙ cũ beatus franciſcus trans mare ad ſoldanũ perrexiſſet ꝙ tunc duos reliquit vicarios: qbus fratres veluti ſibi voluit obedire: qui cum aliquas nouitates vellent introducere ĩ ordine ex quibus multũ turbabantur fratres: quidam laicus frater ad eum iuit trans mare. Quem cũ reperiſſet: eaſdez ſancto narrauit nouitates. Quaꝝ vna erat: ꝙ fratribus nitebantur imponere ꝙ nũq̃ carnes comederent. Super qua re cũ ex ſua humilitate interrogaſſet fratrem petrum cathanij tunc cum eo exiſtentem: reſpondit ipſe frater petrus: ꝙ ad eum ſpectabat de hoc diffinire: qui beatiſſimus vir tandem cõcluſit: ꝙ qꝛ ſanctum euangelium ſeruare ꝓmiſimus: ſecundum etiam euangelium ea q̃ apponuntur nobis decetero manducemus. Nec eſt duruz vt dicis viris intelligentibus credere vicariorum obedientiam fuiſſe ⁊ eſſe licitam niſi

Redargutio ꝯfirmationis ſupradicte inſtantie.

forte nimis ſcrupuloſis tibi ſimilibus: cum in omni eccleſiaſtico ſtatu pa teat dudum fuiſſe adhuc vicarios: licet aliquotiens alio nomine appella tos: que nominũ differentia parum facit ad rem. ¶ Et ꝙ aſſeris multitudi nem ſepius eſſe in ſcelere: ⁊ ꝙ varie populoꝝ voces nõ ſunt audiende: hoc totũ ꝓ illis quos fingis amatores vicarioꝝ optime facit: qꝛ pauci ſunt ſectatores vicarioꝝ cõparatiue ad ſequaces ꝓhibitoꝝ per regulã ⁊ per apl'ica ſtatuta depoſitoꝝ miniſtroꝝ. Nec vt falſe concludis eſt idcir co heſitabilis ⁊ relinquenda vicarioꝝ obedientia: qꝛ ſiue paucoꝝ ſit ſiue multoꝝ: cum duoꝝ ſit confirmata ſacroꝝ conciliorꝝ auctoritate Conſtan cieñ. ſcꝫ ⁊ Baſilieñ. tunc cũ Eugenio papa. iiij. vnitoꝝ: necnõ omniũ qui citra fuerunt ſummoꝝ pontificum litteris approbata tanꝗ ipſa ſit vera obedientia ordinis prelatoꝝ ſiue ſupradictorum miniſtrorum: erras pla ne aſſerendo heſitabilem eſſe eam atqꝫ relinquendam. Immo ſi in hoc er rore obſtinate perſiſtas: vere hereticum nõ vereor te cenſendum vt pote ꝗ temeraria preſumptione audeas ea que ad mores ſpectant ⁊ ſalutem aīaꝝ p eccl'iam determinata apꝓbata ⁊ ꝯfirmata ⁊ ꝗ̄ p̄cipit nõ relinquē da ſub pena excõicationis late ſententie aſſerere heſitabilia atqꝫ reliquē da vt ꝓbat. xxiiij. q. i. Hec ē fides. ¶ Et licet ꝓlixe ⁊ pluſqꝫ ſatis ſit ad hoc ꝓpoſitũ de auctate pape loquaris: tñ ad hoc finaliter declinare intēdis: vt ꝓbes falſa narratione falſiſqꝫ nugoſoꝝ informationibus quas ad libi tum tuũ in pſona amatoris vicarioꝝ confinxiſti illa ſacra concilia ⁊ ea ſe quentes ſeptem ſummos pontifices vitã ⁊ ſtatũ fratrũ minoꝝ de obſuã tia approbantes ſub vicarijs militantiũ fuiſſe deluſos. Quapropter ad uerte ꝙ in hac re ſacrum conciliũ Conſtancieñ. in ſpũ ſancto legitime cõ gregatum ꝯtra tuũ prefatum odibile figmentũ tale perhibet teſtimoniũ vbi in decreto ſuo quod ſic incipit Supplicationibus perſonaꝝ ⁊c. ſic di cit. Supplicatio ex parte cõuentuum ibi noiatoꝝ nobis humiliter preſen tata continebat: ꝙ diuina cooperante gratia his tp̄ibus nouiſſimis regu laris obſeruantia veſtri iam dicti ordinis in p̄fatis cõuentibus inceperat vigere: ſed varijs obſtantibus ĩpedimētis p miniſtros ⁊ cuſtodes eis p̄ſti tis in ip̄a obſeruãtia nõ mediocriter ĩpediebant: quoꝝ impedimentorũ occaſione ſcandala multa pullulabant: humiliter ⁊ deuote ſupplicantes: quatenus eis de remedio opportuno prouidere dignaremur. Que narra tio ⁊ ſupplicatio nullã ꝓrſus facit de petitione vicarioꝝ mentionẽ cuiꝰ tu contrariũ in tuo heſitabili primo aſſeruiſti: ⁊ iuſta eſt igiť ip̄a narratio ac vtiqꝫ vera ⁊ nõ falſa vt dixiſti: qḋ cõſequenter ꝓbat ipſum decretũ di cens. Nos igitur eoꝝ ſupplicationi tanꝗ iuſte benigne annuentes ac cu pientes ſcandala queqꝫ de medio veſtri ordinis tollere atqꝫ in eo vnitate ſeruata fratres in pacis dulcedine confouere: ſtatuimus ⁊ decernimꝰ eiſ dem ſupplicationibus eſſe prouidendũ: ⁊ de facto tenore preſentiũ eis ꝓ uidemus iuxta formã per Reuerendiſſimos patres dominos videlicet Iordanem epiſcopum Albaneñ. de vrſinis eiuſdem ordinis protectorem ⁊ Petrum tituli ſancti Chryſogoni qui fuit Petrus de aliaco preſ byterũ Cameraceñ vulgariter nuncupatos ſancte Romane eccleſie car dinales ⁊ alios ex parte huius ſacri concilij ſuper hoc ſpecialiter depu-

Solutio r͞nſio nis ad ꝯfirma tionē triũ ratio nũ ab amatore vicarioꝝ ſupra adductaꝝ.

Rep̄hēdit qḋ p̄dictũ ē ꝯciliũ cõſtantieñſe fal ſa narratiõe cõ ceſſiſſe vicarioſ

tatos ordinatā ⁊ traditam: atq̄ per religioſū virum fratrē ioannē de rocha in ſacra pagina profeſſorem ⁊ vicariū cui miniſter generalis vna cū pluribus magiſtris alijs ⁊ diſcretis fratribus ipſius ordinis ex vna parte ⁊ fratres prenominatos conuentus repreſentantes ex alia concordatā ⁊c̄. vbi nota cōtra tuā aſſertionē ante hoc decretū generalē miniſtrū in ipſo ꝯcilio habuiſſe vicariū ⁊ vnitate in ordine obſeruata de partium cōi aſſenſu ipm conciliū voluiſſe dictū generalē pro ſacra obſeruātia regule adhuc vnū habere vicariū in dicta obſeruantia multipliciter limatum: ac in ea repetitis vicibus ignibus examinatū: quiq̄ in eadē regatur anteq̄ȝ regat: ante diſcat q̄ȝ doceat. lix. di. c. ſi officia. extra de electiōe c. cū in magiſtrū. ⁊ qui regularē obſeruantiam verbo ⁊ exēplo doceat. c. cum ad monaſterium. extra de ſtatu monachorum. Nec hoc conceſſit cōcilium vt aſſeruiſti: ſed ſtatuit ⁊ prouidit vt patet in finali ipſius decreti clauſula ꝯditionū clauſularū ſingulariū eius repetitiua ⁊ ꝯtentiua. ibi. ſ. Nulli ergo ⁊c̄. vbi de conceſſione nulla mentio fit. Patens eſt etiam q̄ in perſona amatoris vicariorū illam narrationē ex tuo corde finxiſti: cū aliter narrat decretū vt viſum eſt. Sic etiam ad tuū libitū in eiuſdē amatoris vicarioꝝ perſona notabiles miniſtroꝝ defectus in publicū deprōpſiſti cōtra tui ipſius doctrinā: vbi in hac rōne cōtra dictum amatorē vicariorū dicis ſic. Nulla ſiquidem honeſtas eſt imo in ſcripturis legitur ſatis auctenticis exprobratū: ſuperiorē vitam corrodendo accuſare. ij. q. vij. c. plerūq̄. ⁊ q̄ infames ſūt vt canonū tradit auctoritas qui in patres armantur ⁊ qui doctorū ſuoꝝ vitā reprehēdūt vel accuſant. ¶ Quapropter omnibus premiſſis diligenter attentis: quinq̄ ille finales tue rationes quas ex tua ſcrupuloſitate aduerſus amatorē vicariorum adduxiſti: ſicut ſtipula ante faciem venti ſic faciliter ab amplectente ⁊ noſcente veritatem in hac materia exufflantur. Quas breuiter recitando veritatē chriſto fauente ſatis euidenter ſcđm predicta diſſoluam. ¶ Quarum prima talis eſt. Si ſit impoſſibile regulam obſeruare ſub obedientia miniſtrorum quia pernicioſe ⁊ irregulariter viuunt: videtur q̄ deus eccleſia ⁊ beatus franciſcus voluerunt aſtringere fratres ad legem aliquando inobſeruabilē: qđ nefas eſt dicere. ¶ Cui ego reſpondeo q̄ antecedens tuū affirmatiue ſumptum verum eſt: ſcilicet q̄ pernicioſe viuunt ⁊ irregulariter illi quos miniſtros vocas vtiq̄ miniſtri non ſunt ſm regulam niſi vſurpatiue cōpatiue vel nūcupatiue tm̄: idcirco ſub talib⁹ eſt impoſſibile regulā obſeruare: que vult ⁊ iubet ordinis miniſtros eſſe ſufficiētes ad ſeruitium ⁊ cōmunē vtilitatem fratrū: que ſufficientia in regule obſeruantia maxime conſiſtit vt euidenter patet. viij. c. eiuſdem regule. vnde ſi talibus irregulariter viuentibus obedis: quantū ad hunc paſſum regulam tuam minime obſeruas nec regulariter obedis. Sed conſequens eſt falſiſſimum quia deus ⁊ ſanctus franciſcus atq̄ eccleſia que regulam confirmauit non intendit te ad obediendum talibus obligare: cum propterea tibi ſancta eccleſia prouidit de regularibus prelatis: qui ⁊ ſi miniſtri non appellentur: ſunt tamen veri ⁊ indubitati miniſtri quales beatus franciſcus regulam condens intendebat: ſub quibus non eſt

Rūdet ad. v. rōnes cōtra amatorē vicariorū ſupra relatas.

Ad primā.

tibi impoſſibile immo multum facile ſi vis tuam regulam quantum ad regularem obedientiam cũ dei adiutorio penitus obſeruare: quodq̧ pri dem agere debuiſſes cum tuis cõplicibus ſi aplicis mandatis ſcȝ domini Eugenij pape. iiij. ⁊ Pij. ij. ſummoꝝ pontificuȝ ſcḋm tue regule prece ptum ſpeciale obedire voluiſſes: qui preceperunt atq̧ mandauerunt omnibus de obſeruantia vulgariter nũcupatis ſeu de regulari obſeruãtia di ctis ſub dictorum vicariorum obedientia deinceps ſimul viuere. ¶ Secũ da ratio tue ſcrupuloſitatis talis eſt: ꝙ ſanctus franciſcus preuidit omnia que in futurum fratribus ⁊ ordini contingere debebant: ⁊ per conſequens ꝙ generalis ⁊ prouinciales miniſtri ⁊ cuſtodes vt aſſeris peſſime viuerent: propterea ſi licuiſſet concilio vl̃i ⁊ ſummis pontificibus ⁊ beatus franciſcus neceſſariam in hmõi caſu extimaſſet vicarioꝝ inſtitutionẽ ꝙ de hoc in teſtamento ordinaſſet. ¶ Ad quod reſpondeo tibi: ꝙ ſicut dixi ipſe plures dũ vixit inſtituit vicarios de qbus tamen in teſtamento ſuo nullam facit mentionẽ: ⁊ citra eum etiã in ordine fuerunt vicarij de qbus ſimiliter in teſtamento nulla fit mentio. Et ſi vt aſſeris omnia preuidit q̃ concernũt ordinẽ: hos vtiq̧ etiam preuidit vicarios ſiue eoꝝ inſtitutionem q̃uis de eis nõ reperitur fuiſſe locutus: qꝛ nec de eo loqui fuit ei neceſſarium: ſicut nec multa alia q̃ citra eum in ordine contigerunt in ſpeciali predixit: que tamen omnia aſſeris euȝ preuidiſſe: ſed ſibi ſuffecit ꝙ ad uerſum omnia mala ab eo preuiſa ſuam regulam ⁊ ordinem obedientie gubernationi ac protectioni ſancte matris eccleſie ac ſancte ſedis aplice immediate ⁊ ſpecialiter ſubiecit: quatenus aduerſum preuiſa mala ſpeci aliter contra peſſimaȝ vitam ⁊ prauũ regimen miniſtroꝝ quod preuiden do expreſſit ipſa ſancta eccleſia ſalubriter eidem ordini ſcḋm temporum varietatẽ ⁊ perſonaꝝ neceſſitatem prouideret: ꝓut etiam deo inſpirante modo prefato ꝓuidit. ¶ Et licet in tua narratione aſſeras de hmõi vicari orum inſtitutione nihil prediriſſe beatum franciſcũ: qꝛ etiam hanc tuaȝ rationẽ aſſumis ex cronicis ordinis: idcirco de eiſdem cronicis cõtra tu uȝ eiuſdẽ intentũ vnuȝ quod ibi legitur referã exemplũ. Quidã frater huius ordinis in theologia magiſter nationis germanice cum audiſſet beatum franciſcũ ꝓnunciaſſe fratres ſui ordinis ab obſeruãtia ſue regule declinaturos humiliter euȝ rogauit: quatenus ſi id tempore ſuo accideret ſibi licentiã concederet ꝙ cum aliquibus fratribus ad loca poſſet ire vbi regulam ſuã poſſet obſeruare. Tunc beatus franciſcus oſculando pect⁹ eius reſpondit ei dicens. Quod a me poſtulas a chriſto ſcias tibi eſſe con ceſſum. Et tunc poſuit dexterã manũ ſuper caput eius dicens. Tu es ſacerdos ineternũ ſcḋm ordinem melchiſedech. Hec ibi. Quaſi diceret ei beatus franciſcus. Ex hoc nũc ſcḋm ordinẽ regis pacifici chriſti videlicet hoc vt dixi tibi conceditur. Nam melchiſedech rex etiã pacificus iter pretatur. Tu eris etiam ſacerdos id eſt ſacrum exemplũ dans ceteris bonis fratribus. ineternũ id eſt vſq̧ ad finem mũdi ſe ſcȝ ſeparandi a regule tranſgreſſoribus notorijs ſcḋm dictam tibi a chriſto factam conceſſionẽ ⁊ ſe transferendi ad loca fratruȝ in obſeruantia regulari viuere volentiũ: quod de fratribus qui de obſeruantia vocantur apparet fuiſſe predictũ: q

Ad ſcḋam.

ſub prelatis regularibus ⁊ veris vt dictū eſt ſcd̄m regulam ⁊ ſancti fran-
ciſci intentionem miniſtris (alijs putatiuis tantū ſeu noīalibus rl̄e noto-
rijs tranſgreſſoribus derelictis) regulā ſuā elaborant obſeruare. Qđ aūt
addis ꝙ vſqꝫ ad mortem voluit generali miniſtro obedire: hoc tibi conce-
do de regulari ſcꝫ ⁊ vero. Qui etiam (vt aſſeris conſuluiſſe videtur vt fra-
tres nullam a ſede apoſtolica lr̄am impetrarent: neqꝫ pro aliquo loco ne-
qꝫ ſub ſpecie predicationis neqꝫ ꝓ perſecutione corpoꝝ ſuoꝝ. Tamē ibi
non diſconſuluit litteram petere pro perſecutione ſuaꝝ animaruꝫ ac pro
Ad tertiam.
regulari obſeruantia ſuorum votorum. ¶ Tertia ratio tua coincidit cū pri-
ma: que dicit ꝙ quia ab oliꝫ fuerunt in ordine ſuperiores irregulariter vi-
uentes: non tamen ſequitur propterea eſſe impoſſibile regulam ſpirituali-
ter obſeruare ſub obedientia talium prelatorum velut ſonat prefata nar-
ratio. Unde ad hanc reſpondeo vt prius: dicendo ꝙ immo eſt impoſſibi-
le: cuꝫ tales notorij ſui voti tranſgreſſores regule vt tu aſſeris non ſint ve-
ri miniſtri ſecundum regulam: ſicqꝫ eis obediendo non ſatiſfacis regule
tue: que vult ⁊ precipit eos eſſe ſufficientes id eſt obſeruatores aut ſaltē
non apparentes ſue regule tranſgreſſores: quia tales tranſgreſſores ipſa
regula reijcit a miniſterio. Et ne acephala maneat religio: precipit cuꝫ di-
uini nominis adiuratione que ſubditos electores obligat vt iuramentū
quatenus alios ſibi eligant ⁊ ſufficiētes ſiue ſue regule obſeruatores. Id-
circo talibus inſufficientibus obediendo: preceptum regule tue tranſgre-
deris. x.c. exaratum: ſcilicet: Unde precipio firmiter eis vt obediant ſuis
miniſtris in omnibus ⁊c. quia tales non ſunt tui veri miniſtri. ¶ Et que-
cunqꝫ conſequenter adducis ad confirmationem tue rationis: licet in ali-
quarum religionū prelatis poſſint forſitan locum habere: nullum tamen
habent locum in hac minorum ſacra religione propter predicta regule p̄-
cepta ad que cōmuniter non ſunt ſic aſtricti aliaꝝ religionum ſubditi at-
qꝫ prelati. Et qđ in fine addis ꝙ propter hanc rationeꝫ dicit ſcrupuloſus
dubitator iniuſtam fuiſſe narrationem ſectatorum obedientie vicarioruꝫ
coram concilio vniuerſali ⁊ ſummis pontificibus: falſiſſimū eſt: q2 etiam
ſi narraſſent vt tu finxiſti: ſuppoſita irregularitate miniſtrorum quā aſſe-
ruiſti fuiſſet tamen iuſta ⁊ rationabilis: quia cum non poſſent per mediū
illorum quibus electio data eſt ſecundum regulam habere ſufficientes
prelatos ſub quibus poſſent regulam obſeruare: quia electores hactenꝰ
eligūt ſemper inſufficientes: preſertim inter illos qui conuentuales dicū-
tur: idcirco iuſte ⁊ rationabiliter debuerūt recurrere ad ſacrum vniuerſale
concilium ſeu ad ſanctam ſedem apoſtolicam: cuius pedibus per ipſam
regulam ſuam ſubiecti ſunt omnes immediate ac etiam ſpecialier. Et aſ-
ſerendo narrationem eorum fuiſſe iniuſtam, execrabilem, obliquam ⁊ ſu-
ſpectiſſimam, omnino vanam ⁊ inſufficientem atqꝫ ſuſpectaꝫ: crimen fal-
ſitatis ipſius tuis fratribus impoſuiſti: quia falſarij dicūtur qui falſa ſug-
geſtione vel precibus falſis impetrant. xxv. q. ij. capitulo. Dicenti. ⁊ ſunt
blaſphemi eccleſie principi ſiue pape derogando. extra de clericis male-
dicis. capitulum. Innotuit ⁊ iniurie prelatorum degradatione puniunt.
xj. queſtione. i. capitulo. Si quis ſacerdotum. ¶ Impoſuiſti inqꝫ eis cri-

men falſitatis erga ſummuʒ pontificem vel ſacrum concilium repreſentans vniuerſalem eccleſiaʒ: ⁊ iniuſte hoc feciſti. Quod probo dupliciter. Primo quia ſecundum tuam regulam debuerunt ſibi prouidere de regularibus prelatis per ipſam ſanctam eccleſiam: cum ſpes eis non eſſet in illis qui de his debuerunt ſibi ſecundum regulam prouidere cum ſemper eligant inſufficientes. Secundo. quia ipſuʒ ſacri concilij conſtancieñ. decretum aſſerit narrationem illorum fratrum non qualem finxiſti: ſed iuſtam fuiſſe: quapropter pena eiuſdem criminis venis puniēdus qua eos detractorie accuſas: quia ad penam talionis accuſator obligatur. ij. que. viij. capitulo. Quiſquis. ⁊ capitulum. Qui crimen. ⁊. v. queſtione. vj. capitulo. Qui calumniam illatam non probat penam debet incurrere quā ſi probaſſet vtiqꝫ reus ſuſtineret. Pena autem falſarioruʒ eſt: ꝙ ipſi ſunt excōmunicati: cuius excōmunicationis abſolutio pape reſeruatur etiam clerici debent degradari: q ſunt falſarij ⁊ ſeculari poteſtati tradi puniendi. extra de cri. fal. capitulo. Ad falſariorum. Et rurſum cum ipſam narrationem tuipſe finxeris ⁊ eam dicis falſiſſimam ⁊ execrabilem: tu teipſuʒ falſiſſimum ⁊ execrabilem probas in hoc ꝙ eam finxiſti ⁊c. ¶ Quarta tua ratio qua dicis qꝫ non caret magna ſuſpitione narratio prememorata: eo ꝙ expreſſe videtur militare aduerſus clara omnium ſcripturaꝝ teſtimonia: quam multis auctoritatibus ⁊ exemplis ſcripture eniteris roborare. Quibus addis ſic concludendo in fine. Et prefati vicariorum ſollicitatores videntur iura humilitatis multū violaſſe necnon a ſcripturarum teſtimonijs longe receſſiſſe vnde poterant ſub obedientia male viuentiuʒ optime ⁊ regulariter viuere. Tu huculqꝫ. Que omnia ſi ſollerter aduertiſti iam diſſoluta ſunt in hoc. Primo ꝙ tuam fictam ⁊ falſe impoſitam narrationem negamus. Secundo quia ſecure affirmam⁹ omnes fratres minores ex profeſſione ſue regule teneri ſummope ad obtinenduʒ verorum ſeu regulariū miniſtroꝝ vel prelatoꝝ inſtitutionem qualicūqꝫ vocent nomine qd ad rem modicū facit: cū ita ſit ꝙ quo ad votum obedientie non poſſint aliter ſuaʒ regulā vere obſeruare ſicut ſupra clarius prefatus ſuʒ. ¶ Quinta tua ratio multum cornuta mihi videtur ⁊ irrationabilis vbi dicis: ꝙ ſi narratum fuerit vt aſſeris: neceſſarium fuiſſe habere vicarios bone vite pro bene viuentibus: ſequeretur ex eadem ratione ꝙ in omni congregatione eſſet neceſſarium habere vnum prelatum pro bonis ⁊ aliuʒ ꝓ malis. Que conſequentia tua talis eſt: quaſi diceres. Neceſſarium eſt homini habere vnum bonum caput ad ſuorum ſanorum membroruʒ cōſeruationē: ergo oportet ꝙ etiā habeat aliud malū caput ad conſeruationē infirmoꝝ membroꝝ eiuſdē corporis. Que eſt cōſequētia euidēter falſa. Nā clarū ē ꝙ ſanū caput magis aptū eſt ad infirmoꝝ repationē ⁊ ſanoruʒ ꝯſeruationē qꝫ egrū. Si ꝓ bonis ⁊ bñ viuētib⁹ aliqs inſtituat ꝓlat⁹ bonus in aliqua congregatione in qua ſecundum iura nō niſi bonus aut melior debet inſtitui diſ. lxiij. c. metropolitano. ⁊. viij. q. i. c. licet. toleratur dū tamen ſit ſufficiens. c. Cū nobis olim. extra de electione. Et licet multi eo ſint meliores: ſufficit tamen ꝙ nō ſit malus. xvj. q. vij. capitulo. monaſterium. ⁊ gloſa magna in fine in capitulo. Cum inter canonicos. extra de

Ad quartam.

Ad quintaʒ.

electione. Si ergo malus nõ eſt: bonus cẽſeri debet vt ſeruet ea que ha-
bentur in capitulo. Cũ ad monaſteriũ. §. i. extra de ſtatu monachoꝝ. ⁊ ſer
uari ea faciet. Si in[q]ꝫ alius inſtituatur bonus prelatus pro bonis: qꝛ om
nis prelatus debet eſſe bonus vt dictum eſt: exinde rationabiliter nõ eli-
citur conſequentia: ꝙ in eadem congregatione etiam vnus malus debe
at poni pro malis cum bonus ſuo bono exemplo ⁊ verbo liberius ⁊ ſalu
brius malos corrigere poſſit ⁊ ad emendationem vite eos melius ⁊ faci
lius prouocare ꝙ̃ malus: cui malo poſſent ſubditi cuꝫ ab eo corripentur
improperare illud quod ait dominus Luce. viij. Medice cura te ipſum.
⁊ illud ad romanos ſecũdo. Tu qui aliuꝫ doces teipſum non doces. Sic
etiaꝫ fratrũ minoꝝ regula quã ipi fratres obſeruare promittũt: precipit
⁊ vult ſcḋm ſacros canones prelatos eſſe bonos ſiue ſue regule promiſſe
obſeruatores: ſine cuius obedientia boni eſſe nõ poſſunt. Non ideo põt
elici conſequentia vt tu pretendis: ꝙ pro malis in eodeꝫ ordine oporteat
aliquos malos prelatos habere. ¶ Et alia omnia que ad hanc cornutaꝫ
conſequentiam probandã inducis: nihil efficacie afferunt ꝓ te vt prece-
dentia intuenti facillime patet. Et eam dixi cornutã: qꝛ contra ſui auctorẽ
pugnat ⁊ in ipſum fortiter impingit: cũ ſcꝫ videatur euidenter ex hoc re-
gulaꝫ ſue profeſſionis impugnare ⁊ ſanctoꝝ decreta reprehendere: que
ſolum bonos in eccleſia dei ⁊ in ordine fratrũ minoꝝ volũt eſſe aut dicũt
debere eſſe ꝑlatos ad vtroſqꝫ bonos ſcꝫ ⁊ malos ſubditos ſalubriter di-
rigendos ⁊ corrigendos. ¶ Addis aũt ibidẽ. Nulla ſiquidẽ eſt honeſtas:
imo in ſcripturis legimus ſatis exprobratũ ſuperiorẽ vitã corrodẽdo ac
cuſare: qꝛ. ij. q. vij. c. plerũqꝫ dicitur. ꝙ infames ſunt vt canonũ tradit au-
ctoritas qui in patres armantur: ⁊ qui doctoꝝ ſuoꝝ vitã reprehendunt
vel accuſant. Nullus aũt infamis in accuſationibus prelatoꝝ audiendꝰ
eſt niſi forte exorbitauerũt a fide. Cũ ergo ſubditi eo ipſo ꝙ in accuſatio-
neꝫ ſuoꝝ prelatoꝝ proſiliũt infames efficiũť: ⁊ infamibus copia accuſan
di prelatos denegatur: patet ꝙ ſubditi prelatos minime accuſare debẽt
aut poſſunt. Tu huc uſqꝫ. ¶ Et cũ hec tua allegata magis contra te militẽt
ꝙ̃ contra eos quos impugnare intendis in hoc ꝙ in perſona amatoris
vicarioꝝ contra eos quos acceptas prelatos defectus tã graues ⁊ enor
mes exceſſus in iſto tuo libello accuſando vel magis ꝓdendo ſcripſiſti:
miror ꝙ non aduertiſti (ſi tamen cautelose vt fratres obſeruantes liberi
us morderes aduertere non curaſti) ꝙ hoc capitulũ plerũqꝫ qḋ allegas.
⁊ capl'm Teſtes. ⁊. c. ipſi apoſtoli ⁊ alia per totũ ex qbus habeť ꝙ nõ au-
ditur minor ordine volens accuſare maiorẽ. Et ſm hoſtieñ. ⁊ aſtaxanum
in ſumma. libro. ij. ti. iiij. arti. iiij. corrigũt per hec capl'a ſcꝫ lator. ⁊ preſu
mũť. ex quibus clare habetur ꝙ clericus poteſt accuſare epm ſuũ: ⁊ mo-
nachus abbatẽ vel priorẽ vbi abbas nõ eſt: ⁊ ex conſequenti ſubditi qui-
libet ſuos prelatos accuſare poſſunt. Et ibi talẽ ſup hoc format diſtinctio
nem idẽ aſtaxanus dicens. Diſtinguendũ tamen eſt ꝙ prohibita eſt accu
ſatio prelatoꝝ ab ignotis ⁊ etiã a notis crimĩnoſis ⁊ infamibus: nõ aũt
a notis bonis ex affectu charitatis. Que diſtinctio eliciť vt ibidẽ dicitur
ex capitulo. Queritur. ij. q. vij. ⁊. §. his auctoritatibus. ⁊. c. preſumunt. ſm

quā diſtinctionem vt aſſerit ibidem intelligi debent oēs canones quibꝰ
videtur prohiberi accuſatio prelatorū. Quā quidē diſtinctionē ſi ſciuiſti
⁊ ſubticuiſti: pſumi veriſimiliter pōt ꝙ prefatos canones per te allega-
tos ad pauperū fratrū de obſeruantia diffamationē de infamia notādo
eos pciſe inter ceteros canones fraudulenter elegiſti: cum ita ſit ꝙ in eo
dē capitulo plerūqꝫ qꝺ allegaſti ſit in principio expreſſuz ꝙ ſubditi non
ꝓhibentur ab accuſatione ſed a proditione. Aliud eſt aūt prodere ⁊ ali-
ud accuſare. Prodit qui nō probanda defert. Accuſat vero qui reo pre-
ſente crimē offert iudici ꝓbaturus qꝺ intendit. Et in gloſa ibidē dicatur
ei qui prodeſſe poteſt ⁊ non obeſſe. Et eiuſdē etiā canonis per te allega-
ti finem ſubticuiſti: vbi in defenſionē tue calūnie cōtra dictos fratres ſic
habetur. His itaqꝫ ſic rñdetur. Nō oēs prelati pro prelatis habent: qꝛ
nomē non facit epm ſed vita. Ex quo colligitur verbo: ꝙ etiā ſi illicitum
eſſet ſubditis ſuos accuſare prelatos vt ſubdole allegaſti: cum ſcdm te
illi miniſtri ſint mali ⁊ peſſime viuant ꝓpter quod ſcdꝫ predictā ſniam
canonis ſolū noīe ſunt prelati ⁊ ex ꝯſequēti nō habent pro prelatis: in-
de eſt ꝙ licite accuſari potuerunt. Et idcirco ex predictis oībus ſatis cla-
re patet ꝙ friuole ⁊ ſatis cauteloſe ſint tue quinqꝫ rōnes quas ceteris di
xeras fortiores ⁊ vrgentiſſimas: quaſqꝫ fraudulēter ⁊ maliuole vt appa
ret ꝯtra fratres formā regule ſeruare cupientes eos qꝫtum in te eſt diffa-
mando: ⁊ regularē obſeruātiā annihilādo prolixe produxiſti. Patetqꝫ
rurſum ex tuis verbis quibus ſcdm chriſti ſniam quiſqꝫ condemnat vel
iuſtificat: quod magis calūniandi auiditate hec in fratres tuos ſcripſeris
qꝫ vt agnoſceres veritatē veluti te acturū ante ꝓmiſeras. Ac etiā patet
ꝙ in quo eoſdē falſe ⁊ malicioſe diiudicas: te ipſum cōdemnas ſm apo-
ſtolū. Ad romanos. ij. Quippe q illoꝝ miniſtrorum crimina deſcribēdo
quos tñ pro tuis acceptas prelatis ⁊ acceptādos aſſeris: nō ſolū accu-
ſas eos ſed etiā ſubdole prodis in fauorem vt patet erroꝝ predictoꝝ ni
colaitarū: cum illam narrationē in prima rōne tua de quinqꝫ vltimis a
te poſitam iniuſtā fuiſſe execrabilē obliquā ⁊ ſuſpectiſſimā aſſeras: quam
tamē tu ipſe in perſona amatoris vicarioꝝ vulpina doloſitate finxiſti:
quia vt ſupra patuit narratio fratrū de obſeruantia coraꝫ ſacro concilio
penitus alia fuit ⁊ iuſta: ſicut de ea ipm ꝯciliū teſtimoniū perhibuit. De-
niqꝫ ſicut in initio tui ſcripti te ipm illaqueas verbis aſſerendo cōtraria
ſic etiam finē eius falſitate atqꝫ mendacio defedaſti. vbi dicis. Quid plu
ra? Aut omnes per gyrum chriſtianitatis peccauerūt nō acquirētes vi-
carios bone vite in ſuis ꝯgregatiōibꝰ ſcdm neceſſitatē ſupradictam: vel
iſti vicarioꝝ procuratores veniūt grauiter obiurgādi: eo ꝙ ſibi hanc no
uitatem ſingularē cōtra tantorum opiniones introducere laborauerunt
Propter quas quinqꝫ rōnes putat ſcrupuloſus dubitator narrationeꝫ
pro vicarijs factam omnino vanam eſſe ⁊ inſufficientē atqꝫ ſuſpectam.
Tu hucuſqꝫ. Quo ſcilicet libelli tui fine patet te falſum concludere: cum
dicis ꝙ omnes in congregationibus peccauerūt: quia non acquiſierūt
ſibi vicarios bone vite: quia pleriqꝫ vt celeſtini reformati ſub regula ſan-
cti Benedicti ſcdm quam viuere promittunt loco abbatum qui in regu-

a ſua nominantur acquiſierũt ſibi priores tam locales ꝙ̃ etiam prouin
ciales. Similiter vt fratres predicatores qui ſcd̃m regulam ſancti augu
ſtini promittunt viuere loco preſbyteri ſiue prepoſiti in regula eorũ no
minati acquiſierunt ſibi locales priores. Sic ⁊ fratres eremite ſiue augu
ſtinenſes ac etiam canonici regulares reformati loco preſbyteri ſecun-
dum eorum regulam curã animarũ ipſorum habentis acquiſiuerunt ſi-
bi priores vbi non reformati habent abbates. Ex quo patet falſũ ꝙ di
cis omnes peccaſſe in congregationibus viuentes: eo ꝙ acquiſierũt ſibi
vicarios ideſt prelatos alio nomine nominatos ꝙ̃ eorũ regula ſonat:
quia omnes iſti idipſum fecerunt quod tã acre reprehendis: ergo non ſo
li fratres minores de obſeruantia vicariorum amatores nec eſt etiam no
uitas vt aſſeris cum ante eos multis annis idipſum fecerunt Celeſtini
antedicti ⁊ predicatores: nec etiam ſingularis quia vt premiſſũ eſt plu
ribus cõmunis eſt: nec ob hoc veniunt grauiter obiurgandi ſed magis
laudandi: quia non vt dixiſti contra opinionẽ tantorum ſanctorum ſed
ſecundum ſacrorum ſententiam canonum ſtuduerunt ſibi bonos acqui-
rere prelatos ad vindictam ſiue correctionem malorum laudẽ vero ſiue
conſeruationẽ bonoꝝ. ¶ Ubi etiam addidiſti iuxta neceſſitatẽ predictaꝫ
Ad qḋ dico: ꝙ talis neceſſitas nullis religioſis taliter faciendi ſic incum
bit aut incubuit ſicut incumbit fratribus minoribus: qui neceſſe habent
ex p̄cepto r͞le quã vouerũt obſ͞uare h͞re ſufficiẽtes. i. obſ͞uatores ſiue bo
nos p̄latos: nõ t͞m ſic illi, q̄s ſup̄ noiaui. Que breuit͛ dicta ſint ad q̄ꝗ rõ-
nes friuolas tue vulpine ac ſimulate ſcrupuloſitatis vt predixi merito re
ſpuendas ⁊ a cunctis intelligentibus procul abijciendas. Et ſi tu ſis de
ordine fratrũ minoꝝ ſaltẽ ꝓfeſſione vt apparet: cum gloſam ſiue expoſi
tionẽ oino regule a te promiſſe contrariam deſcripſeris aſſerendo ſcili-
cet ꝙ miniſtros eiuſdẽ publicos tranſgreſſores fratres predicti debeãt
pro ſuis acceptare prelatis: quos ipſa regula prohibet eligere ac retine
re vbi octauo capitulo ſic dicit ⁊ ſi aliquo tempore appareret vniuerſita
ti miniſtrorũ ⁊ cuſtodum predictũ miniſtrũ non eſſe ſufficientẽ ad ſeruiti-
um ⁊ cõem vtilitatẽ fratrũ teneantur in noĩe dñi aliũ ſibi eligere in cuſto
dẽ vbi nota ꝙ cum deponit in ſufficientẽ: implicite p̄cipit ꝙ eligant ſuf-
ficientẽ ⁊ explicite ꝙ non contineant in officio aliqueꝫ inſufficientẽ: que
ſua ſufficientia vel inſufficientia maxime conſiſtit in regule obſeruantia
vera ab eis promiſſa vel in eius trãſgreſſiõe manifeſta ⁊ notoria. Tu in-
quã ſic gloſando regulam tuam ſcienter: excõicationẽ incurriſti: quaꝫ in
prima tua reſponſione ad rationes amatoris vicarioꝝ allegaſti videli-
cet in fine decretalis Exijt qui ſeminat poſitam: a qua per neminẽ niſi p̄
romanum pontificem poteris abſolui. Et iniuriando fratribus de obſer-
uantia atq̄ calũniam in eis ferendo: rurſum in aliam excõicationem inci
diſti in decreto conſtantieñ. cõcilij poſitam: vbi ſic habetur circa finem.
Et ſi decetero alij alijs facto contra premiſſa vel eorum aliquid hincinde
iniuriati fuerint: ſententiam excõmunicationis incurrunt ipſo facto iniu
riatores: a qua non poſſint abſolui (articulo mortis excepto) niſi per eũ

cardinalem qui eo tempore huius ordinis erit protector. Sed contra cō tenta in dicto decreto totius fere libelli tui ſermo decurrit: ergo ⁊c. Rurſus itaqꝫ nec ab illa excōmunicatione videris immunis que in fine prouiſionis Eugenij. iiij. edite deſcripta eſt ſub hac forma. Generalis vero aut quiſpiam miniſtrorum ſupradicti ordinis nec dicto vicario generali ſeu ceteris vicarijs prouincialibus vel cuiquā fratri eiuſdem familie de obſeruantia nuncupate moleſtiam ſeu impedimentum aliquod inferre ꝑſumat vel audeat ſub pena excōmunicationis late ſententie priuationis officij omniūqꝫ actuum legitimorum. Quas quidem ſententias ſi a dictis fratribus de obſeruantia ſis agnitus ⁊ contra te probare valeāt antedicta: per aliquem ſuorum priuilegiorum conſeruatorē poſſunt expetere ⁊ faciliter obtinere publicari. vt patet in mari magno dn̄i Sixti pape iiij. §. ⁊ nihilominus cuilibet ⁊c. vbi papa etiam concedit ⁊ vult q̄ ꝓ cōſeruatore poſſint quēlibet in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum vel aliquem metropolitanum vel cathedralis eccleſie canonicum eligere: qui ſummarie ⁊ de plano ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij ſola veritate facti inſpecta miniſtret eis iuſticie cōplementū contra quoſcunqꝫ cuiuſcūqꝫ qualitatis vel conditionis exiſtant ⁊ quacunqꝫ eccleſiaſtica etiam ſi patriarchali archiepiſcopali ⁊ epiſcopali vel mūdana forent dignitate ⁊ exemptione muniti ⁊c. Et idcirco illa pſalmiſte imprecatio tibi accidiſſe videtur ſcilicet veniat illi laqueus quē ignorat ⁊ captio quā abſcondit apprehēdat eum ⁊ in laqueum cadat in ipm̄. Atqꝫ etiam illud pſalmiſte. Laqueum parauerunt pedibus meis ⁊ incuruauerunt animā meam: foderunt ante faciem meam foueam ⁊ inciderunt in eam. Tu videlicet ⁊ tibi i ſcelere tuo adherentes. ¶ Quia fauens prelatis in malo peccantibus eis in malicia ſociatur. xxiij. q. iiij. ita. ⁊. c. a malis. ⁊. c. ſi quis a. ⁊ viſo a me tuo detractorio libello ne tacens videar tibi fauere. Idcirco cū charitate monendo tuis falſis figmētis merito debui repugnare: quia reſiſtere poſſe peruerſis ⁊ non facere eſt eis conſentire. xxiij. q. iij. Qui poteſt. atqꝫ nil ꝓdeſt alicui ſuo errore non pollui qui conſenſum preſtat erranti. lxxxiij. di. c. ↄſentire. ⁊. c. quid enim. propter que in chriſti ſyncera charitate conſultum tibi ſit: cum ipſis eiſdem fratribus quos iniuriatus es fraternaliter ſcd̄m euangelium reconciliari: ne ſcilicet ad dictarum ſententiarū quas de facto incurriſti ꝓnunciationē ꝓcurādam ipi procedant ſcd̄m preallegati priuilegij tenorē: ⁊ diligēter ab eiſdem ſententijs te ꝓcures abſolui ad eorūqꝫ conſortiū ſi ſalubriter peniteas te transferre non differas: de predictis per te in eos irrogatis iniurijs humiliter ſatiſfacturus vt teneris ac ſalutē aie tue tuā regulā ſeruādo hūiliter operaturꝰ. Et tūc ꝓ me peccatore ſi tibi placet dn̄ꝫ chriſtū orabis: vt vna tecū penitēs debite ad vitam pertingere merear eternam. Amen.

QVIA vero tuo ſcripto baſſū valde tenorē grauēqꝫ nimis ⁊ oīno diſſonantem cecinſti: idcirco ↄtra tenorē tuo tenori ↄſonū nō d̄bui nec potui vt forſitā voluiſſes adiūgere: ſꝫ illi potiꝰ ſupiori cātui me d̄bui ↄformare: quē ꝑſpicuū ē auditū ſuū a vitate nō auertētibꝰ plurimū cō-

placere. Quē cantum ſuperiorem veritati optime ꝯſonātē ſi digneris i ſpicere auditū tuū ab ipſius veritate minime auertendo: ſpero ꝙ ad ei⁹ optimū ſonum regulari veritati optime ꝯcordantē tuū tenorē p̄fatū reformare curabis. Qui quidē cantus ſuperior eſt quedā queſtio magiſtralis de prefata materia cuiuſdā olim famoſi doctoris Pariſien. dudum noīati Joānis brixij: qui ante ſuū tranſitū ad obſeruantiaꝫ prouincie francie extitit miniſter. quāqꝫ queſtionē formauit ac intonuit modo ſequenti dicēs. Utrū decretū ſacri ꝯcilij ꝯſtancien. diuidens fratres minores ꝓuinciarū francie Burgundie ⁊ turonie de obſeruātia nūcupatos a miniſtris ⁊ alijs earundē prouinciarū p̄latis ſit rōnabile ⁊c. Jſta queſtio habet̄ poſt decretum ſacri cōcilij conſtancien.

Explicit Apologia defenſoria ⁊ reſponſiua.

Incipit vtilis quidā tractatus ſuper quibuſdā articulis ad defenſionem ſacre noſtre obſeruantie factus contra quoſdā qui ſub vmbra perfectiōis a veritate d̄clinauerūt.

Nonnullis optātibus fratrū minoꝝ regulā ad lrām ⁊ ſine gloſa (vt verbis ipoꝝ vtamur) obſeruare venit in dubiū: vtrū iſto moderno tp̄e ꝓut ipſa regula tenetur ⁊ obſeruatur a fr̄ibus de obſeruātia nūcupatis ſm̄ declarationes ſūmoꝝ pōtificū ⁊ alioꝝ doctoꝝ in iſtis p̄tibus hiſpanie imo in tota familia ciſmontana talis obſeruatio ſit ſm̄ mētem ſancti frāciſci ⁊ ſecura quo ad ꝯſciam. Quib⁹ videt̄ ꝙ nō fundātibus intentū ſuū ex diuerſis capl'is regule ⁊ ex teſtamēto p̄fati ſancti i cuius fine ſcribit̄. Et oīb⁹ fr̄ibus meis clericis ⁊ laicis p̄cipio firmiter per obīam vt nō mittāt gloſas in regula. Et alibi. Precipio firmiter ꝑ obedientiam fr̄ibus vniuerſis: ꝙ vbicūqꝫ ſūt nō audeāt petere aliquā lrām in curia romana ⁊c.

Rōnes ſequētes videt̄ ꝯtra cōem vitā pugnere.

Prima ratio.

Allegāt etiā ꝓ ſua opinione oīa illa q̄ frater vbertin⁹ circa hāc materiā ponit in ſuo libro ex parte fr̄is Hugonis: ꝙ oēs declaratiōes ſuper regulā facte fuerūt ꝯdeſcēdētes inꝑfectiōi ⁊ ꝓuidētes trāſgreſſioni. Jtaqꝫ licet in obſeruātia eaꝝ ſit ſal⁹: nō tn̄ illa obſeruantia eſt ſcd̄m intentionē bti frāciſci ⁊c. q̄ cā breuitatis omitto.

Scd̄a rō.

Tertiu ratio.

Allegant etiā oīa illa q̄ in diuerſis libris ſcribūt̄ de quibuſdā reuelatiōibus factis ab ipſo p̄fato ſancto circa hoc: vt patet in diuerſis capl'is floreti.

Quarta ratio.

In regula etiā expreſſe dicit̄. Precipio firmiter fr̄ib⁹ vniuerſis: vt nullo mō denarios vl' pecuniā recipiāt ꝑ ſe vl' ꝑ interpoſitā pſonā ⁊c. Ubi ſanct⁹ frāciſcus loqt̄ generaliter nullū aliū caſū excludēdo niſi duo tm̄: videlicet ꝙ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ ꝓ fr̄ibus induēdis miniſtri tm̄ ⁊ cuſtodes ſolicitā curā gerant ⁊c. Eo ſemꝑ ſaluo vt ſicut dictū eſt denarios vl' pecuniā nō recipiāt. Cum igit̄ ibidē ſcūs frāciſc⁹ aliud nō expreſſit: ⁊ a forma verboꝝ nō eſt recedēdū vt. xxxi. di. c. oīno. videt̄ iſtis ꝙ cū p̄dicto tp̄e iſta ſic ad lrām nō obſeruētur in multis. ſ. cibis ⁊ potibus ⁊ alijs de

quib⁹ ipſa regula aliter ꝓuidet vt videbiť: ideo concludũt tria. ¶ Pri-
mũ ꝙ viuere ſm declaratiões ⁊ gloſas p̃fatas nõ eſt viuere ſm mentē
⁊ intentionē ſci frãciſci. Et licet in obſeruãtia earũ ſi recte intelligãť ſit ſa
lus: ſed nõ pfecta obſeruãtia regule vt ſupra dictũ eſt. ¶ Scdm eliciunt
ꝙ modern⁹ mod⁹ viuẽdi a p̃dictis frib⁹ non eſt ſecur⁹: qḋ ꝓbãt ex mul
tis q̃ infra diceť. ¶ Tertiũ eliciũt: ꝙ recipe ſic indiſtincte elemoſynas pe
cuniarias ꝓ miſſis dicẽdis ⁊ alijs obſequijs diuinis (vt cõit fit) ex qb⁹
ipi frẽs q̃ſi ſine alia mendicatiõe ſuſtẽtanť corpali refectiõe: etiã ſi talis
pecunia nõ recipiať per ſe nec p interpoſitã pſonã eſt ꝯtra puritatẽ regu
le. Nec ipi in genere. ¶ Specialiter ponãtur ipa dubia vel motiua ipoꝝ

PRIMO igiť diciť: ꝙ viuere ſm declaratiões ſũmoꝝ põtificũ Prima ꝯpoſi-
⁊ gloſas alias nõ eſt viuere ſm regulã ad lrãm nec ſʒ intentionẽ tio.
beati frãciſci: vt patet p ſuperius allegata. Et circa hoc nõ ampli⁹ inſi
ſterent: niſi qꝛ in multis reuelatiõib⁹ fuit ſic oſtenſũ per p̃fatũ ſanctũ: vt
in p̃allegato libro floreto. Et ſi aliud btũs frãciſc⁹ voluiſſet: exp̃ſſiſſet, vt Secda poſitio.
in. c. ad audientiã. de decimis.

SECUNDA opinio ipoꝝ ⁊ vbi forti⁹ figũt pedẽ eſt: ꝙ moder
nus mod⁹ viuẽdi cõiter a fribus in iſtis ptib⁹ hiſpanie nõ eſt ſecu
rus: qꝛ nõ eſt ſm regulã nec ſm declaratiões p̃dictas. ¶ Qḋ ſic ꝓbãt p
dictũ ſupra allegatũ in. iiij. c. regule: vbi ſcũs frãciſc⁹ p̃cipit nullo modo
recipe pecuniã per ſe ⁊c. attñ ꝓuidit tñ duob⁹ caſib⁹ occurẽtib⁹. ſ. ꝓ ne- Prima ratio.
ceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ ꝓ induẽdis frib⁹: vt dictũ eſt: ſi aliud voluiſſet ex
p̃ſſiſſet vt in dicto. c. ad audiẽtiã. Unde ⁊ dñs Clemẽs in cle. exiui. de pa
radiſo. de vbo. ſig. §. porro. alias. §. cũ etiã dicit. Cũ etiã recurſ⁹ ad ami
cos ſpũales expreſſe tñ in duob⁹ caſib⁹ ſm regulã ꝯcedať videlicet ꝓ
neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ frib⁹ induẽdis: ſed qḋ de vno ꝯcediť de alijs ne
gať p rĩam iuris. xxxij. q. vij. c. dñs. ⁊ in. c. nõne. de p̃ſũptio. ¶ Et ſi dicať
ꝙ in p̃dicta cle. ipſe ſũmus põtifex Clemẽs dicit: ꝙ p̃deceſſor ei⁹ Nico
laus. iij. in ſua declaratiõe Exijt qui ſeminat. de verbo. ſigni. in. vi. pie ⁊
rõnabiliter ꝯſiderata neceſſitate vite ad alias neceſſitates frũm ꝓ tpe oc
currẽtes (ceſſantib⁹ elemoſynis ⁊c.) ſeu etiã ingruẽtes duxerit extẽden
dũ: dicunt iſti hoc intelligi debere de illis neceſſitatib⁹ de quib⁹ idẽ Ni
colaus in dicto. c. §. Et qꝛ oportet ⁊ expedit ⁊c. videlicet ꝓ eccleſijs edifi
cãdis ſeu edificijs ad vſũ habitatõis ipoꝝ ꝯſtruẽdis, libris ſcribẽdis ⁊c
ſed non ꝓ cibis ⁊ potibus emẽdis nec ꝓ alijs ſupfluitatib⁹ vt cõiter fit.
¶ Et ſi eis diciť: quõ ergo frẽs de ſilibus ꝓuidebũť: Rñdent ꝙ ſcũs pa
ter in ipſa regula ꝓuidet. nam. vi. c. diciť. Uadãt ꝓ elemoſyna ꝯfidẽter
⁊c. nõ dixit emant ſibi. Et. v. c. de modo laborãdi dicit. De mercede vero
laboris corpis neceſſaria recipiãt p̃ter denarios vel pecuniã. Ex quo ap
paret voluiſſe per frẽs neceſſaria nõ pecunia emi: ſed mendicitate acqui
ri. Itẽ qꝛ ⁊ frẽs tenẽtur ad arctũ vſũ rerũ ſcdm p̃dictos põtifices in dictꝭ
caplis. Cũ igiť hec oĩa cõiter nõ obſeruãť ⁊ ſint de neceſſitate ſalutis: cõ
cludũt intentũ ſuũ. ¶ Itẽ fundãt ſe per illud qḋ diciť in p̃fata cle. in dicto Secda rõ.
§ porro. Qꝛ vbi alicui aliqd generaliter ꝓhibeť: qḋ expreſſe nõ ꝯceditur
intelligiť denegatũ. Cũ ergo talia nõ ꝯcedanť vt frẽs emãt ſibi cibos ex

pecunia vel ꝙ petāt pecuniā mēdicādo vt ex ea ſuſtētēt imo ꝯtrariū oīno ꝓcipiat: nec etiā in dictis declaratiōib' ꝯtineat expſſe: vñ dict' dñs nicola' in.d.c.§.porro dicit: ꝙ de ijs q̄ offerūt liberaliter vel de ijs q̄ mēdicāt hūiliter vel de his q̄ acqrūt ꝑ laborICiū ſuſtētēt frēs: ſed in oīb' his trib' expſſe denegat pecunia in rl'a vt patet intuenti ergo ⁊c. ¶ Itē arguunt ſic. Exceptio firmat rl'am in nō exceptis vt l.c.dñs ꝑallegato.xxxij.q.vij.§ aūt ſeūs pater Frāciſc' ſolūmō in duob' caſibus ꝯceſſit poſſe recurrere ad amicos ſpūales: ergo de oīb' alijs denegat. Vñ dicit glo.in d.c.dñs.ꝙ qui vnā cām excipit: intelligit oēs alias incluſiſſe. vt in.l.liberta tis.ff.d euitiōib'. ¶ Itē eliciūt ex his: ꝙ ſicut nō eſt licitū edere de rapina.q͛ eſt pecunia dānata ꝑ legē vt notat.xiiij.q.v.c.penale: ita cōſimiliter nō licet frībus edere de cibis emptis hmōi pecunia dānata ꝑ regulā: maxime cū poſſint aliquo mō leguminib' ⁊ olerib' vel fructib' ⁊ alias mēdicādo ſuſtētari: cū vt ꝑdictū eſt teneāt ad arctos vſus.igit.⁊c.

Tertia ratio.

Correlarium.

TERTIA poſitio ſeu opinio ipſoꝝ eſt: ꝙ nō eſt licitum recipere pecuniā etiā oblatā ꝓ miſſis ⁊ alijs obſequijs ſeu officijs diuinis: q͛ oīa iſta gratis ſūt fienda ⁊ nō intuitu pecunie i quo aliqñ interuenire pōt ſimonia: aliqñ auaricia vel turpe lucrū: q̄ de ſe maxime frībus minorib' ſecū trahūt aliquā deformitatē. ¶ Nā nōnūꝗ aliq nō celebraturi ex aliq̄ cā ꝯpeilūt inuiti ⁊ indiſpoſiti celebrare vt ſatiſſaciāt elemoſynis pecuniarijs eiſdē exhibitis. Aliqñ vō a nō expertis appreciāt miſſe: maxime qñ nouena aut trecenaria offerūt: ⁊ ſm maiorē vel minorē ſūmā pecunie ſic auidi' acceptāt vel refutant. Aliqñ ſumūtur in tāta q̄titate ꝙ vix dicūt: vel ipi ſua auctate diſponūt libere tā de miſſis ꝙ̄ de pecunia alijs ꝯuētibus partiendo ignorātibus etiā ꝑncipali dño ⁊ ſubſtitut: ab eo: qđ ē ꝯtra.c.exiit.ꝑallegatū. Nōnulla alia d formia circa hoc experientia teſte cōiter ꝯmittūt: q̄ vel ſūt mala vel hñt ſpēm mali. ¶ Itē eſt talis receptio pecunie ꝯtra rl'az vt patet in ſupra allegatis: q͛ vbi alicui generaliter aliqd ꝓhibet: qđ expſſe nō ꝯcedit: intelligit eſſe denegatū. Cū igit ſit generalis ꝓhibitio regule de pecunia: nec per ſe nec per interpoſitā pſonā: non videt ꝙ talis receptio poſſit fieri nec dicta declaratio nicolai circa dātes ⁊ ſubſtitutos in hoc caſu vſꝙ̄q͛ obſeruātur vt cōiter: nā in tali pecunia videt tranſlatū dñium: cum ipi fratres diſponāt de ea ad libitū. ¶ Itē arguūt ⁊ fundāt ſuū intentū ex dicta cle.§.porro.vbi dicit. Quo circa oīs queſtus pecunie aut oblationū pecuniarū receptio in eccleſia vel alibi cipi vel trunci ordinati ad offerētiū ſeu dantiū pecunias reponēdas ⁊c. Sequit. Hec oīa ſūt frībus ſimpliciter interdicta. Ex quibus verbis ipi ꝯcludūt: ꝙ qcqd dat iſtiuſmōi: eſt oblatio pecuniarū ⁊ per ꝯſequēs interdicta. ¶ Itē fundāt ex quodaz dicto ſancti bernardini in quadā declaratiōe ſua ſup regulā vbi dicit ſic: ꝙ celebrare miſſas ꝓ pecunia vel ꝓmittere ꝓ tanta pecunia tot miſſas celebrare: eſt actus ꝓprietarij: igitur ꝯtra puritatē regule eſt ſilia facere. ¶ Itē q͛ hoc reſpectu aliquo mō mendicitas ad quā frēs tenēt ex regula relaxat: cū ſepe ex tali pecunia vberius ꝓuideat. ¶ His ⁊ alijs nōnullis rōnib' ⁊ auctoritatibus ꝯcludūt: hmōi ꝓfeſſorib' nō eſſe licitū talia

Tertia poſitio

Rō.i.iſti' poſitionis.

Scđa rō

Tertia.rō.

Quarta ratio.

Quinta ratio.

facere nec de tali pecunia dānata neceſſaria ad vite ſuſtentationē emere per rōnem ſupra in fine ſcde poſitionis poſitā. Hec illi.

¶ Reſponſio ad poſitiones prefatas.

VERUM eſt quidē: ꝙ ꝓpter humane infirmitatis corrupte lam vix reperiri pōt aliqua pſona vel ſtat⁹ ab omni macula re ꝓhenſionis imunis. Sed ⁊ nos veraciter negare nō poſſum⁹ quin inter pfectiōis euāgelice ꝓfeſſores pueri ſint aliqui ⁊ im perfecti ꝙ plurimi. Si igit̄ iſti quibus rūdem⁹ inſolentiū vitia repħēdere curāt: pconia laudū reportare debent. Si etiā indicijs manifeſtis diui no īſtinctu moti credant̄ id agere: per patientiā diſſimulādo aliquo mō ſilentiū eſt tenēdū. Nūc aūt qꝛ in totā fere familiā pſūptionis tella mittunt ⁊ tranſgreſſionis crimen impingunt: neceſſe eſt ꝓcacitati eoꝝ non fallaciter reſiſtere: ſed ꝓut dñs donabit ſynceriter ſimpliciter ⁊ vere prefatā pauperū chriſti familiā ab obiectis ſupra criminib⁹ excuſare: ſalua in oibus auctate ⁊ determinatiōe reuerēdi patris noſtri vicarij generalis ac etiā vicarij ꝓuincialis ⁊ alioꝝ venerādoꝝ patrū: correctioni ⁊ ſub iectioni quoꝝ oīa que dicent̄ ꝯmittūtur. ¶ Pro rñſionis tñ fundamēto p̄fatoꝝ dubioꝝ ante oīa tria ſunt notanda.

¶ Primum notabile.

PRIMUM notabile erit: qꝛ vt dicit̄ in. c. cum paul⁹. i. q. i. vbi fūdamētū deeſt: nulli⁹ boni opis ē ſup edificiū: liquido ꝯſtat fratres minores habere ꝓ fundamēto ſue ſacre religionis regulā ſancti frāciſci a ſede aplica ꝯfirmatā: cui ſedi eſt licitū regulas ⁊ ordines ſeu religiōes in eccl'ia dei approbare: ꝯfirmare vel infirmare eaſqꝫ declarare. Jura ſūt vulgaria in. c. fi. de religio. do. ⁊ in. c. vnico. eo. ti. li. vi. in. c. cū ad monaſteriū. cū ſequētib⁹ de ſtatu regu. ⁊ in cle. ne in agro. eo. ti. in. c. exijt. ⁊ i cle. exiui ſupradictis. Hoc idē ſcūs frāciſc⁹ ꝯfirmat in principio ⁊ fine ſue regule vt patet intuenti. Ex quib⁹ luce clarius reſultat: p̄fatū ſanctū virū regulā ⁊ ordinē p̄fatū oīno voluiſſe determinatiōi. ſubiectiōi. declaratiōi p̄fate ſedis ſubmittere. Et iſta potiſſima de cā in ea ſcripſit: qḋ nulla alia regula approbata in eccl'ia habet. ſ. ꝙ petāt a dño papa vnuꝫ de ſancte romane eccleſie cardinalib⁹ ⁊c̄. Nā cū ſūm⁹ pōtifex ſupmū graduꝫ pfectiōis in eccl'ia teneat: ipſe ſol⁹ hꝫ aliјs viā ad pfectioneꝫ tendēdi oñdere ⁊ ad eū eſt recurrēdū in dubijs ⁊ in cauſis arduis ⁊ maiorib⁹ ⁊ in fide ⁊ moribus credere ⁊ tenere qḋ ipa ſancta ſedes credit: tenet: determinat ⁊ approbat. vt in. c. palā. xi. di. cum ſequētib⁹. ⁊ in. c. de quib⁹. xx. di. ⁊. xxiiij q. i. quotiens. xij. di. preceptis. ⁊ in. c. maiores de bap. ¶ Et vt dicit aug. de anchona in libro de ptāte pape. q. lxvij. arti. i. lꝫ magiſtri ⁊ doctores valeant canones ⁊ alia priuilegia aplica interp̄tari: ſed interpretatiōes eoꝝ non cogūt̄ iudices nec nos obſeruare in foro iudicario. Sec⁹ ē de interpretatiōe romani pontificis ſeu declaratiōe quā iudices ꝯpellūt̄ obſuare ⁊ magiſtri cogūt̄ in ſcholis docere ⁊ p̄dicare: ideo interpretatio ſeu declaratio doctorum eſt p modū diſputationis pquirēdo ſanū intellectū ipoꝝ ſaluis verbis eoꝝ ſine additione ⁊ diminutiōe: ſꝫ interp̄tatio pape

eſt per modū determinationis:eo φ ſua determinatio ligat oēs ad tenen
dū ipā:nō aūt interptatio magiſtroꝝ.Similiter iterptatio ſeu declara
tio pape pōt eē cū additione ⁊ diminutione ſenſus vel ſētētie:ſ3 aliorū
minime.Hec ille.¶Ex qbus iferť:φ dicte declaratiōes ⁊ alie qcūqꝫ ſum
moꝝ pontificū ſup rl'a fratrū minoꝝ edite oīno ſunt obſeruāde ⁊ tenen-
de:⁊ in cuſtodiendis illis ē puritas rl'e ⁊ retributio multa.¶Et nō dicāt
aduerſarij φ ſunt gloſe rl'e in teſtamento ſancti franciſci ꝓhibite: qꝛ nec
ipſe ſanctus pater potuit pfatis ſūmis pōtificibus legē iponere vt.xxi.
diſ.c.inferioꝛ.⁊ de maio.⁊ obedi.c.ſolite.Hec etiā ipſa rl'a eēt rl'a nec obſ
uabilis ſine auctate.cōfirmatōe ⁊ declaratōe ſūmi pōtificis.¶POST
dictas declarationes Nicolai tertij ⁊ Clemētis.v.⁊ alioꝝ ſūmoꝝ ponti
ficū quibꝰ ē oīno ſtandū in oībus:primū locū tenēt ille declaratiōes ſiue
expoſitiones a ſanctis patribꝰ ⁊ doctoribus ordinis pfati edite:vt ſancti
Bonauē.⁊ ſancti Bernardini:quoꝝ pmus fuit miniſter generalis totiꝰ
ordinis ⁊ doctoꝛ pcipuꝰ in eccl'ia dei.Scōus vero vicariꝰ generalis ⁊ do
ctoꝛ etiā ſingulariſſimꝰ:amboqꝫ ſancti ⁊ glrioſi patres ordinis:quoꝝ di
cta ⁊ ſtatuta p maxime ſunt ab oībus venerāda ⁊ obſeruāda.¶Fuerunt
nihilominus alij doctores ⁊ patres ordinis q nōnulla ſtatuta ⁊ declarati
ones fecerūt viri excellētis vite ⁊ ſciētie:de qbus oībꝰ pōt itelligi qđ ſcri
bitur deutero.c.xvij.⁊ habeť tranſſumptiue in.c.p venerabilē.q filij ſint
legi.vbi diciť.Si difficile ⁊ ambiguū apud te iudiciū eſſe proſpexeris inter
ſanguinē ⁊ ſanguinē cauſam ⁊ cauſam lepram ⁊ nō leprā: ⁊ iudiciū iter
portas tuas videris variari:venies ad ſacerdotes leuitici generis ⁊ ad
iudicē q fuerit illo tpe:quereſqꝫ ab eis:q iudicabūt tibi iudicij veritatē ⁊
facies quodcūqꝫ dixerit q preſunt loco quē elegerit dñs:ſeqriſqꝫ eoꝝ ſen
tentiā:nec declinabis ad dexterā nec ad ſiniſtrā. Qui aūt ſuperbierit no
lens obedire ſacerdotis imperio q eo tpe miniſtrat dño deo tuo:decreto
iudicis morietur.Hec ibi.Que verba extendūtur ad oēs prelatos vt i.c.
abſit.xi.q.iij.Item ꝓuerbio.xxij.diciť.Ne tranſgrediaris terminos anti
quos quos poſuerunt patres tui.Et habetur tranſſumptiue.c.i.de ſepul.
Super q verba beatus Hieronymus dicit.vt habetur.xxiiij.q.iij.c.tran
ſierunt.Tranſierunt principes iude terminos quos poſuerūt patres eo
rum:qñ immutant mendatio veritatem ⁊ aliud predicant qꝫ a patribus
acceperunt.¶Ex quibus clare conſtat φ nullus ꝓprio ſenſu in obſuan-
tia rl'e pgere debet:ſ3 queadmodū nobis eſt traditū a patribꝰ atqꝫ diffini
tum.Uñ Leo papa dicit.Ea q ad ppetuā vtilitatē generaliter ſunt ordi-
nata:nulla cōmutatiōe varieť nec ad priuatū trahanť cōmodū q ad bo
nū ſunt cōe pfixa:ſed manentibus terminis quos conſtituerūt patres no
ſtri:nemo iniuſte vſurpet alienum:ſed intra fines ꝓprios atqꝫ legitimos
put quiſqꝫ valuerit in latitudine ſe exerceat charitatis.Hec ille.⁊ habe-
tur.xxv.q.i.c.iij.Et hoc quo ad primum notabile.

¶Secundū notabile.

SECUNDUM notabile eſt.qꝛ vt dicit beatus auguſtinus in li.
de agone chriſtiano cū actio ⁊ cognitio beatum hominē faciāt: ſi
cut in actione cauenda eſt nequitia: ſic in cognitione cauendus eſt erroꝛ.

Nequitia aūt eſt mūdū iſtū diligere: ⁊ q̄ in eo ſunt ꝑ magno habere: ⁊ ea concupiſcere ⁊ pro his laborare vt acquirant̄: ⁊ letari cū abūdauerint: et timere ne pereant: ⁊ contriſtari cū pereunt. Et tūc in cognitione eſt error: qn̄ quis ſe extimat ſcire qđ neſcit: ⁊ pro vero approbat falſum qđ ē ꝓprium erroris: nam error ſcđm Augu. eſt aliud pro alio putare vt in. c. q̄uis xxxviij. diſ. vbi dicit. Quāuis errare quanta poſſumus cura cauendū ſit non ſolum in maioribus verū etiam in minoribus rebus: nec niſi reꝝ ignorantia poſſit errari. non tn̄ eſt conſequens vt continuo erret quiſq̄ aliquid neſcit: ſed ſiquis ſe exiſtimat ſcire qđ neſcit ⁊ pro vero approbat falſum. Et ſicut ipſemet Augu. dicit in enchiridion. Sicut vel non eſt peccatum vel minimū atq̄ leuiſſimū errare in ijs rebus in quibus nihil intereſt ad capeſſendum regnum dei vtrum credant̄ an non: ⁊ vtrum vera putētur an falſa vel aliud pro alio putare. vt in. c. in quibus rebus. xxij. q. ij. ſic a contrario ſenſu eſt non paruū peccatum: errare in illis rebus in quibus conſiſtit ſalus anime. vel auſu temerario vnum pro alio tenere. Vn̄ eſaie v. dicitur. Veh qui dicitis bonum malum ⁊ malum bonum ponētes tenebras lucem ⁊c̄. Unde in talibus cōſulit ſcriptura diuina. Interroga patrem tuū ⁊ annūciabit tibi: maiores tuos ⁊ dicēt tibi. deute. xxxij. c. q̄r nō ſcđm ꝓprium ſenſum ⁊ ꝓut ſibi videtur: ſed ſcđm traditionē patrū ſacre regule ⁊ ſcripture ſunt intelligende ⁊ docende. Sūt. n. multa verba q̄ pn̄t trahi ad ſenſum quē ſibi vnuſquiſq̄ ſponte preſumpſerit: ſ; non oportet. Ideoq̄ oportet ſcientiā ab eo diſcere ſcripturaꝝ: q eā a maiorib⁹ ſcđ; veritatē ſibi traditā ſeruat. Hec Cle. papa. xxxvij. diſ. c. relatum.

¶ Tertium notabile.

TERTIUM notabile eſt q̄ iura iuribus ſunt concordanda: ⁊ eorum correctiones ſunt euitande ſi ſuſtineri valeant. vt in. cap. cu; expediat de elec. li. vj.

¶ Argumēta cōtra. i. poſitionē ſupra poſitam

Ratio ꝯtra primā poſitionē.

NUNC contra primā poſitionē per ea q̄ in primo notabili ponūtur arguitur ſic. Eccleſia vniuerſalis ſiue accipiat̄ ꝓ ſynodo rite congregato: ſiue pro papa cū concilio cardinalium in ijs q̄ agunt ꝑtinentibus ad ſtatum vniuerſalē totius eccl̄ie vel quantum ad fidem vel etiā quantū ad bonos mores in ſuis determinationib⁹ ſiue declarationibus cū ſit ſancta ⁊ imaculata. xxv. diſ. q̄uis: non poteſt errare: q̄r chriſtus orauit ꝓ ea. vt in. c. arecta. cū ſequētibus. xxiiij. q. i. Et ē ratio: q̄r ſpecialiter dirigitur a ſpū ſancto. vt in. c. violatores. xxv. q. i. ⁊ in c. igitur ſcđm ſanctoꝝ patrum. ea. cauſa. q. ij. Et q̄ ipſa ſancta eccleſia i huiuſmodi ſtatuit: declarat ⁊ decernit firmiſſima ⁊ perfectiſſima ⁊ ſanctiſſima ſunt ⁊ tanq̄ magiſtra eſt ab omnibus ſequēda. xj. diſtin. quis in fi. xij. diſ. c. i. ⁊. ij. xxij. diſ. oēs. Et in c. generali. cū ſequentibus. xxv. q. i. ⁊ in c. ꝓma ſalus ⁊. xxv. q. ij. c. amputato. Sed prefate declarationes Nico. iij. in c. Exijt. Et clemētis. v. i cle. Exiui. ſup regula fratrū minoꝝ ſunt hm̄oi: q̄r vna fuit edita in concilio vienēſi a ſpū ſancto: a quo tunc ſacrum conciliū regulabat̄: alia ſimiliter in eodē concilio fuit ſimili modo roborata ⁊ ſan-

c ita: in quibus prefata regula eſt pleniſſime declarata: ergo in eis cõſiſtit
omnimoda ſalus ⁊ pfectio: nec per eas vt iſti credunt derogaṫ quocunqꝫ
modo perfectioni ipſius regule: ⁊ contrarium temere affirmare eſſet er-
ror dãnabilis: ⁊ ſi cum contumacia: creſceret: culpa, vt dicit Joãnes nea-
politanus i quolibeto. xi. ⁊ Auguſ. de ancho. in libro de poteſtate pape.

Cõfirmatio rationis.

¶ Patet etiam qꝛ ſi in predictis declarationibus in quibus agitur ð mo
ribus eccl'ia erraret: cũ error in moribus cauſet maliciã: tũc eccl'ia vniuer
ſalis peccaret: ⁊ hoc eſſet vel dando occaſionẽ peccãdi, vel ĩpediendo hu-
iuſmodi ꝓfeſſores a ſua pfectione in r'la ꝓmiſſa. Nã aut regula ẽ obſua
bilis aut nõ: ſi nõ: eccl'ia errauit eã ap ꝓbando ⁊ confirmãdo, ſed ꝯſequẽs
ẽ falſuꝫ: ergo ⁊ añcedens. Si r'la ẽ obſuabilis ab oibus: tũc vl' in iſtis de
clarationib⁹ detraxit vel ſubtraxit de ei⁹ pfectione ad quã frẽs tenenṫ ex
ꝓfeſſione: vt videlicet circa ſubſtantialia r'le ⁊ circa p̃cepta diuina ſine ali
qua alia rationabili cauſa: ⁊ tũc poſſemus dicere: ꝙ eccl'ia dedit eis occa
ſionẽ recalcitrandi a ſua pfectione r'le: ꝯtra illud nemo mittens manũ ad
aratrũ ⁊c̃. qð ẽ abſurdũ: qꝛ tũc daret leges ſeu declarationes iniq̃s ⁊ ſic
nõ eẽt ſp ſancta: qð ẽ maximũ incõueniens. Et vt dicit ſanct⁹ Tho. p̃ma
ſcðe. q. 97. arti. iiij. ꝙ tunc talis diſpẽſator nõ erit fidelis i diſpẽſatione cõ
tra illud luce. quis putas ẽ fidelis diſpenſator ⁊c̃. qð eccl'ia vniuerſalis in
morib⁹ nõ facit. Reſtat igiṫ ꝙ in hmõi declaratiõib⁹ a ſpũ ſancto editis
⁊ ſancitis ẽ ois pfectio ⁊ vera ipius r'le obſuantia. Agit in argumentuꝫ:
qꝛ multa recepit ſancta mater eccleſia p aplos ⁊ alios ſanctos viros ca-
tholicos q̃ i euãgelio expſſe nõ hñtur: nõ tñ ꝓpterea derogatur euãgelio
xj. diſ. In his. Et. c. eccl'iaſtica x. ⁊. c. cũ marthe. de cele. mi. ergo ⁊c̃.

Rñſio ad fũdamẽtũ poſitõis oppoſite.

NUNC ad ſuũ motiuũ cũ diciṫ. Viuere ſcðm declaratiões ſũmoꝝ
pontificũ nõ ẽ viuere ſcðm regulã ad lrãm vel ſcðm intentionẽ be
ati fran. Rñdeṫ negando ꝯſequẽtiã. ¶ Ad ſuã ꝓbationẽ ꝙ allegãt teſta-
mentũ eiuſdẽ ſancti in quo ꝓhibuit mittere gloſas in r'la ⁊c̃. Itẽ ꝙ frẽs
nõ auderent petere lraꝫ ap'licã ⁊c̃. dupliciter põt rñderi. ¶ Primo qꝛ il-
la verba cũ nullã habeãt auctateꝫ nec a r'la nec a p̃fata ſede: vt patet per
Gre. ix. in ſua declaratione ⁊ p Nicolaũ p̃fatũ in di. c. exijt. p ꝯſequẽs nõ
cadũt ſub ꝓfeſſione regulari nec ſunt obligatoria. Ideoqꝫ quantũ ad hoc
nullius ſunt auctatis. ¶ Scðo. Rñdeṫ ſic. Qꝛ i p̃fatis verbis ſctũs fran.
nõ ponit legẽ ſummis pontificibus vꝫ nõ poſſint ⁊ valeant declarare: in
terp̃tari: elucidare dubia ipſius r'le q̃ ꝓ tpe poſſent oriri: qꝛ vir ſanct⁹ q or
dinẽ ⁊ regulã ſedi ap'lice ſubmiſerat ⁊ ipemet eidẽ ꝓfeſſionẽ emiſerat: ta-
le qd nõ faceret: ⁊ ſi faceret: nihil erat, vt in. c. iferior ſedes. xix. diſ. nec eti
am ſuis ſucceſſoribus potuit ꝓhibere ſcðm p̃fatos romanos pontifices:
qꝛ par in pareꝫ nõ habet iperiũ. vt in. c. inotuit. de electi. Nec ꝓhibere cre
ditur diſpẽſationẽ aut relaxationẽ circa aliq̃ p̃cepta ⁊ ſtatuta r'le concer-
nẽtia exteriores obſuãtias corporales: qꝛ tũc ſibi ipi cõtradiceret: nã i di
uerſis locis r'le ꝯcedit diſpẽſationẽ poſſe fieri: nõ dico tm̃ p papã: iſꝫ etiaꝫ
p p̃latos ordinis. Et hoc cõiter teneṫ a doctorib⁹ poſſe fieri dempt; trib⁹
votis ſubſtantialib⁹: dũ tñ talis diſpẽſatio deſeruiat neceſſitati vel chari
tati. Et eſt hoc regulare in oibus regulis ac ſtatut; canonicis vt dicit. S.

Bernard⁹ ſatis copioſe in libro de p̃cepto ⁊ diſpenſatione: nec p̱ hoc ſᷓm eũ derogat̃ pfectioni r̃le. Vñ dicit. Quãdiu ergo charitati militãt ſtatuta r̃le: imobiliter fixa ſunt: ita .ſ. ꝙ mutari non pñt nec ab ipis p̃poſitis ſine offenſa: at ſi econtrario cõtraria forte aliqñ charitati viſa fuerint: ijs dñta ꝑat qbus hoc poſſe videre datũ ẽ: ⁊ ꝓuidere creditũ ẽ: nõne iuſtiſſimũ eſſe liquet: vt q̃ ꝓ charitate inuẽta fuerunt: p charitate quoqꝫ vbi expedire vi debit̃ vel omittant̃ vel intermittant̃ vel in aliud forte ꝯmodi⁹ demutent̃? Hec ille. Hoc etiã tenet Alexander ⁊ cõiter oẽs. Sũt iura ad hoc .xj. diſ. c. nolite. ⁊ diſ. xiiij. c. ſi. p̱ Leonẽ papã. ⁊ in. c. priſcis. lv. diſ. ⁊ p̃ma. q. vij. re gritis. in textu ⁊ glo. ⁊ cũ. c. ſequẽtib⁹. Et ꝙ poſſet fieri p̱ p̃latos ordinis in r̃la fratrũ minoꝝ: tenet p̃fatus Alex. ⁊ directo. li. ij. ti. 19. ⁊ angelus i ſũ. ma. Sꝫ ẽ credendũ ipſum ſanctũ patrẽ ꝓhibuiſſe in illis verbis fieri glo. p̱ q̃s ſtat⁹ ſubſtantialis ordinis actaret̃. vel ꝯtra p̃cepta ⁊ alia ibidẽ poſi ta q̃ tranſgreſſioni ⁊ corruptele deſuirẽt nõ frugalitati ⁊ charitati: ⁊ tales q̃ ipam regulã confundant ⁊ non elucident. Et p̱ iſta patet rñſio ad illud vbertini in principio allegatam de mẽte fr̃is Hugonis. ſ. ꝙ oẽs declara tiones deſuiũt ipfectioni: hoc ẽ intelligendũ: q꜖ ꝓpter ifirmos ſancti pa tres ⁊ doctores eccl̃ie ⁊ ordinis decreuerũt r̃le tꝑare rigorẽ ſcðm mentẽ ⁊ intentionẽ ſancti patris fran. nec ꝓpter hoc credant̃ deſtruxiſſe regulã nec ei⁹ p̃fectioni derogaſſe. Vñ ⁊ ſanctus Bernardus in ſua apologia cõ tra quẽdaꝫ q iſtiuſmodi dicebat velle regulã ad l̃raꝫ obſeruare ſine aliq̃ diſpenſatione inquit ſic. Si regulã ab oĩbus q eã ꝓfeſſi ſunt ad l̃ram cen- ſes eẽ tenedã vt nullã oĩno diſpenſationẽ admitti patiaris: audacter di- co: ꝙ nec tu nec ille eã teneatis. Nã ⁊ ſi ille quãtuꝫ qdẽ ꝑtinet ad obſuã- tias corporeas: i plurib⁹ offendit. Impoſſibile ẽ te quoqꝫ vl̃ i vno nõ trãſ gredi. Scis aũt q꜖ q i vno offendit: oĩm ẽ reus. Si v̓o ꝯcedis aliq̃ poſſe mutari diſpẽſatiue: ꝓculdubio ⁊ tu illã tenes ⁊ ille: q̃ꝗ̃ diſſimilit̃: nã tu qdeꝫ diſtricti⁹: at ille fortaſſe diſcreti⁹. Hec ille. ¶ Si aũt p̃fata iſtoꝝ obie ctio referat̃ ad hoc ꝙ i dictis declaratõib⁹ ſunt aliq̃ diſpẽſationes ſeu re laxatões aut extẽſiones de qb⁹ nihil i r̃la nec eis ſanctus fran. vſ⁹ ẽ: dicẽ duꝫ ꝙ i eis nihil agit̃ ꝯtra ſubſtãtialia ꝓfeſſionis nec ꝯtra p̃cepta niſi de- clarãdo: vt ſciat̃ qũo quiſqꝫ ſuã debeat itelligere ꝓfeſſionẽ ⁊ ad q̃ teneat̃ ⁊ qũo. Nec i diſpẽſationib⁹ diſcrepãt a fundamẽtis r̃le directe vl̃ indire cte: vt patet liqdo ſane itelligẽti ⁊ diſcurrẽti p̱ ſingula. Si v̓o extẽſiones vel modificationes aliq̃ fiũt i aliqbus: hoc fit iſtante neceſſitate vl̃ vtilita te ordinis: ⁊ vt meli⁹ charitati ⁊ ꝓfectui ei⁹ deſuiat̃. Nec i his agit̃ ꝯtra intẽtionẽ ſancti patris inſtituẽtis p̃fatũ ordinẽ: vt ſatis colligit̃ ex ijs q̃ p̃ fati Gregorius ⁊ Nico. dicũt. Inſup non tenent̃ fr̃es ex ſua ꝓfeſſione ad illam pfectionẽ quã ſanctus fran. in vita tenuit: ſꝫ tm̃ ad ea q̃ in r̃la cõti netur ꝓut dictũ ẽ. Nec ille reuelationes q̃ in floreto vel alibi legunt̃ q̃ ſᷓm iſtos vident̃ ꝯtraria predictis ſunt tante auc̃tatis. immo nullius: cum le gamus ſanctos viros canonizatos in ordine ⁊ doctores famoſiſſimos ⁊ alios nõnullos has declaratões tãq̃ pfectiſſimas veneratos ⁊ tenuiſſe ⁊ ſub eiſdẽ vixiſſe: ⁊ i pleriſqꝫ capl̃is generalib⁹ hoc idẽ ſtatuiſſe: ꝙ viuẽdo ſcðm eas: ẽ viuere ſcðm pfectũ intellectũ ⁊ intentionẽ beati Fran: ⁊ aliud

tenere eſt erroneū

¶ Argumenta contra .ij. poſitionem.

CONTRA ſcdam poſitionē in qua dicūt ꝙ modernꝰ viuendi modus qui nūc cōiter quaſi tenet̄ nō eſt ſm rl̄am, nec ſm declaratiões pfatas: ⁊ ꝑ ꝯſequēs non eſt ſecurꝰ quo ad ꝯſciam.

Argumentū. ¶ Arguit̄ ſic. Regula eſt vulgata in iure: ꝙ conceſſo principali ꝯceditur ⁊ acceſſoriū: ſicut ecōuerſo: deſtructo principali: deſtruit̄ ⁊ acceſſoriū: vt remota fide nihil boni meritorij pōt eſſe in hoīe .xxviij. q. i. §. ex his. ⁊ in. c. pterea. ⁊. c. prudentiā de officio delegati. ⁊ in. c. de prudentia de dona. inter vi. ⁊ vxo. vbi dicit̄: ꝙ cui ꝯmittit̄ cā mrimonij terminādā ꝯmittitur etiā tāq̄ acceſſoriū cauſa dotis. ⁊ in. d. c. pterea. dicit̄. ꝙ ex quo cauſa alicui ꝯmittit̄: ſup oibus q̄ ad cām ipſam ſpectare noſcūt̄ plenariam recipit ptātem. Et de re. iu. li. vi. Acceſſoriū naturā ſequi ꝯgruit principalis. Sed i regula frū minoꝝ ꝯcedūtur q̄dā tāq̄ principalia: ergo ⁊ acceſſoriū. Cōſequētia eſt nota.

Probatio minoris. ¶ Probat̄ ꝙ in ea ꝯcedāt̄ aliq̄ tāq̄ principalia. Nā q̄dā ſunt q̄ agūt ad vitā ſpūalē: q̄lia ſūt q̄ agūt ad cultū diuinū ⁊ ſtudiū ſpirituale vel ſapientiale. ſ. que religioni conueniūt: diſcipline ꝯgruunt ⁊ ſaluti ꝓficiunt: per que ſtatus religionis ꝯſeruat̄ ⁊ decoratur ⁊ deus colitur ⁊ laudatur. Alia ſūt que ꝯcernūt vitā corporalē ſine quibus humana vita tranſiri minime poteſt: vt ſunt victus, veſtitus, domus ad habitandum, lectus ⁊ ſimilia. Qr autem hec omnia concedant̄ in regula: patet per dominū nicolaum in. d. c. cxij. in. §. porro. in fine vbi dicit ſic. Profecto non fuit confeſſoris chriſti regulā inſtituētis intētio quinimmo contrarium in ipſa ſcripſit: contrarium viuendo ſeruauit: cū ⁊ ipſe temporalibus ad neceſſitatem vſus ſit: ⁊ in pluribꝰ locis in regula vſum talem licere fratribus manifeſtet. Dicit namq̄ in regula ꝙ clerici faciant diuinum officium ex quo habere poterunt breuiaria: ex hoc patenter inſinuans: ꝙ fratres ſui habituri eſſent vſum breuiarij ⁊ librorū qui ſunt ad diuinum officium opportuni. In alio quoq̄ capitulo dicitur: ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorum ⁊ alijs fratribus induendis per amicos ſpūales ſolicitam curam gerant ſcdm loca ⁊ tempora ⁊ frigidas regiones: ſicut neceſſitati viderint expedire. Alibi exhortans frēs per ꝯgruū laboris exercitiū ad ocium euitandum dicit: ꝙ de mercede laboris pro ſe ⁊ ſuis fribus corporis neceſſaria recipiāt. In alio quoq̄ caplo ꝯtinet̄: ꝙ frēs vadāt ꝓ elemoſyna ꝯfidenter. Habetur etiā in eadē regula: ꝙ i pdicatiōe quā fratres faciūt ſint examinata ⁊ caſta eoꝝ eloquia ad vtilitatē ⁊ edificationē ppli annūciando eis vitia ⁊ virtutes penam ⁊ gloriā. Sed conſtans eſt ꝙ hec ſupponunt ſciam: ſcia requirit ſtudium: exercitium vero ſtudij conuenienter haberi non poteſt ſine vſu libroꝝ. Ex quibus oibus ſatis clare patet ex regula: ad victum ⁊ veſtitum diuinum cultum ⁊ ſapientiale ſtudiū neceſſariū rerū vſū fribꝰ eſſe conceſſum. Hec ille in dicto. c.

¶ Cōfirmatio ad ꝓbationem minoris. ¶ Cōfirmatur etiā hoc ꝑ dñm cardinalem zamb. in di. cle. exiui. qui hec verba ponit in. §. cum etiā. Et addit ꝙ he cauſe videntur generaliter oēs neceſſitates cōprehendere. Itē idē papa Nicolaꝰ in preallegato. §. paulo ſupiꝰ dicit. Quinimo neceſſariaꝝ

rerum: tam ad vite ſuſtentationez q̄ ad officioꝝ ſui ſtatus executionē mo deratus vſus rerum ſcđm coꝝ regulam ⁊ veritatem omnimodam cōceſ ſus eſt fratribus. Conceſſo igitur principali vt monſtratum eſt conceduntur ⁊ acceſſoꝛia: q̄ acceſſoꝛia accipiūt hic pro illis rebus ſine quib⁹ ſupꝛa dicta quoquomodo haberi nō poſſunt. Tale quid eſt quedam facultas ɔ ceſſa pauperibus ſancti euāgelij: vt mēdicando vbiq̄ hmōi neceſſaria cō ſequi poſſint. ¶ Circa qđ eſt notandū q̄ circa res tpales pōt dari duplex differentia quantū attinet ad pꝛefatos fratres minoꝛes. Nam quedā ſunt vel poſſunt eis concedi in vſum tantū: ita q̄ fratres p̄fati pñt habere in eis ſimplicez vſum facti tantū: vt ſunt omnia alia pꝛeter denarios vel pe cuniam. Alia ſunt in quibus nō dico dñium ⁊ ꝓpꝛietatē: ſed nec ſimplicē vſum vllo modo poſſunt habere: vt ſunt denarij: vel pecunia. Nūc vero de pꝛimis rebus nullū dubiū q̄ ipſis fratribus ſimplex vſus reꝝ ſine ali quo dñio ⁊ ꝓpꝛietate ⁊ ceteris alijs; minime eſt ꝓhibitus: immo eſt con ceſſus: vt patet in. d. c. exijt. ⁊ in. d. cle. Exiui. in diuerſis locis. Vñ ⁊ p̄fat⁹ pontifex nihilominus quaſi tacite reſpōdendo quoꝛūdaz detractionibus moꝛdentiū, dictos fratres ⁊ regulā tanq̄ impoſſibilē ad obſeruandū ⁊ q̄ ſe diſcrimini tanq̄ homicide cōmittant vel ſint dei cōtemptoꝛes dicit ſic in dicto. §. poꝛro. Sic enim ſeipſos cōmittūt diuine ꝓuidentie in viuēdo: vt viā nō cōtemnant prouiſionis humane: quin vel de ijs: q̄ offerunt libe raliter vel de ijs q̄ mendicantur humiliter vel de ijs q̄ acquirunt per labo ricium ſuſtentent: qui triplex viuendi modus in regula ꝓuidetur exp̄ſſe. Et infra ſequitur: q̄ cuz in tpalibus rebus ſit conſiderare pꝛecipue dñiuz. ꝓpꝛietatem. poſſeſſionē ⁊ vſum fructum ⁊ ſimplicem vſum facti: ⁊ vlti mo tanq̄ neceſſario egeat: licet pꝛimis carere poſſit vita moꝛtalium: nul la tamen eſt pꝛofeſſio q̄ a ſe vſum neceſſarie ſuſtentationis excludat. Hec ille. ¶ Et ſanctus Bonauentura. xij. capitulo ſue apologie dicit. Si enim ſufficientiam victus quantum ad vſum opoꝛtunū huiuſmodi pauperes reſpuerent: vtiq̄ ſe ipſos necarent: nūc aūt ſic recuſant poſſeſſionis domi nium: q̄ ſuſtentationis neceſſarie nō abijciūt vſum: ſic ſe cōmittunt diui ne prouidentie: vt viam nō ſpernant ꝓuiſionis humane: quomin⁹ ſuſtē tari valeant vel de ijs q̄ gratis offeruntur vel de ijs q̄ mendicant humili ter vel de ijs q̄ per laboꝛicium acquirunt. Et addit. His enim modis vi xerunt hactenus hmōi pauperes in magna multitudine ſexaginta annis ⁊ amplius. Hec ſanctus Bona. ¶ Et de ijs parua eſt dubitatio vl' nulla: ſed de alijs rebus tpalibus quaꝝ pꝛopꝛietas ⁊ vſus omnino interdicitur fratribus: eſt vis totius dubij vt ſunt denarij ⁊ pecunia: maxime cum in his acceſſoꝛijs de quibus loquimur pꝛedicta nō paruū locum videantur habere: ⁊ ſepe numero ſine eis alia vite neceſſaria pꝛincipaliter ex regula conceſſa (vt monſtratum eſt) maxima cū difficultate poſſint haberi. Vn de ſuper illud Matth. x. nolite poſſidere aurū neq̄ argentū neq̄ pecuni am dicit glo. Duo ſunt genera neceſſarioꝝ: Unū quo emunt neceſſaria: aliud ipſa neceſſaria. Per pecuniaz in zonis intelligitur illud vnde emū tur: per peram vero id quod emit. Et de his eſt expꝛeſſa pꝛohibitio ⁊ om nino interdicta fratribus in regula. ¶ Sed ſanctus Bonauen. in pꝛefato

Duplex differē tia reꝝ tpaliū: ⁊ quaꝝ fratribus minoꝛibus ɔce datur vſus.

libro.c.xi.hanc dubitationem elidit ſic. Nequaq̄ fratres minores ꝓfitē-
tur ꝙ nullus eis prouideat ⁊ elemoſynā faciat per ſe vel per interpoſitā
pſonā: q̄ꝛ hoc collegio mendicantiū pauperū ⁊ impoſſibile foret ⁊ ſtultū:
ſꝫ ꝙ ipſi iuxta formā in euangelio traditā euāgelicis viris: pecuniā nul-
lo mō poſſideant. Hec ille. ¶ Item idē ſanctus in ep̄la ad magiſtrū in no
minatū ſit ait. Non credo te aliq̄tenus dubitare: quin pauperibus quan
tūcunq̄ extremā vouerint paupꝛtatē. liceat recipere elemoſynā: niſi velit
ſe occidere: qḋ ſi nefas eſt: licet hoc fratribus: qḋ nullus ſane mētis igno
rat. Nō eſt igiť contra eoꝝ ꝓfeſſionem ſiq̄s diues hō hanc.ſ. pecuniam
eis miniſtrat manu ꝓpꝛia: ꝙ ſi voluerit poteſt eis miniſtrare p̄ manum
ſerui ſui. ꝙ ſi ille ſuus nō poſſit ſed cōmittat alij: quare nō liceat p̄ manū
tertiā? nō videť. quare etiā vſq̄ ad decimā manum? nō video. Oꝛ ſi diues
habens pecuniā dat victū aut veſtitum fratribus neceſſariū: nōne pōt ipe
manu ſua emere? nōne poteſt ipſe pecuniā pro emptione alij cōmittere ⁊
ſic per multas manus in vſus fratrum expendere pro releuandis eoꝝ
neceſſitatibus ſine offenſione fratrum? quis ſane mentis hoc dubitat: cū
pecunia ita ſit dn̄i cū cōmittitur pſone intermedie ac ſi ipſe domin⁹ eam
manu ꝓpꝛia conſeruaret? niſi quis forte ita deſipiat vt dicat: ꝙ pecunia
in manu ſuientis poſita trāſeat in eius dn̄ium ⁊ deſinat eſſe dn̄i: qḋ peni-
tus abſurdum eſt. Hec ille ſanct⁹ doctoꝛ. Ex q̄bus verbis manifeſte cla-
ret: ꝙ loq̄tur de pecunia cui⁹ poſſeſſio. ꝓpꝛietas. dn̄ium ⁊ vſus licet ex re
gula ꝓhibeatur: ſꝫ nō ꝓhibeť ꝓuiſio fratrib⁹ neceſſaria habita p̄ modos
licitos ex ipſa pecunia: Cū hac ſententia cōueniūt Gregorius non⁹. In-

¶.ij.argu.ↄtra ſcḋaꝫ poſitōeꝫ.

nocentius.iiij. Nicolaus.iij. ⁊ Cle.v. i ſuis declaratiōib⁹. ¶ PROBA
TUR etiā hoc tali ratiōe. Nulla lex vel regula nec cōſuetudo ē nec eſſe
pōt ↄtra dictamē legis nature: vt patet.v.diſ. naturale ius p̄matū tenet
inter oīa iura ⁊ tp̄e ⁊ dignitate: cepit enim ab exoꝛdio naturalis creatuꝛ:
nā nec variať tp̄e: ſꝫ imutabile ſp̄ p̄manet. ⁊ ibi in glo. dꝛ Oꝛ in q̄ttuoꝛ dif
fert ab alijs iuribus. Et p̄ totā octauā ⁊ nonā diſ. notať: ꝙ oīs cōſuetudo
⁊ lex ſeu cōſtitutio cedūt iuri naturali. Sꝫ ↄſeruatio vite humane per vi-
ctū ⁊ veſtitū ⁊c̄. eſt ex dictamine legis naturalis ſine q̄bus hō ſcḋm ↄditi
onē ſue pſone viuere nō pōt. vt dꝛ in. l. legatꝫ. ff. de alimētis ⁊ ciba. lega.
vbi dꝛ. ꝙ cibus. potus. veſtitus. lectus. habitatio ⁊ ſimilia ſunt ſine q̄b⁹
hō ſcḋm ↄditionē ſue pſone viuere nō pōt. Idē in. l. victus. ff. de v̄bo. ſi-
gni. ⁊. i. diſ. ius naturale. igiť ⁊c̄. Patet etiā: nā q̄cūq̄ lex ſiue r̄la debꝫ eē
honeſta. iuſta. poſſibilis. ſcḋm naturā. glo. i. naturalē ratione. ⁊ ſcḋm con
ſuetudinē patrie. glo. cōſuetudo iterpꝛetať legē. extra de v̄bo. ſigni. abba
te. ⁊ in. c. cū dilectus. de ↄſue. loco tp̄iq̄ cōueniens. neceſſaria. vtilis ⁊ ma-
nifeſta ne aliq̄d p̄ obſcuritatē incautū captione. i. fraude cōtineat: nullo p̄
uato cōmodo ſed ꝓ cōi oīm vtilitate cōſcripta. iiij. diſ. c. erit aūt lex. Que
oīa in regula fratrū minoꝝ q̄ ſancta ⁊ pfectiſſima eſt ſunt: aliter tn̄ atq̄
aliter. Igiť ↄcluſio nr̄a luce clarioꝛ oſtendiť: ꝙ in ea cōceduť ⁊ q̄daꝫ tan
q̄ principalia ⁊ cōſimiliter acceſſoria ad ea: ⁊ ꝙ dictoꝝ fratrū minoꝝ re
gula nō diſcoꝛdat a vita: nec cōis ipſoꝝ modus viuēdi ſi ſcḋm declarati
ones predictas teneať ⁊ obſerueť, diſcoꝛdat a regula. Et. iiij. magiſtri di-

cunt hic: ꝙ q̄uis ꝓprietas oīm rex̄ tollat̄ a fratribus: verūtamen nō tollitur vſus rex̄: qꝛ ſic eſſet cōtra legem nature: cū ſine vſu taliū rex̄ nō poſſit eſſe nature conſeruari. ¶Sed nihilominus eſt notandū ⁊ ſatis bñ: ꝙ ſicut ille calūniatoꝛ contra quē p̄fatus ſanctꝰ Bona. apologiā edidit inter alia vt patet. c. xj. cōtra p̄fatum oꝛdinē ⁊ eius frēs calūniabat̄ dicēdo. Quox̄ ſunt pecunie quas ꝑ ꝓuincias nō ceſſatis a diuitibus petere ⁊ in vnū congregare niſi aliquid habeatis cōe? Similimodo nō imerito nunc tēpoꝛis ſimilis calumnia rationabiliter poteſt a nōnullis inferri. Quid ſibi vult tanta girouagatio. diſcurſio quoꝛūdaꝫ hinc inde per curias regūꝫ ⁊ aulas magnatox̄ ⁊ nūdinas nō ſolū in ꝓprijs ſed in exteris ꝓuincijs ꝓ pecunijs acquirendis? quox̄ hiatus ⁊ appetitus nūq̄ dicit ſufficit nō ſine magno ſcandalo videntiū: taliter: ꝙ poſſumus dicere vt ſanctus dicit Bonauētura in quadaꝫ ep̄la. ꝙ pecunia noſtri oꝛdinis pau̇ptati ſunt oīa inimica: auide petitur: incaute recipitur: ⁊ incautus contrectatur. Cuius eſt tam importuna petitio q̄ omnes tranſeuntes per terras adeo abhoꝛrent fratrū occurſuꝫ: vt eis timeant quaſi p̄donibus obuiare? Et eſt huius potiſſima cauſa qꝛ ⁊ edificijs ⁊ cibis ⁊ alijs curioſitatibus paucis nō contenti: finem ſibi nūq̄ imponūt. Quā ob rem nō ſolum rex̄ ſed ⁊ regule ⁊ voti ⁊ fame prodigi ſalutis vitaꝫ ducunt enoꝛmiter diſſolutā. vt in. c. ſi. de accuſa. Que quidē a nōnullis fieri in oꝛdine ſepe ⁊ ſepiſſime nō dubito: abſit tamē vt ſint de oꝛdine. ¶Nullus quippe oꝛdo recipit inoꝛdinatum. Quod vero inoꝛdinatū eſt: oꝛdo nō eſt. Unde nō aduerſus oꝛdinem ſed pro oꝛdine loqui intendimus: qꝛ nō oꝛdo in hoibus: ſed hominiūꝫ vitia rep̄hēdēda ſunt. Supponūt iſti ꝯtra quos loq̄mur talia fieri ab aliq̄bus: ſuppono ⁊ ego deteſtans omnes tales queſtas ⁊ receptiones pecuniarum ⁊ ꝓprietates quarūcunq̄ rex̄: q̄ per regulam ⁊ eius declaratōes ſunt fratribus interdicta. Uituperant illi: vitupero ⁊ ego. Jmmo ⁊ oēs ſi inquirantur hoc ideꝫ reſpondent: qꝛ qui talia agunt digni ſunt moꝛte: nō ſolū q agunt: ſꝫ q talia conſentiunt pari pena plectendi ſunt. vt in. c. p̄mo de officio. dele. Hoc tantū dico. Etſi inficiari veraciter nō poſſumus quin in oꝛdine ab aliquibus iſta fiant ⁊ ſint in aliquo p̄dictox̄ culpabiles: cū nec in duodecim ap̄lis vt p̄fatus ſantus dicit talis ꝑfectio potuit reperiri: ſed nos cōitatem ⁊ ſtatum oꝛdinis nō particulares exceſſus cōfuſiōe plenos defenſare curauimus. Et quidē diligentibus puritatē oꝛdinis in hac re moleſtū me foꝛe nō timeo: quin immo gratū ꝓculdubio accepturi ſunt: ſi ꝓſeq̄mur quod ⁊ ipi oderūt: ⁊ defenſamus qḋ a patribus accepimus. Ridiculū enim eſt ⁊ ſatis abhominabile dedecus: vt traditiōes q̄s antiquitus a pr̄ibus ſuſcepimus infringi patiamur. xij. diſ. c. ridiculū. Si aliq̄bꝰ vero diſplicuerint: ipi ſe manifeſtant ꝙ oꝛdinē nō diligūt. Jgitur nō pudeat vos erroꝛē vr̄m coꝛrigere q poſiti eſtis vt aliox̄ coꝛrigatis erroꝛes: qm̄ apud iudicē diſtrictū in q̄ menſura menſi fueritis remetiet̄ vobis. vt in. c. q̄liter ⁊ quando. i. de accuſa.

Obiectio.

Rñſio ad obiectionem.

NUNC ſup eſt ad obiecta ꝑ iſtox̄ p̄te reſpōdere. Et licet ex ſupradictis liq̄do ꝯſtaret eox̄ ſolutio: attamē vt veritas clariꝰ eluceſcat, aliqua prius ſunt notanda: de quibus ⁊ ſi ſupꝛa memoꝛiam fecimus ſed

Solutio obiectox̄ ſ[illegible] poſitiōis oppoſite.

Aſſignat duplicem differẽtiaz rerꝝ tpaliũ: ⁊ qbus ⁊ quõ debeant frẽs vti.

nũc cõmodiꝰ aliq̃ notabilia ponentur ſcd̃m prefatum ſanctuz Bonauẽ.
in dicta apologia.xi.caplo vbi ſic inquit. ¶ Bona tpalia ſeu res tpales
quantum attinet ad fratres minores poſſunt dupliciter conſiderari: naz
quedam ſunt in quibus datur dñium.proprietas.poſſeſſio.vſuſfructus ⁊
ſimplex vſus facti. Et licet primis poſſet carere vita mortaliũ ⁊ vltimo
tanq̃ neceſſario egeat: nulla profeſſio prorſus eſſe poteſt: omnino tpaliũ
rerꝝ abdicans vſum. Uerum ei ꝓfeſſioni que ſponte deuouit chriſtum in
extrema paupertate ſectari condecens fuit: vniuerſaliter rerum abdicare
dñium: arctoq̃ rerꝝ alienarꝫ ⁊ ſibi conceſſarꝫ vſu eſſe contentam. Unde in
eorꝫ regula continetur. Fratres nihil ſibi appropriẽt nec domũ nec locũ
nec aliquam rem. Hec ille. Que proprietas vt ibidem dictus ſanctus dicit
⁊ ꝓbat per auctatem Gregorij.ix. nõ tantũ priuatis perſonis ẽ iterdicta:
ſed etiaz toti collegio. Et infra proſequitur. Sane queadmodũ eſſentiale
cuiuſlibet religionis ſtatui eſſe demonſtratur ꝙ nulla perſona priuata
poſſideat aliquid proprium: ſic nec hmõi pauperũ religio tota: q̃ quidem
ad abdicationem proprietatis cenſetur ſicut vna perſona. Queadmoduz
igitur monachus vel quiuis religioſus vtitur veſtibus.calciamẽtis.
cibis ac ceteris q̃ vſu cõſumũtur: ita tamẽ ꝙ nihil ſibi apꝓpriat quo
ad priuatum dñium: nec propter talem vſum efficitur ꝓprietarius: qꝛ ꝓ
prietas ſemper collegio reſeruatur: ſic ⁊ de collegio iſtiuſmodi pauperũ
ſumoq̃ pontifice intelligere debet quicunq̃ de profeſſione ipſorꝫ ſentire
vult tam vere q̃ pie. Et propterea ſicut illud quod datur monacho qualiſcunq̃
ſit intentio dantis: non in ipſius tranſit dñium: ſed totius collegij
⁊ ſubiacet diſpoſitioni abbatis etiaz ſi dans nihil de collegio cogitet: ſic
quicquid datur congregationi minorꝫ fratruz in ius dominiũ. ꝓprietatẽ
ſummi pontificis ⁊ romane eccleſie tranſit: precipue cum ipſi fratres ius
ſeu ꝓprietatem alicuius rei ſibi acquirere nulla ratione intendant. Hec ille
ſanctus. Et allegat ibidem nõnullas concordantias iuris ciuilis ſatis
ad hoc vtiles q̃ ibidem videri poſſunt. Et cum ſua poſitione concordant
prefate declarationes. ¶ Scd̃a conſideratio circa res tpales eſt ꝙ quedã
ſunt de quibus non eſt fratribus conceſſum vti poſſe: queadmodum ẽ de
pecunia. Poſſeſſio namq̃ eius tam per ſe q̃ per interpoſitam ꝑſonã cadit
ſub ꝓhibitione. Et vt omnis tollatur de medio calũniandi materia: licet
ſupra aliqua dixerim breuiter q̃ in illo loco deſeruiebant: nihilominꝰ
nũc ponam verba prefati ſancti doctoris ad litteram in dicto caplo. Dicit
nãq̃ ſic. Intelligendum eſt q̃ perſona interpoſita cui pecunia diſpenſanda
cõmittitur: poteſt intelligi recipere aut tenere ipſam pecuniam vel
auctoritate dantis vel auctoritate illorꝫ pro quorꝫ neceſſitate releuãda cõ
mittitur. Et hoc nõ debuit nec potuit inhiberi pauperibus mendicãtibꝰ:
quin per interpoſitam perſonam ipſorꝫ valeat releuari neceſſitas: qꝛ valde
abſurdum eſt intelligere: ꝙ cuiuis diuiti nõ liceat elemoſynam per ſe
ipſum aut per alterum ꝓ ſua voluntate conferre. Qꝛ ſi reſeruet auctoritate
illius pro quo diſpenſanda eſt: ei competit ⁊ in cauſam trahere ⁊ cetera
agere que poteſt quiſquis verum rei ſibi vendicat dominiũ. Et hoc qꝛ
ꝓfeſſioni fratrũ nullatenus ꝯuenit: beatus Franciſcus expreſſe inhibuit:

quia ſm̄ veritatem q̄ſtum ad ꝓprietatē rei non refert: vtrū quis hoc mō
recipiat per propriam manū vel alienam. Hanc autē differentiam ⁊ na
turalis ratio docet: ⁊ ius ſcriptū dictat: ⁊ ſcriptum papale cōfirmat. De
primo. Sicut enim multum refert: vtrū qui miniſtrat alicui ſit ipſius ſer
uus vel alicuius excellētioris perſone pro cuiꝰ voluntate ⁊ imperio mi-
niſteriū illud impendit: quēadmodū differūt miniſteriū ſeruile ⁊ liberale
miniſteriū humanū ⁊ angelicū: ſic multū differt vtrum ille inter medius
nuncius perſonā teneat dantis vel accipientis. De ſecūdo. Scd̄m etiã
ius ciuile multū differt cum creditori debitor pecuniā ſolutuꝛꝰ alicui iter
medie pſone ꝯmittit: vtrum ille medius ſit ꝓcurator debitoris an credi-
toris. Si eni ꝓcurator eſt creditoris ⁊ pecunia perdatur ante ſolutionẽ
ipſi: creditori ꝑditur ⁊ iam pro ſoluta habetur. ſi aūt ꝓcurator ſit debito-
ris ipſi ꝑditur ⁊ adhuc ſoluēda eſt: non ꝓ ſoluta habenda. De tertio. ſ. ꝙ
ſcriptū papale declarat. Iuxta hunc modū dn̄s Greg. ix. vir vtiqȝ tã di-
uino q̄ȝ hūano iure peritꝰ: qui mētē bti frãciſci pleniꝰ nouerat: ſic diffini
tiue rn̄det. Qꝛ ſi rem ſibi neceſſariã velint frēs emere vel ſolutionē facere
pro iam empta: poſſint vel nūcium eius a quo res emit̃ vel aliquē aliũ
volētibus ſibi elemoſynã facere pn̄tare: qui taliter pn̄tatus a frībus nō
eſt coꝝ nuncius: ſed illius potius cuiꝰ mãdato ſolutionē facit ſeu recipiē
tis eandē. qui ⁊ elemoſynã ſib ꝯmiſſã poteſt ſicut ⁊ dn̄s apud ſpūalem
vel familiarē frm̄ amicum deponere per ipm̄ loco ⁊ tp̄e ꝓ ipoꝝ neceſſi
tatibus ſicut expedire viderint diſpenſandã. Hec verba gregorij. ix. ⁊ ſã
cti Bonaē. vbi ſupra. Cum quo concordat innocētiꝰ. iiij. Et ſatis copio-
ſius loquit̃ prefatus dn̄s Nicolaꝰ. iij. in. d. c. exiit. quoꝝ verba ad lr̃am
ꝓpter ſuã ꝓlixitatē nō poſui: qꝛ alias videri pn̄t ⁊ ſūt nota oībus. Mul
ta etiam prefatus ſanctus Bona. in ep̄la ad magiſtrū innoiatum loquit̃
de quibus aliqua ſupra ſunt poſita: addens que ſequūtur: ita inquiens.
Qꝛ ſi dicis ꝙ. ſ. dn̄s rei tp̄alis vel pecunie ſimpliciter ⁊ abſolute dare in-
tendit fratribus ipſam. ſ. pecuniam: dicoqȝ ego ꝙ nullus ſane mentis da
re intendit fratribus: niſi prout competit regule ⁊ ꝓfeſſioni coꝝ. Quis
enim daret elemoſynã: vt eos faceret perdere vitã eternã? Dat ergo eo
modo quo fratribus expedit. ſ. ꝯmittendo alicui qui per ſe eam diſpen-
ſet in ijs rebus quas frībus licet accipere: ⁊ ſic pecunia illa per quorūcū
qȝ manus trãſeat: nullo modo ſpectat ad fratres: qꝛ ſemꝑ eſt primi dn̄i
Et eſt per hoc manifeſtum ꝙ nec per ſe nec per interpoſitam ꝑſonã eam
recipiunt: fateor corã deo ita verū eſſe in conſciētijs fratrū. Qꝛ ſi mihi for
te nō credis: tn̄ ipſi dn̄o pape gregorio. ix. qui in vtroqȝ iure peritus. ordi
nis ⁊ ꝑfectionis emulator fuit. qui vt ipſe teſtat̃ in ꝯditione regule beato
franciſco aſtitit: ⁊ eius plenū intellectū agnouit: q̄ reqſitꝰ a frībus dixit
verba ſupius allegata. Et ꝓſeqt̃ p̄fatus doctor. Quis ita deſipit: vt ſi di
cã alicui: iſte fideliter exequetur vel cuſtodiet qd̄ ei ꝯmittes: ꝙ ꝓpter hoc
qcquid ille acceperit fiat meū? Quin etiã licet hec verba non ſemꝑ expri
mãtur: ſemꝑ tn̄ habēt̃ in corde: ⁊ ſemꝑ ab alijs credimꝰ ſic accipi. Quis
ergo tã improbꝰ: vt impugnaret hãc veritatē ꝑ tãtoꝝ viroꝝ ꝯſciam ſa-
nã ⁊ diſcretã. per tãtã rei euidētiã. ⁊ vt nihil deſit per ſedē ap̄licã ꝯfirma

tā. Certus ſum q talis portabit iudiciū. Hec oīa p̄fatus doctor ⁊ ſcūs Bona. q̄ ſic ad lrām poſui: vt ſciant q neſciūt ſuū errorē cognoſcere.

ET LICET ex ſupra dictis luculēter appareat rn̄ſio ad obiecta: verūtn̄ qꝛ ſupabūdās cautela nō nocet: oportet ad ſingula eorū motiua rn̄dere. ¶Primo ergo dicūt: q mod⁹ viuendi modern⁹ in iſtis ptibus nō eſt ſecur⁹: qꝛ nec eſt ſ̄ʒ rlam nec ſ̄m declaratiōes p̄fatas: ⁊ allegāt q̄rtū. ca. rle. ⁊c. vbi dicit: q tn̄ p neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ frib⁹ induēdis p̄t hri hic recurſus ad amicos ſpūales: qꝛ ſi ſcūs franciſc⁹ aliud voluiſſet: expreſſiſſet. ⁊c. ¶Rn̄det ad primū de receptiōe pecunie negando ꝯſtiaʒ. Et rō eſt: qꝛ frēs nō dicūt nec ſūt trāſgreſſores ſue rle: nec recipiūt talē pecuniā p ſe nec p interpoſitā pſonā: cū eā recipiāt p modos licitos ⁊ ꝯceſſos p p̄fatas declaratiōes vt ſatis mōſtratū eſt: cui⁹ pecunie nec ſūt dn̄i nec poſſeſſores nec aliqḋ ius oīno in ea dicūt hre: etiā ſi p diuerſas trāſeat man⁹ ⁊c. ¶Ad ſ̄m q dicūt de recurſu ad amicos ſpūales tn̄ in duob⁹ caſib⁹ exp̄ſſis. Rn̄deo ſ̄m ſcūm p̄fatū in dicta apologia ⁊ in alijs locis dicēs ⁊ affirmās: ſcūm frāciſcū in illis duob⁹ intellexiſſe oēs alias neceſſitates maiores. ſ. q nec hūili mēdicatiōe nec liberali oblatiōe nec laboricio ꝯueniēter ⁊ ſine diſtractiōe ⁊ impedimēto maioris boni hri nō pn̄t. Hec ille. Cōfirmat etiā p ea q̄ p̄fat⁹ nicola⁹ in. d. c. exijt. §. porro. poſuit. vt ſupra eſt allegatū: q in ijs q̄ ſūt neceſſaria ad victuʒ ⁊ veſtitū. diuinū cultū ⁊ ſapiale ſtudiū ꝯceſſus eſt vſus frib⁹ neceſſariaruʒ rerū. Nā vt dixim⁹ in p̄ncipio in tertio noabili p̄ncipali: iura iurib⁹ ſunt ꝯcordāda: ⁊ vnū ius ſupplet p aliud. Hoc etiā tenet cardinalis ʒam. in d. cle. §. cū etiā ſup illa verba tex. vbi dr. Attēdant frēs p̄dicti q p nullis cauſis alijs q̄ꝫ p̄dictis vel ſilib⁹ dicit cardi. ſilib⁹ neceſſarijs non voluntarijs. Et ille cāe p̄dicte q̄s nicola⁹ exp̄ſſit ſūt cāe generales: ⁊ videt generaliter oēs neceſſitates ꝯp̄hēdere. Cū qꝛ q̄dā ſunt eis neceſſaria q̄ nō p̄ciſe ꝯcernunt cās p̄miſſas imediate: ideo hic adiecit papa: q etiā eis liceat p cauſis ſilibus. vt dum tranſeāt de loco ad locū ex cā ordinis: ⁊ non pmittāt in certo loco trāſire niſi ſoluāt pedagiū lʒ non debeāt ad hoc cogi: tn̄ ex quo de facto cogunt licitū eſt eis acqrere p elemoſynā vn̄ ſoluāt ne impediātur. Hec cardi. vbi ſupra. Unde ⁊ dn̄s clemens in. d. cle. dicit Ideoqꝫ pie ⁊ rōnabiliter ꝯſiderata neceſſitate vite ad alias neceſſitates fratrum p tpe occurrentes ceſſantibus elemoſynis ſeu etiā ingruentes ſepe dictus p̄deceſſor duxerit extendendū. Similiter. n. equitatis rō ſilia iura ſuadere videt. vt dicit glo. in. c. cuʒ dilecta de ꝯfirma. vtili. vel inuti. Dictum eſt ſupra q ꝯtra ea q̄ ſunt de dictamine iuris naturalis nulla regula vel lex ligare p̄t. Liquido videt ex p̄miſſis: q non tn̄ p illis duob⁹ exp̄ſſis in illo. c. iiij. regule ſed etiam pro alijs alibi expreſſis vel ſubintellectis ſ̄m prefatas declaratiōes poſſunt indubitāter frēs ad amicos ſpirituales recurrere cum puritate ꝯſcie. Et ſi obijciatur de dicta cle. §. attēdant. vbi clemens dicit. Attendāt frēs q pro nullis alijs cāis q̄ꝫ p̄miſſis Et agit relationē de illis duabus tn̄ in regula expreſſis ⁊ etiā ibidē annotatis. ergo non pro alijs: etiā ſi debiti modi obſeruāt ⁊c. Rn̄det q verum eſt explicite: q tn̄ ille due ibidē exp̄ſſant. ſed vt monſtratum eſt ſat

Ad primū obiectū.

Ad ſ̄ʒ obiectū

copioſe implicite oẽs alie intelligunt̃: qꝛ alias lr̃a ſe ipſam ꝯfunderet ꝑ tertium notabile ſupra allegatum: ⁊ ipmet Clemens approbat p̃dictaȝ extenſionẽ: ⁊ patet per idẽtitatẽ rõnis vt in.d.c.cuȝ dilecta. Et ꝑhec patet etiã r̃nſio ad ſequentẽ obiectionẽ. ¶ Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ exceptio firmat regulã in caſibus non exceptis: ⁊ ꝙ de vno ꝯceditur de alio denegatur ⁊c̃. negat̃ ꝯſequentia: nec eſt vſqꝫ q̃qꝫ verũ. Et debet itelligi ꝙ firmat regulam in caſibus non ſimilibus ⁊ non ſpecifice exceptis: nam in ſimilib⁹ ⁊ ĩ materia fauorabili ⁊ pia ꝑ idẽtitatẽ rõnis nõ firmat regulã imo extenditur vt notatur in.d.c.cum dilecta. ⁊ in.l.i.ff.ꝙ vi aut clam. Et dicunt doctores: ꝙ vbicũqꝫ conſtitutio loquitur in materia iuris ⁊ aliquos caſus excipit: non per hoc firmat regulam in nõ numeratis ꝯtra ius cõe antiquum: quinimo excipiuntur alij caſus alibi expreſſi. Qꝛ ſi caſus conſimiles non excipiuntur ſpecifice alibi in iure poſſunt ſubintelligi in materia pia per idẽtitatem rationis vt eſt in caſu noſtro. Quãto magis qꝛ vt dictum eſt poſſunt alij caſus annotari in regula. Agit ad hoc cle.i. de re.eccle.non alie. ⁊ ibi notat̃ per doctores. ⁊ in.c. qm̃ frequenter. iuncta glo.i. vt lite non conteſta. ⁊ in.c.ad audientiã de cle.nõ re. Sufficit ꝙ nõ firmat regulam exceptio in prefato noſtro caſu. Et de hoc ſatis: quia ſua obiectio nihil agit. ¶ AD ILLVD qđ obijcitur de extenſione prefata per dñm nicolaũ ⁊ per clementẽ approbata: ꝙ non extenditur ad cibum ⁊ potum niſi ceſſantibus elemoſynis quotidianis ad q̃s dicũt̃ frẽs teneri ex inſerto ca.r̃le. vbi dicit̃: ꝙ ſint tãqꝫ aduene ⁊ peregrini in hoc ſeculo: in pauptate ⁊ humilitate dñio famulãtes vadant ꝓ elemoſyna ꝯfidẽter ⁊c̃. Ex quib⁹ verbis iferũt: ꝙ tãqꝫ aduene ⁊ ꝑegrini quotidie oſtiatim mendicent nihil penitus ꝯgregãdo: ⁊ ſic dicũt regulã quo ad ſuam puritatẽ obſeruari ſine gloſa. ¶ Pro declaratiõe iſti⁹ falſi articuli r̃ndet ſcũs Bona. in p̃allegata ep̃la. Si dicis nos tãqꝫ aduenas ⁊ peregrinos debere ire de domo in domũ: parcat illi de⁹ q primo hãc ſtulticiã cogitauit. Nõne btũs frãciſc⁹ edificauit loca: nunqd tãqꝫ peregrin⁹ ibat quotidie vnã dictã: nũqd btũs petr⁹ cũ dicat in canonica ſua obſecro vos tãqꝫ aduenas ⁊ ꝑegrinos ⁊c̃. voluit ꝙ oẽs trãſirẽt de domo in domũ: Cũ .n. eccleſiaſtic⁹ dicat. vita neqꝫ: hoſpitari de domo in domũ. tã petr⁹ qꝫ frãciſc⁹ filijs ⁊ diſcipulis ſuis nõ ſcãm vitã ſꝫ neqꝫ ipoſuiſſent: ſi ſm̃ p̃dictũ intellectũ nos ſit̃es ꝑegrinis eſſe mãdarẽt. Sꝫ hoc dictũ intelligit̃: vt nõ currat ſiſtitudo q̃ttuor pedib⁹: ſꝫ vt domos in qb⁹ habitam⁹ parũ diligam⁹ nec ꝓprias reputem⁹: ſicut peregrin⁹ q trãſit in patriã domũ nõ diligit in via tãqꝫ ꝓpriã: ſꝫ vtit̃ tãqꝫ aliena. Qui aliter ſapit: ipſa ſua inſipientia manifeſtat ꝙ nihil oĩno ſapit. Quõ ergo poſſet eſſe regimẽ ⁊ ordo ꝑlatoꝝ qui ita diſtricte manet in ordine bti frãciſci: ſi oẽs eſſent inſtabiles ⁊ vagabũdi per orbem: Hoc vero ſentit q nihil vidit de ordine. Hec ille ſanct⁹ doctor quo ad vnã ptẽ obiectõis p̃fate. ¶ Quo ad aliã qdã vbi dicũt: nõ eſſe ꝯceſſũ ire ad amicos ſpũales ꝓ ſolutiõe cibi ⁊ pot⁹ ⁊c̃. niſi tm̃ ceſſantib⁹ elemoſynis: falſus eſt eoꝝ intellect⁹: patet qꝛ in. d.c. exp̃t ꝑ prefatum nicolaũ in.§. ceterũ. dicit̃ ſic. Ceterũ cũ in eadẽ r̃la ſit ſub p̃cepti diſtrictiõe ꝓhibitũ: ne frẽs recipiãt ꝑ ſe dnarios vel pecuniã vllo mõ

Ad tertiũ

¶ R̃ndet ad ſolutionẽ obiectionis p̃me rõnis quo ad p̃mã parteȝ.

Solutio obiectiõis quo ad ſcđam ptem.

idq; frēs in ꝑpetuū ſeruare cupiāt ꝛc̄. ꝛ ſeqꝛ. Dicim⁹ i ꝑmis: ꝙ frēs ipi
a mutuis ꝯtrahēdis abſtineāt: cū eis mutuū ꝯtrahere ipoꝝ ſtatu ꝯſide-
rato nō liceat. Pnt tñ ipi ꝓ ſatiſfactiōe ꝑ coꝝ neceſſitatib⁹ faciēda q̄ ꝑ
tpe occurrerint: ceſſātib⁹ elemoſynis de qb⁹ ſatiſfieri ꝯmode tūc nō poſ
ſet: citra cuiuſlibet obligatiōis vinculū dicere: ꝙ ꝑ elemoſynas ꝛ alios a
micos frūm ad ſolutionē hmōi faciēdā intēdūt fidelit laborare ꝛc̄. Hec
ibi. ꝛ ſeqꝛ plura dicēdo: q̄ cā breuitatis relinquūt. In qb⁹ vbis pꝫ clare
ꝙ in illis vbis. ſ. ceſſātib⁹ elemoſynis. loqꝛ nō queadmodū p̄fati obiici-
unt: ſed tm̄ ꝙ in ſatiſfactiōe q̄cūq; agēda rōne alicui⁹ debiti deficiētibus
elemoſynis d̄ qb⁹ tale debitū ſoluaꝛ: pnt ad amicos ſpūales recurrere ꝑ
eius ſolutione: non cū mendicitate quotidiana panis ꝛ vini ꝛc̄. ſed cum
pecunia vt text⁹ ſonat eſt talis ſolutio facienda. Et hoc eſt qđ clemēs ap
probat cum dicit. Ideoq; pie ꝛ rōnabiliter conſiderata neceſſitate vite
ad alias neceſſitates frūm ocurrētes ꝑ tpe ceſſantibus elemoſynis pecu
niarijs ꝛc̄. duxerit extendendū. Iſto mō p̄fatus dn̄s cardi. ꝛ q̄ttuor ma-
giſtri intelligūt hūc paſſuꝫ. ¶ Itē fundaꝛ nr̄a intentio per illud qđ habe-
tur in ſtatuto nr̄o generali mōtis lucij vbi dicit ſic. Declaraꝛ ꝙ ꝓcurare
ſatiſfactionē fiendā pro re empta fribus neceſſaria vel etiam pro emēda
de proximo neceſſaria ꝛ determinata: nō eſt ꝯtra puritatē regule: ita tñ
ꝙ frēs nec ꝑ ſe nec per interpoſitā pſonā intromittāt ſe de pecunia: non
tñ licet fribus indifferēter ꝛ indeterminate tales ꝓcurationes facere: nec
nuncium a ſe poſitum ducere: ſed dans faciat per ſe vel per nūciū ab ipo
deputatum. Sequitur. Recipere granū vel alia hmōi pro acquiſitione
ſeu ꝯmutatione in aliquā rem neceſſariā nō licet fribus. Verūtamen vbi
fratres aliter non poſſunt bene ꝓuideri in ſuis neceſſitatib⁹: talia pnt re-
cipi per amicos ſpūales de conſenſu dantiū ꝛ de licentia ſeu diſpenſatio
ne vicarij ꝓuincialis aut cuſtodis. Hec ibi. Unde dicerem: ꝙ etiā nō ceſ
ſantibus dictis elemoſynis quotidianis panis ꝛ vini ꝛc̄. vbi eſſet tanta
fratrum multitudo ꝙ continua mendicitas non ſufficeret ſcđm debitam
moderationē ꝛ fragilitatē humanā: vel forte qꝛ talis mēdicitas aliquo
modo eſſet vel maioris boni impeditiua vel mali ꝛ diſſolutiōis ꝛ laxatio
nis cauſatiua vt p̄fatus dicit ſanctus Bona. poſſent fratres cuꝫ purita-
te ꝯſcientie recurrere ad amicos ſpūales licite: ꝛ emere ſibi cibos neceſ-
ſarios moderatos tñ ſcđm decentiā ꝛ ꝯuenientiā ſui ſtatus. Quomodo
magni conuentus fratruꝫ vbi ſerioſe diuino officio nocturno pariter ꝛ
diurno, miſſis dicendis ſolemniter ꝛ priuate. predicatiōibus ꝛ ꝯfeſſioni
bus vacatur: nōnulli etiā grauati infirmitatib⁹ aut ſenectute. alijſq; coꝝ
ſeruitijs occupati ꝛ tenti. alij vero alijs officijs mācipati hinc ꝛ inde quo
tidie concurrentibus hoſpitibus: pnt quotidiana mēdicitate prouideri.
Inutiliter. n. ꝛ fruſta verba illa ponerētur in regula. c. iiij. miniſtri ꝛ cu-
ſtodes ſollicitam curam gerant ſcđm loca ꝛ tpa ꝛ frigidas regiones ſi-
cut neceſſitati viderint expedire: niſi ſecum aliquid ferrent vtilitatis. Nā
ſi ſolum referantur ad infirmos: ſuperflue eſſent: cum infirmitas ꝛ neceſ
ſitas talis omni lege careat. Si de induendis tantūmodo fratribus: cer
te qui iam prouiderat de duabus tunicis repeciatis magnā videbatur

Confirmatio eiuſdē ſolutōiſ

gerere curã de eoꝝ indumẽtis. ¶ Reſtat ergo pfata verba poſſe p idẽtitatem rõnis trahi ad alias quaſcũq; neceſſitates: per iura ſuperius allegata: ⁊ per ea q̃ predict⁹ Clemẽs expreſſe dicit in.d.cle.§.pinde: qui reſpondendo large ad ſextã obiectionẽ quaſi in fine dicit. Non eſt veriſimile.ſ. prefatum ſanctũ virũ franciſcuꝫ voluiſſe prefatos frẽs habere granaria vel cellaria vbi quotidianis mendicatiõibus deberent ſperare poſſe trãſigere vitã ſuã. Et ideo non ex timore leui laxare ſe debent ad ꝯgregationes ⁊ ꝯſeruationes hmõi faciendas: ſed tũc tm̃ cum eſſet multũ credibile ex iam expertis ꝙ non poſſent vite neceſſaria aliter inuenire. Hoc aũt miniſtroꝝ ⁊ cuſtodũ ſimul ⁊ ſepatim in ſuis adminiſtratiõibus ⁊ cuſtodijs cum guardiani ⁊ duorum de ꝯuentu loci diſcretorum ſacerdotũ antiquoꝝ in ordine fratrum ꝯſilio ⁊ aſſenſu duximus iudicio relinquẽduꝫ: eoꝝ ſuper hoc ſpecialiter ꝯſcias onerãtes. Hec ille. Ex quib⁹ lucide claret tam per ea q̃ regula pmit q̃ꝫ per ea que hic Clemẽs decernit: ꝙ vir ſanctus ſic excludit oĩa q̃ pauptati ⁊ hũilitati aduerſanť: ꝙ admittit q̃ neceſſitati poſſent occurrere ꝫ iudiciũ platoꝝ vt prefert. Uoluit nempe vt in oĩbus rebus quo ad dñium oĩmoda luceat abdicatio ⁊ in vſu etiaꝫ neceſſitas: ⁊ tñ ꝫm exigẽtiã pſonaꝝ. tpoꝝ ⁊ locoꝝ prelati ſimul ⁊ ſepatim oĩa cum diſcretione diſponant: cum de talibus interdũ pſonaꝝ qualitas. tporum veritas. locoꝝ ꝯditio ⁊ nõnulle alie circũſtantie plus minuſue puideri requirant. Iſta tñ ſic faciendo ꝙ ſemper in eis ⁊ eoꝝ actibus paupertas reluceat: put ipis ex regula inuenitur indicta. Que oĩa ſi recte inſpiciãtur: veraciter intelligãtur ⁊ ſapienter agãtur: nõ regule tranſgreſſores vt illi autumãt: ſed potius illi iudicabũť audacia preſũptores.

CIIIOO ergo poſt pfatã obiectionẽ arguũt: dicẽtes pdictã extenſionem dñi nicolai ⁊ clemẽtis extendi tm̃mõ ad illã ſpecificationẽ de qua idem Nicolaus loqť in dicta declaratiõe in.§.⁊ qꝛ oportet. vbi inqt ſic. Et qꝛ oportet ⁊ expedit frũm neceſſitatib⁹ nõ ſolũ illis p qb⁹ iam eſt ſolutio ſeu ſatiſfactio faciẽda vt prime dictũ eſt: ſed etiã in iminẽtib⁹: ſiue tales neceſſitates ingruẽtes imineãt q̃ breui tpe expediri valeant: ſiue tales licet pauce ꝯparatiue quaꝝ puiſio neceſſario tractũ tpis hꝫ vt i libris ſcribẽdis. eccleſijs ſeu edificijs ad vſuꝫ habitatiõis ipſoꝝ ꝯſtruẽdis: libris ⁊ pãnis in locis remotis emendis ⁊ alijs ſimilibus ſi q̃ occurrerent cum moderamine ſupradicto ſalubriter puideri: ſicut in iſtis neceſſitatibus clare diſtinguim⁹: ſic in eis fratres poſſe tute ⁊ ſana ꝯſcia pcedere declaramus. Hec ille. Ex his accipiunt fundamentũ ſui erroris trahentes lřam ad nõ ſanum intellectum contra ꝫm notabile ſupra poſitum: dicentes ꝙ pro nullis alijs cauſis ſeu neceſſitatibus q̃ꝫ p his hic expreſſis vel ſiĩibus fiat dicta extenſio nicolai ⁊ clemẽtis: allegantes ꝙ circa cibum ⁊ potum regula expreſſe puiderat: ſicut puidit circa veſtes ⁊ infirmos fratres: quia in.vi.ca. dixit. Uadant pro elemoſyna cõfidenter ⁊c. Et.in.c.v. dixit. ꝙ de mercede laboris recipiant corporis neceſſaria pter denarios vel pecuniã ⁊c. vt patet in principio ſue obiectiõis. ¶ Circa qđ eſt dicendũ ꝙ intellectus dicte auctoritatis nicolai ſcđm eos eſt falſus: nam alias ſibi ipi papa contradiceret qui in.d.§.porro. aliud determina-

Solutio ad obiectionẽ in.i.argu. incluſam.

uit aſſignãs res quaꝝ vſus eſt fr̃ibus ↄceſſus: ergo ſi eſt conceſſus vſus ſimiliter ⁊ oı̄a alia q̄ ad illuȝ vſum requirũtur per rõnē p̱nos ꝓbatā de principali ⁊ acceſſorio: alias fruſtra eſſet talis ↄceſſio: dum tamē fiat per modos licitos ⁊ ſupra expreſſos ⁊ cum illa modificatiōe ⁊ diſtinctione ſancti Bona. in apologia ſupra poſita. Monſtratū etiā fuit: ꝙ ceſſantibꝰ elemoſynis ⁊c̃. Non ceſſantibꝰ ſi mēdicitas eſſet maioris boni ipeditiua vel qñ tāta eēt mltitudo fratrū ꝙ ↄmode ꝓuideri nō poſſint: oēs he cāe eſſent legitime recurrēdi ad amicos ⁊c̃. Nũc vero qđ allegāt in p̃fato. §. Et quia oportet ⁊ expedit ⁊c̃. ꝓ ſua poſitione falſū eſt: qꝛ papa in illis v-bis nō ſic intellexit imo eſt contra eos ſi attente lr̃a inſpiciat. Naȝ papa diſlucide poſitis modis ſup expeditiōe pecunie in neceſſitatibus p̃teritis p̃ſētibus de ꝓximo iminētibꝰ: in iſto. §. ↄfeſtiȝ ponit de illis neceſſitatibꝰ q̄ tractū tp̄is ſecū hñt: ⁊ exēplificat ibidē aliq̄s in lr̃a ⁊ ꝓuidet de modo licito ſe hñdi in eaꝝ ſolutiōe. Et de hoc loq̄r ille. §. ⁊ nō quomodo illi an-tumāt extorq̄ntes lr̃am ad ꝓpriū ſenſuȝ ↄtra c. relatū in ſc̄do notabili ſu-

Ad aliud ſpli-catuȝ etiā in. i. argu. pra allegatū. ¶ Ad illud qđ allegātꝙ iam rl̃a ꝓuiderat de alimētis ⁊c̃. dico ꝙ ꝓuidit ꝙ mendicitate haberēt vel per laboricū: qđ oēs ↄcedimꝰ Sed vt ſupra ſat monſtratū fuit p̱ ſanctū doctorē non ꝓhibuit quin fr̃es quererēt vite neceſſaria p̱ modos licitos ſ̄ȝ loca ⁊ tp̄a ⁊ p̱ſonas ⁊ alias circumſtantias occurrētes ſ̄ȝ iudiciū prelatoꝝ. Itē ꝓbauimus ꝙ in illis duabus neceſſitatibus de infirmis. ſ. ⁊ veſtibus intelligũtur alie. Nam ⁊ ius cōe appellatione alimentoꝝ ſeu victꝰ vel veſtitus tantū comprehen-dit cibum ⁊ potum veſtimēta ⁊ lectum ⁊ habitationē ⁊ ea oīa ſine q̄bus homo viuere nō pōt: vt ſupra monſtratū fuit. Et hoc voluit ſanctꝰ Fran-ciſcus: qñ de illis ſolum duabus exp̃ſſit ſ̄m iuridicā declarationē ⁊ ſan ctū Boauē. Voluit tñ ꝙ mendicitate haberēt: ideo exp̃ſſit vadant ꝓ ele-moſyna ⁊c̃. Vñ ⁊ apl̃s. i. thi. vi. Hñtes alimēta ⁊ quibꝰ tegamur his cō tenti ſumus. glo. Hñtes inquit. non quātū ad ꝓprietatē dñij: ſed faculta tem vtendi: qꝛ eſſe ↄtentū vſu tegumēti ⁊ alimēti eſt modus p̱fecte vir-tutis: lȝ ſine his vita humana eſſe non poſſit. Nec eſt multuȝ curanduȝ ſi ſic non ad lr̃am omnia exprimātur in regula: dū tamē ratio legis ⁊ mēs legiſlatoris alias poſſit comprehendi ſ̄m rectā rõnem. Nam verba po-ſita in lege vel conſtitutione debemus ↄformare equitati: lȝ verba hoc non patiantur. vt extra de reſcriptis. c. cām. ⁊ de ↄſue. c. cuȝ dilectus. Et vt dicit ſanctꝰ Hilarius: intelligētia dictoꝝ ex cauſis eſt aſſumenda dicē di: qꝛ non ſermoni res ſȝ rei eſt ſermo ſubiectus. de verbo. ſig. c. intelligē tia. nam plerũqȝ dum ꝓprietas verboꝝ attendit̃: ſenſus veritatis amit-titur. vt in. c. p̃terea. eo. ti. ⁊ ibidē glo. notabilis dicit. ꝙ verba a ſua ſigni ficatione cadunt: cum res ſalua aliter eſſe non pōt. ¶ Qꝛ aũt ea q̄ diximus locum habeant: patet per ea q̄ ſequũtur. Dicāt nobis illi q rl̃am ad lr̃aȝ obſeruandā putant ſine alia glo. ⁊ intellectu: cuȝ regula dicat expreſſe in c. ij. Si qui voluerint vitam iſtam accipere ⁊ venerint ad fratres noſtros

Ad ↄfirmatio nē ſupra dicto rū. mittant eos ad ſuos miniſtros ꝓuinciales ⁊c̃. q̄rit̃ quare iſta lr̃a non ob ſeruatur ad lr̃am? Ergo ↄtra mentē ſancti frāciſci fit iſta extenſio. ¶ Itē in. iiij. c. dicit̃ tñ ꝓ neceſſitatibꝰ infirmoꝝ ⁊ fr̃ibus induendis p̱ amicos ſp̃uāles miniſtri tm̃ ⁊ cuſtodes ſollicitā curam gerant. Liquet ꝙ non ſer-

uat̃ ad lrãm. Igit̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ in. vij. c. rl'e dr. ꝙ ſi qui fratrū inſtigãte inimi-
co mortaliter peccauerint ⁊c̃. ſequit̃ ad ſolos miniſtros recurrat̃. Nō ſer
uat̃ vſqȝquaqȝ ad lrãm: ergo male. ¶ Itẽ de p̄dicatōe fratrū. c. ix. dr. ꝙ nul
lus frūm populo penit⁹ audeat p̄dicare: niſi a miniſtro generali fuerit ex
aminat⁹ ⁊c̃. qđ mō nō fit oino: cū p declarationẽ p̄fatã in capl'is ꝓuincia
libus aliud diſponat̃. ¶ Itẽ dicãt nobis: vñ habem⁹ vicarios generales
⁊ ꝓuinciales. cum in. c. viij. regule dicat̃: ꝙ vniuerſi frẽs vnum de fribus
iſtius religionis teneãt̃ ſemp habere generalẽ miniſtrum? ¶ Plus dico:
ꝙ regula noſtra nullū dat p̄latū: ſȝ tm̃ de ſola electione generalis mini-
ſtri diſponit: nullã faciens mentionẽ de electiōe miniſtroꝝ ꝓuincialium.
cuſtodū vel guardianoꝝ: ⁊ ſic null⁹ p̄latoꝝ etiã ꝯuentualiū dat̃ per rl'aȝ
nec miniſtri nec vicarij nec guardiani nec cuſtodes niſi tm̃ miniſter gene-
ralis. Ergo oẽs ſum⁹ trãſgreſſores regule non ſeruãdo eã ad lrãm ſcđȝ
iſtos zelatores: ergo peribimus. Ipi ſoli ſuo ſenſu ſaluabūt̃. Ergo ſanctus
Bernardinus vicari⁹ generalis ⁊ frater Joãnes de capiſtrano ⁊ Jaco.
de marchia q clarẽt indies miraculis infinitis. nō ſeruauerūt rl'am ſcđm
iſtos nr̃os zelatores modernos. ¶ Quib⁹ dicẽdū: ꝙ q talia ſapiūt ſeipoſ
deſipiūt. Quã ob rẽ ſibi nō dabit̃ alia ſolutio iſti⁹ q̄ōnis. Uideãt dictam
dñi nicolai declarationẽ: ⁊ ibi inuenient quare p̄dicta fiãt ſancte ⁊ iuſte ⁊
ſm mentẽ ſancti frãciſci: ⁊ dñm papã piū in quadã ſua ꝯſtitutiōe q̄ inci-
pit. Circa regularis obſeruãtie ꝓfeſſores. Unde vt oia breuiter conclūda
mus: dicimus ſic. Quecūqȝ ſunt inſtituta ⁊ ordinata per eccleſiã in ſpiri-
tu ſancto ꝯgregatã vel per dñm ſūmū pōtificẽ ipſa ſūt de mẽte ⁊ volūta
te ſancti frãciſci: qui vult vt obediãt dño pape cui id ꝓmiſerūt: ⁊ vt ſemp
ſint ſubditi ⁊ ſubiecti pedibus ſancte romane eccleſie. Sȝ oia q̄ ꝑ parte
nr̃a ſunt allegata ſm prefatas declaratiōes ⁊ ſanctos patres ordinis ſūt
hmōi: igit̃ ſunt de mente ſancti frãciſci. Nam alias a contrario ſenſu nec
ſtabiles in fide catholica nec hūilitatẽ vel ſanctū euãgeliū dicūtur obſer-
uare qui nolunt ſubdi dño pape ⁊ eius declaratiōibus. In quib⁹ ꝯcedit̃
clare: quib⁹ ex cauſis: quō. qñ. cur. ⁊c̃. liceat nobis ad amicos ſpūales re-
currere: lȝ in regula expreſſe oia minime habeãt̃. ¶ AD ALIUD
qđ dicūt ꝙ dictus Clemẽs dicit: ꝙ vbi alicui aliquid generaliter ꝓhibe — So. ad. ij. rōnẽ eiuſdẽ. ij. poſitionis.
tur ⁊c̃. ex quo inferunt ſimpliciter quod ſepe dictum eſt pro ꝑte ſua. Rñ-
detur per ſupradicta: ꝙ verba generaliter prolata ſunt intelligenda ⁊ re
ferenda ad ſenſum hominis bene ſenſati. i. bene intelligentis ſine paſſiōe
vt notat̃ per docto. in. caꝑ. ex lrĩs. i. de ſpon. vel ſunt referenda ad cōmu-
nem intellectum. glo. i. non ex opiniōib⁹ ſingulorum ſed ſcđm cōmunem
intelligẽtiã. Textꝰ eſt ꝙ frib⁹ inhibet̃ generaliter receptio pecunie ⁊ recur-
ſus ad amicos ſpūales generaliter demptis prefatis duobus ibidem ex
preſſis caſibus. ⁊ omnibus illis qui per eos intelliguntur vt prefert̃: ⁊ q̄
per prefatos ſūmos pontifices ꝯcedantur vt dictum eſt. Que conceſſio
eſt realiter ſm regulam ex quo fit per eccleſiã vt prefertur. igitur ⁊c̃.
¶ AD ULTIMUM quod obijciunt non licere manducare de ci- — So. ad correlariū vltime rōnis.
bis emptis tali pecunia damnata ⁊c̃. Apl'us rñdit. Oia mūda mūdis.
Nō eſt dãnata elemoſyna que vt p̄fertur licite frib⁹ ꝯcedit̃. Naȝ vt dixi

So.ad.2.ptez eiuſdē correlarij.

mus nullum ius habent in dicta pecunia: ideo nihil eſt ſua argumētatio q̄ fundatur falſis p̄miſſis. ¶Ad ſcōm partē huius obiectionis in q̄ dicunt: q2 cū fratres teneant ad arctos vſus: leguminib9 ꝛ oleribus pñt ſuſtentari vel fructibus mēdicādo ſine magno diſcurſu ꝛ apparatu ciboꝝ: vt ſic abſtracti a cuiuſuis occaſione pecunie eiuſq3 pfecta renūciatio ꝛ abdicati o in ipis cōmodius appareat ſp. ¶ Notandum ꝙ cū in regula nō inuen at erꝑſſe de refectione fratrū niſi tantū illud qḋ ponit in .c.3.§.ḋ oībus q apponūtur eis liceat mādueare: nō parua inſurgit materia ſeu occaſio dubitandi prefatis oppoſitionibus: nec in prefatis declarationib9 tam circa qualitatem q̄3 etiam quantitatē ciboꝝ aliquid erprimit: ꝛ cu3 teneantur ad arctos vſus tanq̄3 pauperes: videt eiſde3 ꝙ nō ſolū ſupfluitas in quantitate ſ3 etiam in q̄litate reſecanda ſit. Sed q2 vt in .2. notabili principali dictū eſt nullus in his rebus ꝛ ſimilibus q̄ expreſſa nō ſunt ſequi debet ꝓprium ſenſum: videamus qḋ iura diſponūt: qḋ ve conſtitutiones papales ꝛ alia ſtatuta patrū p̄fati ordinis in reb9 illis de q̄bus cōſtitutio expreſſa ꝛ clara non habet ex regula. ¶ Primo ius cōe dicit ſic. In his rebus de quibus nil certi ſtatuit diuina ſcriptura: mos populi dei ꝛ inſtituta maioꝝ pro lege tenēda ſunt. Et ſicut p̄uaricatores diuinaꝝ legu3 ita contēptores eccl'iaſticaꝝ conſuetudinū coercendi ſunt. Hec Au. ad caſulanū ꝛ habet .xj. diſ.c. in his rebus. ¶ Itē .xij. diſti.c. illud. dicit beatus Hieronymus ad lucianū. Illud breuiter te admonendū puto: traditiones eccl'iaſticas p̄ſertim q̄ fidei nō officiant ita obſeruādas vt a maioribus tradite ſunt: nec aliquoꝝ conſuetudinē alioꝝ cōtrario more ſubuerti. ¶ Ite3 ibi in .c. illa. dicit q̄ .n. nec ꝯtra fidē nec ꝯtra bonos mores eſſe cōuincitur: indifferenter [illegible]bendum: ꝛ pro eoꝝ inter quos viuitur ſocietate ſeruandū. Et ſunt verba Auguſtini ad ianuariū. Et dicit ibi glo. prima: ꝙ preſumendū ē conſuetudinē ꝓuincie eſſe iuſtā ꝛ ex iuſta cauſa ꝓceſſiſſe niſi ꝓbetur contrarium. Itē dicit canon ꝙ diuturni mores niſi legi ſint aduerſi, vtentiū conſenſu approbati legem imitantur. eade3 diſ.c. diuturnū. Ecce ex ijs luce clarius conſtat ꝙ conſuetudo ꝛ ſtatuta maioꝝ vim legis teneant ꝛ a nobis ſunt imitanda ꝛ ſequēda. ¶ Videam9 nunc: qḋ circa ſimilia loquātur cōſtitutiones ſummoꝝ pontificū in declaratione regule. Dicit enim prefatus Nico. in dicta ꝯſtitutione. Exijt. §. q2 vo puritatē. quaſi in fine ſic. Ut ſaluti animaꝝ ꝛ.c. Intellectū illū q a ſane intelligente ꝑcipitur pñtis conſtitutionis ſerie lucidamus: volentes illum ad cōem deduci noticiā ꝛc. Item' Clemēs in di. cle. §. proinde. in reſponſione ſexti articuli. ꝛ in .§. preterea. cuius verba ad l'am nō pono ꝓpter ꝓlixitatem euitandā. verūtamen ad hoc tendūt: ꝙ determinatio ꝛ iudiciū circa dubia q̄ in r'la nō erꝑſſe ponūt ꝛ alia q̄ occurrere pñt: reſidet penes p̄latos ordinis q̄bus cōcedit in his poſſe ſtatuere ꝛ diffinire. ¶ Sed circa hanc materiā plenius loq̄tur Joannes papa .xxij. in ſua ꝯſtitutione q̄ incipit. Quorūda3 exigit: in q̄ idem papa reſpondet ad q̄ſtionē facti q̄ tunc tp̄is corā ei9 curia agebat ſup granarijs ꝛ cellarijs ꝛ colore ꝛ forma habitus: vn̄ dicit ſic. Statuentes ꝛ diſtricte precipiendo mandātes ꝙ in p̄dictis ꝛ ſimilib9 arbitriū determinationē ſeu iudiciū generalis in totius.

ꝓuincialiũ vero in ꝓuinciaꝝ. miniſtroꝝ ac cuſtodũ ⁊ guardianoꝝ admi-
niſtrationibus cuſtodijs ⁊ guardianijs ſiue cõuẽtibus ordinis memora-
ti ꝯmiſſis eiſdẽ fratres oẽs ⁊ ſinguli ſequi oĩmodo: illiſqꝫ parere ꝑ oĩa
teneant. Ac inſuꝑ ꝙ illoꝝ ſequendo arbitriũ determinationẽ ſiue iudiciũ
illiſqꝫ parendo nec ſint nec dici poſſint vel debeãt. nec ipſi fratres ſeipſos
autument ſue r̃le tranſgreſſores: maxime cũ nec expreſſe vel determinate
in ꝑdicta eoꝝ r̃la vel declarationib⁹ quãte longitudinis quãteqꝫ latitudi
nis, quãte groſiciei vel ſubtilitatis, qualis forme qualiſue figure debeãt
eſſe veſtes: ſicut nec q̃lis quanteqꝫ vilitatis eas oporteat eſſe exprimitur
in eadẽ. Sicqꝫ quodãmodo eadem vrgẽte neceſſitate, eq̃tate nõ ipari. vo
ſenſu veroqꝫ id r̃le ſuadentib⁹ intellectu, eiuſdẽ clemẽtis inherẽtes veſti-
gijs prefatoꝝ miniſtroꝝ. cuſtodũ ⁊ guardianoꝝ in ꝑdictis horũqꝫ ſimili
bus fore iudiciũ declarare cõpellimur: illa eis vt ꝑdicit cõmittere inuita
mur. Nõ. n. particulariũ oĩm certa poteſt dari ſcientia: nec hoꝝ cũ infini-
ta ſint contingit fieri diſciplinã. nõ. ars, nõ r̃la circũſtantias ſingulas ac-
cidentiaqꝫ cunctaqꝫ complectitur. Habeat in illis minores ſubeſſe maio
ribus: illis obſequi: illiſqꝫ intendere. nõ in certis ſolũ verũetiam in dubi
is ⁊ incertis: vt illarum finis egregius debitis ſubſequentium miniſtris
ſubſequatur: ſic iudicans cũcta rimatur: leges applicat caſibus: canonũ
decreta ſecernit. Sic morbus agrauans medicinam: ſic virtus conſtans in
medio ſapientem. prudentemqꝫ depoſcit: ne ſi quiſqꝫ reguletur vt appe-
tit: confeſtim corruat vt non querit: neqꝫ taliter conuiuentibus non ordo
ſed horror inhabitet. Adſit (quod abſit) diſcordia: religans religio reli-
getur. Sententie nãqꝫ variantur vt capita ⁊ creſcit in ſtolidis opiniõib⁹
fantaſia. Hec ille. Que conceſſio ⁊ declaratio ⁊ſi alia nõ eſſet determina
tio ſufficeret ſcðm ſuam latam auctoritatem quam prelatis ordinis con-
cedit. ¶ NVNC reſtat videndũ quid antiqui ſancti ⁊ patres ordinis
ſtatuerũt. Dicit equidẽ ſanctus Bernardinus in quadam ſua declaratio
ne breui vel ep̃la arti. 7. In oĩbus dubijs q̃ non poſſunt indubitanter de-
clarari: ſubditi teneantur ſtare iudicio prelatoꝝ ſuoꝝ ⁊ obedire. xxiij. q. i.
Quid culpatur. Et propterea agentes contrariũ ſunt tranſgreſſores obe
dientie: ⁊ digne a ſuperioribus cenſura aut alia decenti pena caſtigẽtur.
Hec ille. Et addit. immo ⁊ bonũ ſine quo poteſt eſſe ſalus: debet dimitti
propter obedientiã. xj. q. iij. quid ergo. ¶ Itẽ in dicta ep̃la. §. 3. dicit idẽ
ſanctus: ꝙ ſuperfluitas ⁊ curioſitas non debet diſcerni reſpectu certe ne-
ceſſitatis ſeu vſus certi quo ad ſtatum fratrũ minorum ſed moderati: cũ
vſus moderatus nõ poteſt dici ſuperfluus ⁊ curioſus ⁊ per conſequens
nec vitioſus: immo ſcðm veritatem oĩmodam ⁊ regulam licitus: vt pa-
tet ex preallegato dño Nicolao. Et qꝛ moderatio dicti vſus debet attẽdi
ſcðm qualitatem perſonarum ⁊ varietatem temporum ⁊ locorum condi
tiones ⁊ alias occurrentes circũſtantias ſuꝑfluitatis ⁊ curioſitatis: non
poteſt faciliter diſcerni. Propterea per ſubditos non poteſt nec debet iu-
dicari: ſed per miniſtros ⁊ cuſtodes vel eos quibus ab ipſis cõmittitur:
q de talibus ſuꝑ eorum conſcientias debent diſcrete iudicare: vt patet in
declaratione dicti Nicolai. §. inſuper. ⁊. §. quãqꝫ. Hec ille ſanctus. ¶ Ex ꝑ-

miſſis oībus indubitanter infertur: ꝙ cū in regula ꝛ declarationib⁹ p̄fa
tis nō ſit expreſſum de qualitate ꝛ quantitate ciboꝝ ꝛ potus: p̄ iura p̄miſ
ſa ꝛ alia ſummoꝝ pontificū decreta ꝛ inſtituta preallegata inconcuſſe, te
neantur fratres p̄dicti in his ꝛ alijs ſimilibus dubijs de neceſſitate ſalu
tis ſtare conſuetudini ꝛ inſtitutis generalibus ordinis p̄fati ꝛ iudicio, dif
finitioni ſeu determinationi p̄latoꝝ: atq̧ illa tenēdo, obſeruādo ꝛ agēdo
nullo modo poſſint dici agere ꝯtra regulā nec ꝯtra mentē ſancti franci.
¶ Verūtamē q̄ circa hec inſtituta ſunt, ſolerter inſpiciant. Dr̄. n. in tp̄la
ſupra allegata, ſancti Bernardini ſ̄ar. 5. ꝙ in regula vſus carniū in loco vt
alibi frib⁹ nō ꝓhibet: licet nō deceat niſi moderatus ꝛ diſcretus. hec ibi.
Et hoc bene elicit ex ip̄a r̄la in qua dr̄. Et de oībus cibis q̄ apponunt eis
liceat mādūcare ſcd̄z ſententiā ſancti euāgelij. Qui totū dicit nihil exclu
dit. ¶ Itē conſtitutio generalis ordinis. c. 4. dicit. Ordinamus ꝙ vicarij
ꝛ cuſtodes ſollicitā curā gerāt: ꝙ de elemoſynis ꝛ rebus alijs q̄ obueni
unt cōuentibus p̄ guardianū ꝓuideat moderate iuxta elemoſynaꝝ ꝛ ob
uentionū hmōi quantitatem fratrib⁹ in cōi: ne frēs ip̄i ꝓpter defectū cō
munis ꝛ ſufficientis victus ſeorſum comedant: p̄ticulariter ꝛ iordinate ſi
bi neceſſaria ꝓcurare cogant. Hec ibi. ¶ Itē reuerendus pater frater Jo
annes philippi quandā circa hunc articulū edidit declarationē dicens.
Oēs frēs contenti eſſe debent de decenti ſuſtentatione nature. Taliter ꝙ p̄
pe eſt neceſſitati ſatiſfaciendū: ꝙ carnalitas nō vendicet ſibi locū: p̄ſtim
cū frēs teneantur ad arctos vſus q̄ in r̄la ponūtur. Idcirco oīs ſuperflui
tas tollat ꝛ paucis ſint contenti: cū vniformiter vt alij q̄ reddit⁹ poſſidēt
ꝓuideri minime poſſint. Prelati tamen ſint ſolliciti: ꝙ licitis ꝛ honeſtis
modis omnia debita cum moderatione ꝛ temperantia diſponant: ita ꝙ
fratrum neceſſitatibus ſuccurratur ꝛ a recta ꝛ diſtricta paup̄tate nō rece
datur. Hec ille vir illuminatus. ¶ His igitur prelibatis luce clarius con
ſtat reſponſio ad obiecta vltima. Quia cum in his ꝛ ſimilibus dubijs nō
expreſſis aut determinatis certa ſententia dari nō poſſit (vt glorioſus pa
ter franciſcus dixit) ꝓpter diuerſitatē tempoꝝ ꝛ locoꝝ ꝛ regionū: perſo
narum qualitate inſpecta prelati ordinent ꝛ diſponant omnia ſalubriter
ſicut neceſſitati viderint expedire. Unde ꝓculdubio in eis adimplet illud
euangelij. Qui vos audierit me audiet. ¶ Nec obſtare poterit ꝙ in prin
cipio fundationis ordinis vel etiam poſtmodum diſcurſu t̄pis aliud fue
rit ordinatum: quare ſtrictius viuebatur ꝛ arctius regula obſeruabatur
ab aliquibus q̄ȝ modo fit: q2 vt ſacri canones diſponūt: nō debet rep̄hē
ſibile iudicari: ſi ſcd̄m qualitatem temporum ſtatuta quoq̧ varientur hu
mana. extra de conſan. ꝛ affi. c. nō debet. Nam ꝛ ip̄a ſancta mater eccl̄ia
catholica plerunq̧ nōnulla rationabiliter ordinat ꝛ conſulte: iq̄ ſuadente
ſubiectorum vtilitate poſtmodū conſultius ac rationabilius reuocat in
meliuſue cōmutat. vt in. c. alma. de ſenten. exco. li. vj. Si igit hoc agit ma
ter vniuerſalis eccleſia ſpiritu ſancto congregata ꝛ ſatis bene: non mirū
eſſe debet ſi filia eius ſacra religio minorum inſpecta neceſſitate. vtilita
te, charitate hoc idem faciat ſcd̄m ſanctum Bernardum in li. de p̄cepto
ꝛ diſpenſatione: vt ſupra fuit allegatum. Maxime cum ad hoc ſuffrage.

tur exemplum ꝛ auctas ſacre ſcripture, vt eſt tex. Ad hoc ſingulariſſimus
in.§. Verum.lxiij.diſ. vbi agitur mentio inter aliqua notanda ibidem: ꝙ
poſtq̄ꝫ rex ezechias diſſipauit excelſa ꝛ cõtriuit ſtatuas: diſſipauit lucos:
fregit ꝛ ſerpentem eneum quem fecit moyſes: videlicet qꝛ illum ſerpentẽ
deus fieri iuſſerat ne ſerpentina morte populus interiret: ideo ipſe po-
pulus colere ꝛ venerari eũ ceperat: ꝛ idcirco deſtruxit iſte: qđ iubente deo
fecerat ille: ac p hoc magna auctas iſta eſt habẽda in eccl'ia. Hec ibi. Sic
a ſimili multa fuerũt in inſtitutione ordinis prefati vt patet ſane intelligẽ
ti ꝛ de ijs aliquam fecimus mentionem ſuperius: q̄ diſcurſu tpoꝝ apl'ici
viri ſuppleuerũt aliud diſponendo ꝓpter fratrum augmentũ. Nec ẽ veri
ſimile ſanctum viꝝ regule, inſtitutorem p̄latis ordinis ipoſſibilitatis iu-
gũ voluiſſe p̄figere: vel ex ipſius ipoſſibilitatis conſequentia p̄fatos frẽs
rebus ſibi neceſſarijs ſcđm humanã fragilitatẽ velle carere: cũ ipſe dixe-
rit.c.x. ꝙ vbicũqꝫ ſunt fratres q ſcirent ꝛ cognoſcerent ſe nõ poſſe r'lam
ſpũaliter obſuare: ad ſuos miniſtros debeãt ꝛ poſſint recurrere ꝛ c̄. Qua
re ſummi pontifices q locum dei in terra obtinent ſalubriter ac ſapiẽter
ꝓuiderunt circa oĩa contingẽtia in p̄nti ꝛ in futuꝝ. extendendo, declaran
do, concedendo ſicut cõi bono viderũt expedire: aliqua per ſe ipſos atten
tando: aliqua vero p̄latis ordinis cõmittendo. ¶ IGITUR vt hanc Concluſio iſtiꝰ 2. queſtio.
ſcđam queſtionem concludamus: euangelica pauptas, ꝑ eo ꝙ ad eterna
ſpũm ſubleuat tanq̄ꝫ ea q̄ in celis totaliter theſaurizat: ꝑfecte ipſam ꝓfitẽ
ti ſuadet oĩbus tpalibus debere nudari quo ad affectuꝫ ac dñium: ꝛ arcta
ſuſtentatione neceſſitatis eſſe contentum quantũ ad vſuꝫ. Et hic eſt ipſiꝰ
modus ſiue medietas: ꝙ ſic relinqt dñiuꝫ: ꝙ nõ reijciat vſuꝫ. ſic recipiat
vſum: ꝙ nõ reſeruet dñium: ſic arctitudinẽ vſus reſeruet: ꝙ ſuſtentationẽ
nature nõ deuitet: ſic neceſſitati ſubueniat: ꝙ ab arctitudine non recedat.
Hec ſanctus Bona. in apolo. c. xij. Quicũqꝫ ergo fratrũ q ſcđm predicta
inſtituta ordinata a maioribus in prefatis ꝓuincijs hiſpanie vel alibi vi
uũt: duꝫ tamen notoria ſuperfluitas carnalitas ꝛ alia ſimilia ſcđm rectũ
ꝛ ſanũ iudicium non vendicent ſibi locũ: non propterea tranſgreſſores re
gule ſunt iudicandi. Dicit nãqꝫ regula iuris: ꝙ inſpicimus in obſcuris:
quod veriſimilius eſt vel quod plerũqꝫ fieri contingit: maxime ſi in tota
prouincia ita obſeruatur ꝛ ipſi prelati nõ ignorant: cũ in ijs nõ agatur ex-
preſſe contra ſubſtantialia regule nec contra expreſſuꝫ preceptum eiꝰ aut
prefataꝝ declarationũ: q̄ꝫuis ſi aliqui diuino moti ſpũ arctius circa hoc
ſe volunt habere nõ ſunt reprehendendi ſꝫ laudãdi: dũ tñ videant q eiuſ-
modi ſunt ꝛ attente conſiderent illud beati Augu. in li. de doctrina chri-
ſtiana vbi dicit. Quiſquis rebus pretereũtibus reſtrictius vtitur q̄ꝫ ſe ha
bent mores eoꝝ cum quibus viuit: aut intemperans aut ſuperſticioſus
eſt. Quiſq́s vero ſic eis vtitur vt metas conſuetudinis bonoꝝ iter quos
verſatur excedat: aut aliquid ſignificat aut flagitioſus ẽ. In oĩbꝰ. n. talibꝰ
nõ vſus reꝝ ſed libido in culpa eſt. Quod igit̃ locis tpibus ꝛ perſonis cõ
ueniat diligenter attendendum eſt, xli. diſ. c. pri. ꝛ. c. ſi. quod eſt ſatis notã
dum. ꝛ ſic patet ſecũda queſtio.

¶ Reſponſũ ad tertiã poſitionẽ.

QVANTVM ad tertiā poſitionē videlicet non eſſe licitum
oblatā pecuniā pro miſſis ⁊c̄. accipere ⁊c̄. Patent ſua motiua
ſupra in principio. Pro quo breuiter eſt ſciendū: ꝙ circa hanc
dubitationē duo ſunt ꝯſideranda. ¶ Primo ipſe actus celebra
tionis vel alterius diuini ſuffragij in ſe. ¶ Sc̄do miniſter celebrans vel
dictū ſuffragiū agens. Nunc igitur habito reſpectu ad ipꝫ actū celebrā
di vel aliud diuinū officium agendi pro pecunia vel pro aliquo tempora
li cōmodo: cum hic iſta prepoſitio. pro. denotet appreciationē que in ſpi
ritualibus oīno interdicitur: ⁊ dare ſpūale pro tpali cōmodo ſit vitium ſi
monie: talis actus eſt omnino malus ⁊ probibitus tanꝗ̄ ſimoniaticꝰ. vt
.i. q. i. c. iudicis. nec aliqua cōſuetudine poteſt excuſari: qꝛ ꝯſuetudo non p̄
iudicat iuri naturali vel diuino. vt ſupra in ſc̄da q̄one dictū fuit. Et per pe
cuniā intelligitur omne illud cuiꝰ preciū poteſt pecunia eſtimari: vt phi
lo. dicit quinto ethi. ⁊ ſanctus Tho. ſc̄da. ij. q. c. arti. ij. ideo dixi pro pecu
nia vel pro alio temporali cōmodo. ſ. qd̄ pecunia poteſt eſtimari. Et intel
lige predicta ſi tale quid fiat hac intentione. ſ. dare ſpirituale ſimpliciter
pro pecunia ⁊c̄. Si vero hoc nō intendūt: tunc dicunt doctores poterit
eſſe vel auaricia vel turpe lucrum vel ſaltē habet ſpeciem mali. Intellige
quando fit ex auaricia ſc̄dm magis ⁊ minus. Et hoc eſt generale in qui
buſcunq; ſacerdotibus. Sed proculdubio maiorem in modū deformita
tem trahunt hec oīa circa fratres minores: quibus inhibet̄ vt nec per ſe
nec per interpoſitam pſonam omnino pecuniam recipiant. Et iſto mo
do obiectiones pro parte contraria poſſunt intelligi; ⁊ ſic patet earum
ſolutio. ¶ Secundo modo poteſt haberi reſpectus ad miniſtrum: ⁊ tunc
dupliciter. Quia aut talis miniſter tenetur ad hmōi celebrationes ex of
ficio alias ex beneficio puta quia habens eccleſiam vel beneficiū officia
re tenet̄: tūc exigere pecuniā ſꝫ Ray. ⁊ fere oēs docto. in. c. ſignificatū. de
p̄ben. ꝓ tali celebratiōe eēt ſimonia. vt. i. q. iij. c. vēdētes. Aliud eſt ſi talis
clericꝰ eſt pauꝑ vel bñficiū tenue. ⁊ deficit ei ſūptus. ꝑ di. c. iudices. ſꝫ qꝛ
quo ad clericos nihil ad nos: iō ſufficit ꝓ nūc. Verūtñ quo ad frēs mino
res dicamꝰ ſic: ꝙ nullo mō ē eis licitū celebrare ꝓ pecunia. ſ. ſimplr̄: qꝛ ſi
intētio adeēt dādi ſpūale ꝓ tpali eēt ſimōia vt dictū ē. Nec etiā rōne cu
piditatꝫ: qꝛ tūc vl̄ auariciā vel turpe lucrū vel aliāſpēꝫ mali nō effugerēt.
Nec etiā ꝓmittere ꝓ tāta pecunia tot miſſas celebrare: qꝛ ſm ſcm̄ Ber
nardinū eſt actꝰ ꝓprietarij etiā ſi nō intēdāt ꝯmittere ſimoniā ⁊ hꝫ ſpēm
mali: cū nec in rl̄a nec in eiꝰ declaratiōibꝰ talis ꝓmiſſio aut ꝯceſſio vt po
te mala inueniat̄. Et ita intelligit̄ illud. ſ. qñ alicui aliqd generaliter pro
hibet̄ ⁊c̄. ⁊ illud ꝙ fribꝰ interdicit̄ oīs q̄ſtꝰ pecunie. Nā talibꝰ intētiōibꝰ
vl̄ mōis celebrare vel ſilia facere ſemꝑ eſt illicitū ⁊ ꝓhibitū oībus marie
ipis fribꝰ vt ꝓfert̄: cū eoꝝ ſtatꝰ oīs ſit abdicatꝰ ab oī ꝯtrectatiōe. poſſeſſi
one. dñio ⁊ vſu pecunie. Et ī hoc vt ꝯtraria deiectio ſatꝫ bñ opponit ſepe
numero ab aliqbꝰ ōlnqt̄: incōgrue ⁊ īdebite ſe hñtibꝰ ī nouenarijs. trige
narijs ⁊ alijs diuerſis mōis ⁊ officijs viuoꝝ ⁊ defūctoꝝ ſiue in intētiōe.
opatiōe. obligatiōe. pactiōe. receptiōe. adminiſtratiōe dati ⁊ recepti ī q
bꝰ nō vſqꝫ q̄q; puritas rl̄e ⁊ ꝓfeſſiōis obſuatur. Ideoq; ipi videāt ⁊ ſibi
imputet̄; qꝛ ſm oēs exigere vel exactum ſoluere aut ꝓmittere aut paciſci

pro aliquo dictoꝝ ſpūali conſequendo pro pecunia ſeu re q̄ precio poteſt
eſtimari expreſſa ſimonia eſt:vt extra de ſimo,c.tua nos. ¶ Secundario
poteſt haberi reſpectus quo ad ipſos fratres qui ad nullū eccleſiaſticum
⁊ temporale beneficiū tenenť cum nihil habeant nec habere poſſint:licet
interpretatiue teneanť ꝓpter elemoſynas exhibitas eis continue. Itē qꝛ
die noctuqꝫ tam in miſſis ſolemnibus ⁊ priuatis q̄ꝫ alias in alijs diuinis
laudibus ⁊ officijs occupantur propter profeſſionem ſue regule ad hono
rem dei ⁊ propter charitatem ⁊ conſolationem chriſtiani populi : q eoꝝ
eccleſias deuotius ⁊ frequentius viſitant. Laborant tertio in predicatiōi
bus ⁊ confeſſionibus prefati populi:non videtur ratio:ſi alij clerici pau-
peres carentes tꝑali beneficio poſſunt ſtipendia laboris ſui accipere vbi
maxime concurrunt prefata tria:cum nemo teneať ſuis ſtipendijs milita
re,vt in.c.cuꝫ ex officij.de preſcrip.quare dicti fratres ſimili modo cōcur
rentibus debitis circūſtantijs hoc non poſſint facere:qui vt diximus bn̄-
ficio carent:diuinis occupantur:alios ſumptus nō habent ſed victuꝫ eis
tribuit incerta mendicitas? Hoc tantum dempto:ꝙ nulla obligatio aut
pactio interueniat.nullaqꝫ ſiniſtra ſubintret intētio.atqꝫ in adminiſtracti
one dati ⁊ recepti fiat pari modo ſicut de alia quacunqꝫ pecunia elemoſy
naliter a fidelibus miſſa pro ſuis neceſſitatibus vt prefate declarationes
determinant:ꝙ fratres in ea nullū dn̄ium proprietatem ⁊ cetera alia ha-
beant:ſed ſemper maneat penes dantem aut ſuſtitutuꝫ eius:ipſiſqꝫ chri
ſti fidelibus viuis ⁊ defunctis humiliter hoc petentibꝫ pie ⁊ charitatiue
ſubueniatur ſuis ſanctis ſacrificijs ⁊ alijs debitis ⁊ deuotis obſequijs a
prefatis fratribus deuotioni eoꝝ volentibus primarie ſatiſfacere: dein-
de naturalem ⁊ debitam ſuſtentationem recipere. ¶ QUOD autēꝫ hoc
licite poſſit fieri:patet primo per illa q̄ apl'us commemorat.i.corinth.ix.
vbi large ponit hanc materiam ⁊ inter alia dicit ipſe. Quis militat ſuis
ſtipendijs vnq̄ꝫ? quis plantat vineaꝫ ⁊ de fructu eius non edit? qs paſcit
gregeꝫ ⁊ de lacte gregis non manducat? Hec oīa.xiij.q.i.§.His ita. Itē
dicit ipſe ideꝫ apl'us. Si vobis ſpūalia ſeminauimus:magnuꝫ eſt ſi nos
carnalia veſtra metamus,vt in.c.ſi ep̄us de offi.ordi.li.vj. ⁊ in dicto.c.cū
ex officij.⁊ de conſecra.diſ.v.nunq̄ꝫ. Item idem ip̄e apl'us ordinauit ijs q
euangelium annūciant:de euangelio viuere:⁊ q in ſacrario op̄antur:que
de ſacrario ſunt edant:⁊ qui altario deſeruiunt:cum altario participant.
Hec omnia apl'us vbi ſupra. ¶ Probatur etiam hoc per ea que Auguſti-
nus dicit in li.de ope monachoꝝ:ꝙ occupati in quattuor generibꝰ opeꝝ
ſpūalium excipiuntur a precepto apli.ſ.qui non laborat non māducet. Si
euangeliſte ſunt.i.diſſeminant diūina verba:ſi miniſtri altaris.i.q diuina
cantica ⁊ diuinas laudes decantant: ſi diſpenſatores ſacramentoꝝ ſunt
⁊ maxime euchariſtie ⁊ penitentie:⁊ illi q ea q̄ in ſeculo habebant relique
runt pauperibus vt ip̄i ſuſtentarentur ⁊ iſti cōuerterentur ad dominum:
tales ꝑfecto cū alijs tribus ſupradictis vendicant ſibi locum. Hec Aug.
Super quibus verbis ſanctus Bona.in ſua apolo.c.xij.dicit ſic. Iſti om-
nes non ſolum digni:ſed etiam digniſſimi reputantur: ⁊ licituꝫ eſt ſibi de
elemoſynis pauperum chriſti ⁊ accipere oblata ⁊ petere neceſſaria. Hec

Auctates ad ꝯ
firmatiōem ſu
pradictoꝝ.

ſile. ¶Item probari poteſt predicta poſitio per illud quod notatur ꝑ do-
ctores in.c.q̄ꝫ pro mentis.i.q.ij.ꝛ in di.c.ſignificatum.de ꝑben.vbi coīter
tenet exponendo illa verba tex.i.abſūt oīs pactio:oīſcꝫ ceſſet conuentio
ꝛc̄.dicūt ſic.Qꝛ ꝛſi ſine pactione expꝛſſa vel exactione ſiquis conferat ali-
quid ſpūale principaliter hac intentione vt ꝓpter illud recipiat tꝑale:pu
ta audit cōfeſſionē vel dicit miſſam vel cōfert ordinē vel bn̄ficiū principa
liter qꝛ ſperat ꝓpter hoc ſe habituꝝ pecuniā vel aliud ꝑciabile:ꝛ ſimilit
q dat aliqd tꝑale principaliter vt recipiat ſpūale vt eucbariſtiam.ordinē
ſacrū.bn̄ficiū ꝛ hmōi ſimoniā cōmittit:q̄ mortale eſt ſcd̄ꝫ ray.Inno.bo-
ſti.Ala.tho.ſic etiā vbi nō fit pactio vl' exactio nec principalis intētio ad
tꝑalia in collatione ſpūaliū vel receptione:ſꝫ gratis ꝛ elemoſynaliter de-
tur ꝛ accipiat ad ſuſtentationē nature vel ob reuerētiā ſacramētoꝝ vl' ad
cōſeruandū laudabilē ꝯſuetudinē locoꝝ: licite ꝛ ſine ſimonia vel alio vi-
tio dari vel accipi poteſt.Hec illi.Et idē Ar.flo.ij.pte.ſume.Et allegant
Grego.in.c.ſicut epm.ea.cau.ꝛ.q.Eius oblatio nullā culpe maculā ige
rit:q̄ nō ex ambientis petitione ꝓceſſit.vbi dicit glo.Ubi.n.cauſa nō ad
eſt:vitiū nō imputatur.¶Probat etiā ꝑ ea que ſanctus tho.ij.ij.q.c.ar.
ij.dicit:vbi inqt.ꝙ accipere aliq̄ ad ſuſtētationē coꝝ q ſacramēta chriſti
miniſtrant ſcd̄m ordinationē eccl'ie ꝛ ꝯſuetudines approbatas: nō eſt ſi-
monia nec peccatū.Ratio eſt ſcd̄m eū:qꝛ nō ſumit ſcd̄m precium merce
dis ſed tanq̄ꝫ ſtipendiū neceſſitatis.Unde ſup illud.i.ad thimo.v.q bene
preſunt preſbyteri ꝛ c̄.dicit gloſa.Auguſtini.Accipiant ſuſtentationē ne-
ceſſitatis a populo:mercedē diſpenſatiōis a deo.Hec ille.Et ibidē arti.
iij.ad.ij.dicit ſic.Illi q dant elemoſynas pauperibus vt orōnuꝫ ab ipſis
ſuffragia impetrent:nō eo tenore dant q̄ſi intēdentes orōnes emere:ſꝫ ꝑ
gratuitā bn̄ficentiā pauperū aīas ꝓuocant ad hoc ꝙ pro eis gratis ꝛ ex
charitate orent.Et infra.Similiter ꝛ aliqua tꝑalia dant laudantibꝰ deuꝫ
in celebratione eccl'iaſtici officij ꝓ viuis ſiue pro mortuis : non quaſi ꝓci-
um.ſꝫ q̄ſi ſuſtentatōis ſtipēdiuꝫ.Hec ille.¶Ricardus etiā in.iiij.diſ.xxv.
dicit ꝙ pro anniuerſario celebrando nō licet facere pactū de pecunia dan
da.Si tn̄ ex deuotione dat eccl'ie:eccl'ia tenet ꝓ illis celebrare ꝓ qbus da
tur ſcd̄m ꝙ recepto beneficio magis obligatā ſe videt.Hec ille.Sanctꝰ
vero Bona.in li.de pauptate chriſti agit ſequentē rationē ad iſtam mate-
riam dicens.Ad perfectionē dn̄ici corporis ſpectat ꝙ mēbra ſibi cōmu-
nicent ratione dati ꝛ accepti:ꝛ ad ꝑfectionē euangelij facit ꝙ paupes iu
ſti ſuſtentationē petant ꝛ accipiāt a diuitibus mūdanis ꝛ imꝑfectis.Un̄
ꝛ apl'us.ꝛ.ad corinth.primo.dicit.Ueſtra abūdantia illoꝝ inopiā ſupple
at:vt ꝛ illoꝝ abūdātia vr̄e inopie ſit ſupplementū.Ubi dicit glo.Ueſtra
abundantia terrenoꝝ ſuppleat eoꝝ inopiam:vt econuerſo abundantia il
loꝝ ſpūaliuꝫ qui diuinis vacant:veſtre ſit inopie ſupplementū.Hec ille.
Et addit:ꝙ ſicut diuites mundani pn̄t petere orōnes viroꝝ ſpūaliuꝫ ad
releuandam inopiam meritoꝝ ſuoꝝ (vt ſupra dixit apl'us)ita verſa vice
pn̄t paupes ſpūales petere elemoſynam corporaleꝫ ad ſuſtentationē cor
poꝝ.Itē q dat maiora:poteſt recipere minora:ſꝫ paup orans impendit
miſericordiaꝫ ſpūalē;ergo multo fortius poteſt recipere corporalē elemo-

ſynam. Item ſi licet recipere maius: multo fortius licet recipere minus:
ſed paupib⁹ religioſis q ꝓprijs renūciauerūt licet recipere ampliſſimas
poſſeſſiones: quare ergo multo fortius nō licebit pauperibus euāgelij re
cipere quotidianas ſuſtentationes? Alioquin qd monſtruū eſſet in eccl'ia
dei. Et ſi dicas: ꝙ licet accipere ſꝫ non licet petere. Hoc nihil ꝓrius ē: qꝛ
petere ordinatur ad accipere ⁊ ꝓpter illud eſt. Et ſicut plus eſt dare ꝙ̄ ꝓ-
mittere: ſic plus eſt recipere ꝙ̄ petere. ſed conſtans eſt ꝙ quicqd licet da
re: licet ꝓmittere: ergo quicqd licet accipere licet petere. Hec ille ſanctus
vir vbi ſupra. Et ſi obijciat̄ ꝙ iſta poſſent eſſe vera de alijs rebus ſꝫ nō de
pecunia ꝓpter ꝓhibitionē eiuſdem ipſis fratribus impoſitam. Prefat⁹
ſanctus reſpondet ad hoc vt ſupra patuit in. 2. q. principali per hec verba
in epiſtola ad magiſtrum innominatū. Dico ego ꝙ nullus ſane mentis
dare intendit fratribus niſi prout competit regule ⁊ profeſſioni eorum.
Quis enim daret elemoſynam vt eos faceret perdere vitā eternā? Dat
ergo eo modo quo fratribus expedit. ſ. cōmittendo eam alicui qui per ſe
eam diſpenſet in ijs rebus quas fratribus licet accipere: ⁊ ſic pecunia illa
per quorūcunqꝫ manus tranſeat nullo modo ſpectat ad fratres; quia ſem
per eſt primi domini: ⁊ eſt per hoc manifeſtum ꝙ nec per ſe nec per inter
poſitam perſonam eam recipiant: fateor coram deo ita verū eſſe. Hec ille.
¶ Facit ad hoc quod dominus Nicolaus ait in. c. exijt. §. qꝛ vero purita-
tem ipſius ordinis ⁊c̄. vbi papa loquit̄ de pecunia conceſſa vel miſſa fra
tribus indifferēter ⁊ quaſi in fine dicit. §. dicit ſic. Vt clarius vtilitati dan
tium ⁊ puritati ordinis ⁊ ſimplicitati aliquorum ſimplicium ⁊ ſaluti ani-
marum hinc ⁊ inde ſecurius conſulat̄: intellectū illum q ſatis in hoc caſu
a ſane intelligente percipitur: pñtis ac in eternū valiture conſtitutiōis ſe
rie lucidamus volentes illum ad cōem deduci noticiam: videlicet ꝙ ſp
quando pecunia fratribus ipſis mittitur vel offertur: niſi expreſſe ꝑ mit-
tentem vel offerentem aliud exprimatur: predictis modis (. ſ. ꝙ ſp eius
ꝓprietas remaneat penes primū dñm ⁊ ꝙ fratres nihil in ea habeant)
ꝓrſus oblata intelligatur ⁊ miſſa. Non. n. veriſimile eſt aliquem elemoſy
ne ſue ſine expreſſione illum prefigere modum: per quem ⁊ donans meri
to. vel illi quorū neceſſitatibus intendit per donū hmōi ꝓuidere vel effe-
ctu doni vel ſue conſcientie puritate fraudent̄. Hec ibi. ¶ Videbat̄ non
incongrue aliquibus ꝙ quēadmodū clerici ſeculares pñt locare opas ſu
as ſiue ad diem ſiue ad annū. vt in. c. vlti. ne prela. vi. ſu. ita poſſint ⁊ fra-
tres minores. Sꝫ. iiij. magiſtri dicunt ꝙ fratres non pñt locare opas ſu-
as per modū precij: ſed locare ſine appreciatione expectando mercedē ꝑ
modū elemoſyne humiliter bene poſſunt: qđ eſt notandū. ¶ Ex quib⁹ om Cōcluſio tertie queſtionis.
nibus luce clarius conſtare videtur fundamentū iſtorum nō eſſe vſqꝫqꝫ
verū. Et ꝙ dicti frēs obſuātis ſupra allegatis de intētione pactione, con
uētione, obligatione ⁊c̄. de cōtrectatione pecunie: ſi aliqui fidelium ꝓ ſe
vel ſuis viuis aut defunctis charitatiue ⁊ deuote petant vt ꝓ eis oret̄ vel
tot ⁊ tales miſſe celebrent̄ vel alia ſuffragia eccl'ie: prefatiqꝫ ad hoc conſi
militer charitate ⁊ deuotiōe moueāt̄ ad eorū iplendā petitionē ꝓpt deū:
nō incōgrue poſſint recipe ſtipēdiū ſui laboris ꝓ ſuis neceſſitatib⁹: nō ꝑ

moduz preciȷ:ſed per modũ charitatiui ſubſidiȷ vel ſuſtentationis. Talis
ꝗꝫ fiant ſimpliciter ⁊ ſynceriter:videlicet ꝙ nullũ cupiditatis aut ſupflui
tatis vel carnalitatis fermentũ miſceatur:per quod ſancte paupertati de
rogetur:ad quam tenentur ex regula: que in quacũqꝫ elemoſyna quo ad
ipſos fratres ſunt vitioſa reprebendenda ⁊ culpanda. Et ſi fuerit elemo
ſyna ſeu ſtipendium prefatum pecunia:obſeruetur (vt ſupradictum eſt)
quod prefate declarationes diſponũt de quacũqꝫ alia elemoſyna pecuni
aria. Nec refert ſi dicantur trigenaria vel nouenaria vel alie peculiares
miſſe petantur:qꝛ vbi eſt eadem ratio:⁊ idem ius. ¶Et ſic patet reſpõſio
ad omnia obiecta. Cũ dicũt:ꝙ talis elemoſyna ꝓ miſſis ſit queſtus pecu
niarius ⁊c̃.nõ eſt verum:ſed eſt elemoſyna ſeu charitatiuũ ſubſidiũ:qꝛ ſi
cut ille prius poterat talem elemoſynam dare ſine aliqua recomendatio
ne certi ſuffragiȷ:⁊ ſacerdos celebraſſet miſſam pro vniuerſali eccleſia ad
dei gloriam ſine recõmendatione alterius:ſic nũc neceſſitas petentis ſuf
fragium vel ſacrificium. ⁊ charitas ſacerdotis offerentis cõmunicantur
ſibi ad inuicem actiones ratione dati ⁊ accepti ; quare ſua argumentatio
eſt aliena a vero ſenſu ⁊ intellectu. Cetera patent de ſe.

Cõcluſio ⁊ cõ firmatio oium ꝑdictoꝝ.

SATIS me dixiſſe ad ſatiſfactionem dicte queſtionis alias di
ctarum queſtionum arbitror:ſi intelligere voluit que ſcripta ſũt.
Et vtinam adaptari poſſit illis quod Hieronymus inquit con
tra vigilantiuz. Non parum eſt ſcire ꝙ neſcis. Et prudentis ho
minis eſt noſſe menſuram ſuam. Sunt eniz vero quedam:que neſcire me
lius eſt ꝗꝫ ſcire. Nec incongrue contra tales ſermo retorquendus eſt:qui
contra illam ſententiam:nolite ante tempus iudicare quo ad vſqꝫ veniat
dominus:q⁊ illuminabit abſcondita tenebraruz ⁊ manifeſtabit conſilia
cordium aliȷs derogare non verentur:⁊ ſuam iuſticiam tantum volẽtes
conſtituere:iuſticie dei non ſunt ſubiecti. Quos profecto (ſi qui tamẽ hu
iuſmodi ſunt) nec noſtri nec cuiuſpiam eſſe ordinis verius dixerim:quip
pe ⁊ ſi ordinate viuentes ſuperbe tamen loquentes ciues ſe faciunt baby
lonis. Vobis ergo qui in litterali regule obſeruatione gloriamini:⁊ õ ve
ſtra iuſticia preſumentes ceteros aſpernamini : ſolos vos omnibus ſan
ctiores:ſolos vos fratrum minorum regule obſeruatores:ceteros tranſ
greſſores vt dicitis conuenio. Quare contra regulam alios iudicatis: ali
oſue detrabendo condemnatis? An regula nõ concordat euangelio? Ali
oquin regula nõ eſt regula:qꝛ nõ recta. Audite ⁊ diſcite ordinẽ ſancti euã
geliȷ qui contra ordinem aliȷs derogatis. Hypocrita inquit eȷce primo
trabem de oculo tuo:⁊ ſic valebis eȷcere feſtucaz de oculo fratris tui. Et
quam trabem? Profecto illam de qua ſanctus franciſcus in.x. cap. re
inquit. Moneo ⁊ exhortor in dño ieſu vt caueant fratres ab omni ſuper
bia. vanagloria inuidia ⁊c̃. Regnum quippe dei non eſt eſca ⁊ potus:ſed
iuſticia. pax ⁊ gaudium in ſpũ ſancto. Et alibi dicit. Regnũ dei intra vos
eſt. Hoc eſt. Non exterius in veſtibus aut corporalibus alimentis:ſed in
virtutibus interioris hominis. Uno ſolo verbo circa hoc noſter legis la
tor concludit. Et ſcdm ſanctum euangelium de omnibus cibis qui appo
nuntur fratribus liceat manducare. Nec ſcdm ſanctum Bernardinũ vſus

carniũ in loco vel alibi in regula fribus ꝓhibetur: ſʒ non deceat niſi moderatus ⁊ diſcretus vt dictũ fuit: cuius iudiciũ prelatis relinqˀ: ſʒ vſus ꝓprie voluntatis ⁊ ſilium vbiqʒ ⁊ ſemper ꝓhibetur. Nec etiã ꝓhibetur vſus vini ⁊ piſciũ ex regula vt patet in ꝯſtitutione generali: ſed ꝓhibetur ſcandalũ puſilloꝝ. Magna igiˀ vobis cura ineſt vilibus veſtiri: paucis ⁊ rudibus ꝯtentari cibis: non rep̄hendo: imo laudo: dum tamen maiora non relinquãtur. Dicit eni beatus Bernardus: ꝙ octauꝰ gradus humilitatis eſt: vt nihil agat ſubditus niſi ꝙ cõis monaſterij regula vel maiorũ coarctant exempla. Quid plura? Alias inquit vane glorie ⁊ p̄ſũptiõi non mercedi reputabiˀ. Diciˀ. n. in regula fratrũ minoꝝ. Recordeˀ frẽs ꝙ ꝓpter deũ abnegauerũt ꝓprias volũtates. Uñ firmiter p̄cipio eis vt obediãt ⁊c. Sed nũc camelũ glutientes ⁊ culicem excolantes: ad minora manꝰ tendẽtes: de maioribꝰ parũ vel nihil curãt. Hoc oportuit facere: ⁊ illa non omittere. Alioquin cũ aut illa omitti neceſſe eſt aut iſta: illa potius omittenda ſunt q̃ʒ iſta. An nõ melior vobis videˀ cũ abnegatiõe ꝓprie volũtatis in monaſterio humilis obediẽtia ⁊ ſi ſit tunicata ⁊ cibata (vt dicitis) q̃ʒ ꝓprie volũtati ſeruiẽtes in tugurijs q̃ ꝓprio eligũˀ arbitrio nuda ⁊ ieiuna ⁊ vt plus dicã inflata ſupbia? Audite ſanctũ Bonauẽ. hoc approbãtẽ. Jnqt. n. in ſupradicto tractatu d̃ pauptate chriſti q̃ſi in fine. Tu vero cum de boꝝ obſeruatiõe elatꝰ: alijs non eadẽ obſeruãtibꝰ derogas: nõne te magis regule trãſgreſſorẽ indicas? Hec ille. Unde non imerito ſermo diuinꝰ loqtur: ꝙ obediẽtia melior ẽ q̃ʒ victima: ⁊ auſcultare magis q̃ʒ adipem arietũ offerre. Et ſcũs Bernardꝰ in li. de p̄cepto ⁊ diſpenſatiõe p̄allegato inqt ſic. Sane de religioſis ac bñ ordinatꝫ monaſterijs nullus ꝓfeſſoꝝ meo ꝯſilio nec arctioris quidẽ deſiderio vite ſine licentia ſui ſupioris vel ſenioris ⁊ eius aſſenſu egrediˀ. Egreſſus tñ ſi melius inuenerit ⁊ elegerit: meo iam ꝯſilio nihilominꝰ nõ egredieˀ ad inferiꝰ bonũ qꝺ reliquerat ⁊ ꝯtempſerat ꝓ meliori: ⁊ p̄ſertim ſi illud melius tale fuerit: qꝺ ⁊ ꝯgruere prime ꝓfeſſioni videaˀ. Jpſe nẽpe viderit qua rõne quaue intentiõe altiora ſeu arctiora p̄ſũpſerit. Nã ad inferiora vel remiſſiora me ꝯſulẽte neq̃ʒ apoſtatabit. Et de his me accipite ſane qꝺ ſentio reſpondiſſe ſine preiudicio ſanius ſentientis. Ad honorẽ dei cui laus eſt ⁊ honor in ſcl'a ſcl'oꝝ Amen.

¶ Explicit defenſorium obſeruantie contra illos qui ſub vmbra perfectionis a veritate declinauerunt.

¶ Jncipit vtilis diſputatio inter zelatorem paupertatis ⁊ inimicũ domeſticum eius edita a venerabili patre fratre hugone de digna qui poſt mortem claruit miraculis.

INIMICUS DOMESTICUS PAUPERTATIS.

Tractatus Tertius.

NOn ſolum diuitijs tpalibus re
nūciaui a iuuentute mea ſed etiā carnis voluptatibus: ⁊
qđ magis eſt his omnibus, voluntatem propriā abnega-
ui. Unde pro diuitijs pauptatem: pro delitijs caſtitatem
aſſumpſi: ⁊ dimiſi voluntatē propriā: ⁊ noui facere alienam. ¶ ZELA.
PAU. ¶ Si cepero tibi loqui: forſitan moleſtum accipies. Sed ſi vis
patienter audire: ego ꝓferam que ſentio: ⁊ tibi que corde video luc: dabo
Uia enim quam elegiſti breuis eſt ⁊ ſecura: ſed non minus ardua ⁊ ſtri-
cta ⁊ pauci intrant per eam. Sumopere ergo cauendū eſt: ne ab ea aliq-
tenus deuiem⁹. Ego autem oro te dulciter: vt de ipſa aliquid conferam⁹
ad inuicem: ne ignorantia ſeu negligentia ſit nobis occaſio delinquendi
⁊ ne dicatur contra nos illud dictum propheticuꝫ. Noluit intelligere vt
bene ageret: aſtitit o i vie non bone. ¶ INI. DOME. ¶ Ut video in
celum vis ponere os tuum: dum loqui preſumis contra tot ⁊ tantos or-
dines in tanta paupertate caſtitate ⁊ humilitate fundatos: ⁊ tanq̄ꝫ a via
veritatis errantes rectificare credis ⁊ ipis te viam oſtendere innuis: q̄ſi
viam ciuitatis habitaculi neſciant inuenire. ¶ ZELA. PAU. ¶ Ab
ſit a me hoc: vt aduerſum quēq̄ꝫ ordinam ore polluto audeam diſputa-
re. Sed potius pro omni ordine loqui cupio, non ſapientie peritia, non
ſcientie gloria, non proprie iuſtitie fiducia: ſed ſola qua ſcio deum ani-
ma ⁊ mente contemplari: charitas ipſa compellit: que me peccatorem
⁊ ignarum ad dicendum ita hortatur ⁊ prouocat: vt cum loqui neſciam
tacere non poſſim. Non enim aduerſus ordinem quēq̄ꝫ: ſed pro omni or-
dine diſputare volo. Et non ordinem in hominib⁹: ſed hominū exceſſus
deteſtabor. Multa enim in ordine fiunt: ⁊ de ordine non ſunt. Null⁹ qp-
pe ordo quippiam recipit inordinatum. Quod vero inordinatum eſt:
ordo nō eſt. ¶ INI.. ¶ O p̄ſūptio neq̄ſſima: vnde creata es? Multa au
diui de preſumptione tua ⁊ audacia ⁊ ſimiliū tibi: ſed maior eſt tua vt
video q̄ꝫ audiui nec vidi in terra: dum tot ſeniores ⁊ antiquos iuuenis
cum ſis reprehendere non vereris. ¶ ZELA. PAU. ¶ Si me intelli-
geres: forſitan in verbis iniurioſis minime prorupiſſes. Non enim dixi
nec dico aliquem hominem directe reprehendere in ſpeciali: ſed zelo iu-
ſticie que haberi non poteſt ſine odio iniquitatis ſaltem contra exceſſus
hominum murmurare: licet ſcđm chriſti ⁊ apoſtoli ſententiam poſſeꝫ ho
mines reprehendere. Nolite inquit āplius cōmunicare infructuoſis ope
ribus tenebrarum: magis autem redarguite. Quam ſententiam decla-
rat Auguſtinus dicens. His duob⁹ modis non te maculat malus: ſi nō
conſentis: ⁊ cum redarguis. Exemplum etiam habemus ab ipſo apoſto
lo: qui non ſolum reprehendit ſubditos ſed etiam prelatum ipſum ſcili-
cet apoſtolorum principem: ſicut habetur ad Gala. Qua preſumptione
me arguis? Quam preſumptionem dicis peruenire ex iuuenili etate: nō
verendo ſenectuteꝫ? Ego autem dico: q̄ ſi tales ſeniores ſunt vere ſenio
res: digni ſunt omni reuerentia ⁊ honore. Si forte (quod abſit) etate ſūt
ſenes ⁊ moribus pueriles: iuuenibus ſunt incōparabiliter deteriores. Et

tales non honoꝛe ſed vituperio digni ſunt: dum ſua auctoꝛitate oꝛdinem
ipſum reſoluunt ⁊ deſtruunt: ⁊ ſuo malo exemplo iuuenes poſt ſe trahũt
Qꝛ ſi iuuenis quiſq́ʒ ab omni voluptate ſe abſtinet carnali: ⁊ in omnibus
imaculatum ⁊ irrepħenſibilem ſe cuſtodit: hic nimirum ſenioꝛis digni-
tate ⁊ nomine cenſendus eſt. Juxta quod dicit ſcriptura. Senectus vene
rabilis eſt non diuturna: nec annoꝛum numero computata. Unde dicit
Sapiens. Non aduenit defectus ex parte tempoꝛis: ſed propter vſum
vite in moꝛibus peruerſis. Nullus itaq́ʒ gloꝛietur in etate tempoꝛis: ſi ꝑ
diſſolutionē vite ſit in eo pueritia mentis. ¶ INI. DO. ¶ Nolite iudi
care ⁊ non iudicabimini. Nolite condemnare ⁊ non condemnabimini.
Merito ergo dignus es iudicio eterne damnationis: dum contra verba
chꝛiſti pꝛemiſſa alios iudicas. deſpicis ⁊ condemnas. Eo enim ipſo quo
alium iudicando temere deſpicis: in illius comparatione ſuperbiendo te
extollis: quod eſt ſuperbia deteſtabilis. Propter quod conſule iuuentu-
ti tue ⁊ deſine talia loqui: quia dum mens ad aliena iudicanda ducitur:
pꝛius iudicij lumine pꝛiuatur. ¶ ZELA. PAU. ¶ Ipſe dñs quē di-
xiſti qõdam iudicium pꝛohibet: ⁊ quoddā ꝯcedit. Propter quod alibi
ipſe dixit. Nolite iudicare ſʒ faciē: ſed iuſtũ iudiciũ iudicate. Pꝛohibet
ergo iudiciũ de occultis: ſed ꝯcedit de manifeſtis. Et hoc eſt qđ dicit ille
doctoꝛ ꝓcipu⁹. De manifeſtis inquit iudicādũ ē: ſed nō de occultis. Et iō
nō de occultis. ſed de manifeſtis ego iudico: ſi tñ iudiciũ dici pōt ⁊ non
potius zelus iuſticie ⁊ veritatis. Nihil ibi inuenies de ꝯditiōib⁹ iudicij
temerarij: qꝛ tales non mouētur inuidia ſeu ſuperbia: ſed charitate ⁊ be-
niuolentia. Nec iudicāt eos eſſe dignos pena eterna: nec (vt dictuʒ eſt)
de quibus iudicant ſunt occulta ſed manifeſta. ¶ INI. DO. ¶ In quo
enim putas improbare ſniam meā: viaʒ aperis ad reprobandũ tuā per
verba auctoꝛis a te adducta. Nā ibidē declarat q̄ ſũt occulta ⁊ q̄ manife-
ſta. Manifeſta. n. ſũt: q̄ bono animo fieri nō pñt ſicut adulteria. ꝑiuriũ ⁊
ſi[illegible]lia. Occulta vero ſũt q̄ bono ⁊ malo animo fieri pñt: ſicut manducare
carnes ⁊ ſi[illegible]lia de quibus iudicas. Per qđ patet clariſſime ꝙ de occultis
iudicas nō de manifeſtis. ¶ ZELA. PAU. Quedā ſũt reſpectu ali-
quoꝝ occulta: ⁊ q̄dā manifeſta reſpectu aliquoꝝ. Verbi gr̃a. Seculares
vxoꝛē ducere occultũ eſt vtꝝ bono an malo aīo fiat: ſʒ monachos vxoꝛē
ducere manifeſtũ eſt ꝙ bono animo fieri non pōt. Ita dico tibi. Secula-
res vſum diuitem habere: eſt occultũ iudicare vtrũ bene vel male faciant
quia paupertatē nō vouerũt publice: ſed ꝓfeſſoꝛes paupertatis vſum diui-
tē habere: non pōt bono animo fieri. Et tāto ſunt magis tranſgreſſoꝛes:
quāto altioꝛis vel ſtrictioꝛis paupertatis fuerint ꝓfeſſoꝛes. De talibus er-
go iudicare nō eſt temerariũ iudicium: quia de manifeſtis eſt factum. Et
ideo de talibus licitũ eſt omnibus iudicare: ⁊ maxime cum mouetur iu-
dicans zelo cōmunis iuſticie ⁊ charitatis fraterne. ¶ INI. DO. Quō
hec charitatis oꝛdine fieri poſſunt non video: cum non ſolum ea que di-
cis ⁊ ſentis multũ diſpliceāt: imo etiā quāplurimi ꝑ ea ſcādalizāt ⁊ mul
tis modis ꝑturbātur: maxime cũ timeāt ex hoc in ꝓximo ingentia ſcā
dala exoꝛiri. ¶ ZELA. PAU. ¶ Diligentibus quidem oꝛdinem

ſuum in hoc moleſtum me fore nõ timeo: quinimo gratum proculdubio accepturi ſunt. Si ꝓſequũtur quidem: ⁊ ipi ordinat: ⁊ ſi aliquibus diſplicuit: ipi ſe manifeſtant ꝙ ordinem ſuum non diligunt cuius ⁊ corruptionem ⁊ damna volunt. Ipis ergo ex ſnia doctoꝝ reſpondeo: ꝙ meliꝰ eſt vt ſcandalum oriatur: q̃ ꝙ veritas relinquatur. Certum eſt enĩ ꝙ tam chriſtus q̃ helias charitate maxima mouebãtur. Et nec chriſtus ꝓpter phariſeoꝝ ſcandalũ veritatẽ tacuit: nec helias propter turbationẽ iſrael veritatẽ dicere reliquit: ſed regi ſibi dicẽti ꝙ ipſe turbabat iſrael reſpõdit. Non ego turboꝫ ſed tu qui dereliquiſti mandata dñi. Unde ⁊ vere ⁊ recte reſpondit. Quia non ab illo qui veritatẽ facit ⁊ loquit̃: ſed ab illo a quo veritas ⁊ iuſticia detinetur ſcandalũ perpetratur. Si ergo nõ vis timere ſcandalum: muta vite propoſitũ: emenda delictũ: ⁊ obſerua votũ. Nihil aliud requiro: nihil aliud dico niſi ꝙ votũ obſerues ad purũ. Nã iſta facere non eſt periculũ: qꝛ nec ꝯtra diuinũ p̃ceptum nec ꝯtra tuũ votũ. Quid ergo dimittis ſiue permittis tam ingentia ſcandala euenire: q̃ velis dimittere cupita: ⁊ dimittis ante veritatem: q̃ velis relinquere voluptatem? Per qđ patet manifeſte ꝙ non ſcđm ſpiritũ ſed ſcđm carnem vadis: ⁊ idcirco non que dei ſunt ſed q̃ carnis ſunt ſapis. CINI. DO. Singularitatem fuge ⁊ cõmunitate eſto contentus. Via enim ſecurioꝛ eſſe videtur: que a pluribus perſonis tenetur. ZE. PAU. Peto a te. ſi induere vilia veſtimenta: comedere groſſa ⁊ vilia cibaria: ⁊ velle habere deſpicabilia edificia: magis conſonent paupertati q̃ omnia hec habere precioſa ⁊ delicata? CINI. DO. Negare non poſſum. ZELA. PAU. Ergo magis conſonant profeſſioni tue regule: per quã promiſiſti paupertatem. CINI. DO ME. Bene ſeqt. ZELA. PAU. Si ergo propter iſta ſingularem me dicis: profecto manifeſte innuis cõmunitatem a regula deuiare. Nunq̃ enim ſingulare eſſet ſm regulam viuere: ſi cõmunitas ad purum regulam obſeruaret. Quod autem via que tenetur a pluribus fore meliorem ⁊ ſecuriorem aſſeris: iſto modo tenenda eſſet via que ducit ad mortem. Nam arcta eſt via que ducit ad vitam (vt dicit chriſtus qui eſt veritas) ⁊ pauci intrant per eam. Iuxta qđ accipiamus illud ſcripture ſancte ſalutiferum conſilium. Non ſequeris turbam ad faciendum malum: ⁊ iudicio plurimorum non acquieſces ſententie vt a veritate deuies. Illa ergo vita dicenda eſt ſingularis ⁊ extranea: que a profeſſione ſua ſeu perfectioneꝫ ⁊ a regula deuiat. Et illa potius cõmunis ⁊ ſancta: que per omnia regule ſe concordat. CINI. DO. Non video iſtas deuiationes nec iſtos exceſſus ſeu periculoſas impuritates: contra quas clamare nõ ceſſas. Dic ergo dic vbi ſunt hec omnia? ZE. PAU. Tua enim vt dixiſti voluntate propria promiſiſti ſcilicet paupertatem, caſtitatem ⁊ obedientiam. Et dimiſſis duobus vltimis: de primo ſcilicet de paupertate dicendum eſt: eo ꝙ in his duobus vltimis ſcilicet in caſtitate ⁊ obedientia quantum ad exteriora non deprehẽditur notabilis exceſſus ſicut in primo. Et cauſa eſt: quia ĩ predictis duobus manifeſtus eſt terminus: quez tranſgredientes manifeſte, immediate fiunt tam caſtitatis q̃ obedientie tranſgreſſores: ⁊ per iuſticiam gra-

uiter puniuntur: ⁊ ſic per rigorem ipſius iuſticie a tranſgreſſionibus pro-
bibentur. Utrum autem abſtineant ab illis propter deum pure aut pro-
pter timorem iuſtitie: eſſet temerariũ iudicare: quãꝗ̃ de obedientia mul-
ta ſigna mala appareant manifeſte. De bis autẽ nibil aliud ad preſens.
De primo ergo ſcilicet de paupertate eſt dicendũ: eo ꝙ ipſa eſt toti⁹ ſpi-
ritualis edificij fundamẽtum primariũ: cui ſic omnis ſtructura religiõis
innititur: vt ipſius firmitate ⁊ ipſius euerſione funditus euertatur. Et ideo
videre potes ꝙ iſti ordines qui relicta paupertate diuitijs adbeſerunt:
borribiliter dilapſi ſunt. Mabito ergo fundamẽto boc ⁊ firmato: facili-
ter babentur alia duo ⁊ etiam tota fabrica deſuper edificata. Ut ergo ad
propoſitũ redeamus: dic mibi: quid per paupertatem intelligis. Nullũ
ego ſignum in te video paupertatis: ſed econtra babes vſum copioſum
curioſum. ſamptuoſum. ⁊ in multis ſuperfluum. CINI. DO. Et eniꝫ
quid ſit vera paupertas non intelligis: ideo inſipiens tu mirabiliter per-
turbaris. Non enĩ ꝯſiſtit paupertas in bis exterioribus: ſed potius ĩ cor-
de interius. Propter quod dicit dñs. Beati paupes ſpiritu: ⁊ non pau-
peres rebus. ZELA. PAU. Cõfiteor: ꝙ vera paupertas ⁊ euã-
gelica non conſiſtit principaliter in priuatione rerum temporalium: ſed
in corde: ſicut caſtitas non conſiſtit principaliter in priuatione illius
actus: ſed in corde ⁊ voluntate. Poſſet enim bomo incaſtus eſſe: ⁊ actũ
illum minime exercere: ſm quod ſaluator dicit. Qui viderit mulierem
ad concupiſcendum eam: iam me. eſt cum ea. in cor. ſuo. Et ideo vtrũ bo-
mo ſit vere caſtus: per aliquod ſignũ exterius nullus bomo cognoſcere
poteſt: quia vt dictum eſt ſine actu exteriori põt eſſe incaſtus: ſiue ꝓpter
ꝯcupiſcentiam quam dicit dñs. vel etiam propter triſticiam quam po-
nit pbiloſopbus. Tam ꝯcupiſcentia ꝗ̃ triſticia occulta ſunt nobis. Sed
vtrum aliquis ſit incaſtus: optime cognoſcitur per aliquod ſignũ exteri-
us: ſicut eſt de fornicatore. Simile eſt in ꝓpoſito. Quia quis ſit ver⁹ pau-
per nemo cognoſcit niſi deus: ſed an ſit non pauper bene ꝯgnoſcitur per
aliquod ſignum exterius. Et bic eſt diues vſus. ſcilicet delicioſus. curio-
ſus. ſumptuoſus ⁊ ſuperfluus. Unde pauperem ſe dicere voluntarie: ⁊
voluntarie vſum diuitez babere ac ſollicite querere: ſimile eſt ac ſi bomo
diceret ſe caſtum: ⁊ contrariuꝫ caſtitati ꝯmitteret actum. Unde eſſe pau-
perem ⁊ diuitem vſum babere ac ſollicite querere: eſt omnino impoſſibi-
le. Et propterea non ſolum dicit ſaluator. Beati paupes ſpiritu: ſed etiã
beati qui nunc eſuritis: quia ſaturabimini. ⁊ veb vobis qui ſaturati eſtis
⁊ veb vobis diuitibus ⁊c. Non enĩ dicit. qui corde poſſidetis diuitias: ſꝫ
qui talem vſum babetis ad conſolationes veſtras. CINI. DO. Quã-
tumcunꝗ̃ coneris me vſum diuitem non poſſe babere propria volunta-
te: poſſum tamen boc babere prelati auctoritate. Et idcirco omnia ba-
beo ⁊ omnibus vtor de ſupioris auctoritate. ZELA. PAU. Ad
boc autem ꝙ cum aliquo diſpenſetur circa proprias obſeruantias: req-
ritur auctoritas ex parte prelati. ⁊ cauſa rationabilis ex pte ſubditi. Tã
enim voluntas prelati ꝗ̃ ſubditi eſt proprijs ⁊ canonicis obſeruantijs

cuiuslibet religionis obligata. Et ideo nullus prelatus diſpenſare poteſt
circa ꝓprias obſeruãtias: niſi vigeat cauſa rationabilis. ¶ INIMI-
CUS DOMESTICUS. ¶ Libet quod dicis: ſed in omni-
bus quibus vtimur oſtendam tibi cauſam rationabilem ⁊ prelati diſpẽ
ſationem. Siue enim ſint illa que pertinent ad tegumentum ſicut edifi-
cia ⁊ veſtimenta, ſiue que ad vitam vt cibus ⁊ potus, ſiue que ad diuinũ
⁊ ſapientiale ſtudium ſicut libri, omnibus his vtor de conſcientia ⁊ con-

Utrū deceat habere edificia ſũptuoſa.

ſenſu prelati ⁊ auctoritate: ſicut omnibus euidenter apparet. Qz etiaz ibi
ſit cauſa rationabilis: patet ſic. ¶ Primo in edificijs. Nam pulchra ⁊ pre-
cioſa ⁊ curioſa edificia magis homines alliciunt: ac per hoc facilius ſua
relinquunt: ⁊ ad ſeruiendum deo nobiſcum citius veniunt: quorum ad-
uentus ⁊ conuerſio eſt magna edificatio in populo. Et maxime cum no-
tabiles perſone quamplures ordinem intrent: qui in ſeculo pulchra edi-
ficia habebant. ¶ Patet ergo ex predictis ꝙ meli⁹ eſt habere pulchra edi
ficia ⁊ curioſa: q̃ turpia ⁊ deformia. Et ſic patet cauſa rationabilis. Ea-
dem enim ratio manet in omnibus alijs que ad vſum accepimus. ¶ ZE-
LATOR PAUPERTATIS. ¶ Jam enim vehementer
admiror ſuper cecitatem cordis tui ⁊ animalitatem tuam: dum non ſpi-
ritualiter ſed infra carnaliter ſapis: vt quaſi humana induſtria velis to-
tum ordinem gubernare. Hec ſapientia non eſt deſurſum: ſed potius
eſt animalis ⁊ terrena cum ponas ⁊ dicas vtile: quod eſt multum ac ma-
gnum ſpiritualibus viris detrimentũ. ¶ Ponis enim ante oculos homi-
num maximum offendiculum infringendo finem verum: ⁊ illis falſum
⁊ vaniſſimum preſentando. Quid eſt enim aliud hoc: q̃ dicere homini-
bus, non intretis in religionem pure propter deum: ſed propter edifici-
um pulchrum? Talium intentio ⁊ finis aliquando talibus vanitatibus
mundi infringitur: ⁊ finis verus aliquando impeditur ſiue mittatur.
Quanto enim talis finis intenditur: tanto amplius finis eternus reuerti-
tur ⁊ impeditur. Qui ergo propter iſtas ⁊ conſimiles vanitates ad ordi-
nem venit: ad ordinem non venit: ſed ab ordine recedit ⁊ fugit velociſſi-
me: qui propter iſta in ordine perſeuerat. Multi enim propter huiuſmo-
di vanas ſpes ſe nobis iungunt: qui vtinam in ſeculo remanerent. ¶ Pro-
pterea non ſolũ ipſa curioſa edificia venientibus ad ordinem nocent: ve-
rum etiam habitantes in eis offendunt: mundo malum exemplum oſtẽ
dunt: ⁊ chriſti euangelio offendiculum ſubmiſtrant. Dico igitur ꝙ he cu-
rioſitates inhabitantes offendunt: quod ſi ſpiritualis eſſes experien-
tia te doceret. Non autem mihi: ſed ſanctis ſpiritu ſancto inſpiratis
crede. Unde Bernardus. Subintrante ere alieno ſumptuoſa ⁊ ambitio-
ſa edificatione cellarum, reiecta ſancta paupertate ⁊ pia humilitate: ve-
rum decorem domus dei alienantes ⁊ a nobis ⁊ a cellis noſtris per ma
nus artificum exquiſitorũ cellas non quaſi eremiticas ſed quaſi aro-
maticas edificamus ⁊ cetera. Ergo ego obſecro vt in peregrinatione
huius ſeculi que militia eſt ſuper terram edificemus nobis non domos
ad habitandum: ſed tabernacula ad deſerendum: vt puta inde cito euo

candi ⁊ migraturi in patriam ⁊ ciuitatem noſtram domum eternita-
tis noſtre. In alieno enim habitamus ⁊ in alieno laboramus: nam no
ſtrum non eſt quod nobiſcum portare non poſſumus. Credite ergo mi
bi fratres: ⁊ vtinam vobis experiri non contingat: quia pulchritudi-
nes iſte ⁊ forenſes honeſtates cito virilem propoſitum eneruant: ⁊ ma
ſculinum animum effeminant: mundo prebrent malum exemplum
non ſolum ad litteram: ſicut iam intellexi de multis ſecularibus qui
a nobis exemplum accipiunt domificandi: ſed etiam exemplum eis da
tur vt hec non deſpiciant: ſed vt faciant: facta conſeruent ⁊ de eis cu-
ram habeant ⁊ in illis cor apponant: ⁊ iam in celis vbi noſtra conuer-
ſatio ⁊ habitatio eſſe debet non aſpiciant. Et cum dicat apoſtolus ꝙ
non habemus hic ciuitatem manentem ſed futuram inquirimus: per
talia opera eis ſuademus: vt ſcilicet hic maneant: ⁊ ꝙ hic cum ſollici-
tudine magna edificent: quia nos futuram non inquirimus. Et ideir-
co taliter edificamus. Ita ꝙ pro habitatione patrie diligenda multipli-
citer offendimus peregrinationem terre euangelio chriſti offendiculum
ſubminiſtrantes. Hec enim ſumptuoſa edificia fieri non poſſunt ſine
multa pecunia. Pecuniam vero multam pauperes habere non poſ-
ſunt ſine multa diſtractione multorum queſtuum ⁊ diuerſorum. Hec
enim fieri non poſſunt: niſi a multis pecunia queratur ⁊ accipiatur. Et
cum illis predicamus ꝙ ſecundum doctrinam euangelicam hec om-
nia deſpiciant ⁊ contemnant: doctrine verbo. contrarium ſuademus fa-
cto ⁊ exemplo illas ſollicite requirendo ⁊ auide recipiendo. Et ſic euan-
gelium chriſti offenditur: ⁊ exemplar perfecte vite ⁊ apoſtolice offuſca-
tur. INIMICUS DOMESTICUS. Inter edificia
memorata pulchritudinem eccleſiarum includis. ZELATOR
PAUPERTATIS. Eccleſiarum ſuperfluitates in longitu-
dine: latitudine ⁊ curioſitate: que fiunt reſpectu materie multiplicis
⁊ curioſe diuerſimode polite, diſpoſite ac colorate penitus non exclu
do. Honeſtates autem quaſdam vt pote imagines crucifixi, ⁊ virginis
matris eius, ⁊ beatorum Joannis baptiſte ⁊ euangeliſte ⁊ ſimilia exci-
pio. INIMICUS DOMESTICUS. Nec deum ti-
mes nec hominem revereris: dum non ſolum que ad vſum hominum
ſpectant redarguis: ſed etiam que ad cultum diuinum pertinent repre-
hendis: cum omnia que in eccleſia facta ſunt ſecundum conſilium apo-
ſtoli ad honorem ⁊ gloriam dei facta ſint. ZELATOR PAU-
PERTATIS. Hominem enim reuerentia dignum quis ſit ille
ſuperius memini ſcilicet virtuoſum virū qualem honorare cupio ⁊ reue-
reri. Deum vtiqȝ ille timet qui quod ſibi vouit ſiue promiſit: totis virib⁹
ſeruare ſtudet. Sed ille pro certo ⁊ ſtultus eēt ⁊ deum non timeret: qui
votum quod deo vouit tranſiret vt ipſum deum honoraret. Unde
tales ſimiles ſunt ſauli qui non iuxta verbum domini omnia gla-
dio peremit: ſed econtra oues ⁊ boues meliores ſeruauit: vt eas do
mino in ſacrificicium conſumaret: propter quod temporale regnum

amiſit, Et quia te dicis hoc facere ad laudem ⁊ gloriam domini noſtri ie
ſu chriſti ſm ſententiam apoſtoli: ille apoſtolus alia ſententia tibi reſpon
det: ꝙ non ſunt facienda mala vt veniant queqꝫ bona. Licet enim honor
diuinus ſit de ſe bonus: tamen profeſſoribus paupertatis ſuperfluitates
⁊ curioſitates habere ⁊ facere eſt malū. Quia ſicut dicit ille magiſter ma
gnus: ſuperfluitas ⁊ curioſitas etiam in eccleſijs nec in calicibus nec in
altarium paramentis nec in alijs vtenſilibus eſt aliqualiter admittenda:
quia directe obuiant paupertati. Potius autem eſſent altaria denudan
da: q̄ paupertati promiſſe modicum contraire: ſm ꝙ beatus franciſc⁹
maximus zelator paupertatis cuidam fratri ſibi ſuadenti vt aliquid i cra
ſtinum ſeu futurum ſeruaretur pro aliquibus neceſſitatibus occurrentib⁹
reſpondit: dicēs ſe potius tempore illius neceſſitatis altare virginis ma
rie denudare: q̄ contra paupertatem facere. Addens ꝙ acceptius habe
ret virgo maria ꝙ altare ſuuꝫ denudaretur: q̄ ſi contra conſilium filij ſui
aliquid committatur. ¶ INI. DO. Certum eſt ꝙ templum domini
quod Salomon edificauit: ſpiritus ſancti inſtinctu factum fuit curioſuꝫ.
Quod ergo fecit Salomon ſpiritu ſancto plenus ⁊ in lege domini ſapi
entiſſimus, ⁊ in mandatis eius doctiſſimus: videtur ꝙ ad imitationem
ipſius poſſum facere illud ideꝫ. ¶ ZELA. PAU. Licet curioſitates
⁊ ſuperfluitates dum horrentium in ſe retorquent aſpectum impediant
⁊ affectum ⁊ ſi non ſimplicium ⁊ deuotorum tamen bene facit in mundi
vanitate ⁊ curioſis delectantium. Veruntamen ſi aliquis princeps ma
gnus vel quiſqꝫ prediues vel quos velis qui paupertateꝫ non vouiſſent
deum vellent de ſuis diuitijs honorare: ſicut ille rex Salomon potentiſ
ſimus in diuitijs ſuis honorauit: non eſſet multum curanduꝫ: quā q̄ ⁊ ſta
tui illi ⁊ populo hec magis ſicut patebit congruerent q̄ moderno. Sed
ridiculoſuꝫ eſt valde dicere: ꝙ pauperes de ſemiuncijs ſuis (vt ita dicā)
vellent taliter honorare deum. Immo potius ſicut ille cum diuitijs ſuis
deum honorauit: debemus ⁊ nos ipſum dominum honorare noſtris in
opijs. Ut ſicut nihil erat in templo quod nō auro tegeretur puriſſimo: ita
nec in nobis nec in noſtris actibus eſſe aliquid debet: qđ non ſancta pau
pertate venuſtetur. Nec eſt ſimile de populo illo ⁊ de ſtatu iſto: quia po
pulus ille carnalis ⁊ rudis ⁊ valde ſenſualis erat: ⁊ per conſequens pro
nus ad idolatriam. Voluit ergo dominus templuꝫ illud ſic pulcherrimū
ſibi fieri inter alias cauſas: vt illum populum retraheret a peſſima cultu
ra idolorum. Non ꝙ ipſe in talibus delectaretur ſicut etiam nec in beſti
arum immolatione: ſed hoc precepit ſibi offerri: vt ab idolorum immo
latione penitus abſtinerent. Poſtq̄ autem venit plenitudo temporis ⁊
dei filius deſcendit de celis: non ſic. Quia ipſe nos hec ſenſibilia exterio
ra ⁊ viſibilia inferiora docuit deſpicienda: vt auerſi ab exterioribus viſi
bilibus ⁊ inferioribus ad interiora inuiſibilia ⁊ ſuperiora conuertamur.
Et ex parte noſtra vt hoc poſſemus a culpa noſtra nos purgauit, virtu
te nos inſtituit, ⁊ gratiam infudit per quaꝫ noſtri illuminantur affectus:
accenduntur ⁊ corroborantur effectus: ac per hoc homo totus totaliter

renouatur ⁊ ab his ſenſibilibus non modicum ſubleuatur. Et idcirco ido lis extinctis ⁊ nos taliter ſubleuati talib⁹ adminiculis quibus illi amplius non indigemus. ℂ INI. DOM. De veſtimentis ſaltē dicere poteris: ꝙ vtenti non obſunt ſicut de edificijs dixiſti: ſed multum proſunt. Cum enim bonas tunicas habeo minus frigus timeo: ac per hoc melius poſſum in eccleſia diuinum officium pſallere ⁊ ibidē in oratione melius pernoctare. Nec mundo malum exemplum oſtendunt: quia vt pluri mum inferius deportantur. Nec etiam euangelica predicatio offenditur: quia maior quantitas pecunie requiritur in vilibus veſtimentis ꝗ̄ in precioſis: quia vna precioſa tunica ⁊ delicata per multos ānos durabit: ⁊ vilis vix per annum. Minor etiam numerus ſufficit de precioſis ⁊ bonis ꝗ̄ de vilibus. Per quod ſatis patet: ꝙ induere veſtimenta precioſa, eſt magis rationabile ꝗ̄ induere vilia. ℂ ZELA. PAUPER. Liquet ſatis per ea que dicta ſunt ſuperius. ꝙ omnis vſus diues illicitus ē profeſſoribus paupertatis. Qꝛ autem vti veſtimentis mollibus ⁊ precioſis ſit vſus diuitum non pauperum: ſatis oſtendit dominus cum beatū Joannem baptiſtam commendaret dicens: veſtimenta mollia regibus ⁊ regalibus curijs conuenire. Ait enim. Quid exiſtis in deſertum videre? hominem mollibus veſtitum? Quaſi dicat. Non. Quia hoc eſſet vitupe rabile. Nam ſm̄ Bernardum. Mollia veſtimenta animi molliciem indicant. Super quo Gregorius. Camelorum enim pilis contextis veſtitus Joannes fuiſſe deſcribitur. Et quid eſt dicere ecce qui mollibus veſtiuntur in domibus regum ſunt: niſi aperta ſententia demonſtrare: ꝙ non celeſti regno ſed terreno militant ij qui pro deo perpeti aſpera fugiunt: ſed ſolum exterioribus dediti preſentis vite molliciem ⁊ delectationē querunt. Nemo enim exiſtimet in ſtudio veſtium peccatum deeſſe. Quia ſi hoc culpa non eſſet: nullomodo dominus Joannem de veſtimenti ſui aſperitate laudaſſet. Si hoc etiam culpa non eſſet: nequaꝗ̄ Petrus apoſtolus per epiſtolam ſuam feminas a precioſarum veſtium appetitu cōpeſceret dicens. Non in precioſa veſte. Penſate ergo fratres: que culpa ſit hec etiam viros appetere: a quo curauit paſtor eccleſie feminas prohibere. Si ergo hoc peccatum eſt ſecularibus ⁊ diuitibus: quanto magis paupertatis profeſſoribus? ℂ Porro licet de manifeſtis ſuperfluitatibus ſit diſputatio: hic tamen cogor ad repellendas tuas terrenas ⁊ animales obiectiones tibi iuxta tuam ſtulticiam reſpondere. Cum ergo dicis ꝙ vtenti melius eſt habere precioſa veſtimenta ꝗ̄ vilia: ſi de vtilitate carnis hoc intelligis: aſſentio ſatis. Sed talis vtilitas ⁊ prouiſio, eſt ipſius ſpiritus magna deſtructio. Sicut enim corpus mollibus: ita ſpiritus duris ⁊ aſperis nutrit. Et ibi ſpiritus deficit: vbi caro requieſcit. Nō enī hec tantum ſunt incitamenta luxurie ſicut ſapiens innuit: ſed etiā fomēta ſuperbie ſicut ſancti dicunt. Unde Iſaac in libro ſuo de contemplatione ait. Dilige vilia veſtimenta vt orientes in te cogitationes elatiōis abijcias. Nam qui ſplendida diligit: humiles cogitationes habere non poteſt: quia cor exterioribus configurationibus cōformatur. Quod vero di

ℂ An expediat veſtimēta p̄cioſa ⁊ mollia habere.

Rn̄det ad obiectiones.

cis propter bona veſtimenta melius poſſe orare ⁊ melius poſſe pſallere: ſi quod dicis, melius, hoc eſt moroſius ſi ſic intelligis: vtrum poſſis negare non curo: ſed an hec facias non credo penitus: quia contrarium in te video. Si autē melius. i. efficacius intelligis: falſum eſt omnino. Quia omnis oratio efficatiam habet ab amore diuino. Et ſecundum Gregorium. tanto quis a ſuperno amore diſiungitur: quanto in his inferioribus delectatur. Et econtra ſit ꝙ mala que nos hic premunt: ad deum nos ire compellunt. Ulterius cum dicis: ⁊ proximum non ſcandalizari per malum exemplum: ſi de proximo interiori intelligis: falſum eſt: cum hoc illi abſcondere non poſſis. Quia ⁊ ego proximus tuus ſum ⁊ habeo malum exemplum ⁊ valde malum: ⁊ idem eſt de fratribus tuis intelligendum. Si vero de exterioribus dicis ꝙ illa eis abſcondis: dum hoc ſcandalum taliter fugis: turpius incomparabiliter peccatum incurris. Eo enim ipſo ꝙ proximo abſconditur: hypocriſis vitium deteſtabile perpetratur. Nō enim tu imitaris beatum franciſcum qui adeo vitium iſtud horruit: ꝙ cum infirmaretur fruſtruȝ pellis intrinſecus ponere noluit ante pectus: niſi etiam poneretur exterius. Et quia dicis maiorem quantitatem pecunie requirere ad vilia, ꝗ ad precioſa quia plus durant ⁊ ideo rarius emūtur ⁊ paucioribus indiget homo: quia a frigoribus melius ſe defendūt. Et ſi hoc verum eſſet quod non credo: etiaȝ ſi hoc faceres quod nō video: tollerabilius malū puto. Sed non propter hoc excuſabile: ſed eo magis vituperabile: quia dictum malum talibus apparentijs conaris defendere ⁊ doloſis rationibus excuſare. Porro dixi ꝙ id non video: quia vt in pluribus video illos qui melioribus vtuntur: frequentius emere ⁊ plurimas habere, ⁊ econtra illi qui viles habent: vtuntur paucioribus ⁊ emūt rarius: quia vel amore paupertatis pluribus vti nolunt: vel indigentia ⁊ inopia plures habere non poſſunt. ¶ INIMICUS DOME. Et ſi cauſam rationabilem habeam: negas prelatum meum poſſe diſpēſare mecum. ¶ ZELATO. PAUPER. Si cauſam rationabilē habes: tecuȝ diſpenſare poteſt. Sed que ſit cauſa rationabilis in qua diſpenſare poteſt prelatus: in omnibus diligenter attendendum eſt. Eſt eniȝ duplex. ſ. neceſſitas ⁊ vtilitas. Porro neceſſitas eſt duplex ſcilicet priuata ⁊ cōmunis. Priuata quidē neceſſitas eſt: cum perſona ſine diſpendio nature vel gratie niſi ſecuȝ diſpenſetur tranſire non poteſt. Cōmunis vero neceſſitas eſt: cum vniuerſitas abſqȝ diſpendio cōmunis boni niſi per diſpenſationē ei ſubueniatur pertranſire nō valet. Utilitas eſt duplex priuata videlicet ⁊ cōis ⁊ in vtraqȝ quādoqȝ diſpenſatur, cuȝ ſcȝ priuati vel cōis boni ſpūalis precipue ⁊ non mediocre certis indicijs ⁊ probabilibꝫ ab eo q diſpenſat futuꝝ ſperatur emolumentū. Uñ ſcias firmiter: ꝙ multi dicūt ſe neceſſitateȝ habere: ⁊ ideo veſtimētis emptis indigere. Si modicū dolet caput: dicūt ſe neceſſitateȝ pati: ac per hoc indigere cibis ⁊ potibꝫ delicatis. Sepe. n. imo ſepiſſime hodie edendi delectatio fuit gule: ⁊ fuiſſe ſimulat indigentie nature. Uñ ad tantā paulatim deueniſti miſeriā: ꝙ ſine indigētia aliqua apparēti vel vera ad cibaria ⁊ vina delicata ⁊ ad

¶ q̄ ſit cauſa rationabilis q̄ p̄latꝫ diſpenſare poteſt.

quecūq; alia ꝓcioſa voluptuoſe te diffundis. Et quod verecundū ē dicere
ſ; verecūdius facere: nō content⁹ vno genere ciboꝝ nec vna manerie pa-
ratoꝝ corpis infirmantis ruinas reficere pro ſuo cōmodo ſ; diuerſimode
ꝑparatis, carnis luxuriantis curā pficis in deſiderio. Rogo ergo te dic q̄
eſt hec ſecuritas inter frendentiū vndiq; hoſtiū fulgurantes haſtas ⁊ cir-
cūuolantiū arma vndiq; conſiſtere: ⁊ dicere pax pax ⁊ non eſt pax? Cum
dixerint inquit aplus pax ⁊ ſecuritas: tunc repentinus eis interitus ſuper
ueniet: ſicut dolor in vtero habentis ⁊ non effugient. Unde timendū; eſt
valde illud quod dicit Ambroſius. Uix vidi continente; q̄ nō vidi abſti
nentem. Si ergo caſtitatis cupis habere perfecte triumphū: delicias tpa
les fuge vt poſſis celeſtes ⁊ perpetuas obtinere. Qꝛ ſm Hiero. impoſſi-
bile eſt vt quis preſentibus ⁊ futuris fruatur bonis: vt hic ventre; ⁊ illic
mentē impleat: ⁊ de delicijs ad delicias tranſeat. CINI. DO. Cōtra
etiā illa q̄ ad vite naturalis conſeruationē pertinēt obloqueris. Nullus
enim homo q legis naturalis ꝓcepto ad eſſe nature conſeruandū indiſpē
ſabiliter obligat⁹ ē: hꝭ ſine qbus eē nature nō ꝯſeruat renūtiare pōt. Cū
ergo ꝓcepto legis naturalis ſim indiſpenſabiliter obligatus vſui iſtaꝝ re
ru; ſine qbus eſſe nature nō ꝯſeruat: renūtiare nō potui nec poſſu;. Igit
eſt mihi licitus vſus iſtaꝝ reꝝ. Et nō ſolū vſus iſtaꝝ reꝝ q̄ ſpectant ad cō
ſeruationē vite licitus eſt mihi: ſ; etiā ea q̄ faciunt ad voti ꝯſūmationē.
Quia voto vno emiſſo: prohibentur omnia vota incompoſſibilia. Uoto
enim emiſſo de celebrando diuinum officium: renunciatio vſus prohibe-
tur eorum ſine quibus diuinum officium nō conſumatur ſicut ſunt libri ec
cleſiaſtici, calices, ⁊ ſimilia. Et eodem modo probari poteſt de hꝭ q̄ perti
nent ad officium predicationis. CZELA. PAU. Non enim contra
illa q̄ ad vite naturalis conſeruationem ſunt ſeu voti conſummationem
vllatenus loqui volo: ſed contra ſuperflua q̄ ſunt in his ⁊ fiunt ſermone
ſimplici loqui intendo. Uſus enim reꝝ quem dixiſti: non ſolum eſt tibi li
citus: ſed etiam neceſſarius: ſicut optime oſtendiſti. Sed ſuperfluus vſus
ſiue ſit in ijs que pertinent ad victum ⁊ veſtitum. ſiue que pertinent ad ſa
pientiale ſtudium: ſiue que ſpectant ad diuinum officium. ſiue in vtenſili-
bus alijs que pertinent ad humanum cōmodum profeſſoribus pauper-
tatis illicitus eſt: vt ſuperius eſt oſtenſum. CINI. DOME. Ubi ſūt
hec ſuperflua non video: ⁊ que ſint penitus ignoro. CZELATOR
PAUPERTATIS. Superfluum conſiſtit maxime in numero
quantitate. ſumptuoſitate. ⁊ decore. Superfluum enim eſt quo ablato ſuf
ficit reliquum quod remanet. Duo igitur ſuperfluunt: ſi vnum remaneat
⁊ ſufficit. multum: ſi parum precioſum: ſi vile: ⁊ ſpecioſum: ſi deſpica-
bile. Si igitur in predictis ſuperfluitatem nō aduertꝭ: cecus es ⁊ ſenſu et
pena indiges: ⁊ illi aſſimilaris: qui vtrum nix ſit alba ⁊ an deus ſit co-
lendus dubitat atq; negat. Unde ſi forte ex certa malicia veritatem
impugnas: grauiter ⁊ in ſpiritum ſanctum peccas. Quod peccatum
in hoc ſeculo non remittitur: nec in futuro vllatenus relaxatur. Si
vero adeo a ſpiritualibus receſſiſti carnalibus inherendo. Ut tibi

coopertum ſit hoc ⁊ occultum. potes cum illis non immerito computa ri de quibus apoſtolus dicit. Et ſi apertum eſt euangelium: tamē ijs qui pereunt non eſt apertum. CINI. DOME. ¶ Ut quid tot verba mul tiplicas. Non enim in rebus eſt vitium ſed in voluntate. Unde ſi volun tas fuerit mala: ⁊ omnia opera eius erunt mala. Et ſi bona fuerit: omnia opera eius erunt bona. Propter quod Saluator dicit. ꝙ non poteſt ar bor mala fructus bonos facere: nec arbor bona fructus malos facere. ¶ ZELA. PAU. ¶ Certum eſt ſicut dixiſti: peccatum ſolum conſiſte re in voluntate ⁊ non in rebus: ſed res quandoqꝫ occaſio peccati ſunt in voluntate: ſcilicet quando voluntas ad res creatas inordinate ſe conuer tit. Et tunc vitium eſſe in voluntate cognoſcitur: quando homo ad illici ta manifeſte ſe cōuertit. Illicitum autem eſt aliquid agere quod deus ꝓ hibuit vel prelatus qui vicem dei gerit: vel quia voluntas per votum ad contraria ſe obligauit. Ergo ſuppoſito ꝙ deus vel prelatus non prohi buit vſum ſuperfluum: prohibet tamen ipſum votum voluntarie emiſſū Nam vſus talium vt ſupra dictum eſt paupertati obuiat manifeſte: ideo illicitus eſt omnino profeſſoribus paupertatis. CINI. DO. ¶ Sup fluum in numero ⁊ quantitate ſatis videri poteſt quando admittitur: ſz vti cibis ⁊ potibus delicatis ſuperfluum eſſe non credo nec illicitū. Quo niam dicit ſcriptura: ꝙ bona bonis creata ſunt ab initio: peccator vero non eſt dignus pane quo veſcitur. Unde bonus homo poſſet comedere aurum purum. ¶ ZE. PAU. ¶ Quāuis auctoritas illa de bonis ſpiri tualibus intelligatur: tamen de bonis temporalibus tibi exponenti re ſpondeo: ꝙ eo ipſo ꝙ ſub certo titulo bonitatis bonis talibus ⁊ delica tis veſceris: peccator efficeris. Dum enim credis ⁊ aſſeris te bonū indu bitanter: laberis in preſumptionis ⁊ ſuperbie vitium: ac per hoc non es dignus ijs delitijs: ſed nec pane etiam quo veſceris iuxta tuam ſententi am ſupradictam. Et nonne incidis in grande peccatum dum preſumis te dicere iuſtum: quod ille qui vſqꝫ ad tertium celum raptus fuerat dice re non audebat? Nihil inquit mihi conſcius ſum ſed non in hoc iuſti ficatus ſum. Sciebat enim illud ſapientis: ꝙ nemo ſcit vtrum ſit dignꝰ amore dei vel odio: ſed omnia [in] futurum ſeruantur in certa. CINI. DO. Et vſqꝫquo habebunt finem verba tua preſumptuoſa? Si enim vi des exceſſum: recurre ad prelatum ⁊ ſufficit tibi: ⁊ ne tantum loquaris. Tu forte ordinem rectificabis. ZE. PAU. Uerba mea in te non ca piunt vt video: ſed propter hoc non tacebo quin ſemper ⁊ verbis tuis dum audire volueris reſpondebo: non ſeruire cupiens ſtudio contentio nis ſed zelo iuſticie ⁊ veritatis. Et cum dicis ꝙ ad prelatum recurrere debeam: reſpondeo: ꝙ prelati cauſa ſunt omnium predictorū effectiue vel ꝑmiſſiue: ⁊ ideo nihil mihi proderit recurrere ad eos: cum multi non ſolum dedignantur audire: ſed etiam loquentes crudeliter perſequuntur. Et quia me circa iſtam materiam eloquentē dicis: dico tibi: ꝙ valde pa rum loquor de materia ſupradicta: niſi cū amatoribus paupertatis. Sz multum ⁊ multotiens talia verſantur in corde meo: aliquando tamē ex

Utꝝ vti cibis ⁊ potibꝰ delicatis ſit illicitum aut ſuꝑfluum.

abundantia cordis loquor non preſumptuoſe ſeu ſtulticia deceptus: ſed ſanctorum conſilio ⁊ ſententijs premunitus. Et quod maius eſt omnib9 creditur firmiter ⁊ experimento ſenſibiliter ſentitur: multos iſta loqui ⁊ ſentire ſpiritu ſancto mirabiliter ⁊ nouiter inſpiratos: ſicut a pluribus et diuerſis pluries verbis ⁊ litteris intellexi. Unde recte poſſum dicere illud dictum apoſtoli. Ille eſt q̄ teſtimonium perhibet ſpiritui noſtro ꝙ ſumus filij dei. Qui quidem ſpiritus ita iam fortificauit predictos: vt habeant pro nihilo penas tuas: quod eſt magnum ſignum ipſos habere ſpiritum ſanctum ſecum. Iuxta quod dicit Grego. de apoſtolis. Mundi poteſtatibus contraire non preſumerent: niſi eos ſpiritus gratia ⁊ fortitudo ſolidaſſet. Qꝛ autem dicta mea ab alijs ſententijs ſanctorum non deuiāt: ſed ꝙ per omnia ſe concordant videamus. Unde Bernar. ſermone beati Joannis baptiſte. ſuper illud Erat enim lucerna ardens ait. Ligatus quoqꝫ Joannes ⁊ in carcere truſus nihilominus ſtetit in veritate: ⁊ occubuit pro veritate. Ferueat ergo in nobis iſte zelus charitatis: ferueat ⁊ amor iuſticie fugiendo odiuꝫ iniquitatis. Nemo fratris ſui vitia palpet: peccata diſſimulet. Non dicat. Nunquid fratris mei cuſtos ſuꝫ ego? Nemo etiam in quantum in ſe eſt equanimiter ferat cum viderit ordineꝫ deperire: imminui diſciplinam. Eſt enim conſentire ad ſimile: cum arguere poſſis. Et ſcimus qꝛ ſimilis pena maculat conſentientes ſm̄ illud apoſtoli ad Roma. i. Digni ſunt morte non ſolum q̄ faciunt: ſed etiam qui conſentiunt facientib9. Unde Auguſti. in libro de verbis domini ait. His duobus modis non te maculat malus: ſi non conſentis. ⁊ redarguis. Utrū qꝫ autem amplexus eſt apoſtolus dicens epheſijs. Nolite communicare operibus infructuoſis tenebrarum: magis autem redarguite. Propter quod dicit Grego. ſuper illud Job. in omnibus his non peccauit iob labijs ſuis. Duobus modis labijs delinquimus. Uł cū iniuſta loquimur: vel cum iuſta reticemus. Si enim tacere aliquando culpa non eſſet: propheta non diceret Ueh mihi qꝛ tacui. Et qꝛ vltimo de retificatione ordinis ironice ⁊ deriſiue me interrogas: ſcias qꝛ de deriſione tua non curo: qꝛ deluſores deus deludet. Firmiter tamen credo: ꝙ per tales ordo rectificabitur: quos nunc tui ſimiles quantum in ſe eſt deprimunt ⁊ deſtruunt quantum poſſunt. Et hoc habeo pro magno argumento: qꝛ vt ſuperius tactuꝫ eſt propter zelum ordinis nec tuas minas nec tuas truſas timēt: nec opprobria formidant. Sed more aplico in tribulatione conſolantur: ⁊ ideo finaliter tuas impuritates ⁊ miſerias pro modico ſuſtinebunt.

CINI. DO. Diſcede a me ⁊ amplius de iſta materia non loquaris.

CZELA. PAU. Ueh mihi qꝛ tacui: ⁊ veh dn̄e tacentibus de te: qꝛ loquaces multi ſunt. Ad te ergo ieſu dulciſſime dirigantur verba mea: q̄ tua pietate digneris ordinem iſtuꝫ rectificare: vt deuoti tibi fideliter poſſint ſeruire. Amen.

C Explicit diſputatio inter zelatorem paupertatis ⁊ inimicum domeſticum eius.

Tractatus Tertius.

¶ Incipit memoriale ordinis fratrum minorũ a principio eiuſdẽ ordinis. vſqꝫ ad annum domini. Milleſimũ quingenteſimũ ſextũ.

MEmoriale tuũ in generatione ⁊ generationem ait eximius ꝓphetarum. Huius memorialis mirabilium in ſacro ordine minoꝝ ab eiꝰ initio factoꝝ ⁊ operum eius ad eoꝝ doctrinã patratoꝝ ⁊ adinuẽtionũ ipſius mirifice adinuẽtoꝝ verꝰ frater minor omni tempore memor eſſe debet: vt cũ eodẽ propheta poſſit dicere. Memor ero ab initio mirabilium tuoꝝ ⁊ meditabor in oibꝰ opibus tuis ⁊ in adinuentionibus tuis exercebor. In ſancto.n.ſeraphico Fran. via dñi ꝑ quã gradientes de egypto huius ſeculi ad ſe tam miſericorditer venire decreuit demonſtrat. In quo etiam tam euidenter apparet ꝙ magnus ſit ipſe deꝰ noſter faciens mirabilia. Notã.n. fecit in populis omnibus virtutẽ ſuã: redimẽs in brachio ſuo hunc populũ ſuũ acceptabilẽ ſectatoꝝ bonorum operum. filios huiꝰ dilecti ſui mũdũ carnẽ diabolũqꝫ ſupplantãtis iacob: ⁊ pallium mũdane glorie cũ põpis ſuis in manibus egypciace mulieris relinquentis ioſeph. Quẽ aque pctõꝝ vidẽtes timuerũt: ⁊ abyſſi ignorantie ⁊ malicie turbate ſunt. Quẽ etiã ſagitte chriſti acerbiſſime paſſionis tranſfixerunt: ⁊ vox tonitrui ſpũs ſue dulcedinis inflãmauit in rota. Cuius ſplendore illuxerunt coruſcationes orbi terre: cuiuſqꝫ fortitudine cõmota terra cõtremiſcit: contemplans in eius ſacro corpore inueſtigabilia veſtigia ſua: vt recte illud propheticũ valeat decantare. Memoria memor ero ⁊ tabeſcet in me anima mea.

ERuctauit nãqꝫ legifer filiꝰ dei verbũ euangelice ꝑfectionis: qḋ colonus in terra ad ſeminandũ venerat: ⁊ ꝑ miniſteriũ huiꝰ ſapiẽtiſſimi ſcribe Franciſci fideliter ſcribentis Anno ſue incarnationis milleſimo ducenteſimo ſexto regulã ⁊ ordinẽ totius ſanctitatis ⁊ honeſtatis eorundem fratrũ minoꝝ ordinauit: quã eiꝰ vicarius Inno. iij. approbauit: beatũqꝫ Fran. totius ordinis generalem miniſtrũ inſtituit quã etiã Hono. iij. ſui pontificatus anno octauo confirmauit. Sub cuius viri excellentiſſimi tanqꝫ capitis deaurati in quo omnium chriſtiformiũ ꝑrogatiua virtutum relucebat diſciplina: dictus ordo ꝑ ſpaciũ viginti annoꝝ (vt ex eiꝰ cronicis pleniſſime apparet) vſqꝫ ad eius mortem vt fundatus fuerat ꝑmanſit. In paupertate altiſſima: ac per hoc pacificus. In ſimplicitate innocentiſſima: ac ꝑ hoc deſerens oia ſophiſtica ⁊ doloſa. In puritate mũdiſſima: ac per hoc a mũdi ſtrepitu ſeꝑatus. In humilitate ꝓfundiſſima: ꝑ hoc fugiens omnia ſublimia ⁊ reuerentie prelatoꝝ contrarius. In oratione ⁊ operatione aſſidua: ac per hoc renuens omnia diſtractiua ocioſa arida ⁊ mundana. In charitate perfecta: ac ꝑ hoc abhorens mutuas perſecutiones ⁊ odia. In exemplaritate proximi cõuerſiuus: ac per hoc deſe

rens puſillo℞ ſcandala. Quem verum paſtorē primūqꝫ huius fundamē ti miniſtrum idem filius dei dominus noſter ieſus chriſtus poſt ineffabi lem cumulum meritorum in eterne claritatis abyſſum abſorbens anno dicte ſue incarnationis milleſimo ducēteſimo vigeſimo ſexto: quarto no nas octobris in ſolio ſue glorie collocauit.

ANNO domini milleſimo ducēteſimo vigeſimo ſeptimo in feſto Pentecoſtes apud portiunculā celebratū eſt generale capitulū: in quo frater Joānes parens de ciuitate caſtellana miniſter hiſpanie ele ctus fuit in generalem miniſtrū pontificatus domini Grego. 9. anno pri mo. Qui fuit ſecūdus generalis miniſter ꝛ magnam partem ordinis nu dis pedibus viſitauit. In quo capitulo ordinatū eſt ꝙ nullus frater dece tero magiſter vel dñs vocaret: ſed oēs vocarent fratres. Scdꝰs, ge. mi.

CHIC generalis ſtatuit ꝙ corpus domini cum magna reuerentia in argentea pixide ponatur.

CANNO domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo octauo beatꝰ pa ter ſanctus franciſcus veniente pſonaliter eodē domino Grego. nono aſſiſiū decimoſeptimo kal's Auguſti die dñico cū magna ſolēnitate ſan cto℞ cathalogo eſt anotatus. viceſimo nono

CANNO domini milleſimo ducenteſimo ꝛ triceſimo cōuenientibus fratribus ad capitulum generale fuit tranſlatū corpus beatiſſimi patris noſtri franciſci de eccleſia ſancti Georgij ad baſilicam in eius honore cō ſtructam: in qua dominus papa Gregorius nonus primum lapidē fun damenti poſuerat: quam ab omni iuriſdictione inferiorum ſuorum apo ſtolica auctoritate exemit. Cui crucem auream opere quodam gēmario precioſam in qua erat lignum crucis dominice ꝛ ornamenta precioſiſſi ma multa ꝛ varia trāſmiſit.

CHIC generalis precepit vt nullus nouitius ſecularium vel religio ſorum audiret confeſſiones: ſed nec profeſſus abſqꝫ licentia ſui prouinci alis miniſtri.

CHOC tempore inſurrexit inter fratres multiplex diſputatio de ijs q̄ in regula cōtinentur: ſuper quibus dominus papa pro declaratione pul ſatus: tanq̄ꝫ qui beati franciſci intentionem nouerat ꝛ pro regule confir matione ſibi aſtiterat: oborta dubia declarauit quarto kalendas octobris pontificatus ſui anno quarto. Domini vero milleſimo ducenteſimo ꝛ tri ceſimo. vt patet ſupra primo tractatu in principio.

TERTIUS generalis miniſter fuit frater Helyas de aſſiſio: qui aliquanto tempore ante dictum fratrem Joannem tenuit locū mi niſtri. Qui miſſis viſitatoribus ſub magna arctitudine fecit prouincias viſitari. Qui paruo elapſo tempore propter multa priuilegia que contra ordinem impetrauerat ꝛ propter totalem eiuſdem ordinis ruinam reſi ſtentibus ſibi fratre Antonio de padua ipſius regule perfectiſſimo zelato re nunc in celis glorioſo ꝛ fratre Adam de mariſco cum pluribus alijs cō gregato capitulo Rome: per dominum Gregorium nonum ab officio generalatus fuit depoſitus. Tertiꝰ, mi. ge.

¶ANNO domini milleſimo ducenteſimo triceſimo primo beatus pater Antonius vlixbonenſis clarus virtutibus ex hac vita migrauit. Qui cum ſtatim maximis clareſceret miraculis: anno ſequenti .ſ. milleſimo ducenteſimo triceſimo ſecundo in ciuitate ſpoleti in die ſancto Pentecoſtes pontificatus domini Gregorij pape noni anno ſexto fuit aſcriptus cathalogo ſanctorum: ⁊ ſtatim papa illam añaz. O doctor optime eccleſie. intonuit. ¶Eodem tempore beata Eliſabeth filia regis Vngarie: poſt mortem viri religionem intrans penitentum: ſub tertia regula beati Franciſci faciens dignos fructus penitentie: glorioſa diez clauſit extremuz. Quam poſt mortem miraculis radioſam dominus Gregorius nonus cathalogo ſanctoꝝ annotauit. ¶Eodem tempore in ciuitate Valentie regni aragonie q̄ tunc ſarracenoꝝ erat ſub dominio infidelibus populata: duo fratres minores fidez catholicam feruenter predicantes ⁊ ſectā mochometicaz condemnantes: pro fidei defenſione ſunt ſacro martyrio coronati: quoꝝ corpora in cōuentu terolij quieſcunt.

Quart⁹ ge. mi. QUARTUS generalis ordinis fuit frater Albertus de piſis de prouincia tuſcie vir perfectus ⁊ bonus: q cum eſſet miniſter anglie fuit Rome electus in cap̄lo generali Anno domini. m. ccxxxviij. preſente domino papa Gregorio nono ⁊ eidem capitulo preſidenti. Quem idem dn̄s papa confirmauit anno tertiodecimo ſui pōtificatus. Qui miniſter parum in officio durās migrauit ad dominum.

Quint⁹ mi. ge. QUINTUS generalis ordinis fuit vir magne reuerentie frater Haymon anglicus maximus theologus ⁊ totius ſpeculum honeſtatis electus in capitulo generali anno domini. m. ccxxxix. celebrato preſente domino papa Gregorio nono ⁊ vota eligentium recipiente: quem idem dominus papa confirmauit. Ibi etiaz preſente ipſo domino papa ⁊ mandante facta eſt diuiſio prouinciarum ordinis ⁊ terminus limitat⁹. Ibi etiam facta eſt ordinatio diffinitoꝝ capituli. Qui quidem dominus papa anno domini. m. ccxlj. pōtificat⁹ vero ſui. xv. ab hac luce migrauit. Poſt cuius mortem eodem anno ad apicem apoſtolatus aſſumptus ē dominus Gaufredus cardinalis albinienſis ⁊ epiſcopus Mediolanenſis: vocatus celeſtinus quartus.

¶ANNO domini. m. ccxlij. idez generalis celebrauit capituluz generale bononſe: in quo fecit illam rubricam de agendis in miſſa q̄ incipit indutus planeta ſacerdos. ¶Ad iſtius generalis mandatum in hoc capitulo fratres precellentes in theologia magiſtri ſcientia ⁊ religione clariſſimi frater Alexander de ales ⁊ frater Joannes de rupella q tūc mūdo tanq̄ duo luminaria magna fulgebant: habita collatione cum fratre Gaufredo cuſtode Pariſienſi ⁊ fratre Ruberto de baſia ⁊ alijs pluribus eruditis fratribus: ſcriptum valde vtile ſuper regulam ediderunt: quod dicto generali ⁊ diffinitoribus ad ſequens generale capitulum tranſmiſerunt. Quod ſcriptum vocatur expoſitio quattuor magiſtroꝝ. Quam reperies ſupra iſto tractatu folio. xviij.

¶EODEM anno. m. ccxlij. vir magne virtutis ⁊ gratie frater Stephanus prudentia ⁊ ſanctitate perfectus: miſſus per dominū papaz Grego-

riū.ix.inquiſitoꝛ ad partes toloſanas heretice prauitatis: cū viriliter ⁊ prudēter ꝓcederet: in nocte aſcēſionis cū ſocio ſuo fratre Ricardo ⁊ cū alijs duobꝰ de ordine predicatoꝝ ⁊ alijs tribus notarijs per inimicos fidei hereticos cantantes Te deum laudamus. crudeliter interfecti: glīoſo martyrio ſunt ↄſecrati.

¶ANNO dñi. Mccxliij. defūcto iā dño celeſtino q̄rto dñs ſombaldꝰ cardinalis natiōe ianuēſis de comitibꝰ anagnie aſſumit ad papatū ⁊ innocen. iiij. elegit noīari. q de anagnia vbi fuerat electꝰ ianuā veniens ac ſciſſure ordinis ꝑ frēz helyā ſuſcitate ↄpatiens: iuſſit āno dñi. Mccxliiij. generale capl'm ↄgregari. Qui cognoſcēs fraudes fris helye ipm omni grā ⁊ ꝓuilegio ipetrato priuauit: p̄cipiēdo ꝙ nullꝰ eū ꝺcetero ſeq̄retur.

¶HIC generalis ordinauit ⁊ voluit vt tā ſua q̄ ꝓuincialiū ⁊ cuſtoduz ptās limitare poſſit ꝑ capl'm generale.

¶IN HOC capl'o dictꝰ generalis fecit diligēter diuinū officiū corrigi ⁊ rubricas alias ſuppleri de volūtate dñi pape priuilegijs ꝺclaratas.

¶HIC generalis in eodē capl'o corā ſūmo pōtifice laicos ad officia ordinis inhabilitauit: qui vſq̄ tūc dicta officia vt clerici exercebāt. Qui generalis cū qnq̄ ānis ꝓuide gubernaret ordinē: eodē āno. Mccxliiij diē clauſit extremū: ⁊ eſt in ↄuentu anagnie tumulatus.

Sextꝰ gñalis miniſter.

SEXTUS generalis fuit frater creſcētiꝰ de eſeyo ꝓuincie marchie venerabilis ſenex hō iuſtꝰ ⁊ diſcipline zelo ꝓbatꝰ: electꝰ i generali ca. āno dñi. Mccxlv. pōtificatꝰ dñi Inno. iiij. āno. ij. ¶In quo capl'o p̄cepit vniuerſis fribus ꝙ ſibi in ſcriptis dirigerēt qcqd de vita ſignis ⁊ ꝓdigijs bti frāciſci ſcire veraciter poſſent quo inducti mādato frater leo ⁊ frater angelus ⁊ frater rufinus quōdā ſocij ipiꝰ ſancti: tā q̄ teſtes fideles q̄ viderāt in ſcriptis redegerunt.

¶ANNO dñi. Mccxlvi. inſurgētibꝰ aliqbꝰ dubijs inter frēs ſup regulā: dñs Innocē. iiij: exiſtēs in lugduno pōtificatus ſui āno tertio ꝛ'l'am ⁊ oborta dubia declarauit: vt patet ſupra primo tractatu ſub eodem pōtifice.

¶HIC generalis tm̄ ꝑ triēniū tenuit officiū generalatꝰ vſq̄ ad primū capl'z: in quo noluit intereſſe: ſed miſit vicariū ſuū frēm bonauenturā de ieſio virū prudentē. ⁊ in eo capl'o fuit ꝓpter inſufficiētiā ⁊ in eloquētiam ⁊ alia a miniſterio generalatus ſimpliciter abſolutus.

Septimꝰ gñal' miniſter.

SEPTIMUS generalis ordinis fuit frater Joānes ꝺ parma vir ſciā ⁊ religioſitate p̄clarꝰ: maximꝰ paupertatis ⁊ hūilitatis amicꝰ: de ꝓuincia bononie oriūdꝰ: qui ꝺ ſtudio pariſiēſi vbi ſnias legerat anno dñi. Mccxlviij. electꝰ in generali capl'o ad generale miniſteriū eſt aſſūptus pōtificatꝰ dñi innocētij. iiij. anno quinto.

¶ANNO dñi. Mcclij. idē dñs Innocē. aſſiſij in ↄuētu ſancti frāciſci ex eiꝰ deuotiōe reſidēs: btām clarā grauiter infirmātē cū cardinalibꝰ viſitauit: vbi ex eiꝰ p̄cepto panes bñdicēs: ſigno crucis ſignatos mirifice oſtendit. Quo tp̄e r'l'am ſancte clare deſtinauit pōtificatꝰ ſui āno. x. Que btā fcīa poſt tres dies ingraueſcēte infirmitate poſt chriſti eiuſq̄ matris cū virginū comitatu viſitationē diē extremū clauſit: cuius exequijs dñs

papa cū cardinalibus aſſuit.

¶HIC generalis in capl'o metis celebrato ꝓhibuit in choro legi vel cantari qcqd in ordinario ſancte matris eccleſie qḋ ex regula habemus nō ꝯtinet: vel per generale capl'm nō eſt approbatū: exceptis quibuſdā antiphonis beate marie poſt ꝯpletoriū decantādis. In miſſa quoqꝫ iuxta ritum ipſius romane eccl'ie a ſiniſtris ſacerdotis mādauit hoſtiā collocari ⁊ palā diuiſam a corpalib⁹ calici ſuperponi. Nōnullos etiā frēs qui ſub quadā deuotiōis imagine ſingulares ſeculariū ⁊ alioꝝ regularium ſonos ⁊ modos ſectantes periculoſe ⁊ neceſſarium ex voto regule officiū negligētes variātes ⁊ lacerādo fedātes grauiter puniuit. Aſſerebat eni ꝙ ꝯtra regulam nemo eſt deuotus: ⁊ ſic agens nō ſuper erogare ſed derogare potius eſt dicendus: ⁊ ꝙ non parū vitiū eſt legū turbare cōmuniū diſciplinam: ⁊ ꝙ ſicut infirmi vtilibus noxia: ſic ſuperſticioſi neceſſarijs nociua preponunt: ⁊ quaſi ſanctis officij ordinationibus ſanctiores cum falſo deuotionis zelo excelſis gaudent: ⁊ cum ozia improbe thuriſicare contendunt.

¶ANNO dñi. Mcclvi. ꝯuocato capl'o rome: defūcto iā dño Innocē. iiij. anno dñi. Mccliiij. ac vice ei⁹ eodē anno ad ſedē aplicā aſſūpto dño Alexādro. iiij. qui regimē ordinis ⁊ ꝓtectionē: quā vt epūs hoſtienſis exiſtens prius habuerat noluit dimittere: ſed ſibi ex maxima ad ordinem affectione retinuit. Idē generalis cū oīmoda importunitatis inſtātia allegata impotētia a miniſterio generali ſe abſolui in pñtia dicti dñi Alexandri. iiij. in feſto purificatiōis beate marie obtinuit.

Octau⁹ ge. miniſter.

OCTAVVS generalis fuit p̄clariſſim⁹ pr̄ ſcūs bonauētura de balneo regio ꝓuincie romane elect⁹ in p̄dicto capl'o rome celebrato pōtificat⁹ dicti dñi Alexādri. iiij. anno ſecūdo.

¶ANNO dñi. Mcclx. idē generalis celebrauit narbone generale capitulū in quo ꝯſtitutiōib⁹ ordinis formā dedit ⁊ ordinē.

¶HIC gñalis vidēs ꝙ plurima mala in ordine fieri dolēſqꝫ nimiū: ꝓ eoꝝ remedio pulchrā lr̄āz miniſtris ac cuſtodib⁹ miſit q̄ incipit. In chriſto ſibi chariſſimis ⁊c̄. Licet iſufficiētiā meā. Quere ifra in iſto tractatu.

¶IN hoc capl'o fuit ordinatū ꝙ declaratio dñi Innocē. pape. iiij. maneat ſuſpēſa ſicut in ca. metēſi. Et p̄ceptū eſt oīb⁹ neqꝫ vtat ea in ijs i quibus expoſitioni dñi gregorij. ix. ꝯtradicit.

¶ANNO dñi. Mcclxi. idē generalis vitā bti frāciſci ſtilo mirabili cōpilauit ipamqꝫ diffuſam ad ꝯpendioſiorē formā reducēs: taxatis ꝓ die qualibet nouē lectiōib⁹ ꝑ octauā eiuſdē ſci legēdis ordinauit: i qb⁹ nihil poſuit niſi certū ⁊ ꝓbatū teſtib⁹ fide digniſſimis.

¶EODEM anno (iam ab hac luce dño Alexādro. iiij. ſublato. ⁊ cōſequēter vrbano. iiij. in chriſti vicariū in feſto decollatiōis ſci ioānis baptiſte electo) ſctē memorie frater Egidi⁹ ſoci⁹ btiſſimi pr̄is nr̄i frāciſci diē clauſit extremū. De quo idem gñalis ſanctus Bonauentura dicebat ꝙ ſibi ꝓ ſpāli gr̄a eſt ꝯceſſum: vt in his que ad bonum anime pertinent adiuuet inuocatus.

¶ANNO dñi. Mcclxiij. in octaua dñice reſurrectiōis fuit trāſlatū cor

pus ſancti Antonij ad ꝑgrandē eccl'am per paduanos in eiꝰ honore cōſtructā pñte generali. Et eiꝰ ligua q̄ per triginta duos ānos ſub terra fuerat: reperta eſt ita recens ⁊ rubicūda: quaſi ſi eadē hora pr̄ ſanctiſſimus deceſſiſſet. Quā deuotꝰ generalis in manibꝰ reuerēter accipiēs: irrigatus ꝓ fluuijs lachrimaꝝ corā oībꝰ huiuſcemodi verbis eā affari cepit. O lingua bñdicta q̄ ſemꝑ bñdixiſti dñm ⁊ alios bñdicere feciſti: nūc manifeſte apparet quāti meriti extiſtis apud deū. Et infigēs ei oſcula dulciſſima ⁊ deuota: iuſſit eam ſeorſum honorifice collocari.

¶ EODEM anno fuit pariſiꝰ generale capl'm celebratū: in quo aliq̄ rubrice breuiario ſūt addite. Et ſtatutū fuit q̄ frēs in ſermōibus populū inducerent: vt in completorio pulſata campana btām mariā aliqbus vicibus ſalutarent: qꝛ aliquoꝝ ſolemniū eſt opinio doctorum q̄ illa hora ipſa fuit per angelū ſalutata.

¶ ANNO dñi. Mcclxvi. iā in pace qeſcēte dño vrbano. iiij. q āno dñi Mcclxiiij. vita fūctꝰ ē: ⁊ dño clemēte. iiij. in ſūmi pōtificatꝰ cathedrā anno ſeqnti electo fuit pariſiꝰ gñale capl'z celebratū in quo q̄ ordinata ſint non habentur.

¶ ANNO dñi. Mcclxix. defūcto dño clemēte. iiij. hic generalis aſſiſij generale capl'm celebrauit: in quo fuit diffinitū q̄ ob reuerētiā virginis gl'oſe quolibet ſabbato cātet̄ ſolēniter vna miſſa.

¶ ITEM q̄ frēs i mēſis vaſis ſtāneis nō vtātur: nec etiā ꝓ ſe cyphis vitreis in conuentu.

¶ ANNO dñi. Mcclxxi. dño grego. x. in vice bti petri electo: in eiꝰ pñſentia induſtria dicti generalis numerꝰ ꝓuintiaꝝ ordinis fuit taxatꝰ duabus augmentatis.

¶ HIC generalis ad inſtātiā dñi ac ſci lodouici regis frācie officiū deuotiſſimū de cruce ꝯpoſuit qd̄ incipit. Regem captū ⁊ irriſum flagellatū crucifixum. Venite adoremus.

¶ ANNO dñi. Mcclxxiij. tpe vernali idē gñal' pariſiꝰ exñs vocatꝰ fuit a dño papa greg. ꝑdicto: qui ipm̄ recipe cardinalatū ⁊ epatū albanēſem coegit. Qui ordinē in officio gñalatꝰ. xviij. ānis rexit.

NONUS generalis fuit frater hieronymꝰ de eſculo ꝓuincie marchie electꝰ lugduni āno dñi. Mcclxxiiij. pōtificatꝰ vero dñi grego. rij decimi āno. iiij. tpe generalis ꝯcilij: ibidē ꝑ ſanctū Bonauēturā ꝑdeceſſorē eius generali capl'o ꝯgregato.

Nonꝰ miniſter generalis.

¶ EODEM āno nōdū finito ꝯcilio Reuerēdiſſimus ⁊ recolende memorie in chriſto pr̄ ⁊ dñs ſcūs Bonauētura cardinal' ꝑſatꝰ ad ſcōs pr̄es appoſitus triūphantes ſuo vt credimus letificauit ꝯſortio: ⁊ incredibili affecit meſticia militantes. Nam greci latini, clici ⁊ laici amaris ꝓſeqbātur lachrymis ſacrum funus dolentes de luctuoſa tante ſubtractione ꝑſone. Erat. n. tante humilitatis ⁊ gr̄e: vt ab oībus amaretur: tantaq3 prerogatiua diuinorū donoꝝ dotatꝰ: vt eccl'e dei nullū parē ſibi relinq̄re putaretur. Obijt autem anno prefato. Mcclxxiiij. tertio idus Julij etatis ſue anno. liij. Fuit autem cum magna ſolēnitate ſepultus in eccleſia fratrum minorum conuentus lugdunenſis dño papa cū cardinalibus exe-

quias celebrante.

¶ANNO dñi. Mcclxxvij. (defūcto iā āno dñi. Mcclxxv. grego. x. ⁊ poſt eū innocentio. v. aſſumpto ac deinde adriano. v. in loco eius electo necnon ioāne. xxi. vice eius ſuccedēte) dñs nicolaꝰ tertius in chriſti vicarium electus eſt: qui protector ordinis ante fuerat. Cuius dilectio ad ordinem tanta fuit: vt etiam papa exiſtens memorabile verbum referatur dixiſſe: ꝙ ſcilicet, fratres eum offendere poterant: ſed ipſe offendi nō poterat contra frēs.

¶OE mandato iſtius generalis quidā magiſter multum famoſus magne ſufficientie ⁊ virtutis ſuper ſnias opus edidit vtile queſtionū: necnō librum de perfectione euāgelica ꝯtra perfectionē religioſoꝝ mendicātiū detrahētes: ⁊ vitā bti antonij paduani miro ſtilo compoſuit ⁊ ſpeculum diſciplīne.

¶HIC generalis exiſtens pariſius in legatione quadam factus eſt ꝑ dominū Nicolaum papam preſbyter cardinalis ⁊ epūs peneſtrinꝰ.

Decimꝰ miniſter generalis.

DECIMUS generalis miniſter fuit frater bonagracia de prouincia bononie vir multū religioſus ⁊ iuxta nomen ſuum morum gratia predotatus: creatus aſſiſij in capitulo generali anno dñi. Mcclxxix. ibidem celebrato: qđ caplm dñs frater Hieronymꝰ cardinalis ⁊ epūs ꝑſatꝰ vices gerēs auctoritate aplica miniſtri generalis tenuit: donec frater bonagracia ſuperuenit. Superueniēte igitur miniſtro ⁊ caplo expedito: ſollicitatus eſt idem generalis a ſanctiſſimo ⁊ pio patre dño nicolao, iij. vt cum miniſtris conferret ſi volebant aliquid fieri pro vtilitate religionis: ⁊ cum aliquibus miniſtris ⁊ diſcretis ad eiuſdem dñi pape pñtiam ſe contulit. Et primo ꝓpoſuerunt dicti miniſtri ⁊ diſcreti de parte generalis capli: ſi placebat ſanctitati ſue dare ordini aliquem cardinalē in ꝓtectorē vel ipſemet (quēadmodū dñs Alexāder papa. iiij.) volebat eſſe imediatus protector. Qui fauorabiliter ⁊ prudenter reſpondit: ꝙ ꝗuis ipſe vellet eſſe principalis ꝓtector: nihilominus bonū erat ꝙ iuxta regulam etiam ad hoc aliquem haberent eccleſie cardinalem. Et tunc ipſe ſūmus pontifex ſinguloꝝ votis exquiſitis per priuatum ſcrutinium ordinem dño Mattheo nepoti ſuo ꝯmiſit tanꝗ ordinis precipuo dilectori. Cuius ꝯmiſſionis modū ſi ex parte tetigero: credo ꝙ affectus dñi pape clarius oſtendetur. Conſtitutis igitur in ipſius dñi pape preſentia generali ⁊ prouincialibus miniſtris qui ad hoc venerant ac ipſo domino Mattheo ſancte memorie in porticu diacono cardinali: dñs papa in cardinalē intendens ſic exorſus eſt. Ad te ſermo noſter dirigitur ſi beneficia que tibi proueniunt per nos recenſere vellemus: inuenirentur magna vtilia ⁊ miſericordioſa: ſed in nullo ſic euicino dedimus tibi arram vite eterne ſicut in iſto qđ modo preſtamus. Damus tibi melius quod habemus: damus tibi cordis noſtri deſiderium: pupillam oculorum noſtrorum. Tunc tanta cum his verbis elicita eſt amoris dulcedo a corde pontificis: tanta ab oculis lachrymarum abundantia profluit: tātus ſingultuū impetus proſiliuit a pectore me teſte qui narro: vt quaſi intercluſo anhelitu non ſolum ille qui non poſſet: ſed nec tanti viri maturitas ab

eiulatu vocem potuerit refrenare. Unde factum eſt: vt omnes qui aderant laxatis lachrymarum riuulis cum flente flerent; eiularent cum eiulante & non parua mora temporis cum tacente tacerent. Tandem vtcūq̄ ſummus pontifex ſpiritibus quietatis reſumpta voce ait. Non poſſumus in hac materia dilatare quod natura non patitur. Et extenſa manu proprium anulum cardinali cum oſculo manus recipienti porrexit ſic dicens. Committimus tibi ordinem fratrum minorum. Et conuertit ſe ad illa vocabula declaranda que ponuntur in regula ſcilicet vt ſit gubernator, protector & corrector iſtius fraternitatis. Et dixit. Tua gubernatione ordo non indiget: quia tot ſapientibus & prudentibus perſonis abundat: q̄ ad ſe gubernandum bene ſufficit ſibi ipſi. Correctioni quoq̄ non te oportet inſiſtere: quia inter fratres ſunt taliter prelature diſpoſite: q̄ in hac parte non videtur eſſe poſſe defectus. Habent eniʒ guardianos: qui ſi deficerent: poſſunt recurrere ad cuſtodes. Et a cuſtodibus ad miniſtros: ſupra quos eſt generalis miniſter: & ad hunc generale capitulum. Ita q̄ non eſt veriſimile apud eos ea que correctione indigerent p̄teriri. Unum autem eſt in quo patrocinio tuo opus habent. Sunt enim imbecilles & pauperes & multos habent qui eos indebite inquietant: q̄bus per ſe repugnare non poſſunt: & ideo indigent brachio & fortitudine protectoris. Hoc eſt potiſſimū ī quo ipſis tua cura debet aſſiſtere. Et in his ſua verba concluſit. ❡ Et ab illa die & deinceps ad compeſcendum quorundam mordaces inſultus contra regulam & ad declaranda regule dubia dominus papa apud ſurianum reſidens per eſtatem: declarationi regule intendit (cunctis alijs negocijs pretermiſſis) fere per duos menſes non ſine totius curie admiratione: cum omnino quid ageretur preter eos qui ad hoc erant vocati nulli hominum eſſet notum. Ipſe autem dominus papa cum generali & diſcretis fratribus preſentibus & coagentibus venerabilibus fratribus domino fratre benteuenga albanenſi & domino fratre ioanne peneſtrino ac cardinalibus de ordine aſſumptis ſuper regulam ipſam deliberatiſſimā edidit illam que incit. Exijt q̄ ſeminat decretalem: ac per viros peritiſſimos dominum petrum viceca̅cellarium & dominum comitem auditorem mediolanenſem qui poſtea fuerunt cardinales: & dominum angelum famoſiſſimum curie aduocatum ac dominū benedictum gaietam protonotariuʒ qui poſtea fuit cardinalis & papa Bonifacius octauus exactiſſima diligentia plurium dierum diſceptationibus elimatam primo coram cardinalibus deinde coram totius curie frequentia per dictum dominum benedictum qui eam dictauerat fecit ſolemniter promulgari anno domini. Mcclxxix. Quam etiam idem dominus Bonifatius octauus libro ſuo ſexto decretaliuʒ in in titulo de verborum ſignificationibus inſeruit & auctenticaʒ reddidit toti mundo. Dominus etiam Clemens papa quintus in concilio viennenſi in illa decretali. Exiui de paradiſo. De verboruʒ ſignificationibus in clementinis ipſam cōmendauit. Necnon domin⁹ Joānes papa. xxij. in illa conſtitutione que incipit. Quia quorundam exigit: ipſam extollit tanq̄ clarā lucidā & magna maturitate digeſtā. Quā declarationē inue-

nſes ſupra.ij.tractatu.fo.iiij.

¶ANNO dñi.Mcclxxx.(defũcto dño nicolao.iij.i octaua aſſũptiõis vginis glõſe ⁊ in loco eiꝰ electo martino.iiij.)dictꝰ miniſter gñalis pcepit p obiam ⁊ ſub excõicatiõis pena:vt.i die indulgẽtie plenarie ſancte marie de portiũcula quã idẽ dñs papa cõfirmauerat ⁊ de nouo ꝯceſſit: nulla oblatio pecuniaria a fribꝰ in ecclia reciperet vel p eoꝝ neceſſitatibꝰ recepta expẽderet ꝑpter cupidatis notã: qua poſſit ab inuidis falſa vel minꝰ ſacra indulgẽtia publicari ⁊ deuotio minorari.

¶ANNO dñi.Mcclxxxij.Hic generalis tenuit caplm generale i argẽtina ꝑuincie alemanie ſupioris:vbi pcepit fri philippo miniſtro tuſcie: vt diligẽter inqreret ſi poſſet inuenire qua die ⁊ hora fuerũt impſſa i corpore bti frãciſci ſacra ſtigmata ieſu chriſti.Qui repperit vnũ laicũ vtute pfectũ cui facta fuerat multiplex reuelatio ⁊ apparẽte ſibi btõ frãciſco dixit:ꝙ in die exaltatiõis ſancte crucis valde mane cũ magno doloris ſenſu ⁊ magno ipius ſancti clamore dñs ieſus chriſtus in ſpecie ſeraph ſibi apparẽs primo manibꝰ ſcdo pedibꝰ tertio lateri ſuis manibus vulnera illa tã miranda impreſſit.

¶xis.c.mini. VNDECIMVS generalis fuit frater arlotꝰ de prato miniſter ꝑuincie tuſcie electꝰ mediolani i ca.gñali ibidẽ ãno dñi.Mcclxxxv.celebrato:dño martino.iiij.eodẽ ãno ab hac luce ſubtracto: ac eiꝰ ſucceſſore honorio.iiij.ſeqnti anno electo.Qui generalis cũ per annũ in officio vixiſſz appoſitus eſt ad ſanctos patres.

¶xij.ge.mini. DVODECIMVS generalis fuit vir magne ſufficiẽtie frater matheꝰ de aqua ſparta ſacre theologie magiſter de ꝑuincia ſancti frãciſci electꝰ in ꝯuentu mõtis peſulani ãno dñi.Mcclxxxvij.per obitũ dñi Honorij.iiij.qui eodem anno defunctus eſt:ſede romana vacante. In cuius locum dominꝰ Nicolaꝰ.iiij.ſucceſſit qui ante miniſter generalis ordinis fuerat.

¶HIC generalis fuerat lector ſacri palacij cui frater guillelmꝰ de fulgario magiſter in lectura ſucceſſit.

¶ANNO dñi.Mcclxxxviij.idẽ dñs papa videlicet Nicolaꝰ.iiij.inſtituit ꝙ oium cuſtodũ vniꝰ ꝑuincie voces haberẽt p vna ſola.Statuit etiam:ꝙ numerus ꝑuinciaꝝ olim ſub dño gregorio papa.x.in caplo generali eo pñte taxatꝰ cũ augmẽto duarũ ꝑuinciarũ ſtet imutabiliter:nec alius ſine lãia ſedis aplice ⁊ ordinis ꝓtectoris poſſit aliter mutare nec illũ numerũ minuere vel augere.

¶EODEM anno frater monadꝰ de anchona ⁊ frater Frãciſcus de petrolio ſeu de firmo ⁊ frater Antoniꝰ de mediolano viri perfectiſſimi in arzenga ciuitate ſarracenoꝝ p chriſto martyriũ acceperunt.

¶EODEM etiã anno frater philippꝰ de auiſio in caſtro azoti cũ duobꝰ milibꝰ chriſtianis quos ad martyrij palmã pduxit ꝯfortãdo: decollatus glõſum martyriũ ꝯſumauit.

¶EODEM quoqꝫ ãno frater coradꝰ de ſaxonia ⁊ ſtephanꝰ de vngaria viri perfectiſſimi ⁊ fidei catholice maximi zelatores in vineria iuxta mõtes caſpios cũ corona martyrij regna celeſtia ꝯſcendunt.

¶EODEM ãno frater frãciſcus de ſpoleto apud egyptũ in ciuita te damiata a ſarracenis crudeliter occiſus eſt.

¶HIC gñalis a dicto dño nicolao.iiij.fuit ad cardinalatũ ꝓmot⁹ ꝓmo ãno ſui põtificat⁹:tamẽ de mãdato eiuſdẽ pape remãſit gñalis quouſ alter miniſter generalis fuiſſet electus.

TERTIUS decim⁹ generalis miniſter fuit frater raymũd⁹ gaufredi de ꝓuincia ꝓuincie electus in ca.reatino ãno dñi.Mcclxxxix. celebrato.pñte dño nicolao papa.iiij.cũ duob⁹ cardinalib⁹ videlicet dño fratre benteuenga albanenſi ⁊ dño fratre mattheo portuenſi epĩs ⁊ eodẽ dño papa ꝑſonaliter vota eligẽtiũ audiente põtificatus ſui anno ſecũdo In quo caplo carol⁹ heres regni ſicilie cum cõſorte ſua ab ipſo papa coronati ſunt. — ¶.xiij.ge.mi.

¶EODEM ãno dñs papa nicola⁹.xv.kl's ſeptẽbris põtificat⁹ ſui anno ſecũdo ꝯfirmauit regulã fratrũ ⁊ ſoroꝝ de pñia per beatũ frãciſcum dum adhuc viueret eis datã.

¶ANNO dñi.Mccxci.xiiij.kl's Junij ciuitas achon fuit capta ꝑ ſarracenos occiſis ⁊ captis in ea pluſ triginta milibus chriſtianoꝝ in q oẽs frẽs conuentus minoꝝ ⁊ ſorores monaſterij ſancte clare crudeliter occiſi fuerunt.

¶HIC generalis miniſter dum teneret caplm generale pariſius ãno dñi.Mccxcij.ad pces regis frãcie cathedrã magiſtralẽ in theologica facultate eſt aſſecutus.

ANNO dñi.Mccxciiij.(ſede ap'lica ob mortẽ dñi nicolai.iiij.q ãno dñi.Mccxcij.in paraſceue obijt vacante duob⁹ ãnis ⁊ trib⁹ menſib⁹ ac celeſtino quinto electo qui officio põtificat⁹ renũciauit:⁊ deinde bonifacio.viij.ſequenti anno in feſto natiuitatis domini in cathedrã petri aſſũpto)idẽ miniſter generalis ab eodem domino bonifacio octauo in epm paduanum electus:ab officio miniſtri generalis fuit abſolutus. Qui epiſcopatui non ꝯſentiẽs:a miniſterij generalat⁹ officio remanſit abſolut⁹.

QUARTUS decim⁹ generalis fuit frater Joãnes de murro de ꝓuincia marchie ſacre theologie magiſter elect⁹ in caplo anagnie pñte dño bonifacio papa.viij.ãno dñi.Mccxcvi.celebrato pontificatus eiuſdem bonifacij.viij.anno ſecundo. — ¶.xiiij.ge.mi.

¶EODEM ãno volẽte dicto dño papa bonifacio hic generalis recepit ad ordinẽ dñm lodouicũ regis ſicilie filiũ:cui de epatu toloſano fuerat iã ab eodẽ dño bonifacio ꝓuiſũ:ſed ꝓuiſioni noluit ꝯſentire quouſ ꝓut vouerat habitũ minoꝝ ſuſciperet:quẽ occulte portauit ⁊ ꝓfeſſiones in manib⁹ gñalis emiſit:poſtea corã duob⁹ cardinalib⁹ eiuſdẽ ordinis publice habitũ recepit ⁊ deinde ſemꝑ manifeſtũ portauit.

¶ANNO dñi.Mccxcvij.tertio id⁹ auguſti dñica die i vrbe veteri idẽ dñs bonifaci⁹ põtificat⁹ ſui ãno .iij.canonizauit ſanctũ lodouicũ quõdã regẽ francie ⁊ ſanctoꝝ ꝯfeſſoꝝ catalogo annotauit.

¶ANNO dñi.Mccxcix.xiiij.kl's ſeptẽbr i loco q brĩcola dr ſcũs lodouic⁹ eps toloſan⁹ ſũpt deuotiſſime eccl'iaſtic ſacris ex hac vita migrauit

¶SUB iſto gñali hoc tpe claruit pariſi⁹ frat ioãnes ſcot⁹ doctor eximi⁹ — Scotus claruit ano 1290

⁊ ingenij profunditate famoſus.

¶Hic generalis rexit ordinē annis ſeptē q ab eodem papa Bonifa. octauo anno.m.ccciij.electus ē in cardinalē ⁊ epm portuenſem.

C.xv.ge.mi.

QUINTUS decimus generalis fuit frater Gundiſaluus galle cus prouincie ſancti Jacobi magiſter electus cū eſſet miniſter puīn cie caſtelle in caplo aſſiſij anno dn̄i.m.ccciiij.celebrato:in chriſti pace iaʒ requieſcente dn̄o Bonifacio octauo ⁊ in cathedrā pontificalē loco ei⁹ eodem anno videlicet.m.ccciij.Benedicto.xj.aſſumpto.

¶ANNO dn̄i.m.cccx.(dn̄i bn̄dicti.xj.vite hui⁹ curſu iam pacto āno dn̄i.m.ccciiij.⁊ anno ſequenti dn̄o Clemēte.v.in chriſti vicarium electo) facta eſt in curia eiuſdem dn̄i pape lōga ⁊ ſcādaloſa diſceptatio de obſeruātia rl̄e:fratre vbertino de caſali ⁊ fratre raymūdo gaufredi quōdā generali cū ſocijs multis cōplicib⁹ cōitatē ordinis in multis crimināti⁹ qui dicebāt rl̄aʒ nō ſuari. Ex alia vō pte frater Alexander de alexādria magiſter q poſtea fuit generalis cōitatē ordinis defendebat. Dataqꝫ fuit a dicto dn̄o papa dictis frib⁹ vbertino raymūdo ⁊ alijs īmunitas:vt nō poſſent grauari p ordinē ꝓpter recurſuʒ ad papaʒ:vn̄ occaſionaliter multa ſcandala ſunt ſecuta.

Año 1304 empezo la division de la orden

¶ANNO dn̄i.m.cccvj.kl'is octobris fuit apud vienā generale ꝯciliū ꝯuocatū:qđ vſqꝫ ſequentē menſeʒ maij fuit ꝯtinuatū:i quo in craſtino aſcenſionis anni ſequētis ꝯcluſuʒ eſt in cauſa p̄dicta q̄ vertebat' iter fratreʒ vbertinū cū ſuis ſeq̄cib⁹ ⁊ ordinis cōitatē p̄mo in cōſiſtorio ſecreto ⁊ ſequēti die fuit ſolēniter ⁊ finaliter ꝓmulgatū in vltima ſeſſione concilij vienenſis p̄fati:qꝫ modus viuēdi fratrū q accuſabat' ſi ſuet' (noua tūc ordinata declaratione rl̄e ibi adiecta) ē licitus. Jn q̄ declaratiōe iudiciuʒ ſup ꝯgregatiōe vini ⁊ bladi ⁊ veſtimētoꝝ vilitate relīq̄t' p̄latis ordinis ⁊ nō frib⁹ alijs q̄buſcūqꝫ.q̄ declaratio icipit.Exiui de paradiſo. ⁊ ponit' extra de vboꝝ.ſigni.i cle.cui⁹ tenorem q̄re ſupra iſto tractatu folio.xij. frēs vō vbertinus ⁊ alij q̄bus dicta imunitas data erat p magna pte iubēte dn̄o papa ad vnitatem ordinis redierūt.¶Pręfat⁹ tn̄ vbertinus timens intollerabilē pſecutionē patrū cōitatis quā iādiu ptulerat: i ſcdo ordine monachoꝝ.ſ.ſancti Bernardi i ſuo habitu p̄māſit. Aliq etiā d ſuis ꝯplicibus de diuerſis ꝓuincijs ei adherētes:magno religionis ʒelo multa ſcādala cōitati magnoꝝ patrū q iā p orbē vniuerſuʒ tanq̄ abbates ⁊ maximi p̄lati incedebāt intulerūt:q p dictū dn̄m papā ad ordinē redeūdū cōſtricti fuerūt:quoꝝ multi in eodē dies ſuos bene finierūt.

¶Hic generalis poſt dictū ꝯciliū p ordinē diſcurrēs:edificia ſūptuoſa dirui faciebat:veſtes exceſſiuas fribus auferebat:elemoſynas ppetuas relinquere ⁊ annualia(redditis ſuis dn̄is q̄buſcūqꝫ obligatōib⁹) cōpellebat.Et quantū potuit p reformatiōe ordinis laborauit:cui⁹ labor ipſius ⁊ ſollicitudo cito decidit:qꝛ poſt mortē ei⁹ abūdauit iniqtas multoꝝ iniquoꝝ fratrū:q p eū edificata deſtruxerūt.Totū enim ordineʒ (vt dicit aluar⁹ de planctu eccl'ie) exꝓpriauit in vita ſua:ſententiā excōionis ferens ꝯtra oēs frēs ſubditos ⁊ p̄latos:niſi infra certū terminū illis a q̄bus habebāt redditus vel eoꝝ heredibus reſignarēt. Qđ ⁊ factum fuit.

Propter qđ ab aliqbus fribus plures pſecutões paſſus ē. Qui ãno dñi m.cccxiij.pariſius viſitando diē clauſit extremũ ſuſpenſus in latrinis a p uerſiſſimis fribus (vt dr). Qui etiã (vt idē aluarus dicit) parũ poſt mortez ſuã i codē cõuētu pariſienſi i viſione qbuſdã frib9 apparuit glioſus i throno reſidēs cũ ſceptro ⁊ aurea corona. Qui dixit: ꝙ ſedes throni illi9 ſibi erat aſſignata: qr puriſſime i ordie obſuauerat rl'az ⁊ dñaz paupertatē.

CHIC generalis cõpoſuit tractatũ vtilē de pceptis eminētib9 i rla ⁊ đ eqpollētib9 pceptis ⁊ de habentib9 viz pcepti ⁊ đ alijs in ipa rl'a ptētis. q incipit. Rl'a nra frēs chariſſimi. Quere ſupra iſto tractatu fo.xcviij.

CHOC tpe expulſi ſunt iudei de regno francie oibus coꝝ bonis confiſcatis in eternũ nõ reuerſuri.

SEXTUS decimus generalis miniſter fuit frater Alexander de alexandria magiſter de puincia ianue electus in capl'o barchinone: anno dñi.m.cccxiij.celebrato: pontificatus dñi clementis.v.anno.viij.q anno ſequenti.xij.kl's maij ab hac luce migrauit, poſt cui9 obitũ vacauit ſedes aplica duobus annis ⁊ vltra. C.xvj.ge.mi.

CEODEM anno dictus generalis cũ tm̃ p annũ cũ dimidio ordinez gubernaſſet: appoſitus eſt ad ſanctos patres ⁊ ſepult9 in ara celi: ⁊ poſt ipm fere p.xvij.menſes fuit ordo ſine generali miniſtro.

CEODEM tpe ſede romana paſtore ⁊ ordine generali vacante: aliq de cuſtodia narbone pfecti rl'e zelatores videntes totalē ipſius deſtructionem ⁊ ꝙ declaratio clementis.v.nõ ſuabat: itēꝝ ab ordinis vnitate receſſerunt. Loca etiã narvone ⁊ biturris p viz armoꝝ (eiectis inde frib9 ordinis q cũ confundebant habentes granaria ⁊ cellaria, redditus, equos ⁊ multa alia ordini indecētia) occuparũt: ⁊ alios ſibi guardianos ⁊ cuſtodes pfecerũt: reiectiſqꝫ habitibus cõitatis tanꝗ̃ pphanis: habit9 diſformes ⁊ breues contra dictoꝝ ſuperioꝝ pcepta adherentes volũtati beati franciſci ⁊ conſtitutionib9 patrũ perfectoꝝ aſſumpſerũt. Plures etiam alij fratres annis dñi.m.cccxv.⁊.xvj.de eadez ⁊ alijs puincijs ad eos adheſerũt: ex quo multa ſcandala contra magnos dños prelatos cõitatis ordinis ſunt ſequuta.

DECIMUS ſeptimus generalis miniſter fuit frater michael đ ceſena magiſter de puincia bononie electus in capl'o generali neapoli Anno dñi.m.cccxvj.celebrato: in quo anno ſeptimo idus auguſti ad pontificatum fuit aſſumptus dñs Joannes.xxij. C.xvij.ge.mi.

CANNO dñi.m.cccxvij.ſeptimo idus aprilis idē dñs papa fratrum Lodouicũ oliz epm toloſanũ ſanctoꝝ catalogo annotauit. Cuius corp9 poſtea.viij.die nouēbris eiuſdē anni p qttuor cardinales ſpecialiter deputatos ad hoc fratre pñte ſuo roberto rege ſicilie de medio chori vbi fuerat ſepultũ ſupra maius altare in arca argentea cũ ſolēnitate maxima eſt ſepultum.

CEODEM anno inualeſcente multitudine fratrũ dictoꝝ deuotoruz. qđ cõitati ordinis fuit peſtis grauiſſima: idē generalis de volũtate domini Joan.pape miſit illuc miniſtrũ aqtanie: ſꝫ pars illoꝝ fratrũ ſpũalium ad ſedē aplicã appellauit. Dñs vo papa negociũ cõmiſit fratri michaeli

de monacho inquiſitori heretice prauitatis, in ordine predicatorum: q̄ atten
dens dictam appellationē multa friuola cōtinentē: appellationi nō de-
tulit: ſʒ de mādato dicti generalis p̄uia deliberatiōe appellātes puniuit.
¶ ANNO dñi. m. cccxviij. dominus papa Joannes volens ponere li-
ti finem: duo puncta principalia totius diſſenſionis: videlicet de forma et
qualitate habitus necnō de granarijs ⁊ cellarijs in illa conſtitutione q̄ in
cipit. Quorundam exigit. liquido declarauit pontificatus ſui anno ſcdo.
q̄ habet ſupra iſto tractatu fo. xvj.
¶ ANNO dñi. m. cccxxij. feria. v. poſt dñicam de paſſione frater Tho-
mas de tolentino. frater Jacobus de padua. ⁊ frater metrius laicus ⁊ frater
petrus de ſenis i thana ciuitate ſaracenorum ſūt gl'ioſo martyrio coronati.
¶ ANNO dñi. m. cccxxiij. idem dñs Joannes papa ſup regulā fratrū
minorum ac declarationē ipſius factā p dñʒ Nico. papā. iij. cōſtitutionē edi
dit que incipit Ad conditorem canonū que habetur in Clemē. in extraua
gantibus.
¶ EODEM anno frater Jacobus bernardi de ordine nr̄o inqſitor he-
retice prauitatis miſit fratrē catalanū ⁊ fratrē petrū paſchalis ad valenti
nenſem dioceſim: inſtituens eos ſuos vicarios ad procedendū cōtra he-
reticos. Qui cum iniūctum officiuʒ exeq̄rentur viriliter ⁊ conſtanter: per
hereticos ſunt crudeliter plagis interfecti. Quorum canonizationē per Joā
nem papam iam inceptam ſequens turbatio impediuit.
¶ ANNO dñi. m. cccxxv. fuit celebratū peruſij capl'm generale in quo
queſtio de paupertate chriſti fuit determinata q̄ iam in curia coram domi-
no papa inceperat ventilari. Sup quo dñs papa fuit nō modicū idigna
tus: ⁊ tunc ſuccenſa eſt maior ordinis tribulatio dū p̄ma videret ſopita.
Nā dictus generalis ad p̄ſentiā dñi pape ſe ↄferēs determinationē capli
p̄fati voluit defendere. Quo (flātibus aliqbus fallacibus ſuſurronibus et
detractoribus chriſti paupertatē abhorrentibus aliorum ordinū pfeſſoribus)
indignatio dñi pape contra religionem incenditur: ⁊ pullulantibus hinc
inde ſcandalis ordini malum irreparabile ſuſcitatur.
¶ ANNO dñi. m. cccxxvij. in maiori dicte tribulationis feruore. v. kl's
octobris dñs elziarius comes ariani ſanctiſſimus q. xxvij. annis cū vxo-
re ſua ſanctiſſima delphina in virginitate abſq; lecti ſeparatione vixerat
pariſius i manibus fris franciſci de maronis ex hac vita migrauit. ¶ In q̄
tribulatione ⁊ maxima turbatione hec innocentiſſima religio q̄ cū eccl'ia
potuit fluctuare ⁊ nō perire: ppter malorum culpas induit cōfuſionē ⁊ tāq̄
virgo tenerrima verecundiam ⁊ ruborem: ſʒ chriſtus eius ſponſus añ hu
iuſmodi anguſtias ipam diuerſis honoribus p̄ueniens ⁊ multis tā eccle
ſiaſticis q̄ʒ mundanis ptectoribus miſericorditer ſtabiliuit. ¶ Tūc enim
aſſumpti ſunt ad cardinalatus precellentiam duo fratres aquitanici viri
litteratiſſimi ⁊ ſue religionis feruentiſſimi zelatores. fratres videlicet vi-
talis de firmo ⁊ bertrandus de turre: qui canū latrantium contra ordinē
in facie eccleſie reſponderent. ¶ Viuebat etiam dñs infans aragonie pa
triarcha alexandrinus: q ex magna deuotione noſtri ordinis (quis vela

tum)habitum continue deferebat.
¶Preceſſerat autem dominus Joannes imperator tartarorum: qui cum
matre ſua olim fuerat ꝑ frēs minores ad fidē catholicā cōuerſus baptiza-
tus ⁊ nutritus ⁊ ī loco fratrū q ſanctus Joānes vocat ꝓpe ſaray ad tria
millia more īperiali ſolēniter tumulat⁹. Qui cū ꝑ triginta quinqȝ annos
ſub terra fuiſſet ⁊ ꝓpter guerras ꝑ frēs trāſferret ad dictā ciuitatē ſaray:
ita integer ⁊ incorruptus cū veſtibus ⁊ puluinari de ſerico eſt repert⁹ nō
ſine admiratione fideliū ⁊ ſaracenoꝝ: ac ſi eadem die fuiſſet mortuus ⁊ ſe-
pultus. ¶Preceſſerat modicū iſtam tribulationē ſancti Lodouici ad ap
probationem ⁊ exaltationem canonizatio ⁊ in facie eccl'ie crebra miracu
loꝝ ei⁹ coruſcatio. Quis vnqȝ ad dilectionē ordinis forti⁹ efferbuit: qȝ ei⁹
germanus dn̄s rex robert⁹ ⁊ domina ſancia cōiux eius: q̄ cōſolabiles tūc
lr̄as ordini mittens: inter alia inſeruit: ꝙ ꝓ defenſione ordinis ꝑſonam ⁊
potentiam ſuam exponeret: immo pro ſtabilitate regule erat immolari
parata. ¶Preceſſerat in regno francie Philippus ſextus: q blancā fili
am ſuam beato Fran. in monaſterio de longo campo obtulerat in vita ⁊
poſt mortem corpus ſuū in ſignū dilectionis cum fratribus tumulari p̄ce
perat. ¶Regnabat tunc in eodem regno philippus ſeptimus filius ſo-
roris ſancti lodouici epi cū ſorore ſua ioanna ordini deuotiſſima magn⁹
iſtius religiōis defenſor. ¶Preceſſerat in regno caſtelle ſancius bone me
morie rex illuſtris: q primo ꝯtra fratres turbatus fere de regno ſuo oēs
fratres expellere ⁊ religionem inde eradicare ꝓponens: tandem tāto fu-
it ad iſtam religionē igne dilectionis flatu ſancti ſpūs ſucceſſus: ꝙ p̄ter
magna beneficia honores maximos ⁊ fauores elegit in fine cum habitu
ordinis ſepeliri. Qui in dilectione ordinis tempore huius tribulationis
alfonſum chriſtianiſſimū habuit ſucceſſorem. ¶Reges etiam portugalie
cōmuniter ex deuotione fratres habent in cōfeſſores ⁊ multe regine eiuſ-
dem regni in habitu ordinis ſunt ſepulte: de quibus vna vlixbone ⁊ ima
go eius ſuper ſepulchrum cū chorda ⁊ habitu in eccleſia cathedrali: alia
eſt collimbrie in monaſterio ſolemni quod ipa viuens edificauerat ſoro-
rum ſancte clare. ¶Preceſſerat modicum ante in regno aragonie domi
nus Jacobus rex: qui tante deuotionis fuit ad ordinem: vt in vltima in-
firmitate habitum viuens in lecto indueret cum propoſito quamdiu vi
ueret eum ferendi: qui moriens fuit ſepultus cum eo barchinone filium ſu
um Petrum regem ⁊ parem in ordinis dilectione tempore dicte tribu-
lationis relinquens: qui fuit etiam in monaſterio barchinone cum fratri
bus in habitu tumulatus: etiam ⁊ vxor ſua prima regina in conuentu ce
ſarauguſte ⁊ vltima in conuentu ilerde in habitu ſunt ſepulte. Quantum
etiam rex maioricarum ⁊ ſancte memorie domina exclamunda eius con
ſors regina ordinem dilexerint: ſatis ex ipſorum primogenito domino Ja
cobo ordini oblato qui in ordine finiuit laudabiliter dies ſuos clare ap-
paret. Dicte etiam tribulatōis tp̄e regnabat in vngaria filius fratris ſcti
lodouici epiſcopi ordinis maxim⁹ dominus ⁊ defenſor: quo tota illa do

m⁹ regia ex tunc fuit dilectioni ordinis totaliter dedicata. ¶ Regnabat etiā tunc in regno cypri recolende memorie dn̄s Enriqu⁹ virgo puriſſimus vſq₃ ad mortē q̄uis vxorē haberet ⁊ cum virtute pfectus: qui frēs intime diligebat: ⁊ in fine fuit cum habitu in ꝯuentu incoſſie cum fratribus tumulatus: cuius ſepulchrū eſt varijs miraculis glioſū. ¶ Magna vero pars dictoꝝ regū ⁊ multoꝝ alioꝝ dn̄oꝝ ducum comitū ⁊ baronū ſcripſit pro excuſatione ⁊ ꝯſeruatiōe religionis cordialiſſime dn̄o pape ioāni ⁊ ei⁹ ꝯſeruationē nimis ꝓcurarūt. ¶ Illis etiā tp̄ibus multi frēs ꝑ fidei ꝯfeſſione ſacrū ſanguinē effuderūt ⁊ multi frēs florebant tantis v̄tutibus ⁊ miraculis: ꝙ eoꝝ fama per mundū fortiter redolebat. ¶ Magni etiam clerici claruerunt illis tp̄ibus: videlicet frater petrus aureoli frater frāciſc⁹ ꝑdict⁹ de maronis frater frāciſcus de marchia frater geraldus odonis qui ſuper ſn̄ias ſcripta ſubtilia ediderūt. Ex quibus patet ꝙ iſta religio ex parte apparebat horribilis: tamē ex tantoꝝ p̄latoꝝ ⁊ principum tam fauorabili dilectione ⁊ tot fratrū pro fide ſanguinis effuſione alioꝝ etiā prodigioꝝ ⁊ ſignoꝝ atteſtatione perfecta ⁊ magnoꝝ clericorum ⁊ notabilium pſonarū illuſtrata ꝓfeſſione: quibus poſt diuinā ꝓtectionem quaſi quattuor colūnarū fundamēto in ſua rectitudine ſeruabatur tam admirabilis apparet: vt non ſolum prelatos ſed alios puerſiſſimos qui eā perſequebātur ꝯuerteret in ſtuporē. Et ob hoc diuino inſtinctu dn̄s papa maliciā inuidoꝝ ſuſurātium ⁊ ſolēnitatem ⁊ innocentiam religionis perpendens: flexus ad eam nunc compaſſione nunc affectiōe lr̄as multū ꝯſolatorias ⁊ fauorabiles miſit pariſius caplo generali ⁊ ad amorē priſtinū eſt reductus.

¶ EODEM anno dn̄i. M.ccc.xxvij. fuit lugduni capitulū generale celebratum. In quo que acta ſint nos latent.

¶ ANNO DOMINI milleſimo tricenteſimo vigeſimo octauo fuit bononie capl'z gn̄ale celebratu₃ ⁊ dictus frater michael fuit per dn̄m papam ab officio abſolutus ⁊ dictus dominus frater Bentrandus de turre cardinalis fuit vicarius ordinis inſtitutus: qui iuſſit ſequenti anno pariſius pro electione futuri generalis capitulum congregari. Dict⁹ vero frater michael duodecim annis officium generalat⁹ tenuit: ⁊ non obſtante dicta depoſitione quantum potuit officium vſurpauit. qui mortuus eſt ⁊ ſepultus in conuentu de monatho prouincie Bauarie in eccl'ia.

Cxviij. ge. mi. DECIMUS OCTAUUS generalis ordinis fuit frater Geraldus odonis magiſter notabilis de prouincia aquitanie electus pariſius in capitulo generali anno domini. M.ccc.xxix. ibidem celebrato. pontificatus domini Joan. viceſimi ſecundi anno tertiodecimo.

¶ ANNO domini. M.ccc.xxxi. fuit perpigniani generale capitulum celebratum in quo idem generalis frater Geraldus antiquam forma₃ ſtatutorum generalium domini ⁊ ſancti Bonauenture ⁊ eius ſucceſſorum ⁊ ex dictis ſanctoꝝ patrum ⁊ priuilegijs ordinis ac ſtatutis diuerſorum caploꝝ generaliū edidit cum eodē capitulo nouā cōpilationē generaliū ſtatutoꝝ. In quibus nouas cerimonias ⁊ ritus inſuetos fratribus impoſuit, videlicet vt veſtes ꝑ̄nc ingredientiū ordinem benedicerentur: ⁊ re-

cipiendus ad profeſſionem ſtaret in miſſa conuentuali ante altare proſtratus: ⁊ poſt cõionẽ ſacerdotis ⁊ ipſe deuote cõmunicaret.

¶ANNO domini. m. cccxxxiiij. xxij. die menſis Aprilis in ciuitate ſaray frater Stephan⁹ de Ungaria poſt multa miracula gl'ioſo martyrio conſecratus immaculatum reddidit ſpũm deo patri.

¶EODEM anno in ſalmaſtro villa ſarracenoꝝ frater Guillelmus de anglia per infideles in confeſſione vere fidei interfectus eſt.

¶ANNO domini. m. cccxxxiiij. fuit aſſiſij generale capitulum celebratum: in quo certis ex rationibus allegatis ſupradicte nouitates ⁊ cerimonie capituli perpigniani fuerunt reuocate: ⁊ fratrum receptio ad ordinez ⁊ ad ꝓfeſſionẽ fuit ad antiquam formã reducta.

¶ANNO domini. m. cccxxxvij. (poſt obitũ Joannis. xxij. qui obijt anno dñi. m. cccxxxv. ⁊ pontificatus ſui anno. xix. ac poſt electionem dñi benedicti duodecimi qui etiã eodẽ anno fuit ad pontificatum aſſumptus) fuit caturi generale capitulum celebratum: in quo facta fuit noua compilatio generalium ſtatutoꝝ.

¶ANNO dñi. m. cccxlj. in amalech ciuitate ſarracenorum frater franciſcus de alexandria. frater Ricardus de burgũdia epũs. frater Raymũdus rufi prouincialis. frater Paſchalis hiſpanus de victoria ſacerdotes: ⁊ frater Laurentius de alexandria ⁊ frater Petrus marcelli de prouincia prouincie laici fidem cõſtanter confitentes a ſarracenis crudeliter interfecti ſunt.

¶EODEM anno frater Ulricus de aldechonio ⁊ Martinus de bad in ducatu liuonie prouincie Bohemie in caſtro vulna ab idolatris ſacro martyrio interfecti ſunt.

¶HIC generalis rexit ordinez quaſi. xiiij. annis. ⁊ anno dñi. m. cccxlij. in quo benedictus. xij. hac luce eſt priuatus. ⁊ eodem anno Clemens ſext⁹ ad culmen pontificatus aſſumptus: ab eodez dño Clemente ſexto fuit in patriarcham antiochenum ⁊ epm cathanenſem electus.

DECIMUS nonus generalis fuit frater Fortanerius vaſſali ð ꝓuincia aquitanie magiſter: electus in capitulo marſilie celebrato anno dñi. m. cccxliij. pontificatus dñi Clementis ſexti anno ſecundo. ¶.xix.ge.mi.

¶IN hoc capitulo fuit ordinatum: ꝙ de cetero ſeruentur conſtitutiones ſancti Bonauenture aliquibus additis tanꝙ ordinis fundamenta alijs ſtatutoꝝ cõpilationibus tam papalibus ꝙ generalibus reuocatis.

¶EODEM anno idem generalis recepit ad ordinem ſancte clare illuſtriſſimam dominã ſanciam de maioricis ſicilie ⁊ hieruſalem reginaz. Que ob feruorem paupertatis omnia mũdana contemnens: in monaſterio ſancte crucis ð neapolis ſub prima ⁊ arctiora regula ſoroꝝ ſancti damiani elegit dño (nihil tpaliũ ſibi relinquens) perpetuo famulari. ⁊ in eodem monaſterio vſqꝫ ad vltimuz vite ſue terminum valde in dei ſeruitio profecit.

¶ANNO dñi. m. cccxlv. in quadro babylonie minoris frater Linius de prouincia francie pro fidei confeſſione glorioſo martyrio conſummatus eſt.

¶ EODEM anno circa medium mensis Aprilis frater Joañes de mõte policiano puincie tuscie in eodẽ castro martyrio vitã finiuit.
¶ ANNO dñi.m.ccc.xlvij. dictus frater fortanerius generalis postq̃ quasi per sex annos in ordinis gubernatione profecit: factus est per dñs Clementẽ sextũ archiepus rauennẽsis ꝛ postea patriarcha gradensis sepultus est padue in ecclesia fratrum minoꝝ.

C.xx. ge.mi. VIGESIMUS generalis fuit frater Guillelmus farinerij de puincia aquitanie electus cũ esset minister aquitanie in capitulo veronensi anno dñi.m.ccc.xlviij. celebrato pñte dño fratre fortanerio archiepo predecessore suo ꝛ auctate ap̄lica vt vicarius ordinis presidente: põtificatus dicti dñi Clementis sexti anno sexto.
¶ ANNO dñi.m.ccclj. hic generalis celebrauit generale capl'm in lugduno: in quo aliqua fuerunt ordinata circa officiũ diuinũ q̃ inuenies infra recollecta cũ alijs ordinationibus diuinũ officiũ attingentib⁹.
¶ ANNO dñi.m.ccclij. quidam frater gentilis de spoleto de prouicia sancti fran. ꝛ q̃daꝫ alij magna deuotione ducti supplicauerũt dño pape clementi sexto instantibus ꝑ eis quibusdã viris notabilibus: vt eis aliq̃ loca ordinis concederent in q̃bus possent regulã ad lraꝫ obseruare. Asserebant nãq; ꝙ cõitas ordinis eã nõ fuabat vt fuerat a btõ fran. tradita in sua puritate. Qui a dicto dño papa ipetrauerũt: ꝙ possent habere.iiij. loca in ꝓuicia sancti fran. videlicet carceris, iani, heremite ꝛ mõtis lucij. ꝛ ꝑ quolibet.xij. frẽs quos possent recipe vl' de frib⁹ ordinis vl' de secularibus vndecũq; veniẽtib⁹: nullusq; in hoc ipedire valeat. Statiq; fecerunt habit⁹ paruos a cõitate ordinis i mẽsura ꝛ figura difformes: q̃b⁹ plures simpliciter gradiẽtes adheserũt sup tãta ordinis reformatiõe gaudẽtes.
¶ ANNO dñi.m.cccliiij. (dño papa clemente ab hac luce anno domini.m.ccclij. subtracto ꝛ in eius locum ac beati petri vice dño Innocentio sexto post paucos dies assumpto) fuit assisij generale capl'm celebratum in quo iteꝝ ordinatũ est: ꝙ seruarent ordinationes dñi sancti Bona. q̃s idem generalis misit ꝑ oẽs ꝓuincias ordinis ꝛ ab eodeꝫ guillelmo farinerũ nomen acceperũt ꝛ statuta guillelmi farinerij vocantur q̃uis i eis de se nihil posuerit.
¶ IN quo capl'o frẽs tantã scissuraꝫ ordinis ex supradicto priuilegio ꝑ frẽm gẽtilẽ ipetrato formidãtes ꝛ ꝙ incõsistorio publico dñi pape expo nerent defectus ordinis: ꝛ attendẽtes picula ꝛ dispẽdia ex illo priuilegio euẽtura ꝛ ꝙ cõitas ordinis in curia dñi pape ꝯtra ipostotis virib⁹ litigaret: dictus generalis prudẽter attẽdens ꝙ talis disceptatio de obseruantia rl'e poterat eẽ vt alias fuerat ordini scãdalosa: aliã tutiorẽ viã dilationis elegit. Cũ vero certis informationibus per dictum generalem repertum fuerit ꝙ quosdam suspectos de heresi receptauerant q̃uis ipi essent ab eoꝝ erroribus elongati: sed eos ad cõuertendũ receperant ad domũ, lectum ꝛ cibũ ꝛ eos obstinatos cernentes a se abiecerant: tamen q2 illud non reuelauerant: factus eoꝝ habitus est suspectus: q̃uis ipsi haberent zelum dei sed nõ secũm scientiam.
¶ ANNO domini.m.ccclv. dicto generali laborante ꝛ dño egidio de

hiſpania tituli ſancti Clementis preſbytero cardinali q tunc erat legat⁹ in italia fauorem dante incarcerato dicto fratre gentili cum duobus alijs fratribus dicte congregationis de mandato dicti domini cardinalis legati: dictū priuilegium eorum fuit per dominū Innocentium ſextum totaliter reuocatum. Fuit tamen de dicta reformatione tanta ordinis cōmotio: ꝙ quaſi in omnibus prouincijs aliqui viri perfecti ꝛ zelum perfectionis regule habentes tam in eremitorijs ꝙ̃ in cōuentibus viriliter laborarēt pro conſeruatione ꝛ obſeruantia religionis ꝛ regule: que obſeruātia perfectiori modo ꝛ forma tpe dñi Eugenij pape quarti ordinata eſt in eternum duratura.

¶ ANNO domini.m.ccclvi. hic generalis per dominum Innocentium papam ſextum tituli ſanctorum Marcellini ꝛ Petri factus eſt preſbyter cardinalis. remanſit tamen vicarius ordinis vſqꝫ ad electionē ſucceſſoris ꝛ rexit ordinem nouem annis.

VICESIMUS primus generalis fuit frater Joannes de buco magiſter de prouincia aquitanie electus in capitulo barchinonēſi anno domini.m.ccclvij. celebrato pontificatus domini Innocentij.vi. anno quinto. C.xxi.ge.mi.

¶ ANNO domini.m.ccclviij. tempore vernali fuerunt pro fide catholica martyrizati in cadro frater Nicolaus de monte corbino ꝛ frater frāciſcus de prouincia terre laboris.

¶ EODEM anno dictus generalis in conuentu belue prīncie burgundie deceſſit ꝛ predictus dominus frater Guillelmus cardinalis fact⁹ eſt per dominum Innocentium ſextum vicarius ordinis: qui ſtatim precepit per totum ordinem ſequenti anno in conuentu ianue capitulum generale congregari ꝓ electione futuri generalis miniſtri.

¶ EODEM anno dicto domino cardinali ordinem gubernante: p̄clariſſime nobilitatis princeps dominus Petrus de aragonia infans filius quondam regis aragonie ꝛ domine regine ſororis ſancti Lodouici epiſcopi diuina reuelatione premonitus ordinem cum deuotione ꝛ multoꝝ admiratione intrauit.

VICESIMUS ſecundus generalis fuit frater Marchus de viterbio magiſter de prouincia romana electus in capitulo ianuenſi anno domini.m.ccclix. celebrato pontificatus domini Innocentij.vi. anno ſexto. C.xxij.ge.mi.

¶ ANNO domini.m.ccclxvi.xviij. die ſeptembris. In chriſti pace iaꝫ quieſcente domino Innocentio ſexto qui obijt anno domini.m.ccclxij. ꝛ eodem anno ad pontificatum aſſumpto domino Urbano quinto dictus generalis frater Marcus factus eſt per eundem dominum papam Urbanum tituli ſancte Praxedis preſbyter cardinalis ꝛ anno ſequenti cōgregatum eſt generale capitulum pro electione generalis miniſtri.

VIGESIMUS tertius generalis miniſter fuit frater thomas de bononia magiſter in prouincia bononie electus aſſiſij in capitulo generali ibideꝫ celebrato anno domini.m.ccclxvij. pontificatus domini Urbani.v. anno.2. C.xxiij.ge.mi.

EODEM anno duodecim fratres qui morabãtur in loco ſacro mõ
tis ſyon capti per ſarracenos cuꝫ multis chriſtianis crudeliter interfecti
ſunt: quoꝝ mortis cauſa fuit rex cypri qui ceperat alexandriam ſarrace-
noꝝ famoſiſſimaꝫ ciuitatem.

¶ ANNO dñi.m.ccclxix. in vngaria ciuitate biudin paſſi ſunt pro de
fenſione fidei quinqꝫ perfectiſſimi fratres videlicet Antonius de ſaxonia
vir igniti eloquij magniqꝫ raptus, frater Gregorius de tragurio ꝓuintie
dalmatie profundiſſime humilitatis ⁊ magnus zelator fidei, frater nico-
laus vngarius qui per decem ⁊ ſex annos non comedit niſi ſemel in die
poſt veſperas panẽ ⁊ aquã tantũ portando ſemper ad carnem circulos
ferreos ⁊ loricaꝫ omnes ſacerdotes ac frater thomas de fulgino ⁊ frater
ladis laici viri deuotiſſimi ⁊ penitentie rigoroſe.

¶ ANNO domini.m.ccclxxij. cũ iam predictus dñs vrbanus .v. anno
dñi.m.ccclxxij. in dño obdormiſſet ac Gregorius .xj. in locũ eius ſucceſſiſ
ſet, predictus frater thomas generalis miniſter factus eſt per eundeꝫ do
minum papam Gregoriam vndecimum patriarcha gradenſis ⁊ ſic fuit
ab officio abſolutus.

¶.xxiiij.ge.mi. VIGESIMUS quartus generalis miniſter fuit frater Leonar
dus de giſonibus magiſter de ꝓuicia terre laboris miniſter eiuſdẽ
prouincie: fuit electus in capitulo toloſano anno dñi.m.ccclxxij. celebra-
to: ad quod capitulum dñs papa Gregorius .xj. precipuus pater ⁊ dul-
cis amicus ordinis miſit bullas multum fauorabiles ⁊ vtiles toti religi
oni prout patet ſupra primo tractatu ſub eodem. ¶ Qui predictus pon-
tifex anno dñi.m.ccclxxviij. pontificatus vero ſui octauo obdormiuit in
dño. ¶ Quo defuncto anno ſequenti vi vel metu elect⁹ fuit vrbanus ſext⁹
vnde ſciſma multis annis in dei eccleſia pullulauit ⁊ in diſcordia plures
pontifices fuerũt electi de quibus vide ſupra primo tractu poſt Gregori
um .xj.

¶.xxv.ge.mi. VIGESIMUS quintus generalis fuit frater lodouicus d ve
netijs magiſter qui fuit electus in generalẽ miniſtrũ in caplo ſtrigi
onenſi in vngaria celebrato anno dñi.m.ccclxxx. tpe lodouici regis ⁊ ei⁹
genitricis helizabeth. Urbano papa .6. ex vna parte ⁊ alio pontifice ex
alia eccliam dei ꝓpter ſciſma regentibus.

¶.xxvj.ge.mi. VIGESIMUS ſextus generalis miniſter qui huic lodouico i
generalatu ſucceſſit fuit frater Martinus de ianua electus in capitu
lo generali padue celebrato anno dñi.m.ccclxxxiiij. Urbano papa in ita-
lia ⁊ alio pontifice in auinione exiſtentibus.

¶.xxvij.ge.mi. VIGESIMUS ſeptimus generalis miniſter predicto marti-
no in generalatus miniſterio ſuccedens fuit frater henricus ꝓuicie
ianue: q electus fuit in generaleꝫ miniſtrũ in capitulo florentie celebrato
anno dñi.m.ccclxxxvij. Et vt tradit Antoni⁹ florentinus in hiſtorijs ſicut
pape erant duo ſic miniſtri generales.

¶.xxviij.gene.mi. VIGESIMUS octauus miniſter generalis huic henrico ſuc
cedens fuit frater antonius de piretro magiſter: q fuit elect⁹ in ca-
plo generali argentine celebratato anno domini.m.cccc v. Et ſicut erat

ſciſma: quia aliqui adherebant Urbano pape rome reſidēti ⁊ alij clemēti auinioni exiſtēti: ita gallici cū hiſpanis ⁊ anglicis adherentes clementi habuerūt vnū generalē miniſtrū: ⁊ italici cū alemanis ⁊ hūgaris adherētes vrbano inſtituerūt aliū generalē. Sed ſciſmate ablato ⁊ in concilio ꝯſtanſienſi punita eccleſia ſub martino. v. creatus fuit vnꝰ generalis miniſter totius ordinis. ſ. frater antoniꝰ de maſſa qui aſſiſij fuit generalatu priuatus honeſto modo qꝛ nimis ordo ſub eo relaxabaẗ ⁊ ex priuatione generalatus fuit ad epiſcopatum maſſanum tranſlatus.

¶Anno dñi. Mccccxv. cū iam ordo noſter qui a tpe ſupradicti gregorij. xi. cum matre ſua ſancta eccleſia per triginta annos plures tribulationes in deſerto ſupradicti ſciſmatis paſſus fuerat: non videns cui adhereret: proſpecta vnione eiuſdem eccleſie ſacroſancte filij fideles zelatores eiuſdem ordinis qui iam in dicto deſerto vt ad terrā ꝓmiſſionis obſeruantie regularis tranſire poſſent vires aſſumpſerant: per omnes prouincias orbis vniuerſi vota ſua domino integre ſoluere volentes: a conuentibus ad heremitoria pniam agentes recedebant: ⁊ in eiſdem conuentibus honeſte viuere cupiebant propter quod innumeras perſecutiones patiebantur: ad predictuꝫ conciliū conſtantienſe pro conſeruatione ſue regule acceſſerunt. Quos ſacrum conciliū vt erat ſpiritu ſancto qui afflictorum eſt conſolator cōgregatum: remedium appoſuit: vt patet ſupra primo tractatu ſub eodem concilio. In quo concilio fratres obſeruātie zelatores ab alijs diuiſi ſunt ⁊ nominati fratres de obſeruantia. Qui ab eodem concilio in generalem vicarium fratrem nicolaum randulphi receperūt. Et ita ſucceſſit ordo aliquo tpe: qꝛ quidā ſub miniſtro generali: alij. ſ. obſeruātes ſub eiꝰ vicario generali degebāt.

Vigesimus nonꝰ generalis miniſter qui fratri Antonio de maſſa ſucceſſit fuit frater Antonius de ruſconibꝰ magiſter qui i capitulo generali (defūcto dño martino papa quintō. ⁊ Eugenio. iiij. ad culmē apoſtolice ſedis aſſumpto) fuit electus: in cuius electione fuit maxima diſcordia: quia quidam albertum de obſeruantia volebant eligere ſed ex voluntate dicti dñi eugenij datus eſt vnus generalis vicarius toti obſeruantie. C. xxix. ge. mi.

¶Anno dñi. Mccccxliij. generali miniſtro exiſtente ſupradicto fratre Antonio de ruſconibus idem dñs Eugenius. iiij. attendens augmentum ⁊ profectum ſacre obſeruātie per orbem vniuerſū longe lateqꝫ diffuſe necnon ⁊ multitudinē copioſam inſignium virorum qui eidē tam efficaciter in italia alemania. francia. ⁊ hiſpania adheſerunt: deſiderās ꝙ in dies de virtute in virtutē creſceret: rogauit predictū generalem miniſtrum fratrem Antoniū de ruſconibus vt fratrem ioannem de mauberto virum ſcientia ⁊ honeſtate morum dotatū pro ꝯſeruatione ipſius obſeruantie ſuum faceret cōmiſſarium ciſmontanū concedendo eidem omnimode poteſtatem ſuam ſuper eoſdem fratres de obſeruantia. Qui generalis miniſter acquieſcens iuſſioni dicti ſummi pontificis: eundem fratrē ioannem ſuum inſtituit cōmiſſarium prout in cōmiſſione ſua munimine bulle eiuſdem dñi eugenij roborata pleniꝰ cōtinetur: quā vide ſupra pri

año 1415 se le dió a la obserua.a un vicario gral q. govern— fol 25 — nase a tod. los observantes

mo tractatu ſub eodem eugenio.

¶ ANNO dñi. Mccccxlvi. decima octaua die mẽſis maij idẽ dñs eugenius anhelans plurimũ integralem reformationẽ ordinis: dicto patri ꝯmiſſario fratri ioãni de mauberto mãdauit per quoddam breue ſue ſanctitatis vt ſibi ad romanam curiam pro reformatone ꝯuentus arceli ſex fratres mitteret ſcilicet duos de hiſpania duos de frãcia ⁊ alios duos de alemania. Qui ꝯmiſſarius ſcripſit fratri roderico de oña hiſpano viro perfecto ac ꝓdicatori euãgelico: vt ad executionẽ dicti mandati apoſtolici ad almam vrbem accederet: qui ab eodẽ ſummo pontifice in tanta dilectionis charitate eſt receptus: vt eum pro filio haberet ac oĩa poſtulata concederet.

Inſtitutio vicariorum gñaliũ ſuper frẽs de obſeruantia.

¶ ANNO eodẽ dñi. Mccccxlvi. vigeſima tertia die Julij idem dominus eugenius. iiij. clariſſime perpendes quanta ex ſupradicta ordinatõe vicarij generalis in ſacro ꝯcilio ꝯſtantienſi conſtituti ac de ꝯmiſſione a generali miniſtro ipſius intuitu facta ordo noſter in ſua primeua obſeruantia tanq̃ rutilans ſydus in celo videbatur gloria clareſcere ac eccleſie ſacroſancte necnon omni populo chriſtiano ineffabile doctrine ⁊ morum tanq̃ candida margarita decus afferre: proprio motu nõ. ad alicuꝰ ſuper hoc oblate petitionis inſtantiam de conſilio fratrum ſuorum ſancte romane eccleſie cardinalium ac multorum aliorum prelatorum in curia tunc exiſtentium duos inſtituit vicarios: vnum ciſmontanum fratrem videlicet ioannem de mauberto ſupradictum: alium vltramontanũ fratrem videlicet ioannem de capiſtrano virum ſcientia ⁊ religionis zelo iane ſpirituſſancti ſuccenſo generali miniſtro exiſtente ſupradicto fratre Antonio de ruſconibus: vicarioſq; prouinciales loco miniſtrorum ordinauit: vt in litteris eiuſdem pontificis Eugenij quas quere ſupra primo tractatu ſub eodem.

¶ EODEM tempore in italia claruerunt innumerabiles fratres vita ⁊ ſcientia inſignes inter quos beatus Bernardinus de ſenis vir magne ſanctitatis doctor vtriuſq; iuris: qui in eiſdẽ partibus huic reformatiõi formã dedit ⁊ ordinem: ita vt nomẽ beatiſſimi patris noſtri frãciſci pre ſanctitatis eius gratia ⁊ predicationis excellentia obliuioni tradi videretur.

¶ CLARUIT etiã in eiſdẽ partibus eodẽ tpe frater Joannes de capiſtrano primus generalis vicariꝰ vltramõtanus innumerabiles populos in viã veritatis predicationis ſue tuba dirigens: in victoria miraculoſa data celitus chriſtianis in Hungaria transdanubiũ contra turcos populum trepidantem ad perſequendũ eoſdem turcos mirabiliter procurauit: in quibus vltio ieffabilis facta eſt: ita ꝙ ipſi inimici fidei poſtmodum ꝯfiterent: ꝙ immenſus numerus armigerorum inſequebantur eos vt vix auſi fuerint retro aſpicere: quod factum eius precibus ⁊ interceſſione non dubitatur.

¶ EODEM tpe in hiſpania ⁊ precipue in ꝓuincia caſtelle multi fratres ſcientia ⁊ ſanctitate conſpicui claruerunt: inter quos recollende memorie frater Alfonſus de Borox ſacre theologie profeſſor: qui morum

honeſtate ⁊ zelo religionis pollens primus prouincialis vicarius in dicta prouincia caſtelle electus in cuſtodia toletana cum adhuc ſolum conuentum ocanie ⁊ ſancti Iuliani dela cabrera haberet: in obſeruātia eiuſdem cuſtodie precipuus pater edificator extitit ⁊ reformator: cui patres egregij feruentiſſimi dei cultores ac ſue regule zelatores cuſtodie hiſpalenſis immediate deuote adheſerunt. Qui magiſter Alfonſus vt omnes alias cuſtodias ad obedientiam patrum vicariorum reduceret: vſq; ad mortem fideliter laborans ob augmentum ſacre obſeruantie: ꝓpeſſus in optima ſenectute in conuentu ocanie in dño obdormiuit.

¶ALII VIRI precellentes ſcientia ⁊ ſanctitate floruerunt eodem tempore in dicta prouincia vtpote beate memorie pater frater petrus de regalada: qui innumeris miraculis claruit in vita ⁊ poſt mortem. familie domus dei ſpecialis pater patronus ⁊ edificator extitit: ⁊ in eadem domo dei honorifice eſt tumulatus. Necnon ⁊ ſancte memorie pater frater Petrus de ſanctoyo: qui cuſtodiam de ſanctoyo in maxima honeſtate inſtituens: plures conuentus reformauit: pluraq; loca de nouo edificans: honeſtiſſimos ſucceſſores relinquens in conuentu valiſoletano requieſcit.

¶FUIT ETIAM eodem tempore bone memorie pater frater Lupus de ſalazar vir magne penitentie auſterrimeq; vite dotatus ſcientia ⁊ honeſtate: qui in cuſtodia burgenſi multa loca edificauit: in quibus multi fratres indicibili penitentia auſteritate ⁊ diſciplina carnem crucifixerunt cum vitijs qui poſt innumerabilia opera perfectionis ⁊ pietatis in conuentu beate Clare metine de Pomerio eſt tumulatus.

¶CLARUERUNT etiā eodē tp̄e in francia multi patres vita ⁊ religione ſcia ⁊ ſanctitate ꝓbatiſſimi quoꝝ doctrina in ipo regno fulget eccleſia vt ſol ⁊ luna.

¶ANNO DOMINI. Mccccxlvij. ſupradictus Reuerendus pater frater Joannes de mauberto in conuentu ſancti andomari prouincie francie in feſto natiuitatis beate virginis generale capitulum celebrauit in quo fuit preceptum fratribus nequis quouis modo preſumeret quicq; corrigere in libris communitatis ⁊ maxime chori: poſſunt tamen monere guardianos ⁊ alios patres diſcretos vt que corrigenda ſunt corrigant.

¶FUIT ETIAM ordinatum: q̄ in prouincijs magnis que propter ſuam amplitudinem a vicarijs prouincialibus commode non poſſunt viſitari: cuſtodes decetero habeantur: ſicut in ordine ex regula obſeruatur.

¶FUIT ETIAM conſtitutum: q̄ ſtatuta ordinis ſeruarentur ſicut hactenus erat conſuetum vſq; ad primam ſequentem generalē cōgregationem. De penis autem ſpiritualibus contentis in eis que ſecundum mandatum domini eugenij pape. iiij. in bulla que incipit Cupimus fratres veſtros nō teneri aſtrictos penis ſpiritualibus in tempales ſunt conuerſe: fiat ad arbitrium vicarioꝝ vſq; ad prefatam congregationē in qua tales pene taxabuntur.

¶ ET PLURA circa officiũ diuinũ in hoc ca. ſtatuta ſũt q̃ reperies infra iſto tractatu cum alijs collecta.

¶ ANNO dñi. Mcccc.xlvij. eodem miniſtro generali. ſ. fratre antonio de ruſconib⁹ ⁊ ſupradictis vicarijs generalib⁹. ſ. fratre ioãne de mauberto ⁊ fratre ioanne de capiſtrano ordinem gubernãtibus iam in humanis non agente dño eugenio: qui ꝗ̃ interna affectione ordinẽ nr̃m ⁊ ꝑcipue ſacrã obſeruãtiã dilexerit: tã ex dictis ꝗ̃ etiã ex pluribus priuilegijs ordini nr̃o cõceſſis q̃ ſupra primo tractatu ponũtur clare patet: fratres de obſeruãtia ꝓuincie caſtelle coacti quibuſdã lr̃is eiuſdẽ eugenij videlicet de vicarijs ꝓuincialib⁹ in qualibet ꝓuincia inſtituẽdis ꝯgregati in ꝯuentu ſancti iuliani de la cabrera elegerũt ſupradictũ p̃rem frẽm alfonſũ de boroxi vicariũ ꝓuincialẽ. frẽs vero qui erãt vltra portos imediate poſt mortẽ dicti dñi eugenij ab eius obia receſſerũt.

¶ EODEM anno dño nicolao. v. ad ſedẽ bti petri aſſũpto ⁊ poſt eius aſſũptionẽ ob dei grãm in eius eccl̃ia ſciſmate ceſſante: btũs Bernardinus de ſenis maxima cum ſolemnitate catalogo ſanctorum ab eodẽ domino Nicolao. v. eſt aſcriptus anno domini. Mcccc.l. qui fuit annus iubilei: preſente ibidem maxima multitudine populorum qui ad dictum iubileum acceſſerant.

ij. vicari⁹ ge. SECUNDUS vicari⁹ generalis obſeruãtie in ptib⁹ ciſmontanis fuit reuerẽd⁹ pater frater Theodoric⁹ aurige vicari⁹ ꝓuincialis Frãcie elect⁹ ãno dñi. Mcccc.li. in ꝯuẽtu btẽ marie de ieſus apud ciuitatẽ barchinone ꝓuincie aragonie in feſto pẽtecoſtes in gñali ca. ibidem celebrato: exñte miniſtro gñali ſupradicto magr̃o fratre ãtonio de ruſconib⁹ ⁊ põtificat⁹ dñi nicolai. v. ãno. iiij.

¶ IN HOC ca. ſtatuta ſũt aliq̃ circa diuinũ officiũ q̃ repies infra.

¶ ITEM ordinatũ eſt: ꝙ null⁹ laicus ad clericatũ aſcendat: ſ; vnuſquiſq; in ſua vocatione qua a deo vocatus eſt permaneat: ⁊ nullus coronã tonſuram clericalem ferat niſi eam ab ep̃o receperit: ⁊ ſit tunc parua in quantitate.

¶ ITEM ordinatũ eſt: ꝙ vicarius generalis ⁊ ꝓuinciales poſſint cõmittere auctoritatẽ recipiẽdi ad annũ ꝓbationis ⁊ ꝓfeſſiõis quibuſcũq; voluerint ⁊ viderint expedire ⁊ ſimiliter abſolutionem ⁊ diſpenſationẽ dñi bonifacij octaui.

¶ HIC generalis cũ p̃ribus ꝓuincialib⁹ ⁊ cuſtodib⁹ ⁊ diſcretis dedit formã ⁊ ordinẽ ꝯſtitutiõib⁹ volẽs ꝯſciarũ ꝓuidere paci ⁊ trãqllitati: feciteq; ꝯpilationẽ ⁊ abbreuiationẽ earũ dimiſſa graui ⁊ onerosa innumeroſitate ſtatutoꝝ tã papaliũ ꝗ̃ generaliũ ꝓut eis ad verã reformationẽ facere obſeruãtie expedire viſum eſt: oĩbus alijs in dicta abbreuiatione non inſertis auc̃tate ap̃lica reuocatis. quas cõſtitutiones inuenies infra poſt hoc memoriale.

¶ IN HOC capitulo barchinone data eſt forma pro nouicijs recipiendis ad habitũ ⁊ ꝓfeſſionẽ. ꝑ electione diſcretoꝝ ⁊ guardianoꝝ ꝑ celebratiõe capl̃oꝝ. ⁊ ꝓmittẽdis frĩbus ad oĩa religioni neceſſaria q̃ omnia infra ponuntur.

¶ ANNO dñi. M.ccccli. poſt generale caplm ſupradictus Reuerẽd⁹ pater vicari⁹ gñalis accerſiuit ad ſe ad ꝯuentũ fontiaci comitis ꝓpe rupellam predictũ patrem fratrem alfonſuꝫ de boroꝛ magiſtrũ: qui matura deliberatione ꝓbabita fecit eum ꝯmiſſariũ nationis hiſpanice: precipiens ei: vt pro reductione patrũ aliarũ cuſtodiarum ad obedientiã vicariorum laboraret: deditqꝫ ſibi bullam dñi eugenij quarti pro conſtruendis vel etiam reformandis quinqꝫ locis. Cui vt dictum eſt patres cuſtodie hiſpalẽſis adheſerũt: qui dictã ꝓuinciã ſapienter ac religioſe per. xv. annos gubernauit.

TERTIUS vicarius generalis ciſmõtanus fuit Reuerẽd⁹ pater frater Joãnes quieſdeber vicari⁹ ꝓuincialis frãcie elect⁹ in cõuentu baſilee ꝓuincie argentine in feſto pentecoſtes ãno dñi. Mccccliij. in generali caplo ibidẽ celebrato vir ſanct⁹ ⁊ zelo religiõis feruid⁹. Miniſtri generalis officio fungẽte qui ꝑdicto fratri ãtonio de ruſconib⁹ ſucceſſit fratre ãgelo de peruſio magiſtro electo i caplo peruſienſi ãno dñi Mcccclij. celebrato. C.iij. vicarius generalis.

¶ IN QUO ca. ſ. baſilee ordinatiões circa diuinũ officiũ facte fuerũt quas require infra cũ reliquis alioꝝ caploꝝ.

¶ ORDINATUM eſt etiã: ꝙ ſm declarationes aplicas ⁊ ordinis inſtituta in nullo nroꝝ conuentuũ veteri vel nouo q̃cunqꝫ curioſitas ſeu ſupfluitas in ornamentis iocalibus ⁊ organis ſeu ꝯſimilibus decetero ꝓcuretur per aliquem ſub pena amotiõis confuſibilis de conuentu: licet in quibuſdam antiquis cõuentibus de cõitate ad nos tranſlatis vbi ſine graui ſcandalo talia amoueri nõ valent: poſſit eorum vſus parcus tamen ⁊ quanto rarioꝛ fieri poterit vt peius euitetur ad tempus tolerari.

¶ ITEM conceditur ꝓuincialibus vicarijs ⁊ eorum cõmiſſarijs quatenus ſine ſuarum prouincialiũ congregationũ conſenſu poſſint fratres per ipſos ſuſpenſos quos ipi ſuſpenderunt ſeu priuauerunt ad officia ordinis releuare.

¶ ITEM ad ꝯpeſcendas indiſcretas ac nõnunq̃ ſcãdaloſas quorũdã fratrũ ꝑdicatiões ſtatuiť ⁊ ordinať ꝙ frẽs i ſuis ſermõibus quos ad populũ faciũt cõtra clerum ſeu principes aut dños tpales ſeu alios quoſcunqꝫ niſi in generalibus terminis ſua verba nõ fulminẽt ſeu ſic acriter ⁊ indiſcrete inuehant: attendentes nõ imerito ꝓhibitionẽ iuris circa eãdẽ materiã eis expꝛſſe factam: vbi ſic habeť extra õ priuile. ⁊ exceſ. ꝑuilegiatoꝝ. c. religioſi. in clemẽ. quib⁹ religioſis. in virtute ſancte obedientie ⁊ ſub interminatiõe maledictiõis eterne diſtrictius inhibem⁹: ne in ſermonibus ſuis eccliaꝝ ꝑlatis detrahãt aut retrahãt laicos ab eccliaꝝ ſuaruꝫ frequentia vel acceſſu ſeu indulgentias ꝓnuncient indiſcretas. Et infra. Si qui vero ꝑmiſſa ſeu aliqd de ꝑmiſſis attẽtare ꝑſũpſerint: ꝑ duos mẽſes ſe ſubijciant penis illis q̃ ſm regulã vel ſtatuta ꝓ grauiorib⁹ criminibus ſeu culpis ꝯſueuerũt eis imponi: ſuper qbus abſqꝫ manifeſta neceſſitate cum eis nõ valeat diſpenſari. Qua in re ſiqs nedũ contra eccliẽ ꝑlatos verũetiã cõtra dños tpales vt ꝑmittiť ſeu alios quoſcũqꝫ ita innexerit vel impegerit ꝙ ſcandalũ exinde ſeu diſturbiũ iudicio ꝓboꝝ viroꝝ

merito ponderandū exortā fuerit: priuetur hmōi a predicationis officio predicator ſeu alias iuxta quātatē delicti debite puniat. Nec volum⁹ ſuperiores quib⁹ hanc incumbit penā infligere ſup hoc poſſe quouis mō cum quibuſcūq pſonis diſſimulare ſeu differre.

¶ ITEM declarat: ꝙ vicarij ꝓuinciales poſſint libros calices ſeu alia q̄cūq ſupflua in ſuis ↄuentib⁹ ſeu locis inuēta alijs ↄuētib⁹ ⁊ locis ſuarū ꝓinciarū indigētib⁹ de diſcretoꝝ ↄſilio ſub cedula diſtribuere ſeu cōmodare: ita videlicet ꝙ ſine ꝓuinciali ↄgregatiōe nō poſſint ipi cōuētus ſiue loca qbus talia ↄceſſa fuerint ad ea reſtituēda ↄpelli.

¶ ITEM ordinat: ꝙ quando alicui fratri dat obia vel lnia alibi vbi nō eſt not⁹ eundi: exprimat in exordio ipius obie ſeu licētie ipius fratris ordo ſeu gradus an videlicet ſit ſacerdos, diacon⁹, ſubdiacon⁹, acolyth⁹ clericus vel laicus.

¶ ITEM ordinat: ꝙ qñ aliquis fratrū mittit ad curiā romanā: in ſua ſemper teſtimoniali lr̄a ſibi indicet: ꝙ ante omnē actionē ſeu executionē ſuam obedientiā ſeu lniam generalis vicarij ciſmontani cōmiſſario debeat exhibere.

¶ EODEM anno dñi. Mccccliiij. quarta die mēſis Junij dict⁹ Reuerēd⁹ pater magr̄ alfonſus de boroꝝ ꝓuincialis vicari⁹ auc̄tate prelibate bulle dñi eugenij. iiij. ſibi a reuerēdo pr̄e theodorico generali vicario tradite recepit ↄuentū ↄplutēſem ſiue de alcala quē reuerēdiſſim⁹ in chriſto pater ⁊ dñs dñs Alfonſus carrillo archieps̄ toletan⁹ ad laudē ⁊ gl'iam oīpotētis dei ⁊ beatiſſimi pr̄is noſtri Frāciſci ad ſupplicationē fr̄is ioānis de peñaluer ↄfeſſoris eiuſdē dñi alioꝛūq nobilium viroꝝ edificare ceperat ⁊ pficere intendebat: ꝓut de facto ſūptuoſiſſime pfecit vt in lr̄a ſup hoc ibi ordinata ſequitur.

¶ EODEM tpe ſui officiū gñalatus gerente ſupradicto pr̄e fratre ioanne queſdeber defunct⁹ eſt miniſter generalis videlicet frater āgelus de peruſio: cui ſucceſſit in officio frater Jacob⁹ de mochanica magr̄ qui electus fuit āno dñi. Mcccclv. In quo āno dñs nicola⁹ papa. v. ab hac luce migrauit. Qui conceſſit fr̄ibus ꝙ poſſint intrare ⁊ p̄dicare in eccl'ijs ⁊ locis monialiū ſancte clare ⁊ aliarū q̄rūcūq vbi ſeculares cōiter intrāt de lnia ſuoꝝ prelatoꝝ quādo mittūtur.

¶ EODEM anno rome fuit aſſumptus ad papatum domin⁹ calixtus tertius ⁊ eodem anno ſue coronationis ad ſupplicationē patrū conuentualium quandam modificationē litterarum dñi eugenij. iiij. de inſtitutione obſeruantie edidit que incipit. Illius cuius in pace factus eſt locus in qua ordinauit: ꝙ patres obſeruantie pro electiōe vicarij generalis ad generale capitulum totius ordinis conuenirent: atq generali miniſtro tres patres preſentarent ⁊ plura alia bono obſeruantie valde ↄtraria: q̄ oīa ſucceſſor eius reuocauit.

¶ ANNO dñi. Mcccclvij. exiſtente generali miniſtro ſupradicto magiſtro Jacobo de mochanica: in conuentu fontiniaci comitis ꝓuincie turonie. xij. die mēſis aprilis celebratum eſt generale capl'm familie noſtre obſeruantie. In quo renūciatio dicti reuerendi patris fratris ioannis gef

deber vicarij generalis ⁊ electio ſui ſucceſſoris remanſerunt pro capitu-
lo generali totius ordinis mediolani celebrando ſcđꝫ ordinationē ⁊ bul
lā nouā p̄dictā ſanctiſſimi dn̄i caliꝑti q̄ incipit. Illiꝰ cuius in pace. q eam
ad importunitatē ꝯuētualiū ꝓ deſtructiōe obſeruantie dederat. In quo
capl'o q̄ ſequūtur ordinata ſunt.

¶PRIMO ordinatū eſt: ꝙ nullus frater poſſit nec debeat crucem aſ-
ſumere ſine lr̄ia ſui prouincialis vicarij petita ⁊ obtenta ſm̄ regulaꝫ no-
ſtram ſanctiſſimā de hac materia in.c.eius.xij. mentionē faciente: cum
etiaꝫ in bullis cruciate principalibus tam a dn̄o quondam nicolao.v.q̄ꝫ
a dn̄o noſtro papa Caliꝑto moderno emanatis nulla ſuper hoc nobis
licentia bene intuenti concedatur: licet bene in eiſdeꝫ innuatur ſeu ſuppo
natur ꝙ aliqui etiam de noſtris ſint eandem crucem accepturi. modo ta
men licito ⁊ noſtre ꝓfeſſioni congruo: a cuius obedientia ⁊ limitibus per
hm̄ōi ſanctas bullas apl'icas nullatenꝰ eximūť: niſi in ſpeciali hoc eiſdē
nr̄is frībus in poſterū forſitā a dn̄o papa ꝯcedereť: ita ꝙ ď hoc legitime
⁊ indubitāter conſtaret.

¶ITEM cum principalis ⁊ quaſi totalis cauſa multarū exorbitatio-
nū ⁊ relaꝑationū ſitꝫ defectus ſancte orōnis priuate ⁊ recolectionis inter
ne: hortamur ⁊ obſecramus in domino: vt fratres omnes in ſingulis ꝓ
uincijs per eorum ſuperiores ab exterioribus euagationibus ⁊ inutilibꝰ
occupationibus cum ſūmo ſtudio retrahantur: ⁊ ad interiora q̄ꝫtuꝫ erit
poſſibile vt de deo ⁊ de ſpūalibus ac de ſui ſtatus ſublimiſſima perfectio
ne cum omni bonitate ſentiant verbis ⁊ exemplis diligentiſſime redu-
cantur: vt diuino officio deuote ⁊ cum multa diligentia perſoluto: tem-
pus etiam aliquod captent in quo ſpiritum domini ⁊ mentem beatiſſi-
mi patris franciſci imbibere valeant: chriſti vnctione ⁊ gratia ſe eis dul
cius infundente.

¶ITEM ordinatum eſt: ꝙ officiū vicariorum ꝓuincialiuꝫ ad plus de-
cetero non niſi ad trienniū extendantur: ita ꝙ in fine triennij hm̄ōi vica-
rij ꝓuinciales ſuo officio renuncient. Qua renūciatōe facta: ad alioꝝ ele
ctionem canonice procedatur.

¶ITEM ordinatū eſt: ꝙ recipiēdi ad ordinē ſm̄ euangeliū ⁊ regulaꝫ
⁊ ſm̄ beatiſſimi pr̄is nr̄i viſum ⁊ practicā ante indutionē ſe expropriare
debeāt de oībus bonis ſuis: ſi tn̄ id facere poſſint bono mō. Moneanť
tn̄: ꝙ per hanc expropriationē nō erit ordo eis obligatꝰ: vt ipi ſe per fir-
mū ꝓpoſitū ante expreſſā ꝓfeſſionē obligare intendant: imo de hoc ꝓ-
pter periculū ꝓfeſſiōis tacite cautiꝰ informēť: vt. ſ. tm̄ ꝓbare ⁊ nullatenꝰ
ſe ordini in genere vel in ſpecie obligare ꝓponāt. Et ſi āte induitionē ex
cauſis neceſſarijs vel rōnabilibꝰ hoc facere nō poſſēt: ſaltē ante ſuā ꝓfeſ-
ſionē ſint expropriati oīno. Nec informēť p frēs hm̄ōi induēdi vel iam
nouitij de breuiarijs vel alijs per ſe vel etiaꝫ pro ꝯuentu dandis vel emē
dis: ſed dicať eis ab ijs qui auc̄tem habēt eos recipiendi: ꝙ vadāt ⁊ vē-
dāt oīa ſua ⁊ ea ſtudeāt paupibus erogare ſcđm regulam: ita ꝙ de bo-
nis ſuis vel de conſilio eis dando fratres nullatenus ſe intromittant. Et
niſi ſua ꝓpria voluntate ⁊ ſpōte non fratrū informatiōe pānū ꝓ ſua ꝓma

indutione portauerint: concedant eis pāni ꝓbationis a frībus. Et nō ſic
indifferenter ⁊ inexaminate recipiant habitū petentes. Et qui recipiendi
erunt: cū ſumma diligentia inſtruant ac in humilitate ⁊ ſancte ōronis ſtu
dio p magiſtros idoneos ſibi deputādos ꝓbent ⁊ exerceāt: ita ꝙ hmōi
magiſtri in alijs nō occupent ſcōm ordinationē capli generalis.

ITEM omnes ⁊ preſertim ſuperiores diligenter attendant differē
tias ſcōm iura ⁊. iiij. magiſtros iter denarios ⁊ pecuniā: q̄ duo in nr̄a rl̄a
expſſe ꝓhibent: vt. ſ. nihil recipiant ꝯtra declarationē dn̄i Nico. iij. cauſa
diſtrahendi vel vēdendi. ⁊ a cōmutationibꝰ ⁊ alijs diſtractionibus ꝑicu
loſis ⁊ illicitis caueant diligenter. Jdcirco nihil recipiant niſi cuius vſus
eſt eis neceſſarius cū ſicut nulla curioſitas in edificijs ⁊ alijs: ita nec vlla
ſupfluitas in quocūq; etiā paruis poſſit ſcōm declarationē dn̄i clemē. pa
pe. 5. nr̄o ſtatui cōuenire. Quo circa nō debēt frēs ꝓcurare ea q̄ apud eos
interdum magis abundāt vt piſces ⁊ ſimilia ad dandū alijs conuētibus
⁊ locis aut etiam pſonis extra ordinem: a quibꝰ alia vt oleū ⁊ hmōi in re
cōpenſam ⁊ quaſi in ſolutionem recipiant vllo modo.

ITEM cum exacta diligentia ex quo periculum eſt in mora ex ꝓprie
tur cōuentus oēs ⁊ loca in quibus aliqua ꝓprietas vt incēſibus ⁊ reddi
tibus. domibus vineis aluearijs apum ⁊ hmōi forſitan inuenitur. ⁊ nedū
in talibus ſed etiam in veſtibus victualibus libris necnon ⁊ in ijs etiā q̄
ad diuinum cultum pertinent vt in paramentis vaſis eccl̄iaſticis picturis
⁊ alijs ſancta paupertas vilitas ⁊ ſimplicitas luculentur appareant pro
ut ex noſtra profeſſione certius obligamur. Et caueant fratres nedum ab
exteriori proprietate ſed etiam ab interiori ⁊ intrinſeca rerum quarumcū
q; proprietaria detentione quod eſt cū ſcilicet fratres aliqui nolūt libros
vel res alias ſuo vſui conceſſas alteri fratri concedere vel non ꝑmitterēt
niſi remittentes ⁊ inuiti res hmōi ſibi a prelatis auferri.

QUARTUS vicarius generalis fuit. Re. pater frater Theodo
ricus aurige electus in capitulo generali totius ordinis mediolani
Quartꝰ vi. ge. celebrato in feſto pentecoſtes eiuſdem anni. m. cccclvij. in quo ſcōm pro
uiſionē dicti domini caliſti tertij tres patres fuerunt Re. patri miniſtro
generali fratri Jacobo de mochanica predicto preſentati de quibus pre
dictum patrem Theodoricum elegit: qui iam ſemel fuerat generalis vi
carius ciſmontanus. Jn quo anno dominꝰ caliſtus papa ad inſtantiam
patrum cōuentualium rome pro ſequenti anno precepit celebrari genera
le capl̄m: ante cuius celebrationem dictus Re. pater frater Theodoricus
generalis vicarius ex hac vita migrauit.

EODEM anno domini. m. cccclvij. octaua die auguſti dn̄s papa ca
liſtus inſtituit feſtum transfigurationis pro gratiaꝝ actione illius victo
rie miraculoſe facte contra turcum in vngaria in die ſancti Sixti: in qua vi
ctoria vt dictū eſt frater Joannes de capiſtrano plurimū laborauit.

QUINTUS generalis vicarius ciſmontanus fuit Reue. pater
Quītꝰ vi. ge. frater Joānes mogini electus in capitulo generali totius ordinis
Rome ad preceptum domini caliſti in feſto Pentecoſtes anno domini
m. cccclviij. celebrato.

CIN quo capitulo ordinatum eſt: ꝙ fratres de inceps non recipiāt ali
qua loca ſeu eremitoria etiam a quibuſcūq oblata niſi de ſcitu ⁊ ſcientia
Reuerendi patris vicarij generalis aut de conſenſu prouincialis congre
gationis.
CEODEM anno ad ſupplicationem magnifici viri domini enici lup
pi de mendoca marchionis ſancti illam dominus Calixtus conceſſit bul
lam pro reformatione conuentus ſancti Franciſci guadalfaiarenſis quā
reformationem idem dominus marchio deuotiſſime cum maximis labo
ribus obtinuit. Poſt quā conceſſionem eodem anno idem Calixtus.3.
extremum ſue vite clauſit diem in die ſancti Sixti in quo feſtū transfigu
rationis idem inſtituerat. Poſt cuius obitum dominus Pius ſecūdus
vice eius ſucceſſit.

SEXTUS vicarius generalis fuit Reuerendus pater frater zege
rus de dixmunda vicarius prouincialis Francie electus in capitu Sext⁹ vi. ge.
lo generali in conuentu Salamantino prouincie ſancti Jacobi anno do
mini.m.cccclxi.in feſto Pentecoſtes celebrato pontificatus dicti domi
ni Pij ſcđi anno quarto.
CORDINATA in hoc capl̄o circa diuinū officiū infra ponūtur.
CIN quo etiam capitulo ordinatum eſt: ꝙ cerimonie generales miſſe
⁊ totius officij diuini ac declarationes ſummoꝝ pontificum ſuper regu
lam necnō conſtitutiones apud barchinonam edite ab omnibus obſuē
tur. Ubi vero predicte conſtitutiones barchinone minus ſufficient: recur
ratur ad alias ſummoꝝ pontificum ⁊ ordinis cōſtitutiones in ijs in qui
bus ꝓdeſſe pñt ꝓ manutenentia obſeruantie regularis.
CITEM ordinatur: ꝙ quicunq vicarius ꝓuincialis cuſtos vel guar
dianus aliquem fratrem fugitiuum alterius prouincie receperit abſoluat
eum primo cum vna diſciplina ſolemni ⁊ remittat eū ad ſuū ꝑlatū a quo
fugerat. Si vero aliqs talem fugitiuū receperit qđ abſit: ipo facto ſit pri
uatus officio: nec reſtituatur ſine generalis vicarij licētia ſpeciali.
CITEM quo ad recipiendos fratres ad ordinē ⁊ ad ſacros ordines
ꝓmouēdos ſeruētur ſtricte ſcripta nſa. Et caueāt diligenter vicarij ⁊ cu
ſtodes ne indiſtincte ſeu indiſcrete auc̄tatem ſuā quo ad hoc guardianis
cōmittant. Super quo eoꝝ cōſcientias oneramus.
CITEM ꝙ fratres nullo modo vadant ſoli per terras ſeu extra cōuē
tum exeant: ⁊ ꝯtrariū facientes grauiter puniantur. Et clerici nō mittan
tur extra niſi cum libro in quo regulariter poſſint diuinū dicere officium.
Et in his duobus defectuoſi ſiue mittentes ſiue miſſi per vicariū genera
lem vel eius cōmiſſarium acriter puniantur.
CITEM quicūq frater repert⁹ fuerit publice vel ſecrete turbator pa
cis fraterne ⁊ monipolioꝝ ꝓſecutor. verbis contumelioſis ſeu iniurioſis
im ꝓperium quouis mō fratri inferendo dicendo tu es ſpurius vel inno
bilis, ruſticus aut de genere paganoꝝ vel ſarracenorum ſeu iudeoꝝ ſeu
alia verba equipollentia exprimendo ſeu falſe criminādo: pro prima vice
coram fratribus publice comedat panem ⁊ aquam: pro ſecunda retinea
tur in domo diſcipline per diem naturalem. ⁊ pro tertia vice incarceret.

Et in hac penitentia nullus vicario inferior poſſit diſpēſare. Et qcūq; ali
us ſup hoc p̄ſumpſerit diſpēſare: ip̄o facto ſuo ſit priuatus officio.
¶ ORGANA tolerentur vbi ſunt vel iam habentur. ⁊ hoc cum cor
dis dolore ⁊ rarius quo fieri poterit illos fratres vtātur: ac de cetero nul
lo modo fieri permittantur. Et fratres artem pulſandi organa ignorātes
nullo modo iaz addiſcant abſq; cōgregationis generalis licētia. Mona
cordia penitus euitentur.
¶ CUM aūt debeamus ceteris abſtinētie ⁊ vite arctioris prebere exē
plum: precipitur ne fratres vllo modo diebus ſabatinis inteſtina ſeu vi
ſcera animalium comedant.
¶ DE medicinis vero extra ordinez nullo modo frēs ſe intromittāt. fra
tres laici nō fiant ꝯmiſſarij nec tonſuras deferāt niſi paruas ſi iā ab ep̄is
habuerint. Et inuigilēt diligēter guardiani vt iſtud plenꝰ obſuetur.
¶ ANNO domini. m. cccclxiij. octauo die menſis Maij ſupradictus
Re. pater frater zegerus vicarius generalis celebrauit prouincialem cō
gregationē in cōuentu collarenſi cuſtodie de ſanctoyo: in qua cum omni
bus prouincialibus patribus vicarijs cuſtodibus ac diſcretis nationis
hiſpanice pro vnione ⁊ pace inter eos conſeruanda ſtatutum collarenſe
ordinauit.
¶ EODEM anno. xij. die menſis nouēbris in ꝯuentu cōplutenſi cuſto
die toletane obijt beatus didacus de ſctō Nicolao laicus vir eximie ſan
ctitatis: q in vita ⁊ poſt mortem innumeris claruit miraculis.

Septimꝰ. vi. ⁊ ge.

SEPTIMUS generalis fuit Re. pater frater Joānes macriſor
tis electus in conuentu mechelinie prouincie colonie in feſto Pente
coſtes anno domini. m. cccclxiiij. in capitulo generali ibidē celebrato. In
quo anno ad miniſtri generalis officium eſt aſſumptus Re. pater franci
ſcus de ſauona magiſter: qui ſupradicto magiſtro Jacobo de mochani
ca ſucceſſit. fuit autez electus in capitulo peruſino anno dn̄i. m. cccclxiiij.
celebrato. qui in vice beati Petri electus anno dn̄i. m. cccclxxj. Sixtꝰ. 4.
vocatus eſt.
¶ IN quo capitulo. ſ. mechelinie ordinatum eſt: ꝙ nullus frater cuiuſcū
q; etatis ſtatus ſcientie aut conditionis exiſtat audeat vel preſumat quo
uis modo priuate aut publice dicere aut iactare ſibi eſſe aliquid ſingulari
ter reuelatuz a deo: naz tales friuolas reuelationes deceptoriaſq; ac fan
taſticas immo ⁊ preſumptuoſas ac damnabiles illuſiones reputamus:
cum ſecretum ſummi regis ſolitum ſit a ſanctis patribus occultari: niſi
euidentibus ſignis demōſtret ſe a deo miſſum ſicut moyſes. extra de here
ti. c. cum ex iniuncto. Siquis autem contrafecerit dicendo ſerioſe vel ali
ter ſibi fuiſſe reuelatum: pena carceris penitentietur ⁊ omibus actibus le
gitimis ⁊ etiam executione ſacrorum ordinum ſit priuatus: nec reuelari
poſſit aut liberari niſi per Re. patrem vicariū generalem aut per aliū cui
in ſpeciali duxerit cōmittendum.
¶ ITEM diſtricte prohibetur omnibus ⁊ ſingulis fratribꝰ: nequis pre
ſumat aliquā nouā doctrinā que eiuſmodi reuelationes friuolas redoleat
ſcribere aut cōficere vel quocūq; modo in ordine vel extra ordinē etiā ſub

ſpecie ꝓphecie publicare ante examinationē ⁊ approbationē capli gene ralis ſub pena carceris. Nulluſq̄ pdicator audeat quicq̄ pdicare quod dubietatem aliquam circa materiam fidei in cordibus audientium generare valeat, aut ſcrupulum rationabiliter inducere: omninoq̄ abſtineant ab omni irreuerentia prelatoꝝ.

ITEM ordinamus: q̄ vicarij ꝓuinciales cuſtodes ⁊ guardiani non dent fratribus difficilibus licentiam eundi extra ꝓuincias ſuas: ſed ſiqui tales extiterint q̄ nō poſſit ꝓteruitas eorum reprimi: in domo diſcipline grauiter conſtringantur.

ITEM ordinauit caplm: q̄ oēs fratres in cōitate viuentes omnem ſingularitatē in cibis veſtimētis ⁊ calciamētis fugiant ⁊ declinēt: nec aliquis preſumat quācunq̄ ſingularitatē tenere abſq̄ ſui guardiani aut vicarij ꝓuincialis vel cuſtodis beneplacito ⁊ aſſenſu.

ITEM ſtatuit caplm generale: vt ſcōm ꝓuiſionez ſanctiſſimi domini Eugenij pape .4. per omnia eodem modo fiat quo ad depoſitionē ⁊ abſolutionem ⁊ electionem vicarioꝝ prouincialiū: ſicut de vicario generali nō obſtante ſtatuto barchinonēſi cui quantum ad iſtum articulum ſolū auctoritate noſtra certis ex cauſis derogamus. Iſtud autez p omnia nō debet intelligi quo ad numerum vocum: q2 ſufficit vicarium prouincialē eligi a maiori parte in eadem electione vocem habentium.

EODEM anno .ſ. m.cccclxiiij. die .14. auguſti pdict⁹ dñs Pius .2. migrauit ex hac vita: qui vt erat pius ⁊ amator pietatis multa priuilegia ⁊ ⁊ grās familie ſacre obſeruantie nr̄e pie ⁊ benigne conceſſit.

CONCESSIT .n. ad tempus indulgentias oīum eccliaꝝ que ſunt rome dicēdo ſeptē p̄s penitentiales genibus flexis corā ſeptē titulis eccliaꝝ: q̄ debebant poni in locis fratrū ⁊ qñ volebāt fratres indulgētias pdictas lucrari: dicebāt pdictos p̄s. Poſtmodū dict⁹ dñs ad ſupplicationem ſupradicti patris fratris zegeri generalis vicarij conceſſit eaſdē indulgentias per bullam ſuam perpetuo omnibus fratribus ⁊ ſororib⁹ cure nr̄e cōmiſſis. Et plura alia cōceſſit q̄ primo tractatu ſub eodē ponunt. Poſt cuius obitū rome fuit aſſumptus ad papatū paulus .2.

OCTAUUS vicarius generalis fuit Re. pater frater Joannes philippi vicari⁹ ꝓuincialis burgūdie electus in ꝯuētu motis lucij dicte ꝓuincie in feſto pentecoſtes anno dñi .m.cccclxvij. in generali caplo ibidē celebrato: pdicto paulo .2. cathedram aplicam occupante pontificatus ipſius anno quarto. ⁊ ſupradicto magiſtro franciſco de ſauona adhuc miniſtri generalis officio fungente. Octau⁹. vi. ge.

IN quo caplo ordinatū ē: q̄ ꝓmouēdi ad officia pdicatōis ⁊ ꝯfeſſionis in caplo ꝓuiciali debeāt illuc pſonaliter accedere ⁊ ibidē examinari: licet prius fuiſſent in ꝯuētibus a qbus mittūtur examinati. Verūtamē in ꝓuicijs i qbus ſunt cuſtodie: ſufficit q̄ tales frēs ꝓmouēdi ad ca. cuſtodiale ꝯueniāt ⁊ ibidē examinēt. Et i caſu quo vicari⁹ ꝓuicialis ibide p̄ſideret: poſſit eos ad dicta officia ꝓmouere. Si vō nō affuerit: tūc p diffinitores illi⁹ capli cuſtodialis fiat veridica relatio ad caplz ꝓuiciale d̄ pdicto rū examinatiōe: ⁊ tūc ipis abſentib⁹ poſſint ad p̄fata officia ꝓmoueri. Ex

tra'vero dicta capl'a vicari⁹ ꝓuincialis ꝓmouere nō poſſit frēs ſuos ad
p̄fata officia etiā ſi fuerit ꝯmiſſari⁹ vicarij generalis: ſed ip̄e generalis vi
carius hoc poſſit facere per ſe tantum.

¶ ITEM ordinatū eſt: ꝙ null⁹ decetero audeat confiteri cuiq̄ȝ extra or
dinē nr̄m exn̄ti. Nā lȝ dn̄s eugeni⁹ alias ꝯceſſerit ſup hoc p̄uilegiū ſcrib⁹
in ꝯtrariū: verūtn̄ dn̄s pius ſcd̄us aliqb⁹ rōnabilib⁹ cauſis incitat⁹ id re
uocauit. Infra vero ordinē, ſ. extra familiā nr̄am nullus attentet cōfiteri
niſi de licentia ſui prelati.

¶ ITEM ordinatū ē ad ꝯſciaꝝ pacē ⁊ trāqllitatē: ꝙ de ſtatutis ſeu or
dinatiōib⁹ tp̄ibus retroactis per quoſcūq̄ȝ p̄latos tā vicarios ḡnales q̄ȝ
ꝓuinciales ⁊ editis tm̄ illa debeant obſeruari: q̄ capl'm ꝓuinciale cuiuſli
bet ꝓuincie videbūt ad regularis obſeruātie ꝯſeruationē ⁊ incrementū
idoena. Et inſuper obſecrat capl'm generale ac exhortatur Re. patrē vi
carium generalem: ꝙ decetero nulla ſtatuta conficiat ſine cōſilio ⁊ aſſen
ſu capl'i ꝓuincialis aut patris vicarij illi⁹ ꝓuincie ⁊ maioris ꝑtis patruȝ
notabiliū in ipſa ꝓuincia exiſtentium per ipſum in aliquo conuentu pre
fate ꝓuincie conuocandorum.

¶ ITEM nullus cuiuſcunq̄ȝ ſit eminentie etiam ſi in officio generala
tus extiterit retineat vel alienet quoſcūq̄ȝ libros a ꝓuincijs ad quas ſm
ſtatuta pertinēt. Et ſi ſecus attentatū fuerit: attentatores vel alienatores
cogātur dictos libros reſtituere: ⁊ hoc per capl'm generale vel per eum
qui pōt eos compellere.

¶ NULLUS vicarius ꝓuincialis etiam ſi fuerit ꝯmiſſarius vicarij
generalis niſi in ſua ꝯmiſſione hoc fuerit ei expreſſe ⁊ ſpāliter ꝯmiſſum.
poſſit licentiare fratres ſuos ad eūdum extra prouinciam ſuam ad ma
nendū: nec recipere aliquē venientē de aliena ꝓuincia abſq̄ȝ licentia vi
carij generalis: nec inſuper veniētes de partibus vltramōtanis: niſi obti
nuerint lr̄iam a Re. patre vicario generali vltramōtano. Nec decetero
mittātur fratres ad curiam niſi maturi ⁊ idonei: ⁊ hoc de lr̄ia vicarij ꝓ
uincialis aut cuſtodis hanc auc̄tatem a vicario prouinciali habentis: ⁊
non mittantur niſi pro cauſa legitima ⁊ cum plena informatione nego
ciorum neceſſarioꝝ pro quibus illuc trāſmittunt. Nec fratres illuc miſ
ſi quicq̄ȝ attentare preſumāt abſq̄ȝ conſilio ⁊ ordinatione patris ꝯmiſſa
rij ibidem pro tempore exiſtentis.

¶ AD p̄cludendū viam apoſtatis ordinat: ꝙ quicunq̄ȝ frater cleric⁹ a
familia apoſtatauerit: ſi ꝯtingat eum redire ⁊ recipi: maneat ſuſpenſus
ab officio prelationis predicationis ⁊ confeſſionis ſeculariū vſq̄ȝ ad bie
nium. Si vero laicus apoſtatauerit ⁊ extra familiam ordines ſuſceperit
ſi contingat ipſum denuo in familia noſtra recipi: maneat ſuſpenſus ab
executione ordinis ⁊ ab omni ꝓmotione ad officia omnimode quo ad
vſq̄ȝ per generale capl'm fuerit determinatū.

¶ AD diſcurſus fratrum euitandos ⁊ ad pacem mutuo conſeruādam
ordinat: ꝙ pro queſtis fiendis null⁹ vadat extra ꝓuinciā ſuam: niſi i caſu
inquo aliquis cōuentus foret conſtitutus in confinio alterius prouincie.
Tunc enim fratres illius cōuentus poſſunt facere queſtas in terminis al

ſtetis prefati cōuentus. Nec aliquis predicet in aliena prouincia vel cu-
ſtodia contra voluntatem illius prouincie vel cuſtodie: niſi contigerit ipſū
ibidem tranſitum facere ad peragendum viam ſuam. In locis vero in quibus
fratres morantur: non debet aliquis predicare niſi de licentia guar-
diani ipſius cōuentus.
¶ DECLARATUR etiam: ꝙ procurare ſatiſfactionem fiendā
pro re empta fratribus neceſſaria. vel etiam pro emenda de proximo ne-
ceſſaria ⁊ determinata non eſt contra puritatem regule: ita tamen ꝙ fra-
tres per ſe nec per interpoſitam perſonā intromittant ſe de pecunia. Nō
tamen licet fratribus indifferenter ⁊ indeterminate tales procurationes
elemoſynarum pecuniariarum facere. nec per nūcium a ſe poſitum duce-
re: ſed dans faciat per ſe vel per nunciū ab ipſo deputatum. Recipere gra-
num vel alia huiuſmodi pro acquiſitione ſeu cōmutatione in aliquā rem
neceſſariā non licet fratribus. Verūtamen vbi fratres aliter non poſſent
bene prouideri in ſuis neceſſitatibus: talia poſſunt recipi per amicos ſpi-
rituales de conſenſu dantium ⁊ de licentia ſeu diſpenſatione vicarij pro-
uincialis aut cuſtodis.
¶ TRANSEUNTES per vias poſſunt accedere ad loca fratrū
habentium regimen ſororum ſancte clare. ⁊ ad eccleſiam ad quam ſecu-
lares cōmuniter accedunt: dum tamen ſuper hoc a ſuis ſuperioribus ob-
tinuerunt licentiam.
¶ INHIBETUR ne aliquis procuret alicuius libri vſum aut ali-
cuius rei remanente apud parentes vel amicos proprietate ſub pena pri-
uationis illius cum punitione condigna.
NONUS generalis vicarius fuit Re. pater frater franciſcus blō-
de vicarius prouincialis francie electus in caplo generali in conuē- C.lx.vi.ge.
tu palencuele prouintie caſtelle in feſto pentecoſtes anno domini. m.cccc
lxx. celebrato. pontificatus ſupradicti domini pauli. 2. anno. 7. In officio
generalis miniſtri ordini ſeruiente fratre zaneto de vtino magiſtro in ca-
pitulo venetijs anno domini. m.cccclxix. celebrato electo. qui ſucceſſit in
officio predicto magiſtro franciſco de ſauona. cum depoſito ibidem ge-
neralatu a dño paulo. 2. in cardinalem fuiſſet electus.
¶ IN quo caplo. ſ. in cōuentu palencuele celebrato fuit inſtitutū: ꝙ quo
ad electionem vicariorum prouincialium preſentationem ⁊ confirmati-
onem ſingulis annis fiendam ſeruet vnaqueqꝫ prouincia ſuā conſuetudi-
nem quouſqꝫ per ſedem apl'icā aliud fuerit ordinatū: fiat tamen de alijs
electio in fine triennij: auferanturqꝫ de ſtatutis barchinone ille tres dictio-
nes de eis. x.
¶ RURSUS ad euitandum inquietudinem conſcientiarum timora-
tarum ⁊ refrenandum laxationes inſolentium ordinatur: ꝙ nulla expoſi-
tio regule ſiue declaratio legatur in cōmunitate preter declarationes do-
minorum Nicolai. 3. ⁊ Clementis. 5. ſummorum pontificū. Inuigilentqꝫ om-
nes ſuperiores vt lectio auctentica profectui fratrū accōmoda in cōuen-
tu habeatur: nullaqꝫ doctrina niſi ſecura ⁊ conformis ſententie patrū or-
thodoxorum inibi vnqꝫ legatur.

CULTERIUS cũ ſcd̃m declaratione dñi clemẽ. 5. oĩa ſpectantia ad formaꝫ habitus tam nouicioꝝ ꝙ̃ ꝓfeſſoꝝ equipolleant precepto: ſtatuit ⁊ vult Re. pater vicarius generalis cũ caplõ vniuerſo: vt de cetero in oĩbus ꝓuincijs habitus nouicioꝝ patenter ſit diſtinctus ab habitu ꝓfeſſoꝝ: ita ꝙ diſſutura caputij nõ ſufficiat: ſꝫ vel portet caparonẽ iuxta regulam vel aliã peciã panni ante pectus: niſi quo ad aliquas pſonas notabiles recipientibus aliud ſcd̃m deum aliqñ videatur.

CITEM declarat̃ ſcd̃m rl̃aꝫ ⁊ expoſitores eiuſdẽ: ꝙ noĩe pecunie itelligitur oĩs res q̃ ꝓcurat̃ ⁊ recipitur nõ vt fratres vtant̃ ea im̃ediate: ſed eo aĩo vt cõmutet̃ in aliam. vẽdat̃ vel diſtrahat̃. Hortatur ꝙ generale capitulũ oĩ q̃ valet efficacia: vt in recurſu ad amicos ſpũales ⁊ in ꝓcurationibus ſeu receptionibus aliaꝝ reꝝ quaꝝ vſum facti licet habere: adeo vigilanter ⁊ diſcrete ꝓcedant: ꝙ in regulã ⁊ declarationes apl̃icas nullatenus offendant. Inſuper ad conſeruãdaꝫ pacẽ inter patres cõuẽtuales et nos inhibet̃ ne loca eorũdem vel monaſteria monialiũ eis ſubiectaꝝ quouis mõ recipiant̃: ſꝫ ordinatio ſanctiſſimi dñi nr̃i pauli pape moderni in bulla concordie contenta ⁊ per breue ſue ſanctitatis Re. patri vicario generali nouiſſime eſſe de ſue ſanctitatis intentiõe declarata obſeruet̃ ad vnguem. Ubi aũt ſufficiens auc̃tas haberi videtur: nullatenꝰ executioni demandet̃ abſꜫ licentia vicarij generalis. Circa vero edificationẽ nouoꝝ locoꝝ iſtud ſollicite ſuet̃: ꝙ nullo modo recipiant̃ niſi habeãt̃ idonea ſupposita ad illa inhabitandum. Poſſintꜫ fratres habere neceſſitates i loco vel termino ſcd̃m rl̃e puritatẽ. Et habeantur fundatores ſufficientes: q pro maiori parte dicta loca edificent ⁊ neceſſarijs ad cultum diuinũ cõpetenter muniant: ne per diſtractionẽ nimiã fratrũ deuotionis ſpũs extinguatur: ĩpuritates varie contra regulã cõmittant̃ ⁊ ſeculares ꝓpter multiplicationes queſtarum ſcandalizentur prout frequenter contingit. ⁊ hoc ſemper de conſenſu capl̃i ꝓuincialis.

CHIC eſt ordo ꝓuinciaꝝ ciſmontanaꝝ fratruꝫ minoꝝ de obſeruantia ſeruandus in choro diffinitoꝝ ⁊ menſa: factus ſeu ordinatus in caplõ generali montis lucij anno dñi. m. cccclxvij. ⁊ nũc in iſto caplõ generali palencuele iteꝝ cõfirmatus in poſteꝝ obſeruandus q talis eſt ⁊ etiam nos addimus alias prouincias nũc nouiter inſtitutas.

C Primo prouincia francie q̃ .i. prima in ordine ꝓuinciaꝝ.
C Prouincia caſtelle. .2.
C Prouincia ſaxonie .3.
C Prouincia turonie .4.
C Prouincia aragonie .5.
C Prouincia argentine .6.
C Prouincia burgundie .7.
C Prouincia ſcti Jacobi .8.
C Prouincia colonie .9.
C Prouincia aquitanie .10.
C Prouincia portugalie .11.
C Prouincia ꝓuincie .12.
C Prouincia ybernie .13.
C Prouincia ſcocie .14.
C Prouincia de ſancto yo .15.
C Prouincia dacie .16.
C Prouincia anglie .17.
C Prouincia betica .18.
C Prouicia inſulaꝝ idiaꝝ .19.
C Cuſtodia inſulaꝝ francie .1.
C Cuſtos cuſtodũ caſtelle .2.
C Cuſtos britanie .3.
C Cuſtos liuonie .4.

¶ANNO dñi.m.cccclxxi.xij.iulij dñs papa paulus scõs rome ex hac vita migrauit. Hic ad supplicationem domini Joannis cardinalis albiensis concessit fratribus nostris cismontanis vt eligerent confessores q eos absoluerent plenarie semel in vita ꝛ articulo mortis.anno.lxvij.ꝛ anno.lxx.concessit similem indulgentiã. Post cuius mortẽ eodẽ anno imediate magister Franciscus de saona quondã generalis minister ordinis nr̃i sacri cardinalis sctĩ petri ad vincula assũptus ẽ ad papatũ atq; Six.4. noiatus. Qui illico post suã coronationẽ reuocauit quandã calixtinã q in fauorẽ parochialiũ ꝯtra libertatẽ mendicantiũ ordinũ militare videbat.

¶EODEM anno.s.m.cccclxxi.prima die mensis octobris supradict⁹ Re.pater frater Franciscus blonde vicarius ge. in ꝯuentu montis lucij ꝓuincie burgũdie viam vniuerse carnis est ingressus diem claudẽs extremũ. Quo defuncto scdm ꝓuisionem dñi Eugenij.4.venerand⁹ pr vicarius ꝓuincialis ꝓuincie burgundie duos viciniores vicarios ꝓuīciales videlicet aqtanie ꝛ turonie accersiuit vt ipoꝝ consilio locũ ꝛ tẽpus ꝯgregatõis generalis assignaret: q̃uis iam p p̃teritũ capl̃m essent assignata. Qui timẽtes ne aliqd nouũ in electione summi põtificis accideret: dictã ꝯgregationem assignauerũt in ꝯuentu basilee ꝓuincie argẽtine pro festo beati Joannis baptiste anno dñi.m.cccclxxij.

DECIMUS generalis vicarius fuit, Re.pater frater Joannes cheroin vicarius prouincialis in prouincia prouincie electus in capitulo generali in conuentu basilee prouincie argentine in festo beati Joannis baptiste anno domini.m.cccclxxij.celebrato.pontificatus domini sixti.4.anno secũdo. Ministri generalis officium gerente predicto magistro zaneto de vtino. C.x.ge.vi.

¶IN quo capl̃o ordinatum est: ꝙ vicarij ꝓuinciales custodes ꝛ discreti discretoꝝ q ad generalem congregationem venire nõ possunt de cetero sue impossibilitatis testimonium per lr̃as auctenticas trium vel quattuor patrum guardianoꝝ sigillis munitas transmittant. Et non de facili excusent iuxta preceptum regule ꝛ nostri ordinis instituta: ꝛ nihilomin⁹ commissarios loco sui mittant.

¶ITEM ordinatũ est: ꝙ custodes vbi habẽt nõ cõtinuent: vel si oporteat eos ꝯtinuari p causa rationabili: tũc q̃rtuz annũ nõ transeant.

¶ITEM declaratũ ẽ de intẽtione statutoꝝ generaliũ esse qñ in capl̃o ꝓuinciali vel custodiali retentio seu electio guardiani ꝓpter rationabiles causas nõ ꝯfirmat: ꝙ nõ tenet capl̃m electionẽ hmõi ad ꝯuentũ remittere: sz põt tali ꝯuẽtui de guardiano ꝓuidere. Secus de electione facta extra tẽpus capl̃i ꝓuincialis vel custodialis: quã si vicarius ꝓuincialis vl custos infirmauerit: tenet eam ad cõuentum remittere: nisi iuxta tenorem statutoꝝ scienter elegerint indignũ.

¶ITEM declaratum est: ꝙ asserere cõmunitatem alicuius cõuent⁹ congregatam fore supra guardianũ sit presumptuosum ꝛ temerarium. Et q hoc pertinaciter sustinere vellet: tanq̃ errans ꝛ subuersor obedientie sancte carceri mancipetur.

¶ITEM declaratum est: ꝙ canonice electus ꝛ officiũ p̃latiõis ꝑtina-

citer renuens niſi cauſam legitimam reddiderit ſuo prelato licet occulta: cenſetur ſimpliciter ⁊ abſolute inobediens: ⁊ idcirco merito puniendus ad arbitriũ ſui prelati cum conſilio diſcretoꝝ.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ vicarij cõuentuũ quomodocũqꝫ inſtituantur ſemper ſunt ⁊ cenſentur eſſe vicarij guardianoꝝ: ita ⁊ tales ꝙ nõ pñt fratres congregare nec capl'm tenere dum guardianus eſt in cõuentu: ſꝫ ſimpliciter tenetur facere voluntatem guardiani: ⁊ conuentus ſolus ſine guardiano nõ poteſt tales vicarios deponere nec ipſi vicarij ſuoꝝ reſignare vicariatui.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ quando vicarius prouincialis erit prouinciam licet comiſſarium aliquem elegerint ipſe ⁊ vocales capituli prouincialis qui regat prouinciam in ſua abſentia nec deberet eorundem irritare vota: de plenitudine tamen poteſtatis ſi aliũ cõmiſſarium fecerit i ſuo exitu tollendo auctatem primi: ſecundus cenſetur verus cõmiſſarius.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ vicarij ꝓuinciales ſicut ⁊ ceteri in neceſſitate conſtituti ad ſuũ prelatum poſſunt recurrere: non tamen prouinciã extra capl'm dimittere ſeu officio ſuo renũciare nec vicarius generalis extra prefatum capitulum prouinciale poteſt dictam renunciationem recipere aut ꝙ de alio prouideatur mandare: cum hoc habeat fieri in capitulo prouinciali.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ vicarij generales vel ꝓuinciales nõ poſſunt inſtituere prelatum ordinarium in aliquo cõuentu vel loco ſine conſenſu conuentualium vel maioris partis eorum niſi in caſu quẽ ponunt ſtatuta.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ comiſſarius ad viſitandam aliquam prouinciã miſſus non poteſt confeſſores vel predicatores inſtituere: aut fratres extra ꝓuinciam ſibi cõmiſſã tranſmittere ad manendũ: niſi ſibi ſpecialiter fuerit cõmiſſum ⁊ in ſua cõmiſſione ſpecialiter expreſſum.

¶ ITEM declaratum eſt: ꝙ irregularis qui conſilium vel auxilium dedit etiam manu propria ad homicidium: non impeditur a ſuſceptione regiminis fratrum maxime guardianatus: q̃uis impediatur a ſuſceptione ordinum.

C.xi.vi.ge.l VNDECIMUS generalis vicarius fuit Re. pater frater Joannes philippi vicarius ꝓuincialis prouincie francie electus i capitulo generali in conuentu ſancti audomarij dicte prouincie die ſancto pentecoſtes anno domini.m.cccclxxv.celebrato: q pater iam ſemel extiterat generalis vicarius. Pontificatus predicti domini Sixti.4. anno.5. Jn quo anno magiſter franciſcus ſanſon de brixia in capitulo vrbini anno domini.m.cccclxxv.celebrato tempore iubilei in generalem miniſtrũ fuit electus: q ſucceſſit predicto magiſtro zaneto de vtino. ⁊ longo tpe ordinem gubernauit.

¶ IN quo capitulo audomarij ordinatum eſt. Cum ſcdꝫ noſtre ſacre ꝓfeſſionis exigentiam vere pacis mediatores ⁊ baiuli eſſe debeamus: nec nõ pro pace vniuerſalis eccľie concordiaqꝫ inter principes chriſtiane religionis preces apud deum vel homines patrocinium auxilium ve ſauo-

rem guerris ꝛ diuiſiõibus ſeu eoꝝ actoꝛibꝰ preſtare videamur: diſtrictꝰ ꝓhibemꝰ: nequis nobis ſubditus lrãs mittere ſeu poꝛtare pſumat regibus pꝛincipibus vel eoꝝ officialibꝰ ſeu cuicũqꝫ particulari pſone in coꝛpoꝛe rebus vel fama quouis modo piudicãtes ſeu aliquã diuiſionẽ aut ſuſpectã ſocietatẽ ptendẽtes: ſed cũ honeſtati religionis ꝛ ꝯſcie puritati ꝛ fraterne charitati tenoꝛ aliquaꝝ lraꝝ nullatenꝰ piudicaret: ꝑmũ videatur ipſe tenoꝛ ad plenũ p p̃latos imediatos pꝛiuſqꝫ depoꝛtet a fribꝰ. Si qs aũt (qđ abſit) ſciẽter ꝯtrariũ facere pſũpſerit: carceri mãcipet non liberãdus oĩno abſqꝫ aſſenſu capli ꝓuincialis vel cuſtodialis

DUODECIMUS generalꝭ vicariꝰ fuit Re. pr frater guillelmꝰ de bertho vicariꝰ ꝓuincialis turonie electꝰ in ca. generali in cõuentu caſtri radulphi eiuſdẽ prouince turonie die ſancto pentecoſtes anno dñi. Mcccclxxviij. celebꝛato. põtificatus ſupꝛadicti dñi ſixti. iiij. anno ſeptimo. in generalis miniſtri officio oꝛdinẽ gubernante dicto magiſtro fratre frãciſco ſanſon. C. xij. ge. vi.

CINQUO ca. oꝛdinatũ eſt: ꝙ viſitatores ꝛ p̃lati cũ omni ſollicitudine frẽs ſibi ꝯmiſſos viſitare debeãt publica publice ꝛ ſecreta ſecrete ſine pſonarũ acceptiõe: hũiliter ꝛ charitatiue coꝛrigẽdo: memoꝛialeqꝫ notabiliũ defectuũ cũ penarũ adiectione tpaliũ cũ opus fuerit relinquãt: qđ ſupioꝛes legi ꝛ obſeruari faciãt diligẽter.

CPRETEREA breuiaria frũm decedentiũ fribꝰ nři oꝛdinis ſupſtitẽtibꝰ decetero nõ vẽdãt: ſꝫ ꝑ cõicate ꝛ fribus exeũtibꝰ reſeruent. vel vbi cõitates ſufficiẽter ſũt ꝓuiſe: fribꝰ idigẽtibꝰ gratis ꝯcedãt ſub expula vſqꝫ ad reuocationẽ ſuoꝝ ſuperioꝝ.

CDEMUM vt caſtitatis decoꝛ illibate ſeruet: mulieres ad iterioꝛes frũm officinas nõ admittant: niſi vbi abſqꝫ ſcandalo iudicio diſcretoꝛũ ingreſſus negari non poſſet.

CSOROREs tria vota religiõis publice emittẽtes ꝛ in cõi religioſoꝝ moꝛe viuentes taliter includãt: ꝙ viris quibuſcũqꝫ ad officinas interioꝛes earũ accedendi facultas nõ pateat abſqꝫ cauſa canonica ꝛ rõnabili per vicariũ ꝓuincialẽ iudicãda. frẽs vero quouis q̃ſito coloꝛe ad dictas ſoroꝛes ꝯtra preſcriptam foꝛmã ſciẽter nõ accedant ſub pena priuationis actuũ legitimoꝝ.

TERTIUS decimus generalis vicariꝰ fuit Re. pr frater Joãnes philippi vicariꝰ ꝓuincialis frãcie electus in ca. generali in cõuentu mõtis lucij ꝓuincie burgundie ãno dñi. Mcccclxxxi. in die ſancto pẽtecoſtes celebꝛato ãno põtificatꝰ p̃dicti dñi Sixti. x. qui Re. pr antea eũdem officiũ bis habuerat vt ex ſupꝛa dictis patet. Miniſtri aũt generalis officiũ tunc tpis adhuc gerebat p̃dictus Re. magr frater Franciſcus ſanſon. C. xiij. ge. vi.

CORDINATA in hoc caplo circa officiũ diuinũ infra inuenies.

QUARTUS decimus gñalis vicarius fuit Re. pr frater Joãnes chroyn vicariꝰ ꝓuincialis frãcie: qui iaꝫ alias fuit vicariꝰ generalis electus in ꝯuentu brugenſi ꝓuincie frãcie in feſto pẽtecoſtes anno dñi. Mcccclxxxiij. i generali ca. ibidẽ celebꝛato. Supꝛadicto genera C. xiiij. ge. vi.

li miniſtro in ordinis gubernatione exiſtente. In quo anno .xij. die mẽſis auguſti in feſto beate Clare dñs noſter papa Sixtꝰ .iiij. extremũ vite ſue clauſit diem. Qui vt verus amator nr̃e ſacre obſeruãtie plura priuilegia ⁊ indulgẽtias nobis ꝯceſſit vt clare patet ſupra primo tractatu ſub eodẽ. ¶Poſt cuiꝰ obitũ anno ſequẽti .xv. die mẽſis aprilis dñs Innocẽ. viij. vice eius .i. in loco beati petri ſucceſſit.

¶IN HOC capitulo incorporata fuit ꝓuincia anglie noſtre familie que per comiſſarium Re. patris vicarij generalis gubernata fuit quoad vſqꝫ fratres inibi famulantes duo vel tria loca pacifice potuerunt obtinere.

¶ITEM ordinatum fuit: ꝙ ad euitandum diſcurſus ⁊ tollendam materiam euagationis nullꝰ vicarius ꝓuincialis poſſit licentiare frẽs ꝯmiſſos ſue cure ad viſitandã terrã ſcãm, btãm mariã de angelis, btũ iacobũ in ꝯpoſtella abſqꝫ capl̃i ꝓuincialis aſſenſu.

¶ITEM fuit declaratũ ꝙ pena ꝓprietarij q̃ aliqñ in ꝯſtitutiõibꝰ ponit̃ eſt pena priuatiõis actuũ legitimoꝝ ⁊ canonice ſepulture. ⁊ pro laicis priuatio vocis actiue ⁊ paſſiue ⁊ viſitationũ in iudicio.

¶ITEM fuit declaratũ illud ſtatuti gñalis ꝙ libri fratrũ decedentiũ illoꝝ erunt ꝯuentuũ ſeu locoꝝ in quoꝝ terminis habiti ſunt: intelligitur ꝙ ſint locoꝝ in quibꝰ morabãt̃ qñ eos acquiſierũt.

C.xv.vi.gc. QUINTUS decimus gñalis vicariꝰ fuit Re. pr̃ frater Oliuerius maillardi vicarius ꝓuincialis aquitanie electus in ꝯuentu beate marie de angelis prope toloſam ipſius ꝓuincie in feſto penteceoſtes anno dñi .Mcccclxxxvij. in capl̃o generali ibidẽ celebrato, pontificatꝰ dñi Innocẽ. viij. ãno .ij. Et officij generalis miniſtri ſupradicti Re. magiſtri fratris frãciſci ſanſon ãno .xij.

¶IN QUO capl̃o ordinatũ eſt: ꝙ vt ſit vniformitas in abbreuiatiõe ſtatutoꝝ corrigatur illud qd̃ ca. viij. habetur ibi ſubditi qui fuerint diffinitores in capl̃o generali vel ꝓuinciali detrahendo has dictiones, generali vel: ne appareat eſſe illicitum ꝙ poſſit idẽ eẽ diſcretꝰ diſcretoꝝ eiuſdẽ ꝓuincie ſeu diffinitor in duobus capitulis generalibus immediate ſeſe cõſequentibus.

¶QUOD in capl̃o baſilienſi fuit ordinatũ vt abſ̃tes vicarij ꝓuinciales ⁊ diſcreti qñ nõ poſſunt aduenire cauſa legitima mittãt vice ſui ꝯmiſſarios: declaratur illud ĩtelligi dicere ꝓpter duo. ¶Primo ad excuſanduꝫ ipſos ⁊ ob hoc ſint bene inſtructi de cã ĩpedimẽti eoꝝ ⁊ lr̃as afferãt ſigillatas ſicut ibidẽ cauet̃. Scd̃o vt illi ſupplcãt vices ⁊ voces eoꝝ ĩ capl̃o: ſi tñ id videat̃ ipſi capl̃o generali ꝙ ſufficiẽtes ſint ad ſupplendũ ⁊ non habeant impedimẽtũ canonicũ.

¶DISTRICTE ꝓhibet̃ p̃latis vniuerſis p̃ſertim partiuꝫ hiſpanie: ne aliquẽ recipiãt ad ordinẽ qui ſit ſuſpectꝰ de hereſi ⁊ ſignãter ex genere iudeoꝝ ꝯuerſũ ſeu a ꝯuerſis ꝓcreatum: alioquin huiuſmodi receptio ſit irrita ⁊ inanis.

¶QUANDO CUNQUE cõitas fratruꝫ comedit in refectorio: obſeruet. cerimonias refectorij quo ad vſuꝫ cãpanelle tã in cena q̃ ĩ prã-

dio etiã ſi veſcat carnib⁹: nec oportet remoueri cãpanella duz carnes ha=
bent. Sed ⁊ benedictio menſe cũ gratijs cantet ex integro vbi aliter can
tari ↄſueuerũt dum carnes nõ habẽtur.

SEXTUS decimus gñalis vicarius fuit Re. pr frater Joannes Cxvi. vi. ge.
Sebroyn vicari⁹ ꝓuinciaĺis aqtanie q iam bis fuerat generalis vica
rius elect⁹ in generali capl'o celebrato in ↄuentu beate marie magdalene
prope rupellam prouincie turonie in feſto penthecoſtes anno domini. M
cccc xc. põtificat⁹ ṗdicti dñi Innocẽ. viij. ãno. vi. ⁊ officij generalis mini-
ſtri ſupradicti. xv. In quo ca. ordinata ſunt que ſequũtur.

CQUO ad diſpoſitionẽ ſeu regimẽ totius vocatiõis ⁊ familie nr̃e pau
ca vel nulla ſtatuta noua fiunt: dubijs eni ſingulis ꝑ cedulas reſpondet
ſed hortatur Re. p. v. g. cum vniuerſo capl'o oẽs ⁊ ſingulos fratres pre-
cipue ṗlatos vt regulã nr̃am ſanctã declarationeſq; duas apl'icas ⁊ ſta-
tuta generalis barchinone ſtudeant obſeruare: oĩum alioꝝ ſtatutoꝝ obli
gationẽ quo ad culpã auferim⁹. Precipue autẽ caueãt oẽs ⁊ ſinguli ne
elemoſynas pecuniarias ſine vera neceſſitate deponi ꝓcurent ſub pericu
lo ſalutis proprie. Nequis ſecũ burſariũ ſeu depoſitariũ ducat ſub pena
priuatiõis officij ac actuum legitimoꝝ.

CPOTISSIME quoq; ſeruet ſtatutũ gñale guardianoꝝ q̃tum
erit poſſibile bono mõ: cũ ex ip̃i⁹ trãſgreſſiõe peccata plurima ꝓueniant.
Et in trienniũ decetero celebrẽt duo capl'a ꝓuincialia.

CQUO ad ꝓuincias autẽ hiſpanie de neophitis non recipiendis cum
culpa vnius non ſit retorquenda in alium ſine cauſa ⁊ plures deſcenden
tes ex illo genere ſint boni chriſtiani: cõceditur: q̃ tales poſſint recipi in
capl'is ꝓuincialibus ⁊ cuſtodialibus per ꝓuinciales vel cuſtodẽ de ↄſen
ſu toti⁹ capl'i: extra aũt prefata capitula non recipiantur ſub pena priua
tionis officij.

se revoca el estatuto anterior i puedan recivirse los convertidos a la fe.

CINSUPER ↄceditur venerabili pr̃i fratri Ioãni de la puebla: vt
poſſit acceptare duo loca in ꝓuincia caſtelle ſub obia vicarij ꝓuincialis
caſtelle iuxta tenorẽ bulle apoſtolice prius tñ bene correcte. ⁊ fiat vna cu
ſtodia q̃ vocet cuſtodia angeloꝝ i terminis qui extremadura ⁊ ſierra mo
rena vulgariter nũcupantur.

CFINALITER ex parte totius capl'i vniuerſis fr̃ib⁹ ↄmittitur
vt vigilia ṗ maxima inſudeãt deo placere ac ſpũm dñi ingrere. Qõ vt li
beri⁹ faciãt: vniuerſis ⁊ ſingulis fr̃ibus. ſororib⁹ ſancte clare ⁊ tertiarijs
nobis ſubditis a ſctiſſimo dño nr̃o papa ꝓut ꝑ ↄmiſſariũ romanũ nobis
ſignificatũ eſt ↄcedit remiſſio plenaria abſolutiõe ṗmiſſa ab oibus pec-
catis ⁊ cenſuris.

CANNO dñi. M cccc xcij. prima die Januarij ip̃i⁹ ãni felicíſſimi illu-
ſtriſſim⁹ dñs ferdinãd⁹ atq; ſereniſſima dña eliſabeth rex ⁊ regina ca-
ſtelle aragonie ⁊ cecilie ⁊c. obtinuerũt totaliter regnum granate qui iam
ꝑ duodecim ãnos debellauerant. Cũq; ingenti gl'ia cũctis admirãtibus
atq; exultãtibus in ip̃a ciuitate rege illius expulſo intrauerunt. In q̃ ve-
xillũ dñice crucis erigentes: plures eccleſias atq; monaſteria immediate
edificauerunt.

conquista de granada

Salen los Judios de España p(ar)a no bolver. año 1492

¶EODEM ãno prima die Maij per oĩa regna ipoꝝ circũq̃uaqȝ sub
voce preconia oĩbus iudeis regnoꝝ ipoꝝ denunciatũ eſt: ꝙ oĩbus bonis
ſuis mobilibus venditis immobilibꝯqȝ tranſlatis infra ſpacium trium
menſiũ ab ipis regnis egrediātur: qđ chriſti regis noſtri gr̃a id operan-
te factum eſt: atqȝ in dicto ſpacio oẽs egreſſi ſunt cum feſtinatiõe inaudi-
ta vltra nõ reuerſuri. Quoꝝ plurimi ad fidem ꝯuerſi a partibus tã fideli
bus q̃ȝ infidelibus vltramarinis reuerſi ſunt atqȝ pietate ſolita ſancte ma
tris eccleſie recepti.

C.xvij.vi.ge. DECIMUS ſeptimus gñalis vicariꝰ fuit Re. pr̃ frater Oliue-
rius maillardi qui iaȝ alias fuerat gñalis vicariꝰ electꝰ in ca. gñali
celebrato in ꝯuẽtu ſci frãciſci florẽciati ꝓuicie ſci lodouici i feſto pẽteco-
ſtes ãno dñi. Mcccc.xcij. Defũcto iã ãno p̃cedenti dño innocẽtio papa.
viij. ⁊ in loco eiꝰ Alexãdro. vi. ad pontificatũ aſſũpto: decimo octauo an
no officij generalis miniſtri p̃dicti magr̃i fratris frãciſci ſanſon.

IN QUO capl'o declaratũ eſt: ꝙ per ea que in tabula diffinitiõis ca-
pituli generalis imediate p̃cedẽtis ſcribũt. ſ. oĩum alioꝝ ſtatutoꝝ obli-
gationẽ quo ad culpã auferimus: nõ intelligũtur alia ſtatuta generalia
vel ꝓuincialia fuiſſe reuocata: quin ea q̃ ꝯferunt ad vtilitatẽ moꝝ ⁊ cor-
rectionem delinquentium. exceptis cenſuris ⁊ ſuſpenſionibus ſeu priua
tionibus que feruntur: ipſo facto debeant pro poſſe ſeruari ⁊ practicari:
ac malicioſe tranſgredientes vt expedire videbitur propterea priuari.

¶PRETEREA declaratur: ꝙ vſqȝ ad reuocationem comiſſionuȝ
dari ſolitaram prouincialibus vicarijs a Re. generali vicario ſeruire po-
terunt ille quas illi receperunt a p̃deceſſore Re. patris electi quouſqȝ de
alijs ꝓuideat: ita ꝙ ſi interim contingat electioneȝ celebrari alicuiꝰ ꝓuin
cialis vicarij abſente Re. pr̃e: ipa ꝯmiſſio tranſeat ad electũ talẽ poſt eiꝰ
confirmationem.

¶INSUPER cum ad ordinẽ ſacerdotij non debeat quis aſcende-
re faciliter niſi cui ſuffragetur etas ⁊ morum grauitas: deinceps cum ali-
quo non diſpenſetur vt ſacerdos efficiatur qui. xxv. etatis ſue ãnos non-
dum attigerit. Aut ſi caſus neceſſitatis emerſerit ꝓpter ſacerdotũ pauci-
tatem: ſaltem qui diſpenſabit conſilium quattuor guardianoruȝ ſimul
ordinandoꝝ requirat: qui ſupra diſpenſandi neceſſitatem debeant arbi
trari: quoꝝ conſcientie ſint onerate: vt qđ erit neceſſario penſandis vn-
diqȝ pẽſandis ipſi conſulant.

¶AMPLIUS expoſitionẽ illius paſſus regule vbi dicitur obedi-
ant ſuis miniſtris in oĩbus: quem paſſum nonnulli auſi ſunt extorte con-
trahere ad ea dũtaxat que i regula ꝯtienẽtur: expreſſe dãnamꝰ ⁊ execra-
bilẽ iudicamꝰ. Et qđ ex illis inferẽt de impoſſibilitate condendi ſtatuta ⁊
ꝯmendandi miſſas ſeu applicãdi miſſarũ intentionem: ita vt ſi quis au-
deat ſup̱ his in ꝯtrariũ affirmare vel etiã dubitare ꝑtinaciter: tãq̃ȝ errãs
⁊ ſubuerſor vſqȝ ad debitã reuocationẽ carceri mãcipet. Et idem fiat de
eo qui verterit in dubio ꝑtinaciter an obedientia q̃ debetur a ſubditis p̃-
latis familie ſit regularis aut ſecura.

¶DEMUM pater qui erit pro tempore commiſſarius romanus de-

cetero debeat impedimẽto ceſſante ad capl̃m generale venire ⁊ iuxta mo rem vicarioꝝ ꝓuincialiũ viſitari: ſitq; vocalis eiuſdẽ ⁊ ſedeat ꝓpe viſita torẽ de tordeſillas iuxta ꝓuinciales vicarios.

DECIMUS octauꝰ vicariꝰ gñalis fuit Re. pf frãciſcꝰ ſegarra natiõe catalanꝰ electus in capl'o gñali in ꝯuẽtu toloſano ꝓuincie a quitanie ãno dñi. Mcccc xcvi. i feſto pẽtecoſtes celebrato: põtificatꝰ dñi Alexandri ſexti anno quarto: adhuc eodez generali miniſtro in guberna tione ordinis exiſtente. In quo capitulo que ſequũtur ordinata ſunt. C.xviij. ge. vi

PRIMO ſtatuta nulla facta ſunt: ſed ꝙ vnaquęq; prouincia mane at in ſuis traditiõibus: dũmodo non repugnẽt legi diuine ⁊ naturali vel eccleſiaſtice regule vel declarationibus nicolai ⁊ clemẽtis vel ſtatutis ge neralibus barchinone.

DECLARATUR aũt fribus: ꝙ non poſſint ſcribere lr̃as in tra vel extra ordinem aut recipere ſine lĩa ſuoꝝ prelatoꝝ. Et qui ꝯtrafe cerit: grauiter puniatur.

DECIMUS nonus generlis vicarius fuit Re. pater oliuerius maillardi: qui iam bis fuerat vicarius generalis: electus in capitu lo generali meclinenſi prouincie colonie anno domini. Mcccc xcix. in fe ſto pentecoſtes celebrato pontificatus ꝑdicti domini alexandri ſexti an no ſeptimo: ⁊ officij miniſtri generalis eiuſdem magiſtri fratri franciſci ſanſon vigeſimo quarto anno. In quo capl'o ordinata ſunt que ſequũt. C.xix. vi. ge.

UULT Reue. pater ⁊ vniuerſum capitulum: ꝙ regula declaratio nes apoſtolice ⁊ ſtatuta generalia barchinone quantum erit poſſibile ob ſeruentur: ſignanter ꝙ ad punctum de electione guardianoruz ſeruetur diſpoſitio facta per capitulum locale: niſi vbi elegiſſent indignum: ita ꝙ guardiani non ſic paſſim ponantur ad libitum prouincialiũ ⁊ diffinito rum: ſed preciſe in aliquo caſu ꝑticulari pro aliqua cã vrgente ꝑ aliquo ꝯuentu poſſit capl'm ꝓuinciale aliter diſponere.

ITEM ꝯceditur ꝙ cuſtodia hiſpalenſis ꝯtinẽs granatã efficiat ꝓ uincia: dũmodo patres vocales capl'i ꝓrimi caſtelle vl' eorum maior ps ꝯſẽſerit: ⁊ ꝓuincia anglie q̃ incipit iã multiplicari: ſicut alie ꝓuincie dece tero duas voces habeat in capl'o generali.

DECLARATUR: ꝙ fratres conuentuales ſacre noſtre fami lie incorporati ſeu incorporandi grauati aliquibus miſſis capl'aribꝰ aut alias ſatiſfaciant de illis ſecundũ poſſibilitatem ſine fraude. Cum vero ſecundũ gerſonem. id ſine fraude fieri cenſeatur cum quis facit alteri qꝺ ſibi vellet fieri ⁊ quilibet bonus non deceptus aut ignorantia prepedi tus ſecundum rectam rationem mallet ſibi legi vnam miſſam per bonũ ſacerdotem q̃ꝫ decem per malum peccatis ſcienter inuolutum: videt pa tribus: ꝙ vicarius prouincialis ſeu guardiani cum talibus ſic vt premit titur receptis epycheyzare vel moderari poſſint. vt ſi quis mille ſit miſ ſis oneratus: centum dicat. Si autem ad centum: perſoluat decẽ ⁊c̃. Le datq; intentio, caſtigatio, pnĩa, vite auſteritas, bonorũq; operũ ac meri toꝝ illius aſſiduitas in ſatiſfactionẽ ijs quibus obligat.

Nota sobre misas recividas i no dichas i sobre las misas de los malos sacerdotes año 1499

ITEM declaratur ꝙ fratres multũ notabiles in moribus graues

per vicarium prouincialem in capitulis conuentualibus examinati ⁊ laudabile ſue ſufficientie patrum ſui conuentus teſtimoniū habētes poſſint per eoſdē vicarios vna cū diffinitorib⁹ in ca. ꝓuinciali etiā in eoꝝ abſētia ad officiū p̄dicationis ⁊ ꝯfeſſionū audiendarū ꝓmoueri. Alij vero examinandi aut ꝓmouendi ca. interſint.

¶ DECLARATUR etiam ꝙ ꝓuinciale capl'm non pōt vicario ꝓuinciali ꝯcedere vt aliquē vel aliquos etiā vnicum ad libitū ꝓmouere poſſit. Cum illis vero qui hacten⁹ ſic ꝓmoti fuere ex mera gr̄a Re. pater vicarius generalis diſpenſat ⁊ habet gratam eoꝝ ꝓmotionē: dūmodo capl'o ꝓuinciali iuſta videatur.

¶ ITEM ꝙ frater clericus vel ſacerdos neſciens horas ſuas ꝑ ſe legere ſcd̄m ordinem ſancte romane eccleſie facta omni diligentia pro ipſis adiſcendis. ⁊ enim adhuc laborat ignorantia inuincibili leget quod poteſt videlicet pſalmos ⁊ alia que ſcit: reliquum ſupplet per horas laicoꝝ dicendo pater noſter: nec in hoc peccat mortaliter ex priuilegio dn̄i Innocentij pape quarti.

Que el clerigo o sacerdote que no sabe leer, reze los salmos, i supla lo demas con padre nros como leo año 1499

¶ GENERALE ca. declarauit: ꝙ ſi aliqui ꝯuent⁹ aliq̄rū ꝓuinciaꝝ habeāt copiā alicui⁹ rei vtpote vini vel olei ⁊ deficiūt carnib⁹ vel piſcib⁹ vicari⁹ ꝓuincialis taliū ꝓuinciarū vel cuſtos talis cuſtodie poteſt ꝓuidere ⁊ ꝯmutationē in talibus facere: mādando ꝙ vnus alteri det de ijs in quibus abundant ⁊ econuerſo.

¶ GENERALE capitulū determinauit ⁊ precepit: ꝙ ſoli vicarij ꝓuinciales habeant benedicere corporalia. ⁊ idem ꝓuinciales cuſtodes ⁊ guardiani alia ornamenta ⁊ non alij. ⁊ ſolum pro fratribus monialibus ⁊ tertiarijs ⁊ nullo modo pro alijs extra ordinem. ſic fuit conceſſum per ſummū pontificem.

¶ CAPITULUM generale declarauit ꝙ papa Joānes. xxij. reuocauit ante mortem ſuam quicquid dixerat ſeu fecerat ꝯtrarium eccleſie ⁊ determinationi romanoꝝ pōtificū: q̄re ꝯſtitutiōes q̄s fecerat ꝯtra noſtras declaratiōes. ſ. nicolai. iij. ⁊ clemē. v. nulli⁹ ſūt roboris vel momēti.

¶ ITEM ꝙ frēs nullo mō ſc̄m intentionē regule aut declaratiōes ſūmoꝝ pōtificū pn̄t dare aliqua q̄ntūcūq͂ vilia alijs ſiue frībus ſiue ſecularibus nec recipe alia abſq͂ lnīa ſuoꝝ p̄latoꝝ vel ſupioꝝ.

¶ CAPITULUM gn̄ale declarauit ꝙ licitū eſt frībus hoſpitari ī domo relicta ab aliquo defūcto alicui viuēti, hac ꝯditiōe vt ibidē hoſpitent frēs ⁊ ſibi ꝓuideat de vtēſilibus.

¶ ITEM res vendēde ꝯmutāde aut extra ordinē alienāde de ꝯſenſu vicarioꝝ ꝓuincialiū tradāt amicis ſpūalib⁹: qui auctē apl'ica videlicet martini. iiij. ⁊. v. ſc̄m bonā ꝯſciam ꝯmutēt vendāt ſeu alienēt: ita ꝙ ꝑ fratres taliū preciū pecunie nullaten⁹ eſtimet.

¶ ITEM declarat ꝙ null⁹ vicari⁹ ꝓuincial' ordinatiōes ꝑ gn̄alē vicariū in ſuis ꝓuincijs factas infringere ſeu inualidare poſſit: donec ꝑ ſucceſſorē eiuſdem gn̄alis vicarij abrogate fuerint ⁊ ſublate.

¶ SCIANT inſup vicarij ꝓuinciales ſuā auctē abūdanti⁹ ac pfectius emanare a generali vicario q̄ a miniſtro ꝓuinciali aquo ſūt ꝯfirmati:

nec refert ſi miniſtri ſint ſuſpenſi ſeu priuati ex traſgreſſiõe ꝯſtitutionez ſũmoꝝ põtificũ videlicet martini.v.nihil ꝯfirmare ſeu inualidare valẽtes: cũ tũc auctẽ ſũmi põtificis defect⁹ eoꝝ ſupplẽtis vere ſint cõfirmati.

CITEM declarat̃ ꝙ caſus ſeqñtes vicarijs gñalib⁹ ſemꝑ reſeruat̃. ſ. mutare frẽz de vna ꝓuincia ad aliã: ꝓmouere frẽs ad officia ꝑdicatiõis ꝛ ꝯfeſſiõis extra capl'm ꝛ ſigilli falſificatio gñalis vicarij. Et ne ꝓuincia les vicicarij ꝯfraternitatis lr̃as dent noĩe gñalis vicarij q̃tũcũq; etiã ple naria auctẽ ꝯmiſſio illis det̃: niſi ſpãliter hmõi exprimantur.

CITEM declaratur ꝙ ſtatutũ generale barchinone quo ad electionẽ guardianoꝝ ad vnguem obſeruet̃: nõ tñ ꝓpter hoc auctas ꝓuincialis capli reſtringit̃ quin pr̃es diffinitores cum venerando pr̃e ꝓuinciali vicario aliqbus rõnabilibus cauſis moti poſſint aliũ eis dare: dũ tñ valde raro ꝛ nõ paſſim hoc fiat.

CITEM declaratur ꝙ frẽs nr̃e familie obſeruãtie nõ pñt ſalua ꝯſcia etiã q̃tũcũq; diſcholi fuerint licẽtiari vt miniſtris ſe ſubijciant: etiam ſi in obſeruantia ſtare voluerint: ſed a ſuis inſolentijs coerceantur penis debitis vſq; ad carceres. ¶Profeſſi autem ſub miniſtro ꝛ poſtea nobis adiuncti cum a ſuis inſolentijs reſipiſcere noluerint ꝛ liciam poſtulauerint: licẽtiari poſſunt: dummodo in obſeruantia ſub miniſtro ſtare voluerint. alias non.

CITEM quelibet ꝓuincia maneat in ſuis ꝯſuetudinib⁹ ꝛ ordinatiõi b⁹: dũmõ nõ repugnẽt diuin e legi. regule ꝛ declaratiõib⁹ papalib⁹ aut ſtatutis gñalib⁹ barchinone. Verũ in ca. generali de fontiniaco fuerunt oĩa ſtatuta gñalia reuocata p̃ter ſtatuta p̃fata barchinone.

CITEM fuit declaratũ ꝙ duplex eſt ius vtẽdi. ſ. ius vtẽdi. i. licite vti. Et ſic vtimur obſeruãtini frẽs. Et ſimiliter ius vtendi. i. dñium rei habere vel auctem exigẽdi imediate habere. Et iſto mõ non habem⁹ alicui⁹ rei ius vtendi. vel nec habere poſſumus.

CITEM fuit declaratũ ꝙ frater ſacerdos in extrema neceſſitate poſſit paruulo dare ſacramentũ baptiſmatis: dũmodo nõ adſit ali⁹ ſacerdos etiã in pñtia viroꝝ ſeculariũ laicoꝝ. Et cũ in regula ꝓhibeat̃ ne frẽs fiãt cõpatres viroꝝ ꝛc. intelligendũ eſt quo ad eleuationẽ d̃ fonte baptiſmatis: nõ quo ad baptizationẽ: q2 vt dictũ eſt in caſu neceſſitatis abſente ſacerdote ſeculari vel alterius profeſſionis bene poſſunt fratres noſtri ſacerdotes baptizare.

CITEM de reſtrictiõe caſuum facta per ſixtũ in bulla aurea iam ſanctitas ſua ꝑ breue declarauit qualiter fuit ex inaduertentia datarij facta. ꝛ ꝙ nũq̃ fuit eius intentio talis: ꝛ ſic illã clauſulam reuocauit.

CITEM ꝙ quãdo gñalis vel ꝓuincialis vicari⁹ ꝯcedit alicui auctez abſoluẽdi ſuper caſibus reſeruatis: nõ oportet imo eſt contra ſecretũ cõfeſſionis de eis iterũ ꝯfiteri prelato.

CITEM ꝙ ꝯfeſſores monialiũ pñt licentiare frẽs ad eos declinãtes vt poſſint ad cratẽ accedere ꝛ ad loca vbi ſeculares ꝯueniunt.

CITEM ꝓ pace ſeruãda ac ſcãdal' p̃cauẽdis. ſn ſpitiõibus q; tollẽdis iter ſorores ordinis ſcẽ clare caueat̃: ne ipſe ſorores etiam ipis vicarijs

prouincialibus litteras tranſmittant aut ſcribant: niſi prius huiuſmodi littere per ipſam abbatiſſam viſe ac lecte fuerint iuxta tenorem regule earundem.

¶ ITEM de elemoſyna circa ſpūalem fratrē depoſita ꝙ primo debet expendi anteꝗ̄ alia petat. vel recipiat. ⁊ de elemoſya ylerde ꝙ nullo modo licet fratribus exigere cū ſit annualis ⁊ ꝑpetua.

¶ ITEM de licentia p̄latoꝝ ordinis pōt frater de obſeruantia claustrali ſeu conuentuali confiteri. Clerico tamen ſeculari nō: niſi in extremanecesſitate cōſtitutus: dūmodo alterius nō habeat copiam.

¶ ITEM fratres dicendo quinqꝫ pater noſter cū totidem aue maria i eccl̄ia vel oratorio, vel etiam in capitulo pn̄t lucrari omnes indulgentias que illo die ſunt rome.

¶ ITEM ꝙ gr̄a Eugenij pape. iiij. de abſolutione ſolū intelligitur pro ſemel in vita demptis caſibus cenſuraꝝ cōtractaꝝ per ignorantiā vl' inaduertentiā ex q̄bus quotiēs opus fuerit poſſunt abſolui.

¶ ITEM ꝙ prelati n̄ri per amicos ſpūales poſſunt ꝯmutare rem pro re: vt puta dature duo coria bouina piloſa vel caprina pro vno raſo ⁊ parato pro calciamentis ⁊ ſic de ſimilibus.

¶ REUERENDUS pater generalis frater franciſcus ſegarra dixit ſe vidiſſe priuilegium ꝙ ſeculares poſſunt audire diuina in dn̄icis et feſtis in eccleſijs noſtris.

¶ CAPITULUM generale declarauit ꝙ fratres familie n̄re non poſſunt vti illa gratia que fuit data ab Eugenio. 4. ſub forma beatiſſime pater.

Uiceſimus vi. ge.

VIGESIMUS generalis vicarius fuit Re. pater frater marcialis boulier electus in capitulo generali in conuentu albienſi prouincie Aquitanie Anno domini. m. dij. in feſto Pentecoſtes celebrato: pontificatus ſupradicti domini Alexandri. 6. anno. x. In officio generalis miniſtri ſeruiente Re. magiſtro fratre egidio amerino delphin: q erat miniſter ꝓuincie aſſiſij ⁊ ꝓcurator ordinis rome q in loco predicti magiſtri fratris franciſci ſanſon ſucceſſit. ⁊ fuit electus in capitulo generali iteranne anno dn̄i. m. d. celebrato.

¶ IN hoc capitulo albienſi inſtitutum eſt: ꝙ vniuerſi confeſſores monialium familie noſtre habeant preſenti decreto ſemper actiue auctoritatem prelatorum ſuper moniales in foro conſcientie quo ad caſus ⁊ ſentētias. Habeāt ſimiliter guardiani ac vicarij guardianoꝝ in abſentia eoꝝ.

¶ TEMPORE Re. patris fratris Marcialis boulier vicarij generalis quidam frater Joannes de guadalupe q ex noſtra familia ex cuſtodia angelorum romanam curiam adierat litteras apoſtolicas obtinuit: quibus ſibi conceſſuꝫ eſt: quatenus fratres ex obſeruantia accipere poſſet ſuorum etiam ſuperiorum facultate minime obtenta: quibus ideꝫ frater ioannes tanꝗ̄ cuſtos preeſſet ⁊ in ſimplici obſeruantia ſc̄dm regulaꝫ ⁊ modum ſancti euangelij viuere poſſent. Inſuper vt cuſtos ip̄e ac ip̄ius fr̄es miniſtro generali tantuꝫ eſſent ſubiecti. Ex qua quidē nouitate plura ſcandala in ꝓuincijs hiſpanie fuerunt exhorta: maxime in prouicia cōpoſtel-

lana: quia plures fratres maxime iuuenes regularis obſeruantie iugum ſuaue excutientes prefato fratri Joanni adheſerunt. Et vt predictis ſcandalis obuiaretur: chriſtianiſſima domina Heliſabeth hiſpaniaꝝ regina ad fratrum euiſdem ꝓuincie ſupplicationē ab Alexandro papa ſexto breue obtinuit ad reducendum eundem fratrem Joannez de guadalupe ac complices eius ⁊ domos ad obedientiam obſeruantie predicte ꝓuincie. Et ad mandatum aplicum domus ⁊ aliq fratres ipius ad predictā obedientiā reducti fuerunt: tamen ipe frater Joannes cum aliquibus mādatis aplicis obedire renuens: iteꝝ romam petijt ⁊ in itinere extra ordinez obijt. Sed quidā frater Angelus ⁊ frater petrus de melgar laicus euidē familie lras obtinuerūt a dño nro Julio papa moderno: ⁊ predictas domos ⁊ fratres iteꝝ reaſſumpſerunt: cū qbus adhuc in curijs romana ⁊ regali predicta ꝓuincia litem ⁊ bellum gerit.

VIGESIMUS primus generalis vicarius fuit Re. pater frater Joannes ſiluestris ꝓuincie francie ꝓuincialis vicarius electus in generali capitulo in cōuentu laualis prouincie turonie anno dñi. m. dv. in die Pentecoſtes celebrato: viam vniuerſe carnis ingreſſo domino Alexandro papa ſexto anno dñi. m. diij. xvj. die auguſti. ⁊ in ſummi pontificatus apicez eodē anno aſſumpto Pio. iij. ac poſt. xviij. dies poſt eius electionē ⁊ ante ipius coronationem defuncto: necnō in pontificat⁹ ſedē electo Julio ſcdo q vſq; hodie dei eccliam loco beati Petri gubernat: eodē magiſtro Egidio amerino miniſtro generali exiſtēte. ¶ In quo caplo ſtatuta ſunt ſequentia.
Uiceſim⁹ primus. vi. ge.

AD dei laudē ⁊ chriſtiane religionis augmentum ac noſtre ſacre obſeruantie decorem conceſſum eſt: ꝙ inſule indiane ſiant ⁊ ſint vna prouīcia ⁊ habeat de cetero vnam vocem in capitulo generali: ⁊ vicarius prouincialis eiuſdem prouincie habeat tantam ⁊ talem auctātem in vtroq; foro quantam ⁊ qualem ſolent habere ceteri vicarij ꝓuinciales.

NULLUS frater audeat de cetero in romana curia, vel alibi procurare quaſcūq; facultates ſeu libertates abſq; licentia ſuorum prelatoꝝ ⁊ ſcitu patris cōmiſſarij romani. Et ſtricte arceant̄ diſcurſus fratrum ad vrbem: nec cuiq̄ liceat ad eaꝫ accedere ſine licentia ſui prouincialis ⁊ ſolūmodo pro negocijs noſtre religionis.

INHIBETUR etiam: ꝙ de cetero non recipiantur loca remota ſeu deſerta in quibus fratres cōmode viuere non poſſint ſecundum regule puritatem ſine ſine magnis diſcurſibus ⁊ diſtractionibus ſpiritum deuotionis extinguentibus.

ORDINAT inſuper ⁊ ſtatuit generale capitulum: ꝙ omnia ⁊ ſingula officia regiminis trium ordinum beatiſſimi patris noſtri Franciſci d̄ cetero ſint triennalia quemadmodum generalium ⁊ prouincialium officia. Si autem aliquis guardianus abbatiſſa ſeu magiſtra poſtq̄ ſuuꝫ triennium in aliquo conuentu finierit in altero eligatur vel poſtuletur: ibidem poterit preſici ⁊ confirmari: ſed non poterit vltra triennium in eodē conuentu in officio continuari. Non intelligitur autem iſta preciſe huiuſmodi triennium: quin poſſit per menſem ⁊ per menſes prolongari vel

abreuiari ſcḋm ꝙ capl̃a prouincialis accelerantur vel protrahunt.

¶ CETERUM ordinatur: ꝙ tam viſitatio ꝙ̃ etiam retentio ſeu depoſitio guardianorum decetero fiat per ſcrutinium. videlicet per diſquiſitionem vnius ſcribe ⁊ duorum teſtium per guardianum cum diſcretis vt moris eſt ordinandorum: qui ſeorſum ſingulorum vota fideliter inquirant ⁊ conſcribant. Que quidem ſcripta ſeu articuli coram cõmunitate legantur ⁊ vt moris eſt examinentur: anteꝗ̃ eiſdem guardianis dicant̃ ſeu ad coꝝ retentionem ſeu depoſitionem procedatur.

¶ TEMUM declaratur: ꝙ illa clauſula in tabula capituli generalis albienſis inſerta videlicet ꝙ guardiani ⁊ eorum vicarij habeant auctoritatem prelatorum in foro conſcientie ⁊c̃. ſic debet intelligi: ꝙ videlicet auctoritas per patrem prouincialeꝫ conceſſa guardianis remaneat ſemper penes eorum vicarios ſeu vicariorum vicarios ipis guardianis ſuũ conuentũ pro ſuis negocijs exeuntibus.

año 1505. la custodia de Burgos se erigio en Provincia si en ello consentia la mayor parte del capitulo custodial

¶ CONCEDITUR quoqꝫ ꝙ cuſtodia burgenſis efficiatur prouincia: dũmodo maior pars ſui capituli cuſtodialis in ididſuꝫ conſentiat: ⁊ vocet̃ ꝓuincia burgenſis ⁊ teneat ordinem ſuum.

¶ ISTE ſunt reſponſiones ad aliqua dubia que eidem generali capitulo lauallenſi propoſita fuerunt.

¶ DECLARATUR ⁊ ordinatur ꝙ nullus infectus ſeu percuſſus morbo caduco permittatur celebrare aut predicare aut confeſſiones ſecularium audire: ſed ſtet in ſua humilitate ſuam infirmitatem patienter ſuſtinendo: ⁊ hoc ꝓpter maxima pericula que inde pñt euenire.

¶ DECLARATUR etiam ꝙ ſuppleti in capitulo ꝓuinciali poſſunt eligi pro diffinitoribus eiuſdem capituli ⁊ pro diſcretis diſcretorum ad generale capitulum.

¶ DETERMINAT nihilominus totum generale capituluꝫ ꝙ cõfeſſores monialium ſancte clare ſint triennales ſicut ceteri p̃lati ſeu guardiani vel alij in regimine conſtituti: ⁊ nullus in hoc poſſit diſpenſare.

¶ DIFFINIT etiam generalis congregatio: ꝙ cum aliquis vult indui nobiſcum ſeu religionem ingredi ⁊ cupit confiteri alicui idoneo ꝓ conſolatione ſue conſcientie qui tamen nondum inſtitutus eſt confeſſor ſecularium. ſiue. ſit magiſter iuuenum ſiue alius ⁊c: ab eodem poteſt in confeſſione audiri abſolui ⁊ diſpenſari: quia ex quo mutuus interuenit cõſenſus videlicet recipientium ⁊ recepti videtur quaſi vnus ex noſtris gaudere indultis.

¶ SUMMUS quoqꝫ pontifex Julius papa .2. modernus per bullaꝫ ſub plumbo declarat: ꝙ ſiquis apud nos induatur ⁊ habitu relicto ad ſeculũ redeat ⁊ poſtmodũ iteꝝ reuertat̃: tempus p̃cedentis receptionis cũ tp̃e poſterioꝝ pro anno ꝓbationis ſi videatur prelatis valeat computari: ⁊ habetur in cõuentu ſalmantino.

¶ DECLARATUR inſuper ꝙ fratres noſtri non poſſunt nec debent intrare interiores officinas quorumlibet monaſteriorum monialiũ regula prohibente: niſi in extreme neceſſitatis articulo videlicet ſi aliqua monialis moreretur: ⁊ ꝙ alius confeſſor pro ea audiẽda faciliter nõ poſ-

ſet inuenſri.
¶ MONEANTUR vicarij prouinciales: ꝙ quando generali capi tulo intereſſe nõ poſſunt: ſuis per litteras renũcient officijs: ſuas excuſati ones rationabiliter allegent ⁊ de conſenſu duoꝝ vel trium guardianorũ ⁊ conſilio ſuos comiſſarios inſtituant ⁊ per litteras teſtimonium de ipis perbibeant.

¶ DECLARATUR inſup: ꝙ cũ receptꝰ fuerit aliqs clauſtralis vel collectanus aliq̃ cõtagioſa infirmitate percuſſus quã ipe reuelare re nuit in eiꝰ receptione licet ab eo perquirat̃ de eiꝰ ſanitate: cognita eiꝰ in firmitate bene põt expelli ne alios inficiat: cũ nr̃a obſeruãtia nõ intendat talẽ recipe: ⁊ fraus ⁊ dolus nulli patrocinari debet. Cõſultiꝰ tñ cẽt: ꝙ dũ tales recipiunt̃: eis fieret ꝓteſtatio: ꝙ ſi talibus infirmitatibus teneant̃: recipientes nullo pacto eum recipere intendũt. ¶ Si aũt aliquis talium clauſtralium apud nos recipiatur ⁊ poſtea aſpiciens retro aufugeret: non eſt requirendus: ſed requiratur eius anima in manibus ſuis.

¶ ORDINATUR inſuper: ꝙ nullus patiens defectum natalium poſſit decetero promoueri ad officium prelationis ſeu regiminis ſine ſpe ciali diſpenſatione capituli generalis vel Re. patris vicarij generalis cũ conſilio aliquorum diſcretorum. Siqui autem virtute priuilegij domini ſixti fuerunt alias diſpenſati tolerentur: verũtamen nulli ſic de cetero pro moueantur.

¶ QUANDO Re. pater vicarius generalis ad aliquem cõuentũ ve niet: recipiat̃ ad portam eccl'ie vel ꝯuentus per guardianũ cũ fratribꝰ ad unatis ſine luminaribus ⁊ cruce: ⁊ maxime qñ ſcitur eiꝰ aduentus. Cum aũt ingrediatur aliquam prouinciam: bonum erit ꝙ per prouincialem re cipiatur cum probioribus prouincie. Cũ vero ad capitulũ generale: reci piatur per aliquos patres principaliores ⁊ ſibi obuiet̃ vſq; ad portaꝫ vil le vel ciuitatis. Et idem fiat in ꝓuincialibus capl'is.

¶ DEPONANTUR guardiani ⁊ pena proprietarij puniant̃: qui ratione debiti cuiuſcunq; ſeu aliorum bonorum temporalium fecerint ex cõmunicari ſeu detineri vel vexari quoſcunq; ſeculares. Subditi vero q talia procurauerint: pena ꝓprietarij puniantur ⁊ de cõuentu confuſibili ter expellantur.

¶ DECETERO non preſententur littere ꝯfraternitatis ad ſignan dum niſi per patrem ꝓuincialem vel guardianum ſeu alium ꝓbuꝫ patrẽ ⁊ notum. Et nullus cõmiſſarius poſſit dare eaſdem lr̃as inalbo: ſed ſolũ vbi ſunt nomina expreſſa.

¶ FRATRES indiarũ de licentia ſui archiepiſcopi poſſunt edifica re loca cum nullus contradicat: ⁊ hoc etiam per cõmunicationem maris magni carmelitarum. Iterum auteꝫ prouidebitur eis de auctoritate per litteras apoſtolicas.

¶ Explicit tabula.

¶ TEMPORE prefati Re. patris vicarij generalis fratris martia lis boulier. ſ. ãno dñi. m. diij. ꝑdictus Re. magiſter frater egidiꝰ amerinꝰ miniſter ge. totiꝰ ordinis reformatꝰ vt apparebat: venit i hiſpaniam ⁊ ad

curiam dñoꝝ regū ferdinandi ⁊ eliſabeth acceſſit: oſtẽdens ſe nimio zelo
velle totum ordinem reformare vt eſſet vnum ouile ⁊ vnus paſtor. ⁊ qꝛ
nimiã contradictionem aut multas exceptiones ad hoc peragendū rep-
perit tam ex parte pꝛefati Re. prīs vicarij generalis q̃ȝ ceteroꝝ patrum
hiſpanie: abijt. Sed iteꝝ anno ſequẽti .ſ. M.D.viij. reuertiť ad eandẽ curi-
am oībus viribus ⁊ poſſe laborãs ꝓ dicta vnione ⁊ reformatione: cū ad
huc nil agere ſe poſſe cognouit (ꝓuinciã aragonie tm̄ ſub ſua obedientia
relinquẽs) almã vrbẽ petijt ⁊ a ſanctiſſimo dño nr̄o Julio. Scdo papa
moderno breuia obtinuit plura. quoꝝ auctate ꝯgregauit Re. pres vica-
rios generales ⁊ ꝓuinciales citra ⁊ vltramõtanos obſeruãtie atq̃ voca-
les cuiuſlibet ꝓuincie: necnõ ꝓuinciales miniſtros cuſtodes atq̃ voca-
les totiꝰ ſui miniſterij in ſcām vrbẽ romanã ꝓ reformatione ⁊ vnione to
tiꝰ ordinis btiſſimi pris frãciſci ꝑdicta. ⁊ ſic caplm generaliſſimū ibideȝ
celebrauit anno dñi. M.D.vi. in ſanctiſſimo feſto pẽtecoſtes. ¶ In quo ge-
neraliſſimo caplo que acta ſint aut ordinata nondū nobis ſignificata ſūt
ideo intacta reliquimus.

¶ Incipiunt conſtitutiones Martini. v. ſuper regulã fratrum minorum.

IOannes miſeratione diuina
tituli ſancti petri ad vincula ſacroſancte eccl'ie romane pꝛeſ-
byter ⁊ cardinals reformator ordinis minoꝝ ac legatus
a latere cū plenaria ptãte ad capl'm gñale eiuſdẽ ordinis
celebratū ſub anno dñi. M.cccc.xx. mẽſis Julij die qntadecima in feſto
corpis chꝛiſti a ſede aplica ſpāliter deputatꝰ. Venerabilibꝰ fribus gene
rali ac ꝓuincialibꝰ miniſtris ac vniuerſis ⁊ ſingulis fribus ordinis mino
rū Salutẽ ⁊ ſyncerã in dño ieſu chꝛiſto deuotionẽ. Nõ eſt nouū ſi ꝓ reꝝ
ac tẽpoꝝ exigẽtia leges innouẽtur hūane: qm̄ ſi nihil ſub celo nouū: plus
tn̄ timeri ſolet qđ ſpāliter iniūgiť q̃ȝ qđ gñaliter inhibeť: ⁊ centies repe
tita placebūt ac diuerſa in vnū collecta facilꝰ ſeruãtur. Et q̃ vſu vileſcunt
antiqua pariter ⁊ renouata delectãt. Renouamini inquit ille pꝛeco reful
gens ſpū mentis vr̄e: ⁊ induite nouū hoīem qui ſm deū creatus eſt in iu
ſticia ⁊ ſanctitate veritatis. Et nolite ꝯformari huic ſcl'o: ſed reformami-
ni in nouitate ſenſus veſtri: vt ꝓbetis q̃ ſit voluntas dei bona bñplacẽs
⁊ perfecta. Sicut eni in vno corpoꝛe multa habemꝰ mẽbra: oīa aūt mẽ
bra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in chri-
ſto ieſu qui eſt caput noſtruȝ. creator, dux ⁊ redemptor. dn̄s ⁊ magiſter.
Vos aūt genus electū, regale ſacerdotiū. gens ſancta. populꝰ acquiſitio
nis: quos deus vocauit non in immundiciam ſed in ſanctificationem: vt
virtutes annuncietis illius qui de tenebris vos vocauit in admirabile
lumen ſuum euangelice perfectionis ieſu chꝛiſti filij dei: qui ſue ſpon-
ſe tenerrimus pꝛedilector non ceſſat quotidie pꝛouidere de remedijs ⁊
auxilijs opportunis: nouellis eã floribꝰ fulciendo pulcherrimis: ſetiſq̃

deſiderijs diuinoꝝ charismatū ⁊ gratiaꝝ copioſius irrigando: adornan doq; fructibus operum fecundoꝝ tribuentium incrementa virtutuz germine verbi dei. Sponſa ſiquidem chriſti eccleſia eſt: ſed in propoſito noſtro fratrū minoꝝ religio que vertit reformanda: quā altiſſimus dei fili⁹ ieſus chriſtus ſibi quondā ſingulari anullo mirifice deſponſauit: cū eiuſdem religionis inſtitutorem ⁊ ducez ſue ſanctiſſime paſſionis priuilegio decorauit: ac ſpūalibus ſigillis ſacris videlicet ſtigmatibus mirabiliter īſigniuit. Que quidē ſacra religio licet ſit fundata ſuper illo firmiſſimo fundamento preter quod nemo aliud ponere poteſt: quod eſt ſanctiſſimuz ſuum euangeliū: quaſi ad modū fluctuantis nauicule procellis agitata ventorum tentationū ſcȝ pulſibus vulnerata q̄ plurimis: tot indiget ſemper alme matris eccl'e ꝓuidentijs ⁊ fauoribus: quot quatitur impulſibus et vitioꝝ vulneribus ſauciatur. ¶ Cum igitur nuper proximis temporibus retroactis nōnulle queruloſe reclamationes tum de ſcandaloſis predicationibus tum de alijs diſcurrentibus ⁊ infeſtis fratribus eiuſdez ordinis Sanctiſſimi dñi noſtri dñi Martini diuina prouidentia pape quinti ſepius propulſauerint pias aures ⁊ auditū: hinc eſt ꝙ pro vniuerſali reformatione eiuſdez ordinis prelibati infra ſcripta ſtatuta recollegimus: ordinauimus ⁊ auctoritate aplica ꝯfirmauimus: auctenticauimus: roborauim⁹ ⁊ ab omnibus ⁊ ſingulis fratribus eiuſdem ordinis voluimus ⁊ mandauimus inuiolabiliter obſeruari tam a capitibus q̄ a membris. Diſcurrētia ſcdm ordinem ⁊ ꝓceſſum regule dicte per duodeciȝ capitula diſtincte ⁊ particulariter ordinate.

¶ Primū capitulum.

In primis quo ad primū capitulum regule. Quia dubitatum eſt inter fratres propter illud verbum regule ſanctum euangeliū obſeruare: dicim⁹ ⁊ declaramus: ꝙ ad illa ꝯſilia fratres tantūmodo obligantur: q̄ in iſta regula preceptorie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equipollentibus ſunt expreſſa: iuxta declarationē felicis recordationis Clemētis quinti in declarationis ſue. i. c. Exiui de paradiſo. extra de ver. ſignificationib⁹ in clementis. ⁊ qꝛ intelleximus declaramus ꝙ illud qđ ponitur in regula de nō habendo plures tunicas q̄ vnam cum caputio ⁊ aliam ſine caputio: itē de nō portandis calciamentis et de nō equitando extra caſuz neceſſitatis: item ꝙ fratres induantur vilibus veſtimentis: itez ꝙ ieiunare a feſto oium ſanctoꝝ vſq; ad natiuitatem domini ⁊ in ſextis ferijs teneantur: item ꝙ clerici faciant diuinū officiū ſcdm ordinem ſancte romane eccleſie: item ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes pro neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊ fratribus induendis ſollicitam curam gerant: item ꝙ ſi quis in infirmitatez ceciderit alij fratres debent ei ſeruire ſicut vellent ſibi ſeruiri: itez ꝙ fratres non predicent in epatu alicuius epi: cum ab eo illis fuerit contradictum: item ꝙ nullus audeat populo predicare: niſi a generali miniſtro ⁊ alijs quibus ſm declarationem hoc competit fuerit examinatus ⁊ approbatus. ⁊

Declaratio illius vbi r'le. ſ. ſāctū euāgelium obſuare.

ad hoc inſtitutus: item ꝙ frates q cognoſcerent ſe nō poſſe regulā ſpūali
ter obſeruare: debeant ⁊ poſſint ad ſuos miniſtros recurrere: item omnia
q̄ ponūtur in regula ad formā habitus tā nouicioꝝ ꝗ̄ profeſſorum necnō
admodum receptionis ad ordinē ⁊ profeſſionis ſpectantia ſunt ab ipſis
fratribus ſicut obligatoria obſeruanda: niſi recipientibus quo ad habitū
nouiciorum ſicut dicit regula ſm deum aliud videatur. Hec inq̄ omnia
ſunt a fratribus tanq̄ obligatoria obſeruanda. Item ordo cōiter ſentit ⁊
ſenſit tenet ⁊ tenuit ab antiquo: ꝙ vbicūq̄ ponitur in regula hoc vocabu-
lum teneantur obtinet vim precepti: ⁊ ſeruari debet a fratribus ſicut tale.

De tunicis. ¶ De tunicis declaramus ſm quattuor magiſtros ſcʒ Gaufridū: Alexan
drum de ales: Joannem de rypa: ⁊ Richardum: ꝙ miniſtri ⁊ p̄lati poſ-
ſunt plures concedere cum viderint neceſſarium ſm loca ⁊ tempora et
frigidas regiones.

De teſtamento S. franciſci. ¶ Sciant etiam fratres ſe non obligari ad teſtamētū
beati patris Franciſci ſm declarationes ſummorum pontificum Grego
rij noni. Innocentij quarti. Alexandri quarti. Nicolai tertij: ⁊ Clementis
quinti. Et ꝙ omnes fratres vt dignum ⁊ iuſtum eſt reuerentiam exhibe-
ant ⁊ honorem humilem obedientiam ⁊ firmiſſimam fidelitatem ſanctiſ
ſimo domino noſtro pape ⁊ ſacroſancte ſedi apoſtolice vt ex principio ⁊
fine regule obligantur: ceteriſq̄ clericis ⁊ prelatis ꝓut congruum eſt et
intentio fuit ſanctiſſimi patris Franciſci: q preſbyteros monuit pre cun

De obediētia. ctis reuereri. ¶ Item ſtatuimus ⁊ ordinamus ꝙ omnes ⁊ ſinguli fratres
gallici hiſpani ⁊ teutonici ⁊ quicūq̄ alij per orbē terrarum conſtituti obe
dire teneantur ⁊ debeant ſuis p̄latis ſcʒ generali miniſtro ꝓuincialibꝫ cu
ſtodibus ⁊ guardianis ⁊ quibuſcūq̄ alijs prelatis ordinis per regulā da
tis: nō obſtante quocūq̄ priuilegio ſeu indulto q̄uocūq̄ vel qualitercūq̄
cōceſſo in concilio cōſtancieñ. in curia romana vel alibi vbicūq̄. Caſſan-
do reuocando ⁊ annullando ⁊ nullius decernendo valitudinis ac ſi nūq̄ ꝯ
ceſſa fuiſſent. ¶ Et ſiqua monaſteria monialiū ex aliqua bulla ap̄lica com
miſſa fuerint aliquibus particularibus fratribus: ex nūc predicti fratres
ſiue in hiſpania ſiue alibi reſignare ea debeant miniſtris ꝓuincialibꝫ: niſi
eiſdem per p̄dictos de nouo fuerint recōmiſſa ſub pena inobedientie cō-

De pauptate. tumacis. ¶ Itē quo ad votū paupertatis id eſt viuēdo ſine ꝓprio ⁊ ꝙ frēs
nihil ſibi approprient: ſtatuimus ⁊ ordinamus illud incōcuſſe tenendum
qđ felicis recordationis Nicolaus tertius declarauit in ſua decretali. ex-
tra de ver. ſignificationibus. Exijt q ſeminat libro. vj. Porro ſucceſſiue ⁊
ſeriatim per ordinē vſq̄ ad. §. vexꝗ expſſe ꝯtinet in rl'a. Et ꝙ qlibet con
uētus habeat ſuū ꝓcuratorē ſʒ declarationē ⁊ priuilegiū dn̄i Nicolai. 3.

De caſtitate. ⁊ Martini. 4. ⁊ ſanctiſſimi dn̄i patris ⁊ dn̄i Martini quinti. ¶ Itē quo
ad votū caſtitatis. Statuimꝰ ⁊ ordinamus ſeruandū eſſe ſtatutū Guillel
mi farinerij ⁊ fratrū in capl'o generali Aſſiſij celebrato anno dn̄i. m. cccc.
quīquageſimo q̄rto. §. iiij. c. vij. vbi ſic habetur. Fratres euidenter notati
de ſuſpectis ꝯſortijs mulieꝝ ⁊ colloquijs q̄ in rl'a ꝓhibent̄: ſi admoniti ⁊
ſufficiēter correcti ſe nō correxerint: ſi in officijs fuerint: ab oībus officijs
abſoluant̄ vel ſuſpendant̄: nec taliter ſuſpenſi vel abſoluti reſtituantur niſi
ſi in prouinciali capl'o per miniſtrū. Si vero in officijs non fuerint: priuē-

tur libris ⁊ omni actu legitimo. Et cui hec pena nõ cõpetit: ꝓbationis ca
putio ⁊ alijs penis grauibus puniatur ad arbitrium miniſtroꝝ: ⁊ ad hoc
miniſtri firmiter teneantur. Et intelliguntur ſuſpecta conſortia nõ ſolum
de mulieribus: ſed etiã de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcũq;. Quicũ-
q; frater conſuetus fuerit a ſuo ſocio fratre cũ mulieribus ſequeſtrari: de
quibus iudicio prelati ſui merito poſſit oriri ſuſpitio: ſi canonice monit⁹
⁊ correctus ſe nõ emendauerit: tanq; ſuſpectus de mulieribus omnibus
officijs ordinis ⁊ actibus legitimis ſit priuatus. Et ſi taliter punitus ite
rato duobus fidedignis teſtibus cõuincat̃ de ſequeſtratione predicta: vel
ſi ſequeſtrationes hmõi ſuſpitionẽ violentã multũ facerent ſui prelati iu-
dicio de conſilio diſcretoꝝ ⁊ nõ probaret̃ legitime: abſq; monitione vl'p̃
monitione arctetur ad veritatem dicendam. Si vero vnus teſtis ſfidedi-
gnus de ſequeſtratione p̃dicta appareat contra euꝫ ⁊ alius de lapſu car
nis: arctetur grauius in domo diſcipline. Si vero aliqs de inuiolabili cri
mine ꝑpter qđ ira dei venit in filios diffidentie fuerit (qđ abſit) notatus
⁊ conuictus: carceri ꝑpetuo mancipet̃: vbi oi die igne circa ipm accenſo
corpore denudato diſciplinatus: panẽ ⁊ aquam quotidie comedens: de-
fleat vitam ſuam in amaritudine ⁊ dolore. Cu ca quod prelati ſi fuerint
negligentes: ipo facto ſuis officijs ſint priuati.

¶ Secundũ capitulũ. De receptione ad ordinẽ

Quo ad ſecundũ capitulũ regu
le Qualiter volẽtes venire ad ordinẽ ⁊c. Statuim⁹ ⁊ ordi
namus illud fore ſeruandũ qđ felicis recordatõis Nicola
us papa. iij. declarauit in p̃dicta decretali. Exijt q ſeminat
vbi dicit. Sꝫ qm̃ in deſiderijs noſtris gerit̃ vt ad dei gl'iam ſalus ꝓficiat
aiaꝝ: ac rect⁹ ordo per quem iugiter ad amorem diuinũ affectio chriſtia-
ne religionis accendit̃ ⁊ merito ⁊ numero augeat̃: ꝯcedimus ⁊ p̃nti ſta-
tuto firmamus licere nõ ſolũ generali miniſtro ſꝫ etiã ꝓuincialibus mini
ſtris pſonas fugientes a ſeculo in frẽs recipe: q̃ miniſtroꝝ ꝓuincialiũ licẽ
tia p ipm generalẽ ſiq̃n expedire viderit poſſit arctari. Vicarij v'o ꝓuin-
cialiũ miniſtroꝝ/ex officio vicarie licẽtiã ſibi hãc nouerit interdictã: niſi p
miniſtros eoſdem qbus hoc poſſe ꝯmittere vicarijs ⁊ alijs licere decerni
mus: hoc ipis vicarijs ſpecialiter ꝯmittatur. Caueant tamen ipi prouin-
ciales q hoc nõ indiſtincte: nõ paſſim: ſed ſic cõſiderate cõmittant: ſicq;
illis qbus hoc cõmitti contigerit fidelibus cõſilijs fulciant: q oia diſcre
te ꝓcedant. Nec indifferenter oẽs admittant̃ ad ordineꝫ: ſed illi q ſuffra-
gantibus eis litteratura idoneitate vl' alijs circũſtantijs poſſint vtiles eẽ
ordini: ſibiq; p vite meritum ⁊ alijs proficere per exemplũ. Hec nicola⁹.

Quib⁹ ꝯpetat lĩia recipiendi frẽs ad ordinẽ: ⁊ ſi cõmittere poſſint.

¶ Statuimus ⁊ ordinamus: q nullus recipiatur ad ordinem niſi annuꝫ
xiiij. compleuerit etiam ſi oblatus fuerit a parentibus: niſi pro ſcandalo
vitando foret filius militis vel ſuperioris dignitatis. Nec recipiatur ali
quis ad profeſſioneꝫ niſi annuꝫ compleuerit ꝓbationis. Et venientes ad
ordinem diligenter examinentur de fide catholica ⁊ de eccleſiaſticis ſa-

Qui ⁊ q̃les ſint recipiẽdi ad ordinem.

cramentis: vt in regula continetur. Jtez ꝙ ſint fideles catholici ⁊ de nullo errore ſuſpecti: matrimonio nō ligati per copulam carnalem: corpore ſani: animo prompti: legitime nati: debitis expediti: cōditione liberi: nulla infamia vulgari notati: competenter litterati vel ad alios labores ordinis fratribus honeſtos ⁊ vtiles apti: aut talis conditōis exiſtentes ꝙ eorum receptio clero ⁊ populo nō modicam edificationem afferet. ¶ Et ꝙ venientes ad ordinem de bonis ſuis faciant quicqd dn̄s inſpirauerit eis ſm regulam ⁊ declarationem Clemētis. v. Ceteꝝ cum chriſti confeſſori ingredientes velit eſſe liberos vt faciant de rebus ſuis qd̄ dn̄s inſpirabit: nō videtur ꝓhibere quin liceat eos recipere ꝯſideratis ſcȝ eoꝝ neceſſitatibus ⁊ moderaminibus declarationis iam dicte ſi quid de bonis ſuis intrans ſicut ceteris pauperibꝰ ꝑ modū elemoſyne libere velit dare. ¶ Jtē de qualitate habitus cum regula dicat ꝙ fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: ſtatuimus ⁊ ordinamus: vt in generalibus ſtatutis ꝑdicti Guillelmi habetur. c. ij. ꝙ veſtimentoꝝ vilitas attendatur in ꝑcio pariter ⁊ colore: ita ꝙ ſemper in veſtimētis reluceat aſperitas vilitas ⁊ paupertas. Et vt ignorantia nemini ſit occaſio delinquendi: ordinamus ꝙ omnes fratres veſtimentis talibus induantur: quod nec ſint adeo precioſa: vt videntes ea curioſitatem vel vanitatem notare debeant: nec ita vilia ⁊ groſſa: ꝙ ipſa videntes ad terrorem inducant ⁊ ꝓuocent ad deriſuȝ. Longitudo autem habitus vltra longitudinē fratris deferentis talis ſit: ꝙ nec plica vltra quattuor digitos protendatur: nec ita breuis quin chorda ex ea valeat operiri. Latitudo vero decem ⁊ octo palmoꝝ nō excedat menſuram: nec ſit minor quindecim. ¶ Caputium vero tali modo fiat: ꝙ exiſtens in capite extremitas per longitudinem duoꝝ digitoꝝ cingulū nō excedat: nec per longitudinem duoꝝ digitoꝝ ſupra cingulū debeat remanere: cui longitudini correſpondeat ꝓportionabiliter latitudo ſiue caputij quantitas. ¶ De mantellis aūt ⁊ de modo dormiendi ī camiſijs ⁊ cingulo ⁊ de calciamentis in omnibus obſeruetur regule ſtatutū Guillelmi in. ij. capl̄o vbi habetur ſic. Mantellos quoqꝫ de panno vili ⁊ humili fratres habeant nō rugatos circa collum vel criſpos: nec vſqꝫ ad terram per integrum ſaltem palmū protenſos. Et in forma ſeruetur modꝰ antiquus ⁊ hactenus cōſuetus curioſitate qualibet abdicata. ¶ Nec dormiant fratres vnqꝫ ſine habitu cingulo ⁊ femoralibus: niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogantur. ¶ Jtem ſani fratres in dormitorio culcitris ⁊ puluinarijs de pluma ⁊ lintheaminibus nō vtantur. ¶ Cingulū habeatur chorda cōmunis ⁊ rudis: ⁊ omnis curioſitas ab ea penitꝰ abſcindatur. ¶ Jtem cum ab inſtitutione ordinis de forma noſtri habitus ſit ſine calciamentis incedere: ⁊ regula calciamenta nō concedat niſi ijs q manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogantur: ordinamus inſup ꝙ nullus vadat conſuetudinarie calciatus: niſi eius euidens neceſſitas fratribꝰ innoteſcat: vel per guardianū ſuum coram fratribus fuerit ſufficiens indicata. Si qs vero inuētus fuerit vitioſus: in terra comedat in cōuentu. Exceſſus in tunicis ⁊ mantellis ⁊ calciamentis caſtigatione qua conuenit cōprimatur: ita ꝙ in omnibus q̄ ad habitum fratrum ſpectant ad imita

Utrū liceat recipe ō bonis īgredientiū.

De q̄litate habitus.

De caputio.

De mātellis ⁊ alijs ad veſtitū ⁊ dormitioneȝ opportunis.

De calciamētis

tionē patrũ nřoꝝ ſemꝑ reluceat aſperitas vilitas ⁊ pauꝑtas.

¶Tertiũ.c. De diuino officio, ieiunio ⁊ forma iter faciendi.

Quo ad tertiũ capitulũ regule De diuino officio: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ſeruādā eē cõſuetudinē bñdicti.ca.primo.vbi ſic dicit. In primis circa agendũ diuinũ officiũ eadē aucte aplica ordinam⁹: ꝙ ante miſſarũ ⁊ horarũ principia frēs oēs quos cauſa rõnabilis nõ excuſat ad choꝝ ꝯueniāt dño ꝑparaturi corda ſua: ibiqꝫ ſine riſu. murmure. diſcurſu. vanis ⁊ vagis aſpectibus ſub ſilentio ⁊ pace cũ debita grauitate permaneāt: cantēt ⁊ orēt ⁊ vſqꝫ in finē vnanimiter pſeuerēt. Quia vero cantus eccřiaſtic⁹ diuine laudis ⁊ ſacrificiũ fructuſqꝫ labioꝝ canētiũ non ſolũ eoꝝ qui pſallũt: ſed etiā auditoꝝ edificatio eſſe debet: eoſdem frēs hortamur in dño: vt diuinas laudes integre. attente. honeſte ac religioſe pſolnāt: geſt⁹ leues ⁊ cant⁹ diſſolutos ⁊ fractos oīno declinēt: ſꝫ tractim pſallāt debito more: incepta q̄ ſimul canēda forēt ſimul cõcināt: ſimul pauſent ſicut in ꝑdicto capřo continet. Hoc addito: ꝙ circa cātũ in locis vbi pauci ſũt frēs qui nõ ſufficerēt ad cantādũ vel alia rõnabili cā ꝑlati poſſint diſpenſare cũ viderint expedire. ¶Itē de ieiunio illa ſeruētur: q̄ i ŕla ꝯtinent. ¶Itē de nõ eqtando fiat vt regula dicit: ſcꝫ ꝑterqꝫ in caſu neceſſitatis: attētis tñ verbis ſancti Bonauenture in ſua declaratiõe ſuꝑ hoc paſſu qui dicit. Frēs non debēt equitare neqꝫ q̄drigare neqꝫ bigare niſi manifeſta neceſſitate. ſ. ꝓlixi itineris vel impediti itineris vel negocij vrgentis vel infirmitate cogant. De ieiunio ⁊ d̄ non equitādo.

¶Quartium ca. De procuratiõe elemoſynarũ pecuniariarum.

Quo ad quartũ capitulũ regule ꝙ frēs nõ recipiant pecuniā: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ iuxta declarationē nicolai tertij ⁊ clemētis. v. ⁊ martini. iiij. ⁊ .v. ꝙ quilibet ꝯuentus ſeu locus habeat ſuũ ꝓcuratorē ꝫ economũ. ſyndicũ ⁊ actorē: cui oīs elemoſyna pecuniaria ⁊ alia q̄ ad pecuniā reduci pñt integraliter aſſignet. Qui eaſdē diſpēſare d̄beāt legaliter ⁊ fideliter pro repatione ꝯuētuũ ⁊ locoꝝ ad alias quoqꝫ neceſſitates fratrũ ꝓ tꝑe occurrētes: ⁊ ꝙ frēs nullo mõ denarios vel pecuniā recipiant: ſi qs aũt ꝯtrariũ attētauerit: ipõ facto oī actu legitimo ſit priuat⁹. Et cui hec pena non ꝯpetit: pena carceris puniat. In oībus aũt q̄ vltra hoc magis vident arctare frēs ſiue ex declaratiõe clemētis ſiue quacũqꝫ alia declaratiõe ſũmoꝝ põtificũ vel alioꝝ quorũcũqꝫ aplica notabili auctoritate ꝯmiſſa miſericorditer diſpēſam⁹. Nõ aſtringētes eos ꝑteres q voluerint ꝑdictas declaratiões ſeruare: qn ſuo voto ſatiſfacietes ſeruare valeāt ⁊ tenere. ¶Itē miniſtri ⁊ ꝑlati ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ſolicitā cu De neceſſitatib⁹ infirmoꝝ.

rā gerāt: dſligēter in neceſſarijs ꝓuidēdo: ordināndo infirmarios vel alios frēs deputādo ſeruitijs eoꝝ: qui ꝺputati ſi culpabiles inuēti fuerint vel notabiliter negligētes pſidentiū arbitrio puniāť. Et oīa fiāt circa pdicta: ſicut in vr̃is gñalibꝰ ſtatutis ordinis p̄dicti guillelmi q̃rto .c. ꝯtineť.

ℭ Quintū .c. De fratrum labore.

Quo ad quintū regule capitulū De mō laborandi: ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ꝙ frēs hn̄tes gr̃az laborādi laborēt fidelr̃ ⁊ deuote: put in rl̃a cōtineť. Merceſq3 laboꝝ ſi pecuniaria fuerit: p ſoluētē ſtatiз aſſigneť pcuratori ꝯuētꝰ ſiue loci. Qz ſi pecuniaria nō fuerit: cōſigneť p̄lato eiuſdē loci: de q̄ poſſit oībꝰ fribꝰ ibidē ꝯmorātibꝰ cōiter put neceſſitas exegerit cōiter ꝓuidere. Per hec tñ nullꝰ frūз p̄ſumat pueoꝝ ſcholas regere i ꝯuētu vl̃ extra ſcl̃ariū pſonaꝝ ſub pena ꝑuatōis actuū legitimoꝝ.

ℭ Sextū .c. De proprietate ⁊ elemoſyna.

Quo ad ſextū capitulūз regule ꝙ frēs nihil ſibi appropriēt: ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ab vniuerſis ſuādū put rl̃a dicit. Et q ꝯtrariū fecerit: puniať vt ſupra dcm̄ eſt de pecunijs. Itē ꝙ oēs frēs vadāt p elemoſyna ꝯfidēter iuxta diſcretionē p̄lati p̄ſidētꝫ: cuiꝰ arbitrio ꝯmittimꝰ diſcernēdū: q ꝯgrui ſunt p elemoſyna mittēdi vel qui non.

ℭ Septimū .c. De abſolutione ab aliquibus caſibus.

Quo ad ſeptimū capitulum regule: ꝺ pnia fribꝰ iponēda peccātibꝰ: ſtatuimꝰ ⁊ ordiamꝰ ꝙ nullꝰ fr̃ ꝓuinciali miſtro iferior niſi ex ſpāli gñal vl̃ ꝓui. miſtroꝝ lnia poſſit aliquē frēз abſolueř a pctō iobediētie ꝯtumacꝫ: ꝓpetarie reꝝ detētiōis: lapſꝰ carnis: furti rei notabil: iniectionis manuū violēte: falſi teſtimonij i iudicio facti: ꝯpoſitiōis vl̃ ꝓiectiōis aut publicatiōis libelli famoſi: falſificatiōis ſigilli cuiuſcūq3 pſone notabil: falſe teſtificatiōis i infamiā cuiuſcūq3. Si qs āt ꝯtrariū attētauerit ipſo fcō actibꝰ legitimis ſit ꝑuatꝰ. Et ſi legitie fuerit ꝺphēſꝰ carceri mācipeť.

ℭ Octauū .c. De electione ⁊ ſocijs miniſtri ge.

Quo ad octauū capitulū regule. de electiōe gñal miniſtri q̄ lāgueſcēte capite cetera mēbra dolēt: ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ꝙ electio gñal miniſtri canonice celebreť i ca. pēthecoſtes a miſtriſ ꝓuincialibꝰ ⁊ cuſtodibꝰ: put rl̃a dicit. Ipi āt electores i tāta religiōe ſtudeāt hr̃e paſtoreз: q ſcīa vita ⁊ moribꝰ ⁊ exēplo merito valeat magꝫ ꝓdeſſe: q̄ ābitioſe p̄eſſe oībꝰ recōmiſſis oī poſtpoſito amore. odio ⁊ timore, p̄ce ⁊ p̄cio vl̃ rācore. Qz ſi ſecꝰ factū fuerit: electio nulla ſit ⁊ electores voce actiua ⁊ paſſiua ꝑpetuo ſint ꝑuati. ℭ Itē ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ꝙ gñal miſter nō hēat ſe,

cũ plures duob⁹ ſocijs notabilib⁹ vno ciſmõtano ⁊ alio vltramõtano: addito ſocio ſcriptore vl' alio ſuitore cũ vno famulo. ¶ Et q̄ decetero ſi gñal' ſit vltramõtan⁹: ſoci⁹ ciſmontan⁹ teneát ſigillũ ordinis: nec poſſit eos gñal' ↄmutare ad libitũ: niſi morte iteruenićte vl' alia cã legitima: vt caſu notabili i locũ vni⁹ ſubſtitutionẽ alteri⁹ ſocij de ↄſilio diſcretoꝝ coarctaꝑ. ¶ Itẽ q̄ ſꝫ dclarationẽ .iiij. doctoꝝ gñal' ñ poſſit imutaꝑ aliq̃ ordinata p ipſꝫ ca. gñale ſine ipi⁹ capl'i gñal' aſſẽſu i ijs q̃ tãgũt rl'e puritatẽ. Nec poſſit aliquẽ lniare ad curſũ magiſterij: niſi fuerit pñtat⁹ p miniſtꝝ ꝓuicie ſue. Qui neminẽ audeat pñtare niſi d̃ ↄſilio ⁊ aſſẽſu ipi⁹ capl'i ꝓuicial'. ¶ Itẽ p̄dict⁹ gñal' miſter nullã exactionẽ pecuniariaꝫ facere poſſit neq꜡ ꝓ ↄfirmatiõe miſtroꝝ neq꜡ p viſitatiõe ꝓuiciaꝝ neq꜡ ꝓ magiſterio aut veſtiario vl' lr̃is officioꝝ aut ſuffragioꝝ aut q̃cũq꜡ occaſiõe vl' colore q̃ſitꝝ. Qꝫ ſi ſec⁹ fecerit ipõ fcõ ſuo officio ſit ꝓuat⁹: nec teneãt frẽs vlteri⁹ ſibi obedire. Et ſi exĩde i poſteꝝ p̄ſũpſerit gñalat⁹ officiũ tenere: ipõ fctõ ſit ꝓiur⁹ ⁊ ĩhabil' ad q̃cũq꜡ officia vl' bñficia, honores ſeu dignitates: tã i ordie q̃ꝫ ex̃ ordinẽ. ¶ Itẽ q̄ nõ faciat vicarios i ꝓuicijs: niſi ex caſib⁹ neceſſarijs ⁊ opportũis: qb⁹ expletꝫ: vicariat⁹ officiũ ipõ fcõ volum⁹ expiraꝑ

¶ Nonũ. c. De predicatoribus.

Quoad nonũ capitulũ regule. de p̄dicatorib⁹: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ q̄ frẽs nõ p̄dicẽt i epatu alicui⁹ epi cũ ab eo ill' fuerit ↄ̃dictũ: ſꝫ cũ oi hũilitate ⁊ reuerẽtia p̄latos eccl'ie d̃bẽt venerari. ¶ Itẽ q̄ null⁹ p̄ſumat pplo p̄dicare niſi a generali miſtro vl' ꝓuicialib⁹ vl' ab alijs qb⁹ p gñalẽ miſtrũ fuerit ↄmiſſuꝫ examĩat⁹ extiterit ⁊ approbat⁹: ⁊ officiũ p̄dicatõis ſibi ↄceſſũ. ¶ Pñt nihilomin⁹ p̄fati miniſtri ↄceſſã p̄dicãdi lniaꝫ reuocare: ſuſpẽdere ⁊ arctare quotiẽs opportunũ fuerit ⁊ eis expedire videbiꝑ iuxta dclarationẽ p̄dicti nicolai tertij i p̄fata dcretali. Exijt q ſemi. ⁊ c. Qui qꝫ i codẽ. Et q̄ p̄dicti qb⁹ ↄmittiꝑ auc̃tas p̄dictã lniaꝫ ↄcedẽdi: nullũ ad p̄dicatiõis officiũ admittere d̃beãt: niſi extiterit admittẽd⁹ ſacerdos vl' diacon⁹ ad min⁹ etatꝫ. xxv. ãnoꝝ: ↄpetẽtꝫ lr̃ature: vita ⁊ morib⁹ approbat⁹: cui⁹ doctrine merito ppl'i edificari valeãt ſine ſcãdalo. Caueãt ãt oino p̄dicatores p̄dicti ne aliq̃ñ p̄ſumãt qcq̃ꝫ ↄ̃ libertatẽ ſacroſctẽ romane eccl'ie vl' eccl'iaſticꝫ pſonis dtrahere: vl' qd̃ abſit ſcãdalũ ↄ̃ clerũ vl' religionẽ aliquã excitare: aut pſonã aliquã pñtẽ crimĩaliꝑ noiare: qn poti⁹ ↄ̃ hereſes ⁊ ſciſmata ppl'os digne ⁊ fideliꝑ aiare: ⁊ orthodoxe fidei vitatẽ firmare: maxie ↄ̃ pñtẽ ſathanicã ⁊ dãnatã hereſiꝫ huſitaꝝ: ↄ̃ q̃s i aliq̃ pte ſmõis ꝓut vidibiꝑ expediẽs iuebaꝑ. ſi qs ãt temerarie ↄ̃ ſtatũ honorẽ ⁊ eccl'iaſticã libtatẽ p̄ſũpſerit p̄dicare: ipõ facto p̄dicatiõis officio ⁊ oi actu legitimo ſit ꝓuat⁹. Qꝫ ſi poſt p̄dictã ꝓuationẽ p̄ſũpſerit p̄dicare: p ſuos p̄latos oi appellatiõe poſtpoſita vel alio ſubterfugio: carceri mãcipeꝑ: ⁊ p̄lati ſi i p̄dictis fuerint negligentes: in eandem penam ſe nouerint icidiſſe: niſi legitima ⁊ rõnabili cauſa de impotẽtia ſe valeãt excuſare. Sup quos ⁊ p̄dictos p̄dicatores delinquentes ordinarij locorum plenam iuriſdictionem habeant puniendi ⁊ incarcerandi ſine alio proceſſu. Ad quod cũ op⁹ fuerit

De ſocijs.

Arctatio pñtãꝫ miſtri gñal'.

p̄dicti ordinarij inuocare poſſint brachiū ſecu̾lare. Itē ꝙ nullꝰ frater p̄ſu-
mat in alijs eccl̄ijs p̄dicare ad ſcādalū ⁊ dedecꝰ ordinis: niſi in ijs terris
vbi ꝓ tp̄e fuit ꝯſuetū: vt in q̄dragesima. ꝓceſſiōibꝰ ⁊ ſiſibꝰ: ⁊ tūc non ſine
lr̄ia p̄latoꝝ ordinis. Nec p̄dicent nouitates vel materias q̄ ſcādalū vidē
tur generare.

¶ Decimū. c. De admonitione fratrum.

Q Uo ad decimū capitulū regu
le. De āmonitiōe fratrū ſtatuimus ⁊ ordinamꝰ ꝙ p̄dictū
ca. diligēter p̄ miniſtrū executiōi debite demādet. Addē
tes inſup ꝙ q̄libet miniſter in ſua ꝓuincia vno ꝓuido ⁊
⁊ honeſto ſocio ſit ꝯtentꝰ cū vno ſeruitore: ſ3 ꝙ nullꝰ miniſter cuſtos guar
dianꝰ vel lector vel q̄cūq3 aliꝰ frater q̄cq̄3 exigat deuotiōis colore vel cā.
Qz ſi ſecꝰ fecerit: ipſo facto officio ſit priuatus ⁊ ſubditi deinceps ſibi obe
De ſtudio. — dire mīme teneāt. Et ſi q̄d aliq miniſtroꝝ generali miniſtro dare p̄ſūpſe
rit: ipſo facto vt ſupra ſuo officio ſint priuati. ¶ Statuimꝰ inſup: ꝙ mini
ſtri diligēter ⁊ ſollicite inſtēt ⁊ inuigilēt informatiōi ſtudioꝝ p̄ q̄libet ꝓ-
uincias: ita ⁊ taliter ꝙ q̄libet ſtudēti ꝓ poſſe ꝓuideāt de ſuis neceſſarijs
tā ꝓ libris q̄3 ꝓ reliq̄s oportunis rebꝰ de cōibꝰ elemoſynis p̄ ꝓcuratorē
receptis ꝓ quolibet ꝯuentu ſiue loco natiuo fr̄is ad ſtudiū ꝓmouēdi. Ex
hortātes ſtrictiſſime in viſceribꝰ ieſu chriſti ceteros fr̄es alioꝝ locoꝝ: cu3
viderint idoneos ad ſtudia ꝓmouēdos totis viribꝰ ipēdāt eiſdē auxiliū
ꝯſiliū ⁊ fauorē in q̄buſcūq3 opportunis: q̄rēdo elemoſynas ꝓ eis: recom
mēdādo volētibꝰ ſubuenire eiſdē: ſeruiēdo in nexibꝰ charitat3 cū ſcia do-
nū dei ſit: armatura ad defenſandū ſcām fidē catholicā: corona ordinis:
De cerimonijs — lumē veritatis ⁊ vita i tenebris ābulātiū. ¶ Similiter attēdāt p̄dicti mi
niſtri cū oī vigilātia ⁊ circūſpectiōe: ꝙ cerimonie ordinis tā q̄ ad diuinū
officiū q̄3 ad ſilentiū ⁊ alie cerimonie cōitatis ſpūalis ⁊ tp̄alis ſ3 antiq̄s
De debitis. — ordinis ꝯſuetudines obſeruēt. ¶ Et ſi qua ſūt debita de facto ꝯtracta: ſol
uāt de expropriatiōe fratrū vel locoꝝ de vineis ⁊ poſſeſſiōibꝰ ceteriſq3 re
bus in ordine rep̄tis: quoꝝ poſſeſſio ſ̄m puritatē r̄ḡe ſtatꝰ nō pōt ordini
ꝯuenire. Et ſi q̄d ſupeſſe poterit ꝓ p̄cio taliū reꝝ vēdēdarū vl̄ q̄ ex reddē
da rōne quorūcūq3 fratrū vel miniſtroꝝ aliorūq3 ſubditoꝝ: aſſignet ꝓcu
¶ De moderamie i viſitatione ⁊ pnia. — ratoribꝰ locoꝝ quorūcūq3 p̄ q̄ſlibet ꝓuincias ꝓ cōi vtilitate ⁊ ꝯmodita
te eorūdē fratrū vel locoꝝ. ¶ Miniſtri āt ⁊ p̄lati corrigāt ſuos ſubditos:
hūiliter ⁊ charitatiue eos viſitēt ſ3 r̄ḡam: delinq̄ntes miſericorditer pu-
niēdo iuxta tenorē ſeptimi capl̄i ſtatutoꝝ bn̄dicti. xij. vel alias ꝓut eiſdē
Qz foueāt d̄uoti fr̄es. — miniſtr3 ⁊ p̄latis meliꝰ videbit expedire. ¶ Itē cū in eodē ordine fuerint
⁊ ſint excellētes i d̄uotiōe ⁊ obſeruātia ſtrictiori r̄ḡe ꝓfeſſiōis: ordinamꝰ
ꝙ tales ſic viuētes p̄ p̄latos ſuos bn̄ tractēt: ⁊ fauorabiliter in ſuis d̄uo-
tiōibꝰ nutriāt i ſuis eremitorijs. ¶ Caueāt āt dicti p̄lati ne fr̄es aliquos
Qz nō mltiplicentur loca. — ad eremitoria mittāt ꝓ reſidētia ibi faciēda niſi maturos ſolidos ⁊ ꝓba
tos in r̄ḡari obſia: vbi fieri poterit bono mō. ¶ Itē decero nullꝰ audeat cō
uētꝰ aut loca ſeu eremitoria multiplicare ac de nouo edificare ſeu edifica

ri facere nō ſolū ꝑ frīb⁹ qn etiā ꝑ ſoꝛoꝛib⁹ ſine auc̄te dn̄i pape dn̄oꝝ dio ceſanoꝝ gn̄alis ⁊ ꝓuicialiū miniſtroꝝ ſine p̄iudicio cōuentuū ꝓpinquo rum in quoꝝ terminis hec ꝯtigerint attentari. Salua tn̄ decretali boni facij. viij. in. c. cum ex eo. de exceſſibus priuilegiatoꝝ li. vi. ¶ Itē vbi dicit regula ꝙ vbicūqꝫ ſunt frēs qui ſcirēt ⁊ cognoſcerēt ſe non poſſe rl'az ſpiritualiter obſeruare: declaram⁹ iuſtā debere eſſe cām recurrendi ad miniſtrum. ſ. vt cum tali loco in quo moꝛātur ānexa eſt ꝓpꝛietas vel cura aiarum: pueros baptizādi: ⁊ alia pꝛocbialia faciendi: aut qꝛ dn̄o reclamante ibi moꝛātur frēs: aut qꝛ ꝓpter neceſſarioꝝ penuriā opoꝛtet eos in cōgregationib⁹ vel q̄ſtibus inhoneſtis ꝯtra regule puritatē ⁊ vſuȝ oꝛdinis generalē excedere: aut ꝓpter ſocietatē inhoneſtā ⁊ impoꝛtabilē frībus p̄ſertim rudibus ⁊ infirmis: ꝓpter hm̄oi cās ⁊ ſilēs fratres debent ⁊ poſſunt ad ſuos miniſtros recurrere per eoſdē ide ⁊ pie ⁊ paternaliter amonendi ⁊ in locis deuotis ⁊ ſpūalib⁹ collocādi.

Cā recurrendi ad miniſtros.

¶. xi. c. De ingreſſu monaſterioꝛum monialium.

Q Uo ad vndecimū capitulū regule: ꝙ frēs non ingrediātur monaſteria monacharum ſtatuim⁹ ⁊ oꝛdinamus illud eſſe ſeruandū qd̄ p̄fat⁹ Nicolaus. iij. in ſua decretali. exijt qui ſeminat. §. deniqꝫ qꝛ ꝯtinet. vbi determiat frībus ꝓhibitū eē ne ingrediātur monaſteria monialiū quarūcūqꝫ intelligēs noīe monaſterij clauſtrū. domos ⁊ officinas interioꝛes: ſed ad alia loca vbi ſeculares ꝯuenire ſolent: pn̄t frēs illi cauſa pꝛedicationis vel elemoſyne petende accedere: quib⁹ illud a ſupioꝛibus ſuis eſt pꝛo ſua maturitate vel idoneitate ꝯceſſum: exceptis ſemper pꝛedictarū monaſterijs incluſarum: ad que nulli datur accedendi facultas ſine lnia ſpāli. Et etiā grego. ix. determinauit addens nihilominus ꝙ ſi quis ſine miniſtroꝝ lnia aliqd̄ monaſterioꝝ intrare pꝛeſūpſerit: ipo facto carceri mācipet. ¶ Et diligēter attēdant miniſtri: ꝙ moniales ſibi ꝯmiſſe debitā clauſurā ſeruent tam fratrū q̄ȝ ſeculariū acceſſus ꝯpeſcēdo ſub interminatione maledictiōis eterne. ¶ Item ſtatuim⁹ ⁊ oꝛdinamus ꝙ nullus frater pꝛeſumat decetero fieri cōpater viroꝝ vel mulierū: ⁊ q ꝯpaternitatē ꝯtraxerūt q̄tū in eis eſt hoc noīe ſe minime noīari p̄mittāt nec ipſi alios ſic noīent: ⁊ qui ꝯtrariuȝ fecerit: carceri mācipet.

¶. xij. c. De euntibus inter ſarracenos.

Q Uo ad duodecimū capitulū regule. De eūtib⁹ inter ſarracenos ⁊ alios infideles: ſtatuim⁹ ⁊ oꝛdinam⁹ ꝙ ſeruet' rl'a in pn̄ti ca. ⁊ qbuſcunqꝫ alijs capl'is gn̄alib⁹. Et q̄tū poſſibile eſt ꝓuideat ⁊ diſponat de bono regimine locoꝝ terre ſancte tā quo ad guardianū q̄ȝ quo ad alios frēs: ita ꝙ ſemp ꝓ gubernatiōe illoꝝ locoꝝ eligāt in capl'is gn̄alib⁹ de melioꝛib⁹ ⁊ deuotioꝛib⁹ frībus toti⁹ oꝛdinis: q vita moꝛib⁹ ⁊ doctri-

na ꝓbati: exēplū lucꝫ ꝓbeāt ⁊ edificationē pit er īfidelibꝰ cū qbꝰ ꝯtigerit
ꝯuerſari. ¶ Itē ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ: ꝙ ꝓcuratores ordinis in curia ro-
mana nihil exigāt vl̄ extorq̄re p̄ſumāt a fribꝰ aduenientibꝰ vndecūqꝫ. Qꝫ
ſi ſecꝰ fecerint: ipo facto ſuo officio ſint ꝓuati. Et ꝓcurator ciſmōtanorū
tractet negocia fratrū ciſmōtanoꝝ: vltramōtanꝰ āt tractet negocia vltra
mōtanoꝝ. ¶ Statuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ſub eadē pena: ꝙ inqſitores hereti-
ce prauitatis teneāt̄ reſtituere cōitati ꝯuētuū vbi officiū inqſitiōis ꝯue-
niret qcqd ſibi aduenire poterit vel ꝯpetere ex officio inqſitiōis vſqꝫ ad
cōdignā ſatiſfactionē expēſaꝝ: qs in p̄dictis ꝯuētibꝰ ꝑceperūt dū officiū
inqſitiōis exercuerūt. Sꝫ ſi eiſdē inqſitoribꝰ a cōitate vel ab alia ſpāli ꝑ-
ſona ꝯpetēter ꝓuiſuꝫ fuerit de expēſis: nō teneāt̄ p̄dicti ꝯuētꝰ eidē ꝓui-
dere de victu ⁊ veſtitu: ſꝫ ſi qd ſupfuerit vltra p̄dictū victū vel veſtitū de
eo qō ſibi ꝯpeteret de officio ſuo: ꝯuentui natiuo reddat̄ diſtribuēdo cōi-
ter inter frēs: ⁊ ꝙ nullꝰ inqſitoꝝ eiuſdē ordinis in inqſitiōe maneat vltra
duos annos ſm ordinis ſtatuta gnālia p̄dicti guillelmi. ¶ Itē ſtatuimꝰ
ꝙ decetero nullꝰ p̄latoꝝ miniſter vel magr̄ aliquē frēm eiuſdeꝫ ordinis
p̄ſumat aſtringere vel ꝯpellere ad ſolutionē aliquā pecuniariā rōne cu-
iuſcūqꝫ gradꝰ ſcholaſtici videlꝫ magiſterij. lectoratꝰ. bachalariatꝰ vel al-
teriꝰ cuiuſcūqꝫ ſub pena ꝓuatiōis gradꝰ tā in exigendo qꝫ in tribuendo.
¶ Inſup qꝛ parū eſt leges ꝯdere niſi executiōi debite demādētur: volumꝰ
⁊ mādamꝰ ac diſtricte p̄cipimꝰ vniuerſis ⁊ ſingul' fribꝰ eiuſdeꝫ ordinis
vbicūqꝫ fuerint vel morā traxerint cuiuſcūqꝫ gradꝰ vel ꝯditiōis exiſtant:
ꝙ in oibꝰ his ſupradictis ſuis p̄latꝫ teneāt̄ firmit̄ obedire. ſ. gnāli mini-
ſtro in toto ordine: miniſtris ꝓuincialibꝰ in ſua ꝓuincia: cuſtodibꝰ ī ſuis
cuſtodijs: guardianis in ſuis guardianatibꝰ: ceteriſqꝫ p̄latꝫ in his ⁊ alijs
licitis ⁊ honeſtis q̄ nō ſūt ꝯtra aiam ſuā ⁊ rl'aꝫ dicti ordinis. Et ſi qs qō
abſit ꝯ̄fecerit: trina monitiōe p̄miſſa ꝯgruis īteruallis: poſtea ſi rebellis
⁊ inobediēs extiterit: carceri mācipet̄. In oibꝰ alijs ꝯſtitutiōibꝰ. ſtatutꝫ.
ordinatiōibꝰ. declaratiōibꝰ tā ſūmoꝝ pōtificū qꝫ alioꝝ quorūcūqꝫ ſiue
de nō edēdo carnes in feſtiuitatibꝰ natiuitatꝫ. reſurrectōis. aſcēſiōis dūi
ce. pētecoſtes. aplōꝝ petri ⁊ pauli. aſſūptiōis v̄ginis glīoſe. bti franciſci
bti antonij. bti ludouici epi. ⁊ qbuſcūqꝫ alijs tpibꝰ p rl'aꝫ eccl'iaſticā nō ꝓ-
hibitꝫ: ⁊ ieiunijs ſiue qbuſcūqꝫ alijs ꝯſtitutiōibꝰ poſitis q̄ nō ſūt ꝯtra le-
gē dei vel eccl'ie gnāle p̄ceptū: auctē aplica diſpēſamꝰ: nolētes aliquem
dicti ordinis ex p̄dictꝫ ſtatutꝫ ſeu ordinatiōibꝰ vel declaratiōibꝰ de qbus
in his p̄ntibꝰ nō fit mentio mortalis pcti vinculo alligari: niſi tales cēnt
caſus vel exceſſus: ꝙ dina lege vl' lege ſacroſcē romane eccl'ie merito du-
cerēt ad mortale. Et vbicūqꝫ in alijs ſtatutꝫ eiuſdē ordinis papalibꝰ ⁊ ge-
neralibꝰ pena excōicatiōis īponit̄: ꝙ in aliā penā tpalē valeat ꝯmutari
arbitrio p̄ſidētis reſeruamꝰ: remittimꝰ ⁊ relaxamꝰ: in ꝯtrariū facientibus
nō obſtātibꝰ qbuſcūqꝫ. Predicta aūt ſtatuta. ꝯſtitutiōes. ordinatiōes. d-
clarationes volumꝰ ab oibus tā p̄latis qꝫ ſubditis integre ex inuiolabili-
ter obſeruari: mādātes ⁊ diſtricte precipientes oibus prelatis tam gnā-
libus qꝫ ꝓuincialibꝰ miniſtris qꝫ alijs prelatis ordinis qbuſcūqꝫ: ꝙ oia
⁊ ſingula ſupradicta ſeruent ⁊ faciāt ab oibus inuiolabiliter obſeruari.
Qꝫ ſi in p̄dictis fuerint negligētes: ipſo facto officio ſuo ſint ꝓuati. Et ne

De ꝓcuratoribꝰ ordinis rome exn̄tibus.

¶ De inquiſitoribus.

Qꝫ nihil exigat̄ ratiōe gradus ſcholaſtici.

De obſeruātia ſupradictorū ſtatutorum.

alicui ignorãtia ſit cã vel occaſio delinquẽdi: ſub interminatiõe diuini iu dicij mãdam⁹ p̄latis p̄dictis: q̃ten⁹ p quelibet ↄuẽtũ ⁊ locũ ad min⁹ ſe mel in menſe legi faciant ⁊ diuulgari.

¶ Explicıũt cõſtitutiões Mar. v. ſup regulã fratrũ mi.

¶ Incipiũt conſtitutiones generales antique.

¶ Incipit prologus.

Q Voniam vt ait ſapiẽs vbi nõ eſt ſepes diripiet̃ poſſeſſio: neceſſariũ eſt volẽtib⁹ celeſtꝫ regni poſſeſſionẽ p̄clarã in quã p ſpũm paupertatꝫ itra tur cuſtodire illeſã: ſepẽ illi circũdare diſcipline. Neq̃ꝫ igit̃ ſupfluũt moꝝ obſuãtie r̃lares: q2 nõ ſolũ ad ſpũal vite ↄcordiã, decorẽ ⁊ cuſtodiã ſuffragãt̃: veꝝ etiã vt in pluribꝰ intra pfectiõis ⁊ puritatꝫ r̃le ꝓmiſſe ſubſtantiã includũt. Et has potiſſime explicari oꝫ: ne p caliginẽ ignorãtie i trãſgreſſiõis foueã icidat̃. Nullꝰ igit̃ de poſſeſſiõe v̄tutis gliet̃ i corde: ſi diſſipator ẽ ſepis i ↄuerſa tiõe. Si qs. n. ſcriptura teſte putat ſe religioſũ eẽ nõ refrenãs linguã ſuã ſꝫ seducẽs cor ſuũ: huiꝰ vana ẽ religio. Oportet igit̃ ori ⁊ ceterꝫ ſenſibꝰ ⁊ actibꝰ ⁊ geſtibꝰ ⁊ moribꝰ ſepẽ circũdatã p honeſtatẽ r̃lariũ ſtatutoꝝ a vi ris pfectꝫ nõ deſtrui ſꝫ ſuari: ne dũ diſſipãt ſepẽ: mordeãt̃ a colubro ſm ſniam ſapiẽtꝫ. Nõ. n. abſqꝫ piculo puipẽdi p̄t qd cũ tãta difficultate tot laboribꝰ ⁊ picul. tot ⁊ tãtis d̄liberatõibꝰ ꝓ ſalute aiaꝝ a gñali ca. ſtatuit̃ apud qd p̄cipua reſidet auctas ordinis gubernãdi. Si qs ãt graue re putat ſarcinã hmõi ſtatutoꝝ: hoc cogitet apud ſe: q iuxta aplꝫ. Oĩs di ſciplina in p̄nti nõ eſt gaudij ſꝫ meroris: fructũ ãt pacatiſſimũ iuſticie exercitatꝫ p eã afferet in futuꝝ. ¶ Quia v̄o ↄfuſio eſt tã intelligẽtie q̃ꝫ me morie inimica: expedit vt ↄſtitutionũ varietas ad certos titulos reduca tur. ¶ Et p̄mo ordinẽt̃ q̃ ſpectãt ad religiõis ingreſſũ. ¶ Scd̃o q̃ ad ha bitꝰ q̃litatẽ. ¶ Tertio q̃ ad obſeruãtiã pauptatꝫ. ¶ Quarto q̃ ad formã interiꝰ ↄuerſãdi. ¶ Quinto q̃ ad modũ exteriꝰ exeũdi. ¶ Sexto q̃ ad occu patiões frũm. ¶ Septimo q̃ ad correctionẽ deliq̃ntiũ. ¶ Octauo q̃ ad vi ſitatiões ꝓuiciaꝝ. ¶ Nono q̃ ad electionẽ miniſtroꝝ. ¶ Decimo q̃ ad ca. ꝓuiciale. ¶ xi. q̃ ſpectãt ad caplm gñale. ¶ xij. q̃ ad ſuffragia defunctoꝝ.

¶ De religionis ingreſſu. Primũ ca.

S Tatuimꝰ i principio q̃ꝫ nul lꝰ recipiat̃ ad ordinẽ nr̃ꝫ niſi expꝓbatꝰ oĩno: cũ ſꝫ euã geliũ ⁊ r̃le nr̃e ꝓfeſſionẽ pauptas ſit totiꝰ ſpũal edifi cij p̄marium fũdamẽtũ. ¶ Ordinamꝰ ẽt: vt nullꝰ recipi at̃ citra. xviij. ãnũ niſi p robur corpis, induſtriã ſẽſus ſeu p excellentie edificationem a quintodecimo anno ⁊ ſupra etas ſecundum prudentium iudicium ſuppleatur. ¶ Et quia nõ ſolũ pp nr̃am ſalutẽ vocauit nos deus: verũ etiã ꝓpter aliorum edificati

ano 1451, siendo gral Fr. Antonº Rusconi, i Vicº gral pr. la obser vancia Fr. Lodovico Auriga

onem per exempla.conſilia ⁊ ſalubria hortamenta:ordinamus ꝙ nullus recipiatur in ordine noſtro niſi ſit talis clericus q ſit competenter inſtructus in grãmatica vel alia facultate:aut niſi ſit talis clericus vel laic⁹ de cuius ingreſſu eſſet valde celebris ⁊ famoſa edificatio in populo ⁊ in clero. Si quos vero p̃ter hanc formã recipi oporteat ꝓpter familiaria officia exercenda:nõ recipiant̃ abſq̃ vrgenti neceſſitate ⁊ hoc de licentia ſpeciali. ¶ Nulli miniſtro.cuſtodi ſeu guardiano liceat recipere aliquẽ abiectum vel per ſe egreſſum de adminiſtratione alterius miniſtri: ſiue ſit in ſuo habitu ſiue nõ. Et ſi ſecus fuerit attentatum:hmõi receptio irrita ſit ⁊ caſſa. Inhibemus quoq̃ ꝙ nullus de ordine mendicantium recipiatur ad ordinem noſtrũ:nec de nõ mendicantibus recipiatur aliquis:niſi prius a ſuo ſuperiori petita licentia ⁊ obtenta. ¶ Nullus inſuper pro aliena receptus prouincia vel ad ſuam tranſlatus inſtantiam:poſſit ad natiuam redire prouinciam moraturus ibidem niſi de generalis miniſtri licentia ſpeciali. ¶ Recipiendus ad ordinem poſtq̃ examinatus fuerit ſ̃m regulã de fide ⁊ de eccl'iaſticis ſacramentis:interrogetur nihilominus de ſubſcriptis. Videlicet. Si corpore ſanus. Si conditione liber. Si matrimonio nõ aſtrictus. Si debitis expeditus. Si excõmunicationis grauis vinculo nõ alligatus. Si religionem aliam non egreſſus. Si voluntate promptus ad religionis onera perferenda. Tandem ſibi regula ⁊ aſperitates ordinis exponantur. Detur eidem ꝓbationis caputium ſicut in regula cõtinetur. ¶ Ut autem nouicij melius valeant informari:volumus ꝙ in q̃libet cuſtodia aſſignetur locus cõuentualis aliquis magis aptus vel plures ſi vnus nõ ſufficit:in quo vel in quibus omnes nouicij ꝺ cuſtodia collocentur. Ad quos informandos aſſignetur frater religioſus ⁊ circũſpectus:q eos doceat pure ⁊ frequenter confiteri:ardenter orare: honeſte cõuerſari:humiliter obedire:ſeruare cordis ⁊ corporis puritatem:zelare ſacratiſſimam paupertatẽ ⁊ ad omnis perfectionis apicem anhellare. Et ad prouidendum nouicijs ꝺ huiuſmodi cõuentibus ⁊ magiſtris miniſtri ⁊ cuſtodes firmiter teneantur. ¶ Et vt vacent melius ad predicta ⁊ ad diuinum officium addiſcendum:toto probationis tempore ſtudio nõ intendant:nec ꝓmoueantur ad ordines ſacros:nec confeſſiones audiant ſi fuerint ſacerdotes:nec libros ſtudij habeant ſpecialiter aſſignatos. Si quos vero de ſeculo attulerint reponãt eos in cuſtodia guardiani. In ſcripturis autem edificationis liceat eis ſecundũ diſpoſitionem magiſtri ſui pro tempore occupari. Tempore etiam nouiciatus non loquatur cũ aliquo ſeculari vel religioſo alterius religionis ſine licentia ⁊ ſocio aſſignato. Nec litteras vel aliud recipiant vel mittãt ſine licentia ſpeciali. ¶ Cõpleto vero ꝓbationis tempore ſi nouicij a fratribus cum q̃bus fuerint cõuerſati habeant laudabile teſtimoniũ:de miniſtri ꝓuincialis licentia a ſuis cuſtodibus recipi poſſint:⁊ interdum etiã ex cauſa rationabili poſſint hoc ipſum miniſtri in particulari caſu concedere guardianis. ¶ Quilibet nouicius cum ad profeſſionem admittitur faciat in hũc modum. Ego frater. N. voueo ⁊ promitto deo ⁊ beate marie virgini ⁊ beato franciſco et omnibus ſanctis ⁊ tibi pater toto tempore vite mee ſeruare regulam fra

Interrogationes ad ordinẽ recipiendoꝝ.

Mod⁹ informationis nouicioꝝ

De recipiẽdis ad ꝓfeſſionez.

trum minor per dominũ Honoriũ papã ↄfirmatam viuendo in obediẽtia ſine proprio ⁊ in caſtitate. Et q eum recipit: ꝓmittat ei ſi hec obſeruauerit vitam eternam. Et hec receptio fiat tantũ in capitulo corã fratrib⁹ ad hoc ſpecialiter cõuocatis. Hmõi aũt nouicij ꝓfeſſionem facturi ſint expropriati omnino: ⁊ nihil omnino pro ſe in teſtamento vel alias faciãt reſuari. Si aũt ↄuerſatio alicui⁹ nouicij fuerit dubia apud frẽs: ei⁹ ad ꝓfeſſionẽ receptio ꝓuinciali miniſtro penitus reſeruet.

¶ De qualitate habitus. ij. capitulum.

Cum regula dicat ꝙ frẽs oẽs veſtibus vilibus induantur: ordinamus ꝙ hec vilitas attendatur iudicio prelator in ꝑcio pariter ⁊ colore. Et oẽs fratres quantũ ad valorẽ. colorẽ. longitudinẽ ⁊ latitudinẽ tam habituũ ꝙ̃ caputior ⁊ manicar vniformitatez decentem obſeruẽt: deformitatibus, ſingularitatibus, ꝑcioſitatib⁹ ⁊ ſupfluitatib⁹ penitus reſecatis. Fiat aũt caputiũ tali mõ ꝙ exiſtẽs in capite vſq ad cingulũ nõ attingat. ¶ Mantellos quoqꝫ de pãno vili ⁊ humili frẽs habeant nõ rugatos circa collũ vel criſpos nec vſq ad terrã p integrũ ſaltẽ palmũ protenſos: Et in forma obſeruetur modus antiquus ⁊ hacten⁹ cõſuetus: curioſitate qualibet abdicata. ¶ Nullus frater habeat eodẽ anno duos habit⁹ nouos. Nec dormiãt frẽs vnqꝫ ſine habitu, cingulo, ⁊ femoralibus: niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogãt. ¶ Itẽ ſani frẽs in dormitorio culcitris ⁊ puluinarib⁹ de pluma ⁊ linteaminib⁹ nõ vtant. ¶ Itẽ q calciamẽtis indigẽt nõ portẽt ſtiualdos ſꝫ calceos corrigiatos ⁊ antefixos. ¶ Et habeant calciamẽta ꝓ celebrãdis miſſis in cõi: ⁊ frẽs occaſione miſſar illis tũc ⁊ nõ alias calcient: nec de cetero ſolee retro clauſe vel cũ taliaribus habeant. ¶ Cingulũ habeat corda cõis ⁊ rudis: ⁊ omnis curioſitas ab eo penitus recindatur.

De mãtellis.

De calciamẽtꝫ

¶ De obſeruãtia paupertatis. iij. capitulum.

Cum regula dicat ꝙ fratres nõ recipiãt pecuniã p ſe vel p interpoſitã pſonaz: ⁊ qͥliter hoc intelligi debeat p duos ſummos põtifices. ſ. Nicolaũ. iij. ⁊ Clemẽtẽ. v. apte fuit declaratũ: vt hoc melius obſeruet: ꝑcipimus vt declaratiões ꝑdicte quantũ ad iſtũ articulũ ⁊ alia q ptinent ad obſuantiã pauptatis quolibet mẽſe ſemel vel ſaltẽ infra duos mẽſes in capitulo legant fratrib⁹: ne ignorantia ipius ſit occaſio delinquendi. ¶ Null⁹ frater q̃cũqꝫ ex cauſa pecuniã apõ al'quẽ deponi ſuſtineat vl' ſeruari ſine licentia ſpeciali: ⁊ ſp cũ ↄſciẽtia guardiani. Et hoc nulli ↄcedatur: niſi p neceſſitate pñti vel de ꝓximo iminẽti. Et qcũqꝫ i hoc fuerit inẽtus vitioſus: tanqꝫ ꝓprietarius puniat: niſi ei⁹ innocẽtia p certa idicia creuſet. Teneant aũt miniſtri ⁊ cuſtodes p obedientiã de hoc ingrere diligẽter: ⁊ terminũ certũ ꝑfigere infra quẽ pecunia ipa in res licitas cõuertatur. ¶ Simili quoqꝫ pena ſcꝫ ꝓprietarij puniatur: q ꝓ ſe vel alio in con-

De pecunia nõ reponẽda.

De debitꝫ non ↄtrahendis.

trahendis debitis inuentus vitioſus fuerit. Et q libros ſeu res alias ſuo vel alterius vſui deputatas ꝓ ſe vel pro alio pignori ſuppoſuerit ſine miniſtri licentia ſpeciali: qui poteſtatem hanc vel licentiam concedendi poſſit, dare cuſtodibus ſi viderit opportunum. ¶ Guardiani inſuper res conuentuū vel locorum impignorare non audeant vel preſumant ſine maniſeſta neceſſitate vel euidenti vtilitate: ⁊ niſi maioris partis fratrum ſuorum maxime ſeniorum habeat aſſenſus. Caueant tamen guardianus et fratres ne ſe vel locum aliquem in debita oneroſa inducant vel induci permittant abſq; prouincialis capituli conſilio ⁊ aſſenſu: ⁊ de hm̄oi debitis in quolibet prouinciali capl'o ꝑquiratur. ¶ Vez ꝓ edificijs ꝯſtruēdis, locis mutandis vel ēt apliandis aut ꝓ libris ſcribēdis vel emendis debitū fieri firmiter ꝓhibem⁹: niſi vbi miniſter ꝓuincialis ex cauſa neceſſitat; viderit diſpenſandū. ¶ Itē frēs nullā litterā vel inſtrumentū ꝯfici ꝑmittāt in qbus ꝓteſtent ſe pecuniaz habuiſſe: ſufficit tñ dicere tante quantitatis pecuniam eis datam vel legatam pro ſua neceſſitate vel vtilitate ab aliqua perſona eſſe acceptam ⁊ ſibi plenarie eſſe ſatiſfactū. ¶ Inhibem⁹ diſtricte ſub pena priuationis libroꝝ ⁊ officioꝝ ordinis aut pene equiualentis cui hec pena non competit: q̄ nihil permittatur deponi in locis fratrum in auro vel argento, gemmis ſeu alia re quacunq; precioſa ſolis libris exceptis: niſi aliquis neceſſitatis articulus emergat: quē fratres abſq; ſcandalo declinare non poſſent. Et nunquam fiat ſine conſilio diſcretorum ⁊ licentia guardiani vel eius vicarij: ita q̄ videatur ab ipſis quid et quantum ſi fieri permiſerit qui deponit: ⁊ cui ⁊ qualiter reddi debeat: et hoc ſub ſcriptura autentica vel deponentis ſigillo ſi habet: ⁊ ſemper cuz proteſtatione q̄ fratres deponentibus nullatenus de cuſtodia tenebuntur. ¶ Talia autem depoſita ſemper in communi loco aſſignato a guardiano ſeruentur: ⁊ reddantur eomodo quo accepta fuerant cum idonea cautione. ¶ Miniſtri, cuſtodes, guardiani, ꝓcuratores ⁊ alij officiales, ceteriq; fratres de collatis ⁊ expenſis ⁊ ſuo conſilio ⁊ aſſenſu ad diſpenſanduz commiſſis reddant debitam rationem: ita q̄ miniſter in prouinciali capitulo: ⁊ cuſtos ibidem coram fratribus ſue cuſtodie: guardianus ⁊ procurator ſemel infra. xv. dies coram aliquibus diſcretis ad hoc a fratribus loci communiter aſſignatis: alij fratres miniſtro vel cuſtodi cum fuerint requiſiti. Ipſi vero miniſtri ⁊ cuſtodes teneantur de huiuſmodi congruis temporibus requirere rationem. ¶ Inquiſitores etiam heretice prauitatis de acceptis ⁊ expenſis reddant debitam rationem coram diſcretis aliquibus a miniſtro ⁊ diffinitoribus in prouinciali capitulo ordinatis. ¶ Eccleſia autem ⁊ queçunq; alia edificia que conſiderato fratrum inhabitantium numero exceſſiua merito debeant reputari fieri de cetero firmiter prohibemus. ¶ Sintq; fratres deinceps ⁊ vbiq; edificijs temperatis ⁊ humilibus contenti ſecundum decentiam ſui ſtatus: in quibus curioſitas in picturis, celaturis, columnis, feneſtris ⁊ huiuſmodi: ac ſuperfluitas in longitudine, latitudine ⁊ altitudine ſecundum loci conditionem ⁊ morem patrie arctius euitentur. Nullumq; notabile edificium de cetero conſtruatur vel deſtruatur ſine licentia ⁊ diſpoſitione miniſtri. Et qui con

De depoſitis non recipiēdis.

De ratiōe reddēda ꝓ ꝯmiſſis ad diſpēſandū

De edificijs.

trariū; fecerit vel conſuluerit: de loco irreuocabiliter expellatur ꝛ alijs pe nis grauibus puniatur. ¶ Paramenta etiam ꝛ vaſa eccleſiaſtica decentia. ꝛ in numero ꝛ magnitudine ſufficientia a fratribus competenter habeantur: ꝛ in ijs miniſtri ꝛ cuſtodes inuigilent ut omnis ſuperfluitas euitetur. Item turibula. candelabra ꝛ ampulle de argento vel auro amoueantur omnino: nec plures calices q̄ altaria habeantur excepto vno pro cōuentu. ¶ Inhibemus etiam per obedientiam: q nullus frater inducat p ſe vel per alium perſonam aliquam ad faciendū ſeu ordinandum elemoſynam perpetuā vel ad vitam ſibi vel fratri alteri ſeu ordini exhibendā: ꝛ ſi aliqua talis fuerit ordinata: nullo modo in iudicio erigatur. Si quis autem contrarium attentauerit ſcilicet ſcienter inducendo aut in iudicio erigendo: ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat. ¶ Precipimus per obedientiam omnibus fratribus ſingulorū conuentuū ꝛ locorum: ne conſentiant cuſtodibus vel guardianis ſeu eorū vicarijs in pactionibus vel cōuentionibꝰ cū clericis faciendis vel cū alijs quibuſcūq; pſonis ſine prouincialis miniſtri licentia expreſſa viua voce: vel ſua lr̄a ſpeciali. Et quicūq; contrafecerit: ab omni actu legitimo ſit ſuſpenſus: nec reſtitui poſſit niſi per generalem miniſtrum vel cui ꝓprie duxerit cōmittēdum. Et eidem pene cuſtodes ꝛ guardiani ac eorū vicarij ſubiaceant: ſi talia quoquomodo facere attētabunt. Hanc autem conſtitutionem de pactionibus perpetuis ꝛ rebus notabilibus intelligi declaramus. ¶ Item caueant fratres pro poſſe ab omni ſcandalo clericorū ꝛ irreuerentia p̄latorum. Et temporibus generalis interdicti ſm formam generalis ſtatuti a domino Clemente papa. v. nouiter editi matricibus eccleſijs ſe cōforment. ¶ Item nec pro fratre aliquo nec pro loco animal aliquod ab ordine vel ab aliquo noīe ordinis teneatur: niſi ex euidenti neceſſitate ſeū locū aliquo per miniſtrum fuerit diſpenſatum. ¶ Poſtremo ꝯtra approꝑatores locorū ſtatuimꝰ: q miniſtri cū viſitant vel alias cū expedire videbitur de hmōi diligenter inquirant vel inquiri faciāt per cuſtodes: ꝛ ſi quos tales inuenerint: de ſuis locis expellere teneanť. Dicimus tñ ap ꝓpriatores locorū: q̄bus ſi danť obedientie recedēdi: ꝓcurant eas p p̄ces ſecularium reuocari: vel q alios nō de ſuis ſeu quos extraneos reputāt ſubditos vel p̄latos ſecū uolūt habere vel pacifice ſuſtinere.

De opportunis ad cultū diuinū

De perpetuis elemoſinis.

De pactiōibꝰ vľ ꝯuētiōibꝰ.

De ap ꝓpriatoribꝰ locorū.

¶ De forma interius cōuerſandi. iiij. Capitulū.

Cum ſm regulā teneamur duas q̄dragesimas ieiunare ꝛ intermedia ſuadeať cū bñdictione diuina: ex huius bñdictiōis amore ſtatuimꝰ q tali hora comedāt frēs: q q volūt ieiunare nō grauēť ſcʒ hora ſexta. Obſecrat generalis miniſter cū generali capl̄o vniuerſo: q oēs frēs i ipa q̄dragesima itermedia ſcʒ ſancti Fran. in ꝯuētu ſint vna refectione contenti: ad amouēdas multas deordinationes ꝛ obtinendam benedictionem paternam: exceptis minutis, debilibus ꝛ infirmis. ¶ Apoſtolorum vigilie ieiunentur intus ꝛ extra Philippi ꝛ Jacobi Joannis euāgeliſte ꝛ Barnabe tantum exceptis, Vigilia Bartholomei ieiunetur et

De ieiunio.

feſtū ſm morē patrie fiat Vigilia beati frāciſci ieiunetur. Jeiunia regule in cibo quadrageſimali ſeruentur. Et quadrageſimalis ieiunij obſeruantia a quinquageſima inchoetur.

De cibis

¶ Circa eſum aūt carniū fratres temperate ⁊ ſtricte ſe habeāt: ⁊ de ſero in locis ſuis carnes vllo tempore non comedant: exceptis infirmis ⁊ hoſpitibus de nouo venientibꝰ: quibus poſſit tantum illo ſero quo venerint de carnibus prouideri. Exceptꝭ etiam illis qui poſt prandium predicaſſent: ⁊ mane artificibus ⁊ queſtoribus pro cōmuni vtilitate tota die laborātibus niſi carnes in prandio habuiſſent. ¶ Mandat etiam generale capitulum miniſtris, cuſtodibus ⁊ guardianis ⁊ eorum vicarijs: ꝙ iuxta regulam fratribus infirmis ſm eorum indigentiam de cōibus elemoſynis faciant fideliter prouideri ceteriſq; fratribus de conuentu in tunicis cingulis ſoleis ⁊ brachis. Predicatores vero ⁊ confeſſores, ꝓcuratores ⁊ fratres alij qui poſſunt fideliter ꝓcurent pro huiuſmodi neceſſitatibus: ⁊ procurata, oblata vel legata ad hec guardiano aſſignent: qui de illis cōmuniter prouideat ſm qꝺ vnicuiq; viderit expedire. Et miniſtri ⁊ cuſtodes ſuꝑ huiꝰ ꝯſtitutiōis obſeruātiā inquirant: ⁊ puniant trāſgreſſores. ¶ Jtē ꝯtra ſuperfluitatē ciborum ſtatuimꝰ ꝙ ſi in capl'is generalibꝰ ⁊ ꝓuincialibꝰ ⁊ alijs tꝑibꝰ tam in refectorio q̄z extra qñ fit pictācia de elemoſynis ꝑ fratrū neceſſitatibꝰ aſſignatis: nullo mō niſi vnū ferculū miniſtret. Nec bibāt vel comedant in ciuitate vel villa vbi frēs morātur niſi cum p̄latis vel dñis terrarū ⁊ viris religioſis. Et qcūq; ꝯtrariū fecerit: ad bibendū aquā in vno prandio infra hebdomadā obliget. ¶ Nec mulieres in domibꝰ fratrū comedere permittātur: niſi miniſtris aliqñ ex cauſa rōnabili ꝯtrariū videat. Et quicunq; contrafecerit: ad penā ſupra poſitam obliget. ¶ Jtem in diebus ſabbatoꝝ ſagimine vel carniū pinguedine pulmenta non cōdiant.

De ſilentio.

¶ Jtem ordinamꝰ ꝙ in quolibet loco poſt ꝯpletoriū hora congrua ſm ꝓudentiam guardiani cāpanella pulſetur: ⁊ ex tunc vſq; ad primā pulſationem prime ſilentiū ab oībus teneatur: exceptis hoſpitibus ꝺ nouo veniētibus ⁊ infirmis ⁊ eiſdem miniſtrātibꝰ vel aſſiſtētibꝰ de lnīa guardiani. Et quicunq; contrafecerit prolixe loquendo ſcȝ vltra ſpaciū Miſerere mei deus ad bibendū aquam tantum infra octo dies in vno prandio pro qualibet vice per obedientiā obligetur. ¶ Jtem ſileatur in clauſtro, choro ⁊ dormitorio, in quo ſunt celle vel ſtudia omni tempore. Jn dormitorio vero a ſtudijs ſeparato tantūmodo dum dormitur: ⁊ in refectorio dum comeditur tam in ſcda menſa q̄z in prima: ⁊ hoc nō ſolum a reſidentibus ſed a forenſibus obſeruetur. ¶ Similiter hora dormitionis a paſcha vſq; ad feſtum exaltationis ſancte crucis qualibet die imediate poſt ſecundam menſam pulſetur campanella refectorij: ⁊ extunc ſileatur vſq; ad nonam. Jn diebus vero ieiuniorum ſimili modo poſt pulſatam campanellam ſileatur: vſq; quo fiat ſignum ad ſurgendum ſcōm ſpacium a guardiano prouide ordinatum. Liceat tamen breuiter ⁊ ſubmiſſe ſignificare qꝺ neceſſe eſt. Et q̄tieſcūq; qs ꝯtrafecerit ſilēciū videlȝ ꝓlixe frāgēdo: dicat i ca. culpā ſuā: ⁊ a guardiano ſibi iponat ꝙ ꝑ q̄libet vice ifra. xv. dies i vno prādio nō bibat niſi aquā: vel ab omni cocto ab

ſtineant preter panem. ¶ Nullus frater abſq; miniſtri generalis vel ꝓuin
cialis licentia cameram clauſam habeat vel a dormitorio ſequeſtratam:
magiſtris dumtaxat exceptis ⁊ lectoribus in generalibus ſtudijs cōſtitu-
tis. Nec in ſtudijs vel cellis aliorū fratrum habeantur velamina vł clau
ſure: quo minus exiſtentes patere poſſint aſpectibus alioꝝ: ⁊ hoc guardi
ani firmiter faciant obſeruari. ¶ Item nullus frater a culparum capitulo
eximatur. Hoſpites etiam in locis vbi vltra tres dies moram contraxe-
rint: dicant in capitulo culpas ſuas: ⁊ dicta culpa ⁊ accepta penitentia
egrediantur. ¶ Omnes fratres tam clerici ꝗ̄ laici ⁊ forenſes poſt recreati-
onem acceptam ſm̄ exigentiam itineris ⁊ laboris ad completorium va
dant: ⁊ nullus remaneat ſine cauſa rationabili ⁊ licentia ſpeciali. Et quicū
ꝗ̄ contrafecerit: in vno prandio nō bibat niſi aquam vel in capitulo vnā
recipiat diſciplinam. ¶ Fratres omnes hoſpites recipiantur in viſcerib⁹
charitatis: maxime venientes de extraneis prouincijs ⁊ longinquis. Et
ſi quando fratres predicatores ad loca noſtra venerint: velut fratres no-
ſtri benigne ⁊ charitatiue recipiant. Et ſeminantes inter nos ⁊ ipſos ſcan
dalum grauiter puniantur. ¶ Fratres ſemper a quindena in quindenam
radantur: ⁊ ſit raſura nō modica ſicut decet religioſos: ſcʒ vt inter ipſam
⁊ aures nō ſint plures ꝗ̄ tres digiti. Tonſuram vero deſuper aures tam
clerici ꝗ̄ laici fieri ſibi procurent. ¶ Et in feſtis ſiue diebus dominicis illi
raſure viciniorib⁹ cōmunicent: ⁊ tunc fiat ſermo fratribus in cōi. Ad il-
lud autē altiſſimū ſacramentū diligenter ſe preparent omnes fratres.
Et vt hoc melius fiat: ſtatuimus vt ſinguli determinatos de conſcientia
guardiani habeant confeſſores: quibus bis ad minus confiteantur in ꝗ-
libet ſeptimana. Et de hoc ſint ſolliciti guardiani: vt per vtriuſq; ſacra-
menti frequentiam ſancte conuerſationis in vtroq; hoīe puritas obſuet.

De hoſpitib⁹.

De tonſura.

De cōmuniōe.

¶ De forma exterius exeundi. Capl'm. v.

CUm regula fratribus per mū
dum euntibus maxime ſuadeat honeſtatem: ſtatuimus vt
nullus mittatur niſi ſit maturus moribus vel cum ſocio ꝓ
uido ⁊ ſecuro. ¶ Teneantur autē fratres exeuntes per obe
dientiam in reditu ſuo ſecreto guardiano exceſſus ſuos notabiles inuicē
intimare. Et ſi vnus exceſſum alterius per duas vias vt pote per cōfeſſi-
onem ⁊ per alium modum agnouerit: non ꝓpter hoc minus tenetur ipē
exceſſum vt predicitur dicere guardiano ⁊ etiam alteri ſuo ſuperiori ab
eo per obedientiam requiſitus: quia hoc nullo modo ſigillo confeſſionis
preiudicat: quin potius ſi taceret: inobedientie crimē incurreret. Et ſi qs
contrarium dixerit vel aſſeruerit ⁊ correctus reuocare noluerit: omni actu
legitimo priuetur. ¶ Et vt diſcurſus inutilis compeſcatur: miniſtri extra
prouinciam ſuam nō mittant fratres abſq; neceſſitate vel euidenti vtilita
te: certum eis in litteris obedientialibus prefigentes terminū reuertendi.
¶ Cuſtos etiam extra ſuam cuſtodiam ad miniſtrum vel alias vel guardi
an⁹ extra terminū guardianie ſue fratres nō mittant: niſi pro vrgentine

De exceſſibus
exeūtium.

De inutilibus
diſcurſibus.

ceſſitate vel euidenti vtilitate viderint faciendum: prefixo ſibi breui ⁊ cer
to termino redeundi. Et quotienſcunqꝫ quis contra fecerit pdictoꝝ: toti
ens ieiunet in pane ⁊ aqua. Et ſuper huius conſtitutionis obſeruantia di
ligenter auiſitatoribus inquiratur. Hanc autē conceſſionem factā cuſto
dibus ⁊ guardianis miniſtri debeant arctare: ſi videbitur opportunum
De burſarijs. ¶ Nullus frater vadat pedes nec eques ſine fratre aut ſine fratre ſocio ali
cubi cōmoretur. ¶ Inhibemus quoqꝫ diſtricte: ne frater aliquis in via vel
alibi portet pecuniam alicuius nec burſarium ſecum ducat. Sed ſi contin
gat aliquos fratres pro aliqua cōmuni vtilitate ordinis vel euidenti ne
ceſſitate viam ire prolixam in qua probabiliter videatur ꝙ nō poſſint mē
dicando victualia neceſſaria inuenire: per aliquem honeſtum nūcium cui
aliqua elemoſyna modo debito cōmittatur ab aliquo: cuius auctāte illaꝫ
recipiat ⁊ expendat: poſſit fratrum ſic euntium neceſſitatibus ſubueniri:
ꝓuiſo ꝙ huiuſmodi elemoſyna in honeſtis cibarijs ⁊ alijs neceſſitatibꝰ
tempate ⁊ ſtricte ſicut decet pauperes expendat. Et qui contrafecerit alia
De eūtibꝰ ſine teſtimonialibus lr̄is vl̄ ſocio. de cauſa ducendo vel aliter expendendo: pro qualibet refectione recepta
duobus diebus in pane ⁊ aqua abſqꝫ diſpenſatiōe debeat ieiunare. ¶ Fra
tribus ſine obedientia ⁊ ſine teſtimonialibus lr̄is ſui miniſtri extra ſuam
adminiſtrationem ⁊ cuſtodis extra ſuam cuſtodiam euntibus caputia et
omnia que portant auferantur: ⁊ nō reddantur niſi in caſu inexcuſabili d̄
conſilio diſcretorum. Hoc idem fiat eiꝫ ſine ſocio vadit ſiue eques iuerit
ſiue pedes. Caputium tamen poſt dies ſeptem poſſit reddi. Qꝫ ſi guardi
anus vel eius vicarius penam iſtam ſic euntibus non inferret: tribus die
bus in pane tantum ⁊ aqua ieiunet. Pena tamen intelligi debet de ijs q
publice delinquūt. ¶ Fratres nihil portent in verbis vel ſcriptis qꝺ poſ
ſit redundare in ſcandalum aliquorum: ⁊ ſcienter contrarium facientes ꝓ
bationis caputio ⁊ pena alia puniantur arbitrio miniſtrorum ſm̄ quali
tatem delicti. ¶ Nullus frater ad curiam domini pape vadat vel mittat
fratrem abſqꝫ licentia generalis miniſtri. Qꝫ ſi aliter iuerint aliqui: ſtatim
per procuratores ordinis de curia expellantur: ⁊ de negocijs coꝝ ſe nulla
tenus intromittant. ¶ Item ad generalem miniſtrum non mittatur pro
licentia impetranda: niſi ardua cauſa vel vrgens neceſſitas hoc requirat.
¶ Inhibemus diſtricte ꝙ nullus frater impetret per ſe vel per alium lit
teras a domino papa pro loco aliquo obtinendo ſine miniſtri generalis
licentia ſpeciali. ¶ Si contingat fratres alicuius prouincie incurrere ma
nifeſtam neceſſitatem exeundi a locis ſuis in tanta multitudine ꝙ in eadē
prouincia non poſſent aliquatenus ſuſtentari: teneātur vicini miniſtri ſic
exeuntes in ſuis prouincijs collocare: dummodo ipi per ſui miniſtri litte
teras tranſmittantur facientes de eorundem fratrum grauamine menti
onem. Saluo tamen remedio per proximum ſequens generale capitulū
apponendo. Si autem huiuſmodi conſtitutionis neceſſitas non affuerit:
nullus mittat fratres ad aliquem miniſtrum: niſi ſibi prius conſtiterit de
voluntate illius miniſtri ꝙ velit eos ſponte in ſua prouīcia collocare. Et
ſi quis aliter miſſus fuerit: non recipiatur. ¶ Si contingat aliquem fratrē

oneroſum periculoſum tranſferri de vna prouincia ad aliam prouinciaȝ
ad morandam: teneatur firmiter miniſter de cuius prouincia egreditur
ſignificare miniſtro ad quem mittitur periculoſas conditiones illius: vt
eidem ſicut expedit caueatur. Hoc idem faciat generalis. ¶Teneatur etiaȝ
miniſter conditiones huiuſmodi ſignificare cuſtodi ad cuius cuſtodiam
tranſfert fratrem: vel guardiano ſi mittitur ad conuentum: ⁊ cuſtos ſimi-
liter guardiano: ⁊ hoc tali modo ꝙ fratris infamia caueatur. ¶Item cū
regula dicat. ꝙ fratres non debeant equitare niſi manifeſta neceſſitate vł
infirmitate cogantur: ordinamus ꝙ quotienſcunqꝫ aliquis equitauerit:
tantum in pane ⁊ aqua ieiunet ſedens in terra coram fratribus: ⁊ ad hoc
per obedientiam teneatur ſecundum nouam additionem: niſi cuius cau-
ſa ⁊ neceſſitas fuerit ſufficienter iudicata per miniſtrum vel cuſtodem de
conſilio diſcretorum. Hoc idem dicimus de carrucis. Et ſi ipſi in hoc fue
rint culpabiles: per viſitatores acrius puniantur. Et nihilominus mini-
ſtrationes ⁊ miniſtri culpabiles per eoſdem viſitatores denuncientur in
capitulo generali.

De nō equitā-do.

¶De occupatione fratrū. vj. capitulum.

Cum regula dicat ꝙ fratres q̇-
bus dedit dominus gratiam laborandi laborent fideliter
⁊ deuote: ordinamus ꝙ fratres taȝ clerici ꝗ̄ laici compel-
lantur per ſuperiores in ſcribendo, ſtudendo, ⁊ alijs labo-
ribus ſibi competentibus exerceri. Et ſiquis notabiliter inuentus fuerit
ocioſus: iuxta formam apoſtoli vſqꝫ ad ſatiſfactionem condignam ab ali-
is ſequeſtretur. Et ſi ſuperiores fuerit negligentes in hoc: a viſitatoribus
puniantur: qui diligenter inquirant qualiter iſta conſtitutio obſeruatur.
¶Si fratres alicubi obſequijs indigent puerorum ſecularium: intra do-
mos fratrum non iaceant nec ad interiora obſequia admittantur videli-
cet infirmarie, hoſpitalarie, porte, refectorij, ⁊ coquine: ſed magis ipſi fra-
tres pro chriſto humilitatis officia non recuſent. Et ſi quis guardianus
vel vicarius preter neceſſitatis euidentem articulum aliter ſcienter fieri
permiſerit: pro qualibet vice, vna refectione a pulmento abſtineat vel a
vino. ¶Confeſſores audiant confeſſiones horis certis a prouinciali ca-
pitulo ad hoc ſtatutis. ¶Nullus ſacerdos confeſſiones religioſorum
aut ſecularium audiat abſqꝫ prouincialis miniſtri licentia ſpeciali. ¶Itē
miniſter nullus licenciet: niſi quos cum magna deliberatione diſcretos
probauerit ⁊ ſecuros: ⁊ hoc in capitulo prouinciali tantum fiat de con-
ſilio diſcretorum. ¶Item nullus frater pro confeſſione audienda ſeu q̄
cunqꝫ alia de cauſa iuxta mulierē ſtet aut ſedeat: niſi vbi ipſe ⁊ eiꝰ ſociꝰ li
bere poſſint mutuo ſe videre. Et caueāt oēs frēs a ꝓlixis collogis mulie-
rū. Et q̄cunqꝫ ꝯtra fecerit: a ſocijs accuſet. ¶Per obediētiā ihibemꝰ: ꝙ
nullus frater inquocūqꝫ ſit officio cōſtitutꝰ aliq̄ monaſteria monialiū vel
aliqua habitacula mulieꝝ fieri aliq̄ ratione ꝓcuret: nec aliqs miniſter vel

De familiari-bus pueris.

De ꝯfeſſoribꝰ.

De monaſterijs monialium.

adminiſtrator nec aliquis frater ſcribat pro mōnaſterio aliquo recipiēdo
abſq; licentia generalis: nec ad faciendum ſibi obedientiam inducat. Et
quicūq; contrafecerit: a miniſtro per ſex menſes probationis caputio pri
uatur: ⁊ ad hanc infligendam penam miniſtri firmiter teneātur. ¶ Pre

De nō recipiē
dis officijs reli
gionem dedecē
tibus.

cipimus per obedientiam q̄ fratres nullus teſtamenti executionem reci
piant: pro qua ſm̄ conſiliū diſcretorū ꝓbabiliter preſumitur q̄ eos opor
teat in iudicio litigare. Poſſunt tamen eſſe cōſiliarij ſi fuerit opportunū.
nec ſint iudices nec arbitri queſtionū: nec de alijs officijs ordinē noſtrum
dedecentibus ſe aliquetenus intromittant. Et ſi quis contra fecerit: trib⁹
diebus tantum in pane ⁊ aqua ieiunet. ¶ Item nullus frater ꝓcuret per
ſe vel per alium quoquomodo cōmitti ſibi vel alij fratri negocia procu
randa per reges. principes. vel prelatos. ſeu cōmunitates: nec ꝓcuret q̄
maneat vel equitet cum eiſdem. Si quis contra fecerit: beneficijs ordinis

De dignitatib⁹

ipſo facto ſuſpenſus ſit ⁊ a cōfeſſionibus audiendis. ¶ Item quicūq; fra
ter ſine licentia miniſtri generalis archiepātum vel epātum receperit: ni
ſi per talem obedientiā cōpellatur quam tranſgrediendo peccaret mor
taliter: ipſum ſtatuto preſenti libris. ſocietate ⁊ beneficijs ordinis priua
mus tam in vita q̄ in morte. Idem de illis ordinamus q̄ promoti ſunt:
quorū vita infamis in ſcādalum redūdaret. ¶ Item nullus frater ordines
recipiat ſine licentia ſui prouincialis miniſtri vel cuſtodis cui prouincia
lis miniſter licentiam dederit. Et quicūq; contra fecerit a ſuſcepto ordine
ſuſpendatur: quouſq; a generali ſeu prouinciali ſecū fuerit diſpenſatū.
¶ Nullus predicator predicet quāuis ſm̄ regulam fuerit examinatus:
cum prohibitus fuerit a ſuo prouinciali miniſtro. ¶ Prohibemus vt de
cetero fratres q̄ non ſciuerint legere pſalterium litteras nō addiſcant nec
alij eos doceāt. Et ſi quis contra fecerint: a cōmunione officij ⁊ menſe ſe
paretur vſq; ad ſatiſfactionem condignam. ¶ Et de laicatu ad clericatum
nullus aſcendat abſq; licentia capituli generalis. ¶ Item ad ocioſitatem

De lectoribus
⁊ ſcholarib⁹.

euitandam lectores incipiant legere a feſto beati Franciſci vſq; ad termi
nū ſui prouincialis capituli ⁊ ordinarias continuent lectiones. ¶ Arceant
autem omnes fratres clerici ad ingreſſum ſcholarum: cum nō fuerint cir
ca iniūcta ſibi officia occupati. Et ſi q̄ ocioſitati dediti fuerint: graui ſub
ijciantur diſcipline vel de loco ſtudij emittantur. Temporibus autē va
cationū cogantur omnes fratres clerici aliquib⁹ vtilibus lectionibus oc
cupari. ¶ Iura vero ⁊ phyſica in ſcholis theologie ab eodē lectore ⁊ eo
dem tempore nō legantur: ſed alibi ⁊ alias vbi fuerit opportunū. Secula
res nō ad hmōi lectiones vllatenus admittātur: ne ratione hmōi ſtudij
fratres ab humilitatis obſequijs ⁊ diuinis officijs eximantur. Parcat
autem iuuenibus a diſcurſu. ¶ Item mittendi pariſius ad ſtudium gene
rale primo exerceantur tribus aut duobus annis poſt nouiciatum in ali
quo ſtudio ſue prouincie vel vicine: niſi adeo fuerint litterati q̄ poſt noui
ciatū continuo poſſint mitti. Non mittantur niſi de auctoritate miniſtri
cum aſſenſu ⁊ conſilio capituli ꝓuincialis. Idē dicimus de ijs qui de gra
tia extra prouinciā tranſmittuntur. ¶ Illi aūt qui mittuntur pariſius ſtu
deant quattuor annis ad minus niſi adeo fuerint prouecti q̄ merito iudi

cētur idonei ad lectoris officium exequendum. ¶ Circa mittendos autē
attendatur ꝙ ſint ad perficiendū habiles, fortes corpore, eloquentie bo
ne, ⁊ ↄuerſationis honeſte, nō ↄtentioſi ſed mittes ⁊ pacifici inter fratres
Teneātur fratres mittere illos quos iudicauerint idoneos ſcḋm ↄditiōes
premiſſas. Si aūt miſerint aliquē fratrem qui propter defectus notabi-
les ſit indignus: tribus diebus in pane ⁊ aqua ieiunent illi ſcȝ quoꝝ con
ſilio eſt tranſmiſſus. ¶ Poſſit aūt quelibet ꝓuincia duos ſtudentes ha-
bere pariſius ſine aliqua prouiſione: quibus ꝓuideatur in libris ſcḋm ar-
bitrium ꝓuincialis capituli ⁊ miniſtri. ¶ Teneātur ſtudentes in ſuo redi
tu de tota ꝓuiſione reddere rōnē. Et caueāt ne elemoſynas ſibi miſſas i
alios vſus ↄmutent: nec libros faciant fieri curioſos. ¶ Item inhibem⁹
ne decetero aliqḋ ſcriptum nouū extra ordinem publicetur: niſi prius ex
aminatū fuerit diligēter per generalē miniſtrū vel ꝓuincialē ⁊ diffinito-
res in ꝓuinciali capitulo. Et quicūqȝ contra fecerit: tribus diebus tantū
in pane ⁊ aqua ieiunet ⁊ careat illo ſcripto. ¶ Nullus fratrum audeat ali
quam opinionem aſſerere vel approbare ſciēter que a magiſtris noſtris
cōiter reprobatur: nec opinionē ſingularē cuiuſcunqȝ ſuſpectam ⁊ calū-
niabilem maxime circa fidem vel mores audeat defenſare ⁊ potiſſime
a dn̄o ep̄o ⁊ magiſtris pariſienſibus reprobataȝ. Et quicūqȝ ↄtrafecerit
niſi admonitus per miniſtrum reſipuerit: ab omnis doctrine officio ſit
ſuſpenſus. ¶ Itē nullus frater audeat dogmatizare vel tenere: ꝙ frater
qui fratrē monet vel corripit aliquid de aliquo exceſſu ſcḋm formam euan-
gelicam in occulto nō tenetur dicere ſuperiori q̄uis per obiam requiſi-
tus. Similiter cum aliqui ſunt ſunt ſocij in crimine ꝙ non teneat alter
alterutrū reuelare ſuperiori: qui pōt ⁊ debet prodeſſe ⁊ periculis perſo-
narū ⁊ ordinis p̄cauere ex ſn̄ia patris noſtri bone memorie fratris bona
uenture quōdam ep̄i albanenſis. ac venerabilis patris ⁊ dn̄i fratris ioā
nis tituli ſancte potentiane p̄ſbyteri cardinalis, necnō ⁊ venerabilis pa
tris fratris bone gratie generalis miniſtri ſed ⁊ venerādoꝝ magiſtroruȝ
noſtroꝝ fratris galteri miniſtri francie, fris ioānis miniſtri hibernie. fra-
tris bartholomei bononiēſis. ac etiam totius generalis capl'i anno dn̄i
M. tricenteſimo ſeptuageſimo nono in pentecoſte aſſiſij celebrati diffini
tum eſt: ꝙ hec doctrina peſtifera ē ⁊ nō ſana: cū cedere poſſit in deſtructi
onē ordinis ⁊ regularis p̄iudiciū diſcipline: cum prelati ſcire debeāt ſub
ditoꝝ exceſſus nō ſolum vt puniant ſed vt poſſint precauere. Et idcirco
oēm qui taliter dogmatizaret vel teneret priuamus libris ⁊ omni actu
legitimo. Et ſi poſt talē penam pertinax fuerit: pena carceris puniatur.
¶ Nullus frater libros ſcribat vel ſcribi faciat ad vendendum: nec habi-
tos carius q̄ȝ ſint empti vendat. Et qui vltra accepit: eidem penitus au-
feratur ⁊ nihilominus puniatur. ¶ Item iniungitur miniſtris omnibus
vt nullum fratrem permittant habere librum aliquem duplicatum ſiue
duplex ſcriptum ſuper eundem librum: nec aliquem fratrem permittāt
habere librum quo vti non poſſit. Et intelligimus tam de ſcriptis habi
tis q̄ȝ de habendis. ¶ E nullus miniſter prouincialis audeat habere vel
tenere aliquos libros abſqȝ licētia generalis miniſtri: nec aliqui fratres

De reſcriptis nō publicādis nec opinioni-bus ſuſpectis ſuſtētandis.

De libris.

acciṗiant vel habeant abſq licentia ſuorum prouincialium miniſtrorū ¶ Et nulla biblia emenda precium viginti librarum turonenſium excedat: niſi miniſter ex cauſa viderit diſpenſandum. Ita tamen ꝙ miniſter in diſpenſando centum ſolidorum precium non excedat. ¶ Si contingat aliquem fratrem transferri de vna prouincia ad aliam ad morandum: libros ſibi conceſſos ad vſum poſſit habere. Poſt mortem vero ſuam omnes libri quos tempore ſue tranſlationis habuit vel poſtmodū ꝯmutati ad prouinciam illam aqua tranſlatus fuit integre reuertātur. ¶ Idē iudicium de tranſlata elemoſyna habeatur: ⁊ ad hoc fideliter faciendū miniſtri firmiter in quorum prouincijs deceſſerunt: teneantur. Et vt hoc melius obſeruetur: fratres qui transferuntur relinquant in ſcripto nomina librorum valentium vltra quartam partem marche argenti ⁊ elemoſyne quantitatem miniſtris illis de quorum adminiſtrationibus transferuntur. ¶ Nullus frater aliquos libros retineat ſibi aſſignatos: niſi ſint totaliter in ordinis poteſtate ꝙ libere per miniſtros dari valeant vel auferri. ¶ Nullus frater bibliam vel teſtamentum de elemoſyna habeat: niſi ſit ad ſtudium aptus vel ad predicandū idoneus: ⁊ hoc de ſuorum licentia miniſtrorum. ¶ Miniſtri cum fratres ſuos viſitāt libros ⁊ res ſuas alias faciant reſignari: ⁊ ſi quem libros habere preter neceſſarios inuenerint: diſpenſent cum diffinitoribus in capitulo non habentibus: volentibus de illis fructum facere aliarum.

¶ De correctione delinquentium. vij. ca.

Casus vicario prouinciali reſeruati.

CUm ſecundum regulam fratrum delinquentium correctio pertineat ad miniſtrum: Ordinamꝰ ꝙ fratres pro lapſu carnis: pro inobediētia contumaci, pro receptiōe pecunie per ſe vel ꝑ aliū contra regulam. pro enormi furto. pro iniectione manuum violenta in alium. ad miniſtrum prouincialem accedere non poſtponant. ¶ Et dicimus inobedientiam contumacem: quando quis trina admonitione premiſſa (factis congruis interuallis) per diem naturalē inobediens perſeuerat. Hec quinq ſupra dicta miniſtrorum diſcretioni ⁊ arbitrio relinquunt ſecundū expoſitionē domini gregorij pape: vt inſpecta qualitate ⁊ quātitate culpe ⁊ cōſideratis ſtatu perſone fratribus prout melius viderint penitentiam iniungant. ¶ Ab excōmunicatione vero pro iniectione manuum poſſit cuſtos abſoluere vel guardianus vel vicarius guardiani ſi cuſtodis vel guardiani preſentia infra triduum haberi non poſſit. Pro penitentia vero ad miniſtrum ſm regulam tranſmittatur. ¶ Nullus eij-

De mācipandis carceri.

ciatur vel incarceretur niſi pro manifeſto ⁊ enormi exceſſu. ¶ Enormē dicimus exceſſum vel ratione generis peccati. vt eſt lapſus carnis aut perfidia hereſis: vel ratione circūſtantie. ſicut eſt furtum rei notabilis vel notorie factum vel quia frequentius iteratum. Et de ſilibus idem iudiciū habeatur. ¶ Quicunq inuentus fuerit proprietarius libris omnibus ⁊

De ꝓprietarijs

omni actu legitimo ſit priuatus. Laici vero vel clerici qui libros vel officia non habēt probationis caputio puniantur. Et ſi quis talis in morte

inuentus fuerit: careat eccleſiaſtica ſepultura. ¶ Si frater fratri minabit in perſona: vno menſe impoſitum probationis caputium ſibi per miniſtrum vel cuſtodem portare teneatur. Si autem manū leuauerit vl' aliqd acceperit contra fratrem: ei caputium probationis tribus mēſibus ponatur per alterum predictorum. Si autem non grauiter percuſſerit: p̄dictā ꝓbationē portet per annum impoſitā per miniſtrum. Si aūt grauiter percuſſerit ⁊ leuis perſona fuerit: poſt macerationē in carcere de ordine expellatur. Et ſi grauis perſona fuerit incarceretur. Eidem pene ſubiaceat qui ſimilia procurauerit per alium vel ad huiuſmodi facienda inuentus fuerit machinari. ¶ Si frater aliquid fecerit propter qḋ merito penam carceris debeat ſuſtinere: guardianus vel cuſtos vel eorum vicarij de conſilio diſcretorum poſſint ip̄m detinere ſiue ſit eorum ſubditus ſiue non: donec per miniſtrum quid ſit agendum de tali ſit diffinitū. ¶ Perſone notate euidenter de colloquijs ſuſpectis. conſortijs ⁊ conſilijs que in regula prohibentur: ſi admoniti ⁊ correpti ſufficienter ſe non correxerint: ſi in officijs fuerint abſoluantur ab omnibus officijs: nec taliter abſoluti ſeu ſuſpenſi reſtituantur niſi per miniſtrum in capitulo prouinciali. ¶ Officia ordinis intelligimus non ſolum prelationis ſed p̄dicationis. confeſſionis. lectionis. viſitationis. diffinitionis ⁊ electionis ad capitulum pro diſcretis. Qui vero in officijs non fuerit: priuētur libris ⁊ omni actu legitimo. Et cui hec pena non competit: ꝓbatiōis caputio ⁊ alijs grauibus penis puniatur ad arbitrium miniſtrorū: ⁊ ad hoc miniſtri firmiter teneantur. ¶ Si quis per conſpiratiōes vel coniurationes vel malicioſam concordiam aduerſus aliquem fratrem ⁊ maxime ſuperiorem ſe manifeſte erexerit: omni officio ordinis ⁊ actu legitimo priuetur: vſqꝫ quo poſt condignaꝫ ſatiſfactionē per capitulū ꝓuinciale fuerit reſtitutus. ¶ Appellatio in noſtro ordine ſub interminatione anathematis nulla fiat: cū nō venerimus ꝯtendere ſed delicta potius emēdare. Et quicūqꝫ contrafecerit: ipſo facto ab omni actu legitimo ſit ſuſpenſus: ⁊ niſi infra diē naturalē reſipuerit a cōione fratrū ſeparet. ¶ In virtute ſpiritus ſancti ⁊ obedientie ꝓhibemus diſtricte: nequis cām depoſitionis miniſtri gn̄alis. ꝓuincialis. cuſtodis ſeu guardiani vel eorum exceſſum ſeu correptionē aut ſecretū capl'i cuiuſcūqꝫ ſeu diſſentionē diffinitoꝝ ſeu fratrū vel aliqd aliud vnde ordo noſter poſſit turbari vel infamari: audeat ſcienter extra ordinem publicare. Et ſi quis taliū fuerit deprehēſus omni actu legitimo ⁊ officijs ordinis priuetur per miniſtrū. Et cui hec pena nō competit: probationis caputio puniatur: vel etiam grauius ſꝫ ꝙ miniſtro videbitur de conſilio diſcretorum. ¶ Precipim⁹ per obiam in virtute ſpūſſancti vt nullus frater per ſe vel per quācūqꝫ pſonā interpoſitā ſuadeat vel ſuadere faciat alicui prelato vel clerico. regi. ꝑncipi ciuitati. caſtro. ville vel alicui pſone extra nr̄m ordinē exiſtēti: vt aliqd imutet de ſtatu ordinis vel ordinatione ꝓuincie alicuius vel diuiſione vl' vnione prouincie vel cuſtodie vel amotione fratrum de aliquo loco. Et quicunqꝫ contra fecerit: ex nunc nos generalis miniſter ⁊ diffinitores generalis capituli celebrati apud Lugdunū āno domini milleſimo

De inferētib⁹ alijs iniurias.

De hn̄tib⁹ ſuſpecta ꝯſortia.

Que ſint officia ordinis.

De ꝯſpiratoribus.

De appellantibus.

De reuelātib⁹ capl'oꝝ ſecreta

De ſuadētib⁹ mutationeꝫ ſtatus fratrum extraneis.

ducenteſimo ſeptuageſimo ſecundo in pentecoſte talem fratrem contra predictum preceptum ſcienter facientem excõicamus in ſcriptis ⁊ ſuſpẽdimus eum ab omni executione ordinum: omniq; actu legitimo priuamus. Nec abſolui a dicta excõicatione nec a dicta ſuſpenſione releuari poſſit niſi per generalem miniſtrum ſeu prouincialem vel eius vicariũ ¶ Item ſi quis frater obedientiam ſibi iniunctam vel alteri fratri per ſe vel per aliũ cum perſonis extra ordinem ſcienter ex deliberatione procurauerit reuocari: nos ex preſenti ſtatuto ſuſpendimus huiuſmodi ab omni ſacramentorum perceptione: quouſq; per prouincialem miniſtrũ vel eius vicarium vel cui ipſe in ſpeciali cõmiſerit fuerit reſtitutꝰ. ¶ Itẽ ſub interminatione anathematis prohibemus: ne quis verbo vel facto vł aliquo mõ ad diuiſionem noſtri ordinis laborare preſumat. Si quis autem ex deliberatione contrafecerit: tãq; excõicatus ⁊ ſciſmaticus atq; deſtructor noſtri ordinis habeatur: ⁊ quouſq; ſatiſfecerit a cõione oium careret. ¶ Fratres incorrigibiles cum ſuis exceſſibus conſcriptis ⁊ examinatis fideliter per miniſtrum vel cuſtodem vel viſitatorem ad prouinciale capitulum tranſmittãtur. Qui ſi adeo incorrigibiles fuerint ꝙ nec culpam humiliter recognoſcere nec penitentiam condignam ſubire voluerint: incarcerentur vł de ordine expellantur. Si vero pniam recipiãt ⁊ correctionem promittant: cum miſericordia pnia imponatur. Quam ſi portare contempſerint ad aſſueta vitia reuertentes: in ſequẽti capitulo pena eiectionis vel carceris puniãtur. ¶ Nullus eiectus vel per ſe egreſſus mittatur ad generalem miniſtrum. Si tamen talis ad eum venerit: non eum recipiat ſed miniſtro vel prouinciali capł'o remittat. Huiuſmodi autem apoſtate miſericordiã poſtulãtes recipiantur ſalua ordinis diſciplina: ne preterita vita eorum receptione iuſte reddat indignos. Huiuſmodi vero vita que eos receptione reddat indignos determinetur per miniſtrum cum conſilio diſcretorum. Nec aliquis apoſtata ad ordinis officia reſtituatur niſi per miniſtrum in capitulo ꝓuinciali cum diffinitorum conſilio ⁊ aſſenſu. Similiter nec ad habitum niſi in cauſa excuſabili viſum fuerit miniſtro de conſilio diſcretorum. ¶ Nullus frater habens ĩ ordine officium aliquod ſi apoſtatauerit cum notabili ſcandalo ordinis reſtituatur in perpetuum abſq; diſpenſatiõe generalis miniſtri. Quilibet aũt miniſter prouincialis habeat ordinariã iuriſdictionẽ auctoritate generalis miniſtri excõicandi. capiendi ⁊ incarcerandi ⁊ alia pena puniendi ſuper apoſtatas aliarum prouinciarum in prouincijs ſuis. Idem poſſint cuſtodes ⁊ guardiani in caſu neceſſitatis. ¶ Caueant autem miniſtri ⁊ cuſtodes ꝙ non permittant apoſtatas aliarum prouinciarum in ꝓuincijs ſuis in ſcandalum ordinis euagari. ¶ Item cum regula noſtra dicat ꝙ poſt profeſſionem factam nulli liceat de iſta religione exire iuxta mandatum dñi pape: volentes precludere apoſtatandi viam: nos generalis miniſter ⁊ miniſtri prouinciales ⁊ diffinitores generalis capituli congregati Pariſius pridie idus Junij anno dñi Mcclxxvi. excõicamus inſcriptis omnem apoſtatantẽ ab ordine noſtro: vel ab ipo abſq; eiuſdem ordinis licentia quomodolibet diſcedentem: ⁊ de cetero preſentis ſtatuti anathematis vinculo innodamꝰ. ¶ Quia vero qui negligit mo

De incorrigibilibus.

De apoſtatãtibus.

dica paulatim labitur ad maioꝛa:oꝛdinamus ꝙ guardianus vel ei⁹ vi-
carius teneat capitulum ad minus ſemel in ſeptimana:in quo fratres ð
quotidianis exceſſibus ⁊ negligentijs ſe accuſent. ¶Et ne aliquid repre-
henſibile abſcondatur:ſolliciti ſint guardiani omni ſero officinas fratrū
diligentius viſitare. Cuſtos etiam ſollicitus ſit corrigere ſi qua fuerint ī
fratribus ſue cuſtodie corrigenda. Et ſufficiat eis ſemel in anno fratres
ſuos viſitare:niſi aliqua neceſſitas plus requirat. ¶Et ne ſimplicioꝛibus
fratribus ignoꝛantia ſit occaſio delinquendi:cuſtos cum viſitat illis re-
gulam ⁊ conſtitutiones in vulgari exponat. ¶Poſtremo vero ne laboꝛ
generalis capituli ſit inanis ⁊ in contéptum veniat oꝛdinis diſciplina:
miniſtri.cuſtodes.guardiani diligenter conſtitutiones obſeruent ⁊ faci-
ant obſeruari. Si quos vero diſcholos inuenūt:cogant eos ad plenam
obſeruantiam penarum que in conſtitutiōibus ſunt taxate. Et ſi eoꝛum
exigat contumacia:etiam grauioꝛes imponāt. Nec penas taxatas cō-
mutent niſi fuerit heſitatio in conſcientia vel obliuio in memoꝛia. vel in
coꝛpoꝛe impotentia faciendi. Cōceditur tamen miniſtris in caſu etiaꝫ in
ſpeciali ⁊ ex cauſa rōnabili ɔmutare penas huiuſmodi vel etiā mitigare
Qꝫ ſi ex eoꝛum remiſſione ſoluatur oꝛdinis diſciplina:accuſentur in capi
tulo generali. ¶Oꝛdinamus etiam ꝙ nullus miniſter prouincialis a pe-
nitencia quam impoſuerit viſitatoꝛ:⁊ nullus cuſtos a pnia quā impoſue
rit miniſter:nec guardianus a pnia quam impoſuerit cuſtos:nec aliquis
inferioꝛ a pnia guardiani abſoluat aliquem vel cōmutet abſqꝫ lnia im-
ponentis. Et ſi contra factum fuerit ipſa abſolutio ſit inanis. ¶Oꝛdina-
mus inſuper ꝙ generalis miniſter nullum faciat ſtatutū niſi in generali
capl'o cum diffinitoꝛum conſenſu:⁊ ꝙ nullum priuilegium impetret ꝙ
poſſit regule derogare:nec ſtatutū aliqđ ſoluat aliter vl' laxet niſi foꝛte in
ſpeciali ex cauſa neceſſaria vel valde vtili viderit diſpenſandū. ¶Caueāt
aūt ꝓuinciales miniſtri a multitudine ɔſtitutionū prouincialium ⁊ etiaꝫ
quoꝛumlibet preceptoꝛum propter obliuionis ⁊ trāſgreſſionis pericu-
lum euitandum.

De capl'is ⁊ viſitationib⁹.

De obſeruantia haꝝ ɔſtitutionū.

¶De viſitationibus prouinciarum. viij. ca.

Cum regula dicat ꝙ fratres q̇
ſūt miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ fratrū viſitent ⁊ moneāt frates ſu
os ⁊ humiliter ⁊ charitatiue corrigant eos:ad preſtādū
cis adiutoriū ⁊ ad negligentiā corrigendā. Oꝛdinam⁹ ꝙ
a tertio āno in tertiū per ſpāles viſitatoꝛes viſitet̄ tot⁹ oꝛdo:ita ꝙ q̄libet
ꝓuincia per vnū. Cui detur vn⁹ ſoci⁹ diſcretus:qui ſuccedat in viſitatio-
nis officio tp̄e infirmitatis vel moꝛtis:cū quo etiam habere poſſit colla-
tionē ⁊ ɔſiliū in dubijs:nō expreſſis perſonis de quibus agit̄ ſi fieri po-
teſt. ¶Teneātur autē miniſtri ⁊ diffinitoꝛes bona fide ꝓuidere de fratre
idoneo rōne honeſtatis diſcretiōis ⁊ zeli ad tale officiū exequēdū. Quē
ſi ante ingreſſum a ſua ꝓuincia moꝛi contigerit vel alias legitime impe
diri: miniſter conuocatis cuſtodibus qui commode poſſint inter-

De viſitatoꝛibus ⁊ ſocijs.

eſſe ⁊ aliquibꝰ diſcretis de alijs cuſtodijs de viſitatore vel de eius ſocio
in caſu ꝯſimili iuxta p̄miſſas ꝯditiones idoneo poſſit ⁊ debeat prouide
re. Et ad hoc tam miniſter q̄ꝫ ꝯſulentes firmiter teneātur. Et ſi alter iſto-
rū poſt exitū de ſua ꝓuincia ante ingreſſū viſitāde ꝓuincie deceſſerit vel
alias legitime fuerit impeditus: teneaẗ cuſtos illiꝰ cuſtodie vel guardia
nus illius loci in cuſtodis abſentia ſuperſtiti prouidere de ſocio vſqꝫ ad
prouinciā viſitandā. Tunc primus cuſtos viſitāde prouincie teneaẗ ſibi
ſufficientē ſociū aſſignare ac ſi in ſua cuſtodia deceſſiſſet: ita ꝙ poſt ſcðm
capl'm ꝓuinciale a generali tali tempore incipiant viſitare: ꝙ ꝯpleta vi-
ſitatione ꝓuinciali caplo viſitate prouincie valeāt intereſſe: qð imedia-
te precedit ſequēs capl'm generale. ¶ Si vero ꝯtingat ꝙ ꝓpter morteꝫ
generalis miniſtri viſitatores prouinciarū nō poſſent habere prouincia
le capl'm ante capl'm generale: ipi viſitatores in primo ſequenti ꝓuincia
li caplo eiuſdē viſitate ꝓuincie ſi voluerint poterūt intereſſe. Et tunc noti
ficare debeant generali miniſtro ſi qua notificāda erāt caplo generali.
Viſitatores nihilominꝰ ſi accuſandi fuerint tunc accuſenẗ generali mini
ſtro. ¶ Iſti viſitēt ſingula loca abſqꝫ ꝯſtitutione ⁊ perſonarū ⁊ edificiorū
mutatione in locis ꝯuentualibus infra tres dies ⁊ in non ꝯuentualibus
infra duos ad plus ſuū officium exequētes. Qui poſtq̄ꝫ ad locū fratrum
peruenerint: exequi incipiant infra tres dies: niſi manifeſta ⁊ euidēti ne-
ceſſitate aut cōi fatrū volūtate fuerit differendū. ¶ Viſitatores huiuſmo
di nō intromittāt ſe de occultis vel indiſcrete correctis nec de diſcretione
vel in diſcretiōe correctiōis diſcutiant: niſi talis indiſcretio per fratres
fuerit accuſata. ¶ Caueant etiaꝫ ne ſuper criminibus de quibus infamia
nō preceſſit inquirant particulariter: anteq̄ꝫ crimina hmōi in publico ac
cuſentur. ¶ Procedant ergo in hunc modū. ¶ Primo legaẗ regula in cō
muni. Deinde conſtitutiones. poſtea precipiatur in virtute obediētie vt
omnes qui interrogabūtur ab eis reſpōdeant bona fide ſi ſciunt vel fa-
ma eſt fratrem preſentem vel abſentem de quo ſit interrogatio exceſſiſſe
contra aliquem predictorū articulorum: ita ꝙ factum vel fama probari
poſſit. ¶ Poſtea dicant fratres ſigillatim culpas ſuas ⁊ egrediantur per
ordinē: ita ꝙ reſidui accuſent egreſſū de quo in publico fuerit accuſandꝰ
¶ Diſtricte per obedientiaꝫ inhibemꝰ: ne perſone accuſātes accuſatis vel alijs
modo aliquo ſciēter reuelētur: qð maxime fieri d̄ noibus accuſantiū mi
niſtrū prohibemꝰ: niſi de crimine accuſati in excuſatione ſua petierint a
ſuo ſuperiori ſibi accuſantis ⁊ teſtiū noia reuelari. ¶ Inhibemꝰ per obe-
diētiā accuſatis ne ſciēter de noibus accuſantiū ſe inquirāt: niſi cum qs
de crimine accuſaẗ ⁊ petit ſibi noia reuelari. Et quicūqꝫ ꝯtrafecerit. ſ. re-
uelādo vel inqrēdo: nō poſſit niſi per miniſtrū abſolui vel cui ip̄e in ſpāli
duxerit ꝯmittēdū. Sapiores vero. ſ. miniſter. cuſtos vel guardianꝰ ſi in-
quirēdo vel reuelādo ſciēter ꝯtrariū fecerint necnon ſubditi accuſatores
ipſoꝝ reuelātes eiſdē: infra ſex mēſes quindecim diebus in pane tm̄ ⁊ a-
qua per totā diē ſine diſpēſatiōe per obiam ieiunare teneāẗ: alias ipoꝝ
ſolutio ſit inanis. ¶ Nullꝰ frater aliquē de aliquo accuſet cuiꝰ veritas vel

Modꝰ viſitandi.

De accuſatiōibus.

factū ꝓbari nō poſſit. Qui vero ↄtrafecerit ꝑ eo qꝺ frēm ↄmiſiſſe aſſeruit penā ſubſtineat q̄ accuſato infligi deberet ſi de crimine illo ↄuict⁹ fuiſſet. Idē fiat de illo qui ſciēter accuſat aliquē de aliquo de quo fuit ſufficiēter correct⁹. Si vero in probatiōe infamie de qua tm̄ accuſat defecerit: ꝑ cul pe modo legitime puniat. ¶ Si frater aliq̄s aliū falſe ⁊ ſciēter infamauerit in occulto: a nullo niſi a miniſtro vel cuſtode poſſit abſolui. Si vero i publico: nō abſoluat niſi a miniſtro impoſita ſibi pena criminis de quo falſo ſciēter aliū infamauit. Nec etiā aliq̄s iſtoꝝ a predictis abſolui valeat: niſi prout poteſt reſtituat famā frī. ¶ Accuſatiōes q̄ſcribēde ſūt certis verbis iuxta approbationē capl'i cōſcribant. fratri etiam in accuſato poſtq̄ reuocat⁹ fuerit audiētia no negef: ⁊ ſic per ordinē culpe dicātur: ⁊ cū debita correctiōe pnia imponat. ¶ Teneātur aūt frēs viſitatorib⁹ ſuis in ijs q̄ ad officiū pertinēt ⁊ nō in alijs obedire. Et in nullo teneātur viſitatorib⁹ obedire: qꝺ nō poſſit per alios duos frēs probare. ¶ Viſitatores ergo iuxta predictaꝫ formā corrigāt exceſſus fratrū quos viſitabūt: hoc ſaluo: ꝙ exceſſus miniſtri prouincialis ⁊ ſiqua alia inuenerint difficilia capl'o prouinciali reportēt. Et tunc cū miniſtro ⁊ diffinitorib⁹ correctionē tm̄ qui ſciūt exhibeant de inuentis: niſi talis ſit exceſſus qui ſit pena publica puniēd⁹. ¶ Item viſitatores in capl'o prouinciali poſt diffinitoꝝ electionē vno duntaxat die in corrigēdis exceſſibus perſonarū ſuū officiū exequātur. Alijs vero agēdis capl'i nō interſint. ¶ Quicq̄d auteꝫ portauerit viſitator ad capl'ꝫ ꝓuinciale vel de loco ad locū: deferat illud ſub ſigillo illi⁹ loci in quo inuenerit. Si vero viſitator reputet aliq̄d valde notabile in ꝓuincia corrigēdū qꝺ miniſter ⁊ diffinitores illi⁹ capl'i nō poſſent vel nolint corrigere ſeu corrigēdū nō reputēt: caſus inſtruct⁹ cuꝫ rōnib⁹ cū opinionib⁹ vtriuſq̄ ↄſcripte cōiter ſub ſigillo miniſtri ⁊ viſitatoris p diſcretū ꝓuincie electū iteꝝ ad capl'm de ꝓuincia mittat capitulo gn̄ali vel ad min⁹ viſitatores p ſe ſi capl'm nō ↄueniret aut nō cōſentiret. ¶ Teneāt aūt viſitatores p obiam firmiter ⁊ diſtricte ⁊ coꝝ ſocij nec ea q̄ p viſitationē cognouerint: ſciēter neſciētib⁹ reuelēt vel extra ꝓuinciam ſecū portēt: ſed datis penitētijs ſine mora oīa in publico deſtruant ⁊ ↄburāt. Socij tū viſitatoꝝ capl'o nō interſint. ¶ Exceſſus aūt viſitatoꝝ examinati p ꝓuinciale capl'm trāſmittāt correctiōi capl'i gn̄alis. Ita tn̄ ꝙ ſi viſitator in ꝓuincia illa fuerit: nūciet eideꝫ. Si vero abſens: ſignificet ſibi p lr̄as ſpāles vt ſe excuſatur⁹ ↄpareat ſi voluerit capl'o generali. Alioquin de ijs in q̄b⁹ fuerit accuſat⁹ nihilomin⁹ puniat. ¶ Caueāt autē viſitatores a munuſculis capiēdis. Qꝫ ſi culpabiles fuerint accuſent capitulo generali. Itē nulli viſitatori lr̄e ↄmēdaticie ↄcedāt. ¶ Inſup ordinam⁹ ꝙ ſingulis ānis viſitet dom⁹ pariſiēſis per ſpālē viſitatorē miſſum a generali miniſtro. Qui ſi inuenerit aliquē de ſtudētib⁹ inſolētem: poſſit cū ꝓuinciali miniſtro ipꝫ remittere ad ꝓuinciā ſuā. ¶ Viſitatores dn̄aꝝ pauperū ⁊ coꝝ ſocij ac ꝓuinciales miniſtri aliq̄ munuſcula ab eis nō recipiāt vllo modo: nec alijs frībus q̄buſcūq̄ liceat ibideꝫ comedere vel de nocte dormire.

¶ De electionibus miniſtrorū. capitulū. ix.

Modꝰ eligen di mi.ge.

Cum ſm regulã generalis mi
niſter ſit a miniſtris prouincialibus ⁊ cuſtodibus eligen-
dus: ordinamus ꝙ ad electionem procedatur hoc modo.
Electoribus congregatis die ad eligendum prefixa: pri-
mo inuocata ſancti ſpiritus gratia: diſquiſitores ad hoc aſſumpti ſingu-
lorum vota aliquantulum ſeorſum coram oculis omnium perquirant fi
deliter ⁊ conſcribant: ita ꝙ ſinguli anteqꝫ recedant ab eis audiant quali-
ter conſcripſerint vota ſua. Quibus per ordinem conſcriptis: ſtatim in eo
dem loco antequam fratres diſcedant vel colloquãtur ad inuicem publi
centur in medio que conſcripſerunt. Et ſi diuina gratia inſpirante in vnũ
aliquem concordauerit: illius electio firma eſt abſqꝫ vlla queſtione. Si ve
ro in partes inequales ſe diuiſerint: ille in quẽ plures medietate omniũ
eligentium conſenſerint: ex vi talis electionis ⁊ preſentis conſtitutionis
verus electus ſimiliter habeatur. Surgat tamen ex electoribus vnus ad
hoc deputatus ⁊ dicat. In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti. Ego fra
ter. N. nomine meo ⁊ omnium veſtrum eligo talem fratrem in generalẽ
miniſtrum ordinis noſtri. Quo facto: ſtatiꝫ incipiant te deum laudamꝰ.
¶ Circa prouinciales miniſtros eligendos ſimiliter procedatur excepto
te deuꝫ laudamus. Si vero huiuſmodi ſcrutinio quotiens videbitur ele-
ctoribus expedire contigerit ꝙ nullus ſit electus a maiori numero electo
rum: poſſint compromittere in tres vel quinqꝫ fratres idoneos ⁊ diſcre-
tos: qui vice omnium de preficiendo valeant prouidere. ¶ Si vero gene
ralem miniſtrum mori contingat ante feſtum ſancti michaelis: miniſter
in cuius miniſtratione moritur vel vicarius teneatur ſine dilatione ſigni-
ficare miniſtris omnibus bona fide: vt in ꝓ Pentecoſte ſequenti fiat capi-
tulum generale. Si vero poſt dictum feſtum deceſſerit nũcietur nihilomi
nus vt dictum eſt: non tamen fiat capitulum generale anno illo niſi alias
in eodem anno debuerit celebrari. ¶ Miniſter vero vbi fiet capitulum ge
nerale poteſtatem habeat ſuper alios coercendi eos in ijs que ad expedi
tionem capituli pertinent: quouſqꝫ electus ſit generalis miniſter ſi fuerit
preſens electus. Si vero abſens: miniſter prouincie vbi fiet capitulum
aſſumptis ſecum duobus miniſtris vno tranſmontano ⁊ alio citramon-
tano de ſe ipſis vel alijs de vno prouideant miniſtro: qui ſuper alios vſ-
qꝫ ad finem capituli habeat poteſtatem. Quod etiam intelligimus quan
documqꝫ alia de cauſa predicto capl̄o generali non poterit intereſſe. Idẽ
poſſit cuſtos illius prouincie electus a cuſtodibus ſue prouincie ad capi-
tulum generale: quando ſuus miniſter preſens non fuerit. Alijs tamen
Modꝰ eligen. di mi. ꝓuicialẽ
tractatibus capituli generalis non interſint. ¶ Ordinamus ꝙ miniſtri ꝓ
uinciales conuocato capitulo prouinciali a ſubditis eligantur confirmã
di per generalem miniſtrum. Electores autem miniſtrorum prouinciali-
um poſtquam ad capitulum conuenerint: eligant preciſe in die ſequenti.
Ipſos tamen non oportet includi. Et ſi ipſa die non eligerint: ex tunc eis
generalis miniſter prouideat de miniſtro. ꝓ Poſſit autem miniſter proui-

cialis eligi de toto ordine. ¶ Nꝫ ſi prouinciali capitulo congregato mini
ſtrum prouincialem mori contigerit vel abſolui: poſſint fratres in eodeꝫ
prouinciali capitulo congregati alium ſibi eligere in miniſtrum: quam-
quam ad hoc miſſi non fuerint vel vocati. Si vero electores prefati in eli
gendo non conuenerint: poſſint ⁊ debeant prouincie de vicario prouide-
re. Si autem mortuo generali miniſtro aliquem miniſtrum prouincialẽ
mori contigerit ⁊ alium eligi. Statuimus vt per miniſtrum prouincie
vicinioris loco capituli in quo electio celebrabitur ⁊ per duos cuſtodes
eiuſdem prouincie ſimiliter viciniores electione ⁊ electo legitime exami
natis ⁊ approbatis electus confirmetur. Electus vero ⁊ fratres qui pro-
pter examinationem electionis ⁊ electi a predictis miniſtro ⁊ cuſtodibꝰ
fuerint vocati: eiſdem in omnibus que ad examinationem ⁊ confirmatio
nem pertinent teneantur firmiter obedire. ¶ Cuſtos vero in cuius cuſto-
dia moritur miniſter prouincialis poſtq̃ ſibi de morte miniſtri cõſtiterit:
certo die prefixo in quo poſſint commode conuenire capitulum prouinci
ale teneatur quam citius poterit conuocare: niſi propinquius fuerit tem-
pus prouincialis capituli celebrandi. ¶ Cuſtos vero illius cuſtodie in q̃
capitulum celebrabitur: tenebit capitulum vſqꝫ quo vicarius ſit electus.
Si vero contingat predictum cuſtodem mori ⁊ in prouincia vicarius mi
niſtri nõ fuerit: guardianus illius loci in quo debet prouinciale capitu-
lum celebrari in predictis ſuppleat vicem eius. ¶ Et huiuſmodi vicarius
prouincie eandem poteſtatem habeat quam habet vicarius a miniſtro i
ſtitutus: exceptis ijs que vicario miniſtri per priuilegia committuntur.
¶ In quo capitulo facta electione prouincialis miniſtri inſtituatur vicari-
us de cõſenſu maioris partis capituli: quouſqꝫ miniſter in prouincia ha
beatur. Qui taliter inſtitutus fratres non mittat extra ſuam prouinciam
ad manendum nec aliquos recipiat in ſua prouincia moraturos. Item
fratres non transferat de vna cuſtodia ad aliam ad manendum: niſi eui-
dens neceſſitas vel communis vtilitas hoc requirat ⁊ hoc de conſciẽtia
cuſtodum illorum ſi poteſt fieri bono modo. ¶ Item non priuet cuſtodiã
vel locum vel fratrem libris vel rebus alijs niſi ex cauſa vrgente cuꝫ fra
trum loci conſideratione diſcretorum: ⁊ ablata vſqꝫ ad examen miniſtri
vel prouincialis miniſtri reſeruentur. ¶ De cuſtodibus autem ⁊ guardia
nis prouideatur in hunc modum. Miniſter prouincialis in capitulo pro
uinciali cum conſilio ⁊ aſſenſu diſcretorum ⁊ requiſito conſilio fratruꝫ de
cuſtodia in capitulo exiſtentium cuſtodie prouideat de cuſtode. ¶ Nꝫ ſi an
te capitulum prouinciale contigerit mori cuſtodem aliquem vel abſolui:
miniſter requiſito conſilio ſex diſcretorum ad minus de cuſtodia eidem
cuſtodie prouideat de cuſtode. ¶ Item miniſter in prouinciali capitulo
cum conſenſu ⁊ conſilio diffinitorum ⁊ requiſito conſilio cuſtodis ⁊ ali-
quorum fratrum in locis conuentualibus ⁊ non conuentualibus proui-
deat de guardianis. ¶ Nꝫ ſi ante capitulum prouinciale guardianum ali
quem conuentualem mori contigerit vel abſolui: ſi miniſter ad locum il-
lum commode accedere poterit requiſito aliquorum diſcretorum conſi-

Prouiſio cuſtodũ ⁊ guardianorum.

lio de conuentu eodem de guardiano prouideat illi loco. Si vero perſonaliter ad locū non valet accedere commode: requiſito aliquorum diſcretorum conſilio de guardiano illi loco prouideat. ¶ Conuentum autē dicimus vbi tredecim fratres poſſint continue morari. ¶ Si vero guardianum non conuentualem mori poſt prouinciale capitulum contigerit: cuſtos de conſenſu miniſtri prouideat illi loco de guardiano cum aliquorum conſilio diſcretorum: nec tamen illum amoueat ſine miniſtri licentia ſpeciali. ¶ Nullus preficiatur in officio fratrum niſi qui poſſit ducere cōmunem vitam: que tam a prelatis quam a ſubditis obſeruetur maxime in veſtimentis. cibis ⁊ potibus. ¶ Prohibemus per obedientiam ꝙ nullus frater in aliqua viſitatione aut electione aut promotione alicuius ad quodcunque officium ordinis faciat colligationes vel inductiones cōminando. promittendo. laudando mendaciter. detrahendo. Et quicunque ſcienter cōtra fecerit: ipſo facto ab omni actu legitimo ſit ſuſpenſus.

¶ De ſpectantibus ad capitulum prouinciale. x. capitulum.

Nūer⁹ ꝓuīcialiū capl'oꝝ ⁊ q ſint mittēdi et q vocē hēant.

Cum regula dicat ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes poſſint ſingulis annis fratres ad capitulum conuocare: ordinamus vt ſingulis annis in ſingulis prouinciis prouinciale capitulum celebretur iuxta quod magis cōtigerit cuilibet regioni. In quo locus ⁊ dies ſequentis capituli aſſignet: ita ꝙ redeuntes de capitulo generali proximo precedenti valeant intereſſe. ¶ Ad iſtud capitulum conueniant cuſtodes ⁊ fratres de prouincia ſʒ quod in prouinciali capitulo fuerit ordinatum. Prouiſo tamen ꝙ multitudo venientium quo melius poterit euitetur. ¶ In hoc capitulo ⁊ aliis electionibus vocem per ſe non habeant fratres in monaſteriis cōmorantes. Admittantur tamen ad electionem diſcreti ad capitulum mittendi q morantur in locis noſtris ſicut ceteri fratres de conuentu. ¶ Teneantur fratres per obedientiam in omni electione diſcretorum: diffinitorum aut miniſtrorum eligere diſquiſitores zelum dei ⁊ cōmunis vtilitatis habentes. Et quicunque contra fecerit: tribus diebus tantum in pane ⁊ aqua ieiunet: ſaluis ordinationibus quas fecit generalis miniſter in aliquibus prouinciis vel etiam approbauit. ¶ Hanc autem electionem faciant primo die. Alioquin cuſtos prouideat de diſcreto. Inſuper ordinamus ꝙ quicunque habent nominare vel eligere fratres ad legēdū pariſius ſentētias vel ad magiſteriū ꝓmonēdos per obedientiam teneātur noīare vel eligere de toto ordine meliores vel aptiores ſuo iudicio ad hmōi officia exequēda.

Quales debeant eē diſqſitores ⁊ pariſius mittēdi.

Inqſitio ꝑlatorū exceſſuū.

¶ Guardian⁹ aūt teneat caplʒ qñ de exceſſibus miniſtri ⁊ cuſtodis ⁊ de eoꝝ inſufficientia ⁊ de aliis trāſmittendis ad capitulū prouīciale inqrit. ¶ Cū vō de exceſſib⁹ guardiani inqrit: aliqs eoꝝ de ↄſilio aliquoꝝ diſcretoꝝ iſtitut⁹ a guardiano teneat caplʒ. Predicti vō de exceſſibus ⁊ de in-

ſufficientia ꝑlatoꝝ diligẽter ingrere teneantur: ⁊ alij frẽs ingrenti teneãt per obedientiã bona fide veritatẽ de oib⁹ reſpõdere. ¶ In pdictis aũt in qſitionib⁹ tã reuelãtes accuſantiũ noia quã ingrẽtes: ad penã q̃ laijs vi ſitatiõbus ponit obligẽtur. Cuſtos vero hmõi ſcrutinio nõ interſit. Iſtud aũt ſcrutiniũ vltra vni⁹ diei ſpaciũ nolumus prolõgari. ¶ Nihil portet ad capl'z niſi qδ fuerit diſcuſſuz. examinatũ. pbatũ legitime ⁊ i terminis explicatũ ⁊ ap pbatũ a maiori pte fratrũ locoꝝ ſuoꝝ. fideliter ɔſcriptuz. lectũ ⁊ ſigillatũ corã oib⁹ loci ſigillo vt ad ꝓuiciale capl'z deſtinet ⁊ accu ratũ ⁊ ap pbatũ ligitime. Qδ de genere actus ẽ peccatũ mortale vl' idu cit notabiliter relaxationẽ obſuãtie regularis vel declarat iſufficiẽtiã ma nifeſtã null⁹ ipediat ap pbari quin ꝓuiciali trãſmittat. Id dicim⁹ δ ſcri bẽdis ad capl'z gñale. Quicũq ɔtra fecerit: repellat a capl'o ⁊ nihilomi nus grauiter puniat. ¶ Qñ aũt diſcutiũt mittẽda ad ꝓuiciale capl'z diligẽter examinẽtur grauia q̃ ꝓponũt: ⁊ i ſpãli de facto ſi vidit: de verbo ſi audiuit ab eo q accuſat: ⁊ ingrat de loco. tpe modo. Et hec forma i viſita tione q̃libet obſuet. Exceſſus aũt miniſtri. cuſtodis ⁊ guardiani ⁊ aliorũ q corrigendi fuerint corã illis tm̃ q nouerũt exceſſus i ꝓuiciali capl'o au diant: ⁊ q corrigẽdi fuerint corrigãtur: niſi ſit talis exceſſus q ſit pena pu blica puniendus. ¶ Itẽ exceſſus guardiani q mittẽt ad prouiciale capl'z recitent ei in publico corã cõuentu ſuo ſi ad capl'z nõ ſit profectur⁹. Et ſi aliquod graue accidiſſet in prouincia vel contigiſſet in via quod alias ad capitulum miſſuz nõ eſſet: debeãt fratres qbus notorium eſt corã diffinitoribus accuſare. ¶ Iſti in loco capl'i congregati ipa die quieſcãt ⁊ de liberẽt vſq mane diei ſequẽtis. ¶ Et tũc audita miſſa ingrediant capl'm: ⁊ inuocata ſpũs ſancti gratia fiat ſermo frĩbus in cõi. Deinde ex ſe ipis tm̃ eligant. iiij. diffinitores p diſcretionẽ triũ quos miniſter. cuſtos ⁊ guar dianus loci vel duoꝝ ipoꝝ ſi terti⁹ defuerit ad hoc duxerit eligẽdos. Si autem contigat in electionibus diffinitorum plures quam quattuor ma iorem partem vocum medietate omniũ habere: illi qui tales voces ha bent pro diffinitoribus habeantur. Si vero q pauciores voces habent fuerint in equali numero: iteretur ſcrutiniuz quo ad illos: quouſq p plu ralitatem vocum electio vnius alteri preferatur. ¶ In huius capituli pri cipio cuſtodes ⁊ guardiani per ſe ſi preſentes fuerint vl' per litteras ſi ab ſentes ſemper renũciare teneantur. Quorum renũciatio a miniſtro vl' ab eo qui tenet loco eius capitulum cum diffinitoribus in fine capituli ſi vi debitur admittatur. Si autem miniſter intereſſe non poterit: vicarius ei⁹ ſi fuerit vel cuſtos in cuius cuſtodia celebratur capitulum teneat loco ei⁹. ¶ Predicti vero diffinitores poſſint corrigere prouincialem miniſtruz: diffinire ⁊ expedire cum ipſo omnia que ad prouinciale capitulum per tinebunt. Que ſunt hec. Collatio ſuper tranſmiſſis ad capitulum. Cor rectio eorum que ad prouinciale capitulum corrigenda notificabuntur. ordinatio eorũ que ad neceſſitatem vel honeſtatem morum prouincie videbuntur pertinere: cum diuerſe prouincie diuerſis conſuetudinibus varientur. Nullas tamen faciant conſtitutiones aut ordinationes

Deferenda ad capl'm.

Modus eligẽ di diffinitores.

Expediẽda in capl'o ꝓuiciali

ſbidem abſq; maioris partis capituli conſilio ⁊ aſſenſu. Diuiſio cuſto-
diarum. Ordinatio locorum. Receptio, mutatio, vel diuiſio locorum.
Aſſignatio librorum notabilium fratrū decedentium vel ab ordine receden
tium. Et dicimus librū notabilem valentem dimidiā marcham argenti
⁊ ſupra. Diffinitoribus vero tempore ſue diffinitionis nihil de libris hu
iuſmodi rogetur. nec vendatur. nec ꝯmodetur, nec aliquid detur quod ad
diſtributionem miniſtri tunc temporis ⁊ diffinitorum pertineat quoquo
modo. ¶ Subditi aūt qui fuerint diffinitores in precedenti generali ſeu
prouinciali capitulo: in proximo ſequenti conſimili capitulo nō ſint diffi-
nitores. Et dicimus hic ſubditos: omnes: ſub prouincialibus miniſtris
conſtitutos. ¶ Predicti etiam electores quintum ex ſe ipſis eligant: qui in
hoc tantum poſſit articulo videlicet ſi quattuor diffinitores in correctio-
ne miniſtri in partes equales ſe diuiſerint: eorum ſnīa preualeat quam
idem duxerit approbādā. ¶ Idem tamē quintus qui ſic eligitur in capi-
tulo non intelligitur pro diffinitore: vnde poteſt ſequenti anno eligi diffi
nitor. Electis quidem diffinitoribus: lr̄e que ſuper facto prouincialis mi
niſtri a fratribus locorum ſunt tranſmiſſe eiſdem diffinitoribus preſen-
tentur. Et ſi qui ſunt in eodem capitulo qui preter illa que ſcripta ſunt ꝓ
babilia tamē habent dicere de miniſtro: diffinitoribus tm̄ dicāt. Qui ſu-
per ſcriptis aut taliter relatis habita ſeorſum deliberatione miniſtrum
corrigant ſm̄ formā ſuperius pretaxatā. Et quādocūq; diffinitores vo-
luerint aliquid de miniſtro in capitulo inquirere: teneatur ipſe miniſter d̄
capitulo exire. Qui ſi incorrigibilis fuerit: ipſum ab officio miniſterij ſu-
ſpendant ⁊ ſine dilatione cauſam ſuſpenſiōis ſiue incorrigibilitatis per
capitulum approbatam ſub ſigillo vicarij ⁊ cuſtodum miniſtro ſignifi-
cent generali. Qui ſi inſufficiens reputatur: eidem ſimiliter ſignificent:
ita tamē ꝙ neutrum horum fiat abſq; maioris partis capituli conſilio
⁊ aſſenſu. Quo ſuſpenſo vicarium de conſilio ⁊ aſſenſu maioris par-
tis capituli cōſtituant. ¶ Nihil mittatur ad capitulum generale quod
non fuerit prius per capitulum prouinciale diſcuſſum. examinatum.
probatum legitime ⁊ in terminis explicatum ⁊ approbatum a maio-
ri parte prouincialis capituli. fideliter conſcriptum. lectum ⁊ ſigilla-
tum coram omnibus ſigillis miniſtri. cuſtodis. ⁊ guardiani loci vbi ca-
pitulum celebratur: niſi facto prouinciali capitulo adeo graue emergat
quod ſine graui periculo vſq; ad ſequens prouinciale capitulum differ-
ri non poſſet. Et ſi talis euentus non tangat prouincialem miniſtruz vel
eius vicarium: preter alterius eorum conſilium non mittatur. Si vero
miniſtrum tangat per cuſtodem. guardianum ⁊ fratres loci vbi contin-
git primo diſcuſſus de conſilio vicarij deſtinetur. Si tāgat vicarium ab
eis diſcuſſus modo idoneo nuncietur capitulo generali. ¶ Teneantur au
tem capitula prouincialia per obedientiaz ſcribere capitulo generali de
exceſſibus ⁊ inſufficientia miniſtri ⁊ de receptione inutilium per eundez
⁊ de ſtatu ⁊ cōi pace prouincie ſub eodē. ¶ Et cū de predictis inqrit mi
niſter exire de capitulo teneatur. Et ſi pax non fuerit: cāz ꝑturbatiōis ſcri

bant. Et ſciant φ ſm illa q̃ mittentur ꝓcedetur in capitulo generali. ¶ Ni
hil autem ſcribatur capitulo generali pro repetendo miniſtruꝫ vel cõmẽ-
dando ipſum a capitulo prouinciali. Poſſunt tamen ſcribere ſi quod ha
bent dicere contra eum. Idem modus teneatur contra cuſtodes ⁊ guar
dianos ad capitulum ꝓuinciale.

¶ De ijs que ſpectãt ad capitulũ generale. xi. capi.

Cum regula dicat φ generale capl'm fiat vbicũq; ⁊ qñcũq; a miniſtro generali fuerit ordinatuꝫ: ſtatuimus de volũtate generalis miniſtri ne vltra tres annos generale capl'm differatur: niſi generalis miniſter cuꝫ generali capitulo ꝓximo precedenti pro manifeſta neceſſitate duxerit prolongandum. ¶ Item propter labores fratrum compatiẽdos ordinamus φ generale capl'm alternatim citra montes ⁊ vltra de cetero celebretur in quacũq; prouincia vel loco miniſter generalis duxerit ordinãdum. ¶ Ad generale capl'm cõueniat miniſter quilibet cum vno tantum ſocio honeſto ⁊ cuſtos electus a cuſtodibus ⁊ vnus diſcretus a prouinciali capitulo electus. Ita φ cuſtos portet litteras teſtimoniales ſub ſigillis cuſtodũ. diſcretus vero ſub ſigillis miniſtri. cuſtodis. ⁊ guardiani loci in quo prefatum capl'm fuerit celebratum. ¶ Et ſi alterum iſtoꝝ mori vel infirmari contigerit ita φ nõ poſſit venire: alius cuſtos a cuſtodibus ⁊ alius diſcretus a cuſtodibus ⁊ diſcretis aliquibus vocatis a miniſtro eligatur. Si tamen aliquem ex predictis vel aliquos nõ venire cõtingat: nihil eoꝝ que per capl'm expedienda ſunt propter hoc omittatur. ¶ Si aliquẽ de venientibus ad capl'm generale contigerit manifeſte impediri ne veniat: teneantur fratres reliquũ aſſociare de loco ad locuꝫ donec ſocietas occurrerit opportuna. Idem de fratribus euntibꝰ pro confirmatione prouincialis miniſtri. ¶ Miniſter autem ꝓuincialis quando vadit ad capitulum generale vel alias extra prouinciaꝫ vel ſi infirmatur taliter φ nõ poſſit intereſſe capitulo: inſtituat vicarium de conſilio diſcretoꝝ. ¶ Vicarius ſic inſtitutus a miniſtro ſi miniſter in generali capitulo fuerit abſolutus vel ipſum mori contigerit: remaneat vicarius auctate miniſtri generalis ⁊ capituli generalis vſq; quo prouinciale capituluꝫ congregeẗ. ¶ Cuſtos ſimiliter cum ad capl'm generale vadit inſtituat vicarium in cuſtodia de aliquoꝝ ſue cuſtodie conſilio diſcretoꝝ. ¶ Si vero a principio inſtantis capl'i vſq; ad finem eiuſdem aliqui alij ad locũ capituli venerint: eis habitus per guardianũ loci vel eius vicarium auferatur: ⁊ a loco capl'i cum ꝓbationis caputio emittantur: quod debeant per octo dies portare. Et ſi guardianus vel eius vicarius talibus ſic nõ fecerit: vna die tantũ in pane ⁊ aqua ieiunet. Idem autẽ fiat venientibus ad prouinciale capitulũ nõ vocatis. Si q vero terminũ conſtitutum preuenerint: vna die tantum in pane ⁊ aqua ieiunent ſedentes in terra coram fratribus. ¶ Ordinamꝰ φ generalis capl'i diffinitores ſint miniſter ⁊ vnus ſubditus de qualibet prouincia in prouinciali capitulo ad hoc electus. Et dicimus hic ſubditos omnes ſub miniſtris prouincialibus conſtitutos: ſalua tamen gene

Quot capitula generalia ⁊ vbi debeãt fieri.

Mittẽdi ad capitulũ gñale.

¶ De ſubſtitutꝭ miniſtroꝝ vł cuſtodũ.

De accedẽtibꝰ ad capl'm non vocati.

Qui debeãt eẽ diffinitores ca. ge.

ralis miniſtri correctione.abſolutione.electione:que ſm regulā miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ ꝯceduntur. In quo caplo miniſtri ſemper per ſe ſi preſentes fuerint vel per litteras ſi abſentes renūciare teneātur.Quoꝝ renūciatio a generali vel ab eo qui tenet capꝫ loco eius cū aſſenſu capituli ſi videbi tur admittaṫ.¶ In oibus aūt memorati capituli diffinitionibus ſentētia plurium indiſtincte preualeat ⁊ inuiolabiliter obſeruetur:nec ab ea aliqs appellare preſumat.¶ Porro fratres qui veniunt ad capitulum genera le q non occupantur in diffinitione negocioꝝ capituli quolibet die extra vigiliam ⁊ dominicam Pentecoſtes ſolemniter celebrent vnam miſſaꝫ virginis glorioſe.Quod etiam in capitulis prouincialibus celebrari vo lumus quando fieri poterit bono modo.¶ Congregati igitur miniſtri et dicti cuſtodes feria ſexta proxima ante feſtum Pentecoſtes ⁊ non plus quieſcant ⁊ deliberent inter ſe vſqꝫ mane diei ſequētis,Et tūc audita miſ ſa ingreſſi capitulum cantent hymnuꝫ. Ueni creator ſpiritus ⁊c̄, deinde verſus,Emitte ſpiritum tuum ⁊ creabuntur ⁊c̄. Oratio. Deus qui corda fidelium.vſqꝫ per chriſtū dn̄ꝫ noſtrū.Reſpōſoriū Amen,Tunc littere cu ſtodiales cuſtodum miniſtro generali ⁊ prouincialibus preſentenṫ.Po ſtea tractent de ſtatu ⁊ correptione generalis miniſtri,hoc modo.¶ Mi niſter generalis in primis coram omnibus ſe accuſet:poſt hec egrediaṫ. Quo egreſſo:guardianus loci aſſumptis ſecum alijs de diſcretis fratri bus de conuentu dictos miniſtros cum cuſtodibus in conclaui recludāt: ita ꝙ nullatenus exire valeant:nec illis vllo modo aliqua alimenta mini ſtrentur donec prouiderint vt oportet circa ſtatuꝫ generalis miniſtri. Et ad hoc tam includentes quaꝫ incluſi firmiter teneantur, Ita ꝙ ſi aliquis contra fecerit excōmunicatus ſit ipſo facto. ¶ Proceſſus incluſoꝝ ſit ta lis. Miniſter prouincialis illius prouincie in qua capitulum celebraṫ vel ſi ipſe defuerit cuſtos illius prouincie electus a cuſtodibus ad generale capitulum requirat in publico a ſingulis per ordinem ſiquid habent dice re de exceſſibus ⁊ inſufficientia generalis miniſtri. Et ſinguli teneanṫ bo na fide manifeſtare ipſum de quibus reputauerint ipſuꝫ accuſandum.Et ſi alique accuſationes notabiles proponantur:dictus prouincialis mini ſter vel cuſtos cum cuſtodibus diſcretis quos ex preſentibus ſibi ſumet ad hoc:diligenter conſcribat.Quas poſtqꝫ conſcripſerint ⁊ mox in medi um retractauerint:eidem vocato audientia concedatur. Et eodem egreſ ſo iterum ſuper accuſationibus ⁊ excuſationibus communis collatio ha beatur.Qua per acta predicti diſquiſitores ſingulorum vota ſicut in ele ctione faciēda publice perquirant vtrum eis appareat dictum mini ſtrum generalem eſſe corrigendum tantum vel penitus amouendū. Qui bus conſcriptis ⁊ mox in mediam recitatis iuxta ſententiam maioris p̄ tis medietate omniū ad correctionem eius vel amotionem procedatur hoc modo.Si tantum corrigendus fuerit : per miniſtros ⁊ cuſtodes ibi dem continuo corrigatur.Si vero penitus fuerit amouendus : predicti tres diſquiſitores eidem reuocato ſeorſum ac ſecreto prius ſuadeant vo luntariam ceſſioneꝫ: ⁊ ſi in continenti non ceſſerit:habeatur nihilominus pro amoto:ac ſtatim ipſo foras egreſſo ⁊ oſtio vt prius firmiter obſera-

Expediēda in ca.ge.

De ſtatu corre ctiōe.mi.ge.

to:ad electionem alterius procedatur:ita vt in mane diei ſequentis habeat ordo aliũ generalem miniſtrum preſentem vel abſentem. ¶ Feria ſecunda Pentecoſtes mane cantent miſſam de ſancto ſpiritu. Qua cantata:intrent locum capituli ⁊ fiat ſermo fratribus in communi. Quo completo recitetur numerus fratrum defunctorum a tempore generalis capituli proximo precedenti:pro quibus dicatur pſalmus. De profundis. in fine. Requiem eternam ⁊c. Pater noſter. Et ne nos inducas in tentationem ⁊c. A porta inferi ⁊c. Requieſcãt in pace ⁊c. Domine exaudi orationem meam. ⁊c. Dominus vobiſcum. Oratio. Abſolue. ¶ Numerus autem defunctorum ibidem recitatus ad ſingulas prouincias deferaẗ: vt in ſingulis prouincialibus capitulis modo ſimili abſoluantur. Poſt hoc littere repreſentande repreſententur ⁊ recomendaticie in fine capituli legantur:⁊ reſpondeatur de quibus fuerit reſpondendum. Hic autem omnes qui non debent intereſſe capitulo exeant. ¶ Nullus religioſus alterius religionis vel profeſſionis, nulluſq; ſecularis cuiuſcunq; ordinis. dignitatis vel vite tractatibus capituli admittatur. Miſſi ad excuſandũ fratres qui non veniunt audiantur. Deinde fiat collatio ſuper hijs que de prouincijs ad capitulum ſunt tranſmiſſa:⁊ prouideatur per generalem miniſtrum ⁊ diffinitores de ſingulis vt oportet, de correctione corrigendorum ⁊ ordinatione ordinandorum. Et queratur diligenter qualiter regula ⁊ ſtatuta generalis capituli in ſingulis prouincijs fuerint cuſtodita. Prouideatur autem de lectoribus. predicatoribus. de mittendis inter ſarracenos ⁊ alios infideles, de mittendis de vna prouincia ad aliaʒ ad manendum. De nouis prouincijs capiendis ⁊ miniſtrationibus diſtinguendis ⁊ huiuſmodi. In fine aſſignetur locus in quo ſequens capitulũ celebretur. Et fiat communis confeſſio ⁊ abſolutio. perſeuerantibus benedictio, apoſtatis anathematiʒatio. Poſtea cantetur. Te deum laudamus. V. Confirma hoc deus. Oratio. Actiones noſtras. in fine per dominum noſtrum ieſum chriſtum ⁊c. Et ſimilis ſolemnitas in fine prouincialis capituli obſeruetur.

¶ De ſuffragijs defunctorum. xij. capitulũ.

IN principio ſtatuimus vt pro omnibus fratribus in ordine noſtro decedentibus quilibet ſacerdos niſi contingat eum labore vel itinere impediri qualibet hebdomoda celebret de mortuis vnaʒ miſſaʒ: excepto ꝙ infra octauas natiuitatis domini ⁊ epiphanie. In hebdomada maiori. In octauis reſurrectionis. pentecoſtes. aſſumptionis beate virginis. ⁊ beati franciſci poſſint miſſam que dici competit appropriare defunctis dicendo vnã orõneʒ ꝓ mortuis ſi miſſaʒ totam noluerit de mortuis celebrare. Ceteri vero frẽs clerici dicãt vnã vigiliã nouẽ lectionũ: laici vero centuʒ pater noſter. Et hec ſi omittantur in vna ſeptimana ſuppleri poſſint in alia: omnibus ſtatutis capitulorum prouincialium que ad hoc pertinent reuocatis. ¶ Ordinamus etiam ꝙ pro

Pro frĩbus.

fratribus noſtris ⁊ familiaribus defunctis quoꝝ recōmendatio facta fu-
erit in capitulo generali quilibet ſacerdos annuatim celebret vnā miſſaꝫ
de mortuis: quilibet frater clericus dicat quinquaginta pſalmos: qlibet

Pro cardiali.

frater laicus centum pater noſter. ¶ Ordinamus etiam vt pro cardinali
q in ordinis regimine deceſſerit a quolibet ſacerdote ordinis tres miſſe
de mortuis celebrentur: a quolibet clerico vnū pſalterium: a quolibet lai

Pro ge. mi. ⁊ euntib⁹ ad ca. ge. ⁊ ꝓcuratoꝝ ordinis.

co trecenta pater noſter. ¶ Pro generali miniſtro in officio decedente di
cantur a quolibet ſacerdote tres miſſe: a quolibet clerico vnum pſalteriū:
a quolibet laico trecenta pater noſter. Et pro illis qui vadūt ad capitulūꝫ
ge. ſi tūc ꝯtigerit eos mori vna miſſa dicat a quolibet ſacerdote: a quo
libet clerico. xl. pſalmi: a quolibet laico centuꝫ pater noſter. Et ſimiliter fi
iat ꝑ procuratore ordinis in curia in officio decedente. ¶ Officium ꝓ de-

Pro frib⁹ ⁊ benefactorib⁹.

functis fratribus ⁊ benefactoribus ter in anno ſolemniter celebretur ſcili
cet proxima die ante feſtum beate Marie magdalene ⁊ proxima die an
te feſtum ſancti michaelis ⁊ feria ſcda poſt dominicaꝫ ſeptuageſime. Cle
rici veſperas ⁊ vigiliam cum nouem lectionibus ⁊ miſſam canterit: laici

Pro parētib⁹

dicant centum pater noſter. ¶ Simile officium fiat pro patribus ⁊ matri
bus omnium fratrum vltimo die feriali in hebdomada ante aduentum.
Obitus domini Innocentij pape tertij. xiij. kalendas auguſti celebretur.
Obitus domini Gregorij pape noni. x. kalendas ſeptembris. Similiter
obitus domini Innocentij pape quarti. vij. idus decembris. Et in craſti-
no domini. S. cardinalis. Item obitus domini Alexandri pape quarti i
vigilia tranſlationis beati Franciſci celebretur. Obitus pie recordatiōis
Nicolai pape tertij in craſtino octauarum beate virginis ſolemniter ce-
lebretur.

¶ Expliciūt cōſtitutiones generales antique.

¶ Incipiūt cōſtitutiones tā papales q̄ꝫ genera les in conuentu barchinonenſi celebrate.

¶ Incipit prologus.

Quoniam dicit dominus per
prophetam bonū eſſe ⁊ iocundū habitare fratres in vnū:
placuit diuine ipſius altiſſimi clementie; vt fratres om-
nes regularem noſtri ſacri ordinis fratrum minorū obſ
uantiam in partibus ciſmontanis amplecti ⁊ in ea vi-
uere cupientes: ſub vna ꝓuiſione ⁊ generali vicario quo
ad omnes: ac ſub prouincialibus vicarijs quo ad ſingu
las ciſmontanaꝝ prouinciaꝝ vicarias: per felicis recordationis domini
quondam Eugenij pape. iiij. ordinationes ⁊ ſtatuta a quorūcunqꝫ eos in
feſtare ac perturbare volentium moleſtia in ſancte ⁊ regularis vite vnita-
te defenſi ⁊ muniti decetero permaneant. Voluitqꝫ idem dominus Eu-
genius ⁊ mandauit talia per ipſos fratres in ſua generali congregatiōe
capitulariter cōuenientes fieri ⁊ ordinari ſtatuta; per que in ſue ſancte ꝓ-

feſſionis ⁊ regule puritate ſecluſis ↄſciaꝝ ſtimulis poſſent abſq; pericu-
lo in pace ⁊ leticia dño dſeruire. ¶ Sciſſim⁹ quoq; dñs nr̃ Nicola⁹. v. pa
pa modern⁹ ſup hmõi etiã ordinatiõib⁹ faciẽdis per qõdã ſue ſcitatis
breue pñs plenũ fauorib⁹ in vltima nr̃a ↄgregatiõe generali lectũ ⁊ pu-
blicatũ mãdatũ ↄſimiliter ⁊ auc̃tatẽ ↄceſſit. ¶ Qua ꝑpter nos vicarius
ꝓuincialis Frãcie in hac generali ↄgregatione vacãte generalis vicaria
tus officio auc̃te ap̃lica p̃ſidens: ceteriq; vicarij ꝓuinciales cuſtodes ⁊ di
ſcreti iuxta ordinationẽ p̃fati dñi eugenij ãno dñi. Mccccli. in ↄuẽtu btẽ
marie de ieſus apud barchinonã ꝓuincie aragonie capl'ariter ↄgregati:
ſtatutoꝝ tam ap̃l'icoꝝ q̃ ordinis numeroſitatẽ ſimul in vnũ ↄpegim⁹:
multiſq; ex eiſdẽ nobis ꝓ nũc min⁹ neceſſarijs omiſſis: qbuſdã ꝑmuta-
tis ⁊ abbreuiatis: nõ nulla etiã lʒ pauca q̃ nobis videbãt accõmoda ad-
iecim⁹: ꝓut p̃ñtiũ tenor elucidat quẽ p̃ciſe reuocatis alijs oĩb⁹ p̃ñtibus
nõ inſertis volum⁹ ⁊ ſtatuim⁹ a frĩbus oĩbus nr̃i vicariat⁹ ⁊ familie dce
tero firmiter obſeruãdũ. Nolum⁹ tñ per hec q̃cũq; ſtatuta frẽs ad pecca
ti vinculũ aſtringere: niſi ad ip̃m per r'lam vel aliud ius diuinũ vel hũa-
nũ fuerint quo ad aliqua in ip̃is ſtatutis ↄtenta alias obligati. Quemq-
dem ſtatutoꝝ tenorẽ in nouẽ tm̃ capl'a annotata inferius duxim⁹ diſtin
guendũ. ¶ De nouicioꝝ receptiõe ⁊ inſtructione. i. ca. ¶ De diuino offi-
cio orõne ⁊ ſilencio. ij. ca. ¶ De obſeruãtia paupꝫtatis. iij. ca. ¶ De modo
interius ↄuerſandi. iiij. ca. ¶ De modo exteri⁹ exeũdi. v. ca. ¶ De corre-
ctione delinquẽtiũ. vi. ca. ¶ De electiõibus ⁊ inſtitutiõib⁹ officiariorum
vij. ca. ¶ De capl'is fratrũ. viij. ca. ¶ De ſuffragijs defunctoꝝ. ix. ca.

constituciones de barcelona ano 1451

¶ Incipit capitulũ. i. de nouiciorum receptiõe ⁊ eorum inſtructione.

Recipiẽdoꝝ ↄditiones.

STatuimus in primis q̃ qui
venientẽ ad ordinem nr̃m debet in fratrẽ recipere: di-
ligenter inquirat ⁊ attendat ſollicite: q̃ recipiendus (
vt docet regula) ſit fidelis ⁊ catholic⁹. de nullo errore
ſuſpect⁹. mr̃imonio nõ ligatus. corp̃e ſan⁹. aĩo ꝓm-
ptus legitime natus. debitis expeditus. ↄditiõe liber
etatis attingẽs ſedecim ãnoꝝ ad min⁹ nulla vulgari infamia maculat⁹
ↄpetẽter lr̃at⁹ vel ad labores frĩbus honeſtos ⁊ vtiles apt⁹ aut talis cõ
ditionis exñs: q̃ ei⁹ receptio clero ⁊ ppl'o nõ modicã edificationẽ affer-
ret: ſi qs ãt aliter recept⁹ fuerit: nõ admittat ad ꝓfeſſionẽ ſine gñal' vel ꝓ
uincialis vicarij lr̃ia ſpãli cum ↄſilio diſcretoꝝ. ¶ Porro laici nõ recipi

De laicis.

ant ad ordinẽ abſq; lr̃ia gñalis vicarij: ⁊ null⁹ ꝓ laico recipiat oĩno citra
vigeſimũ ãnũ nec vltra q̃drageſimũ niſi eẽt pſona multũ notabilis vel
inſignis de cui⁹ receptiõe eẽt edificatio magna i ppl'o ⁊ in clero. ¶ Nec
aliqs de laicatu ad clericatũ aſcẽdat ſine aſſenſu capl'i gñalis. ¶ Si aũt
(iuxta qd r'la ↄcedit) vicari⁹ cũ aliqb⁹ clericis vel laicis diſpẽſaret vt ꝓ
batiõis capuciũ minime portarẽt: fiat eis tũc iuridica ꝓteſtatatio per il-
los qui eos recipiũt: q̃ ex tali ↄceſſiõe hitus ꝓfeſſoꝝ nullũ ius acqrẽt in

De ꝓbatiõis caputio.

ordine ꝗuis annus ꝓbationis trãſierit: donec exꝑſſam ꝓfeſſionẽ fecerit

Prohibitio recipiẽdi alterius ordinis profeſſores.

iuxta nr̃i ordinis iſtituta. ¶ Inhibemꝰ etiã ꝙ nullꝰ ꝓfeſſus in ordine mẽdicãtiũ ad nr̃m ordinẽ recipiat̃: ꝙ ſi ſecꝰ factũ fuerit: hmõi receptio irrita ſit ⁊ inanis. Nec de nõ mẽdicãtibꝰ aliqs recipiat̃: niſi priꝰ a ſuo ſupiori lr̃ia poſtulata. ¶ BONIFACIUS papa. viij. Uolẽtes vr̃o

Facultas īgredientes abſoluendi acẽſuris

aggregari ꝯſortio: q ſuſpẽſiõis aut interdicti vel excõicatiõis ſentẽtijs a iure vel a iudice gñal̃r ſũt ligati abſolutiõis bñficiũ obſuata forma canonica iptiri: ipoſqꝫ in frẽs recipe: ac eos q poſt aſſũptũ hitũ vel ꝓfeſſionẽꝫ emiſſã recoluerint ſe talibꝰ in ſclo fuiſſe ſentẽtijs inodatos ſꝫ formã ipaꝫ vos gñal̃ ⁊ ꝓuiciales miniſtri ac ꝑfati cuſtodes vel vices vr̃as gerẽtes valeat; abſoluere ⁊ cũ eis in irregularitatibꝰ diſpẽſare: ſi talibꝰ forſã fuerint inodati ſentẽtijs: vel in locis iterdicto ſuppoſit; diuina ꝑſũpſiſſent officia celebrare vel ordines recipe. Ita tñ: ꝙ ſi aliq ex eiſdẽ hmõi ſentẽtijs pp debitũ ſint aſtricti: eiſdẽ ſatiſfaciãt ꝓut tenent̃. ¶ Uolumꝰ nihilominꝰ: ꝙ volẽtes hmõi vr̃o aggregari ꝯſortio niſi inos poſtqꝫ fuerit abſoluti ordinẽ vr̃m itrauerint: etiã ſi ad hoc iducie a plat; eiuſdẽ ordinis ꝯcederẽt̃: eo ipo in ꝑſtinas ſñias a qbꝰ eos abſolui ꝯtigerit: relabantur.

Receptõ ad ꝓfeſſionẽ ⁊ recipiẽdoꝝ ꝯditiones.

CAPL. GG. ¶ Cõpleto vͦo ãno ꝓbatiõis: ſi nouicij a fribꝰ cũ qbꝰ fuerit ꝯuerſati hẽant laudabile teſtimoniũ: de gñalis vel ꝓuicial̃ vicariũ lr̃ia a ſuis cuſtodibꝰ vel guardianis ad ꝓfeſſionẽ recipi pñt. Quilibet ãt nouiciꝰ cũ ad ꝓfeſſionẽꝫ recipit̃ faciat i hũc modũ. Ego frater. N. voueo ⁊ ꝓmitto deo ⁊ btẽ marie vͥgini ⁊ btõ frãciſco ⁊ oibꝰ ſcis ⁊ tibi pr̃: toto tpe vite mee ſuare r̃lam frũm minoꝝ ꝑ dñm honoriũ papã ꝯfirmataꝫ: viuẽdo in obia ſine ꝓpo ⁊ in caſtitate. Et q eũ recipit: ꝓmittat ei (ſi hec obſeruauerit) vitã eẽnã. Et hec receptio fiat in caplo vel alibi corã fribꝰ ꝯgregat;. ¶ Hmõi ãt nouicij ãte ꝓfeſſionẽ ſint ex probati oino: ⁊ nihil ꝓ ſe in teſtõ vel alias faciãt reſuari. Si ãt ꝯuerſatio alicuiꝰ nouicij fuerit dubia apud frẽs: eiꝰ ad ꝓfeſſionẽ receptio ꝓuiciali vicario penitꝰ reſuet̃. ¶ Nullꝰ ãt nouiciꝰ ꝓ clerico ad ꝓfeſſionẽ recipiat̃: niſi totũ diuĩu officiũ ſciat dicere ꝑ ſe ipꝫ. Illi vͦo qiã ſũt recepti vl̃ i poſteꝝ ꝯ pñtẽ ordinatõeꝫ ꝯtigerit recipi: nõ ꝓmoueãt̃ ad ordines ſacros nec mittãt̃ ad ſtudia nec ad aliquã ꝑſidẽtiã aſſumãt̃ ãteqꝫ ꝑfecte ſciuerint diuinũ officiũ: vt eſt dictũ. ¶ Si qs vͦo cuſtos vel guardianꝰ aliquẽ ꝑdicta neſciẽtẽ ad ꝓfeſſionẽ recipe vel ad ordines ſacros ꝓmoueri facere ꝑſũpſerit: puniat̃ grauit̃ ꝑ vicariũ.

De magr̃o ⁊ legibꝰ a nouicijs obſuãdis

¶ Inſup ordinamꝰ ꝙ in quolibet ꝯuẽtu aſſignet̃ ꝑ tabulã ꝓuincial̃ ꝯgregatiõis magr̃ nouicioꝝ: ⁊ aliꝰ vel idẽ magr̃ iuuenũ vigeſimũ quĩtũ ãnũ nõdũ attingẽtiũ: vir. ſ. maturꝰ, diſcretꝰ ⁊ deuotꝰ: qui ſup ipoꝝ curã inuigilet diligẽter. ¶ Hmõi ãt nouicij ſue ꝓbatiõis tpe ſtudio ſcholaſtico nõ intẽdãt: ſꝫ diuinũ adiſcẽtes officiũ: ſtudio deuotiõis ⁊ orõnis vigilãter inſiſtãt. ¶ Nec ordines ſacros ſuſcipiãt nec ꝯfeſſiões audiãt ſi fuerint ſacerdotes: nec portã ꝯuẽtꝰ exeãt: niſi cã trãſlatiõis vel gñal̃ ꝓceſſiõis vel emergẽtis neceſſitatis vel alia iuſta ⁊ rõnabili cã: q̃ ꝑ guardianũ cũ diſcretis vel maiori pte eorũdẽ extiterit iudicata. ¶ Nec lr̃as mittãt vel recipiãt ſine ſui magr̃i ſcitu ⁊ lr̃ia ſpãli. ¶ Nec loquãt̃ cũ aliqua ſclari pſona niſi ſuo pñte magr̃o aut alio ꝑ ſuũ magr̃m aut guardianuꝫ

ad hoc ſpāliter deputato. ¶ Caueant āt guardiani ꝛ ipoꝝ nouicioꝝ magiſtri ac frēs aliȷ: neq̄ eū q̄ ꝓſtitutū infra ꝓbatiōis ānū aliq̄ten⁹ ipedire p̄ſumāt: quo min⁹ ad aliā religionē quā maluerit trāſeat vel oīno adſeculū redeat: ſicut de ſua ꝓceſſerit voluntate.

¶ Secundū ca. De diuino officio orne ꝛ ſilentio.

STatuim⁹ ꝛ ordinam⁹: q̄ ante horaꝝ ꝛ miſſarū ꝑncipia frēs oēs quos cā rōnalis non excuſat: ad choꝝ ꝯueniāt p̄paraturi dn̄o corda ſua: ibiq̄ ſine diſcurſu murmure: riſu ꝛ abſq̄ vagis ꝛ vanis aſpectib⁹ ſub ſilētio in pace ꝛ cū debita grauitate ꝑmaneant: cātent ꝛ orēt ꝛ vſq̄ in finē vnanimit̄ ꝑſeuerēt. ¶ Hortamurq̄ in dn̄o: vt diuinas laudes itegre ꝛ attēte honeſte atq̄ religioſe pſoluāt: geſt⁹ leues ꝛ cant⁹ diſſolutos ſeu fractos oīno declinēt: tractiꝫ pſallāt debito more incepta que ſimul cantāda fuerint ſimul ꝯtinuēt ſimulq̄ pauſent: ꝛ qui in his defectuoſi fuerint grauiter puniāt̄. ¶ De legēdo aūt ſine nota in aliq̄b⁹ ꝯuētibus ſeu locis fiat ſm̄ diſpoſitionē p̄latoꝝ. ¶ Monemus quoq̄ frēs oēs: vt ꝯgruis horis in ſancte deuotiōis ꝛ priuate etiā orōnis ſtudio ſe exercere conētur. Jdcirco ne deuotionis feruor ꝑ inquietudinem multiloq̄ȷ extinguat̄ ſtatuimus: q̄ ſilentiū a dicto ꝯpletorio vſq̄ ad primā pulſationē hore prime diei ſequentis ab oibus obſeruet̄: exceptiꝫ hoſpitib⁹ de nouo venientib⁹ ꝛ eis miniſtrātib⁹ vel aſſiſtentibus de licētia guardiani. ¶ Sileat̄ āt in clauſtro, in choro, in eccleſia a principio chori ꝛ ſupra ꝛ in refectorio tam in prima menſa q̄ in ſcd̄a: ꝛ hec non ſolum a reſidētib⁹ ſꝫ etiā a forenſib⁹ ſuet̄. ¶ Jn locis āt vbi frēs nō hn̄t officinas diſtinctas: loca diſtincta ꝛ ꝯmoda ab imediatiꝫ ſupiorib⁹ eorūdē locoꝝ aſſignēt̄: vbi frēs ſileant ꝛ vbi poſſint loq̄ aliȷs dū oportet. ¶ Silr̄ hora dormitiōis a feſto reſurrectiōis dn̄i vſq̄ ad feſtū exaltatiōis ſcē cruciꝫ q̄libet die poſt ſcd̄aꝫ mēſā pulſet̄ cāpanella refectorȷ: ꝛ extūc ſileat̄ vſq̄ ad nonā. ¶ Jn dieb⁹ v̄o ieiunioꝝ ſilī mō a pulſata cāpanella poſt menſam ſcd̄aꝫ ſilentiū obſeruet̄: donec fiat ſignū ad ſurgendū a ſomno ſm̄ ſpaciū a guardiano ꝓuide aſſignādū. Liceat tn̄ frib⁹ q̄ neceſſe eſt loq̄ breuiter ꝛ ſubmiſſe. ¶ Si q̄s āt ſilentiū fregerit: debeat in capl̄o dicere culpaꝫ ſuā: cā ꝓut ſe in hoc deliq̄ſſe meminerit exp̄mendo: cui a guardiano abſtinētia a vino aut alia pn̄ia ſm̄ culpe exigentiā iponat̄. ¶ Hortamur etiā vt frēs aſſueſcant vbiq̄ religioſe ſine clamore loq̄ ꝛ marie in dormitorio. ¶ Et vt ſtudio orōnis maior p̄ſtet̄ occaſio: volum⁹ q̄ ſingul' dieb⁹ a dicto ꝯpletorio frēs oēs p̄ter infirmos ꝛ forenſes ac eis ſuientes īfra ſpaciū ꝯp̄hendens eccliaꝫ ſeu oratoriū clauſtrū: librariā: dormitoriū ꝛ ſecrete neceſſitatis locū vſq̄ ad ꝑmū ſignū ꝑme diei ſeq̄ntiꝫ ſe recolligāt ꝛ includāt. Ubi tn̄ hoc bono mō obſuari nō poſſet: fiat ſup hoc q̄ vicari⁹ ꝓuincialis duxerit diſponendū. ¶ Silr̄ ei⁹ relinq̄t̄ diſpoſitioni de cellarū dormitorȷ aptionib⁹ vel clauſuris.

Quō frēs ad choꝝ ꝯueniāt.

De orone ꝛ ſilentio.

¶ De obſeruātia paupertatis. Ca. iij.

De q̄litate habitus.

CUm regula dicat ꝙ fratres
oēs veſtimēt; vilibꝰ induāt̄ ꝑut in ſtatuto ſcī bonauētu-
re ꝯtinet̄: ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ: vt veſtimētoꝝ vilitas at-
tēdat̄ in p̄cio pariter ⁊ colore. In oibꝰ āt q̄ ad hitū fratruꝫ
ſpectāt: ad imitationē patrū nr̄oꝝ ſemꝑ in veſtimēt; reluceat aſpitas. vi
litas ⁊ pauptas. ¶ Ad maiorē aūt vniformitatē inter nos ꝯſeruādaꝫ or-
dinamꝰ: ꝙ latitudo capucij hitꝰ nr̄i nō trāſeat a lateribꝰ conū iūcture hu
meroꝝ: ⁊ ꝙ lōgitudo ipiꝰ capucij apte poſteriori cingulū nō excedat. lō
gitudo v̄o hitꝰ talis ſit: ꝙ fr̄is ipm̄ deferētis nullo mō excedat mēſurā:
latitudo āt ſedeciꝫ palmoꝝ nō ꝑtēdat̄ ad plus: nec minꝰ q̄ꝫ q̄ttuorde-
cim palmos hēat: niſi notabil' corpulētia alicuiꝰ in latitudinē āpliꝰ req-
rat iudicio guardiani. Lōgitudo āt manicaꝝ ꝯcooꝑiat extremā iūcturam
manuū: nec vltra ꝑtēdat̄. Pānꝰ v̄o hituū ſit colori; cinerei: vt freq̄ntius
i nr̄is cap̄lis d̄claratū extitit. ¶ Mātellos v̄o de pāno vili ⁊ hūili frēs ha

De mantellis.

beāt: nō rugatos circa colū vel criſpos nec vſq; ad terrā ꝑ integrū ſaltē
palmū ꝑtēſos. ¶ Nec; dormiāt vnq̄ꝫ frēs ſine hitu femoralibꝰ ⁊ corda

De exceſſibus in dormitione ⁊ alias.

niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogāt̄. Et q̄cūq; reptꝰ fuerit iace
re ſine hitu: in t̄ra corā frībꝰ ſine hitu in ſeq̄nti prādio comedat. ¶ Vica
rij ⁊ cuſtodes ac guardiani grauit̄ puniāt illos q̄ vitioſi fuerint nō cogē
te neceſſitate portare capitegia ſeu ſudaria circa collū ⁊ almucia alba ſi-
ue rubea ſiue de pāno vel de tela. ¶ Itē frēs ſani in dormitorio culcitr;
linteaminibꝰ ac puluinaribꝰ d̄ pluma nō vtāt̄. Cingulū hēat̄ corda cōis

De corda calcamētis ⁊ tonſura.

⁊ rudis ⁊ oīs curioſitas ab ea penitꝰ reſcindat̄. ¶ Habeāt̄ q̄ꝫ calciamē-
ta de corio in cōi. tm̄ ꝑ miſſis celebrādis: ⁊ frēs occaſiōe miſſarū ⁊ non
alias ſine vicarij ꝓuincial' cuſtodis vel guardiani lnia calciēt̄ iuxta r̄laꝫ
⁊ declarationē papalē. ¶ Tōſurā deſuꝑ aures tā clerici q̄ꝫ laici ſibi fieri
ꝓcurēt. Ad q̄ndenā āt ſemꝑ oēs radāt̄: ⁊ ſit tōſura cl'icoꝝ nō modica vt
decet religioſos. ſ. vt inter ipam ⁊ aures nō ſint plꝰ q̄ꝫ tres digiti. ¶ Pre

Vt legāt̄ d̄clarationes Nico. ⁊ Cle.

terea cū r̄l'a dicat: ꝙ frēs nō recipiāt pecuniā ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitā ꝑſo-
nā: ⁊ q̄liter hoc intelligi debeat ꝑ duos ſūmos pōtifices. ſ. nicolaū. iij. ⁊
clemētē. v. apte fuerit declaratū: ordinamꝰ vt hoc meliꝰ obſeruet̄: ꝙ de-
clarationes p̄dicte q̄tū ad iſtū articulū ⁊ alia q̄ ꝑtinēt ad obſeruātiā pau
ꝑtatis: q̄ter in āno: ⁊ ipe declarationes bis ad minꝰ ꝑ integrū i āno legā-

Vt nō d̄ponat̄ pecūia nec portet̄ a fribꝰ.

tur ne ignorātia ſit ipis fribꝰ occaſio delinq̄ndi. ¶ Nullꝰ frater q̄cūq; ex
cā pecuniā apud aliquē deponi ſuſtineat vel ꝯſuari ſine lnia ſpāli ⁊ ſem
ꝑ cū ꝯſcia guardiani. Et nulli ꝯcedat̄ niſi ꝓ neceſſitate p̄nti vel de ꝓxi
mo iminēti. ¶ Quicūq; frat̄ pecuniā ſuꝑ ſe portauerit vl' manu ꝓpria cō
trectauerit vel in cella retinuerit: pena ꝓprietarij puniat̄. Si v̄o ſcda vi-
ce reptꝰ fuerit pecuniā ſuꝑ ſe portaſſe vl' manu ꝓpa ꝯtrectaſſe: pena car
ceris puniat̄. ¶ Pena etiā ꝓprietarij puniāt̄ frēs illi q̄ ſine ſui ſupioris
lnia libros ſibi ꝯceſſos vel alia q̄cūq; extra ꝯuētū vel locū frūꝫ deponūt
⁊ a ſecl'aribꝰ faciūt ꝯſuari. ¶ Caueāt guardiani ⁊ frēs alij ne ſe vl' locū ali-

De debit; non ꝯtrahendis.

quē i debita oneroſa inducāt vel induci ꝑmittāt abſq; vicarij ꝓuincial' cō
ſilio ⁊ aſſenſu: ⁊ de his debit; i q̄libet ꝓuinciali ca. ꝑgrat̄. Ceteruꝫ ꝓ edifi
cijs ꝯſtruēdis locis mutādis vel āpliādis aut ꝓ libris ſcribēdis vl' emē

dis debita fieri ꝓhibem⁹:niſi vicari⁹ ꝓuincialis d̄ diſcretoꝝ ꝯſilio ex cā
rōnabili viderit diſpēſandū.¶ Inſuꝑ frēs nō hēant nec mutuēt vaſa au-
rea vel argentea vel vtanť eiſdē vel alijs iocalib⁹ ꝑcioſis:⁊ qcūqꝫ ꝯfece-
rit habitis expolieť ⁊ de mutuatis nihilomin⁹ puniať ad arbitriū vica-
rioꝝ.¶ Eccl'ias etiā ⁊ alia edificia q̄ exceſſiua merito debeāt reputari:fie-
ri decetero firmiter ꝓhibem⁹.¶ Paramēta qꝫ ⁊ vaſa eccl'iaſtica decētia
in numero ⁊ magnitudine ⁊ ſufficientia ꝯpetēti a fribus hēanť:⁊ in his
ſupiores vigilēt vt oīs ſuperfluitas euiteť.¶ Nullū etiā ſūptuoſū vl' no
tabile edificiū ꝯſtruať vl' deſtruať ſine lnia ⁊ diſpēſatiōe vicarij ꝓuincial'.
Et q ꝯtrariū fecerit vel ꝯſuluerit:ꝑ vicariū ꝓuincialē de loco irreuocabi
liter expellať ⁊ alijs penis grauib⁹ puniať. Cuſtos vo ꝑdictū exceſſū ſta-
tim denūciare debeat ꝓuinciali vicario.¶ Itē frēs nullā lrām vel inſtru-
mētū ꝯfici ꝑmittāt in qb⁹ ꝓteſtēť ſe pecuniā recepiſſe. ꝯſit tñ vbo vel
ſcripto dicere:tātā qn̄titatē:pecunie datā vel legatā ꝓ ſua necītate vl' vti
litate ab aliq̄ ꝑſona eē acepta:⁊ ſibi plenarie ſatiſfactū.¶ Libri frūm dece
dētiū illoꝝ erūt ꝯuentuū ſeu locorū a qb⁹ vel in quoꝝ terminis hiti ſunt
vel acqſiti. Et ſi ſuper ijs dubiū in poſteꝝ oriať:illud fiat ꝙ vicari⁹ ꝓui-
alis in ſua ꝓuinciali ꝯgregatiōe iudicauerit faciendū.¶ Et ꝓ ipoꝝ libro-
rū ꝯſuatiōe volum⁹ ꝙ libri ꝯuentuū regiſtrēť ⁊ ānis ſingul' regiſtra de
ipis ꝯfecta corā ꝯuentu legāť ſeu renouēť.¶ Diſtribuāť āt libri hmōi ꝑ
guardianū de aſſenſu ꝯuent⁹ ⁊ lnia ꝓuincial' vicarij:⁊ cedulā ſemꝑ reci
piāt ab eis qb⁹ fuerint diſtributi.¶ Caueāt frēs ꝓ poſſe ab oī ſcādalo cle
ricoꝝ ⁊ irreuerētia ꝑlatoꝝ ⁊ tpe gn̄alis interdicti ſm formā dn̄i clemen
tis.v.mricib⁹ eccl'ijs ſe ꝯformēt.¶ Ordinat ca. gn̄ale:ꝙ frēs d̄ ijs fune-
ralib⁹ q̄ rōne qui apud eos ſepeliūť obuenerint libere curatꝫ exhibeant
canonicā portionē:⁊ ſūmo ſtudio caueāt:ne occaſiōe canonice portiōis
in romana curia vel alibi lites moueāt cum curatis.

De iocalib⁹ ꝑcioſis edificijs ⁊ pamētis eccleſiaſticis.

De lra ꝓteſtatoria receptionis pecunie.

De libris decedentiū fratruꝫ

De reuerentia ⁊ cōformitate cum clericis.

¶ De modo interius conuerſandi. quartū.ca.

De ieiunio.

Dom ſecundū regulam tenea
mur duas q̄drageſimas ieiunare ⁊ inter media ſuadeať
cū bn̄dictiōe dei:ex hui⁹ bn̄dictiōis amore ſtatuim⁹:ꝙ ta
li hora comedāt frēs:ꝙ q volūt ieiunare nō grauēť.ſ. ho
ra.vi.¶ Obſecrat tñ gn̄alis ꝯgregatio:ꝙ oēs frēs in ipſa q̄drageſima i
termedia.ſ.bti frāciſci i ꝯuētu ſint vna refectōe ꝯtēti:ad amouēdas ml'
tas deordinatiōes ⁊ ad obtinēdā bn̄dictionē ꝑfnā:exceptꝫ minutis de-
bilib⁹ ⁊ infirmis.¶ Aplo'ꝝ ieiunēť vigilie int⁹ ⁊ extra:btōꝝ philippi ⁊ ia
cobi ioānis euāgeliſte ⁊ barnabe tm̄ exceptꝫ. Vigilia bartholomei ieiu-
neť:⁊ feſtū fiat ſm modū pfie. Vigilia bti frāciſci ieiuneť.¶ Ieiunia rl'e
in cibo q̄drageſimali ſueť:niſi aliqn̄ vicario ꝓuinciali qn̄tū ad aliq̄s co-
uēt⁹ ſeu loca aliud videať de ꝯſilio diſcretoꝝ.¶ Circa eſū carniū frēs tē-
perate ſe hēant:⁊ de ſero in locꝫ ſuis nullo tpe carnes comedāt:exceptꝫ in
firmis hoſpitib⁹ de nouo veniētib⁹:⁊ niſi ex cā rōnabili aliqn̄ ſupior vi-
derit diſpēſādū.¶ De nō comedēdo āt carnes in refectorio ac in nōnull'
feſtiuitatib⁹ ꝑ ānū occurrētib⁹ teneat q̄libet ꝓuīcia ⁊ ꝯuēt⁹ ſuā ꝯſuetudi

De eſu carniū ⁊ alijs circa cibuꝫ neceſſarijs

nẽ: vel faciat ſup hoc iuxta ſuoꝝ pñidẽtiũ diſpoſitionẽ. ¶ Rurſꝰ ordina-
mꝰ: ꝙ vicarij, cuſtodes, guardiani ac coꝝ vicarij ſint cũ fribꝰ in ꝯuẽtu. i
eccłia ꝛ i mẽſa cib, veſtibꝰ ꝛ lectꝫ q̃ꝺdiu fortes ꝛ ſani fuerit: eiſdẽ fribꝰ ſe cõ
formẽt. ¶ Ordinamꝰ etiã ꝙ vicarij ꝛ cuſtodes ſollicitã curã gerãt: ꝙ de
elemoſynis ꝛ rebꝰ alijs q̃ obuenerint ꝯuẽtibꝰ ꝑ guardianũ ꝓuideat mo
derate iuxta elemoſynaꝝ ꝛ obuẽtionũ hmõi q̃ntitatẽ in cõi: ne frẽs ipi ꝓ-
pter defectũ cõis ꝛ ſufficiẽtꝫ victꝰ ſeorſũ comedere: ac ꝑticularit ꝛ iordi-
nate vite neceſſaria ſibi ꝓcurare cogãt. ¶ Dicti ãt guardiani diligẽter ca
ueãt: ne ſine pia ꝛ rõnabili cã. dent fribꝰ extra cõitatẽ lniam comedẽdi.

Qꝫ nõ induant veſtes extraneas nec ſuas accõmodent.

¶ Volumꝰ q̃ꝫ ꝙ ſemp in mẽſa ꝯuẽtꝰ lectio hẽat. ¶ Caueãt frẽs i feſto ſci
Nicolai. Innocentum vel quibuſcunq̧ alijs feſtis veſtes extraneas, re-
ligioſas ſeu ſcłares aut clericales ſeu muliebres: etiã ſub ſpecie deuotio-
nis induere. Nec hitus aut veſtes ordinis ſcłaribꝰ ꝓ ludis faciẽdis aut

De ſeruiẽtibꝰ infirmis.

ſilibꝰ vllo mõ accõmodẽt: ſub pena ãmotõis ꝯfuſibil̃ de ꝯuẽtu. ¶ Ordi
namꝰ inſup: ꝙ fribꝰ infirmis frẽs infirmarij ꝛ alij frẽs infirmoꝝ ſuitijs
deputati ſtudeãt cũ diligẽtia ꝛ ſedulitate iuxta rłaꝫ ꝛ charitatꝫ p̃ceptũ eis
ſeruire: ac ſeruiri facere: ꝛ de cunctꝫ nc̃itatibꝰ ꝓuidere ſeu ꝓuideri facere
debeãt ꝛ hoc de cõibꝰ elemoſynis: niſi ꝓ nc̃itate fris infirmi eſſet diſtin
cte aliq̃ elemoſyna deputata. ¶ Viſitatores q̃ꝫ in ꝓuincijs q̃s viſitãt de
hoc articulo ſignãter ingrãt: ꝛ ſi aliq̃s ꝓuĩcias in hoc vitioſas inuenerint
fidelr̃ vitatẽ ſignificẽt capł̃o ſeu ꝯgregationi gñali. ¶ Itẽ ordinamꝰ: ꝙ
guardiani nõ poſſint indui de q̃cũq̧ elemoſyna nec pãnũ recipe ꝓ veſti

De hoſpitibꝰ.

tu: donec oibꝰ fribꝰ indigẽtibꝰ ſui loci fuerit de veſtimẽtꝫ ꝓuiſũ. ¶ Frẽs
oẽs hoſpites recipiãt in viſceribꝰ charitatꝫ marie veniẽtes d̃ e ꝑneis pti
bꝰ ac remotꝫ. ꝛ ſi qñq̧ frẽs p̃dicatores ad loca nr̃a venerit: velut frẽs nr̃i
ordinis benigne recipiãt ꝛ charitatiue: ꝛ ſeminãtes iter eos ꝛ nos ꝫiꝫa
nia diſcordie g̃uit puniãt. ¶ Ipi v̇o hoſpites in locꝫ vbi vltra tres dies
morã ꝯtrerint: dicãt i ca. culpas ſuas: ꝛ dicta culpa acceptaq̧ pnia egre

De genuflexione

diãt. ¶ Itẽ cũ illiꝰ ſũme gr̃e opꝰ q̃ hõ ꝯiũctꝰ eſt deo i vnitate pſone legit
in miſſa: genu flectãt frẽs ad illud v̇bũ euãgelij Verbũ caro factũ eſt: ꝛ
ad illud v̇bũ apł̃i. In noie ieſu: ꝛ ad illud Ecce ãcilla dñi: ꝛ ad illď Pro
cidẽtes adorauerũt: ꝛ alias alibi ſic̃ i ordinario poſitũ iuenit. ¶ Ad illud

De cõione.

ãt altiſſimũ eucharistie ſacr̃m diligẽt ſe p̃parẽt oẽs frẽs. Et vt hoc meliꝰ
fiat: ſtatuimꝰ vt ſinguli frẽs d̃terminatos d̃ ꝯſcia guardiani hẽant ꝯfeſſo
res: qͥbꝰ bis ad minꝰ ꝯfiteãt i q̃libet ſeptimãa. ¶ Frẽs v̇o nõ ſacerdo-
tes de qndena in qndenã ſp cõicẽt in miſſa ꝯuentꝰ niſi remãſerint d̃ lnia
p̃ſidẽtꝫ. Et de hoc ſint ſolliciti guardiani: vt ꝑ vtriuſq̧ ſacri freq̃ntiã ſctẽ

De ocio euitãdo.

ꝯuerſatõis i vtroq̧ hoie puritas obſuet. ¶ Itẽ ad ad ociũ euitãdũ ordi
namꝰ ꝙ tã cłici q̃ꝫ laici ꝯpellãt ꝑ ſuos ſupiores i occupatiõibꝰ ſeu labori
bꝰ ſibi ꝯpetẽtibꝰ exerceri. Et ſi q̃ ãuẽti fuerit notabilr̃ ocioſi vel vitioſi: ꝑ
vicariũ vel cuſtodẽ voce actiua ꝛ paſſiua ꝑuẽt. Qꝫ ſi ſupiores in hoc fue-
rint negligẽtes: a viſitatoribꝰ puniãt: q diligẽt ingrãt q̃lit hec ꝯſtitutio

De ſtudio.

obſeruet. ¶ Itẽ ſtatuimꝰ ꝛ ordinamꝰ: ad p̃ſtãdũ in ſcĩa pie ꝓficere volẽ-
tibꝰ auxiliũ ꝛ fauorẽ: ꝙ d̃cetero ſtudia in vnaq̃q̧ ꝓuĩcia hẽant in locꝫ ꝑ
ꝓuĩciale capł̃z ad hoc aſſignandis: ꝑ q̃ ſtudia frẽs in ꝑmitiuis ſciẽcijs
ꝛ in ſacra theologia debite inſtruãt: ꝛ ſup hoc vicarij ꝓuinciales diligẽt
inuigilẽt. vt ꝑ guardianũ ꝛ alios ipſa ꝯſtitutio debitũ ſorciat effectum

¶ Jtẽ frẽs ſacros ordines nõ recipiãt ſine ſui vicarij prouincial' licentia vel cuſtodis cui vicari⁹ ꝓuicial' hãc lniaȝ dederit: ⁊ q̄cũq̄ ꝯfecerit: a ſuſcepto ordine ſuſpendatur. Nec promoueat ad ſacerdotium: niſi etatis ſuę attigerit vi ꝫeſimũq̄ntum annum.

De ordinibus ſacris.

¶ De mõ exterius cõuerſandi ſeu exeundi. v. ca.

ORdinamus ꝙ diſcurſus inutiles cũ ſũma diligẽtia a ſupiorib⁹ q̃ntũ fieri poterit arceãt Et null⁹ frat vadat pedes vel eq̄s ſine fratre ſocio: aut ſine fratre ſocio alicubi cõmoret. ¶ Tollat q̄ȝ abuſ⁹ aſſignãdi ꝑterq̄ȝ in caſu nc̃itatꝫ vt r̃la cõcedit: attẽtꝫ tñ v̈bis ſci bonauẽture in ſua d̃claratiõe ſup hoc paſſu dicẽtꝫ: frẽs nõ debere eq̄tare nec bigat nec q̄drigare: niſi manifeſta nc̃itate p vicariũ vel cuſtodeȝ vl' i eoꝝ abſentia p guardianũ vel ei⁹ vicariũ d̃ ꝯſilio diſcretoꝝ indicãda. ¶ Vicarij ꝓuiciales vl' cuſtodes curã hñtes mõialiũ ſctẽ clare: i ſuis ꝓuideãt caplis q̄ frẽs ⁊ q̄ñ ad eaꝝ loca lniari beãnt: vl' eis ad ſuitiũ deputari: ita ꝙ alij frẽs ad ipaꝝ monialiũ loca abſq̄ȝ ipi⁹ capli diſpoſitiõe ſeu lnia accedere nõ p̄ſumãt. ¶ Jtẽ ordinam⁹: ꝙ frẽs ſuas ꝓuincias exeũtes guardianis ſeu vicarijs ꝯuẽtuũ p q̄s trãſeũt ſuas lr̃as vl' lnias oñdãt: ⁊ ipi guardiani ſeu vicarij eas exigãt ſi i oñdẽdo fratres fuerint negligẽtes. ¶ Fri b⁹ ãt ad alia loca frũȝ nr̃e familie itra ꝓuiciã iturꝫ lr̃e teſtimõiales dent vl' nõ dẽt: ſꝫ diſtãtiã viaꝝ ⁊ diſpoſitionẽ mittẽtiũ. ¶ Caueãt frẽs ciuitatẽ oppidũ vel caſtrũ vbi morãt frẽs ingreſſuri: ne vltra p̄fixã ſibi horã morã ꝓtrahãt: nec ad loca alia ſine nc̃itate ſupueniẽte poſtmodum ſupiori exponẽda d̃clinẽt. ¶ Frẽs nõ comedãt vl' bibãt i vill'. caſtrꝫ. ciuitatib⁹ vl' oppidis i qb⁹ morãt frẽs: niſi cũ dñis fraꝝ ⁊ p̄latꝫ ⁊ virꝫ religioſis i domib⁹ eorũdẽ: nec iterp̄tatiue qlibet cẽſeat p̄lat⁹ aut dñs fraꝝ. Et ſi qs ꝯfecerit infra. viij. dies abſtineat a vino in vna ꝯpleta refectiõe. ¶ Jtẽ ſtatuim⁹ ꝙ vicarij ꝓuiciales nõ poſſint extra ſua capl'a ſic nec ad p̄dicationũ ita nec ad ꝯfeſſionũ audiẽdaꝝ officia frẽs aſſumere ſeu ꝓmouere. Et priuſq̄ȝ ad hmõi officia aſſumãt teſtimoniũ de eorum vita ⁊ ſufficientia a frib⁹ fidedignis ⁊ noticiã eoꝝ hñtib⁹ de ipoꝝ ac diſcretoꝝ ad ꝓuiciale caplꝫ trãſmiſſoꝝ ꝯſilio deputẽt. ¶ Et ſint inſtructi ad hmõi ꝯfeſſiões audiẽdas aſſumẽdi de caſib⁹ reſuatꝫ. Nec indifferẽter pnias pecuniarias iponãt: ⁊ vbi iponẽda rõnabilr cẽt: nõ ſibi aut ſuis frib⁹ eã dari faciant. ¶ Cõfeſſiões q̄ȝ mulieꝝ audiãt in aliq̄ loco patẽti eccl'ie vl' alio loco honeſto etiã patẽti. ¶ Null⁹ frat p ꝯfeſſiõe audiẽda ſeu alia q̄cũq̄ȝ d̃ cã iuxta mulierẽ ſtet vel ſedeat: niſi ipe ⁊ ſoci⁹ libere ſe poſſint mutuo videre. ¶ Et caueãt frẽs oẽs a ſuſpectꝫ ꝯſortijs ⁊ plixis collogis mulieꝝ: ⁊ q̄cũq̄ȝ ꝯfecerit: a ſocijs accuſẽt. ¶ Jtẽ null⁹ frater a muliere votũ ꝯtinẽtie regrat ſeu oblatũ recipiat ſeu ad faciẽdũ ſibi obl'aȝ iducat: ⁊ q̄cũq̄ȝ ꝯfecerit: a vicario ꝓuiciali p ſex mẽſes ꝓbatiõis caputio vl' alia pena equalẽti puniat. ¶ Jtẽ fratres non ſint iudices nec arbitri quorumcunq̄ȝ: nec de alijs officijs ordinem noſtrum dedecentibus ſe aliqualiter intromittant: ⁊ qui contrafecerit: oĩbus actibus legitimis priuet. ¶ Nullus

De diſcurſib⁹ ſocio ⁊ non eq̄tando.

Prouiſio monialiũ vicarioꝝ

De lr̃is teſtimonialib⁹.

De exeũtibus ad loca vbi fratres morãtur.

De aſſumẽdis ad cõfeſſiones ⁊ p̄dicationes ſeculariũ.

De ꝯfeſſiõib⁹.

De frẽs nõ ſint iudices nec negocijs ſe igerat

rater procuret ꝑ ſe vel ꝑ aliū quouiſmodo cōmitti ſibi vł alteri fratri ali qua negocia procurāda ꝑ reges.pꝛīcipes.ꝑlatos ſeu cōitates:aut ꝙ ma neat vel egtet cū eiſdē.Nec aliqs nimis ſe ingerat curis ꝑlatoꝝ vł quo- rūlibet dñoꝝ vel dñaꝝ.Si qs aūt ꝯtrafecerit procurādo cōmitti ſibi ne- gocia vel ſuā cū ꝑſonis extra ordinē māſionē:oib⁹ officijs ordinis habe

De apoſtatis.

atur indign⁹:⁊ ſi ſacerdos ſit:ſuſpēdat̃ a ꝯfeſſionib⁹ audiēdis.¶ Itē ſta- tuim⁹ ⁊ ordinam⁹:ꝙ frēs q de ꝓuīcia ad ꝓuīciā abſq̄ lr̃ia fugerint: ꝑ vicariū illi⁹ ꝓuīcie carcerib⁹ mācipētur vł aliq̄ pena ſm qd̄ ſibi viſuꝫ fuerit puniat̃:ac etiā ad ꝓuīciā de q̄ fugiūt remittat̃.¶ Null⁹ īſuꝑ guar dian⁹ recipe poſſit frēs alteri⁹ ꝯuētus ſine lr̃ia remanēdi veniētes:ſꝫ ad ſuū vicariū ꝓuīcialē eos remittāt. ¶ Si aūt cū lr̃ia ad tēpus ꝯceſſa ve- nerint:expletis ijs q̄ expedire habebāt:remanere nō poſſint.

¶ De correctione deliquētium.vj.capitulum.

Facultas puni endi delinquen tes.

Bonifa.papa.viij. Ad augmē tū ꝯtinuū religionū ⁊ ordinū(quos romana ſuſcepit ⁊ ap ꝓbauit eccl'ia ꝑ ſuis ſtudijs ītendētes:⁊ ꝯſiderātes attēti⁹ ꝙ nō īter miſſa ſedulitas diſcipline ⁊ rigoris ordīes ſupra dictos ſtatuſq̄ r'lares ſalubriter dirigit ⁊ ꝯſuat:ꝙq̄ ſi eā pire vł remitti ꝯtigerit:ordo qlibꝫ collabi neceſſario cogeret̃.Ꝓpēſātesq̄ ꝙ ſi r'lariū ꝑſo naꝝ correctio rimas iurꝫ ⁊ apices ſeq̄retur:hmōi rigor lēteſceret:ac mul tiplici laxatōe torpet:nos vr̃is pijs ſupplicatōib⁹ iclinati vobiſ auc̄tate aplica indulgem⁹:vt ad correctiones ⁊ punitiones fratrū eiuſdē ordinis delinquētiū infligēdas ꝑlati ordinis ſupradicti(ad quos eadē ſpectare noſcūtur)rimulis iuris ⁊ apicib⁹ ei⁹ poſtpoſitis libere procedere valeāt ſm ꝯſuetudines approbatas ⁊ generalia facta vł etiā fiēda ipſi⁹ ordinis inſtituta.Nec volum⁹ eiſdē licere frīb⁹ ab eiſdē correctionib⁹ ⁊ punitōi- bus aliq̄ten⁹ appellare:ꝓuia deliberatōe ac maturitate debita obſuatꝫ. ¶ C.A.ge.¶ Ordinam⁹ ꝙ null⁹ frater ꝓuīciali vicario inferior niſi ex

Caſ⁹ vicario ꝓ uīciali reſuati.

ſpāli gñalis vł ꝓuincialis vicarij lr̃ia poſſit aliquē frēꝫ abſoluere a pec cato inobediētie ꝯtumacis:ꝓprietarie reꝝ detētionis:lapſus carnis:fur ti rei notabilis ſeu frequēter iterati:iiectōis manuū violēte:falſi teſtimo- nij in iudicio facti:ꝯpoſitōis vł proiectōis aut publicatōis libelli famoſi: falſificatōis ſigilli cuiuſcūq̄ ꝑſone notabilis ⁊ falſe criminatōis i īfamiā cuiuſcūq̄.Dicim⁹ aūt in obīam ꝯtumacē:qūo qs trina monitōe ꝑmiſſa. factꝫ ꝯgruis īteruallis ꝑ diē naturalē inobediēs ꝑſeuerat. Quare p̄ñti or dinatōe ſtatuim⁹:ꝙ ſi q fratrū diuina ꝑmittēte iuſticia ⁊ antiq hoſtis fal lacia procurāte(qd̄ abſit)ꝑmemoratis criminib⁹ aut aliquo ip̄oꝝ fuerit irretiti:pro abſolutiōis bñficio ad p̄fatos vicarios vł eoꝝ ꝯmiſſarios re- currere debeāt ſine mora.¶ Null⁹ ꝯfeſſor poſſit abſoluere de ꝑtactib⁹ ipu dicis ⁊ enormib⁹:niſi q de lapſu carnis hēt lr̃iaꝫ abſoluēdi.Et ō ſollicitā tib⁹ ex certa ſciētia ad peccatū carnis:idē iudiciū habeat̃.¶ Itē cuſtodes nō poſſint abſoluere a p̄dictꝫ etiā in ꝓuato ꝯmiſſis:niſi ꝑ vicariū ſpāliter comittat̃ eiſdē.¶ Itē ſi aliqs vicari⁹ ꝓuincialis ꝯmittat alicui ſubdito rū ſuoꝝ auc̄tateꝫ ſuā ſuꝑ illis caſib⁹ q vicarijs ꝓuincialib⁹ reſuātur:ſi

ꝯtingat vicariũ mori vl' ab officio vicariat⁹ amoueri: talis ꝯmiſſio penes
illũ cui facta fuerit remaneat: donec vicarius in prouĩcia habeat. Et qcũ-
ꝙ ꝯfeſſor ex certa ſcia pſũpſerit abſoluere a pdictis: ſuſpẽſus ſit ipo facto
a ꝯfeſſionib⁹ audiẽdis: nec reſtitui poſſit niſi p prouincialẽ vica. Et qcũꝙ
in hoc vicioſ⁹ legitime fuerit depbẽſus: pena carceris puniat. Si qs aũt
auſ⁹ fuerit affirmare: ꝙ qlibet ſacerdos poſſit abſoluere a pctõ ſup quo
nõ bẽt ꝯmiſſaꝫ auctatẽ ⁊ maxime de pdictis: ⁊ correct⁹ reuocare nolue-
rit: tãꝙ errãs ⁊ ſubuerſor carceri mãcipet. ¶ BONI. papa. viij. ¶ Ge-
neralis ⁊ ſinguli prouinciales miniſtri ⁊ coꝝ vicarij ac etiã cuſtodes in ꝓ
uincijs ⁊ cuſtodis ſibi ꝯmiſſis frib⁹ cõſtitutis ibidẽ: nec non ⁊ frib⁹ alijs
eiuſdẽ ordinis interdũ ad eos declinãtib⁹ vndecũꝙ, abſolutõe ⁊ diſpẽſa
tione indigẽtib⁹: ſiue priuſꝙ intrauerint ordinẽ ſiue poſt in caſib⁹ exceſſe
rint pro qb⁹ excõicatõis iterdicti vl' ſuſpẽſionis incurrerint ſnias a iure
vel a iudice generaliter promulgatas: ⁊ hmõi ſentẽtijs innodati aut in
locis interdicto eccliaſtico ſuppoſitis diuina officia celebrãtes vl' ſuſcipi
entes ordines ſic ligati notã irregularitatꝫ incurrerit: abſolutõis ⁊ diſpẽ
ſatõis bñficiũ valeãt iptiri: niſi a deo grauis ⁊ enormis exceſſus fuerit: ꝙ
ſint ad eãdeꝫ ſedẽ merito deſtinãdi. ¶ frẽs etiã quos pro tpe vos gñalis
⁊ prouĩciales miniſtri necnõ ⁊ vices vr̃as gerẽtes ac etiã vos cuſtodes
in ꝓpos cõfeſſores habueritꝫ: abſolutõis ⁊ diſpẽſatõis bñficiũ vobis cũ
expedierit valeãt iptiri iuxta formã cõceſſionis ſup abſolutione ⁊ diſpen
ſatione fratrũ eiuſdẽ ordinis vr̃i ſupius facte. Et infra. ¶ Inſup inhibem⁹
vniuerſis fribus vr̃i ordinis: ne aliqs coꝝ niſi in ncitatis articulo alijs ꝙ
platꝫ ſuis peccata ſua cõfiteri pſumãt vl' alijs ſacerdotib⁹ eiuſdẽ ordinis
ſm rĩaꝫ ⁊ ipſi⁹ ordinis inſtituta. C. XV. L. ge. ¶ Ab excõicatione pro in
iectione manuũ violẽta poſſit cuſtos abſoluere: vl' guardian⁹: ſi cuſtodis
pñtia infra die naturalẽ nõ poſſit haberi: aut vicarius guardiani: ſi cuſto
dis vl' guardiani pñtia infra triduũ minime poſſit haberi. Hoc aũt tã ꝑ
uilegiũ ꝙ ſtatutũ nõ intelligit de iniectõe atroci vl' ſubditi i platũ. ¶ Nul
lus incarceret niſi pro manifeſto ⁊ enormi exceſſu. Enormẽ aũt dicim⁹ ex
ceſſuꝫ vl' ratione generis peccati: vt ẽlapſ⁹ carnis, in obia cõtumax ⁊ pfi-
dia hereſis: vl' ratione circũſtãtie: ſicut ẽ furtũ rei notabilis vl' notorie fa-
ctũ, ſeu qꝛ frequẽter iteratũ: ⁊ d ſimilib⁹ idẽ iudiciũ habeat. ¶ Declaram⁹
ꝙ oẽs q pena carceris puniũt: eo ipo legitimis actib⁹ ſint puati: vnde ꝙ
uis liberent a carcere: nõ propter hoc reſtituũt ad act⁹ pdictos: niſi hoc
eis bñficiũ explicite ipendatur. ¶ Ois etiã carceri mãcipãdus habitu or
dinis expoliet. ¶ Si frater fecerit aliqd propter qd penã carceris debeat
ſuſtinere: guardian⁹ vl' cuſtos vl' eoꝝ vicarij de cõſilio diſcretoꝝ poſſint
eũ detinere ſiue ſit coꝝ ſubdit⁹ ſiue nõ donec p vicariũ ꝓuicialẽ qd ſit agẽ
dũ de tali fuerit diffinitũ. Hoc aũt intelligim⁹ debere fieri: qñ cõmiſſ⁹ ex
ceſſus eſt rei euidentia manifeſt⁹. Habeãt aũt boni carceres ⁊ fortes: ſed
humani. ¶ Quicũꝙ frater p ſe vl' p aliũ ſigillũ vl' lr̃as platoꝝ vl' princi-
pũ gñalis vl' prouĩcialiũ miniſtroꝝ ſeu vicarioꝝ coꝛũdeꝫ vl' aliaꝝ notabi
liuꝫ pſonaꝝ falſificare pſumſerit: ſi legitime fuerit depbenſ⁹: carceri man
cipet. Qꝛ ſi falſificauerit ſigilluꝫ vl' lr̃as ge. mi. ſeu ei⁹ vicarij: nõ liberet a

facultas abſol uendi frẽs et a ſclo fugientes ab irregularita te.

Qꝛ plati pñt ab ſolui p ꝓpos ꝯ feſſores a qli- bet cenſura.

Interdicit confi tendi ptãs niſi cũ ſacerdotib⁹ nr̃i ordinis.

Abſolutio pro iniectõe manu uꝫ violenta.

Cauſa incarce randi.

Incarcerãdus actib⁹ legitimꝫ ⁊ habitu puat

Pena falſifi- cãtiũ lr̃as pla- toꝝ vl' etiã ipe dictiũ ne mittã tur vl' nõ legen tiũ ſibi miſſas.

carcere ſine ſpāli ge.mi.vel vicarij māda͂to.Quicūq̄ frater lr̃as corūdē
malicioſe p ſe vl' p aliū deſtruxerit aut īpediuerit ne mittāt̄ eiſdē:ſʒ retinu
erit eas.vl' aperuerit:ſuſpendat̄ ab oī actu legitimo.Et cui hec pena non
ꝯpetit:ꝓbatōis caputio vl' alias debite puniat̄. Et hoc intelligim⁹ tā de
lr̃is q̄s ipi alijs mittūt:q̄ȝ de illis q̄ ſibi ab alijs trāſmittunt̄. Nec releuen
tur niſi p ſuū vicariū ꝓuincialē.Si aūt fuerit generalis:p ipm tm̄ mō vica
riū ge.releuent̄. Predicte autē pene ſubiaceāt:q ſupioꝝ lr̃as ſibi ipis
miſſas legere vl' apire diſtulerint malicioſe. ¶ Nullus frat̄ p ſe vl' p inter-
poſitā pſonā q̄cunq̄ ſuadeat vl' ſuaderi faciat alicui p̄lato,regi vl' princi
pi.cōitati.caſtro vl' ville ſeu alicui pſone extra ordinē nr̃m exiſtēti: vt ali
quid imutet̄ de ſtatu ordinis nr̃i ſeu nr̃i vicariat⁹ vl' de ordinatiōe alicu⁹
ꝓuincie ſeu cuſtodie vl' de quocunq̄ fratre ſeu frib⁹ d̄ loco aliquo amouē
dis vl' nō amouendis. Et quicūq̄ ꝯtrafecerit:penis grauiſſimis etiā vſq̄
ad carceres ſm̄ delicti exigentiā puniat̄.Et mō ꝯſilī puniat̄ frater ille cu
iuſcunq̄ cōditionis exiſtat:q ꝓ ſe vl' pro alio quouis mō ꝓmotionē ꝓcu
rauerit p pſonā aliquā extra nr̃m ordinē exiſtentē : vl' q̄ in aliquo loco
ponat̄ vl' remoueatur:vl' q̄ remoueri nō poſſit. ¶ Inhibem⁹ inſup:ne q̄s
caſum depoſitōis ꝓuincialis.cuſtodis vl' guardiani vl' eoꝝ exceſſum ſeu
correctionē aut capl̄i cuiuſcūq̄ ſecretū ſeu diſſenſionē diffinitoꝝ vl' fra
trū vel aliq̄d aliud vnde ordo nr̄ poſſit turbari ſeu diffamari ſcienter au-
deat extra nr̃m ordinē publicare. Et ſiquis taliū fuerit dep̄henſus : oī
actu legitimo ⁊ officijs ordinis aut alia pena equiualenti p vicariū p̄uet̄.
¶ Itē frēs nō releuent̄ ad officia ordinis:niſi p ꝓuincialē vicariū de cō
ſenſu ꝓuincialis capl̄i vl' maioris ꝑtis eiuſdē. Poſſit aūt hoc vicarius
ꝓuincialis tm̄ in caſu:vt in capl̄o baſilenſi fuit declaratū. ¶ Frēs euident̄
notati de ſuſpectis ꝯſortijs vl' colloquijs mulieꝝ q̄ in rl̄a ꝓhibent̄ : ſi ad
moniti ⁊ correcti ſufficient̄ ſe nō correxerint:ſi in officijs fuerint:ab oībus
abſoluātur vl' ſuſpendātur p vicariū. Si v̄o in officijs nō fuerint: p̄uētur
libris ⁊ oī actu legitimo: ⁊ cui hec pena nō ꝯpetit: ꝓbationis caputio et
alijs penis grauib⁹ puniatur ad arbitriū vicarioꝝ. Et itelligūtur ſuſpecta
ꝯſortia:nō ſolū de mulieribus ſʒ etiā de ſuſpectis familiaritatib⁹ q̄buſcū
q̄. ¶ Quicūq̄ frater ꝯſuetus fuerit a ſuo fratre ſocio cū mulieribus ſeque
ſtrari de quib⁹ iudicio p̄lati ſui merito poſſit oriri ſuſpitio : ſi canonice ad
monitus ⁊ correct⁹ ſe nō emendauerit:tāq̄ȝ ſuſpectus de mulieribus oī-
bus officijs ordinis ⁊ oī actu legitimo p̄uetur. Et ſi taliter punitus itera
to duobus fide dignis teſtibus ꝯuincat̄ de ſeq̄ſtratiōe p̄dicta:vl' ſi ſeq̄ſtra
tiones hm̄ōi ſuſpitionē multū violentā fecerint ſui p̄lati iudicio de ꝯſilio
diſcretoꝝ: ⁊ ꝓbentur legitime:abſq̄ monitōe ⁊ punitōe p̄miſſa arcetur
ad veritatē dicendā. Si v̄o vnus teſtis fide dignus de ſeq̄ſtratione p̄di-
cta appareat ꝯtra eū: ⁊ alius de lapſu carnis:arcet̄ grauius i domo diſci
pline. ¶ Quicūq̄ frater inuentus fuerit ꝓprietarius:libris ⁊ oī actu legiti
mo priuetur. Laici v̄o q libros ⁊ officia nō hn̄t: ꝓbatiōis caputio vl' alias
debite puniant̄. Et ſi q̄s talis in morte inuētus fuerit:careat eccl'iaſtica ſe
pultura. ¶ Fratres incorrigibiles cū ſuis exceſſibus ꝯſcriptis. examinati.
fideliter p vicariū vl' cuſtodē ſeu viſitatorem ad prouinciale capl'm trāſ

De ꝓcurātib⁹ imutationē ſtatus nr̃i.

De publicantibus extra ordinē aliquid vn̄ diffamari poſſit.

De hn̄tib⁹ ſuſpecta ꝯſortia.

De ſeq̄ſtrantibus a ſocio cū mulieribus.

De ꝓprietarijs.

De icorregibilibus.

mittãtur. Qꝫ ſi adeo incorrigibiles fuerit: ꝙ nec culpã humiliter recogno
ſcere: nec penitentiã ꝯdignã ſubire voluerint: carceri mãcipentur. Si vo
penitentiã accipiãt: ⁊ correctionez promittãt: cũ miſericordia eis peniten
tia iponatur. Quã ſi portare ꝯtempſerint ad ꝯſueta vitia reuertentes: in
ſequenti caplo carceri mãcipentur. ¶ Debeãt aũt fratres exeuntes i redi-
tu ſuo ſecrete guardiano ſuo exceſſus ſui ſocij notabiles intimare. Qđ ſi
nõ fecerit: p ſupiorez cui de hoc ꝯſtiterit: in ieiunio panis ⁊ aque vl alias
grauiter puniat. Et ſi vnus frater exceſſuz alterius ſciuerit p duas vias:
vt pote p cõfeſſionez ⁊ p aliũ modũ: nihilominus ſuo guardiano (vt pdi
citur) dicere debeat. ¶ Quicunqꝫ frater depoſuerit corã quocũqꝫ plato vel
viſitatore falſe ⁊ ſcienter de aliquo crimine cõtra fratrez: vl ad hoc facien
duz aliã pſonã induxerit: vl reuocauerit falſe vl ad reuocãduz induxerit
qđ vere depoſuit: a ſolo vicario prouinciali vel eius cõmiſſario poſſit ab
ſolui. Ita dũtaxat: ꝙ prius ſatiſfaciat put ſibi poſſibile fuerit in forma ſꝫ
quã depoſuit vel reuocauit. ſ. publice vel occulte. Et ſi de predicto crimi-
ne cõuictꝰ fuerit: pena carceris puniat. ¶ Diſtricte inhibemꝰ, ne pſone ac
cuſantes accuſatis vel alijs neſcientibus aliquo modo ſcienter reuelen-
tur: ꝙ de omnibus ⁊ maxime de nominibus accuſantium viicarium pro
hibemus: niſi de crimine accuſati in excuſatione ſua petierit a ſuo ſupiori
ſibi accuſantium ⁊ teſtium noĩa reuelari. ¶ Inhibemus etiã accuſatis: ne
ſcienter de noĩbus accuſantiũ ſe inquirãt: niſi cuz quis de crimine accuſat
⁊ petit accuſantiuz ſibi noĩa reuelari. Et quicũqꝫ cõtrariuz fecerit reuelan
do. ſ. vl inquirendo: nõ poſſit niſi p vicariuz pꝛouincialez abſolui: vl p illũ
cui ipſe duxerit cõmittendum. Supiores vo. ſ. vicarij, cuſtodes vel guar-
diani ſi inquirendo vel reuelãdo cõtrafecerint: necnon ⁊ ſubditi accuſato
res coꝝ reuelãtes eiſdez: infra ſex menſes quindecim diebus in pane tm̃
⁊ aq̃ p totã diem ſine diſpenſatione ieiunare debeant: ⁊ ad hoc p ſupiorẽ
cogantur. ¶ Ordinamus ꝙ nullus vicarius a penitentia quam impoſu-
it viſitator: ⁊ nullus cuſtos a penitentia quã impoſuit vicarius: nec guar
dianus a penitentia quã impoſuit cuſtos: nec aliquis iferior a penitentia
guardiani abſoluat aliquez nec mutet ſine licentia iponentꝭ: ⁊ ſi cõtrariũ
factuz fuerit: ipſa abſolutio ſit inanis. ¶ Declaramus ꝙ vbicunqꝫ in cõſti
tutionibus cõtinet aliqua cenſura ſuſpenſionis vel hmõi vbi non ſit lata
ſententia ſed tm̃ cõminatio de futuro: nec ibi exprimitur a quo imponi de-
beat vel infligi: intelligitur ab eo infligi debere: coram quo legitime pro
batur exceſſus: duz tamen huiuſmodi exceſſus correctio pertineat ad eun
dem. ¶ In priuatione vero officiorum ordinis intelligitur priuatio nõ ſo
lum prelationis: ſed confeſſionis, predicationis, lectionis, diffinitionis,
viſitationis ⁊ electionis ad caplm pro diſcreto. ¶ In priuatione vero ac-
tuum legitimorum nolumus ꝙ intelligatur priuari executio ordinuz vel
teſtificatio in iudicio: niſi ſpecialiter exprimantur. Et ne labor capituli ge
neralis ſit inanis: ⁊ in contemptum veniat ordinis diſciplina. ¶ Vicarij,
cuſtodes ⁊ guardiani cõſtitutões pñtes faciãt diligent obſuari: q̃s q̃libꝫ
guardianus in loco ſuo ſtudeat diligent hře ⁊ in ſua cuſtodia reſeruare:

Qꝫ exeũtes manifeſtent in reditu exceſſus ſocioꝝ.

De deponentibus falſe cõtra alios.

De reuelãtibꝰ vl ingrentibus noĩa accuſantium.

Qꝫ iferiores nõ abſoluant a penitentia ſuperiorum.

Ab eo infligit cenſura corã quo pbatur exceſſus.

Quid p puatione officioꝝ et actuũ legitimorũ itelligat.

De obſuantia iſtaꝝ ꝯſtitutionuꝫ ⁊ multiplicatõe aliaꝝ.

cauendo ne extraneis publicēt: ipas etiā ter in āno ad min⁹ faciāt frib⁹
ſuis legi. Si q̄s vo: iuenerint diſcholos cogāt eos ad plenā obſuātiā pe
narū: q̄ in ipis ꝯſtitutiōib⁹ ſūt taxate: ⁊ ſi eoꝝ ꝯtumatia exegerit: etiā gra
uiores iponāt. ¶ Cōcedit ꝗ̄ gñali ⁊ ꝓuincialib⁹ vicarijs i caſu ⁊ in ſpāli
atq̄ ex cā rōnabili: ꝯmutare penas hmōi atq̄ etiā mitigare. Qꝫ ſi ex eo
rū remiſſiōe ſoluat ordinis diſciplina: accuſēt i ca. gñali. ¶ Caueāt āt vi
carij ꝓuinciales a multiplicatiōe ſtatutoꝝ ꝓuīcialiū ⁊ q̄rūlibet p̄ceptoꝝ
ꝓpt obliuionis ⁊ trāſgreſſiōis piculū euitādū. ¶ BONIFACI-
US papa. viij. ¶ Ut apoſtatas ⁊ inſolētes vr̄i ordinis niſi vr̄is ſalubri
Facultas abſol uēdi apoſtataſ b⁹ monitis acqeſcāt, excōicare, cape. ligare ⁊ carceri tradere. ſi videbit
expedire poſſitꝫ: auc̄te p̄ñtiū vobis ꝯcedim⁹ facultatē. ¶ CAPL. ge-
De apoſtātib⁹ nerale. ¶ Volētes apoſtatꝫ viā p̄cludere: nos gñalis ⁊ ꝓuīciales vicarij
⁊ diffinitores gñalis ꝯgregatiōis ſeu capl'i excōicam⁹ in his ſcriptꝫ oēꝫ
frēm ab ordine nr̄o apoſtatātē: ⁊ ex decreto p̄ñtꝫ ſtatuti anathematꝫ vin
culo innodam⁹. ¶ Intelligim⁹ āt apoſtatātē oēm frēm q ſine licētia vel ꝯ
obiam ſuoꝝ ſupioꝝ p terras, loca ſeu p̄uīas cū hītu vl' ſine hītu cū ſocio
vel ſine ſocio iuerit: vel vagabundus fuerit: ac generaliter abſq̄ eiuſdē
ordinis licētia quōlibet diſcedentē. ¶ Ordinam⁹ etiā: ꝙ omnis apoſtatās
ab ordine nr̄o carceri mācipet. ¶ Poſtq̄ v̄o frater aliqs de aliq̄ ꝯuētu vl'
loco apoſtatauerit ⁊ guardiano ꝯſtiterit: ipm ad alioꝝ terrorē ⁊ p̄ſerua
tionēꝫ denūtiet ſeu denūtiari faciat publice corā frib⁹ in ca. excōicatū q̄li
bet. ſ. feria. vi. p̄mi menſis ſue apoſtaſie. Et dū hmōi apoſtate reuertunt
in publico corā frib⁹ cū p̄s. Miſerere mei de⁹. v̄. Saluū fac ſeruū tuum.
Rñ. De⁹ me⁹. Dñe exaudi. Dñs vobiſcū. ⁊ oſone. De⁹ cui ꝓpriū: ac eti
am cū virgis ſeu flagellis ab excōicatione abſoluantur. ¶ Quilibet vica
rius ꝓuincialis habeat ordinariā iuriſdictionēꝫ auc̄tate vicarij gñalis
excōicandi, capiendi ⁊ incarcerādi: ac pena alia puniendi ſuper omnes
apoſtatas etiā aliarū ꝓuinciaꝝ in ꝓuincijs ſuis: ⁊ idem poſſint cuſtodes
⁊ guardiani: ⁊ in caſu neceſſitatis fratres alij auc̄tatēꝫ habeāt apoſtatas
noſtri ordinis capiendi. ¶ Caueāt aūt vicarij ⁊ cuſtodes: ꝙ non p̄mittāt
apoſtats ſiue ſue ſeu alteri⁹ ꝓuincie in ſcandalum ordinis euagari.

¶ De electionibus ⁊ inſtitutiōibus officiarioꝝ. vij. ca.

Statuimus: ꝙ deinceps guar
diani in ſingulis locis eligātur per conuent⁹ eorūdem lo
Electio guardiani ⁊ cuſtodis corum: die ad celebrandā electionem hmōi per eorundēꝫ
ꝯuentuū vicarios aſſignata: in quoꝝ electione nullus vo
cem habeat: niſi qui ſaltēꝫ vigeſimūqntū ſue etatis ānum
attigerit: ⁊ in ſacris fuerit ordinibus conſtitutus. Ubi aūt cuſtodes ha
bentur: ſeruetur in eoꝝ electione ꝯſuetudo hacten⁹ obſuata. Dictoꝝ v̄o
electionis cuſtodum ⁊ guardianorum confirmatio pertineat ad genera
lem vel prouincialem vicarium. Et ſi ad electionem hmōi faciendam p
viam ſcrutinij procedatur: ⁊ votis in diuerſa diuiſis electiones plures i
diſcordia celebrari contingat: illa que a maiori parte numero omni
um in dicta electione vocem hñtiū nulla zeli vel meriti collatiōe hita fue

rit celebrata: exceptione ſeu ↄtradictione quacũꝗ partis alterius nõ obſtante per dictum vicariũ de ↄſilio diſcretoꝝ de ordine prius tamẽ ex officio ꝓut ſpectat ad ipſuʒ diligenti examinatione premiſſa ↄfirmet̃ vel infirmetur: ꝓut ei ſm deũ videbit̃ expedire. Et ſi fuerit infirmata ad dictos electores electio reuertatur: niſi ſcienter elegerint indignũ: quo caſu ad dictum vicarium illa vice ipſo facto prouiſio hmõi deuoluatur. Et eadem fiat deuolutio ſi dicti electores die ad eligendũ guardianum vel cuſtodeʒ aſſignata eligere pretermittant. In electionibus quoꝗ predictis ⁊ ↄfirmationibus eorũdem: declaramus electores ſeu ↄfirmatores formis aut ſolemnitatibus quibuſcũꝗ a iure ſtatutis nõ arctari. ¶ Itẽ loca nr̃a auctoritate ap̃lica fundata in quibus duodecim fratres ad minus cõmode viuere poſſunt appellent̃ cõuentus ⁊ habeant guardianos: alia vero loca q̃ nõ ſic ſunt accepta: ſuperiores habeant: q̃ dũtaxat vicarij appellentur. ¶ Circa vero vicarij generalis electionẽ: ordinamus ꝙ ad electionẽ ꝓcedatur hoc modo: electoribus cõgregatis die ad eligendũ prefixa: primo inuocata ſancti ſpiritus gratia fiat incluſio electorum: in q̃ electione vocem habeant vicarij ꝓuinciales cuſtodes vbi habentur: ⁊ diſcreti diſcretoꝝ. Quoꝝ voces diſcretoꝝ ac etiã vicarioꝝ abſentium per ↄgregationem generaleʒ ſuppleantur. Quibus ſic ↄgregatis ⁊ incluſis: vicarius ꝓuincialis vbi ſit capitulũ diſquiſitores inſtituat de duoꝝ vel triuʒ ↄſilio diſcretorum: q ſinguloꝝ vota ſeorſum aliquantulũ corã omnibus ꝑquirant fideliter ⁊ conſcribant: ita ꝙ ſinguli anteꝗ recedant ab eis: audiant qualiter cõſcripſerint vota ſua. Et fratres electores in exprimendo vota ſua his verbis vtant̃. ¶ Ego talis vicarius ſeu cuſtos ſeu diſcretus talis vel talis ꝓuincie nomino talem fratrem pro generali vicario quibus per ordinem cõſcriptis: ſtatim in eodem loco anteꝗ fratres recedant vel colloquantur ad inuicem: publicentur in mediũ q̃ cõſcripſerũt. Qꝫ ſi diuina gratia inſpirante in vnũ aliquẽ ↄcordauerint: illius electio firma ẽ abſꝗ aliqua queſtione. Si vero in partes inequales ſe diuiſerit: ille in quẽ due partes eligentiũ cõſenſerint ꝓ vero electo habeat̃. Poſtꝗ electio ↄ̃ eo fuerit ꝓunciata: ſurgat igitur vnus ex electoribus a p̃dicto vicario deputatus: ⁊ dicat. In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti Amen. Ego frater N. noĩe meo ⁊ nomine omniũ veſtrũ q mecũ cõſenſiſtis: eligo. N. fratrẽ in generalem vicariũ totius noſtri vicariatus ſeiſmontani. Quo facto ſtatim dicat̃ Te deũ laudamus. Et in omni prouinciatione electiõis forma p̃dicta ab omnibus fratribus vniformiter obſeruet̃. ¶ Circa vero electionem vicarioꝝ ꝓuincialiũ ſimiliter procedat̃ ſicut in electione generalis vicarij: excepto. ꝙ ſufficit vicariũ ꝓuincialem eligi a maiori parte medietate omniũ in dicta electione vocem habentium: excepto etiam. ꝙ electores nõ oportet icludi nec in fine cantare. Te deũ laudamus. Ordinam⁹ quoꝗ ꝙ ipſi vicarij ꝓuinciales cõuocata ꝓuinciali congregatione: a ſubdictis. i. a fratribus de corpore ꝓuincialis capituli eligant̃ ↄfirmandiꝑ ꝓuicialem miniſtrum: ⁊ ſi ipſe renuerit: elapſo triduo pro vere cõfirmatꝭ auctãte ap̃lica habeant̃. ¶ Quo ad viſitatores ſeu viſitationes ꝓuinciaꝝ id tantuʒ ⁊ eo modo decetero fiat: ꝓut generalis congregatio ſeu ipſe ge-

Electio vi. ge.

Pronũciatio electionis.

Electio vicarij ꝓuicialis.

De viſitatori b⁹ ⁊ viſitatiõi b⁹ ꝓuiciaꝝ.

neralis vicarius duxerit diſponendū. ¶ Ordinamus: ꝙ in ꝓmotionibus
ad officia ordinis ⁊ in correctionibus criminū ⁊ in alijs grauibus negoci
is ꝑlati ⁊ viſitatores ꝯſiliū ſemper requirāt ⁊ ſeruent diſcretoꝝ vel maio
ris partis eorundē: nec in ꝯſilijs aliqs preſidens ſuam ꝑ ſe vel per alium
aperiat volūtatē. Et caueant oēs a verbis ſuperfluis vel iniurioſis in cō
ſilijs tribuendis.

¶ De capitulis fratrum. viij. capi.

De caplo culpaꝝ.

ORdinamus ꝙ caplm culparū
ſicut cōſuetum eſt ter in ebdomada ad minus celebretur:
in quo quotidiane culpe ⁊ negligentie plene ⁊ ſigillatim re
cognoſcant: ⁊ recognite debite puniant. ¶ Ceterū ordina

De caplo prouinciali.

mus vt ſingulis annis in ſingulis ꝓuīcijs ꝓuīcialis ꝯgregatio ſeu caplm
celebret: niſi quo ad aliquas ꝓuīcias vicario ꝓuīciali cū ſuo caplo vide
ret potius differendū. In quo caplo locꝰ ⁊ dies ſequentis capli aſſignet:
ita ꝙ redeūtes de caplo ge. primo ꝓcedēti valeāt intereſſe. Ad illud autē
caplm ꝯueniāt cuſtodes ⁊ diſcreti ſʒ ꝙ in caplo ꝓuīciali fuerit ordinatū:
ꝓuiſo ꝙ multitudo venientiū euitet. In hoc aūt caplo ⁊ alijs electiōibꝰ
vocem ꝑ ſe nō habeant fratres in monaſterijs monialiū cōmorantes: ad
mittant tamē ad electionē diſcreti ad caplm tranſmittendi in locis iuxta
que morant: ſicut fratres ceteri de cōuentu. Nullus frater preſens vel ab
ſens poſſit in electione aliqua facta per ſcrutiniū vocē ſuā cōmittere alte
ri: niſi iuxta formā q̄ in priuilegio dñi nicolai de cuſtodibus cōtinet. ¶ Ad
prefixam aūt diem electionis diſcreti omnes fratres cōuentus eiuſdē cō
uenire bona fide habeant: ⁊ guardiani omnibus denūcient quibꝰ poterūt
bona fide. ¶ Ut aliquoꝝ ambitio euitet ⁊ inſolencia nō increſcat: ordina

¶ Quot voces habeāt electores diſcretorū ⁊ q habeāt vocē in electōe.

mus vt nullus frater eodem anno in electione diſcreti ad prouinciale ſeu
cuſtodiale caplm vocē habeat niſi vnā: ⁊ ſi ſecus factum fuerit: ſcda vox
nulla ſit: ⁊ inter voces eligentiū minime ꝯputet. ¶ Ordinamus inſup. ꝙ
fratres iuuenes nō habeant voces in electiōe diſcreti: neqꝫ in apꝓbatōe
mittendoꝝ ad ipm caplm: priuſqꝫ etatis ſue. xx. annū cōpleuerint ſm cu
ſtodis vel guardiani iudiciū de ꝯſilio diſcretoꝝ: niſi d' ipa etate aliud teſti
moniū certius habeat. Hanc aūt electionē diſcreti ad caplm ꝓuīciale mit
tendi frēs faciāt prima die: alioquin vicarius vel cuſtos eis prouideat de
diſcreto. Quē ſi ꝯtingat mori vel legitime impediri: alterꝰ ꝓuiſio ad vi
cariū ptineat vel cuſtodē. ¶ Guardianꝰ aūt teneat caplm qñ de exceſſibꝰ
vicarij vel cuſtodis ⁊ coꝝ iſufficiētia ⁊ de alijs trāſmittendis ad caplm ꝓ

De iqſitiōe ꝑlatoꝝ exceſſuū

uinciale ꝑqrit. Cū vo de exceſſibꝰ guardiani iqrit: aliqs coꝝ iſtitutus a
guardiano de ꝯſilio aliquoꝝ diſcretoꝝ teneat caplm. Predicti vo de ex
ceſſibꝰ ꝑlatoꝝ ⁊ i ſufficiētia coꝝ diligēter ꝑqrāt: ⁊ alij frēs igrēti bona fi
de veritatē de oibꝰ debeāt reſpōdere. In ꝑdictis aūt iqſitōibꝰ tā reuelātes
accuſantiū noīa q̄ȝ ingrētes: ad penāq̄ ſuperiꝰ ponit. 6. ca. aſtringāt. Cu
ſtodes aūt hmōi ſcrutinio nō interſint. Id aūt ſcrutiniū vltra vniꝰ diei na
turalis ſpaciū nolumꝰ ꝓlōgari. Exceſſus aūt guardiani qñ mittūt ad ca

pl'm ꝓuĩciale: recitent̃ ei ĩ publico corã ſuo ꝯuẽtu: ꝑ̃ſtim ſi ad dictũ capi tulũ nõ fuerit ꝑfectuꝰ. Et ſi aliqd graue accidiſſet in ꝓuĩcia vel ꝯtigiſſet in via: taliter ꝙ ad capl'm miſſũ nõ eẽt: debeãt frẽs qbꝰ notũ ẽ: corã diffinitoribꝰ accuſare. ¶ Iſti in loco capl'i cõgregati ipa die qeſcãt ⁊ deliberẽt vſq̄ in mane diei ſequẽtis. Et tũc audita miſſa ingrediant̃ capl'm: ⁊ inuocata ſancti ſpũs gr̃a: fiat ſmo fratribꝰ in cõi. ¶ De inde ex ſe ipis tm̃. 4. diffinitores eligant̃ ꝑ diſqſitionẽ triũ: quos vicariꝰ ⁊ guardianus loci duxerint eligẽdos. Si aũt ĩ electõibus diffinitoꝝ plures q̄ q̃tuor maiorẽ ptẽ vocũ medietate oĩm habere ꝯtigerit: illi q plures voces hñt ꝓ diffinitoribꝰ habeant̃. Si vͦo q pauciores hñt voces fuerit in eq̃li numero: iteret̃ ſcrutiniũ quo ad illos: quo ad vſq̄ ꝑ pluralitatẽ vocũ electio vnius alteri ꝑferat̃. In huiꝰ aũt capl'i prouincialis principio: cuſtodes ⁊ guardiani ꝑ ſe ſi pñtes fuerint vel per lr̃as ſi abſentes: ſuis officijs renũciare debeant: quoꝝ renũciatio a vicario vel ab eo q tenet capl'm loco eius cũ diffinitoribus in fine capl'i ſi videbit̃ admittat̃. Si vero vicarius prouincialis intereſſe nõ poterit ⁊ eius ꝯmiſſarius defuerit: cuſtos in cuiꝰ cuſtodia capitulũ celebrat̃ vel guardianus vbi cuſtodes nõ hñtur in cuiꝰ ꝯuẽtu capl'z celebrat̃: teneat capl'm loco eiꝰ. ¶ Predicti vͦo diffinitores poſſint corrigere vicariũ ꝓuĩcialẽ: diffinire ⁊ expedire cũ ipo oĩa q̃ ad ꝓuĩciale ca. ptinebũt: q̃ ſunt hec. ¶ Collatio ſup trãmiſſiſſis ad capl'm: correctio eoꝝ q̃ ĩ ꝓuĩciali ca. corrigẽda notificant̃: ordinatio eoꝝ q̃ ad neceſſitatẽ moꝝ vl' honeſtatẽ ꝓuĩcie videbunt̃ ptinere. cũ diuerſe ꝓuĩcie diuerſis ꝯſuetudinibus varient̃. Nullas tñ ꝯſtitutões vel ordinatões ibidẽ faciãt: abſq̄ maioris ptis capl'i ꝯſilio ⁊ aſſenſu. Subditi aũt q fuerit diffinitores in ꝓuĩciali capl'o ꝑ̃cedenti: nõ ſint diffinitores in capl'o ꝓuĩciali ꝓximo ſequẽti. Et dicimꝰ hic ſubditos oẽs ſub vicarijs ꝓuĩcialibꝰ ꝯſtitutos. ¶ Predicti aũt electores quitũ ex ſe ipis eligãt: q in hoc tm̃ poſſit articulo: videlicz ſi q̃ttuor diffinitores in correctõe vicarij ꝓuĩcialis ĩ ptes ieq̃les ſe diuiſerit: eoꝝ ſnia ꝑ̃ualeat: quã ipe duxerit approbandã. Idẽ tñ quitus q ſic eligit̃ in capl'o ꝓuĩciali: nõ tenet̃ ꝓ diffinitore: vnde põt ſequẽti ãno eligi diffinitor. ¶ Electꝫ igit̃ diffinitoribꝰ lr̃e q̃ ſup facto prouicialis vicarij a fratribus locoꝝ ſunt trãſmiſſe: eiſdẽ diffinitoribꝰ pñtentur. Ante quaꝝ pñtationẽ vicarij ꝓuĩciales ſuo ſemp officio renũciẽt. Que renũciatio (ſi videbitur) acceptet̃: tñ de triẽnio in triẽniũ de alijs fiat noua electio ⁊ ꝑ̃ſentatio ꝓut ſupra. ¶ Debeãt aũt frẽs ĩ ꝓuĩciali capl'o imediate ꝑ̃cedẽte ca. ge. viſitare vi. ge. de notabilibꝰ exceſſibꝰ certꝫ ⁊ in terminis explicatis: ⁊ tales exceſſus ꝑ diſcretũ diſcretoꝝ euntẽ ad ge. ca. trãſmittant̃ ſub ſigillis vicarij ⁊ guardiani loci in quo capl'm ꝓuĩciale celebrabit̃. ¶ Itẽ debẽt capl'a ꝓuĩcialia ſignificare ca. ge. de exceſſibus ⁊ in ſufficiẽtia vicarij ꝓuĩcialis: ⁊ de receptione inutiliũ ꝑ eũdẽ ⁊ de ſtatu ⁊ cõi pace ꝓuĩcie ſub eodem. ¶ Diffinimus ꝙ cuſtodes ⁊ guardiani habeant̃ pro prelatis: quoniaꝫ ex priuilegio domini Clementis pape quod dicitur mare magnuꝫ eis cura cõmittitur animaruꝫ. Et guardiani in omnibus obediant ſuis cuſtodibꝰ: caueant tamen ne in ſuis officijs ad inuicem ſe conturbent. ¶ Vicarius prouincialis quando vadit ad capitulum generale vel alias exit pro-

¶ Proſecutio capituli.
Electio diffinitoꝝ.

De auctãte diffinitoꝝ ⁊ expediẽdi ĩ capl'o.

De cõmiſſario vi. ꝓuĩcialis.

uinciam vel ſic infirmaẗ ꝙ nõ poſſit capl'o ꝓuĩciali intereſſe: dimittat cõmiſſarium de cõſilio diſcretoꝝ. Qꝫ ſi vicarius abſens abſolutus fuerit in capl'o generali: officiũ exerceat ipſe ꝯmiſſarius donec ſibi ꝯſtiterit ꝙ vicarius fuerit abſolutus. Et ideꝫ de cuſtodibus ⁊ guardianis quouſqꝫ de aliorum cõfirmatione legitime eis ꝯſtiterit. ¶ Item fratres nõ transferanẗ de loco in locũ preſertim infra tempus prouĩcialis capl'i ad morãduꝫ: niſi euidens neceſſitas vel cõmunis vtilitas hoc reqͣt: ⁊ breuiter de loco ad locũ nõ mittanẗ fratres: niſi ex neceſſaria cauſa fuerit faciendũ. Itẽ ꝓpter vitanda pericula volumꝰ ꝙ nõ paſſiꝫ guardiani qñ de domo egrediunẗ vicarios inſtituãt niſi certos fratres diſcretos ⁊ ſecuros ⁊ hoc de vicarioꝝ ſuorũ cõſilio.

De patientibꝰ ↄfectũ nataliũ.

¶ Fratres patientes defectum natalium nõ fiant prelati in ordine noſtro nec vicarij ordinarij: ita ꝙ oporteat eos tenere capl'm: nec etiam fiant visitatores ordinis noſtri nec diffinitores aut ſororum ſancte Clare viſitatores: niſi cum eis fuerit diſpenſatũ. Nec iſta diſpenſatio in p̃dictis ſortiaẗ effectuꝫ: donec ſub ſigillo auctentico prouĩciali capl'o fuerit certitudinaliter declarata.

Cõditiones ꝓmotarorũ ad aliqꝺ ordis officiũ ⁊ ꝓmouẽtium.

¶ Nullꝰ frater ꝑficiaẗ in officio fratruꝫ. niſi poſſit ducere vitã cõmunẽ: q̃ tam a prelatis q̃ꝫ a ſubditis obſeruetur: maxime in veſtibus, cibis ⁊ lectis. ¶ Executionẽ aũt cõfeſſionũ quarũcunqꝫ ꝑſonaꝝ extra noſtrũ ordinem exiſtentiũ, aut prelationis officium nullus decetero habeat: niſi triginta annos completos habeat i etate. ¶ Item inhibemus: vt nullus frater in aliqua electione ſeu viſitatione vel ꝓmotione alicuius ad aliquod officium ordinis faciat colligationes vel inductiones cõminando, promittendo, laudando, vel mendaciter detrahendo: ⁊ q ſcienter ꝯtrafecerit: ab oĩ actu legitimo ſuſpendaẗ.

Capl'm gñale ⁊ mittendi ad illud.

¶ Quo ad capl'm generale ſtatuimꝰ: vt ad ipſum ꝯueniant vicarij prouinciales ⁊ cuſtodes electi a cuſtodibus tantũ (vbi habenẗ cuſtodes) vel ſi vnꝰ ſolus cuſtos fuerit: ille veniat. Nec nõ ⁊ ſinguli diſcreti a ſuis ꝓuincialibus capl'is electi: ita ꝙ cuſtodes ipſi ⁊ diſcreti portent l'ras teſtimoniales ſub ſigillis vicarij ⁊ guardiani loci in quo capl'm ꝓuinciale fuerit celebratum. Et ſi alterũ iſtoꝝ mori cõtigerit vel infirmari vel alias legitime ĩpediri ſic ꝙ nõ poſſit venire: alius cuſtos a cuſtodibus vel a diſcretis aliquibus ⁊ alius diſcretus a diſcretis aliqbus a vicario vocatis eligatur. Si tamen cõtingat ex predictis aliquẽ vel aliquos nõ venire: nihilominꝰ q̃ expedienda ſunt per capl'm ꝓpter hec omittantur: ſed per ipſum capl'm voces abſentium ſuppleanẗ. Et ſi aliqui de predictis remanſerint: q iudicio generalis vicarij vel capl'i nõ fuerint legitime ĩpediti: ſi ĩ officio prelationis vel lectionis fuerint: abſoluantur.

De diffinitoribꝰ ca. ge.

¶ Ordinamus inſuper: ꝙ noſtri generalis capl'i diffinitores ſint omnes vicarij prouinciales. cuſtodes ⁊ diſcreti tantũ perſonaliter preſentes: ita ꝙ pro alijs miſſi aut per ꝯgregationẽ ĩſuppleti pro diffinitoribus nullatenus habeantur. In hoc autem capl'o vicarij prouinciales ſemper per ſe ſi preſentes fuerit vel per l'ras ſi abſentes: renũtiare ſuis officijs debeant: quoꝝ renũciatio a vicario generali vel ab eo q tenet capl'm loco eius cum aſſenſu generalis capl'i ſi videbitur admittaẗ. In oĩbus autem memorati capl'i diffinitoĩbus ſententia pluriuꝫ ĩdiſtincte preualeat ⁊ inuiolabiliter obſeruetur: nec ab ea aliqs ap

pellare preſumat. Porro fratres qui veniunt ad generale capitulũ qui non occupantur in diffinitione negociorũ capl'i: qualibet die excepta vigilia ⁊ dñica pentecoſtes ſollēniter celebrent vnam miſſam ad honorẽ virginis glorioſe: qđ etiam volumus in prouincialibus capitulis obſeruari: qñ fieri poterit bono modo. ¶ Cōgregati igit̃ vicarij ⁊ dicti cuſtodes ⁊ diſcreti feria. vi. ante feſtum pentecoſtes qeſcant ⁊ deliberent vſq; mane diei ſequentis. Et tunc audita miſſa ingreſſi capl'm cantent hymnũ Veni creator ſpũs: deinde dicatur ℣. Emitte. ofo. Deus qui corda. Tũc lr̃e teſtimoniales cuſtodum ⁊ diſcretoꝝ vicario generali ⁊ vicarijs ꝓuincialibꝰ pñtent̃. Poſtea tractent de correctione ⁊ ſtatu ipſius vicarij generalis. Ipſe vero vicarius gñalis ſe accuſet corã oĩbus: ⁊ poſtea egrediat̃. Quo egreſſo: vicarius ꝓuincialis in cuiꝰ ꝓuincia celebrat̃ capl'm de eiꝰ ſtatu inquirat: vel ſi ipſe vicarius ꝓuincialis defuerit: cuſtos vel diſcretꝰ illiꝰ ꝓuincie hãc inquiſitionẽ faciat. Quo reuocato: ad electionẽ ꝓcedat̃ iuxta ordinationẽ dñi Eugenij pape. iiij. ꝓut ſuperius eſt expſſum: ita q̄ incluſis electoribꝰ nulla eis alimenta miniſtrent̃: donec ꝓuiderint (vt oportet) de electione ipſius vicarij gñalis. feria ſcđa poſt pentecoſtẽ mane cantet̃ miſſa de ſpũ ſancto. Qua cantata intrent locũ capl'i ⁊ fiat ſermo fratribꝰ in cõi. Quo ꝯpleto: recitet̃ numerꝰ fratrũ ꝺ̃functoꝝ a tpe generalis ca. primi ꝓcedentis: ꝓ quibꝰ dicat̃ ps̃. De ꝓfundis: in fine Requiẽ eternã. A porta inferi. ⁊ Abſolue q̄s dñe. Numerꝰ aũt fratrũ ibidẽ recitatus: ad ſingulas ꝓuincias deferat̃: vt i ſingulis ꝓuincialibꝰ capl'is mõ ſiũ abſoluãt̃. Deinde oẽs qui non debent intereſſe ı capl'o exeant. Nullꝰ alterius religionis vel ꝓfeſſiõis. nulluſq; ſecularis cuiuſcunq; ordinis. dignitatis. conditionis vel vite tractatibꝰ capl'i admitat̃. Miſſi ad excuſandũ frẽs qui non venerũt audiãtur: deinde fiat collatio ſuper ijs q̄ de ꝓuincijs ad capl'm ſunt trãſmiſſa: ⁊ ꝓuideat̃ per generalẽ vicariũ ⁊ diffinitores de ſingulis vt oportet de correctione corigendoꝝ ⁊ de ordinatione ordinandoꝝ: ⁊ perquirat̃ diligenter qualiter regula ⁊ ſtatuta in ſingulis ꝓuincijs fuerint cuſtodita. Prouideant etiã de mittendis de vna ꝓuincia ad aliam ad morandum: ⁊ in fine aſſignetur locus ſeqũtis ca. ⁊ fiat cõis confeſſio ⁊ abſolutio: pſeuerãtibus bñdictio. apoſtatis anathematizatio: poſtea cãtetur Te deũ laudamꝰ. ℣. Cofirma hoc deus: ofo. Actiones nr̃as. in fine per chriſtũ dñm nr̃m. Similis ſollẽnitas in fine ꝓuincialis ca. obſeruetur. Quicqđ aũt decetero ſtatutũ fuerit in capitulo generali: ſub ſigillo generalis vicarij ad ſingulas ꝓuincias deportetur. Nihil aũt graue ꝯtra aliquẽ frẽm ad capl'm generale portet̃. niſi fuerit per ꝓuinciale capl'm diſcuſſum ⁊ in ſcriptis ſub ſigillo auctentico redactũ. Similiter nec ad capl'm ꝓuinciale portet̃ aliqđ: niſi per capl'm ꝯuentuale mõ ꝯſimili examinatũ fuerit. ſcriptũ ⁊ ſigillatum.

Occupatio fratrũ in ca. ge. exiſtentium.

¶ Proſecutio capituli.

Expediẽda in ca. ge.

¶ De ſuffragijs defunctorum. ix. ca.

Statuimꝰ vt pro omnibus fratribus in noſtro ordine decedentibus quilibet ſacerdos niſi ꝯtin.

Pro fribꝰ nr̃e ꝓfeſſionis.

gat eum langore vel itinere impediri: q̃libet hebdomada de mortuis ce lebret vnã miſſam vel appropriatã collectã mortuoꝝ: ceteri frẽs clerici dicant vnam vigiliam nouẽ lectionũ: laici vo centũ pr̃ nr̃ cum totidem aue maria. Et hec ſi omittãtur in vna hebdomada: pñt ſuppleri in alia.

Pro frib⁹ familiarib⁹,

¶ Ordinam⁹ etiam ꝙ pro fribus nr̃is ⁊ familiarib⁹ defunctis (quoꝝ recõmendatio facta fuerit in ca. generali) quilibet ſacerdos ãnuatim celebret vnã miſſaꝫ de mortuis: quilibet cleric⁹ dicat qnq̃ginta. ps̃. ⁊ quilibet laicus centũ pr̃ nr̃ cum totidẽ aue maria: ⁊ ꝓ viuis familiarib⁹ miſſe ps̃. ⁊ pr̃ nr̃ ⁊ aue maria totidẽ pſoluãt.

Pro cardinali ꝓtectore,

¶ Ordinam⁹ vt pro cardinali q̃ in ordinis regimine deceſſerit: a quolibet ſacerdote ordinis tres miſſe celebrẽtur: ⁊ a quolibet clerico vnũ pſalterium: ⁊ a quolibet laico tercenta pr̃ nr̃. ¶ Et idẽ fiat pro generali miniſtro in officio decedẽte. Et pro ill' q̃ vadunt ad capl'm gñale ſi ꝯtingat eos mori: vna miſſa dicat̃ a quolibet ſacerdote.

Pro frib⁹ ⁊ q̃ in nr̃is cimiterijs ſepeliũtur

Pro parentibus frũm.

¶ Officium pro defunctis frib⁹ ⁊ ꝓ illis qui in nr̃is cimiterijs ſunt ſepulti ter in anno ſolẽniter celebret̃. ſ. ꝓxima die ante feſtũ btẽ Marie magdalene. ⁊ ꝓxima die ante feſtũ beati Michaelis. ⁊ feria ſcd̃a poſt dñicam ſeptuageſime. ¶ Simile officiũ fiat ꝓ pr̃ibus ⁊ matribus oium fratrũ vltimo die feriali ante aduentũ. Clerici vigilias. nouẽ lectionũ ⁊ miſſam cantent. laici dicãt cetũ pr̃ nr̃.

Pro recõmiſſis ordini in q̃libet regione.

¶ Ordinam⁹ ꝙ in quolibet ꝯuentu aſſignet̃ hebdomadari⁹ q̃ miſſã alternatiꝫ ꝓ viuis ⁊ mortuis celebret vel recõmendet pro illis qui recõmẽdantur ordini in qualibet regione.

Pro hoſpitib⁹ i itinere fratres ſcipiẽtib⁹

¶ Itẽ ſingulis ãnis ꝓ hoſpitib⁹ qui in itinere frẽs recipiũt infra octauã beati frãciſci in honore ipi⁹ ſci approprieť miſſa ꝯuentualis vni⁹ diei: ⁊ vna priuata a quolibet ſacerdote. ⁊ a quolibet clerico qnquaginta ps̃. ⁊ ⁊ a quolibet laico centũ pr̃ nr̃.

De fribus vicinis morti

¶ Itẽ ordinat̃ ꝙ totus ꝯuentus vocetur ⁊ aſſiſtat fratri morienti: eius exitum ſuis oronibus ⁊ ſuffragijs ꝓtectur⁹ ⁊ hoc quando bono mõ fieri poterit iudicio guardiani. Et ſi tot⁹ ꝯuent⁹ adeſſe non poſſit: maior vel ſaltem magna pars ipſius ſm diſpoſitionẽ preſidentis.

Pro decedentibus i officio p̃lationis ⁊ alias.

¶ Item ordinam⁹ ꝙ ꝓ quolibet fratre in officio p̃lationis guardiani vel cuſtodis vel vicarij ꝓuincialis vel generalis decedente a quolibet fratre ſacerdote cui in morte preerat: dicãtur tres miſſe: ⁊ a quolibet clerico ſemel vigilie nouẽ lectionũ. ⁊ a quolibet laico cẽtũ pr̃ nr̃ cũ totidẽ aue maria. ¶ Pro alijs ãt fribus a quolibet ſacerdote ꝯuent⁹ vbi morit̃ vna miſſa dicat̃: ⁊ vigilie a clericis ⁊ pr̃ nr̃ a laicis vt prius p ſoluantur.

Pro ſpãlib⁹ bñfactoribus,

¶ Itẽ liber defunctoꝝ frũm ſeu ſpãliũ benefactoꝝ ſicut conſuetũ eſt habeat̃ ⁊ legatur: in quo libro noia ⁊ cognomina illoꝝ qui loca fratrum in toto vel in parte fundauerũt aut fratib⁹ edificia ꝯſtruxerũt. ſeu cõſtrui fecerunt. vel eis notabilia donaria fuerunt elargiti: ipaq; beneficia eorũdem ãno quolibet in ca. recitent̃ ⁊ p eoꝝ aiabus in ſpãli oretur.

¶ Expliciũt cõſtitutiões tã papales q̃ꝫ generales barchinonenſes.

¶ Incipiunt determinationes quedã diuinũ officiũ ſpectantes que in diuerſis capitulis generalibus edite atq;

Ordinationes circa diuinũ officiuꝫ.

declarate fuerũt; atqꝫ ob id in hũc locũ a nobis collecte.

¶ In capitulo generali rome celebrato anno dñi. Mcclvj.

ORDINATUM eſt ꝑmo: ꝙ de ſciſſima trinitate ⁊ de beata clara: fiat feſtũ duplex ꝑ mãdatũ dñi alexã. iiij. ibidẽ i pñtia exñtis.

¶ SECUNDO ꝙ poſt ɔpletoriũ ſemꝑ dicaꝰ aña de vgine glioſa dña nřa niſi in triduo maioris hebdomade.

¶ ITEM ꝙ in confeſſione gñali ibi, beate Marie virgini, addatur, ⁊ beato franciſco.

¶ ITEM ꝙ ſequẽti die poſt octauã aſſũptiõis beate Marie celebreꝰ feſtum ſancti Bernardi abbatis.

¶ ITEM ꝙ frẽs ꝓuincie aqtanie faciãt feſtum ſancti Martialis.

¶ ITEM hoc tpe ɔceſſit dñs Alexãder. iiij. fribꝰ vt in miſſis votiuis ſpũſſancti ⁊ vginis marie Gloria in excelſis deo. necnon ſequẽtias cõpetentes tam in ſolẽnitatibꝰ cantare ꝗ̃ dicere poſſint in priuatis nõ obſtante ſtatuto gñali.

¶ In ca. ge. anno dñi. Mcclxiij. celebrato peruſij.

STATUTUM eſt: ꝙ rubrica breuiarij q̃ dicit ꝙ Glĩa tibi dñe ꝑ octauã natiuitatis dñi in fine hymnoꝝ dicaꝰ: extendatur vſqꝫ ad epiphaniã dñi.

¶ In ca. ge. Marſilie ãno dñi. Mcccxxiiij.

INSTITUTUM eſt: vt fiat decetero feſtũ ſacratiſſimi corpis dñi nři ieſu chriſti cum octauis.

¶ ITEM fuit ordinatũ: ꝙ feſtũ ſcẽ marthe fiat. xx. die mẽſis Julij.

¶ ITEM ꝙ feſtum ſancti lodouici epi ⁊ confeſſoris fiat. xix. die menſis auguſti per totum ordinẽ.

¶ In ca. ge. anno dñi. Mcccxxxvij. caturci celebrato.

FUIT ordinatũ: vt fieret feſtũ de ſacris ſtigmatibꝰ beati pris nři frãciſci ꝑ ordinẽ vniuerſũ. xvij. die menſis ſeptembris.

¶ In ca. ge. celebrato Marſilie anno dñi. Mcccxliij.

FUIT ſtatutũ: ꝙ in feſto ſciſſime trinitatꝫ dicaꝰ officiũ ɔpilatũ ꝑ reuerẽdũ pꝛeꝫ frẽꝫ ioãnẽ ð pechano qð icipit. In maieſtatꝫ ſo. ⁊c.

¶ ITEM fuit ordinatũ: ꝙ in feſto ſancti lodouici epi ⁊ ɔfeſſoris diceretur officium ɔpoſitũ per dñm robertũ regem ſicilie frẽꝫ eius.

¶ In caplo ge. in lugduno anno dñi. Mcccli. celebrato.

FUIT ordinatum: ꝙ fieret feſtum de tranſlatione ſancti antonij xiiij. kl's martij.

¶ ITEM fuit ordinatũ: ꝙ feſtũ ſancti Iuonis ɔfeſſoris tertij ordinis nouiter canonizati celebretur ſexto kl's nouembris.

¶ In capitulo generali anno domini Mccclvij. barchinone celebrato.

FUIT ordinatũ vt decetero feſtum tranſlatiõis ſancte clare a fratribus ⁊ ſororibus ſecunda die octobris celebraretur.

nota de aña post copletorium alma redemptoris

nota de sco bernardo

De gloria in excelsis

De gloria tibi dñe

¶In ca. generali celebrato in toloſa āno dñi. M.cccc.xxxvij.

Quomō nō eſt dicēdū officiū virginis infra octauas corporis dñi

PRIMO extitit ordinatū: q̄ p totā octauam ſanctiſſimi corporis dñi nři ieſu chriſti fiat officiū ſolēne. Et vt ſolēnius celebretur: fuit ordinatū: q̄ officiū virginis marie non dicatur.

¶ITEM inſtitutū eſt: q̄ de feſtis habentibus tres lectiones fiant deinceps nouem.

De feſto viſitatiōis virginis marie

¶ITEM q̄ feſtū viſitatiōis virginis Marie qđ inſtitutū ab vrbano vi. et a bonifacio. ix. fuerat ꝯfirmatū: celebretur. v. nonas Julij ſolēniter vt conſuetum eſt vna die tantum: niſi ex conſuetudine iam frequentata propter populi deuotionē ac indulgentiarum per totam octauam de eadem eſſet officium celebrandum.

De octaua aplōꝝ petri et pauli

¶ITEM q̄ octaua aplōꝝ ſuo die ſm rubricā breuiarij celebretur.

¶ITEM ordinatū eſt: q̄ rubrica pariſieñſis q̄ incipit. Nota q̄ ab octaua pentecoſtes vſq; ad aduentū etc. ſeruetur circa officia dñicalia.

¶ITEM declaratū eſt q̄ cū in rubricis ꝯtineatur q̄ de feſtiuitatibus octauas hñtibus ſemp fiat de octaua niſi feſtū occurrat: intelligūtur feſta occurrentia q̄ cadūt infra ipas octauas et nō p̄cedētia: vt in rubrica infra octauā ſancti ioānis baptiſte ꝯtinetur.

¶In ca. ge. in ꝯuentu ſancti andomari āno dñi. M.cccc.xlvij. celebrato.

PRIMO circa diuinū officiū ordinatū fuit: q̄ de feſtis minoribus in duplicibus occurrētibus q̄ tm̄ ꝯmemoratiōe celebrātur: deinceps fiat feſtū. ix. lectionū: excepta ſancta Anaſtaſia: de qua fiat ꝯmemoratio in ſecūda miſſa natalis dñi et de alijs diebus ſuis.

¶ITEM fuit ordinatū: q̄ miſſe q̄ p̄ter ordinariū aliq̄bus appropriātur ſanctis vlterius non dicātur: ſed ſtetur ordinario antiquo.

¶ITEM fuit iuſſū: q̄ nullus decetero p̄ſumat aliqđ addere vel minuere circa officiū diuinū vltra ordinariū. Et q̄ verſus Maria mater gr̄e. in hymnis. O glīoſa dña. et quē terra pōt. nō dicatur: cū non ſit de antiquo ordinario: ſꝫ dicatur qñ dicitur. Memento ſalutis auctor.

Quomō poſſūt cātari proſe in ſolemnitatibus

¶ITEM fuit ꝯceſſū: q̄ i p̄cipuis ſolēnitatibus poſſint cātari proſe: qđ antea per dñm alexādrū. iiij. in ca. ge. rome āno dñi. M.cclvi. celebrato fuerat etiā ꝯceſſū: vt ſupra in eodē ca. patet.

De aña ſ. ſacerdos in eternū etc. quomō eſt dicēda in ſecundis veſpis et per totā octauā

¶ITEM fuit declaratū: q̄ in ſcīſſimo feſto eucbariſtie. aīe veſperarū p̄marū. ſ. ſacerdos in eternū etc. in ſcđis veſpis dici et per totam octauā debeant dici: cum id fiat in capella domini pape et de hoc ſpeciale ordinariū habeatur.

De ſacris ſtigmatibus

¶ITEM fuit ordinatū: q̄ de ſacris ſtigmatibus bti pr̄is nři frāciſci vt iā in ca. caturci fuerat ſtatutū: fiat duplex maius. xvij. die menſis ſeptēbris cū officio dici Natalis eiuſdē: exceptis lectiōibus, orōne et aña Celorum candor et v. Signaſti dñe.

¶In ca. ge. barchinone āno dñi. M.cccc.li. celebrato.

De feſto ſcī bernardini et de octaua eiuſdē

FUIT ordinatū p̄mo: q̄ feſtū ſancti bernardini celebretur ſub ritu duplicis maioris. xx. die maij cum octaua ſemiduplice et feſta occurrentia infra octauā celebrentur. Et officiū dicatur de cōi ꝯfeſ. nō pōtiquoſq; nouū et ſpāle auctē aplīca fuerit aſſignatum.

ITEM ꝙ in ſuffragijs q̄ fiunt de ſcis in veſpis ⁊ matutinis etiaꝫ fiat ꝯmemoratio ſci bernardini poſt ꝯmemoratiōeꝫ ſancti lodouici.

¶ITEM ꝙ ſi poſt feſtū duplex min⁹ imediate ſeq̄t aliud feſtū duplex mai⁹: in ſcdis veſpis duplicꝫ minorꝫ tm̄ dēt ca. ſeq̄nti feſto maiori dupli ci: niſi ꝯſuetudo vel rubrica habeatur incōtrariuꝫ.

¶ITEM declaratū eſt: ꝙ octaue ſci ſtephani ⁊ ſancti ioānis ſūt ſemi duplices. Et octa Innocentuꝫ a ca. in antea eſt feſtum ſimplex.

¶In ca. ge. anno dn̄i. Mccccliiij. baſilee ꝓuincie argentine celebrato.

ORDINATUM eſt primo: ꝙ feſta minora in nō duplicibus occurrētia q̄ ꝯmemoratione tm̄ celebrabāt: dinceps feſta. ix. lectio nū fiant. Qd̄ antea de occurrētib⁹ in duplicib⁹ in ca. andomari celebra to fuerat ordinatum.

¶ITEM fuit ordinatū: ꝙ de vtroqꝫ feſto ſcē crucꝫ fiat duplex min⁹.

¶ITEM ꝙ ꝯmemoratiōes ſcōꝝ nr̄i ordinis dicant ſub vna aña. ſ. En vernāt ⁊ rutilant ⁊c̄.

¶ITEM ꝙ ꝓnunciatio calendarij vel martyrologij ꝓ feſto ſci Bernardini ſeruetur ſub hac forma. In aq̄la ciuitate italie depoſitio ſancti Bernardini ꝯfeſſoris ordinis fratrū minoꝝ.

¶In ca. ge. anno dn̄i. Mcccclxi. in ꝯuentu ſalamā tino ꝓuincie ſancti iacobi celebrato.

STATUTUM fuit pmo: ꝙ feſtū viſitatiōis gl'oſe v̄ginis ma rie celebret cū octauis ſicut ⁊ natiuitatis eiuſdē feſtū: ⁊ ꝙ octaua apl'oꝝ die ſuo celebretur: qd̄ etiā in ca. toloſano ante fuerat ordinatum li cet non ita abſolute.

¶ITEM ꝙ feſtū trāſfiguratiōis dn̄i qd̄ a Calixto. iij. nouiter fuerat i ſtitutum: ſub duplici maiori die. vi. auguſti celebret: ⁊ ꝓpter vniformita tem ſeruādam: officium a ſūmo pontifice ordinatum dicatur: quod ha bet pro capl'o ſaluatorem expectamus ⁊ pro hymno. Gaude mater pie tatis ⁊c̄.

¶ITEM ꝙ feſtū ſci ioſeph ſpōſi v̄gis marie. xix. die martij celebret.

¶ITEM ꝙ feſtum ſancti vincentij ordinis predicatoꝝ. v. die aprilis ſolēne ſimplex recolatur

¶ITEM ꝙ feſtum ſancti nicolai de tolentino ordinis eremitarū ſan cti auguſtini decimo die ſeptembris ſicut de ꝯfeſſore non pōtifice ſub ſo lemni ſimplici celebretur. Cum iſtud idem fiat quo ad feſta predicta in curia romana, italia ⁊ hiſpania.

¶In ca. ge. in ꝯuentu montis lucij ꝓuincie Burgundie celebrato anno dn̄i. Mcccclxvij.

PRIMO ordinatū eſt: ꝙ feſtū ſancte agnetis. ij. ſi in dn̄ica vene rit etiā ſi nō ſit primo ponēda trāſferat in ſecūdā feriā ⁊ fiat d dn̄i ca: qd̄ non ſic erit de ſancto euſtachio.

¶ITEM ꝙ i feſtis ſancte felicitatis ⁊ ſancte ſabine aliarūqꝫ viduaruꝫ ⁊ martyrū fiat officiū totaliter ſicut de vna vidua: excepto ꝙ primū R̄ñ. ſ. Ueni ſpōſa chriſti ⁊c̄. ⁊ octauū. ſ. regnū mundi dicātur.

De ſufragijs q̄ fiūt in veſpis ⁊ matutis

De feſto duplici minꝰ cum maiori quomodo eſt fiendum

Nota de feſto ſti nichol. de tolentino

De ſto euſtachio

¶ In ca. ge. in ꝯuentu palenzuele ꝓuincie caſtelle anno dñi. Mcccclxx. celebrato.

ORDINATUM est illa dbere intelligi feſta localia q̄ frēs celebrare ex rubrica tenētur: q̄ ꝫ ſi in calēdario romano nō habeāt tñ in aliq̄bus terris vel locis generaliter a clero ꝫ populo ex ꝑcepto eccleſie cōiter celebrātur. De talibus .n. debet fieri feſtum ſolemne tantū ꝫ eo die quo cadit.

¶ In capitulo generali in conuentu Baſilee prouincie argentine anno dñi. Mcccclxxij. celebrato.

ORDINATUM est primo: q̄ in feria.iiij. cinerum ſemper fiat de ipſa feria: ꝫ ſi eadē die occurrat feſtū duplex iuxta ordinatiōē dñi clementis pape.vi.

quomodo fiendū eſt de feria in q̄r temporibꝫ aduentus comprehenſa q̄nta feria

¶ ITEM q̄ in aduentu domini ſemper in quattuor temporibus fiat de feria comprehenſa etiam quinta feria: pro eo q̄ rubrica de reſponſorijs hoc videtur innuere. Excipitur feſtum expectationis virginis Marie in prouincijs vbi celebratur ꝫ feſtum ſancti thome apoſtoli: que feſta etiam ſi in quattuor tēporibus venerint ſuis dieb⁹ celebrātur. In alijs aūt diebus etiam ſi laudes habeant ꝓprias poſſint feſta retro dimiſſa collocari ſeu transferri.

¶ In capitulo generali celebrato in conuentu montis lucij ꝓuincie Burgundie āno dñi. Mcccclxxxi.

ORDINATUM est auctoritate apoſtolica: q̄ feſtum quinq̄ fratrum ſacri noſtri ordinis minorū apud marrochiū pro fidei defenſione martyrio coronatorum duplex maius per totam familiā celebretur .xvi. die Januarij videlicet die ſancti marcelli pape: ꝫ q̄ fiat officium de cōmuni martyrum: ita q̄ in collecta eorum propria nomina ſigillatim ꝓnuncientur.

¶ In capitulo generali in conuentu Burgenſi prouincie frācie anno dñi. Mcccclxxxiiij. celebrato.

ORDINATUM est q̄ ob reuerentiā ſanctorū noſtri ordinis añe ſequentes in veſperis ꝫ matutinis cum verſiculis ꝫ oratione poſt ꝯmemorationē beati patris noſtri Franciſci ſuo tempore vbiq̄ vniformiter cantentur vel legantur. Affie ſunt ad vſ. franciſci floret hortul⁹ ꝫc. Ad bñs. Uos ſancti dei inclyti ꝫc. ℣. Orate omnes ſancti. ℟. Ut ꝑfruamur. ꝫc. Orō. Oṗs ſempiterne deus qui eccleſiā tuam varijs ſanctorum meritis ꝫc. Per hanc ordinationē fuit reuocata alia ꝯſtitutio in ca. Baſilee anno dñi Mccccliij. celebrato ordinata: q̄ aliā añam ponebat. ſ. En vernant ꝫ rutilant ꝫc.

Nota de feſto conceptiones virginis marie q̄ in auttoritate

¶ ITEM dñs Sixt⁹.iiij. ꝑcepit q̄ fiat octaua ſolēnis de feſto ꝯceptionis virginis marie ꝫ q̄ de feſtiuitatib⁹ q̄ veniūt infra octauā nil tūc agat̄ ſed poſt octauā celebret̄ur. Et q̄ ſi feſtū ꝯceptiōis in dñica venerit: fiat ō feſto: q̄r ſpālis effectus dei fuit in illa die: ꝫ ideo dñica transfert̄ in diē ſequētē. Et tunc in.ij. feria dicūtur pſalmi nocturnoꝝ de dñica cū nouē lectiōib⁹ ꝫ r̄nſorijs ſine ꝑcib⁹ ꝫ miſſa ſine Glīa in excelſis deo: q̄r Te deū laudam⁹ non dicit̄: ꝫ hoc ex diſpenſatiōe ſūmi pontificis. Octaua vero

erit de dñica ⁊ feſtū trāſferāt ad diem ſequētem. Si vo venerit infra octa uam: ſit de dñica cum ꝯmemoratiōe feſti. Que oia ſūm⁹ pōtifex pñte pa tre ꝯmiſſario mandauit ⁊ declarauit.

¶ MANDAUIT etiā: ꝙ fiat feſtū ſci ſeraphici Bonauēture dñica ij. mēſis Julij: niſi eſſet dñica primo ponēda. Et fiat cuꝫ octauis ſicut de btō antonio. ⁊ feſta infra octauā venientia celebrentur. nichil valet

¶ PRECEPIT etiā: ꝙ fiāt octaue oium ſcōꝝ ⁊ ꝙ ſemp ꝑ octauā fiat idē officiū qd in die cum officio virginis marie ſine alio feſto: ſicut infra octauā bti frācīſci. Et ꝙ trāſlatio ſci lodouici trāſferat in craſtinuꝫ dedicationis baſilice ſaluatoris.

¶ ITEM ꝯceſſit: ꝙ poſſim⁹ dicere Credo, in feſto btiſſimi pris noſtri frācīſci ⁊ per eius octauā, ⁊ in feſtiuitatib⁹ oium ſcōꝝ nri ordinis ⁊ beatę clare ⁊ ꝙ poſſimus dicere officium ꝓpriū ſancti lodouici.

¶ In ca. ge. in conuentu ſancte marie magdalene ꝓ uincie turonie āno dñi. Mccccxc. celebrato.

ORDINATUM eſt: ꝙ ꝓ honore btiſſimi pris nri frācīſci ꝑ fatio illi approbata, videlicet. Qui venerādū ꝯfeſſorē ⁊c. deinceps in miſſis illius etiā votiuis dicatur.

¶ ITEM ꝙ poſſit dici officium ꝓpriū de ſacris ſtigmatib⁹ bti patris noſtri frācīſci: qꝛ iam creditur approbatum.

¶ ITEM ꝙ in dñica q̄ occurrerit infra octauā oium ſcōꝝ nō fiat ꝯme moratio de dñica ſi dñice fuerint. xxv. vel plures. In caſu vo quo dñice i ter penthecoſtē ⁊ aduentū eſſent. xxiiij. tūc nō eſſet faciendū de dñica q̄ ca dit infra octauā oium ſcōꝝ vel in die etiā ꝯmemoratio: ſed eſt oino omit tēda: ſicut quādo eſſent. xxiij. dñice. Si vo fuerint. xxvi. vel plures: ſeruet regula antiqua ordinarij.

¶ ITEM ꝙ officia in ca. andomari recepta videlicet i ſacro ꝯcilio ba ſilienſi edita pro feſtis viſitatiōis ⁊ ꝯceptionis virginis marie habeant ⁊ dicātur. De quibus per ſollicitudinē. R. P. U. gñalis in ſingulis ꝓ uincijs ꝓuideri curabitur: exceptis illis qui iam habent officium conce ptionis domini Sixti. iiij.

¶ ITEM ꝙ feſta ſequētia tm̄ habeāt effect⁹ feſtoꝝ ſolēniū ⁊ vt ſolē nia deinceps habeātur: videlicet ſcōꝝ Antonij abbatis ⁊ Anaſtaſij. In uentio ſci ſtephani. Joānis ⁊ pauli ⁊ clemētis. Oia aūt alia non localia in calendario cōmuni ſcripta: minora ſeu ſimplicia auctoritate apoſtoli ca nobis in hac parte data que non ſunt duplicia vel ſemiduplicia indi camus.

¶ ITEM ꝙ feſta ſancti Joſeph, ſancte anne, ⁊ ſancte heliſabeth dupli cia minora decetero celebrentur.

¶ ITEM ꝙ octaue ſancti Bernardini ⁊ ſancti bonauēture ampli⁹ nō celebrentur. Ipoꝝ aūt ſcōꝝ bernardini. ſ. ⁊ bonauēture officium pro prium qui habuerint ac legendam quinqꝫ martyrum ordinis auctorita te predicta dicere poſſint.

¶ In ge. ca. anno domini. Mccccxcvi. in conuentu toloſano prouincie aquitanie celebrato.

ex precepto summi pontificis ſ. julij festum debet fieri quarta decima die mensis Julij et hoc in capitulo generali sic fuit ordinatum anno domini millesimo quingentesimo quinto

ORDINATUM eſt: ꝙ de feſtis ſolemnibus ſimplicibus ſiet quelibet prouincia in modum quem tenebat ante capl'm toloſanũ a nouẽ annis citra celebratum.

ITEM ꝙ octaue ſancti Bernardini ⁊ ſancti bonauenture fiant; ſicut fieri ſolebant ante dictum capl'm toloſanum.

ITEM ꝙ feſtum ſancte marie magdalene fiat duplex minus: prout voluit dñs Alexander ſextus.

In capl'o generali in cõuentu meclinenſi prouincie colonie anno domini. m. cccc xcix. celebrato.

ORDINATUM eſt: vt per conceſſionẽ dñi Alexãdri pape. vj. poſſimus celebrare feſta p̃ſentationis virginis marie, ſancti gabrielis ⁊ ſancte catherine ſub officio ꝓprio q̃ habuerint.

ITEM ꝙ feſtũ ſancte Catherine fiat duplex minꝰ ⁊ ꝙ in miſſa eiꝰ introitus dicatur. Gaudeamus ⁊c.

ITEM ꝙ feſtũ ſancti gabrielis archangeli celebretur in vigilia ſancti Joſeph.

ITEM cõceſſit idẽ Alexander ꝙ omnes octauas virginis Marie poſſimus celebrare ſub feſto minoris duplicis.

ET ꝙ in ſolemnitatibus ſanctoꝝ poſſimus legere proprias hiſtorias eoꝝ ⁊ ſi in breuiario nõ ſint ſcripte.

ITEM in hoc capl'o fuit declaratum: ꝙ in pſalmo Confitemini domino. nõ debet dici. Bñdictus q̃ venturus eſt in nomine dñi: cũ idem p̃s loquatur de aduentu chriſti in carne q̃ preterijt: videt̃ cõmitti blaſſemia hoc dicendo: ſed decetero legatur. Bñdictus qui venit in noĩe dñi. ꝓpter certitudinem ꝓphetie. Sic enĩ habet veritas hebraica, ⁊ ſcd̃m ſanctũ Hieronymũ habetur in omnibus tranſlationibus. Nec obſtat illud athanaſij q̃ dicit in ſymbolo. Inde venturus eſt ⁊c: q2 loq̃tur de ſecundo aduentu ad iudicium.

ITEM ꝙ ſabbato in albis dicat̃ pater noſter ⁊ credo ad cõpletoriũ.

ITEM ꝙ feſtum ſimplex cadẽs in dominica infra octauas infra q̃s feſta occurrentia celebrantur fiat die lune: ⁊ ſi in ſecũda feria fuerit etiam aliud feſtum ſimplex: huiuſmodi feſtũ. ſ. ſecunde ferie mutabitur ad tertiã feriam. ⁊ ſic de alijs: ita ꝙ in ipſa octaua feſta occurrentia ſi fieri poterit celebrentur.

ITEM ꝙ feſtum conceptionis virginis Marie habeat primas veſperas integras cum cõmemoratione ſancti Ambroſij. Et ꝙ feſtum ſancte Lucie celebretur infra eius octauas.

ITEM ꝙ a ſeptuageſima vſq3 ad paſcha quando officium cantatur loco. alleluya. dicatur. ineternum vel aliquid ſimile: q̃n vero dicitur officium ſine nota nihil dicatur.

ITEM in illo verſu p̃s. ſcz. Spreuiſti omnes diſcedentes a iudicijs tuis debet dici a iuſticijs tuis ⁊ non a iudicijs, ⁊ ſic ponit ſanctus Bonauentura.

FESTA ſanctorum Chryſoſthomi Brigide ⁊ Dorothee ⁊ alioꝝ que vt patres; aſſerunt ſunt de calendario romano: prouincie q̃ habẽt cõ

ſuetudinem ea feſta teneant.

¶QUOD in feſtis beate Marie que in aduentu celebrantur dicatur ad primam Gloria tibi domine qui natus es de virgine. Et ꝙ in octaua beati franciſci ⁊ oīm ſanctoꝝ debet dici credo in miſſa: ⁊ ꝙ in eadē octaua nō dicatur gloria tibi dñe. in hymnis.

¶ITEM ꝙ quando octaua aſcenſionis ⁊ beati Bernardini occurrūt in dñica: fiat de dñica aſcenſionis ⁊ non de beato Bernardino. Similiter in octaua beati Laurentij ⁊ beate Clare fiat de beato Laurētio ⁊ nō de beata Clara.

¶ITEM quando officium defunctoꝝ precipitur dici ſolemniter: intelligitur de toto officio ⁊ nō de alia ſolemnitate.

¶QUOD in aduentu quando in ſabbato illius temporis dicitur aña Expectetur: ſi non ſit de feria ſufficit dicere. ps. Audite celi que loquor. ſine alijs quattuor pſalmis laudum.

¶QUOD in ſecundis veſperis beati Petri ad vincula debet fieri cōmemoratio beati Pauli licet incipiatur a capitulo de conſecratione eccleſie porciuncule.

¶QUOD in feſto tranſfigurationis non debet dici. Gloria tibi domine qui natus es.

¶QUOD in miſſis defunctorum ſemper debet dici illa oratio Domine ieſu chriſte qui dixiſti aplīs tuis: etiam ſi rationale dicit contrariū: cū nō ſit de eccleſia romana.

¶In capitulo generali in conuentu albienſi prouincie aquitanie Anno domini. m. dij. celebrato.

ORDINATUM eſt: ꝙ feſtum ſancte Barbare fiat duplex minus: q̄r ita ſummus pontifex mandauit.

¶ITEM ꝙ hiſtorie proprie feſtorū illas habentium legi poſſint: qđ ante fuerat ordinatum.

¶ITEM ꝙ feſta que vt ſolemnia celebrari conſueuerunt ſic deinceps fieri poſſint.

¶ITEM ꝙ feſtum ſancti Gabrielis archangeli fiat duplex minus.

¶ITEM ꝙ feſtum. S. Martialis confe. per totam familiam ſeptima die Junij vt ſolemne ſimplex. celebretur.

¶In capitulo generali in conuentu lauallis prouincie turonie Anno domini. m. d v. celebrato.

ORDINATUM eſt: ꝙ feſtum ſancti Joachin confeſſoris pater glorioſe virginis Marie fiat per vniuerſam familiam in craſtinum ſancti Joſeph confeſſoris ſub ritu duplicis minoris.

¶ITEM ꝙ feſta occurrentia infra octauas illa dūtaxat cenſeantur q̄ cadunt infra ſex dies octaue.

¶ITEM ꝙ homelia ſuper euangeliū. Vos eſtis ſal terre in feſtis quattuor doctorum non eſt dicenda cum non ſit de ordinario antiquo.

¶Expliciunt ordinationes circa diuinū officium.

¶ Incipiunt quedam epiſtole. S. Bonauēture ⁊ prima
ad magiſtrū innominatū eliminās errorē cōtra regulā bea
ti Fran. dño reſpōdēte ꝑ ſeruū ſuū ſanctū Bonauē.

Innominato magiſtro frater

Bonauentura ſpm̄ intelligentie veritatis. Proponis cha
riſſime vt tibi tres articuli de rl'a fratrū minoꝝ abſoluantur
de qbus te oſtendis plurib⁹ rationibus dubitare. ſ. de pau-
ptate. labore manū ⁊ ſtudio ſcholariū ſeu magiſtroꝝ. Cū enim regula di-
cat ꝙ fratres nō recipiant pecuniam per ſe vel per interpoſitam pſonā:
⁊ rurſum: nec locū nec aliquā rem ſibi approprient: videntur tibi fratres i
hoc regule contraire: cum tibi videantur pecuniam per interpoſitam pſo
nam recipere: libros habere ⁊ domos: cū non poſſint harū reꝝ quas ha
bent dños aſſignare. In labore etiā manuū ſibi iniūcto vt videtur ſub p̄-
cepto culpabiles tibi videnť: cū nec laici laborent in operibus mechani-
cis nec clerici manu ꝓpria in libris ſcribendis: quin potius cum magnis
ſumptibus faciunt eos ſcribi ac ſi apud ſe haberent nūmiſmatum pcuſſo
res. Poſtremo in ſtudio ⁊ magiſterio fratres cōdemnas: cū regula dicat
ꝙ nō curent neſcientes lr̄as lr̄as diſcere. Fratres plerūq̧ tā clerici ꝙ̄ ma
giſtri qui etiam in ſeculo parum aut nihil de philoſophia audierunt: ſtu-
dent: recitant: ſcriptitant: immo quod plus eſt laniant: diſſipant: edificāt.
Nec videtur tante humilitatis profeſſoribus poſſe competere nomen ma
giſtri: cum hoc videatur dñs in euangelio ſuis diſcipulis inhibere: quoꝝ
nos dicimur imitatores tanq̄ꝫ profeſſores euangelij ieſu chriſti. Hec vt
aſſeris tibi in corde de ſtatu ⁊ ſalute fratrū tibi ſcrupulum generant ⁊ tuā
conſcientiam inquietant. Super hec addis aſſertionem quorūdam: qui ti
bi niſi ſunt hanc conſcientiam de fratribus fabricare. Intende igitur in
ea que dicturus ſum: dabit enī tibi dominus precibus glorioſe virginis
⁊ beati franciſci rectū in omnibus intellectū. Supponis ꝙ regula pau-
pertatem precipit: cōmendat laborem: vetat curioſitatem. Suppono et
ego. Deſtaris ob hoc receptiones pecuniarum, proprietates librorum
ac donorum: vitupero ⁊ ego: immo nos omnes perſequimur fortiter et
culpamus. In hoc conuenimus. Sed ꝙ fratres tales credis aut ſi nō cre
dis dubitas: in hoc penit⁹ diſſentimus. Nec enim hoc credo nec dubito:
certum habens oppoſitum tanq̄ꝫ verum. Non ꝙ nullus in ordine talis
ſit qui non poſſit culpari in aliquo predictorum: cū nec in duodecim apo
ſtolis talis perfectio potuerit reperiri: ſed cōmunitatem ſtatus de qua ⁊
tu iniūgis defenſandam aſſumpſi. ¶ Vide igitur quid ſentire debeas de
receptione pecunie. Teſtificor coram deo quoniam veritatem ſum expſ-
ſurus ſm̄ meam conſcientiam in omnibus que ſubiungā. Non credo te
aliquatenus dubitare: quin pauperibus quantumcūq̧ extremā vouerint
pauptatē liceat recipe elemoſynam: niſi velint ſe occidere. Qd̄ ſi nefas ē:
licet hoc frībus: qd̄ nullus ſane mentis ignorat. Nō ē igiť ɔtra eoꝝ pfeſ-
ſionē; ſiquis diues homo hanc eis miniſtrat manu propria. Qd̄ ſi nolue-

De receptione pecunie.

per ille ad insinuandas interpretandas questiones hanc

rint: poteſt eis miniſtrare per manū ſerui ſui. Et ſi ille ſeruus nō poſſit ſed
cōmittat alij: quare non liceat per manū tertiam non videtur. Quare etiā
vſqȝ ad decimaȝ manū non poteſt non video. Et ſi diues habens pecuni-
am dat victum aut veſtitum fratribus neceſſarium: nōne poteſt ipſe ma-
nu ſua emere? nōne poteſt ipſe pecuniam ꝓ emptione alij cōmittere ⁊ ſic
per multas manus in vſus fratrum expendere pro releuandis eoꝝ neceſ
ſitatibus ſine offenſione fratruȝ? Quis ſane mentis dubitat, cum pecunia
ita ſit dn̄i cum cōmittitur perſone intermedie: ac ſi ipſe dn̄s eam manu
ꝓpria conſeruaret? Niſi forte quis ita deſipiat vt dicat: ꝙ pecunia in ma-
nu ſeruientis poſita tranſeat in eius dn̄iuȝ ⁊ deſinat eſſe dn̄i: qđ penit⁹ ab
ſurdum eſt. Et ſi dicas ꝙ dn̄s ſimpliciter ⁊ abſolute dare intendat fratri-
bus: dico ⁊ ego ꝙ nullus ſane mentis dare intendit fratribus niſi ꝓut cō
petit r̄le ⁊ ꝓfeſſioni eoꝝ. Quis enim daret elemoſynā vt eos faceret ꝑde-
re vitam eternam. Dat ergo eo modo quo fratribus expedit, ſ. cōmitten
do alicui q per ſe eaȝ diſpenſet in his rebus quas fratribus licet accipere:
⁊ ſic pecunia illa per quorumcūqȝ manus tranſeat: nullo mō ſpectat ad
fratres: q2 ſemp eſt primi dn̄i. Et eſt per hoc manifeſtū: ꝙ nec per ſe nec ꝑ
interpoſitam ꝑſonam eam recipiūt. Fateor coram deo ita eſſe veꝝ in con-
ſcientijs fra. nr̄i. Et ſi forte mihi nō credis: tñ ipſi dn̄o pape credere debes
q in vtroqȝ iure perit⁹: ordinis ⁊ ꝑfectionis emulator: q vt ipſe teſtat̄ in cō
ditione r̄le beato Fran. aſtitit ⁊ eius plenū intellectū agnouit. Qui requiſi-
tus a fratrib⁹ dicit: ꝙ frēs volentibus ſibi elemoſynas facere pn̄t fidelem
aliquē pn̄tare. Qui taliter pn̄tatus nō eſt eoꝝ nūcius: ſȝ illius potius cui⁹
mandato ſolutionē facit ſeu recipiētis eandē. Hec ſunt verba ipi⁹. Quis
ita deſipit: vt ſi dicam alicui, iſte fideliter exequet̄ vel cuſtodiet quod ei cō
mittes; ꝙ propter hoc quicqđ ille acceperit fiat meū: cum etiam licet hec
verba nō ſemper exprimant̄: ſemper tamen habentur in corde ⁊ ſemper
ab alijs credimus ſic accipi. Quis ergo tam improbus: vt impugnaret
hanc veritatem: per tantoꝝ viroꝝ conſcientiam ſanam ⁊ diſcretam, per
tantam rei euidentiam, ⁊ vt nihil deſit per ſedem ap̄licam confirmataȝ?
Certus ſum ꝙ talis portabit iudiciuȝ. ¶ De libris ⁊ vtenſilibus quid ſen
tias audi. Clamat regula expreſſe imponens fratribus officium predican

De libris ⁊ vtē ſilibus.

di: quod nō credo in aliqua alia regula reperiri. Si igitur ꝑdicare nō de-
bent fabulas ſed verba diuina: ⁊ hec ſcire nō pn̄t niſi legant: nec legere ni
ſi habeant ſcripta: planiſſimū eſt ꝙ de perfectione ſic eſt habere libros ſi-
cut eſt predicare. Et ſicut nō obſtat ordinis paupertati habere miſſalia ad
cantandum miſſas ⁊ breuiaria ad horas dicendas: ſic nō obſtat ⁊ biblias
ad verba diuina predicanda. Licet igitur libros habere. Sed nūquid re-
gula ſibi cōtraria eſt que alibi mandat nihil habere? Abſit hoc vt in ea ſit
cōtrarietas aliqua ſicut nec falſitas: cum tota de fonte euangelij ſit extra-
cta: ſicut mihi q parum noui facile eſſet oſtēdere. Dico ergo ꝙ fratribus
hoꝝ cōceſſus eſt vſus: ſȝ vetatur appropriatio. Nā nō dicit r̄la. frēs nihil
habeant nec aliq̄ re vtantur: quod eſſet inſanuȝ: ſed ꝙ nihil ſibi appropri
ent. Cui igitur horum ꝓprietas aſſignabitur? Sic reſpondeo ego ꝙ cu-
iuſcunqȝ ſit: non eſt mea nec ordinis: ⁊ hoc mihi ſufficit ad meę ꝯſcientie

puritatē. Ne tñ hoībus fugā parare videar: dico harum rerū mobilium
gubernatori ꝛ ꝓtectori ordinis cardinali ꝑtātem ꝛ auctēm ꝛ ꝓuidētiaȝ
a dño papa eſſe ꝯceſſā. Sicut enī dñs papa ait: nec vendi debēt mobilia
vl' extra ordinē ꝯmutari quoquomō: niſi eccl'ie romane cardinalis q̄ fue
rit ordinis gubernator ſup hoc auctēm p̄buerit ꝛ aſſenſum. Sȝ dicis.
Nūqd q̄ biblias dāt frib⁹ intendūt eas dare pape aut cardinali? Dico
ꝛ ego. Nūqd pr̄ q̄ dat bibliā filio intēdit labefacere ordinē filij: ꝛ filiū ſu
um facere filiū diaboli? Credo te dicere ꝙ nō. Dat igit̄ filio intendēs ꝙ
ordinis pauptas ſit penit⁹ illibata ac p̄ hoc vt ordo vtat̄: ꝓprietas āt ſit
ei⁹ cui⁹ decreuerit paſtor ordinis ꝛ eccl'ie. At nō credis ꝙ ſi pr̄ nō poſſit
filio librū dare niſi p̄ manū alicui⁹ de quo p̄ſumeret ꝙ nō eēt filij ſui p̄da
tor ſȝ paſtor: vtiq̄ȝ daret vt filio ꝯmodaret ad vſum? Et in hoc meli⁹ ꝓui
ſū eſt ordini dño faciēte. Nā ſi libroꝝ ꝓpetas remaneret penes parētes
ſic miniſtri nō poſſent auferre frib⁹ libros ꝛ eēnt q̄ſi ꝑpetui ad vitā. Nūc
āt ordo nihil ſibi appropriat in libris: dū miniſtri libros nec vēdere nec
alienare auctē ꝓpria pñt: nec frēs ſubditi pñt dū freq̄nter reſignāt ꝛ eis
ꝓ volūtate miniſtroꝝ aſſignāt̄ ꝛ auferūt̄. Cert⁹ ſū ꝙ eſt ſcia fratrū. ¶ Ut

De domibus.

āt nihil remaneat audi de domib⁹. Dico domos nō eē fratrū. Sȝ ſi d̄ ſo
lo q̄ris. Dico ꝙ dantiū eſt patronoꝝ. Si de edificijs: pari rōne edifican
tiū vel eoꝝ quoꝝ eſt ſolū: q̄ꝛ cedit ſolo vni⁹ ſi vn⁹ edificat vel pluriū ſi plu
res. Mētior enī ſi nō dñs papa dicit in r̄l'a ſalno locoꝝ ꝛ domoꝝ dñio il
lis ad quos noſcit̄ ꝑtinere. In loco intelligēs ſolū in domib⁹ edificia ſup
addita. Vñ nec appropriam⁹ nobis locū; cū dicam⁹ eē illoꝝ q̄ dant ipē
pēſas vl' cedit ſolo. Nec etiā vſus appropriam⁹: niſi ꝓ volūtate eoꝝ qui
frib⁹ ꝯcedūt p̄dicta. Cert⁹ ſum enī ꝙ hec eſt ꝯſcia frūm. Nō obſtat ſi ali
q̄ñ vidiſti ꝯtrariū: qđ nō credo: q̄ꝛ indiſcretio vnius nō ad oēs debet nec
ad ſingulos retorq̄ri. Si dicis nos tāq̄ȝ aduenas ꝛ ꝑegrinos debere ire
de domo in domū: parcat illi de⁹ q̄ primo hāc ſtulticiā cogitauit. Nōne
btūs frācīſc⁹ edificauit loca? Nūqd tāq̄ȝ ꝑegrin⁹ ibat quotidie vnā di
etā? Nūqd btūs petr⁹ cū dicat i canonica ſua, obſecro vos tāq̄ȝ aduenas
ꝛ ꝑegrinos ꝛc̄. voluit ꝙ oēs trāſirēt de domo in domū? Luȝ. n. dicat ec
cleſiaſtic⁹. Uita nequā hoſpitari de domo i domū. Ná petr⁹ q̄ȝ frācīſc⁹
filijs ꝛ diſcipul' ſuis nō ſcāȝ vitā ſȝ neq̄ȝ impoſuiſſent: ſi ſcōm p̄dictū in
tellectū nos ſi'es eē ꝑegrinis mādarēt. Sȝ hoc dictū itelligit̄: vt nō cur
rat ſimitudo q̄ttuor pedib⁹: ſȝ vt domos i q̄b⁹ hitam⁹ paꝝ diligam⁹ nec
ꝓprias reputem⁹: ſicut ꝑegrin⁹ q̄ trāſit in ꝑſiam: domū nō diligit i via
tāq̄ȝ ꝓpriā: ſȝ vtit̄ tanq̄ȝ aliena. Qui aliter ſapit: ipē ſua inſipiētia manı̄
feſtat ꝙ nihil oīno ſapit. Quō ergo poſſet eē regimē ꝛ ordo prelatoꝝ qui
its diſtricte manet in ordine btī frācīſci: ſi omnes eſſent inſtabiles ꝛ va
gabundi per orbem? Hoc vero ſentit qui nihil vidit de ordine. ¶ Ueniā

De labore manuum.

ad laborē manuū vbi taliter inſiſtis: vtrū ſit conſilium vel preceptū. Ego
āt dico nō intendere btūm franciſcum manualē laborē: nec p̄cipere nec
ꝯſulere nec monere: ſȝ ſuppoſita admonitiōe apl'i ſrib⁹ nimis vel min⁹
ſollicitis ad laborē dat formā laborādi. Quidā. n. ſic intendebāt labori
manuali; vt necaretur in eis deuotio orationis. Qđ q̄ꝛ ꝑiculoſuȝ erat: cū

actiua debeat ſeruire cõtemplatiue dedit eis formã ſanctiſſim⁹ pater: vt ſic laborent qui laborare vellent: ſcirent ꝛ poſſent: vt ſancte orationis ꝛ deuotionis ſpũm nõ extinguant. Hoc eniꝫ ſequitur in textu regule immediate. Unde attende: ꝙ non dicit precipio vel conſulo fratribus ꝙ laborent: ſed quibus dedit dñs gratiam: quod nõ ſolum includit potentiã ſꝫ voluntatem laborandi. Sicut ſi diceret. Fratres quibus dedit dñs gratiam lachrimandi lachrimentur ita modeſte ꝙ oculos nõ amittant: nõ preciperet. lachrymari. Sic nunc intelligit. Ipſe autem de labore manuum vſum non faciebat niſi propter ocium declinandum: ꝙ cum fuerit regule obſeruator perfectiſſimus: nõ credo ꝙ vnq̃ lucratus fuerit de labore manuuꝫ. xij. denarios. vel coꝝ valorem. Sꝫ frẽs potiſſime ad orõneꝫ monebat. Non enim volebat ꝙ illam extinguerent propter lucrum. Unde ꝓuincialibus miniſtris relinquitur ꝙ nõ permittant fratres ſuos ocioſos. Ego vna tecum ſiqui tales ſunt iudico arguendos ꝛ verberibus puniendos tanq̃ ſeruos malos ꝛ pigros. Non tamen propter hoc tibi diſpliceat: qꝛ ſatis ibi inuenies copiam laborandi tam in ſtudio veritatis q̃ in exercitio humilitatis. pietatis ꝛ cuiuſlibet alterius virtutis. Nam fratrum eleemoſynas querere: coquinam facere: infirmis ſeruire: ſcutellas lauare: ꝛ in omnibus exercitijs humilitatis laborare: que dulciora fratribus ſũt q̃ multa officia dignitatis. ¶ Sed quid dicemus de aſcendentibus ad cathedram cum regula dicat ꝙ non curent neſcientes lfas lfas diſcere ꝛc̃. cum etiam euangelium dicat ꝙ nolimus vocari magiſtri. Dico ego ꝙ regula nõ vetat ſtudiũ litterarum ſed illitteratis ꝛ laicis. Uult. n. iuxta apoſtoluꝫ ꝙ vnuſquiſq; in ea vocatione qua vocatus eſt permaneat: vt ad clericatum de laicatu nullus aſcendat: nec vult ꝙ clerici fiant laici ſtudiuꝫ recuſando. Alioquin ipſe tranſgreſſor fuiſſet: qui cum paucas litteras ſciret poſtmodum in litteris profecit in ordine: non ſolum orando: ſed etiaꝫ legendo. Unde vt ſcias quantum ſibi placuerit ſtudium ſacre ſcripture: audiui ego a fratre qui vidit: ꝙ cum nouuꝫ teſtamentum veniſſet ad manus ſuas ꝛ plures fratres non poſſent ſimul habere: diuidebat per folia ꝛ ſingulis cõmunicabat vt omnes ſtuderent: nec vnus alteruꝫ impediret. Clericos etiam quos recipiebat ad ordinem in ſumma reuerentia habebat: ꝛ in morte mandauit fratribus: ꝙ doctores ſacre ſcripture in ſumma reuerentia haberent tanq̃ illos a quibus reciperent verba vite. Unde cuꝫ nomen doctoris veneraretur: intelligebat hoc euangelium non vetuiſſe. Alioquin Paulus apl's euangelio contradiceret q ſe prima epiſtola ad Thimo. magiſtrum gentiuꝫ vocat: quod maioris impudentie videtur q̃ ſi ab alijs vocaretur. Dico ergo ꝙ ſcd'm euangeliũ pompa huius nominis condemnanda eſt ꝛ nullatenus appetenda: ſed officium aſſumenduꝫ. Quos enim magis decet euangelium docere q̃ qui euangelium profitẽtur ꝛ ſeruant? Nam cum dicat euangelium. Qui fecerit ꝛ docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum: quis ſane mentis dicat: vt magiſter ꝛ frater alexander diues debuerit predicare ꝛ docere beati pauperes ſpũ: ꝛ pauper effectus debuerit reticere? Certe ſi fratres decet addiſcere ꝛ ruminare tanq̃ munda animalia verba diuina ꝛ ſibi ipſis ſufficiunt in docen-

De magiſtris ꝛ ſtudio.

notandum

do: quis tam ſtultus eſt vt dicat: ꝙ doctrinã quam eos decet facere ⁊ do
cere debeant a nõ facientibus mendicare. Condemno igitur tecũ in ma
giſterio pompam: ſed cõmendo officium. Damno fratrem minorem põ
poſum ⁊ dico eũ magiſterio penitus indignũ: ſed cõmendo ſtudioſuꝫ: cre
dens ꝙ nulli magis ꝙ̃ tali competat auctas docendi euangeliũ ieſu chri
ſti. Reſtat igitur vt de philoſophantibus aliquid ſubiũgamus. Audi cha
riſſime ſicut in ceteris ſic ⁊ in hoc pariter concordemus. Fateor diſplicent
tibi curioſitates: diſplicent ⁊ mihi ⁊ diſplicẽt fratribus bonis ⁊ diſplicẽt
deo ⁊ angelis ſuis. Nec defendo circa ſcripta puerilia muſitantes: ſed de
teſtor eos pariter tecum. Unde ⁊ tibi ⁊ mihi conſulo vt habeamus zeluꝫ
ſcd̃m ſcientiã: ne deteſtemur plus ꝙ̃ oportet. Fortaſſe enim inter peccata
minuta ⁊ venialia cõputandum eſt. Uix enim grana abſq; paleis colligi
poſſunt ⁊ verba diuina ſine verbis humanis. Hec aũt oĩa ſeparant̃ ꝑ ze-
lum cõpunctionis ⁊ fletum deuotionis que faciunt triticũ veritatis a ver
boꝝ paleis ſeparari. Et fortaſſe videnť aliqui curioſi q magis ſunt ſtudio
ſi. Siquis. n. ſtuderet in dictis hereticoꝝ vt eoꝝ ſententias declinãdo ma
gis intelligeret veritatem: nec curioſus nec hereticus: ſꝫ catholicus cẽt.
Cũ verba philoſophoꝝ aliquando plus valent ad intelligentiã veritatis
⁊ erroꝝ cõfutationes: nõ deuiat a puritate in his aliquando ſtudẽs. ma-
xime cũ multe ſint ꝯcluſiones fidei q̃ ſine his terminari nõ pñt. Unde ſi
velimus nimis ſtricte iudicare: fortaſſe ipſos ſanctos quod impiuꝫ eſt iu
dicabimus curioſos. Nam nullus melius naturaꝫ tp̃is ⁊ materie deſcri
bit: ꝙ̃ Auguſtinus inquirendo ⁊ diſputando in libro cõfeſſionũ. Nullus
melius exitus formaꝝ ⁊ ꝓpaginẽ reꝝ ꝙ̃ ipẽ ſuper geñ. ad litteram. Nul
lus melius q̃ſtiones de anima ⁊ de deo ꝙ̃ ipẽ in libro de trinitate. Nullꝰ
melius naturam creationis mundi ꝙ̃ ipẽ in libro de ciui. dei. Et vt bre
uiter dicã: pauca aut nulla ponũt magiſtri i libris ſuis: quin illa reperias
in libris Auguſtini. Lege auguſtinũ de doctrina chriſtiana: vbi oſtendit
quõ nõ poteſt intelligi ſacra ſcriptura ſine aliaꝝ ſcientiaꝝ peritia. Oſten-
dit etiam ꝙ ſicut filij iſrael aſportauerũt vaſa egypti: ſic doctores theo-
logici doctrinaꝫ philoſophie. Unde multa q̃ nõ didicimus per philoſo-
phos ⁊ de dictis philoſophie: didicimus per ſanctos. Ac per hoc nõ de-
bet tibi eſſe mirũ: ſi minus fundati intrantes: fiant in ſciẽtia in ordine fun
datiores. Sed eſto ꝙ iſta ſint reprehenſibilia ⁊ purganda: nõ propť hoc
retraharis: qꝛ nullus ad hoc cõpellitur: ſꝫ is magis amatur q magis eſt
talium aſpernatoꝛ. Nec prelati talia precipiunt ſed ꝑmittunt. Nec ꝓpter
tres vel quattuoꝛ vitioſos debet magiſter contemnere innocentes. Etſi
aliq abundent libris ad tempus: alijs pleriſq; multo plus indigentibus
poterint diſpenſari: cum multo plures egeant ꝙ̃ abũdent. Nec te moue-
at ꝙ frẽs fuerũt in principio ſimplices ⁊ illitterati: immo magis debet
hoc in te fidem ordinis ꝯfirmare. Fateoꝛ coraꝫ deo ꝙ hoc eſt qđ me fecit
vitã beati Franciſci eligere: ꝙ nõ fuit per hominũ prudentiã inuẽta ſꝫ ꝑ
chriſtũ: ⁊ qꝛ opa chriſti non deficiunt: oſtenditur hoc opus fuiſſe diuinum
dum ad conſortium viroꝝ ſimpliciũ etiam ſapientes non ſunt dedigna-

dec augustini

ti deſcendere: attendentes illud apoſtoli. Siquis eſt inter vos ſapiens: ſtultus fiat vt ſit ſapiens. Rogo chariſſime vt nō nimis abundes in ſenſu tuo: nec credas te prudentiorē nec meliorem omnibus quos deus ad ſtatum iſtū vocauit: ⁊ ſi vocauerit te nō recuſes. Vale in dño.

¶ Epiſtola eiuſdē ſancti in qua mandat vt fratres noſtri ordinis caueant a frequentia diſcurſuū: ab importunitate queſtuū, a ſumptuoſitate edificiorum, librorum, veſtium ac ciborum, a predicatione contra prelatos coram laicis, ⁊ a litigioſa inuaſione ſepulturarū ⁊ teſtamentorum.

In chriſto ſibi chariſſimo fratri. B. iancelis puīncie miniſtro frater Bonauentura ordinis minorū miniſter generalis ⁊ ſeruus ſalutem ⁊ pacē in dño ſempiternā. Quoniā ad hoc potiſſimū iuigilare debet ſollicita cura rectoris: vt in commiſſo ſibi grege meritum virtutis accreſcat: claudatur via vitijs: ⁊ detur moribus diſciplina: diligenti deliberatione prehabita viſum eſt tam mihi ꝙ diffinitoribus capituli generalis: vt miniſtris ſingulis aliqua ibidem examinata ⁊ diſcuſſa litteratorie demandarem: ipſoſqꝫ ſollicitos redderē ad eos potiſſimum abuſus tollendos de medio quibus ſynceritas religionis inficitur: perfectionis celſitudo deprimitur ⁊ ſanctitatis claritas offaſcatur. Sane cum euangelici culminis obſeruata perfectio hactenus ſpectabiles ⁊ amabiles nos mundo reddiderit omniqꝫ fauore ac reuerentia dignos: ecce iā nunc multitudine in procliua tendente ⁊ remiſſius agentibus ijs qui preſunt: vitiorum quedam ſentes cernuntur ſuccreſcere: que dum ſacrum hoc venerandumqꝫ collegium deſpicabile ⁊ oneroſum reddunt: populis conuertunt in ſcandalum quod cunctis eſſe debuerat in exemplum. Nā frequētia diſcurſus ⁊ importunitas queſtus viles nos ⁊ graues efficiunt: pͦ eo videlicet ꝙ dum paruis nolumus eſſe contenti ⁊ edificia ſumptuoſa conamur erigere: vilia (ſummo ſtudio queritantes nobilia) per incuriam perdimus. cum murorum curioſa conſtructio deſtructionem pariat animarum. ¶ Verbo etiā quorundam procaciā audaciam qua contra patris noſtri doctrinam coram laicis predicando in eccleſia contra prelatos ipſorū acta ſuggillando conſurgunt: non niſi ſcandala, iurgia ⁊ odia ſeminant. ⁊ non ſolum ipſorum verumetiam dei prouocant iram: cum diuina conſtet lege ſancitum nequis maledicat ſurdo: ne ponat offendiculum coram ceco. ¶ Sed ⁊ ſepulturarū ac teſtamentorum litigioſa ⁊ auida quedam inuaſio cum excluſione illorum ad quos animarum cura ſpectare dignoſcitur non modicum nos clero toti fecit exoſos: ſicut experiētia docēte percepimus: ⁊ ipſe ſanctiſſimus pater pōtifex ſūmus dñs Clemēs frēs oēs ad cauēdū hmōi pia puidētia p me voluit cōmoneri. Horū autē oim hāc puto potiſſimā rationē ⁊ cauſam: ꝙ ea que puida cura p

totius ordinis prouidentiam in generali caplo ſtatuuntur parui pendun
tur a fratribus ⁊ habentur pro nihilo: nec tamen tranſgreſſores hmōi di-
ſciplina debita caſtigantur. Sicqꝫ fit diuini permiſſione iudicij: vt ſpernē
tes modica in maxima decidant. Quia cum diſciplina negligitur: inſolen
tie creſcunt: ac per hoc interior negligentia circa exercitationem virtutuꝫ
exterius procedit in ſcandalum per eorum patentem ruinam q ſtare vide
bantur in oculis aliorum. Ex quo fit vt ſancte religionis ſplendor preful
gidus in pallorem degeneret: ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat: bone opi
nionis odor computreat ⁊ nomen dñi blaſphemetur. Ne igitur ſanguis
animarum non ſolum noſtre ſollicitudini cōmiſſarum ſed etiam omnium
que ad lumen ſancte religionis per viam ſalutis incedunt de noſtris ma-
nibus requiratur: charitatis tue zelum quantum poſſum efficaciori man
dato duxi preſentibus excitandum. Adiurans te per aſperſionem ſangui
nis crucifixi ⁊ per ſtigmata paſſionis eius que in ſacro patris noſtri cor-
pore indubitabili claritate fulſerunt: vt ſicut chriſti ſeruus, fidelis ⁊ pru-
dens ad prefatarum extirpationem peſtium toto te animi vigore ſuccin-
gas: tota mentis attentione inuigiles: totoqꝫ feruore ſpiritus ſuccenda-
ris. Et primū quidem ad ſancte orationis ſtudium fratres tue cure com
miſſos efficaciter incitans: ad regule promiſſe obſeruantiam ſynceraꝫ in-
ducas pariter ⁊ compellas: peſtiferos ⁊ inſolentes nullius ferendo faciē
euellens ⁊ deſtruens diſſipans ⁊ diſperdens: vel carcerali mancipādo cu
ſtodie vel a comunitate ſacri collegij expellendo iuxta quod pietatis ⁊ iu
ſticie lex expoſcit: ne dum crudeli miſericordia vni membro putrido parci
tur: in totius corporis ſoſpitatem putrens corruptio diffundatur. Et qm̄
paupertas eſt noſtre religiōis prerogatiua ſublimis: ne nobilis hec mar
garita conculcanda porcis viliter exponatur: diſcurſuum cauſam ⁊ q̄ſtu-
um ſumptuoſitatem ſcꝫ edificiorꝫ. librorūqꝫ. veſtiū ac ciborum ſic ſtude-
as amputare: ꝙ a profeſſionis excellentia vite obſeruantia nō diſcordet.
Fedum eſt enim profanūqꝫ mendatium ſumme paupertatis voluntariuꝫ
profeſſorem ſe aſſerere: ⁊ rerum penuriam pati nolle. interius diuitū iſtar
affluere: ⁊ exterius more pauperum mendicare. Inhibeas etiam fratrib9
firmiter ⁊ diſtricte: qr tam diuino q̄ꝫ canonico prohibetur imperio: ne pre
latorum vitam coram populo carpant: ſed potius reuerentiam exhibeāt
nō tantum bonis ⁊ modeſtis: verum etiam diſcholis. qr hoc etiam exigit
ſacrum myſterium chriſtifice vnctionis. Mandes etiaꝫ fratribus vniuer
ſis: vt pacem clericorum omniū tam in teſtamentis: q̄ꝫ in ſepulturis quan
tum in eis eſt ſic ſtudeant obſeruare: vt nullam habeant contra nos occa-
ſionem iuſte querele: ſimulqꝫ ſeculo toti clareſcat ꝙ nō cōmoda reruꝫ ſed
lucra querimus animaruꝫ. Deniqꝫ qr his ⁊ alijs de ordinationibus ingu
meris per ſtatuta ordinis via precluditur: volo vt per loca fratrum ea ſic
diligenter conſcribi. legi. facias ⁊ ſeruari: vt ſicut profeſſione virtutū pre-
cipui credimur: nequaq̄ꝫ morum in compoſitione poſtremi merito cenſe
amur. His igitur chariſſime frater tam efficaci ſtudio nō ceſſes intēdere:
quod deus gratum habeat: ⁊ ego tue obedientie promptitudinem ⁊ ſol-
licitudinis vigilantiam zelūqꝫ ordinis ſacri poſſim non immerito cōmē-

dare. Et vt hoc meliꝰ fiat volo: vt preſens ſeries oībus frībus tue ꝓuin-
cie per te vel per cuſtodes quotiens opportunū fuerit explicetur.

¶ Epiſtola alia eiuſdem ad miniſtros prouinciales ⁊ cu-ſtodes de reformandis fratribus ſui ordinis.

In chriſto ſibi charisſimis mi-
niſtris ꝓuincialibus ⁊ cuſtodibus vniuerſis, frater Bo-
nauentura ordinis eorundem generalis miniſter ⁊ ſeruꝰ ano 1260
ſalutem ⁊ pacem que exuperat omnē ſenſum. Licet inſuf-
ficientiam meam ad ferendum onus impoſitum cognoſcerē manifeſte
propter debilitatē corporis, imperfectionē mentis, inexperientiā actio-
nis ⁊ repugnantiā voluntatis: quia tamen durum eſt contra ſtimulum
calcitrare: tante congregationis ⁊ ſūmi pontificis ac per hoc ⁊ altiſſimi
dei voluntati pertinaciter reſiſtēdo: ſarcine graui ⁊ quaſi importabili hu-
meros ſuppoſui imbecilles: ſperans de adiutorio virtutis omnipoten-
tis ⁊ confidens de adminiculo veſtre ſollicitudinis in id ipſum. Nam ⁊
ſi ſit impoſſibile homini quātumcunq̧ forti, induſtrio ⁊ experto totam tā-
ti oneris ſarcinam ſuis humeris baiulare: ſi tamen diuiſa in partes ⁊ hu-
meris impoſita diuerſorum viriliter a quolibet importetur: non eſt q̄tū-
cunq̧ debili capiti horrore quodam rei inſolite deſperandum. Quoniā
igitur de veſtra preſumo induſtria, ſollicitudine ⁊ zeli viuacitate: ꝙ ꝓm-
pti ſitis ad extirpanda mala: promouenda bona: refouēda debilia ⁊ for-
tia conſeruanda: videns me ſpeculatorem datum domui iſrael: ne ſan-
guis animarum de manibus meis requiratur: cogitaui quedam vobis
breuiter ſcribere: que verbotenus ſi in capitulo generali fuiſſem libentiꝰ
enodaſſem. Nunc autem quia pericula temporum vrgent ⁊ leſiones cō-
ſcientiarum necnon ⁊ ſcandala mūdanoꝝ quibus cum ordo deberet eſſe
ſanctitatis totius ſpeculum: in diuerſis orbis partibus in tedium vertiť
⁊ contemptum: que mihi de conſilio diſcretorum viſa ſunt corrigenda
nec penitus tacens nec omnino exprimens nec noua ſtatuens nec vincu-
la ſupinducens nec onera grauia alligans alijs ⁊ imponens: ſed tanq̄
ānunciator veritatis breuiter explico videns illa nullatenꝰ reticēda. Sa-
ne perquirenti mihi cauſas cur ſplendor noſtri ordinis quodāmodo ob-
ſcuratur: ordo exterius inficitur ⁊ nitor conſcientiarū interiꝰ defedať: oc-
currit negocioꝝ multiplicitas qua pecunia noſtri ordinis paupertati ſu-
per omnia inimica auide petitur: incaute recipitur ⁊ incautius ꝯtrectať.
Occurrit quorūdam fratrum ocioſitas que ſentina eſt oīum vitiorum:
qua plurimi ſopiti monſtruoſū quendā ſtatum inter ꝯtemplatiuā ⁊ acti-
uā eligentes: non tā carnaliter q̄ crudeliter ſanguinē comedūt aīaꝝ. Oc-
currit euagatio plurimoꝝ qui ꝓpter ſolatiū ſuoꝝ corpoꝝ grauādo eos
per quos trāſeunt: non exempla poſt ſe relinquūt vite: ſed ſcandala poti-
us animarū. Occurrit importuna petitio qua oēs trāſeuntes per terras
adeo abhorrent fratrum occurſum: vt eis timeant quaſi predonibus ob-
uiare. Occurrit edificioꝝ ꝯſtructio ſumptuoſa ⁊ curioſa que pacem fra-
trum inquietat: amicos grauat ⁊ hominū peruerſis iudicijs multiplici-

ter nos exponit. Occurrit multiplicatio familiaritatũ quam regula nõ-
ſtra prohibet ex qua ſuſpitiones, infamationes, ⁊ ſcandala plurima ori-
untur. Occurrit improuida cõmiſſio officiorum qua fratribus nondum
vſqꝫ quaqꝫ probatis nec carne maceratis nec ſpiritu roboratis imponũ-
tur officia vix portanda. Occurrit etiam ſepulturaruꝫ ⁊ teſtamentoꝝ aui
da quedam inuaſio non ſine magna turbatione cleri ⁊ maxime ſacerdo-
tũ. Occurrit mutatio locorum frequens ⁊ ſumptuoſa cum quadam vio
lentia ⁊ perturbatione terraruꝫ cum nota inconſtantie non ſine preiudi
cio paupertatis. Occurrit tãdem ſumptuoſitas expenſaruꝫ. Nam cum
fratres paucis nolint eſſe contenti ⁊ charitas hominũ refriguerit: facti ſu
mus omnibus onerosi magiſqꝫ fiemus in poſterum: niſi remedium ce-
leriter apponatur. Licet autem plurimi reperiantur qui non ſunt culpa-
biles in aliquo predictorum: tamen omnes inuoluit hec maledictio niſi
a non facientibus ijs qui faciunt reſiſtatur: cum luce clarius omnia ſupra
dicta in maximũ ⁊ nullo modo diſſimulandũ vergant noſtri ordinis de-
trimentũ: licet tepidis ⁊ indeuotis ⁊ ſm carnem ſapiẽtibus conſideran-
tibus ꝯſuetudinem ⁊ allegãtibus multitudinẽ quaſi facilia ⁊ excuſabilia
etiam irremediabilia videantur. Excitetur ergo cordis noſtri deuotio ⁊
feruor ad zelum: ⁊ eiectis negociatoribus de domo patris celeſtis: frẽs
omnes ad orationis ⁊ deuotionis ſtudium accendatis: Reſtringatis re
ceptionem multitudinis: quia modis oibus volo ꝙ conſtitutio de rece-
ptione ſtricte ſeruetur. Prauas predictoꝝ vitioꝝ conſuetudines etiam
reſecetis. Quia licet videatur fratribus graue: requirit tamen hoc perfe
ctio profeſſionis noſtre: requirit tribulationis incurſus: reqrit mundus.
Clamat hoc beatus frãciſcus, ⁊ ſanguis chriſti aſpſus. ⁊ dñs de excel-
ſis. Ocioſos ſtimuletis ad laborem: vagantes cõpeſcatis ad quietẽ: im-
portune petentibꝰ imponatis ſilentium: intentos exaltandis domibus
profundius deprimatis: familiaritates querẽtes arceatis ad ſolitudinẽ
Officia predicationis ⁊ confeſſionis cum multo examine imponatis
Conſtitutionẽ de teſtamẽtis olim factam ⁊ de nouo de ſepulturis facia-
tis arctius obſeruari. Locoꝝ vero mutationẽ nullatenus concedatis ali
cui ante capituluꝫ generale. Nam de conſilio diſcretoꝝ propter ſcanda-
la vitanda iuxta predeceſſoris mei mandatuꝫ hoc mihi reſeruo diſtricte
per obiam iubendo: vt nullus deinceps locum mutet ſine mea licentia
ſpeciali. Diſcant etiam fratres modicis eſſe contenti: quia vehementer a
ſapientibus ⁊ rõnabiliter formidatur: ꝙ oportebit eos modicis eſſe cõ-
tentos velint nolint. Si igitur obediẽtes fueritis verbo per epiſtolam ⁊
hoc per viſitatores intellexero (quos volo ſuper predictis corrigendis
tam in capitibus qꝫ in membris diligentius vigilare) gratias agã om-
nium conditori ⁊ vobis. Qꝫ ſi aliter (quod abſit) acciderit: indubitanter
ſciatis: ꝙ nullatenus pateretur conſcientia mea predicta ſub ſilentio p-
tranſire. Licet enim non ſit mei propoſiti nouis vos vinculis innodare:
oportet me tamen conſcientia compellente totis viribus extirpationi in
tendere predictorum. Quatenus vitatis ſcandalis vt tenemur: regule
quam vouimus ſine cuius obſeruatione ſaluari non poſſumus veritatẽ

perſpicaciter videamus ⁊ impleamus profeſſionem ⁊ totis viribus puritatem cuſtodiamꝰ: que impugnatur euidenter ex omnibus ſupradictꝫ Datum pariſius ⁊c. Hanc autem litteram legi in ſingulis conuentibus veſtre prouincie faciatis.

¶ Incipit oratio ſeu expoſitio beati franciſci ſuper pr̄ nr̄.

SAnctiſſime pater noſter. Creator nr̄. redēptor nr̄. ſaluator nr̄. ꝯſolator nr̄. ¶ Qui es in celis. In angelis ⁊ in ſcis illuminās eos ad tui cognitionē: qꝛ tu es dn̄e lux inflamās eos ad amorē tuū diuinum qꝛ tu dn̄e amor es inhabitās ⁊ implēs eos ad btitudinē qꝛ tu dn̄e ſūmū bonū es ⁊ eternū bonū a quo oīa bona ⁊ ſine quo nullū bonū. ¶ Scificet nomē tuū. Clarificet in nobis noticia tua vt cognoſcamꝰ q̄ ſit latitudo bn̄ficioꝝ tuoꝝ: lōgitudo ꝓmiſſoꝝ: ſublimitas maieſtatꝫ ⁊ ꝓfūdū iudicioꝝ. ¶ Adueniat regnū tuū. Ut regnes in nobis p gr̄am tuā: ⁊ facias nos venire ad regnū tuū vbi eſt tui viſio manifeſta: tui dilectio pfecta: tui ſocietas beata: tui fruitio ſempiterna. ¶ fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Ut amemꝰ te ex toto corde: te ſemp cogitādo ex tota aīa: te ſemp deſiderādo ex tota mēte: oēs intētiones nr̄as ad te dirigēdo: ⁊ honorē tuū in oībus querēdo ⁊ ex oībus viribꝰ noſtris oēs vires ⁊ ſenſus anime ⁊ corporis in obſequiū tui amoris ⁊ nō in alio exponendo ⁊ proximos noſtros amemꝰ ſicut nos ipos: omnes ad amorem tuum pro viribus trahendo: de bonis alioꝝ ſicut de noſtris gaudendo: in malis compatiendo ⁊ nemini vllam offenſam faciendo. ¶ Panē noſtrum quotidianum da nobis hodie. Dilectum filium tuum dominum noſtrū ieſum chriſtū da nobis hodie in memoria. in intelligētia ⁊ reuerētia amoris quē ad nos habuit: ⁊ eoꝝ que ꝓ nobis fecit: dixit ⁊ ſuſtinuit ¶ Et dimitte nobis debita noſtra. Per tuā miſericordiā ⁊ ineffabilē paſſionē dilecti filij tui dn̄i nr̄i ieſu chriſti virtutē ⁊ beatiſſime marie vginis ⁊ oīum electorum tuoꝝ merita ⁊ interceſſiōes. ¶ Sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribus noſtris. Et quia nō plene dimittimꝰ: tu dn̄e fac plene dimittere: vt inimicos ꝓpter te diligamus ⁊ pro eis apud te deuote intercedamꝰ: nulli malū ꝓ malo reddamꝰ ⁊ oībus in te ꝓdeſſe ſtudeamꝰ. ¶ Et ne nos inducas in tentationē. Occultā ſiue manifeſtā ſubitā vel importunā ¶ Sꝫ liba nos a malo. Preterito. pn̄ti ⁊ futuro. ¶ Amē. ſpōtanee ⁊ gꝛtꝫ.

¶ SUPRADICTO mō dicebat btūs frāciſcꝰ pr̄ nr̄ ad oēs horas. Deinde dicebat ſcūs. ſcūs. ſcūs dn̄s deus nr̄ oīpotēs q eſt ⁊ q erat ⁊ q vēturꝰ eſt. Dignꝰ es dn̄e deꝰ nr̄ accipe laudē ⁊ glīam ⁊ honorē ⁊ bn̄dictionē. Dignꝰ eſt agnꝰ q occiſus ē accipe vtutē ⁊ diuinitatē ⁊ ſapiam ⁊ fortitudinē ⁊ honorē ⁊ glīaꝫ ⁊ bn̄dictiōe. ℣. Bn̄dicamꝰ pr̄ꝫ ⁊ filiū cū ſcō ſpū. ℟. Laudemꝰ ⁊ ſuper. eū in ſe. ℣. Laudē dicite deo oēs ſui eius ⁊ q timetꝫ deū puſilli ⁊ magni. ℟. Superaltate ⁊ laudate eū in ſcl'a. ℣. Laudēt eū glīoſū celi ⁊ terra. ℟. ⁊ ſuperaltēt ⁊ laudēt eū in ſe. ℣. Et oīs creatura q̄ in celo eſt ⁊ ſup terrā ⁊ ſubtꝰ terram mare ⁊ terra ⁊ que in eis ſunt. ℟. Laudent ⁊ ſuperaltent eum in ſecula. ℣. Gloria patri ⁊ filio

⁊ ſpiritui ſancto. R̄ſ. Laudemus ⁊ ſuperexal. eum in ſcl'a. V̄. Sicut erat in
principio ⁊ nunc ⁊ ſemper ⁊ in ſecula ſcloꝝ amen. R̄ſ. Laudemus ⁊ ſu
per exaltemus eum in ſecula. ¶ Oratio.

OMNIPOTENS. ſanctiſſime. altiſſime deus omne bonum ⁊
ſummū bonum qui ſolus es bonus: tibi redamus omnē laudem
oēm gloriam, omnem gratiam. omnē honorem. omnē benedictionē, ⁊
omnia bona, fiat. Amen. ¶ Orō ad virginem mariam.

SANCTA dei genitrix dulcis ⁊ decora regem morti traditum
filium tuum dulciſſimū dn̄m noſtrum ieſum chriſtum pro nobis
exora: vt ipſe per ſuam piiſſimā clementiam ⁊ virtutē ſanctiſſime incar
nationis ⁊ mortis ipſius acerbiſſime nobis indulgeat peccata nr̄a, amē

¶ Incipiunt verba ſacre admonitiōis ſanctiſſimi patris noſtri franciſci ad omnes fratres.

DIxit dominus diſcipulis ſuis
Ego ſum via veritas ⁊ vita. Nemo venit ad patrē niſi ꝑ
me. Si cognouiſſetis me: ⁊ patrē vtiqꝫ cognouiſſetis. Et
āmodo cognoſcetis eum ⁊ vidiſtis eū. Dicit ei philipp⁹.
Dn̄e oſtende nobis patrē ⁊ ſufficit nobis. Dicit ei Jeſus
Tanto tempore vobiſcū ſum ⁊ non cognouiſtis me? Philippe quippe
qui videt me: videt ⁊ patrem meum. Pater lucem habitat inacceſſibilē:
ſpūſſanctus eſt deus: ⁊ deum nemo vidit vnq̄: ideo non niſi in ſpiritu vi
deri poteſt. Quia ſpiritus eſt qui viuificat: caro aūt non prodeſt quicq̄.
Sed nec fili⁹ in eo ꝙ equalis eſt patri videtur ab aliquo aliter q̄ꝫ pater
aliter q̄ꝫ ſpiritusſanctus. Unde omnes qui viderunt dn̄m ieſum ſm̄ hu
manitatem ⁊ non viderunt neqꝫ crediderunt ſm̄ ſpiritum ⁊ diuinitatem
ipm̄ eſſe verum filiū dei damnati ſunt. Jta ⁊ modo quia omnes qui vi
dent ſacramentū qḋ ſanctificat̄ ꝑ verba dn̄i ſuꝑ altare per manus ſacer
dotis in forma panis ⁊ vini: ⁊ nō vidēt ⁊ non credunt ſm̄ ſpūm ⁊ digni
tatem ꝙ ſit veraciter ſanctiſſimū corpus ⁊ ſanguis domini nr̄i ieſu xp̄i
dānati ſunt: ipſo altiſſimo atteſtāte q̄ ait. Hoc eſt corpus meū ⁊ ſanguis
noui teſtamēti. Et qui mādūcat carnē meā ⁊ bibit ſanguinē meū habet vi
tā eternā. Unde ſpūs dn̄i qui hītat in fidelib⁹ ſuis ille eſt qui recipit ſci
ſimū corpus ⁊ ſanguinē dn̄i. Oēs alij qui nō hn̄t de ſpū eodē ⁊ pſumūt
recipe eū: iudiciū ſibi manducāt ⁊ bibūt. Unde filij hoīū vſqꝫ quo gra
ui corde: vt qd diligitis vanitatē ⁊ q̄ritis mendaciū? Ut qd non cogno
ſcitis dn̄i veritatē: ⁊ creditis in filiū dei? Ecce quotidie humiliat ſe: ſicut
qn̄ a regalib⁹ ſedib⁹ venit in vterū virginis. Quotidie venit ad nos ipe
humilis apparens. Quotidie deſcēdit de ſinu ſūmi pr̄is ſuper altare in
manibus ſacerdotis: ⁊ ſanctis apl'is apparuit in vera carne: ⁊ ita ⁊ mō
ſe nobis oñdit in ſacro pane. Sicut ibi intuitu carnis ſue tm̄ eius carnē
videbāt: ſed ipm̄ dn̄m deum eſſe credebant oculis ſpūalibus cōtemplā
tes: ſic ⁊ nos panem ⁊ vinū oculis corporeis videam⁹: ⁊ credam⁹ firmi
ter ſanctiſſimū eius corp⁹ ⁊ ſanguinē viuū eſſe ⁊ verū. Et tali mō ſemper

eſt dñs cum fidelibus ſuis ſicut ipſe dixit, Ecce ego vobiſcũ ſum vſq̧ ad ↄſummationem ſeculi.

¶De malo ꝓprie voluntatis.

DIXIT dñs ad adaꝫ. De oĩ lĩgno paďiſi comede de ligno aũt ſcie bõi ⁊ mali ne comedas. De oĩ ligno paradiſi comedere poterat Adam: qꝛ dum non venit contra obĩam non peccauit. Ille enim comedit de ligno ſcientie boni ⁊ mali: qui ſibi ſuaꝫ voluntatem approꝑat ⁊ ſe exaltat de bonis que dñs dedit ⁊ operatur in ipſo: ⁊ ſic per ſuggeſtionem diaboli ⁊ tranſgreſſionẽ mandati factuꝫ eſt ei pomũ ſcientie mali vnde oportet ꝙ ſuſtineat penam.

¶De perfecta obedientia.

DIXIT dñs in euangelio, Qui non renũciauerit omnib⁹ q̃ poſſidet: non põt meus eẽ diſcipulus, Et qui voluerit animã ſuã ſaluaꝫ facere: perdet eam. Ille homo renũciat oĩbus que poſſidet ⁊ ꝑdit corpus ſuum: qui ſeipm̃ totum prebet ad obĩam in manibus ſui prelati: ⁊ q̈cq̈d facit aut dicit qḋ ipſe ſciat ꝙ non ſit contra voluntatem eius (duꝫ bonũ ſit quod facit) vera obĩa eſt. Et quãdo ſubditus viderit meliora ⁊ vtilia anime ſue q̄ꝫ ea que ſuus prelatus ꝑcipiat: ſuã volũtatẽ ſacrificet domino: q̃ aũt ſunt p̄lati opa ſtudeat adimplere. Nã hec eſt charitatiua obĩa: qꝛ deo ⁊ ꝓximo ſacrificiũ ſatiſfacit. Si vͦo p̄lat⁹ ꝑcipiat alq̄d ſubdito cõtra aĩam ſuã licet ei nõ obediat: tñ ipm̃ nõ dimittat. Et ſi ab aliq̄b⁹ ꝑſecutionẽ inde ſuſtinuerit: magis illos diligat ꝓpter deũ. Nã q potius ꝑſecutionẽ ſuſtinet q̄ꝫ velit a ſuis frib⁹ ſeparí: vere permanet in ꝑfecta obĩa: qꝛ ponit aĩam ſuã ꝓ frib⁹ ſuis. Sũt .n. m̃lti religioſi qui ſub ſpecie videndi meliora q̄ꝫ q̃ ſui p̄lati ꝑcipiũt: aſpiciũt retro ⁊ ad vomitũ ꝓprie voluntatis redeũt. Hi homicide ſũt: ⁊ ꝓpter mala exempla ſua multas aĩas ꝑdere faciunt.

¶Qꝫ nullus ſibi approprĩet prelationem.

NON VENI miniſtrari ſed miniſtrare dicit dñs. Illi qui ſuꝑ ſũt per alios conſtituti tantum de illa prelatiõe glorientur: quantũ ſi eẽnt in ablnendis pedib⁹ fratrũ officio deputati. Et q̃nto magis turbãt de ablata ſibi prelatiõe q̄ꝫ de pedũ officio: tanto magis ſibi loculos ⁊ piculum anime cõponunt.

¶Qꝫ nemo ſuꝑbiat: ſed glorietur in cruce dñi.

ATTENDE o homo in q̃nta excellentia poſuerit te dñs, Qui creauit ⁊ formauit te ad imaginem dilectiſſimi filij ſui ſm̃ corpus ⁊ ad ſimilitudinẽ ſuaꝫ ſm̃ ſpũm. Et omnes creature que ſub celo ſunt ſm̃ ſe ſeruiunt: cognoſcunt ⁊ obediunt creatori ſuo melius q̄ꝫ tu. Et etiam demones non crucifixerunt eum: ſed tu cum ipis crucifixiſti eũ ⁊ adhuc crucifigis delectando in vitijs ⁊ peccatis. Unde potes gloriari? Nam ſi ita eſſes ſubtilis ⁊ ſapiens ꝙ oẽm ſciam haberes ⁊ ſcires interpretari omnia genera linguarum ⁊ ſubtiliter de celeſtibus rebus perſcrutari: in omnibus his non potes gloriari: quia vnus demõ ſciuit de celeſtibus magꝫ ⁊ ſcit de terrenis pluſq̄ꝫ omnes homines: licet aliquis fuerit qui ſumme ſapientie cognitionem a dño receperit ſpecialem, Similiter ſi eſſes pul-

chꝛioꝛ ⁊ ditioꝛ omnibus ⁊ etiam ſi faceres mirabilia vt demones effuga res: omnia iſta tibi ſunt contraria ⁊ nihil ad te pertinent. In his nihil potes gloriari: ſed in hoc poſſumus gloriari in infirmitatibus noſtris: ⁊ baiulare quotidie ſanctam crucem dñi noſtri ieſu chꝛiſti.

¶De imitatiōe dñi nři ieſu chꝛiſti.

ATTENDAMUS frēs oēs bonū paſtorē q ꝑ ouib⁹ ſuis ſaluādis crucis ſuſtinuit paſſionē. Oues dñi ſecute fuerūt eū cū tribulatiōe ⁊ pſecutiōe, verecūdia, ⁊ fame, infirmitate ⁊ tentatiōe ⁊ ceterꝫ alijs ⁊ ō his receperūt a dño vitā ſempiternā. Unde magna verecūdia eſt ſeruis dei, ꝙ ſancti faciant opera: ⁊ nos recitando ea volumus recipere gloriam ⁊ honoꝛem.

¶Ut bona opa ſequatur ſcia.

DICIT aūt aplus. Lr̄a occidit: ſpūs āt viuificat. Illi ſūt moꝛtui ad lraꝫ: qui tm̄ v̾ba ſola cupiūt ſcire: vt ſapiētioꝛes teneāť iter alios: vt poſſint acqrere magnas diuitias dātes ꝯſanguineis ⁊ amicis. Et illi religioſi moꝛtui ſūt ad lr̄am: qui ſpūm nolūt diuine lr̄e ſequi: ſed ſola verba magis cupiūt ſcire ⁊ alijs interp̄tari. Et illi ſūt viuificati a ſpū diuine lr̄e: qui oēꝫ ſciam ⁊ lr̄am quā ſciūt ⁊ cupiūt ſcire (nō āt viuūt coꝛpoꝛe ſꝫ v̾bo ⁊ exēplo) reddūt eā altiſſimo dño cuius eſt omne bonū

¶De peccato inuidie vitando.

UT AIT aplus. Nemo pōt dicere dñs ieſus niſi in ſpū ſctō. Et nō eſt qui faciat bonū non eſt vſqꝫ ad vnū. Quicūqꝫ ergo inuidet frī ſuo de bono qō deus dicit ⁊ facit in ipſo: ptinet ad peccatum blaſphemie: qꝛ ipi altiſſimo inuidet qui dicit ⁊ facit oē bonum.

¶De dilectione.

DICIT dñs in euāgelio. Diligite inimicos vr̄os: bene facite ijs q oderūt vos. ⁊ oꝛate ꝓ pſequētibus ⁊c. Ille v̾aciter diligit inimicū ſuū: qui nō dolet de iniuria quā ſibi facit: ſed de peccato aīe ſue vriť ꝓpter amoꝛē dei: ⁊ oñdit ei ex opibus dilectionē.

¶De caſtigatione coꝛpoꝛis.

MULTI ſunt qui dū peccāt vel iniurias recipiūt: ſepe inculpant inimicū vel primū. Sꝫ nō eſt ita: qꝛ vnuſqſqꝫ habet in ptāte ſua inimicū ſuū: videlꝫ coꝛp⁹ p qō peccat. Uñ btūs ille fu⁹ qui talē inimicū traditū in ſua ptāte ſemp captum tenuerit ⁊ ſapiēter ſe ab eo cuſtodierit Quia dū hoc fecerit: nullus ali⁹ inimic⁹ viſibilis ei nocere pōt.

¶Qꝛ nemo corrūpať a zelo malo alterius.

¶Seruo dei nulla res debet diſplicere p̄ter peccatū. Et quocūqꝫ mō aliq pſona peccaret ⁊ pꝫ hoc ſeru⁹ dei niſi in charitate turbareť aut iraſcereť: theſaurizat ſibi irā ⁊ culpā. Ille eſt ſeru⁹ dei qui nō iraſciť neqꝫ turbaťꝫ p aliquo. Recte viuit ⁊ ſine propꝛio ⁊ btūs eſt: qꝛ nō remanet ſibi aliquid: reddens que ſunt ceſaris ceſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo.

¶De cognoſcendo ſpiritum dei.

SIC POTEST cognoſci fu⁹ dei ſi hꝫ ſpūꝫ dñicū dñs opatur p ipm aliqd boni ſi caro eius neqꝫ mēs exinde ſe exaltat: qꝛ ſemp ꝯtraria eſt omni bono. Sꝫ ſi magis ante oculos ſuos ſe haberet viliorē

⁊ in oīb⁹ alijs hoībus ſe minorē exiſtimaret.

¶De patientia in aduerſis.

SERUUS dei nō pōt cognoſci q̄ntā hʒ patientiā ⁊ hūilitateʒ in ſe: dum ſatiſfactū eſt ſibi. Cū āt venerit tp̄s in quo illi q̄ deberēt ſatiſfacere ei faciūt ſibi ꝯtrariū: quātam hʒ patientiā ibi ⁊ hūilitatē: tātā hʒ ⁊ non plus.

¶De paupertate ſpiritus.

BEATI pauperes ſpū: qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Multi ſūt q̄ orōnibus ⁊ officijs inſiſtentes multas abſtinētias ⁊ afflictiōes in ſuis corpib⁹ faciūt: ſed de ſolo vno v̄bo qđ viderint iniuriā eē ſuoꝝ corporuʒ vel de aliq̄ re q̄ ſibi auferꝫ ſcādalizati ꝯtinuo ꝑturbāt. Hi nō ſunt vere pauperes ſpū. Quia q̄ v̄e paup̄ eſt ſpū: ſe ipm̄ odit ⁊ alios diligit q̄ ipm̄ ꝑcutiunt in maxillam.

¶De pace.

BEATI pacifici, qm̄ filij dei vocabūꝫ. Illi ſūt vere pacifici qđ oīb⁹ que in hoc ſcl'o patiūtur ꝓpter amorē dn̄i nr̄i ieſu chriſti in animo ⁊ corpore: pacem ſeruant.

¶De mūdicia cordis.

BEATI mūdo corde: qm̄ ipi deum videbūt. Uere mūdo corde ſūt q̄ terrena ꝺſpiciūt ⁊ celeſtia q̄rūt: ⁊ ſemꝑ adorare ⁊ videre dn̄ʒ deum viuū ⁊ verū mundo corde ⁊ animo non deſiſtunt.

¶De humili ſeruo dei.

BEATUS ille ſeru⁹ q̄ nō magꝭ exaltat ſe de bono qđ dn̄s dicit ⁊ opaꝫ ꝑ ipm̄: q̄ȝ qđ dicit ⁊ opaꝫ ꝑ aliū. Peccat.n. hō q̄ magꝭ vult recipere a ꝓximo ſuo q̄ȝ vult dare de ſe dn̄o deo.

¶De cōpaſſione ꝓximi.

BEATUS hō q̄ ſuſtinet ꝓximū ſuū ſm̄ ſuaʒ fragilitatē in eo qđ vellet ſuſtineri ab ipſo ſi in ꝯſimili caſu eēt. Btūs ſu⁹ qui oīa bōa reddet dn̄o deo. Quia q̄ ſibi aliq̄d retinuerit: abſcondet pecuniā dn̄i dei ſui: ⁊ qđ putat hr̄e: auferet ab eo.

¶De hūili ſeruo dei.

BEATUS ſu⁹ q̄ nō tenet ſe meliorē q̄n magnificaꝫ ⁊ exaltaꝫ ab hoīb⁹: ſicut q̄n teneꝫ vilis, ſimplex ⁊ deſpect⁹. Quia q̄ntū eſt hō corā deo: tm̄ ē ⁊ nō pl⁹. Ue illi religioſo q̄ ab alijs poſit⁹ ē in alto: ⁊ ꝑ ſuā voluntatē nō vult deſcēdere. Et btūs ille ſeru⁹ qui non ꝑ ſuā voluntateʒ ponitur in alto: ⁊ ſemꝑ deſiderat eſſe ſub pedibus alioꝝ.

¶De bono ⁊ vano religioſo.

BEATUS ille religioſus q̄ nō hʒ iocūditatē ⁊ leticiā niſi in ſcīſſimis eloquijs ⁊ opib⁹ dei: ⁊ cū his ꝑducit hoīes ad amorē dei in gaudio ⁊ leticia ⁊ exultatiōe. Et veh illi religioſo qui delectat ſe in v̄bis ocioſis ⁊ vanis: ⁊ cum his perducit hoīes ad riſuʒ.

¶De inani ⁊ loquaci religioſo.

BEATUS ille ſu⁹ q̄ nō loq̄ꝫ ſub ſpe mercedis ⁊ oīa ſua nō manifeſtat ⁊ nō ē velox ad loq̄ndū: ſʒ ſapiēter ꝓuidet q̄ dʒ loq̄ ⁊ rn̄dere. Ueh illi religioſo q̄ bōa q̄ ſibi dn̄s oſ̄dit nō retinet in corde ſuo ⁊ alijs nō oſ̄dit ꝑ opatiōnē: ſʒ ſub ſpe mercedis magꝭ hoīb⁹ v̄bis cupit oſ̄dere q̄ȝ deo. Ipe.n. recepit mercedē ſuā: ⁊ audiētes paruū fructū reportāt.

¶ De correctione.

BEATUS ſeruus qui diſciplinam. accuſationem ⁊ reprehenſionem ab aliquo ita patienter ſuſtinet ſicut a ſemetipſo. Beatꝰ ſeruus qui benigne reprehenſus acquieſcit: verecūde obtemperat: humiliter confitetur ⁊ libenter ſatiſfacit. Beatus ſeruus qui nō eſt velox ad ſe excuſandum: ⁊ humiliter ſuſtinet verecundiam ⁊ reprehenſionē de peccato: vbi non cōmiſit culpam.

¶ De humilitate.

BEATUS ſeruus q ita inuentus eſt humilis inter ſubditos frēs ſuos: ſicut quando eſſet inter dn̄os ſuos. Fidelis ſeruus ⁊ prudēs ē q in oībus ſuis offenſis nō tardat interius punire per cōtritionē ⁊ exterius per confeſſionem ⁊ opis ſatiſfactionem.

¶ De vera dilectione.

BEATUS ſeruus q tm̄ diligit fratrē ſuū qn̄ ē infirmus q nō pōt ei ſatiſfacere: quantū qn̄ ē ſanus q pōt eiꝰ ſatiſfacere.

¶ Item de eodem.

BEATUS ſeruus q tantū diligit fratrē ſuū cū eſt longe ab ipō ſicut quando ē cū eo. Et nō diceret aliquid poſt ipm̄: qd̄ cum charitate nō poſſet dicere coram eo.

¶ Ut ſerui dei honorent clericos.

BEATUS ſeruus q portat fidem in clericis q viuūt recte ſm̄ formam ſancte romane eccleſie: vt veh illis qui ipſos deſpiciunt. Licet enim ſint peccatores: tamē nullus debet eos iudicare. Quia ipſe ſolꝰ dominus reſeruat ſibi ad eos iudicandū. Nam quantū eſt maior omnibꝰ adminiſtratio eorum quam habent de ſanctiſſimo corpore ⁊ ſanctiſſimo ſanguine dn̄i noſtri ieſu chriſti quod ipſi recipiunt ⁊ alijs miniſtrant: tantum plus peccatum habent qui peccant in ipſis: q̄ȝ in omnibus alijs hominibus iſtius mundi.

¶ De virtute effugante vitiū.

UBI ē charitas ⁊ ſapientia: ibi nec timor nec ignorātia. Ubi ē patientia ⁊ humilitas: ibi nec ira nec ꝑturbatio. Ubi eſt pauptas cū leticia: ibi nec cupiditas nec auaricia. Ubi ē quies ⁊ meditatio: ibi nec ſollicitudo nec vagatio. Ubi eſt timor dn̄i ad atriū ſuū cuſtodiendū: ibi inimicꝰ nō poteſt habere locū ad ingrediendū. Ubi eſt miſericordia ⁊ diſcretio: ibi nec ſuperfluitas nec induratio.

¶ De abſcondēdo bonū ne ꝑdatur.

BEATUS ſeruꝰ q theſaurizat i celo bona q̄ ſibi dn̄s oſēdit ⁊ ſub ſpe mercedis nō cupit manifeſtare hoībus: qꝛ ipē altiſſimꝰ manifeſtabit opa eius qbuſcunq placuerit. Beatus ſeruus q ſecreta dn̄i obſeruat in corde ſuo.

¶ Hec ſunt verba vite ⁊ ſalutis: que ſiquis legerit ⁊ fecerit inueniet vitam ⁊ hauriet ſalutem a domino. Amen.

¶ Expliciūt exhortationes ſeraphici patris nr̄i Franciſci ieſu chriſti vexilliferi.

¶ Sequũtur perfectiones ſancti Franciſci quas dedit fratri Junipero;

PRima pfectio erat: ꝙ toto co=
namine ⁊ totis viribus nitebatur ad dolendum pro pecca
tis ⁊ libenter confitebatur ea ⁊ ſine mora ⁊ poſtea cauebat
pro poſſe ne incideret. ¶ Secũda erat: ꝙ omnẽ creaturam
ſupra ſe ponebat ⁊ ſe ſubt⁹ Et hec erat ratio: quia offenderat illũ magnũ
dominũ q fecit omnem creaturam: ⁊ qui tantũ honorauit nos ꝙ amore
noſtri aſſumpſerat carnem humanam qua aſſumpta participauit oĩ crea
ture. Ob hoc erat obediens bono corde ⁊ bona voluntate omnibus non
tantũ maiori ſocio vel pari vel minori: ſed etiam omni creature ſcðm ꝙ li
cebat ſibi. ¶ Tertia erat: ꝙ cor ſuũ ab omni mũdana ⁊ humana creatura
eradicabat: nec inueniebat fundamentum nec radicem niſi in illo q fecit ſi
bi cor. Ob hoc conſueuerat cor ſuũ ꝓijcere in chriſtum q fecerat cor. Et ita
cor ſuũ excitauerat de illo q fecit cor: ꝙ ſine pena quandocũq volebat re
uertebatur cogitando ⁊ afficiendo ad illum q fecit homini cor. Unde erat
ſemper deo intentus in omni loco ⁊ in omni tempore (excepto quando
dormiebat) in oratiõe aut dicendo culpã de malis perpetratis: aut de
ſiderando bona que ei deficiũt: aut reddendo gratias de bonis ſibi colla
tis: aut de malis ⁊ de tribulationibus que ſibi eueniebant: qꝛ benign⁹ de
us vt credebat propter caſtigationem ſuam illa ſuſtinebat ſibi euenire.
¶ Quarta erat: ꝙ erat tante patientie ꝙ illum q ſibi malum faciebat vel
dicebat conabatur eum plus diligere ⁊ amare ⁊ ex toto corde ⁊ ex bona
voluntate ei libentius ſeruire ſine omni amaritudine cordis: quia ſicut de
us ex vera liberalitate omnia bona ſibi tribuebat: ita omnia mala ſibi vt
credebat ſuſtinebat euenire: vt oſtenderet ſibi peccata ⁊ ipſe ea cognoſce
ret ⁊ aduerteret vt in preſenti eum puniret. Jllum igitur q ſibi malum fa
ciebat vel de ipſo malum aliquod dicebat multũ diligebat: quia median
te illo tanq̃ nuncio deus magnum bonum ſibi conferebat ⁊ tanq̃ mem
brum ⁊ retinaculum quo mediante deus benigne eũ detinebat ne in ipſũ
profundum abyſſi proijceret vel diabolus impingeret vel mundus trahe
ret: ⁊ tanq̃ terſoriũ quo mediante deus eum tergebat: ⁊ tanq̃ inſtrumẽ
tum ⁊ dolabrum quo eum deus dolebat. ¶ Quinta erat: ꝙ diligebat om
nes bonos ⁊ omnibus malis compatiebatur: ac honorabat omnes ⁊ ſe
viliorem omnibus reputabat etiam peſſimis. Et hoc quia neſciebat vtrũ
bonum quod ipſe faciebat deo placeret aut vtrum in eo perſeueraret: nec
ſimiliter ſciebat finem ad quem alius deueniret. Ob hoc nullum in corde
ſuo iudicabat nec de ore ſuo malum de altero proferebat. Et quando ma
lum alicuius audiebat ab aliquo: vel ipſum excuſabat vel quia triſtem ſe
ipſum audiendo oſtendens tacebat vel verba dicentis ſagaciter in aliam
materiam vertebat. ¶ Sexta erat: ꝙ multũ amabat reprehenſionem ⁊ il
lum qui eũ reprehendebat. Et ſi aliquod malũ de eo diceretur: illud conce

debat. Si vero bonū qđ in illo eſſet: ſe excuſabat ⁊ dicebat ꝙ nihil boni fa
ciebat: in mente tenens ꝙ deꝰ oē bonū facit ⁊ dat etiā volūtatē faciendi.
¶ Septima erat: ꝙ omnibus libenter ſeruiebat ⁊ vix ab aliquo ſibi ſeruiri
acquieſcat: reputans ſe indignū oī ſeruitio. Dicebat.n. ꝙ chriſtus nō ve-
nerat miniſtrari: ſed miniſtrare. Si ergo aliquis ſeruiebat ei in aliqua neceſ
ſitate: in corde ſuo gratias agebat deo q illi dederat voluntatem ſeruien-
di ⁊ poſſe. ¶ Octaua erat: ꝙ ſtudebat recogitare oīa bñficia ſui ⁊ aliorū
⁊ animaliū ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ ⁊ ꝑ oībus gratias referebat deo: ⁊ poſt hu
miliabat ſe dicendo. Quis ſum ego q pro alijs gratias refero: cū nō ſuffi
ciam referre eas pro minima parte boni quod mihi deus fecit ⁊ maxime
cum ſim tam praua creatura? Et ſic annihilabat ſe. ¶ Nona erat cuſtodia
lingue: que complementum erat omniū bonorum ⁊ ſine qua perditur oē
bonum: quia linguam ſuam cuſtodiebat nō tantū a verbis malis ſiue no
ciuis falſis ⁊ inhoneſtis: ſed etiam a ſuperfluis ⁊ vanis que deuotionem
cordis euacuant. Super omnia igitur ſibi cauebat: vt in omni verbo eiꝰ
eſſet veritas bonitas ⁊ humilitas: quia verbum hominis debet incipere
a veritate: proficere in bonitate: terminari in humilitate ⁊ menſura eius
breuitas id eſt debet menſurari breuitate: quia verbū abreuiatum fecit do
minus ſuper terram.

¶ Expliciunt perfectiones ſancti Franciſci.

¶ Incipit littera eiuſdē ad ſacerdotes ordinis ſui.

IN noīe ſancte trinitatis ⁊ ſum
me vnitatis patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. Amē. Reuerēdis
⁊ multū diligendis frībus vniuerſis generali miniſtro or-
dinis minoꝝ dño ſuo ⁊ ceteris miniſtris generalibus qui
poſt eū erunt ⁊ oībus miniſtris ⁊ cuſtodibus ⁊ ſacerdotibus fraternitatꝭ
eiuſdē in chriſto humilibꝰ ⁊ oībꝰ ſimplicibꝰ ⁊ obediētibꝰ primis ⁊ nouiſ-
ſimis frater frāciſcus hō vilis ⁊ caducus veſter paruus ſeruus ſalutē in eo
q redemit ⁊ lauit nos in ſanguine ſuo. Cuius nomen audientes adorate
eū cum timore ⁊ reuerentia proni in terra. Dñs ieſus chriſtus altiſſimus
filius nomen illiꝰ q eſt benedictus in ſecula. Amen. Audite domini filij et
frēs mei: ⁊ auribus percipite verba mea. Inclinate aures cordis veſtri: ⁊
obedite voci filij dei. Seruate in toto corde veſtro mandata eius: ⁊ conſi
lia eius perfecta mente implete. Confitemini ei quoniā bonus: ⁊ exalta
te eum in operibus veſtris. Quoniā ideo miſit vos deus in vniuerſo mū
do: vt verbo ⁊ opere detis teſtimoniū voci eius ⁊ faciatis ſcire omnes
qm̄ nō eſt oīps preter eum. In diſciplina ⁊ obedientia perſuadete: ⁊ q̄ ꝓ-
miſiſtis ei bono animo ⁊ firmo propoſito adimplete. Tanq̄ filijs ſe of-
fert nobis dñs deus. Depꝛecor itaqꝫ omnes frēs cū oſculo pedū ⁊ cū chari
tate q̄ poſſum: vt omnē reuerentiā ⁊ oēm honorem quantumcūqꝫ poteri-
tis exhibeatis corpori ⁊ ſanguini domini noſtri ieſu chriſti: in quo que
in celis ⁊ que in terris ſunt pacificata ⁊ reconciliata omnipotēti deo. Ro

go etiam in domino omnes fratres meos ſacerdotes qui ſunt ⁊ erunt et
eſſe cupiunt altiſſimi: ꝙ quandocunq̃ voluerint miſſam celebrare puri ⁊
pure faciant cum reuerentia veruȝ ſacrificium ſanctiſſimi corporis ⁊ ſan-
guinis domini noſtri ieſu chriſti ſancta intentione ⁊ mūda. Non pro vlla
terrena re neq̃ timore vel amore alicuius hominis q̄ſi placentes homini
bus. Sed omnis voluntas quantam adiuuat gratia oīpotentis ad eum
dirigatur: ⁊ ſoli ipſi deo ſummo tantū placere deſideretis. Ipſe ſolus ipſi
operatur: ſicut ſibi placet. Quoniam ſicut ipſe dn̄s dicit: hoc facite in me
am cōmemorationeȝ: ſi quis aliter fecerit iudas traditor efficitur. Recor
damini fratres ſacerdotes: quoniaȝ ſcriptū eſt in lege moyſi: quoniā trāſ-
gredientes in corporalibus ſine vlla miſeratione per ſententiam domini
moriebantur. Quanto maiora ⁊ peiora meretur pati ſupplicia qui filiuȝ
dei conculcauerit ⁊ ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit in quo ſancti
ficatus eſt ⁊ ſpiritui gratie cōtumeliam fecerit? Deſpicit enim homo pol
lutus ⁊ conculcat agnuȝ dei. Quoniā ſicut dicit apoſtolus: nō diiudicās
⁊ diſcernens ſanctum panem chriſtum ab alijs cibarijs vel operibus indi
gnis indignus manducat. cum dn̄s per ꝓphetam dicat. Maledict⁹ hō
q̄ opus dei facit negligenter, vel fraudulenter. Et ꝓpter ſacerdotes q̄ no-
lūt ponere ſuper cor in veritate cōdemnat nos dicens. Maledicā bn̄dicti
onibus veſtris. Audite fratres mei. Si beata virgo Maria honorat̄ vt
dignū eſt q2 ipm̄ portauit in ſanctiſſimo vtero ſuo: ſi beatus Joānes ba
ptiſta contremuit ⁊ nō audebat tangere domini verticem: ſi ſepulchrum
in quo per aliquod tempus iacuit ſic veneratur: quantuȝ debet eſſe ſc̄tūs
⁊ iuſtus ⁊ dignus q̄ non iam moriturum ſed in eternum victurum ⁊ glori
ficatum: in quem deſiderant angeli proſpicere: contrectat manibus. cor
de ⁊ ore ſūmit ⁊ alijs ad ſūmendum prebet? Videte dignitatem veſtram
fratres ſacerdotes ⁊ eſtote ſancti q2 ipſe ſanctus eſt. Et ſicut ſuper omnes
propter hoc miniſteriuȝ honorauit vos dominus deus: ita ⁊ vos ſup̄ om
nes propter hoc myſteriū diligite eum: reueremini ⁊ honorate. Magna
miſeria ⁊ miſeranda infirmitas: quando ipſum ſic preſentem habetis et
aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paueat: totus mun-
dus contremiſcat ⁊ celum: ⁊ exultet quando ſuper altare in manibus ſa-
cerdotis eſt chriſtus filius dei viui. O admiranda altitudo. O ſtupenda
dignatio. O ſublimitas humilis: ꝙ dominus vniuerſitatis deus ⁊ dei fi
lius ſic ſe humiliat: vt pro noſtra ſalute ſub modica panis formula ſe ab-
ſcondat. Videte fratres humilitatem dei ⁊ effundite coram illo corda ve
ſtra ⁊ humiliamini: vt ⁊ vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retine
atis vobis: vt totos vos recipiat qui ſe vobis exhibet totum. ¶ Moneo
preterea ⁊ exhortor in domino: vt in locis in q̄bus morantur fratres vna
tantum celebretur miſſa in die ſm̄ formam ſancte romane eccleſie. Si ve
ro in loco plures fuerint ſacerdotes: ſic ſit ꝑ amorē charitatis alter contē
tus audita celebratione ſacerdotis alterius: q2 abſentes ⁊ p̄ſētes replet q̄
eo digni ſunt dominus noſter ieſus chriſtus. Qui licet in plurib⁹ videat̄
eſſe locis: tamen indiuiſibilis manet ⁊ aliqua detrimenta nō nouit: ſȝ vn⁹

verus ſicut ei placet opat cum dño deo pře ⁊ ſpũ ſcõ paraclito in ſecula ſeculorum amen.

⁋Explicit epiſtola ſeraphici patris noſtri franciſci.

⁋Incipit ordo ad benedicendũ ornamenta altaris. Et primo generaliter ad oĩa. deinde ſingulariter ad qͦlibet. ⁋Uer. Adiutoriũ nrm in noĩe dñi. Rñ. Qui fecit. ⁋Uer. Dñs vobiſcũ. ⁋Ora.

DEus oipotẽs bonarũ virtutũ dator ⁊ oĩum bonoꝝ largus infuſor ſupplices te rogamus: vt nobis opem tue benedictiõis infũdas: hunc amictũ. albã. cinctoriũ. manipulũ. ſtolã. tunicã vel planetã diuino cultui ꝑparatum virtute ſpũſſancti bene✠dicere ⁊ ꝯſe✠crare digneris ⁊ omnibꝰ eo vtẽtibus grãm ſcificationis ſancti myſterij tui benignꝰ cõcede: vt in conſpectu tuo ſancti ⁊ imaculati atꝗ irrepꝛehenſibiles appareant ⁊ auxiliũ miſericordie tue acquirãt. Per dñm nrm ⁊c.

⁋Sequũtur ꝓprie bñdictiões. Et primo ad amictũ. ⁋Uer. Adiutoriuʒ Rñ. Qui fe. ⁋Uer. Dñs vobiſcum. ⁋Ora.

IMmẽſe pietatis ⁊ plenitudinis grãrum īfuſor deus qui per os ꝓphete tui dixiſti expandi amictũ meũ ſuper te ⁊ operui ignominiaʒ tuam: plenitudinem gratie ⁊ bñdictionis tue ſuper hũc amictũ ꝓpicius extende: vt omnes qui eo vſi fuerint perfectã quaʒ deſignat amictꝰ caſtigationẽ vocis ⁊ gule ſentiant: fiantꝗ perfecti: virtute decori ⁊ ex amictu ipſo reddantur tibi deo oĩpotenti moribus ⁊ grã ſpecioſi. Qui cũ patre ⁊c. ⁋Deinde aſpergat aqua benedicta.

⁋Benedictio ad albam. ⁋V. Adiutoriũ nrm. Rñ. Qui fecit. ⁋V. Dñs vobiſcum. ⁋Ora.

DOmine deus omnipotens qui aaron ⁊ filios eius tunicis lineis in decorem ⁊ gloriã ſacerdotij indui ꝑcepiſti: cum quibus ⁊ ipi ſcificati tibi etiam in ſanctuario miniſtrarent: hanc q̃s lineam tunicam tue v̾tutis ſanctificatione bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare digneris: quatenus omnes qui ea induti in ſancto miniſterio tuo vſi fuerint: digni fiant altaris tui miniſtri: ipſoſꝗ ſeptiformis grã ſpiritusſancti repletos ⁊ caſtitatis zona precinctos beata facias cum miniſtris angelis immortalitatis fruitione veſtiri. Per eundem in vnitate eiuſdem ⁊c. ⁋Deinde aſpergatur aqua.

⁋Benedictio ad cingulum. ⁋V. vt ſupra. ⁋Ora.

DEus innocentie reſtitutor ⁊ puritatis amator qui vtriuſꝗ teſtamẽti patres lumbos ſuos precingere inſtruxiſti: quo videlicet carnẽ lumborum laſciuiam diſcerent ſobrietate continentie coarctare: ſancti✠fica ⁊ ben✠dic queſumus domine cingulum iſtud: vt omnes qui eo accincti fuerint ab eſtu voluptatum carnaliũ refrigeriuʒ ſentiant: ⁊ ſpiritusſancti roꝛe perfuſi que tua ſunt mundo corde ⁊ caſto corpore deſiderent ⁊ letentur. Per dominum noſtrum. in vnitate eiuſdem ſpiritusſancti ⁊c. ⁋Deinde aſꝑgatur.

¶Benedictio ad manipulum.¶V. vt ſupra. ¶Oratio.

DEus qui de fructu operum tuorum terraȝ ſatias ⁊ ſm̄ opera ſua retribuis ⁊ iudicas vnūquemq;: manipulum iſtum per quem fruct⁹ bonorum operum deſignatur: tue benedictionis dono ſancti✠fica: qͣtenus miniſtri altaris tui ipo vtentes manipulo: per bonorum operuȝ fructum digna ſe gaudeāt aſſequi premia merito℞. Per dñ̄ȝ. ¶Deinde aſpgatur aqua benedicta.

¶Bn̄dictio ad ſtolam. ¶V. vt ſupra. ¶Orō.

INeffabilis benignitatis ⁊ clementie deus cuius iugum onuſq; leue eſſe tu ipſe perhibes: quiq; per os ſapientis collum nos ſubijcere iugo tue ſapientie docuiſti: bene✠dic ⁊ ſancti✠fica ſtolā iſtaȝ iuguȝ tue manſuetudinis preſignantem: vt ſacerdotes ⁊ leuite tui qui eidem ſtole humeros ⁊ colla ſummiſerint ſuauitatis tue ſentiant leuitatem: quaten⁹ inter magnā ⁊ mirabilem turbā quam beatus Joannes vidit in conſpectu agni ſtolis albis amictam: ſtolas ſuas lauare in ipſius agni ſanguine mereantur: ac tanq̄ formoſi in ſtola ſua ⁊ in multitudine ſue fortitudinis gradientes ſtola induantur glorie eternaliter cum electis. Per chriſtuȝ. ¶Deinde aſpergatur.

¶Bn̄dictio ad caſulam. ¶V. vt ſupra. ¶Orō.

DEus fons pietatis ⁊ iuſticie qui tui operis miniſtros ad extremuȝ veſtimento caſule cuius munimine interius omnia tergerent veſtiri ſanxiſti: bene✠dic q̄s ⁊ ſancti✠fica planetā iſtam ⁊ concede petitionibus noſtris: vt omnes hac planeta induti enumeratis intus omniū virtutum ornamentis vinculū perfecte charitatis ſuper omnia habeant: quo perficere que deſiderant te preſtante valeant. Per chriſtū. ¶Deinde aſpergatur.

¶Benedictio mapparum altaris. ¶V. vt ſupra. ¶Orō.

EXaudi domine preces noſtras ⁊ hec linteamina ſacri altaris p̄parata bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare digneris. Per.

¶Item ad eandem. ¶Oratio.

DOmine deus omnipotēs q abinitio hominibus vtilia ⁊ neceſſaria creaſti veſtimenta: quiq; leuitis tuis hec ornamēta ⁊ linteamina facere moyſen famulum tuū per quadraginta dies docuiſti: que etiam variа texuit ⁊ fecit in vſum miniſterij tabernaculi federis: ſancti✠ficare ⁊ bene✠dicere. conſe✠crareq; digneris hec linteamina ad tegendum inuoluendumq; altare glorioſiſſimi filij tui domini noſtri ieſu chriſti. Qui tecū. ¶Aſpergatur.

¶Benedictio vaſis in quo ponit̄ euchariſtia. ¶V. vt ſupra. ¶Oratio.

OReмus dilectiſſimi fratres vt deus omnipotens hoc vaſculuȝ corporis filij ſui dñ̄i noſtri ieſu chriſti gerulum ſue bene✠dictionis ſancti✠ficatione perfundere dignetur orantibus nobis. Per eundēȝ dominum noſtrum. ¶Oratio.

OMnipotens ſempiterne deus manibus noſtris opem tue bn̄✠dictionis infunde: vt per noſtrā bene✠dictionem hoc vaſculum ſancti✠ficetur ⁊ corpori domini noſtri ieſu chriſti nouū ſepulchrū ſpūs ſan-

cti gratia perficiatur. Per eundē ꝛc. ¶ Aſpergatur.

¶ Benedictio corporaliū. ¶ V. vt ſupra. ¶ Oro.

OMnipotens ſempiterne deus bene✠dic lintheamen iſtud ad tegē dū3 inuolendum corpus ⁊ ſanguinē filij tui dñi noſtri ieſu chriſti. Qui tecum ꝛc. ¶ Oratio.

DOmine deus qui iam ſanctificare dignatus es hoc genus ſpetierū quando eo dignatus es inuolui corpus domini noſtri ieſu chriſti vnigeniti tui in beata paſſione: concede q̄s per eundem dominū quam q̄s indignis famulis tuis: vt preſens lintheum celeſti bene✠dictione ſanctū ⁊ aptu3 fiat dominico ſepulchro videlicet altari tuo: vt placabilit poſſit in eo imponi corpus ⁊ ſanguis eiuſdem domini noſtri ieſu chriſti qui eſt vita omnium fideliter ſe ſumentium ⁊ viuit ⁊ regnat tecum deus in vnitate ſpiritus ſancti ꝛc. ¶ Oratio

CLementiſſime domine cuius inenarrabilis virtus cuius myſteria arcanis mirabilibus celebrantur tribue queſumus: vt hoc linteamen tue propitiationis bene✠dictione ſanctificetur ad conſecrandum ſuper illud corpus ⁊ ſanguinē dei ⁊ dñi nr̄i ieſu chriſti filij tui. Qui tecum viuit ꝛc. ¶ Aſpergatur.

¶ De benedictione ſacerdotalium indumentorum. ¶ V. vt ſupra. ¶ Oratio.

OMnipotens ſempiterne deus qui per moyſen famulum tuu3 pontificalia. ſacerdotalia. leuitica veſtimenta ad explendum miniſterium in conſpectu tuo ⁊ ad honorem atq; decorem tui nominis fieri decreuiſti: adeſto propitius inuocationibus noſtris: ⁊ hec indumenta deſuper irrigante gratia tua ingenti benedictione pro noſtre humilitatis ſeruitute puri✠ficare bene✠dicere ⁊ conſe✠crare digneris: vt diuinis cultibus ⁊ ſacris myſterijs apta ⁊ benedicta exiſtant: hiſq; ſacris veſtibus pontifices. ſacerdotes ſeu leuite induti ⁊ ab omnibus impulſionibus ſeu temptationibus malignorum ſpirituum muniti ⁊ defenſi eſſe mereantur: tuiſq; myſterijs apte ⁊ condigne ſeruire ⁊ inherere atq; in his tibi placide ⁊ deuote perſeuerare tribue. Per chriſtum ꝛc. ¶ Oratio.

DEus inuicte virtutis auctor ⁊ omnium rerum creator ac ſanctificator intende propitius preces noſtras: ⁊ hec indumēta leuitice ac ſacerdotalis glorie myſterijs tuis fruenda ⁊ tuo ore proprio bene✠dicere conſe✠crare ac ſancti✠ficare digneris: omneſq; eis vtentes tuis myſterijs aptos ⁊ tibi in eis deuote ⁊ amabiliter ſeruientes gratos effici concedas. Per chriſtum. ¶ Et aſpergatur.

¶ Incipit ordo ad benedicendum habitum profeſſorum. ¶ verſus. Adiutorium. Reſponſoriū. Qui fecit. Verſus. Domine exaudi Reſponſorium. Et clamor meus. Verſus Dominus vobiſcū Reſponſorium. Et cū. ¶ Oratio.

DOmine ieſu chriſte qui exiſtens in forma dei: formam ſerui acci pere: in ſimilitudinem hominum fieri ⁊ habitu inueniri vt homo pro noſtra ſalute dignatus es: te ſuppliciter exoramus: vt iſtum noſtre religionis habitum in crucis modum pro tue paſſionis memoriali depoſitum ita bene✠dicere digneris: vt famulus tuus. N. qui pro penitentiali corporis ſui tegumento ipſum induet: te per imitationem induat ſaluberrimū: ad omnis perfectionis exemplū. Qui viuis ⁊c.

¶ Ad cingulum. ¶ Oratio.

DEus qui vt ſeruū abſolueres filium funibus ligari voluiſti: bene✠dic domine funem iſtum ⁊ preſta: vt famulus tuus. N. qui eo velut ligamine penitentiali cingetur vinculorum eiuſdem filii tui domini noſtri memor exiſtat: ⁊ in ordine quem aſſumit ſalubriter perſeueret: ⁊ tuis cum effectu ſemper obſequiis ſe obligatum eſſe cognoſcat. Per eundē dominum ⁊c.

¶ Quando datur habitus. ¶ Oratio.

MAieſtatē tuam domine ſuppliciter exoramus: vt famulum tuū. N. cui de tua gratia preſumentes noſtre religionis veſtem imponimus: digneris inter diſcipulos tuos virtute ex alto induere: iuſticie lorica munire ⁊ ſalutis protegere veſtimento: vt intercedente beato franciſco confeſſore tuo ſub humilitate tibi perſeueranter deſeruiens ad ſtolam immortalitatis ⁊ gratie mereatur feliciter peruenire. Per chriſtum dominum ⁊c.

¶ Quando cingitur chorda. ¶ Oratio.

DEus qui beato Petro apoſtolo tuo ſignificans qua morte clarificatur⁹ eſſet deū dixiſti per alium in ſenectute fore cingendum: famulum tuum. N. quem cingulo noſtre fraternitatis procingimus: tua q̄ſumus charitate precinge: tui nominis metu conſtringe ⁊ ſalutari chorda cor eius regulari alliga diſciplina: vt tua nobis ⁊ ei opitulante gratia ſolutus ⁊ liberatus a mundo tuoq; vinctus ſeruitio: in ordinis quem aſſumit obſeruantia vſq; in finem iugiter perſeueret. Qui viuis ⁊c.

¶ Super fratrem iam indutum. ¶ Oratio.

DEus qui mira crucis myſteria in tuo deuotiſſimo confeſſore beato franciſco multiformiter demōſtraſti: da famulo tuo. N. ipſius ſemper exempla ſectari ⁊ aſſidua crucis mediatione muniri. Qui viuis et regnas ⁊c.

¶ Cum nouitius ad profeſſionem recipitur dicat hoc modo.

EGo frater. N. voueo ⁊ promitto deo ⁊ beate Marie virgini ⁊ beato franciſco ⁊ omnibus ſanctis ⁊ tibi pater toto tempore vite mee ſeruare regulam fratrum minorum per dominum Honorium papā confirmatam: viuendo in obedientia. ſine proprio ⁊ in caſtitate. ¶ Et recipiens eum ad profeſſionem dicat. Si hec obſeruaueris: ego promitto tibi vitam eternam. ¶ Deinde cantetur hymnus Veni creator. verſus.

Emitte ſpūm tuuz. v. Poſt partum. v. Ora pro nobis beate Franciſce.
v. Domine exaudi. v. Dominus vobiſcum. Oratio. Deus qui corda fidē
deliū. Concede nos famulos tuos. Deus qui eccleſiam tuam. Per chri-
ſtum dominū noſtrum. Amen.

¶ Incipit ordinarium cerimoniarū diuini officij ſecundū conſuetudinē ſancte romane eccleſie.

¶ De pulſatione campane.

AD oēs horas canonicas primo
pulſetur campana maior aliquantulum pro ſigno: ⁊ fa-
cto congruo interuallo competenti quo fratres expeditis
neceſſarijs cōmode poſſint ſine mora in eccleſia conuenire:
eadem iterum prolixius. ¶ Et hic modus pulſationis ſemper ſeruetur: ex
cepto ꝙ in feſtis duplicibus ad veſperas ⁊ matutinū tribus vicibus pro-
lixe pulſetur factis congruis interuallis. ¶ Et in eiſdem diebus ad tertiā
bis pulſetur prolixe facto congruo interuallo. ¶ Et poſt tertiaz ad miſſaz
ſemel prolixius competenter: anteqꝫ incipiatur introitus. ¶ Item in do-
minicis diebus ⁊ feſtis ſemiduplicibus atqꝫ duplicibus pulſetur campa
na quando incipitur. Te deum laudamus. vſqꝫ ad verſum illum. Pleni
ſunt celi ⁊ terra. In illis vero dñicis diebus quibus cantatur nonū. Re-
ſpon. pulſetur cum incipit. Gloria patri: vel ī reinceptione ipſius Reſpō.
quando gloria nō cantatur. ¶ Item in eleuatione corporis chriſti pulſet
campana maior parūp in miſſa conuentuali tantum. In miſſis aūt pri-
uatis nulla campana pulſetur. ¶ Item ad prandium ⁊ ad cenam ſemper
pulſetur campanella. Poſt cuius pulſationem fiat congruū interuallū:
in quo fratribus lotis ⁊ congregatis ante refectoriuz: pulſetur campana
refectorij a refectoriario vno ictu. ¶ Et fratribus fere ingreſſis: pulſet ali
quantulum prolixius ab eodem. ¶ Finita pulſatione: incipiat cātor. Bn-
dicite. Et reſpondentibus fratribus Benedicite: incipiat cantor verſuz.
¶ Cum aūt peruenitur ad iube domne: lector circa inferiorem partem cō
uentus procedat in mediū: ⁊ inclinatus recipiat benedictionem. ¶ In fi-
ne aūt comeſtionis pulſetur cāpanella vno ictu: ⁊ ſtatim lector dicat. Tu
aūt. Et fratribus egredientibus a menſa: pulſetur aliquantulum proli-
xius. Finita vero pulſatione: cantor incipiat verſuz. Cūqꝫ dicuntur verſicu
li Diſperſit dedit pauperibus ⁊c. ſtent fratres erecti ad ſe cōuerſi vſqꝫ ad
retribuere: ad quod fratres inclinare ſe debent. ¶ Sed cum agimus gra-
tias in refectorio poſt cenā: qui comederint ⁊ ibi nō ſunt neceſſarij ad ſerui
endum: cum ſilentio egrediantur. ¶ Item ad collationem que ſemper in
refectorio faciēda eſt: primo pulſetur campana maior pro ſiguo: ⁊ facto
congruo interuallo: pulſetur campanella refectorij ſic diu: vt fratres oēs
conuenire poſſint. Et congregatis fratribus: a lectore ſtatim dicatur Iu-
be dōne benedicere. Et benedictione recepta: incipiat legere. Poſt Pri
mū vero verſum vel ſecundū lectionis: dicatur a lectore. Bndicite. ¶ Fa-

cta vero collatione ⁊ terminata lectione frībus oꝛdinate in eccłiam eũti-
bus dicẽdo. Miſerere mei deus ſine nota: pulſet cãpana ꝓ ꝯpletoꝛio: ⁊
dicto in eccłia adiutoꝛiũ nr̄m in noīe dñi ⁊c̄. Pr̄ nr̄. fiat ꝯfeſſio. Et fiat
collatio in diebꝰ ieiunioꝝ tm̄. Ceteris diebꝰ ꝯueniãt frēs ad ꝯpletoꝛium
in eccłia ſicut ad ceteras hoꝛas diei. ¶ Itē tp̄e quo frēs doꝛmiũt. ſ. a pa-
ſcha vſq; ad feſtũ exaltatiōis ſcē crucis: pulſet cãpanella refectoꝛij ab eo
qui legit in mēſa ilico poſtq̃ comederint. Ad quã pulſationē frēs in pa-
ce ⁊ ſilentio qeſcant. Et qui doꝛmire nō pn̄t vel nolũt: ſilentiũ interim ob
ſeruēt. Et caueat ab introductiōe ſcłariũ illa hoꝛa: vbi ſine ſcandalo pote
rit euitari. ¶ Itē qñcũq; debēt frēs in capłm ꝯgregari: pulſet cãpanella
capłi ex vna p̄te tm̄ ꝓlixe: ad quã pulſationē frēs in capitulo conueniãt
ſine moꝛa. Cōgregatis in eccłia frībus ad oēs hoꝛas ⁊ vltima pulſatio
ne finita: hebdomadariꝰ faciat ſignũ manu ꝑcutiens foꝛmã: vt frēs pꝛo-
ſtrati ſi ſit ferialis dies. ſiue inclinati: dñicam oꝛonem dicãt. Qua finita
⁊ ſigno ſurgendi ab eodē facto: incipiat officiũ in ſede ſua verſo vultu cō
tra altare: alijs frībus ꝯſimili modo ſtantibꝰ vſq; ad Glīa patri: ⁊ tunc
vertant ſe eregione. Simili modo capitula ⁊ oꝛones dicantur a ſacerdo
te in loco ſuo.

¶ De Pſalmodia.

ET nota ꝙ qñcũq; dicit pſalmodia plane ⁊ ſine nota: ſtare debent
frēs erecti: p̄terq̃ in pſalmodia moꝛtuoꝝ: in qua frēs ſedeãt. Itē
qñcũq; duo pſalmi vel q̃ttuoꝛ dicũtur ſub vna aña: ille choꝛus dꝫ ſtare
in quo incheat aña: p̄terq̃ in pꝛima tp̄e paſchali ⁊ in ꝯpletoꝛio. ¶ In oī
bus alijs ſtent ⁊ ſedeant alternatim: p̄terq̃ in Laudate dñm. o. g. ⁊ lau-
date. d. de ce. ⁊ Quicũq; vult. ⁊ officio beate virginis ⁊ eiuſdē lectiōibꝰ
plane dictis. ⁊ Bñs. ⁊ Magnificat. ⁊ Nũc dimittis ⁊ Hymnis: q̄bus
oībus debent ſtare erecti: ſiue cãtent ſiue legant. ¶ Itē pſalmodia cum
plane dicit: diſtincte ⁊ tractim dicat: ita ꝙ finitis verſibꝰ ex vna p̄te: alia
incipiat: maxime in officio btē virginis ⁊ moꝛtuoꝝ. ¶ Qñ vero cantat:
non fiat ꝓtractio in puncto metri: ſed pauſa ꝯueniens ⁊ equalis.

¶ De dandis añis ⁊ intonandis pſalmis.

DE dandis antiphonis ⁊ intonandis pſalmis hic modus teneatur
vbiq;. ¶ In quolibet choꝛo ſint duo cãtoꝛes: vnꝰ ex vna p̄te aliꝰ ex
alia: qui diſtribuãt ſingulas añas per ſingulos frēs: vnuſqſq; ī p̄te ſua.
Et cantoꝛ qui dat añam: intonet pſalmũ: ⁊ ſolus reincipiat eandem poſt
pſalmũ: ⁊ cantentur cōiter ab vtroq; choꝛo. Et nũq̃ aña incipiat a duo-
bus ante pſalmũ.

¶ Qꝛ lectiones legãtur in medio choꝛi.

LEctiōes aũt legant in medio choꝛi vel alibi vbi ꝯmodiꝰ fieri pote
rit. Rñſoꝛia nocturna ⁊ diurna cantent frēs in ſtallis ſuis ſicut ⁊ a-
lia: vbi libꝛi ſufficientes habent: vbi aũt tm̄ vnus habet: vadant ad can-
tandum in medio choꝛi cōiter. ¶ Cum aũt peruentuꝫ fuerit ad bñdictio
nes: lectoꝛ petat bñdictionē inclinato capite verſus altare: ⁊ ſacerdos ſe-
dens p̄terq̃ ad bñdictionē euãgelij mediocri voce deuote eã cōferat.
Bñdictiones autem tam in ferialibus diebus q̃ feſtiuis he ſũt. ¶ Pꝛi-

Emitte ſpūm tuuz. ℣. Poſt partum. ℣. Ora pro nobis beate Franciſce.
℣. Domine exaudi. ℣. Dominus vobiſcum. Oratio. Deus qui corda fidē
deliū. Concede nos famulos tuos. Deus qui eccleſiam tuam. Per chri-
ſtum dominū noſtrum. Amen.

¶ Incipit ordinarium cerimoniarū diuini officij ſecundū conſuetudinē ſancte romane eccleſie.

¶ De pulſatione campane.

D oēs horas canonicas primo
pulſetur campana maior aliquantulum pro ſigno: ⁊ fa-
cto congruo interuallo competenti quo fratres expeditis
neceſſarijs cōmode poſſint ſine mora in eccleſia conuenire:
eadem iterum prolixius. ¶ Et hic modus pulſationis ſemper ſeruetur: ex
cepto ꝙ in feſtis duplicibus ad veſperas ⁊ matutinū tribus vicibus pro-
lixe pulſetur factis congruis interuallis. ¶ Et in eiſdem diebus ad tertiā
bis pulſetur prolixe facto congruo interuallo. ¶ Et poſt tertiaz ad miſſaz
ſemel prolixius competenter: anteꝗ̃ incipiatur introitus. ¶ Item in do-
minicis diebus ⁊ feſtis ſemiduplicibus atq̃ duplicibus pulſetur campa
na quando incipitur. Te deum laudamus. vſq̃ ad verſum illum. Pleni
ſunt celi ⁊ terra. In illis vero dñicis diebus quibus cantatur nonū. Re-
ſpon. pulſetur cum incipit. Gloria patri: vel i reinceptione ipſius Reſpō.
quando gloria nō cantatur. ¶ Item in elevatione corporis chriſti pulſet
campana maior parūp in miſſa conuentuali tantum. In miſſis aūt pri-
uatis nulla campana pulſetur. ¶ Item ad prandium ⁊ ad cenam ſemper
pulſetur campanella. Poſt cuius pulſationem fiat congruū interuallū:
in quo fratribus lotis ⁊ congregatis ante refectoriuz: pulſetur campana
refectorij a refectoriario vno ictu. ¶ Et fratribus fere ingreſſis: pulſet ali
quantulum prolixius ab eodem. ¶ Finita pulſatione: incipiat cātor. Bñ
dicite. Et reſpondentibus fratribus Benedicite: incipiat cantor verſuz.
¶ Cum aūt peruenitur ad iube domne: lector circa inferiorem partem cō
uentus procedat in mediū: ⁊ inclinatus recipiat benedictionem. ¶ In fi-
ne aūt comeſtionis pulſetur cāpanella vno ictu: ⁊ ſtatim lector dicat. Tu
aūt. Et fratribus egredientibus a menſa: pulſetur aliquantulum prolixi-
us. Finita vero pulſatione: cantor incipiat verſuz. Cūq̃ dicuntur verſicu
li Diſperſit dedit pauperibus ⁊c. ſtent fratres erecti ad ſe cōuerſi vſq̃ ad
retribuere: ad quod fratres inclinare ſe debent. ¶ Sed cum agimus gra-
tias in refectorio poſt cenā: qui comederint ⁊ ibi nō ſunt neceſſarij ad ſerui
endum: cum ſilentio egrediantur. ¶ Item ad collationem que ſemper in
refectorio faciēda eſt: primo pulſetur campana maior pro ſigno: ⁊ facto
congruo interuallo: pulſetur campanella refectorij ſic diu: vt fratres oēs
conuenire poſſint. Et congregatis fratribus: a lectore ſtatim dicatur Iu-
be dōne benedicere. Et benedictione recepta: incipiat legere. Poſt Pri
mū vero verſum vel ſecundū lectionis: dicatur a lectore. Bñdicite. ¶ Fa-

cta vero collatione ⁊ terminata lectione fribus ordinate in ecclIiam eũtibus dicẽdo. Miſerere mei deus ſine nota: pulſet cãpana p cõpletorio: ⁊ dicto in eccl'ia adiutoriũ nrm in noie dñi ⁊c. Pr nr. fiat cõfeſſio. Et fiat collatio in dieb⁹ ieiunioꝝ tm̄. Ceteris dieb⁹ cõueniãt frẽs ad cõpletorium in eccl'ia ſicut ad ceteras horas diei. ¶ Itẽ tpe quo frẽs dormiũt. ſ. a paſcha vſqꝫ ad feſtũ exaltatiõis ſcẽ crucis: pulſet: cãpanella refectorij ab eo qui legit in mẽſa ilico poſtqꝫ comederint. Ad quã pulſationẽ frẽs in pace ⁊ ſilentio qeſcant. Et qui dormire nõ pſit vel nolũt: ſilentiũ interim obſeruẽt. Et caueat ab introductiõe ſcl'ariũ illa hora: vbi ſine ſcandalo poterit euitari. ¶ Itẽ qñcũqꝫ debẽt frẽs in capl'm cõgregari: pulſet cãpanella capl'i ex vna pte tm̄ plire: ad quã pulſationẽ frẽs in capitulo conueniãt ſine mora. Cõgregatis in eccl'ia fribus ad oẽs horas ⁊ vltima pulſatione finita: hebdomadari⁹ faciat ſignũ manu pcutiens formã: vt frẽs proſtrati ſi ſit ferialis dies. ſiue inclinati: dñicam orõnem dicãt. Qua finita ⁊ ſigno ſurgendi ab eodẽ facto: incipiat officiũ in ſede ſua verſo vultu cõtra altare: alijs fribus cõſimili modo ſtantib⁹ vſqꝫ ad Glia patri: ⁊ tunc vertant ſe e regione. Simili modo capitula ⁊ orões dicantur a ſacerdote in loco ſuo.

¶ De pſalmodia.

ET nota qꝫ qñcũqꝫ dicit pſalmodia plane ⁊ ſine nota: ſtare debent frẽs erecti: pterqꝫ in pſalmodia mortuoꝝ: in qua frẽs ſedeãt. Itẽ qñcũqꝫ duo pſalmi vel qttuor dicũtur ſub vna aña: ille chorus dꝫ ſtare in quo incboat aña: pterqꝫ in prima tpe paſchali ⁊ in cõpletorio. ¶ In oĩbus alijs ſtent ⁊ ſedeant alternatim: pterqꝫ in Laudate dñm. o. g. ⁊ laudate. d. de ce. ⁊ Quicũqꝫ vult. ⁊ officio beate virginis ⁊ eiuſdẽ lectiõib⁹ plane dictis. ⁊ Bñs. ⁊ Magnificat. ⁊ Nũc dimittis ⁊ Hymnis: qbus oĩbus debent ſtare erecti: ſiue cãtent ſiue legant. ¶ Itẽ pſalmodia cum plane dicit: diſtincte ⁊ tractim dicat: ita qꝫ finitis verſib⁹ ex vna pte: alia incipiat: maxime in officio btẽ virginis ⁊ mortuoꝝ. ¶ Qñ vero cantat: non fiat ptractio in puncto metri: ſed pauſa cõueniens ⁊ equalis.

¶ De dandis añis ⁊ intonandis pſalmis.

DE dandis antiphonis ⁊ intonandis pſalmis hic modus teneatur vbiqꝫ. ¶ In quolibet choro ſint duo cãtores: vn⁹ ex vna pte ali⁹ ex alia: qui diſtribuãt ſingulas añas per ſingulos frẽs: vnuſqſqꝫ i pte ſua. Et cantor qui dat añam: intonet pſalmũ: ⁊ ſolus reincipiat eandem poſt pſalmũ: ⁊ cantentur cõiter ab vtroqꝫ choro. Et nũqꝫ aña incipiat a duobus ante pſalmũ.

¶ Vt lectiones legãtur in medio chori.

LEctiões aũt legant in medio chori vel alibi vbi cõmodi⁹ fieri poterit. Rñſoria nocturna ⁊ diurna cantent frẽs in ſtallis ſuis ſicut ⁊ alia: vbi libri ſufficientes habent: vbi aũt tm̄ vnus habet: vadant ad cantandum in medio chori cõiter. ¶ Cum aũt peruentuꝫ fuerit ad bñdictiones: lector petat bñdictionẽ inclinato capite verſus altare: ⁊ ſacerdos ſedens preterqꝫ ad bñdictionẽ euãgelij mediocri voce deuote eã cõferat. Bñdictiones autem tam in ferialibus diebus qꝫ feſtiuis he ſũt. ¶ Pri-

MM

ma, Benedictione perpetua benedicat nos pater eternus. ¶ Scḋa Uni
genitus dei filius nos bñdi, ⁊ adiu, dignet. ¶ Tertia Spiritusſancti gr̄a
illu. ſen. ⁊ coꝛ. noſtra. ¶ Quarta Deus pater oīpotens ſit no. ꝓpi. ⁊ cle.
¶ Quinta Chriſtus perpetue det no. gau. vite. ¶ Sexta Ignē ſui amo-
ris accen. deus in coꝛ. noſtris. ¶ Septima quãdo non legitur euãgelium
dicitur, Ille nos bñ. qui ſine fi. vi. ⁊ regnat. ¶ Octaua. Diuinū auxi. ma.
ſemꝑ nobiſ. Si fuerit feſtū dicitur cuius vel quoꝝ vel quarū feſtū colitꝰ
ipſe vel ipi vel ipſa vel ipſe intercedāt ꝓ nob̄ ad dñz. ¶ Nona ad ſocieta
tem ciuium ſupernoꝛum perducat nos rex ange. Si vero legit̄ euãgeliū
dicitur, Euangelica lectio ſit no. ſa. ⁊ pro. Quãdo vero duo euangelia le-
gunt̄: ad ſcḋm dicitur Benedictio. Per euan. dicta dele. noſtra deli. Si
vero tertium euangeliū legeretur vt in natali dñi: tunc ſit hec bñō. Uer-
ba ſancti euangelij doceat nos chꝛiſtus filiꝰ dei. ¶ Abſolutiōes vero ter-
minātur in tono capl̄oꝛum. ¶ Bñdictiones in tono lectionū. ¶ Ōrōnes
ad omnes hoꝛas diei. ſ. primā, 3. vi. ix. ⁊ ꝯpletoꝛiū terminent̄ in tono ca
pituloꝝ. Et tunc ſacerdos qui dicit ōrōnem dicat Dñs vobiſcum ⁊ Bñ
dicamus dño in eodem tono: ⁊ reſpondeatur ſuſpenſiue Deo gratias.
¶ In veſperis aūt ⁊ matutinis ſemper ōrōnes dicãtur ſolēniter vt in miſ
ſa. ¶ Tempoꝛe vero generalis interdicti: fratres legant officia diſtincte
⁊ ſimpliciter ſine nota.

¶ De genuflexione.

Nota ꝙ in ferialibus diebꝰ dum dicit̄ prima ōrō ab oībus genufle
cti debet vſqȝ per dñm: ⁊ idē fiat in ōrōnibꝰ btē virginis ⁊ bti fra
ciſci tm̄ ad noīa ipſoꝝ: preterqȝ in precioſa. Et idem quãdocūqȝ dicitur
Pater noſter ſiue in principio hoꝛaꝝ ſiue in fine. Quãdo aūt dicitur pr̄
nr̄ ante lectiones ⁊ in bñdictione menſe ⁊ in agendis gratijs: nō genufle
ctimus: ſed in vltimo pr̄ nr̄ poſt precioſa ⁊ poſt gratias ſi dicant̄ in eccle
ſia: flectant fratres genua: ⁊ quando dicitur Credo. ⁊ in ſuffragijs ⁊ pre
cibus: ſicut de his in breuiario cōtinetur. ¶ Sacerdos vero qui dicit ōrō
nes ſtet erectus: ſi cãtando eas dicat. In miſſa āt ꝓſternēt ſe cū dicit̄ pri
ma collecta. ¶ Qñ āt dicit̄ ꝓphecia vna vel plures: ad illas ōrōnes non
ꝓſternāt ſe frēs: niſi ad illã ad quã dicit̄. Dñs vobiſ. ¶ Sēper āt ſiue ſit
feſtū ſiue nō: inter offertoꝛiū Et oꝛate frēs ſtēt erecti v̄ſis vultibꝰ ad alta
re. ¶ Itē ꝓſternāt ſe cum ſacerdos dixerit, oꝛate frēs: ⁊ ſurgāt cū dicit̄, ꝑ
oīa ſcl̄a. ¶ Itē dicto Scūs: ꝓſternāt ſe vſqȝ ad eleuationem coꝛpoꝛis: ⁊
tunc ſurgant ⁊ depoſitis mãtellis ſiqui habuerint nudatis capitibꝰ ado
rent hūiliter ⁊ deuote flectentes genua verſꝰ coꝛpus chꝛiſti. Et interim
ſint ꝓſtrati e regione vſqȝ ad Per oīa. ⁊ Pax dñi. ¶ Itē a dicto Agnꝰ
dei ſint ꝓſtrati vſqȝ ad cōicationē. ¶ In diebꝰ aūt feſtiuis tam duplicibꝰ
qȝ alijs frēs non ꝓſternant ſe: niſi a coꝛpoꝛis chꝛiſti eleuatione vſqȝ ad.
Per oīa ſcl̄a ante pr̄ nr̄. ¶ Itē flectāt genua frēs in ferialibꝰ diebꝰ ad ſal
ue ſcā parēs: ⁊ in miſſa de ſpiritu ſancto cum dicit̄, Ueni ſancte ſpiritus
⁊ in quadrageſima quando dicitur tractus, Domine non ſecundū pctā.
⁊c. ad illum verſum. Adiuua nos deus. ⁊ ad Salue regina ⁊ Aue regina
celoꝝ in principio tantum: ⁊ ad verſum illum. O crux aue ſpes vnica, in

ferialibus diebus. ❡Et nota ꝙ vbicunq; in ferialibus diebus genuflectitur: in diebus feſtiuis inclinatur: preterq; in precibus prime ⁊ completorij in quibus fratres ſtent erecti ⁊ eregione conuerſi. ❡In miſſa aũt poſt Orate fratres vſq; ad ſanctus ſtent ad altare conuerſi: ⁊ poſt ſanct⁹. Similiter quãdiu ſtent erecti ⁊ cõiter aliquid non cantant. ❡Item qñcũq; dicit Gloria patri: ſemp inclinet ab oĩbus equaliter ⁊ ꝓfunde. Et quando dicitur. Te ergo q̃ſum⁹ tuis famulis ſubueni: ⁊ homo factus ẽ in credo, ⁊ in Gloria in excelſis deo quãdo dicitur. Suſcipe deprecationẽ noſtram, ⁊ in fine hymnoꝝ: ⁊ ad penultimũ verſum de Bñe, omnia opera domini domino.

❡Que debent dici ab vno vel a pluribus.

Inuitatorium ⁊ omnes verſiculi cum bñdicamus ab vno fratre tm̃ dicatur in ſede ſua in ferialibus dieb⁹ per totũ annũ: ⁊ etiã ab octaua reſurrectionis vſq; ad aſcenſionẽ. ❡Itẽ in feſto nouem lectionum ⁊ diebus dñicis inuitatorium ⁊ vltimũ rñſorium ⁊ all'a in miſſa ſemper dicatur a duobus in medio chori. ❡Verſiculi vero ⁊ benedicam⁹ ab vno dicatur in ſtallo ſuo. ❡In feſtis ſemiduplicibus oratio a ſacerdote dicat ad gradus ante altare in vtriſq; veſperis ⁊ matutinis. ❡Inuitatorium .3. vi. ⁊ vltimũ rñſoriũ ⁊ graduale ⁊ all'a cantentur ad pulpitum a duob⁹ in medio chori. ❡Cetera vero rñſoria: verſiculi ⁊ bñdicamus in matutinis ⁊ in vtriſq; veſperis dicant a duobus ad gradus ante altare: ⁊ vn⁹ cere⁹ habeat in vtriſq; veſpis ⁊ matutinis. ❡Si vero in ſecũdis veſperis a capitulo in antea fiat de feſto ſimplici: totum fiat ſicut in ſimplici feſto. ❡Hec aũt ſunt feſta ſemiduplicia. Feſtum ſancti andree apoſtoli. ſancti Nicolai. Feſtum ſancte lucie. Sancti Thome apoſtoli. Sanctorum Innocentum. Octaua epiphanie. Feſtum ſancte agnetis. Conuerſio ſancti pauli. Sancte agathe virginis. Cathedra ſancti petri. Matthie apoſtoli. Marci euangeliſte. Apl'oꝝ philippi ⁊ iacobi. Vtrũq; feſtuꝫ ſancte crucis. Reuelatio ſancti michaelis. Octaua aſcenſionis. Feſtum ſancti barnabe apoſtoli. Octaua beati antonij. Octaua ſancti ioannis baptiſte. Sancte marie magdalene. Sancti iacobi apl'i. Petri ad vincula. Octaua ſancti laurentij. Feſtum ſancti bartholomei apl'i. Decollatio ſancti ioannis baptiſte. Octaua natalis beate v̾ginis. Feſtuꝫ ſancti matthei apl'i. Sancti luce euangeliſte. Apl'oꝝ ſimonis ⁊ iude. Sci martini. Scẽ eliſabeth. Sancte cecilie virginis. Catherine virginis.

❡De feſtis duplicibus maioribus.

In feſtis duplicibus maiorib⁹ immediate poſt ſcdam pulſationeꝫ in vtriſq; veſperis ⁊ matutinis ſacerdos cũ duob⁹ cãtorib⁹ vel q̃tuor in magnis ꝯuẽtib⁹ ſuperpelicijs induant: ⁊ duo acolythi cũ thuribulario ſuperpelicijs ſolũmõ induant: ita ꝙ ĩ principio tertie pulſatiõis prepato thuribulo ⁊ luminaribus accenſis hoc ordine choꝝ ingrediant. ❡Primo p̄cedãt cãtores: deinde ceroferarij: tertio thuribulari⁹ dextera manu portans thuribulũ ⁊ ſiniſtra incenſuꝫ: vltimo ſacerdos coram altari procedens ⁊ ſtans in medio acolythorum ponat incenſũ in thuribulo. Quo accepto de manu miniſtri: genuflectat corã altari ⁊ adoleat mai⁹

altare tm̄. Quo peracto: reddat illud miniſtro nō thuriſicādo eum: ⁊ de
ſcendens ad vltimū gradum altaris ab eodē miniſtro thuriſicet. Et i eo
dem loco facto ſigno: officium more ſolito inchoet. Finito Glia patri: ſa
cerdos ad locū ſuum reuertatur: ⁊ acolythi depoſitis luminaribꝰ i vlti
mis chori locis iuxta frēs reſideant: ⁊ thuribulariꝰ iuxta vnū illorum re
maneat. ¶ Cantores vero oīa que ad eoꝝ officium ſpectant: ſimul incipi
ant. Pſalmos tamē non intonēt: nec eoꝝ aāas reſumāt niſi bini ⁊ bini
ita ꝙ de vtroqꝫ choro vnꝰ preterqꝫ ad Bn̄s ⁊ Magnificat. ¶ Antiphō
ne ad Bn̄s ⁊ Magt̄ ſemper incipiātur in principio ab hebdomadario.
¶ Bn̄dicamus vero in vtriſqꝫ veſperis ⁊ matutinis cum inuitatorio ⁊
viij. R̄ñ. ſemper a quattuor vel pluribus dicantur pro diſpoſitione can
torum. ¶ Cetera vero rn̄ſoria cum verſiculis a duobus tantum dicantur
¶ Altare maius ad Bn̄s ⁊ Magt̄ tantum thuriſicetur. Deinde thuriſi
cetur ſacerdos in loco ſuo: poſtea vero cantores congregati āte pulpitū:
poſtea frēs de choro: ita ꝙ a parte hebdomadarij inchoet. ¶ Item poſt
thuriſicationem factam in principio matutinorum thuribularius ⁊ aco
lythi ſoli deponant ſuperpelicia: que in Laudate dominum de celis re
aſſumant.

¶ De duplicibus minoribus.

In minoribus aūt duplicibꝰ cātores ſuppelicijs nō induant. Nec
in principio veſperoꝝ ⁊ matutinoꝝ thuriſicet: ſꝫ ſimpliciter ſacer
dos ſine ſuperpelicio incipiat officiū in loco ſuo. In vltimo aūt pſalmo
ante capl'ꝫ ſacerdos ⁊ thuribulariꝰ cum duobꝰ acolythis ſuperpelicijs
induant: ⁊ altare maius tm̄ ⁊ chorꝰ ad magnificat ⁊ Bn̄s thuriſicetur
Ceteraq̄ vero ſicut in maioribus duplicibus fiant.

¶ Quādo eſt vnus chorus contra aliū.

Nota ꝙ oī tpe quādo cōiter in choro pſallitur vel cantat: vnꝰ con
tra alium verſis vultibꝰ eregione vertat. ¶ In capitul' vero ⁊ oro
nibus in quibus non genuflectitur vel inclinatur ⁊ in miſſa quādo ſecre
ta dicitur: ſtent frēs verſo vultu contra altare. ¶ Item quando frēs ſunt
in orone proſtrati: ſurgant quādo ſacerdos dicit Per dn̄m. ¶ Et nota
ꝙ in miſſa quando ſacerdos debet dicere Dn̄s vobiſcū: frēs oēs debent
ſtare verſis vultibus ad altare: donec reſponderint. Et cum ſpiritu tuo.
¶ Et cum cantat oro prima: ſint eregione verſi vſqꝫ per dn̄m. ¶ Itē fini
ta prima orone ſiue in miſſa ſiue in horis: cum ſacerdos dicit ꝑ dn̄ꝫ: frēs
ſtent verſis vultibꝰ ad altare: donec reſponderint Amen. ¶ Itē cum fra
ter dicit Inuita. vel incipit aīam ⁊ cum dicit rn̄ſoria breuia vel Bn̄dica
mus ſtet verſo vultu ad altare: ceteris eregione verſis. ¶ Itē cuꝫ dicitur
flectamus genua: dicto Leuate: ſtent frēs verſis vultibus ad altare vſqꝫ
ad finem oronis. Et dictis oronibus cum flectamus genua: ad oroneꝫ
ad quā dicitur. Dn̄s vobiſcū: flectant frēs genua vſqꝫ per Dn̄m. ¶ Iteꝫ
ſemꝑ poſt primā oronem in alijs diebus oībus ad ſequētes ſtat verſis
vultibꝰ ad altare: ⁊ ſimiliter ad oronē q̄ dicit poſt Aſperges me. ¶ Iteꝫ
ſemꝑ cuꝫ occurrit in feſto nouē lectionū dicere de feria miſſaꝫ: in ipa miſ
ſa flectimꝰ ſicut in feria.

¶De cereis.

In diebus ferialibus ſemper in conuentuali miſſa habeãtur duo cerei vel due candele vbi poſſint ꝯmode haberi: ⁊ in officio beate vgīnis cãdela vel cereus corã altari accendat: vbi ꝯmode pt haberi. ¶In diebus aũt dñicis ⁊ feſtis ſemiduplicib⁹ duo ceri tm̃ habeant in miſſa: ſed in ſemiduplicib⁹ vn⁹ tm̃ in veſperis ⁊ matutinis habeat. ¶In duplicibus aũt in vtriſq; veſpis ⁊ matutinis duo tm̃ cerei habeãtur ſup altare ⁊ duo ſuper cãdelabra: niſi ſeculariũ deuotio aliquoꝝ plures obtulerit ⁊ voluerit officio deſeruire. ¶In miſſa vero duo ſuper altare ⁊ duo ſup candelabra: q a ceroferarijs deportentur. Hec aũt oĩa ſic fiant: ſi ꝯmode pñt haberi cerei. ¶Completa aũt thurificatione ad magt ⁊ Bñs: reuertatur ſacerdos ad locum ſuũ: pcedente ipſo ſolo thuribulario. ¶Ceroferarij depoſitis cereis coram altari reuertant ad loca ſua. Reſũptis aũt cereis cũ aña poſt bñs cantat ſiue poſt magt: vadant ad grad⁹ altaris vbi ſuper ornatũ pulpitũ oro dȝ dici: ⁊ ſtent ad dexterã ⁊ leuã ſacerdotȝ Dicta vero orone: reuertat ſacerdos ad locũ ſuũ: ceroferarijs remanentibus ibidẽ. finitis aũt veſperis ⁊ dicta orone dñica: reuertant in veſtiarium ſcdm ordinẽ quo venerũt.

¶De duplicibus maiorib⁹.

Hec aũt ſunt feſta duplicia maiora. ſ. Natiuitas dñi. feſtũ ſancti ſtephani. Sancti ioãnis euãgeliſte. Circũciſio dñi. Epiphania. Quinq; feſta btẽ virginis. Dñica reſurrectionis. Aſcẽſio dñi. Dñica pentecoſtes. feſtum ſancti antonij. Sancti ioannis baptiſte. Apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli prima die tm̃. Et feſtum beati iacobi. Sancti laurentij. Utrũq; feſtum ſancti frãciſci. Et feſtum beati michaelis de ſeptembrio. Et dedicationis eccleſie feſtum. feſtum oĩum ſanctorum. ¶Item quãdocunq; chriſti corpus deportatur: duo acolythi ſuperpelicijs induti cum duob⁹ cereis ſemper precedant.

¶De duplicibus minorib⁹.

Hec ſunt feſta duplicia minora. Duo dies ſequẽtes poſt feſtũ reſurrectionis ⁊ pentecoſtes. Cõmemoratio ſancti pauli. Dedicatio eccleſie ⁊ ãniuerſariũ eius. Octaua aploꝝ petri ⁊ pauli. Octaua aſſũptiõis beate marie virginis. Octaua natalis ſancti franciſci.

¶De thurificatione.

In miſſa conuentuali altare incenſet poſt calicis oblatione. Nota q qñcũq; incenſatur altare ad bñs ⁊ magt: ſacerdos ſũmo gradu genuflectat corã altari: deinde ſurgens ad mediũ altaris incipiat extenſa manu verſus corpus chriſti vel crucifixũ ⁊ circũducat manũ ad dxtrũ cornu altaris breuiter tranſiens vſq; ad ſiniſtrũ ipius: ⁊ ducta manu ſemel ante altare a leua in dexterã: ⁊ oſculato altari reddat illud miniſtro ſicut ſuperius dictum eſt. Cũ vero chor⁹ thurificat: a parte hebdomadarij ſemp inchoet: ⁊ vna vice vel duabus qlibet frater adoleat. Itẽ in fine oĩum horarũ dicat fideliũ aie cũ dñica orone: niſi cũ imediate ſequit miſſa. Et tunc dicto Bñdicam⁹: ſtatim incipit officiũ miſſe. finita autẽ orone dñica ⁊ ſigno facto a ſacerdote: dicatur. Dñs det nobis ſuam pa.

cem: ꝑterq̄ in ꝯpletorio ⁊ matutinis ⁊ prima. Rn̄deāt frēs Amē. Si āt plures hore ſine interuallo dicāt: inter duas horas dicat Fideliū aīe ⁊ oīo dn̄ica tm̄ semel.

¶ De officio miſſe.

De officio miſſaꝝ dicēdū eſt. ¶ In diebꝰ ferialibꝰ paret ad miſſā ſacerdos, diaconꝰ, ſubdiaconꝰ in magnis ꝯuentibus: in paruis aūt ſubdiaconus indutus tm̄ ſuperpelicio. Cōfeſſio aūt fiat corā altari. Et ſit calciatus qui dꝫ legere eplāz. ¶ In miſſis ꝑuatis ſacerdos q̄ celebrat ipē ſibi legat eplam. ¶ Epla vero circa mediū altaris in inferiori gradu ſemꝑ cantetur ſup pulpitū. Finita vō epla: miniſter paret calicez in loco ſuo: ⁊ patū ponat ſuper altare. ¶ Et dū cantat offertoriū: miniſter offerat ampullā ſacerdoti cum aqua. Deinde imediate poſt oblationē calicis ⁊ thurificationē: ſacerdos abluat manꝰ. ¶ Patena vō nō teneat nec pax nec thus choro det: niſi in dn̄icis diebus ſemiduplicibꝰ ⁊ duplicibꝰ: nec in miſſis ſecretis thurificetur. ¶ Dū vō dicit Ite miſſa eſt tā ſacerdos q̄ diaconꝰ durante ite miſſa eſt: ſtent verſi ad ppl̄m. Quo finito: cōuertant ad altare. ¶ Cum vero dicit Bn̄dicamꝰ: vertant ſe ſemper ad altare: deinde in veſtiariū reuertātur. ¶ In feſtis vero nouē lectionū idez per oīa fiat vt in ferialibus dictū eſt. ¶ In dn̄icis aūt diebus ⁊ ſemiduplicibꝰ parentur ſacerdos, diaconus ⁊ ſubdiaconus cum vno acolytho tantum: ⁊ thurificetur ad euangelium. Et oblatione facta: adoleātur oblata. ¶ Cū vō legitur euāgeliū: ſacerdos ſtet ad dextram cornu altaris. Subdiaconus āt ſtans ante diaconum: vertat ſe ad eum. Acolythus vero cū thuribulario ſtet poſt diaconem longe: ⁊ vertat ſe ad euangeliū. Quo finito ſubdiaconus offerat librum ſacerdoti primo deoſculandū poſt inceptū Credo dum dicit ⁊ poſt diacono.

¶ De oblatione calicis.

Oblatio aūt calicis ſic fiat. Parato calice poſt dictā eplam in loco ſuo vt predictū eſt: ſubdiaconꝰ dum cantat offertoriū accipiat eū palla mūdiſſima: quē precedat acolythus in manu dextera ampullā aq̄ portans: ⁊ ſic procedant ordinate vſq̄ ad mediū altaris. Subdiaconꝰ ſtet a dextris diaconi: ⁊ acolythus cū ampulla a dextris ſacerdotꝭ. Deinde diaconꝰ accipiēs patenā a ſubdiacono offerat ſacerdoti: ⁊ poſt diaconꝰ accipiat a ſubdiacono calicē: ſubdiaconꝰ āpullā ab acolyto: ſacerdos eandē a ſubdiacono: ⁊ fuſa aqua in calice: offerat eū ſup altare diaconus. Interī āt acolythꝰ parato thuribulo reddat illō ſubdiacono. Diaconꝰ āt incenſuz bn̄dictū a ſacerdote ponat in thuribulo. Deinde accipiat illō a ſubdiacono ⁊ offerat ſacerdoti. Sacerdos āt adoleat calicē ⁊ altare ſicut dictū eſt. Finita vero thurificatiōe: reddat illud diacono ſine alia thurificatiōe. Diaconꝰ vero accepta planeta ſiniſtra manu: incenſet ſacerdotē manu dextera: deinde reddat illud acolytho. Acolythꝰ vō incenſatis diacono ⁊ ſubdiacono: thurificet choꝝ. Et hoc totū in dn̄icis ⁊ ſemiduplicibꝰ ⁊ duplicibꝰ obſuet. ¶ Et nota q̄ ſemꝑ āte euāgeliū cū aliqd cōiter cātatur vel dicit a ſacerdote, diacono ⁊ ſubdiacono: diaconus aſſiſtat ſacerdoti a dextris: ſubdiaconꝰ a ſiniſtris: ⁊ cōuerſo poſt euāgeliū. Dicta

vero pfatione ⁊ ſcũs: diacon⁹ inuolutã patenã pãno mũdiſſimo tradat ſubdiacono tenendã. ¶ Cũ vero puentũ fuerit ad pater nr̃: diſcooperiẽs eam ſubdiacon⁹ ⁊ tenens eam vſq; ad finẽ dñice orõnis: accedenſq; ad diaconum, tradat ei: diaconus ſacerdoti deoſculans manũ eius. ¶ Diaconus vero accepta pace a ſacerdote: det eam ſubdiacono: ſubdiaconus acolytho: acolythus duobus primis in choro incipiens a parte hebdomadarij. ¶ In oĩbus aũt feſtis duplicib⁹ paratis in ſacriſtia miniſtris: pcedant duo ceroferarij induti tm̃ ſuperpelicijs: quoꝝ vnus ad dexteram alius ad ſiniſtrã tranſeat: tenentes cereos donec finiatur cõfeſſio. Quos deponentes: non reſumant vſq; ad euãgelium. Hos ſequatur thuribularius ad dexteram tranſiens: poſt quem ſubdiaconus libꝝ clauſũ vtraq; manu ante pectus ferẽs. Deinde diacon⁹: vltio ſacerdos: factaq; ↄfeſſione: incenſetur altare.

¶ De modo ſtandi.

Introitus ante miſſã nũq; dicit̃ niſi bis: neq; graduale repetat̃ ante verſum vel poſt verſum. Lecto vero poſt thurificationẽ officio a ſacerdote ⁊ miniſtris: diſponãtur i modum crucis. i. duo acolythi eque diſtãtes ad leuã ⁊ dexterã diaconi: ⁊ hic modus ſtandi per totã miſſã ſeruetur. ¶ Et nota q̃ tam in dñicis dieb⁹ q̃ in ſemiduplicib⁹ dũ dicit̃ ep̃la diacon⁹ ad altare reuerẽter aſcendẽs dʒ ſup altare extendere ⁊ explicare corporalia: ⁊ iteꝝ plicare in fine miſſe: dum ſacerdos calicem ⁊ manus purificat. ¶ Ad euãgeliũ vo duo acolythi reſumptis cereis ſtent ad dexterã ⁊ leuã ſubdiaconi: verſis vultib⁹ ad euãgeliũ. ¶ De oblatiõe vo calicis ⁊ thurificatiõe ⁊ patene datione oĩa fiãt vt in ſemiduplicibus: excepto q̃ acolythus qui ſtat ad dexteram altaris ſemp fuiat de aqua excepto q̃ primo thurificent̃ cãtores ⁊ eis primo pax det̃: ⁊ ipi eã portent pmis in choro reſidẽtib⁹. Et illo ordine quo de veſtiario fuerãt egreſſi: finito officio reuertãtur. ¶ In feſtis nouẽ lectionũ duo frẽs dicãt all'a vel tractũ tpib⁹ ſuis. Tract⁹ ãt qñ dicend⁹ ẽ a duob⁹: ſi breuis fuerit: ad pulpitũ in medio chori dicat̃: ſi ãt plixioꝝ fuerit: a quattuoꝝ vl' ſex binis ⁊ binis ſuccedẽtib⁹ vbi põt fieri bono modo. In feſtis ſemiduplicib⁹ ⁊ i die dñico duo frẽs dicãt graduale ⁊ duo alij all'a. In feſtis vero duplicibus duo fratres dicant graduale :: ⁊ q̃ttuoꝝ all'a vel plures: ſcd̃m q̃ congruit ſolemnitati.

¶ De all'a in ferialibus diebus.

Et nota q̃ qñ all'a cantat̃ in ferialib⁹ dieb⁹: in prima vice ſine completione pneumatis: poſt verſum vero totũ cantat̃. ¶ Quãdo vo duo all'a cantant̃ ab octaua paſche: vſq; ad octauã pẽtecoſtes: pmũ cantat̃ totũ cũ ſuo verſu: nec repetit̃ ante verſũ nec poſt. Scd̃m ãt all'a ⁊ ante verſum ⁊ poſt repetitur. ¶ Cetera vero ad miſſaʒ pertinẽtia fiant ſicut in miſſali ↄtinentur. ¶ Diſcurſus autẽ fratrum in choro ſollicite euitetur.

¶ De cõmunicatione autem fratrum in miſſa conuentuali hoc ſemp obſeruetur. Facta confeſſione cõiter a fratribus genibus flexis in locis ſuis abſolutione facta: dicant omnes qui debent cõmunicare ſubmiſſa voce ſemel tantum, Dñe non ſum dignus ⁊c. Interim autem duo acolythi

extenſam pallam teneant coram ſacerdote: ⁊ cōicatis primo ꝑ ordinem miniſtris: fratres ceteri a capite chori incipientes: bini ⁊ bini ordinate ꝓcedant ⁊ flexis genibus cōicent. Cōicati vero accedant ad calicem vel calices eis a diacono ⁊ ſubdiacono ſi poteſt fieri miniſtratos: ſcd̄m ꝙ fratruz expetit multitudo: ⁊ ſic ordinate ad loca ſua revertantur.

¶ Explicit ordinarium romanum.

¶ Incipit ordo agendorū ⁊ dicendorum a ſacerdote in miſſa priuata ⁊ feriali ſecundū conſuetudinem eccleſie romane.

Indut⁹ planeta ſacerdos ſtet ante gradus altaris: adiūctis manibus mediocriter eleuatis dicet añaz. Introibo ad altare dei. Rñ. Ad deuz q letificat iuuētutē meā. ps. Judica me deus ⁊c̄. cū gloria patri. Deinde repetat̃ aña. Introibo. Rñ. Ad deuz ⁊c̄. cū. v̄. Adiutoriū. Rñ. Qui fecit. Deinde faciat ꝯfeſſionez abſolute inclinatus mediocriter. Et ſtet taliter inclinatus donec reſponſuz fuerit. Miſereatur tui ⁊c̄. Et tunc erigens ſe: faciat abſolutionē. Qua facta dicat. verſum. Deus tu ꝯuerſus. Rñ. Et plebs. v̄. Oſtende nobis. Rñ. Et ſalutare. v̄. Dñe exaudi. Rñ. Et clamor. v̄. Dñs vobiſcum. Rñ. Et cū ſpū tuo. Orō. Aufer a nobis ⁊c̄. Et dr̃ hec orō aliquātulum alte dum aſcendit ad altare ſacerdos. finis. Per chriſtuz dñm noſtrū. Rñ. Amen. Poſtea inclinatus coram medio altaris: iunctis manibus dicat ſub ſilentio hanc orōnez. ¶ Orō. Oramus te dñe vt ꝑ merita ſanctoꝝ tuorū quoꝝ reliqe ſunt hic ⁊c̄. Si vō nō fuerint ibi reliqe: dicat. vt ꝑ merita oīm ſanctoꝝ tuoꝝ ⁊c̄. Qua finita: erigat ſe: ⁊ man⁹ ſuꝑ altare deponēs: oſculetur illud.

¶ De iunctione manuū.

Et nota: ꝙ iūgende ſunt manus quotiēs inclinat ſe ſacerdos añ altare: ⁊ in collectis ſecretis: ⁊ i poſt cōicationib⁹: qñ venit̃ ad ꝑ dñz vltimū ſi plures dicūt̃. Poſtq̄ īceperit Glīa in excelſis deo. ⁊ credo. Et qñ vadit ad ſedē. Et qñ reuertit̃ ad altare. Et in fine p̄fatiōis. Et añq̄ leuet hoſtiā: cū dr̃ fiat dilectiſſimi ⁊c̄. Et añ pater nr̃: cū dr̃. ⁊ preſtas nob. Et qñ accipit hoſtiā de patena vt frangat ſup calicez. Et quotiēs vadit a libro vſq̄ ad mediū altaris. Et qñ reuertit̃ ad librū dicto dñs vobiſcuz. Et ſi vadit ab altari ad piſcinā vel reuertit̃. Et quādo de ſacriſtia vadit indutus ad altare. Et quādo cōpleta miſſa ad ſacriſtiā reuertit̃.

¶ De inclinatiōibus faciendis in miſſa cōuentuali ⁊ priuata.

Item nota: ꝙ primo inclinat ſe ſacerdos ante gradū altaris in confeſſione vt p̄dictū eſt. ¶ Scd̄o. cū dicit. Oram⁹ te dñe. ¶ Tertio. poſt euangeliū cū dicit. ſuſcipe ſancta trinitas. ¶ Quarto cuz dicit Te igitur. ¶ Quinto. cū dicit. ſupplices ⁊c̄. ¶ Sexto. añ pacē cū dicit. Dñe ieſu chri-

ſte q dixiſti ⁊c. ¶Septimo. poſt pacē cũ dicit. Dñe ieſu chriſte fili dei viui. ⁊ perceptio. ¶Octauo. poſt miſſaȝ cũ dicit. placeat tibi ⁊c. Sciēdũ ꝙ iſte ſunt inclinationes q̃ fiunt ꝓfunde corā altari. ¶Sũt ⁊ alie inclinationes q̃ fiũt mediocriter ſup altare. ¶Prima cũ dicit ſuſcipe deprecationē noſtraȝ. ¶Scđa qñ ſacerdos debet legere euãgeliũ dicēdo Mũda cor meũ ⁊c. vel ſit dñs in corde meo. ¶Tertia cũ dicit ⁊ hõ fact⁹ ē. ¶Quarta quãdo collocato calice vadit ad abluendũ. ¶Quinta cũ dicit ſanct⁹. ¶Sexta qñ noīatur beata virgo in cõicantes. ¶Septima poſt ↄſecrationē hoſtie anteq̃ʒ eleuet. ¶Octaua ante pr nr cũ dicit p̄ſtas nobis. ¶Nona cũ noiatur beata virgo in oꝛone libera nos q̃s. ¶Decima quãdo dicit agn⁹ dei. ¶Undecima in ꝑceptiõe. ¶Duodecima ſi poſt ꝑceptionē vadit ad piſcinaȝ. Et oēs iſte inclinatiões fiũt ante mediũ altaris. Uertens vero ſe ad populũ: tm̃ cũ dicit Orate frēs ꝓ me parũ ſe inclinet.

¶De altaris oſculo.

Tez nota ꝙ primo oſculat ſacerdos altare dicta oꝛone oram⁹ te dñe. ¶Scđo añ collectã primã vbi dr Dñs vobiſcũ. ¶Tertio poſt euãgeliũ cũ dr dñs vobiſcũ. ¶Quarto anteq̃ʒ dicat orate frēs. ¶Quinto poſt te igit cũ dr vti accepta habeas. ¶Sexto poſt ſupplices cũ dicit ex hac altaris participatione. ¶Septimo finita oꝛone dñe ieſu chriſte q dixiſti. ¶Octauo aũt poſt cõiõneȝ cũ dr Dñs vobiſcũ. ¶Nono cõpleta oratione placeat tibi ſancta trinitas.

¶De modo oſculandi.

Et nota ꝙ oia oſcula ſupradicta fiũt demiſſis manib⁹ ſup altare añ collatione calicis ⁊ poſt ꝑceptionem: alio tpe a ſiniſtris calicis circa hoſtiã. ¶Nota ꝙ nũq̃ʒ oſculand⁹ ē liber niſi poſt euãgeliũ.

De eleuatione manuũ ⁊ extenſione.

Item circa eleuationē manuũ ſacerdotis ⁊ de extēſione notandũ ē: ꝙ ſꝑ debet eleuare manus ſacerdos mediocriter: ita ꝙ eleuatio non excedat humeros: nec nimis deꝓmat: ſʒ ſit in latũ diſtēſio ſꝑ moderata ⁊ eq̃lis in miſſa: ⁊ qñ ſtat verſus ad altare ⁊ qñ ſe vertit ad populũ. In oiunctione manuũ ſimul p̄cedat eleuatio eq̃lis ⁊ moderata.

¶De ꝓſecutione miſſe.

Poſtq̃ʒ oſculatus fuerit ſacerdos altare: cõpleta oꝛone illa Oramus te dñe: vadit ad dextrũ cornu altaris: ⁊ ibidē ſtans ſine aliquo verſu p̄cedente incipit legere introitũ cũ miniſtro vel miniſtris: ⁊ ſimiliter kyrieleiſon. Deinde vadit ad mediũ altaris: ⁊ incipit Gloria in excelſis deo. ſi dicendum eſt. Quo finito vel nõ inchoato ſi non eſt dicendum: oſculat medium altaris: ⁊ vertens ſe ad populum dicit. Dominus vobiſcum. Quo dicto: vertit ſe ad librum qui eſt in dextro cornu altaris: dicens oremus. ⁊ ibidē terminat orationem. Et ſi plures dicantur: ibidem terminãtur ſimiliter. ¶Quando vero dicendum eſt flectamus genua: ſacerdos ſtans ad dextrum cornu altaris ⁊ non conuerſus ad populuȝ: incipit abſolute oremus ſine dominus vobiſcũ. ¶Et facto modico interuallo poſtq̃ʒ dixerit flectamus genua: dicat leuate: deinde abſolute proſequitur collectam. ¶Si diaconus miniſtrat: ipſe dicat flectamus genua ⁊ leuate. Fi

nita collecta:legitur lectio vna vel plures : ſingulis lectionibus ſingulis
premiſſis collectis. Jn quibus omnibus idem modus ſeruetur:preterq̄
in vltima collecta que precedit epl'am:in qua ſemper vertens ſe ad popu
lum vt predictum eſt:dicit dominus vobiſcum.Deinde legitur ep'la ſem
per ante gradus contra medium altaris in miſſa conuentuali.℄ Jn priua
tis autem:ſemper ab ipſo ſacerdote,ſuper dextrum cornu altaris legitur.
℄ Dum vero legitur epiſtola a ſubdiacono: ſacerdos extendit corporale
quod ſupponitur calici ſuper altare:ita ꝙ longitudo in longitudinem al-
taris extendatur. Nec explicatur propter puluerem vſq̄ ad oblationem
calicis.Et idem faciat diaconus ſi miniſtrat.℄ Nota.Corporale vero qđ
ſupponitur calici habeat quattuor plicas in longitudine ⁊ tres in latitu-
dine.Quo pacto:in miſſa conuentuali vadit ſacerdos ad ſedem . Lecta
vero epiſtola ⁊ graduali cum alijs que ante euangelium legenda ſunt cū
miniſtro vel miniſtris in ſede completis:ſubdiaconus parat calicem in
loco ſuo:collocando hoſtiam ſuper patenam ⁊ vinum tantum calici infun
dendo:⁊ ſic paratum ponat ſuper altare. Jn priuata autem miſſa ſi non
affuerit ſubdiaconus:parat ſacerdos calicem anteq̄ incepta fuerit miſſa
vel poſt euangelium:ſecundum quod opportunū ſibi viſum fuerit.℄ Sa
cerdos vero anteq̄ incipiat euangelium:ſupra medium altaris inclinat⁹
dicit.Sit dominus in corde meo ⁊c̄.vel Munda cor meū ⁊c̄.Et ſignās
ſe ſigno crucis:legat euangelium ſupra ſiniſtro cornu altaris , finito ve-
ro euangelio:oſculatur librum:⁊ reuerſus ad medium altaris:dicit credo
in vnum deum ſi eſt dicendū:ſin autem oſculatur altare ⁊ reuertens ſe ad
populum dicit Dominus vobiſcum:reuerſuſq̄ ex parte dextra altaris:
dicit in medio oremus ⁊ legitur offertorium.℄ Quales autem debent eē
miniſtri ⁊ qualiter ſe debeant habere in miſſa ordinata ⁊ ſolemni preſen-
te vel non preſente epiſcopo in ordinationibus diuini officij declarabit.

℄ De oblatione calicis ⁊ hoſtie.

SI miſſa ſimplex cōuentualis vel priuata fuerit:ſacerdos accipit pa
tenam cum hoſtia duabus manibus mediocriter eleuatis : ⁊ dicit.
Suſcipe ſancte pater ⁊c̄. Interim vero miniſter ad dexteram ſacerdotis
aſſiſtens:offeret ampullam cum aqua.Quam benedicens ſacerdos : in-
fundit calici dicens.Deus qui humane ſubſtantie ⁊c.℄ Et nota ꝙ tam in
priuatis miſſis q̄ in conuentualibus ⁊ ordinatis tempus ⁊ ordo infun-
dendi aquam calici idem penitus obſeruatur.Deinde accipiens calicem
cum duabus manibus mediocriter eleuatis:offerat eum dicens . Offeri-
mus tibi ⁊c.℄ Collocatur autem hoſtia ad ſiniſtram:calix vero ad dexte-
ram.Deinde cooperitur calix corporali ſimplici plicato:quod ſuperponi
tur calici cū hac oratione in ſpiritu humilitatis ⁊c. ℄ Et poſtea fit ſignū
crucis ſuper hoſtiam ⁊ calicem cum oratione. Ueni ſanctificator ⁊c : ita
ꝙ primo ducatur manus ſuper hoſtiā:ſecundo ſuper vtrūq̄.Et ſic ſem
per fit:quando cōmuniter vtrūq̄ ſignatur.℄ Et poſtea inclinans ſe ſuper
altare:vadit ad abluendum manus ſuas.

℄ De benedictionibus vero incenſi ⁊ incenſatione ⁊ alijs que perti
nent ad ſolēnitatem habebitis in ordinationibus.

DEinde rediens ad medium altaris: inclinatus dicit ſuſcipe ſancta trinitas ⁊c. Qua finita: erigens ſe oſculatur altare: ⁊ vertens ſe ad populum dicit orate fratres pro me ⁊c. Circunſtantes reſpondeant, ſuſcipiat dominus ⁊c. Deinde regirans ſe ex parte dextra: dicit ſecretaꝫ vel ſecretas ſtans contra medium altaris. Quibus completis: eleuatis ⁊ extenſis manibus ſecundum formam ſuperius taxatam: dicit per omnia ſecula ſeculorum ⁊c. Finita vero prefatione: dicit Sanctus cū miniſtro vel miniſtris mediocriter inclinatus ſuper altare: ⁊ ſignat ſe ſigno crucis cū dicit Benedictus qui venit in nomine domini ⁊c. ¶ Deinde inclinatus coram altari iunctis manibus: dicit te igitur. Et erigit ſe ⁊ oſculatur altare cum dicit vti accepta habeas: faciens tres cruces dicēdo. Hec dona, hec munera. hec ſancta ſacrificia. ¶ Deinde eleuatis ⁊ extēſis manibus ſicut ſuperius dictum eſt: proſequitur canon vſq; ad quam oblationem; tu deꝰ in omnibus queſumus ⁊c. Et poſtea facit tres cruces cōtinuas ſuper hoſtiam ⁊ calicem cōmuniter dicens. benedictam, aſcriptam. ratam. Et eleuatis iterum manibus cum dicit rationabilem acceptabilemq; facere digneris: facit iteruꝫ duas cruces: dicens corpus ⁊ ſanguis: primaꝫ ſuper hoſtiam: ſecundam ſuper calicem. ¶ Cum vero ꝑuentum eſt ad q̄ ꝑridie: ductis plane digitis ſuper pallā altaris: accipit hoſtiā dicens accepit paneꝫ. Et paruꝫ eleuans ſignat eam dicens. benedixit ⁊c. Et dicto hoc ē corpus meū: adorato corpore dn̄i cū mediocri inclinatōe: eleuat illud reuerēter: ita ꝙ a circūſtantibꝰ poſſit videri. Poſtea ponit in loco ſuo. Deinde coopertuꝫ calice accipit cū duabꝰ manibꝰ ⁊ parꝝ eleuat dicēs, Accipiens ⁊ hunc preclaꝝ ⁊c. Et deponit iteꝝ ſup altare dicens. item tibi gr̄as agēs. Deinde ſignat dicens. Bn̄dixit. Et iteꝝ eleuat: dicens. Accipite ⁊ bibite: vſq; in mei memoriā facietis. Deinde eleuat eū: ita ꝙ a circūſtantibꝰ poſſit videri. Deinde deponit. Depoſito calice: dicit. Vn̄ ⁊ memores. ¶ Et nota ꝙ ab hoc loco vſq; ad vltimā purificationē manuū ſacerdotis: iungendus eſt index cū pollice: ꝑterq; i ſignationibus: ⁊ cū tangit corpꝰ dn̄i. ¶ Ante vero hūc locū ⁊ poſt ꝑdictā purificationē cū leuat manus ſuas et extēdit: ſeparat̄ parꝝ pollex a digitis: ceteris ſibi inuicē copulatis. ¶ Ab hinc aūt vſq; ad vltimū ꝑ oīa: fiant ſignationes ſicut in miſſali ſignant̄: ⁊ inclinationes ſicut ſuperius dictū ē. Hoc addito: ꝙ cū in fine huiꝰ orationis Nobis quoq; peccatoribus dicit̄ ꝑ chriſtū dn̄ꝫ nr̄m ſine reſpōſiōe Amen: dicit ſacerdos. ꝑ quē oīa: q2 iſtud pendet de fine p̄cedentis. Dicto autem ⁊ preſtas nobis: diſcooperit calicē: ⁊ accipiens corpus dn̄i: ſignat ter cū ip̄o ſuper calicem a labio in labium: dicens per ipſum ⁊ cum ip̄o ⁊ in ip̄o. Eleuatis autem digitis: cuꝫ corpore chriſti ſignat bis inter ſe ⁊ calicem a labio calicis incipiens: ⁊ dicens qđ ſequitur: eſt tibi deo patri ⁊c. Quo finito: tenet corpus domini ſuper calicem. Et parum eleuato calice cum ambabus manibus: dicit per omnia ſecula ⁊c. Dicendo oremus preceptis ſalutaribus: reponit hoſtiam ⁊ calicem in locis ſuis ⁊ corporale calici ſuperponit. ¶ Cum vero venit ad pater noſter: eleuat manus ⁊ extēdit ſicut prius vſq; ad. da propitius pacem: vbi accipiens patenam: ſignat ſe ſimpliciter cum ipſa ſubmittens eaꝫ hoſtie. Et diſcooꝑiens calicē

facit fractionem ſuper eum: frangendo hoſtiã ꝑ mediũ: ⁊ ponens illam
partem que eſt in ſiniſtra manu in patena. Illã vero q̃ eſt in dextera: frã
git per medium: ⁊ particulã q̃ manet in ſiniſtra manu poſt fractionẽ: cõ
iungit ꝑti q̃ eſt in patena. Alterã vero q̃ remanet in dextera: erect⁹ ſacer-
dos tenet ſuꝑ calicẽ: ⁊ parũ eleuato: dicit ꝑ oĩa ſecula. Et iterũ depoſito
calice: tertio ſignat ſuꝑ ſanguinẽ cũ ꝑticula quã tenet in dextera manu
dicens. Pax dñi ⁊c̃. Quo dicto: mittat particulã ipſam in ſanguine: di-
cens. Fiat ꝯmixtio ⁊c̃. Deinde coopto calice: dicit Agn⁹ dei ter pax icli-
nat⁹ manib⁹ demiſſis ſuꝑ altare. Poſtea iclinat⁹ ãte altare dicit. Dñe Ie
ſu chriſte qui dixiſti ⁊c̃. Qua finita: erigit ſe ⁊ oſculatur altare ⁊ dat pacẽ
miniſtro dicens. Pax tecũ. Rñ. Et cũ ſpiritu tuo. Iterũ inclinãs ſe ante
altare: dicit. Dñe ieſu chriſte fili dei viui ⁊c̃. ⁊ ꝑceptio corpis ⁊ ſanguinis
⁊c̃. Quib⁹ dictis: erigens ſe ⁊ reuerẽter accipiẽs patenã: dicit. Panem
celeſtẽ ⁊c̃. Deinde dicit ter. Dñe nõ ſum dignus ⁊c̃. Quo dicto: ſignat ſe
cũ patena in qua iacet corp⁹ dñi: ⁊ ab eadẽ patena nõ cum manu ſed lin-
gua ſumit. ⁊ diſcoopiens calicẽ: ſi que reliq̃e corporis remanent in pate
na: cũ digito vel pollice reponit eas in calice. Licet tamẽ qb⁹ magis pla
cuerit: ſumere corp⁹ dñi manu de patena ſcd̃m priorẽ curie ꝯſuetudinez
¶ Depoſita patena cum reuerentia accipit calicẽ: dicẽs. Quid retribuaz
dño ⁊c̃. Calicẽ ſalutaris accipiã ⁊c̃. Laudãs ⁊c̃. Quibus dictis: ſignãs
ſe cuz calice: dicit orõnem. Sanguis dñi. n. ieſu chriſti ⁊c̃. ⁊ extũc ꝑcipit
ſanguinẽ. Perceptione vero facta: vadit ad cornu altaris dextrũ: ⁊ puri
ficationẽ calicis accipiẽs: dicit. Qđ ore ſũpſimus dñe pura mente capia
mus ⁊c̃. ⁊ corpus tuũ dñe. ⁊c̃. Quibus dictis purificationẽ digitoꝝ fa-
ctam ſuper calicem in calice dimittens: declinat ad abluendũ manus.
¶ Qua ablutione facta: aſſumit quod remanſit in calice: ⁊ inclinans euz
ſuper patenã ⁊ plicato corporali lectaq; cõione in dextro cornu: iterum
ſumit ſiqđ remãſit in calice. ¶ Quo facto: reuertit̃ ad mediũ altaris: ⁊ cõ
plet miſſaz ſicut ꝑdictũ eſt. Qua ꝯpleta: benedicit ppl'm dicẽs. Bñdicat
⁊ cuſtodiat vos ⁊c̃.

Nota: ꝙ nõ eſt omittendũ: ꝙ ſacerdos ſemꝑ voluit ſe ad ppl'm ad
dexterã: ⁊ eadẽ ſe ad altare reuoluit: quaſi ipſo facto dicẽs. Dextera
dñi fecit virtutẽ ⁊c̃. ¶ Scd̃o ad ſignificandũ ꝙ in ſepulchro dñico ange-
lus a dextris ſedebat. ¶ Tertio ꝙ ſacerdos per hoc innuat: ſe rectam ⁊
acceptam habere intentionem pro ſe ⁊ pro populo ad celeſtem patriam
que per dexteram ſignificatur iuxta illud in canticis. Dextera illi⁹ ãple-
xabit̃ me. ¶ Quarto q: ꝯuerſ⁹ ſalutãdo ppl'z ⁊ ꝯuerſ⁹ dicẽdo orem⁹: hor
tat̃ tã ſe q̃z ppl'z ad orãdũ: ⁊ orõ dz fieri ꝓ eternis: q̃ ꝑ dexterã ſignificãt̃
vñ chriſt⁹ ſedere dr̃ ad dexterã pr̃is. ¶ Merito ad dexterã ptẽ fit vtrũq;:
gerit q̃ppe ſacerdos typũ chriſti: q ꝑfect⁹ ẽ: in ſalutatiõib⁹ ⁊ orõnibus q̃
ad dexterã fiũt. ¶ Verũtñ ꝙ poſtq̃z dicit orate frẽs ⁊c̃. reuoluit ſe ad ſini
ſtrã iuxta illud pſalmi: circuiui in tabernaculo ⁊c̃. ꝑparãs ſe ad imolan-
dũ quedã circuitũ facit. Se igit̃ ꝯuertit ad ſiniſtrã q̃ imꝑfectior ⁊ infirmior
ẽ: ad denotãdũ imꝑfectionẽ cuiuſlibet ſacerdotis ꝑter chriſtũ. ¶ Hinc ẽ

q̄ premiſſa verba dicendo: obſecrat tanq̃ imperfectus ⁊ peccator ⁊ indi-
gens auxilio alioꝝ: impendi ſibi ab alijs beneficium orationis. ¶ Secun
do quoq; reuoluitur tunc ad ſiniſtrā: ⁊ per hoc ſignificat triſticiam de paſ
ſione chriſti: ad quam repreſentandā ſtatim intendit. Triſticia enim recte
per ſiniſtrā ſignificatur iuxta illud apoſtoli. A dextris ⁊ a ſiniſtris per glo
riam ⁊ ignobilitatem per infamiam ⁊ bonam famam. ¶ Debent aūt fie-
ri iſte volutiones ⁊ reuolutiones ante mediuz altaris. Iuxta illud. In me
dio eccleſie aperuit os eius ⁊c̄. In quo etiam illud cōmemoratur: q̄ redē
ptor noſter iuxta ſalomonem corpus ſuum media charitate conſumauit
propter filias hieruſalem.

¶ Explicit indutus planeta.

¶ Incipit prologus prime regule ſancte Clare Anno domini. m. ccxlvj.

INnocētius ep̄s ſeruus ſeruo
ruz dei dilectis in chriſto filiabus ſancte Clare abbatiſſe
alijſq; ſororibus monaſterij ſancti Damiani aſſiſinatis
ſalutem ⁊ ap̄licaz benedictionem. Solet annuere ſedes
ap̄lica pijs votis ⁊ honeſtis petentium precibus fauorē
beniuolū impartiri. Ex parte ſiquidem veſtra nobis exti
tit humiliter ſupplicatum: vt ⁊ vite formulaz iuxta quā cōmuniter in ſpi
rituū vnitate ac voto altiſſime pauptatis viuere deberetis: vobis a beato
franciſco traditam ⁊ a vobis ſponte ſuſceptam venerabilis frater noſter
Hoſtienſis ⁊ valletenſis ep̄us duxerit approbandaz: ſm̄ q̄ in ipſius ep̄i
l'ris confectis exinde plenius cōtinetur: nos curaremus ap̄lico munimi
ne roborare. Deuotiōis igitur veſtre precibus inclinati: qḋ ab eodē ep̄o
ſuper hoc factum eſt ⁊ ratum habentes ⁊ gratum: illud auc̄tate ap̄lica ꝯ
firmamus ⁊ preſentis ſcripti patrocinio cōmunimus: tenorem litteraruz
ipſarum de verbo ad verbum preſentibus inſeri facientes: qui talis eſt.
RAYNALDUS. Miſeratione diuina hoſtienſis ⁊ velletrenſis
ep̄us chariſſime ſibi in chriſto matri ⁊ filie dn̄e Clare abbatiſſe ſancti da
miani aſſiſinatis eiuſq; ſororibus tam preſentibus q̄ futuris ſalutem et
benedictionem p'nam. Quia vos dilecte in chriſto filie mūdi pompas
⁊ delitias contempſiſtis ⁊ ipſius chriſti eiuſq; ſanctiſſime matris ſequen
tes veſtigia elegiſtis habitare incluſe corpore ⁊ in paupertate ſumma de
ſeruire: vt mente libera poſſitis dn̄o famulari: nos veſtrum ſanctum ꝓpo
ſitum in domino cōmendantes: votis veſtris ⁊ ſanctis deſiderijs libēter
volumus affectu paterno fauorem beniuolum impartiri. Ea propter ve-
ſtris pijs precibus inclinati: formā viuendi ac moduz ſancte vnitatis ac
altiſſime paupertatis quam vobis beatus pater franciſcus verbo ⁊ ſcri-
pto tradidit obſeruandam preſentibus anotatam: auc̄tate domini pape
⁊ mea vobis ⁊ omnibus in veſtro monaſterio ſuccedentibus in ꝑpetuuz
cōfirmam⁹ ⁊ p̄n̄tis ſcripti patrocinio cōmunim⁹. Que talis eſt.

Tractatus Tertius.

¶ Primū capitulum.

Incipit regula ⁊ forma vite ordinis ſororum pauperum quam beatus Franciſcus inſtituit. Que quidem eſt ſanctum euangelium domini noſtri ieſu chriſti obſeruare, viuendo in obedientia ſine proprio, ⁊ in caſtitate. Clara indigna ancilla chriſti ⁊ pantula beatiſſimi patris franciſci promittit obedientiam ⁊ reuerentiā domino pape Innocentio ac ſucceſſoribus eius canonice intrantibus ⁊ eccleſie romane. Et ſicut in principio cōuerſionis ſue vna cum ſororibus ſuis promiſit obedientiam beato franciſco: ita eandem ꝓmittit inuiolabiliter obſeruare ſucceſſoribus ſuis. Et alie ſorores teneant ſemper ſucceſſoribus beati franciſci ⁊ ſorori Clare ⁊ alijs abbatiſſis canonice electis ei ſuccedentibus obedire.

¶ Capl'm. ij. qualiter recipi debeant.

Si qua diuina inſpiratione venerit ad vos volens vitam iſtam accipere: abbatiſſa ſororum omniū conſenſuꝫ requirere teneatur. Et ſi maior pars cōſenſerit: habita licentia dñi cardinalis ꝓtectoris veſtri poſſit eam recipere. Et ſi recipiendam viderit: diligenter examinet eā vel examinari faciat de fide catholica ⁊ eccl'aſticis ſacramentis. Et ſi hec omnia credat ⁊ velit ea fideliter confiteri ⁊ vſqꝫ in finem firmiter obſeruare ⁊ virum non habeat: vel ſi habet ⁊ iam religionem intrauit: auctoritate Dioceſani epiſcopi voto continentie iam emiſſo etate etiam longeua vel infirmitate aliqua ſeu fatuitate ab huiuſmodi vite obſeruantia non impediente: diligenter exponatur ei tenor vite veſtre. Et ſi idonea fuerit: dicatur ei verbum ſancti euangelij ꝙ vadat ⁊ vendat omnia ſua ⁊ ea ſtudeat pauperibus erogare. Quod ſi facere non potuerit: ſufficit ei bona voluntas. Et caueant abbatiſſa ⁊ eius ſorores ne ſollicite ſint de rebus ſuis temporalibus: vt libere faciat de rebus ſuis quicquid dominus inſpirauerit ei. Si tamen conſilium requiratur: mittat eam ad aliquos diſcretos ⁊ deuꝫ timentes: quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Poſtea capillis tonſis in rotundum ⁊ depoſito habitu ſeculari: concedant ei tres tunicas ⁊ mantellum. Deinceps extra monaſterium ſine vtili, manifeſta, ⁊ probabili cauſa eidem exire non liceat. Finito vero anno probationis: recipiatur ad obedientiam: promittens vitaꝫ ⁊ formam paupertatis veſtre in perpetuum obſeruare. Nulla infra tempus probationis veletur. Mantellos etiaꝫ poſſint ſorores habere pro alleuiatione ⁊ honeſtate ſeruitij ⁊ laboris. Abbatiſſa vero de veſtimentis diſcrete eis prouideat ſm̄ qualitates perſonarum ⁊ loca ⁊ tempora ⁊ frigidas regiones: ſicut neceſſitati viderit expedire. Iuuencule in monaſterio recepte infra tempus etatis legitime tondeantur in rotunduꝫ: ⁊ depoſito habitu ſeculari induantur panno religioſo ſicut viſum fuerit abbatiſſe. Cum vero ad etatem

legitimam venerint: indute iuxta formam aliarum faciant profeſſionem ſuam. Et tam ipſis aljs noucijs abbatiſſa ſollicite magiſtram prouideat de diſcretioribus totius monaſterij: que in ſancta conuerſatione ⁊ honeſtis moribus iuxta formam profeſſionis veſtre eas diligēter informet. In examinatione ⁊ receptione ſororum ſeruientium extra monaſterium ſeruetur forma predicta: que poſſunt portare calciamēta. Nulla vobiſcū reſidentiam faciat in monaſterio: niſi recepta fuerit ſecundum formam veſtre profeſſionis. Et amore ſanctiſſimi ⁊ dilectiſſimi pueri pauperculis pānicul is inuoluti in preſepio reclinati ⁊ ſanctiſſime matris eius moneo, deprecor ⁊ exhortor ſorores meas vt veſtimentis ſemper vilibus induantur.

¶ Capitulum tertium de diuino officio ⁊ ieiunio ⁊ quotiens communicent.

SOrores litterate faciant diuinum officium ſecundum conſuetudinem fratrum minorꝝ ex quo potuerint habere breuiaria legendo ſine cantu. Et que occaſione rationabili non poſſint aliquando legendo dicere horas ſuas: liceat eis ſicut alie ſorores dicere pater noſter. Que vero litteras neſciunt: dicant. xxiiij. pater noſter pro matutino: pro laudibꝰ quinqꝫ: pro prima vero. tercia. ſexta. nona. pro qualibet iſtarum ſeptem: pro veſperis autē duodecim. pro completorio ſeptem. Pro defunctis dicant etiam in veſperis ſeptem pater noſter ⁊ requiem eternam: ꝑ matutino duodecim. Sorores litterate teneantur dicere officium mortuoꝝ. Quando vero ſoror monaſterij veſtri migrauerit: dicant quinquaginta pater noſter. Omni tempore ſorores ieiunent. In natiuitate domini quacunqꝫ die venerit: bis refici poſſint. Cum adoleſcentibus debilibus ⁊ ſeruientibus extra monaſterium ſicut videbitur abbatiſſe miſericorditer diſpenſetur. Tempore vero manifeſte neceſſitatis non teneantur ſorores ieiunio corporali. Duodecim vicibus ad minus de abbatiſſe licentia confiteantur in anno. Et cauere debent ne alia verba tunc inſerant: niſi que ad confeſſionem ⁊ ſalutem pertinent animarum. Septem vicibus communicent. videlicet in natiuitate domini. in quinta feria maioris ebdomade. in reſurrectione domini. in Pentecoſte. in Aſſumptione beate virginis. in feſto ſancti Franciſci. ⁊ in feſto omnium ſanctorum. Pro communicā dis infirmis ſororibus cappellanis intus liceat celebrare.

¶ Capitulum quartum de electione abbatiſſe.

IN electione abbatiſſe teneantur formam canonicam obſeruare. Procurent ipſe habere generalem miniſtrum vel prouincialem ordinis fratrū minorum: qui verbo dei eas informet ad omnimodam concordiam communem vtilitatem in electione facienda.

ꝛ nulla eligatur niſi profeſſa. Et ſi nō profeſſa eligeretur vel aliter dareť:
ei nō obediatur: niſi primo profiteatur formaȝ paupertatis veſtre, Qua
decedente: electio alterius fiat abbatiſſe. Et ſi aliquo tempore appareret
vniuerſitati ſororum predictā nō eſſe ſufficientem ad ſeruitiū ꝛ cōmunē
vtilitatem ipſaꝝ: teneantur predicte ſorores iuxta formā predictam quā
citius poterunt aliam ſibi in abbatiſſam ꝛ matrē eligere, Electa vero co-
gitet quale onus in ſe ſuſceperit: ꝛ cui reddituraeſt rationē de grege ſibi
cōmiſſo, Studeat etiam magis alijs preeſſe virtutibus ꝛ ſanctis moribꝰ
q̄ꝫ ex officio: vt eius exemplo prouocate ſorores potius ex amore obedi-
ant q̄ꝫ timore, Priuatis amoribus careat: ne duȝ in parte plus diligit:
in totum ſcandalū generet. Conſoletur afflictas, Sit etiaȝ vltimū refugi
um tribulatis, Ne ſi apud eam remedia defuerint ſanitatum: deſperatio
nis morbus preualeat infirmis, Cōmunitatem ſeruet in omnibus: preci
pue aūt in eccleſia, dormitorio, refectorio, infirmaria ꝛ veſtimentis. Qd
ſimili modo ſeruare eius vicaria teneatur, Semel in hebdomada ad mi-
nus abbatiſſa ſorores ſuas teneatur ad capl'm cōuocare. Ubi taȝ ipſa quā
ſorores de omnibus ꝛ publicis offenſis ꝛ negligentijs debeant humilit
confiteri. Et que tractanda ſunt pro vtilitate ꝛ boneſtate monaſterij ibidē
conferat cum omnibus ſororibus, Sepe enim dñs quod melius eſt mino
ri reuelat. Nullum debitum graue fiat niſi de cōmuni conſenſu ſororꝝ et
manifeſta neceſſitate ꝛ hoc per ꝓcuratorem. Caueat aūt abbatiſſa cum ſo
roribus ſuis: ne depoſitum aliquod recipiatur in monaſterio, Sepe enim
de ijs turbationes ꝛ ſcandala oriuntur. Ad conſeruandam aūt vnitateȝ
mutue dilectionis ꝛ pacis: de cōi cōſenſu omniū ſororꝝ omnes officiales
monaſterij eligantur. Et eodem modo octo ad minus ſorores de diſcreti
oribus eligantur: quarꝝ in ijs que forma vite veſtre requirit abbatiſſa ſem
per vti conſilio teneatur, Poſſint etiam ſorores ꝛ debeant ſi eis vtile et
expediens videatur officiales ꝛ diſcretas aliquando remouere ꝛ alias lo
co ipſarum eligere.

Capitulum quintū de ſilentio ꝛ modo loquen di ad locutorium ꝛ ad cratem.

Ab hora cōpletorij vſqȝ ad ter
tiam ſorores ſilentium teneant: exceptis ſeruiētibus extra
monaſteriū. Sileant etiam cōtinue in eccl'ia, dormitorio ꝛ
in refectorio tantum dū comedūt: preterq̄ꝫ in infirmaria: i
qua pro recreatione ꝛ ſeruitio infirmaꝝ loqui diſcrete ſemper ſororibus
liceat, Poſſint etiā ſemper ꝛ vbiqꝫ breuiter ſubmiſſa voce quod neceſſe
fuerit inſinuare. Non liceat ſororibus loqui ad locutorium vel ad crateȝ
ſine licentia abbatiſſe vel eius vicarie. Et licentiate ad locutorium loq nō
audeant niſi preſentibus ꝛ audientibus duabus ſororibus. Ad crateȝ ve
ro nō preſumant accedere: niſi preſentibus ad minus tribus per abbatiſ
ſam vel eius vicariam aſſignatis de illis diſcretis que ſunt electe ab om-
nibus ſororibus pro conſilio abbatiſſe, Hanc formā loquendi teneantur

ꝑ poſſe abbatiſſa ⁊ eiꝰ vicaria obſeruare. Et hoc de crate rariſſime. Ad
portā vero nullatenus fiat. Ad cratē vero pannus interius apponatur:
qui non remoueatur niſi cum ꝓponitur verbum dei vel aliqua alicui loq̄
retur. Habeant etiam hoſtium ligneū diuerſis vel duabus ſeris ferreis
valuis ⁊ vectibus optime ꝯiunctum: vt nocte maxime duabus clauibꝰ
obſeretur: quarum vnā habeat abbatiſſa aliam vero ſacriſta. Et maneat
ſemper obſeratum: niſi cum auditur diuinū officium ⁊ pro cauſis ſuperi-
us memoratis. Nulla ante ſolis ortum vel poſt ſolis occaſum loqui ad
cratem alicui vllatenus debeat. Ad locutoriū vero ſemꝑ pānus qui non
remoueatur interius maneat. In quadrageſima ſancti martini ⁊ q̄drage
ſima maiori nulla loquat̄ ad locutoriū: niſi ſacerdoti cauſa ꝯfeſſionis vl'
alterius manifeſte neceſſitatis: qđ reſeruet̄ in ꝑudentia abbatiſſe vel eiꝰ
vicarie.

¶ Capitulum. vi. q̄liter ſorores non recipiant poſſeſſio-nē aliquā vel proprietatē ꝑ ſe vel per interpoſitā ꝑſonā.

Poſtq̄ altiſſimus pater celeſtis
per grām ſuaꝫ cor meū dignatꝰ eſt illuſtrare: vt exēplo ⁊ do
ctrina btiſſimi patris nr̄i frācíſci pniam facerē: paulo poſt
ꝯuerſionē ipius vna cū ſororibus meis obiam ſibi ſpolunta
rie ꝓmiſi. Attendēs btūs pauꝑ q̄ nullā pauꝑtatē, laborē, tribulationeꝫ
⁊ ꝯtemptū ſeculi timeremꝰ: imo q̄ ꝓ magnis delicijs haberemꝰ: pieta-
te motus ſcripſit nobis formā viuendi in hunc modū. Quia dn̄i inſpira
tione feciſtis vos filias ⁊ ancillas altiſſimi ſūmi regis patris celeſtis ⁊
ſpiritui ſcō vos deſpōſaſtis viuere ſm̄ pfectionē ſancti euāgelij: volo ⁊
promitto per me ⁊ frates meos ſemper habere de vobis tanq̄ de ipſis
curam diligentem ⁊ ſollicitudinem ſpecialem. Quod dum vixit diligen
ter impleuit ⁊ a fratribus voluit ſemper impleri. Et vt nuſq̄ declinare-
mus a ſciſſima pauꝑtate quam cepimus: nec etiaꝫ que poſt venerunt la
teret: paulo ante obitum ſuū iterum ſcripſit nobis vltimā voluntatē ſuā
dicens. Ego frater franciſcus paruulus volo ſequi vitam ⁊ paupertatē
altiſſimi dn̄i nr̄i ieſu chriſti ⁊ eius ſanctiſſime matris ⁊ perſeuerare in ea
vſq̄ in finem. Et rogo vos omnes dn̄as meas ⁊ conſilium do vobis: vt
in iſta ſanctiſſima vita ⁊ paupertate ſemꝑ viuatis. Et cuſtodite vos mul
tum: ne doctrina vel conſilio alicuius ab ipſa in ꝑpetuum vllatenus rece
datis. Et ſicut ſemper ſollicita fui vna cum ſororibus meis ſanctaꝫ pau-
pertatem quā dn̄o deo ⁊ beato franciſco ꝓmiſimus cuſtodire: ſic teneāt
abbatiſſe que in officio mihi ſuccedent ⁊ omnes ſorores vſq̄ in finem in
uiolabiter obſeruare: videlicet in non recipiendo ſeu habendo poſſeſſio-
nem vel proprietatē per ſe nec per interpoſitam perſonam ſeu etiam ali
quid qđ rōnabiliter proprietas dici poteſt: niſi quantum terre pro hone
ſtate ⁊ renouatione monaſterij neceſſitas requirit. Et illa terra non labo
retur niſi ꝓ horto ad neceſſitatē ipaꝝ.

¶ Ca. vij. De modo laborandi.

Sorores quib⁹ dedit domin⁹ gratiam laborandi poſt horam tertiam laborent de laboricio qđ pertinet ad honeſtatem ⁊ cõmunẽ vtilitatem fideliter ⁊ deuote. Jta ꝙ excluſo ocio anime inimico ſancte orõnis ac deuotionis ſpũm non extinguant: cui debent cetera temporalia deſeruire. Et id qđ manibus ſuis operantur: aſſignare in capitulo abbatiſſe vel eius vicarie coram omnibus teneãtur. Jdem fiat de elemoſyna aliqua miſſa pro ſororum neceſſitatibus ab aliquibus: vt in cõmuni pro eiſdẽ recõmendatio fiat. Et hec oĩa ꝓ cõi vtilitate diſtribuãt per abbatiſſam vel eius vicariã de ↄſilio diſcretaꝝ.

¶ Capitulum. viij. Qualiter ſorores nihil ſibi approprient ⁊ de infirmis ſororibus.

Sorores nihil approprient ſibi nec domum, nec locum, nec aliquã rem: ſed tanq̃ peregrine ⁊ aduene in hoc ſeculo in paupertate ⁊ humilitate domino famulantes: mittant pro elemoſyna confidenter. Nec oportet eas verecundari: quia dñs ſe fecit pro nobis pauperẽ in hoc mundo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos charisſimas ſorores meas heredes ⁊ reginas regni celoꝝ inſtituit: pauperes rebus fecit: virtutibus ſublimauit. Hec ſit portio veſtra: que perducit in terram viuentium. Cui dilectiſſime ſorores totaliter inherentes: nihil aliud pro noĩe domini nři ieſu chriſti in perpetuũ ſub celo habere velitis. Non liceat alicui ſorori litteras mittere vel aliquid recipere aut extra monaſterium dare ſine licentia abbatiſſe. Nec quicq̃ liceat habere qđ abbatiſſa non dederit aut permiſerit. Et ſi a parẽtib⁹ ſuis vel ab alijs aliquid mitteretur: abbatiſſa faciat illi dare. Jpſa autem ſi indigeat vti poſſit. Sin aũt: ſorori indigenti charitatiue cõicet. Si vero aliqua pecunia tranſmiſſa fuerit: abbatiſſa de conſilio diſcretarũ in illis quoꝝ indiget illi faciat ꝓuideri. ¶ De infirmis ſororibus tam in conſilijs q̃ in cibarijs ⁊ alijs neceſſarijs que earuꝫ requirit infirmitas: teneatur firmiter abbatiſſa ſollicite per ſe vel alias inquirere ⁊ iuxta poſſibilitatem loci charitatiue ⁊ miſericorditer prouidere. Quia omnes tenentur prouidere ⁊ ſeruire ſororibus ſuis infirmis: ſicut vellent ſibi ſeruiri ſi ab aliqua infirmitate tenerentur. Et ſecure manifeſtet vna alteri neceſſitatem ſuam. Et ſi vera mater diligit ⁊ nutrit filiam ſuam carnalem: quanto diligentius debet ſibi ſoror diligere ⁊ nutrire ſororem ſuam ſpũalem? Que infirme in ſaccis ⁊ paleis iaceant ⁊ habeant ad caput capitalia cum pluma. Et que indigẽt pedeolis laneis ⁊ culcitris vti poſſint. Infirme vero predicte cũ

ab intro eũtibus monaſteriũ viſitantur: poſſint ſingule aliqua bona verba ſibi loquẽtibꝰ breuiter rñdere. Alie vero ſorores infrate monaſteriũ intrantibꝰ loqui nõ audeãt: niſi pñtibꝰ ⁊ audiẽtibꝰ duabꝰ diſcretꝫ ſororibꝰ ꝑ abbatiſſaꝫ ⁊ eiꝰ vicariã aſſignatis. Hãc formã loquẽdi teneãt̃ ꝑ ſe abbatiſſa ⁊ eius vicaria obſeruare.

Capitulũ. ix. De pnia ſororibus imponenda.

SI qua ſororũ contra formã pfeſſiõis nr̃e mortaliter inimico inſtigãte peccauerit: ꝑ abbatiſſã vel alias ſorores bis vel ter admonita ſi nõ ſe emẽdauerit: quot diebꝰ ꝯtumax fuerit in terra panẽ ⁊ aquã corã ſororibꝰ oibꝰ in refectorio comedat: ⁊ grauiori pene ſubiaceat ſi viſuꝫ fuerit abbatiſſe. Interiꝫ dũ ꝯtumax fuerit: oret̃ vt dñs ad pniam cor illiꝰ illuminet. Abbatiſſa vͦ ⁊ eiꝰ ſorores cauere debẽt ne iraſcãt̃ vel ꝯturbẽt̃ ꝑꝑ pctm̃ alicuiꝰ: qꝛ ira ⁊ ꝯturbatio in ſe ⁊ in aliȷs impediũt charitatẽ. Si ꝯtigerit (qđ abſit) inter ſororẽ ⁊ ſororẽ vͦbo vl' ſigno occaſionẽ turbationis vel ſcãdali aliqñ ſuboriri: q̃ turbatiõis cãm dederit: ſtatim anteq̃ offerat munꝰ oꝛonis ſue corã deo: nõ ſolũ hũiliter ꝓſternet ſe ad pedes alteriꝰ veniã petẽs: verũ etiã ſuppliciter roget: vt ꝓ ſe intercedat ad dñm ꝙ ſibi idulgeat. Illa vͦ memor illiꝰ vͦbi dñi niſi ex corde dimiſeritꝭ: nec pr̃ vr̃ celeſtis dimittet vobis: liberaliter ſorori ſue oẽm iniuriã ſibi illataꝫ dimittat. Sorores ſeruiẽtes extra monaſteriũ lõgã morã nõ faciãt: niſi cã manifeſte neceſſitatis reqrat. Et honeſte debeãt ãbulare ⁊ parũ loqui: vt edificari valeãt ſemꝑ intuentes. Et firmiter caueãt ne habeãt ſuſpecta ꝯſortia vel ꝯſilia aliquoꝝ: nec fiãt cõmatres viroꝝ vl' mulierũ: ne hac occaſiõe murmuratio vl' turbatio oriat̃. Nec p̃ſumãt rumores đ ſclͦo referre in monaſterio. Et firmiter teneãt̃ de ȷ̃s q̃ intus dicũt̃ vel agunt̃ extra monaſteriũ aliqđ nõ referre: qđ poſſit aliqđ ſcãdalũ generare. Et ſi aliq̃ ſimpliciter in his duobꝰ offenderit: ſit in ꝓuidẽtia abbatiſſe miſericorditer ſibi pniam iniũgere. Si aũt ex ꝯſuetudine vitioſa haberet̃: iuxta q̃litatẽ culpe abbatiſſa de ꝯſilio diſcretaꝝ illi pniam iniungat.

Capitulum. x. de viſitatione ſororũ ab abbatiſſa.

ABbatiſſa moneat ⁊ viſitet ſorores ſuas ⁊ hũilit̃ ⁊ charitatiue corrigat eas: nõ p̃cipiẽs eis aliqđ qđ ſit ꝯtra aiaꝫ ſuã ⁊ vr̃e ꝓfeſſiõis formã. Sorores vͦ ſubdite recordẽt̃ ꝙ ꝑꝑ deũ abnegauerũt ꝓpͣs volũtates. Vñ firmiter ſuis abbatiſſis obedire teneãt̃ in oibꝰ his q̃ obſ̃uare ꝓmiſerũt ⁊ nõ ſũt aie ꝯ̃ria ⁊ nr̃e ꝓfeſſiõi. Abbatiſſe vͦ tãtã familiaritatẽ hẽant circa ipãs: vt dicere poſſint eis ⁊ facere ſicut dñe ancillis ſuis. Nam ita debet eſſe: ꝙ abbatiſſa ſit oium ſoroꝝ ancilla. Moneo vero ⁊ exhortor in domino Jeſu chriſto vt caueant ſorores ab omni ſuperbia, vanagloria, inuidia, auaricia, cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi

detractione ⁊ murmuratione. diſſenſione ⁊ diuiſione. Sint vero ſollicite ſemper ad inuicem ſeruare mutue dilectionis vnitatem: que eſt vinculuꝫ perfectionis. Et neſcientes litteras non curent lr̄as addiſcere: ſed attendant ꝙ ſuper omnia deſiderare debent habere ſpiritum dn̄i ⁊ ſanctam eius operationē: orare ſemper ad deum puro corde ⁊ habere humilitatē ⁊ patientiā in tribulatione ⁊ in īfirmitate ⁊ diligere eos qui nos reprehendunt ⁊ arguunt: quia dicit dominus. Beati qui ꝑſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiā qm̄ ipoꝝ eſt regnū celorum. Qui aūt perſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit.

Capitulum. xi. De oſtiaria.

Oſtiaria ſit matura moribus ⁊ diſcreta: ſitqꝫ ꝯuenientis etatis que ibideꝫ in cella apta ſine oſtio in die reſideat. Sit ei ⁊ aliqua ſocia idonea aſſignata: que cum neceſſe fuerit vicē eius in omnibus exeq̄tur. Sit autem oſtium duabus ſeris ⁊ diuerſis ferreis valuis ⁊ vectibꝰ optime coniunctum. ⁊ in nocte maxime duabus clauibus obſeret. Quarum vnam habeat portaria aliamqꝫ abbatiſſa. In die ſine cuſtodia minime dimittatur: ⁊ vna claue firmiter obſeretur. Caueant autem ſtudioſiſſime ⁊ ꝓcurent: ne vnqꝫ oſtium ſtet aptum: vbi minus fieri poterit congruenter. Nec omnino apiatur alicui intrare volenti: niſi conceſſum fuerit a ſummo pontifice vel a domino cardinali. Nec ante ſolis ortuꝫ monaſterium ingredi liceat: nec poſt ſolis occaſum ſorores intus aliqueꝫ remanere ꝑmittant: niſi exigēte manifeſta. rōnabili ⁊ ineuitabili cauſa. Si pro benedictione abbatiſſe vel pro aliqua in monialē conſecrāda vel alio etiam modo conceſſum fuerit epiſcopo alicui miſſaꝫ interius celebrare: q̄ꝫ paucioribus ⁊ honeſtioribus poterit ſit contentus ſocijs ⁊ miniſtris. Cum aūt intra monaſteriū ad opus faciendum neceſſe fuerit aliquos introire: ſtatuat tunc abbatiſſa ſollicite perſonam conuenientē ad portā: q̄ tenꝰ illis ⁊ non alijs ad opus deputatis aperiat. Caueant ſtudioſe oēs ſorores: ne tunc ab ingredientibus videant.

Capitulum. xij. de viſitatione.

Viſitator veſter ſemper ſit de ordine fratrū minorum ſm̄ voluntatem ⁊ mandatum noſtri cardinalis. Et ſit talis de cuius honeſtate ⁊ moribus plena noticia habeatur. Cuius officium erit tam in capite q̄ꝫ in mēbris corrigere exceſſus ꝯmiſſos contra formam profeſſionis veſtre. Qui ſtans in publico loco vt videri ab alijs poſſit: cum pluribus ⁊ ſingulis loqui liceat que ad officium viſitationis pertinent: ſm̄ ꝙ melius videbitur expedire. Cappellanū etiā cum vno ſocio clerico bone fame diſcretionis prouide ⁊ duos fratres laicos ſancte ꝯuerſationis ⁊ ho-

neſtatis amatores in ſubſidium paupertatis veſtre ſicut miſericorditer a predicto ordine fratrum minorum ſemper habuimus ⁊ intuitu pietatis dei ⁊ beati franciſci ab eodem ordine de gratia poſtulamus. Nec liceat capellano ſine ſocio monaſterium ingredi. Et intrantes in loco ſint publico: vt ſe poſſint alterutrum ⁊ ab alijs intueri. Pro confeſſione infirmarum que ad locutorium ire non poſſunt pro cõmunicandis eiſdez ⁊ pro extrema vnctione ⁊ pro anime recõmendatione liceat eiſdem introire. Pro exequijs vero ⁊ miſſarũ ſolẽnijs defunctarum vel ad fodiendam vel aperiendam ſepulturam ſeu etiam coaptandam poſſint ſufficiẽtes idonee perſone de abbatiſſe prouidentia introire. Ad hec ſorores teneantur ſemper habere illum de ſancte romane eccleſie cardinalibus ꝑ veſtro gubernatore protectore ⁊ correctore qui fuerit a dño papa fratribus minoribus deputatus: vt ſemper ſubdite ⁊ ſubiecte pedibus eiuſdez ſancte eccleſie: ſtabiles in fide catholica: paupertatem ⁊ humilitatẽ dñi noſtri ieſu chriſti ⁊ eius ſanctiſſime matris in perpetuum obſeruemus. Datum peruſij. xvi. calendas octobris ponficatus vero domini Innocẽtij tertij anno decimo. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam noſtre confirmationis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si qs autem hoc attentare preſumpſerit: indignationem oĩpotentis dei ⁊ beatorum petri ⁊ pauli apl'orum eius ſe nouerit incurſurum. Datum aſſiſij quinto idus auguſti pontificatus noſtri año. xi.

Explicit prima regula beate clare.

Incipit regula ſecunda ſororum ordinis ſancte Clare.

IOannes miſeratiõe diuina ſancti Nicolai in carcere tuliano diaconus cardinalis dilectis in chriſto filiabus vniuerſis abbatiſſis ⁊ ſororibus incluſis ordinis ſancte clare ſalutem in domino Attendentes defacili prouenire non poſſe: ꝙ regula vobis nuper a ſanctiſſimo patre ac domino ſummo pontifice tradita ſub eiuſdem domini bulla in ſingulis prouincijs vel monaſterijs veſtri ordinis haberetur: eandem regulam que ſub papali bulla i filo ſerico pendenti bullata de mandato noſtro diuerſis ſeruatur in locis tranſcribi prout inferius continetur de verbo ad verbuz nihil mutato diminuto ſeu addito (quibuſdam rubricis infra notatis dũtaxat exceptꝭ) fecimus diligenter. ⁊ tranſumptum ipſum ab originali cum debita ſollicitudine ⁊ plene correctum vobis ſub noſtri ſigilli munimine duximus tranſmittendum: vt ad inſtar eius regulam ipſam conſcribi pro ſingulis veſtris monaſterijs faciatis. Cuius tenor talis eſt regule.

VRbanus epiſcopus ſeruꝰ ſer-
uorum dei dilectis in chriſto filiabus, vniuerſis abba-
tiſſis ⁊ ſororibus incluſis ordinis ſancte clare ſalutem
⁊ apoſtolicam benedictionē, Beata clara virtute clarens
⁊ nomine gratie diuine inſpiratione preuenta ⁊ almi chriſti confeſſoris
beati franciſci exemplis laudabilibus informata ac ſalutaribus inſtitu-
ta doctrinis: vt ſe mundam domino conſeruaret: mundi huius contem-
ptis opibus: operibuſqꝫ viciatis: religioſe viuere ſapienter elegit: ⁊ habi-
tu ſacre religionis aſſumpto: arctam viam mandatorum domini q̄ gra-
dientes in ipſa ducit ad vitam dilatato corde cucurrit, Hanc petrā chri-
ſtus lapidem eſſe voluit in veſtri ordinis ſtructura primariū. In ip̄a eui-
denter oſtendit: ꝙ in huius ſtructura ſibi complacuit, Eam ſiquidē ſan-
ctitatis erexit in titulum: vt que mundicia vite claruit: celebritate clare-
ret: ac eundem veſtrum ordinem qui ſanctum ⁊ laudabile ſumpſit in eiꝰ
perſona principium ip̄ius quaſi inſtituentis ſic ſapienter approbate pa-
trone merita venerabilem venerandumqꝫ probarent. In hoc autem or-
dine vos ⁊ alias ip̄m ꝓfitentes ſub noīationū varietate interdum ſoro-
res, quādoqꝫ dn̄as, plerūqꝫ moniales, nōnunqꝫ pauperes incluſas ordi-
nis ſancti damiani contigit hactenus nominari. Vobiſqꝫ ſub horum ⁊
aliorum diuerſitate nominū diuerſa priuilegia indulgentie ac littere a ſe-
de apoſtolica ſunt conceſſa ⁊ tam a felicis recordationis Gregorio pa-
pa predeceſſore noſtro tunc hoſtienſi epiſcopo ⁊ veſtri ordinis curam ge-
rente: q̄ȝ alijs varie date ſunt regule ⁊ forme viuendi quarum obſeruan-
tijs ſe veſtrum alique ſolēniter obligauere, Propter qḋ dilecte in domi-
no filie fuit nobis humiliter ſupplicatum: vt eundem veſtrum ordinem
curaremus certi nominis titulo inſignire: voſqꝫ ab huius obſeruātiaruꝫ
diuerſitatibus ⁊ votis ſuper eis emiſſis miſericorditer abſoluentes: cer-
tam vobis viuendi formam ad tollendum oēm de veſtris conſcientijs
ſcrupulū largiremur. Nos itaqꝫ decēs arbitrātes ⁊ ꝯgruū: vt idē ordo
veſter qui vt p̄mittitur in beata clara felicia ſue inſtitutiōis ſūpſit auſpicia
cuiuſqꝫ vt firmiter credimꝰ apud deū meritis ⁊ interceſſiōe protegitur ⁊
apud homines laudibꝰ attollitur ⁊ fauoribus ampliatur: eius inſignātem ⁊ noīe
ip̄m de fratrū nr̄oꝝ ꝯſilio decetero decreuimꝰ ordinē ſancte clare vnifor-
miter noīandū. Statuentes ꝙ immunitates, libertates, priuilegia, indul-
gētie ac lr̄e quecūqꝫ vobis ſeu eidē ordini a p̄fata ſede ſub q̄cūqꝫ noīatio-
ne ꝯceſſa id robur obtineāt firmitatis ⁊ ita per oīa ip̄is vti poſſitis ac ſi
de principio ſub huiꝰ noīs titulo ſub hac noīatiōe fuiſſent. Ut aūt bene
⁊ iocūde habitetis in vnū: nec ſub p̄dictaꝝ obſuātiaꝝ differētia a mō vi-
uēdi videamini differētes ſꝫ ambuletis in domo dn̄i cū ꝯſenſu: nos igitur
inſpectis oibus regulis p̄dictis ⁊ formis ac ſpāliter illā quā p̄fatꝰ p̄deceſ-
ſor tūc hoſtiēſis ep̄s vobis dediſſe cognoſcitur diligētiꝰ attēdētes: regulā
ſiue formā viuēdi p̄ntibꝰ ānotatā vobis ⁊ ijs q̄ vobis ſucceſſerit de coꝝ
fratrū ꝯſilio p̄ntiū tenore ꝯcedimꝰ ⁊ etiā ꝯfirmamꝰ in ſingulis monaſte-
rijs veſtri ordinis ꝑpetuis tꝑibꝰ obſeruandā: illas ex vobis q̄ ip̄aꝝ regu-

lã ſiue formã ꝑ nos vobis ꝯceſſam ⁊ ꝯfirmatã ꝓfeſſe fuerint: ab omnibꝰ alijs regulis formis ⁊ votis p̃miſſis de ap̃lice p̃tãtis plenitudine abſoluẽtes, Que regula talis eſt

¶ In noĩe dñi. Incipit regula ſororũ ſcẽ clare. Rubrica. j.

OMnes que ſeculi vanitate relicta religionẽ vr̃am aſſumere voluerint ⁊ tenere: hãc eas legẽ vite ⁊ diſcipline oportet ⁊ ꝯuenit obſeruare: viuendo in obia. ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate ⁊ etiam ſub clauſura.

¶ Qꝛ ſorores in monaſterio incluſe continue cõmorentur. Rubrica ſecunda.

OMni namqꝫ tempore vite ſue hãc vitã ꝓfitẽtes clauſe manere firmiter teneãtᷣ infra muroꝝ ãbitũ ad intrinſecã clauſurã monaſterij deputatũ: niſi forſan qđ abſit ſupueniret ineuitabilis ⁊ piculoſa neceſſitas ſicut exuſtionis ignis vel incurſus hoſtilis ſeu alicuiꝰ hmõi: q̃ dilationez nullo caperet mõ ad egrediẽdi lniam poſtulãdi. In qbꝰ caſibꝰ trãſferãt ſe ſorores ad locũ aliũ ꝯpetẽtẽ in quo qnãtuz ꝯmode fieri poterit clauſe morẽtᷣ: quouſqꝫ eis de monaſterio ſit ꝓuiſũ. Et ꝓpter hmõi neceſſitatis euidẽtiã nulla eis ꝯceditᷣ lnĩa vel facultas extra p̃dictã clauſurã vlterius exeũdi: niſi forte de mãdato aut auc̃te cardinalis romane eccl̃ie cui a ſede ap̃lica gñal'r fuerit iſte ordo ꝯmiſſus: ad aliquẽ locũ aliq̃ mitterẽtᷣ cã plãtãdi vel edificãdi eandẽ religionẽ vel reformãdi aliqđ monaſteriũ eiuſdẽ ordinis ſeu cã regiminis aut correctiõis aut alicuiꝰ valde euidentis ⁊ grauis diſpẽdij euitãdi: vel niſi de eiuſdẽ cardinalis mandato aut auctoritate monaſterio primo rõnabili cauſa relicto totus conuentus ad monaſteriũ aliud ſe trãfferret. Poſſint aũt in ſingulis monaſterijs recipi alique licet pauce ſub ſeruitialiũ noĩe vel ſoroꝝ ad huiꝰ obſeruãtiã ꝓfeſſionis aſtringende p̃terqꝫ ad articulũ de clauſura: q̃ de mãdato vel lnĩa abbatiſſe interdũ poterũt egredi ad negocia monaſterij ꝓcurãda. Morientes vero tam ſorores q̃ ſeruitiales hmõi infra clauſtruz prout conuenit tumulentur.

¶ De ſororibus recipiẽdis ⁊ earũ ꝓfeſſione. Rubrica. iij.

OMnibus hanc religionẽ aſſumere cupientibus ⁊ que fuerint admittende priuſqꝫ habitum mutent ⁊ religionem aſſumãt: dura eis ⁊ aſpera proponantur: per que itur ad deum ⁊ que ſecundum hanc religionem neceſſe habuerint firmiter obſeruare; ne de ignorantia

poſtea ſe excuſent. Non recipiatur aliqua que vel longiori etate vel infir
mitate aliqua ſeu fatua ſimplicitate ad huiuſmodi vite obſeruantiam in-
ſufficiens ⁊ non idonea cenſeatur: niſi forte cum aliqua interdum cauſa vł
rationabili exigente de mandato vel auctoritate domini cardinalis alicu
bi fuerit diſpenſandum. Per tales enim ſtatus ⁊ vigor religionis ſepꝰ
diſſoluitur ⁊ turbatur. Unde in pſonis recipiendis diligenti ſtudio ⁊ cau
tela debet huiuſmodi occaſio deuitari. Abbatiſſa nullam propria auctori
tate recipiat ſine conſenſu omnium ſororum ſuarum vel ad minus duaꝝ
partium earundem. Omnes vero ex more intra clauſtrum recepte tonſis
crinibus citius deponant habitum ſecularem. Quibus deputetur magi-
ſtra que eas informet regularibus diſciplinis. Ad tractatus quoq; capłi
infra annuz nullatenus admittantur. Completo vero vnius anni ſpatio:
ſi etatis legitime fuerint profeſſionem in manibus abbatiſſe coram con-
uentu faciant in hunc modum. Ego ſoror. N. promitto deo ⁊ beatiſſime
marie ſemper virgini ⁊ beato frãciſco ⁊ beate Clare ⁊ omnibus ſanctis
⁊ tibi domine abbatiſſe viuere ſub regula a domino Urbano papa quar
to ordini noſtro conceſſa toto tempore vite mee in obedientia, ſine ꝓprio
⁊ in caſtitate ⁊ etiam ſm ꝙ per eandez regulam ordinatur: ſub clauſura.
Idem ſimiliter profitendi modus in ſeruitialibus vel ſororibus que de
licentia abbatiſſe egredi poſſunt exterius preter articulum de clauſura ꝑ
omnia obſeruetur.

De habitu ſororum. rubrica. iiij.

OMnes ſorores cõmuniter ca-
pillos ſuos vſq; ad aures certis temporibus tondeant in
rotundum. Et vnaqueq; ſoror preter cilicium ſi voluerint
vel ſtaminetum duas tunicas vel etiã plures ſm ꝙ viſuz
fuerit abbatiſſe habere valeat ac mantellum poſt collum hinc inde cõne-
xum. Et hec indumenta ſint de panno religioſo ⁊ vili tam precio ꝙ̃ colo-
re iuxta diuerſarum conſuetudinem regionum: nimia breuitate vel longi-
tudine non notanda: vt ⁊ in operiendis pedibꝰ debita ſeruetur honeſtas
⁊ curioſe longitudinis ſuperfluitas penitus euitetur. Tunica quoq; ſupe
rior ſit tam in manicis ꝙ̃ in buſto latitudinis ⁊ amplitudinis congruen
tis: vt habitus exterioris honeſtas intrinſece atteſtetur. Habeant ⁊ ſca-
pularia ſine caputio de vili ⁊ religioſo panno vł ſtaminea amplitudinis
⁊ longitudinis condecentis: ſicut vniuſcuiuſq; qualitas exigit vel menſu
ra: quibus induantur quando laborant vel tale aliquid agunt cum man-
tellos congrue geſtare non poſſunt. Poſſunt etiam ſine ipſis eſſe aliquã
dõ ſi viſum fuerit abbatiſſe: cum forte per calorem nimium vel aliquid ali
ud eis grauia multum fuerint ad portandum. Coram extraneis tamẽ hu-
iuſmodi vtantur ſcapularibus cum mantellis. Tunice quoq; ſuperiores
ſcapularia ⁊ mantelli coloris omnino albi vel nigri aliquatenus non
ferantur. Pro cingulo autem cordaz poſtꝙ̃ profeſſe fuerint habeant mi

niſme curioſam. Uittis aut velis de panno cõmuni omnino albis non tamen precioſis aut curioſis capita ſua cooperiant vniformiter ⁊ honeſte: ita ꝙ frons gene. ⁊ collum ⁊ gula ſint vt earum honeſtati ⁊ religioni conuenit cooperta: nec aliter coram extraneis perſonis audeant apparere. Habeant ⁊ velum nigrum nec precioſum nec curioſum extenſum ſuper capita: ita amplum ⁊ longum: ꝙ ex vtraqꝫ parte deſcendat vſqꝫ ad ſcapulas ⁊ retro parum vltra tunice capitium protendatur. Sorores vero nouicie album velum eiuſdem menſure ⁊ qualitatis debeãt deportare. Seruiciales autem ſorores pannum album non precioſum aut curioſum ad modum veli ſuper capita ſua deferãt tante longitudinis ⁊ amplitudinis: ꝙ ſcapulas ⁊ pectus precipue cum exeunt valeant operire.

¶ Qualiter ſorores iacere debeant. Rubrica quinta.

OMnes ſorores ſane tam abbatiſſa q̃ȝ alie veſtite ⁊ cincte iaceant in communi dormitorio ⁊ quelibet per ſe lectum habeat ab inuicem ſparatuȝ. Lectus tamẽ abatiſſe in tali loco dormitorij diſponatur: ꝙ inde ceteros dormitorij lectos ſine obſtaculo ſi commode fieri poterit valeat intueri. A feſto reſurrectionis dominice vſqꝫ ad feſtuȝ natiuitatis beate virginis ſorores dormiant poſt prandium vſqꝫ ad nonam que voluerint. Que vero noluerint: oratione ſeu meditatiõe diuina ſeu alijs pijs quietis laboribus occupentur. Liceat autem vnicuiqꝫ habere ſacconeȝ de feno vel de palea ⁊ ceruical de palea aut lana ſi culcitras religioſas cum lanea habere nequierint congruenter. Lampas inſuper de nocte accenſa ſemper in medio dormitorij habeatur.

¶ Qualiter ſorores diuinum celebrent officium: Rubrica. vj.

DE diuino officio tam in die q̄ȝ in nocte domino perſoluẽdo taliter obſeruetur: ꝙ he que legere ⁊ canere nouerint ſm̃ conſuetudinem ordinis fratrum minorum cum grauitate tamen ⁊ modeſtia diuinũ officium debeant celebrare. Illiterate vero dicant viginti quattuor pater noſter pro matutino: pro laudibus quinqꝫ: pro prima. tercia. ſexta. et nona. pro qualibet iſtarum horarum ſeptem: pro veſperis autem duodecim: pro completorio ſeptem. Qui modus in officio beate virginis per omnia obſeruetur. Pro defunctis dicant in veſperis ſepteȝ pater noſter cum requiem eternam: pro matutino duodecim: tempore quo ſorores litterate faciunt officium mortuorum. Que vero occaſione rationabili nõ

poſſent aliquãdo legendo dicere horas ſuas: liceat eis ſicut illiteratis di
cere pater noſter.

¶ A quibus ſorores eccleſiaſtica ſacramenta recipiant, rubrica. vij.

Ubi ꝓprius fuerit capellanus
pro miſſarum ſolemnijs ⁊ diuinis officijs celebrãdis ha
bitu ⁊ vita religioſus ſit ac bone fame nec iuuenilis ſ; ma
ture ⁊ idonee ſit etatis. Ubi autez non fuerit proprius ca
pellanus a quolibet bone fame ⁊ honeſte vite preſbytero ſorores miſſam
audire poſſunt. ¶ Penitentiam vero ⁊ alia ſacramenta eccleſiaſtica ab eis
recipiant qui de mandato ſeu auctoritate cardinalis cui generaliter fuerit
iſte ordo commiſſus ea exhibendi poteſtatez habuerint: niſi forte in neceſ
ſitatis articulo fuerit aliqua conſtituta. Cum aliqua ſacerdoti de confeſſio
ne loqui voluerint per locutorium ſola ſoli confeſſionem faciat ſacerdoti
⁊ per illud eidem de ijs que ad confeſſionem pertinent tunc loquatur. Cõ
feſſionem autem regule omnes faciant ad minus ſingulis menſibus. Et
ſic confeſſione premiſſa in ſequentibus ſolemnitatibus videlicet in natiui
tate domini. Purificatione beate marie. in initio quadrageſime. reſurre
ctionis domini. pentecoſtes. in feſtis ſanctoruz petri ⁊ pauli. ſancte clare.
ſancti Franciſci: ⁊ omnium ſanctorum recipiant dominici corporis ſacra
mentum. Si tamen aliqua ſoror tanta fuerit corporis infirmitate deten
ta q̄ ad locutorium cõmode venire non poſſit ⁊ neceſſitatez habuerit cõ
fiteri vel dominici corporis ſeu alia recipere ſacramenta: exhibiturus hu
iuſmodi alba ⁊ ſtola ⁊ manipulo cum duobus idoneis ⁊ religioſis ſocijs
vel vno ad minus alba vel ſaltem ſuperpellicio veſtitis ingrediantur et
morentur induti ⁊ audita confeſſione vel alio tradito ſacramento: ſicut in
greſſi fuerint ſic egrediantur induti nec moram ibi faciant longiorẽ. Ca
ueant etiam vt quamdiu intra monaſterium fuerint nullatenus ab inuicẽ
ſeparentur: quin ſemꝑ mutuo poſſint libere ſe videre. Sic quoq; ſe habe
ant in anime comendatione. ¶ Porro ad exequias circa ſepulturam agen
das ſacerdos non ingrediatur clauſtrum: ſed exterius in capella quod ad
officium pertinet exequatur. Tamen ſi abbatiſſe ⁊ conuentui viſuz fuerit
q̄ ad exequias debeat introire: modo ſupradicto cum ſocijs intret indu
tus: ⁊ ſepulta mortua cum eis exeat ſine mora. Si autem neceſſe fuerit vt
ingrediantur aliqui ad fodiendã vel ad aperiendam ſepulturam ſeu poſt
modum coaptandam ⁊ abbatiſſe ⁊ conuentui viſum fuerit hoc expediẽs
propter inbecillitatem ſororum: ſit ſacerdoti vel alicui alij ad hoc idoneo
⁊ honeſto cũ vno ſocio vel duobus licitum introire.

¶ De ſororum exercitio, rubrica. viij.

SI alique iuuenilesvel grandiores capacis ingenij fuerint eas inſtrui faciat ſi ſibi videbitur abbatiſſa magiſtram eis deputans idoneā ꝛ diſcretam: per quam tam in cantu ꝙ in diuinis officijs inſtruantur. Sorores vero ꝛ ſeruitiales horis ꝛ locis ſtatutis prout ordinatum fuerit vtilibus ꝛ honeſtis laboribus occupentur: ſub illa prouidentia ꝙ excluſo ocio anime inimico ſancte orationis ꝛ deuotionis ſpiritum non extinguant cui debent cetera temporalia deſeruire. Uerum quia multitudini ſub huius religionis obſeruantia congrue omnia debent eſſe cōmunia nec cuiꝗ licet dicere aliquid eſſe ſuum: caueatur ſollicite: ne occaſione laborum huiuſmodi ſeu mercedis recepte pro ipſis cupiditatis vel ꝓprietatis cuiuſpiam ſeu notabilis ſpecialitatis ſurrepat morbus.

De ſororum ſilentio, rubrica. ix.

SIlentium continuum ſic continue ab omnibus teneatur vt nec ſibi inuicem nec alicui alij ſine licentia eis loqui liceat: exceptis ijs quibus magiſterium aliquod vel opus iniunctum fuerit quod non poſſit cū ſilentio exerceri, ijs quidem ſimul loqui liceat de ijs que ad officium vel opus ſuum pertinent: vbi ꝛ quando ꝛ qualiter viſum fuerit abbatiſſe. Sorores tamen debiles ꝛ infirme ac ſeruientes eiſdē pro recreatione ac ipſarum ſeruitio in infirmitoria loqui poſſint. In duplicibus quoqꝫ feſtis ac apoſtolorum ſolemnitatibus ꝛ alijs quibuſdam diebus quibus viſum fuerit abbatiſſe in certo loco ad hoc ſignato ab hora nona vſqꝫ ad veſperas vel aliqua alia hora competenti loqui poſſint de domino ieſu chriſto ac ſolemnitate ac pijs ſanctorum exemplis ꝛ de alijs licitis ꝛ honeſtis. Ab hora quoqꝫ completorij vſqꝫ ad terciam exceptis ſeruitialibus extra monaſterium abbatiſſa abſqꝫ cauſa rationabili loquendi licentiam non concedat. In alijs vero temporibus atqꝫ locis ſic attendat ſollicite abbatiſſa qua de cauſa. vbi ꝛ quando ꝛ qualiter ſorores licentiet ad loquendum ꝙ regularis obſeruantia que non mediocriter a ſilētio qđ eſt cultus iuſticie dignoſcitur nullatenus relaxetur.

De modo loquendi. rubrica. x.

OMnes autem ſtudeant vti ſignis religioſis pariter ꝛ honeſtis. Sane quando aliqua ꝑſona religioſa ſeu ſecularis vel cuiuſlibet dignitatis alicui de ſororibus loq̄ petierit: nūcietur primit⁹ abbatiſſe. Et ſi ipſa conceſſerit: accedens ad locutorium duas alias ad min⁹ habeat ſecū ſemper quib⁹ iuſſerit abbatiſſa: q̄ loquentē videant ꝛ audire valeant que dicuntur. Ad cratem vero loqui aliquatenus non preſumant: niſi p̄ſentibus duabus ad minus per abbatiſſam ad hoc ſpecialiter deputatis. Ca

neant tamen ſibi ſorores que cum aliquo loqui habẽt ne per verba inuti
lia inaniter ſe diffundant: nec etiam trahant in locutionibus moram lon
gam. Hoc namq; ab omnibus firmiter obſeruetur: vt quando de cõfeſ
ſione ſacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura: ad minus non lo-
quatur niſi cum duabus non longe ſedentibus que confitentem ⁊ con-
feſſorem videre poſſint ab eiſdem pariter ⁊ videri. Hanc autem loquen-
di legem ⁊ ipſa abbatiſſa diligenter cuſtodiat: vt omnino materia detra-
ctionis omnibus auferatur. Excepto ꝙ cum ſororibus ſuis horis ⁊ lo-
cis competentibus loqui poteſt: ſicut ei ſecundũ deum viſum fuerit expe
dire.

¶ De ieiunio ⁊ abſtinentia ſororum. Rubrica. xi.

SOrores autem omnes ⁊ ſerui
tiales infirmis exceptis a feſto natiuitatis glorioſe virgi
nis marie vſq; ad feſtum reſurrectionis dñice niſi dieb⁹
dñicis ⁊ die natiuitatis dñi continuũ ſeruẽt ieiuniũ. A re-
ſurrectione vero dñica vſq; ad feſtum natiuitatis beate v
ginis teneantur ſexta feria ieiunare. Omni quoq; tempore ꝑter infir-
mas infirmitatis ſue tempore abeſu carniũ abſtineant. Cum debilibus
aũt diſpenſare valeat abbatiſſa: prout eorum debilitati viderit expedire
Ouis vero ⁊ caſeo ⁊ lacticinijs licite poſſint vti: preterq̃ ab aduẽtu vſq;
ad natiuitatẽ dñi: ⁊ a dominica quinquageſime vſq; ad paſcha: nec non
⁊ ſexta feria ⁊ ieiunijs ab eccleſia generaliter inſtitutis. Cum ſeruitialib⁹
tamen ſororibus circa predictum ieiunium preterq̃ in aduentu ⁊ ſexta
feria poſſit abbatiſſa miſericorditer diſpenſare. Diſpenare etiam poſſit
circa predictum ieiunium cum adoleſcentibus ac debilibus ⁊ ſenili etate
confectis: prout earum debilitati aut imbecillitati viderit expedire. Sa-
ne quoq; ſorores ieiunare non teneantur minutionis ſue tempore quod
in triduo termінetur extra maiorem quadrageſimam ⁊ ſextam feriaꝫ. ad
uentum dñi. ⁊ ieiunia ab eccleſia generaliter inſtituta. Caueat aũt abba-
tiſſa ne vltra q̃ ter in anno minutionẽ permittat cõmuniter celebrari ni-
ſi certa neceſſitas plus requirat: nec a perſona extranea maxime minutio
nẽ recipiat vbi cõmode poterit euitari.

¶ De ſororibus infirmis. Rubrica. xij.

DE infirmis vero cura ⁊ diligẽ
tia maxima habeat: ⁊ ſm qd poſſibile fuerit ⁊ decuerit tã
in cibarijs q̃ eaꝝ requirit infirmitas q̃ in alijs neceſſarijs
in feruore charitatis benigne ac ſollicite eis ꝑ oĩa ſeruia-
tur. Que infirme ꝓprium habeant lectum ſi vnq̃ fieri poteſt vbi a ſanis
maneant ſeparate: ne illarum ordinem confundere valeant vel turbare.

¶ De oſtio interiori monaſterij ⁊ eius cuſtodia, rubrica. xiij.

In quolibet monaſterio vnuz tantuz oſtium habeant ad intrandum clauſtrum ⁊ exeundum cũ opportunuz fuerit iuxta legẽ de ingreſſu ⁊ egreſſu poſitam in hac forma. In quo oſtio nullum ſit oſtioluz vel feneſtra. Et iſtud oſtium fiat in ſublimi quanto magis fieri poterit cõgruenter: ita ꝙ ad ipſum per ſcalam leuatoriam exterius aſcendat. Que ſcala per catenam ferream ex parte ſororum ſtudioſe ligata a completorio dicto vſ ad primam ſequentis diei continue ſit ſuſpenſa ⁊ tempore diurne dormitionis ⁊ viſitationis: niſi aliud interdum euidens requirat neceſſitas vel vtilitas manifeſta. Ad predictum autem oſtium cuſtodiendum aliqua talis ex ſororibus deputetur: que deuz timeat: ſit matura moribus: ſit diligens ac diſcreta: ſitq; conuenientis etatis: que vnam ipſius oſtij clauem ſic diligenter cuſtodiat: vt nũq; eam vel eius ſocia ignorante oſtium aliquando valeat aperiri. Reliquam vero clauem diuerſaz ab illa cuſtodiat abbatiſſa. Sit ⁊ alia eque idonea ei ſocia deputata: que eius vicem in omnibus exequatur cum ipſa aliqua rationabili cauſa vel occupatione neceſſaria occupata fuerit vel detenta. Caueant autem ſtudioſiſſime ⁊ procurent ne vnq; oſtium ſtet apertum: niſi quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem oſtium ſeris ferreis ⁊ vectibus optime communitum: ⁊ ſine cuſtodia apertum vel clauſum minime dimittatur nec etiam ad momentum: niſi vna claue in die ⁊ in nocte duabus ſit firmiter obſeratum. Nec oĩ pulſanti aperiat ſtatim: niſi indubitãter cognouerit ꝙ talis ſit ꝙ ſine dubitatione aliqua ſm̃ mandatũ quod de ingreſſuris in hac regula continetur debeat aperiri. Et nulli liceat ibi loqui niſi ſoli oſtiarie de ijs que ad ſuum officium pertinebunt. Qꝫ ſi aliquando intra monaſterium opus aliquod fuerit faciendum ad quod agendum ſeculares aliquos vel quaſcũq; perſonas alias oporteat introire: prouideat abbatiſſa ſollicite vt tunc dum opus ſcilicet exercetur alia perſona conueniens ad cuſtodiendum oſtium ſtatuatur: que ſic perſonis ad opus deputatis aperiat ꝙ alias intrare penitus non permittat. Nam ſorores ipſe et tunc ⁊ ſemper quantumcunq; rationabiliter preualent ſtudioſiſſime caueant ne a ſecularibus vel extraneis perſonis videantur.

¶ De rota ⁊ eius cuſtodia, rubrica. xiiij.

Ceterum cum prefatum oſtiũ pro alijs aperiri nolimus niſi pro illis tantum que per rotaz vel aliunde decenter nequeãt expediri: mandamus ꝙ in ſingulis monaſterijs ĩ exteriori muro clauſure intriſece in loco ſiquidem competenti manifeſto a parte exteriori ⁊ omnino patenti rota vna fortis fieri debeat latitudinis ⁊ altitudinis cõgruentis: ita ꝙ

per eam nulla perſona ingredi valeat vel exire: per quam neceſſaria tam
intus ꝗ̃ exterius miniſtrentur. Et taliter diſponatur: ꝙ per eam nec itus
nec extra valeat aliquis intueri. Ex vtraqꝫ etiam parte oſtiolum fiat vali
dum: quod de nocte ⁊ in eſtate tempore dormitionis ſeris ferreis ⁊ claui
bus clauſum ⁊ firmatum debeat permanere. Ad cuius cuſtodiam pro ex
pediendis neceſſarijs per eandem vnam ſororem diſcretam ⁊ maturam
tam moribus ꝗ̃ etate que monaſterij diligat boneſtatem conſtituat abba
tiſſa: cui ſoli tantum vel deputate ſibi ſocie cum congrue non poterit inter
eſſe loqui ibidem ⁊ reſpondere liceat ſuper ijs que ad ſuum officium perti
nebunt. Ibi autem nulli loqui liceat: niſi eſſet locutorium occupatum vel
ex alia rationabili cauſa ⁊ neceſſaria aliquando: ſemper tamen de licentia
abbatiſſe: quod tamen rariſſime fiat ſecundum loquendi modum ſuperiꝰ
pretaxatum.

¶ De oſtio inferiori monaſterij. Rubrica. xv.

PRopť neceſſitates quoq3 ali-
quando imminentes ꝗ non poſſunt per ſupradictum oſti-
um vel rotam cõmode expediri permittimꝰ: ꝙ aliud oſti
um in loco decenti in monaſterio fieri poſſit per quod cer-
tis temporibus intromittantur ⁊ emittantur que fuerint opportuna. Ꝙ
quidem hoſtium continue ſit claui, ſeris ferreis ⁊ repagulis cõmunitū:
ſitqꝫ muro aparte exteriori muratum ita ꝙ non poſſit aliquatenus aperi
ri vel perſona aliqua inde loqui. Poſſit tamen neceſſitatum dictaꝝ tem
pore ipſius oſtij murus dirui ⁊ oſtium aperiri. Nec tunc apertū niſi quã
tum minus fieri poterit ſub tamen fida cuſtodia dimittatur. Expeditis
itaqꝫ neceſſitatibus ipſis ſm̃ predictũ modum remunitũ claui, ſeris ⁊ re
pagulis extrinſecus remuretur.

¶ De locutorio. Rubrica. xvj.

LOcutorium autez cõmune in
capella vel potius in clauſtro vbi cõmodius ⁊ boneſtius
fieri poterit diſponatur: ne ſi forte fieret in capella pacem
orantium inquietet. Ipſum locutorium ſit congrue quan-
titatis de lamina ferrea ſubtiliter perforata: ⁊ taliter clauis ferreis coap
tata ꝙ nunqꝫ valeat aperiri. Sit quoqꝫ ipſa lamina clauis ferreis in lon-
gum protenſis exterius fortiter cõmunita. Cui pannus niger laneus in-
terius taliter apponatur: ꝙ nec ſorores videre extra valeant nec videri.
Ad iſtud autem locutorium a completorio quod dici debet tempore com
petenti vſqꝫ poſt primam diei ſequentis ſeu tempore comeſtionis vꝟ dor
mitionis in eſtate: aut quando officium celebratur (niſi pro cauſa a deo ra
tionabili ⁊ neceſſaria que commode differri non poſſit) nulli licitum erit

loqui. Quandocunqꝫ vero in conceſſis temporibus aliqua vel alique habuerint ibi loqui: cum modeſtia ⁊ maturitate loquentes breuiter ſe expediant prout decet. Ubi vero propter ſororū multitudinē videbit̄ opportunū: aliud ſimile locutorium eſſe poſſit

❡ De crate ⁊ eius cuſtodia. Rubrica. xvij.

Volumus etiam vt in muro q ſorores diuidit a capella congruentis forme cratis ferrea collocetur: que ſit ex crebris ⁊ ſpiſſis contortis lineis ferreis diligenti ⁊ forti opere fabricata: ⁊ clauis ferreis in longum protenſis exterius fortiter cōmunita vel ex lamina ferrea paruis et minutis foraminibus perforata cū protenſis clauis ferreis vt eſt dictū. In cuius medium fiat vnum oſtiolum de lamina ferrea: per quod cōmunionis tempore poſſit intromitti calix: ⁊ ſacerdos mittens manum poſſit dominici corporis tradere ſacramentum. Quod quidem claui ferrea ſit ſemper firmatum: nec aperiatur niſi quando proponi ſororibus contingerit verbū dei vel ſacramentū dominici corporis exhibetur: aut cū quis aliquam ex ſororibus ſuam propinquam conſanguineam videre petierit vel alia cauſa neceſſaria id expoſcat. Quod rariſſime fiat ⁊ ſemper de licentia abbatiſſe. Que tamen in nullo caſu primis duobus dumtaxat exceptis licentiam largiatur: niſi prius ſingulis vicibus de hoc conſiliū petierit a conuentu. Cui crati pannus lineus niger interius taliter apponatur: vt nulla valeat inde aliquid intueri. Habeantur etiam oſtia lignea ex parte ſororum cum ſeris ferreis atqꝫ claue vt maneant ſemper clauſa pariter ⁊ firmata. Et non aperiantur niſi cum diuinum celebratur officium: niſi quando ex dictis cauſis prefato modo dictum oſtiolum contigerit aperiri. Et nemo alius per predictam cratem loquatur: niſi aliquando rationabili cauſa vel neceſſaria exigente alicui de abbatiſſe licentia raro fuerit concedendum. Et tūc predicta oſtia lignea poterunt aperiri. Et qñcunqꝫ aliquam perſonam extraneam ad eas ingredi vel alias per crates eis loqui contigerit: tegant faciem cum modeſtia ⁊ inclinent ꝑut religionis cōuenit boneſtati.

❡ Quibus ⁊ qualiter liceat ingredi monaſterium. Rubrica. xviij.

De ingreſſu perſonarū in monaſterium firmiter ac diſtricte ꝑcipimus: vt nulla vnqꝫ abbatiſſa vel eius ſorores aliquam perſonam religioſā ſeu ſecularem aut cuiuſlibet dignitatis in monaſterij clauſurā intrinſecam īrare permittant. Nec oīno alicui liceat: niſi quib⁹ ꝯceſſū

a ſede apoſtolica fuerit vel acardinali cui fuerit ſororum ordo cōmiſſus.
Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege medicus cauſa multum gra
uis infirmitatis ⁊ minutor cum neceſſitas exegerit. Qui nō abſqꝫ duob⁹
ſocijs de familia monaſterij introducantur: nec ab inuicem infra mona-
ſterium ſeparentur: necnon ⁊ illi quos occaſione incendij vel ruine ſeu al-
terius periculi vel diſpendij ſeu pro tuendis a violentia quorumlibet mo
naſterio vel perſonis aut pro aliquo opere exercendo quod cōmode extra
monaſterium fieri nō poteſt neceſſitas exegerit introire. Qui omnes expe
dito ſuo miniſterio vel imminenti neceſſitati ſatiſfacto ꝑ ipſos: exeant ſine
mora. Nulli autē perſone extranee intra monaſterij clauſuram liceat co
medere vel dormire. Sed ⁊ ſiquis de ſancte clare cardinalibus ad aliqđ
monaſterium huiuſmodi religionis aliquando venerit ⁊ intra clauſtrum
voluerit ingredi: cum reuerentia quidem ⁊ deuotione ſuſcipiatur: ſed ro-
getur vt cum paucis ſocijs debeat introire. Liceat quoqꝫ generali mini-
ſtro ordinis fratrum minorum quando ibidem celebrare voluerit vel pro
ponere ſororibus verbum dei cum quattuor vel quinqꝫ fratribus ipſius
ordinis intra clauſuram ingredi monaſterij: ſi quando ei videbitur expe-
dire. Alius autem prelatus cui aliquando forte de licentia ſedis apoſtoli-
ce vel dicti cardinalis intrare licuerit: duobus vel tribus tantum religio-
ſis ⁊ honeſtis ſocijs ſit contentus. Et ſi forte pro benedictione vel ꝯſecra
tione ſororum vel in alio modo conceſſum fuerit epō alicui miſſam interi
us celebrare aliquando: q̄ꝫ paucioribus ⁊ honeſtioribus potuerit ſo-
cijs ſit contentus ⁊ miniſtris: ⁊ hoc quoqꝫ ipſum alicui rarius concedat.
Nulla tamen omnino loquatur cum aliqua perſona de ingreſſis: niſi mo
do predicto ſiue infirma fuerit ſiue ſana. Illud ſane precipue caueatur: vt
ij quibus aliquando conceſſum fuerit ſolūmodo vel data licentia in mo-
naſterium ingredi: nō aliter admittantur niſi abbatiſſe ⁊ ſororibus viſū
fuerit expedire: cum ex huiuſmodi conceſſionibus vel licentijs abbatiſſa
vel ſorores eos admittere nō cogantur: ⁊ vt ſint tales de quorum verbis
⁊ moribus necnō vita ⁊ habitu edificari valeant intuentes ⁊ materia in-
ſti ſcandali exinde nequeat generari. Super conceſſione vero vel licentia
ingreſſus hmōi ad omne ambiguū remouendum aplici apices vel cardi
nalis patentes littere oſtendantur.

¶ Qualiter ſeruiciales emittātur. Rubrica. xix.

DE ſeruitialibus ⁊ ſororibus q̄
ſemper manere clauſe ſicut alie nō tenentur diſtrictius vo-
lumus obſeruari: vt ſine licentia nulla clauſtrum egredia-
tur. Et que emittuntur: honeſte ſint ⁊ conuenientis etatis
ac religioſi ⁊ maturi aſpectus. Et calciamentis honeſtis tam ipſe q̄ꝫ ſoro
res ille quas aliquando emitti contigerit pro caſibus ſupradictis calcia
te incedant. Ceteris vero intus manentibus liceat iſtud idem. Egredien
tibus vero aſſignetur certus terminus redeundi: nec alicui ipſarum con-

cedatur extra monaſterium ſine licentia ſpāli comedere: bibere vel dormire: nec ab inuicem ſeparari vel alicui in ſecreto ſeu capellani monaſterij vel ꝯuerſorum domiciliū introire. Et ſi aliqua cōtrariū fecerit: grauit puniatur. Et ſollicite caueant: nec ad loca ſuſpecta diuertant vel cū perſonis male fame familiaritatē habeant nec in ſuo reditu ſecularia vel inutilia ſororibus referant per que diſſolui valeant vel turbari. Et quādiu extra fuerint: taliter ſtudeant ſe habere: ꝙ de cōuerſatione honeſta ipſarum edificari valeant intuentes.

Qualiter capellanus ⁊ conuerſi ſororum viuere debeant. Rubrica. xx.

CApellanus ſi voluerit ſe monaſterio obligare: ⁊ aliqui qui monaſterij conuerſi eſſe voluerit ⁊ abbatiſſe ⁊ ꝯuentui viſum fuerit eos recipere: āno probationis elapſo promittant obedientiā abbatiſſe: vouentes loci ſtabilitatem ⁊ ppetuo viuere ſine proprio ⁊ in caſtitate. Tunicas de religioſo ⁊ vili panno tam precio ꝙ̄ colore iuxta eorum indigētiam habere valeant ſine caputio. Quarum manice breues ſint ⁊ ſtricte tātummodo circa manus. Longitudo autem tunicarum ſit talis: ꝙ a cannilla pedum diſtet ſpacio quattuor digitorum. Capellanus tamen habere poterit longiorem. Pro cingulo vero corrigiam honeſtam habeat cum cultello. Caputium etiam cum caputio ſuper tunicas portent: cuius longitudo genu aliquantulum tranſeat ⁊ latitudo vſq; ad caputium ptendatur. Minoris tamen latitudinis caparonem ſi habere voluerit poterit capellanus. Qui etiam cappa honeſta vti poterit vel mantello poſt collum vel ante pectus hincinde connexo. Superiores autem tunice ⁊ longum caputium necnon ⁊ capellani cappa ⁊ mātellus non ſint de albo vel penitus nigro panno. Veſtiti etiam iaceant ⁊ camiſijs lineis non vtantur. Calciamenta alta ⁊ ampla ⁊ anteſixa cum caligis habeant ⁊ femoralia portent. Capillos ſuos vſq; ad aures certis temporibus tondeant in rotundum. Officium diuinum faciant vt ſorores: excepto ꝙ ꝯuerſi ad officium beate virginis ⁊ mortuorum minime teneantur. Jeiunium ſeruare debeant vt ſorores. Liceat tamen abbatiſſe ſuper ieiunio regule cum eis eſtus vel itineris aut laboris alterius ſeu alia quauis rōnabili ⁊ honeſta cauſa miſericorditer diſpenſare. Informationi vero ⁊ correctioni viſitatoris capellanus ⁊ conuerſi per omnia ſint ſubiecti. Cui in ijs q̄ ad viſitationis officium pertinent: teneantur firmiter obedire.

De procuratore monaſterij ⁊ eius officio. Rubrica. xxi.

PRo poſſeſſionibus ⁊ redditi-
bus monaſterij modo debito pertractandis procurator vn⁹
prudens pariter ⁊ fidelis in ſingulis monaſterijs veſtri
ordinis habeatur: qui per abbatiſſam ⁊ conuentum con-
ſtitui ⁊ amoueri debeat ſicut videbitur expedire. Hic vero taliter in
ſtitutus de omnibus ſibi commiſſis receptis pariter ⁊ expenſis ab-
batiſſe ⁊ tribus ſororibus ad hoc per conuentum ſpecialiter aſſignatis
⁊ viſitatori cum voluerit rationem reddere teneātur. Et nihil omnino de
reb⁹ monaſterij vendere: commutare: obligare vel alienare quoquo mo-
do valeat: niſi de licentia abbatiſſe pariter ⁊ conuentus. Et quicquid con
tra hoc attentatū fuerit: irritum decernimus ⁊ inane. Poſſit tamen de
mobilibus parum valentibus aliqua parua ex cauſa licita de abbatiſſe li
centia interdum alijs elargiri. Poſſit etiam per viſitatorem cum expe-
dire videbitur amoueri.

De abbatiſſa ⁊ eius officio. Rubrica. xxij.

ELectio abbatiſſe libere perti-
neat ad conuentum. Confirmatio vero fiat per cardina-
lem cui fuerit iſte ordo commiſſus vel auctoritate ipſius.
Studeant aūt ſorores talem eligere: que virtutibus pol-
leat: ⁊ ſanctis moribus alijs preſit potius q̄ officio: ⁊ que cōmunitatē
ſeruet in omnibus vel in moribus: vt eius exemplo prouocate ſorores ex
amore magis ei obediant q̄ timore. Que ſingularibus amoribus ca-
reat: ne dum in parte plus diligit: in toto ſcandalum generet. Conſole-
tur afflictas: ſit refugium tribulatis: ne ſi apud eum remedia defuerint
ſanitatum: deſperationis morbus preualeat in infirmis. Que humiliter
⁊ charitatiue viſitet ⁊ corrigat ſorores ſuas: non precipiendo eis aliquid
quod ſit contra animam ſuam ⁊ veſtre profeſſionis formam. Non ſit p̄
ceps in precipiendo: ne ex indiſcretione precepti ponat peccati laqueū
animab⁹. Cui poſtq̄ confirmationem receperit quamdiu in officio per-
manſerit: ſorores vniuerſe necnon ⁊ familia exterior monaſterij pareant
⁊ obediant diligenter. Semel in hebdomada ad minus abbatiſſa ſoro-
res ſuas pro ipſarum monitione, ordinatione ⁊ reformatiōe teneatur ad
capitulum conuocare. Ubi ſm expreſſionem publicarum ⁊ cōmunium
negligentiarum atq̄ culparum pene miſericorditer imponantur. Confe
rat etiam cum omnibus ſororibus ſuis de ijs que occurrunt pro ſui mo-
naſterij vtilitate ac honeſtate tractanda. Sepe enim dominus quod me
lius eſt iuniori reuelat. Nullum oneroſum vel graue debitum contrahat
niſi per procuratorem de cōmuni conſenſu ſororū cum manifeſta neceſ-
ſitas hoc requirat. Reddat etiam de receptis ⁊ expenſis ſemel ad minus
ſingulis tribus menſibus coram conuentu vel ſaltem quattuor ſorori-
bus ab eodem ad hoc ſpecialiter deputatis debitam rationē. Officiales

monaſterij inſtituat de conſilio ⁊ aſſenſu conuentus vel maioris partis
ipſius. Sigillum vero conuentus cuſtodiri faciat ⁊ ſeruari ſm ordinatio
nem conuentus: ⁊ omnem litteram dirigendam ex parte eiuſdem con-
uentus prius coram conuentu in capitulo lectam ⁊ approbatam a maio
ri parte ſororum ibidem coram omnibus faciat ſigillari. Nulla etiam ſo
ror aliquas litteras dirigat ſeu recipiat niſi pmo eas abbatiſſa legat vel
ab alia ad hec conſtituta legantur. Studeat inſuper abbatiſſa ſorores re-
conciliare ſi aliquas ad inuicem ex aliqua cauſa vel occaſione contigerit
conturbari. Soror vero illa que verbo vel ſigno occaſionem turbatiõis
vel ſcandali alteri dederit: ſtatim anteꝗ̃ offerat mun⁹ orationis ſue deo
veniam petens a ſorore quam offendit coram ea humiliter ſe proſternat
rogans vt intercedat pro ſe ad dominum: quatenus ſibi culpaꝫ indulge
at quaꝫ cõmiſit. Illa vero memor verbi domini Niſi dimiſeritis ex cor
dibus veſtris: nec pater veſter celeſtis dimittet vobis: liberaliter iniuriã
remittat ſorori veniam poſtulanti. Monemus ſorores omnes ⁊ horta-
mur in domino ieſu chriſto: vt caueant ab omni ſuperbia, vanagloria, in
uidia, auaricia, cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi, detractione ⁊ murmura-
tione, diſſenſione ⁊ diuiſione ac omni vitio ꝓ quo poſſit diſplicere in ocu
lis veri ſponſi. Sed magis ſollicite coram deo ſeruare interiorem ⁊ exte-
riorem in omnibus puritatem ac ſemper inuicem habere mutue dilec-
tionis vnitatem que eſt vinculum perfectionis: vt in ea radicate ⁊ fun-
date poſſint agni domini noſtri ieſu chriſti nuptias cum prudentibus
virginibus introire.

¶ Qr nulla ex ſororibus accedat ad roma nã curiã perſonaliter. Rubrica. xxiij.

AD hoc vt diſcurſibus diſpẽdio
ſis materia ſubtrahatur: in virtute obediẽtie ſub pena ex-
cõmunicationis quam ipſo facto tranſgredientes vel nõ
parentes incurrant diſtricte precipimus: vt exceptis dũ-
taxat ſeruitialibus monaſteriorum illorum locorum in quibus romana
fuerit eccleſia conſtituta quãdiu ibi reſidentiam fecerit: nulla abbatiſſa ſo
ror vel ſeruitialis pro vlla neceſſitatis cauſa ad ſedem apoſtolicam per-
ſonaliter veniat vel accedat: niſi ſuper hoc per apoſtolicos apices vel
dicti cardinalis patentes litteras alicui ſpecialis licentia concedatur.

¶ De viſitatore ⁊ eius officio. Rubrica. xxiiij.

MOnaſteria huius religionis
ꝑ viſitatores q auctẽ formã ⁊ modũ a cardinali cui fuerit a
ſede aplica vſ ordo ꝯmiſſ⁹ recipiãt ſemel ad min⁹ ãnis ſin
gul' viſitẽt. Sane circa viſitationes hmõi illud eſt ſollicite

ꝓuidendũ: vt q̃cũq; vel generalis vel etiã alicubi aliq̃ſ ſpãlis ꝯſtituẽd⁹ fuerit viſitator: talis debeat conſtitui de cuius religioſa vita ⁊ morib⁹ noticia plena ⁊ ſecuritas habeatur. Qui cum ad monaſterium aliquod veniens fuerit introgreſſus: ſic ſe per omnia exhibeat ⁊ oſtendat: vt omnes de bono ad melius prouocet ⁊ ad dei amorem ⁊ intra ſe mutuam charitatẽ ſemper inflammet pariter ⁊ accendat. Et quando monaſterij clauſuram ad viſitandum intrauerit: duos religioſos ⁊ idoneos ſocios ſecuz ducat: qui videlicet ſocij ſimul maneant: ⁊ dum fuerint intra clauſtrum ab inuicem nullatenus ſeparent̃. Viſitator autem regula prius lecta ⁊ expoſita: ab abbatiſſa ſigillũ recipiat: qḋ ipſa ſibi aſſignare ⁊ abſolutionẽ ac ꝯceſſionẽ ab abbatiſſe miniſterio petere abſolute ac libere teneat̃. Que ſi cõmunem vitam non potuerit ducere vel noluerit: per eundem viſitatorem a ſuo regimine abſoluatur: niſi ſua mora in officio monaſterio diſpendioſa non eſſet ſed neceſſaria vel euidenter vtilis appareret. Abſoluatur etiam per eundez ſi alias non idonea vel inſufficiens ad monaſterij regimen videatur. Et hoc fiat ſecundum formam ⁊ modum quos a cardinali ſupra dicto receperit viſitator. Qui tam de ipſius abbatiſſe q̃ ſororum ſtatu ⁊ obſeruantia ſue religionis ab omnibus generaliter ⁊ ſpecialiter a ſingulis inquirat ſtudioſius veritatem. Et vbi aliquid reformandum vel corrigendum inuenerit: zelo charitatis ⁊ amore iuſticie cum diſcretione corrigat ⁊ reformet tam in capite q̃ in membris: ſicut melius viderit expedire. Exceſſus autem qui fuerit ſufficienter correctus a viſitatore: nullatenus iterum corrigatur. Qḋ ſi aliquid tale ſibi occurrerit quod per ſe nequeat emendare: ad ſuperiorem referat vt corrigatur ſicut expedit eius conſilio ac precepto. Caueat autem abbatiſſa ne a ſe vel ab alijs ſororib⁹ ſtatus ſui monſterij viſitatori aliquatenus abſcondatur: quia maluz eſſet iudicium ⁊ offenſa grauiter punienda. Immo volumus ⁊ mandamus: vt ea que ſecundum vite ſue formam ⁊ regularem obſeruantiam inſtituenda vel emendanda fuerint publice ac priuatim ſicut melius viderit faciendum viſitatori ſuggerant ⁊ proponant: cui teneantur in omnibus q̃ ad officium ſue viſitationis pertinent firmiter obedire. Que autem aliter fecerint: a viſitatore tam abbatiſſa q̃ alie debite prout conuenit puniantur. Omnes autem tam abbatiſſa q̃ ſorores conſiderent ⁊ caueant diligenter: vt nihil aliud q̃ amor diuinus ⁊ ſuarum ſororuz correctio ac monaſterij reformatio eas moueat ad loquendum. Modum autem loquendi viſitator cuſtodiat ſupradictum: vt videlicet aut cum omnibus aut cũ pluribus ſimul loquatur: vel ſecrete cum vna: alijs tamen ad minus duabus in aſpectu eius non longe ſedentibus: vt per omnia bone fame integritas conſeruetur: niſi ad locutorium cum vna vel pluribus loqui voluerit de ijs que ad officium ſuum pertinere noſcantur. Idem etiam viſitator tã capellanũ q̃ ꝯuerſos ⁊ ceteros de familia extrinſeca monaſterij viſitet: ⁊ i eis corrigat ⁊ reformet q̃ correctõis ⁊ reformatõis officio nouerit idigere. Penas tã a motiõis ꝑpetue a monaſterio licẽtiando ꝓfeſſos ad alia monaſteria vl' ordines ſicut viderit expedire q̃ alias prout culpe

granitas ⁊ qualitas exegerit imponendo. Ut autem non grauentur mo
naſteria in expenſis ⁊ viſitator omnem notam cuiuſpiam ſuſpitionis eui
tet: volumus omnino ꝙ viſitator de viſitationis officio quam citius cõ-
mode poterit ſe ſtudeat expedire: quanto rarius abſq; ſui officij diſpen-
dio poterit monaſterij clauſuram intrinſecus ingreſſurus.

¶ De cardinali huius religionis. Rubrica. xxv.

VErum ne obſeruantie preſen
tis regule ſiue formule ſupraſcripte quam vniformiter
vbiq; ab omnibus volumus ⁊ mandamus diligentius
obſeruari: pro defectu certi regiminis in poſterum rece-
dere vos contingat: aut ſub diuerſorum magiſterio viuendi modos in-
currere differentes: dilecto fri noſtro. J. ſancti Nicolai in carcere tullia-
no diacono cardinali gubernatori. protectori ⁊ correctori ordinis fratrũ
minorum curam ⁊ regimen veſtri ordinis necnon ⁊ perſonarum in eis
degentium ſcilicet capellanorum ⁊ conuerſorum ⁊ familiarium plene du
ximus cõmittenda. Statuentes vt ſub eius ⁊ aliorum cardinalium qui
fuerint pro tempore gubernationi. protectioni atq; correctioni eorundẽ
fratrum ordinis a ſede apoſtolica deputati obedientia ⁊ cura ⁊ regimi-
ne debeatis de cetero permanere: quibus teneamini firmiter obedire. Et
ipſi animarum veſtrarum ſollicitudinem gerentes ⁊ curam: eiſdem mo-
naſterijs ⁊ perſonis degentibus in eis capellanis. conuerſis ⁊ familie
tam per ſe ꝙ̃ per viros idoneos quotiens expedire viderint viſitationis
officium impendere ſtudeant corrigendo ⁊ reformando ibidem tam in
capite ꝙ̃ in membris que correctionis ⁊ reformationis officio nouerint
indigere. Inſtituant nihilominꝰ ⁊ deſtituãt: ordinent: ſtatuãt ⁊ diſponãt
put ſm deum viderint expedire.

¶ Ut regula non negligatur a ſororibus. Rubrica vltima.

VT autem vos in hac regula ſiue
formula tanꝗ in ſpeculo poſitis inſpicere: ne per obliuionẽ ali
quid negligatis: ſemel vobis in qualibet quindena legatur.
Et vbi vos inueneritis ea que ſcripta ſunt facere: agite gratias do bono
rum omnium largitori. Ubi autem ſibi quecunq; vident aliquid deeſſe
doleat de preterito ⁊ caueat de futuro: orans vt ei debitum dimittatur
⁊ in tentationem ne deinceps inducatur. ¶ Nulli ergo omnino hominũ
liceat hanc paginam noſtre conſtitutionis conceſſionis. confirmationis
⁊ abſolutionis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ
hoc attentare preſumpſerit: indignationem omnipotentis dei ⁊ beato-
rum petri ⁊ pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datũ apud

vrbem veterem quintodecimo calendas nouembris pontificatus noſtri anno tertio.

¶ Explicit regula ſecūda ſororum ordinis ſancte clare.

¶ Incipit ordo ad induendum nouiciam.

PRimo ante miſſam tunicis poſitis ⁊ corda ante altare dum celebratur miſſa nouicia ⁊ conſanguinee eius ſibi aſtantes ſtent coram altari tenentes candelas accenſas quas offerent poſt offertorium ſacerdoti. ¶ finita vero miſſa ſacerdos accedens illuc: abſolute incipiens dicat. ¶. ℣. Adiutorium noſtrū in no. do. ℞. Qui fecit. ¶. ℣. Sit nomē do. be. ℞. Ex hoc nūc. ¶. ℣. Domine exau. o. meā. ℞. Et clamor. ¶. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℞. Et cū. ¶ Oremus.

¶ Oratio.

DEus pater oīpotens qui per legiferū moiſen famulum tuum miniſtris eccleſie ſub typo paſſionis priſce legis precepta dediſti: hanc laneam veſtem quam ſancti patres noſtri ſanctus franciſcus ⁊ beatus antonius miniſtri eccleſie diuino amore ferre conſueuerunt ſancti✠ficare atq; bene✠dicere ⁊ cōſecrare tuo proprio ore digneris: vt hec ancilla tua que eā cupit induere exuta ab omni ſorde viciorū cū indumento ſanctarum virtutum ea induatur: quatenus ab omni perturbatione callidi inſidiatoris deinceps protecta: in eccleſia tua ſancta de die in diem renouetur. Per chriſtum dn̄m noſtrum.

¶ Poſtea ſuper ea que induenda eſt dicatur hec.

¶ Oro.

DEus qui abrahe famuli tui opere humano generi obedientie exemplar tribuiſti: concede huic ancille tue. ⁊ ſue voluntatis prauitatē frangere. ⁊ tuorum preceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per chriſtum dn̄m nr̄m.

¶ Oremus.

OMnipotens ſempiterne deus ꝓpitius reſpice ad preces eccleſie tue ⁊ huic ancille tue quā ad nouam grām vocare dignatus es fidem rectā. charitatem perfectā. humilitatē verā concede dn̄e vt ſit in ea ſimplex affectus ⁊ fortis. obediēa perſeuerans. pax perpetua. mens pura: rectum ⁊ mundum cor. voluntas bona conſcientia ſancta. cōpunctio ſpiritualis. virtus anime. vita imaculata. conſūmatio irreprehenſibilis. vt viriliter currens in tuū introire regnum feliciter mereatur. Qui cū patre ⁊. ſ. ſ. viuis ⁊ re. in ſecu. ſe. Amen. ¶ His expletis aſpgat ſacerdos nouiciam aqua benedicta. ¶ Poſtea ducant eam conſanguinee eius vſq; ad portā rote. ⁊ cum inceperint ingredi portā. ſi nouicia fuerit virgo. Incipit cantor añā. Ueni ſponſa chriſti ⁊c. Quā cantādo ducāt nouiciā ſorores ad altare intrinſecū qd̄ eſt in choro. ¶ finita añā dicat. ℣. Beati imaculati in via cū Gl̄ia pr̄i in octauo tono. ¶ Si vero nouicia nō fuerit virgo non cātet añā. Ueni ſponſa chriſti. nec. ℣. Beati imaculati, ſed cantet

aña. Ueni electa mea ⁊ ponam in te thronum meum alľa. ¶ Qua finita cantatur. ℣. Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te, in primo tono cum gloria patri ⁊ filio ⁊c. Et ſi neceſſe fuerit verſus ⁊ antiphona, reiterentur quouſqꝫ novicia ſit induta. ¶ Perueniens autem novicia ad altare genuflectat ⁊ iaceat proſtrata. Interim autem alique ſorores quandam palam extendentes noviciam pannis ſuis exuant. quam abbatiſſa vel alia loco eius vel etiam ſacerdos ſi intus fuerit ſtatim induat tunicis benedictis dicendo,

¶ Exuat te dominus veterem hominem cuꝫ actibus ſuis ⁊ induat te nouuꝫ qui ſecundum deum creatus eſt in iuſticia ⁊ ſanctitate veritatis.

¶ Qua induta dicat ſacerdos, ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo,

¶ Oremus.

DOmine ieſu chriſte paſtor bone qui animam tuam pro ouibus tuis poſuiſti fac hanc ancillam tuam ſacro habitu indutam ante tuuꝫ cōſpectum cum iuſticia viuere ⁊ ad miſericordiam tuam cum fructu bonoꝝ operum peruenire. Concede tribueqꝫ ei in fide obedientiaꝫ. in labore virtutem. in affectu deuotionem. in actu proſperitatem. in victu abundantiam. in pace leticiam in conuerſatione gratiam. in tribulatione patientiaꝫ. in languoribus ſanitatis tue medicinam: quatenus in hoc preſenti tempore per ſemitam iuſticie cum felicitate percurrat. vt te venturum iudiceꝫ in nouiſſima die cum magna hilaritate ſuſcipiat. Qui cum patre ⁊c.

¶ Poſt hec incipiat cantor hymnum. Ueni creator. ¶ Quo finito. dicat ſacerdos. ¶ ℣. Emitte ſpiritum tuum ⁊c. ¶ ℣. Poſt partum virgo. ¶ ℣. Ora pro nobis beate franciſce. ¶ ℣. Ora pro nobis beata Clara. ¶ ℣. Orate pro nobis omnes ſancti dei. ¶ ℣. Domine exaudi orationem meā. ¶ ℣. Dominus vobiſcum. ¶ Oremus.

¶ Oratio.

DEus qui corda fidelium ſancti ſpiritus illuſtratione docuiſti. da nobis in eodeꝫ ſpiritu recta ſapere. ⁊ de eius ſemper conſolatione gaudere.

¶ Alia oratio.

COncede nos famulos tuos queſumus domine deus perpetua mētis ⁊ corporis ſanitate gaudere: ⁊ glorioſa beate marie ſemper virginis interceſſione. a preſenti liberari triſticia ⁊ futura perfrui leticia.

¶ Alia oratio.

DEus qui eccleſiam tuam beati frāciſci meritis fetu noue prolis amplificas: tribue nobis. ex eius imitatione terrena deſpicere: ⁊ celeſtium donorum ſemper participatione gaudere.

¶ Alia oratio.

FAmulos tuos queſumus domine beate virginis tue Clare votiuā cōmemorationem recenſentes: celeſtium gaudiorum ſua facias in

terventione participes: ⁊ tui vnigeniti coheredes.

¶ Alia oratio.

OMnipotens ſempiterne deus qui nos omnium ſanctorum tuoꝝ merita ſub vna.tribuiſti celebritate venerari: queſumus vt deſideratam nobis tue propociationis abundantiam multiplicatis interceſſoribus largiaris. Per dominum noſtrum. ⁊c. ¶ V. Dominus vobiſcum. Benedicamus domino. ¶ Poſt hec erigat ſe nouicia ⁊ det pacem abbatiſſe ⁊ ſororibus aſtantibus. Poſtea due ſorores ducant eam per chorū ⁊ det pacem per ordinem ſicut ſtant in choro ſororibus vniuerſis.

¶ Ordo ad benedicendum velum.

PRimo ponitur velum ſuper altare dum celebratur miſſa. Qua finita miſſa: receptura velum aſtantibus ſibi aliquibus ſororibus ſi ſacerdos intus fuerit: genuflectat ante altare. Si vero ſacerdos extra fuerit: ante gradam. Alie vero ſorores tenentes candelas accenſas p ordinem ſtent in choro. Sacerdos autem accedens illuc: abſolute incipiat dicens. ¶ V. Dominus vobiſcum.

DOmine ieſu chriſte qui tegimen noſtre mortalitatis induere dignatus es: obſecramus immenſam tue largitatis abundantiā: vt hoc genus velaminis quod ſanctus pater noſter franciſcꝰ ad innocentie vel humilitatis indicium abrenūtiantibus ſeculo ſanxit tu ita bene ✠ dicere digneris: vt hec famula tua que hoc vſa fuerit te induere mereatur. Qui cum patre ⁊c.

¶ Poſtea ſuper eam dicat. ¶ Oremus

¶ Oratio.

DEus qui per coeternum filium tuum cuncta creaſti. quiqꝫ mundum peccatis inueteratum per myſterium ſancte incarnationis eius renouare dignatus es: te ſuppliciter exoramus vt eiuſdem domini noſtri ieſu chriſti gratiam ſuper hanc ✠ famulam tuam abrenūtiationem ſeculi profitentem clementer infundere digneris: per quā in ſpiritu ſue mentis renouata veterem hominem cum ſuis actibus exuatur ⁊ nouū qui ſm deum creatus eſt induere mereatur. Per eundem chriſtum. ¶ Poſt hec incipiat ſacerdos ſi voluerit vel due ſorores in medio chori ſequentem letaniam. ⁊ ſorores in choro reſidentes reſpondeant vniuerſe.

KYrieleyſon. Chriſteleyſon. ¶ Chriſte audi nos. ¶ Chriſte exaudi nos. ¶ Pater de celis deus Miſerere ei. ¶ fili redēptor mūdi deus. Miſerere ei. ¶ Spiritus ſancte deus. Miſerere ei. ¶ Sancta maria. Ora pro ea. ¶ Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines. Orate p ea. ¶ Omnes ſancti apoſtoli ⁊ euāgeliſte. Orate pro ea. ¶ Sancte franciſce.

Ora. ¶ Omnes ſancti confeſſores. Orate. ¶ Sancta Clara. Ora pro ea. Omnes ſancte virgines ⁊ vidue. Orate pro ea. ¶ Propitius eſto. Parce ei domine. ¶ Ab omni malo. Libera eam domine. ¶ Per myſterium ſancte incarnationis. paſſionis. reſurrectionis. ⁊ aſcenſionis tue. Libera eam domine. ¶ Peccatores. Te rogamus audi nos. ¶ Ut hanc famulā tuam ab omni tētatione eripere digneris. Te rogamus audi nos. ¶ Agnus dei qui tollis peccata mundi. Exaudi nos domine. ¶ Kyrieleyſon. Chriſteleyſon. Kyrieleyſon. Pater noſter. ¶ V. Et ne nos. R. Sed libera nos. ¶ V. Saluā fac ancillam tuā. R. Deus meus ſperātē in te. ¶ V. Mitte ei dn̄e auxiliū de ſancto. R. Et de ſyon tuere eam. ¶ V. Eſto ei dn̄e turris fortitudinis. R. A facie inimici. ¶ V. Nihil ꝓficiat inimicus in ea. R. Et filius iniqtatis nō apponat nocere ei. ¶ V. Dn̄e exaudi orationē. R. Et clamor meus. ¶ V. Dn̄s vobiſcū. R. Et cū. ¶ Oremus.

¶ Oratio.

Adeſto dn̄e oīpotens ſupplicationibus nr̄is ⁊ hanc famulam tuā cui in tuo ſancto noīe velū ſacrereligionis imponimus bene✠dicere dignare. ⁊ ꝑ interceſſionē beatiſſime ⁊ glorioſe virginis marie ⁊ beatoꝝ aplo ꝝ Petri ⁊ Pauli atq̄ beati Franciſci. ⁊ beate Clare. ⁊ aliorū omniū ſanctoꝝ fac eam ad obſeruantiā ſancti huius propoſiti peruenire. vt tribulationibus ⁊ anguſtijs indeficiens perpetua conſolatione valeat reſpirare. ⁊ iuſte ac pie ⁊ caſte per veram humilitatem in fraterna charitate fundata quod te donante promittit felici perſeuerantia compleat ⁊ ad vitam perficere mereatur eternam. Qui cum patre. ⁊c. ¶ Statim cantor incipiat hymnū Ueni creator. ¶ Interī ſacerdos dum cantatur hymnus imponat ſibi velum dicens. ¶ Exuat te dominus veterem hominē cum actibus ſuis ⁊ induat te nouū qui ſm deum creatus eſt in iuſticia ⁊ ſanctitate veritatis. ¶ Accipe ancilla chriſti ſanctum velum profeſſionis tue: ſacrum ſignaculum in perpetuū cum quo fideliter valeas peruenire ad regna celorum. Per chriſtum. ⁊c.

¶ Ad abbatiſſam.

Hanc ſponſam tibi trado vt vſq̄ in diem iudicij conſerues eam ſine macula in conſpectu regis altiſſimi reddas compotū ieſu chriſto. Qui cum patre ⁊c. ¶ Finito hymno dicat ſacerdos. ¶ V. Emitte ſpiritum tuum ⁊c. ¶ V. Poſt partum virgo. ¶ V. Signaſti domine ſeruū tuū frāciſcū. ¶ V. Ora pro nobis beata Clara. ¶ V. Orate pro nobis omnes ſancti. ¶ V. Domine exaudi. ¶ V. Dominus vobiſcum. ¶ Oratio. Deus qui corda fidelium. ¶ Oratio. Concede nos famulos. ¶ Oratio. Deus qui eccleſiam tuam. ¶ Oratio. Famulos tuos queſumus dn̄e beate virginis tue Clare. ¶ Oratio. Omnipotens ſempiterne deus qui nos omniū ſanctorum vt ſupra. ¶ V. Dominus vobiſcū. ¶ V. Benedicamus domino. ¶ His peractis erigat ſe ⁊ det pacem abbatiſſe. ⁊ ſororibus aſtantibus. ¶ Poſtea due ſorores deducant eam per chorum ⁊ det pacem per ordinem ſicut ſtant in choro ſororibus vniuerſis.

¶ Ordo ad benedicendū abbatiſſam.

PRimo electione facta ⁊ a viſitatore approbata: Cātor incipiat Te deum laudamus. cum quo proceſſionaliter deducant electam ad ecclesiam. ⁊ quouſqꝫ finiatur Te deum lau. coram altari iaceat proſtrata. ¶ Quo finito: dicat viſitator. ¶ V. Confirma hoc deus quod operatus es in nobis. R. A templo tuo quod eſt in hieruſalem. ¶ V. Dominus vobiſcum.

¶ Oratio.

ACtiones noſtras queſumus domine aſpirando preueni ⁊ adiuuando proſequere. vt cuncta noſtra oratio ⁊ operatio a te ſemper incipiat. ⁊ per te cepta finiatur. Per chriſtum. ¶ Poſtea reuertatur ad capitulum ⁊ det ibi ſigillum viſitator coram omnibus abbatiſſe. ⁊ mandet ſibi ꝑ obedientiā ꝙ exeq̄tur ex tunc iniūctuꝫ ſibi officiū. ⁊ ſororibus vniuerſis ꝙ obediant ei in oībus q̄ ad ſuū officiū ꝑtinebunt.

¶ Finis totius libri.

¶ Fuit preſens liber ſeu opuſculuꝫ in nobili ciuitate Salmantina per mandatū Reuerendi patris fratris Franciſci de ledeſma guardiani cōuentus fratrum minorū obſeruantie eiuſdem ciuitatis maximo cū labore vigilijſqꝫ cōpilatū ibidēqꝫ etiā Anno dñi. M.cccccvj. menſe Julij. ope ſpenſiſqꝫ honorabilis viri Joannis de porras īpreſſuꝫ. Cuius in preſentis libri ꝓſecutione quantus labor quantaqꝫ cura exactaqꝫ diligentia necnō charitatiua erga nos impenſa fuerit elemoſyna: vt a quolibet lectore hunc ſingulariter deo cōmendatum reddamus: hoc eius noticie tradimus.

¶ Deo gratias immenſas.

Cōtēta ī pſenti volumīe ſūt ſubſcripta.

¶ In primo tractatu.

¶ Prologus libri.
¶ Sūmariū oīum pontificum a principio ordinis vſqʒ ad pñs tēpus cū ſingulis coꝝ conceſſionibus.fo. 1.
¶ Quedam priuilegia quorum ⁊ ſi originalia non repiantur: oīmode ta veritatis eſſe cenſentur.fo. 18.
¶ Conceſſiones ordini noſtro viue vocis oraculo elargite.fo. 61.

¶ In ſcdo tractatu.

¶ Regula fratrū minoꝝ bulla nicolai.iij.roborata cum declaratiōe Innocentij.iiij.⁊ nicolai.iij.ſup eandem auteñ. fo. 1.
¶ Priuilegia aliqua ordini fratrū mi.indulta illa quoꝝ originalia ꝑ pleniori fide reperiri potuerunt.fo. 1.

¶ In tertio tractatu.

¶ Regula fratrum minorum.fo. 1.
¶ Regula prima ſeraphici patris noſtri franciſci. fo. 3.
¶ Teſtamentum eiuſdem.fo. 9.
¶ Declaratio gregorij noni ſup regulam fratrū minoꝝ.fo. 10.
¶ Declaratio gregorij decimi ſuper eandem.fo. 11.
¶ Declaratio clementis quinti.fo. 12.
¶ Declaratio Joannis.xxij.fo. 16.
¶ Expoſitio quattuor magiſtroꝝ ſuper eandē regulam.fo. 18.
¶ Expoſitio ſancti bonauenture.fo. 25
¶ Expoſitio fratris hugonis.fo. 45
¶ Expoſitio fratris Bartholomei de piſis.fo. 75
¶ Expoſitio breuis ſanctoꝝ patrum ordinis.fo. 94
¶ Ep̄la regule expoſitoria ſancti Bernardini.fo. 97
¶ Tractatus de preceptis eminētibus in regula.fo. 98.
¶ Tractatus ad elemoſynas pecuniarias licite ꝓcurandas.fo. 100.
¶ Tractatus de recurſu ad amicos ſpūales.fo. 101.
¶ Articuli fratris ioānis philippi de elemoſynarū pecuniariarū licita ꝓcuratione.fo. 104
¶ Tractatus de congrua ſolutione neceſſarioꝝ.fo. 106.
¶ Queſtiones vtiles ſuper regulā ſerena conſcientia intitulate. fo. 114
¶ Queſtiones.s.bonauenture determinātes nōnulla dubia mentes ſecularium frequenter contra ſtatum regularē mouētia.fo. 145.
¶ Tractatus ſup diſpenſatione fratrū minoꝝ in quo egregie ꝑtractatur an diſpenſatione ſuper regulam vtentes ſint tuti in cōſcia.fo. 156.
¶ Tractatus impugnatiuus ſtatus fratrū minoꝝ de obſeruātia.fo. 168
¶ Tractatus defenſoriꝰ eiuſdē ſtatus apologia noīatus.fo. 175
¶ Tractatus defenſorius obſeruantie a deuiantibꝰ ſub vmbra perfectionis ab illa.fo. 186.
¶ Diſputatio vtilis ad modū dialogi inter zelatorē ꝑpaupertatis ⁊ inimicum eius.fo. 201.
¶ Memoriale ordinis.fo. 207.
¶ Cōſtitutiones Martini.v.que alias martiniana vocātur.fo. 230.

Tabula.

¶ Conſtitutiões generales antique q̃ a quibuſdã farinerũ ab alijs autem .s. bonauenture nũcupantur. fo. 236.
¶ Conſtitutiones generales barchinonenſes. fo. 248.
¶ Ordinationes circa diuinũ officium. fo. 258.
¶ Tres epiſtole .s. Bonauenture aliqua de ſtatu fratrum minorum dilucidantes. fo. 261.
¶ Deuota quedã opuſcula beati patris noſtri franciſci. fo. 266
¶ Benedictiones ad ſacra ornamenta. fo. 270.
¶ Forma pfeſſionis nouicioꝝ. fo. 272. copioſius aũt. fo. 294.
¶ Ordinariũ cerimoniarũ diuini officij. fo. 277.
¶ Indutus planete. fo. 276.
¶ Prima regula .s. clare. fo. 279
¶ Scda regula ſoroꝝ ſancte clare. fo. 283
¶ Ordo ad induendũ nouiciam. fo. 291
¶ Ordo ad benedicendũ velum. fo. 292.
¶ Ordo ad benedicendũ abbatiſſam. fo. 293.
¶ Formale diuerſarum lrarum vt cõis ſcribendi modus ab omnibus obſeruetur. fo. 294.

Prologus tabule.

Singula in hoc libro contenta per tabulam infraſcriptam inuenire deſiderans ſequentē ordinem caute obſeruet. Quoniā in preſenti libro diuerſe ſunt materie: quia prim⁹ ſecunduſq; tractatus priuilegia ordinis cōplectūtur: tertius vero alia ad eumdem ordinē ſpectantia proſequitur: ideo priuilegiorum tabulam ab aliis diuiſimus. In qua talis procedendi modus aſſignatur. In qualibet alphabeti littera quedam dictiones in marginibus ponūtur: ſub quarum ſingulis omnia earū materiā attingētia annotātur: ut querenti clare patere poterit. In tertio autē tractatu cū aliis ad priuilegia nō ptinentibus ordinatim p alphabetū pceditur Eſt tamen aduertendum: q numerus in ſingulis tractatib⁹ allegatus foliū oſtēdit. Littera vero. A. ibi poſita principiū prime plane eiuſdē folii declarat. B. mediū. C. finem. D. vero principiū alterius plane. E. mediū. F. finē annunciat. Excepto ubi alie littere ponūtur quia tunc eadē littera in folio allegato reperitur. His diligentur a quolibet lectore conſideratis: ſtatim quicquid queſierit inueniet.

De littera. A.

Abſolutio.

Abſoluere pōt vicari⁹ gñalis quotiēs ſibi videbit oēs frēs ſuos ab vniuerſis peccatis. excōicatiōib⁹. irregularitatib⁹ ꝛ cēſuris, ac ab oib⁹ alijs caſibus generali miniſtro reſeruatis. 2. tra. fo. 5. E.
Abſolui pōt vicarius generalis a cōfeſſore p eū eligēdo ab oibus excōicatiōib⁹ ꝛ irregularitatib⁹. 2. tra. fo. 5. E.
Abſoluere poſſunt prelati frēs ſuos de ꝯſilio diſcretoꝝ a ſentētijs excōicationū etiam ſi ante vel poſt ſuſceptū habitū deliqrint. 2. tra. fo. 19. C
Abſolui pñt frēs a plātis ſuis ab excōicatiōe ꝓpter manuū īiectiōnē in ſocium: niſi ſit atrox iniuria. 2. tra. fo. 20. A.
Abſoluere pñt generalis ꝛ puinciales frēs ſuos ab excō. ꝓpter iniectiōnē manuū in ſe ipos. 2. tra. fo. 20. B. ꝛ fo. 118. E.

Tabula.

Abſoluendi lnia ⁊ diſpenſandi p̄latis ordinis ɔceſſa nō intelligit̄ de enormibus exceſſibus ⁊ romano pon. reſeruatis. 2. tra. fo. 19. D

Abſolui pñt ad ordinē veniētes a quacūq; excōicatiōe quā i ſeculo incurrerunt ſatiſfactione premiſſa. 2. tra. fo. 10. B. ⁊ fo. 95. E.

Abſoluti nouicij ab excōicatiōib⁹ niſi in eodē ordine ꝓfeſſionē fecerint in eaſdē ſnias relabuntur. 2. tra. fo. 57. B.

Abſoluere poſſunt ſubditos ſuos cuſtodes ⁊ guardiani vt veri coꝝ p̄lati. 2. tra. fo. 56. C

Abſoluere pñt ꝓuinciales ⁊ cuſtodes frēs ſuos ac alios vndecūq; venientes indigentes abſolutiōe. 2. tra. fo. 56. f. ⁊. 97. lfa. I.

Abſolui pñt generalis, ꝓuinciales ⁊ cuſtodes a ſuis ɔfeſſoribus ab oib⁹ de qb⁹ ipi ſubditos ſuos pñt abſoluere. 2. tra. fo. 57. A. ⁊ fo. 97. lfa. K

Abſolui pñt tam frēs q̄ qcūq; alij a qualibet cenſura quā ꝑpter reformationē cōuentuū vel domoꝝ fratrū ɔuentualiū vſq; ad tp̄s alexādri. 6. incurrerunt. 2. tra. fo. 43. A.

Abſoluere pñt ꝓuinciales ſubditos ſuos excōicatos ex ꝑticipatione cū excōicatis qñ ſnia eſt aggrauata. 1. tra. fo. 61. B.

Abſolui pñt frēs eorūq; nouicij plenarie ab oib⁹ exceſſibus ⁊ culpis ſuis ſemel in vita ⁊ in mortis arti. 2. tra. fo. 65. B. ⁊. fo. 104. lfa. K

Abſolui pñt frēs plenarie ꝑ p̄latos ſuos ab vniuerſis peccatis ſuis i feſto natiuitatis dñi cuiuſlibet āni ⁊ in mortis articulo. 2. tra. fo. 131. E.

Abſoluere pñt p̄lati ⁊ alij quibus ipi ɔmiſerit ſubditos ſuos a qbuſcūq; cēſuris ⁊ caſibus etiā aplīce ſedi reſeruatis que vſq; ad illius bulle datam ɔmiſerūt. certis. exceptis. 2. tra. fo. 43. C.

Abſoluendi ⁊ diſpēſandi ɔceſſa facultas p̄latis ordinū predicatorū ⁊ minoꝝ reſtringit̄ ad ſolos magiſtrū ⁊ miniſtrū generales eorūq; vicarios. 2. tra. fo. 65. C

Abſoluere nō pñt p̄lati frēs ſuos in caſib⁹ ibi exp̄ſſis. in ceteris. aūt ſic. 2. tra. fo. 59. f. ⁊ fo. 98. lfa. R.

Abſolui nō pñt frēs ab alijs q̄ a miniſtris in caſibus eiidē reſeruatis niſi cum ipſoꝝ lnia. ꝑmo tra. fo. 54. C.

Abſoluere pt̄ plenarie frēs minores etiā nouicios ac ſancte cla. ſorores ⁊ tertij ordinis frēs eorūq; oium ſeruitiales in mortis articulo ɔſti. cōfeſſor ab eis electus: ab oibus etiā caſib⁹ ⁊ cenſuris ſedi ap. reſeruatis quā grām conſequūtur ſi ɔfeſſorem eligere nō potuerint ſeu obliti fuerint. primo tra. fo 61. C. ⁊. 64. B

Abſolui pñt frēs in mortis articulo etiā de ijs pro quibus eēt ſatiſfactio faciēda dū tñ ꝑ alios hmōi fiat ſatiſfactio. 2. tra. fo. 81. A.

Abſoluere pñt ꝓuinciales ſorores ſancte cla. ꝑ iniectiōe manuū i ſe ipas ⁊ in eoꝝ abſentia ipaꝝ confeſſores primo tra. fo. 35. f

Abſoluere pñt monialiū. ſ. clare ſeruitiales a qbuſcūq; cen. earū vicarij vel confeſſores primo tra. fo. 49. A.

Abſoluere pñt ꝓuinciales ⁊ cuſtodes ſubditos ſuos ac moniales. ſ. clare ⁊ tertij ordinis frēs ⁊ ſorores i aliq̄ crimīe hereſis ſeu apoſtaſie lapſos ⁊ relapſos primo tra. fo. 65. f.

De littera.A.

Abſoluere pñt frēs tam forēſes ꝙ̄ ciues ſeculares ſibi ꝯfitentes: a caſibꝰ ſibi a dioceſanis locoꝝ conceſſis.2.tra.fo. 30.C.

Abſoluēdi ⁊ diſpenſandi ptãs ab ordinarijs fribus cum ſubditis ſuis cōceſſa ꝑ mortē ipſoꝝ ordinarioꝝ nō expirat.2.tra.fo. 29.C.

Abſoluere pñt frēs quoſcunqꝫ forēſes ſibi ꝯfitētes in ordinarij abſentia a quibuſlibet ſententijs ac vota que ipſe ordinarius poterat cōmutare .2.tra.fo. 45.B.

Abſoluere pñt frēs in ꝑtes paganoꝝ ꝓficiſcētes quoſcūqꝫ fideles excōicatos quos ibi inuenerint.1.tra.fo. 20.C.

Abſoluere nō pñt frēs ſibi ꝯfitentes ſeculares a caſibꝰ ep̄is reſeruatis: q ibi explicātur.2.tra.fo. 127.B.

Abſoluere pñt frēs in mortis articulo ſibi ꝯfitentes ſclares etiā a caſibꝰ reſeruatis.2.tra.fo. 127.B.

Abſoluere pñt frēs mulieres monaſteria monialiū intrātes etiaꝫ ſi malo animo hoc facerent.1.tra.fo. 64.f

Abſoluere pñt frēs diſcurrētes hoſtiliter ⁊ terras eccl'ie inuadētes dūmō non fuerint principales in ꝯſilio auxilio vel fauore dãdis.1.tra.fo.64.f.

Abſoluere pñt frēs ſclares ſibi ꝯfitētes ab excōicatiōe iuris nō reſeruata excepta manuū iniectionis.1.tra.fo. 65.B.

Apoſtatas frēs pñt generalis ⁊ ꝓuinciales ad ordinis diſciplinā nō obſtāte quarūcūqꝫ lrarū efficacia reuocare.2.tra.fo. 15.f. Apoſtata

Apoſtate extra obiam euagantes pñt a prelatis excōicari ſecūdo tractatu.fo. 17.E.⁊ fo.58.A.⁊ fo.90.f.

Apoſtatātes ab ordine pñt frēs cape ⁊ incarcerare.2.tra.fo. 37.f.

Apoſtatas ordinis retinētes etiā ꝑtextu quarūuis lrarū grauiſſimis ſūt penis aſtricti.2.tra.fo. 27.f.⁊ fo.100.lra.A.

Apoſtatas ordinis excōicatos a ſuperioribꝰ ſuis tenēt eccl'iaꝝ prelati a fribus requiſiti publicare.2.tra.fo. 37.E.

Apoſtatātes frēs ab obſeruātia non pñt parētibꝰ ſuis vel ꝓpinquis aliquo modo ſuccedere.2.tra.fo. 52.f

Apoſtate frēs ⁊ crimīnoſi pñt a ꝓlatis abſqꝫ alicuiꝰ excōicatiōis vinculo tormētis ſubijci cū ꝯſcītia ⁊ aſſenſu duoꝝ fratrū ordinis.2.tra.fo.91.f.

Approbāt ⁊ ꝯfirmāt a iulio.2.oīa priuilegia ⁊ indulta per cōſiliū ⁊ quoſcūqꝫ ſūmos pon.ordini minoꝝ ꝯceſſa.2.tra.fo. 42.f. Approbatō

Approbatio ⁊ ꝯfirmatio litterarum grego.9.circa ꝓtectorem ordinis.2.tra.fo. 54.E.

Approbatio ⁊ ꝯfirmatio ac de nouo ꝯceſſio oīum priuilegioꝝ ⁊ grarum ordini minoꝝ ꝯceſſarū a ſixto.4.facta.2.tra.fo. 59.D.

Approbatio ⁊ ꝯfirmatio oīum priuilegioꝝ noſtro ordini ꝯceſſoꝝ ꝑ verba de nouo ꝯcedimꝰ a ſixto.4.facta: non intelligit̃ de priuilegijs al's reuocatis.2.tra.fo. 43.B.

Approbat̃ ⁊ cōfirmat̃ a marti.5.decretū ꝯſtātien. inſtituēs obſeruātiā fratrum mi.2.tra.fo. 36.C.

Approbatur bulla ꝯcordie inter ꝯuētuales ⁊ obſeruātes ⁊ inuiolabiliter obſeruari precipitur.2.tra.fo. 41 B.⁊ fo.14.D.

Tabula.

Approbatio ⁊ ꝯfirmatio lr̃arum martini.4.de ꝓcuratore inſtituendo cõ ſtitutione Jo.xxij.non obſtãte.1.tra.fo. 39.D.

Approbantur ⁊ confirmantur litere Pij.2.⁊ Pauli etiam.2. ac ſixti.4. Innocentijqꝫ.8.inhibẽtes frẽs ꝯuẽtuales vel quaſlibet alias ꝑ ſonas frẽs de obſeruantia ſine ſuoꝝ p̃latoꝝ lnia poſſe recipe.2.tra.fo. 14.A

Appellare non poſſunt frẽs a correctiõe ſuorum prelatorum iuſta vel iniuſta,2.tra.fo. 126.A.

¶ In tertio tractatu.

Abdicatio ꝓprietatis in regula fratrũ minoꝝ impoſita licita eſt ⁊ meritoria.3.tra.fo. 5.E.

Abdicatio omnimode ꝓprietatis renũciationẽ vſus rerum non inducit. 2.tractatu.fo. 5.F.

Abſoluere non poteſt ſacerdos frẽs ſine ꝓuincialis vel cuſtodis licentia 3.tra.fo. 68.A.

Abſolutio plenaria vel ſimilis a ſũmo pon.fribus facta:an liberet eos a recurſu ad miniſtros ꝓ peccatis.3.tra.fo. 68.C.

Abſolutio plenaria vel ſimilis nõ ꝯcedit frib⁹ facultatẽ confitendi abſqꝫ ſuoꝝ p̃latoꝝ lnia 3.tra.fo 68.C

Abſolutionẽ peccatoꝝ ꝓ quib⁹ ad ipos eſt recurrendũ pñt miniſtri cuſtodibus vel alijs diſcretis fribus ꝯmittere.3.tra.fo. 67.F.⁊ fo.90.C

Abſoluere non poteſt aliquis frater a caſib⁹ ꝓuincialib⁹ reſeruatis ſub grauiſſimis penis.3.tra.fo. 155.D.

Abſoluere non poteſt inferior prelatus a penitentia impoſita per eius ſuperiorem.3.tra.fo. 158.E.

Abſolutio reuelantiũ accuſatorũ noĩa ad quẽ ꝑtineat.3.tra.fo. 159.C

Abſolui põt miniſter generalis ab officio ex aliquibus cauſis ibi poſitis. 3.tra.fo. 91.E.

Abſtinentie perfecte ꝓfeſſores carnibus abſqꝫ neceſſitate veſci nõ debẽt. 3.tra.fo. 30.B.

Abſtinere debẽt frẽs a quolibet contrario ex ꝓpriationi in regula ꝓmiſſe.3.tra.fo. 14.D.

Abſtinere debent fratres ab omni verbo ⁊ ſigno ⁊ huiuſmodi quo poſſit ab aliquo iudicari eoſdem in pecunia aliquam habere ſeu ꝑtendere auctoritatẽ.3.tra.fo. 102.F.

Accuſare ſuos p̃latos qui poſſint vel nõ.3.tra.fo. 184.F.

Ad amicũ ſpũalem apud quem eſt depoſita pecunia:pro ſuis neceſſitatibus licite poſſunt frẽs habere recurſum.3.tra.fo. 10.F.⁊ fo.55.E.

Ad amicos ſpũales recurrendo fratres in omnibus ſic ſe gerere debent ꝙ cunctis manifeſtent in pecunia ſicut nec habent penitus nil habere 3.tra.fo. 14.A.

Ad amicos ſpũales vel ad dantes pecunias ꝓ nullis alijs cauſis ꝙ̃ i declaratiõe nicolai.3.poſitis etiã eiuſdẽ declaratiõis modificationib⁹ ſeruatis pñt frẽs recurrere.3.tra.fo. 14.A.⁊ fo.85.E.

Ad amicos ſpũales ꝓ mutuo contrahendo fratres recurere non poſſunt 3.tra.fo. 58.B.

Ad amicos ſpirituales pro quibus neceſſitatibus liceat recurrere tertio

De littera. A.

tractatu, fo. 103. B.

Ad loca monaſteriorum monialium vbi ſeculares accedunt poſſunt fratres de licentia ſuorum prelatoꝛuꝫ declinare. exceptis monaſteriȷ̄s. s. clare. 3. tra. fo. 11. D.

Admonitões q̄ docēt bonū facere i rła poſite ſūt. 12. ⁊ q̄ ſint. 3. tra. fo 99. E

Admonitiones que docent malum fugere in regula poſite ſunt, 6. ⁊ que ſint. 3. tra. fo. 99. F.

Ad quem laborem fratres ex ſue regule profeſſione teneantur tertio tractatu. fo. 36. B.

Adrianus papa quintus: quo anno ad pontificatum eſt aſſumptus. primo tractatu. fo. 7. E.

Affectū nullum pecuniarū vel denarioꝛum fratres de neceſſitate ſalutis habere tenētur. 3. tra. fo. 104. B

Alexander. 4. quo āno ad pontificatū ſit electus ⁊ que priuilegia nr̄o ordini ꝯceſſerit. 1. tra. fo. 4. E.

Alex. 5. quo anno ad ponti. ſit aſſūptus. 1. tra. fo. 11. B.

Alex. 6. quo tempore in ſummū pon. fuerit electus, ⁊ que ordini conceſſit. primo tra. fo. 17. A.

Alienari vel ꝯmutari non pn̄t res q̄bus frēs vtūtur abſq̄ ꝓtectoris auctoritate vel ꝯſenſu. 3. tra. fo. 21. C.

Aliqua ꝯſiderāda circa elemoſynas ꝯceſſas pro labore in miſſis celebrandis. 3. tra. fo. 198. D.

Amicus ſpūalis ad quē frēs ꝑ ſuis neceſſitatibꝰ pn̄t recurrere quis proprie dicatur. 3. tra. fo. 101. F

Amicꝰ ſpūalis pecuniā apud eū ꝑ iminētibꝰ fratrū neceſſitatibꝰ depoſitā debet in eoꝝ neceſſitatibꝰ occurrētibꝰ expēdere. 3. tra. fo. 10. E.

Amicus ſpūalis vel quilibet aliꝰ cui eſt ꝯmiſſa pecunia ꝑ fratum neceſſitatibus pōt eiuſdem pecunie expenſionē aliȷ̄ ꝯmittere niſi contrarium de voluntate dn̄i p̄ſumatur. 3. tra. fo. 20. E.

Amicꝰ ſpūalis nō pōt pecuniā ꝑ aliquo certo vſu determinatā in aliū cōuertere: abſq̄ expreſſo vel p̄ſumpto dn̄i ꝯſenſu. 3. tra. fo. 85. C.

Amor charitatis fortior eſt amore carnali. 3. tra. fo. 39. B.

Annus ꝓbatiōis alicuius nouiciȷ̄ qn̄ dicatur completꝰ: ⁊ quō debeat computari. 3. tra. fo. 48. A

Appropriare quid ſit. 3. tra. fo 11. C. ⁊ fo. 61. C.

Approp̄are ſibi locū i q̄ ꝑ obiaꝫ moratur frēs dici nō pn̄t. 3. tra. fo. 64. D.

Apoſtata quō ⁊ qn̄ frater minor dicatur. 3. tra. fo. 48. D.

Apoſtata ad ordinē volēs redire: nō eſt repellendꝰ. 3. tra. fo. 138. A.

Apoſtate qui dicātur. 3. tra. fo. 164. C.

Aſſūptꝰ ad ep̄atū frater minor: an ſit tutꝰ in ꝯſcia. 3. tra. fo. 28. E

Auctoritas ſedis apo. requiritur vt ꝯtractꝰ vēditiōis vel ſimiles ꝑ amicos ſpūales licite poſſint fieri. 3. tra. fo. 61. E.

Auctoritas ſūmi pōtificis quanta ſit. 3. tra. fo. 170. D.

Auctoritas guardiani remanet penes ſuum vicarium ipſo exeunte conuentum. 3. tra. fo. 229. D.

Tabula.

¶ De littera. B.

Benedictio.

Benedici ⁊ conſecrare facere poſſunt fratres cimiteria ſua per quē-cunq; maluerint antiſtitē: ſi ordinarij requiſiti hoc facere denegauerint. 2. tra. fo. 17. C. ⁊ fo. 89. B.

Benedicere poſſunt fratres ſacerdotes paramenta altaris ⁊ alia diuina ornamenta corporalibus tm̄ exceptis. i. tra. fo. 63. B.

Benedicere corporalia poſſunt generalis ⁊ prouinciales primo tractatu fo. 65. C.

¶ In tertio tractatu.

Baptizare poteſt aliquem frater minor in caſu extreme neceſſitatis ⁊ non alias. 3. tra. fo 94. A

Benedicere corporalia ſolū vicarijs ꝓuincialibus eſt licitū. 3. tra. fo. 227. E

Benedictus. ii. quo anno ad ponti. fuerit aſſumptus. ⁊ que ordini mi. cō ceſſit. i. tractatu fo. 9. E.

Bn̄dict⁹. 12. quo tpe ſummi pon. apicē adeptus ſit. i. tra. fo. 10. C.

Bn̄s. 13. qn̄ in ſummi pon. fuit electus. i. tra. fo. 11. B.

Bona mobilia fratrum minorum pertinent imediate romane eccleſie. 3. tractatu fo. 25. B.

Bona neceſſaria habere in cōmuni an ſit melius ꝙ elemoſynā petere vel econtra. 3. tra. fo. 38. B.

Bona aliqua q̄ boni inter malos viuētes cōſequūt. 3. tra. fo. 153. E.

Bonū triplex habet homo qđ offerat deo. 3. tra. fo. 158. A.

Bonifacius. 8. quando ſummū ponti. aſſumpſerit ⁊ que ordini minorum conceſſerit. i. tra. fo. 9. C.

Bonifacius. 9. quo anno in ſummū pon. ſit aſſumptus. i. tra. fo. 11. A.

Breuitatem in ſermonibus fratrum ſeruari debere quomodo intelligat 3. tractatu fo. 41. D.

¶ De littera. C.

Canonica portio.

Canonica portio non debetur a fratribus de ornamentis ⁊ libris ⁊ alijs pro cultu diuino ſibi datis. 2. tractatu fo. 58. E. ⁊ fo. 86. B.

Canonica portio nō debetur a fratribus de ſibi relictis ad determinatos vſus. 2. tra. fo. 60. B

Canonicam potionē ſoluere non debent fratres de candelis que ad manus eius dantur. 2. tractatu fo. 60. B. ⁊ fo. 127. E. ⁊ fo. 98. littera. A.

Canonicam portionem ſoluere non tenuntur fratres de illis que extra eccleſias ſuas eligentes ſepulturam ſibi legauerunt. 2. tra. fo. 60. B. ⁊ fo. 98. littera. N.

Canonicam portionem attingentis cōuentiones ⁊ pacta inter fratres ⁊ clerum inita ſunt ſeruanda. 2. tra. fo. 6 B. ⁊ fo. 98. lra. N.

Canonicam portionem ſoluere non tenentur fratres de ſibi relictis etiam ſi ex precepto apoſtolico vel alterius de pie legatis ſeu relictis aliqua portio veniret ſoluenda. 2. tra. fo. 60. C. ⁊ fo. 98. littera. O.

De.littera.C.]

Canonicam poꝛtionē aliquibus ſoluere fratres minoꝛes nullatenus ſunt aſtricti.2.tra.fo. 76.B.

CApitulum generale debet congregari a vicario generali in fine trienniȷ ſui: ⁊ modus circa idem habendus.2.tra.fo. 5.B. Capitulū.

Capitulo generali debent intereſſe vicariȷ prouinciales ⁊ diſcreti.2.tractatu.fo. 5.B.

Capitulum generale debet ſupplere voces vicarioꝝ vel diſcretoꝝ deficientium.2.tra.fo. 5.B.⁊ fo.5.E

Capitulum congregare poteſt vicarius generalis quotiens ſibi videtur ⁊ ſuos ſubditos conuocare ⁊ que ſue familie viderit neceſſaria (ſicut miniſter generalis poterat) ſtatuere ⁊ oꝛdinare.2.tra.fo. 28.D.

Capituli generalis fratrum de obſeruantia ſtatuta qualia debent eſſe.2.tractatu.fo. 28.E.

Capitulum generale poteſt declarare in quibus locis ieiunia regule in cibis quadrageſimalibus debeant obſeruari.2.tra.fo 28.E.

Capitulum pꝛouinciale in ſingulis pꝛouinciȷs tantum bis in triennio tenentur fratres celebꝛare.2.tra.fo. 45.E.

COnfiteri nō poſſunt fratres aliȷs ꝙ pꝛelatis ſuis vel fratribus ſui oꝛdinis de ipoꝝ licentia.2.tra.fo. 58.D. Confeſſio.

Confiteri poſſunt fratres itinerantes quibuſcunqȝ maluerint ſacerdotibus tam alterius religionis ꝙ ſecularibus de licentia ſuoꝛum pꝛelatoꝛum.2.tra.fo. 45.D.

Confeſſiones fratrum ſuoꝛum audiendo fratres tam pꝛelati ꝙ ſubditi ea auctoꝛitate qua minoꝛes penitentiariȷ in romana curia funguntur.2.tra.fo. 85.E.

Confeſſiones fratrū ipis inuitis eccleſiarū pꝛelati non poſſunt audire: vel ad egrediendum cū ipis pꝛoceſſionaliter extra ciuitates ⁊ alia hmōi compellere.2.tra.fo. 58.D. ⁊ fo. 103.littera.D.

Confeſſiones audire fratres ab oꝛdine eiecti vel egreſſi non poſſunt.2.tractatu.fo. 37.A.⁊ fo.58.A.

Confeſſoꝛes fratrum ⁊ ſecularium perſonarum ſuos ſubditos inſtituere poteſt vicarius generalis ⁊ inſtitutos priuare.2.tra.fo. 5.E.

Confeſſoꝛes ſibi eligere pꝛetextu cruciate abſqȝ pꝛelatoꝛum ſuoꝛū licentia fratres nō poſſunt.1.tra.fo. 56.D.

Confeſſiones monialium audire fratres a quoqȝ non poſſunt compelli.2.tra.fo. 57.C.

Confeſſiones ſoꝛoꝛum tertiȷ oꝛdinis vel quarumlibet aliarum nulli fratrum minoꝛum de obſeruantia abſqȝ ſui pꝛelati licentia eſt licitum audire.2.tra.fo. 74.A.

Confeſſiones fratrum ⁊ ſoꝛoꝝ tertiȷ oꝛdinis in eoꝝ domibus poſſunt fratres audire.2.tra.fo. 97.lfa. C.

Confeſſoꝛem ⁊ viſitatoꝛem poſſunt deputare generalis ⁊ pꝛuinciales fratribus ⁊ ſoꝛoꝛibus tertiȷ oꝛdinis.2.tra.fo. 32.E.

Confeſſoꝛes ſoꝛoꝛum tertiȷ oꝛdinis illarum clauſtra vel officinas intra-

re nō pñt niſi cum alterius bone fame perſone ſociate ſecundo tracta tu fo. 39.E.

Confeſſores ſecularium qualiter a prelatis ordinis ſint deputandi.2. tractatu.fo. 126.E.

Confeſſores fratres deputati poſſunt libere hmōi officium abſq̧ alicuiꝰ licentia exercere.2.tra.fo. 126.E.

Confeſſiones fidelium in terris ſarracenorum cōmorantium fratres pñt audire.2.tra.fo. 120.B.

Confeſſiones ſuorum familiarium ⁊ aliorum ad ſe venientium fratres de licentia ſuorum prelatorum poſſunt audire.2.tra.fo. 85.D.

Confeſſores fratres quicōmode epiſcopis ſe pñtare nequeunt ⁊ eoꝝ caſus petere auctoritate epiſcopali in eo caſu poſſunt vti.primo tractatu fo. 61.D.

Confeſſores fratres epiſcopis preſentati ⁊ ad aliam dioceſiꝫ tranſlati poſtea ad eandem reuertentes non tenentur iterum eiſdem ſe preſentare. primo tra.fo. 61.D.

Confeſſiones audiendi licentiam dioceſanis negantibus vel infra triduum non concedentibus poſſunt fratres ad hoc a prelatis ſuis deputati huiuſmodi officiuꝫ auctoritate apoſtolica licite exercere ſecundo tractatu.fo. 127.A.

Confeſſiones audiendi licentia fratribus data morte dioceſanorum non expirat.2.tra.fo. 127.A.

Confeſſiones ſecularium ſine parrochialium preſbyterorum licentia fratres ad hoc deputati libere audire poſſunt.1.tra.fo. 26.E.

Confeſſiones ſecularium fratres audientes non plus auctoritatis in hoc habent q̄ preſbyteri parrochiales.2.tra.fo. 127.A

Confitentes ſibi ſeculares fratres debent monere q̧ ſalteꝫ ſemel in anno ſuis ſacerdotibus cōfiteantur.2.tra.fo. 127.D.

Confiteri fratribus poſſunt ad eorum predicationes audiendas accedentes.2.tra.fo. 25.B.

Confeſſiones ſecularium tam forenſium q̄ ciuiū fratres ad hoc deputati poſſunt audire.2.tra.fo. 30.C.

Confeſſos fratribus licentiam generalem audiendi confeſſiones habentibus iterum eadem peccata proprio ſacerdoti confiteri affirmantes teneri per inquiſitores vt heretici poſſunt puniri.2.tra.fo. 61.B

Confeſſiones ſecularium attingentes articuli quidam editi a Joanne de poliato reprobantur.2.tractatu.fo. 36.A. ⁊ fo. 83.E.

Confeſſiones forenſium frēs ad hoc deputati poſſunt audire ⁊ cum eis ꝓut ibi patet in aliquibus diſpenſare.2.tra.fo. 45.B.

Confeſſores fratres non tenentur ſecularibus ſibi confitentibus conſcientiam de decimis non ſolutis facere: neq̧ propter hoc ab eorum abſolutione debent ceſſare.1.tra.fo. 62.D.

Cōſeruatio

Conſeruationem fratrum minorum per eorum priuilegia conceſſam tenetur quilibet capax perſona de iure ſub exco.pena ſuſcipere

De littera.L.

2.tractatu,fo. 43.B.

Conſeruatores ordinis qui poſſint eſſe ⁊ de eorum officio ⁊ poteſtate.2. tractatu fo. 61.f.

Conſeruare tenentur quilibet prelati fratres ab eis requiſiti iuxta tenorē ſuorum priuilegiorum,2,tractatu fo. 105.littera,D. ⁊ fo. 115.

Conſeruatio priuilegiorum fratrum ordinum mendicantium contra cõſtitutionem ſuper cathedram Bonifacij.8,conceſſorum cõmittitur protectoribus eorundem ordinum.2.tra.fo. 109.D.

Conſeruatores ordinis inſtituuntur archiepiſcopus compoſtellanus,⁊ epiſcopi vlixbonenſis ⁊ zamoreñ.qui precipiuntur vt conſtitutionem inter cunctas bene,ii,ſuper confeſſionibus ⁊ predica.faciant obſeruari 2.tra.fo 128.C.

Conſeruatores ordinis contra eius moleſtatores inſtituũtur archiepiſcopus bracbareñ ac epiſcopi Legioneñ ⁊ Mindonieñ ſecundo tractatu folio. 128.f.

Conſeruatores fratrum ⁊ cõuentuum prouincie ſancti Jacobi concedũtur archiepiſcopus compoſtellanus ⁊ epiſcopus ſalmanti.ac eiuſdem ciuitatis ſcholaſticus,2.tra.fo. 129.E.

Conuentiones ⁊ pacta inita per guardianos.cuſtodes.vel alios fratres in preiudicium ordinis ſeu eius conuentuum contra priuilegia ſua; ſine generalis prouincialis vel capituli licentia aut approbatione ſũt nulla ⁊ irrita,1.tra,fo. 28,A.⁊.2,tra.fo.49.A.

¶In tertio tractatu.

CAlciamentũ ꝓprie dicitur quicqd operit pedes,⁊ q̃ eius appellatione veniant.3.tra,fo. 19.f.⁊ fo.125.D.

Calciamenta portandi quando dicatur vera neceſſitas vel non.tertio tractatu fo. 29.E.

Calciamenta cũ cuius licentia vel diſpenſatione fratres portare poſſunt 3.tra,fo. 125.f.

Calices ⁊ patenas argenteas habere fratres pro cultu diuino non ē contra regulam dummodo non ſint exceſſiue quantitatis.tertio tractatu fo. 98.B.

Calixtus,3.quo anno in ſummũ ponti.fuerit electus:⁊ q̃ priuilegia ordini minorum conceſſit,1.tra.fo. 13.C.

Cantus fractos an teneantur fratres ex regula euitare,3.tra,fo, 126.E.

Canonizatio be.patris noſtri franciſci.3.tra.fo. 208.B.

Canonizatio.S.Antonij de padua.3.tra.fo. 208.D.

Canonizatio.S.Lodouici epi toloſani.3.tra,fo. 213.C.

Canonizatio.S.bernardini de ſenis,3.tra.fo. 218.E.

Capitula prouincialia plura q̃ vnum poſſunt in triennio celebrari.tertio tractatu fo. 40.A.

Capitulum generale an poſſit fratres in aliquibus obſeruantijs coarctare,3.tra.fo. 54.B.

Capl'z ge.an poſſit ptãtez miniſtrorum ge,⁊ ꝓui,coarctare.3.tra.fo. 91.C.

Tabula.

Capl'm ge.primum apud portunculã fuit celebratũ, 3.tra.fo. 208.A.
Capl'm ge.rome anno dñi.1238.cele.3.tra.fo. 208.E.
Capl'm ge.bononie anno dñi.1242.cele.3.tra.fo. 208.
Capl'm ge.anno dñi.1244.cele.3.tra.fo. 209.A.
Capl'm ge.anno.dñi.1245.cele.3.tra.fo. 209.B.
Capl'm ge.anno dñi.1256.rome cele.3.tra.fo. 209.E
Capl'm ge.narbone anno dñi.1260.cele.3.tra.fo. 209.E.
Capl'm ge.parisius anno dñi.1263.cele.3.tra.fo. 210.A.
Capl'm ge.assisij anno dñi.1269.cele.3.tra.fo. 210.B.
Capl'm ge.lugduni anno dñi.1274.cele.,3.tra.fo. 210.C.
Capitulum generale assisij anno domini.1279.cele.7 ibidem ordinata.3.tra.fo. 210.E.
Capitulum generale in argentina prouincia alemanie anno domini.1282 cele.3.tra.fo. 211.D.
Capl'm ge.mediolani anno dñi.1285.cele.3.tra.fo. 211.E.
Capitulum generale in conuentu montis pesulani anno domini. 1287.cele.3.tra.fo. 211.E.
Capl'm ge.reate anno dñi.1289.cele.3.tra.fo. 212.A.
Capl'm ge.anagnie anno dñi.1296.cele.3.tra.fo. 212.C.
Capl'm ge.assisij anno dñi.1304.cele.3.tra.fo. 212.D.
Capl'm ge.barchinone anno dñi.1313.cele..3.tra.fo. 213.A
Capl'm ge.neapoli anno dñi.1316.cele.3.tra.fo. 213.C.
Capl'm ge.bononie anno dñi.1328.cele.3.tra.fo. 214.E.
Capl'm ge.parisius anno dñi.1329.cele.3.tra.fo. 214.f.
Capl'm ge.ppignani anno dñi.1331.cele.3.tra.fo. 214.f.
Capl'm ge.assisij anno dñi.1334.cele.3.tra.fo. 215.A.
Capl'm ge.caturi anno dñi.1337.cele.3.tra.fo. 215.B.
Capl'm ge.marsilie anno dñi.1343.cele.3.tra.fo. 215.C.
Capl'm ge.veronensi ãno dñi.1348.cele.3.tra.fo. 215.D.
Capl'm ge.lugduni anno dñi.1351.cele.3.tra.fo. 215.E.
Capl'm ge.assisij anno dñi.1354.cele.3.tra.fo. 215.f
Capl'm ge.barchinone anno dñi.1357.cele.3.tra.fo. 216.B
Capl'm ge.ianue anno dñi.1359.cele.3.tra.fo. 216.C.
Capl'm ge.assisij anno dñi.1367.cele.3.tra.fo. 216.C
Capl'm ge.tolose anno dñi.1373.cele.3.tra.fo. 216.E
Capl'm ge.padue anno dñi.1384.cele.3. tra.fo. 216.f.
Capl'm ge.florentie anno dñi.1387.cele.3.tra.fo. 216.f
Capl'm ge.argentine anno dñi.1405.cele.3.tra.fo. 216.f.
Capl'm ge.primũ obseruantie in conuentu.s.andomari anno dñi.1447.cele.7 que ibi acta fuerint.3.tra.fo. 218.B.
Capitulum generale barchinone anno dñi.1451.cele.7 ibidem statuta.3.tra.fo. 218.E.
Capitulum generale basilee anno dñi.1454.cele.7 ibidem acta.3.tractatu.fo. 219.A.
Capl'm ge.mediolani anno dñi.1457.cele.3.tra.fo. 220.E.

De.littera.C.

Cap̄lm.ge.cele.rome anno dñi.1458.⁊ ibidē acta,3.tra.fo. 220.F.
Capitulum generale cele.ſalmantice anno domini.1461.⁊ ibidem ſtatuta 3.tra.fo.221. B.
Capitulum generale cele.meclinie Anno domini.1464.3.tra.fo.221. E.
Capitulum generale cele.monte lucio Anno domini.1467.tertio tractatu fo.222. C.
Cap̄lm ge.cele.palencuele anno dñi.1470.3.tra.fo.223. B.
Cap̄lm ge.cele.baſilee anno dñi.1472.3.tra.fo.224. B.
Capitulum generale cele.in conuentu ſancti andomari anno dñi.1475.3.tractatu fo.224. F.
Capitulum generale celebratum caſtro rādulphi anno domini.1478.3.tractatu fo.225. A.
Cap̄lm ge.ce.monte lucio anno dñi.1481.3.tra.fo.225. C.
Cap̄lm ge.ce.brugis anno dñi.1484.3.tra.fo.225. C.
Cap̄lm ge.ce.toloſe anno dñi.1487.3.tra.fo.225. E.
Cap̄lm ge.ce.rupella anno dñi.1490.3.tra.fo.226. A.
Cap̄lm generale cele.in conuentu ſancti franciſci florentiati Anno domini.1493.3.tra.fo.226. D.
Cap̄lm ge.ce.toloſe anno domini.1496.3.tra.fo.227. A.
Cap̄lm ge.ce.meclinie anno domini.1499.3.tra.fo.227. B.
Capitulum generale cele.in conuentu albienſi anno domini.1502.3.tractatu.fo.228. E.
Capitulum generale celebratum in conuentu lauallis anno domini.1505.3.tra.fo.229. A.
Caſtitas ſtrictius debet ſeruari a fratribus minoribus q̄ ab omnibꝰ alijs religioſis.3.tra.fo.25. D.
Caſus miniſtris p̄uincialibus reſeruati.3.tra.fo.135. C.
Caſus a q̄bus prelati poſſunt abſoluere ſubditos ſuos ⁊ cum eis diſpenſare ⁊ ipſi a ſuis confeſſoribus abſolui.3.tra.fo.135. F.
Caſus vicario ge.reſeruati.3.tra.fo.228. A.
Cauſe multe propter quas ordo minorum nil poſſidet in cōmuni.3.tra.fo.147. C.
Cauſe alique propter quas religioſi huius t̄pis plura mendicant q̄ primi religionis fundatores.3.tra.fo. 149.B.
Cauſe alique ponuntur propter quas venientes ad ordinem recipiuntur 3.tra.fo. 151.F.
Cauſe propter quas multi religioſi ſunt ſuperbi ⁊ vitioſi.3.tra.fo.152.A.
Cauſa quare inter religioſos alique diſſenſiones oriunt.3.tra.fo.153.F.
Cauſe quare religioſi ſua facta ſecularibus abſcondūt.3.tra.fo. 154.C.
Cauſe alique propter quas fratres minores magis menſas diuitum q̄ pauperum frequentant.3.tra.fo. 154.F.
Cauſe alique propter quas ſplendor ordinis minorum quodāmodo obſcuratur.3.tra.fo. 165.C.
Cautele pro procuratoribus in neceſſitatibus procurādis.3.tra.fo.100.F.
Celebrando fratres alias feſtiuitates q̄ ſint in kalendario grauiter pec-

cant.3.tra.fo. 126.D.
Celeſtinus papa.4.quo anno pōtificatū aſſumpſerit.i.tra.fo 2.f.
Celeſtinus papa.5.quo tpe in ſummū pon.ſit electus.i.tra.fo. 9.B.
Charitas perfecta debet eſſe inter frēs quo ad tria.3.tra.fo. 22.A.
Cibis ꝛ potibus delicatis ſicut nec veſtibus coloratis fratribus vti nō licet.3.tra.fo. 30.A.
Cibos omnes ſibi appoſitos an ſit licitum fratribus comedere: vel de qbus, ꝛ quo tpe.3.tra.fo. 53.E.
Cibos ſibi appoſitos an ſit licitū fratribus ex cōceſſione regule comedere hoc ꝓhibente ꝑlato.3.tra.fo. 54.B.
Cibaria in ieiunio a fratribus comedenda ſm̄ conſuetudinē regionū variantur.3.tra.fo. 52.E.
Ciſma magnum in dei eccleſia ortum quod multis annis inualuit primo tra.fo. 10.f.
Clemens.4.quo anno pontificatum ſumpſerit.i.tra.fo. 6.f.
Clemens.5.quo tpe fuit electus.i.tra.fo. 9.f.
Clemes.6.quo anno in pon.eſt aſſumptus.i.tra.fo. 10.D.
Cōmittere vices ſuas ſup receptione fratrum ad ordinē ꝓuinciales pnt alijs.3.tra.fo. 47.C.
Cōmutare res quarū vſum habent an poſſint fratres.3.tra.fo. 21.E. ꝛ fo. 62.E.
Cōmiſſio abſolutiōis caſuū ſibi reſeruatoꝝ a miniſtro alicui facta nō expirat per eius mortem.3.tra.fo. 135.E.
Cōpatres in regula fratribus ꝓhibiti q dicantur.3.tra.fo. 74.C.
Cōmoda aliqua obuenientia religioſis ex deſpectione ab alijs ſine eorū culpa ſibi facta.3.tra.fo. 154.E.
Cōciliū cōſtantienſ qn̄ ſit ꝯgregatū ꝛ ibidē acta.i.tra.fo. 11.C.
Conditiones quas habere debent intrantes ordinem ꝛ eos recipientes.3.tra.fo. 100.C.
Confeſſionem ſibi factam ſub ſpecie zeli ordinis nō licet alicui reuelare.3.tractatu fo. 67.F.
Cōfeſſores ſeculares vł alios religioſos nō licet ꝑlatis ꝓ abſolutōe caſuum ſibi reſeruatoꝝ ſuis fratribus aſſignare.3.tra.fo. 68.D.
Cōfeſſus cōtra formā ſue regule vel iuris nō penitēs ſed inobediens ꝛ in abſolutus eſt.3.tra.fo. 68.D.
Cōfeſſores monialiū.S.clare ſunt triennales.3.tra.fo. 229.E.
Confeſſores monialium poſſunt licentiare fratres ad eos declinantes vt ad cratem ꝛ ad alia loca vbi ſeculares accedunt poſſint accedere. tertio tractatu fo. 228.C.
Confiteri nō poſſunt fratres etiam ſuis confratribus niſi de licentia ſuorum ꝑlatoꝝ.3.tra.fo. 136.B.
Cōfeſſiones ſecularium ꝑſonarum qualiter ſint a fratribꝰ audiende.3.tractatu.fo. 240.C.ꝛ fo.252.C.
Cōfiteri pnt fratres alijs ſacerdotibus extra ordinē in articulo mortis ꝛ nō alias.3.tra.fo. 68.D.ꝛ.fo.90.D.

De littera.C.⁊.D.

Cōfirmatio electionis p̄uincialis p̄tinet ad generalem.3.tra.fo, 15.E.
Congregare in futurum vite neceſſaria qn̄ fratribus liceat: iudicio ſuorū p̄lato℞ relinquitur,3.tra.fo. 17,E,
Congregare in futurum nō licet fratribus maxime illa q̄ per mendicationem quotidianam poſſunt haberi.3.tra,fo, 107,D.
Corrigere humiliter ⁊ charitatiue prelatos ſubditos ſuos qualiter itelligatur.3.tra.fo, 41.F.
Correctiōis ſubditi a p̄lato modus ⁊ forma.3.tra.fo. 68.E.⁊ fo.70.F.
Cōſilia euangelica fratres obſuare tenētur q̄ in regula obligatorie ⁊ expreſſe ponūtur ⁊ nō alia,3.tra.fo. 12,E,⁊ fo.10.D.
Conſilia euangelica in regula nō obligatorie p̄tenta frēs de bono ⁊ equo obſeruare debent.3.tra.fo, 10.E.⁊.2.tra.fo.5,C.
Conſilium circa diſtributionem re℞ nouicio℞ frēs dare nō poſſunt.3.tractatu fo, 13.C.⁊ fo,47.E,
Conſilium licet fratribus dare circa diſpoſitionem vel executionem teſtamento℞ ſeu vltima℞ voluntatū.3.tra.fo. 14.F,
Conſilium circa reſtitutionem vſura℞ vel re℞ male ablatarū poſſunt fratres dare,3.tra.fo. 88.C.
Cōſtitutōes barchinonēſes quo āno fuerit ordinate.3.tra.fo. 118.F.
Cōſtitutiōes ioan.22,p̄tra declaratōes nico.3.⁊ Clemen,5,p̄ eundē ioannem eſſe reuocatas fuit declaratum,3.tra,fo. 117.E.
Contēptus eſt triplex.3.tra.fo, 49.A.
Cōtemnere quid ſit,3.tra,fo 162,B
Contra animā dicitur nō tantū quod eſt peccatū mortale ſed ⁊ oē eius incentiuū.3.tra.fo, 22.E.⁊ fo.117.B.
Contra regulam dicit̄ nō ſolū quod ipſi contradicit ſed ⁊ illud qd̄ eſt contra ordinis ſtatuta,3.tra.fo. 22.E.
Cuſtodes omnes vnum ex ſe eligere debent quem vice omniū ad caplm generale mittant,3,tra,fo, 11,C.
Curijs vel publicis conſiſtorijs nullo modo debent fratres aſſiſtere cum de rebus in eorum vtilitatem conuertendis tractatur tertio tractatu fo. 14.E.
Curioſum vel ſupfluū qd dicatur nō debet per ſubditos,diſcerni ſed per prelatos tm̄,3,tra,fo. 110,B.

¶ De littera.D.

DEcimas non tenentur fratres ſoluere de hortis ⁊ virgultis ſuis,2.tra.fo. 58.C. **Decime.**
Decimas ſoluere fratres de vlla re non tenētur: etiā ſi ſint quas vulgus papales appellat.2,tra.fo. 60,C,
Decimas,exactiones.ſeu collectas p̄ quibuſuis pijs cauſis etiā pro fidei defenſione non tenentur fratres de ijs q̄ poſſident ſoluere.2,tra, fo, 96, B.⁊ fo, 62.C,
DIgnitates eccleſiaſticas recipere nō poſſunt fratres ſine ſuorum prelatorum licentia.1.tra,fo, 13.E. **Dignitas Eccleſiaſtica.**
Dignitates eccleſiaſticas frēs aſſumentes bona vſui deputata deb3 ordini

reſignare.1.tra.fo. 24.A.

Diſpenſatio

DIſpenſare poſſunt ꝑlati cum fratrib⁹ ſuis ſuper irregularitatib⁹ ſiue ante ſuſceptū habitū ſiue poſt eas incurrerint.2.tra.fo. 19.C.

Diſpenſare poſſunt prouinciales ⁊ cuſtodes cū fratribus tam ſuis ſubditis ꝙ̄ alienis.2.tra.fo. 56.F.

Diſpenſare poſſunt prouinciales ⁊ eorum vicarij cum ſuis ſubditis defectum natalium patientibus, ⁊ ſuper alijs irregularitatibus: ac eos ad ſacros ordines facere ꝓmouere.2.tra.fo. 61.A.⁊ fo.98.littera.G.

Diſpenſare poſſunt prelati cum ſuis fratribus beneficia ſeu alias dignitates habentibus: vt in eodem ordine habeant vocem actiuã ⁊ paſſiuam.2.tra.fo. 66.A.

Diſpenſatio circa regulam carmelitaꝝ tam in ieiunio ꝙ̄ in eſu carniū generali ſuo cōmittitur.2.tra.fo. 104.lra.H.

Diſpenſare poſſunt prelati cum ſuis ſubditis.22.annū cōpletū habentibus vt poſſint ad ſacerdotiū ꝓmoueri primo tra.fo. 65.A.⁊.C.

Diſpenſare poteſt vicarius generalis ciſmontanus cum ſuis ſubditis in eiſdem caſibus in quibus poteſt vicarius generalis vltramonta. cum ſuis.1.tra.fo. 64.B.

Diſpenſatur cū.S.Clare monialibus vt nō teneantur habere ſcalam cū oſtio ⁊ aliud etiã oſtiū inferius muratū.2.tra.fo. 52.C.

Diſpenſare poſſunt generalis ⁊ prouinciales cum ſuis fratribus ſup irregularitate homicidij cū aliqua conditiõe ibi poſita.1.tra.fo. 65.A.

Diſpenſare poſſunt prelati cum ſuis ſubditis in aliquibus ibi poſitis primo tra.fo. 62.D.

Diſpen.poſſunt vicarij generalis ⁊ prouinciales cum ſororibus.S.Clare tam circa ſilentiū ꝙ̄ circa cibos.1.tra.fo. 47.A.

Jn tertio tractatu.

DEbitum contrahere non decet fratres abſq; maxima neceſſitate.3.tractatu fo. 58.F.

Declaratione Jnnocen.4. ſuper regulam fratres vti poſſunt quo ad ingreſſum monaſteriorum monialium ſcdm diſpoſitionē ſeu mandatū generalis.3.tra.fo. 11.F.

Declare ⁊ gloſare regulam ac conſtitutiones in ordine facere roma. pon. poteſt.3.tra.fo. 78.B.⁊ fo.122.E.

Declarationes ſummo.ponti.ſup regulã fratrū minoꝝ ſunt tenende. ⁊ illas cuſtodiendo puritas regule ſeruatur.3.tra.fo. 188.D.

Defectum natalium patientes non poſſunt ad officium prelationis vl' regiminis ſine diſpenſatione capl'i ge. ꝓmoueri.3.tra.fo. 230.B.

Depoſitarij pecunie vel diſpenſatores fratres eſſe non pñt niſi ꝓteſtatione ibi poſita premiſſa.3.tra.fo. 85.F.

Detractio quid ſit oſtenditur.3.tra.fo. 42.F

Differentia inter ꝑfectum ⁊ in ſtatu perfectionis exiſtentem eſt triplex.3.tra.fo. 158.B.

Differentia inter proprietatem.vſumfructum.vſum iuris, ⁊ vſum ſimplicem facti.3.tra.fo. 159.F

De littera.D.

Differentia inter diſpenſationem eorum que ſunt iuris poſitiui vel iuris diuini,3.tra,fo. 160.B.

Differentia inter denarios ⁊ pecuniā,3.tra.fo. 165.A.

Differentia duplex rerum temporalium quarum vſus fratribus eſt conceſſus,3.tra.fo. 191.A

Differentia duplex rerum temporalium,⁊ quibus ⁊ quomodo debeant fratres vti,3.tra.fo. 192.D.

Diffinitores eſſe in caplo quo tpe ortū habuit.3.tra.fo. 208.E.

Diffinitores capli gñalis q debeāt eſſe.3.tra.fo. 147.C.⁊ fo.,256.f.

Diſpenſationem non admittit preceptum de non recipienda pecunia.3.tractatu.fo. 95 f.

Diſpenſatores pecunie nullo modo frēs eſſe poſſūt,nec depoſitaꝫ apud ſe cuſtodire eſt honeſtum.3.tra.,fo. 56.f.

Diſpenſatio quid ſit.3.tra.fo. 160.B.

Diſpenſatio eſt triplex.3.tra.fo. 160.B.

Diſpenſatus a papa circa aliqd regule ſine cauſa legitima vtrum ſit tut⁹ in conſcia.3.tra.fo. 156.f.

Diſpenſatio ſine cauſa legitima aut tacita veritate vel ſuggeſta falſitate obtenta nulla eſt quo ad deum.3.tra.fo. 160.D.

Diſpenſatio a papa religioſo facta ſuper aliquo puncto ſue regule,vel vt ad aliam laxiorem tranſeat religionem non valet vt talis frater ſit tut⁹ in ꝯſcia per eam.3.tra.fo. 160.D.

Diſpenſare non poteſt papa in ijs que ſunt iuris diuini ſine iuſta ⁊ rōnabili cauſa.3.tra.fo. 166.D.⁊ in.f.

Diſpenſari vt annui redditus vel pecunie poſſint recipi vbi alias fratres ſm ſuam vocationē poſſent viuere.vel tali diſpenſatione vti:ſtatui fratrum minoꝝ oīno repugnat.3.tra.fo. 166.B.

Diſpenſatio pape in ijs que continentur in regula fratrū minoꝝ an teneat.3.tra.fo. 167.D.

Diſpenſari in aliquo voto vel non ꝓpter alicuius malſcuitationem contingit dupliciter.3.tra.fo. 168.B.

Diſpenſare pōt in ijs que regula mandat non ſolum papa ſed etiā prelatus ordinis exceptis tribus votis eēntialibus.3.tra.fo. 189.f

Diſpenſatio in aliquo puncto regule vt valeat requiritur auctas ex parte prelati ⁊ cauſa rōnabilis ex parte ſubditi.3.tra.fo. 203.C

Diſpenſare poteſt prelatus pro duplici cauſa ſcꝫ neceſſitatis ⁊ vtilitatis 3.tractatu.fo. 205.f.

Diſpenſare in penitentia fratri pacis perturbatori impoſita quis poſſit. tertio tra.fo. 221.C.

Diſtribuendi frībus neceſſaria auctas reſidet circa ꝑlatos.Sed ꝓcuratores vel alij poſſunt hmōi curam gerere.3.tra.fo. 57.D.

Diuiſio ꝓuinciaꝝ ⁊ earū limitatio quo tpe ortū hūerit.3.tra.fo. 208.E.

Dñium pecunie frībus ꝯceſſe remanet penes dantem donec in coꝝ vtilitatem conuertatur.3.tra.fo. 35.B.⁊.7.tra,fo,6.f.

Dñium rerū fratrū vſibus conceſſarū cui cōpetat.2.tra.fo. 6.C.

Tabula.

Dñium pecunie nunq̃ transfertur in fratres etiam si faciens elemosynam hoc intendat.3.tra.fo. 55.A ⁊ fo.55.A.

Dñium pecunie legate vel eo animo donate vt in frẽs eius ꝓprietas nõ transeat cui pertineat.3.tra.fo. 56.C.

Donare an possint frẽs res quaꝝ vsuz habẽt.3.tra.fo. 21.E.⁊ fo.62.E.

Donata libere ab ordinẽ intrãtib⁹ fribus absq̃ eoꝝ ꝑsuasione licite pñt recipi.3.tra.fo. 79.A.⁊.2.tra.fo.13.D.

Donare frẽs vilia an possint sine lnia.3..tra.fo. 89.B.

De litiera. E.

Ecclesia.

Ecclesiã habere pñt frẽs in locis in quibus habitãt ⁊ ibi diuina celebrare ⁊ ecclesiastica recipe sacramenta.2.tra.fo. 56.E

Ecclesias fratres edificando si ab eis diocesani requisiti primariũ lapidẽ ponere denegauerint vel distulerint possunt a quibuslibet alijs pontificibus hoc recipere.2.tra.fo. 17.C

Ecclesias suas frẽs a quibuslibet epis pñt facere ꝯsecrari ⁊ benedici si diocesani requisiti hoc negauerint vel distulerint.2.tra.fo. 17.C

Ecclesias fratrũ vel loca infringẽtes aut aliqđ notabile dãnũ in eis inferentes sunt excõicati.2.tra.fo. 21.E.

Ecclesie parrochiales fribus concesse eadẽ libertate qua ipi frẽs gaudẽt.2.tra.fo. 61.A.⁊ fo.99.lr̃a.Y.

Eccñe in ꝯuẽtib⁹ frũm exñtes conuentuales sunt noiande.1.tra.fo.21.F.

Electio.

Electio vicarij ge.debet celebrari a maiori pte vocẽ in caplo habentium.2.tra.fo. 3.C.

Electio vicarij ge.postq̃ fuerit celebrata ministro ge.est pñtãda vt eã cõfirmet.2.tra.fo. 3.C.

Electio vicarij ge.a ministro ge.infra triduũ a pñtatione sibi facta debet confirmari.2.tra.fo. 3.C.⁊ fo.26.B.⁊.1.tra.fo.45.C.

Electio vicarij ge.infra triduũ a pñtatiõe a ministro ge.nõ cõfirmata ipo facto auctate aplica est confirmata.2.tra. fo.4.B.⁊ fo.26.B.

Electio vicarij ge.ministri ge.officio vacante aut ipo excõicato existente auctate aplica est confirmata.2.tra.fo. 4.B.

Electio ge.non debet fieri surreptionis astutia:vel violentia: sed cõmuni oĩum vel maioris ptis assensu.2.tra.fo. 101.lr̃a.N

Electionẽ vel amotionẽ electi ge.nullus p̃latus extra ordinem potest ꝓcurare aut alĩs ꝯtra statuta ei⁹ aliq̃ten⁹ se itromittere.2.tra.fo.100.lr̃a.B

Electus nouiter in vicarium ge.soluto caplo debet vt cõmissarius apostolicus interim ꝙ electio a ministro ge.confirmatur officium generalatus gerere.1.tra.fo. 59.C.

Electio vicarij ꝓuincialis debet a ministro prouinciali confirmari.⁊ oia de vicario ge.⁊ mĩstro ibi ordinata tã circa electionẽ ⁊ ꝯfirmationẽ q̃ circa alia cẽsenẽ etiã ordinata de vicarijs ⁊ ministris ꝓui.2.tra.fo.4.C

Electus ge.minister ẽm regulam ⁊ ꝯstitutiões statim post ipius electionẽ absq̃ vlla ꝯfirmatiõe curã habet aiaꝝ.2.tra.fo. 56.B.

Eligere debent oẽs custodes singularũ ꝓuinciarũ vnũ ex se ipis quẽ ad capl'z ge.mittãt.1.tra.,fo. 54.E.

De littera. E.

Electio abbatiſſarum monialiũ.s.clare libere ꝑtinet ad earum conuent⁹.
i.tra.fo. 48.E.

Elemoſyna

ELemoſynas fr̃ibus de pane ⁊ vino ⁊ alijs neceſſarijs faciẽtes di-
cuntur manus eis adiutrices porrigere.⁊ indulgentias talib⁹ cõ-
ceſſas conſequũtur.2.tra.fo. 45.L.
Elemoſynas pñt frẽs recipere de rapinis ⁊ alijs male acquiſitis incer-
tis viſq; ad q̃titatem centum marcharũ.2.tra.fo.95.L.⁊.i.tra.fo.25.E
Elemoſynas facere fr̃ibus de male acquiſitis ac incertis relictis ad pios
vſus executores teſtamentoꝝ pñt.i.tra.fo. 26.A.
Elemoſynã ad certum vſum fr̃ibus in teſtamento relictam poſſunt ꝑlati
in alios ↄuertere.i.tra.fo. 62.E.
Elemoſynarũ largitionẽ fr̃ibus ꝓhibẽtes ſũt excõicati ⁊ contra eos tanq̃
contra hereticos eſt ꝓcedendũ.2.tra.fo. 99.lr̃a.B.
Elemoſynas elargiri frib⁹ a chriſti fidelibus ordinarij impedientes gra
uiſſimis penis aſtringũtur.2.tra.fo. 65.E.
Elemoſynas querere ⁊ mendicare ꝓhibetur oſtendens ſe frẽm minorem
cum non ſit.2.tra.fo. 68.E
Elemoſynas petere vel mendicare ꝓhibẽtur frẽs minores non obſeruã-
tes infra limites eorũdẽ fratrũ de obſeruãtia.2.tra.fo. 68.E.

Excõicatio.

EXcõicationis ſniam aliaſq; grauiſſimas penas incurrunt ip̃o facto
frẽs de obſeruãtia apoſtatãtes etiã ſi ad miniſtri ge.obedientiã fu-
giant.2.tra.fo. 4.A.
Excõicatiõis vinculo innodãtur frẽs de obſeruãtia ↄuẽtuales frẽs ad ſe
fugiẽtes ſine lnĩa ſuoꝝ ꝑlatoꝝ recipiẽtes ⁊ ecõtra.2.tra.fo. 10.L
Excõicati ſũt ip̃o facto frẽs de obſeruãtia ĩpediẽtes frẽs ↄuentuales in lo
cis q̃ ipi habitãt domos ↄſtruere vel ↄſtructas recipe.2.tra.fo. 10.F.
Excõicationis ſniam incurrũt frẽs de obſeruãtia ſine ſui ge.vel ꝓuincial'
lnĩa viſitatoris monialiũ ↄſortio adherentes.2.tra.fo. 47.E.
Excõicatiõis vinculo ſubijciũtur frẽs minores contra cõcordiã Euge.⁊
pij venientes.2.tra.fo. 16.D
Excõicari poſſunt frẽs ab ordine eiecti vel egreſſi predicãtes vel ↄfeſſio-
nes audientes.2.tra.fo. 37.A.
Excõ.ſnias vel interdicti ſeu q̃ſlibet alias nulli in frẽs vel eoꝝ loca abſq;
ap̃lice ſe.lnĩa licet ꝓmulgare.2.tra.fo. 60.D.
Excõ.ſnie vel qcũq; ꝓceſſus contra frẽs vel eoꝝ bona ⁊ familiares ſuos
ac tertij ordinis perſonas facti ſunt ip̃o facto nulli ſecundo tractatu.
fo. 98.lr̃a.D.⁊ fo.103.littera.G.
Excõ.q̃buſlbet in ↄſtitutiõib⁹ antiq̃s vel nouis ſui ordinis ꝑlat;nõ ligãt
frẽs nec ad mortale peccatũ rõne eaꝝ obligãt.i.tra fo. 61.L.
Excõ.pena innodãtur frẽs ↄuentuales monaſteria obſeruãtie capiẽtes
vel quomodolibet eos ꝑturbantes vel ecõtra.2.tra.fo.8.L.⁊ fo.16.L
Excõ.ſniam incidũt frẽs ↄuentuales monaſteria monialiũ.s.clare obſer.
uãtie ꝑlatis ſubiecta accipiẽtes aut eas aliquo modo ꝑturbãtes ⁊ ecõ-
tra.2.tra.fo. 8.L.⁊ fo.10.B.

Tabula.

Excōi.vinculo innodātur frēs ꝯuentuales impediētes frēs de obſeruan-
tia ne oblatas ſibi domos recipiant.2.tra.fo. 10.F
Excōi.ſniam incurrunt frēs conuentuales alios de obſeruantia iniurian-
tes vel quomodolibet moleſtātes.2.tracta.fo. 27.B.
Excō.ſententijs generaliter ꝓmulgatis fratruꝫ ꝓcuratores ⁊ familiares
non ligantur.2.tra.fo. 31.C.
Excō.ſniam incurrūt frēs ⁊ ſorores tertij ordinis poſt emiſſam ꝓfeſſio-
nē matrimoniū cōtrahentes.2.tra.fo. 33.F
Excōicatoꝝ terris pñt frēs licite ꝯmorari ⁊ ab eis neceſſaria vite recipe
2.tra.fo. 56.F.⁊ fo.21.C.
Excō.ſnia cui⁹ abſolutio tm̄ pape reſeruat̃ ligātur dicētes virginē glīo-
ſaꝫ in peccato origi.tenētes nō fuiſſe ꝯceptā:errare ⁊ de ſpūali ꝯceptio
ne ⁊ non corpali intellexiſſe eccl'iam.2.tra.fo. 34.C.⁊ fo.74.F.
Excō.vinculo innodātur aſſerētes virginē glīoſā ab origi.pec. ꝑſeruatā
non fuiſſe tenētes eſſe hereticos.2.tra.fo. 34.D.⁊ fo.75.A
Excō.vinculo aſtringūtur ꝯtra lr̃as ſixti.4.ſuper virginis imaculate con
ceptione venientes.2.tra.fo. 75.D.
Excō.ſnie ſubijciūtur intrātes monaſteria.s.clare niſi quomodo in earū
regula continetur.2.tra.fo. 48.E
Excō.⁊ interdicti ſnias tenet̃ quilibet ꝑlati a fribus reqſiti ꝯtra eoꝝ mo-
leſtatores ꝓmulgare.2.tra.fo. 105.lr̃a.M.
Excōicari pñt retinentes frēs poſt ꝓfeſſionē ab ordine recedentes ab eo-
rū prelatis.2.tra.fo. 4.A.⁊ fo.118.B.
Excō.ſnie ab epis ſeu archiepis ꝯtra frēs late ſūt nulle ⁊ cōtra alios eoꝝ
occaſione ānullāde.2.tra.fo. 124.E.
Excōicari ſuſpendi vel interdici a nullo legato niſi de latere etiam aucta-
te lr̃aꝝ apo.frēs poſſunt.1.tra.fo. 29.C.
Excō.ſnia innodāt̃ dantes auxiliū con.vel fa.ſuper receptione fratrum vel
ꝯuentuū obſeruātiū vel conuentualiū.2.tra.fo. 10.C
Excōicatos frēs euitare nō tenētur niſi a iudice nōiatim ſint denūtiati ⁊
a clero ⁊ populo euitētur ⁊ idem de interdicto ⁊ qualibet cenſura eccle-
ſiaſtica.1.tra.fo. 61.C.

Exemptio.

EXimitur ordo minoꝝ a quolibet ꝑlatoꝝ ⁊ eccl'iaſticaꝝ ꝑſonaꝝ om
nimoda ptāte.2.tra.fo. 24.E.⁊ fo.28.F.
Exēpta ſunt fratrū minoꝝ loca.eccl'ie ⁊ oratoria dū ab eis poſſident̃.2.
tra.fo. 24.F.⁊ fo.98.lr̃a.P.⁊ fo.29.A.
Exēptione ordinis aut ſuperalijs eius libertatib⁹ nullus pōt frēs mino.
quolibet moleſtare.2.tra.fo. 24.E.

¶ In tertio tractatu.

ECcleſias ⁊ edificia pro ſe fieri fratres ſuſtinere nō debent vel factas
recipe que in quantitate ⁊ ſūptuoſitate ſint exceſſiua.tertio tractatu
fo. 15.B.fo.88.D.
Eiecti ab ordine vel egreſſi ſi ad eum redeūtes recepti non fuerint pñt lici
te ⁊ ſecure in alia viuere religione.3.tra.fo. 28.C.
Eiectio omnium fratrum diſcholorum ⁊ peruerſorum quare non fiat in

ordine.3.tra.fo. 15:.C.
Electio puincialis ptinet ad capl'm puinciale quã ſequẽti die qua fuerit ꝯgregatum facere tenetur,3.tra.fo. 15.E.
Electio puincialis a maiori parte vocum eiuſdem capituli debet celebrari.3.tra.fo. 15.E.
Electio puincialis ſi per generalẽ fuerit infirmata ad capl'm puinciale deuoluitur.3.tra.fo. 15.E.
Electio puincialis ptinet ad generalẽ ſi capl'm puinciale ſecunda die q̃ fuerit congregatum non elegerit,3.tra.fo. 15.E.
Electio ge.miniſtri qualiter ſit celebranda ⁊ alia multa eandẽ electionẽ concernentia.3.tra.fo. 136.C
Electio vicarij ge.de obſeruantia qualiter ſit facienda,3.tra.fo. 136.E.
Electiõis ge.mi.⁊ puincialiũ modꝰ ponif.3.tra. fo. 144.⁊ fo.155.B.
Electi ad ep̃atum frẽs ſi coacti ab eccl'ia aſſumantur non ſunt reputandi ab ordine egreſſi:dum tamen ſemper affectent in ordinis gremio confoueri,3.tra. fo. 28.E.
Electi frẽs ad dignitates eccl'iaſticas niſi de licẽtia ſui puincialis hoc fecerint ſtatim ab ordinis gremio remouẽtur,3.tra.fo. 140.E.
Elemoſynarũ pecuniariarũ triplex eſt genus.3.,tra.fo. 101.E.
Elemoſynas frẽs vt licite pcurare poſſint.12.que ex pte ipoꝝ ſeruari debent ponuntur.3.tra.fo. 100.f.
Elemoſynã facienti poſſunt fratres nuncium illius a quo res emitur preſentare.3.tra.fo. 10.E.
Elemoſyne indifferentes vel indeterminate quãdiu ſũt apud amicũ ſpũalem:non poſſunt prelati mittere frẽs ad pcurandum ſolutionem ſuaꝝ neceſſitatum,3.tra.fo. 105.B.
Elemoſynas alias non pecuniarias frẽs pcurantes poſſunt aliquem hominẽ ſecum licite deferre.3.tra.fo. 110.E.
Elemoſynam p aliquo fratre depoſitam an poſſit prelatus ſibi aſſignari facere mortuo dante vel non.3.tra.fo. 134.f.
Elemoſynã petere ab ijs qui iniuſta lucra ſectantur quando liceat frĩbus vel non.3.tra.fo. 156.B.
Emere an ⁊ qñ frẽs poſſunt,3.tra.fo. 11.C.⁊ fo.61.E.
Eq̃pollentia preceptis ſũt.12.poſita in regula.3.tra.fo. .99.A.
Eq̃tare ſicut frẽs nõ pñt ſic nec bigare nec q̃drigare.3.tra.fo. 52.B.
Eſus carnium non eſt licitus fratribus quãdo in domo in qua hoſpitanf ab ipis abſtinef.3.tra.fo. 32.D.
Etas que requiraf vt quis poſſit religionẽ minoꝝ intrare.3.tra.fo.123.D.
Euãgelij pfeſſores decet oĩo in quãtũ pñt eſſe pfectos.3.tra. fo.46.E.
Euge.4.quo ãno ad põtificatũ fuerit aſſũptus.1.tra.fo. 12.A.
Examinationẽ alieniꝰ qui debet p̃dicator inſtitui nulli ꝯpõt ꝯmittere generalis:ſed ipſe pſonaliter debet facere.3.tra.fo. 11.B.
Expenſe vtiles p rebus emendis ſunt frĩbus conceſſe.3.tra.fo. 119.f.
Excuſari frẽs non pñt de regule in obſeruãtia eo ꝙ in ꝯuentibꝰ deformatis pfeſſi ſũt:ſed alios reformatos querere tenẽf.3.tra.fo. 164.B.

Expendere ſuperflue acqſita p mendicitatē illicitū eſt,3.tra.fo. 65.B.
Expoſitio iſtoꝝ noium cuſtos ⁊ miniſter,3.tra.fo. 55.F.
Expoſitio quattuoꝛ magiſtroꝝ ſup regulam quo tpe ⁊ ſub quo generali fuit edita,3.tra.fo. 208.F.

¶De littera.F.

Feſtum.

FEſtū imaculate ꝯceptionis virginis marie in oibus eccl'ijs ⁊ mōaſterijs ſub noie ꝯceptionis obſeruari ac celebrari mandat, ⁊ ꝯtrariā opinionē a nullo publicari.1.tra.fo. 41.E.
Feſtū oīum.s.cū octaua duplici celebrādū eſt.1.tra.fo. 55.C.
Feſtū vtrūqꝫ.s.crucis ſub duplici officio fieri mādat.1.tra.fo. 38.D
Feſtū be.pr̄is nr̄i Frāciſci ſub duplicis maioꝛis ritu ab vniuerſo oꝛbe deuote celebrari obſeruariqꝫ ꝑcipitur.2.tra.fo. 47.B
Feſtū.s.antonij de padua ab vniuerſis eccl'iaſticis pſonis idibus Junij ꝑcipit celebrari.2.tra.fo. 117.E.
Feſtū.s.quinqꝫ martyrū de marrochio ſub duplicis maioꝛis ritu a frib⁹ minoꝛibus eſt celebrandū.2.tra.fo. 48.B
Feſtū ꝯceptionis cadēs in dn̄ica ibi debet celebrari,⁊ qualiter officiū dn̄ice ſcd̄a feria ſequenti eſt dicendū.1.tra.fo. 64.D.
Feſtū.s.bonauēture dn̄ica.2.Julij.cum octaua ſimplici debet celebrari.1.tra.fo. 64.D.
Feſtū triū lectionū deinceps cū nouē lectionib⁹ fieri mādat.1.tra.fo.38.D

¶De lr̄a.G. ¶Jn tertio tractatu.

GEnerali defuncto an ſtatim pro alterius electiōe capl'm ge. debeat congregari.3.tra.fo. 69.C.
Ge.miniſtro defuncto que per ipm faciēda erāt poſſunt per eius vicariū expediri.3.tra.fo. 15.F.
Gene.miniſter faciēs aliquā exactionē pecuniariā:ipo facto eſt officio ꝑuatus.3.tra.fo. 136.D.
Generalē pōt ⁊ tenet abſoluere ab officio maioꝛ pars ꝓuicialiū ⁊ cuſtodū ſicut eligere.3.tra.fo. 69.C.⁊ fo.91.E.
Gene.⁊ ꝓuinciales pn̄t in ſuis capl'is caſus aliquos ſibi reſeruare,p quorū abſolutiōe teneātur ad eos recurrere.3.tra.fo. 90.C
Ge.vicari⁹ obſeruātie qualis eſſe debeat.3.tra.fo. 182.D.
Ge.miniſter primus fuit bea.pr̄ nr̄ Frāciſc⁹.3.tra.fo. 207.F.
Ge.miniſter.2.fuit frater Joannes parens.3.tra.fo. 208.A
Ge.mi.3.fuit frater helias aſſiſiā.3.tra.fo. 208.C.
Ge.mi.4.oꝛdinis fuit frater albertus de piſis.3.tra.fo. 208.E
Ge.mi.5.frater haymō anglic⁹.3.tra.fo. 208.E.
Ge.mi.6.frater creſcentius de eſeyo.3.tra.fo. 209.B.
Ge.mi.7.frater Joānes de parma.3.tra.fo. 209.C
Ge.mi.8.beatus bonauētura.3.tra.fo. 209.E.
Ge.mi.9.frater hieronym⁹ de eſculo.3.tra.fo. 210.C.
Ge.mi.10.frater bona gratia.3.tra.fo. 210.E.
Ge.mi.11.frater athlotus de prato.3.tra.fo. 211.E.
Ge.mi.12.frater matthe⁹ de aqua.3.tra.fo. 211.E.

De littera. G.

Ge.mi.13.frater raymundus gaufredi.3.tra.fo. 212.A.
Ge.mi.14.frater Joannes de murro.3.tra.fo. 212.C.
Ge.mi.15.frater gūdiſaluꝰ gallecus.3.tra.fo. 212.D
Ge.mi.16.frater alexander de alexandria.3.tra.fo. 213.A.
Ge.mi.17.frater michael de ceſena.3.tra.fo. 213.C.
Ge.mi.18.frater geraldus odonis.3.tra.fo. 214.F.
Ge.mi.19.frater fortanerius vaſſali.3.tra.fo. 215.B.
Ge.mi.20.frater guillelmus farinerij.3.tra.fo. 215.D.
Ge.mi.21.frater Joānes de buco.3.tra.fo. 216.B
Ge.mi.22.frater marcus de viterbio.3.tra.fo. 216.C
Ge.mi.23.frater thomas de bononia.3.tra.fo. 216.C.
Ge.mi.24.frater leonardus de giffonibus.3.tra.fo. 216.E.
Ge.mi.25.frater lodouicus de venetijs.3.tra.fo. 216.F.
Ge.mi.26.frater martinus de ianua.3.tra.fo. 216.F.
Ge.mi.27.frater henricus.3.tra.fo. 216.F.
Ge.mi.28.frater antonius de piretro.3.tra.fo. 216.F.
Ge.mi.29.frater antonius de rufconſbus.3.tra.fo. 217.B
Ge vicariꝰ ꝑmꝰ ciſmōtanꝰ fuit frater ioānes ꝺ mauberto.3.tra.fo.217.E.
Ge.vica.ciſmō.2.frater theodoricꝰ aurige.3.tra.fo. 218.E.
Ge.mi.30.frater angelus de puſio.3.tra.fo. 219.A.
Ge.vica.ciſmō.3.frater ioānes quieſdeber.3.tra.fo. 219.A.
Ge.vica.4.frater theodoricus aurige.3.tra.fo. 220.E.
Ge.vica.5.frater Joānes mogini.3.tra.fo. 220.F.
Ge.vica.6.frater zegerus de dixmūda.3.tra.fo. 221.B.
Ge.vica.7.frater Joannes macri fortis.3.tra.fo. 221.E.
Ge.mi.31.frater frāciſcꝰ de ſauona.3.tra.fo. 221.E.
Ge.vica.8.frater ioannes philippi.3.tra.fo. 222.C.
Ge.vica.9.frater frāciſcus blonde.3.tra.fo. 223.B.
Ge.mi.32.frater zanetꝰ de vtino.3.tra.fo. 223.B
Ge.vica.10.frater Joānes chroyn.3.tra.fo. 224.B.
Ge.vica.11.frater ioānes philippi.3.tra.fo. 224.F.
Ge.mi.33.frater frāciſcꝰ ſanſon.3.tra.fo. 224.F.
Ge.vica.12.frater guillelmus de bertho.3.tra.fo. 225.A
Ge.vica.13.frater ioānes philippi.3.tra.fo. 225.C.
Ge.vica.14.frater ioannes chroyn.3.tra.fo. 225.C.
Ge.vica.15.frater oliuerius maillardi.3.tra.fo. 225.E.
Ge.vica.16.frater ioannes chroyn.3.tra.fo. 226.A.
Ge.vica.17.frater oliuerius maillardi.3.tra.fo. 226.D
Ge.vica.18.frater frāciſcus ſegarra.3.tra.fo. 227.A.
Ge.vica.19.frater oliueriꝰ maillardi.3.tra.fo. 227.B.
Ge.vica.20.frater martialis boulier.3.tra.fo. 228.E.
Ge.mi.34.frater egidius amerinꝰ delphin.3.tra.fo. 227.E.
Ge.vica.21.frater ioannes ſilueſtris.3.tra.fo. 229.B.
Gratia laborādi que dicatur.3.tra.fo. 59.E.⁊ fo.87.B.
Grego.papa.9.q̄ āno aſſūptꝰ fuerit ⁊ q̄ ordini nr̄o idulſerit.1.tra.fo.1.D.

Tabula.

Gregorius papa,io,quo annocathedram aſcenderit ⁊ que elargitus ſit, primo tractatu fo, 7.D.

Gregorius.ii,quo anno pontificatus officium ſuſceperit ⁊ que conceſſerit,primo tractatu fo. io.D.

Grego,iz,quo anno aſſumptus ſit.i,tra.fo. ii,B.

¶ De littera.H.

Habitus. Habitum fratrum minorum nulli q nõ ſit de eorum ordine licet deferre vel conſimilem,2.tra.fo. 19.B.⁊ fo.58,B.⁊ fo.118,f.

Habitum fratrum minorum deferentes de eorum ordine non exiſtentes per prelatos eccleſiarum ad deponendum ipſum ſunt compellendi, ſecundo tractatu,fo. 19.B.⁊ fo,58.B,

Habituz.3.ordinis aſſumentes: vltra aplice benedictionis gratiã priuilegijs ipi ordini cõceſſis remunerantur,2.tra,fo. 33.L.

Habitum fratrum vel ſororum de penitentia ad ſepeliendum ſe eligentes extra eccleſias ſuas ipſis inuitis cum tali habitu ſepeliri non pñt.2,tra,fo. 60.f.⁊ fo,99,littera,X,

Habitus ſuorum ordinum poſtulantibus vt cum ipſis ſepeliãtur guardiani minorum vel priores predicatorum ſeu qbus ipſi duxerint committendum poſſunt concedere,2,tra,fo. 65,f.

Habitum fratrum ad ſepeliendum poſtulantibus eſt a prelatis inſinuandum in eodem monaſterio cum habitu talem eſſe ſepeliendum ⁊ non extra,,2.tra.fo. 65.f.

Habitu fratrum eligentes ſepeliri nullo pallio vel tegumento ſuper habitum poſito poſſunt ad ſepulturam deferri: ſed habitu publice apparente.2,tra.fo, 65.f.

Habitus nouiciorum tpe pfeſſionis debet benedici quando habitus pfeſſorum nõ diſtinguit ab habitu nouiciorum.2.tra,fo. 119.L.

Habitũ.S.Clare mulieres deferentes que nõ ſunt de ordine ad eũ deponendũ per dioceſanos ſunt cõpellende.i,tra.fo. 2i,B.

Hereditas. Heredes parentum ſuorum eſſe vel eis ſuccedere fratribus minoribus de obſeruãtia interdicitur.2.tra.fo. 22.B.

Hereditas parentum ſuorum acceptandi licentia fratrib⁹ mino.pceſſa declarat nõ debere intelligi de obſeruantibus,2.tra,fo. 22.L.

Hereditates parentum ſuorum quas fratres minores conuentuales ſi in ſeculo eſſent haberent poteſt ſyndicus eorum acceptare ⁊ in eorum vtilitatem cõuertere,2,tra,fo. 63.f.

Hereditates parentum ⁊ conſanguineorum fratres predicatores ⁊ mino. cõuentuales poſſunt acſi in ſeculo eſſent habere ⁊ in ſuam vtilitatez cõuertere,2,tra,fo, 64.L.

Heresis. Heretice prauitatis inquiſitores fratres predicatores in minores ⁊ ecõuerſo inſtitui nõ pñt,2,tra.fo. 66.B.

Hereſis vel fidei ratione ſuſpectos cõtra fratres minores ſolus vicarius ge.poteſt inquirere,abſoluere.vel punire.i,tra.fo. 49.E.

Heretice prauitatis inqſitores qlibet nullo modo ↄtra frẽs mino.vl' aliquid eorum ordini attingẽs pñt ingrere vel pcedere ſub grauibus cenſu-

ris.1.tra.fo. 56.F.nec contra carmelitas.2.tra.fo.112.A.
Heretice prauitatis inqſitores fratres deputati vel ad ṗdicandū crucez pñt a ṗlatis ſui ordinis remoueri ⁊ per eos alij eis ſubſtitui ⁊ ſi contrauenerint excōmunicari.2.tra.fo. 102.lra.X.⁊ fo.110.D.
Heretice prauitatis inqſitores cōtra aſſerentes cōfeſſos fratribus deputatis iterum eadem peccata ſacerdotibus parrochia, confiteri debere tanq̄ contra hereticos debent procedere.2.tra.fo. 99.lra.L.

C In tertio tractatu.

HAbitus profeſſorum intranti religionem ⁊ illuz petenti cui ſit dandus.3.tra.fo. 124.L.
Heredes inſtitui aut hereditatem ſibi relictam acceptare fratres nullatenus poſſunt.3.tra.fo. 14.E.⁊ fo.88.B.
Hereditatis maximā partē ſibi dimitti ꝓcurare aut dimiſſam acceptare fratres ꝓhibent̄.3.tra.fo. 14.E.⁊ fo.88.C.
Hereditates fratrib⁹ minoribus relictas an ſuccedentes ab inteſtato teſtatori cum ipſi ſint incapaces poſſint cum bona conſcientia tenere.3.tractatu fo. 121.A.
Honorand⁹ ē diues magis q̄ paup aliq̄bus rationib⁹.3.tra.fo. 155.B
Hono.papa.3.quo āno aſſumpt⁹ fuerit ⁊ q̄ ordini ꝯceſſerit.1.tra.fo.1.B.
Horarū principio vel fini fratres ex cauſa legitima nō intereſſentes vel lectionē pretermittentes an teneant̄ illud reficere.3.tra.fo. 127.A.
Honorius.4.quo anno aſſumptus fuerit ⁊ q̄ elargitus ſit.1.tra.fo. 8.D.
Hortos ⁊ areas ad ſe ipſos recreandos ⁊ ad hortalicia neceſſaria inde extrahenda fratribus mino.habere licet.3.tra.fo. 14.F.
Hortos ⁊ vineas ad fructus eorum diſtrahendos non licet fratribus habere.3.tra.fo. 88.D.
Hortos in ſuis cōuentib⁹ frēs mino.habere q̄ neceſſe ſit.3.tra.fo.148.A.
Humilitas quid ſit, Et an frēs mino.teneant̄ eſſe humiles.3.tra.fo.52.B ⁊ fo. 45.D.

C De littera.J.

INdulgentie ⁊ priuilegia fratribus mino.conceſſa per Grego.cōfirmantur ab Alexan.4.2.tra.fo. 20E. Indulgentia
Indulgentie fratrum mino.ordini tam a ſe q̄ a ſuis ṗde.conceſſe per Joannem.22.confirmātur.2.tra.fo. 24.C
Indulgentie.10.annoꝝ.40.dierum viſitantibus eccleſias fratrū minoꝝ in feſtiuitatibus beate marie ⁊ ſanctoꝝ franciſci.Antonij.Lodouici.⁊ Clare.in conſecrationibus altarium ⁊ eccl'iaꝝ vocabuliſq̄ eaꝝ ⁊ ꝑ octauas ab octo ſummis ponti.cōcedunt̄.2.tra.fo. 24.A.
Indulgentie centum dierum per duos ponti.conceduntur audientibus verbum dei vel miſſas beate marie vel beati franciſci in minoꝝ eccleſijs dum cantantur.2.tra.fo. 24.A.⁊.B.
Indul.40.dieꝝ viſitantibus loca fratrū mi.a duobus ponti.conceduñt.⁊ ab alio centū dies.2.tra.fo 24.B.
Indul.180.dies manus adiutrices in via vel in coꝝ domib⁹ fratrib⁹ mi.porrigentibus ꝑ tres ponti.concedūtur.2.tra.fo. 24.B.

Tabula.

Indulgentie.80.dies quotiens quis cauſa deuotionis eccleſias fratruꝫ vi ſitat conſequitur,2.tra,fo, 24.B.

Et ab alis ponti,vnus annus.⁊.240.dies conceduntur.

Indul.80.dieꝝ fratribus mino,extra cõuentus ſuos predicãtibus audiẽ tibus conceditur,in ꝯuentu vero,180.dies,2.tra,fo, 24.B.

Indulgentie officiuꝫ ſacratiſſimi corporis chriſti vel ei intereſſentibus cõ ceſſe immaculate conceptiõis virginis glorioſe officium per Sixtum quartum approbatum dicentibus vel ei intereſſentibus conceduntur, 2.tra.fo, 31.F.⁊ alie plures.1.tra.fo.42.F.

Indulgentie viſitantibus fratrum minorum monaſteria in feſtis ſancti Antonij ⁊ bernardini conceſſe,ad feſtum ſancti bonauenture extendun tur,2.tra.fo, 43.E.

Indulgentia.10.annorum ⁊ totidem quadragenaruꝫ cõceditur celebran tibus feſtum beati patris noſtri Franciſci,qđ ab oibus vt duplex man datur celebrari ⁊ obſeruari,2,tra,fo, 47.B.

Indulgentiam quinqꝫ annoꝝ ⁊ totidem quadragenaruꝫ recitantes pſal terium virginis marie pro qualibet quinquagena conſequũtur.cuius modus recitandi approbatur,2,tra,fo, 51.E.

Indulgentie ſeptem anni ⁊ totidem quadrage.corpus. S. bonauen./in feſto eiuſdem viſitantibus concedũtur. In quolibet autem dñico die centũ conceduntᷓ dies.2.tra.fo, 51.F.

Indulgentie conceſſe viſitantibus eccleſias fratrum minorum in ſingu lis feſti.ſui ordinis eedeꝫ in feſto.S.bonauen,concedũtᷓ.2.tra.fo,52.A.

Indulgentie centum annorum ⁊ totidem quadrage.viſitantibus eccleſi as fratrum minorum ⁊ predica.manuſqꝫ adiutrices porrigẽtibus eiſ dem conceduntur.2,tra,fo, 65.B

Indulgentijs.priuilegijs ⁊ gratijs predicatorum ⁊ minoꝝ ordinibus cõ ceſſis.S.Clare moniales ac tertij ordinis.S.Franciſci fratres ⁊ ſoro res.necnõ.S.Dñici fratres ⁊ ſorores ſub dictoꝝ ordinũ cura degẽtes pcuratoreſqꝫ ipſoꝝ ⁊ negocioꝝ ſuorum geſtores gaudent ⁊ vtuntur. ſecundo tractatu fo. 65.D.

Indulgentie ſtationũ Rome fratribus minoribus ⁊ ſororibus. S. clare recitantibus ſeptem.ps.cõceduntᷓ.1.tra,fo, 52.A.

Indulgẽtia.S,marie de angelis cũ ceteris ſtatiõib⁹ alme vrbis cõceditᷓ frib⁹ de obſeruãtia ⁊ ſororib⁹.S.Clare ac.3.ordinis frib⁹ ⁊ ſororibus dicentib⁹,5,pr nr̃ cũ totidẽ aue maria in ſuis domib⁹,1,tra,fo, 64.E. ⁊ fo. 65.D.

Indul.ſtationum conſequuntur fratres predicatores ⁊ alij per obedientiã extra conuentus exiſtẽtes ac infirmi dicentes quinqes pater nr̃ cũ aue maria.1.tra.fo, 65.C.⁊.65.E.

Indulgentias ſtationũ fratribus ꝯceſſas conſequũtur pcuratores fratrũ parentes filij fratres ⁊ vxores fratrũ dicendo in eoꝝ eccleſijs quinqes pater nr̃ cũ aue maria.1.tra,fo, 65.D.

Indulgẽtias ſtationũ ꝯſequũtur fratres extra domos ſuas exiſtẽtes ⁊ ſer uitrices monialiũ ac ſi eſſent i ſuis monaſterijs,1,tra,fo, 64.F.

8 no

100 anos

De littera. J.

Indul. generalit vel spāliter frib⁹ ꝯcesse nō reuocant p cruciatā vł alias quaſcūq; lras aplicas vidē de aliis pulegiis. i. tra. fo. 64. E.

Indulgentia decem annoꝝ cōceditur dicentibus in hymnis virginis glorioſe verſum Maria mater gr̄e p q̄libet vice. i. tra. fo. 66. B.

Indulgentia ſeptem annoꝝ ⁊ duodeciꝫ quadragenarū ab vno pontifice ⁊ tertie partis oīum peccatoꝝ remiſſio ab aliis ⁊ q̄draginta annoꝝ cū totidem q̄dragenis ab aliis viſitantibus loca fratrū in feſtis ibi poſitꝫ conceduntur. 2. tra. fo. 107.

Indulgentiā triginta ānoꝝ ⁊ totidē q̄dragenarū viſitātes fratrū eccl'ias in q̄ttuoꝛ feſtis virginis marie ꝯſequūt. 2. tra. fo. 107. lr̄a. O.

Indulgentie q̄draginta dies ꝯſequūt dicentes in eccl'iis fratrū ſemel pr̄ noſter cū aue maria pro viuis ⁊ defunctis. 2. tra. fo. 107. lr̄a. R.

Indul. q̄draginta anni ⁊ totidē quadragene ⁊ ſeptime ptis oīm peccatoꝝ remiſſio cōcedūtur viſitātibus eccleſias fratrū in. 2. 4. 6. feriis ⁊ in ſabbatis ⁊ dn̄icis dieb⁹ q̄drageſimali tpe. 2. tra. fo. 107. lr̄a. H.

Indulgentie oēs eccl'ias fratrum viſitantibus cōceſſe iteꝝ in eiſdē feſtis duplicate concedūtur. 2. tra. fo. 107. lr̄a. L.

Indul. alie plures a diuerſis pontificib⁹ ordini cōceſſe. 2. tra. fo 107.

Indulgentia vnius anni cōceditur viſitantibus ſepulchrū beati Antonii in eius feſto ⁊ per octauas. 2. tra. fo. 117. E.

Indul. q̄draginta dies cōcedunt viſitantib⁹ eccl'iam fratrum minoꝝ ſalmañ ciuitatis in feſtis. S. frāciſci ⁊ Antonii. 2. tra. fo. 122. F.

Indulgentiam plenariam omnium pecca. ſingulis annis in feſto ſancti Dominici ⁊ in mortis articulo ſemel. ac indulgentias in aliis temporibus anni conceſſas rome fratres predicatores hiſpanie conſequuntur. primo tractatu fo. 55. E.

Indulgentia plenaria ſemel in vita ⁊ in mortis articulo concedit cōmorantibus in ſeruitio fratrū mino. ⁊ ſoroꝝ. S. Clare. i. tra. fo. 62. E

Indulgentiam plenariam conſequuntur recipientes quemlibet habituꝫ triū ordinū beati Franciſci in die receptionis ⁊ obitus. i. tra. fo. 65. B.

Interdictū.

Interdicti tempore poſſunt fratres iuris ſolemnitate ſeruata diuina celebrare ſacramētaq; recipe eccl'iaſtica. 2. tra. fo. 21. A. ⁊ fo. 56. E.

Interdicto ſuppoſita p loca tranſeūtes fratres pn̄t diuina iuris ſolēnitate ſeruata celebrare. 2. tra. fo. 21. D.

Interdicti tpe ſicut in feſto. S. frāciſci ſic in feſto. S. bonauē. fratres pn̄t publice diuina celebrare. 2. tra. fo. 44. C.

Interdicti tempore fratrum familiares ⁊ procuratores pn̄t in eoꝝ eccleſiis audire diuina. 2. tra. fo. 31. C. ⁊ fo. 56. E.

Interdicti tempore poſſunt fratres minores tertii ordinis fratres ⁊ ſorores ipſorūq; procuratores ac familiares. necnon ſancte Clare monialium procuratores ⁊ negocia gerentes vtriuſq; ſexus in eccleſiis ſuis admittere ad diuina. 2. tra. fo. 59. E.

Tabula.

Interdicta ciuitate vel oppido cum duabus miliarſbus intra que fratrū conuentus includūtur nō cenſent dicti fratrū conuent⁹ ſub ipo termino comprehendi ſi alias de iure non includantur.2.tra.fo. 43.B.

Interdicto eccleſiaſtico ſubijciūtur loca vel conuentus fratrū minoꝝ ſub alia obedientia q̄ꝫ ꝓuincialis illius prouincie fundata: niſi illius obedientie ſubijciantur.2.tra.fo. 10.E.

Interdictum papale ſtatim ꝙ notificat frib⁹ eſſe poſitū eſt ab ipis obſeruandū q̄uis matrix eccl'ia illud nō obſeruet.1.tra.fo. 50.C.

Interdicto ordinario ab inferioribus papa poſito matricib⁹ eccl'ijs conformari debent frēs.1.tra.fo. 50.C.

Interdicti tpe pn̄t frēs mino.in ſolēnitatibus ſanctoꝝ ſui ordinis diuina officia publice celebrare.1.tra.fo. 66.B.

Interdicti ⁊ ſuſpēſionis ſnīe vel quicūq; ꝓceſſus cōtra frēs ⁊ eoꝝ bona ⁊ familiares facti ſunt irriti ipſo facto.2.tra.fo.98.lr̄a.D.⁊.99.lr̄a.A.

Interdici frēs non pn̄t ab aliquo legato niſi de latere etiā auctate lrarū ap̄licarum.1.tra.fo. 29.C.

Iudicium. IUdicio cuiuſcūq; perſone eccleſiaſtice vel ſecularis comparere fratres non tenentur etiā rōne contract⁹.2.tra.fo. 24.F.⁊.fo.59.A.

Iudicio vocari non poſſunt fratres etiam per litteras apoſto. vel legatorum de hoc indulto non facientes mentionem ſecundo tractatu. folio. 25.C.⁊ fo.118.A.

Iudices eſſe cauſarum non poſſunt fratres inuiti compelli etiam ex commiſſione apoſto.ſe.vel eius legatorum ſecundo tractatu.fo. 57.C ⁊ fo. 94.C.⁊ fo.117.F.

Iudicio ꝑlatoꝝ relinquitur que iniuria dicatur leuis vel modica grauis ſeu enormis.1.tra.fo. 37.B.

¶ In tertio tractatu.

IEiuniū quid ſit.3.tra.fo. 52.E.

Ieiunium eſt duplex ſcꝫ meroris ⁊ gaudij ⁊ q̄olibet iſtoꝝ quid ſit 3.tra.fo. 31.E.

Ieiunium debet ſeruari ſm formam eccleſie, ⁊ que ſit eccleſie forma, tertio tractatu.fo. 52.E.

Ieiunia ab eccleſia vniuerſaliter ſtatuta tenentur frēs etiam ex regula obſeruare.3.tra.fo. 13.E.⁊ fo.20.A.⁊ fo.55.A.

Ieiunia regule tenentur frēs obſeruare in cibis alioꝝ religioſoꝝ ieiunantium illius terre.3.tra.fo. 19.F.

Ieiunium a feſto omnium.ſ.indictum in regula intelligitur excluſiue.3.tra.fo. 52.E.

Ieiunium quadrageſime epiphanie non debet a prelato ſine cauſa legitima impediri.3.tra.fo. 52.F.

Ieiunium ſexte ferie etiam ꝓpter feſtum natalis dn̄i non eſt a fratrib⁹ ſoluendum.3.tra.fo. 55.A.

Ieiuniū regule tenētur frēs ſeruare quāuis ad etatem a iure ad ieiunandum determinatā non peruenerint.3.tra fo. 82.F.⁊ fo.127.F.

De.littera.J.

Jeiunia regule tenētur fratres ieiunare in cibo quadrageſimali.3.tractatu.fo. 83.A.⁊ fo.127.E.

Jeiunare quadrageſimā epiphanie an poſſit prelatus ſubdito ſuo mandare.3.tra.fo. 127.E.

Jeiuniū ſoluere vel frangere ad mandatum guardiani an frater teneatur.3.tra.fo. 143.C.

Ignorantia regule nullum excuſat ex ſuis profeſſoribus.3.tra.fo. 18.D.⁊ fo. 45.A.

Impedimenta aliqua que affectum noſtrū occupant ne totaliter tendat in deum.3.tra.fo. 157.F.

Indulgentie conceſſe dicentibus.7.pſalmos penitentiales etiam dicentibus.5.pater noſter cū totidem aue maria.conceduntur.3.tra.fo. 228.D.

Infirmitas quelibet non eximit fratres a ſolutione diuini officij.3.tractatu.fo. 126.D.

Ingreſſus monaſteriorum monialium in regula prohibitus intelligitur de quibuſlibet cenobijs monia.2.tra.fo. 10.C.⁊.3.fo.11.D.

Ingreſſus eccleſiarum parro.vbi alique moniales habitant an ſit fratribus ex regula prohibitus.3.tra.fo. 74.B.

In iudicio fratres pro nulla re temporali poſſunt comparere.tertio tractatu.fo. 14.F.

Innocentius.3.quo tpe fuit electus.i.tra.fo. primo.

Innocentius.4.quo anno in pontificem ſummū eſt aſſumptus ⁊ q̄ ordini conceſſit.i.tra.fo. 5.A.

Inno.5.quo anno aſſumptus eſt ad papatum.i.tra.fo. 7.E.

Inno.6.quo tpe eſt electus.i.tra.fo. 10.D.

Inno.7.quo anno fuit aſſumptus.i.tra.fo. 11.A.

Inno.8.quo tpe electus eſt ⁊ que ordini nr̄o cōceſſit.i.tra.fo 16.D.

Inobedientia religioſi ex deliberatione vel contemptu mortale peccatum eſt.3.tra.fo. 118.C.

Inobedientia contumax que ſit.3.tra.fo. 135.E.

Inquietudo ſollicitudinis ſecularis ingeritur homini circa tria.tertio tractatu.fo. 158.A.

Inſignia decem in paupertate fundata quāplurimū ſtatum fratrū minorum decorantia.3.tra.fo. 165.D.

Inſtitutio fratrū minorum de obſeruantia ac contradicat regule fratrum mi.3.tra.fo. 169.D.

Inſtitutionē vicariorum de obſeruātia licitam ⁊ neceſſariam eſſe probatur.3.tra.fo. 178.A.

Inſtitutio tranſfigurationis dn̄i vnde habuit ortū.3.tra.fo 220.F.

Inſule indiane efficiuntur vna prouincia.3.tra.fo. 229.B

Interrogatōes q̄ debent fieri volentibus ordinē intrare.3.tra.fo.236.E.

Intentio beati Franciſci circa puiſionē fratrum in neceſſitatibus ſuis que fuerit.3.tra.fo. 106.D.

Joannes.21.i.tra.fo. 7.E. Joan.22.i.tra.fo.10.A.

Joannes.23.i.tra.fo. 11.B.

Jraſci nõ debere prelatos cũ ſubditis qualiter intelligat.3.tra.fo. 39.E.

Jre per viam cum burſarijs an licitũ ſit fratribus vel pecuniam deferentibus.3.tra.fo. 129.E.

Judicio puincialis ⁊ cuſto.relinquitur quando fratres debeant facere puiſionem in futurũ.3.tra.fo. 15.B.

Judicio guardiani relinqtur quante longitudis ⁊latitu.vſilitatis vel pauꝑtatis debeant eſſe tam habitus ꝙ caputia ⁊ interiores tunice cui iudicio ſubditi acquieſcere debent.3.tra.fo. 17.B.

Judicium prelatorum tenentur ſubditi ſequi in omnibus dubijs que non poſſunt indubitanter declarari.⁊ contrarium facientes ſunt obedientie tranſgreſſores.3.tractatu fo. 98.B.
⁊ fo. 100.B.⁊ fo.197.B.

Judicium ⁊ determinatio dubiorum que in regula expreſſe non ponuntur vel occurrere poſſint pertinet ad prelatos ordinis .3.tra.fo. 196.F.

Judicare religioſos a ſecularibus tribus modis ibi poſitis contingit.3.tractatu fo. 154.D.

Julius ſecundus quo anno pontificatum ſuſceperit que etiaꝫ ordini elargitus ſit.1.tra.fo. 18.A.

¶ De littera L.

Litterea

LJttere vel gratie a miniſtro generali conceſſe vel concedende in ꝑiudicium fratrum de obſeruantia ſunt nulle.2.tra.fo. 3.E

Littere a fratribus mino.impetrate ſuper aliquo cõuentu ſine ſui ſuperioris licentia nullius ſunt roboris.2.tra.fo. 10.E.

Littere fratribus minoruꝫ conceſſe vt ſe alijs prelatis ſubijciant interpretande ſunt ſi ad id ſuorum prelatorum conſenſus interueniat. ſecũdo tractatu fo. 15.L.

Litteras ſixti.4.ſuper conceptione immaculate virginis marie tenentur dioceſani in eccl'ijs ſuis publicare.2.tractatu fo. 34.E.
⁊ fo. 75.B.

Litteras contra reges vel principes aut alias perſonas vel communitates ac malefactores ſuos deferre ⁊ pronuntiare a quocꝫ fratres cõpelli non poſſunt.2.tra fo. 57.D.⁊ fo.102.lra.T.

Litteras impetrantes fratres vel aliquid aliud a protectore vltra ꝙ ſua facultas ſe extendit grauibus penis ſunt puniendi.2.tra.fo. 54.B.

¶ Jn tertio tractatu.

LAboris exercitium non eſt fratribus ſub precepto a regula impoſitum.3.tra.fo. 59.B.

Labor manualis an precipiatur in regula.3.tra.fo. 162.F.

Laboris fratrum plura ſunt genera in ordine.3.tra.fo. 59.E.

Laboris corpo.exercitio qui fratres occupari debeant.3.tra.fo. 59.L.

Labor ſpiritualis quoniam melior eſt excuſat corporalem.3.tra.fo. 59.F.

Laborare frater fideliter ⁊ deuote quomodo intelligatur.3.tra.fo. 59.F.

Laborare aſſueti ſi poſtea non laborarent in excuſa. ſunt.3.tra.fo. 59.F.

Laboris precio an fratres poſſint recipere materiam vt ex ea aliquid operari poſſint qđ poſtea dent p reb' neceſſarijs.3.tra.fo.60.D.⁊ fo.71.B.

De littera. L.

Laboris exercitio qualiter omnes fratres preter infirmos occupātur. 3.tra.fo. 150.C.
Laborando manualiter quare fratres non querunt vite neceſſaria ⁊ non mendicando.3.tra.fo. 150.C.
Laborandi gratia dicitur ars ⁊ idoneitas quam quis habet vt donum a a dño datum.3.tra.fo. 21.A.
Laici ad officia ordinis inhabilitantur.3.tra.fo. 209.B.
Laici fratres non poſſunt deferre tonſuras niſi paruas, ⁊ hoc q ab epis ſuſceperunt.3.tra.fo. 221.E.
Legate pecunie ꝑ ſuis neceſſitatibꝰ fratres ſunt capaces.3.tra.fo. 121.B. ⁊.2.tra.fo. 7.f.
Legati rei mobilis vel immobilis vt vendatur ⁊ in eorum neceſſitatibus expendatur fratres ſunt capaces.2.tra.fo. 8.B. ⁊.3.tractatu fo. 121.D.
Legati annui ſibi relicti etiaʒ ſi indirecte eis fiat fratres non ſunt capaces 3.tra.fo. 121.E.
Legatum annuum fratribus relictum quando nō eſt perpetuū ad quantum tempus intelligatur eis conceſſum.3.tra.fo. 121.E.
Legatum annuū fratribus pro aliqua pia cauſa relictum vt vinum ꝑ dicendis miſſis an ſit licitum.3.tra.fo. 121.f.
Legatis fratribus indeterminate relictis quibus tunc nō indigent quid ꝺ illis fieri debeat.3.tra.fo. 103.D.
Legato fratribus relicto an ille a quo relinquitur ſit obligatus ad illud preſtandum.3.tra.fo. 144.f.
Libertates in regula poſite ſunt ſex.⁊ q̄ ſint.3.tra.fo 100.A.
Libri fratrum vſibus ſingulorꝫ deputandi quales ⁊ quot debeant eſſe.3. tractatu fo. 241.f.
Licentia a ꝓlati ſpecialis an ſit neceſſaria pro dandis vel accipiendis penna filo ⁊ hmōi rebus vilibus.3.tra.fo. 62.f.
Licentia mittendi nouicios ad aliquos deum timentes quorum conſilio ⁊c̄.non ſolum miniſtris competit ſed ⁊ alijs quibus eorum receptio.3. tractatu fo. 27.C.
Licentiam concedere poteſt prelatus ſuis fratribus alienandi.donandi. ⁊ cōmutandi res ſuis vſibus conceſſas.3.tra.fo. 11.E.
Licitum non eſt fratribus ab alijs religioſis diebus prohibitis comedentibus carnes inuitatis. cum eis in tali crimine participare.tertio tractatu.fo. 32.D.
Locare opas ſuas an poſſint fratres.3.tra.fo. 21.E.⁊ fo.62.E.
Loqui honeſte nimis decet fratres.⁊ quid per honeſte loqui intelligatur. 3.tractatu.fo. 53.C.
Loca in quibus nouicij ſunt recipiendi ⁊ inſtruendi.3.tra.fo. 236.E.

¶ De littera. M.

Miſſam ⁊ alia officia diuina poſſint fratres celebrare vbiqꝫ coram principibus ⁊ magnatibus ab ipſis rogati.2.tra.fo. 94.E. Miſſa.

Miſſas de ſpiritu ſancto ⁊ de virgine glorioſa fratres celebrādo poſſunt cantare proſas ⁊ hymnū angelicū.i.tra.fo. 25.D.
Miſſam celebrando fratres in feſto beati Franciſci ⁊ eius ſtigmatū pñt dicere ꝓpriam prefationem.i.tra.fo. 63.B.
Miſſam celebrando fratres infra octauam beati Franciſci poſſunt dicere credo.i.tra.fo. 64.C.
Miſſam celebrando fratres in ſolemni.ſanctorum ſui ordinis poſſunt dicere credo.i.tra.,fo. 63.D.
Miſſam celebrare poſſunt fratres ex cauſa neceſſitatis ante horā ⁊ poſt horā ſtatutam ab eccl'ia.i.ta.fo. 16.F.⁊ fo.63.E.

Monaſteria

Monaſteria ſibi oblata pñt fratres de obſeruantia recipere ac de nouo cōſtruere in quolibet loco, etiā ſi cōuentualiū domus ibi ſint.2.tra.fo. 10.E.⁊ fo.100.lra.L.
Monaſteria a quolibet duce vel marchione ſeu quauis alia pſona ꝓ ſua habitatione conceſſa poſſunt frēs conſtructa recipere vel loca pro ipſis conſtruendis.2.tra.fo. 43.B.
Monaſteria ſeu conuentus alterius obedientie quam miniſtri vel vicarij prouincialis illius prouincie non poſſunt in aliqua prouincia niſi de vicarij gene.licentia conſtrui vel conſtructa recipi ſub exco.pena.ſecūdo tractatu fo. 43.A.
Monaſteria conſtruere ab aliquibus fratres impediri nō pñt vel in eorū conſtructione perturbari.2.tra.fo. 77.A.
Monaſteria minus cōmoda ⁊ oneroſa pñt fratres in manibus ordinariorum licite dimittere.2.tra.fo. 47.F.
Monaſteria fratribus oblata nullus prelatus aut quelibet alia perſona poteſt prohibere quo minus illa recipiantur.2.tra.fo. 103.lra.C.
Monaſteria ⁊ loca pro habitatione fratribus conceſſa de dioceſanoꝝ licentia poſſunt recipi.2.tra.fo. 104.littera.I.
Monaſteria alioꝝ ordinū mendicantiū cōſtrui nō pñt infra ſpaciū.140.cānaꝝ a frūm cōuentibus.2.tra.fo 100.lra.L.
Monaſterioꝝ edificationis ꝓhibitio ꝓpe cōuentus fratrum reſtringitur ad.140.cānaꝝ ſpaciū.i.tra.fo. 30.F.
Monaſteria fratrum infringere vel intra coꝝ clauſuras aliquem hominē capere.vel furtum.aut aliud maleficium cōmittere quibuſlibet ꝓhibetur.2.tra.fo. 100.lra.N.
Monaſteria obſeruantie fratres cōuentuales occupantes per vicarium gene.ipſius obſeruantie ad illa deſerenda per cenſu.eccle.poſſunt compelli.2.tra.fo. 26.F.
Monaſteriorum vel conuentuum ſuperflua poteſt vicarius gene. tollere ⁊ per amicos ſpirituales vendere vel alias in coꝝ vtilitatem conuertere.2.tra fo. 26.D.
Monaſteriorum relictorum poſſunt fratres materiam edificiorum.paramenta,⁊ vaſa eccleſiaſtica ac cetera huiuſmodi ſecū ferre.2.tra fo.20.C ⁊ fo. 58.F.
Monaſteria,domus,⁊ loca cōuentualium vtriuſqꝫ ſexus ſub exco.pena

ab obſeruātibus fratribus vel a ſecula, accipi prohibēt. 2. tra. fo. 109. C
Monaſteria ꝯuentualiū fratrum recipere fratres de obſeruantia compelli non poſſunt. 1 tra. fo. 63. L
Monaſteria ⁊ domus ſub obedientia fratris Joan. de guadalupe conſiſtentia ad obiam vicarij prouincialis ꝓuincie. s. iacobi ac quilibet fratres ſub eius obedientia cōmorātes ſub grauiſſimis cenſuris ad ꝓuincias ſuas redire iubentur. 2. tra. fo. 132. A.
Monaſteria monialiū fratribus mino. ingredi licet in caſibus ibi poſitis 2. tra. fo. 48. D.
Monaſteria monialium fratres intrantes debent ſeruare formā in earū regula contentam. 2. tra fo. 48. D
Monaſteria monialiū intrantes vltra caſus in earum regula contentos ſunt excōicati. 2. tra. fo. 48. E.
Monaſterioꝝ. s. clare a monialibus deſtitutoꝝ bona vſib⁹ fratrū eiſdē primioꝝ ſunt applicanda. 2. tra. fo. 60. f. ⁊ fo. 99. lra. C.
Monaſterioꝝ monaliū curam recipere fratres a quocūq; ꝯpelli non poſſūt 2. tra. fo. 102. lra. T.
Monaſteria monialiū. s. clare intrādi conceditur ꝓuincialibus licentia: ⁊ ſubditos ſuos quotiens fuerit opportunū mittendi. 1. tra. fo. 34. D.
Monaſteria quarūcūq; monia. poſſunt fratres a prelatis inuitati cū ipſis intrare. 1. tra. fo. 56. L.
Monaſterioꝝ monia. claues interiores abbatiſſe debēt habere ⁊ exteriores earū confeſſores vel alij ad hoc deputati. 1. tra. fo. 42. B.
Monaſteria. s. clare medico intrante non tenētur moniales aliquem ſeruitorē intromittere qui eum aſſociet: ſed ſufficit ꝙ a trib⁹ vel quattuor de antiquioribus monialibus aſſocietur. 1. tra. fo. 63. E.
Monaſterijs ꝯuentualiū fratrum pñt frēs de obſeruātia hoſpitari ſi coꝝ ꝯuentus in tali loco non ſit. 2. tra. fo. 26. E
Monaſterioꝝ monialiū. s. clare. clauſuras intrare p̄lati ordinis pñt ⁊ earum confeſſores ex rōnabili cauſa. 2. tra. fo. 72. A.
Moniales. s. clare a ꝓcurationibus vel exactiōibus quibuſcūq; p. ſonis ſoluēdis ſunt exempte. 2. tra. fo. 32. B. ⁊ fo. 38. E — Moniales.
Monialib⁹. s. clare. conceſſiones quelibet facte ſuper exemptione a iuriſdictione ordinarioꝝ vel ſolutione decimarum ⁊ alijs per ſix. 4. confirmātur. 2. tra. fo. 34. E.
Mōiales. s. clare ꝓtectori ordinis frūꝫ mino. ſūt ſubiecte. 2. tra. fo. 39. A
Moniales. s. clare vtūtur oibus priuilegijs ⁊ indulgētijs ordini minoꝝ conceſſis ⁊ concedendis. 2. tra. fo. 39. B.
Moniales. s. clare tm̄ tenētur ſeruare ieiunia que fr̄ibus mino. a regula ſua ſunt impoſita. 1. tra. fo. 46. f.
Moniales. s. clare ex nullo p̄cepto ſue regule obligantur ad peccatum mortale exceptis quattuor votis eſſentialib⁹ ⁊ p̄cepto de electione ⁊ depoſitione abbatiſſe. 1. tra. fo. 47. B.
Moniales. s. clare non poſſunt aliquē capellanū habere niſi de licentia ꝓuincialis vel viſitatoris ſui. 1. tra. fo. 48. f.

Monjales, s. clare pñt lauare ſacros pãnos exceptis corꝑalibꝰ ꝛ puriſi
catorijs que licet non lauare bene tñ pñt tãgere. i. tra. fo. 62. E.
Monialiũ. s. clare curã hñc frẽs a quocꝫ ↄpelli nõ pñt. 2. tra. fo. 120. E.
Monialiũ. s. clare regimẽ quõ a fribus ſit gerendũ. i. tra. fo. 32. F.
ꝛ fo. 53. 5. D.
Monialiũ. s. clare ſorores vel ſeruitiales non poſſunt mutari niſi cauſa
regiminis. i. tra. fo. 34. f
Monialium. s. clare confeſſores vel ꝓuinciales poſſunt aſſociare medicũ
eas curare intrantem ſi nõ ſint familiares qui cum eo ingrediant̃. pri
mo tra. fo. 36. A.
Monialiũ clauſuras pñt intrare ꝓuinciales ꝛ viſitatores in caſibus in q
bus eoꝝ confeſſores. i. tra. fo. 36. B.
Monialiũ clauras quecunqꝫ perſone preter formã ſue regule ꝛ aplicaꝝ
ↄceſſionũ intrãtes ipſo facto ſunt excõicate. i. tra. fo. 42. B
Monialiũ clauſuras intrantes mulieres etiam ſi mala intentione non
tenentur ad curiam romanã pro abſolutione accedere, ſed a fribꝰ pñt
abſolui. i. tra. fo. 62. f.
Monialiũ monaſterijs laborantes ſeculares pñt ibi in loco honeſto co-
medere. i. tra. fo. 63. E.
Monialiũ. s. clare ſeruitio frẽs non deputati poſſunt de licẽtia ſuorum pre-
latorum ad eccleſiam ꝛ loca vbi frẽs eaꝝ ſeruitio deputati habitãt ac-
cedere. i. tra. fo. 63. f.

¶ In tertio tractatu.

Mala multa ꝓuenientia ex pecunie receptione. 3. tra. fo. 165. E.
Mala ꝓuenientia ex curioſis edificijs. 3. tra. fo. 203. f.
Mãdatũ maius vel minꝰ ſuperioris quõ intelligat̃. 3. tra. fo. 49. A.
Manducare licere fribus de oibus cibis qui apponũtur eis qualiter in-
telligatur. 3. tra. fo. 32. C.
Martinus. 4. quo anno ad põtificatum fuerit electus ꝛ que ordini cõceſ
ſit. i. tra. fo. 8. B.
Martinꝰ. 5. quo tpe fuit aſſũptus ꝛ q̃ ordini ↄceſſit. i. tra. fo. 11. D.
Mẽdicare pñt frẽs tpe neceſſitatꝭ, ſ3 neceſſitate ceſſãte nõ. 3. tra. fo. 65. B
Mendicare ſine neceſſitate vel ad ſuꝑfluitatẽ eſt alienũ rapere ꝛ ſic fribꝰ
ꝓhibitũ. 3. tra. fo. 135. B
Mendicare an poſſint frẽs plura q̃ ad ſuſtentationem vnius diei ſuffici
ant. 3. tra. fo. 148. E.
Mendicare plura frẽs huius tẽporis q̃ primi religionis fundatores q̃-
re ſit neceſſarium. 3. tra. fo. 149. D.
Minores vocari frẽs quid denotet. 3. tra. fo. 24. B.
Minor qs frater vere dicatur aut quõ cognoſcatur. 3. tra. fo. 73. D
Miniſtroꝝ ꝛ cuſtodũ appellatiõe q intelligantur. 3. tra. fo. 91. E.
Miſſas celebrando frẽs debent aliqua ibi poſita ad puritatẽ ſue conſcië
tie euitare. 3. tra. fo. 199. B.
Miſſam quolibet ſabbato in honorẽ virginis cantare vnde primũ ortũ
habuit. 3. tra. fo. 210. B.
Mittendi ad predicandum infidelibus a quibus debeant examinari.

tertio tractatu. fo. 94. B
Modus dandi pfeſſionē nouicijs. 3. tra. fo. 80. B.
Modus procurandi elemoſynas pecuniarias a fratribus ſcdo tractatu fo. 6. E. et 3. tra. fo. iii. E.
Modus nolandi nuncium a fratribus vel pñtandi facienti elemoſynam pecuniariã. 3. tra. fo. 56. E.
Modus habendus a fribus cum deponentibus apud eos pecuniam. 3. tra. fo. 57. B.
Modus duplex habendus a fribus cum heredibus vel teſtamentorū executoribus in legatis ſibi relictis. 3. tra. fo. 105. C.
Monaſterij noīe cuiꝰ ingreſſus eſt fribus phibitus intelligũtur clauſtrū domus. et officine interiores. 2. tra. fo. 10. C. et 3. tra. fo. ii. D.
Monaſteriorũ monialiũ officinas interiores an poſſint frēs cum populo vel epo pceſſionaliter vel ad predicādũ intrare. 3. tra. fo. 74. A
Monaſteria et domos altas quare frēs habeant. 3. tra. fo. 148. A.
Monaſteria frũm quare magis intra ciuitates et oppida q̄ in ſolitudine conſiſtunt. 3. tra. fo. 147. E.
Monaſteriorū quarũlibet monialiũ interiores officinas cã pfeſſionis in articulo extreme neceſſitatis pñt frēs intrare. 3. tra. fo. 229. f.
Moniales ad quarū monaſteria non licet fribus accedere que dicant. 3. tra. fo. 75. f.
Mortuo faciēte elemoſynã pecuniariã añteq̄ pecunia ſit p nunciũ in frūm neceſſitatibꝰ expēſa qd fieri debeat. 2. tra. fo. 7. E. et 3. tra. fo. 84. D.
Mutuũ ↄtrahendo frēs qualiter ſe debeāt habere. 3. tra. fo. 85. f.
Multa in quibus dicit frater facere contra regulam et quodãmodo proprietarius. 3. tra. fo. 134. B
Mutuare vel ↄmodare an et quō frēs poſſint. 3. tra. fo. 21. D. et fo. 62. B.

C De littera. N.

Nouicios ad religionē recipe pñt ge. et puin. 2. tra. fo. 100. lra. E. Nouicius
Nouicius ante lapſũ pbatiõis ãnũ ad pfeſſionē recipi non poteſt 2. tra. fo. 118. B. et fo. 119. D.
Nouicius intra ãnum pbationis conſtitutus non poteſt impediri quominus ad aliam quam maluerit religionem vel ad ſeculum reuertatur 2. tra. fo. 19. E. et fo. 119. D.
Nouicio a religione poſt aliqd tēpus egreſſo et iterũ ad eandē reuertenti tēpus prioris receptionis ad ordinē cũ poſteriori pōt a plãtis in annũ pbationis computari. 2. tra. fo. 43. D
Nouiciorū bona reſtituenda ſi quibꝰ reſtitui debeāt ignorat per plãtos ordinis in pios vſus pñt ↄuerti. 2. tra. fo. 103. lra. B.

C In tertio tractatu.

Neceſſaria vite frēs mino. per vniuerſum orbem diſpſi ab oibus recipere poſſunt. 3. tra. fo. 38. E.
Neceſſitas vña ad calciamēta portãda q̄ ſit relīqt iudicio guardianorū. 3. tra. fo. 13. E.

Tabula.

Neceſſitas vera ad calciamenta portanda que ſit.3.tra.fo. 19.E.
⁊.fo. 5.E.50.E.⁊ fo.81.D.

Neceſſitas q̄ frēs a ieiunio liberat q̄ ſit.3.tra.fo. 20.A.⁊ fo.31.F.

Neceſſitas ꝓpter q̄s licet fribus equitare que ſint.3.tra.fo. 32.B.

Neceſſitas priuata vel cōmunis ꝓpter quam pōt ſuꝑ regulā diſpenſari quid ſit.3.tra.fo. 52.L.

Neceſſarioꝝ duo ſunt genera.3.tra.fo. 54.E.⁊ fo.191.L.

Nc̄citas eſt triplex ⁊ qualiter ꝑ qualibet earū ad amicos ſpūales ſit recurrendum.3.tra.fo. 103.G.⁊ fo.107.B.

Neceſſitas vera quid ſit.3.tra.fo. 103.A.

Neceſſitatibus fratrum pn̄t p̄lati ꝓuidere per ſe ⁊ per alios quibus ad hoc vices ſuas ꝯmiſerint.3.tra.ſo. 57.D.⁊.fo.95.F.

Neceſſitati fraterne etiā in infirmitate debēt frēs ꝓuidere, aliter non ſolum regulam ſed etiā ſeipſos offendunt.3.tra.fo. 67.L.

Neceſſitas vera ꝓpter quā frēs pn̄t elemoſynā pecuniariā ꝓcurare que ſit relinquitur iudicio ſuoꝝ p̄latoꝝ.3.tra.fo. 108.A.

Neceſſitas ꝓpt quā pn̄t frēs ꝓcurare elemo.pecu.q̄ ſit.3.tra.fo. 105.B.

Neceſſitates fratrū eſſe veras vel nō ad elemo.pecu. ꝓcurādas p̄lati arbitrantes debent conſiderare ibi poſita.3.tra.fo. 108.A

Neceſſaria vite quare dn̄s largi⁹ fribus mino.miniſtrat q̄ aliis q lata p̄dia ⁊ plenos loculos habent.3.tra.fo. 59.F.

Neceſſaria vite frēs in ꝯuentibus vbi poſſeſſiōes vel redditus habēt cōmorātes nō pn̄t ex ipis redditibus recipe.3.tra. 164.F.

Neceſſaria aliq̄ exiſtētibus in ſtatu religionis.3.tra.fo. 160.E.

Neceſſitate exigente pn̄t fratres in futurum ſibi ꝓuidere.3.tra.fo.20.F.
⁊ fo. 57.F.

Nico.3.quo anno fuit electus.⁊ q̄ ordini conceſſit.1.tra.fo. 7.F.

Nico.4.quo tpe fuit aſſūpt⁹ad papatū ⁊ q̄ ordini ꝯceſſit.1.tra.fo. 8.E.

Nico.5.qn̄ pontificatū adeptus eſt.⁊ q̄ ordini eſt elargit⁹.1.tra.fo.13.A.

Nouicij ante ꝓbationis annū elapſū non poſſunt ad profeſſionē admitti.3.tra.fo. 78.G

Nouicios ante anni ꝓbatiōis lapſum ad ꝓfeſſionē admittētes triplici pena ſunt digni.3.tra.fo. 79.F.

Nouicius finito die ⁊ hora anni ꝓbationis poteſt ad profeſſionem recipi.3.tra.fo. 80.A.

Nouicij idonei finito anno ꝓbationis de neceſſitate ſunt ad ꝓfeſſionē admittendi.3.tra.fo. 94.F.

Nouicij mitti pn̄t per prelatos ad alterius ſtatus pſonas ꝑ ꝯſilio ad diſponendum de bonis ſuis.3.tra.fo. 13.L.

Nouicius ſi finito anno ꝓbationis ſtet in ordine an ſit tacite profeſſus.3.tractatu.fo. 80.B.

Nouicius intra annū ꝓbationis a religione exire non pōt in aliquib⁹caſibus ibi poſitis.3.tra. 79.E.

Nouicios ad ꝓfeſſionem recipere poſſunt alij prelati inferiores ꝓuincia

libus niſi ſpāliter ſibi interdicat.3.tra.fo. 48.B.
Nouitij tot quare in ordine minoꝝ recipiātur ponuntur alique cauſe.3.tra.fo. 151.f.
Nouitij ad ordinē veniētes non pn̄t a fribus induci ad aliqd ſibi vl' ſuis ꝯuentibus dandum.3.tra.fo. 15.L.
Nūcius illius a quo res emit̄ pōt a fribus faciēti elemoſynā pn̄tari niſi ipſe ꝑ ſe vel aliū ſoluere voluerit.3.tra.fo. 10.E.
Nunci⁹ cui pecunia a dn̄o ꝓ fratrū neceſſitatib⁹ ꝯmittit̄ ſtatim vt eā accipit debet totā cui ſolutio eſt facienda reddere.3.tra.fo. 10.E.
Nuncius cui elemo. ꝓ fratrum neceſſitatibus īminētibus eſt ꝯmiſſa pōt pecuniā ſicut eius dn̄s apud amicum ſpiritualem fratrum deponere.3.tra.fo. 10.E.
Nuncio pecuniā alijs ꝯmittendi lnīam a dn̄o recipiēte quecunq ꝑ ipm̄ acta erunt ſine fratrum periculo.3.tra.fo. 20.E.
Nuncius qui ptātem a dn̄o ꝯmittendi alij pecuniā nō accepit an poſſit ſibi alium ſurrogare.3.tra.fo. 55.L.
Nuncius cui pecunia ꝯmittit̄ ſiue ſit dantis ſiue recipientis non dicitur fratrū nuncius.3.tra.fo. 55.D.
Nunciū pecunie nullo modo debent frēs noiare vel pn̄tare tanq̄ ſuum.3.tra.fo. 56.E.
Nuncium cui pecunia ꝯmittatur nūq̄ velle debent frēs pn̄tare. ſed dn̄s pecunie hoc faciet.3.tra.fo. 104.E.
Nūciū aliquē cui pecunia a dn̄o ꝯmittat̄ nūq̄ debent frēs ſecū ferre vel noiare quouſq cognouerint ipm̄ dn̄m per ſe vel nuncios ſuos nolle facere ſolutionē.3.tra.fo. 104.D.

De littera. O.

Obedire iubent̄ frēs de obſeruātia vicario ge. ⁊ ꝓuincialib⁹ ſicut miniſtris tenebāt̄.2.tra.fo. 27.A.⁊.1.tra.fo.47.B. Obedientia
Obedire iubentur frēs mino. de obſeruātia ſuo vicario ge. ſub excōicationis pena.1.tra.fo. 43.B.⁊ fo.45.D.
Obiam ſuoꝝ ꝑlatoꝝ non pn̄t frēs de obſeruantia etiā ꝑtextu quarūcūq lraꝝ ꝯceſſarū vel ꝯcedendarū fugere etiam alijs ꝑlatis ſe ſubijciendo 2.tra.fo. 15.B.⁊.D.
Obiam ſuoꝝ ꝑlatoꝝ frēs fugiētes etiam rōne lraꝝ fratri ioāni de guadalupe ꝯceſſaꝝ ad obiaꝫ prioꝝ ꝑlatoꝝ ſuoꝝ redire iubēt̄.2.tra.fo.15.f
Obiam ſuoꝝ ꝑlatoꝝ ſub qua prius erāt etiā nūc ſequi iubēt̄ ſub grauiſſimis penis frēs ioānes de guadalupe ⁊ petrus de melgar cum ſuis ſequacibus.2.tra.fo. 132.D.
Obediētie generalis ⁊ ꝓuincialiū ſubdi iubent̄ frēs ⁊ ſorores tertij ordinis beati franciſci.2.tra.fo. 32.L.
Obiam manualē ecclīarū ꝑlati non pn̄t a fribus ꝯtra tenorē ſuoꝝ priuilegioꝝ exigere.2.tra.fo. 94.f.⁊ fo.118.D.
Obedientie ordinis remanēt ſubiecti frēs ꝑlatis ecclīe in ſocios aſſignati 2.tra.fo. 102.lra.C.
Obedire tenentur prelati carmelitarum epo ſue dioceſis in ijs, que non

ſunt contra ſtatuta ſui ordinis.2.tra.fo. 100.lra.N

Officium diuinum.

Officiũ diuinũ frẽs mino.extra ꝯuentus ſuos cum alijs tam regularibus ꝙ̃ ſecula.pſonis dicẽtes ꝑcepto ſue regule ſatiſfaciunt ⁊ ad ꝓpꝛium dicendũ nõ tenent.2.tra.fo. 55.B.

Officia diuina põt frẽs cum altari viatico in ſuis ꝯuentibus vel locis celebꝛare.1.tra.fo. 18.E.

Officiũ diuinum non valentes frẽs perfecte ſoluere ꝓpter defectũ lingue vel auditus dicendo ꝑ defectibus vnum pſalmum in fine horarũ ſatiſfaciunt.1.tra.fo. 62.f.

Officium diuinũ frẽs clerici neſciẽtes non obligantur ſub pena peccati mortalis dũmodo faciant qd in ſe eſt ⁊ dicant vt ſciunt ⁊ vltra hoc horas laicoꝝ.1.tra.fo. 65.C.

Officiũ ꝓpꝛium.s.lodouici epi põt frẽs minores dicere.1.tra.fo. 63.E.

Officiũ quinqꝫ martyrũ de marrochio frẽs celebꝛãtes legere põt lcões ꝓpꝛias de cronicis ſui ordinis.1.tra.fo. 65.D.

Officium matutinale in quadrageſima ſolus recitans non tenetur letanias duplicare.1.tra.fo. 64.C.

Ordines ſacri.

Ordinibus ſacris ꝓmouendos frẽs ꝓuincialis põt qbuſcunqꝫ epis ꝑñtare.2.tra.fo. 56.E.⁊ fo.123.B.

Ordinare debet quilibet p̃latus abſqꝫ aliqua examinatione vel ꝓmiſſione pñtatos ſibi frẽs a pꝛelatis ordinis.2.tra.fo. 100.lra.K.

Ordines celebꝛare põt quilibet epũs tpibus affectis in domibus fratrũ minoꝝ etiam ſolum ꝑ ipſis ꝓmouendis.1.tra.fo. 63.B.

Ordinẽ ſacerdotalẽ põt frẽs recipe vigeſimo ſecundo anno ſue etatis cõpleto de lnia ge.vel ꝓuincialis non obſtante cõtraria iuris diſpoſitione.1.tra.fo. 65.A.⁊.C

¶ In tertio tractatu.

Obedientia quid ſit deſcribit.3.tra.fo. 24.D.

Obediẽtie plures gradus notãtur.3.tra.fo. 24.E.

Obedientia eſt duplex.ſ.perfecta ⁊ minus ꝑfecta.⁊ que ſit quelibet earũ 3.tra.fo. 71.B.

Obiam triplicẽ beat⁹ frãciſcus in regula ꝯmendat ſcꝫ neceſſitatis.charitatis ⁊ hũilitatis.3.tra.fo. 71.E.⁊ fo.93.B.

Obia fratrũ minoꝝ eſt altioꝛ ꝙ̃ alioꝝ religioſoꝝ.3.tra.fo. 24.f.

Obedire tenẽtur frẽs mino.ſũmo ponti.vltra mandatũ eccleſie ex voto ſue regule ſpãli.3.tra.fo. 25.E.⁊ fo.64.E.

Obedire frẽs ſuis miniſtris quõ intelligat.3.tra.fo. 71.B.

Obia ad quã frẽs ex ſua ꝓfeſſione tenẽtur q̃ ſit.3.tra.fo. 117.D.

Obedire nõ tenẽtur frẽs pꝛelato ꝑcipiẽti eis aliqd qd ſit ſupꝛa regulam.3.tra.fo. 117.E.

Obedire pꝛelato pꝛecipienti aliquid infra regulã vt reficere corp⁹ an ſubditus teneatur.3.tra.fo. 117.E.

Obedire ſubditus p̃lato ei ꝑcipiẽti ieiunare in pane ⁊ aqua qꝛ videt hoc ſibi expedire an teneatur.3.tra.fo. 117.E.

Obediendũ nõ eſt pꝛelato imutãti aliquid de ijs que regula ꝓhibet vel ꝑ

cipit cum hoc non poſſit facere.3.tra.fo. 117.E.
Obedire prelato pcipiēti vt in negocijs ſecula.ſe exerceat an ſubditus teneatur.3.tra.fo. 117.f.
Obia ſuoꝝ ꝑlatoꝝ an poſſit frater minoꝛ ꝑ aliquē eccleſie prelatum ſubtrahi.3.tra.fo. 125.A.
Obedire debent ſubditi malis prelatis vel diſcholis in ijs q̄ nō ſūt mala vel illicita.3.tra.fo. 174.A.
Obedire tenentur moniales.s.clare ex ꝓfeſſione ſue regule ſummo pontifici.3.tra.fo. 279.D.
Obligantur fratres ex ſue regule ꝓfeſſione non tantū ad tria vota eſſentialia ſed etiam ad alia in eadem regula poſita ad tria vota pertinentia 3.tra.fo. 12.E.
Obligati ad intrandū minorum religionem etiam ſi ad aliā intrauerint ſuo voto non ſatiſfaciunt. Jmmo ibi remanentes peccant mortaliter. 3.tra.fo. 28.E.
Obligare ſeipſos in aliquo contractu frēs nullo modo pñt.3.tra.fo.58.f.
Obligare ſe quomodo frēs de facto poſſunt.3.tra.fo. 61.f.
Obſeruare conſilia euāgelica preter illa que obligatorie in regula imponuntur fratres non tenētur.3.tra.fo. 18.D.
Obſeruare regulā ſpūaliter quō intelligitur.3.tra.fo. 22.E.
Obſeruare rłam ſpūaliter frēs non poſſe quō intelligatur.3.tra.fo. 71.f.
Obſeruantia regule frūm minoꝝ ſm declarationes roma.pontificum 7 aliorum doctorum an ſit ſm mentem bea.frāciſci 7 ſecura quoad conſcientiam.3.tra.fo. 186.E.
Obſeruātia ordinis fratrū mino.quo tpe 7 vñ ortū hūit.3.tra.fo. 216.A.
Obitus beate clare.3.tra.fo. 209.C.
Odium habere clericos 7 maxime ſimplices ſacerdotes cum fratribus vnde proueniat.3.tra.fo. 156.D.
Officiū diuinū frēs teneri facere ſm ꝯſuetudinē ſancte ro.eccl'ie intelligit q̄tum ad breuiariū 7 miſſale.3.tra.fo. 19.E.7 fo.126.D
Officiū diuinū an teneāt frēs facere vt papa facit.3.tra.fo. 52.A.
Officium diuinū frēs minores tenentur recitare etiā ſi in ſacris non ſint conſtituti.3.tra.fo. 82.C.
Officium diuinū qualiter a frībus minoribus ſit dicendū.3.tra.fo.82.D.
Officium diuinū tenētur oēs frēs dicere cōiter in choro exceptis legitime occupatis.3.tra.fo. 95.C.7 fo.126.E.
Officiū diuinū tenētur frēs dicere ſm ꝯſuetudinē alterius eccleſie cuius breuiariū hře poterūt: ſi breuiariū romanū eis defuerit.3.tra.fo.126.E
Officium diuinū nō ſoluētes frēs ꝓpter infirmitatē an reſtituti ſanitati teneātur illud reficere.3.tra.fo. 126.f.
Officio diuino alioꝝ frēs itercēntes nō tenēt ꝓpriū dicere.3.tra.fo.127.B
Officia oia regiminis triū ordinum beati frāciſci ſunt triennalia in obſeruātia.3.tra.fo. 229.C.
Officiorum ordinis appellatione quādo quis priuatur eis que compre

vendantur.3.tra.fo. 242.B.

Officium vicarij prouincialis non poteſt vltra triennium ꝓlongari.3. tractatu.fo. 220.B.

Oīa in r̄la poſita ſub verbis imperatiui modi nō obligāt frēs ad mortale ſed tm̄ q̄ ibi exprimūtur.3.tra.fo. 13.A.

Omnia quibus fratres minores vtuntur debent paupertatem ſue regule predicare.3.tra.fo. 39.A.

Orare ſemper ad deū quomodo intelligatur.3.tra.fo. 45.B.

Orōnis ⁊ deuotionis ſpūs extinguere qd ſit.3.tra.fo. 87.C.

Ordo ꝓuinciaꝝ ciſmontanaꝝ ⁊ cuſtodiaꝝ obſeruādus in choro ⁊ diffinitorio ⁊ in menſa.3.tra.fo. 225.F.

¶ De littera. P.

Predicatio. PRedicationis officiū poteſt vicarius ge. ſibi ſubditis cōmittere et eos priuare cū ſibi viſum fuerit.2.tra.fo. 5.E.

Predicatores inſtitui pñt frēs a ꝓuincialibus cū diffinitoribꝰ capitulariter cōgregatis.2.tra.fo. 29.D.⁊ fo.56.D.⁊ fo.101 lra.Q.

Predicare volentes fratres in eccl̄ijs parrochialibus benigne recipiendi ſunt ab eaꝝ p̄latis ⁊ ad audiendū eos populus cōuocandus, eiſqꝫ neceſſaria miniſtranda.2.tra.fo. 25.A.

Predicare ⁊ cōfeſſiones audire pñt frēs de licentia legatoꝝ pape alioꝝ p̄latoꝝ cōſenſu minime reqſito.1.tra.fo. 24.E.⁊ fo.29.D

Predicatores fratres inſtituti libere talia officia poſſunt exercere. ſecundo tractatu fo. 125.E.

Predicationis officiū exercentes habent eſſe docti, maturi moribꝰ, atqꝫ experti.2.tra.fo. 127.C

Predicare nō pñt frēs in parrochialibus eccl̄ijs inuitis eaꝝ rectoribus niſi de dioceſanoꝝ mandato.2.tra.fo. 126.D.

Predicare nō pñt fratres ab ordine eiecti vel egreſſi. ſub exco. pena.2. tractatu fo. 37.A.⁊ fo.58.A.

Predicationis verbum ꝓponētes ſecꝫ fratres minores aſſerentes ⁊ ad queſtū pecuniaꝝ cōuertentes tanqꝫ falſarij p p̄latos ſunt capiēdi ⁊ puniendi.2.tra.fo. 25.B.

Priuilegiū: PRiuilegijs fratribus predicatoribus cōceſſis gaudent minores et ecōuerſo.2.tra.fo. 61.C.

Priuilegia ⁊ indulgentie ceteris mendicantiū ordinibus conceſſe fratribus mino.⁊ p̄dica.cōicant.2.tra.fo. 66.C.

Priuilegia ⁊ indulta q̄ttuor ordinibꝰ mendicantiū ꝯceſſa fratribꝰ mino. nouiter p Alexan.6.cōicant.2.tra.fo. 76.B.

Priuilegia ⁊ indulgentie fratribus p̄dica. de obſeruantia ꝓuincie caſtelle ⁊ etiam viue vocis oraculo ꝯceſſa ad fratres mino. de obſeruantia hiſpanie extendūtur.2.tra.fo. 43.D.

Priuilegia ordini minoꝝ ꝯceſſa a paulo.2.ꝯfirmātur.1.tra.fo. 55.A.

Priuilegijs ⁊ gratijs p bartholomeū floridū archiepm coſentinū ꝯceſſis vti nō licet fratribus de obſeruantia.1.tra.fo. 60.A.

Priuilegia conceſſa fratribus mino. de obſeruātia recipiendi cōuentua-

les ⁊ eorum domus non intelliguntur de reformatis nouiter per miſtrum ge.i.tra.fo. 60.F.
Priuilegia ⁊ indulgentie ordini minoꝝ cõceſſe ⁊ concedende ad moniales.S.Clare extenduntur.2.tra.fo. 39.B.
Priuilegijs ⁊ indulgẽtijs p̃dicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinibus cõceſſis ſancte Clare monales ac tertij ordinis.S.Frãciſci ⁊ dñici frẽs ⁊ ſorores ſub eoꝝ cura degentes ꝓcuratoreſq ipſoꝝ ⁊ negocioꝝ geſtores gaudẽt ⁊ vtuntur.2.tra.fo. 65.D.
Priuilegioꝝ fratrũ mi.⁊ p̃dica.transgreſſoribus vel eis nõ obtemperãtibus pene impoſite.2.tra.fo. 66.E.
Priuilegia ⁊ indulgentie fratribus minoribus ⁊ ſororibus.S.Clare ⁊ tertiarijs ⁊ ſeruitoribus coꝝ ciſmontanis cõceſſa.ad vltramontanos extenduntur.i.tra.fo. 64.D.
Priuilegia ⁊ indulgentie fratribus ⁊ ſororibus.3.ordinis in cõmuni viuentibus cõceſſa extẽdũtur ad viuẽtes in particulari.i.tra.fo. 65.A.
Priuilegia in fauorem ordinũ mẽdicantiũ aduerſus cõſtitutionem ſup cathedrã bonifacij.8.cõceſſa tenẽt ⁊ valẽt.2.tra.fo 109.B.
Priuilegia obſcura vel clara fratrum eccleſiaꝝ p̃lati interp̃tari non pñt primo tra.fo. 30.D.
Priuilegia q̃cũq regib⁹ hiſpanie vel alijs ad eoꝝ petitionẽ ꝯceſſa per quoſlibet ſummos pon.a Julio.2.ꝯfirmãtur.i.tra.fo. 60.C.
PRocuratores ⁊ ſyndicos qui nõ ſint de ordine prelati fratrum minorum poſſunt nominare ⁊ inſtituere ⁊ etiam ammouere. ſecundo tractatu fo. 23.D.⁊ fo.46.B. Procurator
Procuratores ⁊ ſyndici fratrum res eiſdem fratribus relictas vel alias ad eoſdem pertinentes in iudicio ⁊ extra poſſunt petere eaſq vendere ⁊ alienare.2.tra.fo. 23.E.
Procuratoris ⁊ ſyndici fratrum minoꝝ q̃ ſit auctas.2.tra.fo. 46.B.
PRofeſſio ante annum probationis lapſum nouitijs dari nõ poteſt. ſecũdo tractatu fo. 17.D. Profeſſio.
Profeſſione facta nõ licet fratrib⁹ retrocedere.2.tra.fo. 17.D.⁊ fo.28.A.
Profeſſos in ordine minorum fratres ciſtercienſes recipere nequeunt.i. tractatu fo. 21.C.
Profeſſos in ordine minoꝝ vel eis iuramẽto obligatos fratres p̃dica. ſub excõicationis pena recipere ꝓhibenf.2.tra fo. 121.E.
Profeſſos i ordine p̃dica.nõ poſſunt fratres minores recipere.noticios aũt ſic.i.tra.fo 30.B
Profeſſus tacite in ordine minorum ad ſeculum rediens per eccleſie prelatos eſt compellendus aliquam religionem de approbatis intrare. ſcḋo tra.fo. 55.D.
Profeſſores mendicantiũ ordinũ ad alios ordines excepto cartuſienſi q̃ rumcũq lſarum etiam pretextu ſub excõmunicationis pena tranſire ꝓhibentur.2.tra.fo. 88.C.⁊.F.
Profeſſis in tertio ordine beati Frãciſci nõ licet aliquo modo ad ſeculũ redire nec matrimoniũ ꝯtrahere.2.tra.fo. 33.F.

Tabula.

Protector.

Protector ordinis minorum in tribus caſib⁹ in eorum regula expreſſis tm̄ in fratres habet auctatem.2.tra.fo. 54.B.
Protector ordinis in multis ſe intromittere tam circa fratres q̄ circa ordinem inhibetur,2,tra.fo, 54.B.
Protector ordinis minorum iuxta ſui nominis ſignificationem habet protegere ⁊ defendere ipſum ordinem ⁊ non confundere vel deſtruere 2,tra,fo. 55.A.
Protector ordinis minorum habet ſub cura ſua moniales.S.Clare capellanos ⁊ cōuerſos ac familiam earum.quas etiam poteſt p̄ ſe ⁊ per alios viſitare ⁊ corrigere.2,tra,fo, 59.B.

Prouincialis.

Prouincialis in cuius prouincia generalem vicarium mori contigerit vel priuari generalatus officiū toto tp̄e vacationis debet gerere. ſc̄do tractatu fo. 4.D.
Prouincialis vicarius de obſeruantia infra triduū a miniſtro p̄uinciali debet confirmari.2,tra.fo. 26.A.
Prouinciali defuncto vel amoto ab officio guardianus in cuius cōuentu hoc fieri contigerit eius officium habet toto tempore vacationis exercere.2.tra,fo. 4.D.
Prouincialis miniſter qd in frēs de obſeruantia poſſit,2.tra,fo. 26.A.
Prouinciarum ordinis minorum diuiſio noua vel aliarum multiplicatio abſq; ſummi ponti.vel eiuſdez ordinis protectoris licentia fieri nō poteſt.2.tra.fo. 53.B.
Prouincialis pōt dare licentiam fratribus ab ordine eiectis aliam religionem intrandi.2.tra,fo. 58.B

¶ In tertio tractatu.

Paramentis ⁊ vaſis eccleſiaſticis decentibus fratres debent eſſe contenti ita q̄ nō exceſſiua dicant.3.tra.fo. 15.B.
Pater noſter a laicis pro ſingulis horis dicenda qd innuunt.tertio tractatu fo. 31.A.
Patientiam habere in infirmitatibus fratres quomodo intelligatur.tertio.tractatu.fo. 43.B.
Paul⁹.2.quo āno in ſūmū pon.fuit elect⁹ ⁊ q̄ ordini ꝯceſſit.1.tra.fo.14.C
Paupertas in regula promiſſa quid intendat vel ad quid ſe extendat.3.tractatu,fo. 22.A.
Pauptates quot ſunt ⁊ q̄ ſint. 3.tra.fo. 64.F.
Pauptas fratrū minorum eſt altior omnium aliorum religioſorum paupertatibus.3.tra.fo. 25.A.⁊ fo.65.D
Pauptas fratrum minorum in quo dicatur arcta ⁊ arctiſſima cum vſus rerum ſibi concedantur.3.tra.fo. 65.F.
Paupertas extrema ad quam fratres ex regula obligantur que ſit. tertio tractatu.fo. 64.F.
Paupertas fratrum minorum an prohibeat ne quid fixum habere poſſint.3.tra.fo. 64.F.
Paupertas fratrum minorum an prohibeat ne poſſint habere territoria

De littera. P.

de quibus per culturam ⁊ induſtriam ſuam poſſint omnia vite neceſſa ria procurare,3,tra,fo. 64.f.

¶Pauptatis decor ⁊ inſigne in quo ꝯſiſtit,3,tra,fo. 65.D.

¶Paupertatis fratrum minorum plura inſignia in regula poſita notanť 3.tractatu,fo, 66,C.

¶Paupertatem quis dicatur vere ſeruare.3.tra.fo, 66.D.

¶Pauptatem nō ſolum in corde habere debent fratres ſed etiam in exteri oribus ſignis demonſtrare,3.tra.fo; 56.E.

¶Pauptas chriſti ⁊ aploꝝ ac fratrū minoꝝ eadē ē,3.tra.fo. 96.B.

¶Paupertas eſt triplex.3.tra.fo, 158.C.

¶Pauperū volūtarie q̄ttuor modi notanť,3.tra.fo 158.E,

¶Paup bon⁹ magis ē diligēdus q̄ꝫ diues nō talis.3.tra,fo, 155.A,

¶Pauptas fratrū minoꝝ pfectior ⁊ ſecurior eſt.ac chriſti ⁊ aploꝝ eius cō formior ceteris alijs,3,tra,fo. 158.E.

¶Peccatū mortale cōmitit frater non ſeruādo modos circa ꝓcuratione̅ elemoſynaꝝ pecuniariaꝝ poſitos,3,tra fo. 105.E.

¶Peccatū ſubditi qn̄ teneať qs reuelare ſuo p̄lato.3,tra,fo, 135.f,

¶Pecunia ⁊ denarius quid ſint.3,tra,fo. 20.C.

¶Pecunie notantur acceptiones.3.tra,fo, 32,E,

¶Pecunie genus eſt triplex.3.tra.fo. 36.D.

¶Pecuniam recipere quid ſit.3,tra,fo; 20.C.

¶Pecunie appellatione vel noie qđ intelligať.3,tra.fo. 54.D.

¶Pecunie queſtus vel oblationū pecuniariaꝝ receptio in eccleſia,⁊ ſimilia ſunt fratribus prohibita.3.tra,fo. 15.f.

¶Pecunie capſulam vel eius clauem deferre nō pn̄t fratres,aut eaꝫ depo nere vel deponi facere,3.tra.fo. 14.B.

¶Pecunia nullo modo recipi pōt vel ꝯmitti auc̄tate fratrū neq̄ꝫ eoꝝ noie deponi vel ab eis repeti,3,tra,fo, 14.D,⁊ fo.55.C.

¶Pecunia ad aliqueꝫ vſum per dn̄m ſpecialiter deputata non pōt p frēs vel coꝝ amicos ſp̄ñales niſi de ipſius dn̄i voluntate faltē p̄ſumpta in alios vſus cōmutari.3.tra,fo. 20.D.⁊ fo.55.E.

¶Pecunia pro fratrum neceſſitatibus alicui cōmiſſa etiā ſi p varias man⁹ tracteť nihilominus in bonis prioris dantis remanet ⁊ vt ſua pōt ab ipſo donec expendať repeti,3.tra,fo, 35.C.

¶Pecuniam recipere p ſe vel p interpo,pſonā nullo mō frēs dici pn̄t ſer- uando modos in declaratione nicolai. 3, poſitos,3,tra,fo. 15.f,

¶Pecuniam vel aliam elemoſynam in teſtamento ſibi relictaꝫ quomodo fratres poſſunt petere vel qualiter cum heredibus teſtatorum ſe debēt habere,3,tra,fo, 35.D.

¶Pecunie vſus maxima neceſſitate iminente fratribus eſt licit⁹: nec tunc recipere pecuniam contra regulam dicuntur,2.tra,fo. 5.f. ⁊.3,tra,fo. 55.B.

¶Pecunia habita ex reb⁹ fratrū vēditis ad quē ptineat.3,tra,fo. 56.C.

¶Pecunia pro fratrum neceſſitatibus deputata eius domino perditur et non fratribus,3,tra,fo, 56,D.

Pecuniā frēs in via vel alibi inuenientes quid de illa facere debent tertio tractatu, fo. 57. B.
Pecuniā in elemoſynā fribus donataȝ ſecurius eſt ſtatim expendere ꝙ repoſitā cuſtodire. 3. tra. fo. 59. A.
Pecuniarijs elemoſynis frēs vtentes quō dicātur nō recipe pecuniā ꝑ ſe vel per interpo. perſonā. 3. tra. fo. 155. E.
Pecunia ꝓ fratrū neceſſitatibꝰ deputata non pōt de vna perſona in aliā abſqȝ auctate ⁊ ꝯſenſu dñi trāſferri. 3. tra. fo. 102. A.
Pecuniā ſibi in teſtamēto relictā non pñt frēs ꝓcurare per iudices vel ꝑlatos ſibi ſolui mādari. 3. tra. fo. 102. B.
Pecunie maiorē ꝙtitatem nō debēt frēs ꝯſentire deponi ꝙ rem ab eis emēdam credant valiturā. 3. tra. fo. 102. C. ⁊ fo. 104. F.
Pecunia que re empta ſuperit reſtituenda eſt dño faciēti elemoſynā. niſi ab eo ſit acceptꝰ ꝯſenſus vt qō ſupfuerit de pecunia in alijs fratrū neceſſitatibus expendatur. 2. tra. fo. 7. E. ⁊. 3. tra. fo. 102. C.
Pecuniarie elemoſyne indifferenter oblate vel legate nullatenꝰ abſqȝ neceſſitate deponi facere pñt prelati. 3. tra. fo. 102. D.
Pecunia apud neminem pōt deponi ſub colore ꝓuidentie in futurum. 3. tra. fo. 103. C.
Pecuniā ꝓ ſuis neceſſitatibꝰ dponēti tenēt frēs ꝓteſtari eiuſdē pecunie dñium apud eū libere ⁊ integre remanere. 3. tra. fo. 104. E.
Pecuniarias elemoſynas vt licite frēs ꝓcurare poſſint, iū. ꝯditiones ex pte ipoꝝ requiſite notātur. 3. tra. fo. 100. E.
Pecuniariā elemoſynā nullo mō pñt frēs recipere ſine ſcitu ſuoꝝ guardianoꝝ. 3. tra. fo. 101. F.
Pecuniariā elemoſynā non ſolū fribus ſine neceſſitate ꝓcurare eſt illicitum ſed neqȝ oblatā acceptare. 3. tra. fo. 107. E.
Pecuniariā elemo. ſicut alij paupes indifferēter frēs ꝓcurare non poſſunt. 3. tra. fo. 110. F.
Pecuniariā elemo. in genere etiā ſub noie neceſſitatis non licet fribꝰ ꝓcurare. 3. tra. fo. 111. A.
Pecunie in eccleſijs fratrū nullo modo recipi pñt a ſecularibus ꝓpter oſculationem crucis ⁊ ſilia. 3. tra. fo. 111. F.
Pecuniarias elemo. ab aliqua pſona cauſa deuotiōis vł al's poſtulatas eoꝝ nois non licet fribus acceptare. 3. tra. fo. 112. A.
Pecunia in fratre apoſtata vel aliquo cōuentuali reformari volente repta nullo modo pōt per aliquē frēm diſpenſari. 3. tra. fo. 113. A.
Pecunia abſolute fribus miſſa vel donata intelligitur ꝓ ſuis neceſſitatibus deputata. 3. tra. fo. 85. B.
Pecunia fratribus in teſtamento relicta quid circa eam ſit faciendum. 3. tractatu. fo. 85. C.
Pecunia pro aliqua fris neceſſitate deputata non pōt etiā cum lnia plati in alterius fris neceſſitate conuerti. 3. tra. fo. 120. A.
Pecunia ꝓ aliqua neceſſitate nō iminēte relicta pōt in alias neceſſitates

De.littera.P.

nõ ingruẽtes expendi,3.tra.fo, 121.C.
¶Pecunie maiori quantitate depoſita q̃ fratres indigeant quid ſit facien
dum de reſiduo.3.tra.fo, 129.C.
¶Pecunia oblata fratribus nõ indigentibus ꝓ p̃ſentibus' neceſſitatib⁹ vl'
imminẽtibus qd ſit faciendũ.3,tra.fo, 129.D.
¶Pecunia inimica ẽ ⁊ deſtructiua ordinis minoꝝ.3,tra.fo. 165,C.
¶Pena ꝓprietarij q̃ ſit.3.tra.fo, 225.E.⁊ fo.241.f.
¶Pena infligenda reuelãtibus ſcienter accuſantiũ noĩa accuſatis vl' alijs
pſonis vel hoc ingrentibus,3.tra.fo. 158.f.
¶Pena infligenda accuſanti fratrem ſuũ coram ꝓlato ⁊ eius delictum nõ
probanti.3.tra.fo. 139.B.
¶Pena imponenda fratri ſcienter ⁊ falſe aliquez accuſanti vel ad hoc ali-
um inducenti.3.tra.fo. 139.C.
¶Pena fratris turbantis pacem publice vel occulte aut verbis contume-
lioſis fratrem ſuũ iniuriantis.3,tra.fo, 221.C.
¶Pena fratrum ſine ſufficienti licentia de ſuis prouincijs vel custodijs ex
euntium.3.tra.fo. 239.E.
¶Pena fratribus ſine manifeſta neceſſitate equitantibus imponenda.3.
tractatu fo. 240.A.
¶Pena fratribus habẽtibus ſuſpecta ꝯſortia infligenda,3.tra.fo, 242.B.
¶Pena fratrum ab ordine appellantium.3.tra,fo. 242.C.
¶Pena reuelantium ſecreta capituloꝝ extra ordinẽ.3.tractatu,fo. 242.C.
⁊ fo. 253.E.
¶Pena ſuadentium vel procurantium mutationem ſtatus ordinis per ali
os ab eo extraneos.3.tra.fo. 242.C.⁊ fo.252.D.
¶Pena fratrib⁹ ꝓcurantib⁹ obediẽtias ſibi vel alijs iniũctas p extraneos
ab ordine reuocari facere ĩponẽda.3.tra.fo. 242.D.⁊ fo.253..D.
¶Pena fratris aliũ ſcienter ⁊ falſo infamantis.3.tra.fo. 244.A.
¶Pena fratribus accedentibus ad capitulum generale non vocatis in-
fligenda.3.tra.fo. 247.C.
¶Pena fratris portantis ſuper ſe pecuniam vel manu ꝓpria cõtrectãtis
ſeu in cella retinẽtis,3.tra.fo. 250.f.
¶Pena frĩbus lr̃as apo.falſificantibus ĩponenda.3.tra.fo, 253.C.
¶Pena in ſtatutis poſita alicui infligenda ſi nõ declaratur a quo intelligi-
tur ab illo in cuius preſentia delictũ ꝓbatur.3.tra.fo. 254.C.
¶Perfectio euãgelica eſt a frĩbus maxime amplectenda.3.tra.fo. 75.C.
¶Perfectionẽ licet attingere nõ teneatur frater:tenetur tamen ad illaz ten
dere.3.tra.fo. 116.B.
¶Pignorare an poſſint fratres.3.tra.fo. 21.E.⁊ fo.62.E.
¶Pius.2 quo anno eſt electus.1.tra.fo. 13.D.
¶Poſſeſſiones vel redditus annuales habere in cõi vel in ſpãli in ordine
minoꝝ nõ licet 3.tra.fo. 162.C.
¶Precepta expreſſe ⁊ euidenter in rl'a poſita ſunt.8.⁊ q̃ ſint.3.tra.fo,98.f
¶Precepti vim habentia in rl'a poſita ſunt.7.⁊ que ſint.3.tra.fo. 99.C.
¶Precepta rl'e q̃ ſint.⁊ q̃ patiũt diſpẽſationẽ,3.tra,fo,44.C.⁊ fo. 143.E.

Tabula.

Precipe nō pñt fratres qũo aut qualiter pecunia expendat aut cōpotus de illa exigere vel eā repetere.3.tra.fo. 14.B.

Predicationis officiũ incumbit fratribus minoribus ex ſua profeſſione.3.tra.fo. 41.E.

Predicationis officiũ fratribus examinatione non indigentibus in abſentia pōt ge.ꝯmittere.3.tra.fo. 11.B.⁊ fo.41.B.⁊ fo.70.B.

Predicatoꝝ verba examinata ⁊ caſta eē qũo intelligat.3.tra.fo. 41.C.

Predicationis officiũ nulli examinatione indigenti generalis cōmittere pōt in abſentia.3.tra.fo. 11.B.

Predicationē fratrũ mi.approbante ep̄o an poſſint ꝯtra volũtatē alicuius p̄lati inferioris p̄dicare in eius eccl'ia.3.tra.fo. 40.C.

Predicatores inſtituere ſicut generalis per ſe poteſt ita ⁊ alijs ſuꝑ hoc vices ſuas cōmittere.3.tra.fo. 70.A.

Predicare non debent fratres epiſcōpo ꝓhibente in eius dioceſi.nec priuilegia ad hoc eis ſuffragantur.2.tra.fo. 10.A.
⁊.3.tra.fo. 69.F.

Predicare an poſſint fratres ſine licentia ep̄i in ſua dioceſi,⁊ qd veniat appellatione ep̄atus.3.tra.fo. 92.A.

Predicatores a qbus poſſunt inſtitui.3.tra.fo. 92.B.

Predicantes ꝯtra ſtatum.honorem.vel dignitatem eccleſiaſticam ſunt grauiter puniendi.3.tra.fo. 137.E.

Predicatores inſtituere pñt ꝓuinciales cũ diffinitoribus capitulariter congregatis.2.tra.fo. 10.A.

Predicationis ⁊ ꝯfeſſionis officium q̄re fratres mino. exercent,cum curam aiaꝝ nō ſuſcipiunt,3.tra.fo. 146.E.

Prelatus ille dicitur inſufficiens qui eſt ſue regule notorius tranſgreſſor 3.tra.fo 176.E.

Preſentando nũcium cui pecunia cōmittatur volenti facere elemoſynā qbus verbis fratres vti debent.3.tra.fo. 84.C.

Priuatio officioꝝ ordinis alicui facta de quibus officijs intelligatur.3.tractatu.fo. 137.F.

Priuatio actuũ legitimoꝝ qd includat.3.tra.fo. 137.F.

Priuilegia ip̄etrata an derogent paupertati i rl'a ꝓmiſſe.3.tra.fo. 120.C.

Procuratio quarumlibet rerum etiam maxime neceſſariaꝝ abſq̄ p̄lati licentia eſt fratribus illicita.3.tra.fo. 57.F.

Profeſſio fratrum minorum eſt omnibus alijs profeſſionibus perfectior.3.tra.fo. 95.A.

Profeſſus tacite an poſſit dici q teſtamento facto ⁊ bonis ſuis diſtributis intrat religionem.3.tra.fo. 123.E.

Profeſſus tacite per q̄ ſigna qs cenſeatur.3.tra.fo. 123.F.

Profeſſum in alio ordine nō mendicantiũ nō licet fratribus minoribus recipere ſine licentia ſui p̄lati.3.tra.fo. 236.D.

Profitentur fratres vitam illam ad litteram quā dñs in euangelio diſcipulis ſuis mandauit.3.tra.fo. 24.B.

Profeſſionē dare nouicijs pōt cuſtos i abſentia ꝓuicialis.3.tra.fo. 9.C.

De littera.P.⁊.Q:

¶Prohibitionis pecunie ſeptē rationes aſſignantur,3,tra,fo. 32.f.
¶Proprietatem quarūcunqꝫ reꝝ neqꝫ in ſpāli neqꝫ in cōi fratres habere poſſunt.3,tra,fo. 10,f,⁊ fo,25,C,⁊ fo,60,f.
¶Proprietas rerum mobilium quibus fratres vtuntur pertinet ad eccleſiam romanam.3.tra.fo. 21.B.
¶Proprietatem quaꝝ reꝝ vſibus fratrum deputaꝝ Joan.22. eccleſie romane reſeruauit.3.tra.fo. 85.A.
¶Proprium ſaltem in cōi ſicut alij approbati ordines quare ordo minoꝝ non habet.3.tra.fo. 147.C.
¶Protector ordinis quē frēs habere tenēt q̄liter ſuū officiū gerere habeat vel ad qd ſe extendat.3.tra.fo. 75.A.⁊ fo.94.B.
¶Prouinciales in ijs q̄ ad officiū ſuū ſpectant licite poſſunt alijs vices ſuas cōmittere.3.tra.fo. 70.A.
¶Prouincialis vnius ꝓuincie nō poteſt fratrem eiectum vel ſponte egreſſum ab alia recipere.3.tra.fo. 236.D.
¶Prouiſionem tritici vel vini ⁊ huiuſmodi facere fratribus non licet niſi vbi ex iam expertis cognoſcerent ſe nō poſſe aliter tranſigere vitam ſuam q̄ iudicio prelatoꝝ relinquit̃.3.tra.fo. 15.B.

¶De lr̃a.Q. ¶In tertio tractatu.

QUalitates q̄s debent habere recipiendi ad ordinem.3.tra.fo.236.C
Qualitas veſtimentoꝝ fratrū vt vilis reputari poſſit relinq̃tur iudicio p̄latoꝝ.3.tra.fo. 13.E.
Qualitates requiſite in ijs quibus predicationis officium debet committi.3.tra.fo. 137.D.
Quales debent eſſe fratres q ad martyriū ſunt licētiandi.3.tra.fo.44.A.
Qualiter p̄latus circa obedientiam vel p̄cepta ſubditis imponenda ſe habere debet.3.tra fo. 49.C.
Quare fratres magis honorificent diuites q̄ pauperes.3.tra.fo. 155.A.
Que ſit cauſa quare nō pōt pecunia ab aliquo fratre deponi facere abſqꝫ ſui p̄lati licentia.3.tra.fo. 120.D.
Quid ſignificent quelibet pater noſter a fratribus pro ſingulis horis dicenda.3.tra.fo. 31.A.
Quid dicatur eſſe,contra animam vel contra regulam.3.tra,fo. 42.A. ⁊ fo. 71.A.
Quid intelligitur per prohibitionem de non equitando fratribus factaꝫ 3.tra.fo. 53.D.
Qui fratres vere dicātur minores.⁊ etiam vere p̄lati.3.tra.fo. 176.D.
Quomodo intelligatur fratres debere a ſollicitudine huius ſeculi cauere.3.tra.fo. 42.E.
Qm̃o intelligatur fratres eſſe tāq̄ aduenas ⁊ peregrinos.3.tra.fo.194.B
Qm̃o intelligatur ꝙ neſcientes lr̃as eas nō diſcāt.3.tra.fo. 144.A.
Quomodo intelligatur fratres non predicare in epiſcopatu alicuius cōiꝰ.3.tra.fo. 137.B.
Qm̃o fratres minores habentes domos hortos ⁊ libros ac cetera hmōi dicantur non habere propriū in cōi,3,tra.fo. 155.C.

¶ De littera. R.

Reformatio — Reformare ⁊ informare cõuentus ⁊ loca tam preſentia q̄ futura ſibi ſubiecta põt vicarius ge, 2. tra, fo. 3. D

Reformandi ordinem ⁊ fratres conceditꝰ licentia prelatis auxilio eccleſiaſticaꝝ pſonaꝝ ſi opus fuerit ad hoc inuocato. 2. tra. fo. 89. E.

Reformandi cõuentus ⁊ loca fratruꝫ cõuentualiũ modus ⁊ forma. ſcḋo tractatu fo. 26. D

Reformationem fratrum ⁊ ordinis impedire ſub excõicationis pena oĩbus inhibetur. 2. tra. fo. 90. A.

Reformari poſſunt fratres cõuentuales etiam remanendo ſub obedientia miniſtri, ge. 2. tra. fo. 26. E.

Reformare monaſteria ſibi ſubdita vtriuſq̧ ſexus p̄lati cõuentualiũ īfra annũ poſtq̄ fuerint reqſiti tenentꝰ. 2. tra. fo. 110. E.

Reformationem fratrum cõuentualiũ nõ debito modo ꝓcurantes laici ſunt excõmunicati. 2. tra. fo. 110. f.

Reformandi monaſteria monialium. S. Clare ge. ⁊ ꝓuincialibus conceditur licentia. 1. tra. fo. 42. A.

Reformationes cõuentualiũ factas mutari vel reuocari ꝓcurantes aut modo indebito circa eas ſe intromittẽtes ſunt excõicati. 2. tra. fo. 110. f.

Reuocatio. — Reuocatur ⁊ ſuſpenditur bulla calixti. 3. de ꝯcordia inter conuentuales ⁊ obſeruantes p ꝓ Pium. ij. 2. tra. fo. 8. C.

Reuocatur ⁊ annulatur quicqd cõtra mare magnũ fratrũ minoꝝ vel in eo contenta fuerit attentatũ. 2. tra. fo. 59. B.

Reuocatur licentia viſitatori monialium data ad recipiendũ fratres pro cura earundem monialium abſq̧ ſuoꝝ p̄latoꝝ licentia. 2. tra. fo. 47. E.

Reuocantur littere quecunq̧ a fratribus mino. impetrate vel impetrande ad morandum extra domos vel cõuentus ſui ordinis niſi cuꝫ licentia ſuoꝝ prelatoꝝ. 2. tra. fo. 15. B.

Reuocantur lr̃e Inno. 4. mandãtes vniuerſis religioſis ne ad diuina in eccleſijs ſuis in diebus feſtiuis ⁊ dominicis alienos parrochianos admittant. 2. tra. fo. 18. B

Reuocantꝰ lr̃e Inno. 4. ꝓhibẽtes religioſis p̄dicare parrochianis alienis ante miſſarum ſolemnia. 2. tra. fo. 18. A.

Reuocantꝰ lr̃e Inno. 4. maxima grauamina inferentes religioſis circa p̄dicationes ⁊ ꝯfeſſiones ac portionem canonicam. 2. tra. fo. 17. F.

Reuocatur conſtitutio calixti. 3. reuocans oĩa priuilegia ordini mendicãtium ꝯtra ꝯſtitutionem ſup cathedram bonifacij. 8. cõceſſa, dictaq̧ priuilegia ad p̄ſtinũ robur reducuntꝰ. 2. tra. fo. 109. B.

Reuocantur quecũq̧ cenſure ⁊ pene ſpũales in ſtatutis fratrum minoꝝ eoꝝ tranſgreſſoribus impoſite. 2. tra. fo. 23. A.

Reuocare poſſunt gene. ⁊ ꝓuinciales fratres ſubditos ſuos de quibus eccleſiarum prelatis fuerit prouiſum. neq̧ fratres aliquos eis in ſocios deputare tenentur pretextu quarumcũq̧ litterarum. 2. tra. fo. 57. E. ⁊ 1. tra. fo. 24. B.

Reuocare pñt, ge, ⁊ ꝓuinciales ſubditos ſuos ad ingrendũ, de heretic

prauitate vel predicandū crucem deputatos.2.tra.fo. 57.E.

¶ In tertio tractatu.

Rationes alique euāgelicam paupertatē approbātes ⁊ defendentes: ⁊ obiectionūq; contra ipsam oppositarū solutiōes.3.tra.fo. 32.F.

Recurrere ad ministros qn̄ quis posse dicat.3.tra.fo. 68.B.

Recurrere ad ministros pro peccatis qn̄ qs per se non pōt: satisfacit hoc per aliū faciendo.3.tra.fo. 68.B.

Recurrere pn̄t frēs ad ministrū qn̄ ab alijs p̄latis inferiorib⁹ sibi de remedio non puidetur.3.tra.fo. 72.C.

Recurrendo ad ministros nō pōt sub hmōi spēcie ad eū ire sine lnia vel socio.3.tra.fo. 72.B

Recurrenti fratri ad ministros de loco vbi regula non potest obseruari si per ministrum sibi sufficienter non prouideatur licitum est petita licentia quamuis non obtenta ad alium locum transire vbi regulariter viuunt.3.tra.fo. 164.A.

Recurrere nō pn̄t frēs ad dantes pecuniā vel ad nuncios ab eis deputatos sub alijs modis vel pro alijs causis q̄ȝ in declaratione nico.3.positis.3.tra.fo. 14.A.

Recursus ad amicos sp̄uales pro quibus necessitatib⁹ sit licitus.3.tra.fo. 20.E.⁊ fo.103.B.

Recurrendum est ad iura ⁊ constitutiones pontificum ⁊ ad alia ordinis statuta in rebus de quibus constitutio expressa ⁊ clara in regula nō habetur.3.tra fo. 196.E.

Recursus fratrū peccantiū ad ministros intelligitur pro peccatis publicis ⁊ non pro priuatis.3.tra.fo. 11.A.⁊ fo.39.D.

Recipiendi ad ordinem frēs cui competat potestas ex regula. secundo tractatu.fo. 10.B.⁊.3 tra.fo.11.B.⁊ fo.26.C

Receptio ad ordinē oīum indifferenter nec fribus mino.nec dei ecclesie conuenit.3.tra.fo. 150.B.

Receptio ad ordinē beati lodouici regis sicilie filij.3.tra.fo. 212.C.

Recedere a regule intentione pretextu priuilegioꝝ impetratoꝝ non videtur securum.3.tra.fo. 22.D.⁊.fo.52.D

Recessus vllus a religione minoꝝ etiam sub pretextu arctioꝛis vite nō ē licitus eius pfessoribus.3.tra.fo. 28.C.

Recipere ad ordinē frēs vel eijcere ꝯmissarij puincialium non possunt.3.tra.fo. 11.B.

Recipi potest licite a p̄latis quicquid a nouicijs conuentibus absq; eoꝝ persuasione donetur dum tamen non sit in maxima quantitate. tertio tractatu.fo. 13.D.⁊ fo.123.C.

Recipere non possunt frēs agrum vel vineā sibi legatā ad colendum vel alia hmōi.3.tra.fo. 15.A.

Recipere pecuniam fratres per se vel per interpositā personā quid sit.3.tractatu fo. 20.C.⁊ fo.55.B.

Recipientes pecuniam pro fratrum necessitatibus qualiter noīe ipsoꝝ

non dicuntur recipere,3.tra,fo. ,35.A.
Redditum poſſeſſiones aut eorum vſus ſunt fratribus penitus interdi
cti.3.tra,fo. 14.E.
Reformationi ordinis minoꝝ de obſeruantia dedit formā beat⁹ bernar-
dinus de ſenis,3.tra,fo. 217.E.
Regula fratrū minoꝝ eſt quedā ſūma euāgelice ꝑfectiōis.3.tra.fo.46.C
Regula ⁊ ordo fratrū minoꝝ determinatiōi ⁊ declarationi aplice ſedis
ſubijciuntur.3.tra,fo. 188.C.
Regule fratrū minoꝝ tota ſubſtātia ď fōte trahit euāgelij,3.tra.fo,24.B
Regulā ſuā nouā quare beatus frāciſcus inſtituit tot alijs approbatis ⁊
ſanctis ordinibus exiſtentibus,3.tra, fo, 146.G.
Regulam ſpūaliter obſeruari nō poſſe qliter intelligatur.3.tra-fo.42.B
Relaxatio generalis paupertatis in ordine fratrum minoꝝ vnde habuit
ortum.3.tra,fo, 120.C.
Religio quid ſit declaratur ⁊ vnde dicat.3.tra,fo. 157,C.⁊ fo,161.A.
Religio quadrupliciter ſumitur.3.tra,fo. 157.D.
Religio aliqua non eſt adeo perfecta in ſpecialibus ſicut fratrum mino-
rum.3.tra.fo. 50.G.
Religionē vnā alia meliorē eē in qb⁹ cognoſcitur,3.tra,fo. 152.E
Religioſi obligātur tēdere ad ſpālez ꝑfectionē charitatis,3.tra.fo, 161.A
Religio oīs quare ordo vocetur.3.tra.fo. 161.C.
Religiones oēs a primeua ſua ꝑfectione q̄re deficiant.3.tra,fo. 152.F.
Religioſi paſſim ⁊ indifferenter regulam ſuam ⁊ ꝯſtitutiōes frāgentes
in eoꝝ obitu de ſua ꝑditione valde ſunt ſuſpecti.3.tra,fo. 162.B.
Reprehendendo frēs vicia quorum[illegible] regule ſatiſfaciūt,nec
aliquem diffamare vident.3.tra.fo. 181.B.
Reſtitutiōibus rerum male ablatoꝝ vel vſurarū nullomodo frēs ſe pñt
intromittere.3.tra.fo. 88.C.
Reuerentia quid ſit deſcribitur.3.tra,fo. 25.E.
Reuelare defectū culpe mortalis ſui cōfratris prelato an teneatur frater
ſolus hoc ſciens.3.tra fo. 138.F.
Reuocari nō pñt per generalē vel alium prelatū inferiorē ordinata in ca-
pitulo generali,3.tra.fo, 22.C.

¶De littera.S.

Sacramētū. Sacramēta eccliaſtica pñt fratres recipere tpe interdicti ſeruata iu-
ris ſolēnitate.2.tra,fo. 21.A.⁊ fo,56.E.
Sacramēta eccliaſtica poſſunt fratres ſuis familiarib⁹ miniſtrare, eoſq̄
cū deceſſerint in ſuis eccl'ijs ſepelire,2.tra.fo, 56,E,⁊ fo.97.lfa.A
Sacramēta eccliaſtica pñt miniſtrare familiarib⁹ monialiū.s. clare eoꝝ
vicarij vel confeſſores.1.tra,fo. 49.B.
Sacramentū eucharistie ⁊ extreme vnctionis poſſunt frēs biguinis ⁊
mantellatis ſui ordinis abſq̄ parrochialiū licentia in earū domib⁹ mi
niſtrare,2.tra.fo. 97.lfa.C.
Sacramēta omnia pñt frēs a quibuſlibet epis diocesano negāte gratis

ſe recipere.2.tra.fo. 100.lr̃a.L.
Sacramentū eucbariſtie chriſti fidelibꝰ ad ſuas eccl'ias venientibus pñt frēs abſqꝫ parrochialis ſacerdotis lĩa dñice reſurrectionis feſto dumtaxat excepto miniſtrare.2.tra.fo. 30.E.
Sacramēta eccl'aſtica miniſtrare tenēt rectores eccl'arū ſuis parrochianis in eccl'ijs fratrū eligētibꝰ ſepulturā.1.tra.fo. 29.B.
Sacramentū eucbariſtie ⁊ extreme vnctionis ꝯfitentibꝰ ſibi ſecularibus pñt frēs minores ſacerdotibꝰ parrochialibꝰ ſibi denegātibꝰ vel differētibus miniſtrare.2.tra.fo. 60.E.⁊ fo.98.lr̃a.T.
Sacr̃a eccl'iaſtica ſūt miſtrāda aſſerētibꝰ fribꝰ ſe eē ꝯfeſſos.2.tra.fo.126.E
Sacramētū eucbariſtie chriſtifideles a dñica in ramis vſqꝫ ad dñicam in albis recipiētes precepto eccl'ie ſatiſfaciunt.2.tra.fo. 30.B.
Sacramētū eucbariſtie tenet quis recipe in illa dioceſi in qua ſteterit q̄nis paruo tpe in paſchate.1.tra.fo. 61.D.
Sepultura libere in eccl'ijs fratrū oībus ꝯcedit excōicatis interdictis ant publice vſurarijs tm̄ exceptis.2.tra.fo. 58.C.⁊ fo.97.lr̃a.M. Sepultura.
Sepulturā liberā fribꝰ ꝯceſſā intelligit poſſe corpa apud eos ſepeliri eligentiū cum cruce eleuata ꝓceſſionaliter ad eoꝝ eccl'ias deferre cū alijs ibidē poſitis nulliꝰ ad hoc lĩa petita.2.tra.fo.97.lr̃a.M.⁊ fo.60.A.
Sepeliri in eccl'ijs fratrū vel miſſarū ſolēnia ſeu exequias celebrare ipſis inuitis nulli licet.2.tra.fo. 58.D.
Sepeliri cum habitu fratrum minorum vel tertij ordinis eligentes in eorum eccleſijs ſunt tumulandi quāuis alibi elegerint ſepulturam.2.tra.fo. 60.F.⁊ fo.99.littera.R
Stigmata ſaluatoris nr̃i vere eſſe impreſſa in corpore beati Frāciſci teſtes fide digni ꝓbant.2.tra.fo. 11.D.⁊ fo.12.B. Stigmata.
Stigmata ſacra nō immerito beato Franciſco inſignita fuiſſe multipliciter ꝓbatur.2.tra.fo. 12.A.
Stigmata beati Franciſci inter eius ꝓdigia ſunt vehementius recolenda.2.tra.fo. 12.F.⁊.1.tra.fo.26.D.
Stigmata ſancti Franciſci non inflicta humanitus ſed diuinitus impſſa eſſe ꝓbantur.2.tra.fo. 13.A.
Stigmata.S.Fran.ꝓbant dñice paſſionis poſſe fideles fieri ꝯſortes.2.tractatu.fo. 13.A.
Stigmata in beato Franciſco impreſſa fuiſſe negātes vel eius ſanctitati detrahentes deū ⁊ ſedem aplicam offendunt fratrūqꝫ minoꝝ ordinem ⁊ eius deuotos pturbant.2.tra.fo. 12.B.
Stigmatibus beati Franciſci detrahens quidā epũs ⁊ contrariū publice aſſerens per grego.9.reprehenditur.2.tra.fo. 11.F.
Stigmatū beati Franciſci ⁊ eius miraculoꝝ impugnator p eccl'ie p̄latos debet corrigi ⁊ coerceri.2.tra.fo. 13.C.
Stigmata beati Franciſci negans ⁊ cōtra illam publice predicans qdā frater p̄dicatoꝝ grauiter reprehenditur.1.tra.fo. 21.A.
Stigmata ab imagine beati Fran.abolentes vel illud procurantes ſeu ei

nõ impreſſa aſſerentes vltra alias graues penas ſunt papaliter excõl-
cari.1.tra.fo. 27.E.
Stigmata in imagine beate catherine de ſenis depigi ſub grauiſſimis cē
ſuris ꝓhibentur.2.tra.fo. 40.f. ⁊.1.tra.fo. 55.B. ⁊ breue Sixti.4.
dictas penas ſuſpendens p eundem reuocatur.2.tra.fo.eodem.
Suſpenſio. SUſpendi vł amoueri ab officio miniſter ge.poteſt per ꝓuinciales ⁊
cuſtodes auctate ap̄lica.2.tra.fo. 56.B.
Suſpēſio indulgētiaꝝ ordinibꝰ mēdicantiū p ſixtū.4.facta nō intelligit
de ꝓuilegijs ⁊ gratijs ipis ordinibus cōceſſis.2.tra.fo. 22.A.
Suſpenſio indulgentiaꝝ q̄s ſeculares viſitantes eccl'ias fratrū mendicā
tium cōſequebantur nō extenditur ad fratrum priuilegia ⁊ indulgenti
as plenarijs remiſſionibus exceptis.2.tra.fo. 22.A.
Suſpenſio penaꝝ ꝯtra depingentes beataꝫ catherinā de ſenis cū ſtigma
tibus inflictaꝝ reuocatur.2.tra.fo. 40.E.
¶ In tertio tractatu.
SAndalia nō ſunt inter calciamenta cenſenda.3.tra.fo. 51.A.
Scotus doctor ſubtilis quo tp̄e floruerit.3.tra.fo. 212.L.
Sequi debent fratres iuniores maiores in regularibus diſciplinis ⁊ or-
dinis ꝯſuetudinibꝰ nec ſinguli debēt hac ⁊ illac deuiare.3.tra.fo.17.D.
Silentiū in q̄bus locis ⁊ tp̄ibus ſit a fratribus obſeruandū ⁊ pena ipm̄
nō cuſtodientibus imponenda.3.tra.fo. 28.F.
Singularitas eſt a fratribus maxime vitanda.⁊ quid ſingulare dicatur.
3.tra.fo. 52.D.
Sixtus.4.quo anno fuerit electus.⁊ q̄ ordini ꝯceſſit.1.tra.fo. 14.D.
Sp̄us orōnis q̄ſi dicat extingui ex nimio labore.3.tra.fo.21.A.⁊ fo.60.A
Sollicitudo circa diſtributionem reꝝ nouiciorūꝫ eſt fratribus interdicta.
3.tra.fo. 19.B.⁊ fo.47.D.
Sollicitam curā gerere debent miniſtri ⁊ cuſtodes pro fratrū neceſſitati
bus per ſe ⁊ per alios.3.tra.fo. 20.E.
Solutionē ſuaꝝ neceſſitatuꝫ ſeruata ſue regule puritate pn̄t fratres licite
ꝓcurare.3.tra.fo. 106.L.
Solutionē neceſſarioꝝ fratres ꝓcurando quedā ibi poſita neceſſario de-
bent ſeruare vt licite fiat.3.tra.fo. 107.B.
Status pfectionis eſt duplex.3.tra.fo. 157.E.
Status pfectōis tribus modis ibi poſitis pōt attingi.3.tra.fo. 157.E.
Status religionis quid ſit.3.tra.fo. 160.E.
Status religionis tripliciter cōſideratur.3.tra.fo. 157.f.
Statuta ordinis tenentur fratres ſeruare ⁊ ſuoꝝ prelatoꝝ determinatio
nem circa qualitatem ⁊ quantitatem ciboꝝ.3.tra.fo. 197.D.
Statuta in capitulo generali de coarctatione poteſtatis generalis mini-
ſtri ⁊ forma capitulorum an poſſint per ipſum generaleꝫ reuocari.ter
tio tractatu fo. 69.A.⁊ fo.91.D.
Statutuꝫ aliquod facere nō poteſt gene.miniſter niſi in capitulo genera
li cum diffinitoribus.3.tra.fo. 243.B.

Stigmata bti franciſci q̄ die ⁊ hora ſibi fuerint ipreſſa.3.tra.fo. 2ii.D.
Statuta noua ⁊ perpetua non pōt generalis ſuis ſubditis abſq̄ ipſoruꝫ oium cōi conſenſu imponere.3.tra.fo. 46.F.
Studendi cura ex intentione regule ⁊ beati frāciſci fribus minoribus incumbit.3.tra.fo. 41.E.
Studio lraꝝ quare religioſi a mūdo ſegregati ſe exerceāt.3.tra.fo.147.A
Studere vel cathedram magiſtralem habere an poſſint fratres minores tertio tra. fo. 75.B.
Superfluitas ⁊ curioſitas in rebus fratrum vſui deputatis quō debeat diſcerni.3.tra.fo. 97.F.
Superfluum ⁊ curioſum quid dicatur non debet iudicari per ſubditos ſꝫ tantum per prelatos.3.tra.fo. 97.F.
Superflui vel curioſi exceſſus nō ſunt ſufficiēs cauſa vt frēs dimittant loca que inhabitant niſi aliter non poſſet regula ſpiritualiter obſeruari. tertio. tra.fo. 98.A.
Superfluum q̄ōlibet ⁊ exceſſiuū eſt fribus interdictū.3.tra.fo. 96.C.
Sup̄fluitas in rebus frūm an ſit ſemper peccatū mortale.3.tra.fo.119. F.
Superfluo aliquo vel curioſo in aliquo conuentu exiſtente an frates oēs ibidem ꝯmorantes ꝑpter hoc vitientur.3.tra.fo. 110.B.
Sup̄fluitas in quibus attenditur.3.tra. fo. 160.A
Sup̄bos eſſe aliquos religioſos ⁊ vitioſos vnde ꝓcedat.3.tra.fo.152.A.
Suſpectum conſortium mulierū quid vel ex quibus cauſis dicat̄.3. tra. fo. 122.C.⁊ fo.43.D.⁊ fo.73.E.
Suſpendere poſſunt prouinciales ⁊ reuocare licentiam predicandi fratribus conceſſam.2.tra.fo. 10.A.

C De littera. T.

Tertius ordo beati frāciſci approbatur.2.tra.fo. 33.B. Tertiꝰ ordo
Tertiū ordinē.s.frāciſci impugnātes a ſūmo pon. tanq̄ preſumptuoſi reprehenduntur.2.tra.fo. 35.C.
Tertij ordinis habitū volētibꝰ accipe pn̄t ge.⁊ ꝓuinciales concedere. ⁊ eos ad ꝓfeſſionem admittere.2.tra.fo. 9.A.
Tertij ordinis vitam aſſumere volentes de quibus examinari debeant.2. tractatu.fo. 49.C.
Tertium ordinē ꝓfitentes que debent ꝓmittere.2.tra.fo. 49.D.
Tertium ordinem ꝓfeſſus ad ſeculum redire non poteſt ſed bene ad aliaꝫ approbatā religionē tranſire.2.tra.fo. 49.E
Tertij ordinis vitam ⁊ regulam profiteri non poteſt mulier coniugata ſine ſui viri lnia.2.tra.fo. 49.E.
Tertij ordinis fratrū ⁊ ſororum habitus q̄lis debeat eē.2.tra.fo. 49.E.
Tertij ordinis frūm ⁊ ſoroꝝ regula ſeu modꝰ viuendi.2.tra.fo. 49.B.
Tertij ordinis fribus ⁊ ſororibus regula ſeu modus viuēdi a nicolao.4. tradita ad nullū peccatū mortale obligat.2.tra. fo. 51.B.
Tertij ordinis ſorores velum nigruꝫ aſſūmere ⁊ ſub ꝑpetua eſſe clauſura quotiēs ſibi ⁊ earū ſapioribꝰ placuerit libere eē pn̄t.2.tra.fo. 38.D.

Tabula.

Tertij ordinis fr̄es non includunt̄ in illa conſtitutione Joã.22.edita ꝯtra fratri cellos ⁊ alios nouas ſectas ſuſcitãtes.2.tra.fo. 38.D.
Tertij ordinis fr̄es exactiõibus ac officijs publicis vel iuramentis grauari ꝓhibeatur.1.tra.fo. 18.F.
Tertij ordinis fr̄es ⁊ ſorores imunitatib⁹ ac libertatib⁹ eccleſiaſticis gaudent ⁊ eos in contrarium moleſtantes grauiſſimis cenſuris innodantur,1.tra.fo. 53.F.

Ⅽ In tertio tractatu.

TEſtamentum beati franciſci non tenētur fr̄es minores obſeruare.3 tra.fo. 10.L.⁊ fo.46.F.
Teſtamētoꝝ vel vltimarū voluntatū executores vel diſpoſitores fratres minores eſſe non poſſunt.3.tra.fo. 14.F.⁊ fo.141.B.
Trãſgreſſio conſilij moniti vel precepti ſue regule vel p̄lati quod peccatũ inferat.3.tra.fo. 48.F.
Tranſgreſſio contentoꝝ in regula quãdo ſit mortalis.3.tra.fo. 80.E.
Trãſgrediendo frater poſita ĩ regula an peccet mortaliter,3,tra.fo.116.E
Trãſgreſſio ex contēptu qñ fiat.3.tra.fo. 116.E.
Trãſgreſſio ꝯſtitutionū vel ordinationū tã papaliū ꝙ generaliū vel aliarum non obligat ad peccatum mortale,3.tra.fo. 118.B
Trãſire de qualibet religione ad ordinē fratrū mino,an ſit licitum earum ꝓfeſſoribus.3.tra,fo. 150.D.
Tranſlatio corporis beati antonij,3.tra.fo. 210.A,
Tranſitus beati frãciſci ex hoc mundo ad celũ.3.tra.fo. 208.A.
Trãſitus,s.bonauenture ex hoc ſeculo,3.tra.fo, 210.L.
Tranſitus beati lodouici epī toloſani ad patriã eternã,3.tra.fo, 212.L.
Tunice vnius cum caputio appellatione habitus exterior deſignat̄.⁊ nomine alterius ſine caputio veſtitus neceſſarius cuilibet fratri intelligit̄. 3.tractatu fo. 27.F.
Tunicas plures duab⁹ niſi de prelatoꝝ lĩcia fr̄es portare non pñt.3.tra. fo. 13.D.⁊ fo.28.F.⁊ fo.50.E,
Tunica vna cum alia vel cum pelle per ꝯſuturaꝫ põt vniri nec dicuntur due tunice ſed vna.3.tra.fo. 51.E,

ⅭDe littera.V.

Vicari⁹ ge. VIcarioꝝ generaliū de obſeruãtia in ptib⁹ ciſmontanis ⁊ vltramõtanis noua inſtitutio.2.tra.fo. 3.A
Vicarioꝝ gene.obſeruantie inſtitutio plura bona ⁊ ꝯmoda eccleſie dei attulit,2.tra.fo. 3.A.
Vicarij ge,officium eſt triennale.2.tra.fo. 3.B
Vicarij generales cum diffinitorib⁹ capitulariter congregatis habēt eãdem facultatem circa omnia quã miniſter ge,cum oībus fratribus etiã capitulariter congregatis,2.tra.fo. 3.L.
Vicarius ge.fratres conuentuales ad meliorē frugem ſe transferre cupientes de lĩcia ſui miniſtri ad obſeruantiã recipe põt.2.tra.fo. 3.D.
Vicarius ge,põt quoſlibet p̄latos vel officiales ſibi ſubditos priuare ⁊

alios loco eorum ſub[illegible] [illegible]oris ptis fra
trum loci in quo t[illegible] 3.D.
Vicarius ge.tam v[illegible] licentia veniētes, q̄
citramontanos [illegible] [illegible]tra.fo. 3.D.
Vicarius ge.pōt in [illegible] [illegible]us expedire viderit face
re congregationes. [illegible] 3.F.
Vicarius generalis pot[illegible] [illegible] generaliter ꝛ ſpecialiter cir
ca fratres ſuos que miniſter gene[illegible] in fratres ſibi ſubditos, ſecūdo
tractatu fo. 3.F.
Vicarius gene.auctoritatem plenariam quā a miniſtro gene. habet po
teſt in parte vel in toto alijs cōmittere, ꝛ quibus hoc cōmiſerit alijs fa
cere cōmittere.2.tra.fo. 3.F.
Vicarij gene.cōmiſſio a miniſtro gene.facta non expirat propter obitū
vel ſuſpenſionem aut amotionem eiuſdem miniſtri ab officio. ſecundo
tractatu.fo. 4.C. ꝛ fo.26.C.
Vicarius generalis infra trienniū officio ſuo renūtiare nō pōt abſq̄ ſcitu
maioris partis oīum puīcialiū ꝛ diſcretoꝝ.2.tra.fo. 4.B.
Vicarius ge.poteſt omnes prouinciales ac diſcretos ſibi ſubditos infra
tempus ſui officij in loco ab ipſo deputando quotiēs ſibi videbitur cō
uocare.2.tra.fo. 4.B.
Vicarij ge.officium gerere debet q̄ triennio elapſo eodem officio funge
batur interim q̄ electus ꝯfirmat̄.2.tra.fo. 4.B.
Vicario ge.defuncto vel ab officio amoto q̄s eius officiū gerere debet vl̄
quid circa hoc eſt faciendū.2.tra.fo. 4.C.
Vicarij obſeruantie a miniſtris cōuentualibus ſolū nomine differūt ꝛ nō
re.2.tra.fo. 16.F.
Vicarius ge.obſeruantie primus quis fuerit.2.tra.fo. 26.C.
Vicarius ge.poteſt a prouincialibus ꝛ diſcretis quotiens eis videbitur
deponi ab officio.2.tra.fo. 26.D.
Vicarij de obſeruantia ſunt veri miniſtri tales quales voluit beat⁹ fran
ciſcus ꝛ ſubditi eis obedientes plene precepto ſue regule quantum ad
hoc ſatiſfaciunt.2.tra.fo. 67.E.
Vicarij generalis primi de obſeruantia in partib⁹ ciſmontanis inſtitutio
a miniſtro ge.facta.1.tra.fo. 45.D.
Vicarius ge.triennio ſuo elapſo debet capl̄m congregare ꝓ alterius ele
ctione celebranda.1.tra.fo. 45.A.
Vicarij ge.officium interim q̄ electus confirmatur gerere debet puinci
alis in cuius puincia capl̄m celebrat̄.1.tra.fo. 45.D.
Vicarius generalis cuius tempus officij expirat durante capitulo gene
rali vt commiſſarius apoſtolicus officium ſuum debet continuare.pri
mo tractatu fo. 59.C.
Vicarius generalis noniter electus finito capitulo generali vt cōmiſſari
us apoſtolicus interim q̄ electio a miniſtro ge.confirmat̄ debet offici
um ſuū exercere.1.tra.fo. 59.D.

Vicarius ge... ...is prectorem) inquirere potest contra ... ...pectos ꝛ eos absoluere vel punire,1.tra, 49.E.
Vicarius ge.eandem ... ...es,S.clare ꝙ puinciales ꝛ alij plati ſibi ... 59.E.
Vicarius generalis habe... ...ſuperior ſuper omnes fratres ꝛ ſorores tertij ord... ...ata cōſiſtentes, ſecundo tractatu fo. 9.A.

Viſitatio.

Viſitare poteſt miniſter gene.per ſe dumtaxat perſonaliter vicarium generalem fratres,domos,ꝛ loca obſeruantie ac benigne ꝛ charitatiue corrigere,ꝛ circa aliud non poteſt ſe intromittere.2.tra.fo. 4.E. ꝛ folio, 26.C.
Viſitatus vicarius ge.a miniſtro ge.ſi criminoſus repertus fuerit de conſilio ꝛ aſſenſu maioris partis vicariorum puincialium poteſt corrigi ꝛ puniri,2,tra,fo, 4.E.
Viſitando cōuentus vel loca obſeruantie miniſter ge,ſi quēpiam criminoſum reppererit de conſilio ꝛ aſſenſu maioris partis fratrum talis loci poteſt eum corrigere ꝛ punire.2,tra fo. 4.E.
Viſitare corrigere ꝛ punire ac mutare pūt prelati ſubditos ſuos ſm facta ꝛ faciēda in ordine ſtatuta.iuris apicibus poſtpoſitis,2,tra,fo.125.F ꝛ fo. 91.A.
Viſitare corrigere ꝛ amouere poteſt ge.fratres ſuos in alioꝝ obſequijs cōmorantes,2.tra.fo. 29.C.
Viſitare nō poteſt aliquis frater dñi ſepulchrum vel alia loca ſancta etiam pretextu apoſtolicarum litterarum niſi de ſuorum prelatorum licentia.2.tra.fo. 27.D.
Viſitare corrigere ꝛ amouere poteſt ge.fratres ſuos ad inquirendū ð heretica prauitate deputatos,2.tra,fo. 66.B.
Viſitatoris vel confeſſoris officium monialium quarumlibet nulli fratri minori de obſuantia abſq; ſui plati licētia licet recipe,2.tra,fo. 74.A.
Viſitatoris vel cōfe.monialium officium per lras apoſtolicas fratres minores de obſeruantia aſſumere debere intelligitur de licentia ſuorum platoꝝ ꝛ nō alias.2.tra.fo. 74.B.
Viſitatiōis monialiū correctionis ꝛ reformatōis, S.clare cura cōmittit generali ꝛ puincialib9 in ſuis adminiſtrationibus.1.tra.fo. 53.B
Viſitationis monialiū.S.clare mod9 ꝛ forma aſſignat.1.tra.fo, 34.D.
Viſitatores ꝛ confeſſores tā ſui ordinis vel alterius ꝙ ſeculares poſſunt gene.ꝛ prouinciales tertij ordinis fratribus ponere.2,tra,fo. 39.D. ꝛ folio. 35.B.

Jn tertio tractatu.

Vendere an ꝛ quomodo fratres minores poſſunt,3.tra,fo. 21.D. ꝛ folio. 62.A.
Vendi nō poſſunt mobilia quorum vſum ordo minoꝝ habet niſi de licentia prectoris eiuſdem ordinis,3.tra.fo. 11.A.ꝛ.2.tra.fo.8.C

Del

Venientes ad ordinem [illegible] neq; eos amo-
re carnali debent a[illegible] 94.D.
Verbum hoc, tene[illegible] habet vim precepti
3.tra.fo. 13.B.
Verba predicatorum [illegible] modo intelligatur, ter-
tio tractatu fo. 70.C.
Verba generaliter pro[illegible] reducenda ad ſenſum ho-
minis bene ſenſati.3.tra.fo. 196.C.
Veſtimentum ſimplex vel duplex quid dicatur.3.tra.fo. 51.E.
Vilitas habitus ⁊ veſtimentoꝝ fratrū qualis ſit relinquitur iudicio guar-
dianoꝝ.3.tra.fo. 81.E.⁊ fo.17.A.
Vilitas veſtimentoꝝ fratrū in quibus ſit cōſideranda.3.tra.fo. 126.A.
⁊ folio. 13.D.
Vile veſtimentū qd dicatur.3.tra.fo. 19.E.
Viſitare ⁊ corrigere ac monere fratres ſuos quomodo miniſtri debēt.3.
tractatu fo. 158.E.
Vita ſolitaria ſine exercitio vite ſocialis piculoſiſſima ē.3.tra.fo. 161.D.
Vita ſocialis eſt neceſſaria ad exercitiū pfectiōis.3.tra.fo. 161.D.
Volūtas ꝓpria qd ſit diffinitur.3.tra.fo. 42.A.
Volūtas p̄lati ꝑ obedientia eſt habenda ⁊ ſic adimplēda.3.tra.fo.49.D
Votū quodlibet fratrū minoꝝ eſt altius ⁊ pfectius votis quorūlibet ali-
orum religioſoꝝ 3.tra.fo. 50.B.⁊ fo.150.E.
Vouendo fratres minores regulam ſuam nō vouent per conſequēs oēz
euangelicam pfectionē.3.tra.fo. 24.B.
Vouent fratres totam regulam nō preceptorie ſed partim monitorie et
partim preceptorie.3.tra.fo. 24.C.⁊ fo.28.B.
Vouens abſolute ſeruare euangelium ad quid ex hoc voto obligetur, ſe-
cundo tra.fo. 5.B.
Urbanus papa.4.quo anno in pontificem eſt electus.1.tra.fo. 6.E.
Urbanus.5.quo tempore eſt adeptus ſummū pontificatū.1.tra.fo. 10.E.
Urbanus.6.quo anno in ſummū pon.fit electus.1.tra.fo. 10.F.
Uſus rerum eſt vite neceſſarius ⁊ ideo fratribus licitus ſed non propie-
tas.3.tra.fo. 63.D.
Uſus libroꝝ ad diuina officia ⁊ p̄dicationis ⁊ lectionis exercitia eſt fra-
tribus licitus vt vite neceſſaria.3.tra.fo. 63.E.
Uſus rex a p̄latis ſuis ſibi ꝯceſſaꝝ fratres habere pn̄t.3.tra.fo. 11.A.
Uſus paupes ⁊ arctos ꝓut in ipſa regula continentur habere frēs ex ſue
regule ꝓfeſſione tenent̄.3.tra.fo. 15.D.⁊ fo.95.E.
Uſum pauperem tenere includi in voto euangelice pauptatis vel nō he-
reticum eſſe dicere temerarium ē.3.tra.fo. 15.D.
Uſus aliquaꝝ rex fratribus ꝓhibetur.3.tra.fo. 54.F.
Uſus alicuius rei ſeruata regule honeſtate ⁊ moderatione fratribus non
interdicitur.3.tra.fo. 55.A.
Uſus ſuperfluus fratribus nō eſt licitus.⁊ quid ſit ſuperfluum. ⁊ exceſſi-

…uum.3.tra … 63.A.
Uſum reꝝ ſibi c… …endicare.nec vt ꝓpriũ
habere:ſed ſuis … 64.B.
Uſum arctũ reꝝ nõ … particulariter expreſ-
ſum obſeruare.3.tra.… 97.F.
Uſus reꝝ moderatus eſt … …ite ſuſtentationẽ ⁊ offi
ciorum executionẽ.3.tr… 97.F.
Uſus quarũ reꝝ vel quaꝝ no… fratribus cõceſſus.3.tra.fo. 113.B.
Uſum quarumcunqꝫ ⁊ quantarumcunqꝫ reꝝ an poſſint fratres habere.
3.tra.fo. 57.E.
Uſus peculij an poſſit a p̄lato ſubdito ſuo concedi.3.tra.fo. 163.B.
Uſui alterius fratris deputatum vel ſine licentia prelati aliquid habens:
furtiue dicit habere.3.tra.fo. 63.A.
Uti duabus tunicis licitum eſt fratribus.pluribus autem cum diſpenſa-
tione.3.tra.fo. 19.B.
Uti rebus p̄cioſis quãqꝫ ꝓ neceſſitatibus fribus licet.3.tra.fo. 54.F.
Utilitas priuata vel cõmunis quid ſit.⁊ ꝓpter quã iſtaꝝ pote ſt circa re-
gulam diſpenſari.3.tra.fo. 52.D.

¶ Explicit tabula totius libri.

¶ Regiſtrum huius operis.

¶ A.B.C.D.E.F.G.H. aa.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r. A.B.
C.D.E.F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q.R.S.T.V.X.Y.Z.AA.
BB.CC.DD.EE.FF.GG.HH.II.KK.LL.MM.NN.OO.
PP. Omnes ſunt quaterni preter. A.H.aa.PP.qui ſunt quin-
terni ⁊ preter.r.z.OO.qui ſunt terni.

¶ DEO GRATIAS.

OCN 902597236

editos em
ia aoray.
ical g